[illegible]
Jo. Vossij
De arte hist.

2

Works incl

GERARDI IOANNIS VOSSII

ARS HISTORICA,

SIVE

De Historiæ, & Historices naturâ, Historiæque scribendæ præceptis,

COMMENTATIO,

Ad Illustrißimum Virum,

IOANNEM BERCKIVM.

Du Bouchet. 32. 1626.

Lugduni Batavorum,
Apud IOANNEM MAIRE,
ANNO CIↃIↃCXXIII.

Illustrissimo, & Amplissimo,

IOANNI BERCKIO,

Equiti Torquato,

Supremi in Hollandia Consilij Senatori,

Potentissimorum fœderatæ Belgicæ Ordinum ad Serenissimam Venetorum Rempublicam Legato.

CVm multùm intersit humani generis, ne pereant illa, quæ viri eruditione, & sapientiâ præstantes monumentis prodiderunt: tum in historia hoc imprimis locum habet. Nam, ut universæ interciderent literæ, doctrinaque omnis ipsis ex hominum mentibus deleretur: non propterea posteritas semper fraudaretur pulcherrimâ eorum cognitione, quæ ad rationis disciplinam, vel rerum naturam, vel morum scientiam pertinerent. Quippe superesset nihilominus miranda mundi compages, & mortalium societas, & utriusque contemplator animus hominis, qui, ex rebus

ſeſe in vitâ offerentibus, ſenſim deveniret ad notitiam artium, & ſcientiarum, quas magiſtri veteres tradiderunt. Longè verò aliter cum hiſtoria eſt comparatum. Nam ſi omnis ea ſemel obliteraretur: non magis humanâ inſtaurari poſſet induſtriâ, quàm ſtudio cujuſquã redire nunc ipſa ſcit hominis vita. Quare ſuus licet honos conſtare ſemper Socraticis debet chartis: præcipuè tamen vota ejuſmodi fieri convenit, ut, qui res geſtas literis ſignarunt, æternùm vigeant, floreantque. Icciрco arbitrabar, non malè à me iri publico conſultũ, ſi hoc tempore ad illuſtrandam hiſtoriam animum appellerem. Et hactenus quidem in eo præcipuè opera conſumta eſt mea; ut non modò tractarẽ de Hiſtoricis, Græcis pariter, ac Latinis: ſed præterea res geſtas digererem omnis ævi. At quia nondum ea ad umbilicũ perduxi: libellum hunc De natura hiſtoriæ, & ejus ſcribendæ præceptis, in anteceſſum dare viſum fuit. Quamvis enim, ut veriſsimè Plinius ait, *hiſtoria quoquo modo ſcripta delectat*: tamen, quia non tam voluptate omnia metiri decet, quàm publicis cõmodis: neque exiguo emolumento contenti eſſe poſſumus, ubi frui datur ingenti: profectò nec diffiteri illud

lice-

licebit, plurimùm referre, utrùm negligenter tractentur res gestæ, an eædem cùm fide optimâ, tum prudenter, ornateque memorentur. Nec temere à me factum puto, quòd minutũ hoc emittere sum ausus sub præstantissimi nominis tui auspiciis. Cui enim hæc à me offerri æquius erat, quàm illi, qui & studia hæc, & me ipsum amaret, & aberrantem in viam reducere nõ minùs vellet, quàm posset? Nam quamvis ætatem universam, quod minimè te fugit, in honestarum artium studiis exegi: non tamen sum ita Suffenus, ut ignorẽ, hæc ipsa, quæ commentabar de via ac ratione scribendæ historiæ, multò ab iis meliùs intelligi, qui juxta mecum evolverunt scriptores veteres, & aliquanto id majori, quàm ego, judicio egere, partim ob eximias animi dotes, quibus ab iis longissimè vincor: partim quia rerum civilium (quod in legendâ condendâq; historiâ præcipuè conducit) longè sunt peritiores: utpote in Rep. semper versati, & ita versati, ut ipsi etiam res egregias in ea gesserint. At cui laudes istas justiùs deferamus, quàm eximio nomini tuo? Postquam enim vernanti ætate, quemadmodum antiquâ ac nobili domo tuâ, & præcellenti ingenio,

 dignum

dignum erat, multijugâ eruditione, præcipuè autem æqui justique scientiâ, & doctrina civili pectus imbuisses: fieri haut aliter poterat, quin princeps, ac cordatissima Bataviæ civitas, cui vitalem hanc auram debes, excelsas animi tui dotes statim perspiceret, ac vix adolescentia egressum idoneum censeret, cujus oraculum consultum iret in obscuris involutisque Reip. ac civium rebus. Nec hujus eam pœnituisse judicij unquam, luculentè illud docet, quòd annis triginta, & quod excurrit, usq; adeò feliciter usa sit consiliis tuis. Neque Vrbe in patria duntaxat sese exeruit splendor iste virtutis tuæ: sed in amplissimis quoque illustrium Ordinum consessibus: quoties nempe inclytæ civitatis nomine in augusto hoc loco de pace, bello, induciis, fœderibus, aliisque negotiis maximis, decerni oporteret. Ingenij verò, prudentiæ, ac fidei tuæ hunc fructum retulisti, quòd oculos omnium conjectos in te vidimus: neque quicquam tam arduum creditum est, quod nō recte tibi committi posse videretur. Itaq; & in supremi Consilij Senatores es adlectus: & fœderatæ Belgicæ Ordinibus, Patriæ Patribus, præcipuè es delectus, qui de rebus gravissi-

vissi-

visſimis legationes tot obires. Nam ſemel iterumque ſublimis hic honos obtigit ad magnũ magnæ Britanniæ regem, Iacobum I, cui tãtopere placuiſti, ut te virtutis ergò dignitate equeſtri decoraret. Iterum ampliſsima legatione functus es ad potentiſsimum Daniæ, & Norvvegiæ regem, Chriſtianum IV. Atque (ut de magnifica opera tua, præpotentium Belgicæ ordinum auſpiciis ſuſcepta, ad illuſtriſsimos Cliviæ duces, nihil nunc dicam) quid ſplendidius hac ipſa legatione ad ſereniſſimam Venetorum Rempublicam! invictiſſimam illam, ac beatiſsimam, &, ſi formam ſpectes imperij bene conſtituti, nihilo inferiorem veterum ulla. Cujus grande ac manſurum decus celebrarem hoc loco non invitus: ſed periculum extimeſco, ne, ut nubes Solis radios intercipit, ita ego, ob infantiam meam, ſubducam faciliùs, quàm addam lucem. Itaque laudibus ejus non inſiſto: nec magis tuis, illuſtriſsime Legate, quas meliùs poſteris annales Belgici loquentur. Mihi ſatis ſit, devotiſsimo pectore gratulari eximium hunc honorem virtuti tuæ. Cujus animi mei, quem tibi penitus obſtrinxiſti beneficiis tuis, libellum hunc obſidem mitto. Multum verò gaudeo,

gaudeo, quòd ille in ea potiſsimum deventurus eſt loca, ubi literas & literatos pretio ſuo æſtimare ſciant viri nobiliſsimi, & præſtantiſsimi: quos inter honoris cauſsâ nomino, Illuſtriſsimum & ampliſsimum Dominicum Molinum, virum majorum meritis inclytum, ſed magis virtute ſuâ: de quâ quicquid dixeris, minus erit. Tu verò maxime, & illuſtriſsime Domine Legate, placidâ, & ſerena illa fronte, qua me ipſum ſoles, ſuſcipe nunc hoc qualecunque ingenij mei monumentum; parùm illud dignum quidem limato politoque judicio tuo; ſed quod eò pretioſius apud omnes cenſebitur, quia clariſsimi nominis tui ſacrario fuerit appenſum. Lugduni Bat. VI Kal. Mart. Ann. CIↃIↃCXXIII.

Prælustris nominis tui cultor,

GERARDVS IOANNES VOSSIVS.

GERAR-

GERARDI IOANNIS VOSSII

ARS HISTORICA,

ſive

LIBER DE

Hiſtorices & Hiſtoriæ Natura,

Hiſtoriæque ſcribendæ præceptis.

CAPVT I.

Hiſtorices & hiſtoriæ diſcrimen. Verum hiſtoriæ ἔτυμον *adfertur adverſus Servium & Iſidorum. De Platonis, & Varronis originibus iudicium. Hiſtoria triplex. Hiſtoriæ appellatio tributa etiam doctrinæ de rebus univerſalibus, atque adeò exquiſitæ philoſophiæ. Hiſtoria* ἐξηγητικὴ *quid ſit, & quàm latè ſe extendat. Hiſtoriæ iuſtæ, annalium, & diurnorum actorum diſcrimen. Quadruplex veterum opinio de propria hiſtoriæ notione. Patricij error. Appuleio lux. Cicero refellitur, itemque Cornificius. Cur hiſtorice paucis ſolùm agat de annalibus ſcribendis.*

QVemadmodum antiqui fores ſuas exornare ſolent, aut [a] aliquo è gentium Diis, aut corvo, aut vulture, aliove antipagmento: ita hodie quoque non immeritò in uſu eſt, ut illecebrâ aliquâ in operis ingreſſu allectent lectorem ad perſpectanda ulteriora. Mihi tamen id nunc curæ futurum non eſt; verùm hanc hiſtoricæ facultatis tractationem auſpicabor à ſimpliciſſimis, maximéque in vulgus notis. Certè nihil magis extra controverſiam poni debet, quàm hiſtoricen differre ab hiſtoriâ, quâ ratione diſtinguitur poëtica à poëſi. Nam utraque

[a] *Tertull. de corona milit. Plaut. Moſtell. Feſtus, Heſych.*

disponit præcepta; illa ad conficiendam historiam, hæc ad poësin. Atque id ipsum historicæ nomen indicat, quod ab historiâ est: unde & verbum ἱστορεῖν, non contrà: quod Servius [a], & Isidorus [b] putarunt. At historia ipsa, ut rectè Simplicius in primum de anima scripsit, ita dicta est ἀπὸ τοῦ ἰσασθαι, quod est scire, cognoscere. Nempe ejusdem originis sunt ἐπιστήμων & ἴστωρ, unde ἱστορία. Plato quidem in Cratylo deducit παρὰ τὸ ἱστάναι τὸν ῥοῦν: quòd nempe fluentem & quasi fugientem antiquitatem sistat, tanquam stator quidam Iupiter. Sed docti haud ignorant, quid de Platonis Cratylo sit statuendum; quemadmodum & de Varronis originibus, qui sæpe in suis de L. L. libris prudens sciens fallit, falliturque. Quod si historice, ut dicebamus, ad scribendam historiam viam munit: cum multifariam historiæ vox accipiatur, illud inprimis est videndum, quod historiæ genus intelligendum sit. Nam πρὸς τὸ ὀρθῶς διδάσκειν, δεῖ πρῶτον ἐξετάζειν τὰ ὀνόματα [d]: ut philosophus inquit.

a In 1. AEn.

b lib. 1. orig. cap. 40.

c Ab eo quod sistat fluxionem.

d Vt rectè doceatur, primum vocabula examinare oportet.

Hoc ut commodiùs fiat, explicandum est, circa quas res historia versetur. Sed paucis id nunc faciemus; quia infrà se proprius offeret de hoc agendi locus.

Rerum aliæ sunt universales, aliæ singulares. Priores bifariam considerantur: vel pinguiori Minervâ, cùm solùm *quid sit* exponitur: vel accuratè, cùm occultiores rei caussas adducimus. Res verò singulares vel à Deo sunt, & naturâ; ut deliquium solis, terræmotus, inundationes, prodigia, aliaque istiusmodi: vel sunt à voluntate humanâ; quales sunt, tum actiones, uti res gestæ; tum opera, ut structuræ, automata, alia: vel denique ab utrâque causâ proveniunt; ut regiones, urbes, horti, similiaque.

Pro rebus adeò diversis, & dispari considerandi modo, historia dividitur in φιλοσοφικὴν, quæ universalium est; ἐξηγητικὴν [e], quæ circa singularia versatur; & μικτὴν [f], quæ de utrisque tractat. Historiæ ejus, quæ vel sola universalia, vel saltem non sola singularia exponit, exemplum nobis præbet Theophrastus, qui opus suum inscripsit, *historiam plantarum*: item Plinius, cujus est *historia mundi*; & Aristoteles ipse, cùm lectissimo, at paucis nimium nostro seculo lecto operi nomen fecit, *historiæ animalium*. Sed & Philosophus idem, cap. 1. lib. 1. de animâ, τὴν ψυχολογίαν [g] vocat animæ historiam; κυριωτάτως [h] profectò, si respi-

e Narrativã.

f Mixtam.

g Doctrinam de anima.

h Propriè admodum.

respiciamus originem nominis, quam antè adducebamus. Ἴσμεν γὰρ ὅσα ἀκριβῶς γινώσκομεν [a], ut Simplicius [b] inquit. At καταχρηστικῶς [c], si sequamur communiorem vocabuli usum, juxta quem magis cæteris, quos dixi, tractatibus accommodata est historiæ appellatio, in quibus pleraque omnia velut in historiis referuntur, non demonstrantur; at minùs convenit tribus Aristotelis de animâ libris, cùm sint ἀκροαματικοὶ [d], nec solum τὸ ὅτι [e] afferant, sed & τὸ διότι [f]. Nos, cùm historicen dicebamus viam sternere ad historiam, ἐξηγητικὴν seu narrativam intelleximus, de quâ ita Plutarchus libro de Homero, Ὁ μὲν γὰρ ἱστορικός ἐστι λόγος, ὁ τῶν γενομένων πραγμάτων ἔχων διήγησιν. Et Theo in Progymnasmatis, Οὐδὲ γὰρ ἄλλό τι ἐστιν ἱστορία ἢ σύστημα διηγήσεως [h]. Item Isidorus lib. I. Orig. cap. XL. *Historia est narratio rei gestæ, per quam ea, quæ in præterito facta sunt, dignoscuntur.* Quamquam hæ quidem descriptiones non satis sint accuratæ, ut postea parebit.

Cùm verò narrationes propriè singularium sint, hæc autem, ut diximus, vel à Deo & natura sint, vel à voluntate humana, vel ab utroque horum: primum quidem genus tractat historia naturalis; non illa, quæ philosophiæ pars est, sed quæ solùm singularia narrat: postremum genus considerat ea, quæ τοπογραφία [i] vocatur: medium genus à nobilissimâ parte appellatur historia civilis: sub quâ etiam Ecclesiasticam, & Scholasticam, uti philosophorum vitas, meritò comprehendimus, cum ecclesiæ & scholæ pars sint civitatis sive Reip. Cùm autem latè adeò pateat historia ἐξηγητικὴ [k], satis liquet, hujus generis esse, tum narrationes institutas de situ alicujus regionis, vel urbis, aut ejus moribus, institutis, legibus: item quæ sunt de philosophorum opinionibus, aut sapientum dictis, aut imperatorum stratagematis: item quibus exponuntur vitæ, sive privatæ sive publicæ personæ; seu viri, seu feminæ. Verùm imprimis sibi hoc nomen vindicant illæ, quæ sunt de rebus gestis unius pluriumve populorum, aut civitatium. Vt quæ referunt res Atheniensium, aut Romanorum, sive universè, sive ex parte, ut de bello Peloponnesiaco, aut bellis Punicis, & similibus.

Quid quod multis ne sic quidem satis pressè ea vox accipi videtur? Adeò ut etiam in controversiam veniat, cujusmodi de rebus gestis narratio nomen historiæ mereatur, tam variè variis sertam ducentibus.

a *Scire enim dicimur, quæ accuratè cognoscimus.*
b *Initio commentar. in lib. I. de anima.*
c *Abusive.*
d *Auscultatorij.*
e *Quod res sit.*
f *Quare quid sit.*
g *Historicus sermo est, qui rerum prateritarum continet narrationem.*
h *Neque enim historia aliud est, quã coniunctio ac veluti compages narrationũ.*
i *Locorum descriptio.*
k *Narrativa.*

Prima est sententia Semphronij Asellionis *, cui historia & annales distinguuntur, quòd in historia referebantur res illustres, ac eorum caussæ quoque, & consilia, & quomodo aliquid gestum esset: annalibus autem res quidem illustres continerentur, sed tantùm quo anno, & à quibus quid gestum esset, exponeretur: quemadmodum si nec res illustres essent, ad acta diurna (ἐφημερίδα Græci, *diarium* Semphronius Asellio *a* vocabat) non ad historiam, aut annales, pertinebant. Tacitus lib. decimotertio Annal. *Nerone secundùm, L. Pisone consulibus, pauca memoriâ digna evenere; nisi cui libeat, laudandis fundamentis, & trabibus, quîs molem amphitheatri apud campum Martis Cæsar exstruxerat, volumina implere: cùm ex dignitate populi Romani repertum sit, res illustres annalibus; talia diurnis actis mandare.*

* *Lib. 1. rerum gestarū apud Gell. lib. 5. cap. 18.*

a *Gell. lib. 5. cap. 18.*

Altera est sententia Verrij Flacci *b*, Servij *c*, Isidori *d*, quibus historia propriè est narratio rerum gestarum, quarum quis fuerit αὐτόπτης *e*, aut quas videre potuerit; cujusmodi sunt, quæ quis ab iis accepit, qui ipsi rebus gestis interfuerunt. Hæc se secutum scribit Thucydides *f*, ut propriè juxta hos ejus libri dici possint historici, quia, secundum illos, eo differat historia ab annalibus, quòd in his referri possint, quæ ætatem nostram antecesserunt, in historia non possint. Et hanc sententiam eo plerique, atque eos inter Franciscus Patricius *g*, defensum eunt, quòd ἱστορία dicatur ab εἰς *h* & ὁρᾶν *i*, ut propriè inspectionem, sive αὐτοψίαν notet. Sed de etymo falli, satis liquet ex iis, quæ antè diximus. Interim ἱστορίαν angustè ita quandoque accipi, ut iis solùm conveniat, quæ αὐτοψίᾳ didicimus, cognoscimus ex Galeno περὶ αἱρέσεων *k*, ubi Empiricis ait τήρησιν vocari, quicquid aliquando observassent, magnamque horum copiam dici ἄθροισμα, memoriam verò eorum, quæ frequenter eodem modo viderint, ab illis αὐτοψίαν nuncupari, eademque ubi didicerint, appellari ἱστορίαν. Verba Galeni sunt *l*: Ἐκλήθη δ' ὑπ' αὐτῶν αὐτοψία τὸ τοιοῦτον ἄθροισμα, μνήμη τις οὖσα τῶν πολλάκις καὶ ὡσαύτως ὀφθέντων. ὠνόμαζον δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐμπειρίαν. ἱστορίαν δὲ τὴν ἐπαγγελίαν αὐτοῦ. τὸ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τῷ μὲν τηρήσαντι, αὐτοψία. τῷ δὲ μαθόντι τὸ τετηρημένον, ἱστορία ἐστίν. Iccirco Plutarchus lib. de defectu oraculorum ἱστορίας καὶ θέας conjungit. Dicit enim *m*: Πλεῦσαι δ' αὐτὸς ἱστορίας καὶ θέας ἕνεκα πομπῆς τοῦ βασιλέως. Quæ maximus Turnebus ita vertit. *Sese autem cognoscendi visendique causâ,*

b *Lib. de significatu verborum apud Gellium lib. 5. cap. 18.*
c *In lib. 1. AEn. versum illum, Et vacet annales nost. a. l.*
d *Lib. Origin. cap. 40. & 43.*
e *Oculatus testis.*
f *Lib. 1.*
g *De historia dial. 2.*
h *In.*
i *Videre.*
k *De sectis.*
l *Tom. 1. pag. 6. edit. Ald.*
m *Pag. 746. edit. H. St.*

caußâ, imperatore mittente, navigaſſe. Atque inde lucem capit Appulcij illud de dogmate Platonis: *Ceterùm tres eius* (Platonis) *ad Siciliam adventus mali quidam carpunt, diverſis opinionibus differentes. Sed ille primò hiſtoriæ gratiâ, ut naturam AEtnæ, & incendia concavi montis intelligeret: ſecundò, petitu Dionyſii, ut Syracuſanis aßiſteret, profectus eſt,* &c. Vbi *hiſtoriæ gratiâ* ait, ut Plutarchus ἱστορίας καὶ θέας ἕνεκα. Qui & in Solone ſimiliter dixit, πολυπειρίας ἕνεκα καὶ ἱστορίας. De ſecundâ ſententiâ ſatis.

Tertia verò eſt Ciceronis [a], ac Cornificij [b], quibus hiſtoria eſt narratio rerum geſtarum, ab ætatis noſtræ memoriâ remotarum: eaque ſententia è diametro cum ſecundâ pugnat. Nam quæ de bellis Punicis ſcripſit Livius, non erunt hiſtoria Verrio, erunt Ciceroni ac Cornificio: quæ de ſuâ ætate idem memoriæ prodidit, non erunt hiſtoria Ciceroni ac Cornificio, erunt Verrio. Ciceronis verò ac Cornificij ſententiam ex Cicerone ipſo refellere licet. Nam eruditâ illâ ad Lucceium epiſtolâ [c] poſtulat Tullius, ut eorum, quæ in conſulatu ſuo geſſiſſet, hiſtoriam ſcribere Lucceius vellet. At utique ea à Ciceronis memoriâ non erant remota.

a *Lib. 1. de Inventione.*
b *Lib. 1. Rhetor. ad Herenn.*
c *Lib. 5. epiſt. 12.*

Quarta eſt opinio Agellij [d], cui in noctibus Atticis hiſtoria eſt quævis rerum geſtarum narratio, ita ut ei hiſtoria, & annales differant, quemadmodum genus & ſpecies. Annales enim omnes ſunt hiſtoriæ; at non omnes hiſtoriæ ſunt annales.

d *Lib. 5. Noct. Att. cap. 18.*

Hiſtoriçe neque ſpeciatim indicat rationem ea ſcriptis conſignandi, quæ à ſeculo noſtro ſunt remota; neque ea ſolùm prodere docet, quæ aut viderit quis ipſe, vel videre potuerit; ut planè neque Verrij, neque Ciceronis aut Cornificij interpretatio huc faciat: ſed generatim monſtrat modum, quo, cùm annales, tum quævis aliæ hiſtoriæ ſcriptis optimè conſignentur. Verumtamen quia, qui facere nôrit hiſtoriam, in quâ exponantur cauſſæ, ac conſilia, aliaque, quæ haut requiruntur in ſcribendis annalibus, is quoque annalium conſcribendorum artificium perſpectum habebit: (unde in hiſtoria etiam annales contineri, Servius [e] ait) eò omnis ferè opera hiſtorices eſt de conficiendâ hiſtoriâ iſtiuſmodi, qualem ſolam Semphronius Aſellio hiſtoriæ nomine dignabatur. Ac de vocabulo ſatis, nunc ad rem accedamus.

e *In AEn. 1. verſ. 377.*

CAP. II.

Eſſe diſciplinam aliquam, quæ rationem doceat conficiendæ hiſtoriæ. Zabarella refellitur. Varronis Siſenna. Annales veterum pontificum ut ſcribi ſoleant. Cur annales fabulis comparentur à Semphronio Aſellione. Hiſtoriæ an ſcientiæ aut artis nomen convenire poſſit. Sextus Empiricus refutatur. Expenditur ſententia Franciſci Pici Mirandulani.

QVam notum eſt hiſtoriæ nomen, tam penè ignotum eſt plurimis, organicam eſſe diſciplinam, quæ *Hiſtorice* vocetur. Verùm ut indoctis ignoſci debeat, apud quos tam altum ſemper hac de arte ſilentium, ut Harpocrati, aut Agenoriæ ſacris operati eſſe litaſſeque videantur, facit acutiſſimus, doctiſſimusque philoſophus, imò philoſophorum ſeculi noſtri princeps, Iacobus Zabarella: quippe qui in ſuis de natura Logicæ libris probare adnixus ſit, non dari artem hiſtoricam, verùm argumentis plane ficulnis, atque adeo ψυχρότερος a τῶν Χρυσίππου συλλογισμῶν b. Negat enim hiſtoricen dari, tum quia neque ab Ariſtotele, neque alio quoquam ſcripta ſit: tum quia fortaſſe nec digna ſit, in quâ ſcribendâ opera ponatur. Verùm nos ſcimus, olim Lucianum ſcripſiſſe πῶς δεῖ ἱστορίαν συγγράφειν c: ſcimus & antea etiam Dionyſium Halicarnaſſenſem normam texendæ hiſtoriæ oſtendiſſe in ſuo de Thucydide judicio ad Cn. Pompeium. Neque dubium mihi eſt, quin hac de arte egerit Varro libro eo, qui inſcribebatur *Siſenna, ſive de hiſtoria*: cujus teſtimonio utitur Gellius lib. XVI. cap. IX. E recentioribus quoque non ignoramus hâc de re tractâſſe in Actio ſuo Iovianum Pontanum, atque etiam de eâ commentarios edolâſſe Hermolaum Barbarum, Franciſcum Patricium, Ioannem Antonium Viperanum, Franciſcum Robortelium, Ubertum Folietam, Sebaſtianum Foxium, Venturam Cœcum, atque alios nonnullos. Atque ut id non eſſet, cùm multa à multis tum veterum, tum recentiorum, præcepta afferantur hiſtorica: quis non videt ea in unum conflata corpus, juſtoque ordine

a *Lucianus in Icaromenippo.*
b *Frigidioribus quã ſunt Chryſippi ſyllogiſmi.*
c *Quomodo ſcribenda ſit hiſtoria.*

ordine ac methodo tractata, artis constituere σύστημα [a], & κατασπύκνωσιν [b]? Aut quis nescit, ubicunque ab uno quid laudabiliter, ab altero infeliciter fiat, ibi certas posse observari rationes, certaque præcepta, quæ qui velit σωματοποιεῖν [c], is artem condat? At, inquit, historia est nuda gestorum narratio, quæ omni artificio caret, præterquam fortasse elocutionis, quam aliâ ab arte mutuatur. Nos verò plurimùm artificij in historiâ conspicimus, & conspiciunt, quotquot in eâ versantur, non ut in conviviis ac circulis alios acroamatis amœnis oblectent, sed ut pectus civili prudentiâ instruant. Non multum à veritate aberrâsset summus philosophus, si historiæ haut aliter scribi deberent, quàm annales veterum Pontificum, de quibus Tullij afferam περιοχὴν ex lib. II. de Oratore; *Erat*, inquit, *historia nihil aliud, nisi annalium confectio: cuius rei, memoriæque publicæ retinendæ caußâ, ab initio rerum Romanarum usque ad P. Mucium, pontificem maximum, res omneis singulorũ annorum mandabat literis pontifex maximus, efferebatq; in album, & proponebat tabulam domi, potestas ut esset populo cognoscendi, ij qui etiam nunc Annales maximi nominantur. Hanc similitudinem scribendi multi secuti sunt, qui sine ullis ornamentis monumenta solùm temporum, hominum, locorum, gestarumq; rerum reliquerunt. Itaque qualis apud Græcos Pherecydes, Hellanicus, Acusilaus fuit, aliiq; permulti; talis noster Cato, & Pictor, & Piso, qui neque tenent, quibus rebus ornetur oratio; modò enim huc ista sint importata, & dum intelligatur, quid dicant, unam dicendi laudem putant esse brevitatem. Paullulum se erexit, & addidit historiæ maiorem sonum vocis vir optimus, Craßi familiaris, Antipater. cæteri non exornatores rerum, sed tantummodo narratores fuerunt.* Sed profectò, qui ejuscemodi nudam rerum commemorationem historiam esse credat, longè ab antiquitatis judicio abibit. Nam ea non multò meliori loco hæc ducebat, quàm fabulas: nempe quia ex iis, haut aliter ac ex fabulis, voluptas magis percipitur, quàm fructus. Sanè Semphronius Asellio apud Agellium [d] de istius generis scriptis dicere non veretur: *Id fabulas pueris est narrare, non historias scribere.* Ita ὑπερβολικώτερον locutus nobilissimus scriptor. nempe quia omnia, quæ suo quidem seculo utilia fuere, nunc autem, melioribus repertis, in usu esse desiere, fabulas nominabant: quomodo Iustinianum quoque locutum esse in

προœmio

a *Compagem.*
b *Quasi corpus bene compactum.*
c *In corpus unum redigere.*
d *Lib. 5. cap. 18.*

procœmio Inſtitutionum, docuit Scipio Gentilis lib. II Παρέργων cap. XXVI.

De ornamentis verò, quòd ea Zabarella exiſtimat ab Oratoriâ peti, fruſtra eſt. Nam cùm alia ſit orationum, alia carminis, alia hiſtoriarum exornandi ratio; Oratoriæ eſt agere de orationum; Poëtices de poëſios; Hiſtorices de hiſtoriarum ornamentis. Quare nec Zabarellæ in eo adſtipulor, quod ut ornamenta requirantur ad hiſtoriam, haut tamen præter ea aliud quicquam hiſtoriæ reliqui eſſe cenſet. Nam quàm multa gravia utiliſſimaque ſuperſint hiſtoriæ præcepta, cognoſcere eſt, tum ex illis, quæ hac de re poſtea trademus: tum quod antiqui omnes hiſtorici tantopere deſudarunt in exprimendis effingendiſque orationibus, quod hiſtorici quoque munus eſſe inferiùs oſtendemus.

Sic igitur ſtatuimus, etſi hiſtoria propriè nec ars ſit, nec ſcientia, atque adeò nec diſciplina: tamen hiſtoricen eſſe artem: quippe quæ circa univerſalia verſetur: quod de hiſtoria dici non poteſt: ut quæ occupetur circa ſingularia; idque eo fine, ut univerſalia præcepta inde colligantur, atque illuſtrentur. Laxè verò diſciplinam ac ſcientiam eſſe, nemo negaverit, cum diſcatur, & ſciatur. Quod verò Sextus Empiricus *a*, nullam eſſe hiſtoriæ artem exinde colligit, quia hiſtoria verſetur circa ſingularia; hæc verò infinita ſunt: id nullo negotio refellitur. Nam verum quidem eſt, quod Ariſtoteles *b* dicit, ἀδύνατον τὰ ἄπειρα διελθεῖν *c*: verùm hiſtoria non omnia ſibi ſingularia proponit, ſed unum pluráve. Atqui non ſingula, ſed univerſa ſingularia ſunt infinita, vel quaſi infinita.

Nihilo magis ſententiæ huic adverſatur, quod adverſùs hiſtoricam obiicit Ioa. Franciſcus Picus Mirandulanus *d*. Ait, inter alia, hiſtoricen non videri artem, eò quòd in hiſtoria uſque adeò multa fabuloſa permiſceantur veris. Atque ejuſce rei aliquammulta adfert exempla. Ac tandem concludit: *His igitur, & huiuſcemodi in rebus à falſis vaniſque hiſtoriis originem trahentibus, & deſinentibus in ambages varias, & inexplicabiles, ad quorumlibet etiam arbitrium fictas, artificialis ulla methodus, aut ſpeculatio reponetur?* Sed hæc ſi quicquam efficiunt, illud ſolum colligi ex iis poteſt, hiſtoriam non eſſe artem; quod fatemur non inviti. At minimè ex eo conſequitur, non eſſe

a *Lib. I. adverſus Mathematicos cap. 12. quo diſputat, An conſiſtere poſſit pars hiſtorice.*
b *Lib. I. Poſt. Anal. cap. 3.*
c *Infinita animo percurrere non poſſumus.*
d *Lib. 3. eorum, quibus examinat vanitatem doctrinæ gentilis, cap. 3.*

artem

artem ullam, quæ tradat ſcribendæ hiſtoriæ præcepta. Neque illud cenſuiſſe Mirandulanum exiſtimo. Nam per hiſtoricam, non eam, quam dixi, artem intellexit; ſed cognitionem rerum antiquarum, quarum explicationem Grammatici ſibi vindicant, ac *hiſtoricen* quoque ambiguo nomine appellant; ut ex ſequentibus pleniùs intelligetur.

CAP. III.

Hiſtoricen non eſſe partem vel Grammaticæ, vel Rhetoricæ, vel Poeticæ, vel Logicæ. Refellitur Robortelius. Item Sextus Empiricus. Quibus limitibus Grammatica ars circumſcribatur. Alter error Robortelij. Item Marcellini, Græci hiſtorici, lapſus. Oratori, ex veterum quidem opinione, honeſto uti mendacio licere. Thomas Corræus refutatur. Item alter Marcellini error. Veterum non pauci ab eloquentiæ ſtudio ad hiſtoriam ſe appulerunt. De Timæi ſtylo non ſimiliter veteres ſenſere. Marcellinum non videri ſatis perſpexiſſe, quomodo hiſtoria & poëſis differrent: verumq́ inter hæc diſcrimen allatum. Etiam ex mente Cæſaris Scaligeri, hiſtoricen eſſe ab oratoria & poëtica diverſam. Keckermanni opinio non uno nomine damnatur.

HIſtoricen poſſe methodo tradi, ſatis ex iſtis conſtat. At nondum liquet, utrùm per ſe artem conſtituat, an alterius artis pars ſit. Sanè vir doctiſſimus, Franciſcus Robortelius diſputatione de facultate hiſtoricâ, quam ad Cl. Iuriſc. Lælium Taurellum ſcripſit, exiſtimat quoſdam eſſe, qui facultatem hiſtoricen, Grammaticæ fecerint partem: eamque ſententiam tribuit cùm Aſclepiadi & Dionyſio Halicarnaſſenſi, tum Tauriſco, Cratetis auditori; juxta quem, ut ex Sexto Empirico [a] diſcimus, pars quædam Grammatices eſt, quæ κριτικὴ dicitur: hæc verò in tria dividitur membra, λογικὸν [b], τριβικὸν, ἱστορικόν. λογικὸν μὲν, τὸ στρεφόμενον περὶ τὴν λέξιν, καὶ τοὺς γραμματικοὺς τρόπους· τριβικὸν δὲ, τὸ περὶ τὰς διαλέκτους, καὶ τὰς διαφορὰς τῶν πλασμάτων καὶ χαρα-

[a] Lib. 1. operis adverſus Mathemat, cap. 12.

[b] Rationalem partem, exercitatoriam, hiſtoricam: ac rationalem verſari circa vocem, & tropos Grammaticos: exercitatoriam eam, quæ in linguæ proprietatibus, & diverſitate figurarũ ac characterũ: hiſtoricẽ verò, quæ conſiſtit in tractatione materiæ non habentis certã rationem, ac methodum.

χαρακτήρων· ἱστορικὸν δὲ, τὸ περὶ τὴν προχειρότητα τῆς ἀμεθόδου ὕλης. Equidem minimè hos illud, quod Robortelius existimat, statuisse, persuásum habeo. Nam, quod non semel diximus, est aliud longè historia, aliud historice facultas. Fuit eorum opinio, non quidem Grammatici esse, præcepta tradere de rectâ ratione scribendæ historiæ, quod historices munus est; verùm quia judicabant, ad Grammaticum pertinere autorum enarrationem; ea autem nihil aliud est, quàm obscurorum sensuum quæstionúmve explanatio, ut ex Varrone docet Diomedes: iccirco etiam statuerunt, reconditam omnium historiarum, fabularum, locorum notitiam, Grammaticæ subiici. Atque id vel ex illis Sexti Empirici *a* verbis cognoscere est, quibus cùm ex Asclepiadis de arte Grammatica libro retulisset, triplicem esse historiam, circa quam Grammatice versetur, veram, falsam, & quasi veram: de vera ita scribit *b*, τῆς δ' ἀληθοῦς, τρία πάλιν μέρη. ἡ μὲν γάρ ἐστι περὶ τὰ πρόσωπα Θεῶν καὶ Ἡρώων, καὶ ἀνδρῶν ἐπιφανῶν· ἡ δὲ περὶ τοὺς τόπους, καὶ χρόνους· ἡ δὲ περὶ τὰς πράξεις. Falsæ verò speciem esse dicit genealogias deorum: quasi veræ exemplum facit argumenta comœdiarum, & mimos. Mox verò ita concludit, *c* Ἀλλ' ὅτι μὲν γραμματικῆς εἶναι μέρος βούλονται τὸ ἱστορικὸν, ἐκ τούτων ἐστὶ συμφανές. Multaque alia in hanc sententiam ibidem legere est. Neque aliò respexit Isidorus *d*, cùm historiam dicit ad Grammaticen pertinere.

Satis ex his liquere arbitror, per historicen haud aliud à Taurisco Grammatico, aliisque, intelligi, quàm historiarum notitiam, sine quâ aliquem Grammatici nomen tueri haut posse, arbitrabantur. Hanc verò eorum sententiam eo argumento diluere conatur Sextus Empiricus *e*: Grammatice, inquit, ars est, ac methodo continetur: at, ut Tauriscus dicebat, historice versatur circa ἀμέθοδον ὕλην *f*: Verùm parùm validus hic aries. Nam partes Grammaticæ duæ sunt. Prior rectè vocatur μεθοδικὴ, quia continet artis præcepta. Est enim μέθοδος, ἕξις ὁδοποιητικὴ μετὰ λόγου *g*, ut definit Eustratius in primum Eth. Nicom. Altera vocatur ἐξηγητικὴ, non quia omnia in omnibus explicet scriptoribus, sed quòd vocum notitiam aperiat. Quare quod universam Grammaticam methodo contineri ait Sextus philosophus, id verò inficiamur. Nos longè aliter hanc Taurisci opinionem impugnamus; Critice non est pars Grammaticæ; neque

a *Loco antè citato.*

b *Veræ autem tres rursum sunt partes. Nã alia quidẽ versatur in describendis personis deorũ, & heroũ, & virorum illustrium: alia autem in locis, & temporibus: alia in actionibus.*

c *Atque quod Grammaticæ quidem partẽ velint esse historicam, ex his est perspicuum.*

d *Lib. 1. Orig. cap. 40.*

e *Ibidem.*

f *Materiam ac sylvam methodi expertem.*

g *Habitus animi cum recta ratione viam aperiens.*

neque igitur historice ejus pars erit, quam tertium κριτικῆς membrum faciebat Tauriscus. Κριτικὴν verò Grammaticæ partem non esse, abunde ostendimus lib. de naturâ ac constitutione Grammaticæ. Quare animus non est hîc cramben recoctam lectori apponere. Quod si historiarum notitia neutiquam Grammaticæ subiicitur: multò minus Grammaticæ erit, præcepta tradere de ratione conscribendæ historiæ. Nam enarrationem autorum, ad quam historiarum cognitione opus est, plurimi veterum, Grammaticæ subjecerunt: at præcepta tradendæ historiæ, nemo; quamvis aliter existimârit Robortelius. Grammatice profectò versatur circa sermonem, ejusque finis est puritas: at historice præcepta scribendæ historiæ docet: eoque & fine, & objecto, hæ disciplinæ differunt.

Quemadmodum autem in eo lapsus Robortelius, quòd existimârit veteres, historicen, de quâ nos agimus, Grammaticæ subjecisse, quam quidem sententiam jure reiicit: ita in altero quoque deceptus est, cùm historicen facultatem, Rhetoricæ partem facit. Quamquam jam olim hanc sententiam defenderit Marcellinus in Thucydidæ vita. Verùm id si est, nemo hactenus Rhetoricen perfectè tradidit; sed illustrem admodum partem, quotquot fuerunt Rhetores, prætermisere. Deinde cùm disciplinæ objecto, & fine imprimis, distinguantur; si longè aliud objectum, aliusque finis Historices est, quàm Rhetorices; neutra alterius pars erit. At objectum Historices sunt præcepta contexendæ historiæ; finis est historiæ opus: objectum verò Rhetorices est quæstio civilis, quâ de re fusiùs alibi *a* egimus. Adde quod officium historici sit narrare res gestas, uti gestæ; neque quicquam turpius, quàm si historicus veritatis transiliat stateram: at oratoris est excogitare verisimilia, atque ad persuadendum accommodata, cujusmodi falsa etiam esse possunt. Certè, ne longè abeamus, Ciceronem constat in Milonianâ longè aliter prudentem scientem narrare, quàm res gesta erat. Nam neque Milo insidias Clodio, neque Clodius Miloni struxerat, ut ex Asconio in Oratoriis nostris *b* ostēdimus. Neque me fugit, etiam mendacium, quod civis conservandi caussâ fit, in Oratore improbandum esse: verùm longè aliter eâ de re veteres statuêre, qui iccirco *honestum*, ut Scholastici *officiosum*, mendacium istiusmodi, dixere. Tullius pro Ligario:

a *Libro de natura & constitut. Rhetor. cap. 4.*

b *Lib. 1. Institutionum Orator. cap. 6.*

 Si

Si honesto & misericordi mendacio saluti civis calamitosi consultum esse vellemus. Atque ex his abunde cognoscere est, Historicen neutiquam esse Rhetorices partem; ac falsum quoque Thomam Corræum, qui lib. I. de Eloquentiâ, cap. ultimo, historias subiicit generi demonstrativo. Historia enim, quatenus istiusmodi est, nec laudat, nec vituperat: imò nihil vitiosius, quàm ex historia facere encomium, aut vituperationem: ut inferiùs ostendemus. Similis est error Marcellini in vita Thucydidis, qui historias subiicit generi deliberativo. Nam historia est rei præteritæ: suasio & dissuasio respicit tempus futurum. Itaque in deliberativo rarò narrationem adhibet orator: nempe tum tantùm, quando ex iis, quæ facta sunt, dispiciendum est, quid consilij capere oporteat. Interim magna est historiæ cognatio cum oratoria: ut infrà dicemus. Atque iccirco negare non possumus, plurimum momenti ad historiam scribendam conferre eloquentiam. Quin, ut ait Cicero, secundo de Oratore, *quasi ex clarissimâ Rhetoris officinâ duo præstantes ingenio, Theopompus & Ephorus, ab Isocrate magistro impulsi, se ad historiam contulerunt.* Timæus quoque, ut idem scribit, *longè eruditissimus rerum copiâ, & sententiarum varietate abundantissimus, & ipse compositione verborum non impolitus, magnam eloquentiam ad scribendum attulit.* Quamquam de hoc aliquanto aliter sentit maximi judicij Rhetor, Dionysius Longinus [a], juxta quem τοῦ ψυχροῦ πλήρης ὁ Τίμαιος, καὶ πολλάκις ἐκπίπτων εἰς τὸ παιδαριωδέστατον [b]. Utut est, plurimum historico prodest Oratoria facultas, ac comprimis in concionibus exprimendis. Nam has quoque ad historicum pertinere, inferiùs ostendemus. Neque est, quòd ex eo quisquam consequi putet, historicen pertinere ad Oratoriam facultatem, uti Robortelius statuit. Nam in Oratore Grammaticæ, Logicæ, Iurisprudentiæ, aliarumque disciplinarum notitia requiritur: neque iccirco eas esse Oratoriæ facultatis partes, judicat quisquam. Quare ut Grammaticen, ita Historicen, distinctam esse disciplinam statuimus; neque puto quisquam Robortelianam sententiam iis, quibus corculis esse datum est, probaverit,

> *Scillito* [c] *decies si cor purgetur aceto,*
> *Anticipetque suum Samij Lucumonis acumen.*

Porrò neque defuerunt, qui historiam artemque ejus scribendæ crede-

a *Lib. περὶ ὕψους sect. 3.*

b *Frigido sermone plenus est Timeus, ac sæpe reperitur infantissimus.*

c *Ausonius.*

crederent ad poëticam pertinere. Meminit horum Marcellinus in Thucydidæ vita. Quid verò eos moverit, ex iis cognosci potest, quæ superiori capite diximus. Hanc sententiam eo refellit Marcellinus, quòd historici oratio nullâ metri lege sit adstricta.

Sed istius sententiæ defensores vel amictu, quod dicitur, telum illud Marcellini elusissent. Siquidem historia etiam fuerit, si metro concludatur. Ut si Herodotum, aut Livium, metro alliges, nec de veritate aliquid imminuas. Hinc illa disceptatio apud antiquos, utrùm Lucanus etiam in poëtis esset numerandus: cujus etiam meminit Martialis [a]: pleniùs verò de totâ hac re egimus in libro de re Poëtica. Quare majoris momenti est discrimen, quod Cicero adfert primo de Legibus, ubi ait, *alias in historia leges observandas, alias in poëmate: in illâ ad veritatem quæque, in hoc ad delectationem pleraq; referri.* Sanè historicus omnia vero metitur, nec aliter res narrat, quàm gestæ sunt: poëta verò imitatur, resque narrat, quomodo fieri potuerunt, aut debuerunt. Adhæc historia actiones plurimas comprehendit, ac pro ordine, quo quæque gesta est, aliam alij accudit. Poëta verò unam sibi actionem imprimis proponit; cæteræ ei sunt episodia, nec eas refert, nisi quatenus actioni principi inserviunt. Cumque historicus ordinem temporis ferè sectetur; poëta ordinem eum negligit, sæpeque à mediis incipit. Poeta decoro in personis studet: historicus nihil pensi habet, num decorum servetur, an violetur, dummodo ne à vero aberret. Nec historia περιπέτειαν, & agnitionem agnoscit: contrà quàm poëta facit. Alia quoque sunt, quæ rectiùs, quàm accidentarium illud discrimen, Marcellinus assignâsset: de quibus & inferius dicemus, & libro etiam de re poëtica abunde à nobis actum fuit. Quare etsi multa sunt, in quibus hæc duo conveniant, adeò ut dixerint veteres, historiam esse poësin solutam: tamen & multa adeò sunt, in quibus differant, ut qui poëticen & historiam pro eâdem disciplinâ habere velit, sanæ mentis esse minimè videatur.

At dicat aliquis, non esse historiam vel solius oratoriæ, vel poëticæ unius portionem: sed partem ejus ad oratoriam, partem ad poëticam pertinere: ac propterea minimè esse distinctam ab duabus illis disciplinam. Sententia hæc ut multos

[a] *Lib. 14. carm. 194.*

patronos habet, ita etiam ſubnixa eſſe videtur ingenti tibicine, Cæſare Scaligero, in libris de cauſſis L. L. a ubi cum dixiſſet, orationem à grammatico conſiderari ſub figurationis ac compoſitionis modo, à dialectico autem ſub ratione veritatis; iſta deinde ſubjungit: *Accidit autem ei poſtea ornatus ab oratore, & numerus à poëta. Nam hiſtoria parùm ab utroque differt, ſed ex utroq; potiùs mixta eſt.* Verùm hiſtoricum quædam cum oratore, quædam cum poëtâ habere communia, lubentes fatemur. Sed ſunt etiam, in quibus differat ab utroque, ac in iſtis, quibus illis ſimilis eſt, videndum eſt, quatenus oratori, quatenus poëtæ ſit ſimilior. Id verò explicare eſt artis hiſtoricæ. Itaque idem ille Scaliger in ſuis de re poëtica libris b diſtinctam hanc ab utraque diſciplinam facit. Nam ait, præter grammaticam, & dialecticam, eſſe unam ſummam ſcientiam tertiam, cui nomen inditum nondum ſit: ſub hac autem ſcientiâ tres iſtas notas comprehendi, oratoriam, hiſtoricam, poëticam. Quid verò dici apertiùs potuiſſet?

a *Lib. 1. cap. 1.*

b *Lib. 3. de re poet. cap. 30.*

Poſtremò excutienda eſt nobis eorum ſententia, qui hiſtoriam maximè logici eſſe opus exiſtimant. Nam ex logicis peti debere, quomodo tractentur themata ſingularia, circa quæ hiſtoria verſatur. Imò non rhetorem ſolùm, ſed logicum etiam ajunt, qui ſtylus hiſtorico conveniat, exponere debere. Voluit hoc quoque Keckermannus: quæ probare neutiquam poſſum. Non quidem rationis particeps quiſquam negabit, rationis diſciplinam utilem eſſe ad omnia, ubi ratio locum habet. Verum enimvero non iccirco logici eſt præſcribere, qualis eſſe debeat dictio ſive character poëtæ, hiſtorici, oratoris. Dirigit enim logica intellectum, non in verborum compoſitione, ſed in rerum cognitione. Verborum verò conſideratio partim ad grammaticen pertinet, partim ad tres illas diſciplinas, oratoriam, hiſtoricen, poëticen; quarum quæque docet, cujuſmodi dictio conveniat materiæ iſti, quam tractat. Imò ne illud quidem verum eſt, quod idem ait, à logico tradi methodum, juxta quam hiſtoricus ſua digerat, ac diſponat. Neque enim hiſtorici ſequuntur ordinem eum in narrando, quem in ſimplicis aut conjunctæ quæſtionis tractatione logicus præſcribit. Quod ex nobiliſſimis quibuſque hiſtoricis maniſeſtiſſimum eſt. Denique cogitaſſe eum oportuit, præter

 ſtylum

stylum ac methodum multa alia in considerationem venire, de quibus logicus minimè agat, neque agere possit, nisi transilire velit artis suæ limites. Sed hæc planiora multò fient, ex ipsis artis præceptis, quæ postea trademus.

CAP. IV.

Historicen propriè artem, non scientiam esse. Officium huius artis. Historiæ definitio. Refellitur communis sententia, qua narrationem faciunt historiæ genus. Gellij, Boethij, atque aliorum lapsus, credentium syllogismum rectè per orationem definiri. λόγος *duplex. Historiam malè à Sebastiano Maccio ad artem referri. Eiusdem* αὐτιλογία. *Definitio historiæ à Keckermanno allata expenditur. Obiectum historiæ. Quo sensu dicat Aristoteles, sensum singularium esse; rationem, universalium. Ex cuiusmodi errore originem traxerit fœda Averrois opinio, tollentis providentiam divinam.* Ἀξιαφήγητος. *An proba sit* ἀξιολογουμένων *vox apud Dionysium Halicarn. Castigatus eorum error, qui res privatas omnimodis ab historia arcent. Item error Patricij, segregantis ab historia, quæcunque non sunt actiones humanæ. Veterum aliqui, qui scripsere de animarum apparitionibus, ac prodigiis. Historici, divinæ providentiæ ministri. Averroes adversus Zabarellam defensus. Refutantur, qui in historicis, aliisque, rem esse materiam, putant; formam verò, dictionem. Cur forma dicatur Græcis* ἐντελέχεια. *Cur iisdem mysteria* τελεταὶ, *Latinis contrà* initia *dicantur. Quâ mente dictio sive stylus statui possit historiæ forma. Maccius iterum refellitur.*

EX his liquet, historicen esse disciplinam, & quidem ab aliis distinctam. Nunc, quæ ad naturam definitionemque tum historices, tum historiæ pertinent, persequamur. Ac de historia quidem

quidem obscurum non est, eam esse artem, quæ historiam scribere doceat. Nisi quis de genere ipso litem movere velit. Sed rectè hoc genus adsignari, constare ex iis potest, quæ de arte fuse prosecuti sumus, cùm de Logicæ natura tractaremus. Scientia verò non est, ut tum finis indicat, tum objectum. Nam historice discitur, ut historiam legitimè contexamus; scientia verò est, non operationis, sed sciendi gratiâ; ut Aristoteles indicat lib. II. Metaph. Deinde Historice versatur circa res contingentes, cujusmodi sunt notiones omnes secundæ, & actiones humanæ, quas memoriæ prodit historia: at scientia est rerum necessariarũ; unde eam Iohannes Duns Scotus a definit, cognitionem certam alicujus rei necessariæ, productam à caussa evidenti, intellectui applicatam ad rem cognitam, vi & beneficio ratiocinationis.

a *Lib. 1. Sentent. quæst. 4. & 5.*

Est igitur historice ars, non scientia. Genus verò hoc restringi debet officio artis: quod est tradere præcepta historiæ scribendæ. Nempe ejus est agere de stylo historico, item docere (ut Politiani b hac de re verbis utar) *quo utendum principio, qui tenor rebus, qui modus accommodandus, quæ subticenda, quibus immorandum, quæ carptim tantummodo perstringenda, quo pacto fieri fides, quoq; modo vacare omni suspicione autor possit, quæ sint omnino in temporum ordine, locorum descriptione, caussis, consiliis, eventibus, rebus ipsis gestis explicandis, observanda: quid spectare imprimis autorem, à quibus avocare animum, quantum utilitati servire, quantum indulgere voluptati oporteat.*

b *Præfat. in Suetonij expositionem.*

Ab historice transeamus ad historiam, quæ non incommodè definiri nobis posse videtur, cognitio singularium, quorum memoriam conservari utile sit ad bene beateque vivendum. Eâ definitione tria sumus complexi, genus, objectum, finem. Dicemus de singulis accuratius.

Genus fecimus notitiam, sive cognitionem: non, uti alij, explicationem, narrationem, vel commemorationem. Nec enim de historiæ οὐσίᾳ c est, ut res gestæ narrentur; sed tantùm, ut sciantur. Sanè qui rei cuipiam gestæ interfuerit, & sedulò cuncta observârit, is historiam rei gestæ animo inscriptam habebit: eaque historia erit, ut vel nunquam narretur: quod si narretur, id accidere historiæ putandum. Quare qui historiam per narrationem definiunt, vel expositionem, aut commemoratio-

c *Essentia.*

rationem, quos inter etiam Verrius eſt apud Gellium *a*, item Quinctilianus *b*, ac B. Auguſtinus *c*, hi ſimilem errorem errant, ac illi, qui ſyllogiſmum definiunt per orationem: ut idem Gellius *d* facit, item Boethius *e*, & ex veteribus Latini omnes. Nam ſyllogiſmus quoque eſt, licet animo ſolùm concipiatur: ſed accidit ei, ut proferatur: ut omnino philoſophus *f*, cùm λόγον vocat, non προφορικὸν, ſive orationem intellexerit; ſed ἐνδιάθετον, ſive rationem, hoc eſt, quem Græci vocant περίπατον τοῦ νοῦ, ſive mentis diſcurſum. In quo Ariſtotelis ſententiam ſatis perſpexit Franciſcus Burana, uti & Ioannes Baptiſta Monlorius, & Fortunatus Crellius. Quemadmodum & in altero illo, quod de hiſtoria dicebamus, aſſentientem habemus Sebaſtianum Maccium Durentinum, cujus hæc verba in tertio de hiſtoria *g*: *Hiſtoria non eſt narratio rerum geſtarum. fieret enim, ut hiſtoria non eſſet hiſtoria, niſi narraretur. Res namq; geſtæ ſive narrentur, ſive non narrentur, ſemper ſunt geſtæ, atq; propterea hiſtoria. Narratio verò accidit hiſtoriæ, & eſt attributum, & extrinſecum quoddam, & penitus extraneum in hiſtoria.*

a *Lib. 5. cap. 18.*
b *Lib. 2. cap. 4.*
c *Lib 2. de Gen. ſi contra Manich. cap. 2*
d *Lib. 15. cap. 26.*
e *In Ariſtotelis tralatione.*
f *Lib. 1. Analyt. prior. cap. 1.*
g *Cap. 12.*

At eidem Maccio aſſentire non poſſumus, cùm hiſtoriam putat ad artem poſſe referri. Nec enim hiſtoria univerſalium eſt, nec propriè dici poteſt ποιεῖν *h*. Quare hæc ſententia homine Peripatetico, qualem ſe Maccius profitetur, planè eſt indigna: ut ſatis conſtat ex ea artis definitione, quam philoſophus in Nicomachiis *i* tradidit. Sed videamus, quomodo Maccius opinionem hanc ſuam conetur ſtabilire. *Ortum*, inquit *k*, *ars habet ex iis, quæ cadunt ſub ſenſum: ex eo enim fit memoria: & pluribus memoriis comparatur experientia. Ex hac verò percipitur univerſale; quod artis & ſcientiæ principium eſt. Propterea quemadmodum experientia eſt ſingularium, ita ars eſt univerſalium cognitio. Atque hæc eſt ratio, quâ hiſtoria redigitur ad artem. Licet enim rerum ſingularium narratio ſit, tamen ex his orta experientia parit hiſtoriam.* Verùm enimvero, quid ineptius, quàm ſic colligere velle, hiſtoriam eſſe artem, quia ex ſingularibus, quæ hiſtoria narrat, artes, & ſcientiæ promanant? Non jam illud dicam, non poſſe inde probari, potiùs artem, quàm ſcientiam eſſe, cùm utraque ex ſingularibus reſultet: illud ſolùm dicam, non omnia cauſſæ convenire, quæ effectui competant: eoque nec continuò artem eſſe, quod cauſſa eſt artis.

h *Facere.*
i *Lib. 6. Ethic. cap. 4.*
k *Lib. 3. de hiſtor. cap. 10.*

Illud quoque in eodem Maccio miramur, quòd cùm de historiæ οὐσίᾳ a esse negâsset, ut narretur: tamen eam definiturus, disertim dicat, esse memoriam rerum gestarum monumentis literarum commendatam. Ac ne excidisse hoc ei putes, caussam ipse verborum eorum addit. *Commendatio*, inquit b, *eiusmodi nihil extraneum designat, sed proprium vigorem eiusdem rei gestæ, ac veri, quod exprimitur. Sunt enim quædam attributa ita connexa cum suo primario, ut non solum conferant ad illud cognoscendum, sed etiam videantur eius quodammodo naturam constituere. Hoc modo se habet eiusmodi commendatio: attributa enim separabilia sunt, quæ improbantur, non naturalia: quæ enim naturalia sunt, non accidentia sunt, sed interioris naturæ eius, de quo agitur, necessaria positio, & præcipua pars.* Quis verò non videt, quod hîc negat, accidere historiæ, ut literis mandetur, id manifestè pugnare cum eo, quod antè dixerat, planè extraneum esse historiæ, ut narretur? Illud interim non inviti fatemur, historiam vulgò accipi solere pro historici alicujus monumento: similiterque historicos dici, qui historias scripsere. Sed ex iis, quæ superiùs diximus, liquet, historiam primò proprieque dici de notitia rei gestæ; κατὰ μετωνυμίαν verò de monumentis, quibus historia continetur: quomodo & artes omnes, ac scientiæ, primò proprieque de animi habitu dicuntur; secundariò verò de scriptis eorum, qui disciplinas istas tractarunt. At philosophi est ejus præcipuè significationis habere rationem, quæ princeps, maximeque propria est. Quamquam nec illud dissimulandum, si ullum disciplinæ genus requirit, ut literarum monumentis consignetur, id historiam esse: cujus rei caussam capite proximo adferemus. Quare neque est, quod prohibeat, quò minùs historiam consideremus, non solùm quatenus animo conclusa latet; sed etiam quà, ad commune hominum bonum, scriptis traditur. Atque huc respexisse videntur, qui historiam definiunt, notitiam & explicationem rerum singularium. Uti fecit Bartholomæus Keckermannus. Sed tamen in eo minimè mihi satisfacit, quod putârit, cognitionem non explere per se generis naturam; sed adjungi ei debere, quod historiæ accidit. Rectiùs omnino illud, quod inter accidentia principem facilè locum obtinet, differentiæ partem fecisset, quò per eam historia, quæ cæteroquin solum respicit animum humanum, ad

a *Essentia.*

b *Lib. 3. de histor. cap. 13.*

historicorum monumenta restringatur. Ut si historiam dixisset esse notitiam rerum singularium literis consignatam ad vitæ humanæ bonum. Atque hoc etiam voluisse Maccius videtur: etsi in eo, ut diximus, peccârit, quod unum idemque, nunc accidens separabile, nunc naturalem & inseparabilem rei proprietatem appellet: quam viri ejus inconstantiam jure optimo improbamus. Sic igitur statuimus, historiam propriè accipi, quando consideratur, ut inest animo humano; atque ita per notitiam optimè definiri: notitiam verò istam (quæ rerum est singularium, ut mox ostendemus) ejus esse naturæ, ut possit voce, aut scriptis explicari: ut verò reapse explicetur, non esse de historiæ naturâ, nisi eo nomine utamur pro operibus, quæ quia, quod de rebus singularibus scitur, exponunt, eò historiæ nomine κατὰ μετωνυμίαν appellantur.

De genere satis dictum. Sequitur objectum seu materia. Quæ illa sit, docet nos Aristoteles lib. de re poëticâ, ubi discrimen istiusmodi statuit inter objectum poëseos, & historiæ, quòd illa plurimùm sectetur universale, hæc verò circa singulare versetur. Verba ejus sunt: ἡ μὲν γὰρ ποίησις μᾶλλον τὰ καθόλου, ἡ δ' ἱστορία τὰ καθ' ἕκαστον λέγει. Ac poëtas quidem circa universalia versari, eo ostendit Aristoteles, quòd cum fabulas constituunt, etiam nomina imponunt: atque hoc quale sit, fusiùs exposuimus, cùm poëticæ naturam explicaremus. At de historiâ quidem extra omnem controversiam est, eam versari circa singularia, atque ex eo manifestus est eorum error, qui existimant, intellectum non esse singularium: neque enim tam crassos esse puto, ut judicent, ad historiam non requiri intellectum, sed tantummodo sensum. Non quidem nescio, ab Aristotele 1. Physic. a scriptum esse, rationem esse universalium, sensus autem singularium. Verùm id accipiendum opposite, quia sensus tantùm singularium sit, intellectus autem insuper sit universalium; imò perfectiùs universalia intelligat, quàm singularia. Et certè si non intelligit intellectus singularia, quomodo prudentia, quæ est habitus intellectus, versatur suâ naturâ circa singularia? Aut si intellectus non intelligit singularia, quomodo ab iis abstrahit universalia? Suntque hæc eo magis consideranda, quod cùm Averroës existimaret, intellectum non esse singularium, statuerit Deum, quia purus est intellectus,

a Text. 49.

non percipere res ſingulares, neque ea, quæ in mundo fiunt, curare.

Etſi verò objectum hiſtoriæ ſtatuimus res ſingulares; non tamen, quicquid ſingulare ſive individuum eſt, ab hiſtorico debet explicari: ſed duntaxat res ſingulares memoriâ hominum dignæ: quæ Græci *μνήμης ἄξια*, & *ἀξιομνημόνευτα* vocant. Item *ἀξιόλογα*, & *ἀξιαφήγητα*, quaſi *ἀφηγήσεως ἄξια*. Imò, ſi vulgatis Dionyſij Halicarnaſſenſis codicibus credimus, etiam *ἀξιολογούμενα* vocantur: ſed vox ea, tanquam inſolens planè, Henrico Stephano ſuſpecta eſt, ac pro ea mavult *ἀξιούμενα*. Ego nihil mutandum cenſeo, cùm inveniam alia etiam apud eundem ſcriptorem, quæ haut temere alibi legantur.

Cæterùm nec æquè circa omnia *ἀξιόλογα* [a] hiſtoria verſatur. Nam admiſcet quidem angelorum, animarumque, ac ſpectrorum apparitiones, cometas, fulmina, mirabilia ea, quæ circa animalia, aut plantas, contingunt, aliaque ejus generis: verùm princeps & propria ejus cura eſt exponere *τὰ πρακτὰ*, ut Græci appellant: hoc eſt actiones, quas ſingularium eſſe, ſcribit Ariſtoteles lib. I Metaph. cap. II. & lib. II. Eth. Nicomach. cap. VII.

[a] *Quæ ſunt memoriâ digna.*

Per actiones verò intellige res geſtas publicas, vel privatas illuſtriores. Nam etſi id quidam negarint, tamen ex hiſtoriis omnibus ſatis apertum eſt, etiam eâ res privatas poſſe exponi; ſed quæ humiles non ſint, verùm inſigniores, ac tales planè, ut conducant inſtitutioni vitæ humanæ; ſive eam generatim ſpectes, ſive reſtringas ad gubernationem domus, ſcholæ, eccleſiæ, reipublicæ.

Verùm Franciſco Patricio videtur hæc ſententia objectum ejuſmodi adſignare, quod latiùs pateat, quàm hiſtoriæ pomœria, ac fines permittunt. Eoque limitat illud hunc in modum, ut objectum dicat eſſe, non *ἁπλῶς* res ſingulares, ac imprimis actiones memoriâ dignas; ſed actiones humanas, ſive res ab hominibus geſtas. Sed multa ſunt, cur putemus, etiam ea, quæ ab hominibus facta non ſunt, ab hiſtorico exponi, & poſſe, & debere. Fecere enim id hiſtorici prope omnes: imò non defuere, quibus potiſſima hæc cura eſſet, ut de dæmoniis, angelis, aut ſpectris agerent. Sanè ex Photio [b] diſcimus, Damaſcium ſcripſiſſe libros duos incredibilium narrationum, unum

[b] *Themate 130.*

unum de dæmoniis, qui capitibus constaret LII: alterum de animis à morte apparentibus, qui capitum erat LXIII. Etiam Eustrathius, magnæ Ecclesiæ presbyter, multas narrationes hujus generis intexuisse videtur libro de vitâ functorum animis: de quo idem Photius in bibliotheca sua [a]. Qui & auctor est [b], Laurentium Philadelphensem Lydum de cælestibus, aliisque prodigiis scripsisse. Uti & è Latinis Julius Obsequens fecit. Quis autem cælestia prodigia esse hominum actiones dixerit? atque idem judicium esto de urbibus diluvio, aut terræmotu absorptis, vel pestilentiâ exstinctis. Suntque alia ejus generis non pauca, Dei profectò, non hominum opera. Imò varietates quoque imperiorum, horrendi impiorum exitus, & quæ alia hujusmodi sunt, Deo debent adscribi: cujus providentia non aliunde magis, quàm ex historia elucet: ut rectè omnino senserint, qui historicos olim vocandos putarunt divinæ providentiæ ministros: quippe qui quasi scribæ & actuarij eorum sint, quæ Deus fecit. Hinc B. Augustinus lib. de Vera religione cap. XXV: *Quoniam divina providentia non solùm singulis hominibus, quasi privatim; sed universè generi humano, tanquam publicè consulit: quid cum singulis agitur, deus scit; atque ipsi, cum quibus agitur, sciunt. Quid autem agatur cùm genere humano, per historiam commendari voluit, & per prophetiam.* Eidemque Augustino libro de Genesi ad literam cap. III. historia esse dicitur, *cùm sive divinitus, sive humanitus res gesta commemoratur.* Atque ex his satis constare puto, cur assentire Patricio non possimus, cùm historiæ objectum esse dicit, res ab hominibus gestas. Quamquam minùs spissus est error iste, quàm ille alterius cujusdam [c], qui historiam, haut aliter ac Grammaticen, circa verba versari ait. Quo errore quid fœdius? Nam historices quidem est non tantùm agere de rebus, circa quas historia occupatur; sed etiam de elocutione ac stylo: verùm historia non de verbis, sed tantùm de rebus tractat: imò neque res omnes refert, sed, ut diximus, res singulares memoriâ dignas. Quare, quin res ejuscemodi materia atque objectum historiæ sint, minimè dubitandum.

[a] *Tmem. 171.*
[b] *Tmem. sive cod. 180.*
[c] *Thomæ Bozij lib. 1. de historia.*

Quæ verò historiæ forma sit, frustra aliquis hoc loco requirat. Nam ea est genus ipsum, hoc est comprehensio sive notitia: de quo satis antea dictum. Scio aliter multis videri, quibus

placet, id rei formam esse, quod in definitione locum differentiæ implet. Sed hoc in substantiarum definitionibus verum est: ut cum in animalis definitione corpus animatum eo restringitur, quòd sit sentiendi facultate præditum: aut in hominis definitione, ubi animal restringitur per hoc, quod sit ratione præditum. Nam & hoc hominis, & illud animalis est forma essentialis. Sed aliter se res habet in accidentibus: quorum definitio ex forma & materia constat; ac forma est genus, materia verò subjectum: ut disertim Averroes *a* scribit. Neque ignoro, hoc nomine Averroem reprehendi ab egregio philosopho, Jacobo Zabarella *b*: sed illud item scio, Zabarellam ipsum alibi *c* idem scripsisse: neque omnino verum est, quod Zabarella ait, subjectum in accidentis definitione poni, non tanquam aliquid essentiale, sed tanquam condicionem necessariam. Nam accidentia per subjectum essentialiter definiri, clarè liquet ex Aristotelis Posterioribus Analyticis *d*, & Metaphysicis *e*. Ac ratio idem ostendit, cum, ut Zabarellæ ipsius verbis *f* utar, *definitio accidentis ex materia & forma constans dicatur essentialis sive quidditativa, quia tota accidentis essentia per eam exprimitur: scilicet per genus restrictum à subiecto proprio fungente officio differentiæ.* Solum nôsse oportet, quod de subjecto hic dicitur, id objecto etiam aptari debere. Nam in accidentibus propriis quidem, qualia sunt tonitrus, eclipsis, similiaque, differentia à subjecto petitur: sed in habitibus ab objecto id fieri debet.

a *In lib. 2 poster. contextu 39. & 42.*
b *Libro de conversione demonstrationis in definitionẽ, cap. 4.*
c *Lib. 4. de methodis cap. 14.*
d *Lib. 1. Post. cap. 6. & lib. 2. Post. cap. 10.*
e *Lib. 6. cap. 4.*
f *Lib. 4. de meth. cap. 14.*

Atque ita quidem de materia, & forma historiæ statui debet, si historiam consideremus, quatenus animo inhæret. At aliter longè de utroque horum judicandum est, si eam spectemus, quatenus est aliquid literis consignatum: ut cum Thucydidis, vel Livij historiam dicimus. In cujusmodi operibus vulgò dicitur, rem, de qua agitur, materiam esse; formam verò, dictionem. Quomodo in Thucydide materiam vocarent, bellum Peloponnesiacum; in Livio, res Romanas. Character verò, sive stylus, formæ iis nomine censeretur. Quamquam verò in hac sententia minimè periclitentur vectigalia, aut salus populi: tamen cùm ubique amanda sit veritas, & sapientis sit non solùm bene sentire, sed etiam, quæ bene senseris, aptè eloqui: sanè Cæsari potius Scaligero *g* assentimus, qui putabat, in

g *Lib. 2. de re poët. cap. 1. & lib. 3. cap. 1.*

in istiusmodi rebus materiam potiùs dictionem, dici debere; formam verò essentialem esse, rem ipsam. Neque ut ita sentiam, tam viri me summi autoritas, quàm ratio ipsa compellit. Certè non à verbis, sed à rebus historici nomen fecerunt historiis suis. Est verò id forma, per quod res est id, quod est, ac proinde certum quoque nomen accipit. Adde, quod verba sunt rerum notæ, teste Philosopho, lib. περὶ ἑρμην. res verò sunt verborum finis: finis autem, ut docemur lib. II. φυσ. ἀκρ. nonnisi ratione differt à formâ, quam Græci iccirco appellant ἐντελέχειαν, ab ἐντελὲς a, quod ipsum est à τέλος b, ut formam constet haut aliâ de caussâ dictam ἐντελέχειαν (*perfectihabiam* ad verbum interpretabatur Hermolaus Barbarus) quàm quia res per eam finem, eoque perfectionem suam consequitur. Eandemque ob caussam Græci sacra opertanea tum Cereris, tum Bacchi, vocarunt τελετὰς, quia in iis esset finis, hoc est, perfectio vitæ. Latini à planè contrariâ voce originem petierunt, quia nominant *initia*, unde *initiati*, οἱ μεμυημένοι: ejusque ratio est, quòd sacra hæc crederentur esse exordium melioris & felicioris vitæ.

a *Perfectum.*
b *Finis.*

Interea concedere possumus, formam esse verba, sive dictionem, dummodo intelligatur forma externa: per dictionem verò capiamus, non verba ἁπλῶς, sed styli elegantiam, atque ornatum: qui neque oratorius est, ut falsò quidam putarunt: neque item poëticus, ut alij credunt: sed medius inter utrumque, ut suo loco monstrabimus.

Sub ornatu verò hoc splendor quoque orationis continetur: ut qui nihil aliud sit, quàm pulchritudo sermonis ἐν ἀξιώματι c consistens; sive cultus orationis cum gravi dignitate conjunctus: quemadmodum in Oratoriis Institutionibus d diximus. Quod si elegantia atque ornatus omnis solùm accidentaria est historiæ forma: errare etiam liquet Sebastianum Maccium e, cùm nihil nisi οὐσιῶδες f contineri ait suâ historiæ definitione. Nam eam esse ait, *absolutam rei gestæ memoriam, certis literarum monumentis, veri conservandi gratiâ, fideliter & splendidè commendatam.* Atqui si per splendorem intelligit λαμπρότητα illam, de qua Hermogenes g, atque alij Rhetores tractant: jam liquet eam accidere historiæ, cùm ferè commentariis absit, qui historiæ tamen nomine comprehenduntur: sin (ut ait Maccius) *non dicit*

c *In dignitate.*
d *Lib. 6. cap. 5.*
e *Lib. 3. de histor. cap. 13.*
f *Essentiale.*
g *Lib. 1. περὶ ἰδεῶν cap. 9.*

orna-

ornatum, ſed naturalem quandam vim, quam verum ſibi habet omnino inſitam, & ita immixtam, ut non poßit ſine veri læſione diſiungi, ac ſeparari: jam nihil attinet ſplendoris meminiſſe eâ definitione, quâ fidei ſeu veritatis mentio fit, in qua ſplendor, haut aliter ac τὸ γελαστικὸν *a* in λογικῷ *b*, continetur.

a *Ridendi facultas.*
b *Facultate rationali.*

CAP. V.

De FINE *hiſtoriæ, ac multiplici eius effectu. Luciani ac Strabonis ſententia de hoc expenſa. Hiſtorias, niſi ſcripto conſignentur, minùs, quam diſciplinas, per manus tradi poſſe. Recta ad prudentiam via, eſſe* ἐπιστημονικόν. *Quæ dicatur* πολιτικὴ συνθετικὴ ἕξις. *Hiſtoriam iuſtam nihil eſſe aliud, quàm philoſophiam exemplis conſtantem. Vtrùm hiſtoriæ exempla, an philoſophiæ præcepta, melius prudentiâ animum inſtruant. Magis movere exemplum in perſona vera, quàm imaginem virtutis in perſona ficta. Diſſeritur adverſus eos, qui putant, non antè hiſtoricos legi debere, quàm animum imbueris philoſophiæ præceptis.*

AB internis cauſſis accedamus ad finem. Nam ut in accidentis proprij definitione præter ſubjectum adfertur cauſſa efficiens proxima: ita habitus per objectum ac finem definiuntur. Sed de fine hiſtoriæ non ſimiliter veteres ſentiunt. Luciano *c* enim finis ejus eſt τὸ χρήσιμον, hoc eſt utile. Nimis profectò laxè, ut poſtea parebit. Interim rectè, quod non addit τὸ τερπνόν, ſive jucundum, quandoquidem id adjunctum eſt finis, non eſſentia. Straboni *d* ſcopus ejus eſt veritas. Verùm ea propriè non finis, ſed neceſſaria eſt hiſtoriæ conditio, imò princeps legitimæ hiſtoriæ nota; unde eam Tullius fundamentum, alij quaſi animam hiſtoriæ faciunt. In hoc diſſenſu, ut rectiùs certiuſque de fine hiſtoriæ ſtatuere poſſimus, diſtinctè ejus fructus, atque effectus enumerabimus. Nam ad hos in ſcribendâ legendâque hiſtoria, tanquam ad ſcopum, collimamus.

c *Lib. de ſcribenda hiſtoria.*
d *Lib. 1.*

Effectus

Effectus historiæ vel primarius est, vel secundarius. Primarius vel communis est omnium disciplinarum, vel certæ peculiaris disciplinæ.

Communis effectus est duplex. Prior est, ut conservetur, ac vigeat memoria eorum, quæ acciderunt. Nam si uspiam opus, ut quæ sciunt homines, ea consignent memoriâ: sanè in historia id locum habet. Siquidem in disciplinis propriè dictis minùs necessaria est scriptura, quia vivâ voce, quasi de manu in manum, tradi possunt: quod de historiis non æquè dici potest: quippe quæ circa singularia versentur: hæc verò infinita sunt, eoque memoriâ conservari non possunt. Hoc ita esse, satis inde cognoscimus, quòd res ab antiquis proditæ in tenebris jaceant, nisi quas historiæ lumen illustrat. Nam vel maximè de historia verum est, quod de poëta cecinit Horatius *a*,

Vixere fortes ante Agamemnona
Multi; sed omnes illacrymabiles
Vrgentur, ignotique, longâ
Nocte, carent quia vate sacro.

Itaque nec Herodotus dubitat ab istis verbis auspicari historiam suam *b*: Ἡροδότου Ἁλικαρνασσῆος ἱστορίης ἀπόδεξις ἥδε· ὡς μήτε τὰ γινόμενα ἐξ ἀνθρώπων τῷ χρόνῳ ἐξίτηλα γένηται, μήτε ἔργα μεγάλα τε καὶ θωϋμαστὰ, τὰ μὲν Ἕλλησι, τὰ δὲ βαρβάροισιν ἀποδεχθέντα, ἀκλεᾶ γένηται. Quicum consentit illud Plinij *c*, ut historiam scriberet, rogati: *Mihi pulcrum imprimis videtur, non pati occidere, quibus æternitas debeatur.* Atque hæc satis ostendunt, cur historiam Cicero *d* appellet, *testem temporum, lucem veritatis, vitam memoriæ, & nunciam vetustatis.*

Alter communis effectus est, ut ex singularibus universale præceptum observetur: universale item præceptum singularibus exemplis illustretur, & comprobetur. Quid enim certius, quàm ex memoria eorum, quæ plurimùm contingunt, & observatione caussarum, ob quas contingunt, in omni vitæ genere peritiam ac prudentiam nasci? unde scitè Afranius *e* dixit in togata, cui Sellæ nomen:

Vsus me genuit, mater peperit Memoria:
Sophiam vocant me Graij, vos Sapientiam.

Quod sanè non de civili solùm prudentia, sed etiam de scientiis, & quibusvis artibus, intelligi debet.

a *Lib. 4. od. 9.*

b *Herodoti Halicarnassensis historiæ explicatio hæc est, ut neque ea, quæ gesta sunt, ex rebus humanis obliterētur longinquitate ævi: neque ingentia & admiranda opera, vel à Græcis edita, vel à Barbaris, gloria fraudentur.*

c *Lib. 5. epist. 8. quæ ad Capitonē, vel, iuxta alios, ad Tacitum.*

d *Lib. 2. de Orat.*

e *Apud Gellium lib. 13. cap. 8.*

Peculiares effectus variant pro disciplinis. Nam exempla suppeditat, quorum alia pertinent ad disciplinam quampiam ὀργανικὴν a, uti logicen, rhetoricen, cæterasque: alia ad disciplinam principalem, sive ejus finis sit θεωρία b, ut in physicis, arithmeticis, aliisque scientiis contemplativis, si metaphysica excipias: sive finis sit πρᾶξις c, ut in ethicis, œconomicis, politicis; item in theologia, & jurisprudentia: sive is sit ποίησις d, ut in poëtica, medicina, architectonica, pictura, sculptura, cæteris.

a *Instrumentalem.*
b *Contemplatio.*
c *Actio.*
d *Effectio.*

Imprimis verò usus ejus manifestus est in ethicis, ac politicis; idque trifariam. Primùm enim virtutem docet, atque ad eam excitat. Siquidem exempla proponit virtutum, & vitiorum; item præmiorum, & pœnarum. Cujusmodi sunt virtutum stimuli, & laudum semina. Hinc Livius in præfatione historiæ suæ: *Hoc illud est præcipuè in cognitione rerum salubre ac frugiferum, omnis te exempli documenta in illustri posita monumento intueri: inde tibi, tuæque Reip. quod imitere, capias: inde fœdum inceptu, fœdum exitu, quod vites.* Iccirco & Polybius initio operis scribit, esse ἀληθινωτάτην e παιδείαν, καὶ γυμνασίαν πρὸς τὰς πολιτικὰς πράξεις τὴν ἐκ τῆς ἱστορίας μάθησιν. Ac pertinet eodem hoc Philonis Judæi libro de sacrificio Abelis ac Caini: Ὠφελεῖ μὲν οὖν εἰ καὶ μὴ πρὸς ἀρετῆς κτῆσιν τελείας, ἀλλά τοι πρὸς πολιτείαν, καὶ τὸ παλαιαῖς, καὶ ὠγυγίαις ἐντρέφεσθαι δόξαις, καὶ ἀρχαίαν ἀκοὴν ἔργων καλῶν μεταδιώκειν, ἅπερ ἱστορικοὶ, καὶ σύμπαν τὸ ποιητικὸν γένος, τοῖς τε καθ' ἑαυτοὺς, καὶ τοῖς ἔπειτα, μνήμῃ παραδεδώκασιν. *Prodest tamen, si non ad parandam perfectam virtutem, certè ad curam Reip. nosse opiniones priscas, & Ogygias, audireq; antiquitatis pulcherrima facinora, quæ historici, & omne genus poëtarum, prodiderunt ætati suæ ad posteritatis memoriam.* Egregiè etiam hac de re Basilius Imp. Exhortationum cap. LVI. ad Leonem filium: Ἱστορίας ἀρχαίας διέρχεσθαι μὴ κατόκνει· ἐν αὐταῖς γὰρ εὑρήσεις, ἅπερ ἕτεροι συνῆξαν ἐγκόπως· καὶ μάθοις ἐκεῖθεν τάς τε τῶν σπουδαίων ἀρετὰς, καὶ τὰς τῶν φαύλων κακίας, τάς τε τοῦ βίου πολυτρόπους μεταβολὰς, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ πραγμάτων τὰς ἐναλλαγὰς, καὶ τοῦ κόσμου τὸ ἄστατον, καὶ τὸ τῆς ἀρχῆς εὐμετάπτωτον, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, τῶν μὲν φαύλων τὰς ἀμοιβὰς, τῶν δὲ σπουδαίων πράξεων τὰς ἀντιδόσεις, ὧν τὰς μὲν φύγῃς, ἵνα τῆς ἐκεῖθεν δίκης πεῖραν μὴ λάβῃς, τὰς δὲ κατορθώσῃς, ἵνα τῶν ἐντεῦθεν ἐπάθλων καταξιωθῇς. *Evolvere ne unquam cesses historias veterum. ibi enim reperies sine labore, quæ*

e *Historiam esse institutionem, atque exercitationẽ longè verissimam ad res civiles.*

aliĳ

alij magno cum labore congesserunt: atque inde bonorum virtutes, & improborum vitia cognosces, & vitæ humanæ varias mutationes, & rerum in ea conversiones: mundi huius instabilitatem, & imperij ad cadendum pronitatem disces. Breviter malefactorum pœnas, & bonorum præmia leges: quorum illa fugies, ne ultionis, quæ inde sequitur, severitatem patiaris: hæc autem amplecteris, ut præmia, quæ ex eis manant, consequi merearis. Nempe historiæ id efficiunt in generosis animis, quod Themistocli trophæa præstitere Miltiadis, quæ eum quiescere non sinebant. Imò non probos solùm ad virtutem inflammant: sed improbos sæpe infamiæ metu à sceleribus deterrent. Et profectò, si non aliæ majores essent, vel ista satis gravis caussa esset, cur intersit memoriæ prodi, quæcunque fiunt. Pulcrè Tacitus lib. III. Annal. *Præcipuum,* inquit, *munus annalium reor, ne virtutes sileantur, utque pravis dictis factisque ex posteritate, & infamiâ, metus sit.* Sanè quantopere istoc metu torqueantur tyranni: indicio esto acerba illa Tiberij querela in initio cujusdam epistolæ [a]: *Quid scribam vobis, Patres Conscripti, aut quomodo scribam, aut quid omnino non scribam, hoc tempore? Dij me, Deæque peius perdant, quàm quotidie perire sentio, si scio.* Atque hæc quoque caussa fuit, cur Nero [b], dicente quodam,

Ἐμοῦ θανόντος γαῖα μιχθήτω πυρί:

ille subjecerit:

Ἐμοῦ δὲ ζῶντος. Nempe, contrà quàm de se Plinius [c] scribit, *scelerum sibi conscius posteritatis memoriam reformidabat:* eoque non dico se mortuo, sed vel spirante etiam optabat, terrarum orbem deflagrare, nequid fortè scelerum suorum audire cogeretur. *Tantus audiendi* omnibus, *quæ fecerint pudor, quibus nullus faciendi, quæ audire erubescunt:* ut idem Plinius [d] ait. Vide & quæ hanc in sententiam scripsit Bodinus lib. II. de Rep. cap. IV.

Præterea historiæ in rebus arduis ac difficilibus consilium suppeditant. Quomodo Marcus Cicero [e], Thrasybuli monitus exemplo, ἀμνηστίαν [f], ut Valerius Max. [g] & Plutarchus [h] vocant, sive τὸ μὴ μνησικακεῖν [i], ut alij [k] id efferunt, Romano Senatui suadebat. Et quis nescit, quantum in militia juvare ducem possint strategemata, quæ Polienus, & alij congessere? Nec tantum iis, quæ alij prudenter fecere, reddimur cautiores: sed etiam periculis alienis: dum videmus, quantas in calamitates

a *Sueton. in Tib. cap. 67.*
b *Sueton. in Ner. cap. 38.*
c *Lib. 5. epist. 8.*
d *Lib. 9. epist. 27. ad Lateranum, sive Paternũ.*
e *Cic. Philipp. 2. & Dio lib. 44. in concione Cicer.*
f *Oblivionis legem.*
g *Lib. 4. cap. 1*
h *In præceptis politicis.*
i *Præteritas iniurias non recordari.*
k *Æschin. orat. contra Ctesiph. Isocrat. orat. de bigis. Dio lib. 44.*

ſuâ alij ſtultitiâ ceciderint. Itaque hiſtoriæ utilitatem prædicans Dio, oratione eâ, quæ eſt de dicendi exercitio, ait inter alia *a*: ὁ πλεῖστα ἑτέροις συμβάντα ἐπιστάμενος, ἄριστα οἷς αὐτὸς ἐγχειρεῖ, διαπράξεται, καὶ ἐκ τῶν ἐνόντων ἀσφαλῶς. Sic igitur ſtatuendum, vel præcipuum eſſe hunc hiſtoriæ fructum, quòd ex ſimilibus, vel contrariis colligamus, quid privatim, aut publicè expediat. Nam prudens qui eſſe volet, debet obſervandi eſſe ſtudioſus, ſive, ut Græci illud dicunt, ἐπιστατικός. Siquidem ἐξ ἐπιστάσεως *b* prudentia oritur: ut Peripatetici ſciſcunt. Atque in hac ipſa diſtinguere oportet, candidam ſinceramque prudentiam, & malitiam στρεψιμάλλου *c*, quæ κακοπραγμοσύνη vocatur à Græcis *d*. Uti & ab utraque diſtinguenda ἡ περιστατική, quam neceſſitas expreſſit, unde πολιτικὴ συνυπόκρισις *e* vocatur; quia nempe aliud ſimulatur, quàm agitur. Denique hiſtoria facit, ut ne rebus ſecundis nimis efferamur: aut rebus adverſis animo ſimus puſillo fractoque. Nempe hiſtoria eſt ſpeculum vitæ humanæ. in eo enim videmus, quantis caſibus obnoxia ſit omnis hominum vita. quæ res efficit, ut ne nimis fidamus rebus proſperis, ſed alienis caſibus moniti cogitemus, eadem nobis poſſe contingere, juxta illud Varronis *f*, veteri etiam proverbio *g* celebratum, *Neſcis quid ſerus veſper vehat.* Atque idem nos in adverſis patientes facit, dum animo obverſatur, non recuſare nos debere communem hominum ſortem. Utriuſque iſtius utilitatis ibidem meminit Dio, ubi de hiſtoriæ gnaro ſic ſcribit *h*: Οὔτε εὖ πράττων παρὰ μέτρον ἐπαρθήσεται, δυσπραγίαν τε πᾶσαν οἴσει γενναίως, διὰ τὸ μηδ' ἐν οἷς εὖ ἔπραττεν, ἀνεννόητος εἶναι τῆς ἐπὶ τὸ ἐναντίον μεταβολῆς.

Quis ex iſtis non videt, hiſtoriam à Cicerone *i* jure optimo vocari *magiſtram vitæ*: pulcherrimè item à Dionyſio Halicarnaſſenſi *k* dictum eſſe, τὴν ἱστορίαν φιλοσοφίαν εἶναι ἐκ παραδειγμάτων *l*. Nam ut civilis prudentia præceptis docet ſeveris, quid fieri oporteat: ita hiſtoria præcepta illa condit varietate exemplorum, quò faciliùs animis inſcribantur, atque inhæreant: quemadmodum in præfatione operis diſſerit Agathias. Imò ſi alterutrâ carendum; ſatius videtur, præcepta philoſophiæ à doctore nullo hauſiſſe. Nam philoſophia cauſſas univerſales exponit, eoque communibus præceptis inſiſtit. Hiſtoria verò in ſingularibus verſatur. Quemadmodum verò, cùm ægrotamus,

a *Qui plurima noverit, quæ aliis evenerunt, is optimè ea, quibus ipſe manũ admovet, conficiet, quantumque licuerit, tutiſſime.*
b *Ex obſervatione.*
c *Verſipellem.*
d *Polyb.*
e *Eidem.*
f *In ſatiræ inſcriptione.*
g *Livius lib. 45.*
h *Neque in rebus ſecundis ultra modum vehemẽs erit; adverſos verò caſus omnes tolerabit generoſe; eo quod neque in ſecundis rebus inſcius erat, poſſe omnia in contrarium mutari.*
i *Lib. 2. de Oratore.*
k Ἐν τέχνῃ *pag. 65. edit. Francof.*
l *Hiſtoriam eſſe philoſophiam ex exemplis.*

tamus, medicum experientem præferimus illi, qui in Hippocratis lectione fuerit exercitatus, ac de universo genere egregiè sciat disputare, verùm experientiæ sit nullius: ita quoq; non tam cum eo consilium capere oportet, qui in philosophorum schola hauserit communia vivendi præcepta, quàm cum illo, qui vel assiduo historiæ lectione, vel experientiâ longâ, multa ejusdem generis egregio judicio observârit.

Sunt verò hæc eo majoris, quòd cognitio ista ex historiis, & facillima sit, & tutissima; cùm illa, quam per experientiam consequimur, & diutinum tempus requirat, & multis sit periculis obnoxia: cujus rei exemplum esse potest Vlysses Homericus, qui, non sine magnis calamitatibus a, [a] *Homer. Od. α.*

Πολλῶν ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα, καὶ νόον ἔγνω b. [b] *Multorum mores hominũ cognovit & urbes.*

Dispar verò, ut dixi, historiæ ratio est: quippe ubi alienos errores, ac casus, sine ullo periculo nostro, videamus: ubi item res prope omnes, adeò locis & temporibus distantes, in una quasi tabella ob oculos ponantur. Atque hæc de effectis primariis dicta sunto.

Secundarij verò effectus sunt duo. Eorum unus est voluptas, & delectatio; quæ tergemino ex fonte promanat. Ac primùm ex eo, quia historia res singulares tractet, quæ cùm sensuum objecta sint, facilè à quovis intelliguntur. Deinde verò ex varietate summâ, quæ sæpe mirandos habet eventus. Ac denique inde, quòd aliena pericula videamus salvi ipsi atque incolumes: quæ res hominibus jucunda esse solet; juxta illud Lucretij c, [c] *In procœmio lib. 2.*

Suave mari magno turbantibus æquora ventis,
E terra magnum alterius spectare laborem:
Non quia vexari quemquam est iucunda voluptas;
Sed, quibus ipse malis careas, quia cernere suave est.

Est hoc de effectu illustris planè locus apud d M. Ciceronem. Sic enim scribit epistolâ ad Lucceium: *Nihil est aptius ad delectationem lectoris, quàm temporum varietates fortunæque vicißitudines: quæ etsi nobis optabiles in experiendo non fuerunt, in legendo tamen erunt iucundæ. Habet enim præteriti doloris secura recordatio delectationem: cæteris verò nullâ perfunctis propriâ molestiâ, casus alienos sine ullo dolore intuentibus, etiam ipsa misericordia est iucunda. Quem enim nostrum ille moriens apud Mantineam Epaminondas non cum quadam miseratione delectat? qui tum denique sibi* [d] *Lib. 5. epist. 12. ad famil.*

avelli iubet spiculum, posteaquam ei percontanti dictum est, clypeum esse salvum: ut etiam in vulneris dolore aquo animo cum laude moreretur. Cuius studium in legendo non erectum Themistoclis fugâ redituque retinetur? etenim ordo ipse annalium mediocriter nos retinet, quasi enumeratione fastorum. At viri sæpe excellentis ancipites, variique casus habent admirationem, exspectationem, lætitiam, molestiam, spem, timorem: si verò exitu notabili concluduntur, expletur animus iucundissimæ lectionis voluptate. Pertinet huc etiam Plinij *a* illud ad Capitonem: *Hoc prope sola historia polliceri videtur. Orationi enim, & carmini, est parva gratia, nisi eloquentia sit summa: historia quoquo modo scripta delectat. Sunt enim homines naturâ curiosi, & quamlibet nudâ rerum cognitione capiuntur; ut qui sermunculis etiam, fabulisque ducantur.* Voluptatis istius, quam ex historicis capere est, illustre exemplum habemus in sapientissimo Arragoniæ rege Alphonso. Qui cùm gravissimo morbo laboraret, multaque incassum medici remedia adhiberent, Curtij de Alexandro historiam legere cœpit, eâque tantopere delectatus fuit, ut valetudini restitutus dixisse dicatur *b*, Valeant Avicenna, Hippocrates, medici cæteri: vivat Curtius, sospitator meus.

a *Lib. 5. epist. 8.*

b *Anton. Panormitanus lib. de rebus gestis Alphõsi.*

Alterum ex secundæ notæ effectis est, quòd hominem ornet. Siquidem historiarum gnari, & æstimantur ob multijugam lectionem atque observationem: & amantur ob fructum ac voluptatem, quàm ex eorum præsentia ac sermone cuivis percipere licet.

Sed duo postremi historiæ fructus longè dignitate iis cedunt, quos antea commemoravimus: eoque ridiculi planè sunt, qui non alio fine historias legunt, quàm ut animum oblectent, & habeant, quod in conviviis ac circulis narrent. Quanto profectò excellentiorem ob finem Homericorum heroum gesta lectitabat Alexander Magnus: ac Xenophonteâ Cyri institutione ita capiebatur Scipio Africanus, ut eam de manibus nunquam deponeret. Quod si etiam fabulas, vel mythistorias legebant tanti viri, ut exemplis fictis vel meliores, vel prudentiores redderentur: quis dubitabit, quin eopse potissimum fine veras legerint historias, quæ ad movendos animos majorem longè vim habent? Nec enim facilè quisquam desperabit, ea se consequi posse, quæ alios novit præstitisse. At in fictis

exemplis

exemplis ea perfectio non rarò ad imitandum proponitur, ad quam mortalium conditio neutiquam pertingit.

Satis multa videor dixisse de historiæ utilitate. Plura qui volet, adeat, quæ de Historiæ laudibus singulari libro ad Stephanum, Poloniæ regem, scripsit Joannes Michael Brutus. Item quæ hac de re prodidere Politianus præfatione in expositionem Suetonii, & Casaubonus eruditâ illâ præfatione, quam Polybio præfixit. Nec adspernanda sunt, quæ congessit Andreas Frankebergerus in institutione antiquitatis. Idemque argumentum tractant Ludovicus Vives initio libri v de tradendis disciplinis, Antonius Muretus oratione eâ, quam habuit Tacitum enarraturus, Franciscus Patricius dialogo x de historia, Bodinus præfatione in methodum historiæ: & quis omnes enumeret?

Quæ verò hactenus de utilitate historiæ diximus, ea occasionem iniiciunt nobis alterius quæstionis. Nam hoc quorundam, & eos inter docti viri, Barth. Keckermanni [a], judicium est, quia historia philosophiam civilem illustret exemplis, eò historicos non ante legi debere, quàm philosophiâ civili fuerimus instructi. Secus si fiat, tantumdem fore putant, ac si legamus Grammatices, aut Rhetorices exempla, priusquam vel hujus, vel illius artis præcepta hauserimus. Istud verò mirè iis ridiculum videtur: atque hoc in caussa est, cur impensè adeò isthoc iis placeat argumentum. Meò autem judicio admodum est infirmum. Non jam illud dicam, nihil absurdi esse, si exempla ante præcepta addiscamus: imò posse linguas optimè absque præceptis ullis addisci. Illud dixisse contentus ero, non parvum eos errorem committere, cùm non satis distinguunt inter lectionem historiæ alicuius, ac historiam scribendi munus, ad quod nemo philosophiæ civilis ignarus applicare animum debet. Item confundere eos nudam ac simplicem rerum omnium historiam cum ἱστορικῇ πραγματείᾳ, quæ curatè in circumstantias, & eventuum caussas inquirit. Prior ista non modò est rerum verè gestarum, sed etiam fabularum, & locorum: quorum omnium intelligentes potiùs πολυΐστορες vocantur. Hoc studium omne primæ convenit ætati. Neque enim aliquid caussæ est, cur putemus, minùs illam historias veras capere posse, quàm fabellas, à quibus eam auspicari omnis voluit

[a] Lib. de histor.

voluit antiquitas. Propterea valde cæcutiunt, qui non vident, historiam, hoc est philistoriam, sive antiquitatis studium, inter primæ ætatis studia reponi oportere. Et sanè Fabius *a*, optimus instituendæ pueritiæ artifex, oratori futuro primùm poëtas vult à Grammatico enarrari, à quibus etiam incipi olim solere, Strabo *b*, & alii *c* testantur: mox verò idem adiici iis ab Rhetore jubet oratores, atque historicos. Inque historicis minimè dubitat Livium præponere Sallustio; non tantùm, quia candidior sit, ac Ciceroni similior; sed etiam, quia majoris sit historiæ auctor. Quomodo neutiquam loqueretur, nisi ita credidisset, pueritiæ convenire historias magis universales. Ac propterea neque dubitandum nobis, quin ad utrumque istoc in historia respici debeat, quàm prope aliquis à Tullij dictione absit, & quanti temporis historiam complectatur. Quæ cùm ita sint, ne illud quidem obscurum esse potest, pueritiæ commendari oportere eos, qui κατ᾽ ἐπιτομὴν proponunt res in orbe gestas: ac præ cæteris, sacras, Romanas, Græcas: adhæc generalem locorum notitiam, sine qua intelligi historiæ non possunt. Cum quibus conjungi mox poterunt præcellentium virorum vitæ; uti Cyri, Alexandri, Miltiadis, Phocionis, Aristidis, Scipionis, Catonis, Pompeij, Cæsaris, aliorum. Nihil verò absurdius, quàm lectionem istorum differre velle, usque dum aliquis philosophiæ gnarus fuerit. Nam quis non videt, primam illam ætatem multùm memoriâ, parùm judicio valere: ac iccirco ad linguas addiscendas peridoneam esse; civilis scientiæ capacem non esse. Atqui utriusque linguæ notitia hauriri debet ex Latinis Græcisque scriptoribus: quos inter non infimus debetur historicis locus. Imò, me judice, non aliunde suavius faciliusque illa literaturæ notitia comparatur: eoque, ubi quis in Terentio, Tullioque, mediocriter fuerit versatus, optimè illis comites dabimus, Cæsarem, Nepotem, Livium, Velleium, Curtium, Florum, Justinum: ac similiter post mediocrem Græcæ literaturæ notitiam admisero aliquem ad Herodotum, Xenophontem, & alios, qui ad eorum dictionem proximè accedunt. Dixerit aliquis, per ætatem à multis perspici tum nondum posse τὸ ἠθικὸν, ac multò minùs τὸ πολιτικόν. Verùm satis esse debet, quod iisdem postea, ubi hauserint præcepta sapientiæ civilis, sponte propemodum se ingeret, quod ante tempus tanto-

a *Lib.* 2. *cap.* 6.

b *Lib.* 1.

c *Lucianus* περὶ γυμνασίων, *& Athenæus lib.* 12.

tantopere requirunt. Interea verò, dum animus majora non capit, jucundâ ſcriptorum illorum lectione multùm auxerit divitias utriuſque ſermonis; & eâ hiſtoriæ notitiâ, quæ in polyhyſtore ſufficere poſſit, feliciter ſibi ad civilem prudentiam, & reginam illam eloquentiam, munierit viam. Sed de fine, atque utilitate hiſtoriæ, & quando hoc ſtudium auſpicari oporteat, ſatis, ut arbitror, diximus.

CAP. VI.

Quis primus hiſtoriam ſcripſerit, aut proſâ oratione ediderit quicquam. Vnde Arcades προσέληνοι dicti. Pomponij Læti error. Cur Saturni ædi Tritones cum buccinis ſoleant imponi, & quidem caudis humi merſis. Pleraque in hiſtoria Romana, ante Vrbem à Gallis captam, fluxæ incertæque fidei eſſe. Idemque iudicium de rebus Græcorum ante bellum Troianum, imò ante Olympiadas. Varroniana omnis ævi diſtinctio. Cur, quod Varro refert ad μυθικὸν, ſeu fabulare tempus, id Plauto dicatur hiſtoria. *Μυθιστορίας ſcriptores aliqui. Επικὸς κύκλος quid, & quâ ſerie concinnatus.*

HActenus, cùm internas hiſtorices & hiſtoriæ cauſſas, tum finem quoque expoſuimus: ſolam è cauſſis præteriimus efficientem, quam tamen neceſſariò infert finis, ut contra Eudemum, & Alexandrum aſſerit Averroës [a]: & Hervæus [b] eo probat argumento, quòd ſiquid non habeat efficientem, id habeat τὸ εἶναι [c] à ſe, & quod à ſe illud habet, id quoque ſit propter ſe, non propter aliud, eoque finem nullum agnoſcat. Itaque exiſtimo, antequam de partitione hiſtoriæ & hiſtorices dicamus, de utriuſque efficiente ſive autore paucis hoc loco agendum eſſe. Ac de hiſtoricâ quidem ita ſtatuo: non parùm debere hanc artem omnibus iis, qui præcepta aliquot hiſtorica obſervârunt, ſcriptiſque conſignârunt; quos inter Polybius, Tullius, alij: plus tamen debere Luciano, atque aliis, qui è profeſſo de eâ egerunt: plurimùm autem debiturum illi, qui plenè

a *Lib. de ſubſtantia orbis.*
b 2. *Quodlib. quæſt.* 1.
c *Eſſe.*

E planeque,

planeque, & ordine optimo, quod à veterum nullo præstitum fuit, corpus ac σύστημα historices conscripserit.

Longè verò alia ratio historiæ est, cujus inventionem Cadmo Milesio tribuit Plinius lib. VII. cap. LVI, quo etiam loco Pherecydem Syrium scribit primùm prosam condidisse. At lib. V cap. XXIX idipsum etiam Cadmo tribuit, alios, puto, secutus autores. Sed & Strabo lib. I tradit, Hecatæum cum Cadmo & Pherecyde metrum solvisse, ac primos prorsam instituisse orationem, eâque de re adeunda quoque Suidæ collectanea. Nos apud Græcos hos fuisse historiæ autores, haut inficias imus: at ἁπλῶς si intelligant, Mosen longè antiquiorem historicum agnoscimus. Quin & eum historiæ conditorem putat Eusebius lib. XI. de præpar. Euang. Atque, ut id non esset, Ægyptiis potiùs hæc laus deberetur, quàm Græcis: quos ita compellat Tatianus initio orationis suæ: Ἱστορίας συντάττειν αἱ παρ' Αἰγυπτίοις τῶν χρόνων ἀναγραφαὶ ἐδίδαξαν a. Ægyptiorum certè, Chaldæorumque sacerdotes diu ante Græcos antiquitatis fuerunt studiosi; quamquam quod jactitant se conscriptas habuisse historias multorum annorum millium, id non magis verum est, quàm quod Arcades (ut scribit Statius Papinius) fuerint *astris Lunâque priores*; uti gloriabantur, προσελήνων nomen à populis finitimis inditum, quòd nihil serij ante novilunium aut plenilunium, aggrederentur, interpretatione suâ eludentes, atque ad gentis originem referentes: nisi malis cum Censorino b, id nomen accepisse, *quòd priùs habuerint annum, quàm is in Græciâ ad Lunæ cursum constitueretur.*

a *Historiam scribere Ægyptiorum annales docuerunt.*

b *De die natali cap. 19.*

Apud Latinos sunt, qui Saturno inventæ historiæ laudem tribuant. Cyprianus certè de idolis agens; scribit Saturnum primùm literas impressisse: unde Petrus Calaber, qui se Pomponium Lætum appellari maluit, homo in Cypriano, ejusque generis scriptorum lectione satis infrequens, ineptè existimabat, artem typographicam Saturni fuisse ævo cognitam. Nostræ quoque sententiæ firmandæ facit istud Macrobij lib. I. Saturn. cap. VIII. *Illud non omiserim, Tritonas cum buccinis fastigio Saturni ædis suppositos, quoniam ab eius commemoratione ad nostram ætatem historia clara, & quasi vocalis est; antè verò & multa, & obscura, & incognita: quod testantur caudæ Tritonum humi mersæ, & abscondita.* Neque iccirco putandum, à Saturni ævo cuncta fuisse

in

in Italiâ explorata, cùm & multò pòst haut planè caligo illa, in quâ versabantur, luce historiarum fuerit discussa. Nam incerta admodum sunt, quæ sub Regibus septem Romæ accidisse dicuntur. Quin aliquamdiu pòst quoque omnia obscura, neque ullo probato autore subnixa; quâ de re ita Livius lib. VI. *Quæ ab conditâ urbe Româ ad captam eandem urbem Romani, sub Regibus primùm, Consulibus deinde ac Dictatoribus, Decemvirisque ac Tribunis consularibus, gessere foris bella, domi seditiones, quinque libris exposui: res cùm vetustate nimiâ obscuras, velut quæ magno ex intervallo loci vix cernuntur; tum quòd perraræ per eadem tempora literæ fuere, una custodia fidelis memoriæ rerum gestarum: & quod etiam siquæ in commentariis Pontificum, aliisque publicis privatisque erant monumentis, incensâ Vrbe pleraq; interiere.*

Nihil quoque certi apud Græcos est ante bellum Troianum, ut Diodorus Siculus tradit, initio bibliothecæ suæ: ubi sic ait: Τοὺς a μὲν χρόνους πρὸ τῶν Τρωικῶν οὐ διοριζόμενα βεβαίως, διὰ τὸ μηδὲν παράπηγμα παρειληφέναι περὶ τούτων πιστευόμενον. Imò ante Olympiades, (quas Troiæ ἅλωσις *b* annis CCCCVII præcessit) nihil certi apud eos fuit: sed omnia aut ignota, aut fabulis involuta. Id Græcis exprobrat Justinus Martyr λόγῳ παραινετικῷ πρὸς Ἕλληνας c. Ἄλλως τε οὐδὲ τοῦτο ἀγνοεῖν ὑμᾶς προσήκει, ὅτι οὐδὲν Ἕλλησι πρὸ τῶν Ὀλυμπιάδων ἀκριβὲς ἱστόρηται, οὐδ' ἐστί τι σύγγραμμα παλαιὸν, Ἑλλήνων ἢ Βαρβάρων σημαῖνον πρᾶξιν. Idem tradit Africanus apud Eusebium Εὐαγγ. προπαρασκ. cap. x. Μέχρι d μὲν τῶν Ὀλυμπιάδων οὐδὲν ἀκριβὲς ἱστόρηται τοῖς Ἕλλησι, πάντων συγκεχυμένων, καὶ κατὰ μηδὲν αὐτοῖς τῶν πρὸ τοῦ συμφωνούντων. Itaque, ut apud Censorinum legimus cap. XXI, *Varro tria discrimina temporum esse tradit. Primum ab hominum principio, usque ad cataclysmum priorem; quod propter ignorantiam vocatur adelon. Secundum à Cataclysmo priore usque ad Olympiadem primam, quod, quia in eo multa fabulosa referuntur, mythicum nominatur. Tertium à primâ Olympiade ad nos, quod dicitur historicum, quia res in eo gestæ veris historiis continentur.* Secundi temporis mythica historia, quasi penus quoddam fuit, è quo poëtæ argumenta carminis petebant. Quare non mirum, si Plautus, poëta Comicus, hujusce temporis fabulas, historiarum nomine dignetur: ut cùm alibi, tum Bacch. Act. I. Sc. II. Historiæ istius fabularis scriptores fuere Onomacritus, Lesches, Arctinus, Eumelus, alij: quorum

a *De temporibus ea, quæ bellum Troianum antecedunt, certo spacio non definimus, quia nullum certitudinis fulcrum, cui fidamus, ad nos pervenit.*

b *Expugnatio.*

c *Atqui nec hoc vos ignorare decet, nihil à Græcis ante Olympiadas accuratè scriptum esse, neque exstare scriptură ullam veterem, in quâ res aliqua Græcorũ, vel Barbarorum sit relata.*

d *Vsque ad Olympiadas nihil accurate ac certo perscriptum est à Græcis: sed omnia sunt cõfusa, neque ante id tempus uspiam consentiunt.*

poëmata in unum corpus conflata dicebantur ἐπικὸς κύκλος, ut eruditè ostendit Isaacus Casaubonus in Animadvers. in Athenæum lib. VI. cap. III. Non tamen mythicum tempus, & epicus cyclus æquè latè patent. Nam, ut Photius è Proclo in bibliothecâ suâ narrat, exordiebatur cyclus epicus à mundi origine, Deorum generatione, primâque hominum ætate: quæ omnia priorem cataclysmum antecesserunt, ac proinde ad tempus ἄδηλον pertinent. Porrò explicabat Gigantum, & Titanum pugnam, & antiquorum omnium heroum res gestas: unde tempus hoc etiam ἡρωικὸν vocatur: desinebat autem in Vlyssis cæde, quam ad historicum tempus pertinere, nemo non videt.

CAP. VII.

Historiæ divisio in divinam, naturalem, humanam. Cornuti liber de Diis aliter appellari solet à Christianis, quàm auctor inscripserat. Euhemerus, & gentilium alij ingenuè fassi, Deos, qui vulgò colebantur, homines fuisse. Palæphati AEgyptiaca, & Sanchoniathonis Phœnicia Theologia. Suidæ de Sanchoniathonis patriâ error. Sanchoniathon unde suam hauserit Theologiam. Manethonis Theologia AEgyptiaca, & unde accepta. Nobiles aliquot scriptores, qui de animalibus, plantis, lapidibus tractarint. Historiæ humanæ distributio in veram, falsam, quasi veram. Malè ab Asclepiade unam duntaxat speciem statui historiæ falsæ. Quatenus fabulares narrationes mereantur inter historiæ species recenseri. Minus rectè ab Asclepiade historiam personarum, & actionum, diversas historiæ formas putari. Cur locorum temporumque historia constituat speciem diversam à personarum historia. Illustres aliquot veterum Chronographi & Chorographi, qui non amplius exstent. Historia personarum divisa in perpetuam, & seiunctam: perpetua

item in universalem, particularem, singularem: item universalis duo, ac totidem particularis historiæ genera. Aliquammulti, qui gentis unius historiam tradiderint, quorum scripta deperierunt. Historia sciuncta quæ: quæ item miscella. Ἄτακτα Aristotelis, & Philetæ.

PRoximum est, ut excutiamus, quæ pertinent ad divisionem historiæ, & historicæ facultatis. Ac historia quidem ab antiquis distribui solet in divinam, cujus finis est religio; naturalem, cujus finis scientia; & humanam, cui finis prudentia vel ars. Ex his divina, cùm tota θεόπνευστος a sit, minimè indiget præceptis humanis. At illa gentilium falsò huc refertur. Nam quæ de Diis suis finxere, ea quidem involucris quibusdam occultant mysteria naturæ, aut utilia continent vitæ documenta: sed eo intuitu non hujus sunt fori, verùm ad philosophiam pertinent. Involucra ista præter alios detexit Phurnutus, sive potiùs Cornutus, libro eo, quem ipse, utpote gentilis, inscripsit, θεωρίαν περὶ τῆς τῶν θεῶν φύσεως. Christiani verò vocare solent Ἑλληνικὴν θεολογίαν. Ita appellat Theodoretus Therapeut. II. item Etymologici magni auctor. Ex quo qui hanc genuinam esse inscriptionem existimet, non satis attendat, ad morem Christianorum veterum, qui titulos impiam gentium pietatem continentes in alios Christianæ pietati magis convenientes solent immutare. Interim fatemur, narrationes istas de Diis gentium non ad philosophiam, sed ad historiam pertinere, quatenus homines aliquando fuerunt, atque ob merita præclara in Deorum fuere numerum relati. Quod satis patuit ex Euhemero, quem Ennius transtulit. Audiamus Minucium Felicem in Octavio: *Lege Stoicorum scripta, vel scripta sapientum: eâdem mecum recognosces, aut merito virtutis, aut muneris, Deos habitos. Euhemerus exsequitur, & eorum natales, patrias, sepulchra, dinumerat, & per provincias monstrat.* Item Arnobius in IV adversus gentes: *Possumus hoc, omnes istos, nobis quos inducitis, atque appellatis Deos, homines fuisse monstrare, vel Agragantino Euhemero replicato, cuius libellos Ennius, clarum ut fieret omnibus, sermonem in Italum transtulit.* Addit ibidem, hoc ipsum posse cognosci ex

a *Divinitus inspirata.*

Nicagora Cyprio, vel Pellæo Leone, vel Cyrenensi Theodoro, vel Hippone ac Diagora Meliis, vel aliis auctoribus mille, qui scrupulosa diligentia curâ in lucem res abditas libertate ingenuâ prodiderunt. Nec dubium, quin idem paruerit ex Palæphati Ægyptij Theologia Ægyptiaca, cujus meminit Suidas. Nam studium ei viro fuisse, eruere historiam è fabellis, veraque à falsis distinguere, indicio est περὶ ἀπίστων a libellus aureolus, cujus hodieque pars exstat. Idem censeo de Phœnicum Theologia, quam scripserat Sanchoniathon Tyrius, ut quidem Suidas vocat, sive potiùs Berytius, ut Theodoretus b appellat, idque Porphyrio præeunte, cui fidem hac parte habere potiùs oportet, quàm Suidæ; utpote non modò longè antiquiori, sed & populari Sanchoniathonis, eoque intelligentiori eorum, quæ ad res Phœnicum pertinerent. Satis enim constat, & Malchum sive Porphyrium illum fuisse Phœnicem. De historia hac, quam Philo Berytius, Theodoreto c teste, è Phœnicia lingua in Græcam transtulit, ita scribit Porphyrius apud Eusebium εὐαγγελικῆς ἱστορίας lib. x: Σαγχωνιάθων δ' ἦ ὁ κατὰ τὴν τῶν Φοινίκων διάλεκτον φιλαλήθως πᾶσαν τὴν παλαιὰν ἱστορίαν ἐκ τῶν κατὰ πόλιν ὑπομνημάτων, καὶ τῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀναγραφῶν συναγαγὼν καὶ συγγράψας. Nec aliud sentiendum de Ægyptiacâ Theologiâ Manethonis Ægyptij, quo ille Isidis, Osiridis, Apidis, Sarapidis, aliorumque, quos Ægyptij in Deorum numerum retulere, res gestas prodidit: teste Theodoreto e: quod opus eum ex sacris Ægyptiorum monumentis transscripsisse, auctor est Josephus adversus Appionem.

Ab historia divina transeo ad naturalem. De qua quàm multa Aristotèles, & Theophrastus scripserint, præter ea, quæ hodie habemus, indicant indices operum apud Laertium. Eodem pertinent, Sostratus περὶ ζῳδίων f, Apollodorus περὶ θηρίων g, Dorion & Epænetus περὶ ἰχθύων h, Seleuci Tharsensis ἁλιευτικὰ i, (quorũ inter alios meminit Athenæus,) Amyntianus περὶ ἐλεφάντων k apud Pindari scholiastem, Democritus de vi & natura chamæleontis apud Gellium, Boethus de ornithogonia apud Plinium in histor. Nat. Itidem è Latinis Nigidius Figulus scripsit de animalibus, de hominis naturalibus, de vento: cujus scriptoris fragmenta in præclaro Variarum Lectionum opere collegit nobilis ac summus vir, Janus Rutgersius l. Similiter Æmilius Macer Veronensis præter ophiogoniam, (pro quo

a *De incredibilibus.*
b *Secunda therapeutica.*
c *Ibidem.*
d *Sanchoniathõ, qui Phœnicia lingua, insigni veri studio, omnẽ historiam veterem ex commentariis urbium, & libris sacris collegit ac conscripsit.*
e *Loco ante citato.*
f *De animalibus.*
g *De bestiis.*
h *De piscibus*
i *De piscatione.*
k *De elephantis.*
l *Lib. 3. cap. 16.*

quo corruptè apud Nonium theogonia legebatur) etiam ornithogoniam, & botanica scripsit: ut magnus Scaliger ostendit in Animadversionibus Eusebianis *a*. Sed & Trogum, ac Fabianum de animalibus laudat Charisius.

a *Ad annum* MMI.

Huc etiam refer, qui de plantis egere. Ut è Græcis Ctesiphontem περὶ φυτῶν *b*, quem citat Plutarchus de Flum. è Latinis Appuleium de arboribus, cujus meminit Servius in II Georg. Ex eodem de fluminibus scriptore discimus, de lapidibus commentatos Agatharcidem Samium, Archelaum, Aristobulum, Dercyllum, Dorotheum Chaldæum, Heraclitum Sicyonium, Niciam Mallotem, Theophilum, & Thrasyllum Mendesium. Sed & Socratem Rhodium περὶ ὀρῶν, καὶ πυρὸς, καὶ λίθων *c* citat Athenæus, Tacum περὶ λίθων *d* Alexander Dyscolus: atque alios alij, quos omnes commemorare longum esset: nec id hujus proprium est loci. Nobis enim est sermo de historia ea, quæ singularia tractat. At isti, quos diximus, universalia considerant, eoque inter philosophos potiùs, quàm historicos reponi debent.

b *De plantis.*

c *De montibus, & igne, & lapidibus.*

d *De lapidibus.*

Superest historia humana; quam eo modo dividere possumus, quo ἱστορίαν γραμματικὴν distribuit Asclepiades apud Sextum Empiricum *e*: nempe in veram, mythicam sive fabularem (quomodo Tranquillus *f*, & Censorinus vocant) & quasi veram. Vera eorum est, quæ contigerunt: ut illa Thucydidis, Polybij, Sallustij, &c. Quasi vera eorum est, quæ non contigere quidem, sed contingere tamen potuerunt: ut argumenta comœdiarum, quas imaginem veritatis etiam Cicero appellat. Fabularis sive ἡ περὶ πλασμάτων ἢ μύθων, ut Sexto Empirico *g* dicitur, ea exponit, quæ ne contingere quidem potuere. Huic Asclepiades *h* unam tantùm speciem assignabat: nempe genealogias Deorum. Atqui quæ de mutatis hominum formis poëtæ narrant, aliaque multa, quæ non minùs, quàm istæ, fidem excedunt, planè ad hoc historiæ genus pertinent: si modò historiæ nomen merentur. Nam quid magis historiæ, quàm fabula, adversatur? Nec tamen propterea illam Asclepiadis divisionem planè damnamus. Siquidem mythico etiam historia sæpe subest: unde fuere, qui μυθολογουμένων historias scriberent, uti Hyginus, & alij.

e *Adversus Mathemat. cap. 12.*

f *In Tiber. cap. 70.*

g *Ibidem.*

h *Ibidē apud Sex. Empiricum.*

Historia vera eidem Asclepiadi triplex est. Una versatur in

descriptio-

descriptione personarum, altera in locis & temporibus, tertia in actionibus. Sed illa actionum rectiùs subiicitur historiæ personarum, cùm hæ imprimis ab actionibus describantur. Sunt qui illam locorum & temporum similiter sub personarum historiâ comprehendant: & movet eos, quòd rebus à persona gestis etiam locorum & temporum descriptiones soleant admisceri. Verùm aliquid dicerent, nisi hæ seorsim etiam traderentur. Ita Andronem Alexandrinum, & Ctesiclem, & Sosimum χρονικὰ scripsisse, ex Athenæo scimus: idemque de Apollodoro testatur Phlegon: de Dexippo Stephanus περὶ πόλεων, de Cornelio Nepote Gellius, &c. Longeque plures de locis tractarunt. Quorum alij scripsere de orbe universo, ut Eratosthenes: alij de parte aliqua egerunt, ut Heraclides Cretensis, cujus librum περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι πόλεων a citat Apollonius Dyscolus. Eodem refer, qui de fluviis scripsere: ut Asclepiades, Stephano περὶ πόλεων memoratus: & Agathocles Milesius, Agathon Samius, Archelaus, Aristoteles, Chrysermus, Ctesias Ephesius, Demaratus, Demostratus, Leo Byzantius, Nicagoras, Nicanor Samius, & Sostratus; quorum omnium meminit Plutarchus de Fluminibus. Uti & Cleanthis, Ctesiæ Cnidij, & Dercylli, quos de montibus scripsisse testatur.

a *De civitatibus Græciæ.*

Atque hæc de temporum, & locorum descriptione. Historia verò personarum vel perpetua est, vel sejuncta. Perpetua secundùm temporis seriem enarrat ea, quæ constituunt historiæ corpus. Estque vel universalis, vel particularis, vel singularis.

Universalis est omnium, vel præcipuarum saltem gentium. Ac vel omne tempus complectitur, vel aliquam temporis portionem. Prioris generis aliquid dicitur vel ἁπλῶς, vel ex hypothesi. Ἁπλῶς omne tempus comprehendit historia, quam quis ab orbe condito incipit, & ad suam usque ætatem deducit. Ex hypothesi verò ita vocatur, quæ incipit ab eo, quod gentium opinione antiquissimum putatur. Ut facit historia Diodori Siculi, item Trogi Pompeij. Universalis verò historiæ ejus, quæ non temporis, sed loci tantum ratione ita vocatur, insigne exemplum præbet Polybius. Narrat enim, quæ intra annos non ita multos per universum orbem, aut saltem in nobilissimis gentibus, gesta fuerunt.

Particularis historia est duûm generum. Nam vel tradit, quæ-

quæcumque ad gentis alicujus, aut civitatis res geſtas pertinent: vel partem duntaxat refert. Prioris generis eſt hiſtoria Livij, qui res Romanas perduxit ab urbe condita uſque ad Auguſtum, ſub quo vixit. Poſterioris generis eſt hiſtoria Thucydidis de bello Peloponneſiaco, Salluſtij de bello Jugurthino & Catilinario, Cæſaris de bello Gallico & civili.

In utroque genere innumeri periere. Ut è Latinis hiſtoriæ Siſennæ, annales Claudij Quadrigarij, Fabij Pictoris, Calpurnij Piſonis, Caſſij Heminæ, Cn. Gellij, Cælij Antipatri, Cn. Fannij, Valerij Antiatis, C. Licinij Macri, & aliquot aliorum. Sed ingens imprimis Græcorum numerus eſt. Ut ſunt Myrſili Leſbiaca, & Philonis Æthyopica, quorum mentio eſt apud Antigonum Caryſtium: item Arctazis, Alexandri Cornelij, Agatharcidis, Hermeſianactis Cyprij, & Timolai Φρυγιακὰ, Agathonis Samij, & Cteſippi Σκυθικὰ, Cæmaronis, Clitophontis Rhodij, & Chryſermi Ινδικὰ, ejuſdem Chryſermi Πελοποννησιακὰ, Calliſthenis Sybaritæ Γαλατικὰ, Dercylli & Dioclis Rhodij Αιτωλικὰ, Leonis Byzantij Βοιωτιακὰ, Soſthenis Ἰβηρικὰ, Thraſylli Αιγυπτιακά. Quorum omnium Plutarchus meminit libro de Fluminibus. His adde ex Pindari ſcholiaſte Archini Θεσσαλικὰ, Bati Ατ7ικὰ, Dieutychidæ Μεγαρικὰ, Hellanici Αιολικὰ, & Feſti Μακεδονικά. Item ex Arnobio Philoſtephani Cypriaca, Poſidippum ſuper Gnido & rebus ejus. Adhæc, ut ex Stephano ſive Hermolao περὶ πόλεων ſcimus, ſcripſit Ariſtagoras Αιγυπτιακὰ, Claudius Julus vel Jolaus Φοινικικὰ, Crito Γετικὰ; Demoſthenes Bithyniaca, Philo Φοινικικὰ, Polyhiſtor Λιβυκὰ, Rianus Αχαικὰ, Ηλιακὰ, Θεσσαλικὰ, Ιλιακὰ, Μεσσηνιακὰ, Xenion Κρητικά. Apud Athenæum verò (ut Strabonē, Plinium, Pauſaniam, Photium, Euſtathium, Suidam, & alios mittam) tanta hujuſmodi ſcriptorum ſylva eſt, ut jure metuam, ne ea res tædium adferre poſſit, ſi omnium nomina adſcribam.

Nec tantum hujus loci ſunt, qui res geſtas, tradunt; ſed etiam qui Reip. formam, ac leges & ritus deſcribunt. Uti Critiam feciſſe, Julius Pollux indicat. Qui & Xenophontem de Athenienſium, itemque Lacedæmoniorum Rep. citat. Ac, Athenæo teſte, Cotta Romanus ſcripſit περὶ Ρωμαίων πολιτείας a, Ariſtocles & Critias, & Molpis Lacon, & Perſeus, & Proxenas, & Saeus, & Sphærus Λακεδαιμονίων πολιτείαν; Agathocles

a *De Romanorum Rep.*

verò Samius, ut Plutarchus libro de fluminibus ait, Πεσσινοντίων πολιτείαν. Ac Ariſtotelem quoque de CLVIII urbium legibus, & Reip. forma egiſſe, teſtis eſt Laertius. Has inter fuit Reſp. Agrigentinorum, Argivorum, Himeræorum, Orchomeniorum, Sicyoniorum, Tarentinorum, uti ex Julio Polluce conſtat. Aliarum etiam Rerump. nomina ex Strabone, Athenæo, & aliis diſcimus. Atque hæc de hiſtoria particulari.

Singularis verò hiſtoria eſt, quæ vitas hominum ſingulatim deſcribit. Quomodo, Athenæo teſte, Amphicrates egit περὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν [a], Adæus Mitylenæus περὶ ἀγαλματοποιῶν [b], Ammonius, & Apollodorus Athenienſis, & Gorgias Athenienſis, περὶ τῶν Ἀθήνησι ἑταιρίδων [c]. Philoſtratus quoque in præfatione librorum, quos de ſophiſtarum vitis ſcripſit, auctor eſt, Porphyrium vitas Philoſophorum pertexuiſſe uſque ad Platona; Sotionem verò, qui Porphyrio vetuſtior fuit, ulteriùs etiam progreſſum. Sed Sotionis omnia perierunt. Porphyrij quoque nihil in hoc genere ſupereſt, præter vitam Pythagoræ à Ritterſhuſio primùm editam. Similiter periit quoque Eudemi hiſtoria Matheſios, quâ videtur Mathematicorum tempora complexus, & vitas, & imprimis quæ ad hoc ſtudium quiſque contuliſſet. Nec magis exſtant, quas vitas ſcripſere, *Hermippus Peripateticus, Antigonus Caryſtius, Satyrus vir doctus, & longè omnium doctiſſimus Ariſtoxenus Muſicus*: quorum exemplo ſe de ſcriptoribus Eccleſiaſticis ſcribere, ait B. Hieronymus præfat. ejus operis. Hujus Ariſtoxeni librum de Pythagora citat Gellius. Varia autem ex opere iſto de vitis fragmenta collegit Clariſſimus & amiciſſimus Joa. Meurſius in notis ad eum ſcriptorem. Aliquot etiam alios è Græcis, qui vitas ediderint, ſuggeret Jo. Wouwerius tractationis de Polymathia cap. XII [d]. Ac ut Latinos etiam nominemus, citat Gellius Julij Hygini librum de vita rebuſque illuſtrium virorum. Idemque ſeorſim laudat librum de vita, & rebus Africani. De quo argumento & Caium Oppium ſcripſiſſe, idem teſtatur. Etiam Caius Plinius ſcripſit vitam Neronis: item vitam Pomponij Secundi: quod ex naturali ejus hiſtoria liquet. Vopiſcus in Probo inter vitarum ſcriptores, quos imitari velit, refert Marium Maximum, Fabium Marcellinum, & Gargilium Martialem. Idem in Bonoſo dicit, ab Oneſimo editam fuiſſe vitam Probi.

a *De viris illuſtribus.*
b *De ſtatuariis.*
c *De ſcortis Atticis.*
d *Pag. 97. & 104.*

Probi. Inque Taciti vita, ſcribit ejuſce Auguſti vitam fuiſſe concinnatã à Suetonio Optatiano: pluresque, qui Auguſtorum vitas ſcripſere, ſi voles, vide apud Politianum præfat. in Tranquillum. Alios etiam cum Latinos, tum Græcos vitarum ſcriptores, ſed quorum libri hodieque exſtent, inferius commemorabimus.

Vidimus de hiſtoria perpetua. Sequitur ſejuncta, quæ ex perpetuâ narratione rerum geſtarum excerpit facta vel dicta memorabilia: ac quæ hujuſmodi ſunt, vel prout ſe quodque offert, vel ſecundùm virtutum vitiorumq; ſeriem, vel ſecundùm gentem, ſexum, aliove non abſimili ordine, diſponit. Hujus generis fuiſſe videntur τὰ ἀπομνημονεύματα Ἀριστοξένου, & aliorum: item Peſcennij Feſti *hiſtoriæ per ſaturam*, quarum meminit Lactantius. Saltem huc pertinuere Julij Hygini exempla, quæ Gellius citat. Item Calliſthenis apophthegmata, quorum meminit Pollux. Ac ne ſolùm nominemus, qui perierunt, hujus loci ſunt memorabilia Valerij Maximi, apophthegmata Plutarchi, Poliæni & Frontini ſtratagemata, & ſimilia iſtis.

Quæcunque verò diximus, ea pertinent ad hiſtoriam magis ſimplicem. Eſt verò cùm una hiſtoriæ forma alteri permiſcetur: ut veræ fabularis, humanæ naturalis, & ita in aliis. Talem exhibet nobis Solini Polyhiſtor, & ſimiles. Eam mixtam, vel miſcellam, vel confuſaneam dicere poſſumus. Vel cum Græcis σύμμικτα, aut ποικίλην, vel παντοδαπὴν ἱστορίαν: uti &, ſi ordinis nulla habeatur ratio, ἄτακτα: quomodo Ariſtotelem opus ſuum inſcripſiſſe, teſtis eſt Laertius, Philetam Athenæus.

Hæc ſufficiant de variis hiſtoriæ formis, ex quibus ſolùm à nobis conſideratur hiſtoria humana, eaq; vera, ac quidem ſola, quæ circa perſonas & actiones verſatur. imò nec illa omnis, ſed quam ſimplicem ac perpetuam vocabamus, ac imprimis juſta perfectaque, quæ non eſt contenta nudâ expoſitione eventus, ſed etiam in cauſſas, ac modum, diligenter inquirit. Hæc enim illa eſt, quæ imprimis parit atque alit prudentiam civilem: atque ab antiquis nihil aliud eſſe dicitur, quàm philoſophia exemplis conſtans.

CAP. VIII.

De divisione artis historicæ. Luciani partitio adducitur, ac refellitur. Altera tertiaque adfertur, & approbatur.

NVnc ad divisionem historicæ artis accedamus. Ac Lucianum quidem si audimus, ea dispescenda est in partem unam de vitiis historiæ, & alteram de virtutibus ejusdem. Verba ejus sunt: Διττοῦ δὲ ὄντος τοῦ τῆς συμβουλῆς ἔργου (τὰ μὲν γὰρ αἱρεῖσθαι, τὰ δὲ φεύγειν διδάσκει) φέρε, πρῶτα εἴπωμεν ἅτινα φευκτέον τῷ ἱστορίαν συγγράφοντι, καὶ ὧν μάλιστα καθαρευτέον. ἔπειτα, οἷς χρώμενος, οὐκ ἂν ἁμάρτοι τῆς ὀρθῆς, καὶ ἐπ' εὐθὺ ἀγούσης, ἀρχήν τε οἵαν αὐτῷ ἀρκτέον, καὶ τάξιν ἥν τινα τοῖς ἔργοις ἐφαρμοστέον, καὶ μέτρον ἑκάστου, καὶ ἃ σιωπητέον, καὶ οἷς ἐνδιατριπτέον, καὶ ὅσα παραδραμεῖν ἄμεινον, καὶ ὅπως ἑρμηνεῦσαι αὐτὰ, καὶ συναρμόσαι. *Cùm autem duplex sit consilij opus, & alia eligere, alia vitare doceat: age primùm dicamus, quænam fugienda sint ei, qui historiam scribit, & à quibus maximè purum se tueri debeat. Deinde quibus rebus utendo non aberraverit à recta via, & eò, quo tendit, ducente: nempe quo exordio incipiendum, quo ordine res inter se sint componendæ, quis modus singulis adhibendus, quæ silentio prætereunda, quibus immorandum, & quomodo exponenda & coaptanda, quæ percurrere est satius.* Sed hæc distributio non magis placet, quàm siquis artem Grammaticen dividat in partem de vitiis sermonis, ut sunt τὸ βάρβαρον, sive rusticum, & τὸ σόλοικον sive striboligo: partemque alteram de recto sermone, quæ ὀρθογραφίαν, προσῳδίαν, ἀναλογίαν, & σύνταξιν comprehendat. Imò sententiam hanc refellere est ex ipso Luciano: modò quis pro vero agnoscat hunc Dialecticorum canona, quem eopse libello commemorat [a], ὡς τῶν ἀμέσων ἡ θατέρου ἄρσις τὸ ἕτερον πάντως ἀντεισάγει. Ac eâdem mente dici vulgò solet, rectum esse indicem sui & obliqui. Quæ si ita sunt, profectò doctrina de vitiis historiæ neutiquam constituere potest justam ac segregam partem à doctrina de ejus virtutibus.

[a] *Eorũ, inter quæ medium est nullum, altero elevato, alterũ contrà deprimi.*

Vera autem historicæ artis divisio dependet ex historiæ natura. At verò, ut in quolibet sermone, ita & in historiâ duo sunt consideranda, verba & res. Indicat id Cicero quoque cùm scribit [b]; *Thucydides omnes dicendi artificio meâ sententiâ, facilè*

[b] *Lib. 2. de Orat.*

facilè vincit: qui ita creber est rerum frequentiâ, ut verborum prope numerum, sententiarum numero consequatur; ita porrò verbis aptus & pressus, ut nescias, utrùm res oratione, an verba sententiis illustrentur. Quare cùm disciplina ex objecto, & fine debeant dividi: commodè mihi duas statuere videor partes historices, quarum una sit de rebus, cujusmodi est civilis prudentia: altera de verbis. Quid quod Lucianus ipse hac etiam parte pro nobis pugnat? Duo enim disertim requirit in eo, qui historiam scribit, σύνεσιν [a] πολιτικὴν, καὶ δύναμιν ἑρμηνευτικήν.

[a] *Prudētiam civilem, & dicendi facultatem.*

Est verò & altera partiendi ratio, eaque si non plenior, at certè planior: puta ut pars historices prior tractet de fundamento, quod est veritas: altera verò agat de exædificatione. Hâc in distributione casabundis itidem facem prælucet Cicero, cujus verba capite proximo adferemus. Exædificatio verò sive structura tria comprehendit. Nam videndum, & quid scribamus, & quo ordine, & quibus verbis ac sententiis. Quare pars ea dividetur in tres istas, rerum comprehensionem, earundem dispositionem, & elocutionem sive exornationem. Hactenus de natura historiæ, ac constitutione historicæ facultatis.

CAP. IX.

Ad ipsa artis præcepta transitum. Ea strictim comprehensa à Tullio. Veritas historiæ basis atque anima, eiusque vis in animis humanis. Securitas eorum damnata, qui auditis acquiescunt. Thucydidæ ac Polybio laudabilis industria in vero cognoscendo. Ridicula Græculorum, atque aliorum etiam vanitas, qui, ut auditorem admiratione percellant, confugere solent ad ficta prodigia, ac res fidem omnem excedentes: atque ad effugiendam vanitatis notam, satis fore putant, si addant sollemne suum AIVNT, FERTVR, *vel aliquid quod tantumdem valeat. Theopompum, Herodotum, Timæum, Memnonem, Dionem, Zosimum, & è Latinis inter alios Velleium, non semper litâsse Veritati. Vita Karoli M. à quo-*

dam Turpino scripta, turpibus mendaciis referta. Vanitas Paulli Iovij. Non rarò deprenditur, historicum velle fucum facere lectori ex eo, quòd anxiè nimis, vafreq́; hoc agat, ut sibi credatur. Amplificatio oratoris, ac poëtæ instrumentum, non item historici. Alexandri M. iudicium de fama. Cur ignosci etiam debeat historicis, si veritatis lineâ excidant: imprimis in rebus vetustis, ac eas inter in urbium primordiis. Præter rerum obscuritatem ex vetustate provenientem, etiam nimiam veterum credulitatem esse in caussa, cur fabulas sæpius historiis suis adspergant. Vopisci dictum, nullos non historicorum aliquid mentiri. Nec tamen albâ eos lineâ signari debere, qui imbecillitate, quique studio fallunt. Valerij Antiatis error de Pythagoræ ætate à Livio etiam notatus. Iam olim in dubium vocatum, an Alcibiades Eupolin in mare præcipitâsset: item an Zaleucus Locris leges dedisset. Ovidio lux. Κῳος θρῆνος.

PErvenimus ad alteram instituti hujus partem, ipsaque artis præcepta; quæ κατ' ἐπιτομὴν deinceps trademus. Ac summa quidem capita eorum delibat M. Tullius libro secundo de Oratore: cujus iccirco verba apponere visum fuit. *Nam*, inquit, *quis nescit, primam esse historiæ legem, ne quid falsi dicere audeat; deinde ne quid veri non audeat? ne qua suspicio gratiæ sit in scribendo? ne qua simultatis? Hæc scilicet fundamenta nota sunt omnibus. Ipsa autem exædificatio posita est in rebus, & verbis. Rerum ratio ordinem temporum desiderat, regionum descriptionem; vult etiam, quoniam in rebus magnis, memoriaq́; dignis, consilia primùm, deinde acta, postea eventus exspectantur, & de consiliis significari quid scriptor probet, & in rebus gestis declarari, non solùm quid actum, aut dictum sit, sed etiam quomodo: & cùm de eventu dicatur, ut caussæ explicentur omnes, vel casus, vel sapientiæ, vel temeritatis: hominumq́; ipsorum non solùm res gestæ, sed etiam qui fama ac nomine excellant, de cuiusque vita atque natura. Verborum autem ratio, & genus orationis fusum, atque tractum, & cum lenitate quadam æquabili profluens,*

fluens, sine hac iudiciali asperitate, & sine sententiarum forensium aculeis prosequendum est. Hactenus Tullius. Cujus vestigiis insistemus, sed sic, ut pleniùs de singulis agamus.

Ac fundamentum quidem historiæ Cicero esse dicit veritatem: quomodo & Dionysius Halicarnassensis, ἱερὰ, inquit, τῆς ἀληθείας ἡ ἱστορία: & Diodorus Siculus, προφῆτις δὲ τῆς ἀληθείας a. Præclarè quoque de ea Polybius lib. I. Ὥσπερ b ζώου τῶν ὄψεων ἀφαιρεθεισῶν, ἀχρειοῦται τὸ ὅλον· οὕτως ἐξ ἱστορίας ἀναιρεθείσης τῆς ἀληθείας, τὸ καταλειπόμενον αὐτῆς ἀνωφελὲς γίνεται διήγημα. Nempe cum historia haut aliter ac cum arteria aspera comparatum est. Uti enim hæc reiicit, quicquid inciderit: ita historia aversatur ac repellit, quicquid à vero abhorret. Iccirco Timæus, eodem Polybio c teste, dicebat, regulam quidem rectitudine, at historiam veritate definiri. Sunt & illa Polybij verba in excerptis lib. XIII. Καί μοι δοκεῖ μεγίστην θεὸν τοῖς ἀνθρώποις ἡ φύσις ἀποδεῖξαι τὴν ἀλήθειαν, καὶ μεγίστην αὐτῇ προσθεῖναι δύναμιν. πάντων γοῦν αὐτὴν καταγωνιζομένων, ἐνίοτε δὲ καὶ πασῶν τῶν πιθανοτήτων μετὰ τοῦ ψεύδους ταττομένων· οὐκ οἶδ' ὅπως αὐτὴ δι' αὐτῆς εἰς τὰς ψυχὰς εἰσδύεται τῶν ἀνθρώπων· καὶ ποτὲ μὲν παραχρῆμα δείκνυσι τὴν αὐτῆς δύναμιν, ποτὲ δὲ πολὺν χρόνον ἐπισκοτισθεῖσα, τέλος αὐτὴ δι' ἑαυτῆς ἐπικρατεῖ, καὶ καταγωνίζεται τὸ ψεῦδος. *Equidem existimo, Naturam mortalibus Veritatem constituisse Deam maximam, maximamque illi vim attribuisse. Nam hæc cùm ab omnibus oppugnetur, atque adeò omnes non nunquam verisimiles coniecturæ à mendacio stent; ipsa per se nescio quomodo in animos hominum sese insinuat; & modò repente illam suam vim exerit; modò tenebris obtecta longo tempore ad extremum suapte vi ipsa vincit obtinetque, & de mendacio triumphat.*

Sed quod de pulcherrimis quibusque rebus proverbio celebratur, eas difficiles esse: id locum etiam habet in Veritate, quæ, ut Democritus dicebat, alto sæpe puteo pressa latet: adeò ut nulli ærumnabili labori, nulli etiam impensæ, parcendum sit: in quo præter alios Theopompus pulcro fertur præisse exemplo. Nec enim satis est, ut mentiendi absit libido, quâ tamen multi historicorum minimè vacant: verùm, etiam abesse debet securitas omnis, omnisque credulitas: ac propterea maximè fidem merentur, qui, ne parùm explorata, atque, ut Polybius loquitur, ἀκοὴν ἐξ ἀκοῆς d scriptis consignent, continent se intra ea, quæ suo,

a *Dea Veritatis propheta & sacerdos.*

b *Vt animal luminibus ademtis prorsus inutile redditur: ita, si veritatē ex historia tollas, quod illius superest, inutile fit.*

c *In excerptis lib. 12.*

d *Auditione ab aliis, qui itidem audissent tantùm, accepta.*

ſuo, & parentum ævo, contigere: adeò ut nihil prodere neceſſe habeant, niſi cui interfuerint ipſi, vel quod non ſaltem acceperint à viris fide dignis, qui interfuiſſent. Fecit id Thucydides, qui haut ſatis fore putavit, ſi cognoſceret ab Athenienſibus, quæ de rerum geſtarum veritate atque ordine apud eos dicerentur (jure enim metuebat, ne honori ſuo velificantes non pauca confingerent) verùm inſuper nullis parcere ſumtibus voluit, quò etiam Lacedæmoniorum de iis ſententiam intelligeret. Auctor iſtius rei nobis eſt Marcellinus in vita ejus: qui illum voluiſſe ait, ἐκ a τῆς τῶν πολλῶν συμφωνίας θηρᾶσθαι τὴν τῆς ἀληθείας κατήληψιν. τὸ γὰρ ἀσαφὲς ἐξελέγχεται τῇ τῶν πολλῶν συναδούσῃ συμφωνίᾳ.

Par quoque, vel major etiam Polybij induſtria fuit: qui, nequid falſi ſcriberet imprudens, iter inſtituit in oras longinquas, ſuiſque eas oculis eoram luſtravit. Galliam enim, atque Alpes adiit, ac Hiſpaniæ pleraque vidit, ne de rebus à Scipione in Hiſpania geſtis minùs ſcriberet explorata: imò Atlanticum b navigavit Oceanum, ne de Annibalis profectione referret alia, quàm quæ certiſſima eſſent. Romanam etiam linguam didicit, operamque dedit, ut monumenta eorum antiqua intelligeret, quæ multi etiam indigenæ, atque hi præſtantiſſimi viri, ignorabant. Quanto profectò laudabiliora ſunt iſta, quàm multorum iners vanitas: qui, quæcunque ab aliis accipiunt, chartis illinunt, atque etiam ubi nihil habent magnopere mirandum quod dicant, ad prodigia atque oſtenta recurrunt, vel res in immenſum extollunt, nihil penſi habentes, dummodo attonitum teneant lectorem ſuum. Ad hoc audendum fiduciam ſumunt ab vaniſſimâ hominum curioſitate: quemadmodum non vanè queritur Lucretius lib. IV.

Cætera de genere hoc monſtra, ac portenta loquuntur,
Ne loca deſerta ab divis quoque fortè putentur
Sola tenere; ideo iactant miracula dictis;
Aut aliquâ ratione aliâ ducuntur: ut omne
Humanum genus eſt avidum nimis auricularum.

Illuſtris eſt hac de re locus Senecæ lib. VII. natur. quæſt. cap. XV. ubi meminit duorum cometarum, quorum unus diceretur fuiſſe non minor ſole, alter æquâſſe viam lacteam. Quæ cùm commemoraſſet, ſubjungit, *Quidam incredibilium relatu commenda-*

a *Ex multorũ ſimili relatione veritatem indagare. Nã quæ obſcura ſunt, ea multorum per omnia conſentiens relatio aperit explicatque.*

b *Plinius lib. 5. cap. 1.*

mendationem parant, & lectorem aliud acturum, si per quotidiana duceretur, miraculo excitant. Quidam creduli, quidam negligentes sunt: quibusdam mendacium obrepit, quibusdam placet. Illi non evitant, hi appetunt: & hoc in commune de tota natione, quæ approbare opus suum, & fieri populare non putat posse, nisi illud mendacio adsperserit. Atque ita cum animati sint, ubi metuunt ne manifestè teneantur, satis fore putant, si addant sollemne illud suum, λέγουσι, φασί [a], vel quid simile. Quales meritò perstringit idem Seneca lib. IV Nat. Quæst. ubi ait: *Quod historici faciunt, & ipse faciam. Illi, cùm multa mentiti sunt ad arbitrium suum, unam aliquam rem nolunt spondere; sed adiiciunt, Penes auctores fides erit.*

a *Dicunt, aiunt.*

Vanitatis istius imprimis reos agere licet Græcos. Nam uti fabulæ poëtarum sunt ἀπὸ τῆς μυθολόγου Ἑλλάδος [b], prout eam Nonnus [c] appellat: itidem fabulosa multa se offerunt in historicis, quos nobis dedit: quippe quorum longè plurimi minimè narrent ἱστορικῶς, ut Sextus Empiricus [d] loquitur, verbaque sua, ut cum Nasone [e] dicam, haut historicâ fide obligent. Vide Livium lib. XVIII, Plutarchum in Solone, & Pausaniam in Corinthiacis. Quinctilianus etiam lib. II Orat. Inst. cap. II. scribit, *Græcis historiis plerumque poëticæ similem esse licentiam.* Et Tullius pro Flacco, & ad Q. fratrem, Græcos negat coluisse testimoniorum veritatem. Idem primo de Legibus, *Apud Herodotum,* inquit, *historiæ patrem, & apud Theopompum, sunt innumerabiles fabulæ.* De eodem Herodoto sic judicat Marcellinus in vita Thucydidæ, eò quòd à Corinthiis spretus fuisset, ita succensuisse, ut scriberet, subterfugisse illos navalem pugnam ad Salamina pugnatam. Addit quoque, à Timæo Tauromenita Timoleontem efferri supra modum, quòd non fuisset ab eo pater ipsius Andromachus regiâ potestate spoliatus. Ait quoque, Memnonem eò à Xenophonte convitiis incessi, quòd ipse Platonis æmulus, Memnon autem Platonis amicus esset. Quod siquis hæc in dubium vocare volet, at illud sanè non potest, Diodorum Siculum fabulas plurimas historiæ miscere in quinque primoribus libris, quibus ea exponit, quæ ante bellum Troianum contigerant. Dionem quoque Cassium à veritatis orbita sæpe deflectere, haut eum fugit, qui vel illa legit, quæ memoriæ tradidit de Cicerone, Cassio, Seneca. Zosimo verò, acri Christiani nominis hosti, quis fidem semper habeat

b *A fabularum parente Græcia.*
c *Lib. I. Dionys.*
d *Lib. I. Pyrrhon. hypoth. cap. I.*
e *Lib. 3. Amor. el. II.*

in iis, quæ malignè adeò ſcripſit de principibus Chriſtianis! Neque aliorum Græculorum minor vanitas: ut nemo indignari debeat, cùm illud legit Juvenalis [a],

a Lib. 4. ſat. 1.

——— *Et quicquid Græcia mendax*
Audet in hiſtoriâ.

Quamquam & Latinorum aliqui veritatis confregere teſſeram. Nam Velleius Paterculus quid aliud, quàm ſupparaſitatur, & ſecundas agit in rebus ſui ævi? Id quidem arguunt luculentæ illæ laudes Tiberij, Liviæ, Seiani. Si medij ævi ſcriptores quærimus, quàm fabulosè Karoli magni vitam ſcripſit Turpinus, Archiepiſcopus Rhemenſis, qui ejuſce imperatoris & Ludovici filij temporibus vixit? Si modò inſcriptio non mentitur auctorem. Quod ego planè cenſeo: etſi multi, cùm in aliis, tum Hiſpaniæ rebus, tam futilis ſcriptoris auctoritate nitantur. Quàm fluxæ etiam fidei patrum ævo fuit Paullus Jovius? quem conſtat in aulâ Henrici ſecundi quibuſque terræ filiis bene de ſe merentibus, generis claritatem, ac perpetuum nomen pollicitum: contraque maledicè eos traduxiſſe, qui venali hiſtorico morem non gererent. Nempe iſtiuſmodi hiſtoricis, ut ridens ait Auguſtinus, inſervias opus eſt, ſi te immortalem eſſe cupis. Neque is in rebus ſui ævi dumtaxat ſubleſtæ fidei fuit, quod de Velleio dicebamus. Nam vel Ligurinus Guntheri, poëtæ ſupra ſeculum ſuum boni, argumento eſt, quàm malignè falſoque idem ille Fridericum Barbaroſſam, ſeu Ænobarbum, depinxerit in elogiis ſuis virorum bellicâ virtute illuſtrium.

Itaque non levis eſt negotij, diſtinguere hiſtoricos veros à falſis. Annius quidam Viterbienſis tria, quibus dignoſcantur, indicia adducit ex fictitio Metaſthene. Ita ineptè vocat, quem Megaſthenem nominant antiqui omnes. Diluit autem Annij notas Melchior Canus, aliasque aſſignat in Locis, lib. XI. cap. VI. In iis verò, cùm alia nonnulla, tum illud prudenter: *Mihi ſanè,* inquit, *aliquando & verum ipſum in ſcribentis ſinceritate candoreq; elucet; & mendacium contrà autoris quidam angor, & calliditas patefacit.*

Magnâ verò ex parte iſtæc hiſtoricorum culpa provenit ab levitate humano generi inſitâ: quippe ita uſu venire videmus, ut prope omnes, quemadmodum apud Juvenalem [b] legimus,

b Sat. 4.

——— *de magnis maiora loquantur.*

Icci rco

Icc irco non facilè nos famam ſequi oportet: ſed potiùs audiemus Magnum illum Alexandrum, cujus hæc ad milites verba *a*: *Non eſt improviſa vobis mentientium vanitas. Nunquam ad liquidum fama perducitur. omnia, illâ tradente, maiora ſunt vero. Noſtra quoque gloria, cùm ſit ex ſolido, plus tamen habet nominis, quàm operis.* Nempe hiſtoria nec plus, nec minùs dicere debet, quàm in re eſt. In quo ab oratore diſtingui ſolet. Nam amplificatio inter præcipua oratoris inſtrumenta numeratur: cujus beneficio pro re nata unum idemque vel auget, vel minuit, ut oratio ejus ſit ſimilis umbrarum, quæ mane ac veſperi cadunt majores; circa meridiem minores, ac prope nullæ. Longè aliter cum hiſtoria comparatum eſt, quæ imago eſt veritatis, eoque rem non amplificat, ſed æquat.

a *Apud Curtium lib. 9.*

Quæcunque verò de hiſtoricis diximus, ita accipi debent, ut eos etiam homines eſſe cogitemus; nec ſtatim reſpuamus, ſi uſpiam aliquid ſe immiſceat falſi. Nam ut pauxillum aquæ marinæ, non dico Eridanum, aut Rhenum, ſed ne fluentum quidem, ſalſum efficere poteſt: ita nec hiſtoria mendax dici debet, cui fabuloſi aliquid irrepſerit. Imò nec fieri poteſt, ut non interdum fallamur in iis, quæ longiſſimè à memoria noſtra ſunt remota, præſertim in exterarum gentium rebus. Ubique enim de patria quædam per manus incolæ à majoribus acceperunt, quæ & poſteris ſuis ipſi tradunt: horum qui antiquitates ſcribere velit, haut aliter ea referre poſſit, quàm ab incolis ipſis acceperit. Ac eam quidem cauſſam adfert Dionyſius *b* Halicarnaſſ. cur hiſtorici veteres fabuloſa quædam ſcriptis ſuis inſerere haut dubitarint. Imprimis vero locum id habet in urbium primordiis. Quò Livij *c* illud pertinet: *Datur hæc venia antiquitati, ut, miſcendo humana divinis, primordia urbium auguſtiora faciat.* Addit deinde: *Et, ſi cui populo licere oportet, conſecrare origines ſuas, & ad deos referre autores: ea belli gloria eſt populo Romano, ut quum ſuum, conditoriſque ſui parentem Martem potiſſimùm ferat: tam & hoc gentes humanæ patiantur æquo animo, quàm imperium patiuntur.*

b *Tractatu* περὶ τῆς Θουκυδ ἰδιώματος.

c *In præfat. univerſi operis.*

Sed præter iſtam, cur falſa veris miſceant, eſt & altera ratio, nimia antiquorum credulitas. Eam tangit Tubero lib. 1. apud Nonium: *Si quid à parentibus acceptum, protinus antiqui memoriæ tradiderunt.* Nam *antiqui* hic pro *antiquè* legi debere, quivis

videt: & jamdudum obſervatum id Chriſtophoro Collero ſuis ad Salluſtium notis.

Quin veniam quoque iis dare oportet, qui alicubi, in rebus ſui ævi, veritatis ſepta tranſiliunt. Sanè, quàm fluxa ſit hiſtoricorum fides, dicet Franciſcus Picus Mirandulanus in Examine doctrinæ gentium lib. II. cap. XXXVII. & Ludovicus Vives lib. VI de cauſſis corruptarum artium. Ut Ariſtoteles planè ſit audiendus, qui monet, ut neque creduli, neque increduli nimis ſimus. Nam cui potius fides debet haberi, quàm Thucydidi? ut qui ea ſcripſerit, quibus ipſe interfuit. Et tamen, tanquam multa mentitus, accuſari à nonnullis ſolet: quemadmodum apud Joſephum legimus lib. I. contra Appionem. Sed quid unum Thucydidem dico, cum Flavius Vopiſcus in Aureliano ſuo diſertim profiteatur, ipſum ſe dixiſſe Junio Tiberiano, *neminem hiſtoricorum, quantum ad hiſtoriam pertinet, non aliquid eſſe mentitum: prodidiſſe quin etiam, in quo Livius, in quo Salluſtius, in quo Cornelius Tacitus, in quo denique Trogus manifeſtis teſtimoniis convinceretur.*

a Pag. 658.

b *Sed nos duplex eſſe mendacij genus dicimus: unum, quod ab ignoratione veri proficiſcitur: alterum quod à certo mentiendi propoſito venit. Qui igitur per ignorationem à propoſito aberraret, ei veniam eſſe dandam: at capitali ab iis odio eſſe diſſidendum, qui id voluntate, & certo animi propoſito agant.*

Nec propterea ſecuros nos eſſe convenit, eorum inſtar, quos urbanè perſtringit Seneca in ἀποκολυνθώσει, ubi ait: *Hæc ita vera ſiquis quæſierit unde ſciam: primùm, ſi noluero, non reſpondebo. ſi libuerit reſpondere, dicam quod mihi in buccam venerit. quis unquam ab hiſtorico iuratores exegit?* A quo genere non multum abfuiſſet ille, cujus antea memini, Tiberianus: qui cum ſummos etiam hiſtoricos mentiri interdum audiiſſet, talibus ad Vopiſcum verbis uſus fuit: *Scribe, ut libet; ſecurus, quod velis, dicas, habiturus mendaciorum comites, quos hiſtoricæ eloquentiæ miramur autores.* Minimè verò, ſed ignoſci mentienti hiſtorico volumus, modò id rarum ſit, & ignorantiæ, non malitiæ culpa. Rectè Auguſtinus epiſt. CXXXI. quæ ad Memorium epiſcopum: *Eſt in hiſtoricis aliqua propinquitas libertatis, ſi voluntatem mentiendi non habent; nec homines fallunt, niſi cùm ab hominibus humanâ infirmitate falluntur.* Quâ de re inſignis eſt Polybij locus in excerptis libri duodecimi. Nam cùm Timæi dictum iſtoc commemorâſſet, *Vt regula rectitudine, ita hiſtoriam definiri veritate*: ſubjungit iſta a, Δύο b μὲν τρόπους φαμὲν εἶναι ψεύδους· ἕνα μὲν τὸν κατ' ἄγνοιαν, ἕτερον δὲ τὸν κατὰ προαίρεσιν. καὶ τούτων δεῖν τοῖς μὲν κατ' ἄγνοιαν παρεκπαίνουσι τῆς ἀληθείας διδόναι συγγνώμην· τοῖς δὲ κατὰ

κατὰ προαίρεσιν, ἀκαταλλάκτως ἔχειν. Etiam Diodorus Siculus lib. XIII a. graviter reprehendit Timæum, quod tantopere invehatur in hiſtoricos priores, nec ullum iis veniæ locum relinquat; etiam cùm ſedulò, ut ne à vero aberrarent, operam dederunt. Atqui, inquit, hiſtorici etiam homines ſunt, & veritas eſt δυσεύρετον b. Verùm, ait, τοὺς c κατὰ προαίρεσιν οὐ τυγχάνοντας τῆς ἀκριβείας, προσηκόντως κατηγορίας τυγχάνειν, ὅταν κολακεύοντάς τινας, ἢ δι' ἔχθραν πικρότερον προσβάλλοντες, ἀποσφάλλωνται τῆς ἀληθείας.

a *Pag. 380. edit. H. St.*

b *Difficilis indagatu.*

c *Qui datâ operâ exactã inquiſitionem negligunt, hos meritò accuſandos arbitror: quando nimirum nõnullis adulando, vel per odium virulentius altos impugnando, à veritate aberrarint.*

Præſertim verò ignoſcere convenit, ſiquando communis imponit opinio. Quare etſi nihil certius eſt, quàm Pythagoram centum amplius annis poſt Numam floruiſſe: tamen venia dari debet Valerio Antiati, cùm libros ſeptem in agro L. Petilij ſcribæ ſub Janiculo inventos, qui de Philoſophia Græcè ſcripti erant, Pythagicos fuiſſe prodidit. Nam, ut Livius lib. XL ſcribit, *vulgatæ opinioni, quia creditur Pythagoræ auditorem fuiſſe Numam, mendacio probabili accommodat fidem.* Eoque in errore etiam hæſere Caſſius Hemina, & Caius Piſo: ut cognoſcimus ex Plinij hiſt. natur. lib. XIII. Vide ſi voles, quæ ex antiquis hac de re collegit Floridus Sabinus Subſicivarum lectionum cap. XIII. Eſt & hujuſmodi ἀνιστορησίας excuſatio apud Ciceronem epiſt. I. lib. VI. ad Att. Verba Tullij hæc ſunt: *Nam illud de Flavio & faſtis, ſi ſecus eſt, commune erratum eſt: & tu bellè* ἠπόρησας d, *& nos publicam prope opinionem ſecuti ſumus, ut multa apud Græcos. Quis enim non dixit,* Εὔπολιν τὸν τῆς ἀρχαίας e *ab Alcibiade, navigante in Siciliam, deiectum eſſe in mare? redarguit Eratoſthenes. adfert enim, quas ille poſt id tempus fabulas docuerit. Num iccirco Duris Samius, homo in hiſtoriâ diligens, quòd cum multis erravit, irridetur? Quis Zaleucum leges Locris ſcripſiſſe non dixit? num igitur iacet Theophraſtus, ſi id à Timæo, tuo familiari, reprehenſum eſt?* Ubi duo illuſtria ἀνιστορησίας exempla à Tullio adferri videmus. Unum eſt de Eupolide, quem in mari fuiſſe ſubmerſum, etiam à Platonio ſcriptum eſt in fragmento de differentiis comœdiarum apud Græcos. En verba: Ἴσμεν f γοῦν τὸν Εὔπολιν ἐπὶ τῷ διδάξαι τοὺς Βάπτας, ἀποπνιγέντα εἰς τὴν θάλασσαν ὑπ' ἐκείνων εἰς οὓς καθῆκε τοὺς Βάπτας. Ac putabat Turnebus g, Eupolidem quoque ſignari iſtoc Ovidij verſu in Ibide:

Comicus ut liquidis periit, dum nabat in undis.

Sed aliter vetus interpres, qui (ut è Lilio Gyraldo didici: nam

e *Eupolin veteris comœdiæ poëtam.*

f *Scimus enim Eupolin, quia Baptas docuiſſet, ab iis in mari fuiſſe ſubmerſum, contra quos Baptas emiſerat.*

g *Lib 9. Adverſ. cap. 25.*

mihi videre eum nondum contigit) ad hunc versum ista annotavit: *Menander, Comicus Atheniensis, dum in Piraeo portu nataret, submersus est.* Menandri quidem sepulchrum in Attica ostendi venientibus ex Piraeo, etiam Pausanias auctor est. De morte verò Eupolidis longè aliter scripsit Ælianus lib. x de animalibus cap. XLI. ubi in Ægina mortuum ac sepultum refert: & locum vocari κυνὸς θρῆνον, eò quòd canis dominum suum Eupolin lugens ibidem sit exstinctus. Quæ Eratosthenis de Eupolide sententiam confirmant. Alterum ἀνιστορησίας exemplum est de Zaleuco, quem Locris Epizephyriis leges dedisse scripserat Theophrastus, idque præeunte Aristotele lib. II. Politic. cap. ult. Idemque traditum à Diodoro Siculo lib. XII. Valerio Max. lib. I. cap. XIII. Plutarcho, libello Quomodo quis se citra invidiam possit laudare, Æliano lib. XIII Variæ historiæ cap. XXIV. & Suida. Eaque satis ostendunt, communem hanc ac receptam fuisse sententiam: ut omnino, si falsa sit, quod Timæus putabat, tamen proclivis in eo error sit, quod cùm ante Timæum, tum etiam postquam id reprehenderat Timæus, tot ac tantos auctores habet. Quare etsi imprimis, qui historiam scribere cogitat, Epicharmi illud de non temere credendo insculptum in pectore habere debet: tamen quia humanæ imbecillitati exemtus non est, cùm aliàs veniam meretur, quando errore peccat, tum imprimis, cùm id facit communi opinione adductus & inductus.

Quod si ipsi etiam de veritate rei uspiam ambigamus, cautè illud proferendũ: & hoc, vel simili modo, ac Curtius facit lib. IX. *Equidem plura transscribo, quàm credo. Nam nec adfirmare sustineo, de quibus dubito: nec subducere, quæ accepi.* Nempe incerta, ut incerta; obscura, ut obscura, scribemus. Atque hæc de prima historiæ condicione, Nequid falsi dicamus.

CAP. X.

CAP. X.

Historici esse, nec in amicis vitia, nec in inimicis virtutes præterire. Sisenna parum libero ore de Sylla scripsit. Annæ Comnenæ, ac Sozomeni de παῤῥησίᾳ loci. Poggius ac Machiavellus improbati, ac contrà Frisingensis Otto laudatus: item Thycydides, ac Polybius. Timæus quo nomine à Polybio inter alia culpetur. Valerij Antiatis opinio de Scipionis in Hispaniis incontinentia posthabita iis, quæ de eo Polybius narrat. Gellius super eo refellitur, quod scripsit, Valerium Antiatem videri Nævij versibus impulsum, ut de Scipione sequiùs, quàm alij, scriberet. Periculosæ rem aleæ esse, de iis scribere, quibus sis obstrictus. Historici esse, non tam laude eorum, qui vivunt, quàm posteritatis iudicio, quid scribere, aut non scribere, debeat, metiri. Sostrati, Gnidij architecti, prudentia.

ALtera verò historiæ conditio Tullio erat, Nequid veri omittamus. Neque enim sufficit ἡ ἀλήθεια [a], sed requiritur etiam παῤῥησία [b], quam non habuit Sisenna, cùm de Syllæ rebus scriberet. Unde sic de eo Sallustius in bello Jugurthino: *Idoneum visum est, de natura, cultuque eius paucis dicere. neque enim alio loco de Syllæ rebus dicturi sumus: & L. Sisenna optimè & diligentissimè omnium, qui eas res dixere, persecutus, parùm mihi libero ore locutus videtur.* Nec solus est Sisenna, qui hac parte peccârit: sed sollemne hoc prope omnium historicorum vitium est: qui dum alieno honori consultum eunt, suum negligunt. Idem ne vitio nobis vertatur, ne ista quidem præterire licebit, quæ vel ad vituperationem amicissimorum, vel hostium commendationem pertineant. Egregium hac de re locum promam ex procemio Annæ Comnenæ, quæ Alexiados libris patris sui Alexij res gestas composuit: Ὅταν γάρ τις τὸ τῆς ἱστορίας ἦθος ἀναλαμβάνῃ, ἐπιλαθέσθαι χρὴ εὐνοίας καὶ μίσους, καὶ πολλάκις κοσμεῖν τοὺς ἐχθροὺς τοῖς μεγίστοις ἐπαίνοις, ὅταν αἱ πράξεις ἀπαιτῶσι τοῦτο

a *Veritas.*
b *Dicendi libertas.*

πολλάκις δ᾽ ἐλέγχειν τοὺς ἀναγκαιοτάτους, ὅταν αἱ τῶν ἐπιτηδευμάτων ἁμαρτίαι τοῦθ᾽ ὑποδεικνύωσι. διόπερ οὔτε τῶν φίλων καθάπτεσθαι, οὔτε τοὺς ἐχθροὺς ἐπαινεῖν ὀκνητέον. *Nam ſiquis hiſtoriam, prout convenit, ſcribere ſuſcipiat, hunc & amore & odio vacare oportet: ac ſæpe maximis laudibus inimicos ornabit, ſiquando id actiones requirent: ſæpe etiam neceſsitudine coniunctos vituperabit, ſi vitæ delicta hoc faciendum oſtendent. Propterea nec amicorum vituperatione, nec inimicorum laudatione abſtinendum.* Requirit idem Lucianus lib. de hiſtor. ſcrib. Κἂν ἰδίᾳ μισῇ τινας, πολὺ ἀναγκαιότερον ἡγήσεται τὸ κοινὸν, καὶ τὴν ἀλήθειαν περὶ πλείονος ποιήσεται τῆς ἔχθρας· κἂν φιλῇ, ὅμως οὐκ ἀφέξεται ἁμαρτάνοντος. *Sive privatim oderit quoſdam, id quod publicùm eſt, magis neceſſarium putabit eſſe, veritatemque pluris faciet, quàm inimicitiam: ſive amaverit, tamen non parcet illi, quiſquis peccaverit.* Quod fuſiùs paullò declarat poſtea his verbis: Τοιοῦτος οὖν μοι ὁ συγγραφεὺς ἔστω, ἄφοβος, ἀδέκαστος, ἐλεύθερος, παῤῥησίας καὶ ἀληθείας φίλος, ὡς ὁ Κωμικός φησι, τὰ σῦκα σῦκα, τὴν σκάφην σκάφην ὀνομάζων. οὐ μίσει, οὐδὲ φιλίᾳ νέμων, οὐδὲ φειδόμενος, ἢ ἐλεῶν, ἢ αἰσχυνόμενος. ἴσος δικαστὴς, εὔνους ἅπασιν, ἄχρι τοῦ μὴ θατέρῳ τι ἀπονεῖμαι πλεῖον τοῦ δέοντος· ξένος ἐν τοῖς βιβλίοις, καὶ ἄπολις, αὐτόνομος, ἀβασίλευτος, οὐ τί τῷδε, ἢ τῷδε δόξει λογιζόμενος, ἀλλὰ τί πέπρακται λέγων. *Talis igitur mihi hiſtoricus ſit ille, ut & metu careat, & nullis muneribus corrumpatur, & liber ſit, & dicendi libertatem, ac veritatem amet, & quemadmodum Comicus ille ait, ficus ficus, ligonem ligonem nominet: non odio, neque amicitiæ quicquam tribuens, non parcens, aut miſereſcens, aut erubeſcens, aut exorari ſe facilè patiens: æqualis iudex, ac benevolus omnibus, eò tamen uſque, dum ne alteri plus æquo aliquid tribuat, hoſpes in libris ac peregrinus, ſuis legibus vivens, nullius imperio ſubiectus, non quid huic, aut illi placiturum ſit, ſecum cogitans; ſed id, quod actum eſt, exponens.* Idemque monet Sozomenus. Nam quia orthodoxorum referret contentiones, ac quorundam etiam perfidiam: metuere ſe ait [a], ne proficiſci id videatur ab animo maligno, qui ex talium commemoratione capiat voluptatem: verùm, inquit, profeſſo veritatem nihil illorum diſſimulandum fuit. Verba ejus inter alia ſunt, Μάλιστα [b] τῆς ἀληθείας ἐπιμελεῖσθαι χρεὼν, διὰ τὸ τῆς ἱστορίας ἀκίβδηλον: item [c], πάντα δεύτερα ποιεῖσθαι τῆς ἀληθείας τὴν συγγραφέα προσήκει. Neglexit hanc legem Poggius Florentinus, in quem epigramma iſtoc luſit Actius Syncerus Sannazarius:

a *Lib. 1. Hiſt. Eccleſ. cap. 1*

b *In hiſtoria nihil ponendũ, quod non ſit maximè ſincerum.*

c *Veritatem omnibus rebus anteponere ſcriptorem decet.*

Dum patriam laudat, temnit dum Poggius hostem,
Nec malus est civis, nec bonus historicus.

Item Machiavellus, qui planè multa comminiſcitur in vita Caſtrutij: nempe quia is hoſtis fuiſſet Reip. Florentinæ. Quanto melius Otho Friſingenſis, Cæſaris nepos, frater, & patruus, ſi verè de eo Æneas Sylvius *a* ſcripſit, *licet fratris nepotiſque gesta memoriæ traderet, qui Romanorum pontificum hoſtes fuere, ita tamen hiſtoriæ legem ſervâſſe, ut neque cognatio veritati, neque cognationi officeret veritas.*

a In Auſtralis hiſtoriæ, fragmento, quod hiſtoriæ Ottonis præmiſſum fuit à Cuſpiniano, primo Ottonis editore.

Sed antiquorum potiùs exempla adferamus. Qualis Thucydides, qui, ut etiam in vita ejus obſervat Marcellinus, quamquam ab Athenienſibus in exilium ſe ejectum ſciret, nullum tamen infeſti erga eos animi indicium prodidit: ne erga Cleonem quidem, aut Braſidam, qui hujus ei calamitatis cauſſa fuerant. Quod ſiquis de Thucydide credere malit Halicarnaſſæo, qui minimè affectu omni vacâſſe exiſtimat: at Polybius, nec amore cujuſquam præterit, quod culpandum: nec odio omittit, quod laudandum. Aratum, Achæorum ducem, quanti Græcia æſtimârit, omnibus eſt notum: nec obſcurum eſt, quantopere eum admiratus ſit ipſe Polybius: ſed tamen, quàm liberè idem commemorat, quæ reprehendi merebantur! Et cui parceret, qui ne pepercit quidem Philopœmeni, & Lycortæ? quorum hic parens fuit; alterum verò ut parentem ſuſpiciebat, atque amabat. Nec propterea diſſimulat ſpiſſam eorum negligentiam in fœdere renovando cum Ægypti rege; quam meritò iis objectârat Ariſtænus, adeò ut nec, quod reſponderent, haberent quicquam; ſed ad vocem inimici in concilio ipſe obmuteſceret Lycortas. Quis quoque ignorare poteſt, quantopere exoſum habuerit tyrannum Siciliæ, Agathoclem? Tamen, quia malis etiam ſuæ ſunt laudes, quas hiſtoricus æquè quam crimina referre debet; Timæum optimo jure reprehendit, qui id in Agathocle minimè feciſſet. Atq; hæc res in cauſſa eſt, cur nec Polybio auſim derogare fidem in eo, quod ſcribit, Scipionem Africanum, cùm in Hiſpaniis virgo ei formoſiſſima obtigiſſet ex præda, inviolatam intactamque ſuis reddidiſſe: etſi longè aliter hac re ſcripſiſſe ſciam nobilem hiſtoricum, & Livio ſæpe memoratum, Valerium Antiatem, cujus hac de re verba adducit Gellius lib. VI. cap. VIII. Satis verò mirari nequeo, etiam

a Part. 1. cap. 49. Camerarium in Subſicivis ſuis a, in Antiatis magis partes inclinare. Nam vel ſolus Polybius ſi iſtud ſcripſiſſet; tamen omnium inſtar eſſe potuiſſet. Nunc Valerius Antias, ut Gellius ait, id contra cæteros omnes retulit ſcriptores. Quod verò Gellius ſcribit, Valerium, ut ita ſentiret, impulſum videri verſibus Nævij: id neque veriſimile eſt, neque verum arbitror. Nævij, quos dicit, verſus ſunt iſti:

Etiam qui res magnas manu ſæpe geſſit glorioſè,
Cuius facta viva nunc vigent, qui apud gentes ſolus
Præſtat, eum ſuus pater cum pallio uno ab amicâ abduxit.

Atqui non ſatis conſtitit, verſus iſtos in Scipionem fuiſſe ſcriptos: neque ut ille in adoleſcentiâ famâ fuerit minùs ſincerâ, obſtare illud poſſit, quo minus ætate provectior, honeſtè vitam egerit. Imò, ut mores veteres non in totum exuiſſet; honos ſuus, & populi Romani, generoſi adeò ſpiritus virum, in quem omnium oculi conjecti eſſent, facilè impellere potuerunt, ut præclarum aliquod continentiæ ſuæ ſpeciem daret. Quare perſuadere mihi neutiquam poſſum, futili adeò argumento Antiatem fuiſſe impulſum, ut ita ſentiret. Ac longè minoris momenti apud me eſt, quod Polybij fidem eo ſuſpectam reddere Camerarius conatur, quòd Plutarchus paullò aliter referat verba Scipionis, quàm fecerit Polybius. Nam, ut alia mittam, in hac quidem cauſſa, quis eſt Plutarchus ad Polybium? cum ille Trajani demum temporibus vixerit: hic Scipioni diu à conſiliis fuerit, & belli comes. Mirum verò non potiùs objeciſſe, difficile eſſe, ut non utramque in hiſtoriæ legem peccet, qui ejus res geſtas ſcribat, in cujus ſit poteſtate. Nam ita fere uſu venit, ut talis non aliter ſcribere auſit, quàm ad voluntatem alienam, ut etiam Pauſanias agnoſcit. Et ſatis hoc Velleij, atque tot aliorum exemplis edocti ſumus. Verùm, ut ego arbitror, non multum iſta ad præſentem cauſſam faciunt, cùm Polybium videamus, ne proprio quidem parenti parcere voluiſſe: & à Scipione ſiquid ſequiùs, quàm oporteret, actum eſſet, nihil aperto opus mendacio fuiſſet, ſed conſulere ejus honori potuiſſet Polybius ſilentio ſuo. Interea cùm ne totidem quidem Polybios invenire poſſimus, quot ſunt

b Iuvenal. ſat. 13. *Thebarum portæ, vel divitis oſtia Nili* b:

fatendum planè eſt, non injuriâ ſuſpectam eſſe prope omnium

eorum

eorum fidem, qui res ab iis gestas scribendas suscipiunt, quibus vel ob summa merita, vel aliis de caussis, obnoxij sunt. Iccirco Lucianus *a* jure talem sibi optat historicum, qui sit *b* αὐτόνομος, καὶ ἀβασίλευτος. Imprimis verò gratiæ suspicionem iniicere solet, siquem ex historia facere encomium videamus: quo de inferius pluribus agemus, cùm ad locum de historici judicio erit deventum. Nunc contenti erimus illud dixisse, nec facilè nos falsum dicturos, nec verum dissimulaturos, dum nobis ob oculos semper ponamus judicium posteritatis de scriptis nostris. Qua de re pulcra imprimis est admonitio illa Luciani, paullo antequam librum suum claudat: Τὸ δ᾽ ὅλον, ἐκείνου μοι μέμνησο, πολλάκις τὸ αὐτὸ ἐρῶ, καὶ μὴ πρὸς τὸ παρὸν μόνον ὁρῶν γράφε, ὡς οἱ νῦν ἐπαινέσωνταί σε, καὶ τιμήσωσιν, ἀλλὰ τοῦ σύμπαντος αἰῶνος ἐστοχασμένος, πρὸς τοὺς ἔπειτα μᾶλλον σύγγραφε, καὶ παρ᾽ ἐκείνων ἀπαίτει τὸν μισθὸν τῆς γραφῆς, ὡς λέγηται καὶ περὶ σοῦ, ἐκεῖνος μέντοι ἐλεύθερος ἀνὴρ ἦν, καὶ παρρησίας μεστός· οὐδὲν οὐδὲ κολακευτικὸν, οὐδὲ δουλοπρεπὲς, ἀλλ᾽ ἀλήθεια ἐπὶ πᾶσι. Τοῦτ᾽ εἰ σωφρονοίη τις ὑπὲρ πάσας τὰς νῦν ἐλπίδας θεῖτο ἂν, οὕτως ὀλιγοχρονίους οὔσας. *In universum autem illud memineris (sæpius autem idem dico) & non ad præsens solùm tempus respiciens scribas, ut ij, qui nunc sunt, te laudent, & honoribus afficiant, sed in omne ævum intentus, illis potiùs, qui in posterum victuri sunt, historiam componas, atque ab illis mercedem scriptionis deposcas, ut dicatur & de te aliquando, Ille verò vir liber fuit, & ad dicendum fiduciâ plenus: nihil hic neque adulatorium, neque servile, sed veritas in omnibus servatur. Atque hoc, siquis modestè sapiat, ante omnes præsentium spes meritò ponat, quæ breves adeò ac momentaneæ sunt.* Nobile verò hoc præceptum illustrat idem Lucianus pulcherrimo exemplo Sostrati, Gnidij architecti, qui, cùm Pharum exstruxisset, unum è septem orbis miraculis, interiùs quidem in saxis nomen suum insculpsit; calci verò exterius illitæ inscripsit nomen Ptolomæi, qui tum regnabat. Nempe prospiciebat brevi fore, ut literæ, quæ in calce conspiciebantur, evanescerent; interior verò titulus appareret, duraretque quamdiu turris ea esset. Subjungit deinde Lucianus ista, quibus libellum suum obsignat: Χρὴ τοίνυν καὶ τὴν ἱστορίαν οὕτω γράφεσθαι, σὺν τῷ ἀληθεῖ μᾶλλον, πρὸς τὴν μέλλουσαν ἐλπίδα, ἤπερ σὺν κολακείᾳ πρὸς τὸ ἡδὺ τοῖς νῦν ἐπαινουμένοις. Οὗτός σοι κανὼν καὶ στάθμη ἱστορίας δικαίας. καὶ εἰ μὲν σταθμήσονταί τινες αὐτῇ, εὖ ἂν ἔχοι, καὶ εἰς δέον ἡμῖν

a *Lib. de scrib. histor.*

b *Suis legibus vivens nec alieno imperio obnoxius.*

γέγεαπ]αι· εἰ δὲ μὴ, κεκύλισται ὁ λίθος ἐν Κρανίῳ. *Oportet igitur & historiam eodem modo componi, cum veritate magis in futuram ſpem, quàm cum adulatione ad gratiam & dulcedinem iis, qui eam in præſentia nunc laudent. Atque hæc tibi regula & amuſsis hiſtoriæ iuſtæ. Quâ quidem ſiqui examinando ac perpendendo utentur, bene res habet, & commodùm hæc à nobis ſcripta ſunt: ſi minùs, volutatum eſt in Cranio dolium.*

CAP. XI.

Acceditur ad hiſtoriæ ſtructuram: ubi agi incipit, de rebus, ex quibus hiſtoriæ corpus componitur: ac primùm de narratione actionis humanæ, cuius varia genera, & variæ generum formæ adferuntur. Contra Halicarnaſſæum aſſeritur, primum hiſtorici officium eſſe, non ut iucundum, ſed ut utile argumentum tractet. Alterum præceptum, ut rectè auſpicemur, ac finiamus. Thucydides hac etiam parte adverſus Dionyſium defenſus. Hiſtorici fidi cum ſpeculo ſplendido, ac ſtatuario ſimilitudo. De octavo Thucydidis libro iudicium veterum. Tertia hiſtoriæ lex, de iis ſolùm commemorandis, quæ magna ſunt, & memoriâ digna. Dionem Caßium ſedulò hanc legem obſervare. In quibus veniam mereantur hiſtorici, ſi ad minutias deſcendant. Damidis ἀπόφθεγμα. Archimedis ſepulchrum à Cicerone Syracuſis inventum, quod ne incolæ quidem norant: & nobiliſſimi oratoris ſuper eo gloriatio. Salluſtij locus aliter enarratus, quàm à Victorio factum.

TAntùm de veritate, quam ſi animæ comparaveris, pars altera ſimilis dicetur corpori. Sin priorem cum Tullio fundamentum hiſtoriæ vocare viſum eſt: alteram hanc cum eodem ſtructuræ compares licebit.

Tria verò hæc pars, ut ſuperiùs quoque dictum, comprehendit. Primùm enim res, ex quibus hiſtoriæ corpus, ac quaſi domus,

domus, exſurgit, congeri debent: deinde eas neceſſe eſt digeri atque ordinari: poſtrema verò expolitionis ſive ornatus cura erit.

Res, ex quibus conflatur hiſtoria, meo judicio non incommodè ad quatuor capita revocantur, narrationem, judicium de rebus, concionem, & digreſſionem. Ex quibus primum planè eſt ἔργον: ultimum potius eſt πάρεργον: duo intermedia mediam quoque naturam habent.

Ordiemur à parte primâ ac præcipuâ, quæ Græcis διήγησις, Latinis *narratio* vocatur: non quaſi non narret hiſtoricus, dum orationem alicujus refert, aut cum digreditur à propoſito: ſed quia hæc, quam diximus, eſt narratio propriè ac præcipuè inſtituta. Ideo Photio a non ἁπλῶς dicitur διήγησις, ſed ἡ κατὰ μέρος διήγησις. *a Tom. m. ſive cod. 83.*

Narratio hæc vel eſt rerum geſtarum, vel earum, quæ ad rei naturam pertinent: ut ſunt prodigia, & ſimilia, quæ à Livio, & aliis, admiſcentur iis, quæ homines geſſere. Sed præcipuè verſari hiſtoricus ſolet circa actiones humanas, ſive res geſtas.

Actiones iſtæ variæ ac multiplices ſunt: adeò ut penè omnes ſcientiæ, atque artes, exempla ſibi ex hiſtoria ſumere poſſint. Verùm hoc loco ſolùm agimus de actionibus iſtis, quæ referuntur ad philoſophiam πρακτικὴν, ſive moralem, ac civilem.

Narrationes, quibus iſtiuſmodi actiones exponuntur, vel ſunt unius corporis, ut Reip. alicujus: vel unius hominis, ut Platonis.

Ea quæ totius corporis eſt, vel eſt omnis ævi, vel unius imperij, vel rei geſtæ unius.

Ordiemur à tertio genere, utpote trium iſtorũ ſimpliciſſimo. Nam cùm omnis ævi hiſtoria conſletur ex hiſtoriis omnium, vel præcipuorum imperiorum: ac hiſtoria cujuſque imperij coaleſcat ex narrationibus multis, quarum ſingulis res una narretur: ſatis liquet, quæ hoc in genere de ſimpliciori narratione traduntur, eadem etiam in imperij alicujus, atque adeò ævi omnis hiſtoria obſervari oportere.

Narratio rei geſtæ unius vel universè conſideratur, vel ratione partium.

Ad conſiderationem rei univerſæ pertinet præceptum illud Dionyſij Halicarnaſſæi b, quo jubet, materiem eligere pulchram, *b Reſponſione ad Cn. Pompeium de Platonis ſtylo, itẽ Herodoto, & Xenophonte.*

H 3 & quæ

& quæ animos hominum voluptate perfundat. Et ſanè, cùm multùm adeò voluptas poſſit in animis humanis: facilè omnes vident, in aliqua felicitatis parte eſſe ponendum, ſi argumentum ejuſcemodi obtingat. Verùm de eo aſſentire non auſim, quod non dubitat hoc vocare primum, ac vel maximè neceſſarium ejus officium, qui res geſtas ſcribere velit. Nec enim in manu noſtra eſt, ut jucunda ſit temporum iſtorum recordatio, quorum memoriam ad poſteros tranſmittere cogitamus. Ac vel hoc ex Thucydide, ſcriptore florentiſſimo, cognoſcimus. Ait enim Dionyſius, & verè ait, hac in re feliciorem eo fuiſſe Herodotum: nam Thucydidem bellum ſcripſiſſe Græcis ſuis, quod neque honeſtè ſatis ſuſceperunt, neque feliciter geſſerunt. Sed quis hîc culpam aliquam Thucydidæ videt? cujus gloria eſt, quod tempora iſta, quantumcunque miſera, longè tamen digniſſima, quorum memoria ad poſteros propagaretur, conſignârit fide optimâ, prudentiâ ſummâ, & dictione pro ætate eâ, quâ florebat, ſupra modum diſertâ. Iccirco non primùm in hiſtorico deſidero τὸ τερπνὸν a: ſed τὸ χρήσιμον b. Quod optimè perſpexit Lucianus, cùm inquit: Ἓν ἔργον ἱστορίας καὶ τέλος, τὸ χρήσιμον, ὅπερ ἐκ τοῦ ἀληθοῦς μόνου συνάγεται. τὸ τερπνὸν δὲ, ἄμεινον μὲν, εἰ καὶ αὐτὸ παρακολουθήσειεν, ὥσπερ καὶ κάλλος ἀθλητῇ. εἰ δὲ μὴ, οὐδὲν κωλύσει ἀφ' Ἡρακλέους γενέσθαι Νικόστρατον τὸν Ἰσοδότου γεννάδαν ὄντα, καὶ τῶν ἀνταγωνιστῶν ἑκατέρων ἀλκιμώτερον, εἰ αὐτὸς μὲν αἴσχιστος ὀφθῆναι εἴη τὴν ὄψιν. Ἀλκαῖος δὲ ὁ καλὸς ὁ Μιλήσιος, ἀνταγωνίζοιτο αὐτῷ, καὶ ἐρώμενος ὥς φασι τοῦ Νικοστράτου ὤν. Καὶ τοίνυν ἡ ἱστορία εἰ μὲν ἄλλως τὸ τερπνὸν παρεμπορεύσαιτο, πολλοὺς ἂν τοὺς ἐραστὰς ἐπισπάσαιτο. ἄχρι δ' ἂν καὶ μόνον ἔχῃ τὸ ἴδιον ἐντελὲς, λέγω δὲ τὴν τῆς ἀληθείας δήλωσιν, ὀλίγον τοῦ κάλλους φροντιεῖ. *Vnum historiæ opus, unuſque finis eſt utilitas, quæ ex veritate colligitur. Iucundum verò melius erit, ſi illam, ut forma athletam ſequatur. Sin minùs, nihil vetat, Hercule prognatum eſſe Nicoſtratum, Iſidori filium, cùm ſit generoſus, & utroque colluctatore fortior, ſi ipſe facie turpiſſimâ videatur: Alcæus autem, formoſus ille Mileſius, ipſius Nicoſtrati amaſius, cum eo colluctetur. Proinde hiſtoria, ſi iucundum auctarij vice haberet, multos, à quibus ſcriberetur, alliceret. Sed quatenus propriam habet duntaxat perfectionem, veritatis dico patefactionem, pulchritudinem parvi pendit.* Satis iſta oſtendunt, jucundum non per ſe finem eſſe hiſtoriæ, ſed ſponte è fine ſubſequi. Neque hiſtoria, ſi miſera-

a *Iucundum.*
b *Vtile.*

miserabiles tantùm casus narret, eò omnis voluptatis expers erit. Nam hoc ipsum delectare homines solet, quod alienæ stultitiæ tristes vident effectus, iisque fiunt cautiores. Adde quod ipsum scire per se delectat: imò, ut Lucretius *a* ait, *a Lib. 4.*

—— omne

Humanum genus est avidum nimis auricularum:

Unde est, quod iis etiam capitur, quæ commentitia esse non ignorat: ut sunt Heliodori Æthyopica, Luciani & Appuleij *μεταμόρφωσις* in asinum, similiaq; otiosorum hominum figmenta.

Alterum huic præceptum addit Dionysius, ut consideremus, unde principium sumere, ubi item desinere oporteat. Quæ aliquis ad dispositionem potiùs pertinere existimet; sed non ita est. Neque enim hoc Dionysius vult, ut videamus, quid ex dicendis primum, quid medium, quid ultimum debeat locum occupare: sed jubet, ut postquam animo omnem rei historiam complexi sumus, illud etiam cogitemus, num initium ac finis temporis, quo historiam circumscripsimus, belle sibi respondeant, jucundaque ac grata futura sint civibus nostris. Hoc si est, ita occipere ac desinere jubet: sin minus, satius putat, ut vel altius ordiamur, vel aliquid de initio præcidamus: ac similiter vel citius desinamus, vel ulterius narrationem extendamus. Unde autem auspicari, ubi finire oporteat, id nos putat honesto, atque jucundo metiri oportere. Ait verò hac etiam in re Herodotum debere Thucydidi præferri. Illum enim prudenter incipere à caussis, propter quas barbari Græcos injuriâ afficere cœperunt: desinere verò in pœnis, quas propterea Græcis barbari dedere: Thucydidem contrà incipere ab infelici Athenarum statu, atque ita eum narrare, ut belli caussas non obscurè Athenarum civitati adscribat, cùm eas in Lacedæmonios coniicere posset: atque adeò, si Dionysium audimus, id facere debuerit: præsertim cùm non civis ipse modò Atheniensis foret, sed unus etiam de primoribus. Ego verò nullam hic Thucydidæ culpam video. Nam historici munus implevit, cùm iis culpam adscripsit, penes quos eam esse arbitraretur. Siqua stultè gesta sunt; qui fecere, in caussa sunt; non Thucydides, qui narrat. Nec enim ea ipse comminiscitur; sed verbis tantùm significat. Scitè hac de re judicat Lucianus, cùm ait: *Εἰ σιωπήσας αὐτὰ, ἢ πρὸς τοὐναντίον εἰπὼν ἐπανορθώσασθαι ἐδύνατο,*

ῥᾷστον ἦν ἑνὶ καλάμῳ λεπτῷ τὸν Θουκυδίδην ἀνατρέψαι μὲν τὸ ἐν ταῖς Ἐπιπολαῖς παρατείχισμα, καταδῦσαι δὲ τὴν Ἑρμοκράτους τριήρη, καὶ τὸν κατάρατον Γύλιππον διαπεῖραι μεταξὺ ἀποτειχίζοντα καὶ ἀποταφρεύοντα τὰς ὁδούς. Ἀλλ' οἶμαι, τὰ μὲν πραχθέντα, οὐδὲ Κλωθὼ ἂν ἔτι ἀνακλώσειεν, οὐδ' Ἄτροπος μετατρέψειε. τοῦ δὴ συγγραφέως ἔργον ἕν, ὡς ἐπράχθη, εἰπεῖν. *Si tacendo, aut contrario modo narrando, corrigi res possent, facillimum fuerat Thucydidi, uno ac tenui calamo munitiones Epipolarum invertere, Hermocratis triremem submergere, & execrabilem istum Gylippum confodere interea dum vias obstruit, & fossis intercludit. At, puto, quæ facta sunt, neque Clotho revolvat denuo, neque Atropos immutet. Proinde historici unum est opus, ut res, prout gestæ sunt, exponat.* Nempe, ut idem Lucianus dicit, historici mens debet esse similis speculo optimo, quod formas omnes recipit, atque exhibet quales sunt. Optimè etiam comparatur cum Phidia, Praxitele, Alcamene, & similibus, qui aurum, argentum, vel ebur, aliunde accipiebant: exinde verò poliebant, concinnabant, inaurabant. Similiter enim historicus non ea fingit, quæ dici debent: quippe quæ jam gesta sint: sed hæc ipsa verè libereque proponit; ordine apto disponit; eleganter, perspicuè, ornatè, decoreque exponit: atque in his ejus artificium consistit; non illo, quod Halicarnassæus putavit.

Nec magis audiri idem debet, cùm Thucydidem reprehendit, quia desinat in prælio navali, quod anno XXII belli Peloponnesiaci inter Athenienses ac Lacedæmonios juxta Cynossema gestum fuit. Ait jucundius desinere potuisse in gratissimo Phliasiorum reditu. Verùm historici non est spectare, quid jucundum; sed quid utile sit: ut superiùs satis ostendimus. Adde quod non satis liquet, ubi Thucydides facere voluerit scribendi finem. Nam cum in octavo occuparetur libro, vivere desiit; eaque, ut Marcellinus [a] putat, caussa est, cur liber ille tenui stylo scriptus sit, cùm priores longè altiùs assurgant. Imò multi ne Thucydidæ quidem esse putarunt; sed vel filiæ ejus, vel Xenophontis, vel Theopompi, vel alîus: ut ex eodem Marcellino discimus.

a *In vita Thucydidis.*

Duplici huic historici muneri tertium addit idem Dionysius. Præterea enim considerare jubet, quæ in historiam referre, quæ item præterire oporteat. Quo in ipso etiam Herodotum superiorem fuisse Thucydide contendit. Est verò tertia hæc virtus magni

magni planè momenti. Nam etiam qui luculentam planè historiam ſcribere ſunt aggreſſi, ac ſatis perſpiciunt, ubi ordiri, ubi item deſinere oporteat: tamen multa omittenda dicunt, multa dicenda omittunt. Eoque planè ſcito opus, cujuſmodi ſint, quæ dici, quæ item præteriri debeant. Docet verò hoc Cicero quoque in ſecundo de Oratore, cùm hiſtoriam verſari ait *in rebus magnis, memoriâque dignis*. Sanè, poſt vanitatem ac mendacia, nihil in hiſtorico vitioſius eſt, quàm ſi ad minutias deſcendat: quod etiam in Timæo reprehendit Plato. Ammianus quoque Marcellinus initio lib. XXVI, hiſtoriam ſcribit *adſuetam diſcurrere per negotiorum celſitudines: non humilium minutias indagare cauſſarum, quas ſi ſcitari* (ita & Rob. Stephanus edidit: ſed aſſentior Conr. Ritterſhuſio, qui *citari* aut *ſciſcitari* legendum putat) *voluerit quiſpiam, individua illa corpuſcula volitantia per inane, atomos, ut nos appellamus, numerari poſſe ſperabit.* Idem paullò pòſt *μικρολογίαν* hanc, inſcitiam vulgarem vocat. *Proinde*, inquit, *inſcitiâ vulgari contemtâ, ad reſidua narranda pergamus.* Sed imprimis luculentus eſt iſte Luciani [a] locus: Εἰσί τινες οἱ τὰ μεγάλα μὲν τῶν πεπραγμένων, καὶ ἀξιομνημόνευτα παραλείπουσιν, ἢ παραθέουσιν, ὑπὸ δὲ ἰδιωτείας, καὶ ἀπειροκαλίας, καὶ ἀγνοίας τῶν λεκτέων, ἢ σιωπητέων, τὰ μικρότατα πάνυ λιπαρῶς καὶ φιλοπόνως ἑρμηνεύουσιν ἐμβραδύνοντες. ὥσπερ ἂν εἴ τις τοῦ Διὸς τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ τὸ μὲν ὅλον κάλλος, τοσοῦτον καὶ τοιοῦτον ὄν, μὴ βλέποι, μηδ᾽ ἐπαινοῖ, μηδὲ τοῖς οὐκ εἰδόσιν ἐξηγεῖτο· τοῦ ὑποποδίου δὲ, τό τε εὐθυεργὲς, καὶ τὸ εὔξεστον θαυμάζοι, καὶ τῆς κρηπῖδος τὸ εὔρυθμον. *Sunt quidam, qui rerum geſtarum maximas, & memoriâ digniſſimas prætermittunt, aut percurrunt. Præ imperitiâ autem, aut ineptiâ & ignorantiâ, cùm eorum, quæ dicenda, tum quæ tacenda ſunt, res minimas admodum prolixè & laborioſè immorando perſequuntur. Non aliter ac ſiquis Iovis Olympici pulchritudinem univerſam, quæ tanta eſt ac talis, nec videat, nec laudet; neque etiam iis, qui ea neſciunt, quicquam narret: ſed ſubſellij rectitudinem, & expolitionem, & crepidæ concinnitatem admiretur, & hæc planè magno ſtudio exponat.* Aliquantò etiam pòſt ſcitè ait idem; Εἰκότως ἄν τις εἴποι τοὺς τοιούτους, τὸ μὲν ῥόδον αὐτὸ μὴ βλέπειν, τὰς ἀκάνθας δὲ αὐτοῦ, τὰς παρὰ τὴν ῥίζαν, ἀκριβῶς ἐπισκοπεῖν. *Proinde meritò dixerit quiſpiam, tales ſcriptores roſam quidem ipſam non videre: ſpinas autem, quæ iuxta radicem enaſcantur, accuratè contemplari.* Nec

[a] *Lib. de hiſt. ſcrib.*

possum, quin alteram etiam similitudinem ejusdem auctoris adscribam, sanè venustam. Nam cùm dixisset, magna copiosè esse exponenda, parva autem & minùs necessaria satius esse percurrere, quin potiùs multa debere prætermitti: scitè subjungit, Οὐδὲ γὰρ, ἢν ἑστιᾷς τοὺς φίλους, καὶ πάντα ᾖ παρεσκευασμένα, διὰ τοῦτο ἐν μέσοις τοῖς πέμμασι, καὶ τοῖς ὀρνέοις, καὶ λοπάσι τοσαύταις, καὶ συσὶν ἀγείοις, καὶ λαγωοῖς, καὶ ὑπογαστρείοις, καὶ σαπέρδην ἐνθήσεις, καὶ ἔτνος, εἴ τι κἀκεῖνο παρεσκεύαστο· ἀμελήσεις δὲ τῶν εὐτελεστέρων. *Neque enim, si convivio accipies amicos, omniaq́ fuerint apparata, ob hoc inter media bellaria, & aviculas, & patinas tam multas, & capros, & lepores, & sumina, saperdam quoque appones, & pulmentum, si illud etiam fuerit apparatum: sed quæ viliora sunt negliges.*

Hanc historiæ legem optimè servat Dio Cassius: ut qui nusquam ad minutias dilabatur: vel siquid, quod levius videatur, minimè præterire volet, excusatione utatur, ut facilè liqueat, neutiquam imprudentiâ, vel inscitiâ, peccare. Exemplo esto iste ejus locus in excerptis Xiphilini è Commodi vitâ: Καὶ μή με τις κηλιδοῦν τὸν τῆς ἱστορίας ὄγκον, ὅτι καὶ τὰ τοιαῦτα συγγράφω, νομίσῃ· ἄλλως μὲν γὰρ οὐκ ἂν εἶπον αὐτά· ἐπειδὴ δὲ πρός τε τοῦ αὐτοκράτορος ἐγένετο, καὶ παρὼν αὐτὸς ἐγὼ, καὶ εἶδον ἕκαστα, καὶ ἤκουσα, καὶ ἐλάλησα, δίκαιον ἡγησάμην μηδὲν αὐτῶν ἀποκρύψασθαι, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ, ὥσπερ τι ἄλλο τῶν μεγίστων καὶ ἀναγκαιοτάτων, τῇ μνήμῃ τῶν εἰς ἔπειτα ἐσομένων παραδοῦναι. *Neque verò existimare debet, me propterea minuere gravitatem historiæ, quòd hæc scribo. nam cùm ea ab imperatore facta sint, affuerimque ipse præsens, viderimque singula, audiverim, & collocutus sim, nihil reticendum putavi: sed ea perinde volui, atque si maxima essent, apprimeq́ necessaria, posteris memoriæ prodita relinquere.* Et sanè nusquam faciliùs veniam merentur historici, si minutiora quædam recenseant, quàm si ejusmodi sint, ut summos viros spectent, & quæ coram viderint, vel audierint ipsi illi, qui narrant. Nam quisquis novit vanitatem mortalium, facilè cogitare potest, quàm proclivis sit error in omnibus istis, quæ ab aliis fando accepimus. Quotusquisque enim est, qui non vel ea, quæ quotidie fiunt, sive affectu abreptus, sive incuriâ deceptus, longè aliter narrare soleat, quàm facta sint? Quare omnibus veritatis amantibus magnam adferre voluptatem solet, si ea audiant, aut legant, quæ graves & prudentes viri vidisse se, vel audiisse testantur.

Imprimis si ea, ut dixi, pertineant ad viros principes, vel virtute aut eruditione præstantes. Sanè Damis *a* olim, cum in Apollonij vita minutias quasdam adspersisset, atque eo nomine culparetur; bellè respondit, etiam ea, quæ de mensis Deorum deciderent, colligi oportere, ne ambrosiæ illius pereat quicquam. Quod verò minora sint, facilè altero compensatur, quod sint certiora. Propterea enim magis ferè afficere animos solent, quàm majora aliorum, quorum fides minus est certa. Adhæc altera etiam ratio accedit. Nam ita cum omnibus comparatum est, ut eo sibi placeant, quo cæteris antistant: unde fit, ut siquid rectiùs cæteris noverint, utcunque exile videatur, lubentes tamen, ubi se offert qualiscunque occasio, sermoni illud, aut scriptis inspergant. Quod etiam à Cicerone factum videmus lib. v. Tuscul. Quæst. ubi de vita beata disserens, interserit historiam de indagato, atque invento à se Archimedis sepulchro. Nihil profectò hoc ad præsens institutum faciebat. Sed Orator nobilis, ut gloriæ avidus fuit, plus etiam quàm satis esset, cùm dixisset, Dionysio Syracusano beatiores sibi videri Platonem, Archytam, Archimedem, arripiendam inde sibi occasionem putavit narrandi historiolam hanc, ut, cùm Syracusis quæstor esset, sepulchrum invenisset Archimedis, quod ne Syracusani quidem novissent. Eam verò plusculis à se verbis prolatam epiphonemate hoc claudit: *Ita nobilißima Græciæ civitas, quondam verò etiam doctißima, sui civis unius acutißimi monumentum ignorâsset, nisi ab homine Arpinate didicisset.* Inde ad institutam disputationem revertitur. Quod si audimus doctissimum Petrum Victorium *b*, simile apud Sallustium exemplum habemus in Jugurthina historia: ubi narrat illa de Philænis, qui se vivos obrui passi sunt pro Pœnorum Rep. Ait enim ista præterire potuisse; sed eò id facere noluisse, quia non multò antè locum ipse lustrâsset. Atque hoc ita esse, probare conatur istis Sallustij verbis: *Sed quoniam in has regiones per Leptitanorum negotia venimus, non indignum videtur, egregium atque mirabile facinus duorum Carthaginensium memorare: eam rem nos locus admonuit.* Sed profectò summus vir, judicio meo, non assequitur mentem Sallustij. Neque enim dicit, se Philænorum aras vidisse: sed ait, se, quia de duabus Syrtibus, & Lepti, ejusque civitatis negotiis egerit, eò occasione hac velle aliquid addere de fratrum

a *Philostratus lib. 1. vita Apoll. cap. 13*

b *Lib. 10. Var. Lect. cap. 23.*

Philænorum aris. Imò ne hoc quidem mihi ſatis certum videtur, an ea loca unquam Salluſtius luſtrârit: etſi apud Petrarcham diſertim legatur, *maria tranſgreſſum dici, ut oculis ſuis crederet de condicionibus locorum.* Vellem omnino Petrarcha veterum aliquem ejuſce ſententiæ laudâſſet auctorem.

CAP. XII.

Acceditur ad ea, quæ partem aliquam narrationis reſpiciunt. Partes iſtæ recenſentur. Prima earum eſt perſona: de quâ quæritur, utrùm ipſe is, qui res geſſit, de iis hiſtoriam ſcribere poſſit. Oſtenditur, feciſſe id multos viros præſtantes: eos inter Iulium Cæſarem. Quamquam hic non videatur omnia ſatis bonâ fide narrare. Et omnino eſſe difficile, ut aliquis modeſtior ſuas laudes promat, aut ut quiſquam honoris avidior poſteris tradat culpas ſuas. Eò ſatius eſſe, ut alteri de nobis ſcribendi provincia committatur. Saltem non ſuſcipi debere, niſi magnum aliquod urgeat bonum. Poſſe etiam, quæ de nobis ſcripſerimus, edi ſub nomine cuiuſpiam amicorum, aut ſub nomine ficto. Denique ſatius videri, ut de ſe quiſque loquatur tanquam de alio, quàm ut illud EGO *aut* NOS, *faſtidioſis ac invidis hominibus, identidem inculcet.*

SEd de iſto ſatis. Nunc ab iis, quæ narrationem universè ſpectant, accedamus ad ea, quæ partem aliquam reſpiciunt. Partes iſtas enumerat Plutarchus libro de Homero: ubi cum dixiſſet, hiſtoriam eſſe rerum præteritarum narrationem; ſubjungit iſta, a Πάσης δὲ διηγήσεως ἀφορμαὶ γίνονται· πρόσωπον, αἰτία, τόπος, χρόνος, ὄργανον, πρᾶξις, πάθος, τρόπος· καὶ οὐδὲν τούτων ἔξω ἐν ἱστορίᾳ περιέχει οὐδεμία διήγησις.

a Omni narrationi occaſionem hæc præbent, perſona, cauſſa, locus, tempus, inſtrumẽtum, actio, effectio, modus: neque extra hæc quicquã ulla in hiſtorica narratione continetur.

Hæc ut diſtinctiùs tractemus, primùm agendum de perſona: hinc de actione ejus: deinde de actionis circumſtantiis, quæ duæ ſunt, locus & tempus: poſtremò videbimus de iſtis, quæ rem

rem vel antecedunt, ut consilia: vel comitantur, ut modus: vel consequuntur, ut eventus.

De persona unum illud in disquisitionem venit, utrùm idem ille, qui res gessit, scribere eas possit. Non levia sanè sunt, quæ hoc suadent. Nam seu ratione pugnandum est, quis meliùs res novit, quàm qui gessit? sin exemplis agendum est, multa pro hac sententia possunt adferri. Primùm nomino Claudium Cæsarem, quem octo de vita sua libros scripsisse, cognoscimus ex Tranquillo in vita ejus *a*. Sed respondeat aliquis, magis hoc ineptè, quàm ineleganter fecisse, ut idem auctor est *b*: item principis hujus stultitiam, non ab aliis tantùm, sed matre etiam Antoniâ, solere rideri: quemadmodum alibi *c* idem testatur. Age igitur, alios laudemus, qui nihil minus soleant, quàm, ut Nero de Claudio hoc dicebat *d*, mωrari. Sunt isti L. Sylla, P. Rutilius Rufus, Q. Æmilius Scaurus. De quibus auctores habeo Ciceronem in Bruto, Tacitum in Agricola, Plutarchum in Sylla, ut de Grammaticis veteribus nihil dicam. Tribus istis tres alios addo, magnos sanè viros, Terentium Varronem, cujus de vita sua libros citant antiqui: Julium Cæsarem, cujus commentarij supersunt de bello, quod in Galliis gessit, itē de bello civili: Augustum Cæsarem, quem vitā suam Cantabrico tenus bello tredecim fuisse libris complexum, auctor est in vita ejus *e* Tranquillus. Alios *f* etiam nominare possem, nisi sufficere istos putarem. Nec propterea deesse putandum, quæ pro contrariâ possint sententiâ adferri. Nam, ut de exemplo Cæsaris primum dicam, non quidem ignoro, commentarios ejus tantopere à Cicerone *g* ipso laudari, ut sanos homines à scribendo deterruisse dicat: verùm hoc ad dictionem pertinet, non ad rei fidem. De qua longè aliter quibusdam visum fuit. Audiamus Suetonium libro I. cap. LVI. *Pollio Asinius parùm diligenter, parumq; integrâ veritate, compositos* (à Cæsare rerum suarum commentarios) *putat: cùm pleraque, & quæ per alios erant gesta, temere crediderit: & quæ per se, vel consultò, vel etiam memoriâ lapsus, perperam ediderit: existimatq; rescripturum, & correcturum fuisse.* Et profectò, qui cum Cæsaris commentariis contulerit ea, quæ ab aliis, cùm Latinis, tum Græcis, de rebus Cæsaris scripta fuere, negare non poterit, eum, siquid imprudentiùs, vel quomodocunque aliter fecisset, quàm oporteret, hoc ferè,

a *In Claud. cap. 41.*
b *Ibid.*
c *In Claud. cap. 3.*
d *Sueton. in Ner. cap. 33.*
e *In Aug. cap. 85.*
f *Eosque inter gravissimum scriptorem, Iosephum, qui de Vita sua scripsit.*
g *In Bruto.*

vel planè præterire, vel ita referre, ut in alios potiùs coniiciat culpam. Atque ut hoc ſcribendi de ſe genus Cæſari, & nonnemini alteri, omnino feliciter ſucceſſiſſet: ratio tamen dictat, longè ſatius eſſe, ut per alium res à nobis geſtæ poſteris tradantur. Nam, ut Cæſar apud Salluſtium [a] ait, *haut facilè animus verum providet, ubi officiunt odium, amicitia, ira, atq; miſericordia.* At quiſque amat ſe ipſum, hoſtes verò atque inimicos odit. Quare difficile eſt cuiquam ita ſcribere, ut non aliquando vel ſui amore, vel odio adverſarij, aut falſum dicat, aut verum omittat. Atque ut vacuus eſſet ab affectu omni, non tamen fidem facilè inveniet: utpote ſuſpectior. Accedit ad hæc verecundia, quæ impedit, quò minùs laudare ſe, aliosque reprehendere auſit. Vidit hæc Tullius: qui cùm à L. Lucceio petiiſſet, ut res à ſe in conſulatu geſtas literis vellet conſignare: extremo loco ita ſcribit, *Quod ſi à te non impetro, hoc eſt, ſiqua te res impedierit, cogar fortaſſe facere, quod nonnulli ſæpe reprehendunt. ſcribam ipſe de me: multorum tamen, & clarorum exemplo. Sed, quod te non fugit, hæc ſunt in hoc genere vitia. & ut verecundiùs de ſe ipſi ſcribant, neceſſe eſt, ſiquid eſt laudandum: & prætereant, ſiquid fortè reprehendendum eſt. Accedit etiam, ut minor ſit fides, minor auctoritas, multi denique reprehendant & dicant, verecundiores eſſe præcones ludorum gymnicorum, qui cùm cæteris coronas impoſuerunt victoribus, eorumq; nomina magnâ voce pronunciaverunt, cùm ipſi ante ludorum miſſionem coronâ donentur, alium præconem adhibeant, ne ſuâ voce ipſi ſe victores eſſe prædicent. Hæc nos vitare cupis, &, ſi recipis cauſſam noſtram, vitabimus.* Hæc Cicero ad Lucceium, cui fortaſſe & cauſſam ſuam probavit: quod inde veriſimile fit, quia Lucceì orationes in Catilinam citat Aſconius notis in orationem, quam Cicero habuit in toga candida.

[a] *In Catil.*

Atque hæc præcipuè ſunt, quæ in utramque partem dici poſſe videntur. Quibus expenſis, in eam maximè ſententiam inclino, ſi idoneus rerum noſtrarum ſcriptor obtingat, ſatius eſſe, per alium id fieri, quàm ut ipſi virtutis noſtræ præcones fiamus. Sin ita fortunati minimè ſimus, poſſe quemque commentarios de rebus ſuis ſcribere, exemplo ſummorum virorum, quos antè diximus. Ac proderit tum libellus Plutarchi, Quomodo ſe ipſum quis citra invidiam poſſit laudare. Cujus epilogus eſt iſte, [b] Ἀφεξόμεθα τοῦ λέγειν περὶ αὐτῶν, ἂν μή τι μεγάλα μέλλω-

[b] *Abſtinebimus à dicendo de nobis ipſis, niſi magnam aut nobis, aut auditoribus, ſimus allaturi utilitatem.*

μέλλωμεν ὠφελεῖν ἑαυτοὺς, ἢ τοὺς ἀκούοντας. Ubi videmus, duo tantum tempora adſignari, quibus de nobis dicere, aut ſcribere poſſimus. Atque hoc veriſſimè à prudentiſſimo & graviſſimo ſcriptore dictum eſſe, luculenta oſtendunt exempla, quæ libello illo adferuntur.

Eſtque iſtoc in cauſſa, cur nonnulli, cùm de ſeſe ſcripſiſſent, ſub nomine alicujus è ſuis iſta edere maluerint. Fecit hoc Imperator Hadrianus, de quo ita Spartianus in ejus vita: *Famæ celebris Adrianus tam cupidus fuit, ut libros vitæ ſuæ ſcriptos à ſe, libertis ſuis literatis dederit, iubens, ut eos ſuis nominibus publicarent: nam Phlegontis libri Adriani eſſe dicuntur.*

Nec multùm ab hoc abit exemplum Joannis Cantacuzeni, eximperatoris Conſtantinopolitani: qui de rebus ab Andronico Juniore ac ſe geſtis ſcripturus, ut celaret auctorem (quod tamen haut ita fecit, ut non certis indiciis prodat) Chriſtodulum ſe vocavit: quod nomen ſibi imponit à ſtatu, quia in vita monaſtica Deo ſerviret.

Et ſanè ſatius interdum ſit, horum imitari exemplum, quàm ſi laudatione noſtri ipſorum apud aliquos invidiam nobis conflemus, aliis verò ludibrium debeamus.

Extremo illud loco addam, ſiquando de nobis in hiſtoria aliquid dicendum ſit, modeſtius videri, ſi hæc referamus, quaſi de alio loquamur. Sanè Xenophon in ſeptem libris, quos de Cyri expeditione ſcripſit, id ſedulò obſervat. Ut lib. primo: Ἰδὼν *a* δὲ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, &c. Et mox, Ὁ δὲ Ξενοφῶν εἶπεν, *b* &c. Et aliis ejus operis locis ſexcentis. Idem in commentariis ſuis Cæſar facit. Notavit hunc hiſtoricorum morem etiam B. Auguſtinus lib. XVII. contra Fauſtum Manichæum cap. IV: *At quàm elegantem rem ſibi viſus eſt Fauſtus dicere, ubi propterea voluit non credi hæc ſcripſiſſe Matthæum, quia cum de ſuâ electione diceret, non ait, Vidit me, &, Dixit mihi, ſequere me: ſed, Vidit Matthæum, &, Dixit ei, ſequere me: quod neſcio, utrùm de errore imperitiæ dixerit, an de more fallaciæ: ſed non uſque adeò imperitum putaverim, ut nec legerit, nec audierit, ſolere ſcriptores rerum geſtarum, cùm in ſuam perſonam venerint, ita ſe contexere, tanquam de alio narrent, quod de ſe narrant.* Atque hactenus de perſona.

a *Hunc à Græcorum ordinibus Xenophon Athenienſis conſpicatus.*

b *Xenophon vero dixit.*

CAP.

CAP. XIII.

Transitum ad actionem. Quæ in bello spectanda. Agrippæ, & Vivis judicio, bella pro latrociniis habenda. Ea sententia refellitur. Tres iusti belli leges. Manichæos omnia olim bella damnâsse.

ALtera narrationis pars est res sive actio: cujus ratione narratio omnis vel est de bello aliquo, vel de pacis tempore, vel de seditione sive conjuratione. Quæ in bello observari imprimis debeant, ostendit Lucianus. Præcipit verò, ut ne respiciamus ad partem unam, puta Romanos solùm, solósve Persas, sed ad utrosque. In acie item monet, ut ne oculos convertamus ad unum quempiam: nisi fortè is fuerit, aut Brasidas aliquis, qui de navi prosiliat, aut Demosthenes, qui descensum in terram prohibeat. Adhæc duces jubet intueri, & quomodo, ac quo consilio sic potiùs, quàm aliter, aciem instruxerint, & quæ alia huc pertinent. Ubi verò ad manus jam deventum, monet, ut utramque partem velut trutinæ impositam spectemus, & quæ utrimque geruntur. Denique & autor est, ut cum fugientibus fugiamus, & fugientes item persequamur. Sunt vero hæc eo magis observanda, quia de pacis tempore pauca solent narrari: at bella, seditiones, conjurationes, penè omnem implent paginam. Ac propterea Cornelius Agrippa in suo de vanitate scientiarum libro [a] culpare historias non veretur, quasi quæ nihil (ut verbis ejus utar) *nisi magnos & furiosos latrones, famososq; orbis prædones descripserint.* Quæ majoris ponderis forent, nisi etiam bella aliqua justa essent, quæ profectò pro latrociniis haberi minimè debent. Hujusmodi igitur scribere legereque decet: quòd ea res prudentiam imprimis augeat. Atque hinc quoque liquere arbitror, quid judicij ferri oporteat de istis Ludovici Vivis verbis lib. v. de tradendis disciplinis [b]: *Bella & prælia non accuratè persequenda, quæ* TANTUM *instruunt animos ad nocendum, & vias ostendunt, quîs invicem possimus lædere.* Nec enim TANTUM instruunt ad nocendum, sed ad eos etiam, qui nocere volunt, cavendos. Quare ne audiendus quidem in eo, quod subjungit: *Notanda sunt*

a *Cap. 5.*

b *Tom. 1. operum pag. 507.*

DUN-

DVNTAXAT, ET LEVITER, *qui arma ceperint, qui utrimq; duces, ubi congressum, qui victi, quid illis actum: nec aliter dicenda, vel legenda hæc, quàm latrocinia.* Illud verò cautiùs, cùm addit: *Eiusmodi revera sunt* PLERAQVE *horum omnia, nisi quæ fortè adversus latrones sunt suscepta, quod inter Christianos utinam non tam rarò usu eveniret.* Nam hîc saltem PLERAQVE justa esse non diffitetur: cujusmodi sunt, ubi tria ista concurrunt, legitima indicentis auctoritas, causa belli justa, ac propositum rectum. Siquidem principis est non deserere populum suum, si injuria ei fiat: nec enim sine caussa gladium portat [a], cùm Dei sit minister: sed eo fine hunc accepit, ut domi forisque propulset ac vindicet injurias civibus illatas. Eoque omnia quidem tentare convenit, priusquam ad arma deveniatur: verùm, si hac viâ non processerit, armatâ etiam vi occurrere necessum erit, dummodo injuriæ illæ tanti sint, ut hacpropter ad arma venire cogamur. Hujusmodi tempus sit, quando quis terras nostras copiis suis invadere ac vastare non cessat. Et tamen tum quoque suscipi arma debent, non cupiditate nocendi, non dominandi libidine, non similes ob fines: sed propter commune bonũ: hoc est, ut cives pacatè & tranquillè ex justitia ac pietate possint vivere. Qui verò, quale diximus, bellum damnant, Manichæorum hæresin renovant. Hi enim bella omnia execrabantur, etiam eà, quæ Moses gessit. Vide B. Augustinum lib. XXII contra Faustum Manichæum cap. LXXIV, & aliquot sequentibus: aliqua item de bello justo apud eundem leges epist. V ad Marcellinum, & CCVII ad Bonifacium Comitem, ubi præclarè illud, *Pacem habere debet voluntas, bellum necessitas.* Adi etiam, si voles, Thomam Aquinatem secundâ secundæ Quæst. XL. Art. I. Alexandrum ab Ales Part. III. Quæst. LXXVI. M. III. Henricum Gandavensem Quodlib. XV. Qu. XVI. Gabrielem Biel in IV Sentent. Dist. XV. Quæst. IV. Sylvestrem Prier. in Summa voce Bellum, atque alios, quos nominare longum esset. Nec tanti est, cum ferè quicquid dicunt, id hauserint ex iis Augustini locis, quæ antè indicavimus.

a *Ad Rom. cap. 13.*

CAP. XIV.

Neglectu duorum historiæ luminum, Chronographiæ, & Geographiæ (sub qua & Chorographiam, & Topographiam complector) magnas in historia tenebras oboriri. Hellanicum, & Fabium Pictorem, temporis fuisse negligentiores. Nonnunquam obiter adiici, siquid memoriâ dignum alibi eodem tempore factum sit. Cur Appianus pro locis historiam distinxerit. Etiam loci contemti descriptionem necessariam esse, si absque ea res minus intelligatur. Posse & interdum, loci factâ mentione, addi, siquid olim admodum memorabile ibidem contigerit. Primordia urbium, ac gentium, multum ferè incerti habere, eoq́; cautè hîc agendum.

A persona, atque actione venio ad circumstantias rei, quæ duæ sunt, locus, & tempus: quorum si alterutrum negligatur, magnæ tenebræ affunduntur historiæ. Iccirco, ut superiùs vidimus, Cicero a etiam in historia requirit, *ordinem temporum, & regionum descriptionem*. Græci vocant τὸ χρονικὸν, καὶ τοπικόν: quæ duo ad historiam pertinere, etiam Eustathius docet commentario in Dionysium περιηγητήν b. Nam in eo dividi ait historiam in topicum, pragmaticum, chronicum, & genealogicum. Τὸ δὲ, inquit, παρὸν ποίημα, ἱστορικὸν καλοῦσιν οἱ παλαιοί, συγκείμενον ἐκ τοπικοῦ, καὶ πραγματικοῦ, καὶ χρονικοῦ, καὶ γενεαλογικοῦ· εἰς ἃ διαιρεῖσθαι τὴν ἱστορίαν φασί. ἐκ μὲν τοπικοῦ, ὅτι καὶ ὁ πᾶς ἐνταῦθα τοῦ βιβλίου σκοπὸς, τόπων γῆς ἐστι περιήγησις. πραγματικοῦ δὲ, ἐν οἷς ἄλλα τέ τινα ἱστορεῖ, καὶ ἐθνῶν ἔθη ἐκτίθεται· χρονικοῦ δὲ, ὡς ὅτε καιροῦ μέμνηται, καθ' ὃν αὐτὸς περιῆν· ὅτι δηλαδὴ οὐκ ἐπὶ τῶν ὑπάτων, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἀνάκτων· γενεαλογικοῦ δὲ, οἷον ὅτε τοὺς Σαυρομάτας ἐξ Ἀμαζόνων εἶπε κατάγεσθαι, καὶ ἐκ δούλων τοὺς Ἐπιζεφυρίους Λοκρούς, hoc est, *Præsens verò opus, veteres appellant historicum, constans ex topico, pragmatico, chronico, & genealogico; in quæ historiam dividi aiunt. Ex topico, cùm universi libri scopus sit orbis terrarum descriptio. Ex pragmatico, in quibus alia quædam enarrat, & populorum mores exponit. Ex chronico, cùm temporis meminit, quo quid accidit; puta* non

a *Lib. 2. de Orat.*

b *In prolegomenis de Dionysii genere, & præsenti poëmate.*

non modò sub quibus consulibus, sed etiam regibus. Ex *genealogico, velut cùm Sauromatas ait ab Amazonibus genus ducere, atque Locros, qui ad Zephyrum vergunt, à servis.* Ex quatuor istis, in quæ Eusthathius historiam dividit; τὸ γενεαλογικὸν ad personam, τὸ πραγματικὸν ad actionem sive rem pertinet: τὸ χρονικὸν verò, καὶ τοπικὸν hujus propriè sunt loci. Distinctè dicam de utroque.

Ordiar autem à tempore: de quo ita Tatianus oratione πρὸς Ἕλληνας: Παρ' οἷς γὰρ ἀσυνάρτητός ἐστιν ἡ τῶν χρόνων ἀναγραφή, παρὰ τούτοις οὐδὲ τὰ τῆς ἱστορίας ἀληθεύειν δύναται. Iccirco & B. Chrysostomus *b* comparat rationem temporum cum limitibus agrorum: quia ut absque his agri, ita sine illâ res gestæ confundantur. Optimo igitur jure Hellanicum reprehendit Thucydides: uti & Fabium Pictorem Dionysius Halicarn. Neuter enim accuratam habuerat temporum rationem.

a *Apud quos confusa & dissoluta temporum ratio, illis nec historiæ veritas constare potest.*

b *Secunda homil. in Iesa.*

Temporis verò nomine ista complectimur, quibus consulibus, vel quo archonte, aliquid factum sit: item ecquid hieme acciderit, an vere, an aliâ anni parte, diu, an noctu, num tempore opportuno, quâ vitæ ætate, aliaque ejuscemodi.

Imò interdum etiam licet adjungere, siquid memorabile eodem tempore aliis in terris contigerit. Nam etsi id vel nihil vel parum pertineat ad historiam præsentem: tamen varietas ea grata jucundaque esse solet. Exemplo esto Sallustianum hoc in Jugurtha: *Per idem tempus adversum Gallos ab ducibus nostris, Q. Cæpione, & M. Manlio, malè pugnatum. quo metu Italia omnis contremuerat. Illique, & inde usque ad nostram memoriam Romani sic habuerunt; alia omnia virtuti suæ prona esse; cum Gallis pro salute, non pro gloria certare.* Sic Livius *c* aliqua narrat de bello Achaico adversus Messenen: non quidem caussam; sed eventum tantùm: *Cuius*, inquit, *belli caussam, & ordinem, si exponere velim; immemor sim propositi, quo statui non ultrà attingere externa, nisi qua Romanis cohærerent rebus. Eventus memorabilis est.* Narrat deinde Philopœmenis mortem, funus, honoresque ei collatos: atque annum eum celebrem fuisse ait morte trium clarissimorum ducum, Annibalis, Philopœmenis, Scipionis. Hæc de chronico.

c *Lib. 39.*

De Topico autem videndum, num quid terrâ factum, an mari, quâ in regione, juxta quam civitatem, num in loco montano, an plano, & similia.

Quod si locus minùs vulgò fuerit notus, situm ejus exponi oportebit. Ita Africam in Jugurtha Sallustius describit, tum ut situs loci notus foret: tum etiam, ut cônstaret, qui in ea provincia amici, qui hostes fuissent. Et sanè tantùm lucis accedit historiæ ex locorum notitia, ut Appianus prope omnes labores suos pro locorum diversitate distinxerit. Quomodo alia vocat Punica, sive Carthaginensia, alia Syriaca, alia Parthica, & ita ferè in aliis, tum iis, quæ exstant, tum quæ perierunt, ut ex Photio cognoscimus. Etiam Polybius dicere non veretur, præliorum descriptiones, similiaque, nisi natura loci declaretur, cæca effici. Ita enim loquitur. Atque hæc res satis ostendit, sæpe ne sufficere quidem, ut limites regionis, ac nobiliora ejus loca proponamus: sed opus esse, ut ne minuti quidem abjectique loci descriptionem refugiamus: ut si insidias in eo struxerit aliquis, vel saltem de eo sit deliberatum: quæ res omnino intelligi nequit, nisi sciatur, quàm idoneus ei rei fuerit locus.

a Lib. 22. Exemplo esto Livius a, cujus hæc verba: *Tumulus erat inter castra Minutij, & Pœnorum: qui eum occupâsset, haut dubiè iniquiorem erat hosti locum facturus. Eum non tam capere sine certamine volebat Annibal, quamquam id operæ pretium erat, quàm caussam certaminis cum Minutio, quem semper occursurum ad obsistendum satis sciebat, contrahere. Ager omnis medius erat primâ specie inutilis insidiatori, quia non modò sylvestre quicquam, sed ne vepribus quidem vestitum habebat, re ipsâ natus detegendis insidiis, eò magis, quòd in nudâ valle nulla talis fraus timeri poterat. Et erant in anfractibus cavæ rupes, ut quædam earum ducenos armatos possent capere.*

Nec insidiæ duntaxat, sed alia etiam ad istiusmodi locorum descriptionem præbere occasionem possunt. Ita Sallustius in conjuratione Catilinæ, cùm dixisset, Lentulum in carcerem à consule Cicerone esse deductum, addit illa, *Est locus in carcere, quod Tullianum appellatur, ubi paullulum escenderis ad lævam, circiter duodecim pedes humi depressus. eum muniunt undique parietes, atque insuper camera lapideis fornicibus iuncta.* Isti descriptioni continuò subdit: *In eum locum demissus est Lentulus.*

Possumus quoque, si loci minùs clari mentio fiat, adiicere, siquid olim memorabile in eo contigerit. Nam & veterum id faciemus exemplo, & res ea, uti lucis, ita voluptatis non parùm, adferet lectori.

Simili-

Similiter etiam in magis illuſtribus, ut urbium, & aliorum non ignobilium locorum deſcriptione, dicere aliquid licet, quod ad originem & primordia eorum pertineat. Nam hoc etiam ad hiſtoriæ dignitatem confert. Sed videndum, ne incerta pro certis adferamus. Pleraque enim illa commentitia eſſe ſolent: ut quæ de Judaicæ gentis origine Tacitus adfert. Quare omnino hîc judicio opus eſt. Idem de initiis nationum dictum velim. Uti ſunt, quæ Salluſtiis in Jugurtha narrat de gentibus, quæ initio Africam habuere. Nam ex Afrorum fide refert, Herculem in Hiſpania interiiſſe: exercitum verò ejus, qui ex variis gentibus compoſitus erat, in diverſas eſſe terras delapſum: Perſas autem, item Medos, atque Armenios, in proximam Africam navibus eſſe tranſvectos: Perſas dediſſe originem Numidis: ac alveos navium inverſos primitus iis pro tuguriis fuiſſe: atque inde eſſe, quòd adhuc agreſtium Numidarum domus eſſent oblongæ, & incurvis lateribus tectæ, carinarum inſtar: Medis verò, poſtquam iis Libyes acceſſiſſent, nomen paullatim eſſe corruptum, ac pro Medis Mauros eſſe dictos. Hæc, atque alia ejuſmodi, non multum à fabulis abeſſe videntur: ſaltem valde diverſa ab iis ſunt, quæ Græci ſcripſere. Iccirco ea narraturus Salluſtius, cautè prius hunc in modum viam ſibi munit: *Qui mortales initio Africam habuerint, quique poſtea acceſſerint, aut quomodo inter ſe permiſti ſint: quamquam ab ea fama, quæ pleroſque obtinet, diverſum eſt: tamen, uti ex libris Punicis, qui regis Hiemſalis dicebantur, interpretatum nobis eſt; utique rem ſeſe habere, cultores eius terræ putant; quàm pauciſſumis dicam. cæterùm fides eius rei penes auctores erit.*

Cùm verò in univerſa hiſtoria, tum imprimis in hujuſmodi deſcriptionibus, brevitati ſtudere oportet. Lucianum audiamus: Μάλιστα δὲ σωφρονητέον ἐν ταῖς τῶν ὀρῶν, ἢ τειχῶν, ἢ ποταμῶν ἑρμηνείαις, ὡς μὴ δύναμιν λόγων ἀπειροκάλως παρεπιδείκνυσθαι δοκοίης, καὶ τὸ σαυτοῦ δρᾷν, παρεὶς τὴν ἱστορίαν· ἀλλ᾽ ὀλίγον προσαψάμενος, τοῦ χρησίμου, καὶ σαφοῦς ἕνεκα, μεταβήσῃ, ἐκφυγὼν τὸν ἰξὸν τὸν ἐν τῷ πράγματι, καὶ τὴν τοιαύτην ἅπασαν λιχνείαν. *Imprimis verò ſibi temperandum in deſcriptionibus montium, vel murorum, vel fluminum, ne vim orationis ineptè oſtentare videaris, & omiſſa hiſtoria tuum ipſius negotium agere. Sed cùm illa paullum attigeris, utilitatis & perſpicuitatis tantum gratiâ, mox inde digrediaris: evitato,*

quod in illa re eſt, glutino, & omnibus huiuſmodi cupediis.

Hujuſmodi igitur rationem inire oportet in locorum deſcriptione: neutiquam verò imitandi ſunt illi, qui ὑπ' ἀσθενείας [a] τῆς ἐν τοῖς χρησίμοις, ἢ ἀγνοίας τῶν λεκτέων ἐπὶ τὰς τῶν χωρίων, καὶ ἄντρων ἐκφράσεις τρέπονται, ut eſt apud Lucianum. Quales, cùm in multa præclarè geſta inciderint, ſimiles eſſe ait famulis recens ditatis ex domini bonis, qui ignorant, quo pacto induere veſtem conveniat, neque ut ex lege ſit cœnandum: ſed in menſam irruentes, quamvis appoſitæ ſint gallinaceæ, ſuillæ, leporinæ carnes, tamen pulmento aliquo ſic ſeſe replent, ut propemodum rumpantur.

a *Ob imbecillitatem, qua utilia nõ poſſunt diſcernere, propterque ignorantiam dicendorũ, ad locorum & antrorum deſcriptiones divertuntur.*

CAP. XV.

Conſilia, modum, eventum, neceſſariò referri debere: philoſophi ac hiſtorici in iſto diſcrimen: nec proximas ſolùm cauſſas, ſed remotas etiam eſſe adducendas. Salluſtius ſuper eo defenſus, quòd de coniuratione Catilinæ dicturus, ab ipſis Vrbis initiis ordiatur. Partis utriuſq; conſilia eſſe adferenda: item omne id, quod niſi fuiſſet, res aliter evenire potuiſſet. Si cauſſa ignoretur, excogitari debere cauſſas veriſimiles: ſed cautione hac utendum eſſe, ut nequem iis impulſum dicamus, ſed impulſum VIDERI. *Dionyſii Halicarnaſſenſis, Semproniј Aſellionis, & Polybij iudicium de hiſtoriis, quæ cauſſam, modum, eventum, negligunt.*

SVperſunt narrationis partes eæ, quæ rem vel antecedunt, vel comitantur, vel conſequuntur. Antecedunt conſilia, eorumque cauſſæ. Ut non in philoſopho ſolùm, ſed etiam hiſtoriæ ſcriptore lectoreque locum habeat poëtæ illud [b],

Felix, qui potuit rerum cognoſcere cauſſas.

b *Virg. 2.G.*

Sed hoc inter eos diſcriminis eſt, quod philoſophus exquirit cauſſas rei univerſalis: hiſtoricus verò rei ſingularis, nempe actionum humanarum. Itaque hîc videndum, quo fine quid factum ſit: uti, nunquis eò ſpectârit, ut regnum occuparet, aut

aut ut patriam liberaret, aut imperium augeret, aut barbaros compesceret, aut ut libidinem expleret, aut sese ulcisceretur, & similia.

Nec satis est, caussas rei proximas exponamus: sed sæpe adscendendum ad antiquiora tempora, unde cætera, tanquam à fonte, fluxerunt. Observat hoc Sallustius in Jugurthâ: ubi, ut Micipsæ consilia clariùs paterent, à bello Numantino ea repetit. Similiter egit in Catilina. Scio propterea reprehendi à multis, quasi ambitiosè fecerit, dum, de Catilinâ dicturus, poëtarum more historiam auspicatur à primis Vrbis initiis. Sed nobilem historicum egregiè tuetur Julius Scaliger in suis de re Poëtica libris [a]. Atque idem antea in Actio suo fecerat Jovianus. Huc verò redit utriusque defensio, debuisse Sallustium exponere priùs, quo pacto urbs creverit, & quomodo paullatim ab antiquis moribus desciverit: ut ita ostenderet, corruptis Urbis moribus factum esse, ut Catilina de conjuratione ista cogitaret, & multos eâ in civitate inveniret, qui sceleris hujus participes esse vellent.

[a] Lib. 3. de re poët. cap. 96.

Ut verò consilia meliùs intelligantur, utile est, non unius solùm partis, sed adversæ etiam rationes exponi. Multum enim lucis ea res historiæ adfert. Ita videmus, ab eodem Sallustio in Catilina, & Cæsarem, & Catonem, diversa planè suadentes, induci. Ac Herodotus quoque refert, cujusmodi oratione Otanes suaserit popularem statum, Megabysus commendârit imperium optimatium, Darius verò hortatus sit ad unius dominatum.

Cæterùm consilia, ac caussæ eorum, satis intelligi non possunt, nisi sciamus, quæ sit Reip. forma, & quæ leges, item quæ vires ejus, qui bellici apparatus, quo ingenio, quibus moribus sit belli dux. Ac propterea hæc etiam ab historico debent exponi. Unde est, quod Sallustius describit mores Catilinæ, & Senatus principum: quod item Livius tantâ curâ nobis Hannibalis ingenium, institutionem, moresque depingat.

Quærat non iniuriâ aliquis, quid fieri debeat, si res gesta sciatur, caussa ignoretur. Scio sic interdum usu venire: sed tum circumferendus animus per omnia illa, quæ ad personæ naturam, & rei circumstantias pertinent. Nam inde illud saltem cognoscemus, quibus aliquem fuisse impulsum credibile sit.

Eas

Eas igitur ſuſpiciones noſtras exponemus : non ſic tamen, ut incerta adferamus pro certis : ſed contenti erimus dicere, videri hæc vel iſta in cauſſa fuiſſe, cur aliquis iſthoc in animum induceret. Atque hæc de conſiliis, & cauſſis.

Rem comitatur modus, ubi ſpectamus, numquid factum ſit aperto Marte, an arte; alacriter, an timidè; ſedulò, an ſegniter; atque ita in aliis. Quæ minimè præteriri debent. Nam vel paullùm variante modo rei geſtæ; uti & περιστάσει aliquâ; ferè aliter atque aliter evenire res ſolent. Quare malè ſuo munere funguntur illi, qui ea omittunt, quæ niſi fuiſſent, aliter res cadere potuiſſet.

Rem conſequitur eventus : qui interdum præter omnem hominum opinionem ſeſe habet propter aliqua, quæ divinitus intercidunt.

Ex his ſatis cognoſcimus, cur Tullius, uti ſuprà vidimus, tria hæc explicare jubeat, conſilia, modum, eventum. Quod ſedulò præſtat Dionyſius Halicarnaſſenſis. Unde libro quincto ſic ſcribit: Ἄλλος μὲν οὖν ἄν τις ἀποχρῶν ὑπέλαβεν αὐτὸ τὸ κεφάλαιον εἰπεῖν, ὅτι &c. Quæ verba ita tranſtulit H. Stephanus : *Enimvero alius quiſpiam hoc ſatis eſſe putâſſet, ipſum rei caput dicere, illum eos, qui ſecreta conſilia inter ſe agitaverant, morte multâſſe: tanquam rebus huiuſmodi brevis declaratio ſufficiat : at ego ipſum etiam modum, quo illi comprehenſi fuerunt, memoriâ dignum ratus, ſtatui minimè ſilentio præterire: quippe qui conſiderem, hiſtoriarum lectores non ſatis ex iis utilitatis capere, ſi tantùm, quis rerum exitus fuerit, intelligatur: ſed eorum unumquemq; poſtulare, ut ſibi commemoretur, & cur, & quo ſingula modo acta fuerint, & mentem illorum, qui ea egerunt: nec non quæ divinitus intervenerunt: ac nihil non audire eorum, quæ res comitari conſueverunt.* Illuſtrem quoque hac de re locum apud eundem habemus libro VII. ubi, cùm egiſſet de ſeditione eâ, quæ prima Romæ concitata fuit, in hunc modum ſcribit: Εμήκυνα δὲ τὸν ὑπὲρ αὐτῶν λόγον, ἵνα μή τινα θαυμάσαι πῶς ὑπέμειναν &c. *Longior in narratione hac fui, nequis miretur, quomodo patricij tantam poteſtatem plebi tradere ſuſtinuerint, cùm neque cæſi, neque in exilium pulſi fuiſſent optimatum ulli, ut in aliquibus civitatibus evenit. Vnuſquiſque enim, cùm aliquid præter opinionem audit, cauſſam intelligere cupit: atque ex hac pendet fides, quam habet rei narratæ. Conſiderabam itaque,*

futurum,

futurum, ut longè, atque adeò planè à fide mea abhorreret oratio, si hoc solùm dixissem, patricios potestate suâ plebi cessisse, &, cùm possent, gubernacula Reip. tradere optimatibus, potiùs rerum summam populi arbitrio commisisse: sed propter quas hæc patricij plebi concessissent caussas, omisissem: eoq; omnes recensui. Idem egtegiè hac de re disserit initio libri undecimi: *Quomodo*, inquit, (Romani Decemvirorum) *potestatem, quæ iam altas egerat radices,* (ex Rep.) *exstirpare aggressi fuerint; quorum virorum ductu libertatem recuperarint; ob quas caussas, quibusve occasionibus; re ab initio repetitâ narrare conabor. Talia enim discere, necessarium, & pulchrum esse existimo, cùm omnibus, pene dixerim, hominibus; tum præcipuè verò iis, qui in contemplatione rerum ad philosophiam pertinentium, & in civilium negotiorum tractatione, versantur. Multis enim non satis, hoc solùm ex historia cognoscere, bello Persico, ut potissimùm de eo loquar, Athenienses & Lacedæmonios victores fuisse duobus præliis navalibus, unoq; terrestri, devicto barbaro, qui secum ducebat tricies centena hominum millia, cùm tamen ipsi cum sociorum auxiliis non essent plures, quàm centum & decem hominum millia: hæc, inquam, ex historia cognoscere multis non sufficit; sed etiam cupiunt, loca, ubi res gestæ fuerunt, ex historia intelligere, & caussas audire, ob quas illa facinora admiranda, & omnem fidem superantia ediderint, & percontari, quinam fuerint tum barbarorum, quàm Græcorum exercituum duces: denique (ut ita dicam) quicquid in ipsis præliis gestum est, audire volunt.* Rationem verò hanc addit, Ἥδεται γὰρ ἡ διάνοια παντὸς ἀνθρώπου χειραγωγουμένη διὰ τῶν λόγων ἐπὶ τὰ ἔργα, καὶ μὴ μόνον ἀκούουσα τῶν λεγομένων, ἀλλὰ καὶ τὰ πραττόμενα ὁρῶσα. *Cuiusvis enim animus, dum verbis ad ipsas res quasi manu ducitur, & non solùm audit, quæ dicuntur, verùm etiam videt, voluptate afficitur.* Mox quoque huic bellico exemplo subjungit alterum ex actionibus civilibus, quas πολιτικὰς πράξεις vocat: atque ait, ex accuratâ hac cognitione, non summam tantùm voluptatem percipi; sed etiam fructum, cùm exempla ejusmodi prudentiam mirè alant. Et sanè, si caussæ, consilia, modus, prætereantur; pueris quidem fabulæ narrentur, non historiæ scribantur, ut apud Agellium dicit Sempronius Asellio. Adstipulatur eidem Polybius lib. III; Ἱστορίας γὰρ, inquit, ἐὰν ἀφέλῃ τις καὶ Διὰ τί, καὶ Πῶς, καὶ Τίνος χάριν ἐπράχθη, καὶ τὸ πραχθὲν πότερα εὔλογον ἔσχε τὸ τέλος, τὸ καταλειπόμενον αὐτῆς, ἀγώνισμα μὲν, μάθημα

ὅτι ἐγίνετο. *Si quis historiæ adimat, Quare, Quomodo, Quem in finem, unumquodque actum ſit, & numquid exitum habuerit rationi conſentaneum: quicquid in illis reliqui fuerit, inanis erit oſtentatio, non documentum.*

CAP. XVI.

De historia unius imperij. Quinque in ea res ſpectari oportere, & quæ in ſingulis conſiderari debeant, oſtenſum. Vrbis, & imperij initium, differre. Similiter non eundem ſemper urbis eſſe finem, atque imperij. Vt Græcorum res paullatim ad ſummum honoris faſtigium pervenerint, ac ſenſim retro ierint. Quibus modis à Græcis dicatur historia univerſalis, & quo pacto ſcribi ea debeat.

EGimus de hiſtoria rei geſtæ unius: ſequitur hiſtoria unius imperij, quæ Dionyſio Halic. lib. VII dicitur ἐπιχώειος ἱσορία. Nec enim ita ſolùm vocatur, quæ unius eſt regionis, ſed etiam quæ unius eſt civitatis, aut loci. Hæc quomodo ſcribi debeat, magna ex parte cognoſcitur ex iis, quæ diximus de ratione rei unius geſtæ. Nam conſtat hiſtoria imperij ex multis partibus, quales deſcripſimus. Ut ſi res Græcorum narrandæ ſint, deſcribi oportet bellum non unum; ſed & Marathonium, & Salaminium, & alia, in quibus ea obſervanda ſunt, quæ antea diximus.

Sed prætetea opus eſt, ut imperium conſideremus universè, quatenus ſingulæ partes inter ſe nexum habent, & σύσημα ſive corpus quoddam conficiunt.

Partes iſtæ, quas ſpectari convenit, ſunt quinque, ortus imperij, incrementum, ſtatus, declinatio, & finis: quæ Græcis, ἀρχὴ, ἐπαύξησις, ἀκμὴ, παρακμὴ, καὶ φορά.

Diſtinguere verò oportet inter initium urbis, & imperij. Raró enim initium idem eſt amborum, quia tum demum imperium habere urbs dicitur, quando ſui eſt juris ac poteſtatis: ut quando habet poteſtatem propriis auſpiciis bellum gerendi.

Itaq; priuſquam de initio imperij agamus, de urbis initio dicendum: ubi videndũ, & à quo, & qua de cauſſa urbs ſit condita.

De

De priori intereſt ſcire, num à principe populi exſtructa ſit; an pluribus, qui poteſtate fuerint æquales. Nam pro iſto variare etiam imperij ratio ſolet: quæ vel unius eſt poteſtas, vel paucorum, vel populi univerſi.

De altero in conſiderationem venit, quæ commoda ſpectarint, qui urbem exſtruxere.

Ea verò reſpiciunt partim acquiſitionem, partim conſervationem illorum, quæ utilia ſunt ad hanc vitam.

In acquiſione ſpectamus, tum quid domi naſcatur, ubi conſideramus agros fertiles, fluvios piſcoſos, & ſimilia: tum quid aliunde commodè importetur, ſi domi minus proveniat.

In conſervatione videmus, num vel loci naturâ, vel hominum vi cuſtodire ac tueri nos noſtraque poſſimus adverſus pericula: ut inundationem, vim hoſtilem, atque alia.

Horum in condenda, & retinenda urbe ratio haberi ſolet. Sanè qui in exſtruendo non attendunt ad iſta, imprudentes ſunt: timidi autem, qui, periculo poſtea cognito, ſedes meliores quærere non audent.

Eſt & cùm urbes conduntur, ut regionem muniant. Hujus generis coloniæ Romanorum eſſe ſolent.

Refert etiam ſcire, num homines ſponte urbem condiderint: an aliunde expulſi, quomodo Teucer exul condidit in Cypro Salamina.

Interdum quoque urbes partim ab indigenis, partim ab exteris conduntur. Ita Lavinium à Latinis indigenis, & Troianis advenis fuit exſtructum.

Atque hæc de urbis initio. Poſtilla referemus, ut urbs paullatim indepta ſit imperium: atque id partim opibus publicis ac privatis, quò refer reditus, & vectigalia, ac victum civium: partim legibus, prudentiâque eorum qui imperarent: ut qui non amari minus, quam metui vellent: partim etiam fortitudine, ac diſciplina militari.

Hinc exponemus, ut iiſdem artibus ad ſummum potentiæ atque honoris faſtigium pervenerit. Nam quibus imperium comparatur, iiſdem retinetur, atque augetur.

Excipit iſta declinatio imperij. Cauſſæ verò, cur labefactetur, eſſe ſolent, vel luxuries, & alia civium vitia, vel ſeditiones, vel nimia externi principis potentia. Atque hæc etiam exitio

imperio ſunt. Eſt verò, cùm intereat vel fame, & peſtilentiâ, vel incendio, aut diluvio, vel terræmotu, quo integræ ſæpe civitates ſunt abſorptæ.

Porrò interdum fit, ut urbis idem ſit finis, atque imperij, ut accidit Troianis, & Carthaginenſibus. item Hieroſolymis à Tito devictis. Interdum urbs manet, non imperium, ut Hieroſolymis captis à Pompeio. Interdum urbs deleta, imperium manſit, ſed aliò tranſlatum. Quod contigit Jeſolo, Heracleæ, & Medauco veteri, Italiæ civitatibus. Nam poſt earum ruinam imperium tranſlatum fuit Rivaltum. Atque hæc, quæ de imperij unius hiſtoria diximus, plenius exponit Patricius dialogo VI de hiſtoriâ. Multum verò iis lucis acceſſerit ex Græcorum imperio. Nam nihil memorabile egerunt à Troianis temporibus uſque ad bellum, quod adverſus Darium, & Xerxem geſſere. Marathoniâ verò & Salaminiâ pugnâ ad ſummam pervenere potentiam. Mox diſſidium inter Athenienſes, & Lacedæmonios, conflavit bellum Peloponneſiacum, quod vires eorum ita diſtraxit, atque attrivit, ut Philippus, Macedoniæ rex, occaſione eâ utendum ſibi ratus, Græcorum invaſerit imperium. Huic ſucceſſit filius Alexander, qui Perſiam, aliaque orientis regna, paterno imperio adjecit. Eo defuncto, præfecti exercitus imperium inter ſe diviſere. Sed mutuis diſſenſionibus & bellis, cùm illorum, tum eorum qui iſtis ſucceſſere, & Græcia, & quæcunque Alexandri virtute parta erant, Romanorum in poteſtatem venerunt. Hæc quæ breviter nos diximus, paucis item, ſed paullò tamen fuſiùs, etiam Zoſimus narrat initio libri primi. Ubi & obſervat, ut Romanorum res creverint, poſteaque declinarint. Atque hæc de hiſtoria particulari, ſive, ut Polybius [a] vocat, τῇ κατὰ μέρος ἱστορίᾳ.

a *Lib. 1.*

Proximum erat, ut traderemus, quomodo hiſtoria omnis ævi ab origine mundi uſque ad noſtra tempora ſcribi debeat. Item quæ non omnis quidem eſt ævi, attamen orbis eſt univerſi, vel nobiliſſimorum orbis imperiorum: ut cùm narrandum, quæ annis aliquot, vel etiam ſeculis, per orbem univerſum, vel gentes maximè celebres, contigerunt. Polybio [b] vocatur ἡ τῶν καθόλου πραγμάτων σύνταξις. Dionyſio Halicarnaſſ. lib. V. eſt κοινὴ ἱστορία, cui opponitur ἐπιχώριος, quæ uni eſt loco adſtricta. Quomodo verò ἡ κοινὴ ἱστορία ſcribi debeat, cognoſcere

b *Lib. 1.*

eſt

eſt ex iis, quæ hactenus de unius rei geſtæ, atque unius imperij hiſtoria diximus. Nam ut ex multis unius rei geſtæ hiſtoriis conflatur hiſtoria imperij totius: ita ex multis univerſi imperij hiſtoriis componitur hiſtoria univerſalis. Quicquid verò peculiaris hîc artificij eſt, id ad diſpoſitionem pertinet: de quâ dicemus ſuo loco. Quod ſiquis ſcire etiam volet, quanta hujus κοινῆς ἱστορίας utilitas ſit; videat, quæ fusè initio bibliothecæ ſuæ diſſerit Diodorus Siculus.

CAP. XVII.

De vitis, ſeu hiſtoria unius hominis. Vtrùm etiam privatorum vitæ ſcribi debeant, ſi doctrinâ, vel arte aliquâ excelluerint. In vitis privatorum, privatam duntaxat; in iis, qui publicos honores geſſere, & publicam, & privatam vitam ſpectari. Aliter de utroque horum agere, qui vitas ſcribunt; aliter, qui annales condunt. Bonorum vitas, duplici; improborum, uno tantum nomine prodeſſe. In vitis ſolùm exponi, quæ ſciri intereſt. Iunij Cordi peccatum in hoc geminum. Duplex via ſcribentium vitas.

VIdimus de hiſtoria totius corporis, & variis ejus formis: ut quæ vel omnis eſt ævi, vel integri imperij, vel ſolùm unius belli, aut conjurationis. Supereſt hiſtoria unius hominis.

In hac duo ſpectare oportet: quorum vitas ſcribere conveniat, & quomodo id fieri debeat.

De priori illud ſatis eſt apertum, tum virorum, tum mulierum vitas ſcribi poſſe, quos virtus, aut honor, illuſtri in loco collocaverit; vel etiam facinora fœda nobiles fecerint. Illud verò in controverſia eſt, an præter eos, qui geſſerint publicos honores, ac ſago, aut togâ, multum Reip. emolumenti attulerint, aut damni dederint, etiam deſcribi oporteat vitas hominum privatorum: ut pictorum, ſculptorum, grammaticorum, rhetorum, philoſophorum, & ſimilium. In dubium illud vocat Patricius dialogo de Hiſtoria octavo. Sed ſcimus, Tranquillum

non minùs de grammaticis, rhetoribus, ac poëtis ſcripſiſſe, quàm de duodecim Cæſaribus. Et philoſophorum vitas ſcripſit Laertius, uti ſophiſtarum, Philoſtratus, atque Eunapius. Ac multos etiam alios, qui hodie non exſtent, ſuperiùs *a* commemoravimus. Adhæc ſi Reip. refert, præclaros eſſe philoſophos, poëtas, rhetoras, quis dubitet, quin Reip. interſit, eorum vitas ad poſteros propagari, quò iſtorum exemplo ad ſimile ſtudium alij excitentur?

a Cap. 7.

Sic igitur ſtatuo, duplex eſſe eorum genus, qui vitas ſcripſere: alios enim hominum privatorum, alios autem principum vitas compoſuiſſe. Inter quos hoc intereſt, quòd priores privatæ tantum vitæ conducunt: poſteriores & privatæ, & publicæ. Nam duo hæc in principum vitis ſpectantur, *qualis quiſque fuerit imperio, & interior ac familiaris vita*, ut verbis utar Suetonij. Poſterius hoc reſpondet τῷ ἠθικῷ, prius τῷ πολιτικῷ. Cæterùm in priori etiam differunt vitarum ſcriptores ab annalium conditoribus. Nam hi præcipuè ſpectant Rempublicam: ea verò, quæ ad privatam pertinent vitam, tantùm per occaſionem delibant. Liquet hoc ex Tacito, Dione, Herodiano, Ammiano, & aliis. At vitarum ſcriptores imprimis exponunt vitam ſingulorum privatam: ea, quæ publica ſunt, per occaſionem attingunt, atque, ut Græci dicerent, κατ᾽ ἐπακολούθημα. Quod ſatis oſtendunt Tranquillus, Lampridius, cæterique, qui Cæſarum vitas ſcripſere.

Quamquam verò non bonorum tantùm, ſed ſceleratorum etiam vitas poſteritati prodi expediat: multùm tamen intereſt, illas potiùs ſcribi, quàm has. Nam bonorum exempla non ſolùm cognitione boni nos inſtruunt: ſed etiam ad imitandum excitant. At non pauci ſunt, quos malorum artes neſcire præſtaret. Atqui, ut Plinius verè ait, parùm abeſt à docente, qui narrat. Hactenus de iis, quorum vitæ ſcribi debent.

Altera quæſtio erat, de modo, quo id fieri convenit. Ubi imprimis meminiſſe ejus oportet, quod ſuperiùs dicebamus, materiem, circa quam hiſtoria verſatur, non eſſe quævis, quæ homines egere, ſed τὰ ἀξιόλογα, ac memoriâ digna. Quare nec in Vitis quævis exponemus: ſed ea duntaxat, quæ præluſtria ſunt, atque ejuſmodi, ut ea nota eſſe publici interſit. Ac propterea etiam à Julio Capitolino *b* reprehenditur *Iunius Cordus*,

b *In Opilio Macrino.*

aſſerens

afferens se minima quæque persecuturum, quasi vel de Traiano, aut Pio, aut Marco sciendum sit, quoties processerit, quando cibos variaverit, & quando vestem mutaverit, & quos quando promoverit: quæ ille omnia exequendo mythistoriis replevit talia scribendo; cùm omnino rerum vilium, aut nulla scribenda sint, aut nimis pauca; si tamen ex his mores possint animadverti, qui revera sciendi sunt, ut ex iis cætera colligantur.

Hac ipsa de caussa non facilè eorum vita scribenda est, qui nihil memoratu dignum egere. In quo idem Cordus peccavit. Nam, ut ibidem Capitolinus ait, *studium ei fuit eorum imperatorum vitas edere, quos obscuriores videbat, qui non multum profecit. Nam & pauca reperit, & indigna memoratu.* Quare non temere aliorum vitæ scribendæ, quàm qui rebus gestis, vel ingenij monumentis, vel re aliâ, suo ævo fuere illustres. Quod siqui solâ imperij amplitudine commendentur, hos non est quod stylo nostro dignemur.

Bifariam verò vitæ scribi solent; *per tempora, vel per species*, ut Tranquillus in Augusti vita loquitur. Hoc est vel temporum gradus servandi, vel generum sequimur distributionem, nullâ temporis habitâ ratione.

Posterioris exemplum sit, si, quæ Spartianus scripsit, revoces ad tria hæc capita, publicè gesta, peregrinationes, & cæteram vitam privatam.

In posteriori genere per eadem capita eundum, per quæ oratores procedunt in genere demonstrativo: ut sunt genus, patria, ingenium, indoles, forma, opes, educatio, mores, studium virtutis & sapientiæ, amici, vitæ genus, pietas, prudenter, justè, fortiter, moderatè dicta, vel facta, honores, conjugium, liberi, mors, fama, & siqua hujusmodi alia: de quibus in Oratoriis Institutionibus, ac Partitionibus satis dictum nobis.

Interim cavendum, ne ex historica vitæ narratione faciamus elogium, aut vituperationem: quæ plurimùm ab historia differre, ex Luciano superiùs ostendimus.

Ut verò melius perspiciatur modus, quo vitæ scribi debent, exemplum capere possumus ex Cornelio Nepote, à quo Attici vitam elegantissimè scriptam habemus. Uti & Imperatorum vitas, quas falsò tribuunt Æmilio Probo. Nepoti adde Tranquilli illa, quæ exstant. E Græcis virorum principum vitas

nobis

nobis reliquit divinus Plutarchus: philoſophorum, Laertius: Demonactis, Lucianus: Apollonij Tyanæi, Philoſtratus ſecundus, primi, qui ſingularem iconum edidit librum, ex filia nepos. Nec prætereundus Philoſtratus tertius, ſecundi ex fratre nepos, qui ſophiſtarum vitas libris duobus complexus fuit: uti nec Eunapius, qui & ipſe de ſui ævi ſophiſtis librum ſcripſit planè luculentum, niſi quâ parte favet Platonicorum iſtius ævi magiæ, Chriſtianæ verò religioni omnino iniquior eſt.

CAP. XVIII.

De iudicio hiſtorico. Franciſcus Patricius refellitur. Iudicium ferri non debere, niſi probè omnia circumſpexeris. Quo pacto inſtitui debeat, Salluſtij, Liviique locis aliquot oſtenſum. Pertinere eò, ut de vita cuiuſque dicamus, qualis fuerit. Si hîc peccandum eſt, ſatius eſſe, ut de malis bene, quàm ut de bonis malè ſentiamus. In more eſſe, ut poſt vitæ hiſtoriam adiiciatur funebris laudatiuncula. Refelluntur, qui laudationes putant ab hiſtoria eſſe alienas. Interim in laudando modum eſſe ſervandum. Salluſtius eo reprehenſus, quòd malignè laudet, fusè ampleq; vituperet. Laudatiunculæ hiſtoricæ, & oratorij encomij diſcrimen ex Agathia, ac Luciano, & inde Tullio lux. Ioviani Pontani, & alterius, ſententia expenſa. An hiſtorici etiam ſit affectus movere, obiter quæſitum.

QVæ hactenus diximus, propriè ad τὴν κατὰ μέρος διήγησιν, ſive narrationem præcipuè inſtitutam pertinent. Sed præter eam tria alia ſunt, ex quibus hiſtoriæ corpus componatur; judicium, conciones, & digreſſiones.

Judicium appello, quo hiſtoricus poſt rem narratam adfert ſententiam ſuam.

Neque hanc partem neglexit Tullius in ſecundo de Oratore. Jubet enim, *de conſiliis ſignificari, quid ſcriptor probet.*

Verùm,

Verùm,inquiunt nõnulli, præjudicium ea res adferet lectori. Minimè veró. Nam & quiſquis legit hiſtoriam, ſecum tacitus judicat: expedit verò ut, ubi ad narrationis finem devenerit, ſuum cum hiſtorici judicio conferat. Nec tanti eſt, quod dicunt, ita narrationis filum abrumpi. Nam leviculum hoc incommodum abunde compenſatur majori emolumento, quod ex judicio iſtoc conſequimur. Neque movere debet, quod Xenophon ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς a id neglexerit. Nam uti cauſſam habuit, cur eo opere judicio ſuperſederet: ita alio in opere judicium adhibet: nempe illo, quod Cyri ἀνάβασις b inſcribitur. Quod verò Cæſarem quoque negant judicium ſuum interponere: id levis eſt momenti. Nam commentarios is, non hiſtoriam ſcripſit.

a *Libb. de rebus Græcorũ.*

b *Adſcenſus ſive expeditio in Aſiam.*

Atque iſta clarè etiam refellunt Franciſcum Patricium, qui dialogo x. hanc hiſtoriæ legem facit, ut tantùm res geſtas narret; non item, vel cauſſas rerum ſcrutetur, vel judicium ſuum interponat. Nempe quia hoc philoſophi eſſe putet, non hiſtorici munus. Itaque ne Polybium quidem perſtringere veretur, quòd ſubinde, rebus narratis, philoſophi inſtar de iis diſſerat. Sed nobis potior eſt Polybij auctoritas, præſertim quæ ratione adeò validâ ſit ſubnixa. Eſt enim hiſtoria, ut non ſemel dictum, philoſophia exemplis conſtans. Hæc philoſophiæ, & hiſtoriæ affinitas, ac conjunctio, facit, ut philoſopho præcepta ſua liceat hiſtoricorum exemplis illuſtrare: & viciſſim hiſtoricus poſſit facta quædam ad philoſophorum præcepta expendere. Loquor verò de hiſtoriâ juſtâ. Neque enim in commentariis iſta exigi debent. Longeque minùs ἐν χρονολογουμένοις, ubi ſatis eſt, capita rerum geſtarum referri, & temporibus ſuis accommodari.

Interea agnoſcimus, interdum uſu venire, ut etiam in juſta ac legitima hiſtoria judicio ſatius ſit ſuperſedere. Ut ſi ſingula non ſatis ſint nobis explorata. Nam pendet judicium ab omnibus circumſtantiis, quarum vel una ſi ignoretur, judicare de re minimè poſſumus. Quod etiam Ulpiani judicium eſt l. injuriam, v § idem. ff. de injuriis.

In rebus verò minimè incertis planè judicium apponemus: ſed quaſi obiter, atq; ut plurimũ paucis. Qua in re exemplo eſſe poſſit Salluſtius. Nã cùm improba Catilinæ conſilia, omnemq;

conjurationis apparatum, luculentè narrâsset: judicium suum his verbis apponit: *Eâ tempestate mihi imperium populi Romani multò maximè miserabile visum est; cui cum ad occasum ab ortu Solis omnia domita armis parerent; domi otium atque divitiæ, quæ prima mortales putant, affluerent: fuere tamen cives, qui seque, & remp. obstinatis animis perditum irent. Namque, duobus Senati decretis, ex tanta multitudine, neque præmio inductus coniurationem patefecerat, neque ex castris Catilinæ quisquam omnium discesserat. Tanta vis morbi, atq; uti tabes, plerosq; civium animos invaserat.* Et in Jugurtha, cùm captum à Mario montem saxeum mediocri castello, ubi regis erant thesauri, retulisset, addit: *Sic Forte correcta Marij temeritas gloriam ex culpa invenit.* Similiter Livius *a*, cùm narrâsset eruptionem ad Nolam à Marcello factam: *Ingens*, inquit, *eo die res, ac nescio, an maxima illo bello gesta sit. Non vinci enim ab Annibale vincentibus difficilius fuit, quàm postea vincere.*

a *Lib. 23.*

Sæpe etiam expedit, judicium apponamus, non ut nostri unius, sed tanquam sapientium commune. Pondus enim ea res addit orationi. Exemplo esto Livius *b*, cùm explicaret desidiam Annibalici exercitus ad Capuam: *Maius*, ait, *id peccatum ducis apud peritos artium militarium habetur, quàm quod non ex Cannensi acie protenus ad urbem Romam duxisset exercitum. Illa enim cunctatio distulisse modò victoriam videri potuit: hic error vires ademisse ad vincendum.*

b *Lib. 23.*

Cæterùm ad judicium meliùs ferendum plurimùm valet, si etiam, ut Ciceronis *c* utar verbis, *explicentur hominum ipsorum non solùm res gestæ, sed etiam, qui famâ ac nomine excellant, de cuiusque vita ac natura.* Præcipit idem Dionysius Halic. lib. v. cùm ait; Παντὸς μάλιστα (H. Stephanus legit πάντων μάλιστα, vel παντὸς μᾶλλον) τοῦτο νομίζω προσήκειν τοῖς γράφουσιν ἱστορίας, μὴ μόνον τὰς πολεμικὰς πράξεις τῶν ἐπισήμων ἡγεμόνων διεξιέναι, μηδ᾽ εἴ τι πολίτευμα καλὸν καὶ σωτήριον ταῖς πόλεσιν ἀπεδείξαντο διεξελθόντες, ἀλλὰ καὶ τοὺς βίους αὐτῶν, εἰ μέτριοι, καὶ σώφρονες, καὶ μένοντες ἐπὶ τοῖς πατρίοις ἔθεσι καὶ πολιτεύμασι διετέλεσαν, ἐπιδείκνυσθαι. hoc est, *Inprimis existimo convenire iis, qui historias scribunt, ut non modò exponant res ab insignibus Imperatoribus in militiâ gestas, & siquid præclarum, ac reip. administrationi salutare, invenerunt: sed insuper, ut vitas eorum, num moderati ac temperantes, morumq; patriorum atque institutionum observantes fuerint, ostendant.*

c *Lib. 2. de Orat.*

Itaque

Itaque & in historia locum habent laudes, quas quisque meritus est. Sunt enim pars judicij, quod inter præcipuas est historiæ virtutes. Solùm videndum, ne in laudationibus istis negligamus *τὴν ἀλήθειαν ϗ τὸ δίκαιον* [a], quorum imprimis se *προνοεῖσθαι* [b], idem Dionysius in prooemio ait. Negligitur verò utrumque, si vel probos vituperemus, vel improbos laudemus. Neutrum historico convenit: qui neque cum Xenophonte Cyrum, regem justitiâ minimè commendabilem, optimi ac justissimi principis statuet exemplar: neque cum Marone univiram ac castissimam Didonem depinget, ut parum pudicam. Et tamen, si alterutro peccandum est, levius delinquit, qui virum malum celebrat ab egregiis virtutibus: quàm qui probis vitia falsò affingit. Nam posterius qui facit, alienam lædit existimationem: at non alterius violat famam, qui falsò prædicat alicujus virtutes. Nisi fortè certamen fuerit probo cum improbo. Tum enim laudatio improbi in præjudicium ejus verget, qui ei in vita fuerit adversatus. Altera etiam caussa accedit: quia probi hominis argumentum esse solet, omnia in meliorem partem interpretari. Nam quisque alios ex sese metiri solet: unde fit, ut qui probis ipse moribus est, idem alios similes esse facilè in animum inducat: improbus verò, etiam dum res in incerto est, esse alios improbos existimet, eoque omnia rapiat in deteriorem partem.

a Veritatē & æquitatem.

b Curam gerere.

Quæritur porrò, ubi historicus apponere judicium debeat. Verbo id jam antè indicavimus: nempe post res narratas. Imprimis verò facere id veteres solent, postquam excellentis ducis obitum retulerunt. Hinc Brutidius Niger apud M. Senecam Suasoria VI. vel, ut alij distinguunt, VII: *Quoties magni alicuius mors ab historicis narrata est, toties ferè totius consummatio vitæ, & quasi funebris laudatio redditur.*

Keckermannus tamen in suo de historia opere laudationes in totum repudiat: partim quia illas rhetoris, non historici esse putet: partim quia, si eum audimus, in historia etiam superfluæ sint. *Nam*, inquit, *ipsa narratio satis superque prudenti lectori laudabit, aut vituperabit factorum auctores.* Sed facilè utrique argumento obviam itur. Nam rhetor, & historicus, multa quidem habent communia: sed nec considerandi, nec tractandi ratio convenit. Neque supervacaneum est, quod judicium imbecilliorum firmat, benefactis & malefactis cujusque mer-

cedem ſuam rependit, aliosque ad virtutem inflammat, à vitiis abſterret.

Sed tamen à nonnullis modum ea in re minimè teneri, ſatis oſtendunt, quæ Seneca ſubjungit, poſt verba illa, quæ paullò antè citabamus: *Hoc*, inquit, *ſemel atque iterum à Thucydide factum. idem in paucißimis perſonis uſurpatum à Salluſtio. Livius benigniùs omnibus magnis viris præſtitit. Sequentes hiſtorici multò id effuſiùs fecerunt.* Ubi Salluſtium in laudando parcum fuiſſe, non minùs verè dicit, quàm ejus in verbis parcimoniam laudat Appuleius [a]: ſed in vituperando tamen parcus minimè fuit. Nam *homo nequam*, ut eum Lactantius [b] vocat, ſed *gravißimus alienæ luxuriæ obiurgator & cenſor*, ut de eo loquitur Macrobius [c], tum in Catilinaria, tum in Jugurthina, uſque adeò multus eſt in inſectando, ut interdum oratio ejus propiùs ad invectivam in mores populi Romani, quàm ad hiſtoriam accedere videatur. Idem de Theopompo dictum velim, quem Lucianus [d] ait adeo vehementer atque acerbe vituperare, ut videatur κατηγορεῖν [e] μᾶλλον, ἢ ἱστορεῖν τὰ πεπραγμένα.

Nec tamen in vituperando ſolùm, ſed etiam in laudando modus tenendus eſt: quod idem Lucianus indicat his verbis: Οὐ τοῦτό φημι, ὡς οὐχὶ καὶ ἐπαινετέον ἐν ἱστορίᾳ ἐνίοτε, ἀλλ᾽ ἐν καιρῷ, τῷ προσήκοντι ἐπαινετέον, καὶ μέτρον ἐπακτέον τῷ πράγματι, τὸ μὴ ἐπαχθὲς τοῖς ὕστερον ἀναγνωσομένοις αὐτά. *Non hoc dico, quaſi non laudandum in hiſtoria quandoque ſit: ſed ſuo loco & tempore laudandum, modumque rebus adhibendum eſſe cenſeo, nequâ moleſtiâ afficiantur iï, qui in poſterum eadem hæc aliquando legent.* Nempe aliud omnino eſt laudatiuncula hiſtorica, aliud laudatio oratoria. Quæ jure diſtinguit Agathias operis ſui præfatione, ubi inter alia, Καί τοι ἐγκωμίῳ μόνῳ προσήκειν οἱ ταῦτα δεινοί φασι, τὰ προσόντα ὅτῳ οὖν ἀγαθὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἐξαίρειν. ἱστορίᾳ δὲ ἐπαινεῖν μὲν καὶ ἤδη τοὺς εὖ τι δεδρακότας οὐ πάμπαν ἀναίνεται· οὐ μὴν τοῦτό γε σκοπὸν οἶμαι καὶ γνώρισμα ἔχειν ἐθέλει. ἀλλ᾽ εἴ που ἡ τῶν πράξεων ἀπεργασία ἔπαινον ἢ ψόγον ἐπάγει, οὐ βιάζεσθαι αὐτῇ θέμις, οὐδὲ μεταποικίλλειν τὰ γεγενημένα. *Atqui periti harum rerum auctores ſoli encomio convenire aiunt, bona, quibus quiſque præditus eſt, verbis exaggerare, atque extollere. Hiſtoria verò, tametſi ne ipſa quidem à laudatione eorum, qui præclari aliquid geſſerunt, prorſus abhorret: hunc tamen ſcopum argumentumque ſibi præfixum habere nolle, exiſtimo.*

a *In Apolog.*
b *Lib. 2. de falſ. relig. cap. 13.*
c *Lib. 3. Saturn. cap. 15.*
d *Lib. de ſcrib. hiſt.*
e *Accuſare magis, quam hiſtoriam ſcribere.*

existimo. Sed sicubi factorum effectus laudem aut dedecus conciliat, vim facere historiæ non licet, neque res ipsas palliare fucareq́; oportet. Hæc Agathias: quæ tamen in suâ ineptissimâ interpretatione, ut alia multa, planè præteriit Christophorus Persona.

Ex his verò Agathiæ verbis eâdem cognoscimus, caussam, cur oratorium encomium non conveniat historiæ, non hanc solùm esse, quod historicus paucis laudet, orator fusè id agat: verum imprimis, quia qui in laudes amplè excurrit, difficulter se tenet intra limites veritatis. Hinc Cicero epist. XIX lib. I ad Att. *Quamquam non* ἐγκωμιαστικὰ *sunt, sed* ἱστορικὰ, *quæ scribimus.* Sed pluribus hac de re præcipit Lucianus his verbis: Καὶ πρῶτόν γε ἐκεῖνο, ἡλίκον ἁμαρτάνουσιν, ἐπισκοπήσωμεν. Ἀμελήσαντες γὰρ οἱ πολλοὶ αὐτῶν τοῦ ἱστορεῖν τὰ γεγενημένα, τοῖς ἐπαίνοις ἀρχόντων καὶ στρατηγῶν διατρίβουσι· τοὺς μὲν οἰκείους, ἐς ὕψος ἐπαίροντες, τοὺς πολεμίους δὲ, πέρα τοῦ μετρίου καταρρίπτοντες, ἀγνοοῦντες ὡς οὐ στενῷ τῷ Ἰσθμῷ διώρισται καὶ διατετείχισται ἡ ἱστορία πρὸς τὸ ἐγκώμιον. ἀλλά τι μέγα τεῖχος ἐν μέσῳ ἐστὶν αὐτῶν, καὶ τὸ τῶν μουσικῶν δὴ τοῦτο, δὶς διὰ πασῶν, ἐστὶ πρὸς ἄλληλα. εἴ γε τῷ μὲν ἐγκωμιάζοντι, μόνου ἑνὸς μέλει, ὁποσοῦν ἐπαινέσαι καὶ εὐφρᾶναι τὸ ἐπαινούμενον· καὶ εἰ ψευσαμένῳ ὑπάρχει τυχεῖν τοῦ τέλους, ὀλίγον ἂν φροντίσειεν. ἡ δὲ οὐκ ἄν τι ψεῦδος ἐμπεσὸν ἡ ἱστορία, οὐδ' ἀκαριαῖον ἀνάσχοιτο, οὐ μᾶλλον, ἢ τὴν ἀρτηρίαν ἰατρῶν παῖδές φασι, τὴν τραχεῖαν, παραδέξασθαι ἄν τι ἐς αὐτὴν καταποθέν. *Ac primùm quidem illud, quantum peccent, consideremus. Nam plerique ipsorum, neglecto eo, ut rem ipsam, perinde ut gesta, est exponant, in laudibus imperatorum, & ducum, immorantur, suos quidem in cælum extollentes, contrà autem hostes ultra modum deprimentes: ignari videlicet, quòd non angusto aliquo isthmo divisa & intersepta sint historia & encomium: sed magno quodam muro per medium eunte distincta, & musicorum istud,* BIS PER OMNES CHORDAS, *inter se distent. Siquidem ille, qui encomium scribit, hoc unum spectat, ut quibuscunque modis poßit, eum, quem laudandum suscepit, extollat atque oblectet: ac etiamsi per mendacium fortè id consequatur, quò tendit, parùm id curat. At contrà historia nihil falsum inseri sibi, ne pauxillum quidem, permittit; non magis quàm arteriam dicunt medicorum filij, eam quæ aspera vocatur, quicquam potus, aut cibi, in se recipere.*

Ex his satis liquet, neutiquam eorum probari sententiam posse, qui historiam definiunt a, rerum gestarum cum laude aut

a *Vti Cornel. Agrippa lib. de van. scient.*

aut vituperatione narrationem. Nam oratoria quidem laudatio in historia locum non habet: ut verò ἁπλῶς laudemus, licet quidem, dum suo loco, & tempore, & cum modo fiat: sed tamen non est de historiæ ἰδίᾳ, ut constat ex iis, quæ de ejus natura superiùs diximus. Cautè itaque etiam accipi debent, quæ doctissimus Jovianus Pontanus in Actio suo scribit: *Illud,* inquit, *rerum scriptori servandum maximè, atque in tota rerum serie, ut pro locis, rebus, occasionibus, iudiciis ipse personam induat, ut laudet, condemnet, admiretur, deprimat, misereatur, nunc rideat humanos casus, nunc deploret: demum meminerit, demonstrativo in dicendi genere se versari, ac cùm laudandi, tum vituperandi onus, à se esse susceptum.* Ubi in altero etiam vix ausim assentire. Ait historici munus esse, legentium animos ad commiserationem movere. At quanto aliter Polybius! qui muliebre id putat atque effœminatum: neque Philarchum reprehendere eo nomine veretur. Et sanè tragœdiæ id propositum, non historiæ: quæ immane quantum distant. Tamen non videtur vitiosum, si res adeo sit miserabilis, ut animus cohibere se minùs possit, quin in affectum hunc erumpat. Cujus rei exemplum non unum in Livio habemus: ut cùm alibi, tum in Albæ ruinis [a]. Nam quid ad misericordiam movendam aptius dici potuit Livianis istis? *Inter hæc iam præmissi Albam erant equites, qui multitudinem traducerent Romam. legiones deinde ductæ ad diruendam urbem: quæ, ubi intravere portas, non quidem fuit tumultus ille, nec pavor, qualis captarum esse urbium solet, cum effractis portis, stratisve ariete muris, aut arce vi captâ, clamor hostilis, & cursus per urbem armatorū, omnia ferro flāmaq; miscet: sed silentium triste, ac tacita mœstitia, ita defixit omnium animos, ut præ metu obliti quid relinquerent, quid secum ferrent, deficiente consilio, rogitantesque alij alios, nunc in liminibus starent, nunc errabundi domos suas, ultimum illas visuri, pervagarentur. Vt verò iam equitum clamor exire iubentium instabat; iam fragor tectorum, quæ diruebantur, ultimis urbis partibus audiebatur; pulvisque ex distantibus locis ortus, velut nube inductâ, omnia impleverat: raptim, quibus quisque poterat, elatis, cùm larem ac penates, tectaq;, in quibus natus quisque educatusque esset, relinquentes exirent: iam continens agmen migrantium impleverat vias: & conspectus aliorum mutuâ miseratione integrabat lacrimas: vocesque etiam miserabiles exaudiebantur, mulierum præcipuè, cùm obsessa ab* armatis

a Lib. 1.

armatis templa augusta præterirent, ac velut captos relinquerent deos. Egreßis urbem Albanis, Romanus paßim publica privataque omnia tecta adæquat solo: unaque hora quadringentorum annorum opus, quibus Alba steterat, excidio ac ruinis dedit. Hactenus Livius, graphicè omnino, & oratorium planè in modum, adeo ut vel rigidum aliquem Zenona, vel Catonem, possint commovere: iis verò, quibus mollior animus, vel lacrimas excutere valeant. Sed orationem hujusmodi παθητικὴν locum in historia non habere, nisi in atroci aliqua, ac publica calamitate: satis ex iis liquet, quæ antea diximus.

CAP. XIX.

De sententiis ostensum, quales in historia habeant locum, & quomodo, & quatenus usurpandæ: ac Liviusne eâ parte potiùs imitandus, an Sallustius.

AD judicium historicum, de quo proximè egimus, etiam pertinent γνῶμαι sive sententiæ. Nam iis utitur historicus, quando judicium suum explanat: sive id fiat, ut ratio eorum adferatur, quæ dicta sunt; sive ut epiphonematis loco fungantur. Sententias verò appello, non eas tantùm, quibus exponitur, quid in vita fieri debeat; sed etiam quid fiat: quomodo & Cornificius usurpat in Rhetoricis ad Herenn. Conveniunt autem historiæ non quævis sententiæ, sed graves & severæ: quales non sunt, quæ elegantes quidem sunt, sed humiles. Etiamsi verò aliunde promantur: tamen ita ab historico debent adferri, ut domi natæ, non foris arcessitæ, videantur. Etiam Petronij illud haut temere negligendum: *Curandum est, ne sententiæ emineant extra corpus orationis expressæ, sed intecto a vestibus colore niteant.* a Al. intexto. Nempe jam Petronij ævo, & oratores, & historici, ita eas affectabant, ut condensatione earum laboraret oratio. Damnat id quoque Fabius lib. IX. cap. V. *Lumina præcipuè in clausulis posita sententias vocamus. Quæ minùs crebra apud antiquos, nostris temporibus modo carent.* Antiquos igitur, ut Fabius hoc loco monet, imitabitur, non orator tantùm, sed etiam historicus noster: ne fortè audire cogatur illud B. Hieronymi ad Pammachium, *More puerorum argutas sententiolas in clausulis struis.*

struis. Quamquam nec antiquorum omnes unam viam institerunt. Frequens enim earum usus est Thucydidi, ac Sallustio: parcus admodum Dionysio, & Cæsari. Mediam verò viam Livius tenet. Hicne verò, an ille, vel iste, sequendus sit nobis, præcepto tradi nequit: imò nec omnia omnes possumus, ac propterea suo se quisque pede metiri, ac genium suum sequi debet. Interim etiam considerare oportet, utrùm commentarios, an justam, & legitimam historiam scribamus: in illis vix sententiis opus: in hac magis requiruntur: non sic tamen, ut Sallustium potiùs sequi necesse habeamus, quàm Livium. Nam sententiosum illud scribendi genus plus quidem prodest, & afficit, imprimis viros graves, ac prudentes: sed non propterea ita scribere cogimur, cùm id non sit de historiæ natura: quod negare non possumus, dummodo historiam consideremus [a], ἄχρι [b] ἂν καὶ μόνον ἔχῃ τὸ ἴδιον ἐντελὲς, λέγω δὲ τὴν τῆς ἀληθείας δήλωσιν. Eoque, ut dixi, spectandum cuique, quid humeri ferre valeant, & quò naturâ trahatur. Atque hæc de sententiis, & universè de judicio dicta sunto.

a *Lucian. de scr. hist.*

b *Quatenus propriam duntaxat perfectionem habet, veritatis dico patefactionem.*

CAP. XX.

De concionibus, contra Francisci Patricij, & Paulli Benij opinionem, ostenditur, habere eas in historia locum: nec ratione id solùm evincitur, sed etiam Herodoti, Thucydidis, Xenophontis, & aliorum Græcorum auctoritate. Cratippum in historia conciones damnâsse. Unde sit, quod in solo octavo Thucydidæ libro nullæ sint conciones. Dionysium, cùm in Rhetoricis damnat eos, qui historiæ conciones inserunt, vel non quasvis conciones intelligere, vel opus illud scripsisse ante Antiquitates Romanas, ubi ipse eas frequentat. Diodorus Siculus adversus Bodinum defenditur. Diodori illustris locus de recto concionum usu.

NUnc veniamus ad conciones: ubi primùm excutienda nobis πολυθρύλλητος quæstio, an eæ in historia habeant locum. Nam neque olim defuere, qui id negarent, ut postea dicemus:

dicemus: & multi hoc seculo pedibus in eam sententiam eunt, eosque inter Franciscus Patricius lib. x de historia, & Paullus Benius itidem in suis de historia libris. Quare planè veniam mihi dari postulo, si paullò fusiùs hac de re agere videar, quàm instituti ratio requirere alioqui videatur. Et tamen non dicam omnia, quæ dici possunt. Nam ubertim hac de re egit Ubertus Folieta: uti & Sebastianus Maccius. Ego illa imprimis persequar, quæ illi vel præterierunt, vel tantùm attigere.

Qui in contraria sententia sunt, isti ajunt, orationes, quas historicus fingit, repugnare veritati, quam is potissimùm sibi propositam habet. Et hoc ita esse, eo ostendunt, quod seu verba, seu rem spectes, non eadem dixerint illi, qui ista dixisse dicuntur. Livius enim, non Scipionem modò, ac Fabium, sed ipsum Romulum, Sabinas mulieres, Horatij patrem, Brutum, Camillum, & alios, eo modo loquentes inducit, quo Augusti ævo sermones suos cædebant. Atqui veteres illos non candido, & terso adeò sermone, sed horridiore omnino, usos esse, extra omnem controversiam est.

Præterea historici, ne sententiam quidem si spectes, cùm eandem concionem referunt, per omnia conveniunt. Quod nemo negaverit, qui orationem Veturiæ, sive, ut aliis vocatur, Volumniæ ad Coriolanum filium, quæ apud Dionysium Halicarn. *a* extat, contulerit cum ea, quæ est apud Livium *b*, & utramque cum illa, quæ est apud Plutarchum *c*. a *Lib. 8. Antiquit. Rom. pag. 521.* b *Lib. 2.* c *In Coriolano.*

Sed facilè istis occurritur. Nec enim historicus jurat in aliena verba: sed ei satis est, si rem fideliter referat. Quare etsi historicus res gestas haut aliter narrare debeat, quàm acciderunt: sermones tamen hominum haut necesse habet, ut narret, quemadmodum habiti fuere: nam hoc quidem plurimùm fieri nequit: verùm sat est, ut referat eo modo, quo loqui debuere, quoque eos locutos esse, verisimile est.

Ostendunt hæc, quàm infirmis nitantur argumentis, qui conciones putant historiæ repugnare. Nunc illud addamus, tantùm abesse, ut historia ab iis abhorreat, ut eas omnino requirat. Siquidem ex illis, quæ superiùs diximus, satis liquet, in historiis vel imprimis requiri rerum caussas. Atqui conciones inter eas non infimum tenent locum. Unde Dionysius Halicarnassensis lib. VII. cùm egisset de seditione plebis adversus

Senatum, ait, mirari se, multos tantopere occupari in prælio aliquo describendo, aut loci natura, aut genere armaturæ, & aliis, quæ alterutris victoriæ caussa fuerunt: at non item orationes memoriæ prodere, per quas præter opinionem res maximæ contigerunt, planeque admirandæ.

Nec ratione solùm hæc sententia nixa est, sed etiam autoritate totius penè antiquitatis. Non jam dicam, Lucianum scribere, licere historico in concionibus ῥητορεύειν: Tullium item in secundo de Oratore propterea imprimis velle, maximè esse oratoris historiam scribere. Ipsos potiùs historicos, testes maximè locupletes, adducam.

Et unde potiùs ordiar, quàm ab Herodoto, historiæ patre, scriptore omnium eorum, quorum opera solutâ oratione exstant, antiquissimo? Apud eum lib. I. habemus orationem Sandanidis Lydi, quâ Crœso bellum dissuadet adversus Cappadocas: Cyri, quâ Persas ad defectionem sollicitat: Massagetarum legati, cùm Cyrus in eorum terras exercitum ducere vellet: Crœsi suadentis, ut Cyrus potiùs in Massagetarum solum copias duceret, quàm eos in suo exspectaret. Item lib. III orationem, quam Periandri, Corinthiorum regis, filia ad Lycophronem fratrem habuit, ut Corcyrâ Corinthum rediret: præterea orationem Cambysis, interemtum à se fratrem Smerdim confitentis, & amicos incitantis ad ulciscendum magum Smerdim, hominem Medum, qui imperium occupârat: item orationem Darij, qui sex proceres Persicos accendebat ad maturandam Smerdis cædem: adhæc Otanis pro imperio populari, Megabyzi pro optimatum statu, Darij pro unius dominatu: item Mæandrij post obitum Polycratis, Samiorum tyranni, libertatem populo restituentis. Variæ etiam sunt orationes libri quarti, ut Cois Mitylenæi, legati Scythici, Scytharum, Indathyrsi Scytharum regis. Libro quincto item Aristagoræ Milesiorum tyranni, Lacedæmoniorum, Sosiclis Corinthij, Histiæi. Lib. VI, Persarum, Dionysij ducis Phocæi, Leutychidis, Miltiadis. Lib. VII Xerxis ad proceres, cùm de bello Græcis inferendo cogitaret: Mardonij, expeditionem adversus Græcos suadentis: Artabani eam dissuadentis: item plures aliæ, tum Xerxis, tum Artabani: duæ item Demarati, & aliæ aliorum. Lib. VIII. cùm aliæ, tum illa Alexandri Macedonis, Xerxis legati, quâ suadebat Athenien-

Athenienſibus, ut cum Perſis ſocietatem, ac fœdus inirent: item Lacedæmoniorum, qua eoſdem monebant, ut ne à communi ſocietate, ac defenſione Græciæ, deficerent: inſuper Athenienſium una, qua Alexandro, legato Perſico; altera, quâ Lacedæmoniis reſpondent. Ac denique lib. IX, cùm aliæ aliquot, tum illa Tegeatarum de honoratiori loco in bello cum Athenienſibus contendentium: & Athenienſium, quâ Tegeatis reſpondent.

Cæterùm Herodotus quidem conciones (ut Marcellinus in Thucydidæ vita ait) *δι' ὀλίγων* [a] *ἐποίησε λόγων, ὡς προσωποποιΐας μᾶλλον, ἤπερ δημογορίας.* At accuratas conciones, ac perfectas, primus, quemadmodum ab eodem Marcellino refertur, Thucydides ſcripſit. Ac libro quidem primo apud eum habemus contrarias Corcyrenſium & Corinthiorum orationes, quibus utrique ſocietatem, atque auxilium Athenienſium poſcunt. Item Peloponneſenſium ad Athenienſes, quâ poſtulant, ut aut Corcyrenſes adverſus Athenienſes bello juvare deſiſtant, aut ſe hoſtes adverſus Peloponneſenſes profiteantur: item Athenienſium, quâ reſpondent Peloponneſenſibus. Adhæc Corinthiorum, quâ adhortati Lacedæmonios, ut Athenienſibus quamprimum bellum inferrent: Athenienſium, quâ Corcyrenſibus reſpondent: Archidami, Spartanorum regis, Lacedæmoniis ſuis ſuadentis, ut ne propter Megarenſium, Corinthiorum, & aliorum querelas, ſtatim Athenienſibus bellum inferrent, ſed priùs cum iis per legatos agere vellent: item Sthenelaidæ, Ephororum unius, quâ auctor eſt, ut quamprimum adverſus Athenienſes bellum decernatur. inſuper Corinthiorum altera, qua Lacedæmonios ad ſuſcipiendum bellum vehementiùs accendunt: ac denique Periclis, quâ Athenienſibus ſuadet, ut potiùs bellum eligant, quàm duras adeò conditiones ſibi ab imperioſis Lacedæmoniis præſcribi patiantur. Similiter ſex ſequentibus libris variorum conciones refert. Solus octavus earum eſt expers. Atque hinc patrocinium ſuæ olim quæſiere ſententiæ Cratippus ac Dionyſius *b*: quorum ſententia erat, orationes in hiſtoriis *οὐ μόνον* [c] *ταῖς πράξεσιν ἐμποδὼν γενέσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀκούουσιν*: atque addebant, Thucydidem propterea *ἐν* [d] *τοῖς τελευταίοις τῆς ἱστορίας μηδεμίαν τάξαι ῥητορείαν, πολλῶν μὲν κατὰ τὴν Ἰωνίαν γενομένων, πολλῶν δ' ἐν ταῖς Ἀθήναις, ὅσα διὰ λόγων*

a Paucorum fecit verborũ, & perſonarũ fictionibus, quàm concionibus, ſimiliores.

b Iudicio de hiſtoria Thucydid. ad Æl. Tuberonem.

c Non ſolùm rebus ipſis eſſe impedimento, ſed & auditoribus eſſe permoleſtas.

d Nullas in ultima hiſtoriæ parte orationes addidiſſe, etſi multa tũ in Ionia, tum Athenis contigiſſent, quæ orationũ concionumque interventu acta ſint.

 καὶ

καὶ δημηγοριῶν ἐπεσχέθη. Sed in isto quidem, Cratippo, & Dionysio facilè assentio, orationes crebras, longas, intempestivas, rebus impedimentum adferre, ac præterea auditori creare molestiam: sed de quibusvis orationibus id verum non est: quemadmodum in eo etiam ratio illos fugit, quòd Thucydidem putant extremo libro conciones neglexisse, quia aliter hac de re tum judicaret, quàm fecisset, cum priora scriberet. Neque enim hoc judicio fecit, sed imbecillitate ac morbo coactus: quippe qui, dum in scribendo octavo est, vivendi fecerit finem: eoque extremam operis partem imperfectam reliquerit: quemadmodum superiùs [a] ex Marcellino dicebamus.

a *Cap. 9.*

Itaque jure optimo, qui postea consecuti sunt, non octavum Thucydidis, de quo multi, an Thucydidæ esset, dubitarunt, sed priores libros imitari voluerunt. Fecit hoc Xenophon, qui in oportere de Cyri pædia varias conciones habet: ut illas, Chrysantæ, Pheraulæ, Assyriorum regis, Cyaxaris, Cambysis: & multò plurimas ipsius Cyri: atque inter alias illam, quam [b] ad proceres habuit de ratione conservandi augendique imperij, quod pepererat: item [c] quam morti vicinus habuit ad Cambysen & Tanaoxarem filios, quò eos ad fraternam concordiam hortaretur. Nec in ficto solùm argumento id fecit, sed etiam in libris de expeditione Cyri: ubi orationes recenset Clearchi, Tissaphernis, Hecatonymi, ac suas imprimis. Uti illam [d], quâ belli ducibus à Tissapherne perfidè interemtis, consolatur milites, & ad animi magnitudinem excitat: item quâ [e] poscit à Seuthe, ut stipendia promissa militibus persolvat: atque alias hujus generis. Similiter egit in libris de rebus gestis Græcorum. Ut cùm [f] Critias Theramenem perfidiæ ac proditionis accusat: ac Theramenes ad ea respondet: item [g] cùm civis Sicyonius defendit se, quod Euphronem occidisset: ut nihil dicam de orationibus Callicratidæ, Euryptolemi, Thrasybuli, Cleocriti, & multorum aliorum.

b *Extremo lib. 7.*
c *Lib. 8.*
d *Lib. 3. de Cyri exped.*
e *Lib. 7.*
f *Lib. 2. de rebus gest. Græc.*
g *Lib. 7.*

Qui verò Polybium à concionibus abstinuisse existimant, sanè ostendunt, se planè hospites esse in gravissimo illo scriptore. Sunt enim apud eum non paucæ; aliæ quidem obliquæ, aliæ verò directæ, aut mixtæ. Obliqua est illa Hannibalis, quâ [h], postquam Alpes superâsset, milites suos, exemplo priùs animatos, vehementiùs accendit. Obliqua etiam est illa P. Cornelij ad

h *Lib. 3.*

ad milites hortatio, quæ Hannibalis orationem excipit. Obliqua item Agelai *a* Naupactij adhortatio ad regem Philippum. a *Lib. 5.*
Sed directa est, quã Annibal *b* habuit ante Cannensem pugnam. b *Lib. 3.*
Item oratio Chlæneæ *c* Ætoli, gentis suæ nomine ad Lacedæmonios legati, quâ in Philippum, Persei patrem, invehitur, ac universam Macedonicorum regum domum. Item, quæ hanc continuò excipit, oratio Lycisci Acarnanis, suæ gentis ad eosdem Lacedæmonios legati, quâ Philippum ac reges Macedonas adversus Chlæneam defendit, ac Spartanos hortatur ad concordiam & societatem cum Græcis cæteris ob periculum imminens à Romanis. Directa quoque est illa *d* universæ Græciæ nomine habita ad Ætolos, quâ eos hortatur orator, ut bellum cum Philippo rege gerere desinant, ac sibi caveant à Romanorum consiliis, nisi & Græcis reliquis libertatem, & sibi salutem inviderent. Item Prusiæ *e*, qua Ptolomæi Philopatoris filium, post patris excessum, populo commendavit. Similiter T. Quinctij *f*, milites hortantis ad fortiter pugnandum adversus Philippum. Mixta verò est L. Æmilij *g*, quâ suos ad strenuè dimicandum animat: & Annibalis *h*; quam habuit ante prælium Cannense: & Scipionis *i* ad seditiosos milites: item altera Annibalis *k* in Africam revocati, habita ad Scipionem: & Scipionis, quâ Annibali respondit: & Eumenis *l* regis, de urbibus Asiaticis libertate donandis. Quæ omnes obliquè incipiunt, sed directè postea procedunt.

c *Lib. 9.* d *Lib. 11.* e *Lib. 15.* f *Lib. 17.* g *Lib. 3.* h *Ibid.* i *Lib. 11.* k *Ibid.* l *In excerptis legationum.*

Sed enim, dicet aliquis, refugit conciones Dionysius Halicarnass. Minimè verò, modò ex libris Antiquitatum Romanarum judicium ferre lubet. Nam centenas in iis orationes lego: imò lib. VII. disertim ait, inseri orationes eas historiis debere, quæ in controversiis habitæ sunt. Nec interim diffiteor, eum epistolâ ad Tuberonem improbare conciones, idque præeunte Cratino, ut antea diximus. Unde Sebastianus Maccius *m* scribere non dubitat, *Dionysium propriis suis armis convinci: damnare orationes in aliis: ipsum tamen tam obliquas, & mixtas, quàm etiam directas, passim frequentare.* Verùm, qui hoc in Dionysio reprehendunt, minimè cogitant, eum priùs, ac fortasse juvenem etiamnum, libros Rhetoricos edidisse: postea ætate, & judicio grandiorem, historias scripsisse. Nam cui verisimile fiat, quo tempore in historia Thucydidem imitaretur, eodem in Rheto-

m *Lib. 2. de histor. cap. 28.*

ricis reprehendiſſe ſcriptorem florentiſſimum? Quare vel hoc dicendum, quod diximus: vel ſtatuere oportet, non quaſvis reprehendiſſe conciones, ſed eas duntaxat, quæ frequentes nimis eſſent, aut juſtam excederent magnitudinem, aut non ſuo loco adhiberentur.

Sanè hæc Diodori Siculi mens fuit: quem cùm Bodinus in methodo hiſtoriæ ſuæ reprehendit, quaſi in leges ſuas peccet ipſe conciones hiſtoriæ inſerendo, planè aſſecutus non eſt mentem Diodori. Nam ſolùm eos damnare ſe ait, qui a εἰς ἱστορίας ὑπερμήκεις δημηγορίας παρεμβάλλουσιν b, quique utuntur συχναῖς ῥητορείαις c. Ac rationem geminam addit, quia tales, & narrationis curſum interrumpant, & lectorem in hiſtoriæ cognitione morentur. Venuſtè etiam ait, eos προσθήκην ποιεῖσθαι τὴν ὅλην ἱστορίαν τῆς δημηγορίας d. Quaſi eos dicat, τὸ ἔργον, πάρεργον, καὶ τὸ πάρεργον, ἔργον facere. Quæ cùm dixiſſet, mox, ubi conciones habeant locum, & quem in iis modum ſervare conveniat, oſtendit. Locus paullò prolixior eſt: ſed tamen mirè illuſtris, quem iccirco integrum, ſed Latinè duntaxat, ne longiores ſimus, apponemus: *Qui, inquit, prolixas nimis conciones hiſtoriis inferciunt, aut crebris declamationibus utuntur, eos non iniuriâ quis reprehendat. Præterquam enim, quòd continuam narrationis ſeriem intempeſtivâ orationum introductione interrumpunt; etiam illos, qui cupidè ac ſtudioſè expetunt rerum cognitionem, remorantur. At enimvero, quos ſuam dicendo facultatem oſtentare iuvat, iis ſeorſum conciones publicas, & ſermones à legatis habitos; laudationes item, ac vituperationes; atque id genus alia, componere licet. Nam qui ſtyli moderatione adhibitâ, ſeparatim utrumque argumentum elaborarint, non præter rationem utroque tractationis genere laudem promerentur. Iam verò occurrunt, qui in Rhetoricis ornamentis nimij, totam hiſtoriam velut appendicē concionum fecere. Atqui non mala duntaxat ſcriptio moleſta eſt: ſed hoc etiam, quòd, licet in cæteris ſcopus attingi videatur; à conveniente tamen locorum & temporum ordine aberretur. Propterea qui id genus ſcripta legunt; partim artificioſas illas orationes, etiamſi maximè appoſitæ videantur, tranſiliunt: partim prolixitate & intempeſtivâ ſcriptoris diligentiâ laſſati, prorſum à lectione deſiſtunt. Nam hiſtoriæ natura ſimplex eſt, & inter ſe cohærens, adeoque corpori animato ſimilis: cuius pars avulſa gratiam illam animalem deperdit. Contrà quod debitam habet compoſitionem, ſuo*

a *Initio lib. 20.*
b *Prolixas nimis conciones hiſtoriis inferciunt.*
c *Crebris declamationibus*
d *Appendicē concionum facere totam hiſtoriam.*

ſuo commodè loco obſervatur, & totius deſcriptionis cohærentia iucundam & perſpicuam exhibet lectionem. Nec tamen artificium Rhetoricum uſquequaque repudiatum omnino ex hiſtoria profligamus. Nam quia varietate hiſtoria exornari debet: quibuſdam in locis huiuſmodi orationes adoptari neceſſum eſt. Et hac opportunitate ne me quidem privatum velim. Itaque ſi circumſtantiæ legati, aut conſiliarij, aut id genus aliorum, orationem expetunt: qui tum ad certamen non animosè deſcenderit, etiam ipſe culpandus fuerit. Rationes enim non paucas quis invenerit, quare ſæpenumero Rhetoricus ornatus ſit adhibendus. Nam de multis dextrè ac præclarè dictis per negligentiam hautquaquam prætereunda ſunt memoratu digna, & quæ coniunctam cum hiſtoria utilitatem habent. Aut ubi res magnificæ fuerint, atque ſplendidæ; concedendum minimè, ut à magnitudine argumenti oratio ſuperari videatur. Eſt etiam ubi præter exſpectationem aliquid evenit, ut ad diſſolvendum intricatæ rationis nodum accommodatis inſtituto verbis uti cogamur. Verùm de hiſce nobis dicta hactenus ſufficiant. Hæc ſatis oſtendunt, Diodorum neutiquam omne concionum genus improbare; ſed intempeſtivas, prolixas, crebras.

A Diodoro ad alios accedamus. Sanè Philo libro de legatione ſuâ ad Caium, qui totus ferè hiſtoria eſt, inſerit orationem, quam honoratiſſimi Judæorum ad præſidem Petronium habuere ſupplices, cùm is Caligulæ ſtatuam templo vellet inferre. Uti & longam Agrippæ epiſtolam ad Caium pro gente Judaica.

Apud Joſephum quoque complures conciones habemus. Ut lib. II de bello Judaico eſt oratio Agrippæ ad Judæos, quâ eos dehortatur à bello adverſus Romanos. Lib. III eſt oratio Joſephi, quâ ſocios dehortatur, ne manus ſibi ipſis adferrent. Lib. VII. eſt oratio Titi ad Judæos, quâ eorum pertinaciam accuſat. Nec expers earum eſt Judaicarum antiquitatum opus. Nam, ut cæteras mittam, lib. XVI Alexander, Herodis filius, de inſidiis ſe purgat, quarum accuſatus erat à fratre Antipatro.

Arrianus quoque, ut in aliis Xenophontem imitatur (unde & alter Xenophon dictus fuit) ita hac quoque in parte ejus ſequitur exemplum. Itaque lib. II recenſet orationem Alexandri ad milites, cum apud Iſſum eſſet pugnandum: quamquam hæc quidem obliqua eſt tota. Sed directa eſt illa, qua docet, quanti interſit Tyrum capi, priuſquam aliis bellum inferant. Item

lib. III obliqua est, quam habuit ad Arbelam pugnaturus. At directa illa lib. IV. qua Callisthenes Anaxarcho adversatur de adoratione Alexandri. Est & directa lib. V. quam Acaphis, Nyssæorum rex, habuit ad Alexandrum. Item oratio Alexandri M. ad exercitum Macedonicum, cum hic minaretur se militiam deserturum, si rex minùs idoneos dimitteret: item oratio Cœni, Polemocratis filij, veterani ducis, quâ Alexandrum rogat, ut bonâ cum ejus veniâ exercitui domum liceat reverti. Item lib. VII. est oratio Alexandri ad Macedonas tumultuantes, ac à sacramento postulantes absolvi. item Callinis oratiuncula, quam ad Alexandrum pro Macedonibus habuit.

Nec prætereundus nobis Appianus Alexandrinus, alienorum ille quidem laborum fucus, ut meritò à magno viro *a* appellatur; sed scriptor utilis tamen, præsertim post deperditos non paucos eorum, quos exscribere solet. In ejus Punicis habemus orationem legatorum Carthaginensium ad Consules Romanos, quâ de pace tractant. Item Hannonis Gillæ, qua impetrare conatur à Romanis, ut ne Carthaginem exscindere velint. Adhæc eam, qua Censorinus ad Gillæ verba respondet. Similiter lib. II. de bello civili est oratio Bruti ad populum, quâ cædem Cæsaris defendit. Præterea lib. III. est oratio Octavij ad Antonium consulem, qua de Cæsaris nece conqueritur, & actis eam secutis. Item quàm Cicero in Senatu habuit, cùm Salvius Tribunus Pl. intercessione suâ impediisset, quò minùs Antonius hostis judicaretur.

a *Ioseph. Scal. animad. Euseb. pag. 163 edit. 1.*

Veniamus ad Dionem Cassium: apud quem, lib. XLIV historiæ Romanæ, legitur oratio Ciceronis in Senatu, quâ suasit, ut perpetuâ oblivione injuriæ omnes, quibus partes se mutuò affecerant, abolerentur. Item M. Antonij funebris, qua Julium Cæsarem laudavit. Item lib. XLV. oratio Ciceronis in Senatu contra Antonium. Insuper lib. XLVI. maledica illa Q. Fufij Caleni, qua Ciceroni respondet pro Antonio. Lib. L. est Antonij ad milites suos oratio: item Octavij Cæsaris ad suos. Lib. LII. oratio Agrippæ ad Cæsarem, quâ eum hortatur, ut principatum deponat, ac populo Romano arma, provincias, ac potestatem omnem restituat: adhæc oratio Mæcenatis, quâ suadet, ut retineat imperium. Lib. LIII. oratio Augusti, quâ se imperium deponere velle significat. Lib. LVI. oratio ejusdem

quâ

quâ laudat conjuges ac conjugium: item altera ejus, quâ cælibes ac cælibatum exagitat. Item oratio Tiberij in funere Augusti.

Nec concionibus abstinuit Herodianus. Siquidem lib. I legere est orationem M. Antonini imperatoris ad amicos, quâ filium iis commendat: orationem Commodi ad milites, quâ hoc agit, ut imperator ab iis salutetur: Pompeiani ad Commodum, dissuadentis, ne, relictâ Istri ripâ, Romam se conferret: Fadillæ ad Commodum fratrem de seditione à Cleandro excitatâ. Lib. II. orationem Læti, Præfecti prætorio, quâ militibus, mortuo Commodo, Pertinacem commendat: Pertinacis gratias agentis ob imperium sibi delatum: alteram Pertinacis ad prætorianos, cùm nudis gladiis accurrissent, ut imperatorem suum interimerent: orationem Nigri ad exercitum, quâ animos ejus tentabat, ut, num imperium sibi offerre vellet, cognosceret: orationem Alexandri Severi ad milites, quâ ostendit, Romano imperio debere succurri, & id, se duce, facilè fore exercitui Pæonico: alteram ejus, quâ relegat milites eos, qui Pertinacem interemerant, & Juliano imperium addixerant. Sequentibus quoque libris habemus orationes Severi, Caracallæ, Macrini, Alexandri Mammeæ filij, Maximini, & Maximi Imperatorum.

Idem de Procopio dicere possum: qui Romanorum, & barbarorum orationes plurimas habet. Ac eò majoris à nobis fieri debet, quia non tantum eas mirâ elegantiâ tractavit: sed etiam sententiam eorum, quæ dicta essent, optimâ fide exprimere potuit, cum individuus fuerit Bellisarij comes, ut multis interfuisse concionibus verisimile sit. Sed de Græcis historicis finem faciamus.

CAP. XXI.

Etiam Latinis historicis usurpatissimas esse conciones, multis comprobatur exemplis. De Cæsare falli, qui eas refugisse tradiderunt. Sallustius Liviusque defensi adversus Trogum Pompeium. Quando concionibus locus sit, ostensum. Iovium in his modum non tenere: nec tamen

adeò in culpa esse, quàm multis videtur. Viro docto responsum de oratione Habraymi Bassæ apud Iovium. Nec conciones solùm, sed epistolas etiam inseri historiis. Non requiri in iis, ut verba scriptoris reserventur. Scipionis Gentilis, & Christophori Colleri sententia refellitur.

VEnio ad Latinos. Quorum agmen ducet Crispus Sallustius, Romanæ historiæ princeps. In cujus Catilinaria est oratio Catilinæ, quâ in abdita ædium parte, eos, quos consilij sui participes habuit, hortatur, ut sese, quemadmodum loquitur ipse, in libertatem vindicare vellent: item legatorum C. Manlij ad Q. Martium regem: item Cæsaris, quâ suasit, ut ne Catilinæ socij afficerentur morte, sed bona eorum publicarentur; ipsi in vinculis per municipia haberentur, quæ maximè opibus valerent: item M. Porcij Catonis, qua auctor fuit, ut de confessis, sicut de manifestis rerum capitalium, supplicium sumeretur: adhæc alia Catilinæ ad milites, cùm statuisset cum Antonio confligere.

In Jugurthina itidem habemus orationem Micipsæ ad Jugurtham, Adherbalis ad Senatum Romanum, C. Memmij ad Quirites, Marij ad eosdem, Syllæ ad Bocchum regem, & Bocchi ad Syllam.

Etiam ex deperditis Historiarum libris supersunt oratio Lepidi cons. ad pop. Rom. quamque Philippus habuit in Senatu, & C. Cottæ consulis ad populum, & Marci Tribuni Plebis, ad eundem.

Sed litem nobis intendunt de Caio Julio Cæsare: quem refugisse conciones ajunt. Sanè verum si dicerent, parùm tamen efficerent: neque enim ille historiam justam, sed commentarios duntaxat scripsit. Nunc autem tantum abest, ut verum dicant, ut nihil à vero sit magis alienum. Pleræque tamen conciones ejus sunt obliquæ: ut lib. I. de bello Gallico illa legatorum Helvetiorum apud Cæsarem: item Diviconis, qui legationis princeps erat. Lib. II, Divitiaci pro Æduis. Itidem lib. IV. obliquè orant legati Germanorum apud Cæs. Lib. V. Ambiorix similiter orat. Lib. VII Vercingetorix, item Æduorum legati, &

Cæsar

Cæſar ipſe apud milites. Item lib. I de bello civili Cæſar apud milites obliquè concionatur. Lib. III. Vibullius Rufus apud Pompeium.

Sed apud eundem Cæſarem etiam conciones ſunt directæ. Ut quâ lib. VII de bello Gallico ſeſe purgat Vercingetorix Æduus, proditionis inſimulatus apud ſuos: item Litavici apud milites ſuos: & Critognati apud Arvernos. Item lib. II de bello civili, Curionis apud milites ſuos: & lib. III. oratio Pompeij ad milites: & Labieni apud Pompeium & milites.

Idem de Hirtio, ſive Oppio, dictum velim. Nam lib. de bello Alexandrino concionatur ad milites Cæſar, ſed obliquè: mixtè quoque orat idem lib. de bello Hiſpanienſi: at eodem libro directè orat Tullius legatus cum Catone Luſitano apud Cæſarem: directè item libro de bello Africano Getuli orant apud eundem.

Ad Livium deventum, qui copiâ concionum cæteros facilè exſuperat: eas omnes enumerare longum eſſet, nec opus, præſertim quia ſunt, qui ſeorſim eas ediderint: aliquas verò è tantâ multitudine excerpere neceſſe non eſt: imò hac parte, quod de Karthagine olim Salluſtius, tacere de Livio ſatius puto, quàm pauca dicere.

Sed enim, dixerit aliquis, aliter ſapiebat Trogus, qui eo nomine, uti Salluſtium, ita Livium quoque culpavit. Nam, ut apud Juſtinum [a] eſt, *Pompeius Trogus in Livio, & Salluſtio, reprehendit, quòd conciones directas, & orationes operi ſuo inſerendo, hiſtoriæ ſuæ modum exceſſerint.* a *Lib. 38.*

Sed facilè Trogo occurritur. Nec enim quaſvis orationes damnat, ſed directas. At ſi obliquas admittit, cur directas damnet, cauſſa ſatis gravis non eſt. Quid enim refert, utrùm hoc, an illo modo dicatur, ſi idem dicatur? Exempli gratiâ, dicámne, Germanicum Cæſarem, cum finis vitæ adeſſet, amicis dixiſſe, *Si fato concederet, iuſtum ſibi dolorem fore,* & ita deinceps: an verò, ut apud Tacitum [b] eſt, dicam, *Adſiſtentes amicos in hunc modum alloquitur; Si fato concederem, iuſtus mihi dolor eſſet,* &c. b *Lib. 2. Annalium.* Et licebitne liberè conjecturam noſtram de Trogo promere? Planè metuo, ne invidiâ compulſus diſſenſerit à Livio. Æquales enim fuere: Livioque res Romanas edente, exponebat Trogus res externas; uti Aſſyriorum, Medorum, Perſarum, Græco-

rum: res verò Romanas attingere contentus fuit. Quid mirum? non erat, quod in Romanis ad Liviana adderet: nec illa viro facundia fuit, ut aliquid melius se dicere posse speraret. Ac ne externis quidem, quæ scriberet, conciones illas adhibuit: sive quia desperaret, se ad Livij gloriam posse pertingere: sive quia non unum, uti Livius, sed tam multa imperia tractanti, concionibus supersedendum videretur, ne in immensum historia excresceret. Ita quidem nobis videtur. Sed certiùs omnino aliquid hac de re diceremus, si ipsius Trogi libri hodie exstarent.

Verùm quid multis opus? num historici illi, qui post Trogum vixere, Trogi potiùs, quàm Livij, ac Sallustij, judicio accessere? minimè verò.

Ostendit hoc Q. Curtius, Latinorum historicorum, qui exstant, post Trogum, (unum si Velleium Paterculum excipias, qui sub Tiberio vixit) antiquissimus. Floruit enim Curtius sub Cæsare Vespasiano, quemadmodum in Variis suis [a] ostendit Vir Cl. & Amplissimus, Janus Rutgersius. Est verò apud Curtium lib. III. oratio Charidemi, de Persico & Macedonico exercitu judicium ferentis: legatorum Darij ad Alexandrum, quâ de pace ineundâ tractant: Parmenionis suadentis Alexandro, ut pacem bello anteferret: Alexandri ad Darij legatos, oblatas pacis conditiones repudiantis. Lib. IV est oratio Darij ad milites, cùm tertiùm esset pugnandum adversus Darium. Lib. V est oratio Euctemonis Cynæi, suadentis Græcis captivis, ut ne senectâ ætate, quâ vix molestias perferre non possent, & corpore lacero ac deformato, quales nec suis grati forent, in patriam velint reverti. Item obliqua Theati Atheniensis oratio, quâ contrarium suadet. Adhæc Darij tentantis animos suorum, an quartùm cum Alexandro decertare sint parati: & Nabarzanis, qui auctor fuit, ut potiùs Besso, Bactrorum satrapæ, imperij summa deferretur. Etiam libris sequentibus habemus orationes Crateri, Philotæ, Amyntæ, Cobaris, Scythici legati, Callisthenis, Hermolai, Cœni, Perdiccæ, Meleagri, & multas imprimis Alexandri regis.

[a] *Lib. I. cap. 19.*

Nec tacere fas Tacitum puto. Cujus lib. I Annalium est seditiosa oratio Percennij, sed obliqua: nec multò post sequitur directa Vibuleni. Eam excipit obliqua Drusi: hanc directa Clementis centurionis. Inde Germanici Cæsaris, & Segestis,

postea

postea obliquæ Arminij,& Cæcinæ,& Tiberij. Item lib. II obliquæ Germanici, Arminij, Galli Asinij, Tiberij. Directa item Hortali, & Tiberij ad eam responsio. Mox obliqua Arminij, & Marobodui. Hinc iterum directa Germanici jam morituri. Exinde obliqua Domitij Celeris. Similiter in cæteris Annalium libris nunc obliquas, nunc directas orationes usurpat. Quas inter illæ Cremutij, & M. Terentij, & Senecæ, & Pæti Thraseæ. Atque idem in historiarum libris facit. Imò in vita etiam Julij Agricolæ primum obliquam legimus Britannorum orationem: hinc directam Galgaci, & alteram Julij Agricolæ.

Nec aliter fecere historiæ Augustæ scriptores. Nam apud Julium Capitolinum est oratio Clodij Albini, cùm imperium recusaret. Item Maximini, & Mauricij Afri, & Senatoris cujusdam, & Vectij Sabini.

Apud Lampridium est oratio Macrini, filium commendantis, & donativum promittentis. Item Alexandri Severi, gratias agentis pro honore ac titulis oblatis. Et altera ad milites, quâ eorum intemperantiam reprehendit. Et tertia, quæ gratulationem continet de partâ victoria contra Persas.

Apud Trebellium Pollionem est oratio Decij consulis, quâ ei gratulatur, quòd censor esset electus. Item Valeriani ad Decium responsio. Et Balistæ ad Macrianum oratio, quâ suadet, ut imperium capessat: & quâ Macrianus ad eam respondet.

Apud Vopiscum est oratio A. Taciti, primæ sententiæ senatoris, laudantis Imperatorem Aurelianum, postquam is servi fraude erat interfectus. Item Manlij Statiani ad Senatum Rom. laudantis Probum Imper. electum. Item Metij Falconij Nicomachi, gratulantis populo Romano de novo imper. Tacito.

Apud Ammianum Marcellinum quoque habemus varias orationes Cōstantij, & Juliani,& Valentiniani; uti & Procopij illam, qua militibus auctor fuit, ut à Valentiniano desciscerent.

Possem alios addere: atque inter eos Hegesippum de excidio Hierosolymæ, apud quem habemus orationem Herodis ad Varum: item Antipatri responsionem, cum parricidij esset accusatus. Sed non hunc tantum, scriptorem ὑποβολιμαῖον; verùm & quosdam alios γνησίυς, planè præterire visum. Nam cui hæc, quæ diximus, non sufficiunt, ei nihil sufficere posse arbitror.

Quia igitur, & ratione, & Græcorum Latinorumque aucto-

 ritate,

ritate, ſatis eſt commonſtratum, conciones etiam in hiſtoria locum habere: accedamus nunc ad quæſtionem eam, quando concionibus ſit utendum. Sed iſtoc certis circumſcribere limitibus, perdifficile eſt. Uſque adeò variat hæc res pro negotiorum naturâ, ac perſonis, locis, & temporibus diverſis. Imprimis verò locum habent conciones, quando gravis eſt conſultatio de novo principe eligendo: aut cùm popularis ſeditio compeſci debet: aut cum deliberatur de bello inferendo: aut cum inflammandus eſt miles ad fortiter pugnandum. Verbo ut omnia dicam, veteres nobis hac in re erunt exemplo, imprimis Thucydides, & Salluſtius. Juniorum verò quidam in eo modum non tenent: nequis nos putet ubique probare Paullum Jovium, qui nimium ſibi hac parte indulſit. Et tamen ne is quidem tantopere reprehenſionem meretur, quam viſum quibuſdam fuit. Culpant prolixam concionem [a] Habraymi Baſſæ, qua Solimanno, Turcarum imperatori, ſuadebat, ut Perſas potiùs, quàm Chriſtianos, bello perſequeretur. Quàm multæ verò apud Dionem ad magnitudinem eam accedunt, imò excedunt? At quærit vir eruditus [b], cùm ea ſecretis colloquiis acta ſint, ut Jovius ipſe agnoſcit, *cuius avis indicio* (verba ejus retineo) *concionem eam acceperit, & collegerit.* Equidem cenſeo, ſi non verba, at ſententiam concionis accepiſſe ab Aloyſio Gritto, Andreæ Veneti principis filio. Nam eum Habraymo ex quotidianâ conſuetudine intimum fuiſſe, atque inde ſenſim Solymanno mirificè commendatum: eodem libro à Jovio proditum eſt.

a *Lib. 33. hiſtoriarum ſui temporis.*

b *Barth. Keckerm. lib. de hiſtor.*

Uti verò conciones, ita etiam epiſtolas, hiſtoriis inſerere licet. Quomodo Mithridatis epiſtolam habemus apud Salluſtium in Hiſtoriarum reliquiis: Tiberij apud Tacitum in primo Annalium: Druſi item lib. III: Alexandri ad Darium apud Arrianum lib. II. & ſexcentas alias apud hiſtoricos. Imò de epiſtolis minùs mirum, quàm de orationibus. Epiſtolæ enim, quia ſcriptæ ab aliis mittuntur, multos in annos durare poſſunt, cùm orationes ſint ἔπεα πτερόεντα [c]. Quare nec magnopere ab veritate abhorret eorum opinio, qui epiſtolas dicunt, modò haberi poſſent, hiſtoriis ad verbum inſeri ſolere: orationes non item, quòd earum non exſtaret exemplum. Magis tamen veriſimile fit, ne in epiſtolis quidem verba ſcriptoris ab hiſtorico reſervari.

c *Verba alata.*

Argu-

Argumento eſt, quòd eodem ſtylo epiſtolæ ſcriptæ ſunt, quo reliqua hiſtoria: quod minimè eſſet, niſi alienam ſententiam exprimeret hiſtoricus verbis ſuis. Juvat etiam, quod aliis verbis Catuli epiſtolam reſponſoriam referat Cicero invectiva III in Catilinam: aliis verò Salluſtius in Conjuratione. Scio Scipionis Gentilis *a*, Chriſtophori Coleri *b*, & aliorum quorundam ſententiam eſſe, Salluſtium Catuli verba reſervâſſe, quòd ſcriberet: Ciceronem non item, quòd diceret. Sed mihi contrà videtur, Ciceronem epiſtolam ipſam legiſſe, nequid affingere Catulo videretur: Salluſtium ſententiam expreſſiſſe, quòd in hiſtorico id ſatis eſſet. Amplius dicam, ea hiſtoricorum veterum opinio fuiſſe videtur, ne debere quidem vel orationes vel epiſtolas alienas ad verbum adſcribi: ne ſtylus varietate iſtac, chimæræ inſtar, fieret multiformis.

a *Notis in Appulei apol. tmem. 552.*
b *In παρέργ.*

CAP. XXII.

Digredi in hiſtoriis licere, cùm ornandi, & delectandi cauſsâ: tum ad aliquid confirmandum. Livius parcus in digrediendo: multus verò Theopompus. Philippica Theopompi hiſtoria à rege Philippo in epitomen redacta. Othonis Friſingenſis digreſsiones nihil ad inſtitutum facientes. Polybius adverſus Seb. Maccium defenſus. Quantus vir fuerit Lycortas. Achæorum Rempublicam Polybij ætate maximo in honore fuiſſe. Achaia cur ponatur pro univerſa Græcia. Illuſtria digreſsionum exempla apud Polybium. Salluſtius defenditur adverſus eundem Maccium. Quos Salluſtius honores geſſerit, & unde comeſto patrimonio opes acquiſierit, quibus hortos êmit, hodieq; Salluſtij nomine celebres. Salluſtij apud veteres elogia.

HActenus de concionibus. Nunc videamus de digreſſionibus, quas Græci ἐκβάσεις, & uſitatiùs παρεκβάσεις, interdum etiam παρεκβατικοὺς λόγους, Dionyſius Halicarnaſſenſis in Rhetoricis libris ἐπειςόδια appellat. Livius *diverticula* vocat lib. IX.

Eas

Eas aliqui in totum damnant. Et ſanè compendiis minimè convenire, liquet: ubi nihil niſi neceſſarium afferendum: uti à Dionyſio Halic. in hiſtoricâ ſuâ ſynopſi factum eſſe, Photius ſcribit tmem. LXXXIV. Sed hoc nihil ad legitimam hiſtoriam: ubi aliqua παρεκβατικῶς a dici poſſe, non ſolùm oſtendit veterum hiſtoricorum auctoritas: ſed etiam ratione invictâ comprobatur.

Nam non oratori ſolùm, ſed etiam hiſtorico, utrumque horum propoſitum eſt, ut delectet, & ut doceat. Itaque Dionyſius, quem in ſynopſi digreſſione diximus abſtinere, idem in libris antiquitatum Romanarum utrumque ob finem eas frequentat. Ac de priori quidem fine ita ſcribit Photius tmemate LXXXIII, quo de Dionyſio agit, Κέχρηται b καὶ παρεκβάσεσι οὐκ ὀλίγῃ, τὴν ἀκεσατίαν ἀπὸ τῆς, περὶ τὴν ἱστορίαν κόρου διαλαμβάνων ταύτῃ, καὶ ἀναπαύων, καὶ ἀνακτώμενος. Alterum autem finem adfert Dionyſius ipſe lib. VII c: ubi cùm dixiſſet, velle ſe deſcribere ludos Romanos, addit, non eò ſe facere illud, ut gratiam conciliet operi θεατρικαῖς d προσθήκαις, καὶ λόγοις ἀνθηροτέροις (*amœna diverticula* Livius e appellat) ἀλλ' ἵνα f τῶν ἀναγκαίων τι πιστώσηται πραγμάτων.

Sic igitur ſtatuimus, digreſſiones tum delectare, atque ornare: tum ea confirmare, quæ narrantur: quorum ille finis hiſtorici eſt ſecundarius; hunc præcipuè ſibi proponit: imò abſque eo fine digreſſio culpâ non carebit.

Hæc cauſſa eſt, cur hiſtoricorum nonnulli ſedulò digreſſiones refugiant. Uti à Livio factum videmus, cujus iſta ſunt verba libro nono: *Nihil minùs quæſitum à principio huius operis videri poteſt, quàm, ut plus iuſto ab rerum ordine declinarem, varietatibuſque diſtinguendo opera, & legentibus velut diverticula amœna, & requiem animo meo quærerem: tamen tanti regis ac ducis mentio, quibus ſæpe tacitis cogitationibus volutavit animum, eas evocat in medium: ut quærere libeat, quinam eventus Romanis rebus, ſi cum Alexandro foret bellatum, futurus fuerit.* Et tamen ne illa quidem digreſſio planè extra propoſitum eſt. Nam pertinebat ad virtutem Papirij Curſoris, nôſſe, an par fuerit futurus Alexandro Magno, ſi is cum exercitu in Italiam trajeciſſet.

Cautè etiam hac parte ſe geſſit Thucydides. Non item Theopompus in libris hiſtoriæ Philippicæ, qua egit de rebus geſtis Philippi,

a *Per digreſſionem.*

b *Digreſſionibus utitur nõ raro, eoque hiſtoriæ faſtidium levat, lectoremque interdum reficit, ac retinet.*

c *Prope finẽ.*

d *Theatrica appendice, & floridiori ſermone.*

e *Lib. 9.*

f *Sed ut rei neceſſariæ fidẽ faciat.*

Philippi, Amyntæ filij, Alexandri M. patris. Eam historiam cùm digressionibus Theopompus implêsset: Philippus, proximus ab ultimo Macedonum rex, Persei pater, ex libris LVIII (tot enim scripserat Theopompus) fecit libros XVI, nihil de suo addens, sed solùm digressiones ejus resecans: quemadmodum ex Photio discimus.

Nec satis est, ut ne digressionibus utamur nimis multis: nam etiam in paucis peccari potest: ut si sint ἄκαιροι a, nihilque ad præsens institutum pertineant. Qualis est philosophica illa Othonis Frisingensis, quæ est lib. I. de gestis Friderici cap. V. item theologica illa cap. LIII. Ut de Suevica historia Martini Crusij, & aliis aliorum, nihil dicam.

a *Intempestiva.*

Imò si Sebastianum Maccium audimus, hujus criminis rei etiam sunt Polybius, & Sallustius. at quanti viri! & tamen, ut Maccio videtur, turpiter se hîc dederunt: ut qui inutilibus digressionibus historiam repleverint, atque id non alio fine fecerint, quàm ut stulto fastu sese supra cæteros efferrent. Audiamus hominem in florentissimos scriptores debacchantem: *Polybius, & Sallustius, ita peccarunt, ut nullam unquam veniam impetrarint. In hoc duntaxat se occupant, dum digrediuntur, laudant se ipsos, atque oculos ita captare student, ut ab cæterorum lectione penitus summoveant. Hic est finis omnium digressionum, quas tam Polybius, quàm etiam Sallustius, faciunt. Hoc verò genus scriptionis est maximè vituperabile, & naso adunco omnino suspendendum. Et est minùs tolerabile, quando, qua fuerit historici conditio, non ignoratur. Sallustij vita qualis fuerit, notum lippis & tonsoribus. De Polybio quid dicam? Fuit oriundus Megalopoli in Arcadia ex abiectissimis; atque ignobilissimis parentibus, datus pædagogus Scipioni. Sed cùm nullam præ se ferret gentis nobilitatem, voluit dicendo famam virtutis sibi comparare: propterea se, suumque studium, tantopere iactavit: atque ad id nobis inculcandum, dicit, se interfuisse, præfuisse, administrâsse. Sed quid vanius? quid ambitiosius? Vitium profectò hoc est vel maximum; sed quod totum in hominis conditionem convertitur. Tam enim Sallustius, quàm etiam Polybius, cum plebeij essent, atque ignobiles, sine ulla parentum suorum imagine nobilitatem sibi, de se prædicando, comparare voluerunt.* Quæ verba viri neutiquam vel ingenij, vel eruditionis aspernandæ, propè, nequid dissimulem, cerebrũ mihi findunt. Nam quale est illud,

quod ait Polybium, & Sallustium, natos fuisse *abiectissimis atque ignobilissimis parentibus*? O spissam inscitiam! quis nescit Polybium, ut de hoc primùm dicam, fuisse filium Lycortæ *a*? At is non tantùm Achæorum ad Romanos, sed etiam ad *b* Ptolomæum, Ægypti regem, legatus fuit. Imò gentis *c* Achæorum fuit στρατηγὸς, quem Latini prætorem, vel imperatorem, vocant. Eâque in dignitate, & prudentissimis consiliis, & rebus fortiter gestis, tanto se honori parem ostendit. Quæ ex Polybianis legationum excerptis certissima sunt: & si ista nondum viderat Maccius, saltem pleraque horum ex Livio, quem unum cum Thucydide prædicat, scire debuit. Siquidem Livius lib. XXXV narrat, prælio, quod inter Philopœmenem, & Nabidem, commissum fuit, Lycortam hunc Megalopolitanum equitibus præfuisse. Idem Livius lib. XXXVIII. sic de eo scribit; *Vtrimque legatio missa Romam est. exules quoque Lacedæmoniorum suorum caussam legationemq; Achæis iniunxerunt. Diophanes & Lycortas, Megapolitani ambo, principes legationis Achæorum fuerunt.* Et libro proximo: *In Peloponneso adventus Romanorum legatorum, qui ex Macedonia in Achaiam ire iussi erant, exspectabatur, adversus quos, ut præparata consilia haberent, Lycortas prætor consilium indixit.* Ubi & mox Lycortæ hujus ad Appium orationem subjungit. Et quale est, quod Polybium fuisse Scipionis duntaxat pædagogum calumniatur? Quasi in eam spem ut pueros doceret, educatus fuerit à patre, principe Achæorum, quorum Resp. inter Græcos tum plurimùm poterat, unde & (verba Livij *d* sunt) *magnæ auctoritatis apud Romanos tum gens Achæorum erat.* Imò quod Cicero, & alij, Achaiam κατὰ συνεκδοχὴν pro universâ usurpant Græciâ, id non aliunde est, quàm quia, cum Romani Græciam subigerent, Achæi in ea principatum obtinerent: quemadmodum in Oratoriis Institutionibus *e* etiam diximus. Ab nobili eâ gente Polybius cum patre Lycorta, & Arato, Arati filio, legatus missus fuit ad Ptolomæum Epiphanem. Et hic honos cùm ei in patria haberetur, necdum attigerat ætatem legitimam capessendæ Reip. ut ipse indicat. Etiam postea Achæorum *f* ad consules Romanos in Thessaliam legatus fuit: ac mox in patriam reversus consilio suo effecit, ut Achæi liberarentur multâ, quæ exsuperaret CXX talenta. Præfectus quoq; *g* equitũ fuit. Postquam verò in Romanorum venit potestatem, *Scipio,*

a *Polyb. in Excerptis Legat. tmem. 37.*
b *Ibid.*
c *Ibid. tmem. 33.*
d *Lib. 38.*
e *Lib. 4. cap. 8.*
f *Polyb. in Excerpt. Legat. tmem. 78.*
g *Ibid. tmem. 73.*

elegans

elegans liberalium studiorum, omnisque doctrinæ & auctor, & admirator, domi militiæque secum habuit: ut Velleius Paterculus [a] inquit. Nec solùm Scipioni huic Africano, quamquam unus is multorum instar esse posset; sed regibus etiam, variarumque gentium principibus, summâ amicitiâ conjunctissimus vixit. Multum etiam Locriorum civitati utilis fuit [b], quæ uni huic acceptam tulit immunitatem durissimorum onerum, cui adstricta erat legibus pacis initæ cum Romanis. Nec si Polybius de se ista tacuisset, alij ea ignorare nos sivissent. Nam Pausanias in Arcadicis testis est statuarum ei in Græcia positarum: quæ res satis arguit, quam gratus fuerit suis. Jam scriptis quid laudatius? Josephus [c] eum vocat ἀγαθὸν ἄνδρα [d], Strabo [e] ἄνδρα φιλόσοφον [f], Ælianus [g] ἄνδρα πολυμαθῆ [h], Velleius præcellentem ingenio virum, Livius [i] hautquaquam spernendum auctorem, quod fortasse κατὰ λιτότητα dictum de eo, quem Cicero [k] ipse appellat auctorem imprimis bonum. Nempe quomodo Achilles Homero [l] vocatur οὐκ ἀφαυρότατος Ἀχαιῶν [m], qui Achivos omnes fortitudine superabat: quomodo item Pythagoras Horatio dicitur *non sordidus auctor Naturæ, verique.* De quo loquendi genere multa Casaubonus ad Polybium [n], & nos in Oratoriis nostris [o]. Huic viro, & genere, & rebus gestis, & scriptis nobilissimo, ita insultat Maccius, ut hominem pædagogum appellet, genere aiat ortum vili abjectoque, animo etiam adeò stolido inflatoque fuisse dicat, ut digressiones affectârit, non aliâ de caussâ, quàm ut eorum instar, quibus mali obtigere vicini, suarum fieret laudum curio ac buccinator. Quod nunquam dicet, qui satis attenderit, cujusmodi sint digressiones Polybij. Nam passim quidem digreditur, sed vel ut locum aliquem describat, sine cujus notitia res non possit intelligi: vel ut caussa rei ac modus, quo quid gestum est, melius intelligatur: vel ut alienam refellat opinionem, quæ officeret narrationi suæ. Ita lib. II. caussas aperit, quibus feliciter adeò creverat Achæorum Resp. Lib. IV tractat de caussis, ex quibus Cynethensium infelicitas provenerat. Lib. VI integer digressio est, quâ, cur Romani post clades à Pœnis acceptas è misero adeò statu emerserint, atque ad tantam magnitudinem pervenerint, caussam esse docet, non fortunam, quam amentes eventuum caussam facere solent: sed prudentiam Romanorum,

a *Lib. 2.*
b *Polyb. lib. 12.*
c *Lib. 12. Antiq. Iuda. cap. 13.*
d *Virum bonum.*
e *Lib. 1.*
f *Hominem philosophum.*
g *Lib. de acie instr. cap. 1.*
h *Virũ multiscium.*
i *Lib. 30.*
k *Lib. 3. de Offic.*
l *Il. ad. O.*
m *Non infirmissimus Achæorum.*
n *Pag. 1034.*
o *Lib. 4. Orat. Instit. cap. 10.*

hoc eſt, tum Reip. formam, tum ſcientiam militarem. Quæ ſummi viri diſſertatio auro magis aurea eſt. Lib. IX. diſſerit de inſtitutione præclari imperatoris, & ſcientiis, quibus ei opus. Lib. x agit de ratione dandi ſigna per faces: nec veterum morem docere contentus, etiam inventis ſuis artem eam adauget. Item lib. XVII. cauſſas adfert, cur Romani vincere potuerint phalangem Macedonicam, quæ invicta priùs erat, ac ejus erat naturæ, ut vinci haut poſſe, neque id temere, perſuaſum eſſet. Multis etiam locis de hiſtoriæ natura, atque hiſtorici officio diſſerit. Quod ſiquis contendat, talia potiùs ad philoſophum, quàm hiſtoricum, pertinere; equidem non refragabor: tantùm dicam, hiſtoricum illum omne, meo judicio, punctum ferre, qui, admirabili cinno, non philoſophi minùs, quàm hiſtorici munus, expleverit. Atque id facilè mihi conceſſuros arbitror, qui perſuaſum habeant, hiſtoriam, & philoſophiam πρακτικὴν, fine convenire; neque aliud hiſtoriam eſſe, quàm philoſophiam exemplis inſtitutam: ut ſuperiùs etiam dicebamus.

Nec propterea neceſſe puto, ut hac ſemper parte Polybium potiùs imitemur, quàm cæteros, qui in digrediendo, & parciores ſunt, & breviores. Eſt enim non unum hiſtoriæ genus: neque idem hiſtoricis omnibus propoſitum eſt. Polybius non contentus prodere ſui temporis hiſtoriam, ſimul πρᾶξιν tradere inſtituit civilis doctrinæ, tum ejus, quæ in adminiſtranda Rep. verſatur, tum quæ ad militarem diſciplinam pertinet: quibus duabus partibus politice abſolvitur. Idem ſi nobis propoſitum ſit, locum itidem habebunt digreſſiones etiam longæ, & philoſophicæ. Sed non omnia ſic tractari opus eſt: imò nec omnia debent, nec ab omnibus poſſunt.

A Polybio ad Salluſtium venio: quem temere ait Maccius generis nobilitate Livio cedere. Nam quo veteri auctore id adſtruet? Nec dicere poſſit dignitate inferiorem fuiſſe: nam & quæſtor, & tribunus plebis, & ſenator Romanus fuit. Imò & Julij Cæſaris favore hoc conſecutus eſt, ut Africæ eſſet prætor: unde eas eſt opes conſecutus, ut, qui prius paternam domum vendere fuerat coactus, is poſtea emerit amæniſſimos hortos ſub Quirinali extra pomœrium ad portam Collinam, qui hodieque dicuntur *horti Salluſtiani*. Hæc ſatis certa ſunt, partim ex oratione ea in Salluſtium, quæ vulgo Ciceroni tribuitur,

tur; quam antiquam admodum esse, vel inde liquet, quòd eam, tanquam ipsius Ciceronis, Quinctilianus *a* citet: partim ex schidis antiquis, quarum indicio istæc in Sallustij vita legimus, cùm eâ, quam in sua Sallustij editione ante seculum & amplius posuit Pomponius Lætus, tum illa, quam scripsit Petrus Crinitus. Interim fatemur, vitam historici defendi non posse: uti nec illud, quòd qui ipse vitiis erat coopertus, usque adeò in illa invehatur, quasi alienis vitiis invideret. Sed de isto quæstio non est: verùm fueritne genere vili, dignitate nullâ, ac propterea animo stultè adeò superbo, ut crebrò digredi soleat, atque id semper, quò, vituperantibus cunctis, sese ipse laudaret. Quæ pura puta calumnia est. Nam sive digrediatur, ut locum exponat, res sine eo intelligi non potuit: sive corruptos civitatis mores, similiaque narret, sunt ea inter caussas eorum, quæ deinde contigerunt. Sanè quanto aliter sapiens vetustas de historia Sallustij, quàm Maccius, judicavit! Nam, qui proximi illis temporibus fuere, Velleius Paterculus, & M. Seneca Rhetor, alter *b* eum *perfectissimum in forma operis* sui vocat: alter *c* ipsi Thucydidi præferre non dubitat: nec Quinctilianus *d* idem facere veretur: imò à doctissimis quibusque Romanorum, principem in historicis locum ei tributum esse, vel ex Martialis *e* de eo epigrammate notum est.

a *Lib. 4. cap. 1.*

b *Velleius lib. 1.*
c *Sen. lib. 9. declam. 1. & controvers. 25. lib. 5.*
d *Lib. 10. cap. 1.*
e *Lib 14.*

CAP. XXIII.

DE DISPOSITIONE, *sive ordine. Quàm is historico etiam necessarius sit. Proœmio etsi primus locus debeatur, postremò tamen scribi posse: atque id à Thucydide etiam, ac Dionysio, factum videri. Duplex proœmij munus. Quandoque tamen & tertium iis accedere, ut benevolentiam paret: quod ita esse, Livij autoritate contra Lucianum comprobatur. Proœmij virtus, ut quasi è visceribus historiæ trahatur: ac Sallustium à Fabio reprehendi, quòd istoc neglexerit. Damnantur exordia frigida, magnifica nimis, & longa. Reprehensi item, qui proœmium penitùs omittunt, atque in eo se*

Xenophontem imitari dicunt, vel Cæsarem. Philosophorum, & veterum oratorum mos, invocare numen initio operis. Cur historici non æquè id agant, ac poëtæ. Vnde poëtæ dicantur sacri vates, Deorum ministri, ac interpretes.

ALteram seu corporis, seu exædificationis historicæ partem feceramus ordinem, sive, ut Græci vocant, τὸν κατὰ τὴν οἰκονομίαν χειρισμὸν *a*. Hujus quàm studiosus esse debeat historiæ scriptor, ostendit Dionysius Halicarn. *b* qui inter quinque illa, quorum habenda est ratio, ordinem quoque ponit: item Diodorus Siculus initio lib. v. ubi & Ephorum laudat, quòd non solum curârit illa κατὰ τὴν λέξιν *c*, sed etiam κατὰ τὴν οἰκονομίαν *d*.

Primum verò ordine in historia locum tenet procemium: quod tamen non impedit, quò minùs postremo loco scribatur. Fecit hoc Thucydides, ut verba illa in ingressu operis ostendunt: Θουκυδίδης *e* Ἀθηναῖος ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων, ὡς ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους· ἀρξάμενος εὐθὺς καθισταμένου. Non ξυγγράψω *f* dicit, sed ξυνέγραψε *g*, non ἀρξόμενος *h*, sed ἀρξάμενος *i*. Idem factum à Dionysio Halicarnasseo, qui similiter in præfatione suâ ait: Τότε ἐπεχείρησα τῇ γραφῇ *k*. Ait ἐπεχείρησα *l*, non ἐπιχειρήσω *m*. Propterea Lucianus quoque de exordio demum tractat, postquam universa penè tradiderat historiæ scribendæ præcepta. Eam partem sic orditur, Πάντων *n* δὲ ἤδη παρεσκευασμένων καὶ ἀπροοιμίαστον μέν ποτε ποιήσεται τὴν ἀρχὴν &c. Licet verò necesse non sit, ut procemium primò scribatur: tamen, ubi scriptum est, initio poni debere, vel ex voce ipsa satis est evidens.

Officium procemij minimùm duplex est. Prius est, ut significetur, qua de re historia instituatur. Alterum, ut lector attentus reddatur. Quibus tertium quandoque accedit, ut benevolentia captetur. Sed Lucianus solum priora duo agnoscit. Sic enim scribit *o*: Ὁπόταν *p* δὲ καὶ φροιμιάζηται, ἀπὸ δυοῖν μόνοιν ἄρξεται, οὐχ, ὥσπερ οἱ ῥήτορες, ἀπὸ τριῶν, ἀλλὰ τὸ τῆς εὐνοίας παρεὶς, προσοχὴν καὶ εὐμάθειαν εὐπορήσει τοῖς ἀκούουσι. Etiam cur necesse non habeat histo-

a *Diod. Sicul. initio lib. 5.*
b *Epist. ad Cn. Pompeium.*
c *Verborum elegantiam.*
d *Ordinem.*
e *Thucydides Atheniensis bellū Peloponnensium, Atheniensiumque, quod inter se gesserūt, conscripsit, exorsus statim ab eo moto.*
f *Scribam.*
g *Scripsi.*
h *Orsurus.*
i *Orsus.*
k *Tum demū hāc historiam sum aggressus.*
l *Aggressus sum.*
m *Aggrediar.*
n *Porrò iam adornatis omnibus, aliquādo etiam absq; procemio auspicabitur.*
o *Lib. de scribēda historia.*
p *Quando verò procemio utetur, à duobus tantum ordietur, non, ut rhetores, à tribus: sed benevolentiæ loco prætermisso, attentionem & docilitatem pariet auditoribus.*

hiſtoricus benevolentiam parare, rationem continuò adjungit: Προσέξουσι *a* μὲν γὰρ αὐτῷ, ἢν δείξῃ, ὡς περὶ μεγάλων, ἢ ἀναγκαίων, ἢ οἰκείων, ἢ χρησίμων ἐρεῖ. Sed Livius ſecurè hoc præceptum negligit. Tria enim facit in præfatione ſuâ. Ac primùm argumentum operis indicat, cùm inquit: *Facturuſne operæ pretium ſim, ſi à primordio urbis res populi Romani perſcripſerim.* Attentum verò lectorem reddit, cùm mox vocat *res geſtas principis terrarum populi.* Item cùm ait, *Cæterùm aut me amor negotij ſuſcepti fallit, aut nulla unquam reſp. nec maior, nec ſanctior, nec bonis exemplis ditior fuit: nec in quam ſerò avaritia luxuriaq; immigraverint: nec ubi tantus, ac tam diu paupertati, ac parſimoniæ honos fuerit: adeò quanto rerum minus, tanto minus cupiditatis erat.* Quæ operis inſtituti dignitatem commendant. Benevolentiam denique parit his verbis: *Etſi in tanta ſcriptorum turbâ, mea fama in obſcuro ſit: nobilitate ac magnitudine eorum, qui nomini officient meo, me conſoler.* Item cùm ait: *Ego contrà hoc quoque laboris præmium petam, ut me à conſpectu malorum, quæ noſtra tot per annos vidit ætas, tantiſper certè, dum priſca illa totâ mente repeto, avertam, omnis expers curæ, quæ ſcribentis animum, etſi non flectere à vero, ſollicitum tamen efficere poßit.* Suntque ſimilia iſtis in eodem prologo.

a Advertent enim ipſi animum, ſi oſtenderit, quam de magnis, aut neceſſariis, aut ad ipſos pertinentibus, aut utilibus denique rebus ſit dicturus.

Præterea videndum, quæ prooemij virtutes ſint, quæ item vitia. Optima ſunt illa, quæ ex narrationis viſceribus trahuntur. Qualia ſunt Herodoti, Thucydidis, Dionyſij, Livij, Taciti, aliorum multorum. At non item probari ſolent, quæ vel omni commentationi, vel ſaltem cuivis hiſtoriæ, aut prope omni conveniant. Si tamen Fabio *b* credimus, *Criſpus Salluſtius in bello Iugurthino & Catilinario, nihil ad hiſtoriam pertinentibus principiis uſus eſt.*

b Lib. 3. cap. 10. iuxta edit. Rob. St. Aliis verò id cap. 8.

Vitioſa etiam ſunt procemia frigida: quali uſus Callimorphus medicus, Parthicæ hiſtoriæ auctor: in cujus procemio colligebat, medici eſſe hiſtoriam ſcribere, quia Æſculapius foret Apollinis filius, Apollo verò ſit dux Muſarum, atque omnis eruditionis princeps. Auctor Lucianus *c*, qui & ſimilia refert exordia, & quidem frigida ὑπὲρ *d* τὴν Κασπιακὴν χιόνα, καὶ τὸν κρύσταλλον Κελτικόν, ut ipſe loquitur. Hujuſmodi quæ ſunt, abſterrent à lectione hiſtoriæ, priuſquam cœperis. Nec enim facilè ab eo præclari aliquid exſpectes, qui in portu ipſo impingit.

c Lib. de ſcribenda hiſtor.
d Magis quã Caſpiæ nives, & glacies Gallica.

Nec

Nec frigida solùm exordia damnantur, sed etiam nimis magnifica. Qualia si præponantur historiæ vulgari stylo scriptæ, non minùs ridiculum esse dicit Lucianus, quàm cum Cupido inducitur Herculis, aut Titani alicujus personam sustinens. Unde & iis, qui exordio ejusmodi utuntur, acclamari statim solet *a*,

a *Horat.*

Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus.

Hoc ne usu veniat nobis, jubet Lucianus, ut omnia sint similia, & ejusdem coloris, atque ut reliquum corpus capiti respondeat: ne galea quidem aurea sit, thorax verò ex pannis vetustis, aut pellibus putridis; clypeus item salignus, tibialia conchis obsita, aut ex corio suillo facta.

Nec debent ea esse nimis longa, quod tantumdem esset, ac siquis Rhodij illius colossi caput pumilioni imponeret.

In contrarium verò peccant, qui prooemium planè omittunt, quod idem Lucianus simile esse dicit, ac siquis hominem produceret sine capite. Solent verò tales defendere se, cùm aliorum, tum Xenophontis exemplo, qui expeditionem Cyri minoris sic orditur: Δαρείου *b* καὶ Παρυσάτιδος παῖδες γίγνονται δύο. Sed respondet Lucianus, nescire istos, ὡς *c* δυνάμεις τινὰ προοίμιά ἐστι λεληθότα τοὺς πολλούς: quod alibi fusiùs declarat. Tamen Cæsar quoque prooemio abstinet. Sed commentarios ille, non justam historiam scripsit: ut non semel dictum.

b *Darij, & Parysatidis filij fuere duo.*
c *Esse prooemia quædam vi ac potestate, quæ fugiant multos.*

Illud extremo loco in considerationem venit, num in prooemio etiam invocare debeat historicus. Sanè Xenophon in Oeconomico jubet σὺν *d* τοῖς θεοῖς ἄρχεσθαι παντὸς ἔργου. Philosophis quidem id in more fuisse, indicat Jamblichus in vita Pythagoræ *e*. Ac antiquos quoque oratores id facere consuêsse, testis est Servius in illud XI Æn.

d *Actionem omnem à Diis auspicari.*
e *Initio operis.*

Præfatus Divos solio rex infit ab alto.

Ubi & Ciceronis illud tangit ex Divinatione: *Tu horum nihil metuis, nihil cogitas, & siquid ex vetere aliqua oratione,* JOVEM EGO OPTIMVM MAXIMVM, *aut aliquid eiusmodi discere potueris, præclarè te paratum in iudicium venturum arbitraris.* De poëtis verò satius puto tacere. Nam nemo adeò est à Musis alienus, ut initio operis illas ab iis invocari ignoret. Sed de historicis id dici non potest: quippe qui invocationem soleant omittere. Unde Livius præfationem suam ita claudit: *Sed que-*

relæ

relæ ne tum quidem gratæ futuræ, cùm forsitan & necessariæ erunt: ab initio certè tantæ ordiendæ rei absint, cùm bonis potius omnibus, votisque ac precationibus deorum dearumque, si, ut poëtis, nobis quoque mos esset, libentiùs inciperemus, ut orsis tantùm operis successus prosperos darent. Etiam Lucianus [a], de ineptis quibusdam historicis agens, inter alia inquit: Εἷς [b] μέν τις αὐτῶν ἀπὸ Μουσῶν εὐθὺς ἤρξατο, παρακαλῶν τὰς θεὰς συνεφάψασθαι τοῦ συγγράμματος. Deinde more suo falsè hunc ridet: Ὁρᾷς [c] ὡς ἐμμελὴς ἡ ἀρχὴ, καὶ παρὰ πόδα ἡ ἱστορία, καὶ τῷ τοιούτῳ εἴδει τῶν λόγων πρέπουσα; Nec obscura est ratio, cur historicos à poëtis hac etiam parte differre putarint. Nam ita statuebant, in iis, qui ingenio ad historiam scribendam idoneo sint, & illis instructi disciplinis, quarum notitiâ historico opus est, nihil ulterius, præter fidem & industriam, requiri: in poëtis verò exigi spiritum [d] ἔνθεον καὶ κάτοχον ἐκ Μουσῶν [e]: unde illud Sulmonensis poëtæ [f]:

Est Deus in nobis, sunt & commercia cæli:
Sedibus æthereis spiritus ille venit.

Atque, ut idem alibi [g] ait,

Hinc sacri vates, & Divûm cura vocantur. Imò Plato ipse eos Deorum ἑρμηνέας καὶ ὑπηρέτας [h] appellat in Jone: nempe quia cælitus veniat furor iste, quo correpti ea canunt, per quæ Dij volunt hominibus mentem suam aperire.

CAP. XXIV.

Acceditur ad ordinem, qui in narratione servari debet: is duplex; unus, quo temporis ratio habetur; alter, qui generum sequitur distributionem: & quando, vel hoc, vel isto, uti oporteat. Temporis ordinem à fama peti non debere. Quis ordo servandus sit in sex istis; quis egerit, quid, cur, quomodo, ubi, & quando. Quanto plus fructus capiatur ex historia, quæ partes connectit; quàm illis, quæ de partibus seorsim agunt: & quis ordo historiæ adeò luculentæ. Riccobonus refellitur. Non semper temporis ordinem servari in historia, quæ de totâ, vel pluribus etiam nationibus, tractat. Transeundi in eâ

Q *ratio.*

a *Lib. de hist. scrib.*
b *Ac unus quidem ipsorũ statim à Musis exordiebatur, invocãdo deas, ut ipsæ opus hoc scribenti adesse vellent.*
c *Vides, quam concinnum principium, quã in promtu historia, quã tali orationis formæ conveniens?*
d *Lucian. de hist. scrib.*
e *Divinum à Musis afflatũ.*
f *Lib. 3 de Arte.*
g *Lib. 3 Amor. el. 8.*
h *Interpretes ac ministros.*

ratio. Thucydidem, dum accuratè nimis tempus observat, subinde fieri obscurum: contrà verò Tacitum, & alios, perspicuitatis caussâ, res diversi temporis simul complecti. Ὕστερον πρότερον *etiam in historia à Theone agnosci. De ordine, qui in Vitis observatur. Iudicium de ordine, quem historiæ Augustæ scriptores sequuntur.*

SAtis dictum de procemio, quæ pars historiæ prima est, si loci ordinem spectes. Sed dignitate longè est princeps ipsa narratio, quæ constituit τὸ σῶμα τῆς ἱστορίας a, ut Lucianus vocat. Debet verò mollis ac placida esse ad narrationem transitio, ut idem ait. Εὐαφὴς ἔστω, inquit, καὶ εὐάγωγος ἔστω ἡ ἐπὶ τὴν διήγησιν μετάβασις.

a *Historiæ corpus.*

In narratione duplex servatur ordo. Siquidem historici in eâ vel τοῖς χρόνοις ἀκολουθοῦσι b, vel ταῖς περιοχαῖς τῶν πραγμάτων c, ut ait Halicarnassensis; qui & prius illud à Thucydide, posterius ab Herodoto factum ait.

b *Tempora sequuntur.*
c *Rerũ complexiones.*

Videamus, quando vel hoc, vel illo ordine sit utendum. Plurimùm verò illud pendet à rei natura, de qua agendum. Res ea vel est corporis integri, vel unius hominis. De corpore toto vel refertur res simplex, vel res plures. In re simplici eo omnia ordine prosequemur, quo gesta sunt. Sed ordinem hunc à rumore neutiquam discere oportet. Nam *summam rerum nuntiat fama, non ordinem*: ut Plinius ait epistolâ ad Minutianum d. Ubi verò ordinis satis gnari sumus; haut ullo artificio opus est, nisi quatenus & aliqua ejus ratio habetur in commemorandis sex istis, quæ in omni narratione spectari solent, personâ, ré, caussâ, modo, loco, ac tempore. Quàm rem commodè satis exposuit Franciscus Patricius. Nec enim, si agendum esset de Rhodiorum obsidione, rectè ordiremur à militum numero, hinc arma describeremus, tum caussam suscepti belli exponeremus, postea indicaretur locus, postremò belli successus, & quo tempore hæc contigissent. Nam ista ordinis perturbatio multum turbaret lectorem. Ut verò distinctè omnia narrentur, ita potiùs digeremus. Primùm exponemus auctorem, hinc occasionem, tum apparatum & instrumenta, postea locum, & agendi modum, postremò actionem ipsam, atque suc-

d *Lib. 4. epist. 11.*

ſucceſſum. Suum verò attributis ſingulis tempus addetur. Eſt enim quaſi communis quædam omnium veſtis: eoque, ſi in ſingula dividatur, nulli partium deerit, quo contegatur. Hic ordo plurimùm eſt ſervandus, cùm naturæ maximè ſit conſentaneus. Interdum tamen negligitur, quia caſus alium ordinem offerat. Atque hæc quidem ſatis perſpicua ſunt.

At operoſior multò eſt οἰκονομία hiſtoriæ ejus, quæ res multas comprehendit. Quin tanto hîc magis habenda eſt ordinis ratio, quanto amplius fructus ex ejuſmodi hiſtoria hauritur. Nam (ut optimè Polybius [a] monet) *univerſam illorum, quæ ad ſummam rerum conferunt adminiſtrationem in iis, quæ acciderunt, quando, & à quibus principiis quæque ſunt profecta, quove modo hunc tandem finem res ſint nactæ: hæc ex iis, qui particulatim res geſtas ſcripſere, non cognoſcas: niſi fortè aliquis, ubi nobiliſſimas urbes ſingillatim adierit, aut etiam mehercule pictas in tabula fuerit contemplatus: ſtatim putaturus ſit, totius quoque orbis figuram, univerſumq; adeò illius ſitum atque ordinem, probè ſe didiciſſe: quod penitus à ratione ſit alienum. Omnino, meo quidem iudicio, ſimiles ſunt, qui ſibi perſuadent, è particulari hiſtoriâ ſummæ rei notitiam ſatis commodè parari poſſe, iis, qui diſiecta membra corporis antè animati ac pulchri tuentes, abunde ſatis ſpectatam ſibi crediderint animalis ipſius vim, actiones, ac pulchritudinem. nam ſiquis illa membra repentè in unum compoſuerit, & denuo integrato animali ſuam formam, & animæ decus reddiderit, atque ita rurſus iiſdem illud ipſum oſtenderit: omnes, credo, ſtatim fateantur, longè ſe antea à rei veritate abfuiſſe: non multò ſecus, atque eos, qui ſomnia vident. quippe ex parte quidem de toto ſubire animum cogitatio; cæterùm ſcientia, & cognitio vera haberi nequaquam poteſt. Quamobrem ita exiſtimare debemus: parum omnino ſingularum partium hiſtoriam ad rerum univerſarum conferre notitiam, & fidem: quam ex ſolâ cunctarum inter ſe partium connexione & comparatione, item ſimilitudine ac differentia, aliquis conſequatur: eoq; modo in penetralia admiſſus hiſtoriæ, & utilitatem, & voluptatem ex eâ poterit capere.* Hactenus Polybius: quem quia locus eſſet longior, Latinè ſolùm loquentem induximus.

[a] *Lib. 1. pag. 4. edit. Caſaub.*

Ex his verò ſatis liquet, quantum referat, ex particularibus hiſtoriis contexi univerſalem. Quod verò ad ordinem atque οἰκονομίαν ejus, ante omnia diſpicere oportet, num res geſtæ

continuâ ſerie ſint connexæ, uti quæ ab uno geruntur imperio: qualia fere ſunt, quæ Livius narrat de Romanis, antequam cum claſſe traiicerent in Siciliam: an à diverſis gentibus fiant, ſed unum in finem referantur, uti illa apud Polybium, qui variarum gentium hiſtoriam tractat, ſed ita ut ad imperium Romanum reſpiciat προηγουμένως a, ad gentes alias κατὰ b δεύτερον καὶ περιστατικὸν λόγον, ut Stoici loquuntur: an deniq; ita à diverſis nationibus geſta ſint, ut minimè cohæreant: qualia ſunt, quæ Diodorus Siculus narrat: item Trogus, ſivè Juſtinus.

a *Primario.*
b *Secundario & per occaſionem.*

In poſtremo hoc genere dubium non eſt, quin unaquæque res integrè ſit narranda, priuſquam ad alteram tranſeatur. Nempe, ut quoque Diodorus Siculus c hac ipſa de re ſcribit, Οὕτω d μάλιστα διαλαμβάνομεν, τὴν ἱστορίαν εὐμνημόνευτον, καὶ σαφῆ γενέσθαι τοῖς ἀναγινώσκουσιν. Sanè Herodotus id plurimùm obſervat. Idemque faciunt Paterculus, ac Juſtinus: quos immeritò ſugillat Riccobonus, quaſi ſeriem temporis malè neglexerint. Nimirum non vidit, quando res nec ex eodem principio naſcuntur, nec eundem in finem tendunt, tunc minimè requiri, ut ob ſolam temporis cognationem intercidamus narrationem. Quin id non modò opus non eſt, ſed in hiſtoria legitima, hoc eſt eâ, quam Græci διεξοδικὴν καὶ πραγματικὴν appellant (nam χρονολογίας diſpar ratio eſt) ne fieri quidem debet: quia eâ res intelligentiam moratur. Profectò ut Pentheum, aut Apſyrtum diſcerptum, difficulter agnoviſſes: ita nec facilè intelligas narrationem, quæ rebus aliis crebrò interſecatur. Nec eò tempus ignorabitur, quia illud initio, aut fine cujuſque narrationis, poterit indicari.

c *Initio lib. 16*
d *Sic putamus hiſtoriam memoria facile comprehendi, & perſpicuam reddi legentibus.*

At diſpar ratio eſt primi ſecundique generis, ubi vel unius imperij res commemorantur, vel diverſarum gentium, ſed ita ut ad unum referantur. Nam in hujuſmodi hiſtoriâ ſequimur rationem temporis, contrà quàm poëtæ facere ſolent. Quâ de re ita Macrobius lib. v Saturn. cap. 11. *Homerus vitans in poëmate hiſtoricorum ſimilitudinem, quibus lex eſt incipere ab initio rerum, & continuam narrationem ad finem uſque perducere, ipſe poëticâ diſciplinâ à rerum medio cœpit, & ad initium pòſt reverſus eſt.* Similiter Lucianus e jubet ὁμοχρονεῖν, & ea conjungere inter ſe, quæ temporibus congruunt. Sic enim ſcribit, πρὸς f πάντα συνειδέτω, καὶ ὡς δυνατὸν ὁμοχρονείτω. καὶ μεταπετέσθω ἀπ' Ἀρμενίας μὲν

e *Lib. de hiſt. ſcrib.*
f *Ad omnia feſtinet, &, quatenus fieri poteſt, quæ tẽporibus conveniunt, coniungat, tranſvoletque ex Iberia quidem in Mediam, hinc autẽ curriculo uno in Iberiam, inde in Italiam, ita ut nullam occaſionem prætermittat.*

εἰς

εἰς Μηδίαν· ἐκεῖθεν δὲ ῥοιζήματι ἑνὶ εἰς Ἰβηρίαν· εἶτα εἰς Ἰταλίαν, ὡς μηδενὸς καιροῦ ἀπολείποιτο.

Interim ne in hoc quidem genere perpetuò temporis ordo servatur. Quòd indicat Lucianus ipse, cum addit, ὡς δυνατόν a. Sanè esse, cùm necessitas cogat, nos de ordine esse securos: satis ostendit Diodorus Siculus lib. xx. his verbis: Τούτων b δ' οὕτως ἐχόντων ταύτῃ ἄν τις καὶ τὴν ἱστορίαν καταμέμψαιτο, θεωρῶν ἐπὶ μὲν τοῦ βίου πολλὰς καὶ διαφόρους πράξεις συντελουμένας κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν, τοῖς δ' ἀναγράφουσιν ἀναγκαῖον ὑπάρχον τὸ μεσολαβεῖν τὴν διήγησιν, καὶ τοῖς ἅμα συντελουμένοις μερίζειν τοὺς χρόνους παρὰ φύσιν· ὥς τε τὴν μὲν ἀλήθειαν τῶν πεπραγμένων τὸ πάθος ἔχειν, τὴν δ' ἀναγραφὴν ἐστερημένην τῆς ὁμοίας ἐξουσίας, μιμεῖσθαι μὲν τὰ γεγενημένα, πολὺ δὲ λείπεσθαι τῆς ἀληθοῦς διαθέσεως. *Hæc cùm ita se habeant, hoc quispiam loco historiam reprehendat, videns multas, generisque diversi res in vitâ eodem tempore geri: scriptores verò ad interrumpendam narrationem, & ad res, quæ uno geruntur tempore, dividendas, necessitate contra naturam adigi: Vnde sequatur, ut veritas quidem gestorum affectionem suam habeat: descriptio verò, cui facultas hæc negatur, quamquam res quidem imitetur, longo tamen intervallo post veram illarum affectionem relinquatur.* Hac de necessitate illustris etiam est Polybij locus in Legationum Ecloga LXXX. Latinè verò sic sonat. *Quos sermones apud Senatum isti legati habuerint, quæ à patribus responsa tulerint, & quomodo, omne genus humanitatis & comitatis experti, redierint: in expositione rerum Italicarum iam diximus. Est verò lector sæpe huius nobis admonendus, sicut etiam studiosè facimus: quod non raro orationes habitas à legatis, & data illis responsa, cogimur priùs exponere, quàm de ipsorum legatione decretâ, & de missione, verba fecerimus. Quoniam enim, per annos singulos res gestas, quæ temporibus inter se congruunt, scribentes, quæ apud quamque gentem sunt facta, summatim uno tempore conamur referre: perspicuum est, id scriptioni nostræ necessariò evenire.*

a *Quantum fieri potest.*

b *Pag. 755. edit. H. St.*

Multum verò lucis historiæ adfert, si aperta sit transitio: quod præstant istiusmodi verba initio apposita, *Interim, Per id tempus, Dum hæc geruntur*, & similia. Ita Livius lib. XXI, cùm egisset de descensu Annibalis ex Alpibus, & prodito ei Clastidio, verbis istis ad alia transit: *Cùm ad Trebiam terrestre constitisset bellum, interim circa Siciliam, insulasque Italiæ, mille armatis ad depopulandum oram Italiæ à Carthaginensibus missæ, novem Liparas, octo*

insulam Vulcani tenuerunt, tres in fretum avertit æstus maris. Persequitur deinde navalem pugnam inter Pœnos, & Romanos. Post multa dicturus de Cn. Scipionis in Hispaniam profectione, ita incipit, *Dum hæc in Italia geruntur, Cn. Scipio in Hispaniam cum classe & exercitu missus*, & quæ sequuntur. Sed, ut dixi, non transeundum ad partem aliam, nisi de priori, quod satis sit, dixerimus: nec ad priorem redeundum, nisi isti etiam parti sit satisfactum. Quæ omnia ratio ac prudentia moderari debet: ut à Livio fieri videmus. Thucydides verò, dum studiosè nimis temporis ordinem sectatur, obscuritatem effugere non potuit. Nam, ut Dionysius Halicarnassensis [a] etiam observat, *cùm multa eâdem æstate & hieme in diversis, ut fit, locis gererentur, imperfectas primas res gestas relinquens, alias attingit, quæ eâdem æstate & hieme contigerunt. Erramus igitur, & summâ cum difficultate res expositas mente iam turbatâ assequimur.* Itaque ait idem Dionysius, eum πολλὰ ποιῆσαι μέρη τὸ ἓν σῶμα [b]: contrà quàm ab Herodoto factum, quem ait, τὰς [c] πολλὰς καὶ οὐδὲν ἐοικυίας ὑποθέσεις προελόμενον, σύμφωνον ἓν σῶμα πεποιηκέναι. Quare prudẽtis est historici, recedere paulisper à serie temporis, quando ea res perspicuam magis reddit narrationem. Vidit hoc Tacitus quoque lib. XII Annalium, ubi cur res diversorum annorum in unum tempus interdum coniiciantur, hanc adfert caussam, *ne divisa haut perinde ad memoriam sui valeant.* Et ante eum scripserat Polybius lib. V [d]. *Etsi non fugit nos, bellum istud nondum finitum tempore illo fuisse, in quo desinunt res Græcanicæ superiùs enarratæ: iudicio tamen fecimus, quod hoc ordine, & partitione istâ, in contexendâ historiâ nostrâ utimur. Nam, ut lectores in exacta notitia temporis, quo res quæque per partes sunt actæ, non fallerentur; satis abunde illos instruximus, cùm in explicandis Olympiadis huius annis, & rebus Græcorum tunc gestis, principia & fines eorum, quæ in Asia fiebant, diligenter ubique annotavimus; & in memoriam lectori subinde revocavimus. Ad lucem namque, & facilem narrationis intelligentiam, faciendum omnino duximus in hac Olympiade, ut res in illâ gestas ne misceremus, donec ad sequentes Olympiades fuerit ventum: quarum res gestas, ut quæque illarum variis locis actæ ratione temporis inter se congruent, in annos singulos digerimus. Nam qui non aliquam partem separatim, verùm omnia simul, quæ ubique locorum fuere gesta, perscribere instituerimus, & quod iam alicubi antea diceba-*

a *Epist. ad Cn. Pomp.*

b *Vnum corpus in partes multas divellere.*

c *Multis, & dissimilibus argumentis assumtis, unũ corpus sibi consentiens fecisse.*

d *Pag. 378.*

dicebamus, maiùs historiæ opus, quàm ferè hactenus quisquam suscipere sit ausus, ipsi susceperimus; præcipua videlicet adhibenda nobis cura fuerit, quò sic omnia ordinentur, atque inter se connectantur, ut & universa scriptio operis nostri, & singulæ illius partes, perspicuam explicationem habeant.

Hæc satis ostendunt, in historia πραγματικῇ διὰ τὸ εὐπαρακολούθητον, hoc est, ut perspicuè res explicentur, non raro committi ὕστερον πρότερον, & exitus rei ante initia referri. Quod etiam Theon agnoscit in progymnasmatis, ubi nobilis ille rhetor sic scribit: Τὴν δὲ ἀναστροφὴν τῆς τάξεως πολλαχῶς ποιησόμεθα. καὶ γὰρ ἀπὸ τῶν μέσων ἔστιν ἀρξάμενον ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἀναδραμεῖν, εἶτα ἐπὶ τὰ τελευταῖα καταντῆσαι. Transtulit Camerarius: *Mutari autem ordo solet multifariam: nam & à medio orsus poterit ad initium recurrere, atque ita extrema persequi.* Ac ne id tantum de poëtis aut oratoribus dictum putes, subiicit Theon exemplum ex Thucydide. Ait enim: Καὶ Θουκυδίδης δὲ ἀπὸ τῶν περὶ Ἐπίδαμνον ἀρξάμενος, ἀνέδραμεν ἐπὶ τὴν πεντηκονταετίαν, ἔπειτα κατῆλθεν ἐπὶ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον. *Thucydides quoque de Epidamno orsus recurrit ad res annorum quinquaginta, unde ad bellum Peloponnesiacum pervenit.* Inde verò subjungit Theon: Ἔξεστι δὲ καὶ ἀπὸ τῶν τελευταίων ἀρξάμενον, ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ μέσα, καὶ οὕτως ἐπὶ τὴν ἀρχὴν καταντῆσαι· ὥσπερ Ἡρόδοτος διὰ τῆς τρίτης ἡμᾶς διδάσκει, λέγων οὕτω· πέμψας Καμβύσης εἰς Αἴγυπτον κήρυκα, αἰτεῖ Ἄμασιν θυγατέρα, αἰτεῖ δὲ ἐκ συμβουλῆς ἀνδρὸς Αἰγυπτίου, ὃς μεμφόμενος Ἄμασιν, ἔπραξε ταῦτα, ὅτι μιν ἀποσπάσας γυναικός τε καὶ τέκνων, ἔκδοτον ἐποίησεν εἰς Πέρσας. Εἶτα καὶ τὰ αἴτια διηγεῖται· ὅτι ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ᾐτήκει παρὰ τοῦ Αἰγυπτίων βασιλέως ἰατρὸν ὀφθαλμῶν, ὃς εἴη ἄριστος. ἡ γὰρ κατὰ φύσιν ἦν τάξις τῆς διηγήσεως, πρῶτον μὲν τὴν ὀφθαλμίαν εἰπεῖν τοῦ Περσῶν βασιλέως, καὶ ὡς πέμψας εἰς Αἴγυπτον ᾔτησε παρὰ τοῦ βασιλεύοντος ἐκεῖ ἰατρὸν ὀφθαλμῶν. ὁ δὲ τοῦτον ἀναπέμπει. ἔπειτα ὅτι χαλεπῶς φέρων ὁ ἰατρὸς, γυναικός τε καὶ παίδων ἀπολειφθεὶς, ἐμύνατο τὸν ἐκδόντα, συμβουλεύσας τῷ Περσῶν βασιλεῖ, αἰτῆσαι θυγατέρα παρὰ τοῦ Αἰγυπτίων βασιλέως, ἵνα ἢ δοὺς ἀνιῷτο, ἢ μὴ δοὺς ἀπέχθοιτο. Apponam quoque interpretationem Joach. Camerarij: *Licebit & ab ultimis incipere, & pergere ad media, atque ita ad prima devenire. Id quòd docuit nos Herodotus in tertio libro his verbis:* Misso præcone in Ægyptum, petiit Cambyses filiam Amasidos. Petiit autem de suasione Ægyptij cujusdam, qui hoc ageret odio Amasidos, à quo

à quo traditus fuisset Persis, abstractus à liberis & uxore. *Addit caussam: ab AEgypti rege petiisse Cambysen, medicum oculorum omnium præstantissimum. Nam naturalis ordo narrationis hic erat: primum, ut diceretur, ex oculis laborâsse regem Persarum, & misisse in AEgyptum illum, petiisseq; à rege AEgypti medicum oculorum, eumque transmisisse hunc. Deinde graviter ferentem medicum, deferendam sibi fuisse coniugem & liberos, ultum esse traditorem suum, & suasisse regi Persarum, ut peteret filiam AEgyptij, ut aut doleret, si dedisset; aut si non dedisset, haberet inimicum Persam.* His denique subiicit Theon: Ἔτι δὲ καὶ ἀπὸ τῶν μέσων ἀρξάμενον, ἐπὶ τὴν τελευτὴν ἐλθεῖν, εἶτα ἐν τούτοις λῆξαι. καὶ πάλιν ἀπὸ τῶν τελευταίων ἀρξάμενον, ἀναδραμεῖν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν, καὶ λῆξαι εἰς τὰ μέσα. καὶ ἔτι ἀπὸ τῶν πρώτων ἀρξάμενον μεταβῆναι ἐπὶ τὰ τελευταῖα, καὶ ἐν τοῖς μέσοις παύσασθαι. *Licebit & à mediis ordiri, & in fine consistere: rursumq; ordiri à fine, & recurrere ad initium, & in medio finire narrationem: atque ordiri à primis, transire ad ultima, & in media desinere.* Quare ita concludimus, χειρισμὸν καὶ οἰκονομίαν ἱστορίας διεξοδικῆς interdum ob perspicuitatem, καὶ τὸ πρέπον, requirere, ut à temporis ordine paullùm recedamus: quâ de re nec aspernanda planè sunt, quæ Patricius scripsit extremo dialogo x.

Nunc quia de ordine in rebus à toto corpore gestis, satis dictum: aliquid etiam addendum de serie, quam sequi convenit in vitis describendis. Ac superiùs quidem diximus, vel temporis ordinem servari: vel narrationem omnem in capita quædam dispesci: ut si prius agas de rebus publicis; deinde de illis, quas quis privatim gessit. Sed est & mixtus ordo; ut si initio quidem temporis ordinem retineamus: ubi verò ad grandiorem pervenimus ætatem, omnia ad capita certa revocemus.

Ex Græcis vitarum scriptoribus etiam in οἰκονομίᾳ exemplo esse possunt Plutarchus, Philostratus, Laertius, Eunapius: è Latinis, cùm Cornelius Nepos, tum Tranquillus, quo nemo eorum, qui vitas Cæsarum scripsere, ordinis est magis studiosus. Quamquam nec est, quòd reprehendi possit Flavius Vopiscus. Paullùm peccat Trebellius Pollio. At negligentiores Spartianus, Lampridius, & Vulcatius Gallicanus. Omnium verò maximè incuriam suam prodidit Julius Capitolinus: cui congerendi tantùm, non digerendi voluntas fuisse videtur.

CAP. XXV.

Vtrùm historia in libros sit dividenda. An divisio librorum Livij in decadas sit ab auctore. Sebastianus Maccius, & Cælius Rhodiginus refelluntur. Vbi librum quemque claudere conveniat.

HActenus de Dispositione; ubi quia duo spectantur, in quas partes historia dividatur, & quo illæ ordine collocentur: eò visum est, superiori doctrinæ adnectere quæstionem vicinam, ut quæ & ipsa ad divisionem pertineat: utrùm historiæ corpus continuum esse debeat, an rectiùs in libros dividatur. De quo ita nobis videtur, si res una narretur, & simplex; neque ea materie ampla sit; uno commodè libro comprehendi; ut à Sallustio factum in Catilinaria, & Jugurthina: sin materiem tractemus varietate & copiâ suâ diffusam; rectiùs in libros dividi; uti fecit idem Sallustius in deperditis historiarum libris. Nam ut longissima via jucundiùs conficitur, si distinguatur spatiis quibusdam, ubi interquiescas: ita & minori fastidio historia tum scribitur, tum legitur, si non amplum illud camporum æquor continuò percurratur, sed spatiis distinctis: hoc est, si libro quoque ad finem perducto, animus fatigatus respiret, ac paullùm se colligat, priusquam ad reliquam historiam se conferat: quæ res, & scribentem suscitat, novasque lasso vires suppeditat, ad reliqua eodem genio pertexenda: & legenti novam affert alacritatem, ad cætera quoque non somniculosè legenda. Itaque non unum, & alterum, sed universos historicos hanc iniisse rationem videmus. Uti Herodotum, Thucydidem, Xenophontem, Polybium, Dionysium, Diodorum, Cæsarem, Trogum, Curtium, atque alios: qui omnes, si amplior materies obtigisset, eam in certos libros secuere. Imò Livius historiam universam in decadas, has verò in libros divisit: ut Sebastianus Maccius *a* scripsit, & ante eum defendit Cælius Rhodiginus *b*: idque hoc argumento, quòd Livius decadibus præfationes præponat. Sed non tanti hoc est, ut movere quemquam debeat. Nam verum quidem est lib. XXI & XXXI præmitti quiddam procemij non omnino dissimile. Sed unde ibunt probatum,

a *Lib. 2. de histor. cap. 32.*
b *Lib. 25. Antiquarum Lectionum cap. 3.*

idem fecisse eum libro XI, XLI, qui ἀκέφαλος, item LI, & cæteris, qui decada incipiebant? Præterea istiusmodi præfatiuncula etiam præponitur, ubi decadis initium non est: uti libro sexto. Quare omnino assentire malo Petrarchæ *a*, Crinito *b*, Politiano *c*, Sigonio *d*, atque aliis, qui divisionem eam, non à scriptore, sed librariis esse, putant. Movet verò me illud, quòd etiam istos movit: nempe quòd Censorinus, Diomedes, ac veterum alij, nunquam decadum, sed semper librorum meminere. Nec aliter Florus in epitome omnium librorum Livij. Ex qua etiam discimus, scripsisse libros non solùm CXL, sed CXLII. quod ipsum divisioni isti in decadas adversatur.

a *Epist. ad Io. Boccacium.*
b *Lib. 7. de honesta disciplin. cap. 12.*
c *Ibid. apud Crinitum.*
d *Initio scholiorum in Livium.*

Sed non tam prosit scire, historiam ampliorem in libros dispesci oportere; quod nemo unquam neglexit, nemo impugnavit: quàm illud nôsse, ubi librum quemque claudere conveniat. Hoc verò perspici potest è rei tum qualitate, tum quantitate. Ut si de rebus Romanis fusiùs agere velis, Livij exemplo libro primo commodè comprehendes ea, quæ ad originem Romanorum, & imperium septem regum pertinent. Siquidem, seu magnitudinem spectes, est ea εὐσύνοπτος *e*: seu exitum videas, pulcrè finis regij imperij finiet eum librum; alterque incipiet ab initio potestatis consularis. Atque eadem in aliis ratio est. Nempe tum finem libro faciemus, cùm aliquid erit, quod pulcrè & convenienter terminet; & multa adeò complexi sumus, ut, si ultra librum procudamus, legentibus ea res fastidium possit adferre.

e *Pulcra, ac conspicua.*

CAP. XXVI.

DE ELOCUTIONE HISTORICA *universè: ac speciatim, an pars ea necessariò in hac arte tradatur. Ludovicus Carbo refellitur. Historici dictionẽ ab oratoriâ differre, sive eam Grammaticorũ more spectes, sive compositionẽ oratoriam, & verborũ sententiarumq; lumina consideres. Partheny liber de vocabulis historicorum.*

VIdimus, quas res historia tractet, & quo ordine eas persequatur. Superest doceamus, cujusmodi dictione utatur. Quæ historicæ artis pars Elocutio vocatur. Sed ejus cura prope supervacua est, si omnis elocutionis laus in eo

consistit,

consistit, ut intelligamur; ac satis nobis est, ut narratores simus: qua in sententiâ, ut auctor est Tullius *a*, fuere ex Græcis, Pherecydes, Hellanicus, Acusilaus: ex Latinis item, Cato, Pictor, Piso. Sin non narratores solùm, sed etiam exornatores esse volumus: potiùs nobis exemplo esse debent, è Græcis, Herodotus, Thucydides, Xenophon: è Latinis, Sallustius, Livius, Curtius, Tacitus. Nam priorum scripta, qui ornatum neglexerant, ætatem ferre minimè potuerunt: at accurata eorum diligentia, qui non veritatis solùm, sed voluptatis etiam rationem habuerunt, verè omne punctum tulit: eruntque eorum literæ ac monumenta in gloria atque admiratione, quamdiu homines erunt. Propterea non illis tantùm, quibus oratorium, vel poëticum studium placet; sed etiam, qui ad historiam scribendam appellere animum volunt; multum se in dicendo priùs exercere debent. Quod satis perspexit, egregius Rhetor, Theon: qui in progymnasmatis suis, cùm de paraphrasi excolendâ egisset, ista subjungit: Ὅτι πάνυ ἐστὶν ἀναγκαῖον ἡ τῶν γυμνασμάτων ἄσκησις, οὐ μόνον τοῖς μέλλουσι ῥητορεύειν, ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἢ ποιητῶν, ἢ λογοποιῶν, ἢ ἄλλων τίνων λόγων δύναμιν ἐθέλει μεταχειρίζεσθαι, *Omnino esse necessariam huiusmodi exercitiorum usurpationem, non modò iis, qui oratores fieri cupiunt; sed etiam illis, qui vel poëticam, vel historiam, vel aliam eloquendi facultatem, aggredi velint.*

a *lib. 2. de Orat.*

Sed multi, ut hoc fatentur, ita negant, aliis hanc ad rem præceptis opus esse, quàm rhetorum: quippe ex quorum monumentis discere sit, quibus rebus sermo omnis fiat ornatior. Verùm vel amictu, quod dicitur, eorum telum evitabimus. Nam si non paullò alia sit dictio historici, quàm vel oratoris, vel poëtæ; nec eadem tamen est, quæ vulgaris: omnino, ut in oratoriâ, ac poëticâ, ita in historicâ etiam, de elocutione agi debet. Quare spissus est error, non vulgi modò, sed etiam viri multijugæ lectionis, Ludovici Carbonis, qui lib. primo de Elocutione oratoria *b*, scribere veritus non est, duas solùm artes selectâ & à vulgari remotâ dicendi formâ uti. Loquitur autem de Oratoriâ, & Poëticâ. Quanto meliùs hac de re nobilis Grammaticus, Augustinus Saturnius Mercurij Majoris lib. x. cap. ix. ubi ait: *Cùm tria sint autorum genera, poëtæ, historici, oratores: horum quisque suas quasdam dicendi leges sibi vindicant. Vt quod, exempli gratiâ, historici,* sum velox pedibus: *oratores,*

b *Cap. 1. posit. 4.*

velocibus pedibus: *poëtæ ipſi ſuo quodam iure,* velox pedes, *multò licentiùs enunciarint: non quòd his cancellis uſque ſeſe contineant; ſed quòd non temere aliter fari conſueverint.* Et ſanè, ſi minutiis iſtis inſiſtere lubido ſit, multa poſſint adferri, quæ oſtendant, hiſtorici dictionem, etiam Grammaticorum more ſi conſideretur, mediam eſſe inter oratoriam, & poëticam. Nam ut multa à poëtis audaciùs dicuntur, quàm ut hiſtoricus ea auſit uſurpare: tamen neque deſunt, quæ hiſtoricus cum poëta communia habeat. Ut cùm tantopere gaudet infinitum pro finito ponere: qualia ſunt, *tendere* pro tendebat, *negare* pro negabat. Niſi hæc dicta malis κατ' ἔλλειψιν verbi *cœpit*, vel ſimilis. Aut cùm idem, Græcorum more, adjectivis jungit accuſativum, qui partem, aut patriam, aut habitum ſignificet. Ut Curtius lib. x: *Itaque revocatus veſtem fratris eam ipſam, quæ in ſella erat, induitur.* Aut cum aliqua κατὰ σύνθεσιν, ſive generis ἐναλλαγὴν profert: quale hoc eſt ejuſdem Curtij in quarto: *Duo millia, in quibus occidendi defecerat rabies, crucibus adfixi.* Aut cùm adjectivis ſubſtantivè acceptis patrium caſum addit: ut, *incerta fortunæ,* apud Livium. Quomodo non temere loquetur orator: ſed Tacito nihil penè eſt frequentius. Ut in primo Annalium: *Truci ſonore ſubiecta vallium ac reſultanteis ſaltus complerent.* Et ſecundo, *prominentia montium.* Et mox, *prima ſilvarum.* Item, *avia ſaltuum.* Item, *inania famæ.* Ac lib. III. *longinqua imperij.* Item, *incerta maris, & tempeſtatum.* Et lib IV. *aſperis maris.* Et eodem, *Iuſſa principis magis, quàm incerta belli metuens.* Et lib. XII. *Ripas, & colles, ac montium edita in modum theatri* &c. Et lib. III Hiſt. *Sed prima rerum quieti ſpeculabantur.* Et eodem: *Offenſarum operta metuebantur.* Et eodem: *Ad Salluſtianos hortos per anguſta, & lubrica viarum flexerant.* Et IV. Hiſt. *Ardua Alpium præſidiis claudere.* Et eodem lib. *Statos æſtivis flatibus dies* (Lipſ. Eteſiarum dies) *& certa maris operiebantur.* Et vitâ Agricolæ: *Ludos, & inania honoris.*

Nec in hiſtorica dictione ſufficit ad ea attendamus, quæ & Grammaticorum filij obſervare ſolent. Uti fortaſſe fecit Parthenius ὁ τοῦ Διονύσου a, cujus libros περὶ τῶν παρὰ τοῖς ἱστορικοῖς λέξεων b Athenæus citat in undecimo. Ulteriùs attollendus animus: ad dignitatem nempe, totamque compoſitionem: hoc eſt verborum ſententiarumque lumina, quæ τρόπους καὶ σχήματα appellant: adhæc

a *Dionyſi filius.*
b *De vocabulis apud hiſtoricos.*

adhæc ad juncturam, ordinem, periodos, ac numerum. Hæc enim sunt ea, quæ Cicero præcipuè respexit, cùm in Bruto suo ita loquitur: *Demochares, qui fuit Demosthenis oratoris filius, & earum rerum historiam, quæ erant Athenis ipsius ætate gestæ; non tam historico, quàm oratorio genere, perscripsit.* Quæ non obscurè ostendunt, etsi historicus ornatus cum oratorio conveniat in multis: tamen esse, ubi differat ab eodem. Quare etsi multa in Partitionibus, plura in sex Oratoriarum institutionum libris, de Elocutione dixerimus: tamen hoc iterum loco de ea agendum nobis. Ac primùm videbimus de virtutibus iis, quæ κατ᾽ ἀναλογίαν quandam communes sunt oratori, historico, ac poëtæ. Deinde explicabimus, in quibus historica dictio ab oratoria, ac poëtica differat, & quod dicendi genus (χαρακτὴρ Græcis vocatur) maximè historico conveniat.

CAP. XXVII.

De duabus historiæ virtutibus primis, sermonis puritate, ac perspicuâ brevitate. Herodotus Ionismi, Thucydides Atticismi exemplar. Catonis dictum de Albino, qui, oratione Græcâ scripturus res Romanas, imperitiæ veniam poposcerat. Thucydides, & Philistus, obscuriores facti, dum laborant esse breves. Parùm perspexisse Iulium Scaligerum, in quo Sallustiana brevitas consistat. Alienas, seu orationes, seu epistolas, non debere ad verbum inseri: ac Ioannis Cilicis hac in parte peccatum. Thucydidem obscuriorem reddi ob hyperbata crebra. Falli interim, qui affectâsse eum obscuritatẽ arbitrantur.

QUæ virtutes sint historicæ dictionis, rectè perspexit Lucianus, cùm de eo judicium facit ex istis, quæ de narratione Rhetores tradunt. Cùm enim locutus esset de transitione ab exordio ad narrationem, ista subjungit: Ἅπαν a γὰρ ἀτεχνῶς τὸ λοιπὸν σῶμα τῆς ἱστορίας, διήγησις μακρά ἐστιν, ὥστε ταῖς τῆς διηγήσεως ἀρεταῖς καλλωπιζέσθω. Virtutes eas pluribus enumerat Dionysius Halicarn. epist. ad Cn. Pompeium. Possunt verò

a *Omnino omne reliquũ historiæ corpus longa est narratio. Quare & narrationis virtutibus exornetur.*

revocari ad quatuor istas, quas Crassus etiam apud Ciceronem in oratione requirit: puritatem, perspicuitatem, ornatum, & decorum.

De puritate sic scribit Dionysius: Πρώτη [a] τῶν ἀρετῶν γένοιτ' ἄν, ἧς χωρὶς οὐδὲν τῶν ἄλλων τῶν περὶ τοὺς λόγους ὄφελος. τίς; ἡ καθαρὰ τοῖς ὀνόμασι, καὶ τὸν Ἑλληνικὸν χαρακτῆρα σώζουσα διάλεκτος. Mox de Herodoto ac Thucydide adjungit: Ἡρόδοτός [b] τε γὰρ τῆς Ἰάδος ἄριστος κανών· Θουκυδίδης δὲ τῆς Ἀτθίδος. Seriò verò cogitandum illud, quod Halicarnassensem dicere videmus, absque puritate, & elegantiâ, inutilem esse sermonem. Propterea A. Albinus, qui cum L. Lucullo consul fuit, excusatione sibi opus esse putavit, cùm res à Romanis gestas Græcè composuisset. Nam historiæ suæ initio hunc in modum disserebat: *Neminem succensere sibi convenire, siquid in his libris parùm compositè, aut minùs eleganter, scriptum foret.* Nam sum, inquit, *homo Romanus, natus in Latio: Græca oratio à nobis alienißima est.* Ea cùm legisset Cato, *Næ tu*, inquit, *Aule, nimiùm nugator es, cùm maluisti culpam deprecari, quàm culpâ vacare. Nam petere veniam solemus, aut cùm imprudentes erravimus, aut cùm compulsi peccavimus. Te*, inquit, *oro te, quis perpulit, ut id committeres, quod, priusquam faceres, peteres ut ignosceretur?* Hæc Gellius ex Cornelij Nepotis libro de Illustribus Viris.

a Virtus omnium prima est, sine qua nulla alia est orationis utilitas. Quæ illa est? Sermo purus, & proprietatem linguæ Græcæ retinens.

b Hanc ambo studiosè conservant. Herodotus enim Ionicæ linguæ optima regula est, Thucydides verò Atticæ.

Præterea, ut dixi, requirit Dionysius τὴν ἐνάργειαν, sive perspicuitatem. Eam imprimis commendat in brevitate, quam συντομίαν appellat. Sanè, ut idem ait, μετὰ τοῦ σαφοῦς ἐξεταζόμενον, ἡδὺ φαίνεται τὸ βραχύ· εἰ δὲ ἀπολείποιτο τούτου, πικρόν. *brevitas cum perspicuitate coniuncta, videtur iucunda: sin ea desiat, acerba austeraq;.* Iccirco Cicero in Bruto suo: *Nihil*, inquit, *est in historia, purâ, & illustri brevitate dulcius.* Nempe quia non sufficit brevitas, cùm ea sæpe obscuritatem afferat, eò addit *illustris*, hoc est clara apertaque. Estque hæc res eo majoris momenti, quia Thucydides ipse, ac Philistus, dum concisis student sententiis, nimio acumine obscuriores sunt facti: quod etiam Cicero fatetur.

Multi verò ne quidem intelligunt, quid brevitatis nomine censeri mereatur. Sanè illorum si judicio rem metiamur, ne Sallustius quidem fuerit brevis: cujus divinam brevitatem Fabius prædicat, & omnis antiquitas. Nam dicent, longè paucio-

ribus

tribus tum Catilinarium, tum Jugurthinum bellum, potuisse comprehendi. Quod concessero non invitus: sed quod usque adeò multa complectatur verbis paucis, id admiratione imprimis dignum est: inque eo Sallustij brevitas consistit. Scio aliter judicare Julium Scaligerum, qui lib. IV de re Poëtica cap. XXIV, *censet brevitatem Sallustij propterea vulgò iactatam, quia tribus vocibus integras explet sententias, non circumducit, asyndetis utitur, omittit verba.* Verùm longè gravior caussa subest; nempe ea, quam dixi. At, inquit, summus ille vir, *Qui conciones inserat, quas nullus habuerit imperator: easque prælongas non rarò: qui apud Aras fratrum, quasi in amœno diverticulo, spatietur: qui, præter historiæ argumentum, Catonis Cæsarisque collatione plurimos versus occupet, qui ad Catilinæ bellum narrandum principia urbis Romæ arcessat: non video, quo consilio brevem potiùs, quàm vel prolixum, vel etiam nimium supervacuumque, existimemus.* Sed hæc quidem minimè movent. Nam etiam in concionibus istis, & diverticulis, & exordiis longè arcessitis, verbis non multis res multas comprehendit: adeò ut non in his minus, quàm cæteris, otiosum atque attentum lectorem requirat. Siquidem sic usu venire solet, ut dictio si sit pressa & concisa, facilè res quædam animum transvolent legentis. Vide omnino collationem illam, quam inter Sallustium Liviumque, hac ipsa in re, instituit Jovianus Pontanus in Actio suo *a*.

a *Fol. 141. & 142. edit. Ald.*

Brevitati & perspicuitati obsunt, qui, ut fidem magis concilient historiæ, ad verbum inserunt scripta aliena. Quomodo Joannes Cilix in Ecclesiastica sua historia retulit epistolas ab Episcopis ultro citroq; missas: quæ cùm volumen immane quantum augerent, tamen haut multum rei historicæ continebant, ac copiâ invisa oberant perspicuitati: ut Photius in bibliotheca sua censet tmem. XLII.

Sunt & alia multa, quæ perspicuitati adversentur: imprimis verò verba obscura; cujusmodi quæ sint, in Oratoriis satis diximus. Nec propterea vulgaribus, ac sordidis utendum: sed consilium sequemur Luciani. Ejus hæc verba: Ὡς τῇ γνώμῃ τοῦ συγγραφέως σκοπὸς ὑπεθέμεθα παῤῥησίαν, καὶ ἀλήθειαν· οὕτω δὲ καὶ τῇ φωνῇ αὐτοῦ εἷς σκοπὸς ὁ πρῶτος, σαφῶς δηλῶσαι, καὶ φανότατα ἐμφανίσαι τὸ πρᾶγμα, μήτε ἀποῤῥήτοις, καὶ ἔξω πάτου ὀνόμασι, μήτε τοῖς ἀγοραίοις τούτοις, καὶ καπηλικοῖς, ἀλλ' ὡς μὲν τοὺς πολλοὺς συνιέναι, τοὺς δὲ πεπαι-

πεπαιδευμένους ἐπαινέσαι. Vt menti scriptoris hosce scopos proposuimus, dicendi libertatem, & veritatem: ita & voci eius unus hic esto scopus, ut rem planè aperiat, & quàm lucidissimè declaret, verbis neque obscuris, neque ab usu remotis; neque etiam vulgaribus hisce, & tabernariis; sed quæ vulgus intelligat, & eruditi laudent.

Præterea perspicuitati repugnat ordo verborum perturbatus. Sanè Thucydides quoque Marcellino a dicitur esse ἀσαφὴς b τὴν διάνοιαν διὰ τὸ ὑπερβατοῖς χαίρειν. Nec tamen accedere iis possum, qui studio eum putant obscuriorem esse voluisse. Sed Tullio potiùs assentio, qui ita locutos tum ait viros in Rep. celebres, ac facundiâ nobiles: atque ipsum Thucydidem fuisse maturiorem & mitiorem futurum, si postea vixisset. Hæc de brevitate, de qua & aliqua ex antiquis videre potes apud Cælium Rhodiginum lib. xxv. Antiqu. Lect. cap. III.

a *In vita Thucydidis.*
b *Quod ad sententiam obscurus, quia verborũ traiectione delectetur.*

CAP. XXVIII.

De tertiâ, quartâque historicæ elocutionis virtute: ornatu nempe, & decoro. Herodotum τὸ ἠθικὸν, Thucydidem τὸ παθητικὸν magis observâsse: atque ut in aliis etiam alter alteri antistet. Compositionem nec numerosam admodum, nec tamen asperam esse debere. Quomodo Thucydidem Marcellinus defendat in eo, quod in concionibus lenocinia orationis neglexerit.

VEnio ad tertiam virtutem, hoc est, ad ornatum, quò refertur à Dionysio τῶν ἠθῶν καὶ παθῶν μίμησις c: atque ait idem, Herodotum meliùs τὰ ἤθη d, Thucydidem rectiùs τὰ πάθη e exprimere. Eodem quoque pertinent τὸ μέγα f, καὶ θαυμαστὸν ἐκφαίνουσαι τῆς κατασκευῆς ἀρεταί. Quibus Herodotum, & Thucydidem, pares esse dicit. Item αἱ g τὴν ἰσχὺν, καὶ τὸν τόνον, καὶ τὰς ὁμοιοτρόπους δυνάμεις τῆς φράσεως ἀρεταὶ περιέχουσαι. Quibus Thucydidem vincere ait. Item ἡδονὴ h, καὶ πειθὼ, καὶ τέρψις, καὶ αἱ ὁμοιογενεῖς ἀρεταί. Quibus Herodotum longè præstantiorem esse dicit.

Nec Dionysius solùm, sed etiam Lucianus, virtutem hanc in historico requirit. Cùm verò ornatus propriè in tribus consistat, elegan-

c *Morum affectuumque imitatio.*
d *Mores.*
e *Affectus.*
f *Virtutes illæ, per quas magnum & admirandum quid in apparatu orationis relucet.*
g *Quæ orationis vim & vehemẽtiam, & similes facultates, complectantur.*
h *Suavitas, persuasio, delectatio, & aliæ virtutes cognatæ.*

elegantiâ, compositione, dignitate, quemadmodũ in Oratoriis dixerimus: ad elegantiam quidem pertinet, quod abstinere jubet ἔξω ᵃ πάτου ὀνόμασι, καὶ τοῖς ἀγροικίοις, καὶ καπηλικοῖς: ac contrà usurpare ea, quæ intelligant omnes, ac laudent periti.

Ad compositionem pertinet, quod requirit, ut narratio sit λείως τε, καὶ ὁμαλῶς προϊοῦσα, καὶ αὐτὴ ὁμοίως, ὥστε μὴ προὔχειν, μήτε κολαίνεσθαι ᵇ. Alibi quoque eopse opere de eâ sic scribit: Συνθήκη ᶜ τῶν ὀνομάτων συγκεράτω, καὶ μέση χρηστέον, οὔτε ἄγαν ἀφιστάντα, καὶ ἀπαρτῶντα, τραχὺ γὰρ, οὔτε ῥυθμῷ παρ' ὀλίγον, ὡς οἱ πολλοὶ, συνάπτοντα. Τὸ μὲν γὰρ ἐπαίπον· τὸ δ' ἀηδὲς τοῖς ἀκούουσι.

Denique de dignitate, hoc est de verborum sententiarumque luminibus, sic paullò antè idem scripserat: Καὶ ᵈ σχήμασι κεκοσμήσθω ἀνεπαχθέσι, καὶ τὸ ἀνεπιτήδευτον μάλιστα ἔχουσιν· ἐπεὶ τοῖς καταρτυμένοις τῶν ζωμῶν ἐοικότας ἀποφαίνει τοὺς λόγους.

Superest, ut de Decoro dicamus: quæ quarta Ciceroni ᵉ est orationis virtus. Eam in historico vel imprimis requirit Halicarnassensis ᶠ. Ἀρετῶν ᵍ, inquit, ἡ κυριωτάτη τὸ πρέπον. Lucianus similiter ʰ: Ἢν δέ ποτε καὶ λόγους ἐροῦντά τινα δεήσῃ εἰσάγειν· μάλιστα μὲν ἐοικότα τῷ προσώπῳ, καὶ τῷ πράγματι οἰκεῖα λεγέσθω. Quare vel maximè historicus curare hoc debet, ut sermo cujusque accommodatus sit personæ, κατὰ ἔθνη ⁱ, γένη, ἡλικίας, προαιρέσεις, τύχας, ἐπιτηδεύσεις. Exemplum hujus rei capiemus ex Herodoto, qui barbarum Candaulem hoc pacto loquentem inducit, Ὦτα γὰρ τυγχάνει ἀνθρώποισι ἀπιστότερα τῶν ὀφθαλμῶν ᵏ. Quæ verba accuratè expendit Dionysius Halicarnass. Et sanè quis non videt, quàm rudis ac horridus sit sermo, cùm, quod hoc loco fit, partes corporis, quibus sensus insunt (Græci αἰσθητήρια, barbari nostri *sensoria* appellant) pro ipsis usurpantur sensibus? Quamquam verò hac virtute ab Herodoto vincitur Thucydides, ut idem Halicarnasseus ait: non propterea tamen hic eam neglexisse existimari debet. Sanè quod omiserit illas sententiarum figuras, quibus tantopere triumphat Demosthenis oratio, id Marcellinus quoque, in historici ejus vita, iccirco factum putat, non quia nesciret iis uti, sed quia parùm illæ conveni-

a Ab usu remotis nominibus, ac vulgaribus, & tabernariis.

b Leniter, & æqualiter procedens, sibi similis, ita ut neque exstet, neque hiatus habeat.

c Temperata mediaque cõpositione vocabulorũ est utendum, ut neq; nimium distrahas illa & dissocies: id enim foret asperũ: neque, quod plerique studẽt, numerosè connectas. alterum enim vitiosum est, alterũ auditoribus injucundum.

d Figuris ornetur non molestis, & non affectatis. siquidem illud orationẽ condimentis similem reddit.

e Lib. 3. de Orat.

f Epist. ad Cn. Pompeium. *g Virtutum princeps, decorum.* *h Quod si quando & dicentem aliquem introducere opus erit: vel maximè curandum est, ut personæ decora, & rei convenientia, ac propria dicas.* *i Ratione gentis, generis, ætatis, consilij, fortunæ, studij.* *k Aures sunt hominibus fid. liores certioresque oculis.*

rent perſonis, de quibus tractat. Quid enim? inquit, an decuiſſet Periclem, Archidamum, Niciam, Braſidam, alioſque, excelſo adeò animo viros, ironiis, & ſcitamentis aliis ludere? quaſi non liceret iis apertè reprehendere, ac palàm conqueri, & dicere quod vellent. Propterea ſimplici oratione, ac minimè figuratâ, eos loquentes ſemper inducit. Nempe, ut ejuſdem Marcellini verbis hoc caput claudam, Τεχνίτου a ἀνδρὸς φυλάξαι τοῖς προσώποις τὴν ἐπιβάλλουσαν δόξαν, καὶ τοῖς πράγμασι τὸν ἀκόλουθον κόσμον.

a Est eius, qui artis ſuæ intelligens ſit, ſervare perſonæ cuiuſque dignitatem, ac rebus omnibus convenientem tribuere ornatum.

CAP. XXIX.

Acceditur ad alteram Elocutionis partem, quæ ſpecialia perſequitur. Adverſus Doletum, Camerarium, alios, oſtenſum, in hiſtoria potiùs ad Herodotum, Thucydidem, Livium, quàm Demoſthenem, vel Ciceronem, reſpici debere. Hiſtoricus non adeò numeris, & compoſitioni ſtudet, quàm orator. Theopompi in eo peccatum. Periodi hiſtoricæ, oratoriæ, ac dialogicæ, diſcrimē. Figuras, quibus ornatur oratio, minùs hiſtoriæ convenire: ac Theophylactus Simocatta reprehenſus, quòd nimis iis ſtuduerit. Polybium verborum eſſe negligentiorem, rerum curioſiſſimum. Nimium eloquentiæ ſtudium non convenire hiſtorico: uti nec concitatū, foroq́ aptum dicendi genus. Calliſthenem tamen rhetorico more hiſtoriam ſcripſiſſe. Cæcinæ locus apud Ciceronem aliter expoſitus, quàm à Sebaſtiano Corrado factum fuit.

VIdimus de quatuor virtutibus, quæ hiſtorico cum oratore, ac poëta, ſunt communes. Nunc quomodo ab utroque differat, videamus. Multi enim putarunt, eundem eſſe hiſtorici ſtylum, ac oratoris. Imò nec defuere, qui hiſtoricum à poëta ſolo exiſtimarent metro differre. Cùm verò multùm inter oratoris & poëtæ dictionem interſit: vel utroſque, vel alterutros ſaltem, aberrâſſe, ſatis liquet. Prius eorum expendemus ſententiam, qui in hiſtoria ſcribenda arbitrantur, ad

Cicero-

Ciceronem potiùs, quàm ad Salluſtium, vel Livium, reſpici oportere. Negat quidem id Floridus Sabinus [a] in Subſicivis ſuis. Sed aſſerit Stephanus Doletus, & is, cujus jure major aliquanto, quàm Doleti, auctoritas eſſe debet, Joachimus Camerarius [b]. Nec alia mens fuiſſe videtur Petro Bembo. Dictio quidem ejus planè oratoria, ac Tullianum fontem ſapiens. Et quibus hæc ſcribendi ratio placet, hi ſe patrocinio tuentur optimi omnium patroni, ut Veronenſis poëta eum veriſſimè vocabat. Sciunt omnes me dicere Marcum Ciceronem, qui primo de Oratore ſcribit, *hiſtoriam eſſe munus oratoris:* & primo de Legibus, *hiſtoriam opus eſſe maximè oratorium.* Verùm non ulterius profectò hæc verba trahi debent, quàm quòd orator qui ſit, non multùm laboraturus ſit in dictione hiſtorica: ut quæ ab oratoria propiùs abſit. Neutiquam verò eandem eſſe utriuſque dictionem, multa oſtendunt. Primum illud diſcrimen ſe offert, quòd hiſtoricus non uſque adeò periodis ac numeris ſtudeat, quàm orator facit. Nam iccirco eſt, quod Dionyſius Halicarnaſſenſis in Theopompo, qui Iſocrati ſimilis erat, accuratam nimis verborum compoſitionem reprehendit. Verba ejus adpono: Εἰ δὲ ὑπερεῖδεν ἐν τούτοις, ἐφ' οἷς μάλιστα ἂν ἐσπούδακε, τῆς τε συμπλοκῆς τῶν φωνηέντων γραμμάτων, καὶ τῆς κυκλικῆς εὐρυθμίας τῶν περιόδων, καὶ τῆς ὁμοειδείας τῶν σχηματισμῶν· πολὺ ἀμείνων ἂν ἦν αὐτὸς ἑαυτοῦ κατὰ τὴν φράσιν. Id eſt, *Quod ſi neglexiſſet in iis, in quibus maximè elaboravit, concurſum vocalium, & numeroſam periodorum concinnitatem, ac ſimilem figurarum conformationem: ſe ipſo longè melior in elocutione evaſiſſet.* Idem cognoſcimus ex Demetrio lib. περὶ ἑρμηνείας, ubi triplicem ſtatuit periodum, hiſtoricam, oratoriam, ac dialogicam. Eas ita diſtinguit: Ἱστορικὴ μὲν ἡ μήτε περιηγμένη, μήτ' ἀνειμένη σφόδρα, ἀλλὰ μεταξὺ ἀμφοῖν· ὡς μήτε ῥητορικὴ δόξειε, καὶ ἀπίθανος, διὰ τὴν περιαγωγήν· τὸ σεμνόν τε ἔχουσα, καὶ ἱστορικὸν ἐκ τῆς ἁπλότητος. τῆς δὲ ῥητορικῆς περιόδου συνεστραμμένον τὸ εἶδος, καὶ κυκλικὸν, καὶ δεόμενον στρογγύλου στόματος, καὶ χειρὸς ἐμπεριαγομένης τῷ ῥυθμῷ. Διαλογικὴ δέ ἐστιν ἡ περίοδος, ἡ ἔτι ἀνειμένη, καὶ ἁπλουστέρα τῆς ἱστορικῆς, καὶ μόλις ἐμφαίνουσα ὅτι περίοδός ἐστιν. *Hiſtorica eſt, quæ neque circumacta eſt, neque remiſſa vehementer, ſed in medio poſita ambarum; ut non poſſit oratoria videri, & aliena à perſuadendo, propter circumactionem; gravitatem interim fidemque hiſtoricam ex ſimplicitate*

a *Lib. 1. cap. 2*

b *Comment. in 1 Tuſc. Quæſt.*

citate habens. Oratoriæ autem periodi forma eſt contorta, & circularis, & quæ egeat rotundo ore, & manu; quæ una cum numero circumagatur. Dialogica autem periodus eſt, quæ etiam remißior ſimpliciorque eſt hiſtoricâ, & vix præ ſe ferens, quòd periodus ſit. Quæ ibidem etiam exemplis Demetrius illuſtrat.

Nec ſolùm juncturæ, periodis, numeriſque, minùs hiſtoricus ſtudet, quàm orator: ſed etiam verborum ſententiarumque lumina, quæ ornatũ orationi afferre ſolent, minùs conſectatur, quàm Iſocratici magiſtri ſolent. Hoc non ſatis attendit Theophylactus Simocatta, qui dum ſcitamenta illa avidè adeò arripit, ac ſententias etiam intempeſtivè admiſcet, εἰς ἃ ψυχρολογίαν τινὰ καὶ νεανικὴν ἀπειροκαλίαν ἀποτελευτᾷ [a], ut de eo Photius ſcribit.

[a] Oratio eius frigida fit, ac in iuvenilem deſinit ineptiam.

Interim cavendum, ne vitij hujus fugâ incidamus in verba nimis vulgaria, aut rebus parùm idonea, periodos prælongas, compoſitionem aſperam atque hiulcam: qualis ſermo à Demetrio ἄχαρις [b] vocatur. Quin plus etiam ornatus probârim, quàm Polybius adhibet. Sanè jam olim in eo Dionyſius Halicarnaſſ. reprehendit dictionis incuriam, & quod utatur comprehenſione verborum minùs accuratâ. Polybio interim ignoſci debet, quia fieri vix poteſt, ut qui tantopere, ac ab eo factum, de rebus ſollicitus ſit, is de verbis adeò laboret, quàm fortaſſe rerum dignitas merebatur. Imò ea eſt humani animi imbecillitas, ut ingentem illam verborum curam rerum incuria plurimùm conſequatur. Ita obſervatum eſt à viris doctis, Dionem multùm rhetoricari in præliorum deſcriptione; ſed eorum, quæ ad rem militarem requiruntur, exiguam oſtendere peritiam, prope dixerim nullam: Polybium contrà ληκύθους pigmentaque illa oratoria aſpernari; ſed tantam in eo militaris diſciplinæ ſcientiam elucere, ut Tacticos ipſos poſſit provocare. Quare non de nihilo eſt, quod Diodorus Siculus in hiſtorico damnat nimium eloquentiæ ſtudium. Neque eo hæc ad me dicuntur, quòd Polybij dictionem horridiuſculam, & Martiam, commendem præ illa Herodoti, aut Xenophontis: ſed ita dictionis cenſeo habendam eſſe rationem, ut imprimis rerum habeamus curam: &, ſi in alterutro peccandum, Polybium potiùs ſequemur, quàm Theopompum, Simocattam, & ſimiles. Optimum verò fuerit, ſi modum teneamus, exemplo Herodoti, Livij, & aliorum, qui ad hos proximè acceſſerunt. Nam neque

[b] Invenuſtus.

in iis est ornatus, quantus est Isocratis, & similium logodædalorum, quem historia planè refugit, ut diximus: sed neque adeò exiguus est, ac in caussis forensibus, quæ ne historiæ quidem nitorem requirunt. Estque hæc quoque sententia Fabij Quinctiliani lib. x. cap. I. ubi de discrimine dictionis historicæ, & ejus, quâ in judiciis utuntur oratores, scribit in hunc modum: *Historia quoque alere orationem quodam molli iucundoq; succo potest. Verùm & ipsa sic est legenda, ut sciamus, plerasque eius virtutes oratori esse vitandas. Est enim proxima poëtis, & quodammodo carmen solutum: & scribitur ad narrandum, non ad probandum: totumq; opus non ad actum rei, pugnamq; præsentem, sed ad memoriam posteritatis, & ingenij famam componitur. Ideoq; & verbis liberioribus, & remotioribus figuris, narrandi tædium evitat. Itaque, ut dixi, neque illa Sallustiana brevitas, quâ nihil apud vacuas aures, atque eruditas, potest esse perfectius, apud occupatum variis cogitationibus iudicem, & sæpius ineruditum, captanda nobis est: neque illa Livij lactea ubertas satis docebit eum, qui non speciem expositionis, sed fidem quærit. Adde quod M. Tullius ne Thucydidem quidem, aut Xenophontem, utiles Oratori putat: quamquam illum bellicum canere, huius ore Musas esse locutas existimet. Licet tamen nobis in digressionibus uti vel historico nonnunquam nitore, dum in iis, de quibus erit quæstio, meminerimus, non athletarum toros, sed militum lacertos esse.* Huc quoque pertinet, quod idem lib. IX cap. IV ait, *historia currere debet ac fieri*: unde ibidem colligit, minùs ei, quàm oratori, convenire *intersistentes clausulas, & debitam actionis respirationem, & cludendi inchoandique sententias rationem.* Hæc profectò satis ostendunt, non solùm alium esse ornatum historicum, alium oratorium: sed neque convenire historiæ vehemens illud ac concitatum dicendi genus, quod oratores amant in foro. Et aliter si esset, non hoc notasset in Callisthene Cicero, quòd vehementior esset, quàm historiæ conveniret. Ita enim intelligi ejus verba debere, ἀντίθεσις ostendit inter Xenophontis & Callisthenis stylum. Locus est libro secundo de Oratore: *Denique etiam à philosophiâ profectus princeps Xenophon Socraticus ille; post ab Aristotele Callisthenes, comes Alexandri, scripsit historiam: & hic quidem Rhetorico penè more: ille autem superior, leniore quodam sono est usus, & qui illum impetum oratoris non habeat; vehemens fortasse minùs, sed aliquanto tamen est, ut mihi quidem*

videtur, dulcior. Quod ſicui hoc Tullij loco aqua hæret, eumque credat de oratorio ſolùm ornatu, non verò de vehementi & acri dicendi genere, accipi oportere: at ſcrupulum omnem animo eximent hæc ejuſdem Ciceronis: *Verborum ratio & genus orationis fuſum atque tractum, & cum lenitate quadam æquabili profluens, ſine hac iudiciali aſperitate, & ſine ſententiarum forenſium aculeis, proſequendum.* Idem de oratore perfecto: *Sed in his tracta quædam & fluens expetitur, non hæc contorta & acris oratio.* Ubi tractus ſermo eſt, quẽ Ariſtoteles in Rhetoricorum tertio appellat εἰρομένην λέξιν: contortus verò, qui eidem λέξις κατεστραμμένη. Quam rem plenius declaramus in Inſtitutionibus oratoriis lib. IV. cap. III. Idem cognoſcimus ex illis Plinij verbis lib. V. epiſt. VIII. quæ ad Tacitum, vel Capitonem: *Habet oratio, & hiſtoria, multa communia, ſed plura diverſa in his ipſis, quæ communia videntur. Narrat ſanè illa, narrat hæc, ſed aliter. huic pleraque humilia, & ſordida, & ex medio petita: illi omnia recondita, ſplendida, excelſa conveniunt. hanc ſæpius oſſa, muſculi, nervi: illam tori quidam, & quaſi iubæ decent. hæc vel maximè vi, amaritudine, inſtantiâ: illa tractu & ſuavitate, atq; etiam dulcedine placet. poſtremò alia verba, alius ſonus, alia conſtructio. Nam plurimùm refert, ut Thucydides* [a] *ait, κτῆμα* [b] *ſit, an ἀγώνισμα* [c]*: quorum alterũ oratio, alterũ hiſtoria eſt.* Idem confirmat ejuſdem Plinij locus de Pompeio Saturnino. Nam cùm eum laudâſſet à facundiâ in cauſſis agendis, ſubiicit hæc de eodem [d]: *Idem tamen in hiſtoria magis ſatiſfaciet, vel brevitate, vel luce, vel ſuavitate, vel ſplendore etiam, & ſublimitate narrandi. Nam in concionibus eadem, quæ in orationibus, vis eſt: preſſior tamen, & circumſcriptior, & adductior.* Ubi per orationes intelligit *forenſe concertatorium iudiciale genus*, ut Cicero vocat in Bruto: ubi ait, Thucydidem, apud quem conciones multæ, hoc tamen forenſe concertatorium judiciale genus non attigiſſe. Illuſtris quoque eſt locus ille Luciani, Ὁ συγγραφεὺς ἡκέτω μοι, τὴν τῆς ἑρμηνείας ἰσχὺν, τὴν μὲν σφοδρὰν ἐκείνην, καὶ καρχαρὸν, καὶ συνεχῆ ταῖς περιόδοις, καὶ ἀγκύλην ταῖς ἐπιχειρήσεσι, καὶ τὴν ἄλλην τῆς ῥητορείας δεινότητα, μὴ κομιδῇ τεθηγμένος ἀρχέσθω τῆς γραφῆς· ἀλλ' εἰρηνικώτερον διακείμενος. *Veniat ad me hiſtoriam ſcripturus, expoſitionis vim, illam quidem vehementem & aſperam, ac periodis continuam, & argumentationibus rotundam, præterea reliquam oratoriam facultatem, non afferens; ne admodum acumi-*

a *In præfat. operis.*
b *Monumentum.*
c *Certamen.*
d *Lib. 1. epiſt. 16.*

acuminatus scribendi initium faciat : sed sedatiorem se præbeat. E junioribus quoq; hoc historicæ, & oratoriæ dictionis, discrimen satis perspexit Angelus Politianus in Panepistemone suo. *Stylus*, inquit, *in historia fusus, & continuus; non periodicus, nisi cùm prosopopœias adsciscit in concionibus.* Idem præfatione in Suetonij expositionem, historicam orationem ait *forensi carere asperitate, fuso atque æquabili suo quodam tractu deferri, crebrioribus uti & sensibus, & aculeis, & ad poëticam sublimitatem quàm proximè accedere.* Plures, puto, adducere nihil est opus. Nam ex iis, quos jam advocavimus, satis liquet, historiam non requirere vim, & contentionem illam fori, ac judiciorum: sed leniter, placidi instar fluminis, procurrere: ita tamen, ut pro vario argumento, & tractandi modo, varios servemus gradus.

Spissè igitur errat doctissimus vir, Sebastianus Corradus, qui, commentario suo in Brutum Ciceronis, de historico stylo interpretatur verba illa Cæcinæ ad Ciceronem *a* : *Genus hoc scripturæ non modò liberum, sed incitatum atque elatum esse debere, quis ignorat?* Nec enim historiæ, sed forensibus caussis, atque invectivis, stylus convenit incitatus, atque elatus. Eoque se usum Cæcina dicit, non in historia, sed libro eo, quo Cæsari maledixerat: ut verba ista indicant, *Meus error exilio multatur, cuius summa criminis est, quòd armatus adversario maledixi.* Nempe Cæcina bello Pompeiano, non gladium modò, sed calamum etiam adversus Cæsarem strinxerat: atque hæc caussa est, cur Dictator ille, etsi aliis ignosceret, erga Cæcinam tamen adeò se durum præberet, ut eum exilio multaret. Atque hæc de quæstione eâ, an historia scribi debeat dictione oratoriâ.

a Apud Cic. ad famil. lib. 6. epist. 7.

Cap. XXX.

De elocutionis historicæ ac poëticæ convenientia, & discrimine. Fabij, Agathiæ, Luciani, de eo testimonia, item Ioviani Pontani. Cur poëtis maior, quàm historicis, sit verborum libertas, duplex ratio affertur. Candidi Isauri dictio ποιητικωτέρα, quàm historiæ conveniret.

Quemadmodum verò errant, qui eandem oratoris, ac historici, esse dictionem arbitrantur: ita etiam falsi sunt, qui

qui putarunt, historicum, & poëtam, solo metro differre. Tuentur se auctoritate Joviani Pontani, qui in Actio suo scribit, *rectè putâsse maiores, historiam esse quandam quasi solutam poëticam.* Ubi per majores imprimis signat Fabium Quinctilianum *a*, qui disertim dicit, *historiam esse proximam poëtis, & quodammodo carmen solutum.* Imò Agathias quoque, nobilis historicus, (cui eo major fides debetur, quia prorsâ vorsâque pollebat facundiâ) scribit lib. I, οὐ πόῤῥω *b* τετάχθαι ἱστορίαν ποιητικῆς, ἀλλὰ ἄμφω ταῦτα εἶναι ἀδελφὰ, καὶ ὁμόφυλα, καὶ μόνῳ ἴσως τῷ μέτρῳ ἐστὶν ἀποκεκριμένα. Sed cautè Agathias addit ἴσως *c*, ut Fabius *quodammodo*, Pontanus *quasi*. Etsi enim Thucydides, Dionysius Halic. Livius, alij, poëticis gaudeant vocabulis, ac loquendi formis: non tamen quævis ex iis, nec ubivis usurpant, sed magno hac parte delectu utuntur. Sanè longè plurima sunt, quæ solis conveniant poëtis: qualia intellexit Lucianus *d*, cùm damnat τοὺς *e* ποιητικοῖς ὀνόμασιν ἐν ἱστορίᾳ χρωμένους. Cujusmodi esse dicit, ἐλέλιξε *f* μὲν ἡ μηχανὴ: &, τὸ *g* τεῖχος δὲ πεσὸν ἐδούπησε. & similia, quæ apud eum legi possunt. Sed imprimis memorabilis est ejusdem Luciani locus, quo clarè docet, ubi imprimis assurgere debeat historici oratio, & quomodo tum quoque ita eam moderari oporteat, ut infra grandiloquentiam poëtarum subsidat. En verba: Καὶ ἡ μὲν γνώμη κοινωνείτω, καὶ προσαπτέσθω τι καὶ ποιητικῆς, παρ' ὅσον μεγαλήγορος, καὶ διηρμένη καὶ ἐκείνη. καὶ μάλιστα ὁπόταν παρατάξεσι, καὶ μάχαις, καὶ ναυμαχίαις, συμπλέκηται. Δεήσει γὰρ τότε ποιητικοῦ τινος ἀνέμου ἐπουριάσοντος τὰ ἀκάτια, καὶ συνδιοίσοντος ὑψηλὴν, καὶ ἐπ' ἄκρων τῶν κυμάτων, τὴν ναῦν. ἡ λέξις δὲ ὅμως ἐπὶ γῆς βεβηκέτω, τῷ μὲν κάλλει, καὶ τῷ μεγέθει τῶν λεγομένων συνεπαιρομένη, καὶ ὡς ἔνι μάλιστα ὁμοιουμένη· μὴ ξενίζουσα δὲ, μηδ' ὑπὲρ τὸν καιρὸν ἐνθουσιῶσα· κίνδυνος γὰρ αὐτῇ τό, τε μέγιστον παρακινῆσαι, καὶ κατενεχθῆναι ἐς τὸν τῆς ποιητικῆς κορύβαντα. ὥστε μάλιστα πειστέον τηνικαῦτα τῷ χαλινῷ, καὶ σωφρονητέον, εἰδότας ὡς ἱππολυφία τις, καὶ ἐν λόγοις πάθος οὐ μικρὸν γίγνεται. Ἄμεινον οὖν ἐφ' ἵππου ὀχουμένῃ τότε τῇ γνώμῃ τὴν ἑρμηνείαν πεζῇ συμπαραθεῖν, ἐχομένην τοῦ ἐφιππίου, ὡς μὴ ἀπολείποιτο τῆς φορᾶς. *Ac sententia sit particeps, & affinis etiam poëtices, quatenus grandiloqua est illa, & in sublime elata: idque imprimis, quoties aciebus & pugnis, navalibusque prœliis concurrit. Opus enim tunc erit poëtico quopiam vento, qui secundo flatu vela impleat, ac sublimem, perque summos fluctus sublatam navem provehat.*

a *Lib. 10. cap. 1.*

b *Historiam non multum differre à poëtica: sed hæc duo esse gemina affiniaque, & solo pene rythmo inter se discrepare.*

c *Fortasse, pene.*

d *De scrib. hist.*

e *Eos qui in historia poëticis utuntur vocibus.*

f *Stridorem dedit machina.*

g *Murus cadens vehementem dedit fragorem.*

vehat. At dictio tamen humi incedat, cum pulchritudine quidem, ac magnitudine eorum, quæ dicuntur, sublata, & iis quàm maximè aßimilata: sed nihil peregrini præ se ferat; nec intempestivè exultans, quasi quodam furore concitetur. Periculum enim est, ne, quod maximum est, de statu mentis dimoveatur, & in istum Corybantem poëtices impingat. Quare maximè tunc freno credemus, & ratione utemur, illud scientes, quòd & in verbis non mediocre malum est, inani gloriâ esse inflatum turgidumque. Proinde satius fuerit, sententiâ super equo incedente, dictionem humi currere ephippio adhærentem, ne à vehementia cursus superetur. Committere non potui, quin egregium hunc Luciani locum adscriberem, qui satis ostendit, etsi historicus sæpe sublimi stylo utatur, & qui à poëtico non longè adeò abscedat: tamen nec tam exiguum esse inter eos discrimen, ut termini distingui non possint. Eadem mens Joviani Pontani, qui in Actio suo clarè docet, in quibus Historia ac Poëtica conveniant, in quibus item differant, seu res, seu ordinem, seu dictionem spectes. Quamquam verò scriptor ille veteribus annumerari minimè possit: tamen quia luculentus planè est locus, & ea est magnitudo viri, ut cum veterum nonnullis certare possit; non defugiam laborē exscribendi σελίδα ejus bene longam. En verba: *Romani, quòd per annos singulos, quæ gesta essent, mandare literis consuessent, Annales initio vocavere: pòst, accepto Græco nomine, & ab illis quoque historia dicta est, prisco & Latino nomine penè obliterato. Eam maiores nostri quandam quasi solutam Poëticam putavere, rectèq; ipsi quidem: pleraque enim habent inter se communia; ut rerum vetustarum, ac remotarum repetitiones; ut locorum, populorum, nationum, gentium, descriptiones; ut etiam illorum situs, mores, leges, consuetudines; ut vitiorum insectationes, virtutum, ac benefactorum laudes: utraque enim demonstrativo versatur in genere: nec minùs etiam in deliberativo; quòd ipsum conciones indicant, ac consilia, quibus tum Poëtica, tum Historia, maximè ornatur, gloriaturq; ex iis locupletiorem sese bonis ab auctoribus redditam. Ad hæc repentini casus, successusque ipsi varij atque incerti, consilia item diversa, quæque præter hominum ipsorum opinionem plurima contingunt in vita ac rebus gerendis. Nec verò si Poëtica ipsa multa est in explicandis deorum tum consiliis, tum rebus, quæ ab illis administrantur: non historia etiam Deorum iras explicat; refert prodigia, placatq; illis votis, supplicationibus, ludis, consulitque*

 eorum

corum oracula. Vtraq; etiam gaudet amplificationibus, digreſſionibus item, ac varietate, ſtudetq; movendis affectibus, ſequiturq; decorum quaque in re ac materia ſuum. Itaque neutrius magis, quàm alterius, aut propoſitum eſt, aut ſtudium, ut doceat, delectet, moveat, ut etiam proſit, rem apparet, eamq; ante oculos ponat, ac nunc extollat aliud, nunc aliud elevet. Sed nec in deligendis tum rebus, tum verbis, iiſdemq; propriè ac decenter diſponendis, collocandiſque, altera cedit alteri. Hiſtoria tamen eſt caſtior, illa verò laſcivior. Nec item in ornatu, & cultu, non eadem quoque utriuſque ſedulitas eſt, & cura: tametſi hiſtoria cultu tantùm contenta eſſe poteſt ſuo, eoq; qui ſit matronâ dignus, idoneuſque continentiæ, à fucoque abſtineat, ac purpuriſſo: quem quidem in alterâ illâ theatra perſæpe probant; idque, ut in puella, nequaquam aliquando reprehenditur; dum tamen ipſa intellegat, quid ingenuam inter, & vulgarem interſit. In verbis item, ac ſententiis, altera caſtigatior; altera, ut etiam in numeris, ſic in verbis, nunc liberalior eſt, nunc etiam affectatior. Nam parùm contenta priſcis, atque uſitatis vocibus, exultat perſæpe novandis illis, aut peregrè afferendis. Propoſita verò omnino penè, aut maximè profectò differunt: cùm altera veritati tantùm explicandæ, quamvis & exornandæ quoque, intenta eſſe debeat. Poëtica verò ſatis non habeat, neque decorum ſuum ſervaverit; niſi multa etiam aliunde comportaverit; nunc ex parte aut vera, aut probabilia; nunc omnino ficta, neque veri ullo modo ſimilia; quò admirabiliora, quæ à ſe dicuntur, appareant. Hoc tamen ipſo mirificè conveniunt, quod utriuſque propoſitum eſt, quod ſuſceperit dicendum, illuſtrare, & quoad poſſit, ſempiternum id efficere. Numeros quoque utraque ſuos habet, itemque dicendi figuras, diverſâ tamen ratione. Ordine quoque enarrandarum rerum differunt inter ſe, cùm hiſtoria, rerum geſtarum ordinem ſequatur, ac ſeriem. At illa altera perſæpe à mediis, nonnunquam etiam penè ab ultimis narrandi principium capiat, aſſumens etiam extrinſecus perſonas pro rei ipſius natura: ut deorum, nympharum, numinumque aliorum; ut vatum, furentiumque. Quid quod vocem quoque dat & orationem rebus mutis, divinitatem tribuit inſomniis, Deos etiam ipſos mortalibus inſtruit affectionibus: quæ quidem omnia apud Græcos Homerus, apud noſtros Virgilius paſſim oſtendunt: unâ verò re potiſſimùm ſibi ipſæ conciliantur, quòd utraque naturam ſequitur, quâ magiſtrâ, & duce, ambæ quoque varietati ſtudent, cùm ea ipſa natura cumprimis varietate lætetur, & decorum illud, quod ab

eâdem rei est cuique attributum, cum venustate sequatur, ac dignitate etiam summa. Hactenus Jovianus, ex quibus, præter ea, quæ hujus loci non sunt, cognoscimus illud, quod proximè dicebamus, non parùm interesse inter historici & poëtæ dictionem: ac majorem omnino verborum libertatem, & figurarum licentiam, poëtis esse concessam. Nam, ut Fabius [a] ait, *eos metri necessitas excusat*: atque, ut idem [b] ait, *versuum propria conditio est.* Nempe poëtæ, quia alligati sunt metro, eò ad quædam eloquendi diverticula confugere necesse habent. Imò præter necessitatê altera etiam ratio est, quia generosior poëtæ spiritus longiùs etiam se tollere humo conatur. Quò pertinet illud Petronij: *Effugiendum est* poëtæ *ab omni verborum, ut ita dicam, vilitate, & sumenda voces à plebe remota: ut fiat, Odi profanum vulgus, & arceo.* Hæc non attendunt, qui, quòd historiæ sciant stylum convenire sublimem, eò puerili affectatione phrasin poëtarum sine delectu usurpant: uti olim in historia suâ Candidum Isaurum fecisse, Photius scribit cap. LXXIX.

[a] Lib. 1. cap. 10.
[b] Lib. 9. cap. 4.

CAP. XXXI.

Historicus ubi sublimi charactere potiùs utatur; ubi item mediocri, vel tenui. Stylus Cæsaris, Nepotis, C. Fannij, Trebellij Pollionis, Damidis Assyrij, Memnonis, & Olympiodori. Defensus Olympiodorus adversus Photium. Sebastianus Maccius refellitur. Thucydidæ, Herodoti, & Xenophontis stylus. Quomodo restringi oporteat, quod à Luciano, & aliis, dicitur, historias grandi esse stylo scribendas.

SEd quod dixi de sublimi historici charactere, id de justâ ac legitimâ historiâ intelligi debet. Nam in commentariis, ac vitis, dispar ratio est: quod ex commentariis Julij Cæsaris, & Cornelij Nepotis vitis, satis est evidens. Nec grandi stylo suos de Neronis sceleribus libros scripserat C. Fannius: de quo ita Plinius lib. V. epist. ad Maximum: *Quamvis agendis caussis distringeretur, scribebat tamen exitus occisorum, aut relegatorum*

à Nerone: & iam tres libros absolverat, subtiles, & diligentes, & Latinos, atque inter sermonem, historiamq́; medios. Quid hinc apertius, quàm in commentariis istis usum esse stylo, qui medius foret inter sermonem familiarem, & eum, quo justa historia scribi solet? Nec Trebellius Pollio tenuem stylum refugit. Sic enim orditur ea, quæ de XXX tyrannis edidit: *Scriptis iam pluribus libris, non historico, nec diserto, sed pedestri eloquio.* Ubi pedestrem historiam non pro solutâ usurpat; quomodo pedestres historias dixit Horatius a: sed pro humili, & vix altiùs se efferente, quàm sermo familiaris solet. Ac ne disparem esse apud Græcos rationem putes: Philostratus apertè ostendit, τὸ λογοειδὲς, hoc est accuratiorem sermonem, non exigi in commentariis. Nam lib. primo cap. XIII. ita scribit de Damide Assyrio: Τὸ γὰρ λογοειδὲς οὐκ εἶχεν, ἅτε παιδευθεὶς ἐν βαρβάροις· διαιτῆσαι δὲ ἀπαγγεῖλαι, καὶ συνουσίαν, καὶ ὅ, τι ἤκουσεν, ἢ εἶδεν, ἀνατυπῶσαι, καὶ ὑπόμνημα τῶν τοιούτων ξυνθεῖναι, σφόδρα ἱκανὸς ἦν, καὶ ἐπετήδευε τοῦτο ἄριστα ἀνθρώπων. *Accuratum, & elegantem sermonem, minimè habuit, utpote inter barbaros institutus. Sed quæ quotidie agerentur, & familiarium dicta factaq́;, quæcunque audisset, aut vidisset, exprimere, atque in commentarios suos referre, apprimè idoneus erat, atque in hoc se exercuerat supra cæteros mortales.* Etiam Photius b auctor est, Memnonem, scriptorem sanè prudentem, in sexdecim libris de rebus Heracleæ Ponticæ, secutum esse ἰσχνὸν χαρακτῆρα c, usumque verbis usitatis. Eos libros solùm commentarios fuisse, planè censeo. Sed de eo utcunque est, idem Photius d auctor est, Olympiodorum, qui Theodosij minoris temporibus vixit, historiam suam scripsisse humili stylo, ac plebeio, ac cùm hoc sciret, eam ὕλην, sive *sylvam*, inscripsisse, quasi qui aliis materiam solùm scribendi præbere vellet: cujusmodi libros Latini *commentarios* appellant. Reprehendit autem in eo Photius, quod cùm illa, quæ scripsisset, *sylvam* appellaret, tamen in libros eam distingueret, & præfationibus ornare niteretur. Sed non video, quid naturæ commentariorum obstet, quòd in libros dividantur. Sanè nec Cæsar in commentariis suis hoc refugit. Neque magis adversatur titulo, quod præfationes adjecit: dummodo & illæ, uti ab Olympiodoro factũ puto, humili stylo scriptæ fuerint. Atq; hæc satis ostendunt, commentarios & vitas humili stylo scribi solere.

a *Lib. 2. od. 12.*

b *tmematis 224. cap. 62.*

c *Tenue dicendi genus.*

d *tmemate sive cod. 80.*

Sed de justa & legitima historia multò aliter statui debet: ut cui grandis character maximè conveniat, quemadmodum suprà diximus. Quod tamen non ita accipi debet, quasi stylum mediorem vix admittat, tenuem verò planè refugiat. Scio hoc putare Sebastianum Maccium, cujus verba ista lib. II de historia cap. XV: *Stylo mediocri, & infimo, veritas exponi, præsertim rei gestæ, dedignatur, ne vilescat. non enim doctrinis ostenditur, sed verbis, iisque aliquâ fide, & auctoritate dignis, quò gravior, & augustior mentibus hominum appareat. Stylo etiam mediocri, aut infimo, nemo unquam scripsit historiam.* Quæ vellem erudito viro nunquam excidissent. Poteram eum meis refellere verbis: sed malo pugnare autoritate Marcellini, historici ac rhetoris antiqui, ex cujus historiâ Græcâ nunc sola superest Thucydidæ vita. In ea cùm dixisset, Thucydidem grandi uti charactere, hæc subiicit: ἵνα [a] δὲ μηδὲ τοὺς ἄλλους ἀγνοῇς χαρακτῆρας, ἴσθι ὅτι μέσῳ μὲν Ἡρόδοτος ἐχρήσατο· (ὃς οὔτε ὑψηλός ἐστιν, οὔτε ἰσχνός.) ἰσχνῷ δὲ ὁ Ξενοφῶν. Ac confirmantur hæc iis, quæ de eorundem stylo scribit Hermogenes in secundo de formis orationis. Alios quoque historicorum adferre possum, qui grandi stylo usi non sint: sed nihil attinet fusiùs de eo agere hoc loco, cum satis id sit manifestum ex libro nostro de Historicis antiquis. Quare cùm multi veterum historiam grandi stylo scribere jubent, id non ita capere oportet, quasi aliter componi non possit: sed quia, quæ talis sit, ea imprimis, non voluptati modò esse soleat, sed etiam admirationi.

[a] *Sed ut reliquas quoque dicẽdi formas cognitas habeas, scito, Herodotum quidem mediâ esse usum (neque enim sublimis est, neq; tenuis) Xenophontem verò tenui.*

CAP. XXXII.

Corollarium eorum, quæ hactenus dicta sunt: quo, ex Luciano imprimis, ostenditur, quàm multis ei opus sit, qui historici boni nomen possidere velit. Item qui apud Babylonios, Persas, Græcos, ac Romanos, difficilem adeò historiæ scribendæ provinciam soleant suscipere.

QUæ hactenus diximus de præceptis historicis, satis ostendunt, rem arduam esse historiam scribere, & ad quam multa magnaque requirantur. Nam primùm quidem opus est,

ut quis ſit τῇ φύσει συνετὸς [a], ut eſt apud Lucianum. Præterea, ut idem monet, debet eſſe ἄριστα [b] πρὸς λόγους ἠσκημένος. Quæ duo idem poſtea conjungit, cùm talem diſcipulum exigit, qui ſit συνεῖναί τε, καὶ εἰπεῖν, οὐκ ἀγεννής [c]. Nec ſatis eſt, ut naturæ præſidiis ſit ornatus, & eloquentiâ inſtructus: ſed neceſſe etiam eſt, ut civilium, & bellicarum, omniumque rerum magnarum, ſcientiam ſibi parârit. Unde Lucianus poſtulat γνώμην [d] στρατιωτικὴν, ἀλλὰ μετὰ τῆς πολιτικῆς, καὶ ἐμπειρίαν στρατηγικήν. Imò optandum, ut etiam publicis cœtibus, quibus de pace, bello, fœderibus, aliis rebus maximis, diſſeritur, interfuerit, atque adeò etiam ad interiora principum conſilia adhibitus ſit, bello præfuerit, legationes obierit, &, quæ hujuſmodi alia ſunt, geſſerit. Quod hæc Luciani verba oſtendunt: Καὶ νὴ Δία, καὶ ἐν στρατοπέδῳ γεγονώς ποτε, καὶ γυμναζομένους, ἢ ταττομένους στρατιώτας ἑωρακὼς, καὶ ὅπλα εἰδὼς, καὶ μηχανήματα ἔνια, καὶ τί ἐπὶ κέρως, καὶ τί ἐπὶ μετώπου, πῶς οἱ λόχοι, πῶς οἱ ἱππεῖς, καὶ πόθεν, καὶ τί ἐξελαύνειν, ἢ περιελαύνειν. *Denique per Iovem etiam in caſtris ſit verſatus, & milites ipſos, ſeu cùm ad prælia exercentur, ſeu cùm in aciem educuntur, viderit, & arma, & machinas aliquas nôrit, & quid ſit diductis cornibus, quid exporrectâ fronte aciem inſtruere: quomodo cohortes, & turmæ ordinentur, & unde, & quid equum emittere, quid obequitare.* Neque enim dubium eſt, quin tales rerum maximarum, quas hiſtoria prodit, intelligentiores ſint iis, qui de ſingulis alios rogare coguntur. Unde continuò ſubdit Lucianus: Καὶ ὅλως [e], ὁ τῶν κατοικιδίων τις, οὐδ' οἷος πιστεύειν μόνον τοῖς ἀπαγγέλλουσι. Iccirco Sidonius Apollinaris [f] rogatus ab Leone, Euarigis Gothorum regis conſiliario, ut epiſtolarum loco hiſtoriam ſcribere vellet, Leonem ipſum huic muneri dicit magis idoneum fore, quia eorum eſſet intelligentiſſimus, de quibus hiſtoriæ tractarent: *Quotidie*, inquit, *per potentiſſimi conſilia regis totius ſollicitus orbis, pariter eius negotia, & iura, fœdera, & bella, loca, ſpatia, merita, cognoſcis. Vnde quis iuſtiùs ſeſe ad iſta ſuccinxerit, quàm ille, quem conſtat gentium motus, legationum varietates, facta ducum, pacta regnantium, tota denique publicarum rerum ſecreta didiciſſe?*

Interea ne alios quidem ab hoc munere excludimus, dum ingenio, & facundiâ, valeant, ac civilium, & bellicarum, & maximarum quarumque rerum ſcientiam, eorum conſuetudine ſint

a *Naturâ prudens.*
b *In dicendo optimè exercitatus.*
c *Neque ad intelligẽdum, neque ad dicendum, ignarus.*
d *Militarem animum, ſed cum prudẽtia civili, atque experientiam imperatoriam.*
e *Denique nõ ſit ex iis, qui domi deſident, neque ſolum iis credat, qui renuntiant.*
f *Lib. 4. epiſt. 22.*

ſint conſecuti, qui publica tractarint, atque iſta geſſerint, quæ Lucianus enumerat. Vide omnino, quæ pro hac ſententia ſcribit Ubertus Folieta lib. de ratione ſcribendæ hiſtoriæ ad Octavianum Paſquam.

Præter iſta verò opus, ut libero ſit animo, neque vel ſpe, vel metu, tranſverſum ſe rapi patiatur. Atque huc pertinent iſta Luciani: *μάλιστα δὲ καὶ πρὸ τῶν πάντων ἐλεύθερος ἔστω τὴν γνώμην, καὶ μήτι φοβείσθω μηδένα, μηδ᾽ ἐλπιζέτω μηδὲν, ἐπεὶ ὅμοιος ἔσται τοῖς φαύλοις δικασταῖς πρὸς χάριν, ἢ πρὸς ἀπέχθειαν ἐπὶ μισθῷ δικάζουσι. Imprimis verò, & ante omnia, libero ſit animo, ac neque quemquam metuat, neque quicquam ſperet: quoniam ſimilis eſſet malis iudicibus, qui vel ad gratiam, vel ad odium, acceptâ mercede, ſententiam ferunt.* Et poſt pauca: Καὶ ὅλως, πῆχυς εἷς, καὶ μέτρον ἀκριβὲς, ἀποβλέπειν μὴ εἰς τοὺς νῦν ἀκούοντας, ἀλλ᾽ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα συνεσομένους τοῖς συγγράμμασιν. *Vna denique ulna, certaq; menſura eſt, ut non præſentes auditores adſpicias, ſed eos, qui in poſterum in legendis ſcriptis hiſce verſabuntur.* Qua de re fuſiùs ſuprà ex eodem diximus.

Sed difficile omnino eſt, ut quis non reſpiciat præſentes, niſi in tanto honoris faſtigio fuerit conſtitutus, ut longiſſimè emineat ſupra eos, quos offendere poſſet. Talis erat ille Leo, de quo antè diximus: unde hoc quoque argumento perſuadere ei conatur Sidonius [a], valde ad hiſtoriam ſcribendam idoneum fore. *Præſtanti*, inquit, *poſitus in culmine non neceſſe habet, vel ſupprimere verum, vel concinnare mendacium.* Sed quos gloria non extulit ad tantum decus, hi ſæpe potentiorum metu ſua premere coguntur, quamdiu ſuperſtites ſunt. Ammianus Marcellinus initio lib. XXVI: *Hæc quidam veterum formidantes, cognitiones actuum variorum ſtylis uberibus explicatas non edidere ſuperſtites; ut in quadam ad Cornelium Nepotem epiſtolâ Tullius quoque, teſtis reverendus, adfirmat.*

a *Lib. 4. epiſt. 22.*

Nec ſufficit, ut præſentium amore, vel odio ne peccemus: ſed neque virtus, vel improbitas eorum, qui prodeſſe, vel obeſſe amplius non poſſunt, ita amori nobis, vel odio eſſe debent, ut non ſemper nobis obverſetur, quod idem Lucianus ait, *μόνῃ* [b] *θυτέον τῇ ἀληθείᾳ, τῶν δ᾽ ἄλλων ἀμελητέον.* Quare ſiquis narret, ut Philippum Aſter Amphipolitanus altero oculo orbârit: vel ut Alexander Clitum in convivio interemerit: vel ut Cleon in concionibus dominetur, & quæ hujus generis

b *Soli immolandum veritati, cætera verò omnia poſtponenda.*

generis innumera ſunt: non iccirco gaudebit, excruciabit ſe, terrebitur; ſed ſuis coloribus depinget unumquodque, uti geſtum eſt, ita ut coram cernere videaris.

Denique opus etiam, ut quis curâ, & negotio vacet: unde & Tullius ipſe primo de Legibus ait, eò ſe alia potiùs tractare, quàm hiſtoriam ſcribere, quia *Hiſtoria nec inſtitui poteſt, niſi præparato otio, nec exiguo tempore abſolvi.* Hujus verò rei cauſſa inter alia eſt, quòd in multis adeò, etiam iis, qui judicio plurimùm valent, difficile eſt vera à falſis diſcernere. Nam ſi antiqua ſpectemus, *οἱ a ἄνθρωποι τὰς ἀκοὰς τῶν προγεγενημένων, καὶ ἢν ἐπιχώρια σφίσιν ᾖ, ὁμοίως ἀβασανίστως παρ' ἀλλήλων δέχονται*, ut ait Thucydides *b*. Sin ea quoque conſideremus, quæ noſtris temporibus contigerunt: diverſè adeò ea narrari ſolent, ut planè arduum ſit videre, quibus potiſſimùm habere fidem debeamus. Quod idem Thucydides *c* teſtatur. Nam cùm dixiſſet, ſe non alia velle narrare, quàm quibus interfuiſſet, aut quæ ex aliis, ſedulò in omnia ſingulaque inquirens, cognoviſſet, addit hæc verba, *Ἐπιπόνως d δὲ εὑρίσκετο, διότι οἱ παρόντες τοῖς ἔργοις ἑκάστοις, οὐ ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἔλεγον, ἀλλ' ὡς ἑκατέρων τις εὐνοίας ἢ μνήμης ἔχοι.*

Quare cùm tam multa, tam magna, tam varia, in hiſtoriæ ſcriptore exigantur: nihil ſanè mirandum, ſi olim ejus ſcribendæ munus committi ſoleat, non quibuſvis, ſed viris, cùm gravibus, & ſapientibus, tum qui ſtudio iſti vacare poſſent. Quales apud Babylonios erant Chaldæi, *antiquiſſimum è doctis genus*: ut Cicero appellat lib. 1 de Divinat. Apud Perſas verò idem magi fecere: apud Ægyptios ſimiliter gentis ejus ſacerdotes. Apud Græcos non fuit hoc negotium certi ordinis: ſed, ut Cicero *e* ait, *eloquentiſſimi homines, cùm ad cæteras res illuſtres, tum ſcribendam hiſtoriam, maximè ſe applicaverunt.* Apud Romanos autem primitus quidem pontificum maximorum cura fuit annales ſcribere, Tullio *f*, & Macrobio *g* teſtibus: poſtea verò alij quoque, cùm annales, tum hiſtorias ſcribere ſunt aggreſſi; ſed ſi Salluſtium, Livium, Curtium, & Tacitum exceperis, ex iis quidem, quos habemus, quem Græcis æquiperare poſſis, invenias neminem. Nam Velleij, elegantiſſimi ſcriptoris, pauca admodum ſuperſunt: atque eorum honorem fædâ adulatione in ſui ævi rebus non leviter offuſcavit. Cæſar verò com-

a *Homines famam rerũ ante ipſos geſtarum, etſi domeſticæ ſint, nullo prorſus examine eorum inito, planè admittunt.*

b *Præfat. operis.*

c *Ibidem.*

d *Difficulter verò res erui potuit, eo quod, qui rebus gerendis ſingulis adfuerant, non eadem de iiſdẽ dicebant: ſed prout quis, aut in alterutrum propenſior erat, aut rem'niſcebãtur.*

e *Lib. 2. de Orat.*

f *Lib. 2. de Orat. & 1. de Leg.*

g *Lib. 3. Saturnal cap. 2.*

commentarios; Nepos, & Tranquillus, vitas; non legitimam historiam scripsere. Quâ de re pleniùs agimus in eo, cujus & antè meminimus, opere, quod *De historicis antiquis* fecimus.

ATQVE hæc præcipuè sunt, quæ de historica arte observabam. Nec operam mihi videor lusisse, qui primus eam institerim viam, ut non modò ordine justo nobilissimæ artis σύστημα *a* consignarem: sed singula etiam adstruerē veterum autoritate. Nempe dives ille antiquitatis penus, quod imperiti vitio mihi vertent, ego autem gloriæ duco, non mediocriter ditavit hunc libellum meum. Cæterùm cùm aliqui *b* putarint, nullam historiæ scribendæ artem veteribus fuisse notam: ex commentatione hac satis liquebit, tam multa, quæ ad eam artem pertineant, apud hos inveniri, ut judicio mihi non exiguo in delectu opus fuerit. Præsertim quia primò, non de singulis aliquid carpere, neque omnem relinere seriam; sed duntaxat præbere artis gustum animus erat. Sed dum oculum non incuriosum per Saliares illas antiquorum epulas circumfero; & nunc hinc, nunc inde, aliquid delibo: tam multa ecce salivam movere protenus cœperunt, ut cessandum non putârim, priusquam tantum depromsissem, quantum videretur sufficere, non modò ad sportulam dandam, sed etiam ad cœnam rectam. Nec propterea laureolam ullam ex hoc mustaceo quæro: abunde erit, si, dum istæc palato hominum paro elegantiorum, Momi ipse dentem effugero. Quod ne ipsum quidem si consequi licebit, consolabor me hujusce ævi moribus, quo fortasse duobus, vel nemini, quod dici solet, præterquam, quod ipse agit, rectè aliquid factum videtur.

a *Compages.*

b *Zabarell.*

FINIS.

SYNOPSIS
hujus Libri.

- Historiæ, & historices
  - vox, cap. I.
  - res ipsa
    - natura artis
      - an sit
        - ἁπλῶς, cap. II.
        - restrictè, an ab aliis artibus distincta sit, cap. III.
      - quid sit, ubi de materia & forma, cap. IV.
      - caussæ externæ
        - finales, cap. V.
        - efficientes, sive primi historiæ scriptores, cap. VI.
      - distributio
        - historiæ, cap. VII.
        - historices, cap. VIII.
    - artis præcepta. His exponitur historiæ
      - fundamentum: cujus leges
        - nequid falsi dicere audeamus, cap. IX.
        - nequid veri non audeamus, cap. X.
      - structura: cujus traditur
        - materies quadruplex
          - narratio
            - totius corporis
              - rei gestæ unius. Hæc cōsideratur
                - ratione totius, cap. XI.
                - secūdū partem aliquā: nempe
                  - personam, cap. XII.
                  - actionem, cap. XIII.
                  - locū, & tempus, cap. XIV.
                  - occasionem, modum, & eventum, cap. XV.
              - imperij unius, omnis ævi, cap. XVI.
            - unius hominis, cap. XVII.
          - judicium: de quo
            - universè, cap. XVIII.
            - ratione Sententiarum, cap. XIX.
          - conciones, cap. XX. & XXI.
          - digressiones, cap. XXII.
        - dispositio: ubi spectatur
          - procemium, cap. XXIII.
          - ordo in narrando, cap. XXIV.
          - divisio in libros, cap. XXV.
        - expolitio: ubi in considerationé venit,
          - an doctrina ejus necessaria sit, cap. XXVI.
          - quæ virtutes ejus cōmunes: uti sunt
            - puritas, & perspicuitas, cap. XXVII.
            - ornatus, & decorum, cap. XXVIII.
          - ut historica elocutio differat
            - ab oratoria, cap. XXIX.
            - à poëtica, cap. XXX.

Corollarium, de virtutibus in historico requisitis, cap. XXXI.

Pag. 29. verſ. 13. ſcribe, Tacum, ſive Sotacum περὶ λίθων Apollonius Dyſcolus. *Et pag. 58. verſ. 24. ſcribe*, ille Traiani demum temporibus floruerit: hic non illis modò temporibus vixerit proximus (nam Polybij natalis in primum Africani incidit conſulatum) ſed etiam Scipioni Æmiliano, qui ſuperioris Africani adoptione erat nepos, diu à conſiliis fuerit. *Et ibidem verſ. 33.* actum eſſet, quod propter Scipionem promere minus fuiſſet auſus, nihil aperto &c.

GERARDI IOANNIS VOSSII

DE

HISTORICIS GRÆCIS

LIBRI QVATVOR.

Lugduni Batavorum,
Apud IOANNEM MAIRE,
ANNO cIↃ IↃ C XXIV.

Illuſtriſſimis ac potentiſſimis Dominis

ORDINIBVS
Hollandiæ & Weſt-Friſiæ,

GERARDVS IOANNES VOSSIVS
dicat ſacratque.

Illuſtriſſimi ac potentiſſimi Domini,

QVemadmodum nihil homine libero indignius videtur, quàm ſi geſta ſuæ ætatis, aut gentis ignoret: ita nec fuerit ei glorioſius, aut conducibilius quicquam, quàm ſi inclytis quibuſq; in nationibus obſervârit res ab ætate ſuâ maximè remotas. Hac cùm parte ſapientia Græcorum, tantopere licet celebrata, Solonis adhuc temporibus claudicaret: eos propterea Ægyptius ſacerdos ſemper pueros eſſe aiebat. Sed quos tum ille pueritiæ arguebat; hi progrediente ætate evaſerunt, ut ſimiliter loquar, grandævi ſenes. Nam multi poſteà eâ in gente fugitivam antiquitatem revocarunt: longeq; in illa plures ſingulis fuere ætatibus, qui res proderent ſui temporis. eæ autem etſi, cùm in literas referrentur, in recenti hominum memoria eſſent, nunc nihilominus,

post elapsa tot secula, meritò inter veteres censentur. Nec illi duntaxat, quibus in Græcia nasci obtigisset; sed etiam, quos isti, pro fastu insito, barbaros dixere, sermone Græcorum res gentis suæ condiderunt. Fecere hoc Assyrij, fecere Ægyptij, Afri quoque, aliæque nationes plurimæ. Itaque nec facile est invenire gentem ullam, cujus non Græcè res traditæ sint. Quamquam verò magna satis ea laus est: tamen habent quoque altero nomine, quo se jactent, historici Græci. Quantum enim vetustate antistent Romanis, argumento illud erit, quod Antiochus Syracusanus, & tot alij, qui ipsas res Italas primi consignarunt, non Latinè scripserunt, sed Græcè. Vtroque horum impulsus, historiam de historicis scripturus, ab Græcis auspicandum duxi. Nec qui cum eloquentiæ studio doctrinam temporum in Academia vestra profiterer, hanc de florentissimis tot scriptoribus provinciam à munere meo alienam judicavi Sciebam enim illa, quæ vulgò de veterum temporibus feruntur, non ulteriùs fidem mereri, quàm de iis traditum esset ab historicis antiquis. Et fatebuntur omnes, non certiùs modò, sed suaviùs etiam, cuncta hauriri ex fontibus vetustatis. Iccirco ut eos ducerem ad fontes, qui vel me audire, vel legere nostra haut gravantur: exponere operæ pretium existimavi, quod argumentum quisque ex historicis Græcis tractâsset: de ætate etiam in longè plurimis indicium feci: subinde quoque judicium tuli de fide, ac stylo. Etsi autem primitus afferre illos solùm animus erat, quorum monumenta nobis injuria temporum minimè invidisset: postea tamen satius arbitrabar, si nec omnino cæteros præterirem: partim quia scriptoribus vetustis non parùm lucis ex eorum notitiâ accedere posse videretur: partim quoniam censerem, non penitus periisse

illos,

illos, quorum fidem juniores priſcis in rebus ſe fateantur ſequi. Siquidem ut parentes dicuntur vivere in liberis: ſic illi quodammodo ſuperſunt in iis, à quibus rerum veterum toties laudantur autores. Qualiſcunque autem fuerit opera hæc noſtra, vobis eam, Illuſtres ac Præpotentes D D. ORDINES, offerre ac dicare auſus fui. Nempe jamdiu eſt, quòd cura hæc me anxiè ſollicitat, quâ ratione tandem pro tot tantiſque erga me beneficiis veſtris grati ullum animi ſymbolum conſecrare vobis poſſim. Sed de paupere penu nihil occurrebat aliud, quàm de literis noſtris. Proxima igitur cura fuit, ut de his ſaltem promerem aliquid: ſed ejuſmodi, quod non planè alienum à vobis videretur, qui, Dei Optimi Maximi nomine, nobili Hollandiæ & VVeſt-Friſiæ genti autoritate ac conſilio veſtro præeſſetis. Nimirum par eſſe credebam, imitari hac parte exemplum nationum, quæ, ſi religiosè officium teſtari vellent, ſedulò attendere ſolent, quid cuique Deorum ſuorum conveniret. Hinc albas ſuperis victimas, inferis nigras deſtinabant. Iidem Marti equo, Iunoni agno, Iſidi anſere, Æſculapio gallo, Veiovi caprâ, alij aliter, pro credita cujuſque poteſtate, ſacra faciebant. Similiter agendum mihi in hoc tempore putavi. Literarium autem nihil convenientius videbam auguſto nomini veſtro, quàm quod, vel principum populorumque res geſtas contineret: vel ſaltem de iis tractaret, qui iſtas in commentaria retuliſſent. Nam (ut prudentiſſimi ſenatoris, Marci Tullij, verbis utar) *unde faciliùs, quàm ex annalium monumentis, aut res bellica, aut omnis Reip. diſciplina cognoſcetur?* Itaque laudatus princeps Alexander Severus, ut de eo Lampridius teſtatur, *ſi de re militari tractaret, maximè eos adhibebat, qui hiſtoriam norant: requirens, quid in*

 talibus

talibus caußis, quales in disceptatione versabantur, veteres imperatores, vel Romani, vel exterarum gentium, fecissent. Etiam L. Lucullus (malo iterum disertissimum Ciceronem, quàm me balbutientem, audiatis) *ad Mithridaticum bellum missus à Senatu, cùm totum iter & navigationem consumsisset, partim in percontando à peritis, partim* REBVS GESTIS LEGENDIS, *in Asiam factus imperator venit, cùm esset Româ profectus rei militaris rudis. Tantus* autem *imperator in omni genere belli fuit, præliis, oppugnationibus navalibus, pugnis, totiusque belli instrumentis; ut ille rex post Alexandrum maximus* Mithridates, *hunc à se maiorem ducem cognitum, quàm quemquam eorum, quos legisset, fateretur.* De illis igitur scriptoribus, quibus legendis Lucullus tantus belli dux evasit, loquimur his in libris: ut argumento quidem ingrati vobis esse non possint, quibus quicquid penè otij à Reip. cura superest, hoc historicis, tanquam optimis prudentiæ tum togatæ, tum militaris, doctoribus, transmittere est moris. Et quomodo, qui res tantas ipsi gessistis, non eos ametis, quorum proprium est res gestas posteris prodere? Absque enim historicis esset antiquis, nesciret terrarum orbis veterum Batavorum virtutem. Absque historicis esset recentibus, vix pronepotes vestri cognoscerent, quæ his quinquaginta, & quod excurrit, annis adversus potentissimum Hispaniarum regem fortiter & feliciter gessistis, armis etiam ultra Indias prolatis, & porrò quoque (ita auguror) promovendis. Quocirca, Illustrissimi ac Potentissimi Domini, historicorum atque adeò literatorum omnium Mæcenates, lubentibus accipite animis literarium hoc de Historicis opus, exiguum, sed certum pignus pectoris vobis devotissimi, publico omnia commodo

modo metientis, vestraque ad exsequenda jussa paratissimi. Patriæ Patres, vivite æternùm felices atque augusti, domi quieti, foris fortes, civibus cari, hostibus formidabiles, cumque illustrissimo Arausionensium principe, & fœderatis Belgicæ gentibus, plurimarum semper terrarum arbitri. Lugd. Bat. Anno cIↃ IↃ CXXIII. Idibus Septembris.

In

In viri clarissimi,

GERARDI IOANNIS VOSSII,

DE HISTORICIS GRÆCIS

Commentarios,

Post Artem ejusdem Historicam editos,

PETRVS CVNÆVS I. C.

QVi lege certâ primus artis in modum
Monumenta secli, factaque, & laudes virûm
Signare chartis docuit immortalibus,
Immensa res ut insolensque regulam
Pati magistram finibus staret suis,
Propriâque normâ & ductibus procederet,
Nunc ævo ab omni principes industriæ
Graios recenset ordine, olim quêis fuit
Præclarus ardor ut notis decentibus
Res antè gestas posteris componerent.
Sed nomen horum, scriptaque & clarum decus
Penè obtegebat dira temporum lues:
Et cæterorum, quêis pepercerat dies,
Perspecta paucis vis & indoles erat.
Magne imperator literariæ rei,
Antiquitatis prome conde, cor merum,
Virtute macte ter quaterque & amplius
Hac esto, VOSSI. *Nuper artem annalibus*
Legesque concinnaveras: nunc spiritum
Ipsis dedisti annalium scriptoribus.

GERAR-

GERARDI IOANNIS VOSSII
DE
HISTORICIS GRÆCIS
LIB. I.

CAPVT I.

Argumentum operis. Multò historicis Græcis antiquiores sunt Asiatici, & AEgyptij. Quantum sit intervallum inter Mosem, & cladem Troianam. Suniæthonẽ corruptè vocari, qui est Sanchoniathon. Vnde hic sua hauserit, & quando cùm ipse vixerit, tum Græcus eius interpres, Philo Byblius. Porphyrij in istoc error. Iustini lapsus circa Tyri natalem: Porphyrij item, circa ætatem Semiramidis. Ephori ingenua confeßio de vetustate historiæ barbaricæ. Cadmus Milesius, & Acusilaus Argivus. Eumelus. Refelluntur illi veterum, qui Cadmum historicum non multò putant Orpheo iuniorem. Vnde sua hauserit Acusilaus. Tatiani ex Eusebio locus emendatus. AEtas Theagenis Rhegini. Eusebij circa Archilochi ætatẽ error. Annij Viterbiensis Archilochus suppostitius. AEtas Aristeæ Proconnesii. Tatiani lapsus. Varij scriptores, quos ante Homerum vixisse Tatianus putârit. Eusebius corrigitur. In eodem, & Tatiano, gemina coniectura. Hecatæi Milesii ætas. Quis historiam, quis item de philosophia, ac diis, primus scripserit oratione solutâ. Quantum distent natalis Hellanici, Herodoti, & Thucydidis. Scripta Hellanici. Vt maiores reprehendat, & vicißim à iunioribus reprehendatur. Pherecydem historicum, & Pherecydem philosophum, esse diversos. Charon Lampsacenus.

SATIS de eo convenit inter omnes, nihil homini elegantiori jucundius, nihil civilis prudentiæ ſtudioſo utilius eſſe, quàm hiſtoriam temporum ſcire: ac propterea nec aliquid æquè ex uſu eſſe, quàm noviſſe eos, qui vetuſtatis memoriam literis cõſecrarunt. Quamobrem, cùm vita omnis mea publico, ac præcipuè juventutis bono, deſudet; duo in hoc tempore facienda mihi exiſtimavi: primùm quidem, ut hiſtoriam omnis ævi ſecundùm tempora digeſtam paucis conſtringerem libellis: deinde verò ut quaſi digito demonſtrarem fontes ipſos, unde iſta plenius ac fuſius hauriri à quovis poſſent. Poſteriorem nunc laborem aggredior. In quo non ita verſabor, ut ſim nuda contentus nomina recenſere: ſed verò ætatem, qua ſcriptor quiſque vixerit, producam, atque etiam conſignabo, quorum expoſitionẽ ab unoquoque, modò ſuperſint, oporteat exſpectare: adhæc in iis, qui familiam ducunt, ac nonnullis etiam minorum gentium, cujuſmodi dictione utantur, referam: ſubinde etiam alia adſpergam, quæ prioribus iſtis poſſe aliquid lucis adferre videbuntur.

HISTORICORUM nomen multò eſt recentius apud Græcos, quàm illos, quos barbaros appellare ſolent. Præſertim ſi in his etiam numeremus ſcriptores ſacros. Neque enim Græci nominare ullum gentis ſuæ hiſtoricum poſſunt, qui non quingentis, & amplius, annis recentior ſit bello Troiano. Atqui Moſem ſeculis aliquot antiquiorem eſſe, etiam gentium ſcriptores agnoverunt: eoſque inter Apion Alexandrinus: ſecundùm quem Moſes Inachi temporibus vixit. Eumque hac parte ſecuti è noſtris, Juſtinus, Athenagoras, Theophilus Antiochenus, Tatianus, Clemens Alexandrinus, atque adeò è beato illo Patrum choro propemodum omnes, qui ante Euſebium fuerunt. Itaque inter obitum Moſis, & Troiæ excidium, interuallum erit annorum IↃCLXXV. Sin potiùs Euſebium ſequimur, (ſequi ſanè debemus, propter tot valida, quibus ſententia ejus nititur, argumenta) vixerit Moſes temporibus Cecropis, primi Athenienſium regis, quibus Triopas apud Argivos, Teucer in Phrygia imperabat. Atque ita Moſes quadringentis

dringentis quidem annis junior erit Inacho: attamen Ilij ἁλώσεως [a] Mosaicâ morte posterior erit annis CCLXXV.

Nec sacri tantummodo scriptores, sed etiam quos nostri τοὺς ἔξωθεν [b] appellant, ætate Græcos longè præcedunt: imprimis Ægyptij, Chaldæi, & Phœnices. Nam quid habuere unquam Græci, quod posset conferri cum annalibus Ægyptiis, quos Manethos exscripsit: aut Babyloniis, quos Berosus sequebatur: aut Phœniciis, quos habuit Sanchoniathon? Mitto annales, unde sua hauserunt historici isti: neminem habet Græcia, qui non multò junior sit Sanchoniathone ipso. Et tamen non paullò ille recentior est, quàm scripsit Porphyrius in quarto adversus Christianos libro: unde illustrem locum adducit Eusebius in decima de præparatione Euangelica cap. III. Dicit ibi Porphyrius, Mosem, & Sanchoniathonem, virorum & locorum nomina similiter ponere; ac Sanchoniathonem sua partim hausisse ex urbium annalibus, partim è libris in templo asservatis, quos acceperit ab Jerombalo, Dei τοῦ Ἰευὼ sacerdote: hæc verò monumenta sua eum Abibalo, Berytio regi, inscripsisse: ac Philonem Byblium ea è Phœnicia lingua in Græcam transtulisse. Vixit Philo ille temporibus Adriani Cæsaris: ut ex Suida constat. Sed Sanchoniathon, si Porphyrium audimus, ἐπὶ [c] Σεμιράμεως γέγονε τῆς Ἀσσυρίων βασιλίδος. Quod facilè refellitur. Nam Sanchoniathon meminit temporis, quo Tyrus condita est: & quidem meminit, ut rei antiquæ: ut bene à Josepho Scaligero observatum fuit. Atqui Tyrus non quidem anno duntaxat uno ante Troianam cladem exstructa est, quod Justinus libro epitomes suæ duodevigesimo falsò tradidit: attamen ante cladem illam condita est annis non amplius septuaginta sex: sive, ut quindecim illos, in quibus anachronismo peccat Eusebius, annumeremus, annis ante excidium Troiæ nonaginta & uno. Quid Porphyrio imposuerit, non difficile est conjectare. Nam putavit, Semiramidem vixisse tempore belli Troiani, aut paullò antè. Cum enim de ea esset locutus, subiicit statim, ἢ [d] πρὸ τῶν Ἰλιακῶν, ἢ κατ' αὐτοὺς γε τοὺς χρόνους γενέσθαι ἀναγέγραπται. Sed hoc perspicuè falsum est. Nam à decimo Semiramidis anno, usque ad cladem Troianam, intervallum est annorum octingentorum. Quare non tam quid Porphyrius dixerit, quàm quid dicere voluerit, videre debemus.

a *Excidium.*

b *Externos.*

c *Vixit temporibus Semiramidis, Assyriorum reginæ.*

d *Hanc ante tempora Iliaca, aut circa illa fuisse, scriptum est.*

Sanè qui Semiramidem belli Troiani tempore, aut paullò antè, fuiſſe putat: Sanchoniathonem autem Semiramidi facit æqualem: is Sanchoniathonem quoque excidio Troiæ vel parem, vel ſaltem ſupparem facit. Hoc igitur voluit. Et ſenſit idem Suidas, qui Sanchoniathonem tempore belli Troiani fuiſſe, diſertim teſtatur. Eodem verò ex Grammatico diſcimus, eum præter libros de inſtitutis Phœnicum etiam ſcripſiſſe de Mercurij φυσιολογίᾳ, item de Theologia Ægyptia. Hæc de Sanchaniathonis ætate eò adduximus, ut pareat, hiſtoricos barbaros eſſe antiquiores Græcis: quod pluribus oſtendit Flavius Joſephus lib. I. contra Apionem. Mirum verò, etiam Ephorum, hominem Græcum, illud agnoviſſe: quemadmodum locuples teſtis eſt Diodorus Siculus lib. primo bibliothecæ. Diodoro tamen aqua hîc hæret. Imò non obſcurè ab Ephoro diſſentit. Saltem idem, quod Ephorus, profiteri non audet. Sed quos Græcos ille nobis obducet, qui non aliquot ſeculis recentiores ſint bello ad Troiam geſto? Dicet fortaſſe aliquis, Κάδμον τὸν παλαιὸν [a], ut vocat Clemens Alexandrinus lib. VI Στρωματ. Hoc eſt, Suida interprete, Cadmum, Pandionis filium, Mileſium, qui de urbis patriæ ædificatione, deque tota Ionia quatuor ſcripſit libros. Primus ſanè hic creditur à nonnullis hiſtoriam ſcripſiſſe oratione ſolutâ: paulloque fuiſſe junior Orpheo putatur, ut apud eundem legere eſt. At Orpheus Linum paullò anteceſſit: Linus Herculem, diſcipulum ſuum: Hercules Laomedontis vixit ætate, cujus Priamus filius fuit. Unde conſequeretur, Cadmum Mileſium vixiſſe circa bellum Troianum. Sed non fruſtra eſt, quod Suidas, cùm dicit, Orpheo eum paullò eſſe juniorem, cautè addit illud κατά τινας [b]. Nam eum fuiſſe temporibus belli Troiani, non magis verum eſt, quàm vixiſſe tunc Acuſilaum Argivum, antiquiſſimum item hiſtoricum, ut eum appellat Suidas: ubi & genealogias ſcripſiſſe dicit, quas pater ejus, dum locum fodit domi, reperiſſet. Veram autem, cùm Cadmi Mileſij, tum Acuſilai Argivi, ætatem docebit nos Joſephus libro primo contra Apionem, ubi ita ſcribit: *Οἱ μέν τοι τὰς ἱστορίας ἐπιχειρήσαντες συγγράφειν παρ' αὐτοῖς, λέγω δὲ τοὺς περὶ Κάδμον τε τὸν Μιλήσιον, καὶ τὸν Ἀργεῖον Ἀκουσίλαον, καὶ μετὰ τοῦτον εἴ τινες ἄλλοι λέγονται γενέσθαι, βραχὺ τῆς Περσῶν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατείας τῷ χρόνῳ προέλαβον. Qui hiſtorias apud eos conſcribere tenta-*

[a] *Cadmum veterem.*

[b] *Iuxta quoſdam.*

tentavere, id est Cadmus Milesius, & Acusilaus Argivus, & post hunc quicunque alij fuisse referuntur, paullulum Persarum contra Græcos expeditionem præcessere. Exscripsit verò Acusilaus ille Hesiodum, quod docet Clemens lib. I. Στρωματέων, cùm ait: Τὰ δ' αʹ Ἡσιόδου μετήλλαξαν εἰς πεζὸν λόγον, καὶ ὡς ἴδια ἐξήνεγκαν, Εὔμηλός τε καὶ Ἀκουσίλαος, οἱ ἱστοριογράφοι. Eumelus historicus, cujus hic mentio fit, Corinthius fuit, ac nonâ vixit Olympiade, tempore Sibyllæ Erythrææ: ut est apud Cyrillum contra Julianum Cæs. Scripsit verò carmine historiam patriam, ut initio lib. II Pausanias tradit: ubi etiam ambigere videtur, utrum ea Eumeli historia foret. Meminere ejus quoque Scholiastes Apollonij in IV Argon. & Isaacius Tzetzes in Lycophr.

a *Ea verò, quæ Hesiodus scripsit, commutavit in sermonem pedestrem, cùm Eumelus, tum Acusilaus, historiographi.*

Sed sunt historicorum etiam alij nonnulli, quorum antiquitatem jactare posse Græci videantur. Quales isti sunt Archilochus, Theagenes Rheginus, Aristeas Proconnesius, Hecatæus Milesius, Hellanicus, Charon Lampsacenus, & Pherecydes Lerius. De quibus iccirco ordine dicam. Nec enim instituti ratio sinit, ut non ostendam, nullum illorum ante Gygis tempora, prope omnes post Cambysen vixisse. Ordiar ab Archilocho. Ex hoc veteres aliqua de temporibus citant, unde & Chronica scripsisse putatur à doctis *b*. Utut est, de ætate etiam veteres falluntur. Nam Archilochus, uti & Hipponax, inter Sapphûs amatores fuit, Athenæo *c* teste, ut omnino vixerit Olympiade XLIV, ad quam Sappho ab Eusebio *d* refertur. At juxta Clementem Alexandrinum *e* floruit circa Olympiadem vigesimam: juxta Tatianum *f*, Olymp. XXIII. Verba Tatiani apponam: Ἔτεροι δὲ κάτω τὸν χρόνον ὑπήγαγον σὺν Ἀρχιλόχῳ γεγονέναι τὸν Ὅμηρον εἰπόντες. Ὁ δὲ Ἀρχίλοχος ἤκμαζε περὶ Ὀλυμπιάδα τρίτην καὶ εἰκοστὴν, κατὰ Γύγην τὸν Λυδὸν, ὕστερον τῶν Ἰλιακῶν ἔτεσι πεντακοσίοις. *Alij longius descendentes, Archilochi sæculo Homerum coniungunt. Claruit autem Archilochus circa Olympiadem vigesimam tertiam, tempore Gygis Lydi, annis à bello Troiano quingentis.* Apud Tatianum vulgo pro κατὰ Γύγην legitur καὶ Γύγην: & paullò pòst vox ὕστερον desideratur. Sed ita, uti adduximus, rectè hæc leguntur apud Eusebium, qui bene longum Tatiani locum adducit lib. X. præparat. Euangel. Idem tamen Eusebius in Chronicis refert Archilochum ad Olymp. XXIX. Sic enim scribit ad annum MCCCLIV. *Archilochus, & Simonides, &*

b *Vti Arnoldo Pontaco notis ad Eusebium. Vt Viterbiensem Annium, & similis farinæ homines mittam.*

c *Lib. 13.*

d *In Chronicis.*

e *Lib. 1. Στρωματ.*

f *Orat. contra gentes. pag. 113. edit. Basil. in Orthodoxogr.*

Aristoxenus, *insignes habentur*. Ubi profectò non simplicem committit errorem, cùm de trium illorum nullo verum dixerit. Sed de uno nunc Archilocho videamus: quem ex ante dictis liquet, temporibus fuisse Darij, Hystaspis filij. Is autem imperare demum cœpit Olympiadis LXIV anno III. Itaque junior etiam sit, quàm Θεαγένης ὁ Ῥηγῖνος κατὰ Καμβύσην γεγονώς *a*, ut Tatianus scribit orat. adversus Græcos, & ex eo Eusebius lib. x εὐαγγελ. προπαρασκευ. Sed sive ea, quam dixi, sive Tatiani, aut Clementis, sententia verior est, nihil Archilochi hodie habemus: illa verò ab Annio Viterbiensi sub ejus nomine edita verè sunt λῆροι *b*, ac planè ὑποβολιμαῖα *c*, ut alia multa, quæ ab fonte illo Annij impuro promanarunt.

a *Theagenes Rheginus, qui Cambysis temporibus vixit.*
b *Nugæ.*
c *Supposititia.*
d *Ortum Deorum.*

Aristeas Proconnesius tum prosa θεογονίαν *d*, tum carmine epico tres scripsit libros, quibus historiam complectebatur de Arimaspis Hyperboreis. Meminit ejus, tum Tatianus orat. ad Græcos, tum Gellius quoque lib. IX. cap. IV. Ac videtur Plinius eo non segniter usus, cùm scriberet septimum Historiæ Naturalis librum. Floruit, Suida teste, Olympiade L. vel potiùs LV. Tum enim Cyrus, & Crœsus vixere, quorum ætate Aristeam fuisse, dicit. Tatianus verò nimium caussæ optimæ indulget, cùm, ut Homerum longè esse Mose recentiorem ostendat, multos adducit scriptores, qui Homerum præcesserint, atq; eos inter, cùm alios, tum Aristeam hunc reponit. Verba ejus sunt: Τὸ δὲ *e* συνέχον ἀποδεικτέον μετὰ πάσης ἀκριβείας σαφηνίζειν, ὡς οὐχ Ὁμήρου μόνον πρεσβύτερος ἐστὶν ὁ Μωυσῆς· ἔτι δὲ καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ συγγραφέων, Λίνου, Φιλάμμωνος, Θαμύριδος, Ἀμφίονος, Μουσαίου, Ὀρφέως, Δημοδόκου, Φημίου, Σιβύλλης, Ἐπιμενίδου τοῦ Κρητὸς, ὅστις εἰς τὴν Σπάρτην ἀφίκετο, Ἀρισταίου τοῦ τὰ Προκοννησίου τοῦ τὰ Ἀριμάσπια συγγράψαντος, Ἀσβόλου τε τοῦ Κενταύρου, καὶ Ἰσάτιδος, Δρυμῶνός τε, καὶ Εὐμίκλου τοῦ Κυπρίου, καὶ Ὥρου τοῦ Σαμίου, καὶ Προσναυτίδου τοῦ Ἀθηναίου. Ita legitur is locus apud Tatianum. Citat eundem Eusebius *f* lib. x præparat. Euang. Sed pro Ἀριμάσπια corruptè apud eum est Δειμώσπια, qui locus ex Tatiano emendandus. Etiam mox pro Εὐμίκλου ibi habes Εὔκλου, ubi in Trapezuntij tralatione est Euculi. Puto utrumque corrigendum ex Pausania de rebus Phocensium, ubi Κύπριον Εὔκλοον vocat: uti quidem in Aldina *g* expressum, & ab interprete Germano: nam video esse qui *h* Eueclum legerint. Denique apud Eusebium est Πρωταπίδου, ubi

e *In præsentia verò diligentissimè declarabo, quod nõ Homero solũ Moses antiquior sit, sed insuper scriptores alij, qui Mosen antecesserunt, Linus, inquam, Philammon &c.*
f *Pag. 291. edit. Rob. St.*
g *Pag. 260. edit. Ald.*
h *Gyraldus dial. 2. de poët. histor.*

ubi Tatianus Περσυαυτίδυ: rectum autem puto Περσομαντίδυ; prout in suis codd. Gyraldus *a* invenit. Sed hos scriptores mittamus, qui poëtæ potiùs, quàm historici fuerunt. a *Ibidem.*

Proximus est Hecatæus, non Abderita ille, de quo inferiùs dicam, sed Milesius, Hegesandri filius, cujus & Josephus meminit lib. I Antiq. Jud. cap. III, sive aliis VIII. Ἐν Ἀσίας περιηγήσει citat Athenæus lib. II: uti δευτέρῳ περιηγήσεως, lib. x. Ubi quoque nominat ejus τὴν τῆς Εὐρώπης περίοδον. Floruit hic initio regni Darij Hystaspidis Olymp. LXIV, ut ex Suida constat: qui & auctor est, fuisse Protagoræ auditorem, ac præisse viam Herodoto Halicarnasseo: hunc enim aliqui (quod alij, ut superiùs vidimus, Cadmo Milesio tribuunt) primum omnium historiam scripsisse volunt: quemadmodum, quæ ad Deos, aut rerum naturam pertinerent, primus solutâ oratione tractavit Pherecydes Syrius: ut ex Theopompo Laertius, Suidas, atque alij tradiderunt. Sanè historicos, & philosophos, posteriores esse poëtis; docet quoque Strabo lib. I. Hecatæum hunc ad grandem pervenisse ætatem, cognoscimus ex eodem Suida: qui auctor est, superfuisse etiamnum temporibus belli Persici: ac familiariter tum eo usum fuisse Hellanicum Mitylenæum: de quo nunc dicendum.

Hellanicus ille annis duodecim ante Herodotum natus fuit: quod ex Pamphila constat. Sic enim Gellius scribit lib. XV. cap. XXIII. *Hellanicus initio belli Peloponnesiaci fuisse quinque & sexaginta annos natus videtur, Herodotus tres & quinquaginta, Thucydides quadraginta. scriptum hoc est in libro undecimo Pamphilæ.* Atqui bellum Peloponnesiacum cœpit Olympiadis LXXXVI anno secundo. Ergo Thucydidis natalis incidit in annum secundum Olympiadis LXXVI, Herodoti autem in annum primum Olympiadis LXXIII, Hellanici denique in annum primum Olympiadis LXX. Scripserat Hellanicus librum de antiquissimis gentium principibus, primisque urbium conditoribus: quem κτίσεις ἐθνῶν καὶ πόλεων inscripserat. Meminit Stephanus, sive potiùs Hermolaus Byzantius περὶ πόλεων, voce χαειμάται: etsi ibi corruptè legatur κτίσεις. Sed apud Athenæum rectè κτίσεις exstat, etsi quidam κλήσεις substituant. Quos jure reprehendit Casaubonus Animadvers. in Athenæum lib. x. cap. XIV. Præterea edidit Deucalionia. Ea citat Clemens Alexandrinus

lib. VI

lib. VI Στρωμ. ubi Dieuchidam, Megaricæ historiæ scriptorem, libri sui initium hausisse dicit ex istoc opere Hellanici. Troicorũ ejus meminit Dionysius Halic. lib. I. Antiquit. Alia quoque Hellanici invenio, cùm apud Stephanum, tum Athenæum, & alios. Sed non facile dictu est de singulis, quæ sint Hellanici Mitylenæi, quæ Milesij. Nam uterque historicus fuit, si Suidæ credimus. Nec solent antiqui gentile nomẽ apponere: ut omnino, utrius illa Hellanici sint, interdum non satis liqueat. Sed ex Suida constat, Milesij esse τὴν περιήγησιν. Quemadmodum verò Hesiodus in genealogiis corrigitur sæpe ab Acusilao: ita ab Acusilao sæpe discrepat Hellanicus: ac Hellanicum similiter in multis mendacij arguit Ephorus, Ephorum Timæus, Timæum alij juniorum. Auctor Josephus lib. I. contra Apionem. Qui & ejusdem Hellanici meminit lib. I Antiquit. Jud. cap. III.

At paullò grandiores, & Hecatæo potiùs æquales fuerunt, Pherecydes Lerius, & Charon Lampsacenus. Nam vixit Pherecydes circa διάβασιν a Xerxis in Europam: quo tempore Herodotus octavum ætatis annum agebat: ut paret ex Pamphilæ loco, quem antè adducebamus. Herodoto igitur vetustior est: etsi non tanto, quanto putabat Eusebius in Chronicis, ubi ex Pherecyde Syrio, & Pherecyde Lerio, unum nobis fabricat, quos jure distinguit Suidas. Nam Pherecydes Syrius philosophus erat, Pittacum audivit, Pythagoræ & Thaleti æqualis, floruit circa Olymp. LXIX, Laertio teste: qui Pherecydis hujus vitam scripsit. At Pherecydes Lerius vixit circa Olymp. LXXV, & historicus fuit: meminit ejus Plutarchus in Theseo: secundum & tertium historiarum citat Athenæus in undecimo: quædam ejus etiam adfert Marcellinus in Thucydidis vita. Sed de his pleniùs postea, cùm de Pherecyde Atheniensi judicium feremus.

a *Transitum.*

Superest Charon, Pythoclis filius, quem Strabo etiam lib. XIII historicum appellat, atque inter illustres Lampsacenos reponit. Dionysius quoque, epist. ad Pompeium, eum ante Herodotum scripsisse historias testatur. Hic, Suida teste, de rebus Persicis scripsit libros duos. Eos Plutarchus citat in Themistocle: item Athenæus lib. IX. Idem Athenæus eum ἐν τοῖς ὅροις laudat lib. XI, & XII. Sed præterea multa alia consignavit, quæ ex Suida peti possunt. Ex quo etiam discimus, floruisse eum circa Olymp. LXXV: vel juxta alios paullò pòst Olymp. LXXIX.

CAP. II.

Duæ ex Dionysio statuuntur eorum classes, qui historiam scripserint ante bellum Peloponnesiacum. Ad priorem, præter eorum plerosque, quos superiori capite diximus, pertinere Eugeonem, sive Eugæonem, Deiochum Proconnesium, Eudemum Parium, Democlem Phygaleum, qui minùs rectè in Dionysii codd. Phygeleus vocatur, & Amelesagoram Chalcedonium, quem etiam veterum aliqui exscripserunt. Vtrùm Amelesagoras, an, truncato capite, Melesagoras rectiùs vocetur, quæsitum. At secundi ordinis, præter Hellanicum, esse Damastem Sigeensem, Xenomedem Chium, & Xanthum Lydum. Quis primus feminas castrârit. Dionysii Milesii ætas, & scripta. Agesilaus, rerum Italicarum scriptor. Deæ Eponæ sive Hipponæ ortus. Suidas emendatur.

PRæcipuos ferè ex antiquissimis historicis mihi videor commemorâsse, nec tamen omnes. Nam præter istos etiam alios non ignobiles invenio, qui bellum Peloponnesiacum præcedant. Sed alij longiùs, alij minùs ab eo distant: quod & de iis dici potest, quos superiùs adduxi. Remotiores à bello Peloponnesiaco ex illis quidem, quorum antea memini, sunt Cadmus Milesius, Eumelus Corinthius, Archilochus, si is quidem Chronica scripsit, Theagenes Rheginus, Hecatæus Milesius, Acusilaus Argivus. Sed addere cùm alios illis possumus, tum imprimis quinque istos, Eugeonem Samium, Deiochum Proconnesium, Eudemum Parium, Democlem Phygaleum, & Amelesagoram Chalcedonium. Ex iis verò, qui propiores Peloponnesiaco bello vixere, ex antea commemoratis est Hellanicus Mitylenæus: cui æquales fuere Damastes Sigeensis, Xenomedes Chius, & Xanthus Lydus. Hæc, quæ dixi, nituntur magno tibicine, Dionysio Halicarnasseo, libro περὶ τοῦ Θουκυδίδου χαρακτῆρος. Primùm adferam verba ejus de illis, quos longiùs paullò abfuisse ait à bello Peloponnesiaco. Sunt verò

ista: Ἀρχαῖοι μὲν οὖν συγγραφεῖς πολλοὶ, καὶ κατὰ πολλοὺς τόπους ἐγένοντο, πρὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. ἐν οἷς ἐστιν Εὐγέων τε ὁ Σάμιος, καὶ Δηΐοχος ὁ Περκοννήσιος, καὶ Εὔδημος ὁ Πάριος, καὶ Δημοκλῆς ὁ Φυγελεὺς, καὶ Ἑκαταῖος ὁ Μιλήσιος, ὅ τε Ἀργεῖος Ἀκουσίλαος, καὶ ὁ Λαμψακηνὸς Χάρων, καὶ ὁ Χαλκηδόνιος Ἀμελησαγόρας. Ex illis nobis antea indictis primus est Εὐγέων, nisi Εὐγαίων malis, ut hoc nomen scribitur apud Suidam. Alter est Δηΐοχος ὁ Περκοννήσιος, sive, ut in aliis libris est, Περικοννήσιος, aut etiam Περκονήσιος. Sed malim geminare liquidam, auctoritate Strabonis *b* compulsus. Si tantùm virum non puduit rem adeò leviculam arduo geographiæ operi admiscere: neque me verba ejus describere hoc loco pigebit: Καλοῦνται δ' Ἑκατοννήσοι συνθέτως, ὡς Πελοπόννησος, κατὰ ἔθος τι τοῦ Ν γράμματος πλεονάζοντος ἐν τοῖς τοιούτοις, ὡς Μυόννησος, καὶ Προκόννησος λέγεται, καὶ Ἁλόννησος. Tertius apud Dionysium est Eudemus Parius: in quo nomine libri satis conveniunt. Quartus est Δημοκλῆς ὁ Φυγελεὺς, ut quidem in omnibus Dionysij codd. legitur. Sed vera lectio est Φυγαλεύς. Nam de primâ quidem & ultimâ syllabâ discrepant scriptores, quia alij Φυγάλεια malunt, ut Polybius libro v: alij Φιγάλεια, ut Rhianus in Messeniacis, Stephano teste: alij item Φιγαλέα, ut est apud eundem Stephanum: alij Φιγαλία, ut est apud Athenæum lib. xi. Sed tamen de secundâ vocali omnes conspirant. Quinctus est Amelesagoras Chalcedonius, qui Clementi Alexandrino Melesagoras vocatur lib. vi Στρωματ. nisi codices fallunt. Verba ejus sunt: Μελεσαγόρου δὲ γὰρ ἔκλεψεν Γοργίας ὁ Λεοντῖνος, καὶ Εὔδημος ὁ Νάξιος, οἱ ἱστορικοί. Eò autem lubentiùs locum hunc attuli, quia inde cognoscimus, quantis viris profuerit Chalcedonij illius opera. Utrùm verò Amelesagoras, an Melesagoras, quomodo Andreas Dudithius apud Dionysium legendum putabat, rectiùs vocetur, non facilè dixerim: quando, uti Melesagoras quoque legitur apud Hesychium Grammaticum *e*, ita etiam Amelesagoræ cujusdam, sed Atheniensis, qui Atticam descripserit, mentio est apud Antigonum Carystium Historiarum Mirabilium cap. xii.

Post istos verò, de quibus proximè dictum, alios commemorat Dionysius, quos ait, non adeò quidem esse antiquos, quàm illos, quos dixerat priùs; sed tamen vixisse & ipsos ante bellum Peloponnesiacum. Sic enim scribit continuò post illa, quæ

a *Veteres quidem historici, & multi, & multis in locis exstiterunt ante bellum Peloponnesiacũ, in quibus est Eugeon Samius,* &c.

b *Lib. 13.*

c *Ea uno nomine Hecatõnesi vocantur, voce, ut Peloponnesus, composita, abundante ex quadam consuetudine in his altero N, ut in Myonnesus etiam, & Proconnesus, & Halonnesus.*

d *A Melesagora autem est suffuratus Gorgias Leontinus, & Eudemus Naxius.*

e *In* Ἐπ' Εὐρυγύῃ ἀγών.

quæ proximè ex eo adducebam: Ὀλίγῳ δὲ πρεσβύτεροι τῶν Πελοποννησιακῶν, καὶ μέχρι τῆς Θουκυδίδου παρεκτείναντες ἡλικίας, Ἑλλάνικός τε ὁ Λέσβιος, καὶ Δαμάστης ὁ Σιγεὺς, καὶ Ξενομήδης ὁ Χῖος, καὶ Ξάνθος ὁ Λυδὸς, καὶ ἄλλοι συχνοί. οὗτοι προαιρέσει τε ὁμοίᾳ ἐχρήσαντο περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν ὑποθέσεων, καὶ δυνάμεις οὐ πολύ τι διαφερούσας ἔσχον ἀλλήλων. *Qui autem paullò ante Peloponnesiaca tempora vixerunt, & ad usque Thucydidem ætate pervenerunt, Hellanicus Lesbius, & Damastes Sigeensis, & Xenomedes Chius, & Xanthus Lydus, & alij complures; quorum & consilium in deligendo argumento non dissimillimum fuit, & facultas penè par.*

Ex quatuor istis, de solo Hellanico vidimus. Aliorum primus est Damastes Sigeensis, è Sigeo Troadis promontorio, Dioxippi filius, Hellanici discipulus, ut disertim dicit Suidas: qui & scripsisse ait de rebus in Græcia gestis, de parentibus, & majoribus eorum, qui ad Troiam militarunt, libros duos, item gentium, & urbium catalogum, deque poëtis & sophistis, & alia multa.

Alter est Xenomedes Chius, cujus nullam inter illustres Chios mentionem à Strabone fieri miror. Nam solùm nominat *a* Jonem tragicum, Theopompum historicum, & Theocritum sophistam: tum item Homerum; quando & Chios una est è septem urbibus, quæ sibi magnum hunc vatem vindicant.

a *Lib. 14.*

Tertius est Xanthus, Candaulis Lydi filius, historicus Sardianus: qui eo tempore fuit, quo Sardes captæ sunt, Suida teste. Scripsit Lydiacorum libros quatuor: in quibus de regibus Lydorum egit. Meminit Diogenes Laertius in proœmio, ubi dicit, Xanthum hunc à Zoroastre usque ad Xerxis transitum annos numerare sexcentos. Lydiacorum ejus apud Athenæum mentio est lib. XII. Idem lib. X. citat ejus operis librum II. uti & Hesychius Illustris *b*, ac Suidas; quorum uterque ex eo refert, Gygem, Lydorum regem, primum feminas castrâsse, quò iis ætate florentibus semper uteretur. Sed Athenæus eo libro id prodidisse ait de Andramyta, Crœsi fratre *c*, qui Stephano *d* est Adramytes. Forsan opiniones diversas junxerat Xanthus.

b *Libello de philosophis.*
c *Aristot.* ἐν πολιτ. *apud Steph. in* Ἀδρα-μύττειον.
d *Ibidem.*

Quæ diximus, non parum lucis adferent verbis Dionysij. Sed occurrit item Suidæ locus de antiquissimis aliquot historicis. Verba ejus sunt: Ἑκαταῖος Ἡγησάνδρου Μιλήσιος γέγονε κατὰ τοὺς Δαρείου χρόνους τοῦ μετὰ Καμβύσην βασιλεύσαντος, ὅτε καὶ Διονύσιος ἦν, ὁ Μιλήσιος, ἐπὶ τῆς ξέ Ὀλυμπιάδος, ἱστοριογράφος. Ἡρόδοτος δὲ Ἁλικαρ-

Αλικαρνασεὺς ὠφέληται τούτου νεώτερος ὤν. καὶ ἦν ἀκουστὴς Πρωταγόρου, ὁ Εκαταῖος. Πρῶτος δὲ ἱστορίαν πεζῶς ἐξήνεγκε. συγγραφὴν δὲ Φερεκύδης. τὰ γὰρ Αγησιλάου νοθεύεται. *Hecatæus, Hegeſandri filius, Mileſius, fuit temporibus Darij, qui poſt Cambyſen regnavit, quo tempore fuit & Dionyſius ille Mileſius, Olympiade* LXV, *hiſtoriographus. Herodotus verò Halicarnaſſeus, qui fuit hoc iunior, fructum ex eo percepit. Protagoræ autèm auditor fuit Hecatæus, & primus hiſtoriam ſolutâ oratione ſcripſit. Pherecydes verò aliûs argumenti libros primus edidit proſâ. Ageſilai enim ſcripta ſunt adulterina.* Quatuor commemorat hiſtoricos, qui Herodoto ſint antiquiores, Hecatæum Hegeſandri filium, Dionyſium Mileſium, Pherecydem Lerium, & Ageſilaum. De primo, tertioque, dictum nobis: non item de Dionyſio Mileſio, & Ageſilao. Quæ Dionyſius Mileſius ſcripſerit, alibi nobis Suidas *a* refert. Ubi dicit, feciſſe libros quinque de rebus poſt Darium geſtis, orbis deſcriptionem, Perſica, quæ Jonicâ ſcripſit dialecto, rerum Troianarum libros III, Μυθικὰ *b*, & κύκλον ἱστορικὸν *c* libris VII. Sed quis eſt iſte Ageſilaus, cujus poſtremo loco meminit Suidas? Equidem ſcio Ageſilaum quendam de rebus Italicis libros aliquot ſcripſiſſe, ex quorum tertio Plutarchus in parallelis minoribus *d* hiſtoriam citat de Fulvio Stello equam adamante, atque inde pulcram procreante filiam, quæ Eponæ vel Hipponæ nomen acceperit, poſteaque in Dearum numerum ſit relata, equorumque curæ præfecta. Sed quin Ageſilaus hic multo ſit Herodoto junior, dubium non eſt. Quare planè cenſeo, pro Αγησιλάου legi debere Ακουσιλάου: ut intelligatur Acuſilaus ille Argivus, Cabæ filius, ex Cercade una prope Aulidem, quem ἱστορικὸν πρεσβύτατον *e* ipſe appellat Suidas. Hunc enim Herodoto eſſe antiquiorem, ſatis indicant verba Flavij Joſephi, quæ ſuperiori capite adducebamus. Et proclivis valde hîc error fuit, quia Acuſilai nomen paucis eſt notum; illud Ageſilai notiſſimum, vel propter illum Archidami filium, fortiſſimum & clariſſimum Lacedæmoniorum regem, quem cum Pompeio M. in parallelis ſuis conferre non dubitavit Plutarchus.

a In Διονύσιος.

b *Fabuloſa.*

c *Circulum hiſtoricum.*

d *Cap. 29.*

e In Ακουσίλαος.

CAP. III.

CAP. III.

Herodotum quadriennio ante expeditionẽ Xerxis, octennio post Marathoniam pugnam, natum esse. Dionysii Halicar. locus expensus. Vnde Herodotus vocetur Thurius, qui sit Halicarnassensis. Plinij error. Qui de rebus Persicis ante Herodotum scripserint. AEschinis orationes tres, ac novem epistolæ, quibus nominibus ornatæ. Cephalæonis, Bionis Rhetorici, & Aurelij Opilij Musæ. Ludovici Vivis sententia refellitur de caussa, cur libri Herodoti appellentur nominibus Musarum. Harpocrationis liber περὶ τῶν κατεψευσμένων τῆς Ἡροδότου ἱστορίας. Cuiusmodi sit dictio Herodoti. Dubitatum de eo, quod Theopompus Chius epitomen Herodoti dicitur scripsisse. Theopompus Cnidius qua ætate vixerit. Theopompus Sinopensis, & alij duo eius nominis.

ATque omnium istorum quidem, quos hactenus commemoravi, nihil ad nos pervenit. Ut ex historicis Græcis, qui hodie exstant, antiquissimus sit Herodotus, historiæ parens, ut eum Tullius appellat in primo de Legibus. Hunc eo anno, in quem incidit ἡ Ξέρξου διάβασις [a], annorum fuisse quatuor, satis ex citatis [b] Pamphilæ verbis est manifestum. Nam incidit διάβασις ista in annum primum Olympiadis LXXV, quo prætor erat Calliades. Auctor Eusebius in Chronicis, & Thomas Magister in Euripidis vita, ubi poëtam hunc, transeunte in Europam Xerxe, natum dicit. Quod si tunc quatuor annorum erat Herodotus, consequitur eum octennio natum post pugnam Marathoniam: quippe quæ contigerit anno primo Olympiadis LXXII, prætore Diogneto, quadriennio ante obitum Darij, teste Sulpicio Severo lib. II Histor. Sacr. Quare non ἁπλῶς de bello Persico, sed de expeditione Xerxis in Græciam verum est, quod Dionysius Halicarnassensis scribit in judicio suo de Thucydide: Ὁ δ' Ἁλικαρνασσεὺς [c] Ἡρόδοτος γενόμενος ὀλίγῳ πρότερον τῶν Περσικῶν. Quod

a *Xerxis trãsitus in Europam.*

b *Cap. primo. pag. 7.*

c *Halicarnasseus Herodotus paullo fuit ante tempora Persica.*

ad patriam, hanc locus iste Dionysij, popularis ejus, satis indicat, cum Halicarnassensem vocat. Et ita se appellat Herodotus ipse in operis sui ingressu. Egregius verò est Strabonis locus lib. XIV, ubi de Halicarnasso loquens ait, Ἄνδρες a δ' ἐγένοντο ἐξ αὐτῆς, Ἡρόδοτός τε ὁ συγγραφεὺς, ὃν ὕστερον Θούριον ἐκάλεσαν, διὰ τὸ κοινωνῆσαι τῆς εἰς Θουρίους ἀποικίας, &c. Unde etiam discimus, quod Juliano in epistolis b ὁ Θούριος λογοποιὸς c dicatur, hoc inde esse, quòd ab Atheniensibus unà cum colonis missus fuerit in novam Græciam, ad Thurium instaurandum, quod in sinu situm Tarentino. Contigit verò hoc anno III Olympiadis LXXXIII, prætore Callimacho. Quo & ipso libros suos in Panathenæorum panegyri recitâsse videtur, anno ætatis XLII, non XXXVIII, uti maximo viro ad Eusebium visum fuit. At magis etiam errat Plinius lib. XII cap. IV, ubi ait, eum *Thurij in Italia condidisse historiam, anno Vrbis* Romæ *trecentesimo decimo*: qui aliis trecentesimus undecimus. Nempe quo tempore Ardeatium fuit seditio, & consul Geganius optimatibus eorum auxilio missus fuit. Est verò is annus secundus Olympiadis LXXXIV. Quam Plinij sententiam refellit, quòd superiori Olympiade libros suos jam recitârat Athenis: ut ex Eusebij Chronicis, & aliis, constat. Ad ætatem provectam pervenisse Herodotum, cognoscimus ex eo, quòd Dionysius Halicarnasseus *d* dicat, vixisse μέχρι *e* τῶν Πελοποννησιακῶν. Trium igitur Persicorum regũ temporibus floruit, Darij Hystaspidæ, Xerxis, & Artaxerxis ejus, qui Μακρόχειρ *f* dictus fuit. Sed historia ejus in Darij temporibus desinit. Nobilissimo huic scriptori Persica imprimis debemus. Argumentum hoc jam antè tractârat Dionysius Milesius, ut ex Suida paullò antè ostendimus: neque unus ille, sed etiam Hellanicus Mitylenæus, & Charon Lampsacenus: ut Dionysius *g* Hal. ait. Sed, ut idem inquit, non hoc à scribendo summum virum deterruit, quia melius istis aliquid se dicere posse putavit, neque hac spe suâ frustratus fuit. Quod etiam Theophrasti judicium fuit: ut cognoscimus ex istis Ciceronis verbis *h* de Herodoto & Thucydide: PRIMIS *ab his (ut ait Theophrastus) historia commota est, ut auderet uberiùs, quàm superiores, & ornatiùs, dicere.* Inscripsit verò opus suum novem Musarum nominibus. Nempe quâ ratione tres Æschinis orationes ob numerum, simulq; gratiam sermonis, *Gratias* dixere: & novem ejus

a *Viri illustres nati sunt ibi, Herodotus historiæ scriptor, qui deinde Thurius est appellatus, quod socium se deducendæ in Thurios coloniæ præbuisset.*

b *Apud Suidam in vita Herodoti.*

c *Thurius historicus.*

d *Iudicio de Thucydide.*

e *Vsque ad initium belli Peloponnesiaci.*

f *Longimanus.*

g *Iudicio de Herodoto & Thuc. ad Cn. Pompeium.*

h *In Oratore ad Brutum.*

ejus epiſtolas, *Muſas* vocarunt à Muſarum numero: teſte Photio tmem. LXI. Atque ita videmus etiam, Cephalæonem epitomen hiſtoricam, quam dialecto Jonicâ venuſtiſſimè ſcripſerat, novem Muſarum nominibus appellâſſe: teſte eodem Photio cod. ſeu tmem. LXVIII. Etiam Bion ὁ ῥητορικὸς novem libris ſuis Muſarum nomen impoſuit: ut apud Laertium legimus in Bione. Ex Latinis etiam P. Aurelius Opilius libros ſuos Muſarum inſcripſit: ut ex Gellio liquet lib. 1. cap. XXV. Lucianus verò libro de ſcribenda hiſtoriâ ita loquitur, quaſi libri illi Herodoti, non ab auctore, ſed ab aliis hoc nominis acceperint, quòd ſummopere eos admirarentur. Verba ejus ſunt: *a* Ὁ Θουκυδίδης ὁρῶν μάλιστα θαυμαζόμενον τὸν Ἡρόδοτον, ἄχει τοῦ καὶ Μούσας κληθῆναι αὐτοῦ τὰ βιβλία. Sed utcumque de iſto eſt, ſatis liquet, non ita nuncupari eos libros, ut mendacia titulo ipſo excuſentur. Nempe quaſi in ipſo operis ingreſſu commoneri nos opus fuerit, quædam in eo ad animos oblectandos aliquanto licentiùs dici, quod Muſis permittitur. Eſt hoc commentum eruditi Hiſpani in quincto de tradendis diſciplinis: ſed tanto viro minimè dignum. Equidem non ignoro, Harpocrationem, nomine Ælium, jam olim ſcripſiſſe librum, quo probaret ementitam eſſe hiſtoriam Herodoti; ut Suidas teſtatur: ſcio etiam, quid alij ſenſerint de toto Muſarum opere: ſed multum abeſt, ut probare hanc ſententiam poſſim, imo, ne de iis quidem, quibus fidem non meretur, aſſentire velim Straboni, qui in ultimo τῶν γεωγραφουμένων ſcribere non veretur, hoc Herodotum ſibi propoſitum habuiſſe, ut poëtarum modo oblectaret lectorem ſuum, atque eam eſſe cauſſam, cur multa adſperſerit à fide aliena. Quid enim aliud volunt verba illa, cùm ait, eum φλυαρεῖν *b*, ὥσπερ μέλος, ἢ ῥυθμὸν, ἢ ἥδυσμά τι, τῷ λόγῳ τὴν τερατείαν προσφέροντα. Equidem malo potius pedibus ire in ſententiam Flavij Joſephi *c*, qui errore deceptum putat, dum ſingula contentus eſt referre, prout ab aliis accepiſſet. Hoc volunt iſta ejus de Manethone verba, qui Ægyptiacam hiſtoriam ex ipſis Ægyptiorum monumentis fuerat interpretatus: Πολλὰ *d* τὸν Ἡρόδοτον ἐλέγχει τῶν Αἰγυπτιακῶν ὑπ᾽ ἀγνοίας ἐψευσμένον.

Ad dictionem Herodoti quod attinet, ineſt ei ἀνειμένον *e*, καὶ τὸ γλυκὺ τῆς ἐπαγγελίας, ut ait Dio. Tullius quoque in Oratore ait eum *ſine ullis ſalebris, quaſi ſedatum amnem, ferri*. Fabius *f* ſimiliter

a *Thucydides, cum videret Herodotum in ſumma admiratione eſſe, adeo ut & Muſæ vocarentur illius libri.*

b *Nugari, velut cantus loco, ut rhytmi, aut condimenti, prodigioſas fabulas orationi adhibentem.*

c *Lib. 1. cõtra Appionem.*

d *Herodotum in multis convincit de rebus Ægyptiacis per ignorantiam mentitum.*

e *Remiſſa dulciſque oratio.*

f *Lib. 9. cap. 4.*

liter testatur, cùm in eo *omnia leniter fluant, tum ipsam διάλεκτον habere eam iucunditatem, ut latentes etiam numeros complexa videatur.* Sanè Ionicæ dialecti normam esse, ut Atticæ Thucydidem, scribit Dionysius Halicarnassensis, eumque secutus Photius.

Si Suidæ credimus, compendium nobilissimi operis duobus libris complexus fuit Theopompus Chius, Philippicorum scriptor. Sed cum veterum nemo ejus operis meminerit, quod sciam; magis verisimile fit, junioris cujusdam Theopompi eam ἐπιτομὴν fuisse; fortasse Theopompi Cnidij, Julij Cæsaris amici: de quo Strabo in XIV, ubi inter illustres Chios reponitur Θεόπομπος a ὁ Καίσαρος τοῦ Θεοῦ φίλος, τῶν μεγάλα δυναμένων. Nisi magis placet, esse Theopompi Sinopensis, cujus libri περὶ σεισμῶν b meminit Phlegon Trallianus c. Saltem eò magis inclinat animus, quàm ut sit, aut Theopompi Colophonij ἐποποιοῦ, cujus librum nomine ἁρμάτιον d Athenæus citat extremo lib. IV. aut Theopompi, Atheniensis comici, cujus Pollux, Athenæus, Laertius, Harpocration, & alij veterum meminerunt.

Præter verò Musarum opus Herodoto etiam tribuitur liber de vita Homeri. Qui tamen an genuinus sit, nondum satis convenit inter eruditos e.

a *Theopōpus, unus è divi Cæsaris amicis, qui largiter potuerūt.*
b *De terræmotibus.*
c *Cap. 19 de rebus mirabilibus.*
d *Curriculū.*
e *Vide Xylandri annotat. in Plutarchū de vita Homeri.*

CAP. IV.

Thucydides æmulatione Herodoti excitatus fuit ad historiam condendam. Libri eius non uno olim modo dividebantur. Fides eius, & integritas laudata: de qua tamen aliter veterum quibusdam visum fuit. Elogia, quibus Tullius ac Fabius dictionem eius ornant, & quantum à dictione Herodoti differat. Obscuritas eius unde ortum ducat. Numerorum non admodum rationem habet. Veterum iudicia de octavo Thucydidis libro.

VEnio ad Thucydidem, Olori, vel potius Oroli filium, qui tempore belli Peloponnesiaci floruit. De natali ejus, quæ superius a diximus, repetere hoc loco nihil attinet. Ad scribendum excitatus fuit, cùm Herodotum libros suos recitantem audiisset, sive Olympiæ, ut quidam volunt, sive potiùs Athenis

a *Cap. 1.*

in

in Panathenæis. Meminere ejus rei, Marcellinus in Thucydidis vita, Photius tmem. LX, & Suidas in Θουκυδίδης. Scripſit Peloponneſiorum cum Athenienſibus bellum; eamque hiſtoriam libris octo eſt complexus; ut nunc quidem id opus dividitur. Nam, teſte Marcellino, olim ab nonnullis in libros XIII, atque ab aliis aliter diſtribui ſolet. Multum verò fidei, ſiquis alius, ſcriptor hic meretur. Nam & egregium veritatis in eo ſtudium elucet, & illa ſcripſit, quibus interfuit. Neque eo minùs defuerunt, quibus fides ejus ſuſpecta foret. Quod Joſephus teſtatur in primo contra Apionem, his verbis: Πολλὰ [a] δὲ καὶ Θουκυδίδης ὡς ψευδόμενος ὑπό τινων κατηγορεῖται, καὶ τοι δοκῶν ἀκριβεστάτην τῶν καθ᾽ αὐτὸν ἱστορίαν συγγράφειν. De dictione ejus variis in locis judicium tulit Cicero. In ſecundo quidem de Oratore ita ſcribit: *Thucydides omnes dicendi artificio meâ ſententiâ facilè vicit, ut verborum prope numerum ſententiarum numero conſequatur: ita porrò verbis aptus & preſſus, ut neſcias, utrùm res oratione, an verba ſententiis illuſtrentur.* Eodem libro ait, eum, uti & Periclem, & Alcibiadem, eſſe *ſubtilem, acutum, brevem, ſententiis magis, quàm verbis, abundantem.* Idem in Oratore cum comparat cum Herodoto: atque hunc dicit ſedati inſtar amnis labi, Thucydidem verò *incitatiorem ferri, & de bellicis rebus canere etiam quodammodo bellicum.* Fabius quoque eoſdem comparat lib. x cap. I: *Denſus*, inquit, *& brevis, & ſemper inſtans ſibi Thucydides: dulcis, & candidus, & fuſus Herodotus: ille concitatis, hic remiſſis affectibus melior: ille concionibus, hic ſermonibus: ille vi, hic voluptate.* Sed in virtutibus tantis hoc vitij habet, quòd paullò obſcurior ſit. Fatetur hoc Cicero in Bruto, ubi eum reponit inter ſcriptores, qui *grandes erant verbis, crebri ſententiis, compreſſione rerum breves, & ob eam ipſam cauſſam interdum ſubobſcuri.* Et eodem opere: *Ipſæ illæ Thucydidis conciones ita multas habent obſcuras abditaſque ſententias, vix ut intelligantur, quod eſt in oratione civili vitium vel maximum.* Neque numerorum rationem admodum habet. Unde idem Tullius ibidem, *Thucydides*, inquit, *præfractior, nec ſatis, ut ita dicam, rotundus.* Item, *In Thucydide orbem modò orationis deſidero, ornamenta comparent.*

a *In multis etiam Thucydides, tanquã mentitus, accuſatur; etſi accuratiſſimã videatur ſui temporis hiſtoriam ſcripſiſſe.*

Quæ verò hactenus de Thucydidis ſtylo diximus, ea præcipuè intelligi debent de ſeptem prioribus libris. Octavus enim

planè tenui dictione utitur, cùm in prioribus longè magis assurgat. Ac propterea aliqui putarunt, eum à filia Thucydidis scriptum esse, vel à Xenophonte, aut Theopompo, vel alio. Quorum sententiam in vita ejus reiicit Marcellinus: ac potius censet, fuisse scriptum à Thucydide jam ægrotante.

Plura de Thucydideo dicendi genere apud eundem Marcellinum vide: & imprimis apud Dionysium Halic. in Herodoti & Thucydidæ collatione, quâ nihil mihi κριτικώτερον videtur.

CAP. V.

Palæphatus Parius quando vixerit. Eius quinque olim Incredibilium libros fuisse; quorum unus solum ad nos pervenerit. Ne olim quidem constitisse, huiusne, an Palæphati AEgyptij Troica forent. Xenophontis ætas. Cur solum verterit. Cur Lacedæmoniis gratus. Triplex eius laus. Argumentum Κύρου ἀναβάσεως, *&* Ἑλληνικῶν. *Quantopere fallantur, qui* Κύρου παιδείαν *pro vera habent historia. Volaterrani lapsus. Libellus de AEquivocis supposititius. Xenophontis stylus cuiusmodi, & in quo à Iulio Cæsare differat. Musa, vel apis Attica. Thucydidem debemus Xenophonti. De simultate inter Xenophontem, & Platonem. Gellij error. Platoni exprobratum à Xenophonte, quòd in Italiam se contulisset ad Pythagoricos, in AEgyptum ad sacerdotes, in Siciliam ad Dionysium tyrannum. Ctesiæ ætas, & quâ occasione rerum Persicarum cognitionem acquisierit. Eius Assyriaca, & Persica. Ambitiosa vanitas eius in redarguendo Herodoto. Xylandri error. Ctesiæ epitome à Pamphila scripta.*

THucydidi æqualis fuisse videtur Palæphatus Parius, sive, juxta alios, Prienensis. Nam Suidas vixisse ait tempore Artaxerxis; quem cùm ἁπλῶς nominet, primum, cognomento Μακρόχειρα, signari, fit verisimile. Ex eodem discimus, scripsisse quinque

quinque libros περὶ ἀπίστων ἱστοριῶν a. Ex quibus hodie primus tantum supereſt. Meminit Virgilius, ſeu alius in Ciri:

a *Incredibilium hiſtoriarum.*

Docta Palæphatiâ teſtatur voce papyrus.

Item Probus in III Georg. Euſebius in Chronicis, Oroſius lib. I. cap. XIII. Joannes Tzetzes in verſibus politicis Chil. IX. tmem. CCLXXIII. Etiam Harpocration in Δυσαύλης laudat ἐν πρώτῳ Τρωικῶν: atque idem in Μακεδνοκέφαλος citat ἐν ἑβδόμῃ Τρωικῶν. Sed fortaſſe is eſt Palæphatus Ægyptius, aut Athenienſis Grammaticus. Nam huicne, an Pario illi Troica tribui deberent, ne olim quidem convênit; ut teſtis eſt Suidas, qui & alia Ægyptii illius ſcripta commemorat.

At proximus Thucydidis temporibus fuit Xenophon, Grylli filius. Vixit Olymp. XCV. ut Euſebius in Chronicis teſtatur. Quicum convenit Laertius, cùm maximè ait floruiſſe quarto anno Olympiadis XCIV, adſcendiſſeque cum Cyro ſub prætore Xenæneto, anno uno ante Socratis mortem. Atque idem ex Steſiclide Athenienſi refert, obiiſſe eum anno primo Olympiadis CV ſub prætore Callidemide, quo & Philippus, Amyntæ filius, imperium Macedoniæ tenebat. Vitam ejus habemus inter illas, quas Laertius nobis reliquit. Cæterùm quòd ſecutus eſſet Cyrum bello eo, quod geſſit cum fratre Artaxerxe, hoc ei poſtea exilij cauſſa fuit. Nam Artaxerxi favebant Athenienſes. Sed Lacedæmonij exuli incolendam dedere partem agri Elei in Triphylliaco ſolo. Ut mirandum non ſit, ſi, quò gratiam rependeret, elegantem ſcripſerit commentariolum de Rep. Lacedæmoniorum. Tergemina verò Thucydidis gloria fuit. Nam, ut de facundiâ viri nihil dicam, fuit & philoſophus, & hiſtoricus, & bello dux bonus. Ac de poſtremo ſatis ex imperio illo liquet, in decem hominum millia: qui, cum animum deſponderent, & tantùm de morte cogitarent, ut etiam Syneſius ſcribit, eos Xenophon ab extremis Perſarum finibus in patriam reduxit, & ita reduxit, ut vinceret, quicquid auderet eorum impetum ſuſtinere. Hiſtoriam hanc ipſe Xenophon perſcripſit eo opere, quod Κύρου ἀνάβασιν nuncupavit. Præterea verò in hiſtoria habemus ejus Ἑλληνικὰ, quibus continuat illa, quæ Thucydides de Græcorum rebus ſcripſerat. Nam cùm Thucydides libro extremo narret, ut Alcibiades reditum moliretur: Xenophon in primo, ut redierit, refert, & quæ porrò ſunt

consecuta. Fecit idem Theopompus: sed hic sexdecim tantum annos complexus fuit, ut ex Diodoro Siculo cognoscimus: Xenophon verò historiam narrat annorum XLVIII. Scripsit Xenophon quoque Κύρου παιδείαν, quam Cicero in Bruto *Cyri vitam & disciplinam vocat.* Verùm valde errant, qui inde historiæ veritatem petunt. Et tamen faciunt hoc non pauci haut aspernandæ eruditionis viri. Sed, quod pace eorum dixerim, hac parte Saturnias lemas lippiunt. Saltem Tullio credere debebant, qui ad Q. fratrem disertim ista habet, *Cyrus ille à Xenophonte non ad historiæ fidem scriptus est, sed ad effigiem iusti imperij.* E junioribus verò jam seculum est, cùm idem monuit Ludovicus Vives lib. V de tradendis disciplinis. Imò Josephus Scaliger in prolegomenis præclari operis de Emendatione temporum nec dicere veretur, in universa Cyropædia veri nihil esse, præter nuda nomina, & mentionem duorum triumve eventuum, ut Babylonis captæ, & Crœsi victi. Ac spissus est error Raphaelis Volaterrani lib. XIX Anthropologiæ, ubi ait, hanc vitam & disciplinam esse Cyri minoris, sub quo Xenophon militârat. Exstat sub Xenophontis nomine etiam libellus de Æquivocis: sed ab Annio impostore confictus. Character, quo utitur Xenophon, tenuis est: ut monet Marcellinus in Thucydidæ vita. Nam Thucydidem quidem ait grandi stylo uti, sed Herodotum medio, Xenophontem tenui. Sanè Xenophon non multùm absimilis est Julio Cæsari: uterque enim purus est, & elegans, ac cum lenitate quadam fluit: sed hoc differunt, quòd Cæsar gravior aliquanto, Xenophon suavior est. Sanè scriptor hic adeò est dulcis, ut Gratiæ eius sermonem finxisse videantur: quemadmodum Fabius in decimo scripsit. Imò Tullius ipse in Oratore ait, sermonem esse ei melle dulciorem, Musasque ore eius locutas videri. Et in secundo de Oratore inquit, *Xenophon leniore quodam sono est usus, & qui illum impetum oratoris non habeat: vehemens fortasse minùs, sed aliquanto tamen est, ut mihi quidem videtur, dulcior.* Ac propter hanc suavitatem *Musa Attica* dicebatur, ut Laertius in vita Xenophontis ait, vel *Attica apes,* ut in Collectaneis Suidæ legere est. Luculentum Xenophontis elogium vide apud Dionem Chrysostomum, oratione de dicendi exercitio, ubi mirè ad eius lectionem adhortatur: atque inter alia ait, vel eius solius lectionem sufficere posse homini

politico.

politico. Imò illa etiam Xenophontis laus eſt, quod cum Thucydidem poſſet ſupprimere, primus ejus monumenta in lucem protraxerit, quemadmodum teſtatur Laertius: quo vel ſolo nomine, quantum illi debeant omnes, nemo non intelligit. De occulta ſimultate, quæ inter nobiles illos Socratis diſcipulos, Platonem, & Xenophontem, fuit, nota res ex Athenæi undecimo, Laertio in Platonis vita, & Gellio in decimoquarto. Qui tamen in eo errat, quòd putat, Xenophontem nuſquam Platonis facere mentionem. Nam verum eſt, quod Laertius ſcribit, ſemel ejus meminiſſe, idque in tertio ἀπομνημονευμάτων. Nec eo minùs verum eſt, quod probare Gellius propoſuit. Nam Platoni inimicum fuiſſe Xenophontem, ſatis comparet ex fragmento epiſtolæ Xenophonteæ ad Æſchinem Socraticum, ubi neutiquam obſcurè Platoni exprobratur, quòd, non contentus Socratis philoſophiâ, in Italiam ierit ad Pythagoricos, quorum philoſophiam τερατώδη a eſſe dicit; quodque in Ægyptum etiam ad prophetas ac ſacerdotes, acceſſerit: quorum utrumque ſupervacaneum fuiſſe cenſet Xenophon: imò omnino inconſtantis erga Socratem ſtudij argumentum. Sed vitæ etiam philoſopho indignæ duo adfert indicia, quibus id multò etiam planius fieri ait. Ea ſunt, ἔρως b τυραννίδος, καὶ ἀντὶ διαίτης λιτῆς Σικελιώτης γαστρὸς ἀμέτρου τράπεζα. Iis verbis objectat ei, quòd in Sicilia familiaris fuerit Dionyſio juniori: quaſi id ob menſam paraſiticam fecerit, & non ut tyrannum redderet meliorem. Sed hoc etiam ab aliis Platoni exprobratum fuit. Uti à Molone, qui, tyranno è Sicilia ejecto, dicebat, Nil mirum eſſe, ſi Dionyſius ſit Corinthi; ſed ſi Plato fuerit in Sicilia. Auctor Laertius in Platone.

a Monſtroſam.

b Amor tyrannidis, & Sicula immoderati ventris menſa tenui victui prælata.

Iiſdem, quibus Xenophon, temporibus vixit Cteſias Cnidius. Nam prælio, quod Cyrus junior geſſit cum fratre Artaxerxe, captus fuit, poſteaque vulnere eo regem, quod à Cyro acceperat, ſanavit, ac medicinam porrò exercuit in Perſia, totiſque annis ſeptemdecim verſatus eſt apud regem. Hinc Strabo in XIV, ubi de illuſtribus Cnidi viris agit: Κτησίας c ὁ ἰατρεύσας μὲν Ἀρταξέρξην. Addit ibidem, συγγράψας δὲ τὰ Ἀσσυριακὰ, καὶ τὰ Περσικά. Res iſtas Aſſyrias, & Perſicas, uno volumine complectebatur: quod oſtendit initium eorum, quæ Photius de eo habet in excerptis ſuis. Unde & alia diſcere eſt. Verba Latinè

c Cteſias, qui medicinam fecit Artaxerxi, & de rebus Aſſyriis, ac Perſicis ſcripſit.

sic sonant: *Ctesiæ Cnidij Persica libris viginti tribus continentur: sed in sex prioribus res Assyriorum, & quæcunque res Persicas præcessere, tractat, à septimo autem libro de Persicis rebus agit: ac in septimo, octavo, nono, decimo, undecimo, duodecimo, & decimotertio, quæ ad Cyrum & Cambysem, & magum illum, Dariumque, & Xerxem spectant, commemorat.* Progressus est usque ad Olympiadis XCV annum III, quo Dionysius, Siciliæ tyrannus, ingens bellum parabat adversus Carthaginenses. Eo anno historiam suam Persicam conclusisse, disertim de eo scribit Diodorus Siculus lib. XIV. Nec prætereundum, quod Photius post ea, quæ adferebamus antè, subjungit: *Ferè in omnibus repugnantia Herodoto narrat, illum in multis & mendacem, & scriptorem fabularum appellans: illo enim posterior est. Se autem eorum, quæ narrat, magnâ ex parte oculatum testem fuisse, aut certè, quæ videre non licuit, de iis à Persis, qui viderant, edoctum, ita demum ea memoriæ prodidisse dicit. Nec verò tantummodo ab Herodoti, sed etiam in aliquibus à Xenophontis, Grylli filij, historia dissentit. Floruit temporibus Cyri, Dario & Parysatide geniti: qui frater fuit Artoxerxis, ad quem regnum Persicum devenit.* Hæc Photius. Porrò vanitatis Ctesiam arguit quoque Plutarchus in Artaxerxis vita. Josephi etiam Scaligeri [a] tale de eo judicium est, ineptum Græculum, modò Herodoto adversetur, nihil pensi habere: multa ab eo humanitus, multa etiam consultò per ζηλοδυπίαν peccari, atque id non obscurè cognosci ex Photij parietinis. Præter illa, quorum superius memini, etiam scripsit de Indicis librum singularem. Acuti ex Persicis, ita ex Indicis quoque, excerpta luculenta Photius nobis conservavit. Xylandrum verò ratio fugit, apud quem in Strabonis loco, quem antè adferebamus, Syriaca etiam scripsisse dicitur, cùm in Aldinâ disertim sit Ἀσσυρία, & consentaneum hoc sit istis Photij excerptis, quæ Latinè antè adducebamus. Harpocration memorat quoque eius περίπλον Ἀσίας. Alia quoque scripsit: quæ referre supersedeo, quia id fecit V. Cl. Joannes Meursius commentario in Apollonij Historiam commentitiam. Huius Ctesiæ compendium tribus libris scripserat Pamphila, ut Suidas [b] testatur. Arbitror verò eam epitomen non fuisse omnium Ctesiæ librorum, sed viginti-trium de rebus Persicis: quo opere imprimis celebratur.

a *Pag. 39. Notarum in fragmenta subiũcta operi de emẽdatione Temporum.*

b *In Pamphila.*

CAP. VI.

CAP. VI.

Ætas & scripta Anaximandri Milesii, & Metrodori Chij. Quæ scripserint Dionysii duo, Siciliæ tyranni. Philisti Syracusani ætas, honores, exilium, reditus in patriam, pugna navalis pro Dionysio iuniore, mors, ac monumenta. Opus rerum Sicularũ bipartitum. Ciceroni lux. Paulli Manutij lapsus. Diversum Timæi, ac Ephori, de Philisto iudicium. Dictio Philisti qualis fuerit. Eudoxi Cnidij ætas. Lapsus interpretis Laërtij. Octaëteris Eudoxi, & γῆς περίοδος. Eudoxus Rhodius. Eudoxus Cyzicenus.

ÆQualis Xenophonti, & Ctesiæ, fuit Anaximander Milesius junior, Anaximandri filius. Nam Suidas vixisse ait tempore Artaxerxis τοῦ Μνήμονος. Mirum verò, cùm idem historicum fuisse dicat, nihil tamen historicum ejus proferre. Tantùm enim ait, scripsisse explicationem symbolorum Pythagoræ. Nec memini quicquam historicum sub Anaximandri nomine citari præter ἡρωολογίαν: quam huius Anaximandri fuisse puto. Meminit ejus operis Athenæus lib. XI.

Iisdem temporibus floruit Metrodorus Chius, discipulus Democriti philosophi, præceptor Hippocratis medici, & Anaxarchi: teste Suida in Δημόκριτος. Magni fuit nominis philosophus, ac medicus; multaque ad artem suam pertinentia scripsit; quorum non uno loco meminit Plinius. Sed præter ista, *Troica* edidisse, discimus ex Athenæo, qui disertim Chio Metrodoro id opus tribuit.

Etiam Artaxerxis τοῦ Μνήμονος temporibus Dionysius senior in Sicilia regnabat. Nam imperare cœpit Olympiadis XCIII anno quarto: ac tyrannidem eam tenuit usque ad annum primum Olympiadis CIII. Scripsit cùm comœdias, & tragœdias, tum etiam historica quædam, ut est apud Suidam. Ex quo etiam discimus, filium habuisse philosophum, qui & in regno successit. Sed is historicum nihil scripsisse videtur. Tantum enim dicit Suidas, epistolas edidisse, ac de poëmatibus egisse Epicharmi.

Diony-

Dionysiorum temporibus fuit quoque Philistus Naucratita, vel, juxta alios, Syracusanus, Archonidæ [a] filius, Eueni elegiaci poëtæ discipulus, scriptor laudatus etiam Flavio Josepho lib. I contra Apionem, Plutarcho in vitis non uno loco, Stephano in Ethnicis locis pluribus, Arati interpreti, atque aliis. Vixit Syracusis diu, inque constituendo principatu Dionysio seniori favit, & arci ab eo præfectus fuit: quin fama etiam erat, consuevisse cum matre tyranni, hoc non omnino inscio. Sed cùm, eo ignaro, uxorem duxisset filiam Leptinæ, qui frater Dionysij erat, è Sicilia à tyranno ejectus fuit: profugit autem Adriam, atque ibi, cùm otio abundaret, historiam maxima ex parte scripsisse videtur. Nec, superstite Dionysio, in patriam redire licuit. Sed regnante ejus loco Dionysio juniore, illi, qui Dioni adversabantur, ac ne eloquentiâ suâ Plato tyranni animum mutaret, metuebant, persuasere tyranno, ut Philistum ab exilio revocaret, virum & eruditum, & tyrannicorum morum scientissimum, quem Platoni se, & philosophiæ ejus, opponere posse sperabant. Quæ spes eos neutiquam fefellit. Nam ubi Syracusas rediit Philistus, Platoni semper est adversatus, ac tandem effecit, ut tyrannus eiiceret Dionem. Sed non multò pòst Dion bellum intulit Dionysio, eumque in arce obsedit. Tum Philistus cum magna classe ex Japygia suppetias ei tulit. Sed infeliciter pugnavit. Victus autem mortem sibi conscivit: ut Ephorus tradit, quem Diodorus Siculus sequitur. Timonides verò, qui ab initio hisce rebus cum Dione interfuit, vivum refert in hostium potestatem venisse, ac crudeliter ab iis esse interfectum. Idem quoque Timæus scripsit: sed de mortis genere non per omnia convenit. Diodorus Siculus etiam insepultum esse projectum testatur. Pleniùs fusiusque ista nôsse si velis, adi Plutarchum in Dione, & Diodorum Siculum in XVI. Fuit homo doctus, ac diligens, ut de eo judicat Tullius in primo de divinatione. Primus ex arte oratoria historiam condidit, si Suidæ credimus. qui & eum ait Ægyptiaca scripsisse libris XII, res Siculas libris undecim, de Dionysio tyranno libris sex, quædam item de Libya, & Syria, ut de arte ejus rhetorica, & orationibus, nihil dicam. Præcipuè verò celebratus fuit opere de rebus Siculis. Cujus duæ erant partes, ut Diodorus Siculus testatur libro XIII. Unde etiam discimus, priorem partem septem

[a] *Suid.*

ſeptem libris conſtitiſſe, ac complexam fuiſſe annos octingentos: deſiiſſe verò in capto à Pœnis Agrigento: quod contigit anno III Olympiadis XCIII: alteram verò partem, quæ libris conſtabat quatuor, iſtic, ubi deſiit prior, cœpiſſe, hoc eſt ab Dionyſio ſeniore, qui proximo à capto Agrigento anno tyrannidem Syracuſis invaſit. Unde lucem accipit locus iſte Ciceronis ad Q. Fratrem lib. II. epiſt. XII. *Siculus ille* (Philiſtus) *capitalis, creber, acutus, brevis, penè puſillus Thucydides: ſed utros eius habueris libros (duo enim ſunt corpora) an utroſque, neſcio. me magis de Dionyſio delectat. ipſe eſt enim veterator magnus, & perfamiliaris Philiſto Dionyſius.* Quod verò eum Cicero puſillum penè Thucydidem hîc appellet, id referri eo minimè debet, quòd præ Thucydide pauca admodum ſcripſerit, quæ Paulli Manutij *a* ſententia eſt (nam longè aliud apparet ex iis, quæ ex Suida, & Diodoro, adduximus) ſed quia non paullò quidē infirmior ſit Thucydide, ut Fabius *b* quoque cenſet, attamē imitetur eum non infeliciter. Multum civilis prudentiæ potuiſſe ex eo hauriri, ſatis oſtendit, quòd Cicero etiam partem eam de Dionyſio tantopere commendat. Et tamen nuſquam Philiſtus ſe turpiùs dedit. Quid mirum? Impensè favebat tyrannis, ac vehementer admirabatur eorum potentiam, divitias, ac luxum: quemadmodum, cùm ex aliis, quos dixi, tum ex Cornelij Nepotis Dione conſtat. Iccirco etiam omnia illorum vitia, factaque injuſta, honeſti prætextu tegere conatus eſt. Hoc ejus in tyrannos ſtudium jure reprehendit Timæus: ſed eo viciſſim hic peccat, quòd modum in exagitando eo nullum tenet: utpote occaſionem maledicendi undique quærens: contrario planè vitio, ac Ephorus, qui Philiſtum etiam laudat: unde uterque reprehendi meruit à Plutarcho in Dione. Nec eſt quod Ciceronem ejuſdem, ac Ephorum, vitij agamus reum. Quippe non animum Philiſti laudavit Tullius: ſed utilitatem libri prædicavit: atque id imprimis quidem propter prudentiam, quam ex vafri adeò tyranni vita capere eſſet: ſed & propter dictionem, quam Thucydideæ æmulam fuiſſe, etiam ex ſecundo de Oratore cognoſcimus. Ac propterea idem in Bruto, ubi M. Catoni Cenſorio deeſſe amatores conqueritur, *ſicut*, inquit, *multis iam ſeculis, & Philiſto Syracuſio, & ipſi Thucydidi.* Nec tamen dictionem eorum penitus probabat. Siquidem horum eſſe dicit *conciſas ſententias*,

a *Notis ad eum Ciceronis locum.*
b *Lib. 10. cap. 1.*

tentias, interdum etiam non ſatis apertas, cùm brevitate, tum nimio acumine. Sed ad laudem Philiſti pertinet, quòd minùs Thucydide erat obſcurus: ut hæc Fabij verba oſtendunt lib. x. cap. I: *Philiſtus, imitator Thucydidis, & ut multò infirmior, ita aliquatenus lucidior.* Et ſanè, quàm præ Thucydide amârit perſpicuitatem, argumento eſſe poteſt, quòd omnem digreſſionem penitùs fugiat: ut Theon in Progymnaſmatis teſtatur. Sed hac parte modum non tenuit, quandoquidem digreſſio interdum, ut ibidem dicitur, ἀναπαύει a τὴν διάνοιαν τῶν ἀκροατῶν, eoque non omnem fugere digreſſionem oportet; ſed eas, quæ prolixæ adeò ſunt, ut neceſſe ſit, eorum memoriam refricari, quæ antè dicta ſunt: cujuſmodi ſunt digreſſiones Theopompi in Philippicis, ut idem ait. Interim illud, quod ita brevis eſſe Philiſtus voluit, ut obſcurus eſſe nollet, tantopere illum commendavit Dionyſio Halicarnaſſenſi *b*, ut eum propterea faceret unum ex quinque illis, quos hiſtorico eſſe imprimis imitandos putaret.

a *Facit, ut animus audientium acquieſcat.*

b *Iudicio de Herodoto & Thucyd.*

Æqualis Philiſto Syracuſio fuit Eudoxus Cnidius, celebris ille aſtrologus, ac geometra. Vixit enim circa Olympiadem CIII, ut Apollodorus in Chronicis ſcripſit, & ex eo Laertius in Eudoxi hujus vita: qui etiam ex Sotionis de Succeſſionibus libro refert, ut, cum annum ageret vigeſimum tertium, audierit Platonem. Errare itaque arbitror Euſebium in Chronicis, qui floruiſſe dicit initio Olymp. XCVII. Scripta ejus idem Laertius commemorat: interque ea fuit *octo annorum hiſtoria*, ſi credimus interpreti. Sed Græca ſonant: τὴν ὀκταετηρίδα κατά τινας συγγράψαι. Octaerida iſtam Eudoxi etiam laudat Suidas: ſed opus iſtoc non hiſtoricum fuit, verùm mathematicum. Vide illuſtrem de eo locum apud Cenſorinum lib. de die natali cap. XVIII. Sed multa hiſtorica, atque ad gentium ritus pertinentia, adſperſerat alteri operi, quod inſcripſerat γῆς περίοδον. Liquet hoc ex iis, quæ Athenæus, & alij, ex eo citant. Fuit præter hunc alter ejus nominis, qui juſtius inter hiſtoricos nomen ſuum profiteatur, Εὔδοξος Ῥόδιος, ἱστορίας γεγραφώς *c*, ut eſt apud Laertium. Ac meminit ejus quoque Apollonius hiſtoriæ commentitiæ cap. XXIV. item Etymologus in Ἀδρίας, ubi eum citat ἐν ἐννάτῳ τῶν ἱστοριῶν *d*. Sed iſte quando vixerit, ignoratur. Celebratur quoque Eudoxus Cyzicenus, qui Ptolomæum Lathyrum fugiens è ſinu Arabico uſque ad Gades navigavit: ut ex Poſidonio

c *Eudoxus Rhodius, qui hiſtorias ſcripſit.*

d *In nono hiſtoriarũ libro.*

narrat

narrat Strabo lib. II : ex Cornelio Nepote item refert Plinius lib. II nat. hiſt. cap. LXVII. Sed uti hunc quidem vixiſſe conſtat circa Olymp. CLXII : ita alij potius navigationis ejus meminiſſe, quam ipſe hiſtoriam ejus ſcripſiſſe, videtur nobis.

CAP. VII.

Theopompus Chius inter Iſocratis diſcipulos familiam ducebat. Orationem, Artemiſiæ poſtulatu, habuit in laudem mariti eius Mauſoli. Epiſtolæ eius rectiúſne archaicæ, *an* Achaicæ *dicantur. Iterum quæſitum, an epitomen Herodoti ſcripſerit. Varia eius ſcripta. Hiſtoriæ eius laus. Quot fuerint Philippicorum libri, & Suidæ ſuper eo error. Laudatur Theopompus, quod uſque adeò ſtudioſus ſit veritatis. Dictio etiam quo nomine probetur. Reprehenditur idem, quòd acerbè adeo alios reprehendat. Vt Dionyſius Halic. hoc excuſet. Iudicium Dionis de eius ſtylo, item Longini, & aliorum, qui dictionem eius dicunt magis oratoriam eſſe, quàm hiſtoricam. Vt iſtoc etiam Dionyſius tueatur. Mente dicitur orbatus, cùm vellet hiſtoriis ſuis inſerere quædam ex lege divina. Similiter de Theodecte proditum eſſe, eum lumina amiſiſſe, cum tragœdiis ſuis infercire quædam vellet ex ſcripturis ſacris. Ephorus unà cum Theopompo Iſocratem audivit. Iſocratis de utriuſque ingenio iudicium, Platonis item de Ariſtotele & Xenocrate, Ariſtotelis de Theophraſto & Calliſthene. Quot annorum hiſtoriam complexus ſit Ephorus. Eius liber* Ἐπιχώριος. *Malæ fidei eſt ſuſpectus. Fœdus error eius de Iberis. De ſtylo illius diverſa veterum ſententia. Alter Ephorus Cumanus, ſed longè recentior.*

PAullò pòſt Philiſtum, & Eudoxum, cùm in Perſia Artaxerxes Ochus, in Macedonia Philippus, Alexandri Magni

 pater,

pater, regnaret, floruit Theopompus Chius, Isocratis discipulus, imò, ut Dionysius a Halic. ait, ἐπιφανέστατος b πάντων Ἰσοκράτους μαθητῶν: cujus inter illustres Chios etiam meminit Strabo in XIV. Varia hunc scripsisse, indicat idem Dionysius. Primùm inde discimus, Isocratis exemplo varias edidisse orationes, partim panegyricas, partim suasorias. Prioris generis fuit illa, quam habuit apud Mausoli sepulchrum: ἐπιτάφιον ἐπὶ Μαυσώλῳ vocat Anonymus descriptione Olympiadum, ad Olymp. CIII annum I. Ac signat eandem Gellius li.bx. cap.XVIII. Ibidē dicit Dionysius, scripsisse eum ἐπιστολαὶ ἀρχαικαὶ: quomodo, si vera est lectio vulgata, orationes vocabat, quæ vel de rebus essent antiquis, vel stylo scriptæ essent antiquo. Sed Stephanus dicit, se in codicibus quibusdā invenisse Ἀχαικαὶ, quod magis placet: nempe ut ita dicantur epistolæ istæ, quæ scriptæ essent ad Achivos. Sanè Theopompū epistolas ad varios edidisse, certissimū est. Nā unam ad Chios, alteramque ad Alexandrum, citat Athenæus lib. XIII, ac tertiæ etiam ad Tisamenum meminit Harpocration in καλαπλήξ. Etiam libris duobus complexus fuit epitomen historiarum Herodoti: &, ne alium putes Theopompum, disertim dicit Suidas, eam epitomen concinnâsse una cum Ephoro, æquali suo. Sed parùm mihi fit verisimile, duos tantos viros huic uni rei incubuisse: præsertim cum præter Suidam, ut arbitror, nemo ejus operis meminerit. Quare censeo fuisse Theopompi alicujus junioris, quisquis tandem ille sit: ut & superiùs c dicebamus. Eundem περὶ τῶν συληθέντων ἐκ Δελφῶν χρημάτων d scripsisse testis Athenæus lib. XIII. Adhæc scripsit κατὰ τῆς Πλάτωνος διατριβῆς e, ut est apud eundem lib. XI. item περὶ εὐσεβείας f, de quo scholiastes Aristophanis in Aves: item θαυμάσια g, quæ laudat Apollonius historiæ commentitiæ cap. X. Laertius in Epimenide & Pherecyde, Servius ad Eclog. VI. Sed imprimis nomen paravit historia. Unde Dionysius: Λόγου h ἀξίαν ἱστορίαν πεπραγματευμένος, ἄξιος ἐπαινεῖσθαι. Erat verò historia hæc duplex, quarum utraque pulcherrimum tractabat argumentum. Idem Dionysius: καλαὶ i γὰρ (ὑποθέσεις) ἀμφότεραι· ἡ μὲν τὰ λοιπὰ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου περιέχουσα· ἡ δὲ τὰ Φιλίππῳ πεπραγμένα. Utrumque opus etiam conjungit Athenæus lib. IX. Θεόπομπος k μὲν ἔφη ὁ Χῖος ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς, κἀν τῇ τρισκαιδεκάτῃ τῶν Φιλιππικῶν. Ἑλληνικῆς ἱστορίας septimum, & nonum, citat idem

a *Epist. ad Pompeium.*
b *Clarissimus omnium Isocratis discipulorum.*
c *Cap. 3.*
d *De his, qui prædati sunt Delphicas pecunias.*
e *De exercitationibus Platonis.*
f *De pietate.*
g *Admirāda.*
h *Cùm memorabilem condiderit historiam, dignus est, qui laudibus extollatur.*
i *Præclari erat utraque argumenti. Vna enim partem posteriorem belli Peloponesiaci cōtinet: altera verò agit de rebus à Philippo gestis.*
k *Theopompus Chius in Hellanicis, & libro decimotertio Philippicorum.*

idem Athenæus lib. VI: tertium verò Φιλιππικῶν Harpocration in Δατός. At etiam quinquagesimum tertium Philippicorum advocat Athenæus in X. Non quidem addit ex Philippicis esse: sed quoties ἁπλῶς historia citatur, Philippica ab eo intelliguntur. Fuere autem Philippicæ historiæ libri LVIII, ut in sextodecimo Diodorus Siculus testatur, item Photius in bibliotheca sua: non autem septuaginta duo, quot fuisse dicit Suidas. Poterat librarij error videri, nisi οβ', uti est apud Suidam, pluscùlum recederet à νη'. Ex istis LVIII Photius tantum LIII ætate suâ exstitisse ait.

Multæ autem, & magnæ fuere historiarum Theopompi virtutes. Nam præterquam quòd argumentum tractabant nobile, bellè omnia disponebat. Unde Dionysius, Ἔπειτα *a* τῆς οἰκονομίας ἄξιος ἐπαινεῖσθαι· ἀμφότεραι γάρ εἰσιν εὐπαρακολούθητοι καὶ σαφεῖς. Præterea tanta ejus in inquirenda veritate industria fuit, ut si vel nihil posteris reliquisset, tamen satis liqueat, maximos fecisse sumtus in cunctis indagandis. Quod Dionysius quoque testatur: & præter eum Athenæus lib. III. ubi historia ejus esse dicitur ἀνδρὸς *b* φιλαλήθους, καὶ πολλὰ χρήματα καταναλώσαντος, εἰς τὴν περὶ τῆς ἱστορίας ἐξέτασιν ἀκριβῆ. Denique dictio ejus est καθαρὰ, κοινὴ, ὑψηλή τε καὶ μεγαλοπρεπὴς, καὶ τὸ πομπικὸν ἔχουσα πολὺ, συγκειμένη τε κατὰ τὴν μέσην ἁρμονίαν, ἡδέως καὶ μαλακῶς ῥέουσα *c*: ut ibidem dicitur à Dionysio.

Sed neque interim desunt, quæ in eo veteres reprehendant. Imprimis malè audiit, quòd, ut vehementi erat, atque acri ingenio, ita in accusando nimis erat acerbus. Sanè Cornelius Nepos in Alcibiade eum conjungit cum Timæo, quos duos maledicentissimos fuisse ait. Ac, ne unius hoc Nepotis judicium putes, Lucianus *d* quoque culpat, quòd φιλαπεχθημόνως *e* κατηγορεῖ, atque hoc adeò studio habeat, ut videatur κατηγορεῖν *f* μᾶλλον, ἢ ἱστορεῖν τὰ πεπραγμένα. Imò præter istos etiam Flavius Josephus lib. I. contra Apionem ait, non Timæum solùm de variis gentibus βλασφημεῖν *g*, sed etiam Theopompum, Polycratem, & Tripolitici scriptorem: quorum primus Atheniensium Reip. detrahere conetur, alter Spartanæ, tertius mordeat Thebanos. Verba ejus sunt: Καὶ γὰρ ἐθνῶν τινὲς καὶ τῶν ἐνδοξοτάτων πολέων ῥυπαίνειν τὴν εὐγένειαν, καὶ τὰς πολιτείας ἐπεχείρησαν λοιδορεῖν. Θεόπομπος μὲν τὴν Ἀθηναίων, τὴν δὲ Λακε-

a Deinde laude dignus est ob dispositionem. Nam utraque eius historia optime omnia cõnectit, & perspicua est.

b Viri veritatis studiosi & qui ad accuratè exquirendam rei veritatem pecunia multũ impenderit.

c Pura, vulgaris, simplex, sublimis, magnifica, & summã pompam præ se fert, & quadam harmonia temperata est, iucundè & suaviter fluens.

d Lib. de histor. scrib.

e Invidiosè nimis accusat.

f Accusare magis, quam historiam scribere.

g Probra ac convicia iactare.

δαιμονίων Πολυκράτης, ὁ δὲ τὸ Τριπολιτικὸν γράψας καὶ τὴν Θηβαίων πόλιν περιέλαβε. Quidam etiam gentium, & gloriosissimarum civitatum, fœdare nobilitatem, & conversationi detrahere tentavere: Theopompus quidem Atheniensium, Lacedæmoniorum verò Polycrates: is autem qui Tripoliticum conscripsit, etiam Thebanorum momordit urbem.

Sed operæ est videre, quomodo hoc excusare conetur Dionysius. Verba ejus sunt: *Διὸ καὶ βάσκανος ἔδοξεν εἶναι, προσλαμβάνων τινὰ τοῖς ὀνειδισμοῖς, καὶ τὰ τῶν ἐνδόξων προσώπων οὐκ ἀναγκαῖα πράγματα· ὅμοιόν τι ποιῶν τοῖς ἰατροῖς, οἳ τέμνουσι καὶ καίουσι τὰ διεφθαρμένα τοῦ σώματος, ὡς βάθους τὰ καυτήρια, καὶ τὰς τομὰς φέροντες, οὐδὲ τῶν ὑγιαινόντων καὶ κατὰ φύσιν ἐχόντων στοχαζόμενοι. Proinde etiam obtrectator videtur esse, dum nonnullos debitis convitiis afficit, & facta virorum illustrium non necessaria perstringit: simile quiddam faciens ac medici, qui corruptas corporis partes secant, & urunt, quàm profundissimè cauteria & sectiones immittentes, non tamen sanas corporis partes & bene affectas attingunt.*

Interim Dionysius quoque quædam in rebus ipsis culpat. Imprimis *κατὰ* a *τὰς παραβολάς. οὔτε γὰρ ἀναγκαῖαί τινες αὐτῶν, οὔτ' ἐν καιρῷ γινόμεναι.* Addit similia esse, quæ de Sileno refert, qui in Macedonia apparuit; quæque dicit de dracone ad triremem navali pugnâ decertante, & alia quædam similia istis. Etiam Theon in progymnasmatis culpat digressiones ejus, tanquam nimis prolixas, ita ut necesse sit in memoriam revocari ea, de quibus primò dictum fuit.

a In comparationibus, nã quædam earũ neque necessario inducuntur, neque tempestive.

Etiam Dio Chrysostomus oratione de dicendi exercitio frigidè satis laudat ejus dictionem. Nam cur post Thucydidem imprimis Theopompum commendet, hanc caussam adfert: *Καὶ γὰρ ἱστορικόν τι περὶ τὴν ἀπαγγελίαν τῶν λόγων ἔχει· καὶ οὐκ ἀδύνατος, οὐδὲ ὀλίγωρος περὶ τὴν ἑρμηνείαν· καὶ τὸ ῥᾴθυμον περὶ τὰς λέξεις οὐχ οὕτως φαῦλον ὥς τε σε λυπῆσαι. Etenim historicum quid circa sermonum narrationem habet, neque impotens, neque modicus circa explicationem, & negligentia circa dictionem non ita vilis est, ut te contristet.* Sanè levicula laus, si sermo ejus non usque adeò vilis sit & protritus, ut fastidio sit. Demetrius etiam libello *περὶ ἑρμηνείας* dicit eum *δεινὰ οὐ δεινῶς λέγειν* b. Imò veterum hoc commune judicium est, dictionem ejus oratoriæ, ac imprimis Isocraticæ, similiorem esse, quàm historicæ. Quod ex Tullio

b Gravia non graviter dicere.

Fabio

Fabio, & aliis, ostendimus lib. de Nat. Rhetor. & Institutionibus [a] Oratoriis. Sed hac quoque parte excusat eum Dionysius. Nam dicit Isocrateam quidem lenitatem habere, ubi nullâ acrimoniâ opus: cæteroquin, cùm affectus ciendi sunt, & maximè, cum urbibus, earumque ducibus, exprobrat improba consilia, tum verò non paullò elatiorem esse Isocrate, imo ne latum quidem unguem ab Demosthenis acrimonia abesse. Vide & quæ de stylo ejus scripsit Longinus libello περὶ ὕψους, item Photius in bibliotheca. Ubi & excerpta quædam ex duodecimo Philippicorum adfert.

a Lib. de nat. Rh. cap. 11. & Instit. lib. 6. cap. 3.

Fuere, qui hujus etiam scriptoris esse putarent octavum Thucydidæ librum, qui longè grandiloquentiâ cedit superioribus. Sed meritò sententiam hanc repudiat Marcellinus in Thucydidis vita. Etiam, Flavio Josepho [b] teste, fuere, qui Τριπολιτικὸν ei tribuerent: sed falsò, ut ibidem dicitur. Ac multò minùs ejus fuit historia, quam Anaximenes Lampsacenus sub Theopompi nomine edidit, ut paullò pòst dicemus.

b Lib. 1. contra Apionem.

Memorabile verò est, quod de Theopompo hoc refert Aristeas lib. de LXX interpretibus. Nam ait eum, cùm vellet quædam ex sacris scripturis, tum non ita commodè translatis, historiis suis inserere, diebus triginta mente fuisse turbatum: morbo autem intermittente, orâsse Deum, ut indicare sibi vellet, qua de caussa hoc accidisset: tum in somno didicisse, eò evenisse illud, quia divina voluisset diffundere in vulgus: Theopompum, eo intellecto, institutum suum deseruisse, atque ita à morbo fuisse liberatum. Ibidem refert, Theodectem, poëtam tragicum, qui iisdem temporibus vixit, cùm fabulis suis voluisset inserere aliqua ex scripturis, divinitus fuisse visu orbatũ, usq; dũ pœnitudine ejus facti ductus, deoque esset reconciliatus. In Vaticano codice hoc quoque loco, *Theopompi* nomen scriptum fuit. Sed Theopompum tragicum nusquam reperio: eoque rectum puto *Theodectes*, quem Tragicum fuisse poëtam, & cum Theopompo Chio, & Naucrate, apud Mausoli sepulchrum dicendis Mausoli laudibus decertasse, auctor est Gellius lib. X cap. XVIII, item Suidas in Θεοδέκτης, & Ισοκράτης.

Alter etiam Isocratis discipulus est, qui magnum habeat inter historicos, atque adeò etiam inter oratores, nomen. Est is Ephorus, Demophili filius, cui Cumæ Æolicæ patria fuerunt.

Hunc

Hunc unà cum Theopompo Isocratem, uti dixi, audiisse, multi veterum tradiderunt: eosque inter Plutarchus in Isocratis vita, & Photius cap. CLXXVI. Sed duo hi discipuli ingenij valde disparis erant. Sanè Cicero in Bruto scribit, *Isocratem in acerrimo ingenio Theopompi, & lenißimo Ephori, dixisse, alteri se calcaria adhibere, alteri frenos.* Quod etiam Quinctilianus tradit lib. II cap. IX, item Suidas in Ἔφορος. Atque idem Platonem de Aristotele & Xenocrate, Aristotelem de Theophrasto, & Callisthene, dixisse, auctor est Diogenes Laertius [a]. Scripsit Ephorus historiam annorum ferme IↃCCL. Orsus autem fuit ab reditu Heraclidarum, ac desiit in vigesimo Philippi anno, quo Perinthum oppugnabat. Auctor Diodorus Siculus lib. XX. Plutarchus initio libri de vita Homeri scribit, eum librum fecisse de rebus patriis, hoc est Cumanis, quem iccirco ἐπιχώριον inscripserit. Fides hujus historici multis semper suspecta fuit. Senecæ verba sunt lib. VII Naturalium Quæst. *Ephorus non religiosißimæ fidei, sæpe decipitur, sæpe decipit.* Plutarchus in Dione, & ex eo Photius [b], reprehendunt eum, quòd Philistum historicum laudare non dubitârit. Quàm verò exiguam habuerit peritiam terrarum, argumento est, quòd Hispanos (Iberos ipse vocat) unam putârit esse civitatem: unde rectè colligit Josephus [c], serò admodum eorum, qui occidentem colunt, notitiam ad Græcos pervenisse. De οἰκονομίᾳ, & stylo Ephori satis benignè judicat Diodorus Siculus initio lib. V. ubi sic scribit: Ἔφορος τὰς κοινὰς πράξεις ἀναγράφων οὐ μόνον κατὰ τὴν λέξιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν οἰκονομίαν ἐπιτέτευχε. *Ephorus res paßim gestas describens, non verborum elegantiâ duntaxat, sed accuratâ ordinis quoque observatione, probi officio historici fungitur.* Aliter verò Duris Samius lib. I Histor. qui & Ephorum, & Theopompum, scribit multùm cedere superioribus. nam & imitationis gratiâ carere, & dictionis venustate: nec multùm pensi habere, quomodo scribant. Ita ille, qui ipse multum, & Ephoro, & Theopompo, cessit scribendi venustate: ut Photij judicium est cap. CLXXVI. Quare poterat contemni, nisi etiam Dio Chrysostomus oratione eâ, quam de dicendi exercitio scripsit, tribueret Ephoro τὸ δ' ὕπτιον καὶ ἀνειμένον τῆς ἑπαγγελίας.

Et hæc de Ephoro Cumano: præter quem alter ejusdem & nominis, & patriæ fuit, sed multò junior. Ut inde liquet, quòd

a *In Xenocrate, & Theophrasto.*

b *Biblioth. cap. 245.*

c *Lib. 1. contra Apionem.*

d *Supinum & remissum orationis genus.*

quòd ſcripſerit Galeni hiſtorias libris XXVII. Fuit igitur junior Galeno, qui temporibus vixit Antonini Pij. Præter hiſtorias iſtas etiam Corinthiaca edidit, & περὶ τῶν Ἀλευάδων, & alia quædam, ut docet Suidas.

CAP. VIII.

Euphantus Olynthius. Præceptor eius Eubulides. Vtriuſque ætas. Simonides hiſtoricus. Xenocratis Chij liber περὶ βίων. Leo Byzantius. Suidæ oſcitantia. Heraclides Ponticus. Pamphilus philoſophus.

ATque ut iſti Iſocratem, ita æqualem ejus Eubulidem Mileſium audivit Euphantus Olynthius. De Eubulidis verò ætate quod dixi, inde planum fit, quòd fuerit Euclidis Megarenſis diſcipulus, ejus quem Plato etiam poſt Socratis mortem audivit. Item quòd Demoſthenem docuiſſe credatur, eumque, cùm ρ pronunciare non poſſet, jugi exercitio emendáſſe. Inimico erga Ariſtotelem animo fuit: uti condiſcipulus ejus, Alexinus Elienſis, infeſtus erat Zenoni: neque ad Zenonem modò, ſed etiam ad Ephorum hiſtoricum, libros miſit. Ipſe verò Euphantus præceptor fuit primi Antigoni, regis Macedoniæ, cui Demetrius filius erat, nepos Antigonus Gonatas. Auctor iſtorum Laertius in Euclide: quæ omnia ſatis oſtendunt ætatem, uti Eubulidis, ita etiam Euphanti Olynthij. Fecit Euphantus tragœdias plurimas, quibus in certaminibus multum gloriæ retulit. Item librum de regno perutilem & laudatiſſimum, quem Antigono regi miſit. Denique ſui temporis hiſtoriam conſcripſit. Horum quoque teſtis idem Diogenes. Ἐν τετάρτῃ ἱστοριῶν citatur ab Athenæo lib. VI. Meminit ejus & Porphyrius lib. IV περὶ ἀποχῆς.

Iiſdem temporibus vixit Simonides is, qui hiſtorias condidit, quibus Dionis, ac Bionis geſta conſignaverat. Siquidem, Laertio auctore *a*, eos miſit ad Speuſippum, qui Platonis ex ſorore natus, ejuſque diſcipulus, & in ſchola ſucceſſor erat. *a In Speuſippo.*

Xenocratem Chalcedonium, qui & ipſe Platonis fuit diſcipulus, eique in Siciliam proficiſcenti itineris erat comes, περὶ βίων *b* libros ſcripſiſſe, ex eodem Laertio *c* diſcimus. *b De vitis. c In Xenocrate.*

Fuit tum quoque Leo Byzantius, qui juvenis etiamnum Platonem audivit, ut Philostratus scribit lib. I de vitis Sophistarum. Suidas esse ait, qui inter Aristotelis discipulos reponant. Quod verum non puto, nisi forte & grandior jam, neque diu, eum quoque audivit. Nam jam Philippi temporibus magna in auctoritate fuit, & legationes obiit, ut ex Philostrato constat. Scripsit, ut idem Suidas refert, res Philippicas, & Byzantinas, libris VII, Teuthranicum, de Bezalo, & de seditionibus. Addit Suidas, etiam de rebus Alexandri egisse. Scio Philippo fuisse proavum Alexandrum, etiam memoratum Herodoto, ac Xerxis æqualem. Sed cùm tanto ille antè fuerit, ejus res gestas à Leone seorsim scriptas esse, parum fit verisimile. Omnino igitur Alexandrum M. intellexit Suidas. Quæ fæda est oscitantia. Nam paullò antè dixerat, cùm fraudulentè per epistolam Leonem traduxisset Philippus, quasi eò adversaretur regi, quia non quantum vellet pecuniæ ei obtulisset, seditionem fuisse eapropter Byzantij coortam: Leonem verò, dum metuit ne à populo lapidibus obruatur, spontaneo vitam suspendio finiisse.

Platonem quoque audivit Heraclides Ponticus, ut Laertius in Platone scribit. Sed alibi idem tradit, primum Speusippum, inde Aristotelem audiisse. Quare potiùs inter Aristotelis discipulos de eo dicemus.

Etiam Pamphilus philosophus Platonis discipulus fuit, Epicuri autem præceptor: teste eodem Laertio lib. X. atque item Suida in Ἐπίκουρος. Sed, ecquid historicum scripserit, non constat. Nisi hic idem sit, de quo alibi ita Suidas: *Pamphilus, Amphipolita, aut Sicyonius, aut Nicopolita, philosophus cognomento* Φιλοπράγματος, *scripsit Imagines ordine literarum, de arte grammatica, de pictura & pictoribus illustribus, de re rustica lib.* III. Ubi unicum de pictoribus illustribus, opus videmus, cujus gratia inter historicos nomen possit obtinere.

CAP. IX.

CAP. IX.

Callisthenes. Eius fastus, & effrenis libertas, item supplicium. Quæ scripserit. Quo die capta Troia. Stylus Callisthenis. Quàm graviter cædem Callisthenis tulerit Theophrastus. Historica, quæ Theophrastus scripsit. Vt prius dictus sit, & unde Theophrasti nomen acceperit à magistro. Longævitas eius. Veterum in eo dissensus. Aristoxeni Tarentini ingratus erga Aristotelē animus. Eius Vitarum libri. Heraclidis Pontici scripta. Tres huius nominis & gentis, unus philosophus celeberrimus, alter historicus, tertius poëta. Dicæarchus Messenius. Quanti eius libri de Rep. Spartana fieri Lacedæmone soleant. Libri illius de Græcia. Quis genuinus scriptor operis de bello Tripolitico. Spissus & pestilens Dicæarchi error de mente humana. Hieronymi Rhodij ætas & scripta. Clearchus Solensis. Quis primus Socraticorum pro institutione exegerit mercedem. Satyrus Peripaticus. Epitome Vitarum Satyri, & Successionum Sotionis, scripta ab Heraclide. Palæphatus Abydenus. Abydeni historia Assyria.

IIs, qui ex Academia prodierunt, Platoneque usi magistro, subjungemus plusculos, qui Aristotelem in Lyceo philosophantem audierunt. Ordiemur à Callisthene, qui Aristotelis non discipulus modò, sed etiam, quod & Laertius [a] scripsit, consobrinus erat, eoque auctore regem in Orientem secutus fuit. Scripsit historiam de rebus gestis Alexandri: ex qua aliqua adducit Strabo lib. XVII. Tanto autem fastu, atque oris adeò liberi erat, ut Alexandri facta suis esse scriptis inferiora prædicaret: neque se ad Alexandrum venisse, ut ex eo gloriam compararet: sed ut Alexandrum inter mortales gloriosum redderet, atque illustrem. Idem cùm Alexandro divinos deferre honores suaderet Anaxarchus, magnopere ei se opposuit.

a *In Theophrasto.*

Ac per ista magnum in odium apud regem venit. Itaque & cùm Hermolaus, puer ex regia cohorte, qui Callisthene usus erat familiariter, de interimendo rege cum Sostrato, & aliis ejusdem cohortis pueris, conspirâsset: rex lubens calumniatoribus illis aurem commodavit, qui, Callisthene incitante, conspirationem eam esse factam dicebant. Sed quo supplicio propterea affectus sit, ne inter illos quidem satis convenit, qui temporibus istis vixerunt. Vide fusiùs de his Curtium in octavo, Arrianum in quarto, Plutarchum in Alexandro. Sed redeamus ad ea, quæ Callisthenes scripsit. Inter ista etiam sunt Ἑλληνικά, sive historia de rebus gestis Græcorum ante tempora sua. Quam Plutarchus testem advocat in Cimone, & Agesilao, Athenæus lib. x. & Stephanus in Τεγύρα. Complectebatur eâ annos triginta, atque orsus est ab eo anno Olympiadis XCIII, quo facta est pax Antalcidæ: desiit verò in eo anno, quo templum Delphicum à Philomelo Phocensi captum & expilatum fuit. Auctor Diodorus Siculus extremo libro XIV. M. Tullius eruditâ epistolâ ad Lucceium eam vocat historiam perpetuam: atque seorsim etiam scripsisse ait bellum Troicum. Ex belli Troici historia refert Plutarchus in Camillo, vigesimò quarto die mensis Thargelionis captam fuisse Troiam: quod etiam ab Ephoro, Damaste, & Phylarcho, proditum esse ait. Multa quoque alia scripsisse videtur. Nam Plutarchus in parallelis citat Μακεδονικά, Θρᾳκικά, Μεταμορφώσεις. Item περὶ ἱερῦ πολέμυ Athenæus lib. XIII, Ἀποφθέγματα Julius Pollux lib. IX cap. VI, Κυνηγετικά Plutarchus de fluminibus, Περσικά Apostolius proverbio Σαρδαναπάλυ βίος. Sed cùm non unus fuerit Callisthenes (nam & Callisthenis Sybaritæ, qui Γαλατικά scripserit, meminit Plutarchus de Flum.) difficile omnino dictu est de singulis, quæ hujus sint Callisthenis, quæ alterius. Et hæc de librorum titulis. Ad dictionem quod attinet, idem Tullius in secundo de Oratore ait, *scripsisse historiam Rhetorico penè more.* Suidæ dicitur εὐφυὴς a πρὸς τὸ αὐτοσχεδιάζειν, καὶ ῥύμῃ πολλῇ φέρεσθαι.

a *Valere extemporali dictione, magnoque ferri impetu.*

Callistheni quem potiùs jungemus, quàm sodalem ejus Theophrastum Eresium, qui cædem Callisthenis sui ita graviter molesteque tulit, ut eapropter fecerit librum περὶ πένθυς b, quem & Καλλισθένην inscripsit, ut Laertius indicat: & Cicero quoque

b *De luctu.*

quoque teſtatur Tuſcul. III. his verbis : *Theophraſtus, interitum deplorans Calliſthenis, ſodalis ſui, rebus Alexandri proſperis angitur. itaque dicit, Calliſthenem incidiſſe in hominem ſummâ potentiâ, ſummâque fortunâ; ſed ignarum, quemadmodum rebus ſecundis uti conveniret.* Ac meminit quoque Tuſcul. V. *Vexatur idem Theophraſtus, & libris, & ſcholis, omnium philoſophorum, quòd in Calliſthene ſuo laudaret illam ſententiam, Vitam regit fortuna, non ſapientia.* Citat quoque hunc librum Alexander Aphrodiſienſis comm. in ſecundum Ariſtotelis de Anima. Cæterùm Theophraſti hujus majus multò eſt nomen inter philoſophos, quàm hiſtoricos. Sed tamen & ἱστορικὰ ὑπομνήματα ſcripſiſſe, auctor eſt ſcholiaſtes Apollonij lib. IV. Ac hiſtoricum quoque opus fuit περὶ Τυῤῥηνῶν [a] : quod Pindari ſcholiaſtes citat in Pyth. od. II. Imò planè cenſeo, hujus eſſe Theophraſti, cujus ſecundum περὶ καιρῶν [b] librum advocat Suidas in Κυψελιδῶν. De ſtylo ejus ſatius eſt tacere, quàm pauca dicere. Nam & elegantia ejus ſatis ex tam multis perſpicitur, quæ ad nos pervenerunt: & nemo adeò inſanit, ut non magnificè de eo ſentiat, quem ſummus ſapiendi, & dicendi magiſter, Ariſtoteles, ob divinam φράσιν vocavit Θεόφραστον, cùm priùs Tyrtamus diceretur. Auctores Strabo lib. XIII, Laertius in Theophraſto, Joa. Tzetzes Chil. IX cap. CCXCVI, & Suidas in Θεόφραστος. Sed hic primum Tyrtamum, hinc Εὔφραστον, denique Θεόφραστον dicit vocatum. Quem verò ob præſtantiam primo inter diſcipulos loco collocamus, hunc poſt omnes fuiſſe ſuperſtitem, ſatis eſt veriſimile. Nam centum & ſeptem annos vixit, ut Hieronymus ſcribit epiſtolâ ad Nepotianum. Verba eius ſunt : *Vnde & ſapiens vir Theophraſtus* (ita rectè emendat Caſaubonus [c], ubi vulgò *Themiſtocles*) *cùm, expletis centum & ſeptem annis, ſe mori cerneret, dixiſſe fertur, ſe dolere, quòd tum egrederetur è vita, quando ſapere cœpiſſet.* Et ſanè ipſe Theophraſtus præfatione elegantiſſimi libelli, quem ἠθικοὺς χαρακτῆρας [d] inſcripſit, ait, eum ſe ſcribere annos natum XCIX, poſtquam cum multis, & omnis generis naturæque hominibus, eſſet verſatus. Tamen Diogenes Laertius, quæ verba Hieronymus dixiſſe dicit, annos natum centum & ſeptem, hæc vult protuliſſe, cùm eſſet annorum LXXXIV. Unde Caſaubonus in præfat. Theophraſti legendum ſuſpicabatur, οθ', hoc eſt LXXIX, non ϛθ', hoc eſt XCIX. Et profectò ſi ad

a *De Tyrrhenis.*

b *De temporibus.*

c *Notis ad Theophraſti characteres.*

d *Notationes morum.*

ad tantam ætatem pervenit Theophrastus, ac Hieronymus ait, mirum non ejus meminisse Censorinum cap. xv, ubi plerosque longævos recenset, ac imprimis Lucianum, qui ex professo περὶ μακροβίων a tractat.

a *De longævis.*

Etiam Aristotelis auditor fuit Aristoxenus Tarentinus: qui tantæ, superstite etiamnum magistro, autoritatis apud condiscipulos erat, ut iccirco planè sibi persuaderet, defuncto Aristotele, non alteri potiùs destinatum iri loci & magisterij successionem. Sed Aristoteles, cùm corpore ægro, & tenui vitæ spe, foret, à discipulis consultus, successorem delegit Theophrastum. Quod ita indignè tulit Aristoxenus, ut parùm memor quid præceptori deberet, fœdis defunctum convitiis assiduè proscinderet. Auctor Gellius lib. IV cap. XI. Cæteroquin, ut ibidem dicitur, fuit *vir literarum veterum diligentißimus.* Aristoxeni hujus περὶ ἁρμονικῶν στοιχείων b tres libros primus in lucē protraxit vir is, cui multum adeò tot Græci scriptores debent, Joannes Meursius. Præter tres hosce libros quàm varia Aristoxenus edolârit, vel conspicuum est ex titulis, quos in Notis ad hunc scriptorem erudita ejusdem viri industria collegit. Et sanè Suidas auctor est, præter musica, etiam historica & philosophica scripsisse: atque adeò in omni disciplinarum genere edidisse aliqua: ac librorum numerum fuisse CCCCLIII. Nihil verò celebratius opere de vitis illustrium virorum. Cujus etiam B. Hieronymus meminit in præfatione libri de scriptoribus Ecclesiast. *Fecerunt*, inquit, *hoc idem apud Græcos, Hermippus peripateticus, Antigonus Carystius, Satyrus, doctus vir, & longè omnium doctißimus, Aristoxenus Musicus.* Ex eo variæ vitæ à Græcis scriptoribus laudantur: uti Architæ, Socratis, Platonis, Telesti, Xenophili, & præcipuè Pythagoræ: cujus è Latinis quoque meminit Gellius loco antè citato. Etiam ὑπομνήματα ἱστορικὰ citat Laërtius in Democrito: quæ ἱστορίας vocat Suidas. Sed fortasse idem hoc opus est isti, quod de Vitis erat illustrium virorum.

b *De elemētis harmonicis.*

Heraclides Ponticus quoque, cùm primùm Speusippum, & Pythagoricos audisset, postea Aristotelem accessit, ut Sotion ἐν διαδοχαῖς scripsit, & ex eo Laërtius, qui Heraclidis hujus vitam consignavit. Ubi & testatur, prope in omni disciplinarum genere aliqua reliquisse, eaque κάλλιστά τε καὶ ἄριστα c. Inter alia scripsisse

c *Pulcherrima & optima.*

scripsisse dicit Ἱστορικὰ *a*, Περὶ Πυθαγορείων, καὶ Περὶ εὑρημάτων. Ac planè censeo, hùc etiam pertinere libros περὶ βίων *b*, etsi eorum meminerit Laertius inter φυσικά. Sanè opinionem nostram non leviter firmat, quòd Eutocius in Archimedem citat Ἡρακλείδην ἐν τῷ Ἀρχιμήδους βίῳ *c*. Quod absque dubio historicum opus fuit. Ex tam multis verò, quæ fecit, nihil ejus hodie exstat, præterquam Ἀλληγορίαι Ὁμηρικαὶ *d*: item Περὶ πολιτειῶν *e*. De dictione ejus ita censet Laertius, Ἐν ἅπασι *f* ποικίλος τε, καὶ διηρημένος τὴν λέξιν ἐστὶ, καὶ ψυχαγωγεῖν ἱκανῶς δυνάμενος. Passim hujus scriptoris meminere Græci: è Latinis item Cicero ad Quinctum Fratrem lib. III. epist. V. & Tertullianus lib. de anima cap. X. Nec alium signat Plinius lib. VII. cap. LII. ubi de iis agit, qui elati revixerunt. *Huc, inquit, pertinet nobile illud apud Græcos volumen Heraclidis, septem diebus feminæ exanimis ad vitam revocatæ.* Liber ille Heraclidis Pontici περὶ ἄπνου *g* inscribebatur, ut cognoscimus ex Galeni lib. VI περὶ πεπονθότων τόπων *h*, & Laertio in prooemio. Fuit & alter Heraclides Ponticus, qui Caij, Claudij, & Neronis temporibus vixit. De eo Suidam vide in Ἀντίπρως, & Ἡρακλείδης: ubi multa dicitur scripsisse versu heroico, item libros versu Sapphico, quos Λέσχας sive Nugas vocavit. Ab utroque diversus videtur Heraclides ille, cujus meminit Stephanus in Ὀδησσός, quo loco Heraclides ἱστοριογράφος vocatur, & Odessi natus dicitur. Nam etsi & primus ille historiam tractavit: tamen cùm præ illis, quæ ad philosophiam pertinerent, pauca in hoc genere scripserit, planè fit verisimile, ita vocari, ut non à philosopho minùs, quàm poëta distinguatur. Ponticum verò etiam historiographum hunc esse, satis liquet, quando, ut ibidem à Stephano dicitur, Ὀδησσὸς est Ponti civitas.

Dicæarchus quoque Messenius Aristotele magistro gloriatur. Athenæus lib. XI. Δικαίαρχος ὁ Μεσσήνιος, ὁ Ἀριστοτέλους μαθητὴς, ἐν τῷ περὶ Ἀλκαίου. Sed de patria scrupulum iniicere possit hic locus ejusdem in XV *k*: Δικαίαρχος ὁ Μιλήσιος Ἀριστοτέλους μαθητὴς ἐν τῷ περὶ Ἀλκαίου. Sed legendum Μεσσήνιος; ut Casaubonus *l*, & ante eum Gesnerus *m* observavit. Nam & Aristophanis scholiastes Messenium vocat. Item Suidas, *Dicæarchus n*, inquit, *Phidiæ filius, Siculus, Messenius, Aristotelis auditor, philosophus, orator, geometra.* Et alibi *o* Aristoxenum Musicum, æqualem facit Dicæarchi *Messenij*. Ex eodem cognoscimus, scripsisse dimen-

siones

a *Historica, de Pythagoricis, & de inventis.*
b *De vitis.*
c *Heraclidem in vita Archimedis.*
d *Allegoria Homerica.*
e *De Rep.*
f *In omnibus est varius, et oratione distinctus, planeque idoneus est ad animos capiendos & oblectandos.*
g *De exanimi, nec respirante.*
h *De locis affectis.*
i *Dicearchus, Aristotelis discipulus, libro de Alcæo.*
k *Dicæarchus Milesius Aristotelis disc. libro de Alcæo.*
l *Animad. in Athen.*
m *In biblioth.*
n *In Dicæarcho.*
o *In Aristoxeno.*

ſiones montium Peloponneſi. Item Remp. Spartiatarum, quod opus quanti Lacedæmone fieri ſoleat, inde videmus, quòd lege cautum fuerit, ut in Ephororum prætorio, audientibus puberibus, quotannis recitaretur: atque is mos diutiſſimè fuerit obſervatus, Suida teſte. Ex eodem diſcimus, ſcripſiſſe libros tres de populis, & civitatibus Græciæ, in quibus egit de ſingulorum populorum & civitatium moribus, vitæque inſtitutis, quæ cauſſa eſt, cur eos inſcripſerit περὶ τοῦ τῆς Ἑλλάδος βίου a. Eam Græciæ deſcriptionem citat etiam B. Hieronymus lib. II adverſus Jovinianum. Libris pluribus hoc opus conſtitiſſe, indicat, quòd librum tertium nominet Athenæus lib. XIII. Hodie egregium ejus operis habemus fragmentum, unde etiam cognoſcimus, dicatum fuiſſe Theophraſto, qui abſque dubio magnus magni illius philoſophi diſcipulus fuit. Etiam Athenæus lib. IV. citat Dicæarchi Τριπολιτικὸν: quem Meſſenium hunc fuiſſe omnino veriſimile eſt. Videtur autem de hujus libri auctore fuiſſe olim dubitatum. Nam Joſephus lib. I. contra Apionem ait, multos putâſſe, eſſe eum Theopompi Chij; quos falſos eſſe ſcribit, ſed Dicæarchi eſſe, non addit: fortaſſe quia genuinum auctoris nomen non occurreret. Denique citatur etiam Dicæarchus ab Athenæo lib. XIII περὶ b τῆς εἰς Τροφωνίου καταβάσεως: item περὶ c τῆς ἐν τῷ Ὀλυμπικῷ d: lib. XV. ἐν τῷ περὶ Ἀλκμᾶνος e: & τῷ περὶ Ἀλκαίου f. Etſi enim non ignoro, fuiſſe & alterum Dicæarchum g, Lacedæmonium, Ariſtarchi diſcipulum: tamen quin iſta Meſſenij hujus fuerint, minimè dubitandum. Nec magis ambigere licet de libro, quem Tullius eum de divinatione & ſomniis ſcripſiſſe auctor eſt. Nec alterius eſt liber de Muſica, cujus meminere Plutarchus, Fabius, & Ariſtophanis ſcholiaſtes ad Nubes. Idem quoque intelligendus apud Gellium lib. IV cap. XI, Plutarchum in Theſeo & Ageſilao, Laertium in Thalete, & fortaſſe, ubicunque ἁπλῶς mentio fit operum Dicæarchi. Hujus ſcriptoris fœdus iſte error fuit, *nihil omnino animum eſſe*: de quo ita Cicero lib. I Tuſcul. Quæſt. *Dicæarchus in eo ſermone, quem Corinthi habitum tribus libris exponit, doctorum hominum diſputantium, primo libro multos loquentes facit: duobus, Phæcratem quendam, Phtiotam ſenem, quem ait à Deucalione ortum, diſſerentem inducit,* NIHIL OMNINO ESSE ANIMUM, *& hoc eſſe totum*

a *De vita Græciæ.*
b *De deſcenſu in antrum Trophonij.*
c *De ſacrificio in Ilio.*
d *In Olympico.*
e *Lib. de Alcmane.*
f *Lib. de Alcæo.*
g *Suid.*

totum nomen inane, frustraq; & animantia, & animantes appellari; neque in homine inesse animum, vel animam, neque in bestia. Et post pauca: *Quid de Dicæarcho dicam, qui nihil omnino animum dicat esse?* Esse verò istum Dicæarchum Messenium, indicant hæc Tertulliani verba lib. de Anima cap. XV: *Denique qui negant principale, ipsam prius animam nihil censuerunt, Messenius aliquis Dicæarchus, ex Medicis autem Andreas, & Asclepiades.*

Discipulus quoque Aristotelis fuit Hieronymus Rhodius. Athenæus lib. X: Ἱερώνυμος a ὁ Ῥόδιος, Ἀριστοτέλους ὢν μαθητὴς ἐν τῷ περὶ μέθης. Cujus operis etiam meminit lib. XI. Ab eodem lib. XIII dicitur Ἱερώνυμος ὁ Περιπατητικός, Plutarcho b Ἱερώνυμος ὁ φιλόσοφος. Æqualem fuisse Arcesilai, indicat Laertius philosophi hujus vitâ. At idem ex Apollodori Chronicis tradit, Arcesilaum floruisse circa Olymp. CXX. Quare vel inde posset constare, Hieronymum temporibus Ptolomæi Lagi vixisse. Superfuisse verò videtur etiam temporibus Philadelphi. Siquidem Timoni fuit familiaris: Timon autem Antigono, & Philadelpho, carus fuit, ut Laertius testatur in Timone. Scripsit inter alia etiam historias. Athenæus lib. XIII. Ἱερώνυμος c ὁ Ῥόδιος ἐν τοῖς ἱστορικοῖς ὑπομνήμασιν. Ac fortasse idem opus signat Laertius in Thalete, cùm citat Ἱερώνυμον d ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν σποράδην ὑπομνημάτων.

a *Hieronymus Rhodius, qui Aristotelis discipulus fuit, libro de ebrietate.*
b *In Agesilao.*
c *Hieronymus Rhodius in historicis commētariis.*
d *Hieronymū in secundo collectaneorū.*

Etiam tanto se magistro jactat Clearchus, ut scribit Josephus lib. I contra Apionem: ubi & eum Peripateticorum dicit nulli esse secundum. Adfert quoque egregium fragmentum ex libro ejus de somno. Intelligendus verò Clearchus Solensis, ut cognoscimus ex Suida, item Diogene Laertio in procemio, ubi ejus librum περὶ παιδείας e citat. Cuius & mentio fit apud Athenæum lib. XV. Multa quoque alia illius idem laudat. Eaque inter libros περὶ βίων f, quorum meminit lib. VI. his verbis: Κλέαρχος g δ' ὁ Σολεὺς, εἷς δ' οὗτος τῶν Ἀριστοτέλους ὢν μαθητῶν, ἐν τῷ πρώτῳ τῶν βίων τάδε γράφει. Atque ut hîc librum Vitarum primum, ita ejus operis secundum citat libro IV. quartum verò & quinctum libro XII. Etiam Τακτικὰ h scripsisse, auctor est Ælianus cap. I. libri περὶ i στρατηγικῶν τάξεων Ἑλληνικῶν. Item librum de gryphis citat scholiastes Aristophanis in Vespas.

e *De disciplina.*
f *De vitis:*
g *Clearchus Solensis, qui unus fuit ex Aristotelis discipulis, libro Vitarum ita scribit.*
h *De instruenda acie.*
i *De instruendis copiis more Græcorum.*

Denique etiam, auctore Suida, Phanias, sive Phænias, Eresius, philo-

philosophus Peripateticus, Aristotele magistro profecit. Meminit illius & Laertius a lib. II. ubi ex eo tradit, Aristippum Cyrenaicum primum Socraticorum mercedem pro institutione exegisse. Varia scripsisse, ex Laertio cognoscimus. Nam sæpiùs nominat opus περὶ φυτῶν b. Item libro III citat eum ἐν τῷ c περιγραφομένῳ, τυράννων ἀναίρεσις ἐκ τιμωρίας. Libro VI, περὶ d τῶν ἐν Σικελίᾳ τυράννων. Lib. VIII, ἐν e δευτέρῳ πρυτα-νέων Ἐρεσίων. Et eodem, ἐν δευτέρῳ περὶ ποιητῶν f. Item lib. XIV. πρὸς g τοὺς σοφιστάς.

a In Aristippo.
b De plantis.
c Libro, qui inscribebatur, Tyrannorum cædes ex vindicta.
d De tyrannis Siciliæ.
e In secundo de magistratibus Eresiis.
f In secundo de poëtis.
g Ad sophistas.

Utinam verò exstaret Nicandri Alexandrini liber de discipulis Aristotelis, cujus meminit Suidas. Despici posset, an non eos inter esset Satyrus Peripateticus. Is βίους scripsit, quos non Athenæus solùm celebrat lib. XIII, sed & Hieronymus præfatione libri de scriptoribus Ecclesiasticis: ubi Satyrum hunc virum doctum appellat. In vitis istis erat βίος Φιλίππου, cujus mentio apud Athenæum lib. VI. Philippus iste sine dubio Alexandri M. pater fuit. Scripsit & περὶ χαρακτήρων, unde asoti hominis characterem idem citat lib. IV. Laudat & Satyrum Laertius in Socrate, Empedocle, & alibi. Vitarum ejus epitomen scripsit Heraclides, cujus epitomes meminit idem Laertius in Pythagora, & Zenone Eleate. Ac puto est iste Heraclides idem illi Heraclidi, quem epitomèn successionum Sotionis scripsisse, Laertius ait in Demetrio Phalereo.

Discipulis Aristotelis succedat Palæphatus Abydenus, qui amasius ejus fuit, ut Philo scripsit lib. I de Admirabili historia, & Theodorus Iliensis Troicorum lib. II, atque ex his Suidas. Qui auctor quoque est, edidisse Cypriaca, Deliaca, Attica, & Arabica. Etiam Abydeni historiam Assyriam citavit Megasthenes, & ex Megasthene Flavius Josephus lib. I contra Apionem. Sed cùm ἁπλῶς vocet Abydenum, alium esse à Palæphato Abydeno censeo. Præsertim cùm non tantùm Ἀβυδηνὸς vocetur, sed in plerisque libris sit Ἀβιδηνὸς, & Ἀβυδινὸς, ut hominis possit nomen videri, non gentis.

CAP. X.

CAP. X.

Marsyas Pellæus. Duo alij ciusdem nominis, itidem historici. Hecatæus Abderita. Liber eius de Iudæis. Aristobulus, Aristobuli filius. Aristobulus Iudæus. Trapezuntius notatus. Clitarchus. Cuiusmodi eius dictio, & fides. Anaximenes Lampsacenus rhetor. Eius videri Rhetorica ad Alexandrum, quæ Aristoteli tribuuntur vulgo. Scripta illius historica. Vt pulcerrimo dolo cives suos servarit. Qua arte ultus sit Theopompum. Quædam orationes eius improbatæ à Plutarcho, uti & Theopompi, atque Ephori. Onesicritus. Spontaneum Calani vivicomburium. Nearchus. Ptolomæi Lagi historia. Cur præ cæteris fides ei habita sit ab Arriano. Antipatri historia. Archelaus χωρογράφος. Reiecta Mausaci coniectura. Strattis Olynthius. Chares Mitylenæus ἰσάγγελος. Aristus Salaminius. Asclepiadis historia de Alexandri rebus gestis.

PErsequamur nunc cæteros ejusdem ætatis scriptores: uti sunt illi, qui cum Alexandro Magno nutriti fuerunt, aut ejus fuere in bello comites, aut duces. Poterat his accenseri Callisthenes, philosophus & historicus summus, de quo jam dictum nobis. Sed cùm & sanguine Aristoteli junctus fuerit, & multis partibus amplius debuerit Aristoteli, quàm Alexandro: maluimus ei locum dare inter Aristoteleos, quam istos, quibus ab Alexandro claritudo aliqua nominis accessit. Ordiemur igitur à Marsya Pellæo. Hic γραμματοδιδάσκαλος a fuit, Periandri filius, frater verò Antigoni ejus, qui post Alexandrum regnavit. Reliquit librum de educatione Alexandri: de qua non alius meliori fide scribere poterat: quippe qui unà cum Alexandro fuerit educatus. Sed præterea edidit libros XII de rebus Atticis: item libros X. rerum Macedonicarum. Opus illud ordiebatur à primo Macedoniæ rege Carano: ac terminabat Alexandri in Syriam ingressu. Auctor istorum Suidas. Qui &

a *Literarum magister.*

 alterius

alterius Marſiæ meminit, Crinophemi filij, Philippenſis. Hunc ἱστορικὸν τὸν νεώτερον [a] appellat. Eum quoque Macedonica ſcripſiſſe, colligo ex Harpocratione. Qui prioris quidem meminit in Μύγλανον, his verbis: Μαρσύας [b] ὁ πρεσβύτης ἐν ὀγδόῃ Μακεδονικῶν. alterius verò mentionem facit in Λιτὴ: Μαρσύας [c], inquit, ὁ νεώτερος ἐν ἕκτῃ Μακεδονικῶν. Itaque non ſatis apertum eſt, uter ſignetur ab eodem in Ἀμφίπολις, aut Athenæo lib. XIV. ubi Marſyæ Macedonica, ſed ſine nota διακριτικῇ, citantur. At eidem Athenæo lib. II. Μαρσύας ὁ νεώτερος ſcripſiſſe dicitur, Phaona à Venere occultatum eſſe ἐν [d] χλόῃ κειθῶν. Eſt & tertius Marſyas, Marſi filius, Tabenus hiſtoricus, qui libros XII antiquitatum, libros VII rerum fabuloſarum, & quædam de patria ſua, Suida teſte, perſcripſit.

a *Hiſtoricum iuniorem.*
b *Marſyas ſenior in octavo rerũ Macedonicarum.*
c *Marſyas iunior in ſexto de rebus Macedonicis.*
d *In ſegete virentis ordei.*

Marſyæ accedat Hecatæus Abderita: quem cum Alexandro M. nutritum, & cum Ptolomæo Lagi commoratum fuiſſe, teſtatur Fl. Joſephus lib. I. contra Apionem: ubi & ſæpius ejus teſtimonio utitur. Hecatæi hujus elogium exſtat apud Euſebium lib. IX. præparationis Euangelicæ [e]: Ἑκαταῖος δὲ ὁ Ἀβδηρίτης, ἀνὴρ φιλόσοφος ἅμα, καὶ περὶ τὰς πράξεις ἱκανώτατος, ἰδίαν βίβλον ἀναθεὶς τῇ περὶ Ἰουδαίων ἱστορίᾳ, πλεῖστα περὶ αὐτῶν διέξεισιν. *Hecatæus autem Abderita, vir philoſophus, atque idem ad res agendas valde idoneus, ſingularem librum deſtinavit hiſtoriæ Iudaicæ, in quo multa de iis prodit.* Suidas tantùm dicit, fuiſſe philoſophum, & grammaticum criticum, ſcripſiſſeque de poëſi Homeri, & Heſiodi: ſed libri de Judæis nullam facit mentionem: etſi aliter prodiderit Geſnerus. Ex eo libro fragmentum quoddam illuſtrat Scaliger appendice libri de Emendat. temp. Meminit Hecatæi Abderitæ etiam Plutarchus libro de Iſide, ac Oſiride, & Laertius in Pyrrhone: ac fortè Abderita hic, non Hecatæus Mileſius, ſignatur quoque à Laertio in proœmio, ubi advocat Hecatæum in primo de philoſophia Ægyptia.

e *Pag. 239. edit. Rob. St.*

Præterea Ariſtobulus, Ariſtobuli filius, inter comites Alexandri fuit. Hic quoque poſt mortem Alexandri ſuam de rebus ab eo geſtis hiſtoriam perſcripſit: quemadmodum tradit Arrianus initio hiſtoriæ de expeditione Alexandri. Ubi duos illos, Ariſtobulum hunc, & Ptolomæum Lagi filium, imprimis ſequi ſe velle profitetur. Sæpius Ariſtobuli hujus meminit Plutarchus in Alexandro. Multaque ex eo de rebus Indicis adfert

Strabo lib. XV. Non dubium verò, quin idem ſit, quem Caſſandreum cognominat Plutarchus in Demoſthene. Forraſſe & idem eſt Ariſtobulus, cujus libros de rebus Italicis citat Plutarchus in parallelis minoribus cap. XXXII. At alius eſt Ariſtobulus Judæus, philoſophus peripateticus, ut eum vocat Clemens Alexandr. lib. I Στρωμ. & Euſebius lib. IX præparat. Euangel. Scripſit is explanationē in Moſen, eamque Ptolomæo Philometori dicavit, qui regnare cœpit Olympiade CL, anno uno ante Perſeum Macedoniæ regem. Euſebij eo, quo dixi, loco verba ſunt, Ἀριστόβουλος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν πρὸς τὸν Φιλομήτορα. Quæ Trapezuntius vertit, *Ariſtobulus in primo apud Philometora*, cùm deberet, *in primo eorum, quos ad Philometora ſcripſit.* Vide quæ de hoc Ariſtobulo adverſus Anatolium, & Clementem obſervat Joſephus Scaliger ad Chron. Euſeb. annum MDCCCXL.

Lego quoque Clitarchum fuiſſe Alexandri expeditionum comitem, & hiſtoriam condidiſſe de rebus à rege ſuo geſtis. Meminit ejus Plutarchus in Alexandro, & Themiſtocle: item Athenæus, cùm alibi, tum lib. XII, ubi eum citat ἐν τετάρτῃ τῶν περὶ Ἀλέξανδρον. Plinius teſtatur, eum ſcripſiſſe librum ad Nicodorum Archontem. Fuit verò is prætor Olymp. CXVI anno I: nempe octennio poſt obitum Alexandri M. Quare, ſi non aliunde ſciremus, vel hinc ætas Clitarchi colligi poſſet. Ciceronis de hoc ſcriptore judicium ejuſmodi eſt in primo de Legibus: *Siſenna omnes adhuc noſtros ſcriptores facilè ſuperavit: is tamen in hiſtoria puerile quiddam conſectatur; ut unum Clitarchum, neque quemquam præterea de Græcis legiſſe videatur; eum tamen velle duntaxat imitari; quem ſi aſſequi poſſet, aliquantum ab optimo tamen abeſſet.* Quinctilianus de eodem lib. X. cap. I: *Clitarchi probatur ingenium, fides infamatur.*

Alexandrum quoque comitabatur Anaximenes Lampſacenus ſenior, Ariſtoclis filius, Diogenis Cynici [a] diſcipulus. Cui, ut à juniori diſtinguatur, rhetoris cognomentum ferè addi ſolet. Eum quoque ſignat Dionyſius Halicarn. epiſt. ad Ammæum, ubi cum Iſocrate, & Alcidamante reponitur inter παραγγελμάτων [b] τεχνικῶν συγγραφεῖς, καὶ ἀγωνιστὰς λόγων ῥητορικῶν. Item Fabius lib. III cap. IV: *Anaximenes iudicialem, & concionalem generales partes eſſe voluit.* Non diſplicet verò conjectura Petri Victorij [c], qui hujus Anaximenis eſſe exiſtimat libros

a *Suid.*
b *Eos, qui de artis præceptis ſcripſerunt, & cauſſas egerunt.*
c *Cum alibi, tum lib. 14 Var. Lect. cap. 11.*

Rhetoricorum ad Alexandrum, qui Ariſtoteli vulgo tribuuntur. Quibus argumentis impulſi ita judicemus, nihil attinet hoc loco referre: qui volet, Victorium ipſum adeat præfatione in genuina Ariſtotelis Rhetorica. Rhetor hic etiam ſcripſit de rebus geſtis Alexandri: ut ex Diogene Laertio conſtat, ubi diſertim dicitur, juniorem Anaximenem fuiſſe natum ex ſorore Anaximenis Lampſaceni τοῦ ῥήτορος a, τοῦ τὰς Ἀλεξάνδρου πράξεις γεγραφότος. Ut omnino, aut perperam hunc locum verterit interpres: aut alios ſit codices ſecutus. Anaximenem ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν περὶ Ἀλέξανδρον citat Harpocration in Ἀλκίμαχος. Quod ſi ſenioris Anaximenis ſint res geſtæ Alexandri: ejuſdem quoque erunt res geſtæ Philippi, & de antiquitatibus Græciæ liber. Nam eidem Anaximeni tribuit hæc Pauſanias Eliac. lib. II. ubi ſic ſcribit: Ἐνταῦθα b καὶ Ἀναξιμένους οἶδα εἰκόνα ἀνδριάντα, ὃς τὰ ἐν Ἕλλησιν ἀρχαῖα, καὶ ὅσα Φίλιππος ὁ Ἀμύντου, καὶ ὕστερον Ἀλέξανδρος, εἰργάσαντο, συνέγραψεν ὁμοίως ἅπαντα. Philippicorum Anaximenis Euſtrathius meminit in Ariſtotelis lib. III. cap. VIII. & Harpocration in Ἀλόννησος, ubi cum citat ἐν τετάρτῳ Φιλιππικῶν, item in Καβύλη ubi octavum ejus operis laudat, & in Μάστειρα. Sed quæ Pauſanias vocat τὰ ἐν Ἕλλησιν ἀρχαῖα, hæc ipſe inſcripſerat πρώτας ἱστορίας, ut optimè doctiſſimus Meurſius colligebat ex iſtis verbis Athenæi lib. VI. Ἀναξιμένης ὁ Λαμψακηνὸς ἐν ταῖς Πρώταις ἐπιγραφομέναις ἱστορίαις. Nam quid aliud ſint Hiſtoriæ primæ, quàm antiquiſſimæ, ſive de vetuſtiſſimis rebus Græcorum? Sed & ſingulo numero πρώτην τῶν Ἑλληνικῶν dixere, quo non primus rerum Græcanicarum liber intelligi debet: ſed πρώτη ἱστορία. Ita vocat Harpocration in Ἀμφικτύονες. Item Diodorus Siculus lib. XV, ubi & operis ejus argumentum adfert his verbis: Ἀναξιμένης ὁ Λαμψακηνὸς τὴν πρώτην τῶν Ἑλληνικῶν ἀνέγραψεν, ἀρξάμενος ἀπὸ θεογονίας, καὶ ἀπὸ τοῦ πρώτου γένους τῶν ἀνθρώπων· κατέστρεψε δ' εἰς τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχην, καὶ τὴν Ἐπαμινώνδου τελευτήν. περιέλαβε δὲ πάσας σχεδὸν τάς τε τῶν Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων πράξεις, ἐν βίβλοις δώδεκα. *Anaximenes Lampſacenus primam* (non *primus*, ut vertit interpres) *rerum Græcarum hiſtoriam deſcripſit: eamq; à Deorum ortu & generis humani primordiis exorſus, ad prælium apud Mantineam commiſſum, & Epaminondæ mortem deducit, univerſas prope Græcorum & Barbarorum res duodecim voluminibus complexus.* Satis conſtat, prælium illud ad Manti-

a *Oratoris ejus, qui Alexandri geſta conſcripſit.*

b *Ibidem & Anaximenis ſtatuam memini me reperire, qui res priſcas Græcorum, quaſq; Philippus Amyntæ filius, & poſtea Alexander geſſerint, omnes ſimul conſcripſit.*

Mantineam, in quo Epaminondas occubuit, incidere in annum ſecundum Olympiadis CIV. Inde verò anni ſunt XXXIII uſque ad pugnam, quæ ad Arbelam commiſſa cum Dario fuit. Quo tempore imprimis florebat Anaximenes. Nam habere eum ſecum ſolet Alexander in bellis, penè haut ſecus ac Cyneam Pyrrhus, Epirotarum rex. Et memorabilis eſt hiſtoria, quæ ad tempora hæc pertinet. Junxerant Lampſaceni ſe Dario: ac propterea iis atrocia quæque Alexander fuerat comminatus. Eo territi Lampſaceni Anaximenem, civem ſuum, ad Alexandrum miſerunt deprecatum. Rex, ut cognovit, cur Anaximenes adveniſſet, verbis conceptis juravit, nihil eorum, quæ orator ille poſtulaturus eſſet, exoraturum. Tum Anaximenes dolo pulcherrimo regem circumvênit. Popoſcit à rege, ut Lampſacenos cives, eorumque uxores & liberos, ſub corona venderet, templa incenderet, urbem ſolo æquaret. Ita Alexander, cùm jurejurando ſe conſtringi videret, Lampſacenis pepercit etiam invitus. Auctor Pauſanias, & ex eo Suidas. Ex quorum utroque etiam cognoſcimus, Anaximenem magnas geſſiſſe inimicitias cum Theopompo hiſtorico, atque invidiosè admodum ſeſe de eo vindicâſſe. Scripſit enim librum ad Athenienſes, item *συγγραφὴν λοίδορον* [a] ad Lacedæmonios, & Thebanos. In his Theopompi dictionem egregiè expreſſerat, etiam nomen ejus inſcripſerat, ut ejus eſſe ab omnibus crederentur. Quo peſſimo artificio magnum in odium adduxit Theopompum per univerſam penè Græciam. Cùm verò exquiſitam illam Theopompi dictionem potuerit exprimere, quando vellet: ſatis liquet, quantum valuerit dicendo. Interim, uti in Theopompo, ac Ephoro quoque, ita etiam in hiſtorico hoc damnantur orationes prolixæ, ubi illæ locum non habent. Qua de re eſt egregius iſte Plutarchi locus libro eo, quem *πολιτικὰ παραγγέλματα* [b] inſcripſit: Καθόλου δὲ ὁ μὲν ὄγκος, καὶ τὸ μέγεθος, τῷ πολιτικῷ μᾶλλον ἁρμόττει, παράδειγμα δὲ οἵ τε Φιλιππικοὶ, καὶ τῶν Θουκυδίδου δημηγοριῶν ἡ Σθενελαΐδα τοῦ Ἐφόρου, καὶ Ἀρχιδάμου τοῦ βασιλέως ἐν Πλαταιαῖς, καὶ Περικλέους ἡ μετὰ τὸν λοιμόν. Ἐπὶ δὲ τῶν Ἐφόρου, καὶ Θεοπόμπου, καὶ Ἀναξιμένους ῥητορειῶν, καὶ περιόδων, ἃς περαίνουσιν ἐξοπλίσαντες τὰ στρατεύματα καὶ παρατάξαντες, ἔστιν εἰπεῖν,

Οὐδεὶς σιδήρου ταῦτα μωραίνει πέλας.

Hoc eſt, *Et, ut ſemel dixerim, gravitas & amplitudo orationis iis, qui*

[a] *Maledicum opus.*

[b] *Civilia præcepta.*

qui reip. præsunt, maximè convenit. Huic rei exemplo sint orationes Philippicæ, atque ex Thucydidis concionibus illa, quam Sthenelaidas Ephorus, quamque Archidamus rex Platæis habuit, quámve Pericles post pestilentiæ cladem habuit ad populum. At verò de Ephori, Theopompi, Anaximenis orationibus, quibus copias armant, & instructas in aciem ducunt, hoc dicere possis,

Præsente ferro nemo tantum desipit.

Alexandri etiam in comitatu fuit Onesicritus: qui ab rege eo ad Indiæ sophistas (quorum alij Brachmanes, alij Germanes dicuntur) missus fuit: atque ex iis etiam collocutus est cum Calano, nobili philosopho, qui postea in Persiam usque Alexandrum est secutus, ac spectantibus Macedonibus, & Persis, spontaneo ultimum diem vivicomburio clausit. Auctor Strabo lib. XV. quo persequitur res Indicas. Meminere Onesicriti præter Strabonem, qui multa imprimis ex eo refert, etiam Plutarchus in Alexandro, & Gellius lib. IX. cap. IV. De stylo ejus ita censet Suidas, Xenophontem sibi imitandum proposuisse, sed elegantiam ejus assequi minimè potuisse.

Nearchus quoque, Suida teste, cum Alexandro militavit, deque eo historiam scripsit. Ex ea multa quoque adducit Strabo eodem libro XV. Meminit & idem Suidas in Ἀλέξανδρος. Planè verò hunc esse Nearchum illum censeo, cui post Alexandri obitum Lyciæ & Pamphyliæ præfectura obtigit, ut scribit Justinus lib. XIII.

Summa verò dignitas non patitur, ut prætereamus Ptolomæum Lagi, primum ejus nominis Ægypti regem, qui & ipse Alexandri magni, sub quo militârat, res gestas perscripsit. Arrianus præfat. histor. de Expeditione Alexandri: Πτολεμαῖος [a] ὁ Λάγου, καὶ Ἀριστόβουλος ὁ Ἀριστοβούλου, ὅσα μὲν ταὐτὰ ἄμφω περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου ξυνέγραψεν, ταῦτα ἐγὼ ὡς πάντῃ ἀληθῆ ἀναγράφω. Cur verò non temere Ptolomæo fides debeat derogari, caussam hanc adfert satis gravem, quòd non solùm sub Alexandro militârit, sed etiam rex fuerit cùm ista scriberet: in quo turpius mendacium foret, quàm alio quoquam. Ptolomæi historiam laudat quoque Plinius in historia naturali lib. XII & XIII. Meminit & Plutarchus, in vita Alexandri, ubi inter eos, qui illud de Amazonis ad Alexandrum accessu commentum esse asserunt, præter Aristobuli, Duridis, & aliorum,

a *Ptolomæus Lagi filius, & Aristobulus Aristobuli filius, quæ ambo quidem de Alexandro cōmemorāt, hæc ego tanquam verissima conscribam.*

aliorum, etiam mentio fit hujus Ptolomæi.

Nec ex ducibus Alexandri ſolus ille Lagi filius, ſed etiam Antipater hiſtoriam ſcripſit, ut ex Suida diſcimus. Jolai, ſive Juli filius fuit, diſcipulus Ariſtotelis, ut idem auctor eſt: unde & ſuperiori capite inter Ariſtotelis diſcipulos potuerat reponi. Sed malui hoc loco referre, quia, vitæ genus ſi ſpectes, propiùs multò ad Alexandrum, quàm Ariſtotelem, acceſſit. Nam &, vivo Alexandro, inter duces ejus fuit, & poſt illius obitum, non quidem Macedoniæ fuit rex, ſed tamen, cùm penes Aridæum, fratrem Alexandri, ſolùm imperij titulus foret, ipſe omnem imperij curam ſuſtinuit: moriens quoque ita tutorem Aridæi fecit Polyſperchonta, ut tamen potentià proximus ab eo eſſet filius ſuus Caſſander: qui cùm Polyſperchontis ignaviam exoſa eſſet Græcia, facilè imperium occupavit, ac Olympiadem, Alexandri matrem, cùm conſiliis ſuis obſtaret, interemit. Scripſit Antipater, Suida teſte, res à Perdicca in Illyriis geſtas. Epiſtolarum etiam libros duos reliquit.

Suſpicor autem, ſed tantùm ſuſpicor, etiam in comitatu Alexandri fuiſſe Archelaum τὸν [a] χωρογράφον τῆς ὑπὸ Ἀλεξάνδρου πατηθείσης γῆς: ut Laërtius eum vocat. Cenſeo eundem eſſe, cujus Euboica citat Harpocration. Uti & illum, cujus librum de fluviis celebrat Stobæus ſermone de moribus. Nam cum utrumque argumentum ſit χωρογραφικόν, unius eſſe ſcriptoris eſt veriſimile: ut cauſſa nō ſit, cur apud Harpocrationē pro *Archelao* legamus *Archemachus*, quod doctiſſimus Mauſacus malebat.

a *Qui omnē ab Alexandro peragratam terram deſcripſit.*

Strattis quoque Olynthius, niſi conjectura fallit, & tum vixit, & inter Alexandri comites fuit. Scripſit de diurnis Alexandri actis libros V, de fluviis, fontibus, & lacubus, item de obitu Alexandri. Auctor Suidas.

Diſpiciendum, an non & temporibus iiſdem floruerint Eumenes Cardianus, & Diodotus Erythræus, quos ſimiliter Alexandri ephemeridas ſcripſiſſe Athenæus dicit lib. X. Item Dorotheus, cujus ſextū de rebus Alexandri advocat initio libri VII. Itē Chares Mitylenæus, qui & ipſe de rebus ab Alexandro geſtis ſcripſit. Citatur ab Athenæo lib. I, III, V, X, XI, XII & XIII. Item Plutarcho in vita Alexandri. Ubi εἰσάγγελος vocatur. Itē Gellio lib. V. cap. II.

Scripſit quoque res geſtas Alexandri Ariſtus. Uti & Aſclepiades. Arrianus lib. VII de exped. Alex. Ἄριστος [b] δὲ, καὶ Ἀσκληπιάδης

b *Ariſtus autem, & Aſclepiades, ex iis, qui de Alexandri rebus geſtis ſcripſerunt, dicunt Romanos etiam legatos miſiſſe.*

πλῆθος τῶν τὰ Ἀλεξάνδρου ἀναγραψάντων, καὶ Ῥωμαίους λέγουσι ὅτι ἐπρέσβευσαν. Ariſtus iſte Salaminius fuit: ut indicat Strabo lib. XIV in deſcriptione Cypri: Μετὰ ^a ταύτας ἡ Σαλαμὶς, ὅθεν ἦν Ἄριστος ὁ συγγραφεύς. De ætate verò nihil prodit. Et nimis ſit imbecille, ex eo, quòd Alexandri res geſtas vel ille, vel alius, perſcripſit, de tempore certi quid ſtatuere velle, cùm tantò pòſt Curtium, & Arrianum, idem tractâſſe argumentum videamus. Saltem Aſclepiades multò recentior eſt, ſi eſt Myrleanus ille, de quo poſtea dicemus.

Ex his verò liquet, cur neque de Iaſone certi quicquam ſtatuere auſimus, cujus tertium librum περὶ τῶν Ἀλεξάνδρου ἱερῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ^b citat Athenæus lib. XIV. Etiam vitam Græciæ ſcripſit, cujus Stephanus meminit ^c his verbis: Ἰάσων ^d ὁ τὸν Ἑλλάδος βίον γράψας ἐν τέσσαρσι βιβλίοις. De Menæchmo Sicyonio, qui & ipſe res geſtas Alexandri ſcripſit, paullò pòſt agemus.

a *Eſt poſt has Salamis, patria Ariſti hiſtorici.*

b *De ſacrificiis Alexandri in Alexandria.*

c *In* Ἀλεξανδρεία.

d *Iaſon, qui vitam Græciæ ſcripſit libris quatuor.*

CAP. XI.

Hieronymus Phœnix. Tertulliani error. Hieronymus Cardianus. Lapſus AEmilij Porti. Ἐπίγονοι τῶν ἐπὶ Θήβαις. Ἐπίγονοι Ἀλεξάνδρου, *qui &* Διάδοχοι. *Menæchmus Sicyonius. Anaximenes Lampſacenus iunior. Eius ſcripta. Stratonis, & Nicoclis, de mollitia certamen. Nicoclis miſera mors. Demochares à Timæo accuſatus, à Polybio defenſus. Eius in hiſtoria ſtylus cuiuſmodi. Callias Syracuſanus. Subleſta illius in hiſtoria fides. Callias Athenienſis. Callias Mitylenæus. Megaſthenes. Eius ad Indos iter. Fœdus impoſtoris Annij error, qui nec verum hiſtorici huius nomen cognitum habuit. Idomeneus. Euhemeri ætas, peregrinatio, patria, hiſtoria ex inſcriptionibus contexta, & ab Ennio verſa, item* ἀθεότης. *Zenodoti tres.*

VIdimus de iis, qui vel Ariſtotelem in ſchola docentem audierunt, vel Alexandrum in Aſia ſunt ſecuti, vel etiam utrumque horum præſtiterunt. Dicemus nunc de aliis hiſtoriæ ſcripto-

ſcriptoribus, de quibus fortaſſe nec hoc, nec illud, verè aſſeri poſſit; ſed quos tamen conſtet eâdem vixiſſe ætate. Qualis fuit Hieronymus is, qui Syriæ terræ præfectus fuit à rege ſuo Antigono, ut eſt apud Rufinum, & Gelenium, Joſephi interpretes: ſive potiùs ab Antiocho, ut Græca editio habet, & hiſtoriæ magis eſt conſentaneum. Nempe, ut intelligatur Antiochus Σωτὴρ, ſecundus Syro-Macedonum rex. Niſi eum Antigonus, rex Aſiæ, Syriæ præfecit, cùm, Eumene devicto, in Babyloniam venit, ac, poſt Seleuci Nicatoris ad Ptolomæum Philadelphum fugam, Demetrium filium in Syria reliquit. Quod Olympiade accidit CXVI. Vix dubium verò, quin hunc ipſum Hieronymum ſignârit Tertullianus in Apologetico cap. XIX. ubi conjunguntur Manethon, ſive Manethos Ægyptius, Beroſus Chaldæus, Hieronymus Phœnix Tyri rex, Ptolomæus Mendeſius, atque alij, quos à Joſepho Judæo partim probari ait, partim refelli. Nam Hieronymus iſte, quem Flavius Joſephus inter alios gentium ſcriptores in primo contra Apionem laudat, Phœniciæ Syriæque præfectus fuit, & de rebus Phœniciis ſcripſit. Atque hoc fecit, ut eum μνημονικῷ ἁμαρτήματι confunderet Tertullianus cum Hiromo (Ἴρωμον etiam Philo nominat) Tyri rege, cui Salomo fuit familiaris. At ſanè multùm diſtat inter Phœniciæ regem, & ejus terræ præfectum: ille domo Phœnix, hic Ægyptius fuit. Nam Ægyptium diſertim vocat Joſephus lib. 1 Antiqu. Jud. ubi eum in libris iis, quos de Phœnicum rebus ſcripſit, meminiſſe ait diluvij univerſalis. Magnum etiam intervallum eſt inter amborum tempora. Hiromus, rex Phœniciæ, vixit annis amplius ducentis ante primam Olympiada. At Hieronymus, Phœniciarum rerum ſcriptor, floruit circa Olympiadem CXX, ut inde cognoſcitur, quòd, Joſepho [a] teſte, æqualis fuerit Hecatæo, qui ſine dubio eſt Hecatæus Abderita. Hic enim Judæis notior, quia de Judæis librum ſcripſerat, ut ſuprà diximus. Fuit igitur Hieronymus hic æqualis Hieronymo Rhodio, Ariſtotelis diſcipulo, de quo antè dictum. Ab utroque verò hoc Hieronymo, & Rhodio, inquam, & Ægyptio, diverſus eſt Hieronymus Cardianus. Nam *Cardia* eſt Thraciæ Cherſoneſi civitas, ut præter Suidam etiam Plutarchus in Eumene, & Stephanus, ſive Hermolaus Byzantius in Καρδία, teſtantur. Ptolomæo *Cardiapolis*

a *Lib. 1. contra Apionem.*

vocatur. Hujus Cardiani non ignobile inter historicos nomen est. Scripsit autem de rebus gestis Alexandri, Suida teste. Nec de Alexandro solùm, sed illis etiam egit, qui Alexandro successerunt. Siquidem Dionysius præfatione historici operis citat eum ἐν τῇ περὶ τῶν ἐπιγόνων πραγματείᾳ *a*. Eo opere tractavit de illis, qui Alexandri Magni imperium inter se partiti fuerunt. Hos enim Græci ἐπιγόνους appellant. Quod non animadvertit doctissimus vir, Æmilius Portus *b*, qui hîc agi putavit de septem ducum ad Thebas cæsorum filiis, quos ἐπιγόνους vocari, indicat Apollodorus lib. III his verbis: Μετὰ δὲ ἔτη δέκα, οἱ τῶν ἀπολομένων παῖδες κληθέντες Ἐπίγονοι, στρατεύειν ἐπὶ Θήβας προῃροῦντο, τὸν τῶν πατέρων θάνατον τιμωρήσασθαι βουλόμενοι. *Decimo autem pòst anno cæsorum ad Thebas ducum filij, cognomento Epigoni, ac si Latinè dicas, posteri, paternas cædes ulturi, bellum contra Thebanos gerendum statuerunt,* Verùm non intellexit Dionysius ἐπιγόνους τῶν ἐπὶ Θήβαις, sed ἐπιγόνους Ἀλεξάνδρου. Nam Hieronymum eo opere etiam res Romanas cursim attigisse, ibidem testatur. Quid autem res Romanæ ad priores ἐπιγόνους, quorum ætate Roma nondum erat? Imò Troia eo tempore adhuc stabat. Quare intelligere oportet ἐπιγόνους *c* Alexandri: qui & διάδοχοι appellantur, ut apud Suidam, cùm Hecatæum Abderitam fuisse ait ἐπὶ τῶν διαδόχων *d*. Nisi distinguere lubet inter διαδόχους, & ἐπιγόνους, ut illi sint successores Alexandri, & imperij ejus partiarij: at ἐπίγονοι sint eorum posteri. Quomodo eidem Suidæ Nymphis Heracleotes dicitur scripsisse περὶ Ἀλεξάνδρου, καὶ τῶν διαδόχων, καὶ ἐπιγόνων. Perduxerat ille historiam suam usque Ptolomæum tertium, ut idem Suidas dicit. Ergo inter διαδόχους erit Ptolomæus Lagides: uti & Seleucus Nicator. Inter verò ἐπιγόνους sit Ptolomæus secundus, cognomine Philadelphus, ut quoque Seleuci Nicatoris filius Antiochus Σωτήρ.

Atque ex his cognoscimus etiam, temporibus Ptolomæi primi floruisse Μάνεχμον sive Μέναιχμον Sicyonium, filium Alcibij, vel Alcibiadis. Siquidem Suidas eum vixisse dicit ἐπὶ τῶν διαδόχων *e*. Est verò unus ex iis, qui res ab Alexandro gestas scripsere, eodem Suida auctore. Ejusdem περὶ τεχνιτῶν *f* librum citat Athenæus lib. II & XIV. item Σικυωνιακὰ, libro VI.

Floruit & iisdem temporibus Anaximenes Lampsacenus junior, cujûs avunculus fuit Anaximenes Lampsacenus senior, orator

a *In historia de Epigonis.*
b *Annotat. in Dion. Hal.*
c *Posteros.*
d *Sub Alexandri successoribus.*
e *Sub successoribus Alexandri*
f *De artificibus.*

orator idem ac hiſtoricus, ut ſuperiùs dictum. Mirum verò Strabonem in XIII, ubi illuſtres recenſet Lampſacenos, ſenioris tantùm meminiſſe, hoc eſt Ἀναξιμένους τοῦ ῥήτορος. Præſertim cùm libro proximo ex Anaximene Lampſaceno tradat Mileſiorum colonias. Qui ſanè videtur eſſe Anaximenes hiſtoricus. Saltem apertè diſtinguit Laertius in Anaximene Mileſio, cùm ait, Γεγόνασι a δὲ καὶ ἄλλοι δύο Λαμψακηνοὶ, ῥήτωρ, καὶ ἱστορικὸς, ὃς ἀδελφῆς υἱὸς ἦν τοῦ ῥήτορος. Ac junior hic etiam intelligendus videtur apud Clementem Alexandrinum lib. VI Στρωμ. & Stephanum in Πασαργάδαι, ubi Anaximenes citatur ἐν μεταλλαγαῖς βασιλέων. Uti & apud Athenæum lib. XII. Ubi ex eo narrat, ut inter Stratonem, Phœnicum, & Nicoclem, Salaminiorum regem, certamen fuerit, uter eſſet mollior ac effeminatior: utrumque autem violentâ morte periiſſe. Nicocles iſte, ſive Nicocreon, Euagoræ filius, Antigoni partes erat ſecutus. Propterea Ptolomæus Lagides exercitum adverſus eum in Cyprum miſit. Eo cognito, Nicocles laqueo vitam finiit. Exemplum ſecuta eſt uxor, quæ & filias interemit, ac fratribus Nicoclis perſuaſit, ut ſe, igne tectis injecto, comburerent. Accidit hoc Olympiadis CXVI anno primo: anno duodecimo à morte Alexandri M. Unde cognoſcimus, ut ſenior Anaximenes ſub Alexandro claruit: ita hunc, ſororis filium, floruiſſe temporibus Ptolomæi Lagi. Fortaſſe autem & alia hujus ſunt, quæ Anaximeni avunculo tribuebamus, idque uno Laertij loco compulſi, quem tamen aliter legiſſe videtur interpres.

a *Fuere & alij duo Anaximenes Lãpſaceni, orator unus, alter hiſtoricus, qui prioris ex ſorore erat nepos.*

Æqualis Anaximeni juniori fuit Demochares; non Solenſis ille, qui, Plutarcho teſte b, poëta fuit, ac fabulam, nomine *Demetrium*, ſcripſit; ſed qui Rhetor Athenæo vocatur in undecimo, ac quem idem in XIII, adverſus Philonem, Ariſtotelis familiarem, orationem ſcripſiſſe ait, quâ Sophoclem defendit, cùm philoſophi omnes Atticâ excedere juſſi eſſent. Et meminit orationum ejus Cicero quoque in Bruto. Demoſthenis ſororis filius fuiſſe dicitur ibidem, & in ſecundo de Oratore. Similiterque ab Athenæo lib. VI, & XIII, vocatur Δημοσθένους ἀνεψιὸς c: ab Æliano lib. III Var. Hiſt. cap. VIII Δημοσθένους ἀδελφιδοῦς, quomodo & Suidæ appellatur. Etiam cujuſdam dicti ejus ad Theophraſtum Ereſium meminit Ælianus lib. VIII Var. Hiſt. cap. XII. Atque hæc, qua ætate vixerit, ſatis oſtendunt.

b *In Demetrio.*

c *Demoſthenis neceſſarius.*

Maledicentissimus Timæus descripsit eum, tanquam hominem impurissimum, & scelestissimum. Sed defendit illum Polybius lib. XII, qui & ducem ab Atheniensibus creatum, & alios gessisse honores, ait: ut Suidas quoque monet. Præter verò orationes, quarum antea meminimus, etiam historiam sui temporis condidit: cujus apud Plutarchum in Demosthene mentio est, & Athenæum in VI, ubi ejus vigesimum historiarum librum citat. De stylo illius ita Tullius in Bruto: *Demochares, qui fuit Demosthenis sororis filius, & orationes scripsit aliquot, & earum rerum historiam, quæ erant Athenis ipsius ætate gestæ, non tam historico, quàm oratorio genere, perscripsit.*

Vixit quoque his temporibus Callias Syracusanus, qui de rebus Siculis scripsit, multò post Philistum quidem, sed ante tamen Timæum, qui non minùs à Callia, quàm Callias à Philisto, dissentit. Auctor Josephus lib. I contra Apionem. Athenæus quoque lib. XII citat Καλλίαν ἐν ὀγδόῃ περὶ Ἀγαθοκλέα a: qui idem est liber, ac ille, cujus Josephus meminit. Qua fide verò historiam hanc de Agathocle, Siciliæ rege, consignârit, optimè nos docebit Suidas. Ait enim, donis ab Agathocle corruptum, planè omnia ad regis arbitrium scripsisse, egregieque operam dedisse, ut largitionem regiam laudibus ejus prædicandis adæquaret. Itaque contrarium planè fecit ac Timæus, qui, ab eodem Agathocle in exilium ejectus, ut se ulcisceretur, præclara multa præteriit, multa etiam injuriâ reprehendit: ut postea dicemus. Meminit quoque hujus operis Dionysius Hal. lib. I Roman. Antiq. Καλλίας b ὁ τὰς Ἀγαθοκλέους πράξεις ἀναγράψας. Item Festus Pompeius in *Romam*: *Callias*, inquit, *Agathoclis Siculi qui res gestas conscripsit.* Ab hoc verò Callia, quem Syracusanum vocat Suidas, diversus est Callias Atheniensis, qui paullò antè Stratidis sæculum genitus fuit, & tragœdiam Grammaticam scripsit: quæ cujusmodi fuerit, docebit Athenæus lib. X. Comœdias quoque fecit, quarum nomina Suidas recenset. Est & alius Callias, Mitylenæus, quem ἐν τῷ c περὶ τῆς παρ' Ἀλκαίῳ λεπάδος citat Athenæus lib. III.

Megasthenem quoque in hæc tempora refert Strabo lib. I. ut & Clemens Alex. lib. I Στρωματ. ubi ait: Μεγασθένης d ὁ συγγραφεὺς, ὁ Σελεύκῳ τῷ Νικάτορι συμβεβιωκὼς, ἐν τῇ τρίτῃ τῶν Ἰνδικῶν ὧδε γράφει. Quæ & verba adducit ex eo Eusebius lib. IX præpa-

a *Calliam libro octavo de Agathocle.*

b *Callias Agathoclis rerũ gestarum scriptor.*

c *Libro de Alcæi lepade, sive, ut Gaza appellat, patella.*

d *Megasthenes historicus, qui vixit cũ Seleuco Nicatore, scribit in tertio rerum Indicarum.*

præparationis Euangelicæ a. Hinc verò simul cognoscimus, eum Indica scripsisse. Ea cùm consignaret, apud Indorum reges commorabatur, ut omnia bonâ fide traderet: quemadmodum autor est Plinius lib. VI. cap. XVII. & Solinus cap. XLIX. Cave autem genuina esse putes, quæ sub hujus nomine edita sunt ab Annio Viterbiensi. Nam cuncta ista ab Annio sunt conficta: qui ne verum quidem historici nomen sciebat. Alioqui eum, non Metasthenem vocâsset, quæ appellatio ne Græca quidem est, sed Megasthenem, ut faciunt Athenæus, Arrianus, Cicero, & veteres omnes. Quod si germana aliqua Megasthenis quærimus, adeundus imprimis Strabo lib. XV, ubi is scriptor penè omnem facit paginam. Adeò multa ex eo se exscribere profitetur. Etiam apud Fl. Josephum in primo contra Apionem nobile ejus fragmentum habes, quod Josephus Scaliger exponit appendice libri de emendatione Temporum.

a *Pag. 241. edit. Rob. St.*

Etiam Ptolomæi Lagi temporibus vixit Idomeneus Lampsacenus. Siquidem ex decimo Laertij libro constat, fuisse auditorem Epicuri, atque uxorem habuisse Batidem, sororem Sandis Lampsaceni, qui & ipse Epicuri discipulus fuit. At satis ex eodem Laertio liquet, Epicurum venisse Athenas, cùm Aristoteles Chalcide scholam haberet. Scripsit libros de Socraticis: quorum mentio apud eundem Laertium. item historiam Samothraciam, de qua auctor Suidas. Meminere Idomenei hujus Plutarchus in Demosthene, Pericle, Aristide, Phocione, Athenæus lib. XIV, atque alij.

Insuper Euhemerus tum vixit. quippe amicus Cassandri ejus, qui Antipatri filius, & Macedoniæ rex fuit, ut Eusebius scribit lib. II præparat. Euangel. ubi etiam testatur, regis hujus postulato peregrinatum in oras longinquas, & Oceanum Australem, ejusque insulas lustrâsse. Sed in Trapezuntio frustra ea quæras, cujus translatio nihil aliud continet, quàm Eusebij excerpta quædam. Agrigentinum vocat Arnobius lib. IV. Sed Messenium facit Plutarchus lib. de Iside & Osiride. Item Lactantius. Cuius hæc verba lib. I cap. XI. *Antiquus autor Euhemerus, qui fuit ex civitate Messana, res gestas Iovis, & cæterorum, qui dij putantur, collegit; historiamq; contexuit ex titulis, & inscriptionibus sacris, quæ in antiquissimis templis habebantur, maximeq; in fano Iovis Triphylij, ubi auream columnam positam esse ab*

ipso

ipſo Iove, titulus indicabat: in quâ columnâ geſta ſua perſcripſit, ut monumentum poſteris eſſet rerum ſuarum. Hanc hiſtoriam & interpretatus eſt Ennius, & ſecutus. Cicero idem paucis dicit lib. I de nat. Deor. ubi cùm egiſſet de iis, qui in Deorum numerum relati eſſent, *Quæ ratio,* inquit, *maximè tractata eſt ab Euhemero, quem noſter & interpretatus, & ſecutus eſt præter cæteros Ennius.* Item Varro lib. I de re Ruſt. cap. XLVIII. *Id apud Ennium ſolùm ſcriptum ſcio eſſe in Euhemeri libris verſis.* Inter illos numeratus Euhemerus fuit, qui ἄθεοι dicebantur, teſte, cùm Sexto Empirico, tum etiam Plutarcho lib. de placitis philoſophorum; ubi & Callimachi verſiculos citat, quibus eum propterea perſtrinxit. Ex noſtris quoque Theophilus Antiochenſis epiſcopus ſcribit lib. III. Τὰ περὶ Εὐημέρου τοῦ ἀθεωτάτου περισσὸν ἡμῖν καὶ λέγειν. πολλὰ γὰρ περὶ θεῶν τολμήσας φθέξασθαι, ἔσχατον καὶ τὸ ἐξόλου μὴ εἶναι θεοὺς, ἀλλὰ τὰ πάντα αὐτοματισμῷ διοικεῖσθαι βούλεται. *Nam quæ impius Euemerus commemorat, ea ſupervacaneum reor in medium adferre. Cùm enim plurima de diis auſus fuiſſet proponere, poſtremò Deos prorſus è rerum natura tollit, & hoc univerſum caſu & fortuitò, non providentiâ regi, confitetur.* Etiam meminere Euhemeri, Columella lib. IX de re R. cap. IX. & Minutius Felix in Octavio.

Zenodotus quoque, Philetæ diſcipulus, vixit ſub Ptolomæo primo, ejuſque præfuit bibliothecæ: ſed cauſſæ ſatis non video, cur inter hiſtoricos debeat referri. Nam verſificator quidem, & grammaticus fuit, primuſque Homerum emendare eſt aggreſſus, nobilis criticus, unde Bibaculus [a] in Catonem,

En cor Zenodoti, en iecur Cratetis!

Sed cur hiſtoricum putent aliqui, nondum liquet. Epitomas quidem Zenodoti citat Athenæus lib. X. At hiſtoricas fuiſſe, quis dixerit nobis? Imò ne illud quidem apertum eſt, an hujus ſint Zenodoti. Nam idem Suidas nominat & alterum Zenodotum, Alexandrinum, quem juniorem fuiſſe, inde cognoſcimus, quòd recognovit ea, quæ ab Ariſtarcho damnarentur in Homero. Ariſtarchus verò vixit [b] Olymp. CLVI tempore Ptolomæi Philometoris. Scripſit Zenodotus [c] iſte adverſus Platonem, De diis, De Homerica conſuetudine, Solutiones Homericarum dubitationum, item in Heſiodi Theogoniam, & alia. Eſt tertius quoque Zenodotus, ſophiſta, qui

a *Apud Sueton. lib. de Grammat. illuſtr.*

b *Suid. in Ariſtarchus.*

c *Suid. in Zenod.*

qui Hadriani Cæsaris tempore vixit: &, cùm propria quædam scripsit: tum Sallustij historias vertit Græcé. Nisi is Zenobius potiùs vocatur, ut Suidas nominat. Zenodoti grammatici etiam meminit Ammonius, sive Herennius Philo, libello de similibus & differentibus vocibus in Οὐδὲν: item Zenodotum ἐν ταῖς ἐθνικαῖς λέξεσι citat Galenus in glossis.

CAP. XII.

Demetrio Phalereo CLX *statuæ positæ ab Atheniensibus. Eius in AEgyptum fuga. Vbi magno in honore apud Ptolomæum Lagi erat. Sed filio eius Philadelpho fuit exosus, quòd autor patri fuisset, ut fratrem ex priori coniuge, Ptolomæum Ceraunum, in imperio præferret. Conciliantur, cùm Hermippus, tum Irenæus, & Anatolius, cum aliis veterum, qui Demetrium dicunt præfuisse bibliothecæ Philadelphi, bibliaq; eo procurante, esse Græcè translata. Contrà Scaligeri sententia reiicitur. Liber Demetrij de archontibus. Dictio illius, cuiusmodi. Laertius refellitur. Lycus Bytheras, Rheginus, Demetrij huius insidiis petitus. Pleias poëtarum. Daïmachus Plateensis. Strabonis de eo iudicium, item de Megasthene, Onesicrito, Neandro, & Patrocle. Patroclis ætas, & cur à Strabone cæteris rerum Indicarum scriptoribus præferatur. Antigoni Carystij ætas. Lapsus interpretis Laertij. Antigoni scripta. Hegesiæ Magnesii ætas. Exclamatio eius à Plutarcho reprehensa, quam in Timæo Cicero probavit. Alter Hegesias, cognomento* Πεισιθάνατος. *Quis primus induxerit Asiaticum stylum. Dictio Hegesiæ Magnesii à Cicerone damnatur, & Dionysio Hal. Varronis de eo iudicium repudiatur. Timæus Locrus. Timæus Siculus. Eius ætas, & scripta.* Γραοσυλλεκτρία *quis vocatus. Vbi fidem Timæus meritus sit. Vt in Agathoclis historia undique malignum erga eum*

animum prodat. Volaterrani error. Ciceronis de Timæo iudicium. item Diodori Siculi. Timæi maledicentia, unde Ἐπιτίμαιος dictus. Longini iudicium de eodem.

ATque hos omnes, si postremos rerum Alexandri scriptores exceperis, Ptolomæi Lagi, & Seleuci Nicatoris temporibus, floruisse, satis est manifestum. Addam istis alios, qui illorum quidem vixerint ætate, sed ulteriùs etiam vitam produxerint. Traditum hoc est de Demetrio Phalereo. Fuit hic Theophrasti auditor [a], ac Athenarum per decennium præfectus, à quibus tot statuis fuit ornatus, quot dies annus habere credebatur, hoc est trecentis & sexaginta. M. Varro:

Hic Demetrius æneas tot aptu'st,
Quot luces habet annus absolutus.

Vide & Strabonem lib. IX, ac Plinium lib. XXXIV. cap. VI. Sed post Cassandri necem, quemadmodum ex Hermippo Laërtius refert, Antigoni metu confugit ad Ptolomæum Lagidam, cognomento Σωτῆρα: atque ibi cum magno in honore esset, auctor regi fuit, ut liberos, quos ex Eurydice haberet, regni successores designaret; non filium Beronices, qui postea dictus Philadelphus. Sed Σωτὴρ etiam superstes Philadelphum regni consortem fecit. Exinde Demetrius Philadelpho semper fuit exosus, qui & eum mox post obitum patris honore omni privavit, inque carcerem conjecit, ubi aspidis morsu periit. Hæc ætatem Demetrij satis ostendunt: sed non satis convenire videntur iis, qui illum sub Philadelpho præfuisse bibliothecæ Alexandrinæ, eoque procurante, biblia ex Hebræo fonte in Græcum sermonem translata esse, tradiderunt. Et tamen ea res magnos etiam viros ex antiquis auctores habet. Equidem, quomodo hæc concilientur, haut facilè dictu puto. Sed in medium adferam, quod maximè fit verisimile. Censeo translationem eam fuisse institutam, quo tempore cum parente suo regnabat Philadelphus. Sanè hoc si dicamus, etiam Irenæus [b], & Anatolius [c] conciliari poterint cum aliis veterum. Nam duo isti tradunt, sacrum codicem Græcè versum esse tempore Ptolomæi Lagi. At referunt hoc ad Philadelphi tempus, Aristæus, Aristobulus Judæus, Philo, Josephus, Tertullianus, Clemens

a *Cicero in Bruto, Strabo lib. 9. & Laertius in Demetrij huius vita.*

b *Lib. 3. cap 25.*

c *In canonibus paschalibus.*

Clemens Alexandrinus, Eusebius, Epiphanius, & alij, multi adeò, ut referre eos longum sit. Nec caussa obscura est, cur plerique omnes id Philadelphi potius temporibus factum dicant. Nam humanissimus semper hic erga Judæos fuit: ut unum consilij istius de bibliis transferendis, & proram, & puppim fuisse, per sit verisimile. Et fortasse, parente vivo, labor iste duntaxat cœptus; at, cùm solus regnaret Philadelphus, absolutus demum fuit. Equidem tale aliquid dicere malim, quàm cum Scaligero in Animadversionibus Eusebianis, propter unum Hermippum, qui demum Hadriani Cæsaris tempore vixit, omnibus illis, & Judæis, & Christianis antiquis, derogare fidem, qui Demetrium Phalereum bibliothecæ Philadelphi præfuisse, summo consensu tradiderunt.

Sed ad ea, quæ instituti nostri propria sunt, veniamus. Demetrium præter rhetorica, poëtica, politica, etiam historica quædam reliquisse, satis liquet ex Plutarchi Lycurgo, Solone, Aristide, Demosthene, & aliis locis: ac disertim id Laertius dicit: & satis liquet ex librorum catalogo, quem idem contexit. Mirum verò, non meminisse ibi libri de Archontibus. Atqui ipse in Thaletis vita Demetrium citat ἐν ᾳ τῇ τῶν ἀρχόντων ἀναγραφῇ[a]. In monumentis suis quædam de Judæis scripsisse, ait Josephus lib. 1 adversus Apionem. Ac meminit quoque Demetrij libro 11, ubi ait, eruditione sui seculi facilè principem fuisse. De stylo ita judicat Laertius, Χαρακτὴρ φιλόσοφος, εὐτονίᾳ ῥητορικῇ, καὶ δυνάμει κεκραμένος[b]. Sed de robore, ac lacertis, quod Laertius dicit, id minimè verum puto. Sanè aliter Tullius, qui de eo sic scribit in Bruto: *Phalereus successit eis senibus adolescens, eruditissimus ille quidem horum omnium, sed non tam armis institutus, quàm palæstra: itaque delectabat magis Athenienses, quàm inflammabat: processerat enim in solem, & pulverem, non ut è militari tabernaculo, sed ut è Theophrasti, doctissimi hominis, umbraculis. Hic primus inflexit orationem, & eam mollem teneramque reddidit: & suavis, sicut fuit, videri maluit, quàm gravis; sed suavitate eâ, quâ perfunderet animos, non quâ perfringeret.* Idem primo de Officiis: *Nemini video Græcorum adhuc contigisse, ut idem utroque in genere laboraret, sequereturque & illud forense, & hoc quietum disputandi genus: nisi forte Demetrius Phalereus in hoc numero haberi potest, disputator subtilis, orator parùm vehemens; dulcis tamen,*

a *In descriptione pratorum Athen.*

b *Stylus philosophicus est, & suavitatē oratoriam, ac robur habet.*

ut Theophrasti discipulum possis agnoscere. Quod si in orationibus, ubi acrimoniâ potiùs opus erat, suavis adeò fuit: sanè dubium non est, quin dulcis admodum fuerit in historia, ubi acrimonia ista non requiritur.

An verò etiam Lagidæ supervixerit Lycus Βουθήρας, non facilè dixerim. Sed tamen huc commodè referetur, cùm Demetrij Phalerei fuerit æqualis: ut mox liquebit. Fuit historicus Rheginus. Meminit ejus quoque Agatharcides libro de mari rubro, his verbis, Τὰ μὲν [a] πρὸς ἑσπέραν ἐξείργασται Λύκος, καὶ Τίμαιος. Item Porphyrius sive Malchus in vita Pythagoræ, cujus verba optimè emendabat Io. Meursius [b]. Legi enim debet, Λύκος ἐν τετάρτῃ τῶν ἱστοριῶν, ubi vulgo Λεῦκος. Meminit & Clemens Alexandr. lib. I Στρωματ. ubi Peripateticus vocatur. Item Stephanus in Ἀβρότονον, Λῦκος ὁ Ῥηγῖνος χωρίον οἴεται εἶναι [c]. Item Io. Tzetzes Chiliad. III. Histor. c. Scripsit, Suida teste, historiam Libyæ, & Siciliæ. Ex Libyca historia quædam citat Antigonus Histor. Mirab. LXVI. Qui & ejus de fluminibus ac fontibus librum advocat histor. CXLVIII, & CLIV. Ac præterea de Alexandro scripsisse, discimus ex Stephano in Σκίδρος. Demetrij Phalerei insidiis appetitum fuisse, tradit Suidas. Atque hinc cognoscimus, quod de ætate dicebam. Uti & inde, quòd vel naturâ, vel adoptione, pater fuit Lycophronis: ut idem Suidas tradit in Λύκος, & Λυκόφρων, & Isaacius Tzetzes comm. in Lycophronem. Siquidem Lycophron fuit unus ex septem poëtis, qui sub Lago, & Philadelpho, floruere; unde & *Pleias* dicebantur. Sunt autem isti, Theocritus, Callimachus, Apollonius, Homerus tragicus, Aratus, & Lycophron: ut scribit Isaacius Tzetzes, Lycophronis interpres. A quo de nominibus non parùm quidem dissentit Hephæstion: sed Lycophronem tamen & ipse inter eos reponit. Est autem hic Lycophron iste, ex cujus poëmatis tam multis, quorum nomina apud Suidam leguntur, sola hodie exstat Alexandra, sive Cassandra, poëma obscurum, ut etiam Suidas appellat.

Ad hæc etiam tempora referendus Daimachus sive Deimachus Platæensis: quippe qui, ut Strabo testatur lib. I, legationem obierit ad Allotrochadem, Indię regem, filium Androcoti, sive, ut aliis vocatur, Sandrocoti. At satis constat Androcotum *eâ tempestate, qua Seleucus futuræ magnitudinis fundamenta iaciebat,*

Indiam

a *Ea quæ ad occidentem sunt, exsequitur Lycus, & Timæus.*

b *Ad Hesych. Ill.*

c *Lycus Rheginus esse putat nomen loci.*

Indiam possedisse: ut Justinus scribit lib. XV, ubi etiam narrat, ut mirâ fortunâ, pulsis Alexandri præfectis, regnum hoc occupârit. Meminit Daimachi Plutarchus in Poplicola, & fortasse etiam in Lysandro, ubi Damachus nominatur. Indica scripsit, ut testatur Athenæus lib. IX, & Harpocration in Ἐγγυηθήκη, ubi legas, Δαΐμαχος ᵃ ὁ Πλαταιεὺς ἐν δευτέρῳ περὶ Ἰνδικῆς. Fuit rerum mathematicarum rudis & imperitus, multasque fabulas historiæ suæ inserſit: teste Strabone lib. I. Verba ejus sunt ista: Ἅπαντες οἱ περὶ τῆς Ἰνδικῆς γράψαντες, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ψευδολόγοι γεγόνασι, καθ' ὑπερβολὴν δὲ Δηΐμαχος· τὰ δὲ δεύτερα λέγει Μεγασθένης, Ὀνησίκριτός τε, καὶ Νέαρχος, καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι παραψελλίζοντες ἤδη· καὶ ἡμῖν δ' ὑπῆρξεν ἐπιπλέον κατιδεῖν ταῦτα, ὑπομνηματιζομένοις τὰς Ἀλεξάνδρου πράξεις. Διαφερόντως δ' ἀπιστεῖν ἄξιον Δηιμάχῳ τε, καὶ Μεγασθένει· οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ τοὺς ἐνωτοκοίτας, καὶ τοὺς ἀστόμους, καὶ ἄρρινας ἱστοροῦντες, μονοφθάλμους τε, καὶ μακροσκελεῖς, καὶ ὀπισθοδακτύλους· ἀνεκαίνισαν δὲ καὶ τὴν Ὁμηρικὴν τῶν Πυγμαίων γερανομαχίαν, τρισπιθάμους εἰπόντες· οὗτοι δὲ καὶ τοὺς χρυσωρύχους μύρμηκας, καὶ Πᾶνας σφηνοκεφάλους, ὄφεις τε, καὶ βοῦς, καὶ ἐλάφους σὺν κέρασι καταπίνοντας· περὶ ὧν ἕτερος τὸν ἕτερον ἐλέγχει, ὅπερ καὶ Ἐρατοσθένης φησίν. Ἐπέμφθησαν μὲν γὰρ εἰς τὰ Παλίμβοθρα, ὁ μὲν Μεγασθένης πρὸς Ἀνδρόκοττον (al. Σανδρόκοττον) ὁ δὲ Δηΐμαχος πρὸς Ἀλλιτροχάδην τὸν ἐκείνου υἱὸν κατὰ πρεσβείαν· ὑπομνήματα δὲ τῆς ἀποδημίας κατέλιπεν τοιαῦτα. Πατροκλῆς δὲ ἥκιστα τοιοῦτος· καὶ οἱ ἄλλοι δὲ μάρτυρες οὐκ ἀπίθανοι, οἷς κέχρηται ὁ Ἐρατοσθένης. *Sanè quicunque de India scripserunt, pleraque mentiti sunt: præ reliquis Daimachus, proximè Megasthenes, Onesicritusque, & Nearchus, aliique tales, iam nonnihil etiam balbutientes: nobisque ista pleniùs perspicere contigit, cùm de rebus Alexandri faceremus commentarium. Præcipuè autem fides Daimacho est, & Megasthení deroganda: hi enim sunt, qui in auribus cubantes, ore, naribus carentes, unoculos, longipedes, digitis retrò aversis præditos, referunt: immutarunt etiam Homericam Pygmæorum pugnam, trium spithamarum iis staturam adsignantes: iidem narrant, formicas aurum effodere: esse quosdam Panas capita cunei formâ habentes, qui serpentes, boves, & cervos cum cornibus deglutiant: atque de his alter alterum redarguit, ut ait Eratosthenes. Missi enim fuerunt legati Palimbothrâ, Megasthenes ad Androcotum, Daimachus ad filium eius Allithrochadem, talesque suarum peregrinationum commentarios nescio qua de caussâ reliquerunt. Patrocles verò minimè eorum*

ᵃ *Damachus Plateensis libro secundo rerum Indicarum.*

 similis

similis est: neque reliqui leves sunt testes, quibus utitur Eratosthenes. Verba hæc eò lubentiùs adduxi, quia non de uno Daimacho, sed de quinque nobilibus rerum Indicarum scriptoribus judicium contineant. Ac minimũ quidem fidei tribuit Daimacho. In proximo vanitatis gradu collocare non dubitat Megasthenẽ, de quo superiori capite agebamus. Arrianus tamen [a] δόκιμον ἄνδρα [b] appellat, eumque sequi se velle profitetur. Tertius, quartusque locus, assignatur duobus illis Alexandri comitibus, de quibus capite decimo dictum fuit, Onesicrito, inquam, & Nearcho: quorum ille philosophus erat ex Diogenis Cynici contubernio; ab Alexandro autem gubernatorum magister in Indiis constitutus fuit: hic verò ab eodem Alexandro præfectus fuit classi Indicæ, quâ Oceanum Indicum pernavigavit; unde in Euphratem reversus ad Alexandrum Babylonem euntem venit, eumque de Chaldæorum sententia commonuit, ut ne Babylonem ingrederetur: ac rex quidem prædictionem Chaldæorum tunc neglexit, verùm postea, prodigiis aliquot territus, pœnitudine duci cœpit, quòd Nearcho non habuisset fidem: etiam post dies paucos, octiduo verò ante obitum suum, in balneo vacavit Nearcho, qui ei, jam febri correpto, narrabat navigationem suam, & quæ in Oceano Indico vidisset. Auctor istorum Plutarchus in Alexandro. Ut mirum non sit, si Arrianus [c] Nearchum imprimis inter eos reponat, quos fide dignos censeat. Sed Strabonis, ut vidimus, longè aliud judicium est. Et res clamat, meras esse fabulas, quæ ex Nearcho, Onesicrito, Megasthene, atque aliis ejus farinæ scriptoribus adferuntur à Mela, Plinio, Solino, atque aliis. Quinctus ex istis Indiæ scriptoribus est Patrocles, qui Seleuci Nicatoris, & filij ejus Antiochi temporibus, mare Indicum classe lustravit. Plinius lib. VI. Hist. Nat. cap. XVII. *Patefacta est* (India) *Alexandri magni armis, regumque, qui ei successere, circumvectis etiam in Hyrcanum mare, & Caspium; Seleuco, & Antiocho, præfectoq; classis eorum Patrocle.* Huic Strabo præ omnibus fidem dicit habendam. Nec leves sententiæ suæ caussas adfert. Nam summæ fuisse auctoritatis, dicit: quippe qui præfuerit locis, quæ descripsit, atque ab duobus regibus, Seleuco & Antiocho, hoc imperium acceperit. Adhæc rerum mathematicarum minimè fuit rudis, contrà quàm de Daimacho dicebamus. Præterea, cùm

a *Lib. 5. exped. Alex.*
b *Spectatæ fidei virum.*
c *Lib. 5. exped. Alex.*

cùm Alexandri comites multa obiter tantùm lustrata in commentarios sæpius retulerint: Alexander verò omnia soleat indagare, descriptionemque regionum à peritissimis consueverit accipere: Patrocles eam se descriptionem postea temporis accepisse dicit à Xenocle, gazæ præfecto. Ex his apparet, quanto judicio usus sit Strabo in historicis istis: longè aliter ac Plinius, qui multa ex Megasthene, & similibus, suis infersit libris, de rei veritate securus, dum bonâ referat fide, quæ apud veteres legisset.

Etiam sub Ptolomæo Lagida, & Philadelpho, vixit Antigonus Carystius. Opponet fortasse aliquis nobis Diogenem Laertium, cujus interpreti si credimus, in hanc sententiam scripsit: *Sunt igitur huiusmodi notæ, & hic librorum numerus: ut Antigonus Carystius in libro, quem* NVPER *de Zenone edidit, refert.* Hæc qui legat, non aliud existimare potest, quàm Carystium hunc vixisse circa tempora Hadriani. Siquidem ipse Diogenes floruit sub successore Hadriani, Antonino Pio, vel paullò etiam póst. Sed interpres neutiquam est assecutus Laertij sententiam. Græca sic sonant: Τὰ μὲν σημεῖα ταῦτα, καὶ τὰ βιβλία, τοσαῦτα· ἅπερ (Ἀντίγονός φησιν ὁ Καρύστιος ἐν τῷ περὶ Ζήνωνος) νεωστὶ ἐκδοθέντα εἴ τις ἤθελε διαγνῶναι (malim cum Casaubono ἀναγνῶναι) μισθὸν ἐτέλει τοῖς κεκτημένοις. Hoc est: *Sunt igitur huiusmodi notæ, & tot numero, quæ scripsit: quæ (ut verbis utar Antigoni Carystij libro de Zenone) nuper edita, siquis cognoscere voluisset, mercedem his, eos qui possiderent libros, persolvebat.* Dicit igitur Antigonus, nuper editos esse Platonis libros, cum notis à se expositis, quas antea siquis intelligere voluisset, pretij aliquid annumerare debuerit. Nihil igitur hæc derogant sententiæ nostræ, quâ dicebamus, Antigonum hunc sub Lagi filio, & Philadelpho, vixisse. De Lagi filio docuit me Aristocles, antiquissimus scriptor, cujus nobile fragmentum conservavit nobis industria Eusebij lib. XIV præparationis Euangelicæ. In eo, ubi de Pyrrhone, & ejus philosophia, multa narrat, inter alia hæc verba leguntur [a]: Ἀντίγονος γὰρ ὁ Καρύστιος κατὰ τοὺς αὐτοὺς γενόμενος χρόνους, καὶ ἀναγράψας αὐτῶν τὸν βίον, φησὶ τὸν Πύῤῥωνα διωκόμενον ὑπὸ κυνὸς, ἀναφυγεῖν ἐπί τι δένδρον· σκωπτόμενον δ' ὑπὸ τῶν παρόντων, εἰπεῖν, ὡς χαλεπὸν εἴη τὸν ἄνθρωπον ἐκδῦναι. *Antigonus Carystius, qui iisdem temporibus vixit, eorumque vitam perscripsit, ait Pyrrhonem, cùm* *canis*

[a] Pag. 445. edit. Rob. St.

canis eum insequeretur, in arborem quampiam refugisse, ac cùm, qui adessent, eo nomine deriderent, (quasi qui facto suo destrueret proprium dogma ἀδιαφορίας [a]) *dixisse iis, grave omnino esse, hominem exuere.* Quod de Pyrrhone hoc etiam narrat Laertius: sed auctores suos non laudat. At Pyrrho ille æqualis fuit Anaxarcho, ut ex eodem Laertio constat. Anaxarchus autem vixit Olympiade cx, ut disertim idem scribit. Et, ut hoc non diceret, dicit congressum fuisse cum Alexandro Magno, & post ejus obitum crudeliter fuisse occisum à Nicocreonte, Cypri tyranno. Aliter quoque idem cognoscimus. Nam Pyrrhonis discipulus fuit Hecatæus Abderita, Laertio eodem teste. At Hecatæum hunc cum Alexandro M. nutritum, & cum Ptolomæo Lagi commoratum fuisse, superiùs diximus ex primo Josephi libro contra Apionem. Vixit igitur Antigonus Carystius temporibus Ptolomæi Lagi. Sed & floruit sub successore ejus Philadelpho. Nam scripsit vitam Timonis, ut liquet ex Laertio. Ac idem testatur, Timonem hunc Antigono regi, & Ptolomæo Philadelpho, carum fuisse.

a *Indifferentiæ.*

Quod ad scripta ejus, non solùm Timonis, aut Pyrrhonis vitas scripsit, de quibus jam vidimus: sed etiam Polemonis, Antipatri, Menedemi, Dionysij Heracleotæ Metathemeni, Lyconis, & Zenonis: quarum variis in locis meminit Athenæus. Itaque Laertius [b] ἁπλῶς eum citat ἐν τοῖς βίοις [c]. Ac meminit ejus operis quoque Hieronymus præfat. libri de scriptoribus Ecclesiasticis. Etiam περὶ ζώων [d] scripsit, teste Hesychio in Ἴληοι: item περὶ λέξεως [e], ut liquet ex Athenæi lib. III, & VII. Idem Athenæus lib. XIII citat Καρυστίου ὑπομνήματα ἱστορικὰ [f], atque ex iis refert, ut Lysimachus è regno suo; Athenienses item publico decreto ex sua Republica, ejecerint philosophos: quod factum oratione improbavit Philo Alexandrinus; probavit Demochares, Demosthenis consobrinus. Scripsit & ἱστοριῶν παραδόξων συναγωγὴν [g], quæ sola ad nos pervenit. Nam Carystij illius opus hoc esse, non Alexandrini illius, vel Cumani Antigoni, liquet ex Stephano περὶ πόλεων in Γυαρός, ubi scriptorem ejus operis Carystium disertim vocat: quemadmodum Io. Meursius optimè observat in eruditis ad eum scriptorem notis. Video & alia citari sub Antigoni nomine: eaque inter περιήγησιν Μακεδονικὴν [h] apud eundem Stephanum in Ἄβαρις: item

b *In Polemone.*
c *In vitis.*
d *De animalibus.*
e *De voce.*
f *Carystij cõmentarij historici.*
g *Historiarũ mirabilium collectanea.*
h *Descriptionem Macedoniæ.*

Ἀλλοιώσεις

Ἀλλοιώσεις [a] apud Antoninum Liberalem Metamorph. XXIII. a *Immutationes formæ.*
περὶ πινάκων b apud Laertium in Chrysippo, & *ἱστορίαν Ἰταλικὴν*
apud Dionysium Halic. lib. I Rom. Antiq. Plutarchum in b *De tabulis.*
Romulo, & Festum Pompeium in *Roma*. Sed cùm nusquam in istis Carystij nomen apponatur, cujus ista Antigoni sint, asserere non ausim.

His quoque temporibus fuit Hegesias Magnesius, imitator Charisij ejus, qui Democharis temporibus vixit. Quod ostendit hic Ciceronis locus in Bruto: *Duo fuerunt per idem tempus dissimiles inter se, sed Attici tamen, quorum Charisius multas orationes, quas scribebat aliis, cùm cupere videretur imitari Lysiam: Demochares autem, qui fuit Demosthenis sororis filius, & orationes scripsit aliquot; & earum rerum historiam, quæ erant Athenis ipsius ætate gesta, non tam historico, quàm oratorio genere, perscripsit. At Charisii vult Hegesias esse similis* &c. Satis hinc liquet, fuisse juniorem Demochare, de quo antea diximus. At idem Timæo, vel antiquior, vel *σύγχρονος c* fuit. Antiquiorem fuisse, c *Æqualis.*
censet P. Victorius, extremo capite XV libri XVI Variarum Lectionum. Saltem juniorem non esse, hinc verisimili conjecturâ colligo, quòd Plutarchus in Alexandro ab eo scriptum fuisse dicat, quo die Dianæ Ephesiæ templum conflagravit, natum fuisse Alexandrum: atque, hoc cùm diceret, exclamâsse, domo abfuisse Dianam, quòd in partu Olympiadis adesse voluisset. Eamque exclamationem Plutarchus ita frigidam esse ait, ut vel illud templi incendium valuerit restinguere. Atqui, si Ciceronem memoria non fefellit, idem scripsit Timæus: à quo id concinnè dictum fuisse, Tullius ait libro secundo de Natura Deorum. Nempe Tullius, ut homo erat venustus, *καὶ εὐτράπελος d*, amavit ingenij eo ex dicto relucentis elegan- d *Et facetus.*
tiam: Plutarchus, severioris supercilij philosophus, turpem assentationem improbavit. Puto autem Plutarchus, vir immensæ lectionis, & cui, cùm Vitas istas scriberet, ad manus semper erant Timæus, atque historici alij, nunquam Hegesiæ illud dictum tribuisset, quod Timæo assignat Tullius, nisi prior Hegesias dixisset: aut ni saltē circa eadem tempora ita uterque scripsisset. Quod si est, extremis Ptolomæi Lagi, & primis Philadelphi temporibus vixerit Hegesias. Jure verò eum inter historicos reponi, partim ex iis, quæ diximus, liquet; partim ex

Gellij lib. IX. cap. IV: ubi eum conjungit cum Aristea Proconnesio, Isigono Nicæensi, Ctesia, Onesicrito, & Polystephano; scriptoribus veteribus non parvæ auctoritatis; sed quorum libri miraculorum ac fabularum sint pleni, ut ibidem dicitur. At cave hunc Hegesiam confundas cum illo, qui, Laërtio [a] teste, Πεισιθάνατος est dictus. De quo Cicero lib. I Tuscul. & Valerius Max. lib. VIII. cap. IX. Nam iste Cyrenaicus fuit philosophus, ac Platonis temporibus vixit. Quippe qui discipulus fuerit Paræbatis ejus, quem etiam audivit Anniceris, is qui Platonem redemit: ut Laërtius in Aristippo testatur. At Hegesias iste, de quo nunc sermo, multò, ut vidimus junior fuit, orator idem atque historicus, patriâ Magnesius: qui primus induxit Asiaticum dicendi genus. Strabo lib. XIV: Ἄνδρες [b] δ' ἐγένοντο γνώριμοι Μάγνητες, Ἡγησίας ὁ ῥήτωρ, ὃς ἦρξε μάλιστα τοῦ Ἀσιανοῦ λεγομένου ζήλου, παραφθείρας τὸ καθεστηκὸς ἔθος τὸ Ἀττικόν. Etiam stylum damnat Tullius in Bruto. *At Charisii*, inquit, *vult Hegesias esse similis, isque se ita putat Atticum, ut veros illos præ se penè agrestes putet. At quid est tam fractum, tam minutum, tam in ipsa, quam tamen consequitur, concinnitate puerile?* Item in Oratore: *Quam perversè fugiens Hegesias, dum ille quoque imitari Lysiam vult, alterum penè Demosthenem, saltat, incîdens particulas. & is quidem non minùs sententiis peccat, quàm verbis: ut non quærat, quem appellet ineptum, qui illum cognoverit.* Et aliquantò pòst: *Sunt etiam, qui illo vitio,* QVOD AB HEGESIA MAXIME FLVXIT, *infringendis, concidendisque numeris in quoddam genus abiectum incidant, Siculorum simillimum.* Dionysius quoque Halicarnassensis libro περὶ συνθέσ. ὀνομάτ. ait genus dicendi ejus esse μικρόκομψον [c], ἀγεννὲς, μαλθακὸν: atque alibi eodem libro ait, deformis compositionis, primas, medias, ultimas, tenêre: atque id allato ex eo exemplo probat. Horum judicio standum potiùs, quàm Varronis; viri quidem omnium Romanorum doctissimi, sed minùs intelligentis eorum, quæ ad laudabilem pertinent characterem. Ab eo quidem Hegesiæ dictionem laudatam fuisse, verba ista Ciceronis ostendunt ad Atticum lib. XII epist. VI: *Habes Hegesiæ genus, quod Varro laudat.* Nam sententia est, Ex eo, quem ad te misi, Hegesiæ libro, facilè nunc vides, quàm turpiter se det Varro, cùm non veretur laudare dicendi genus, quod Hegesias usurpat.

[a] *In Aristippo.*

[b] *Magnetes viri illustres fuere, ut Hegesias orator, qui princeps induxit stylũ Asiaticum, Attico, qui tum erat, corrupto.*

[c] *Illepidum, ignobile, atque ignavum.*

Etiam

Etiam ſub Ptolomæo Lagi filio, & Ptolomæo Philadelpho, vixit Timæus, non ille Locrus, philoſophus Pythagoricus, cujus exſtat libellus de natura & anima mundi, Doricâ ſcriptus dialecto; quemque Plato loquentem inducit in dialogo ſuo, cui inde Timæo nomen: ſed alter, eo junior, Andromachi filius, domo Siculus, nempe Tauromenita, ut ex ſecundo Athenæi, & aliis conſtat. De ætate verò quod dixi, certiſſimâ nititur ratione. Nam ex illis, quæ deinceps referam, planum fiet, vixiſſe temporibus iis, quibus Agathocles in Sicilia imperabat, inque Italia Tarentinum bellum gerebatur. At Agathocles anno uno antè mortuus eſt, quàm regnare cœpiſſet Philadelphus. Tarentinum verò bellum exarſit, cùm triennium jam imperâſſet Pyrrhus. Scripſit Timæus, Suida teſte, libros LXVIII, quibus argumenta rhetorica collegit. Sed præcipuè hiſtoriâ inclaruit: quamquam multis viſus ſit parvo omnia judicio in literas referre, uſque adeò, ut propterea etiam γραοσυλλεκτρία [a] diceretur, Heſychio, & Suida teſtantibus. Hiſtorica ejus ſunt iſta: libri tres de Syria, & ejus urbibus, ac regibus. Item Olympionicæ, & χρονικὰ πραξίδια [b], quod idem opus fuiſſe cenſeo, ac illud de Olympionicis. Adhæc Ἰταλικὰ, καὶ Σικελικὰ libris VIII, & Ἑλληνικὰ, καὶ Σικελικά. Nempe utroque in opere expoſuit res Siculas: ſed in priori retulit, quà permiſcentur rebus Romanis: ut quæ Romani in Sicilia geſſere tempore belli Punici primi: in altero verò egit de bellis inter Græcos, & Siculos, quæ multa variaque. Σικελικὰ ejus citant etiam Antigonus ἐν θαυμασ. hiſt. I. & Parthenius Erot. XXIX. Utrum verò opus ſignent, non addunt. In prioribus ejus operis libris, quod erat de rebus Græcis, & Siculis, diligentem habuit veritatis rationem: non item, ubi ad res Agathoclis deventum. Quippe, quia Siciliâ ejectus erat à rege, eò undequavorſum occaſionem captare ſolet, qua ſeſe vindicet, uſque adeò etiam, ut, ubi delicti nihil erat, ibi infortunium vitio vertat. Etiam iſto nomine latæ eſt culpæ reus, quòd ignaviam exprobrat viro ſtrenuo, & forti. Et hoc cùm facit, ne quidem ſibi conſtat. Nam Syracuſanorum fortitudinem extollit in cœlum. Quaſi non eos ſubegerit Agathocles. Si iſti fortes, quid judicij feremus de Agathocle, modò mica candoris eſt in nobis? Præſertim quando non proclive hoc illi fuit, qui figulo patre natus erat. Et tamen iſte

a *Anus collectrix.*

b *Acta ad tempus ſuum relata.*

ad tantum pervenit imperium. Quo alio, quàm prudentiâ eximiâ, ac fortitudine animi singulari? Nec domi modò rem præclarè gessit; sed etiam foris: ut qui magnam subegerit Italiæ, & Libyæ partem. Quare mero meridie clarius est, Timæum parùm fidei mereri in hujus principis rebus: quemadmodum bene observatum est à Suida, vel potius à veteribus illis, quos Suidas exscribit: imprimis Polybio lib. XII. Præter verò ista, quæ diximus, etiam de Romanorum bello cum Pyrrho, Epirotarum rege, commentarium condidit. Nam cùm res priscas universali rerum Italicarum historiâ esset complexus; bello cum Pyrrho proprium dicavit volumen: ut auctor est Dionysius Halicarnass. in præfatione Antiquitatum Romanarum. Item Cicero lib. v. epist. ad Lucceium: *Vt cogitares, coniuncténe malles cum cæteris rebus nostra contexere, an, ut multi Græci fecerunt, Callisthenes Troicum bellum, Timæus Pyrrhi, Polybius Numantinum, qui omnes à perpetuis suis historiis ea, quæ dixi, bella separaverunt.* At vel memoria, vel corrupti codices fefellere Raphaelem Volaterranum libro x. Anthropologiæ, ubi Timæum ait scripsisse bellum Thebanum, atque ejusce rei Ciceronem in illâ, quam dixi, epistolâ laudat auctorem. Arbitror verò idem opus signari à Gellio lib. XI. cap. I, ubi Timæum oratione Græcâ scripsisse ait de rebus Romanis. Mirum verò Suidam non meminisse historiæ istius de bello cum Pyrrho. Nisi idem sit liber, ac iste, quem de rebus Italicis, & Siculis, conscripsit; quod non admodum verisimile sit. Satis Timæum hunc laudat Cicero libro de Oratore: *Post*, inquit, *Callisthenem Timæus longè eruditissimus, & rerum copiâ, & sententiarum varietate, & ipsâ compositione verborum non impolitus, magnam eloquentiam ad scribendum attulit.* Asiaticum dicendi genus sequebatur. Sed cùm id duplex fuerit, utrum probârit Timæus, ostendunt hæc ejusdem Ciceronis verba in Bruto: *Genera Asiaticæ dictionis duo sunt; unum sententiosum & argutum, sententiis non tam gravibus & severis, quàm concinnis & venustis: qualis in historia Timæus: aliud autem genus est, non tam sententiis frequentatum, quàm verbis volucre, atque incitatum: quali est nunc Asia tota: nec flumine solùm orationis, sed etiam exornato, & faceto genere verborum.* At illustris imprimis est Diodori Siculi locus lib. V. quo, quid in eo laudari, quid culpari mereatur, ostendit. Τίμαιος, inquit, μὲν οὖν μεγί-

μεγίστην πρόνοιαν πεποιημένος τῆς τῶν χρόνων ἀκριβείας, καὶ τῆς πολυπειρίας πεφροντικὼς, διὰ τὰς ἀκαίρους καὶ μακρὰς ἐπιτιμήσεις εὐλόγως διαβάλλεται, καὶ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐπιτιμήσεως ἐπιτίμαιος ὑπό τινων ὠνομάσθη. *Timæus ſanè, & in temporum notatione exquiſitam adhibuit diligentiam, & ut variâ rerum cognitione abundet, ſollicitè laborat. At, propter intempeſtivas, & verboſas reprehenſiones, iure etiam ipſe reprehenditur. Quare ob nimiam taxandi libidinem, & acerbitatem, Epitimæus (id eſt taxator) à quibuſdam nominatus fuit.* Hanc ejus in Philiſto, aliiſque hiſtoricis reprehendendis acerbitatem, damnat idem Diodorus lib. XIII. & fecerat idem, cùm Cornelius Nepos in Alcibiade, ubi *maledicentiſſimum* appellat: tum utroque antiquior Polybius lib. XII. ubi ſic ſcribit: Διὸ δὴ καὶ νῦν ἡμεῖς μὲν εἰκότως ἂν δόξαιμεν ἀθετεῖν τοῖς ὑπὸ Τιμαίου κατὰ Δημοχάρους εἰρημένοις. ἐκεῖνος δ᾽ ἂν οὐκ εἰκότως τυγχάνοι συγγνώμης, οὐδὲ πίστεως ὑπ᾽ οὐδενὸς, διὰ τὸ προφανῶς ἐν ταῖς λοιδορίαις ἐκπίπτειν τοῦ καθήκοντος διὰ τὴν ἔμφυλον πικρίαν. Hoc eſt, *Quocirca nunc quoque nos ea, quæ à Timæo dicta ſunt in Democharem, meritò improbare videamur. Ille autem indignus, cui à quoquam ignoſcatur, & fides habeatur, videri debet: quia apertè in maledictis ab officio diſcedit, ac deflectit, propter inſitam acerbitatem.* Nec aliter Strabo in XIV, ubi eum βάσκανον, καὶ συκοφάντην [a] appellat: ac à reprehendendi ſtudio vocatum ait ἐπίτιμον, quod & Diodorum ſcripſiſſe vidimus: niſi quod apud eum ἐπιτίμαιον legitur, uti & Suidam. Taxat quoque hunc taxatorem, tum Clemens lib. I Στρωμ. tum Plutarchus in Dione, & ex eo Photius bibliothecæ ſuæ cap. CCXLIV. Nec prætereundus videtur ejuſdem Plutarchi locus in Nicia, ubi Timæum tantopere ſibi placuiſſe ait, ut Thucydidem ſibi ſuperare poſſe videretur: dumque in eo totus eſt, ut Philiſtum oſtendat rudem fuiſſe, & impolitum, propriam prodere infantiam, ac pingue quid ſonare, Siculaque adipe óblitum, ut Diphilus dicebat. A quo nec abit ὁ κριτικώτατος [b] Longinus lib. περὶ ὕψους, ubi ſic de eo ſcribit: Θατέρου δ᾽ ὧν εἴπομεν, λέγω δὲ τοῦ ψυχροῦ, πλήρης ὁ Τίμαιος, ἀνὴρ τὰ μὲν ἄλλα ἱκανὸς, καὶ πρὸς λόγων ἐνίοτε μέγεθος οὐκ ἄφορος, πολυΐστωρ, ἐπινοητικὸς, πλὴν ἀλλοτρίων μὲν ἐλεγκτικώτατος ἁμαρτημάτων, ἀνεπαίσθητος δὲ ἰδίων, ὑπὸ δὲ ἔρωτος τοῦ ξένας νοήσεις ἀεὶ κινεῖν, πολλάκις ἐκπίπτων εἰς τὸ παιδαριωδέστατον. *Eorum porrò vitiorum, de quibus diximus, altero, frigido, inquam, paſſim laborat Timæus, vir alioqui*

[a] *Invidum & calumniatorem.*

[b] *Summi indicij ſcriptor.*

alia, quæ ad artem pertinent, callens non mediocriter, nec interdum in conciliandâ orationi magnitudine sterilis, qui multa novit, consultus, & prudens, præterquam quòd ad alienos errores reprehendendos propensissimus, propriorum autem sensu destitutus, aliorum commentationes subinde agitandi cupidine, plerumque ad id, quod infantissimum est, excidit. Hoc ita esse, à Cæcilio pluribus esse ostensum addit: atque ipse unum alterumque ejus locum adducit, quo id planum fiat.

CAP. XIII.

Berosus, seu Berossus. Eius nominis origo, uti & nominis Βαρθολομαῖος. *Claudius Verderius refellitur. Item Conradus Gesnerus. Adversus utrumque ostensum, Berosum vixisse sub Ptolomæo Philadelpho, dicasseque sua seu Antiocho Soteri, seu filio eius Antiocho* Θεῷ. *Historia Berosi* Βαβυλωνικὴ, *seu* Χαλδαϊκὴ, *tribus constans libris. Nabopolassar quis. Viri eruditi de Annij Beroso sententia refellitur.*

ÆQualis quoque horum fuit Berosus, sive, ut Græcis vocatur, Βηρωσός. Quod nomen summis viris [a] ita dici placet, quasi Oseæ filium. Sanè ex Elia constat, Chaldæis בִּיר idem esse, quod Syris בַּר, unde similiter Bar-ptolomæus, quasi filius Ptolomæi, item Bar-Iesus, Bar-Timæus, & similia. Sed de ætate Berosi non convenit inter omnes. Claudius Verderius, suâ in Annianum Berosum censurâ, vixisse ait paullò ante principatum Alexandri Magni. Hoc unde adstrui possit, non video. Sed tamen Alexandri ætate vixisse, lego apud Tatianum oratione adversus gentes. Verùm addit idem Tatianus, eum historiam suam dicâsse Antiocho, ei qui tertius fuit ab Alexandro. Imò nec satis constans hæc lectio est. Nam apud Eusebium lib. x præparationis Euangelicæ iste Tatiani locus hunc in modum adducitur [b]: Βηρωσὸς ἀνὴρ Βαβυλώνιος, ἱερεὺς τοῦ παρ' αὐτοῖς Βήλου, κατ' Ἀλέξανδρον γενόμενος, Ἀντιόχῳ τῷ μετὰ Σέλευκον τρίτῳ τὴν Χαλδαίων ἱστορίαν ἐν τρισὶ βιβλίοις κατατάξας καὶ τὰ περὶ βασιλέων ἐκθέμενος, ἀφηγεῖταί τινος αὐτῶν, ὄνομα Ναβουχοδονόσορ &c.

a Ios. Scal. Animad. Euseb. pag. 248. edit. 1.

b Pag. 289. edit. Rob. St.

Berosus

Berosus igitur Babylonius, Beli in Babylone sacerdos, qui Alexandri ætate vixit, & Antiocho post Seleucum tertio, Chaldæorum historiam tribus libris perscripsit, & regum gesta exposuit, mentionem facit cuiusdam, cui nomen Nabuchodonosor. Hîc est μετ̀ Σέλευκον. At apud Tatianum ^a ipsum pro eo invenio μετ' αὐτὸν, ut idem à Alexander signetur. Et magis historiæ esse consentanea hæc lectio videtur. Sanè proximus ab Alexandro est Seleucus Nicator, alter ab eo Antiochus Σωτὴρ, tertius Antiochus Θεός. Qui sexaginta annis, & uno, imperare cœpit post obitum Alexandri. Nihil verò prohibet, quò minus Berosus, cùm Babylone esset Alexander, fuerit annorum circiter triginta, vel etiam minus: idem nonagenarius, vel junior paullò, historiam suam dicârit Antiocho Θεῷ. Dicere etiam possumus, cùm Antiochus nominatur, qui tertius est ab Alexandro, intelligi Antiochum Σωτῆρα, ut nempe ipse in rationem veniat Alexander, alter sit Seleucus, tertius Antiochus Σωτὴρ, ad quem ab obitu Alexandri anni duntaxat sunt XLIV. Possis etiam, si hæc numerandi ratio placet, retinere lectionem, quæ apud Eusebium est: nempe ut Seleucus primus sit, secundus Antiochus Σωτὴρ, tertius Antiochus Θεός. Utcunque est, Berosus historiam suam emisit temporibus Ptolomæi Philadelphi. Nam is annis imperavit XXXVIII: ac anno quidem ejus sexto regnare in Syria cœpit Antiochus Σωτὴρ: anno autem vigesimo secundo Antiochus Θεὸς, quorum alterutri sua nuncupavit Berosus. Minimè verò assentiendum Conrado Gesnero, viro doctissimo, qui in notis ad Tatianum per Alexandrum intelligi putat, non illum Philippi filium, cognomento Magnum; sed eum, qui in Syriæ regno Demetrio Soteri successit, successoremque habuit Demetrium Nicanorem: per Antiochum verò capit Antiochum Sedetem, qui post Demetrium Nicatorem regnavit. Hæc enim si vera essent, Berosus seculo toto esset junior Manethone. Atqui Manethos floruit sub Philadelpho, ut postea liquebit. Philadelphus obiit anno tertio Olympiadis CXXXIII. At Antiochus Sedetes Syriam invasit anno primo Olympiadis CLX. Quomodo tum demum vixisse Berosus potest, qui paullò antiquior est ipso Manethone? quod disertim dicit Georgius Syncellus. Verba ejus postea adducam. Aliter etiam ætatem Berosi adstruimus. Siquidem Plinius lib. VI Hist. Nat. cap. LV

^a *In Basil. edit. Orthodox. an. 1555*

cap. LV refert, Berosum tradere memoriam quadringentorum annorum, & octoginta: qui sine dubio sunt anni Nabonassaris. At caput æræ Nabonassareæ surgit Olympiadis VIII anno II. A quo tempore si annos numeres CCCCLXXX, incidemus in extrema tempora Antiochi Σωτῆρος. Quare vel huic, vel filio ejus Antiocho Θεῷ historiam suam dicaverit Berosus. Hæc profectò de ætate Berosi dubitare nos minimè sinunt. Meminere Berosi plurimi veterum, eosq; inter Vitruvius lib. IX. cap. IX, Tertullianus in Apologetico cap. XIX. & scriptor Chronici Alexandrini *a*. Scripsit Babylonica, sive Chaldaica tribus libris. Promiscuè enim his nominibus utuntur veteres. Βαβυλωνικὰ quidem Berosi advocat Athenæus in quartodecimo. At Tatianus ait, scripsisse τὴν Χαλδαίων ἱστορίαν ἐν τρισὶ βιβλίοις *b*. Similiter Clemens Alexandrinus *c* citat Berosum ἐν τρίτῃ Χαλδαϊκῶν *d*, & alibi *e* ἁπλῶς, ἐν ταῖς Χαλδαϊκαῖς ἱστορίαις *f*. Ex eo opere præclara quædam fragmenta conservavit nobis Flavius Josephus lib. I. contra Apionem. Quorum aliqua luculentis notis illustrat Scaliger in appendice operis de emendatione temporum. Sanè ex fragmentis istis inter alia illud discimus, Nabopolassarum fuisse patrem Nabuchodonosori, & tertium-decimum Nabuchodonosori esse trigesimum Nabopolassari. Habes & aliud fragmentum apud eundem Josephum lib. I Antiquitatum Judaicarum cap. V. Sed Annij Berosus ejusdem est farinæ, ac sunt ejus Megasthenes, & Archilochus, de quibus antè diximus. Ut insanum sit, velle ex quisquiliis istis, ac nugis mendacibus, metiri magnum illum Berosum, cui *ob divinas prædictiones Athenienses publicè in gymnasio statuam inauratâ linguâ posuere*: ut auctor est Plinius lib. VII cap. XXXVII. Et tamen V. Cl. Dionysius Gothofredus, præfatione suâ in antiquæ historiæ auctores, historiarum studiosos cognitionem earum haurire jubet, non ex decimâ, ut ait, lacunâ, sed ex illo Annij Beroso, Manethone, & Metasthene. Quia verò non ignorabat, maximos viros censere, esse istos scriptores suppositios, & mendis mendaciisque coopertos, eò continuò adjungit, *suspectæ sunt ac fluxæ apud viros quosdam eruditissimos fidei. sed quid? sua illis, mea mihi, aliisque, opinio est.* Et post pauca, *Quod si morosè, ac pertinaciter, in superioribus autoribus recusandis manserint, eodem per me licet loculamento in bibliothecis suis Berosum, & alios, asservent,*

a *Pag. 48.*

b *Historiam Chaldaicam libris tribus.*

c ἐν προτρεπτ.

d *Libro tertio Chaldaicorũ.*

e *Lib. 1 Στρωμ.*

f *In historiis Chaldaicis.*

asservent, quo Herodotum, quo denique priores Dionysii Halicarnassei, ac multorum aliorum, ac maximè Plinij historici libros. Quibus verbis quid aliud facit, quàm quod noctuam aquilæ conferat, picam cum luscinia, culicem cum elephanto? *Sed,* inquit, *seriem principum, quos* (Berosus, Manetho, Megasthenes Annij) *enumerant, penè totam Eusebius Chronico suo recenset. quin nec difficile fuerit apud veteres eosdem quoque nancisci, atque offendere.* At toto errat cœlo. Nam Annianus ille Berosus multos comminiscitur reges, qui nusquam exstant: quod satis docti viri ostenderunt. Ac vix quicquam eorum invenias apud hunc, quæ ex vero Beroso citat Josephus. Imò interdum pugnantia habet, ut, cùm ait, Babylonem à Semiramide conditam esse: cùm Josephus dicat, à Beroso scriptum fuisse, non esse eam à Semiramide ædificatam.

CAP. XIV.

Manethos Sebennyta sive Sebennita. Annij Manetho reiicitur. Genuini Manethonis dignitas, historia sacra, & eius argumentum. Manetho Mendesius. Κόφι.

ET hi quidem tum sub Sotere, Lagi filio, tum sub Philadelpho, vixerunt. Dicam nunc de istis, qui an sub Sotere floruerint, non satis liquet: sed quos tamen sub Philadelpho fuisse, certò comperiam. Horum primus esto Manethos Sebennyta Diospolitanus, qui Beroso jã sene adolescens fuisse, ac post eum superfuisse videtur. Saltẽ juniorẽ facit Georgius Syncellus: [a] Μανεθῶς ὁ Σεβεννύτης, τῶν ἐν Αἰγύπτῳ μιαρῶν ἱερῶν ἀρχιερεὺς, μετὰ Βηρωσσὸν γενόμενος. Unde etiam videmus, fuisse flaminem Ægyptium. Philadelphi ætate vixisse, ibidem dicitur, pleniusque & hoc, & quod de dignitate ejus dixi, cognoscere erit ex Eusebij verbis, quæ postea adferam. Scriptor est memoratus Josepho lib. I Antiq. Jud. cap. III [b], Plutarcho lib. de Iside, & Osiride, Theophilo lib. III ad Autolycum, Tertulliano in Apolog. cap. XIX. Porphyrio lib. de abstinentia animalium, Eusebio in Chronicis ad annum XV Manephonis Ægyptij regis (sed in quibusdam codicibus is locus desideratur) item ad annum VII Thuoris, terræ Ægypti regis, sub quo Troia capta est.

a *Manethos Sebennyta. impurorũ in Ægypto sacrorum summus sacerdos, qui post Berosum fuit.*

b *Iuxta distinct. Græci cod. at cap. 8 iuxta distinct. interpretis vet.*

a *Pag. 8. & 10.*

Adhæc Cedreno [a], & aliis. Sub Manethonis nomine quædam edidit Annius Viterbienſis, de cujus commentis toties dicere piget. De genuino potiùs Manethone videamus. Quem compluria ſcripſiſſe, indicat hic Euſebij locus initio lib. I præparat. Euangel. Πᾶσαν μὲν ἐν τὴν Αἰγυπτιακὴν ἱστορίαν εἰς πλάτος τῆς Ἑλλήνων μετείληφε φωνῆς, ἰδίως τε τὰ περὶ τῆς κατ' αὐτοὺς θεολογίας Μανεθὼς ὁ Αἰγύπτιος, ἔν τε ᾗ ἔγραψεν ἱερᾷ βίβλῳ, καὶ ἐν ἑτέροις αὐτοῦ συγγράμμασι. *Omnem historiam AEgyptiacam, proprieq́; , quæ ad theologiam huius gentis pertinent, fusè in Græcam transtulit linguam Manethos AEgyptius, cùm in ſacro opere quod ſcripſit, tum in aliis commentariis.* Per ſacrum verò librum intelligi hoc loco debet hiſtoria, quam poſtulato Ptolomæi Philadelphi ab antiquiſſimis, ac fabuloſis temporibus exorſus, perduxit uſque ad tempora Darij Codomanni, ejus quem Alexander Magnus devicit. Hiſtoriam hanc tribus diſtinxerat tomis. Primo complectebatur τὰς θεῶν, καὶ ἡμιθέων, δυναστείας: quæ numero fuere XI. Altero comprehendebat δυναστείας octo: tertio duodenas. Dynaſtias iſtas invenies in excerptis Africani, ex quo & ſua hauſit Euſebius, ſed ea interpolavit. Committere verò non poſſum, quin ex Euſebij Chronicis illuſtrem adſcribam locum, ex quo cognoſcere ſit, quis fuerit Manethos, quando vixerit, unde hiſtoriam ſuam hauſerit, & ut eam regi Philadelpho dicârit. Verba Euſebij ſunt iſta: Ἐκ τῶν Μανεθῶ τοῦ Σεβεννύτου, ὃς ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου ἀρχιερεὺς τῶν ἐν Αἰγύπτῳ εἰδώλων χρηματίσας ἐκ τῶν ἐν τῇ Σηριαδικῇ γῇ κειμένων στηλῶν ἱερᾷ, φησὶ, διαλέκτῳ, καὶ ἱερογραφικοῖς γράμμασι κεχαρακτηρισμένων ὑπὸ Θωὺθ τοῦ πρώτου Ἑρμοῦ, καὶ ἑρμηνευθεισῶν μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ἐκ τῆς ἱερᾶς διαλέκτου εἰς τὴν Ἑλληνίδα φωνὴν γράμμασιν ἱερογλυφικοῖς, καὶ ἀποτεθεισῶν ἐν βίβλοις ὑπὸ τοῦ Ἀγαθοδαίμονος τοῦ δευτέρου Ἑρμοῦ, πατρὸς δὲ τοῦ Τὰτ, ἐν τοῖς ἀδύτοις τῶν ἱερῶν Αἰγυπτίων. ἃ προσεφώνησε τῷ αὐτῷ βασιλεῖ, δευτέρῳ Πτολεμαίῳ, ἐν τῇ βίβλῳ τῆς Σώθεως γράφων οὕτως. Quorum hæc ſententia eſt: *Ex libris Manethonis Sebennitæ, qui cùm temporibus Ptolomæi Philadelphi flamen ſacrorum eſſet, ſive malis idolorum* (ἱερῶν [b] μιαρῶν ἀρχιερεὺς dicitur Georgio Syncello) eruit iſta *ex columnis in Seriadica terra poſitis, quibus ſacrâ, ut ait, dialecto ſacræ erant notæ inſculptæ à Thoüt, primo Mercurio: eæ verò poſt diluvium ex ſacra lingua in Græcam notis ibidem ſacris verſæ fuerunt, interq́; libros in adyta AEgyptia relatæ ab Agathodæmone, altero*

b *Impurarũ ſacrorum flamen.*

Mercurio, patre Tat. Hæc verò Manethos Philadelpho, secundo è Ptolomæis, dicavit: ad quem ita perscripsit in Sothis libro: hoc est, libro Iûs, sive Isidis, à cujus peregrinatione Manethos ordiebatur. Post ista subjungit Eusebius epistolium Manethonis ad Philadelphum, cujus hæc inscriptio: Μανεθῶς ἀρχιερεὺς, καὶ γραμματεὺς τῶν κατ' Αἴγυπτον ἱερῶν ἀδύτων, γένει Σεβεννύτης ὑπάρχων, Ἡλιουπολίτης, τῷ δεσπότῃ μου Πτολεμαίῳ χαίρειν. *Manethos flamen sacrorum, & scriba adytorum AEgypti, genere Sebennyta, Heliopolites, domino meo Ptolomæo salutem.* In literis verò ipsis dicit, secutum se ἱερὰ βιβλία γραφέντα ὑπὸ τοῦ προπάτορος τρισμεγίστου Ἑρμοῦ: *libros scriptos ab avo Mercurij Trismegisti.* Quamquam verò optandum esset, ut scriptor hic integer ad nos pervenisset: tamen bene saltem est, quod luculenta quædam fragmenta conservavit nobis Fl. Josephus lib. 1. contra Apionem: in quibus egregiè distinguit ea, quæ Manetho ex libris sacris, quæque ex vulgi hauserat fabellis: posterioraque hæc solidè ibidem refellit. Bene etiam est, quod Africani beneficio epitomen totius Manethonis habemus. Cui lucis multum attulit Josephus Scaliger, notis in Græca παντοδαπῆς ἱστορίας [a] Eusebij: item in canonibus Isagogicis lib. II cap. II. & lib. III cap. II. Et hæc de Manethone Sebennita Diospolitano, à quo distinguendus Manethos, sacerdos Mendesius, quem Suidas scripsisse dicit de confectione κυφίων. Est verò κῦφι suffimenti genus sacerdotibus Ægyptiis usitatum: unde ἱεραφαλικὸν Galenus vocat in libris τῶν κατὰ τόπων [b]. Meminit suffimenti ejus & Plutarchus lib. de Iside & Osiride, & B. Hieronymus lib. II adversus Jovinianum. Fortasse autem hic Manetho Mendesius is est, quem ἐν τῇ τῶν φυσικῶν ἐπιτομῇ citat Laertius in proœmio.

a *Pag. 250. & deinceps edit. 1.*

b *Lib. 8 cap. 5. & 7.*

CAP. XV.

Callimachus Cyrenæus. Eius genus, præceptor, ætas, scripta. Philostephanus. Huius, an Heraclidis, foret de insulis liber, nec olim satis constabat. Aristæus. Non videri genuinũ opus, quod sub Aristeæ nomine exstat de tralatione τῶν ἑβδομήκοντα. Cur Zoilus vocetur canis Rhetoricus. Eius scripta. Polycratem falsò credi unum ex iis, qui Socratẽ

corā iudicibus accusarunt. Zoili paupertas, & misera mors. Dionysii Halicarnassensis honestum de Zoilo iudicium. Duris Samius. In Suida coniectura. Duris circa verborum collocationem negligens. Lynceus Samius. Suidas emendatur. Neanthes Cyzicenus. Cleanthis Antiquitatum libri. Ctesibius historicus. Ctesibius iunior, qui hydraulicas machinas invenit. Sosibius Lacon. Antonius Diogenes.

IIsdem temporibus floruit Callimachus, Batti & Mesatmæ filius, unde Battiadem vocat Ovidius in Ibide. A Batto eo, qui Cyrenen condidit, genus se ducere dicebat, ut Strabo scribit lib. XVII. Fuit discipulus Hermocratis, Jasensis grammatici: ac ipse etiam, priusquam Philadelpho commendaretur, literas in vico Alexandrino docebat. Pertigit verò usque ad tempora Ptolomæi Euergetæ. Auctor Suidas. Ac convenit, quod Gellius lib. XVII cap. XXI floruisse dicit paullo post primum bellum Punicum. Nec immeritò à nobis inter historicos recensetur. Siquidem tabulam edidit, sive descriptionem eorum, qui in quavis disciplina clari fuerunt, illorumque quæ scripserunt. Constabat hoc opus libris centum, & viginti. Præter Suidam ejus meminit Athenæus lib. VI. & XIV, item Etymologus his verbis: Καλλίμαχος ὁ γραμματικὸς ἐποίει πίνακας, ἐν οἷς ἦσαν αἱ ἀναγραφαὶ παρὰ τῶν ἀρχαίων. Scripsit etiam κτίσεις sive origines insularum, & urbium, & nominum mutationes: item de fluminibus Europæ, de rebus in Peloponneso, & Italia admirabilibus & incredibilibus, de mutatione nominum piscium, de ventis, de avibus, de orbis terrarum fluminibus, item collectanea de miraculis in singulis locis orbis terrarum: & multa alia, quæ ex Suida peti possunt. Mirum verò non nominare ibidem Hecalen, quo nomine poëmatium ab eo editum fuisse, scholiastes ejus docet. Ejus argumentum vide apud Politianum Miscellaneorum cap. XXIV. Scripsit quoque Αἴτια, quorū Martialis meminit lib. X. epigr. IV. & Servius in VII Æn. Edidit & hymnos, qui hodieque exstant. Item carmen de Beronices coma, quod Catullus transtulit. Sed & aliqua ejus ad nos epigrammata pervenerunt. Fortasse tamen quædam ex iis,

quæ Callimacho huic tribuuntur, fuere Callimachi junioris. Nam fuit & Callimachus Cyrenæus, poëta ἐποποιὸς, superioris ex sorore nepos, filius Stasenoris, & Megatimæ, quæ Callimachi soror erat, ut est apud Suidam. Sed hujus non ita magnum nomen fuit. Itaque & Strabo lib. XVII, ubi commemorat insignes viros Cyrenæos, unius tantum Callimachi meminit, quem à rege Ægyptio in honore habitum ait. Ex seniori Callimacho etiam historiolam unam alteram recenset Io. Tzetzes Chil. IV. histor. CXXXVIII. & Chil. VII. hist. CCXXVIII.

Eodem sub rege floruit Philostephanus Cyrenæus, utpote Callimachi familiaris. Athenæus initio lib. VIII: Φιλοστέφανος *a* δ' ὁ Κυρηναῖος μὲν γένος, Καλλιμάχου δ' γνώριμος, ἐν τῷ περὶ παραδόξων ποταμῶν &c. Præter opus, cujus hic meminit Athenæus, etiam scripsit Δήλιον, quod idem nominat lib. VII. Atque eodem libro citat librum septimum urbium Asiaticarum. Historiæ ejus mentio est apud Plutarchum in Lycurgo: operis περὶ εὑρημάτων *b* apud Clementem lib. I Στρωμ. Idem προτρεπτικῷ πρὸς Ἕλληνας advocat librum ejus de Cypro, atque inde narrat, ut Pygmalion Cyprius eburneum Veneris simulachrum perditè amarit: quod & facit ex eo Arnobius lib. VI. Librũ istum censeo fuisse partem majoris operis, quod περὶ Νήσων *c* inscribebatur. Nam Philostephano nonnulli illud opus tribuebant, ut indicant hæc Harpocrationis verba in Στρύμη: Ἡρακλείδης, ἢ Φιλοστέφανος, ἐν τῷ περὶ Νήσων *d*. Et sanè Heraclidi librum tribuit Stephanus in Ἰλλίαρος: sed Philostephano adjudicat quoque Constantinus de Themat. lib. I. cap. XV. Et videtur sententiæ ejus accedere Laertius: quippe qui recensens Heraclidis libros eum nullus nominet. Meminit Philostephani hujus etiam Tzetzes Chil. VII. Histor. CXLIV.

a *Philostephanus verò genere quidẽ Cyrenæus, Callimachi autem familiaris, in tertio de fluminibus admirabilibus.*

b *De rebus inventis.*

c *De insulis.*

d *Heraclides, aut Philostephanus, libro de insulis.*

Etiam Philadelphi tempore vixit Aristæus, scriptor jam olim laudatus Josepho libro II contra Apionem, Eusebio lib. IX *e* præparat. Euangelicæ, Ἀρισαῖος *f*, inquit, ἐν τῷ γεγραφέντι βιβλίῳ περὶ τῆς ἑρμηνείας τῶν Ἰουδαίων νόμου: itẽ Epiphanio lib. de mensuris & ponderibus. Exstat hodieq; liber sub Aristæi, seu Aristeæ nomine de translatione legis per LXXII interpretes. Sed eum genuinũ videri, negat Ludovicus Vives in Augustini lib. XVIII de Civit. Dei cap. XLII. Scio Vivi in eo refragari, cùm alios non paucos, tum Cardinalem Bellarminum lib. de scriptoribus

e *Pag. 260 ed. R. St.*

f *Aristæus in libro, quem scripsit de translatione legis Iudaicæ.*

Ecclesiasticis, & Margarinum Bigneum edit. II biblioth. PP. Sed Vivi accedunt Leo Castrius prol. in Jes. VI. & Alphonsus Salmero in Prolegom. VI. Et profectò levia non sunt, quæ pro hac sententia adfert Josephus Scaliger Animadvers. Euseb. ad annum MDCCXXXIV. Ipsum adi.

Felix Philadelphi seculum Zoilum quoque vidit: ut constat ex Vitruvio, cujus verba postea adducam. Fuit Megapolitanus; teste Æliano lib. XI. Var. Hist. cap. X. ubi etiam docet, vocatum fuisse *canem Rhetoricum*: *Rhetoricum* quidem, quia sophista esset, & eleganti dictione uteretur: *canem* autem, quia stylo mordaci adlatraret summos viros: atque adeò Homerum ipsum, adversus quem Grammatica quædam libris IX scripsit, ut Suidas indicat. Indeque factum, ut omnes alienarum laudum obtrectatores, *Zoili* dicerentur. Ovid. lib. I. de Remed. Amor.

Ingenium magni livor detrectat Homeri:
Quisquis es, ex illo, Zoile, nomen habes.

Etiam adversus Platonem, & Isocratem, calamum strinxit, ut ex eodem Æliano, & Suida, constat. Idem Suidas indicat, Historiam libris tribus scripsisse, eamque à θεογονία, sive generatione Deorum, orsum fuisse: desiisse autem in Philippi interitu. Item ait, edidisse libros tres de Amphipoli, aliaque multa. Fuit auditor Polycratis illius, qui accusationem contra Socratem scripsit. Hoc disertim legere est apud Ælianum lib. XI Var. Hist. cap. X. Sed videtur parùm esse consentaneum ei, quod vixisse dicitur temporibus Philadelphi. Nam Socrates cicutam bibit Olympiadis XCV anno II. Philadelphus autem imperare cœpit Olympiadis CXXIII anno IV. Intermedij sunt anni CXIV. Non leve hoc argumentum foret adversus illud, quod de ætate Zoili dicebamus, si Polycrates fuisset inter eos, qui Socratem accusarunt; quod Hermippus putavit. Verùm tres solùm fuere, qui litem intenderent Socrati, Anytus, Lyco, ac Melitus: ut Plato in Apologia retulit, & Antisthenes in Successionibus, Laertio teste. Polycrates autem aliquanto pòst vixit. Sanè oratione, quàm adversus Socratem scripsit, meminit murorum, quos instauravit Conon. At factum hoc sexennio post mortem Socratis. Unde liquet, eam orationem postea demum scriptam esse: quod etiam animadvertit Phavorinus in primo commentar. Auctor idem Laertius.

Est hoc de Zoilo illustris locus Vitruvij Pollionis præfatione libri VII de Architectura: *Insequentibus annis à Macedonia Zoilus, qui adoptavit cognomen, ut Homeromastix vocitaretur, Alexandriam venit, suaq́; scripta contra Iliadem, & Odysseam comparata regi recitavit: Ptolemæus verò, cùm animadvertisset, poëtarum parentem, philologiæque omnis ducem, absentem vexari, & cuius ab cunctis gentibus scripta suspicerentur, ab eo vituperari, indignatus, nullum ei dedit responsum. Zoilus autem, cùm diutius in regno fuisset inopiâ pressus, summisit ad regem postulans, ut aliquid sibi tribueretur: rex verò respondisse dicitur, Homerum, qui ante annos mille decessisset, ævo perpetuo multa millia hominum pascere: item debere, qui meliori ingenio se profiteretur, non modò se unum, sed etiam plures alere posse. Et ad summam, mors eius, ut parricidij damnati, variè memoratur. Alij eum scripserunt à Philadelpho esse in crucem fixum; nonnulli in eum lapides esse coniectos; alij Smyrnæ, vivum in pyram coniectum; quorum utrùm ei acciderit, merenti digna constitit pœna.* Hactenus Vitruvius. Dionysius tamen Halicarnass. honestè de hoc Zoilo sensit. Putat enim, solo veritatis amore hoc fecisse: eoque nec dubitat eum jungere Aristoteli, & aliis viris magnis, quorum exemplo se etiam velle ait inquirere in Platonis virtutes vitiaque.

Ejusdem Philadelphi tempore floruit Duris Samius, scriptor celebratus Plinio lib. VIII histor. Nat. cap. XL. lib. XXXIV cap. VIII. lib. XXXVI cap. XII. Plutarcho in Pericle, Alcibiade, Lysandro, Agesilao, & multis aliis in locis. Item Stephano in Ἀκράγαντις, & alibi. Suidæ quoque in Πανύασις. Eidem in Λαμία citatur Δῶρις ἐν δευτέρῳ Λιβυκῶν: ubi fortè legendum Δοῦρις. Præter librum de Tragœdia, Athenæo memoratū lib. XIV, etiam scripsit historiam Agathoclis Syracusani, qui anno uno decessit antequam imperaret Ptolomæus Philadelphus. Ex hoc opere tertium librum citat Athenæus lib. XIII. At lib. X. eundem laudat ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν περὶ Ἀγαθοκλέα a. Scripsit præterea Macedonica, ex quibus septimi meminit idem Athenæus in IV. Sed & lib. XV citat eum ἐν τοῖς Σαμίων ὅροις b. A Cicerone c vocatur *homo in historia diligens.* Quod intelligi debet de studio ejus in rebus inquirendis, & collocandis. Sed verborum structuram, & Duris ille, & Polybius, & juniores omnes, neglexerunt: ut est apud Dionysium d Halicarn. Imò & Photius in

a *Lib. decimū de Agathocle.*
b *De finibus Samiorum.*
c *Epist. 1 lib. 6. ad Att.*
d *Lib. de collocat. verborum.*

in bibliotheca [a] sua ait, cum dictionis venustate longè inferiorem fuisse Ephoro, & Theopompo; quos tamen in primo historiarum libro non veritus sit carpere, quasi destituantur imitationis gratiâ, ac dicendi venustate. Alius verò, ni fallot, ab hoc Duride est is, cujus liber περὶ ζωγραφίας [b] citatur à Laertio in Thalete: estque is sine dubio, quem Toreuticen scripsisse ait Plinius.

Habuit Duris & fratrem historicum, Lynceum Samium, Theophrasti discipulum. Suidas: Λυγκεὺς [c], Σάμιος γραμματικὸς, Θεοφράστου γνώριμος, ἀδελφὸς Θυρίδος, καὶ ἱστοριογράφου, τοῦ καὶ τυραννήσαντος Σάμου. Quem locum sic emendo: ἀδελφὸς Δούριδος τοῦ ἱστοριογράφου. Sic legi debere, ostendunt verba hæc Athenæi lib. VIII: Λυγκεὺς [d] ὁ Σάμιος, ὁ Θεοφράστου μὲν μαθητὴς, Δούριδος δὲ ἀδελφὸς, τοῦ τὰς ἱστορίας γράψαντος, καὶ τυραννήσαντος τῆς πατρίδος. Ac citat ibidem Lyncei hujus Apophthegmatum librum, cujus & meminerat lib. VI. Uti quoque ἀπομνημονευμάτων. Sed & eundem ἐν Αἰγυπτιακοῖς laudat lib. VI. Et secundum περὶ Μενάνδρου libro eodem. Et alia quædam aliis in locis. De Lamiæ cœna scripsisse, testatur Plutarchus in Demetrio.

Æqualis quoque istis fuit Neanthes, Cyzicenus orator. Siquidem discipulus fuit Philisci, Milesij oratoris, ejus qui Isocratis fuerat auditor. Auctor Suidas in Νεάνθης, & Φίλισκος. Meminit Neanthis Porphyrius περὶ ἀποχῆς [e] lib. IV. Ὥς φησι Νεάνθης ὁ Κυζικηνός. Item scriptor τῶν θεολογουμένων τῆς Ἀριθμητικῆς. Scripsit Ἑλληνικὰ, quæ cùm alibi laudat Athenæus, tum lib. XIII, ubi tertium, quartumque ejus operis citat. Idem lib. IX, & XIII citat Νεάνθην τὸν Κυζικηνὸν ἐν δευτέρῳ περὶ τελετῆς [f]. Ac celebrat quoque hoc opus Etymologus. Μυστικὸν λόγον vocat Harpocratio in Ἄττις. Eo explicabat ritus mysticos gentilis superstitionis. Meminit Clemens Alexandrinus lib. V Στρωμ. ubi narrat ex eo quædam de sacerdotibus Macedonicis: item lib. I, ubi à Neanthe traditum ait, Pythagoram, non Samium, sed Tyrium fuisse: quod ex Neanthe etiam refert Theodoretus lib. I Θεραπευτ. Eundem ἐν τρίτῳ τῶν κατὰ πόλιν [g] citat Ammonius libello de vocum differ. Scripsit etiam ὥρους, unde primum lib. citat Athenæus lib. IV. Item librum περὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν [h], quem laudat Stephanus, & inde quædam adducunt Clemens lib. I Στρωμ. Diogenes Laertius in Periandro, Empedo-

[a] *Cap. 176.*

[b] *De pictura.*

[c] *Lynceus, Samius Grammaticus, Theophrasti discipulus, frater Thuridis & historiographi, qui & Sami tyrannus fuit.*

[d] *Lynceus Samius, Theophrasti discipulus, frater Duridis, qui scripsit historias, & in patria tyrannidē occupavit.*

[e] *De abstinētia ab esu animalium.*

[f] *Neanthem Cyzicenum libro secundo de Initiis.*

[g] *Tertio eorū libro, quæ ad singulas pertinent civitates.*

[h] *De viris illustribus.*

Empedocle, & Heraclito, Porphyrius in vita Pythagoræ, Parthenius Erot. cap. xxxIII, & Hesychius Milesʃ. in Empedocle.

Num & Cleanthem inter historicos referre licebit? Sanè ἀρχαιολογίας sive antiquitatum libros reliquit, Laertio teste. Et his vixisse temporibus, constat ex eodem. Nam Zenonis discipulus fuit, qui Olympiade cxxx jam octogenarius erat.

Ctesibium historicū quoq; lubens ad hæc tempora referam. Ex eo enim Hermippus Smyrnæus quædam de Demosthene citavit, ut cognoscimus ex Plutarcho in Demosthenis vita. Demosthene igitur junior fuit; grandior verò Hermippo, qui sub Ptolomæo Euergete vixit. Apollodorus in Chronicis refert, eum annos vixisse CIV. teste Phlegonte Tralliano [a]. Ejus verba sunt: Κτησίβιος [b] ὁ ἱστοριογράφος ἔτη ἑκατὸν τέσσαρα. ἐν περιπάτῳ δὲ ἐτελεύτα, ὡς Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς χρονικοῖς δεδήλωκεν. Sed Lucianus in Longævis vixisse ait annis CXXIV. Nisi locus corruptus, & ex Phlegonte emendandus, quod censet Clarissimus & amicissimus vir Joa. Meursius. At junior hoc Ctesibius Alexandrinus, qui pneumaticam rationem, & hydraulica organa reperit. Is enim vixit tempore Ptolomæi Euergetæ, secundi ejus cognominis, qui aliter Physcon. Vide de hoc Ctesibio Vitruvium lib. IX. cap. IX. & Plinium lib. VII Hist. Nat. cap. XXXVII.

a Lib. de longævis cap. 2.

b Ctesibius historicus annos vixit centum & quatuor. Inter deambulandū verò vivendi finem fecit, ut Apollodorus in Chronicis testatur.

Sub Philadelpho etiam vixit Sosibius Lacon, Grammaticus ex eorum genere, qui ἐπιλυτικοὶ dicebantur, eò quòd obscura quæque in scriptoribus explicarent: ut ex Suida cognoscimus. Meminit Athenæus lib. III, & Arnobius lib. IV. Ejus tertium περὶ Ἀλκμᾶνος citat idem Athenæus eodem libro, & XIV. Chronographiam quoque edidit. Clemens Alexandr. lib. I Στρωμ. Σωσίβιος ὁ Λάκων ἐν χρόνων ἀναγραφῇ. Athenæus lib. IV ait, quosdam & ei tribuere librum de regno ad Cassandrum. Callimachi fuisse æqualem, ibidem dicit. Alius fuit Sosibius, quicum Anaxagoræ æmulatio fuit, ut ex Laertio in Socrate constat.

Iisdem, vel circiter, temporibus Antonium Diogenem scripsisse arbitror incredibilium de Thule insula libros XXIV: quorum meminit Porphyrius in vita Pythagoræ. Eorum argumentum luculentè narrat Photius tmem. CLXVI. ac vixisse putat non multò post tempora Alexandri Magni: quam unicam caussam habemus, cur Ptolomæi Soteris, vel summùm Philadelphi temporibus fuisse eum putemus.

CAP. XVI.

Apollonius cur Rhodius dicatur, qui sit Alexandrinus. Idem ibis vocatus à præceptore Callimacho. Ovidius, Callimachi exemplo, ibin scripsit. Gyraldus notatur. Hermippi Smyrnæi ætas, ac de Vitis liber. Duo alij Hermippi. Nymphis Heracleota. Sphærus. Zenonis de Pyrrho historia. Duo alij Zenones, qui historicum tractarint argumentum. Euphorion Cherronesiota, sive Chalcidensis. Cur Attica prius dicta sit Mopsopia. In Athenæo coniectura. Duo alij Euphoriones. Timarchus. Timachidas glossographus.

A Philadelphi temporibus conferamus nos ad ea, quibus vixit Ptolomæus Euergetes. Floruit tum Apollonius Rhodius, cujus quatuor habemus Argonauticôn libros. Sillei, vel, ut alij vocant, Illei filius fuit, Callimachi discipulus. Quamquam verò patriâ esset Alexandrinus, tamen dictus fuit Rhodius, postquam Alexandriâ Rhodum concessit, atque ibi magno diu in honore vixit. Scio virum eruditum pro diversis habere, Rhodium hunc, & illum, quem Suidas vocat Alexandrinum, & Eratostheni in Alexandrinæ bibliothecæ curatione successisse dicit. Sed cùm idem Suidas fateatur, Alexandrinum illum diu Rhodi esse commoratum, vel inde eundem esse cognoscimus. Tempora sanè conveniunt. Et apertè id, quod dixi, docet nos Anonymus [a], qui vitam Apollonij scripsit. Nam cùm egisset de patria Alexandria, de parentibus Silleo; sive Illeo, & Rhode, de præceptore Callimacho, ac quâ itē occasione Rhodum abierit, dixisset: subjungit, κἀκεῖ [b] ἐπολιτεύσατο, καὶ σοφιστεύει ῥητορικοὺς λόγους, ὅθεν καὶ Ῥόδιον αὐτὸν ἀπεκάλεσαν. Quæ ipsa fusiùs etiam narrat Ἀνώνυμος, qui scripsit γένος Ἀπολλωνίου τοῦ Ῥοδίου [c]. Quare dubium non est, quin Apollonius, cùm Alexandrinus esset, eâ ratione cognominatus sit Rhodius, quâ Apion, cùm Oasensis foret, Alexandrini cognomento gaudebat, quòd viveret Alexandriæ. Scripsit Apollonius hic librum περὶ Ἀρχιλόχου [d], cujus Athenæus meminit lib. x. Item Κτίσεις [e], ex quo opere

a *In Apollonij editione Basil.*
b *Atque illic versabatur, atque oratoriam profitebatur: unde & Rhodium eum appellarunt.*
c *Genus Apollonij Rhodij.*
d *De Archilocho.*
e *Origines.*

opere *Ἀλεξανδρείας κτίσις* a citatur ab Scholiaste Nicandri in Theriacis: *Καύνου κτίσις* b à Parthenio Erot. XI: *Κνίδου κτίσις* c à Stephano in *Ψυκτήειος*. Ita enim legendum, ubi vulgò *Κνίδης κτῆσις*. Alia quoque, quæ scripsit, vide apud Meursium syntagmate de Apolloniis. Uno verò nomine historicus iste, & poëta, audit pessimè. Siquidem, ut Suidas d testatur, ingratus fuit erga præceptorem suum, Callimachum grammaticum: qui cùm hoc concoquere non posset, in discipulum scripsit carmen maledicum, quod ab ave Ægyptiâ, rostro ventrem purgante, Ibin vocavit: ejusque exemplo postea Ovidius, seu Corvinum e, seu alium, qui uxorem poëtæ sollicitârat, & Augusto auctor erat, ut ne ab exilio eum revocaret, Ibin nominavit. Hinc inter alia Ovidius ipse:

Nunc quo Battiades inimicum devovet Ibin,
Hoc ego devoveo teque tuosq; modo.
Vtque ille, historiis involvam carmina cæcis,
Non soleam quamvis hoc genus ipse sequi.
Illius ambages imitatus in Ibide, dicar
Oblitus moris, iudiciique mei.
Et quoniam, qui sis, nondum quærentibus edo,
Ibidis interea tu quoque nomen habe.

Satis verò mirari non possum, quod apud Lilium Gyraldum lego dial. III de poëtis: *Apollonio poëtæ*, inquit ille, *familiaris fuisse perhibetur Charon Lampsacenus, historiarum scriptor, qui & ipsius Apollonij poëmatis historias collegit, quas citatus identidem apud scriptores Græcos legimus.* Nam Charon Lampsacenus historicus Herodotum præcessit: ut Dionysius Halicarnassensis non uno loco dicit: item Tertullianus lib. de anima cap. XLVI: *Hoc etiam*, inquit, *Charon Lampsacenus, Herodoto prior, tradit.* Quibuscum consentit Suidas, qui vixisse dicit Olymp. LXXV, tempore Darij Hystaspidæ. At Ptolomæus Philopator, sub quo Apollonius Rhodius floruit, imperare demum cœpit Olympiade CXL.

Ad hæc tempora etiam refero Hermippum Smyrnæum. Antiquior saltem esse non potest, cùm Theophrasti vitam scripserit. Nec junior videtur, cùm in Viris suis nullum, ut puto, descripserit eorum, qui postea vixerunt. Et pondus aliquod sententiæ nostræ addit, quod *Καλλιμάχειος* ab Athenæo

a *Origo Alexandriæ.*
b *Cauni origo.*
c *Cnidi origo.*
d *In Καλλίμαχος.*
e *Cælius Rhodiginus ex nescio quibus fragmentis Cæcilij Minutiani Apuleij.*

in XV vocatur. Nec enim aliunde fieri id censeo, quàm quia Callimachi fuerit discipulus, & non paullò gratior erga magistrum, quàm Apollonius ille, de quo diximus. Utcunque istoc est, Hermippum hunc Fl. Josephus lib. I contra Apionem esse dicit diligentissimum circa omnem historiam indagatorem. Peripateticum appellat, ac virorum eruditione illustrium vitas scripsisse, dicit B. Hieronymus præfatione libri de scriptoribus Ecclesiasticis. Et Diogenes Laertius in Thalete disertim citat ἐν τοῖς βίοις [a]. Ejusque operis varias particulas allegat idem Laertius, interque alia [b] ἐν πρώτῳ περὶ Μάγων [c]: item ἐν τῷ περὶ Θεοφράστου [d]. Athenæus quoque libro VII inquit: Ἕρμιππος ὁ Σμυρναῖος ἐν τοῖς περὶ Ἱππώνακτος. Lib. VIII, ἐν [f] τρίτῳ περὶ τῶν Ἰσοκράτους μαθητῶν. Cujus operis etiam meminit lib. X. Ubi & citat eum ἐν τοῖς περὶ τῶν ἑπτὰ σοφῶν. Item lib. XI, ἐν τῷ περὶ Γοργίου. Et lib. XIII, ἐν τῷ περὶ Ἀριστοτέλους πρώτῳ. Uti & lib. XV, cùm ait, Ἕρμιππος ὁ Καλλιμάχειος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Ἀριστοτέλους. Origenes lib. I. contra Celsum laudat ἐν τῷ πρώτῳ περὶ νομοθετῶν. Minimè verò confundi Hermippus hic debet cum antiquiore Hermippo, veteris comœdiæ poëta, ac XL [g] fabularum scriptore, quarum varias laudant Athenæus, Pollux, Stephanus, alij: ac Plutarchus quoque quinque ex eo versus citat in Pericle. Neque item confundendus, cum juniore Hermippo, patriâ Berytio, qui Hadriani temporibus vixit: ut suo loco dicetur.

a *In vitis.*
b *In præfat.*
c *Lib. I de magis.*
d *Libro de Theophrasto.*
e *Hermippus Smyrnæus in iis, quæ de Hipponacte scripsit.*
f *Libro tertio de discipulis Isocratis.*
g *Suid.*

Euergetæ etiam tempore Nymphis claruit, ut vel eo argumento colligi potest, quòd usque ad hujus regis tempora historiam suam perduxit. De hoc ita Suidas: *Nymphis Xenagoræ filius, Heracleotes, Ponticus, historicus, scripsit de Alexandro, & successoribus eius, ac successorum posteris* (περὶ Ἀλεξάνδρου, καὶ τῶν διαδόχων, καὶ ἐπιγόνων) *libros* XXIV. *item de Heraclea libros* XIII. *Continet autem res gestas post Epigonos usque ad tyrannorum eversionem, & usque ad tertium Ptolomæum.* Operis de Ptolomæis librum IX citat Ælianus lib. XVII de Animal. cap. III. Librum sextum de Heraclea laudat Athenæus lib. XII. Νύμφις [h] ὁ Ἡρακλεώτης ἐν ἕκτῳ περὶ τῆς πατρίδος. Ejusdem περίπλουν Ἀσίας [i] citat lib. XIII.

h *Nymphis Heracleensis libro sexto de patria sua.*
i *Asiæ, ut ita dicam, circumnavigationē.*

Etiam Sphærus, ut extremis Philadelphi annis fortasse aliquod nomen habere cœperit, tamen sub Euergete præcipuè floruit. Nam primùm, Laertio teste, Zenonis Cittiei auditor fuit. Obiit autem Zeno Olympiadis CXXIX anno primo, juxta

Eusebium

Eusebium in Chronicis. Hoc est annis XVII, antequam imperaret Euergetes. Post Zenonis verò obitum Cleanthem audivit: ut idem Laertius autor est. Qui & inter alia scripsisse refert de Eretriacis philosophis: item de Lycurgo, & Socrate, libros III: item de Rep. Laconica; cujus operis librum III citat Athenæus in quarto Δειπνοσοφ.

Quantum etiam conjectare possum, mox post bellum Punicum primum, quod quincto Ptolomæi Euergetæ anno desiit, historias suas scripsit Zeno iste, qui inter octo ejus nominis quartus est Laertio, & scripsisse eidem dicitur τὴν Πύῤῥου a ἱστορίαν εἰς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν: item ἐπιτομὴν b τῶν πεπραγμένων Ῥωμαίοις τε καὶ Καρχηδονίοις. Ibidem & alius Zeno commemoratur, qui ei numero est tertius: hunc scripsisse ait τὴν c ἐντόπιον ἱστορίαν ἑνιαίαν. Ac meminit ejus quoque Diodorus Siculus lib. V. d his verbis: Περὶ e μὲν οὖν τῶν ἀρχαιολογουμένων παρὰ Ῥοδίοις οὗτοι τινὲς μυθολογοῦσιν· ἐν οἷς ἐστι καὶ Ζήνων, ὁ τὰ περὶ ταύτης συνταξάμενος. Porrò uterque hic Zeno refricat mihi memoriam & tertij Zenonis, itidem historici, Laertio, quod miror, indicti. Est is Zeno Sidonius. Dicat aliquis, hunc Laertio esse numero octavum. Sed non ita est. Nam iste Sidonius, cujus Laertius meminit, fuit philosophus Epicureus, quemadmodum ibidem f dicitur, ac alibi g quoque ait, audiisse Apollodorum, discipulum Epicuri. At is, de quo nunc sermo est nobis, Suida teste, fuit philosophus Stoicus, ac Diodorum Cronum audivit, & præceptor fuit Zenonis Cittiei. Quamquam non satis liquet, quomodo Stoicum vocet præceptorem ejus Zenonis, qui primus philosophiam Stoicam condidit. Nam Zenoni eam sectam debere originem suam, satis convenit. Sed hoc utcunque est, ex magistro, & discipulo, ejus ætatē non obscurè perspicimus. Nam Diodorus Cronus temporibus Ptolomæi Soteris, sive Lagi, etiamnum in vivis erat; ut videre est ex vita ejus apud Laertium. Zeno autem Cittieus, quo tempore Alexander M. obiit, annorum jam erat XXXVII. Siquidem Laertius dicit, mortuum esse anno ætatis XCVIII, ac fuisse hunc annum primum Olympiadis CXXIX. qui à morte Alexandri fuerit annus LXI. Quare, si Suidæ standum est, vixerit iste Zeno Sidonius temporibus Alexandri M. Meritò verò aliquod nomen inter historicos obtinere, arguit, quòd, præter Socratis

a *Historiam eorum, quæ Pyrrhus in Italia gessit, & Sicilia.*
b *Epitomen eorum, quæ Romani & Carthaginenses gesserunt.*
c *Singularem librum de historia locorū.*
d *Pag. 227. edit. Rob. St.*
e *De antiquitatibus Rhodiorum hæc quidam literis prodiderunt: in quibus est Zeno, qui historiam illorū contexuit.*
f *In Zenone.*
g *In Epicuro.*

 apolo-

apologiam, etiam Sidoniaca scripserit: ut Suidas docet. Sed ad Euergetæ æquales redeamus.

Extremis etiam Euergetæ temporibus, quibus in Syria primùm Seleucus Κεραυνὸς, posteaque Antiochus Magnus regnabat, floruit poëta historicus, Euphorion, Polymneti filius, Cherronesiota, ut Hephæstion eum appellat, sive è Chalcide Eubœæ, ut Suidas scribit. Natus is fuit Olymp. CXXVI, quo tempore Romani Pyrrhum vicerunt; inque Ægypto Philadelphus, in Syria Antiochus Σωτὴρ regnabat. In poëtica discipulus fuit Archebuli, Theræi poëtæ; in philosophia autem, Lacydis, & Prytanidis. Charus fuit Niciæ, uxori Alexandri, Eubœæ regis, Crateri filij. Inde, multùm ditatus, contulit se in Syriam ad Antiochum Magnum, qui eum bibliothecæ regiæ præfecit. Ibique defunctus, Apameæ, vel, ut alij volunt, Antiochiæ sepultus fuit. Auctor horum Suidas. Ex quo etiam discimus, heroico versu scripsisse opus, cui Hesiodo nomen esset. Item Μοψοπίαν, sive Ἄτακτα [a]: quod opus Μοψοπία quidem inscribebatur, quia agebat de rebus Atticis: Attica autem olim Mopsopia dicta fuit, sive ab ejus nominis Oceani filiâ, quod Suidas [b] ait; sive potiùs à Mopso quodam, alio quàm vate, Tiresiæ filio, vel nepote, ut Eustathius [c] annotavit, & ante eum Strabo lib. IX. Ἄτακτα verò hunc commentarium nuncupavit, quia eo tractabat συμμιγεῖς ἱστορίας [d], ut ait idem Suidas. Unde & idem opus signari arbitror ab Athenæo lib. IV. ubi Euphorionem citat ἐν [e] ἱστορικοῖς ὑπομνήμασι: &, ne alium putes, disertim addit, Chalcidensem. Quantum verò ex obscuris, atque adeò corruptis Suidæ verbis colligere possum, opus hoc quinque libris constabat, ac eorum ultimus inscribebatur Χιλιὰς [f], eò quòd complectebatur oracula annorũ mille eventu comprobata. Apud Athenæum tamen lib. X lego: Μνημονεύει [g] ὁ ἀπὸ Εὐφορίων ὁ ἐποποιὸς ἐν Χιλιάσι. Sed parum fit verisimile, eum uni operi triplicem fecisse inscriptionem, Μοψοπίαν, Ἄτακτα, & Χιλιάδας. Quare legere malim Χιλιάσι, ut quinctus ejus operis signetur. Idem Athenæus testatur, scripsisse περὶ μελοποιῶν [h]: uti & περὶ Ἰσθμίων [i], cujus operis meminit lib. IV & XIV, ac disertim ἐποποιὸν [k] vocat, ut omnino intelligi Chalcidensis hîc debeat. Similiter Euphorionem hunc nunc Chalcidensem vocat Clemens Alexandrinus, ut lib. IV Στρωμ.

a Indigesta.
b In Euphorion.
c In περιήγησιν Dionys.
d Historiam miscellam.
e In historicis commẽtariis.
f Millenarius.
g Meminit eius Euphorio, poëta epicus, in chiliadibus.
h De poëtis lyricis.
i De isthmiis.
k Heroici carminis scriptorem.

nunc

nunc ποιητὴν, ut ἐν Περιηγητῇ. & lib. v Στρωμ. Sed fuit præterea Euphorio quidam rei rusticæ scriptor, cujus patria nescitur, testibus Varrone, & Columellâ, utroque initio operis de re rustica. Fuit item ejus nominis poëta tragicus, nobilis poëtæ Æschyli filius, qui fabulis patris, priusquam editæ forent, actis, quater vicit, ac etiam sua quædam edidit, Suida teste. Quare difficile est videre, quis horum signetur à Stephano, cùm toties Euphorionem laudat: aut etiam apud Clementem, qui libro I Στρ. citat Euphorionem περὶ Ἀλευάδων, ac lib. v versum adducit ex Euphorionis ἀντιγραφαῖς ad Theoridam: aut apud Parthenium in Eroticis, quorum cap. XIII historia de Harpalice ex Euphorione citatur: aut apud Athenæum quoque, cùm Euphorionem laudat in Ἀποδιδούσῃ. Quamquam satis sit verisimile, fabulæ ejus auctorem Æschyli filium esse, cùm Chalcidensis poëta non tam fabulas facere, quàm historias heroico carmine soleat complecti: unde ἐποποιὸς vocatur passim.

Eadem verò ætate vixit etiam Timarchus: quippe quem cum Apollonio, & Eratosthene, sub Ptolomæo Euergetæ vixisse, disertim dicat Suidas in Ἀπολλώνιος. Sed an historicus fuerit, ultrà dispiciendum. Ἐν τετάρτῳ περὶ τοῦ Ἐρατοσθένους Ἑρμοῦ [a] citat eum Athenæus lib. XI. Etiam Harpocrationi in Ἀργᾶς citatur Τίμαρχος ὁ Ῥόδιος. Quem cur non eundem putemus, caussæ nihil video. Etsi alter visum viro erudito. Sed argumenta, quibus pugnat, satis firma non sunt. Neque enim si Timarcho dicatur ἀργᾶς esse genus serpentis, quod alij κατὰ γλῶτταν dici putarunt, inde Timarchum fuisse glossographum consequitur: neque ut consequeretur, eò lectio vulgata sit sollicitanda, proq; Timarcho *Timachidas* legi debeat. Neque enim caussæ est quicquam, cur in tanto eorum numero, qui glossas tradiderunt, haut æquè Timarchus, ac Timachidas, esse possit. At, inquit ille, Timarchus, cujus Athenæus meminit, non fuit Rhodius. Sanè Rhodium quidem fuisse, non dicit Athenæus: sed si inde non esse Rhodium consequitur, nusquam natus sit, quia ubi natus sit, grammaticus ille uno hoc loco, quo ejus meminit, non expressit. Adde quod neque patriæ nomen ponitur, ubi Timachidas citatur. Nam libro II ἁπλῶς dicitur, Τιμαχίδας ἐν γλώσσαις. Quem tamen non alium puto ab Timachida illo, qui Rhodius vocatur lib. I & VII ejusdem Athenæi.

[a] *In quarto de Eratosthenis Mercurio.*

CAP.

CAP. XVII.

Aratus Sicyonius. Eratosthenis Cyrenæi ætas, & multiiuga scientia. Cur Βῆτα dictus. Timosthenes, & Pytheas Massiliensis, Eratosthene priores. Eratosthenis varia. Cui primo grammatici datum cognomen. Rhianus Benæus. Phylarchus. Patria eius incerta. Historiæ eius. Chrysippus Solensis. Tres alij Chrysippi Diogenes Laertius emendatur.

ADdam his alios, qui sub eodem quidem Euergete vixerint: sed ulteriùs aliquanto vitam extenderint. Eorum primus esto Aratus Sicyonius, qui, primo Olympiadis CXXXII anno, ipse annos natus tantùm XX, patriam suam Achæorum junxit Reip. eorumque prætor factus fuit, ut Polybius testatur lib. II. Factum hoc est quinquennio ante obitum Philadelphi. Euergetæ verò temporibus, qui XXVI annos imperavit, Acrocorinthum dolo occupavit; quæ antea fuerat in potestate Antigoni, Macedoniæ regis. Atque ita Corinthum quoque Achæorum junxit Reip. Multaque alia præclarè gessit, quæ peti possunt ex Polybio, item Plutarcho, qui Arati hujus vitam scripsit. Tandem, ut iidem narrant, à Philippo II Macedoniæ rege veneno est sublatus, Olympiadis CXLI anno III, qui septimus erat Ptolomæi Philopatoris. Scripsit Aratus historiam de rebus ab Achæis, & se ipso, gestis. Meminit ejus commentarij Plutarchus in Arato, item in Agide, qui Arato huic σύγχρονος [a] fuit.

[a] Æqualis.

Iisdem, & ultrà, temporibus vixit Eratosthenes Cyrenæus. Cujus ætatem utcunque ex eo videre est, quòd Strabo illum lib. I æqualem facit Aristonis, & Arcesilai. Sed distinctiùs eam hinc perspiciemus. Natus est sub Ptolomæo Philadelpho, anno primo Olympiadis CXXVI: sed à successore illius Ptolomæo Euergete arcessitus, Athenis venit in Ægyptum, atque ibi Alexandrinæ bibliothecæ præfectus fuit. Porrò autem floruit sub quarto Ptolomæo, cui cognomen Philopatori: ad cujus octavum annum eum collocat Eusebius in Chronicis. Denique anno

anno primo Olympiadis CXLVI, inediâ, ob hebetem oculorum aciem, deceſſit, annos natus LXXX: quo tempore regnabat Ptolomæus quinctus, qui dictus eſt Epiphanes. Atque hæc quidem ſatis manifeſta ſunt ex Suida *a*. Qui & auctor eſt nobis, præceptore uſum fuiſſe Callimacho; diſcipulum autem reliquiſſe Ariſtophanem Byzantium. Idem teſtatur, eum Platonem alterum, & πένταθλον, ſive quinquertionem dictum eſſe, ob multijugam ſcientiam. Sed operæ eſt ſcire de eo judicium Strabonis, gravis imprimis ſcriptoris. Ait ille, ex tractatione De bonis ab eo editâ, & declamationibus, atque aliis ſimilibus, ſatis liquere, medium tenuiſſe inter eum, qui philoſophari vellet, & illum, qui haut ſeriò auderet iſti ſe inſtituto dare; ſed eò uſque tantummodo progrederetur, ut philoſophari putaretur, aut philoſophiam duntaxat faceret παρέϐασιν *b* ab reliquo diſciplinarum orbe, ſive oblectamenti ſolùm cauſâ, ſive etiam doctrinæ gratiâ. Quare nihil mirum, ſi, ut Heſychius Mileſius tradit, τὸ βῆτα ſoleat vocari, eò quòd omni diſciplinæ genere, non quidem primas, ſed ſecundas tamen ferre ſoleat: nempe quomodo Martialis dicit lib. V. epigr. XXVII:

Dicas licebit beta me togatorum.

Eo verò ex Heſychij loco Suidam corrigi debere, ubi pro Βῆτα eſt βήματα, jam Joanni Meurſio eſt obſervatum. Cujus ſententiam firmare viſum etiam altero ſcriptore. Nempe Marciano Heracleota. Is in periplo ſuo, cùm de Timoſthene egiſſet, ſubjungit *c*, καὶ *d* μετ' ἐκεῖνον Ἐρατοσθένης, ὃν Βῆτα ἐκάλεσαν οἱ τοῦ Μουσείου προστάντες. Scripſit Eratoſthenes geographiam, quo in opere Timoſthenis de portubus librum exſcripſit. Idem Marcianus: Ἐρατοσθένης *e* ὁ Κυρηναῖος, οὐκ οἶδα τί παθὼν, τὸ Τιμοσθένους μετέγραψε βιβλίον, βραχέα τινὰ προσθεὶς· ὡς μηδὲ τοῦ προοιμίου τοῦ μνημονευθέντος ἀποσχέσθαι, ἀλλ' αὐταῖς λέξεσι κἀκεῖνο τοῦ οἰκείου προσθεῖναι συγγράμματος. Timoſthenes ille paullò grandior fuit Eratoſthene. Nam vixit ſub Philadelpho. Quod docet Strabo lib. IX. Τιμοσθένης *f* ὁ ναύαρχος τοῦ δευτέρου Πτολεμαίου, ὁ καὶ τοὺς λιμένας συντάξας ἐν δέκα βίβλοις. Marcianus Heracleota in Periplo: Τιμοσθένης *g* ὁ Ῥόδιος ἀρχικυβερνήτης τοῦ δευτέρου Πτολεμαίου γεγονώς. Opus ejus de portubus præcipuè laudabat Eratoſthenes: ſed ſæpius in eo peccâſſe, arguit Strabo lib. II. Nec poſt Timoſthenem ſolùm, ſed etiam Pytheam Maſſilienſem, ſcripſit Eratoſthenes.

a *In* Ἐρατοσθένης, & Ἀπολλώνιος.

b *Digreſſionẽ.*

c *Pag. 95. edit. Auguſt.*

d *Et poſt eum Eratoſthenes, quẽ Beta nuncupabãt præfecti Alexandrinæ bibliothecæ.*

e *Eratoſthenes Cyrenæus neſcio quo pacto Timoſthenis librum in ſuum trãſtulit, pauca quæpiam addens: adeo ut nec procœmio eius, quẽ dixi, abſtineat, ſed ad verbũ illud proprio apponat operi.*

f *Timoſthenes ſecundi Ptolomæi claſſi præfectus, qui de portubus volumen compoſuit decem libris conſtans.*

g *Timoſthenes Rhodius, qui præcipuus gubernator fuit ſecundi Ptolomæi.*

tosthenes. Nam Strabo lib. II. cùm dixisset, Polybium inquirere in Dicæarchum, Pythiam, alios, ait eorum, qui geographiam tractarint, ultimum ab eo vocari Eratosthenem. Est verò is Pytheas Massiliensis, qui in epitome Artemidori Ephesij, inter veteres geographos editâ, numeratur in illis, qui periplum orbis scripsere. Sed redeamus ad Eratosthenem. Scripsit hic quoque grammatica: imò primum hunc putant grammatici, seu philologi nomine appellatum: quod alij tribuunt Apollodoro Cumano, teste Clemente lib. I Στρωμ. Scripsit quoque, ut Suidas dicit, dialogos multos de vacuitate doloris, astronomiam seu situm stellarum, de sectis philosophorum, poëmata, & historias; quarum potissimùm caussâ ejus meminimus hoc loco. Crebra illius mentio apud Strabonem. Plutarchus quoque meminit in Lycurgo, Alexandro, Demosthene, & alibi. Atque idem in Themistocle commentarium ejus de divitiis citat. Elegiam ejus adfert Eutocius Ascalonita comment. in Archimedem. Sed multa quoque alia scripsit, de quibus clarissimum Joannem Meursium vide in notis partim ad Hesychium Milesium, partim ad Nicomachi Geraseni enchiridion. Ad LXXX, ut Suidas ait, annum pervenit, sive LXXXII, ut Lucianus ait in Longævis.

Eratostheni huic æqualis erat Rhianus Benæus, Suida teste. Est autem Βήνη Cretæ civitas. Nobilis fuit grammaticus, & poëta, Athenæo etiam memoratus lib. XI, & Stobæo serm. de imprudentia. Stephanus citat ejus Eliaca, Thessalica, Iliaca, Achaica, & Messeniaca. Pausanias in Messeniacis magis commendat Rhiani Messeniaca, licet carmine scripta, quàm historiam ejusdem argumenti contextam à Myrone Prienensi. Unde Rhianum hunc poëtam historicum fuisse, cognoscimus. Pausaniam ipsum vide.

Etiam Euergetæ, & Philopatoris ætate vixit Phylarchus, qui & Philarchus in plerisque codd. vocatur. Eum aliqui Atheniensem, aliqui Naucratitam, alij Sicyonium, vel etiam Ægyptium fuisse, prodiderunt [a]. Præter compendium fabulosum [b], περὶ τῆς τοῦ Διὸς ἐπιφανείας [c], item librum de inventis, & alium de significationibus, etiam scripsit duodetriginta historiarum libros, quas [d] ordiebatur ab expeditione Pyrrhi in Peloponnesum: perducebat verò usque ad mortem Ptolomæi Euergetæ, & Beronices, item Cleomenis Lacedæmonij, qui

a *Suidas.*
b *Idem.*
c *De Iovis adventu.*
d *Suidas.*

ab

ab Antigono victus in Ægyptum fugerat ad Ptolomæum Euergeten: sed, eo mortuo, ab successore illius, Ptolomæo Philopatore, in carcerem fuit conjectus. Obitus iste Euergetæ incidit in Olympiadis CXXXIX annum IV. Ex eo Phylarchi opere septimum *a* librum citat Apollonius Alexandrinus in historia commentitia, & alibi *b* vigesimum. Meminit & Plutarchus in Themistocle: & sæpe imprimis Athenæus, qui vigesimum secundum advocat lib. XI, vigesimum quinctum lib. VI, & XII, atque alios item alibi adducit. Scripsit præterea Phylarchus res Antiochi, & Eumenis Pergameni, teste eodem Suida. Quo loco procul dubio intelligit Antiochum Magnum, & Eumenem II., quorum ille desiit imperare anno primo Olympiadis CLI: hic verò annò III Olympiadis CLV. Et istorum quidem temporibus quin Phylarchus vixerit, nullus ambigo. De stylo ejus ita censet Halicarnasseus *c*, planè illum in collocatione verborum negligentem esse: uti & Durim Samium, & Polybium Megalopolitanum, & alios juniorum.

a *Cap. 14.*
b *Cap. 18.*
c *Lib. περὶ συνθέσ. ὀνοματ.*

Videtur verò & Chrysippo Solensi locus esse aliquis inter historicos. Siquidem σύγγραμμα edidit περὶ τῶν ἀρχαίων φυσιολόγων *d*, teste Laertio *e*. Imò Plutarchus quoque in Parallelis minoribus citat Chrysippi libros de rebus in Italia gestis. Dicet aliquis, non meminisse Laertium ejus operis. Non diffiteor: verùm is, cum scripsisse dicat volumina IↃCCCVII, tantùm recenset CCCCXXXI: ut omninò quædam incuriâ, seu scriptoris, seu librarij, omissa sint. Nec tamen repugno, sicui Chrysippus iste alius à Solensi esse videatur. Nam præter eum etiam fuit Chrysippus Gnidius medicus, à quo Erasistratus multa se didicisse profitetur: item alius, Erasistrati discipulus: ac tertius Ptolomæi medicus, qui calumniâ oppressus duro, à rege suo, supplicio affectus fuit: & alius, qui Georgica scripsit. Nominat istos Laertius. Solensis verò quin Ptolomæi Euergetæ, & Philopatoris ætate vixerit, dubium non est. Nec obstat, quod apud Laertium legitur, obiisse eum Olympiade XLIII. Nam id perspicuè falsum est. Imò error est annorum quadringentorum: quod facilè comprobatur. Nam Chrysippus fuit discipulus Cleanthis, Cleanthes Zenonis Cittiei, qui, ipso teste Laertio, Olymp. CXXX superstes erat, annumque agebat octogesimum. Non igitur Chrysippus mori potuit Olymp. XLIII, trecentis

d *Opus de antiquis physicis.*
e *In Chrysippo.*

 & am-

& amplius annis antequam natus esset, sed Olymp. CXLIII. Nimirum, qui Laertium exscripsit, pro ρ'μγ' scripsit μγ'. Quod ita esse, ex Suida etiam liquet, qui disertim refert, obiisse Chrysippum ἐπὶ ἑκατοστῆς τεσσαρακοστῆς τρίτης Ὀλυμπιάδος a. Inde igitur Laertius emendandus, quod mirum nec ei, qui Laertium transtulit, nec summo viro, qui eruditis eum notis illustravit, fuisse animadversum.

a *Centesima & quadragesima Olympiade.*

CAP. XVIII.

Philochorus quando vixerit. Suidas emendatus. Quæ scripserit Philochorus. Stesiclides Atheniensis. Ptolomæus Agesarchi. Argumentum historiæ eius. Simleri lapsus. Asclepiades, Diotimi filius. Error Suidæ. Asclepiades Tragilensis. Polemon Euegeti. Ætas cùm Aristophanis Byzantij, tum Polemonis huius. Variæ urbes de Polemonis patriâ certantes. Vnde Ἑλλαδικὸς dictus sit, & Στηλοκόπας. Varia eius scripta.

ATque isti vixere sub Ptolomæo Euergete, & Philopatore. Nunc ulteriùs proferamus gradum ad eos, qui sub Ptolomæo Philopatore, & Epiphane floruerunt. Vixit autem eorum tempore Philochorus, Cygni filius, vates atque aruspex Atheniensis. Ætatem ejus inde ruspamur, quòd Eratosthene jam sene adolescens fuerit, teste Suida: item quòd ibidem dicitur periisse insidiis Antigoni, cùm Ptolomæo addictior esse diceretur: quæ lectio si recta est, intelligi debet Antigonus ὁ Δώσων a, & Ptolomæus Euergetes. Sed obstat, quòd Antigonus iste obiit mox post victoriam de Dardanis partam, Olympiadis CXXXIX anno III. Eo autem tempore Eratosthenes, qui annos vixit LXXX, tantùm erat annorum LIV. Siquidem superiùs dicebamus, eum natum fuisse anno primo Olympiadis CXXVI. Demus, ultimo Antigoni anno sublatum ab eo rege esse Philochorum. At tum Eratosthenes quatuor tantùm annos supra quinquagesimum natus erat. Atqui, Eratosthene jam sene, Philochorus erat adolescens. Consequetur igitur Philo-

a *Cognomento Daturus.*

Philochorum in adolescentia periisse. Verùm hoc verisimile non est de eo, qui tam multa monumenta, ac tantum nomen reliquerit. Quare apud Suidam pro Αντιγόνου legendum censeo Αντιόχου, ut intelligatur Antiochus Magnus, qui imperare cœpit anno proximo post obitum Antigoni τοῦ Δώσονος, ac rexit annis XXXVI. Ptolomæus verò, cui Philochorus studebat, fuerit Ptolomæus Philopator, vel potiùs successor ejus Epiphanes.

Philochori hujus meminere cùm alij, tum Plutarchus in Theseo, Gellius lib. XV cap. XX, Tertullianus de anima cap. XLVI, Clemens lib. V Στρωματ. Harpocration in Αγνίας, & Αδυνάτοι Αλωπεκῆ, & Αντιγραφεύς, & alibi. item Africanus lib. III chronographiæ apud Eusebium lib. X præpar. Euangel. ubi & Atheniensem appellat. Scripsit de Attica libros XVII: quibus, ut Suidas ait, complectebatur res gestas Atheniensium, eorumque reges, & prætores usque ad tempora Antiochi Θεοῦ. Opus verò hoc adversus Demonis historiam Atticam scripserat. Sextum Ατθίδος citat Harpocration in Διαψήφισις, septimum in Φυλὴ, uti & Athenæus lib. VI. nonum verò citârat idem Athenæus lib. V. Opus de Archontibus pars erat commentariorum de Attica. Ejus seorsim meminit Marcellinus in vita Thucydidis. Ubi etiam alterum nominat, qui de Archontibus scripserit, Demetrium Phalereum. De utroque laudat Didymum, quem hoc ex Zopyro dicit referre. Tertius etiam, qui hoc argumentum tractaret, fuit, Stesiclides Atheniensis. Quem de Archontibus, & Olympionicis, librum reliquisse, Laertius indicat in vita Xenophontis. Præterea scripserat Philochorus περὶ μαντικῆς α. Meminit Athenæus lib. XIV. Ac πρῶτον περὶ μαντικῆς nominat Clemens lib. I Στρωματέων, τρίτον Suidas in ἐγγαστρίμυθος. Τετράπολιν quoque edidisse, ex eodem Suida scitur, item Athenæi lib. VI. Præterea edidit Salaminis origines, item Olympiadum libros duos, insuper de Atheniensium certaminibus libros XVII, item epitomen historiæ Atticæ, adhæc librum de rerum inventionibus, & alia multa, de quibus Suidas. a De divinatione.

Etiam Ptolomæi Euergetæ, & Philopatoris temporibus, floruisse videtur Ptolomæus, Agesarchi filius, Megalopolitanus, qui historiam scripsit Ptolomæi Philopatoris, quarti regis Ægyptij. Nec cur homo Megalopolitanus ejus res gestas

consignaret, caussa nulla erat. Nam Cleomenes, rex Spartanus, Megalopolim, frustra obsistente Philopœmene, ceperat, diripuerat, incenderat. Paullò pòst verò ab Antigono, qui Achæis venerat auxilio, devictus, in Ægyptum fugerat ad Ptolomæum Euergeten; qui opem ei promisit adversus Achæos. Sed altero pòst anno moritur Euergetes: succedit verò Philopator, qui Cleomenem in carcerem compegit. Ita Achæi, quibus & se junxerant Megalopolitani, Philopatoris beneficio liberati fuerunt gravissimi belli metu, quod à Cleomene, & Ægyptiis impendebat. Nec indignus planè erat Philopator, cujus res gestæ proderentur. Nam imperium quidem auspicatus fuit à paricidio, homo impius: sed multa tamen strenuè gessit; præsertim adversum Antiochum Magnum. Nam ereptam ei Cœlesyriam iterum Ægyptio addidit regno. Ista igitur, aliaque, hic Agesarchi filius persequebatur: de quo ita Athenæus lib. VI: Πτολεμαῖος ὁ τοῦ Ἀγησάρχου, Μεγαλοπολίτης γένος, ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν περὶ τὸν Φιλοπάτορα ἱστοριῶν, συμπότας φησὶ τῷ βασιλεῖ συνάγεσθαι ἐξ ἁπάσης τῆς πόλεως, οὓς προσαγορεύεσθαι γελοιαστάς. Tertium ejus operis citat lib. X. Meminit quoque historiæ istius lib. XIII. Uti etiam Clemens in Προτρεπτικῷ, & ex eo Arnobius lib. VI. Cujus hæc verba: *Agesarchi Ptolomæus de Philopatore quem edidit primo, Cinyram regem Paphi cum familia omni suá, imò cum omni prosapiâ, in Veneris templo situm esse, literarum auctoritate declarat.* Josias Simlerus *b* suspicatur scripsisse etiam περὶ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ βασιλείων, & de animalibus, quæ in eis nutriuntur. Sed est is Ptolomæus Euergetes secundus. Quod ostendunt hæc Athenæi verba in XIV: Πτολεμαῖος ε ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ δωδεκάτῳ τῶν ὑπομνημάτων περὶ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ βασιλείων λέγων, καὶ περὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ζώων τρεφομένων, φησίν. Unde etiam videmus, non esse eam justi operis inscriptionem, quod putabat vir eruditus: sed hoc solùm dicere Athenæum, in commentariis istis alicubi de eo argumento fieri mentionem.

Etiam Ptolomæi Epiphanis ætas vidit Asclepiadem, Diotimi filium. Hic oriundus erat Nicæâ, ortus verò Myrleæ, quæ & ipsa Bithyniæ est civitas, dicta postea Apamea. Audivit Apollonium, Callimachi discipulum, æqualem Eratosthenis, Euphorionis, & Timarchi, teste Suida. Hinc ejus ætas non obscurè patet. Uti & inde, quòd Suidas disertè dicat; Asclepiadem

a *Ptolemeus, Agesarchi filius, civis Megalopolitanus libro secundo historiarum Philopatoris, coactos fuisse tradit ex omnibus civitatibus regi cõpotores, quos Ridiculos nominabant.*

b *Appendice biblioth. Gesn.*

c *Ptolomæus rex libro duodecimo commẽtariorum, ubi loquitur de regis palatio, quod est Alexandriæ, & animalibus, quæ in eo nutriuntur.*

piadem hunc ſub Philopatore, qui Euergetæ ſucceſſit, adoleſcentem commoratum Alexandriæ: floruiſſe autem ſub regibus Pergamenis, Attalo & Eumene. Eumenes enim Attalo ſucceſſit ſeptimo Ptolomæi Epiphanis anno : ut hæc probè conveniant cum eo, quod dixi. Sed quod Suidas ſubjungit, tempore Pompeij Magni Romæ docuiſſe, id verum eſſe non poteſt. Nam ſeptimus annus Ptolomæi Epiphanis eſt quartus Olympiadis CXLV. Unde ad tertium annũ Olympiadis CLXVIII, hoc eſt Urbis conditæ annum IↃCXLVIII, quo Pompeius & Cicero nati fuere, anni ſunt, XCI. Quomodo Pompeij tempore adoleſcentes docebat Romæ, qui tot annis floruit ante natum Pompeium? De quo mox plura. Varia ſcripſiſſe, Suidas teſtatur. Quæ ea ſint, non addit. Sed, in Ὀρφεύς, citat illius librum περὶ γραμματικῶν, cujus & meminit is, qui Arati vitam ſcripſit. Libri περὶ Νεστορίδος mentio non ſemel eſt apud Athenæum lib. XI. Ὑπόμνημα τῆς Ὀδυσσείας laudat Etymologus in Ἀρναῖος. Præter quæ etiam Βιθυνιακὰ ſcripſit. Ex eo opere primum librum adducit Parthenius Erot. XXXV : decimum item citat Apollonij ſcholiaſtes in lib. II. Etiam Aſclepiades ſcripſit res geſtas Alexandri M. teſte Arriano lib. VII de expeditione Alexandri. Ac Athenæus lib. III ex Aſclepiadis Ægyptiacis citat librum LX. Sed incertum, an vel Ægyptiaca, vel Alexandri hiſtoria, ſit Myrleani. Nam præter eum alij quoque hujus nominis celebrantur: eoſque inter ὁ [a] τὰ τραγῳδούμενα γράψας ἐν ἓξ βιβλίοις: quem Tragilenſem fuiſſe, teſtis eſt Stephanus in Τράγιλος. Meminere ejus, Plutarchus in Iſocrate, Athenæus lib. X, Harpocration in Δυσαύλης, Heſychius in Ῥησίαρχος, & plerique ſcholiaſtæ. Alios etiam ejus nominis ſuggeret Joannes Meurſius notis ad Chalcidium.

[a] *Qui ſex libris ſcripſit de iis, quæ tragœdiis decantantur.*

Præterea Ptolomæi Epiphanis temporibus vixit Polemon, Euegeti filius. Siquidem Polemon iſte, Suida teſte, æqualis fuit Ariſtophanis Byzantij, grammatici ejus, cujus librum [b] de perſonis, & alterum [c] in Callimachi tabulas, atque alia, citat Athenæus. At Ariſtophanes Eratoſthenis diſcipulus erat, qui ſub Ptolomæo Euergete, & Philopatore floruit: ſub Epiphane autem mortuus fuit anno ætatis octogeſimo. Quare Ariſtophanes, cujus æqualis Polemo eſt, floruerit imprimis ſub Epiphane: uti diſcipulus eius Ariſtarchus, ſub Philome-

[b] *Athen. lib. 14.*
[c] *Idem extremo lib. 9.*

tore,

tore claruit Olymp. CLVIII, quemadmodum prodidit Eusebius in Chronicis, & Suidas in *Aristarchus*. Alterum etiam argumentum accedit, quòd Polemo, eodem Suida auctore, audiit Panætium Rhodium. Hoc sub Epiphane factum putamus. Nam Panætius jam provectior vixit cum Scipione Æmiliano, ut ait Cicero lib. IX ad Att. & Tuscul. I. At Scipionem Philometoris, qui Epiphani successit, & Euergetæ secundi æqualem fuisse, satis liquet.

De hujus Polemonis patriâ dissentientes admodum fuere veterum sententiæ. Nam, ut Athenæus in VI testatur, Samium aliqui putarunt, nonnulli Sicyonium, alij Atheniensem, ut Heraclides Mopseates: alij aliter, ut Suidas, qui Iliensem facit ex Glycea, Iliaco pago. Vocatus etiam Ἑλλαδικὸς, quasi dicas Græcanicum, aut Græciensem: nempe quia Athenis in civium numerum fuisset adscriptus, ut Suidas ait. Idem dictus est Στηλοκόπας, ut ex Herodico, Cratetis discipulo, tradit Athenæus a. Et certissima est conjectura doctissimi Casauboni b, ita fuisse nuncupatum παρὰ c τὸν κόπον τὸν παρὰ τῆς στήλας. Nam hoc clarè dicunt verba ex Polemone ab eo adducta, ubi laudat στήλην d, ἐν ᾗ ψήφισμα Ἀλκιβιάδου. Et manifestè confirmant tituli librorum, qui supersunt. Siquidem librum scripsit περὶ e τῶν κατὰ πόλεις ἐπιγραμμάτων, teste Athenæo lib. X. Item περὶ f τῆς Ἀθήνησιν ἀκροπόλεως, ut idem docet lib. XI. Sive, ut integrè titulum apponamus ex Strabonis lib. IX. τέτταρα g βιβλία περὶ τῶν ἀναθημάτων τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει. Item, quorum alibi idem meminit Athenæus, περὶ h τῶν ἐν Λακεδαίμονι ἀναθημάτων, περὶ i τῆς ποικίλης ἐν Σικυῶνι στοᾶς, περὶ k τῶν ἐν Σικυῶνι πινάκων. Alia quoque multa scripsit. Ea inter orbis descriptionem, sive geographiam, teste Suida. Hinc Straboni lib. IX περιηγητὴς l vocatur. Uti & Athenæo lib. IX. Πολέμων m ὁ περιηγητὴς ἐν τῷ περὶ Σαμοθράκης. Idem scripsisse dicit περὶ n τῶν ἐν Σικελίᾳ ποταμῶν. Ac Suidas auctor est, consignâsse origines urbium Phocensium, item de cognatione urbium Ponticarum cum Atheniensibus: adhæc de urbibus Laconicis: præterea descriptionem Ilij, tribus comprehensam libris. Apud Athenæum verò lib. III etiam nominatur liber περὶ ἄρτου o, & περὶ p Μωρύχου, & libro XI q τὰ πρὸς Τίμαιον συγγράμματα, quorum librum quintum citat lib. III, librum VI libro X, librum XI libro XV.

Eidem

a *Lib. 6.*
b *Animadversionibus in Athen. lib. 6. cap. 5.*
c *Ob laborem circa pilas & statuas.*
d *Pilam, in qua Alcibiadæ decretum.*
e *De inscriptionibus, quas videre est in urbibus Græciæ.*
f *De arce Athenarum.*
g *Libros quatuor de donariis in Athenarum arce.*
h *De donariis, quæ erant Lacedæmone.*
i *De pœcile porticu Sicyonis.*
k *De tabulis quæ Sicyone habentur.*
l *Qui orbem descripsit.*
m *Polemon, qui orbem descripsit, libro de Samothracia.*
n *De fluviis Siciliæ.*
o *De pane.*
p *de Moricho.*
q *Eorũ, quæ ad Timæum scripsit.*

Eidem Athenæo, penè extremo libro IX, celebratur ἐπιστολὴ περὶ ἀδόξων ὀνομάτων [a]. Item libro XI Ἑλλαδικὸν [b], & τὰ [c] πρὸς Ἀδαῖον, καὶ Ἀντίγονον συγγράμματα, quorum librum primum citat lib. XI, librũ V, & VI libro IX: item περὶ [d] τοῦ Διὸς κῳδίου, lib. XII, libro verò XIII, περὶ [e] τῶν ἐν Καρχηδόνι πέπλων. Ac eo ipse libro advocantur αἱ [f] περὶ Νεάνθη ἀντιγραφαί. Quamquam fortasse aliqua ex his sint Polemonis Atheniensis, discipuli Xenocratis ejus, qui Platoni in Academia successit. Iliensis Polemonis meminit & Strabo lib. IX. Antiquissimus verò eorum, quos mentionem Polemonis ejus fecisse invenio, est Asclepiades Myrleanus. Siquidem, quod dicebam, æqualem fuisse Aristophanis Byzantij, ejusce rei hunc Asclepiadem auctorem laudat Suidas. Unde quæstio exsurgit, quomodo Asclepiades ille Polemonis ætatem scriptis voluerit consignare, si æquales erant? An dicemus, utrumque vixisse quidem sub Ptolomæo Epiphane, quod clarè adeo evicimus, ut negari non possit: sed diu post Polemonem superfuisse Asclepiadem, etsi non quanto spatio putavit Suidas, qui Pompeij tempore Romæ docuisse ait? An potius duos statuemus Asclepiadas Myrleanos? unum patrẽ, vel potiùs avum; alterum filium, aut nepotem; ex quibus unum fabricârit Suidas. Ac illum quidem dicemus cum Polemone vixisse temporibus Ptolomæi Epiphanis: junior verò fuerit is, quem Pompeij tempore ait docuisse Romæ. Sanè quid aliud Suidam in spissum adeò errorem impellere potuerit, non video.

CAP. XIX.

Polybius quando natus, quamdiu vixerit, quanto primùm in honore fuerit apud suos, ac quanto postea favore cum complexi sint Romani. Quousque historiam suam perduxerit. Cur historiam suam vocârit καθολικήν. *Eiusdem de bello Numantino historia. Ambigua elogij verba, quo à Livio ornatur. Quanti eum fecerit M. Brutus. De stylo eiusdem iudicium. Scylacis adversus Polybium liber. De ætate Scylacis dissensus Dionysii à Suida. Scylacis geographi scripta.*

EPiphanis temporibus cœpit quoque in aliqua dignitate esse Polybius Megalopolitanus, filius Lycortæ: sed imprimis

N floruit

a Epistola de nominibus obscuris.
b De Græcanicis liber.
c Libri ad Adæum & Antigonum.
d De vellere ovis Iovi immolatæ.
e De peplis Carthaginis.
f Opere, quo Neanthi rescripsit ut se defenderet.

floruit tempore Ptolomæi Philometoris. Natus fuit Olympiadis CLXIII anno IV, anno Romæ IↃXLVIII, P. Cornelio Scipione (qui postea dictus Africanus) primùm consule cum P. Licinio Crasso. Quod ita esse, constat ex Luciani Macrobiis, ubi obiisse dicitur anno ætatis octogesimo secundo. Satis autem convenit; discessisse eum annis XVII ante natum Ciceronem: nempe Olympiadis CLXIV anno I, anno V. C. IↃCXXX, Q. Cæcilio Metello, cui postea nomen Baleatico, & T. Quinctio Flaminio coss. Unde si retro tempora legamus, satis parebit id, quod dixi. Annos natus XXIV cum Lycorta, & filio ejus cognomine; item cum Arato, Arati filio, legatus ab Achæis ad Ptolomæum Epiphanem missus fuit, Olympiadis CXLIX anno IV, Romæ conditæ IↃLXXIII, A. Posthumio Albino & C. Calpurnio Pisone coss. Anno ætatis ejus XXXVII, Olympiadis CLII anno V, Romæ conditæ IↃLXXXV, L. Æmilio Paullo II, & C. Licinio consulibus, Ptolomæi duo, Ægypti reges, postularunt ab Achæis auxilium, & nominatim, ut Lycortas socialibus præesset copiis, Polybius verò equestribus. Verumtamen res ea non successit. Anno proximo, quo consules erant Q. Æmilius Pætus, & M. Julius Pennus, Romam venit: utpote unus ex mille Achæis maximè suspectis, quos, ne domi rebus novis studerent, in Italiam evocarant Romani; unde eos ἀνακεκλημένους a vocat Polybius; uti & κατηπωμένους b Plutarchus φυγάδας c nominat. Septendecim annis pòst, propter Polybij imprimis gratiam, isti φυγάδες Achivi, qui tum trecenti tantùm supererant, potestatem accepere redeundi in patriam. Nempe Olympiadis CLVII anno II, Romæ IↃCVI, L. Quinctio Flaminio, & M. Acilio Balbo consulibus. At Olympiadis CLVIII anno I, Urbis Romæ IↃVI, P. Cornelius Scipio Africanus Æmilianus Polybium secum in Africam duxit. Vbi pleraque ex Polybij consilio egit. Quod & locus ille Ammiani indicat lib. XXIV. *Legerat* (Julianus) *AEmilianum Scipionem cum historiarum conditore Polybio Megalopolitano Arcade, & triginta millibus, portam Carthaginis impetu simili subfodisse.* Hoc, quod Ammianus dicit, anno proximo contigit: nempe ejusdem Olympiadis anno II. Biennio pòst, puta Olympiadis ejusdem anno IV, à conditâ Urbe anno IↃCVIII, Q. Fabio Max. Æmiliano, & L. Mancino coss. Polybius in

a Vocatos.
b Accusatos.
c Exules.

Græcia fuit, ac coram spectavit cladem eam, cùm à L. Mummio Corinthus diriperetur & incenderetur: ut testatur Strabo lib. VIII γεωγραφουμένων. Ac huc usque etiam historiam suam perduxit Polybius. Erat ea librorum XXXVIII, quibus complectebatur gesta annorum LIII: nempe ab initio belli Punici secundi, usque ad Macedonici regni eversionem, quibus paucos annos attexuit. Nec Romanorum solùm, etsi horum imprimis, sed simul aliarum orbis gentium celebriorum res gestas narrat: unde suam ἱστορίαν καθολικὴν a appellat. Istis verò XXXVIII libris præmisit duos εἰσαγωγικοὺς b: quibus tempora percurrit à Roma per Gallos, Brenno duce, captâ, usque ad primam trajectionem in Siciliam: quod initium fuit primi belli Punici: & inde κατ' ἐπιτομὴν c, sed paullò fusiùs tamen, quàm priora, exequitur cætera usque ad bellum Punicum secundum. Ut in universum fuerint libri XL: ex quibus quinque primi ad nos salvi atque incolumes pervenerunt: ex cæteris solùm excerpta habemus. Ex Tullij verò lib. V epistolarum d etiam scimus, separato opere scripsisse de bello Numantino, quod idem Scipio Æmilianus gessit, qui Karthaginem delevit. Mirum verò Livium non alio elogio Polybium dignari, quàm scriptoris non spernendi; præsertim cùm integros ex eo libros prope ad verbum describat. Sed possumus id κατὰ λιτότητα intelligere: quod omnino fieri debere, multis ostendere conatur Casaubonus. Et sanè aut hoc faciendum, vel meritò candorem in Livio requiramus. Marcus quidem Brutus, prudens rerum æstimator, ac præterea acris adeò verborum censor, ut nec Cicero ei satisfaceret, tanti Polybium fecit, ut etiam ultimis atque adflictissimis temporibus, partim ad solatium, partim ad vitæ institutionem, non modò legeret studiosissimè, sed etiam, quæ ab eo fusiùs dicta essent, compendio constringeret.

a Universalē.
b Ut manuductio essent.
c Compendio.
d Epist. ad Lucceium.

Quod ad dictionem Polybij, Halicarnassensis quidem Dionysius incuriam ejus reprehendit, & minùs accuratam verborum comprehensionem. Sed profectò nihil mirum videtur, dictionis comtæ minùs rationem habere virum adeò seriis semper deditum, vel, ut cum Strabone loquar, τὸ οὕτως ἐσπουδασμένον ἄνδρα. Nempe suffecit ei τὸ ἔμπρακτον e καὶ τὸ ἀληθὲς τῶν ἐννοιῶν, quod Græci critici dicunt. Quemadmodum pluribus disserit Casaubonus suis ad Polybium notis. Verùm ut sanè Polybius

e Efficacia ac veracitas conceptuum.

 eloquen-

eloquentiâ cedat Herodoto, Xenophonti, & præterea uni alterique Græcorum; attamen civilem prudentiam si spectes, & scientiam militarem, nulli fuerit secundus. Narrare contentus non est, sed etiam monet, duplici fungens munere, historici, & philosophi. Quod immeritò sugillat Patricius. Vide & quæ de Polybio diximus in Arte historica, cùm alibi, tum imprimis cap. XXII.

Adversus nobilem hunc historicum scripsit Scylax quidam: imò, si Suidam audimus, nobilis ille geographus, ac historicus, etiam Straboni laudatus lib. XIV, & Stephano in Καρύανδα: illi dicitur ὁ παλαιὸς a συγγραφεὺς, huic ὁ παλαιὸς b λογογράφος. Scriptum illud, quòd dixi, Suidas vocat ἀντιγραφὴν c πρὸς τὴν Πολυβίου ἱστορίαν. Sed metuo, ne erret Suidas. Sanè quis non potiùs fidem habeat Ælio Dionysio, qui in primo de Alexandria libro scripsit, Scylacem d sua dicâsse Dario? Qui sine dubio est Darius Codomannus. Vixerit igitur tempore Alexandri magni. Alia multa scripsisse ex his Suidæ cognoscimus: *Scylax Caryandensis (Caryanda verò est urbs Cariæ prope Halicarnassum) mathematicus, & musicus, scripsit navigationem extra columnas Herculis, de Heraclide Mylassorum rege, terræ ambitum* &c. Scylacis γῆς περίοδος, sive, ut vulgo inscribitur, περίπλους, primùm beneficiò Davidis Hœschelij prodiit in lucem unà cum Marciani Heracleotæ, Artemidori Ephesij, Dicæarchi Messenij, & Isidori Charasceni geographicis.

a *Antiquus historiarum scriptor.*
b *Historicus antiquus.*
c *Cõtrarium scriptum adversus Polybij historiam.*
d *Anonymus in vita Scylacis.*

CAP. XX.

Heraclides Lembus. De patria eius dissensus veterum. Vnde Lembi acceperit cognomen. An idem sit Heraclides, qui sex Successionum libros, quique Sotionis & Satyri compendium scripsit. Heraclidæ tres alij, Magnesius, Cumanus, Cretensis. Agatharcides Cnidius. Eundem videri, qui Samius dicitur. Artemidorus Aristophanius. Stratones octo. In Laertio defectus paucorum verborum de quincto Stratone, qui videtur esse Strato geographus. A. Albini, hominis Romani, de rebus

Romanis historia Græcè scripta. Vt Cato Albinum hunc festivè riserit. Res ea paullò aliter relata à Plutarcho, quàm Nepote. Albinus iunior, poëta, quem cum priori confuderit Gesnerus.

VEnio ad alios, quos Polybio æquales esse, magis sit compertum. Qualis est Heraclides, Serapionis filius, cognomento Lembus. Siquidem à Suida vixisse dicitur temporibus Ptolomæi sexti, hoc est Philometoris, qui imperare cœpit Olympiadis CL anno primo, desiit verò anno tertio Olympiadis CLVIII. De patria non satis convenit. Nam Diogenes ipse dubius inquit, Καλατιανὸς (malim Καλλατιανὸς) ἢ Ἀλεξανδρεύς. Est verò Καλλατία in Mœsia minori, juxta Ptolomæum. Suida neutrum probat. Nam Ὀξυρυγχίτην appellat. Est autem Oxyrynchus Ægypti civitas, teste eodem Ptolomæo: item Strabone, & Stephano in Ethnicis. Meminit Heraclidæ hujus Laertius quoque in Pythagora, ubi Serapionis filium vocat: in quo ei cum Suida probè convenit. Lembi cognomentum præter Laertium, & Suidam, ei dant Athenæus lib. XIII, & Festus Pompeius in *Romam*. Sed Laertius etiam caussam nominis explicat. Scripsisse ait Λεμβευτικὸν [a] λόγον, ὅθεν καὶ Λέμβος ἐκαλεῖτο. Præter eam orationem fecit grande historiarum opus, ex quo librum XXI citat Athenæus lib. VIII, ac XXXVII nominat lib. III. Etiam τὰς [b] πρὸς Ἀντίοχον συνθήκας edidisse, auctor est Suidas [c]. Insuper Laertius disertim dicit, eum scripsisse τὴν [d] διαδοχὴν ἐν ἓξ βιβλίοις. Procul dubio autem hoc vult, prodidisse, qui philosophorum, alij aliis, in schola successerint. Sed quæritur, an opus hoc fuerit compendium Sotionis, quem de eoipse argumento scripsisse, constat. Sanè Laertius in Demetrio citat Ἡρακλείδην [e] ἐν τῇ ἐπιτομῇ τῶν Σωτίωνος διαδοχῶν. Si idem est Heraclides, fuerit junior Sotione. Sed Sotion, Tiberij demum ætate vixit, si is est, quem Plutarchus in Alexandro Potamonis Lesbij æqualem fuisse, dicit. Et profectò aliud est Successionum sex libros scribere: aliud ejus argumenti compendium facere ex Sotione. Quare vivendum, an non alius sit hic Heraclides. Utcunque hoc est, planè censeo, eundem esse, qui scripserat epitomen librorum Sotionis de Successionibus,

a *Orationem Lembeuticam, unde & Lembus vocabatur.*
b *De fœdere facto cũ Antiocho.*
c *In Heraclides.*
d *Successionẽ libris sex.*
e *Heraclidem in epitome Successionum Sotionis.*

 ac

ac eum, qui fecerat epitomen librorum Satyri de Vitis. Sanè Ἡρακλείδην ἐν τῇ τῶν Σατύρου βίων, non semel ipse nominat Laertius *a*. Mirum verò nusquam apponere eum cognomen, quo Heraclidem hunc distinguat ab aliis, cùm XIV ipse Heraclidas agnoscat: eosque inter etiam, qui historiam non minùs, quàm Lembus tractarint. Uti est Heraclides Magnesius, Mithridaticorum scriptor, & Heraclides Cumanus, qui quinque fecit libros de rebus Persicis: cujus operis meminit quoque Athenæus lib. III. XI. & XII, ac Etymologus in Δακάνης. Et fortasse alij etiam fuere, cùm non desint, qui vicinum argumentum tractarint, ut Heraclides Cretensis, cujus librum περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι πόλεων *b* Apollonius citat Hist. Mirab. cap. XIX.

a In Pythagora, Empedocle, & Zenone.

b De civitatibus Græciæ.

Etiam Ptolomæi Philometoris tempore vixit Agatharcides Cnidius. Hic à Strabone celebratur lib. XIV. ubi inter illustres Cnidi viros esse dicitur Ἀγαθαρχίδης *c* ὁ ἐκ τῶν περιπατῶν, ἀνὴρ συγγραφεύς. Unde & Peripateticum fuisse discimus. Quod si sequimur tralationem Xylandri, vixerit Julij Cæsaris temporibus. Ita enim habet: *Præterea Agatharcides Peripateticus, unus de amicis divi Cæsaris.* Sed ex Græco codice suppleri sic locus debet: *Præterea Agatharcides, peripateticus, historicus: nostrâ verò ætate Theopompus, unus de amicis divi Cæsaris.* Fortè typographi incuriâ verba intermedia sunt omissa. Sed omnino vixit tempore Heraclidæ Lembi: quippe cujus fuerit anagnostes, ut Photius disertè scribit bibliothecæ suæ tmemate CCXIII. Quantus fuerit, & quàm varia scripserit, ibidem Photius ostendit. Apud eundem Photium tmem. CCL, supersunt summa capita ex libro primo & quincto de rubro mari, cæterisque rebus, quæ fidem excedunt. Athenæo lib. XII citatur Ἀγαθαρχίδης *d* ὁ Κνίδιος ἐν δεκάτῳ περὶ Ἀσίας. Idem lib. IV laudat τῶν Εὐρωπιακῶν *e* librum XXVIII. libro IX citat librum XXXIV. libro VI etiam advocat librum XXXVIII, & aliis locis alios ejusdem operis libros. Plutarchus, scriptor libri de fluminibus, citat eum ἐν *f* τοῖς Φρυγιακοῖς, quo loco de Marsya agit. Meminit Agatharcidæ quoque Photius in excerptis ex septimo Theophylacti Simocattæ, & Josephus lib. I adversus Apionem, ubi & egregium adducit fragmentum. Eo narrat, ut Stratonice, deserto marito Demetrio, in Syriam venerit, spe nubendi Syriæ regi: sed, eâ spe elusa, bellum illi moverit, ac tandem, dum

c Agatharcides peripateticus, historicus.

d Agatharcides Cnidius lib. decimo de Asia.

e Rerum Europearum.

f De Phrygia.

ſomnio paret, capta ſit in Seleucia. Item, ut Ptolomæus Lagi filius, cum ſciret, Judæos ſeptimo die feriari, Hieroſolyma nullo negotio ceperit, dum cives admittere eum malunt, quàm pugnando ſabbathum violare. Plutarchus initio parallelorum minorum citat Agatharcidem Samium in ſecundo rerum Perſicarum. Eundem hunc, ac Cnidium, eſſe exiſtimat Geſnerus [a]. Nec abnuerim, cùm inſolens non ſit, ut à gemino loco cognomen indatur: ut non uno loco hujus operis oſtendimus.

Iiſdem temporibus claruit Artemidorus, cognomento Ariſtophanius, quod nomen habuit à præceptore Ariſtophane Grammatico, uti & Diodorus, qui eapſe de cauſſa ſimiliter dictus Ariſtophanius. Atque hæc res utriuſque ætatem ſatis oſtendit. Artemidorus, præter gloſſas ὀψαρτυτικὰς [b], librum ſcripſit de Doride; ut ex quarto Athenæi libro cognoſcimus.

Sub Ptolomæo Philometore etiam floruiſſe videtur Strato [c] ἱστορικὸς, Φιλίππου καὶ Περσέως τῶν Ῥωμαίοις πολεμησάντων γεγραφὼς πράξεις: ut Laertius inquit [d], qui octo enumerat Stratones. Primus eſt Iſocratis diſcipulus. Alter Theophraſti auditor, & in ſchola ſucceſſor; præceptor autem Ptolomæi Philadelphi, qui ſcholæ præeſſe cœpit Olymp. CXXIII, eamque tenuit annis XVIII, ut Apollodorus in Chronicis ſcripſit. Hic Phyſicus cognominatur, quia imprimis in ſpeculatione naturæ verſaretur. Quàm multa autem ſcripſerit, Laertius indicabit. Ea inter fuit liber *De inſomniis*, quem ſignat Tertullianus lib. de Anima cap. XLVI. Tertius eſt medicus, Eraſiſtrati ſeu diſcipulus, ſeu alumnus. Floruit autem Eraſiſtratus ſub Ptolomæo Philadelpho, teſte Euſebio in Chronicis. Quartus eſt hiſtoricus, quem tempore Ptolomæi Philometoris, & Perſei, ultimi Macedoniæ regis, vixiſſe putamus, eò quòd illud potiſſimùm bellum tractandum ſuſceperit, quod Romani cum Perſeo, & patre ejus Philippo, geſſerunt. Quinctus quis ſit apud Diogenem deſideratur. Omnino aliquid deeſt. Sextus eſt poëta, epigrammatum ſcriptor. Septimus, medicus antiquus, etiam memoratus Ariſtoteli, ſive Ariſtocli, prout legit Laertij interpres. Octavus vocatur Περιπατητικὸς [e] βεβιωκὼς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Quem opus hiſtoricum de rebus inventis ſcripſiſſe, oſtendunt hæc verba Clementis Alexandrini lib. I Στρωμ. Στράτων [f] ὁ Περιπατητικὸς ἐν τοῖς περὶ εὑρημάτων ταῦτα ἱστόρησε. Videmus, non

a *In biblio-theca.*

b *Eorum, quæ pertinent ad res culinarias.*

c *Hiſtoricus, Philippi & Perſei, qui adverſus Romanos pugnarunt, geſtorũ ſcriptor.*

d *In Stratone.*

e *Peripateticus, qui Alexandriæ vixit.*

f *Strato Peripateticus retulit hos libris de rebus inventis.*

non meminisse Laertium Stratonis geographi, quem sub Tiberio vixisse dicit Suidas. Sed fortasse is erat quinctus, qui nunc desideratur. Mirum verò, quod & Strato iste Amasenus fuisse dicitur. Nam Amasenus quoque erat Strabo, & geographus quoque est, & sub Tiberio vixit. Quare vel Suidas, vel librarius, Strabonem, Stratonemque, confudisse videtur. Sanè hoc verisimilius sit, quàm quod somniabat Franciscus Patricius, nobilem illum geographum, quem veteres omnes Strabonem vocant, Stratonem dici oportere.

Est & Romanus homo, qui tēporibus Philometoris historiam Græcè scripsit, sed de rebus Romanis. Est is A. Posthumius Albinus, qui cum L. Licinio Lucullo consul fuit anno Urbis IↃCII, M. Cicero in Bruto: *Nam & A. Albinus, is qui Græcè scripsit historiam, qui consul cū L. Lucullo fuit, & literatus, & disertus fuit.* Gellius lib. III. cap. X. *Albinus, qui cum L. Lucullo consul fuit, res Romanas oratione Græcâ scriptitavit.* Refert deinde, ut Albinus veniam sibi imperitiæ petierit, quòd homo Romanus Græcâ oratione uteretur, quæ à gente suâ esset alienissima: M. Cato autem propterea eum festivè riserit, quòd maluerit culpam deprecari, quàm culpâ vacare. Ipsum vide hoc fusiùs narrantem ex libro Cornelij Nepotis de viris illustribus. Idemque legere est apud bonorum scriptorum lavernam, Macrobium, in prooemio Saturnalium. Narrat quoque id Plutarchus in Catone, sed paullò aliter: ac pro Albino vocat Labienum. Verba ejus sunt: Ποσομίου Λαβιήνου γεγραφότος ἱστορίας Ἑλληνιστὶ, καὶ συγγνώμην παρὰ τῶν ἀκροωμένων αἰτοῦντος, εἰρωνευόμενος ὁ Κάτων ἔφη, δοτέον εἶναι συγγνώμην, εἰ τῶν Ἀμφικτυόνων ψηφισαμένων ἀναγκασθεὶς ἔγραψε. *Cùm Labienus Græcè historias scripsisset, ac veniam ab audientibus petiisset, Cato ridens dixit, planè veniam dari debere, si Amphictyonum decreto adactus scripsisset.* Priscianus in septimo citat tres versus istos ex Albini lib. I rerum Romanarum:

Ille cui ternis Capitolia celsa triumphis
Sponte Deûm patuere, cui freta nulla repostos
Abscondêre sinus, non tutæ mœnibus urbes.

Esse eiusdem Albini, censet Gesnerus [a]: sed planè sunt junioris Albini: qui versibus illis triplicem signat Pompei ex tribus orbis partibus triumphum: ex Africa unum de Hiarba: alterum ex Hispania de Sertorio: tertium ex Asia de Mithridate, ac piratis.

a *In biblioth.*

CAP. XXI.

Ptolomæus Euergetes, qui & κακεργέτης, rex idem, atque historicus. Apollodorus grammaticus. Vulgata in Athenæo lectio firmata. Mnaseæ tres, Patrensis, Berytius, Colophonius. Demetrius Scepsius. Argumentum operis, quod Τρωικὸν διάκοσμον inscripsit. Metrodori quatuor, Scepsius, Chius, Lampsacenus, & Atheniensis. Menecrates quinque. Aristodemi Nisæi duo. Alij illustres grammatici Nisæi. Aristodemus Alexandrinus. Aristodemus Eliensis. Herodicus Crateteus. Clitomachi liber de sectis.

A sexto Ptolomæo accedo ad filium ejus Ptolomæum Physconem, qui & Euergetes secundus vocatur. Est is Πτολεμαῖος a ὁ ἕβδομος Αἰγύπτου βασιλεύσας, ὁ αὐτὸν μὲν Εὐεργέτην ἀνακηρύττων, ὑπὸ δὲ Ἀλεξανδρέων κακεργέτης ὀνομαζόμενος: ut de eo loquitur Athenæus lib. XII. Dicitur scripsisse ἱστοριῶν b βιβλία κδ. Ὑπομνήματα vocat Athenæus lib. II. Πτολεμαῖος c δὲ ὁ Εὐεργέτης, βασιλεὺς Αἰγύπτου, εἷς ὢν Ἀριστάρχου τοῦ γραμματικοῦ μαθητῶν, ἐν δευτέρῳ ὑπομνημάτων γράφει οὕτως. Atque ut hic secundi meminit libri, ita primum citat libro X, septimum lib. II, octavum libro VI, nonum in IX, duodecimum libro XIV. ubi loquitur de regiis palatiis, quæ sunt Alexandriæ, & animalibus, quæ ibi nutriuntur.

Sub hoc Euergete secundo floruit Apollodorus Atheniensis, Asclepiadis filius, grammaticus, primus versuum autor, qui τριμάμβων nomine censentur. Siquidem & hic unus ex discipulis fuit Aristarchi grammatici, & Panætij philosophi, ut Suidas testatur. Exstant ejus bibliotheces, sive de Deorum origine, libri tres. Sed præterea Chronica scripsit. Diogenes Laertius in Empedocle: Ἀπολλόδωρος d δὲ ὁ γραμματικὸς ἐν τοῖς χρονικοῖς φησίν. Ejus operis etiam meminit in Thalete, item Lucianus in Macrobiis, Gellius lib. XVII. cap. IV. Clemens Alexandr. lib. I. Στρωμ. atque alij multi. Ex Athenæo etiam discimus, scripsisse περὶ e τῶν Ἀθήνησι ἑταιρίδων, item περὶ f κρατήρος,

a *Ptolomeus, septimus Ægypti rex, qui se ipsum Euergetem, hoc est beneficum, nuncupabat; ab Alexandrinis verò Cacergetes, sive maleficus, vocabatur.*

b *Historiarũ lib. 24.*

c *Ptolomeus verò Euergetes, rex Ægyptius, unus discipulorum Aristarchi, in secundo commentariorum scribit hoc pacto.*

d *Apollodorus verò Grammaticus in Chronicis.*

e *De scortis, quæ erant Athenis.*

f *De cratere.*

τῆρος, ut vulgò quidem legitur ῥησειδίου, adhæc περὶ νεῶν καταλόγου [a], & περὶ [b] ἐτυμολογιῶν, item τὰ περὶ Σώφρονος, qui non libri erant de Sophrone, sed libri interpretantes Sophronem: ut bene Caſaubonus [c] in Athenæum obſervat. Eorũ cõmentariorũ librum IV citat Ariſtophanis ſcholiaſtes ad Veſpas. Apollodori hujus meminit quoque Joſephus lib. II contra Apionẽ, ubi ait, ex eo conſtare, nihil riſu dignum ab Antiocho Epiphane inventum eſſe in templo Hieroſolymitano, cùm illud vaſtaret. Nec rara illius mentio ſcholiaſtis: ex quibus Pindari interpres ejus meminit in od. I Olymp. & in od. X Nem. Diſtinguere verò ab hoc oportet Apollodorum Artemitam, Parthicorum ſcriptorem, qui de Hircania & Bactriana, accuratiùs multò, quàm alij, ſcripſerunt. Eum Athenæus quoque citat ἐν δ Παρθικῶν. De lectionis hujus veritate ambigit vir ſummus. Sed Strabonis locus, quem dixi, ſcrupulum tollit. Alij quoque multi hoc nomine fuerunt, quos commemorare longum eſſet: & ſcripſit de iis commentarium Scipio Tettus.

a *De catalogo navium apud Homerum.*
b *De origine vocabulorũ.*
c *Lib. 7. cap. 6.*

Phyſconi ſimiliter æqualis fuit Mnaſeas: quando & iſte, ut ait Suidas [d], diſcipulus fuit Ariſtarchi, qui Phyſconem docuit, ut antè diximus. Neque ignoro, fuiſſe etiam Mnaſeam Berytium, quem de arte dicendi, & verbis Atticis, ſcripſiſſe, idem Suidas ait: item Mnaſeam Colophonium, aut Locrum, qui Pægnia edidit, teſte Athenæo in ſeptimo. Verùm obſcuri ſunt iſti præ Mnaſea Patarenſi, vel Patrenſi: cujus crebra adeò mentio apud veteres: ut omnino veriſimile ſit, non alium à Suida intelligi, quàm Patrenſem, cùm nulla addatur nota διακριτική [e]. Mnaſeas hic ſcripſit περίπλουν, ut vocat Athenæus lib. VIII, Μνασέας inquit, Πατρεὺς ἐν τῷ περίπλῳ [f]: ſive περιήγησιν, ut eſt apud Stephanum in Εγγελᾶνες, ubi Mnaſeam ἐν γ περιηγήσεων [g] citat. Idem περὶ Ἀσίας [h] ſcripſit, ut ex ejuſdem Athenæi lib. VIII conſtat. Sed imprimis celebrantur ejuſdem Εὐρωπιακὰ, unde locum adducit Suidas in Περξιδίκη, primum librum citat Arpocration in Ἱππέα: tertium autem Athenæus in XII, item Fulgentius Planciades voce *Veſpillones*. Meminit Mnaſeæ etiam Fl. Joſephus lib. I contra Apionem, ubi eum Judæorum quoque mentionem facere ait. Item Arnobius lib. III adverſus gentes.

d *In Eratoſthene.*
e *Qua ab aliis diſtinguat.*
f *Mnaſeas Patrenſis in periplo.*
g *Lib. tertio de orbis deſcriptione.*
h *De Aſia.*

Num & memorandus nobis Demetrius Scepſius? Diſcipulus is Cratetis, & Ariſtarchi fuit: ut Strabo dicit lib. XIII.

Unde de ætate liquet. Sed an Demetrius hic, quem Grammaticum Strabo appellat, etiam inter historicos qualecunque nomen mereatur, non injuriâ aliquis in dubium vocet. Scripsit quidem Τρωικῦ διακόσμυ a libros, quod etiam Strabo refert: & Stephanus in Σιλίνδιον ex iis citat librum XVI, Athenæus libro III meminit decimiquinti libri, & vigesimisexti, & alibi quoque alios laudat. Sed opus hoc propriè erat commentarius in eam partem Iliados B. quâ recenset copias Troianas. Interea verum est, eo commentario retulisse, quo genere essent duces Troiani, quæ ipsi, quæ majores gessissent, quales illæ gentes atque urbes forent, quibus præessent: ut historicum & geographicum fuerit opus. Meminit hujus scriptoris etiam Harpocratio in Αδράστεια. Fuit vir dives, ac nobilis, & admodum φιλολόγος, ut Laertius dicit, qui eum undecimo loco refert inter viginti illustres Demetrios. Continuò de eodem adjungit, ut provexerit Metrodorum Scepsium, unde hujus Metrodori ætatem cognoscimus. Fuit iste Metrodorus postea legatus Mithridatis Eupatoris ad Tigranem, qua de re plura Strabo lib. II. Estque idem ille, qui à Romanorum odio cognomen invenit, interque alia Romanis objecit, quòd Volsinios propter duo millia statuarum expugnassent. Auctor Plinius lib. XXXIV. cap. VII. Hujus Metrodori libros περὶ ἀλειπτικῆς b citari video ab Athenæo lib. XII. Sed nihil ejus historicum invenio. At alibi idem Athenæus meminit Metrodori historici. Est is Metrodorus Chius, cujus Troica laudat. Fuit præterea Metrodorus Lampsacenus, familiaris Anaxagoræ philosophi, qui Olymp. LXX floruit, juxta Eusebium in Chronicis: ac, ut idem ait, mortuus est Olymp. LXXIX. Metrodori hujus ex omnigenâ Phavorini historiâ meminit Laertius in Anaxagora. Fuit quoque Metrodorus Atheniensis, sectâ Epicureus. Ejus ætas inde liquet, quòd discipulus, ac familiaris fuit Epicuri, eandemque ac ille meretricem Leontium amârit: cujus rei etiam Joannes Saresberiensis meminit lib. VII de nugis curialium cap. XI. Præit verò Laertius, qui & septennio ait ante Epicurum esse defunctum. At Epicurus est mortuus Olymp. CVII. quo tempore Philippus, Alexandri M. parens, duodecimum regnabat annum. Quæ Metrodorus iste scripserit, ex eodem Laertio discere est. Nos ea præterimus, quia

a *Ordinationis copiarum Troianarum.*

b *De ratione inungendi athletas, & aliis ad magistrum gymnasii pertinentibus.*

nihil ad historiam faciunt.

Aristarchi quoque discipulus fuit Menecrates Nisæus, teste Strabone in XVI. Verba ejus adducemus, cum de filio illius Aristodemo dicetur. Videndum verò, an hic sit Menecrates iste, cujus historiam de Nicæa Bithyniæ citat Plutarchus in Theseo. Res eo obscurior est, quia patriam non addit. At præter Nisæum quatuor celebrantur hujus nominis. Unus medicus Syracusius, de cujus fastu multa Athenæus in VII, pauca item Suidas. Alter poëta Comicus, cuius fabula Μανέκτωρ, ἢ Ἑρμιονεύς, Suida teste. Tertius Menecrates Ephesius, quem carmine de re rustica scripsisse, auctor est Varro lib. I Rei Rust. cap. I. Estque idem Menecrates poëta, ex quo se profecisse scribit Plinius in VIII Hist. Nat. Quartus est Menecrates Xanthius, qui Troiam ab Ænea Achivis proditam fuisse, tradidit: ut refert Dionysius Halicarnass. lib. I. Antiq. Rom. Hujus Lyciaca citant Stephanus in Ἀρτύμνησος, & Antonius Liberalis, Metamorph. XXXV.

Etiam sub Euergete secundo, & post eum, floruit Aristodemus: quippe qui filius sit Menecratis ejus, qui Aristarchum audivit, ipseque etiam Aristarchi fuerit discipulus. De posteriori auctor scholiastes in od. VII Nem. Ἀριστόδημος δὲ ὁ Ἀριστάρχου μαθητής. De Menecrate parente auctor Strabo lib. XIV. qui etiam docet, fuisse Nisæum, & præter eum fuisse item alterum Aristodemum, itidem Nisæum, sed juniorem, quippe qui docuerit Pompeium Magnum. Verba Strabonis sunt ista: Ἄνδρες δὲ γεγόνασιν ἔνδοξοι Νυσαεῖς, Ἀπολλώνιός τε ὁ Στωικὸς φιλόσοφος τῶν Παναιτίου γνωρίμων ἄριστος, καὶ Μενεκράτης Ἀριστάρχου μαθητής· καὶ Ἀριστόδημος, ἐκείνου υἱός, οὗ διηκούσαμεν ἡμεῖς ἐσχατογήρω νέοι παντελῶς ἐν τῇ Νύσῃ, καὶ Σώστρατος δὲ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀριστοδήμου, καὶ ἄλλος Ἀριστόδημος, ἀνεψιὸς αὐτοῦ, ὁ παιδεύσας Μάγνον τὸν Πομπήιον, ἀξιόλογοι γεγόνασι γραμματικοί. ὁ δ' ἡμέτερος, καὶ ἐρρητόρευε, καὶ ἐν τῇ Ῥόδῳ, καὶ ἐν τῇ πατρίδι δύο σχολὰς συνεῖχε, πρωῒ μὲν τὴν ῥητορικήν, δείλης δὲ τὴν γραμματικὴν σχολήν· ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ τῶν Μάγνου παίδων ἐπιστατῶν ἠρκεῖτο τῇ γραμματικῇ σχολῇ. *Nysa illustres protulit viros, Apollonium, Stoicum philosophum, Panætij auditorum optimum, & Menecratem, Aristarchi discipulum, & Aristodemum, eius filium (quem nos iam decrepitum audivimus Nysæ, admodum adolescentes) item Sostratum, huius filium, item alium Aristodemum, huius*

a Aristodemus, Aristarchi discipulus.

huius consobrinum, qui docuit Pompeium Magnum. Hi omnes egregij fuerunt grammatici: noster etiam rhetoricam docuit, & in Rhodo, atque in patria, duas scholas habuit: ita ut mane rhetoricam, vesperi grammaticam tractaret: sed Romæ, filiis Pompeij præfectus, grammaticâ scholâ fuit contentus. Ex his colligimus, priorem Aristodemum vixisse temporibus Ptolomæi Euergetæ secundi. Nam fuit discipulus Aristarchi, qui sub Ptolomæo Philometore floruit, ut antea dictum. Alter verò, qui Pompeij liberos docuit, vixerit circa Olymp. CLXXVIII. Nam Pompeius natus fuit anno secundo Olymp. CLXVIII, initium verò belli Pompeiani, quod liberi Pompeij post patris obitum continuarunt, incidit in annum tertium Olymp. CLXXXII. Ex quibus tempus conjectare non est difficile. Fuit & Aristodemus ὁ Ἀλεξανδρεὺς memoratus scholiastæ Pindari in od. I Isthm. item Ἀριστόδημος ὁ Ἠλεῖος, cujus mentio apud Harpocrationem in Ἑλλανοδίκαι. Difficile igitur est dicere, cujus Aristodemi sit collectio fabularum, de qua Plutarchus in parallelis minoribus, cap. XXXV. ubi ex tertia congerie narrat, ut Helena, cùm immolanda esset ad averruncandam Lacedæmone pestilentiam, aquilæ beneficio fuerit liberata. Idem judicium esto de libris Aristodemi περὶ εὑρημάτων a, quorum meminit Clemens in primo Στρωματ. Item, de epitome Aristodemi τῆς καθόλου b Ἡρωδιανοῦ πρὸς Δαναὸν, de qua Suidas. Meminere Aristodemi etiam Varro lib. IX de L. L. & Tertullianus lib. de anima cap. XLVI.

a *De rerum inventione.*
b *Vniversæ doctrinæ Herodiani ad Danaum.*

Quemadmodum verò horum ætatem perspicimus ex eo, quod Aristarchi fuerint discipuli: ita cognoscimus, eâdem ætate vixisse Herodicum Crateteum, eò quòd à præceptore Cratete hoc cognomen acceperit. Nam Crates erat æqualis Aristarchi: imò gravis inter Grammaticos istos diu contentio fuit, ut Suidas testatur, quem vide in *Crates*, & *Aristarchus*. Sed an Herodicus iste historicum quid scripserit, minùs evidens est. Sanè κωμῳδούμενα c ejus non multùm ad historiam. Scripsit & de parasitis: quod opus magis hujus loci erit, si eo vitas & dicta factaque parasitorum consignavit. Puto nec aliena ab historico fuisse argumento ejus σύμμικτα d ὑπομνήματα. Omnium verò istorum meminit Athenæus.

c *De iis, quæ ad comœdiam pertinent.*
d *Miscellanea.*

Clitomachus quoque his temporibus scripsit libros de sectis, quorum primum citat Laertius in Aristippo. Sed neque an opus

opus hoc historicum propriè fuerit, dicere possim. De ætate verò satis arbitror liquere. Nam Carneadis auditor fuit, floruitque circa Olymp. CLXII. cujus anno quarto obiit magister ejus Carneades, ut Apollodorus in Chronicis scripsit, & ex eo Laertius in Carneadis vita. Clitomachi versum citat Stobæus serm. CIII. Vide, sis, quæ de Clitomacho scripsere, Laertius in vita ejus, Stephanus in Καρχηδὼν, & Suidas in Clitomachus.

CAP. XXII.

Publius Rutilius Rufus. Quo usus sit genere dicendi. Eius orationes, & libri de Vita sua, in quibus & historia de bello Numantino. Historia Græcè ab eo scripta. Eius exilium. Livij vulgaris scriptura refellitur, veraq́ lectio, præeunte Corrado, indicatur. Mutia, *Græcorum festum. Quanti exulem Rutilium fecerint Asiatici. Quàm fortiter exilium tulerit. Artemidorus Ephesius. Artemidorus Daldianus. Eius ætas. Artemidorus Cnidius. Artemidorus Aristophanius. Artemidorus alius tempore Traiani. Iterum de Asclepiade Myrleano. Eius* περιήγησις *gentium Hispanarum. Asclepiades AEgyptius. AEgyptiaca huius esse, non Myrleani. Alexander Cornelius Polyhistor. Eiusdem captivitas, manumissio, mors misera, & fœdum commentum de Moso muliere, quæ leges tulerit Iudæis. Varia eius scripta. Elogium eius ex Clemente, & Suida.*

OCtavus è Ptolomæis fuit Lathyrus: cujus tempus est tripartitum. Nam primùm ipse imperium Ægypti habuit: hinc, eo ejecto, regnavit mater Cleopatra cum juniore filio Alexandro: postremò, dejecto Alexandro ob interfectam Cleopatram, Lathyrus iterum regno restitutus fuit. Primis, mediisque temporibus floruit Nautius, ut quibusdam vocatur, vel, quod verum ejus prænomen est, Publius, Rutilius Rufus, qui cum C. Mallio consul fuit anno ab V. C. sexcentesimo quadra-

quadragesimo nono, Olympiadis CLXVIII anno IV. Hic, licet homo esset Romanus, tamen inter historicos Græcos etiam nomen profitetur suum, ut postea liquebit. Fuit orator, pro illis temporibus, bonus. Ait Tullius in Bruto, *in quodam tristi & severo genere dicendi versatum, fuisseq; naturâ vehementem & acrem, multâ operâ, multâque industriâ: quæ erat propterea gratior, quòd idem magnum munus de iure respondendi sustinebat.* Addit deinde, *Sunt eius orationes multæ, multa præclara de iure, doctus vir, & Græcis literis eruditus, Panætij auditor, prope perfectus in Stoicis.* Ex orationibus ejus, quas multas fuisse, Tullius hoc loco ait, duæ ab antiquis celebrantur: una de modo ædificiorum, de qua Tranquillus in Augusto a, & Val. Max. lib. II. cap. III. altera pro L. Cærucio ad populum, ex qua verba pauca Diomedes adducit lib. I. Nec orator modò, philosophus, ac jurisconsultus, quod Cicero hîc dicit; sed historicus etiam fuit. Scripsit enim libros de Vita sua, quorum sæpius meminit Sosipater lib. II. Item historiarum libros, quos laudant Velleius Paterculus lib. II, Gellius lib. I. cap. XVI, & Plutarchus in Pompeio. Multa ex iis in Iberica sua transtulit Appianus, ut ipse testatur. Ex quo etiam discimus, complexum iis fuisse historiam belli Numantini, in quo ipse tribunus militârat sub consule P. Cornelio Scipione Africano Æmiliano. Meminit ejusce rei & Suidas in Ῥουτίλιος. Eum verò, cùm Græcis literis eruditus esset, ut ait Tullius, libros etiam Græcè scripsisse, indicat Athenæus in quarto, Ῥουτιλίῳ b, inquit, τῷ τὴν Ῥωμαικὴν ἱστορίαν ἐκδεδωκότι τῇ Ἑλλήνων φωνῇ. Ac ne alium ab eo, de quo dicebamus, putes, addit operâ Apicij cujusdã (non ejus, qui Tiberij ætate vixit, sed hujus fortasse avi) in exilium fuisse ejectum. Quod probè convenit cũ illo in epitoma Livij lib. LXX. *P. Rutilius, vir summæ innocentiæ, qui legatus C. Marij proconsulis à publicanorũ iniuriis Asiam defenderat, invisus equestri ordini, penes quẽ iudicia erant, repetundarum damnatus in exilium missus est.* Quamquam verum non est, quod hîc dicitur, Rutilium Marij proconsulis in Asia fuisse legatum. Nec enim unquam Marius in Asiam proconsul fuit missus: etsi P. Sulpicius, seditiosus tribunus pl. legem tulerit, ut pro Sylla Marius adversus Mithridatem mitteretur. Sed nec ivit Marius, quia, ut Sulpitij factum rescivit Sylla, cum infesto exercitu ex Campania Romam venit, ac

a *Cap. 89.*

b *Rutilio, qui historiam Romanã Græca scripsit lingua.*

ac Sulpicij, & Marij factionem, Urbe expulit. Nec si in Asiam isset, hoc multum ad rem faceret: quia ante legem eam Sulpicij Rutilius jam erat damnatus. Nam legem istam Sulpicius tulit, P. Cornelio Syllâ Felice, & Q. Pompeio Rufo Coss. anno ab V.C. IↃCLXVI. At quadriennio antè in exilium actus est Rutilius, C. Claudio Pulchro, & M. Perpennâ coss. Nec tamen Livij tam errorem hunc puto, quàm librariorum, qui, ut Sebastianus Corradus non immeritò suspicatur, ex *Mutij* fecere *Marij*. posteaque, cùm prænomen huic Caio fuisse scirent, etiam Q. in C. commutarunt. Favent huic coniecturæ verba Asconij in III contra Verrem: *Q. Mutius Asiam singulariter rexerat: adeò ut dies festus à Græcis in honorem eius constitueretur, qui diceretur Mutia.* Et imprimis in Divinationem: *Q. Mutij Scævolæ quæstor Rutilius Rufus damnatus est, quòd cum prætore consenserit suo, ne publicani aliquid agerent in provincia sua. quo cognito, equites Romani (nam tum ante Syllana tempora iudicabant) damnarunt eum. Hic est Mutius, in honorem cuius Asiani diem festum Mutia nominabant.* Prudenter itaque Asiam potissimùm exilij sedem delegit: cui quàm gratus fuerit, ostendunt verba hæc Valerii Maximi lib. II cap. X: *Asiam petenti omnes provinciæ illius civitates legatos secessum eius opperientes obviam miserunt. Exulare aliquis hoc loco, an triumphare iustiùs dixerit?* Quàm fortiter exilium tulerit, argumento est, quòd (ut Fabius refert libri XI cap. I) *revocante eum L. Syllâ, manere in exilio maluit.* Unde & Ovidius [a] de eo:

a De Ponto lib. I. eleg. 4.

Et grave magnanimi robur mirare Rutilî,
Non usi reditus conditione dati.

Et Seneca lib. de providentia cap. III: *Infelix est Rutilius, quòd qui illum damnaverunt, caussam dicent omnibus seculis? quòd æquiore animo passus est se patriæ eripi, quàm sibi exilium? quòd Syllæ dictatori solus aliquid negavit, & revocatus non tantùm retro cessit, sed longiùs fugit?* Idem dicit initio epist. XXIV, & LXXIX. Sed & vide eum sexto de beneficiis cap. XXXVII. Consenuisse eum Smyrnæ, literis intentum, Orosius ait lib. V. cap. XVI. Unde & de eo Ovidius [b]:

b Ibidem.

Smyrna virum tenuit, non Pontus, & hostica tellus.

A Romano homine venio ad Græcos. Primus sit Artemidorus Ephesius, qui ut Marcianus Heracleota in Periplo testatur, vixit κατὰ τὴν ρξθ' Ὀλυμπιάδα, hoc est Olympiade CLXIX, quo

tẽpore, Ptolomæo Lathyro ex Ægypto pulſo, mater eius Cleopatra regnabat cum juniore filio Alexandro, qui totus in matris erat poteſtate. Periplum ſcripſit libris undecim, ut ibidem à Marciano dicitur. item initio operis, Ἀρτεμίδωρος a ὁ Ἐφέσιος γεωγράφος ἐν ἕνδεκα τοῖς τῆς γεωγραφίας βιβλίοις τὸν περίπλουν, ὡς ἂν ἦν μάλιστα δυνατὸν, συνέγραψεν. Eius decimum τῶν γεωγραφουμένων citat Athenæus lib. VIII, Stephanus in Χαλκίτης laudat librum XI, ut alibi librum I. II. III, item ἐπιτομὴν b τῶν ἕνδεκα. Nec alius eſt Artemidorus, cuius ſæpius meminit Strabo lib. III. etſi patriam non addit. Uti nec lib. XV, ubi Artemidorũ in iis citat, quæ ad res Indicas pertinent. Præter γεωγραφούμενα etiam Ἰωνικὰ ὑπομνήματα c ſcripſit, quorum meminit Athenæus lib. III. Fuit & alter Artemidorus, itidem Epheſius, ſi paternum ſolum reſpicias, uti convenit: nam materno genere erat Daldianus. Eſt is, cuius ὀνειροκριτικὰ exſtant, opus vaniſſimum, ſed eruditum, ut multa bona philologi inde haurire poſſint. Vixit is temporibus Antonini Pij, ut cognoſcere eſt ex lib. I. cap. XXVIII, ubi ſcribit, ſe nôſſe quendam, qui ludis ab Antonino in honorem patris Hadriani actis, viſus ſibi ſit cæcus factus, poſteaque victor evaſerit. Item eiuſdem libri cap. LXVI, ubi noviſſe ſe ait, qui Adriani certamine decertaturus viſus ſibi ſit in balneo non invenire aquam, poſteaque multatus, & è certamine ſit ejectus. Fuit præterea Artemidorus Cnidius, Theopompi Cnidij filius: quos ſuâ ætate, hoc eſt Auguſti & Tiberij temporibus vixiſſe, Strabo ait lib. XIV. ubi illuſtres eius inſulæ viros recenſet. Eſt & Artemidorus Ariſtophanius, qui, præter gloſſas ὀψαρτυτικὰς, etiam volumen de Doride ſcripſit. Prioris operis meminit Athenæus lib. IX, & XIV. Poſterioris, libro IV, ubi ſecundum eius operis citat. Non dubium, quin Ariſtophanius dicatur ab Ariſtophane Byzantio, magiſtro ſuo. Quare fuerit æqualis Ariſtarchi, qui & ipſe diſcipulus fuit Ariſtophanis: ut uterque vixerit ſub Philometore. Etiam Artemidorus philoſophus Traiani tempore fuit: cuius elogium apud Plinium eſt lib. III epiſt. XI ad Julium Genitorem. Sed omnes ejus nominis recenſere longum ſit.

Quod ſi Suidas audiri meretur, cum Aſclepiadem Myrleanũ tempore Pompeij Magni Romæ ait docuiſſe: ad hæc eum etiam tempora referre oportebit. Coniecturam noſtram ſuperius d attuli-

a *Artemidorus Epheſius, geographus, undecim geographiæ libris periplum, quã optimè potuit, perſcripſit.*
b *Compendium undecim librorum.*
c *Ionicos cõmentarios.*
d *Cap. 18.*

attulimus: nempe duos Asclepiadas fuisse, quos Suidas confuderit. Quod si non displicet, dicemus Asclepiadem Myrleanum juniorem his temporibus vixisse. Ac fortasse est junior hic quoque, quem Strabo lib. III ait in Turditania, Hispaniæ regione, docuisse Grammaticen. Ubi quoque addit, edidisse descriptionem gentium, quæ iis in terris essent. Sed Ægyptiaca Asclepiadæ, ex quibus dicebamus ab Athenæo citari librum sexagesimum, ea etsi Myrleani à nonnullis esse credantur, tamen non falso nos suspicati sumus, illa alterius esse. Sunt enim Asclepiadæ Ægyptij. Ægyptius ille tum nôn obversabatur: sed meminit ejus Suidas in Ἡραΐσκος: ubi dicit eum, cùm in patriis, hoc est Ægyptiis sacris, versatissimus esset, scripsisse hymnos in Deos Ægyptios. Addit præterea, edidisse commentarium de omnium religionum consensu: adhæc historiam Ægyptiacam de rebus Ogygiis, quâ profitebatur, se complecti non minùs, quàm tres annorum myriadas. Non dubium igitur, quin Ægyptius ille, non Myrleanus Asclepiades, ab Athenæo intelligatur.

Minimè verò prætereundus nobis Alexander Cornelius, cognomento Polyhistor, qui multa, & philologica, & historica, reliquit. Floruit Olympiade CLXXIII, qua in Ægypto iterum imperabat Ptolomæus Lathyrus, bellumque in Græcia gerebat Lucius Sylla. De hoc Alexandro ita scribit Suidas: *Alexander Milesius, qui & Polyhistor, & Cornelius cognominatur, propterea quòd captus Cornelio Lentulo fuit venditus, eiusq; pædagogus factus est, & postea manumissus. Fuit autem Romæ Syllæ temporibus. Laurenti periit, ædibus, in quibus erat, flammâ consumtis; quod ubi eius uxor audivit, laqueo vitam finivit. Fuit verò grammaticus, Cratetis discipulus: & libros scripsit innumeros, & de Roma libros quinque, in quibus ait, Hebræam fuisse mulierem Moso nomine, cuius scriptum sit lex Hebræorum.* Hæc Suidas. Sed quod Alexandrum facit Milesium, in eo repugnat Stephanus, sive Hermolaus Byzantius in Ethnicis, ubi eum natum dicit Cotyaëi, civitate Phrygiæ eius, quæ ἐπίκτητος, vel Hellespontia, vel etiam Minor, appellatur. Ibidem dicitur fuisse filius Asclepiadæ, ac scripsisse περὶ *a* παντοδαπῆς ὕλης τεσσαράκοντα δύο λόγους. Nam ne hunc Asclepiadæ filium alium à Polyhystore putem, facit, quod ibidem vocatur γραμματικὸς πολυμαθέστατος *b*. Multa quoque idem adducit passim, quæ scripsit: sed quædam eorum pertinuisse

a *De omnigenis rebus libros quinquaginta duos.*
b *Multiiugæ scientiæ grammaticus.*

nuisse* ad illos omnigenæ historiæ libros, planè censemus. Nominat *a* verò Φρυγιακά, sive περὶ Φρυγίας, cuius operis etiam meminit Plutarchus de Flum. Item *b* περὶ Βιθυνίας, de quâ ab eo fuisse scriptum, etiam auctor nobis Etymologus in Κίβελον. Item Ægyptiaca, Carica, Lyciaca, Libyæ periplum, de Asia, Paphlagonia, Syria, Cypro, ponto Euxino, Europa. item περὶ *c* τῶν παρ' Ἀλκμᾶνι τοπικῶς εἰρημένων. Primum Κρητικῶν advocat Apollonij scholiastes in lib. IV. Athenæus quoque lib. XI citat ἐν τρίτῳ. Plutarchus penè initio libri de Musica scripsisse librum ait, quo Phrygios Musicos collegit. Adhæc edidit Πυθαγορεικὰ ὑπομνήματα *d*, sive περὶ *e* Πυθαγορικῶν συμβόλων. Priori modo appellat Laertius in Pythagora: posteriori Clemens Alex. lib. I Στρωμ. & Cyrillus lib. IX adversus Julianum. Idem Clemens lib. I. citat librum περὶ Ἰουδαίων *f*: uti quoque Eusebius lib. IX de præparat. Euang. Ubi & illustre eius elogium habemus. Sic enim de eo scribit: Συνάδει δὲ τούτοις ὁ πολυΐστωρ Ἀλέξανδρος, πολύνους ὢν καὶ πολυμαθὴς ἀνήρ, τοῖς τε μὴ πάρεργον τὸν ἀπὸ παιδείας καρπὸν πεποιημένοις Ἕλλησι γνωριμώτατος. *Concinit istis Alexander polyhistor, vir acutus, & variæ scientiæ, atque iis notißimus, qui non dicis caußâ & perfunctoriè fructum cepere ex studiis.* Etiam πολυμαθέστατον γραμματικὸν *g* vocat Stephanus in Ethnicis. Et sanè nulli obscurum est, quantum illi debeat Plinius ipse: quippe quem toties ad partes advocet in Historia naturali. Meminit quoque Chalcidius commentario in Timæum Platonis.

a *Voce* Γάλλος.
b *Voce* Κοτιαΐόπολις.
c *De locis, quorum meminit Alcman.*
d *Commentaria Pythagorica.*
e *De symbolis Pythagoricis.*
f *De Iudæis.*
g *Grammaticum variæ admodum eruditionis.*

CAP. XXIII.

Theophanes Lesbius historicus. Quanto patriæ fuerit ornamento, atque ut iisdem libertatis fuerit caussa. Filius eius Asiæ procurator. Sed nepotibus huius obfuit memoria proavi. Dionysius grammaticus, quomodo & Thrax, & Alexandrinus, & Rhodius dici potuerit. Apollonius Tyrius. Alij ὁμώνυμοι. *Demetrius Magnes. Vulgata Ciceronis lectio defensa, uti & Laertij. Dinarchi quatuor.*

PTolomæo Lathyro successit in regno filius Ptolomæus Auletes. Quo in Ægypto regnante, magnum imprimis

Magni Pompeij Romæ nomen fuit. Floruit his temporibus Theophanes Lesbius: quippe qui Pompeio familiaris fuerit, atq; in expeditionibus plerisq; comes. Meminit ejus Plutarchus in Pōpeio: itē Strabo lib. XI. & imprimis XIII: ubi inter illustres Mitylenæos, qui suâ vixerint ætate, reponit τὸν συγγραφέα Θεοφάνη, ac porrò de eo sic scribit: Οὗτος δὲ καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ ὑπῆρξε, καὶ Πομπηΐῳ τῷ Μάγνῳ κατέστη φίλος, μάλιστα διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτὴν, καὶ πάσας συγκατώρθωσεν αὐτῷ τὰς πράξεις· ἀφ᾽ ὧν τὴν τε πατρίδα ἐκόσμησε, τὰ μὲν δι᾽ ἐκείνου, τὰ δὲ δι᾽ ἑαυτοῦ, καὶ ἑαυτὸν πάντων Ἑλλήνων ἐπιφανέστατον ἀνέδειξεν. *Hic in rep. etiam versatus est, & usus Magni Pompeij amicitiâ, suam ob virtutem in omnibus præclaris facinoribus socium se ei præbuit: ac partim Pompeij, partim suâ ipsius operâ, patriam ornavit, seque omnium Græcorum illustrissimum præstitit.* Nec patriæ ornamento solùm fuit, quod Strabo hic dicit; sed libertatem etiam eidem impetravit, quod Plutarchus testatur in Pompeio, item Velleius Paterculus lib. II. *Horum (Rhodiorum) fidem Mitylenæorum perfidia illuminavit, qui M'. Aquilium, aliosq;, Mithridati vinctos tradiderunt: quibus libertas, in unius Theophanis gratiam, postea à Pompeio restituta est.* De filio Theophanis sic ibidem scribit Strabo: Τὸν ἀπέλιπε Μάρκον Πομπήιον, ὃν τῆς Ἀσίας ἐπίτροπον κατέστησέ ποτε Καῖσαρ ὁ Σεβαστός· καὶ νῦν ἐν τοῖς πρώτοις ἐξετάζεται τῶν Τιβερίου φίλων. *Filium reliquit M. Pompeium, quem quondam Augustus Cæsar Asiæ procuratorem constituit: hodie inter primos Tib. Cæsaris amicos censetur.* Sed scribebat ista Strabo anno V. C. IↃCCLXXI. qui Tiberij annus erat quartus. Verùm anno V. C. IↃCCLXXXVI. qui Tiberij fuit XIX, (quo tempore Pompeius iste, ut videtur, jam fato concesserat) memoria Theophanis multum posteris nocuit. Sic enim scribit Tacitus in actis eius anni, quem dixi: *Etiam in Pompeiam Macrinam exilium statuitur, cuius maritum Argolicum, socerum Laconem, è primoribus Achæorum, Cæsar adflixerat. Pater quoque, illustris eques Romanus, ac frater prætorius, cùm damnatio instaret, se ipsi interfecere. Datum erat crimini, quòd Theophanem Mitylenæum, proavum eorum, Cn. Pompeius inter intimos habuisset: quodque defuncto Theophani cælestes honores Græca adulatio tribueret.*

a *Theophanē historicum.*

Pompeij tempore etiam Romæ, Suida teste, docuit Dionysius cognomento Thrax, patriâ Alexandrinus: sed Rhodius

vulgò

vulgò dictus, quia Rhodi habitaret. De quo ita Strabo lib. XIV: Διονύσιος a ὁ Θρᾷξ, καὶ Ἀπολλώνιος ὁ τοὺς Ἀργοναύτας ποιήσας, Ἀλεξανδρεῖς μέν· ἐκαλοῦντο δὲ Ῥόδιοι. Aristarchi fuit discipulus, variaque grammatica, & syntagmatica, & commentaria scripsit, ut ait Suidas. Inter ea historicum opus erat περὶ Ῥόδου b, cuius meminit Stephanus in Ταρσός. Ab hoc Dionysio Thrace, uti & ab ejus præceptore Aristarcho, Homerum fuisse habitum Atheniensem, scribit Plutarchus in vita Homeri.

His quoque temporibus fuit Apollonius Tyrius. De quo Strabo lib. XVI: Ἐκ Τύρου δὲ Ἀντίπατρος, καὶ μικρὸν πρὸ ἡμῶν Ἀπολλώνιος, ὁ τὸν πίνακα ἐκθεὶς τῶν ἀπὸ Ζήνωνος φιλοσόφων, καὶ τῶν βιβλίων. *Tyrius etiam fuit Antipater, &, qui paullò antè tempora nostra fuit, Apollonius, is qui tabulam scriptorum Zenonis, & philosophorum eius sectæ, edidit.* Opus hoc Apollonij plurium fuisse librorum, argumento est, quòd Ἀπολλώνιον c τὸν Τύριον ἐν πρώτῳ περὶ Ζήνωνος citat Laertius lib. VII. Stephanus in Χαλκοτόρειον, etiam laudat Ἀπολλώνιον d τετάρτῳ χρονικῶν. Sed utrùm idem, an alius, ille sit Apollonius, haut facile dictu puto. Nam præter hunc Tyrium, est etiam Apollonius Alexandrinus, de quo suprà dictum: est item Apollonius Aphrodiseus, ἀρχιερεὺς e, καὶ ἱστορικὸς, Suida teste, qui scripsisse dicit, Περὶ f Τραλλέων, item Περὶ Ὀρφέως καὶ τῶν τελετῶν αὐτοῦ g, item Καρικά, quod opus sæpe citat Stephanus. Est etiam Apollonius ὁ εἰδογράφος h, quem Pindari scholiastes citat in od. II Pythiorum. Est Ἀπολλώνιος ὁ λογιστικὸς i, cuius Diogenes meminit in Thalete. Est Apollonius Nysæus, philosophus Stoicus, Panætij auditorum optimus: de quo Strabo lib. XIV. Est Apollonius Alabandensis, cognomento Molon, quem Cicero adolescens audivit primum Romæ, deinde in Asia, ut ipse refert in Bruto: scriptor celebratus etiam Fabio lib. III cap. I, Suetonio in Julio cap. IV. Josepho lib. II. contra Apionem, ubi & quædam de Judæis mentitum dicit. Et ne sic quidem omnes dixi: ut ostendet Meursij syntagma de Apolloniis.

Præterea Demetrius Magnes tum vivebat, quod colligo ex Ciceronis verbis lib. VIII ad Att. epist. XI. ubi ait, *Memini librum tibi afferri, à Demetrio Magnete ad te missum,* περὶ ὁμονοίας k. Ecce, disertim ait, recordari se eius temporis, cùm Demetrius Magnes mitteret librum quendam suum ad Pomponium Atticum.

a Dionysius verò Thrax, & Apollonius Argonauticorũ conditor, Alexandrini fuerunt, sed nominati sunt Rhodij

b De Rhodo.

c Apollonium Tyrium in primo de Zenone.

d Apollonium in quarto Chronicorũ.

e Summus sacerdos, & historicus.

f De Trallensibus.

g De Orpheo, & eius sacris.

h Odarum scriptor.

i Supputator.

k De concordia.

ticum. Fuit igitur Attici, & Ciceronis æqualis. Sed de nomine libri, quem miserat Demetrius, controversia est. Vulgò legitur περὶ ὁμονοίας a. Quod rectum puto. Nam scripsit hanc epistolam Cicero, cùm jam Pompeius ex Italia fugisset, & Cæsar per Apuliam Brundusium tenderet. Hoc argumentum epistolæ clamat. Nil mirum igitur, si Cicero, qui omnia sua consilia ad pacem & concordiam dirigebat, librum petierit de concordia tractantem. Nec enim eo tempore se junxerat Pompeianis; sed quiescebat: quippe qui dicat, literas se accepisse à Cæsare, quibus scribebat, gratissimum sibi esse, quòd quiesceret. Alia etiam in hanc sententiam ibidem legere est. Denique omnem scrupulum tollunt verba Ciceronis sequentia: *Eum mihi velim mittas. Vides, quam caussam mediter.* Hoc est, Cùm cupiam mihi librum transmitti de concordia scriptum: facilè vides, & me aliquid de concordia meditari, eâ spe, ut animos civium meorum ab hoc civili bello quàm maximè dehorter. Hæc faciunt, ut planè dissentiam ab erudito viro, Philippo Mausaco, qui in notis suis ad Harpocrationē pro ὁμονοίας legendum putat ὁμωνύμων. Nempe quia Demetrius Magnes ediderat etiam librū historicum, seu philologicum de iis scriptoribus, qui eodem nomine appellarentur. Græcè is inscribebatur, περὶ b ὁμωνύμων ποιητῶν, καὶ συγγραφέων, ut constat ex Athenæo extremo lib. XIII. Ac meminit quoque Laertius in Zenone. Sed non video, quid utilitatis opus hoc adferre ei potuerit, qui meditaretur aliquid ad pacem inter cives componendam. Quare vulgata lectio sollicitari minimè debet. Uti neque apud Laertium in Thalete, ubi legitur, Δημήτριος c ὁ Μάγνης περὶ συνωνύμων. Malebat Casaubonus περὶ ὁμωνύμων d. Sed de utrisque scripserat Demetrius. Nam & apud Plutarchum in Demosthene scriptum est, Δημήτριος e ὁ Μάγνης ἐν τοῖς περὶ συνωνύμων. At magis eidem Casaubono assentio, cùm f apud Dionysium Halic. in Dinarcho legere jubet, Δημήτριος g ὁ Μάγνης, ὃς ἔδοξε πολυΐστωρ, ἐν τῇ περὶ τῶν ὁμωνύμων πραγματείᾳ. Ubi vulgò legitur Δῆμος. Quomodo verò hoc opus tractare soleat Demetrius Magnes, ostendit fragmentum ibidem adductum de quatuor Dinarchis; uno, oratore Atheniensi; altero, qui fabulas Cretenses collegerat, & explicârat; tertio, genere Delio, utroque antiquiori; quarto, scriptore libri de Homero.

a *De concordia.*

b *De eiusdem nominis poëtis, ac historicis, sive & aliis scriptoribus.*

c *Demetrius Magnes de nominibus idē significātibus.*

d *De habentibus idem nomen.*

e *Demetrius Magnes in libris de vocabulis idem significantibus.*

f *Notis in Strabonem.*

g *Demetrius Magnesius, qui polyhistor censebatur, in cōmmētatione de iis, qui idē nomen habuerunt.*

CAP. XXIV.

Timagenes. Plures eius nominis. Asinius Pollio Trallianus. In dubium vocatur, quod à Suida scriptum fuit, Asinium post Philochorum compendium fecisse historiæ Atticæ Philochori. Posidonius Apameensis. Athenæi ἀμάρτημα μνημονικόν. Panætius comes erat Scipionis AEmiliani, cũ ad Ptolomæum Physconem legatus esset. Quando Romam venerit Posidonius. Suidæ lapsus, Posidonios duos, Apameensem & Alexandrinum, confundentis. Tertius Posidonius, Olbiopolita. Quo trium istorum Cicero usus sit magistro. Quomodo Apameensem illum sui temporis scriptorem vocet Strabo, cùm Posidonius, Pompeij ac Iulij; Strabo, Tiberij tempore vixerit. Castor Rhodius. Thallus. Duo Castoris cognomenta, Φιλορωμαῖος, & Sacondarius. Genus eius, fortuna, & cædes. Ciceroni pro Deiotaro lux. Didymus. Vnde χαλκέντερος, & βιβλιολάθης vocatus. Quantum librorum numerum scripserit, quantum item Origenes. Cur hic dictus συντακτικός. Didymi elogium. Non videri auctorem brevium scholiorum in Odysseam. Alter Didymus, itidem Alexandrinus. Tertius eius nominis. Cononis ætas, commentatio, stylus.

PTolomæus Auletes in regno successores habuit liberos suos, Ptolomæum Dionysium, XIII annorum puerum, cuius jussu postea Pompeius M. interfectus fuit, & Cleopatram, Julij Cæsaris primùm, posteaque M. Antonij amasiam: quæ cùm quadriennium imperâsset cum fratre, sola postea annis rexit septendecim. Horum præcipuè temporibus vixit Timagenes, regij argentarij filius, Alexandrinus orator, qui sub Pompeio Magno bello-captus, Romam à Gabinio deductus est, & à Fausto, Syllæ filio, redemtus, Romæ docuit, cùm sub ipso Pompeio, tum etiam Cæsare Julio, & triumviris, ac ulterius

rius fortaſſe. Teſtis Suidas, qui & mortis genus commemorat, & multa ſcripſiſſe ait. Mox verò addit: *Timagenes hiſtoricus, περίπλουν totius maris libris quinque deſcripſit.* Inde ſubiicit: *Timagenes, ſive Timogenes, Mileſius hiſtoricus, & orator, ſcripſit de Heraclea Pontica, & doctis clariſque illius urbis viris libros* v, *& epiſtolas.* Timagenis iſtius, quem περίπλουν maris ſcripſiſſe dicit, patria non apponitur: credo, quia non ſatis perſpectum haberet, idemne eſſet ac Mileſius hiſtoricus, an Alexandrinus orator, quem multa ſcripſiſſe, dicit, ſed quæ illa ſint, non dicit. Ejus quidem, quem ſub Pompeio, Julioque, & triumviris, vixiſſe dicebam, meminit etiam Suetonius in Auguſto. Adhæc Strabo lib. IV. & Plinius lib. III Hiſtor. Nat. Item Flavius Joſephus lib. II contra Apionem, ubi inter eos adducitur hiſtoricos, qui agnoſcunt, Antiochum Epiphanem, cùm Hieroſolymitanum templum ſpoliaret, nihil in eo vidiſſe, quo nomine riſum gentibus Judæi deberent. Cæterùm alia etiam hiſtorica, ab alterutro, præter ea, quæ Suidas nominat, ſcripta eſſe, ex Stephano liquet in Μιλύαι, ubi citatur Τιμαγένης α πρώτῳ βασιλέων.

a *Timagenes in primo de regibus.*

Etiam, Suida [b] auctore, ſub Pompeio Magno Romæ, Timagenis ſcholâ ſuſceptâ, docuit Aſinius Pollio Trallianus: ſed idem, Cæſare Dictatore, imprimis floruit. Scripſit epitomen Atthidis Philochori, dicta & facta memorabilia Muſonij philophi, epitomen Diophanis Georg. lib. III, ad Ariſtotelem de animalibus lib. x, deque bello civili inter Pompeium, & Cæſarem. Satis verò mirari non poſſum, quid impulerit Aſinium, ut ſcriberet epitomen Atthidis Philochori, quando ipſe auctor contexuerat epitomen Atticæ ſuæ hiſtoriæ, ut diſertim à Suida ſcriptum eſt in Φιλόχορος. An meliùs hoc Philochoro ipſo præſtiturum ſe putavit Aſinius? An error eſt Suidæ, qui cùm repeeriſſet Atticæ epitomen nomine Aſinij eius, qui in compendium redegerat, non expreſſo, Philochorum ipſum grande ſuum de rebus Atticis opus paucis conſtrinxiſſe crediderit? Sanè hoc veriſimilius puto.

b *In* Πωλίων.

Tempore belli Pompeiani, ac ſub Julij Cæſaris principatu, floruit etiam Poſidonius Apameenſis. Sed non leviter obſtare huic ſententiæ videtur, quòd apud Athenæum lib. XII legere ſit: Ποσειδώνιος [c] ὢν ὁ Στωικὸς συναποδημήσας Σκιπίωνι τῷ Αφρικανῷ

c *Poſidonius Stoicus, qui Scipionem, cognomine Africanum, Alexandriam comitatus fuit, quique ipſum (Ptolomæum ſeptimum, ſive Physconem) viderat, ita ſcribit octavo hiſtoriarum libro.*

κληθέντι

κληθέντα εἰς Ἀλεξάνδρειαν, καὶ θεασάμενος αὐτὸν (Πτολεμαῖον ἕβδομον) γράφει ἐν ἑβδόμῃ τῶν ἱστοριῶν οὕτως. Equidem multum metuo, ne memoria fallat Athenæum. Ait, Poſidonium Stoicum fuiſſe comitem Scipionis Æmiliani in legatione eâ, quâ cum Sp. Mummio, & L. Metello, à Senatu miſſus fuit in Ægyptum, atque Orientem, ut regum ſociorum regna luſtraret. Accidit hoc C. Claudio Pulchro, & M. Perpena coſſ. anno Urb. Cond. IↃCXXIV, anno uno ante obitum Scipionis huius, Olympiadis CLXII anno III. Sed quo minùs tum Poſidonium Scipionis eâ in legatione comitem fuiſſe putem, illud compellit, quòd Plutarchus in Apophthegmatis dicat, in comitatu habuiſſe Panætium, & quinque ſervorum familiam. A quo proximè abeſt Valerius Max. lib. IV. cap. III. ubi ſcribit, ſeptem ſervis ſequentibus officio legationis functum eſſe. Quare omnino puto, in legatione eâ non fuiſſe Poſidonium Stoicum, ſed Panætium Stoicum. Et firmat hanc ſententiam quoque Suidas, cùm Poſidonium Apameenſem dicit veniſſe Romam, conſule M. Marcello. Hoc eſt totis octoginta poſt legationem eam annis. Nam fuit Marcellus conſul cum Ser. Sulpicio, anno ab V. C. IↃCCIII, altero anno ante bellum Pompeianum. Eſt verò is annus ſecundus Olympiadis CLXXXII. Juvát etiam Strabo lib. XVI. quo loco de Apamea, Syriæ urbe, agens, ita ſcribit, Ἐντεῦθεν [a] δ᾽ ἐστὶ Ποσειδώνιος ὁ Στωικὸς, ἀνὴρ τῶν καθ᾽ ἡμᾶς φιλοσόφων πολυμαθέστατος. Sunt verò à conſulatu Marcelli uſque ad quartum Tiberij annum anni LXVIII. Ut à legatione Scipionis in Ægyptum uſque ad tempus, quo Strabo hæc ſcribebat, ſint anni CXLVIII. Poſidonij hujus hiſtorias citat Plutarchus in vita Marcelli, & Paulli Æmilij. Item Athenæus, qui alios quidem libros alibi, ſed librum ejus trigeſimum ſextum citat in XI, atque etiam quadrageſimum nonum lib. IV. Fuere verò libri in univerſum LII. quibus complexus fuit, quæ conſecuta ſunt poſt illa, quæ Polybius ſcripſit. Hoc etiam oſtendunt verba iſta Suidæ: Ἔγραψεν ἱστορίαν τῶν μετὰ Πολύβιον ἐν βιβλίοις νγ. Neque ignoro, Suidam iſta ſcribere de Poſidonio Alexandrino, quem Zenonis Cittienſis diſcipulum fuiſſe, ipſe agnoſcit, & multò ante eum ex Hippoboto tradiderat Laertius [b]. Sed manifeſtus eſt iſte, ſive Suidæ, ſive librarij, error. Nam Zeno Κιτιεὺς vixit initio belli, quod cum Tarentinis, & Pyrrho

a *Ex hac urbe eſt Poſidonius Stoicus, vir philoſophorũ noſtri temporis eruditiſſimus.*

b *In Zenone.*

rege, gestum fuit: teste Gellio lib. XVII cap. ult. hoc est Olymp. CXXIV. Quod etiam Laertius confirmat. Quippe jam senem fuisse ait Olympiade CXXX. Ex quo colligimus, circa hanc Olympiadem etiam vixisse Zenonis discipulum Posidonium Alexandrinum. Ab initio verò belli Tarentini, ad initium belli Numantini, quod Polybius descripsit, intermedij sunt anni centum, & quadraginta. Ergo jam decesserat Posidonius Alexandrinus multò ante natum Polybium. Quomodo igitur incipere inde historiam suam potuit, ubi desierat Polybius? Accedit auctoritas Athenæi lib. VI, ubi historias istas non Alexandrino, sed Apameensi tribuit. Sic enim scribit a: Ποσειδώνιος δ' ὁ Ἀπαμεὺς ἐν τῇ εἰκοστῇ τρίτῃ τῶν ἱστοριῶν. Sollemnia igitur errat Suidas, cùm ejusdem nominis scriptores confundit. Quod ad stylum Posidonij Apameensis attinet, is ornatus atque elegans erat, Strabone teste lib. III. Imò, ut ibidem dicitur, interdum scriptor ille συνενθουσιᾷ b ταῖς ὑπερβολαῖς. Cujus rei luculentum exemplum adfert, verba ejus de metallis Hispanicis. Hæc verisimile est citari ex eo historiarum libro, quo prodidit, M. Marcellum, cui minimè ignota erat Hispanici metalli bonitas ac copia, ab Celtiberis exegisse tributum talentorum sexcentorum: ut idem Strabo c narrat ex Posidonio. De historico igitur Posidonio sermo ei est. Alexandrinus verò Posidonius alia scripserat. Ælianus quidem d citat Posidonij Stoici librum de instruendis aciebus. Credo is erit Alexandrinus. Et illius esse puto, quæ passim ex ejus nominis scriptore adfert Laertius. Uti & librum de heroibus ac dæmonibus, cujus meminit Macrobius lib. I Satur. cap. XXIII. Præter verò istos fuit alius Posidonius, itidem historicus, patriâ Olbiopolita, qui Atticas historias libris IV scripsit: item Libyca libris XI, item de regione Tyriâ, adhæc de Oceano, & alijs, quæ juxta eum sunt, atque alia nonnulla. Auctor Suidas. Sed iste quando vixerit, non satis liquet. Cicero non uno loco Posidonio quodam se magistro usum indicat. Nam lib. I de Natura Deorum ait, *Et principes illi, Diodorus, Philo, Antiochus, Posidonius, à quibus instituti sumus.* Et in primo de Fato, *Quædam etiam Posidonius, pace magistri dixerim, comminisci videtur.* Initio verò libri I de Finibus etiam familiarem suum vocat. Quis iste Posidonius fuerit, præteriit industria maximi Turnebi in commentariis

a *Posidonius Apameensis libro vigesimo tertio historiarum.*

b *Poëtico quasi furore rapitur.*

c *Lib. 3.*

d *Lib. de militaribus ordin. cap. I.*

mentariis ad eum locum. Franciſcus Fabricius, qui eruditè Ciceronis vitam pertexuit, Apameenſem vocat. Quod cur verum pntem, non levia adducunt. Primùm video, Suidam ſcribere, Poſidonium Apameenſem Rhodi habuiſſe ſcholam. At Plutarchus [a] dicit, Ciceronem Rhodi audiviſſe Apollonium Molonis, & Poſidonium philoſophum. Nec obſtat, quod Cicero in Bruto Molonis quidem meminit, Poſidonij non item. Nam ibi refert, quibus uſus ſit dicendi magiſtris: quos inter Poſidonius iſte non fuit. Sed in philoſophia Stoica ab eo factus eſt exercitatior. Sanè Suidas vocat philoſophum Stoicum, & Athenæus nunc τὸν φιλόσοφον, nunc τὸν ἀπὸ τῆς στοᾶς [b] appellat. Imò Plutarchus diſertè, præceptorem ejus appellat Poſidonium philoſophum. Denique tempus convenit. Nam ab eo tempore, quo Cicero in Aſia, ac Rhodi, Græcis utebatur magiſtris, ſunt ad conſulatum M. Marcelli, quo Poſidonius ille Romam venit, anni tantùm ſeptem & viginti: ut omnino Poſidonius, quem Cicero Romæ audivit, Apameenſis ille eſſe videatur. Dicat aliquis, ab extremis Syllæ temporibus, quibus Cicero Poſidonium audiit, uſque ad tempus illud, quo Strabo iſtud ſcribebat, eſſe annos centum, & viginti ſex: Strabonem verò dicere eum ſui temporis ſcriptorem. Eſt ſanè hoc intervallum ingens, ſed non tantum tamen, ut, ſi Apameenſis ille ad grandem pervenit ætatem, & Strabo iſta ſcribebat jam ſenex, illius ſenectus hujus pueritiam attingere non potuerit. Et notum quoque eſt, quàm laxè uſurpare ſoleant Græci ſuum illud καθ' ἡμᾶς [c]. Vel exemplo ſit locus Strabonis lib. XVII, ubi ſecundo Euergetæ, qui & Phyſcon dicebatur, Lathyrum ſucceſſiſſe ait, ac deinde ſubjungit, Τούτου δ' ὁ Αὐλητὴς ὁ καθ' ἡμᾶς, ὅσπερ ἦν τῆς Κλεοπάτρας πατήρ [d]. Atqui à morte Ptolomæi Auletæ uſque ad quartum Tiberij annum ſunt anni LXVII. Hoc verò ſpatium ab eo, quo Poſidonius Apameenſis Romam venit, uno duntaxat anno vincitur. Uti verò illud καθ' ἡμᾶς [e] uſurpat Strabo, de Ptolomæo Aulete agens: ſimiliter illo potuit uti de Poſidonio Apameenſi: fortaſſe & multò juſtiùs, quando propiùs hic attigiſſe potuit tempora Tiberij. Nam poſtquam Romam venit Poſidonius, annos fortean multos ſuperfuit: quod de Aulete dici non poteſt: quem deceſſiſſe anno uno ante bellum civile, hoc eſt proximo, poſtquam Apameenſis Poſido-

a *In vita Cic.*

b *Stoicum.*

c *Noſtris temporibus.*

d *Lathyro autem, ætate noſtra, Auletes, Cleopatræ pater.*

e *Temporibus noſtris.*

Posidonius Romam venerat, anno, satis ex antiquis historicis constat.

Etiam sub Julij Cæsaris principatu floruit in Asiâ Castor Rhodius, quem aliqui Galatam vocarunt, quia in Galatia vixerit. Puto autem, eundem esse, cujus meminit Plinius lib. xx Historiæ Naturalis, ac Stephanus in Ethnicis voce Βοιωτία. Nobilis chronographus fuit, atque eo nomine Tatiano [a] etiam celebratus, & ante eum Fl. Josepho, qui in secundo contra Apionem libro eum historicis annumerat, ex quibus constet, Antiochum Epiphanem in templo Hierosolymitano à se spoliato haut quicquam reperisse, propter quod Judæi à nationibus rideri mereantur. Massiliensis primùm fuit orator, si Suidæ credimus, qui & auctor est, scripsisse libros v, sive, juxta alios libros ix de epicherematis, item de persuadendo libros ii, adhæc artem dicendi. Sed historica ejus, quorum idem meminit, sunt ista, libri duo de Babylone, liber de Nilo, item χρονικὰ ἀγνοήματα [b], quæ etiam Apollodorus citat lib. ii. & fortasse Ausonius Carm. xxiii in professores Burdigalenses:

Quod Castor cunctis de regibus ambiguis. —

Nam cum imprimis soleat in temporibus peccari, eò quòd ejusdem nominis principes confundantur: planè est verisimile, Castorem illo opere unius nominis reges distinxisse. Scripsit præterea, eodem teste, περὶ [c] θαλασσοκρατησάντων: ex quo opere desumsit ea Eusebius, quæ in Chronicis passim de illis refert, qui mare obtinuerunt. Castorem hunc, atque item Thallum, diligenter tractâsse historiam, auctor est Africanus, & ex eo Eusebius lib. x præparat. Euangel. cap. iii. Impensiùs semper fauisse Romanis, indicat cognomen Φιλορωμαῖος: cujus meminit Suidas. Sed Strabo alterum etiam cognomen adfert. Nam lib. xii vocatur Saocondarius. Refert ibidem, fuisse generum Deiotari, regis Galatiæ, atque ab eodem, una cum uxore fuisse interemtum. Suidas caussam hanc cædis addit, quòd socerum esset criminatus apud Julium Cæsarem. Itaque videri possit hic esse idem Castor, adversus quem pro Deiotaro orationem habuit Cicero apud Cæsarem. Sed obstat, quod Castor iste Deiotari fuit nepos: & vocatur adolescens, quâ ætate tam multa scripsisse minimè fit verisimile. Verba Ciceronis [d] sunt: *Crudelis Castor, ne dicam sceleratum, & impium,* *qui*

a *Orat. adversus gentes.*

b *De ignoratione temporum.*

c *De iis, qui imperio maris sunt potiti.*

d *Orat. pro Deiotaro.*

qui nepos avum in discrimen capitis adduxerit, adolescentiaque suæ terrorem iniecerit ei, cuius senectutem tueri & tegere debebat. Cicerone autem quis meliùs ista nôsse potuit, qui caussam Deiotari adversus Castorem egit? Num igitur Strabonem, & Suidam, errâsse dicemus, qui ex nepote generum fecerint? An potiùs statuendum, Castorem illum, de quo Cicero loquitur, esse filium Castoris illius, de quo Strabo, & Suidas? Saltem illud extra controversiam ponimus, Castorem nepotem, de quo Tullius, esse filium Castoris chronographi, qui cum genere esset humili, solâque fortasse eruditione, & facundiâ commendabilis, (Massiliensem rhetorem priùs fuisse, tradit Suidas) regis gener factus est. Hoc indicant clarè illa Ciceronis verba: *Vos vestrâ secundâ fortunâ, Castor, non potestis sine propinquorum calamitate esse contenti. Sint sanè inimicitiæ, quæ esse non debebant. Rex enim Deiotarus vestram familiam abiectam, & obscuram, è tenebris in lucem vocavit. Quis tuum patrem antè, qui esset, quàm, cuius gener esset, audivit?* Solùm scrupulus relinquitur, utrum Castorem interemerit Deiotarus. Strabo, & Suidas, patrem dicunt: & fortasse hinc inimicitiæ inter avum, & nepotem. Sed Suidas dicit, Castorem occisum, quòd detulisset Deiotarum apud Cæsarem. Hoc, puto, Suidas hauserat ex veteribus. Atqui nepos accusavit avum apud Cæsarem. Ergo nepotem occidisse videtur. Dicam, quod sentio. Puto, scriptores istos posse conciliari inter se. Nam, ut Deiotari servus iste, qui adversus dominum caussam Romæ dixit, fuit à Castore juniore præmiis corruptus, atque ad accusandum dominum impulsus; quod Cicero initio orationis suæ testatur: ita Castor hic parentis sui instinctu potuit fecisse, quod fecit. Sed nepotis solùm meminit Tullius, quia is Romæ erat, ut Cicero ipse indicat: & eò iverat ad avum atrocissimi criminis accusandum. Sanè non nepotem solùm, sed similiter generum, fuisse Deiotaro infestos, verisimile facit, quòd Tullius, cùm dixisset, abjectam obscuramque Castoris familiam à Deiotaro in lucem esse productam; nec antè notum fuisse ejus parentem, quàm gener esset regius: continuò subjungat; *Sed quamvis ingratè, & impiè, necessitudinis nomen repudiaretis: tamen inimicitias hominum more gerere poteratis, non ficto crimine insectari, non expetere vitam, non capitis arcessere.* His mihi non nepotem tantùm, sed etiam ge-

nerum regis perstringere videtur. Quod si est, fuerit tum Castor chronographus etiamnum in vivis: eumque, credo, interemerit Deiotarus, cùm cognovisset, ab eo, & filiâ suâ, nepotẽ esse Romã missum ad se accusandum apud Cæsarem, quasi insidias vitæ ejus struxisset, cum ad se divertisset. Hoc enim imprimis crimen est, cujus Deiotarus reus erat. Et sperabat cùm gener, tum nepos regius, se, pro illo insidiarum crimine patefacto, hoc mercedis relaturos, quòd in regno essent successuri loco filij, cui regnum Cæsar concesserat. Hoc posterius illa Ciceronis verba judicant: *Omnia tu Deiotaro, Cæsar, tribuisti, cùm & ipsi filio nomen regium concessisti.*

Julij Dictatoris, & triumvirorum temporibus, & paullò etiam ulteriùs, vixit quoque Didymus, Didymi salsamentarij filius, teste Suida, & Hesychio Milesio. Χαλκέντερον [a] vocant Ammianus Marcellinus lib. XXII, Hieronymus epist. ad Marcellum, & Rufinus in Hieronymum. Id verò nomen accepit ab assiduo labore, ac indefesso scribendi studio. Nam edidisse dicitur libros ter mille, ac quingentos. Ita Suidas, cui de numero hoc præit Athenæus lib. IV. Sed alterum hic ei cognomen tribuit. nam à Demetrio Trœzenio βιβλιολάθαν ait vocatum, quasi dicas oblivionem librorum: nimirum, quia sæpe nec eorum meminisset, quæ ipse scripsisset. Seneca epist. LXXXVIII etiam librorum numerum auget. Nam quater mille eum edidisse ait. Et tamen sic quoque ab Origene vincetur: qui libros scripsit sexies mille: unde Συντακτικὸς [b] vocabatur. Illustre Didymi elogium habemus apud Macrobium lib. V Saturn. cap. XII. ubi dicitur, *Grammaticorum omnium, qui sunt, quique fuerint, instructissimus.* Cæterùm cujusmodi pleraque fuerint, quæ tractabat, Senecæ hæc verba ostendunt, eâ, quâ dixi, epistolâ: *In his libris* Didymi *de patria Homeri quæritur; in his de AEneæ matre verâ; in his, libidinosior Anacreon, an ebriosior, vixerit; in his, an Sappho publica fuerit; & alia, quæ erant dediscenda, si scires.* Inter tam multa verò etiam librum integrum edidit de civitate Cabasso: ut auctor est Stephanus in Ἀγάθυρσοι. Quod opus planè historicum fuisse arbitror. Uti & quæ adversus Jubam regem scripsit: quorum meminit Suidas in *Iubas.* Unde liquet, etiam vixisse sub Augusto. Tum enim floruit Iuba historicus, ut postea dicemus. Alia etiam historica scripsisse, osten-

[a] *Æneis intestinis præditum.*

[b] *Compositor librorum.*

oſtendunt tam multa, quæ veteres ex eo Grammatici adducunt. Exſtant hodie ſub Didymi nomine ſcholia in Odyſſeam, quæ, ſeu Tzetzæ, ſeu alterius ſint, ſaltem Didymi eſſe non poſſunt, cùm in iis ipſe Didymus citetur. Præterea ſub ejus nomine habemus proverbia cum Tharræi proverbiis conjuncta. Adagiorum Didymi meminere Tzetzes Chil. VIII Hiſtor. CLIX. & Photius cod. CCLXXIX, ubi ex Helladij Beſantenoitæ χρηστομαθειῶν libris refert, decem proverbiorum libros à Didymo ſcriptos fuiſſe. Nec pauca Didymi legas in ſingulis Geoponicorum libris, quos Dionyſius Uticenſis, aut Caſſianus Baſſus Scholaſticus collegit, & Conſtantino Cæſari nuncupavit. Neque nihil Didymo debent Collectanea ex Apſyrto, Hierocle, Theomneſto, & aliis mulomedicis. Attamen omnia, quæ dixi, Didymo iſti tribuere non auſim, quandoquidem & alter Didymus fuit, itidem Alexandrinus, & Grammaticus, quem Probabilia, & de Orthographia, & alia ſcripſiſſe, auctor eſt Suidas. Ex quo etiam diſcimus, fuiſſe præterea Didymum, Heraclidæ filium, qui & grammaticus fuit, & egregius Muſicus: cumque eo nomine Neroni Cæſari gratiſſimus eſſet, magnas ſibi opes paravit. Atque idem teſtatur, fuiſſe alium grammaticum ejus nominis, cognomento Claudium, qui de Thucydidis in analogia erratis ſcripſit: item epitomen Heraclionis, & alia quædam.

Iiſdem temporibus floruiſſe cenſeo Cononem, qui libellum quadraginta narrationum è veterum ſcriptis collegit, eumque dicavit Archelao Philopatori regi, ut Photius ait. Nam rex iſte inter eos fuit, qui Antonium triumvirum adverſus Auguſtum ſecuti in Aſia fuerunt: quantum ex Dione, Strabone, & aliis, colligere poſſum. Narrationes Cononis paucis conſtrinxit Photius tmem. CLXXXVI. Pertinent verò ad tempus μυθικὸν a καὶ ἡρωικόν. Ex hujus libris non pauca in ſua παραδόξων b ἐθῶν συναγωγῇ exſcripſerat Nicolaus Damaſcenus; ut idem Photius narrat tmem. CLXXXIX. De ſtylo ejus ita idem judicat, Attico illum ſermone uti, eſſeque ταῖς c τε συνθήκαις, καὶ ταῖς λέξεσι χαρίεντά τε καὶ ἐπαφρόδιτον: interim habere aliquando quiddam συνεστραμμένον d, καὶ ἀνακεχωρηκὸς τοῖς πολλοῖς.

a *Fabuloſum, ſive heroicũ.*
b *Admirabilium morum collectione.*
c *Compoſitione & dictione gratioſum ac venuſtum.*
d *Contortũ, & à vulgi cognitione remotum.*

ATQVE

ATQVE hæc dicta ſunto de hiſtoricis iſtis, qui fuerunt temporibus imperij Perſici, vel ſub Alexandro M. aut ejus ſucceſſoribus: ex quibus à Ptolomæis diutiſſimè in Ægypto regnatum fuit. Quippe horum imperium demum defecit in morte Cleopatræ, Antonij amaſiæ: poſt quam Ægyptus in provinciam ab Auguſto redacta eſt. Jure igitur operis noſtri de hiſtoricis Græcis primus ibi deſinet liber, ubi omnimodis Græcorum deſiit imperium. Jure etiam novum ibi initium faciemus, ubi in Romano imperio cœpit μοναρχία ac principatus Auguſti, qui cum ipſo Auguſti nomine per tot ſecula in ſucceſſores tranſmiſſus fuit. Atque eo juſtiùs illud faciemus, quia Auguſti hoc ævo, annis à principatus ejus initio non amplius viginti ſeptem, vel, ſi vulgarem ſententiam ſequi quis amet, undetriginta, nova affulſit hominibus lux, ſol ille juſtitiæ inclytus, & verè auguſta ſalutis noſtræ origo, JESVS CHRISTVS, cujus natali dividi omne ævum ſolet.

FINIS LIBRI PRIMI.

GERARDI IOANNIS VOSSII
DE
HISTORICIS GRÆCIS
LIB. II.

CAPUT I.

Parthenius Nicænus quando vixerit, & quæ scripserit. Parthenius Chius. Parthenius Phocensis. Parthenius Dionysii. Chæremon Ægyptius. Quamdiu phœnicem vivere Chæremon putârit, atque ut veterum alij ætati eius longè minus spatium assignent. Aristocles Rhodius.

INitio principatus Augusti, à quo Actiaca quoque Ægyptiorum æra incipit, floruit Parthenius, auctor elegantissimi libelli περὶ ἐρωτικῶν παθημάτων a, qui hodie superest, ac narrationes continet collectas ex scriptoribus bene antiquis ac deperditis: ut vel hoc nomine gratissimus esse debeat philologiæ, & veteris historiæ studiosis. Eum dicavit auctor Cornelio Gallo Forojuliensi, primo Ægypti præfecto. Quid mirum? Erat Gallus poëta egregius, & amorum minimè vacuus, quod vel ex Maronis eclogis notum est. At similiter Parthenius, & poëta nobilis fuit, & qui amatorio se argumento imprimis oblectaret. Planè enim verisimile fit, esse hunc Parthenium illum, quem Suidas dicit esse Heraclidis, & Eudoræ, sive, ut Hermippus putabat, Tethæ filium, patriâ Nicænum, vel, juxta alios, Myrleanum: qui præter Aretes, conjugis suæ, encomium, ac tres libros de laudibus uxoris, aliaque nonnulla, etiam elegias in Venerem scripsit. Sensit item Joannes Cornarius; nec tempora repugnant.

a *De amatoriis affectionibus.*

pugnant. Nam poëta ille, ut ex eodem Suida cognoſcimus, belli Mithridatici tempore captus fuit; poſteaque ob eruditionem eſt manumiſſus: ac pervenit uſque ad tempora Tiberij Cæſaris. Quamquam majus quidem hoc videatur intervallum, quàm ut ſcriptor ille tot annos poſt captivitatem fuerit ſuperſtes. Nam à morte Mithridatis, uſque ad imperium Tiberij, anni ſunt LXXVI. Sed fortaſſe erat adoleſcens admodum, cùm caperetur, valdeque ſenex, cùm decederet. Aut hoc verum eſt, aut per Tiberij tempus intelligi debet, non quo imperare, ſed quo florere cœpit: ut cùm Rhætos, & Vindelicos vicit. Id ſpatium totis undetriginta annis minus erit. Potuit autem circa iſta tempora Tiberio aliquid dicare, unde Suidas crediderit, eum vixiſſe imperante Tiberio. Ex Parthenio hoc verſum à Marone expreſſum Gellius refert lib. XIII cap. XXV. Imò Tiberius Cæſar eum in pangendis verſibus imitari ſolet, teſte Suetonio Tranquillo. Μεταμορφώσεις ſcripſit, ut ex Plutarcho, & Euſtathio ſcitur: item Suida in Νέστωρ, ubi Parthenius hic Nicænus vocatur. Eas Metamorphoſes Ovidium ſecutum fuiſſe, per eſt veriſimile. Archelaida ejus nominat Hephæſtion: Herculem, Iphiclum, Ἀνθίππην, Delum, Epicedium in Auxithemin, & προπεμπτικὸν celebrat Stephanus: ac meminit quoque Artemidorus lib. IV ὀνειροκριτικῶν. At alius omnino ab hoc eſt Parthenius Chius, cognomento Chaos, ex Homeri, ut creditum, poſteritate unus, qui de patre ſuo Theſtore ſcripſit, teſte Suida. Alius Parthenius ὁ Φωκαεὺς a, cujus meminit Stephanus in Γότθοι, & Δεκέντιοι. Alius denique Parthenius grammaticus, Dionyſij grammatici diſcipulus, cujus ætatem ex magiſtro cognoſcimus. Nam Dionyſius ille à Neronis temporibus floruit uſque ad Traianum, ut Suidas docet. Eſt, puto, hic Παρθένιος ὁ Διονυσίου b, quem ἐν πρώτῳ c περὶ τῶν παρὰ τοῖς ἱστορικοῖς λέξεων ζητουμένων Athenæus citat lib. XI.

a *Phocenſis.*

b *Parthenius, diſcipulus Dionyſii.*

c *In primo de vocabulis apud hiſtoricos quæſitis.*

Tum quoque vivebat Chæremon Ægyptius, qui Hieroglyphica, & res Ægyptias ſcripſit. Ætatem ejus arguit, quòd Ælium Gallum Alexandriâ navigantem in Ægyptum fuerit ſecutus, ut Strabo narrat lib. XVII. Refert etiam, profeſſum fuiſſe philoſophiæ, & aſtronomiæ peritiam: ſed ob inſcitiam, & arrogantiam, ludibrio fuiſſe. Sanè vanitatem hominis oſtendunt etiam verba hæc Tzetzæ Chiliad. V Hiſt. VI.

Ὡς

Ὡς δ' ὁ Αἰγύπτιος ἱερογραμματεὺς Χαιρήμων
Ἔδειξεν ἐν διδάγμασι τῶν ἱερῶν γραμμάτων,
Ὁ φοῖνιξ ἓξ τοῖς ἔτεσι καὶ ἑπτακισχιλίοις
Θνήσκει, παραγινόμενος ἐν τόποις τοῖς Αἰγύπτου.
Vt autem AEgyptius ſacrarum literarum ſcriba, Chæremon,
Oſtendit in diſciplinis ſacrarum literarum,
Phœnix, ſex annis & ſeptem millibus,
Moritur, cùm fuerit in locis AEgypti.

Nam quis neſcit, quanto aliter de numero annorum veteres omnes ſcripſerint? Quingentos ſolùm phœnici tribuit Herodotus lib. II. atque ita Heliopolitanos tradere addit. Similiter Ovidius lib. XV Met. Ælianus lib. VI de animal. cap. LVIII. Philoſtratus lib. III de vita Apollonij cap. XIV. Eſſeque id ſpatium maxime vulgatum, dicit Tacitus lib. VI annal. Nec multũ excedit Solinus cap. XXXVI. nam ſexaginta tantùm annos addit. At Plinius etiam centenos adiicit lib. X nat. hiſt. cap. II. ubi ei annos adſignat IↃCLX̄. Sunt tamen, qui annos mille quadringentos ſexaginta unum vivere dicant, ut ibidẽ Tacitus teſtatur. Sed quanto calidius eſt mendacium Chæremonis, qui ſeptem annorum millia vivere dicit? Ex vaniſſimi hujus ſcriptoris Ægyptiaca hiſtoria quædã, quæ mentitus erat de rebus Iudaicis, adducit Joſephus lib. I. contra Apionẽ. eademque ibidẽ refellit.

Quod ſi Ariſtocles hiſtoricus, cujus Clemens meminit lib. VI Στρωμ. quemque ἐν τρίτῳ Ἰταλικῶν *a* citat Plutarchus in parallelis, is Ariſtocles Rhodius fuerit: ut doctiſſimus & amiciſſimus Io. Meurſius *b* ſatis probabiliter exiſtimat: omnino in eadem tempora referri debebit. Nam Ariſtoclem hunc ſuâ ætate vixiſſe, diſertim dicit Strabo lib. XIV, quo loco de illuſtribus viris Rhodiis tractat. Meminit ejus, ſed ut Grammatici, Erotianus in Lexico Hippocratico, item Varro in IX de L. L. ubi & Ariſtoclis, & Ariſtodemi, grammaticorum, obſcuras fuiſſe definitiones ait. Ejuſdem verò, ut rhetoris Rhodij, mentionem facit Dionyſius Halicarn. in Dinarcho. Etiam περὶ Ποιητικῆς ſcripſiſſe, Ammonius indicat de Differ. Verb. voce Ἐπικήδειος. Quo minùs verò, qui inter grammaticos, & rhetoras celebraretur, idem hiſtoriam ſcriberet, cauſſæ nihil video, quando à pleriſque id factum fuit, quemadmodum ex illis planum fit, quos hactenus laudavi.

a *Lib. tertio rerum Italicarum.*
b *Notis ad Ariſtoxenũ.*

CAP. II.

Diodori Siculi ætas, & patria. Quomodo idem inscripserit opus suum, & argumentum illius. Lapsus eius geminus. Diuturnus Diodori labor in bibliotheca consarcinanda. Quantum librorum eius damnum fecerimus. Diodori βίβλ☉ νησιωτική. Quem plerique sextum vocent Diodori. Defenditur Diodori fides adversus Vivem; stylus, adversus Bodinum.

RES interim apertior est de ætate Diodori Siculi. Antiquiorem paullò esse aliquis dicat, quia tempore Iulij Cæsaris vixisse, Eusebius in Chronicis tradat: atque adeò ipse Diodorus non uno hoc loco de sese testetur. Sed non malè propterea Suidas, qui sub Augusto vixisse dicit. Nam ad grandem pervenit ætatem, adeò ut ad medium usque Augusti principatum superfuerit. Quod ita esse, optimè ex eo Scaliger [a] observat, quòd meminerit bisexti Romani. Nec enim id nomen obtinuit, priusquam fastos correxisset Augustus. Natale ei solum Argyrium, sive Angyrium Siciliæ oppidum, ut quidem vulgò legitur apud Diodorum: vel potiùs Agyrium, quod verum esse oppidi nomen, aliorum scriptorum consensu probat princeps ætatis nostræ geographus, Philippus Cluverius, in Sicilia sua antiqua. Scripsit Diodorus Siculus βιβλιοθήκην ἱστορικὴν, sive, ut Aristophanis scholiastes vocat, τῶν ἱστοριῶν βιβλιοθήκην, quam veterum alij ἁπλῶς βιβλιοθήκην, vel etiam βιβλιοθήκας nominant. Βιβλιοθήκην verò appellavit, quia tractet historiam καθολικὴν. Agit enim de rebus Ægyptiis, Assyriis, Medicis, Persicis, Græcis, Romanis, Punicis, atque aliis. Constabat verò opus hoc libris quadraginta, quorum argumentum ipse in præfatione recenset. *Ex libris nostris*, inquit, *primi quidem sex continent res ante Troianum bellum gestas, eaq; quæ fabulis de seculo istoc prodita fuerunt: atque horum priores tres, antiquitates barbaricas; tres posteriores, ferè Græcas comprehendunt. Vndecim verò sequentibus res ubique locorum gestas, à bello Troiano usque ad Alexandri Magni mortem, descripsimus. Denique in tribus & vi-*

[a] *Animadversionibus in Euseb. ad annū 1967.*

& viginti libris cæteras res gestas retulimus, usque ad initium belli adversus Gallos excitati, quo Imperator C. Iulius Cæsar, cui res gestæ Divi nomen pepercre, plurimis & pugnacissimis Gallorum gentibus debellatis, imperium Romanum ad Britannicas usque insulas prolatavit. Quod verò continuò addit, *Cuius res principio gestæ incidunt in primum Olympiadis centesimæ & octogesimæ annum, archonte tum Athenis Herode:* id profectò verum non est, cùm initium belli Gallici in tertium ejusce Olympiadis annum inciderit. Nihiloque verius est, quod subjungit de annis, qui intercedunt ab excidio Troiæ usque ad tempus id, quo bibliothecam suam ad umbilicum perduxerat. Vide quæ de eo idem Scaliger ad Eusebium *a* notavit. Et sanè multa adeò sunt a *Ibidem.*
σφάλματα *b* Diodori in Olympiadum annis, & Romanis ma- b *Errata.*
gistratibus, ut planè verisimile sit, corruptis ac mutilis fastis usum esse. Sanè hoc nomine non à Bodino modò vapulat: sed ab ipso etiam Sigonio, Stephano item Pighio, & aliis χρονογράφοις, sæpius reprehenditur. Cætera si spectes, magna ejus φιλοπονία *c* fuit: ut qui triginta annorum operam in hanc c *Industria.*
se historiam impendisse scribat in præfatione sua. Ubi &, quanto veritatis studio laborârit, ostendit peregrinatione suâ in Asia, atque Europa. Nempe periculis, vel ærumnis nullis territus fuit, quò minùs loca ipsa lustraret, de quibus scripturus esset. Utinam modò nobile adeò opus integrum ad nos pervenisset. Nunc ex quadraginta libris solùm quindecim extant, atque item pauca ex Photio, & aliis, excerpta. Æquiori animo jacturam tantam ferremus, si superessent Berosus, Theopompus, Ephorus, Philistus, Callisthenes, Timæus, atque alij, ex quibus sua assiduo labore congesserat Diodorus. Sed nullis libris inviti magis caremus, quàm illis, qui sequebantur βίβλον νησιωτικὴν *d*; prout librum quinctum ipse appellat Dio- d *Librum in-*
dorus, quia eo de insulis agat. Quinque enim libri, qui alte- *sularem.*
ram decada proximè anteibant, fuere de imperiis Orientis: unde multum lucis accedere potuit sacris veteris instrumenti libris. Neque imponere debet, quod etiam sextum videas citari à nonnullis. Nam fefellit eos Poggius Florentinus, qui ante hos annos CLX, postulato Nicolai V, magni, imò primi literarum vindicis, quinque primos transtulit. Siquidem is bipartitum Dionis librum primum discerpsit in duos: unde qui

reverâ ſecundus, hic ei tertius; qui tertius, hic illi quartus; ac par ratio in quarto, & quinĉto. Porrò egregium hoc Diodori opus, nec τοῖς ἔξωθεν a modò, ſed etiam Juſtino Martyri, ac Euſebio laudatum, non caruit noſtro ſeculo reprehenſoribus ſuis, ſeu rem, ſeu dictionem ſpectes. Rem ipſam culpat Ludovicus Vives, qui in quinĉto de tradendis diſciplinis ſcribit, nihil Diodoro eſſe nugacius: contrà profectò, quàm Plinius judicârat, qui in præfatione ſcripſerat, cùm Græcorum alij magnificis titulis ſuperbiant, Diodorum, qui ἁπλῶς βιβλιοθήκην vocat, primum Græcorum deſiiſſe nugari. Sed videamus, quid moverit eruditum illum cenſorem, ut iniquum adeò judicium ferret. Nempe unum hoc eum impulit, quòd primis libris tradat μυθικὴν ἱστορίαν b, ſive, ut Diodorus ipſe vocat, παλαιὰν μυθολογίαν c. Atqui ipsâ hac appellatione ſatis ſe purgat Diodorus. Adde quod iſtæ heroicorum temporum narrationes pro meris fabulis haberi minimè debent. Nam verum iis argumentum ſubeſt, ſed fabuloſè quædam admiſcentur. Qua in re non modò Palæphati reliquiæ lucem aliquam afferunt: ſed idem etiam comprobant, quæ de cataclyſmo, & turri Babylonicâ, prodidere Beroſus, Hecatæus, Alexander Polyhiſtor, Hieronymus Ægyptius, Mnaſeas, atque Abydenus. Nec movere debet, quòd ſcriptores hujuſmodi diſconveniant in multis: ſed cogitandum, non temere eſſe, quòd conveniant in multis. Et ſanè, cùm narrationes ejuſmodi ab hiſtoria quidem originem capiant, ſed tamen longo ævo, in iſta ingeniorum varietate & vanitate, multum ex falſo trahant: nihil mirum eſt, ſi in μυθικῇ hiſtoriâ aliquis inveniatur diſſenſus. Ut in fabula de Phineo à diis excæcato, atque ab Harpyis divexato, quas alati Boreæ filij, Zetes & Calais, cum ad eum in Argonautica expeditione divertiſſent, occiderint. Nam aliter multò, ac Apollonius, & poëtarum alij, narrat iſta Diodorus Siculus lib. IV, & diverſitatis hanc cauſſam adducit: Καθόλου d καὶ τοὺς παλαιοὺς μύθους οὐχ ἁπλῆν, οὐδὲ συμπεφωνημένην ἱστορίαν ἔχειν συμβέβηκε. Satis iſta oſtendunt, haut multò meliori fide agere potuiſſe Diodorum in rebus ab omni omnium hiſtoricorum memoriâ remotis. Neque enim diffitetur, priſci temporis hiſtoriam fabulis eſſe permiſtam, & aliter, atque aliter, de iis veteres tradidiſſe: ſed contentus eſt referre, quæ veritati maximè conſentanea

a *Scriptoribus externis, ſive gentilibus.*

b *Hiſtoriam fabularem.*

c *Enarrationem veterum fabularum.*

d *In priſcis fabulis nulla ſimplex, & per omnia cōſentiens ſibi eſt hiſtoria.*

tanea esse putaret: ac ne sic quidem haberi ea vult pro usquequaque veris: sed satius putat, quomodocunque res priscas nôsse, quàm eas penitùs ignorare. Quemadmodum verò rem ipsam Vives, ita dictionem Diodori arrodit Bodinus in methodo historiæ. Quanto meliùs de eo censuit Photius patriarcha μυριοβίβλου suæ cap. LXX! ubi usum ait φράσει σαφεῖ τε καὶ ἀκόμψῳ, καὶ ἱστορίᾳ μάλιστα πρεπούσῃ a. Addit, non affectare dictionem nimis Atticam, sed neque devolvi ad vulgarem, & tritam dicendi formam, verùm mediocri genere gaudere. Quæ sanè majoris, quàm Bodini judicium, fieri debere, nobiscum fatebitur, qui vel de stylo judicare per se possit, vel, quàm exquisito in talibus judicio Photius fuerit, intelligat.

a *Dictione perspicuâ, nec nimium ornata, sed historiæ maximè convenienti.*

CAP. III.

Ætas Dionysii Halicarnassensis. Ἀνιστορησία *Keckermanni. Quanti temporis, ac quot librorum historiam Dionysius consignârit. Non videri universis libris, sed primis duntaxat, fecisse nomen Antiquitatum Romanarum. Refellitur Sigismundus Gelenius. Dionysii cura in observatione temporis, & explicatione rituum Romanorum. Stylus eius cuiusmodi. Scripsit ipse historiæ suæ compendium. Rhetoricorum eius, & Criticorum operum laus. Dionysius Pergamenus. Dionysius* ὁ περιηγητής. *Quando hic vixerit, accuratè ostensum. Patria eius ex Plinio indicata. Suidas emendatur. Eiusdem de patria Dionysii coniectura refellitur. Conciliatur idem cum Plinio. Scripsit Dionysius hic quoque de lapidibus. Sed opus de avibus erat Dionysii Philadelphensis. Bassaricorum, sive operis de gestis Bacchi, auctor erat Dionysius Rhodius, qui aliis Samius. Alter Dionysius* περιηγητὴς, *patriâ Milesius. Dionysius Thrax, & Dionysius, Glauci filius, uterque Alexandrinus.*

AVgusti quoque temporibus floruit Dionysius, Alexandri filius, Halicarnassensis, quod satis indicat Strabo, ejusdem temporis

temporis ſcriptor. Sic enim ille libro XIV. Καὶ ^a^ καθ' ἡμᾶς Διονύσιος ὁ συγγραφεύς. Ac ne alium hunc Dionyſium putes, ipſe in præfatione ſcribit, in Italiam ſe veniſſe, ſimulac Cæſar Auguſtus finem impoſuiſſet bello civili, circa mediam Olympiadem centeſimam octogeſimam ſeptimam. Ut omnino aliud egerit vir eruditus *b*, cùm in ſuo de Hiſtoria opere tres eſſe ſcribit, qui acriùs in Plutarchum cenſuram exerceant, eoſque inter eſſe principem Dionyſium Halicarnaſſeum: quaſi Plutarchus non Traiani demum temporibus floruerit: Dionyſius autem vixerit ſub Auguſto, quemadmodum vidimus. Subjungit poſtea Dionyſius, ex eo tempore, quo Romam venit, uſque ad illud, quo iſta ſcriberet, exactos eſſe annos viginti duos, quibus Romæ egerit, Urbiſque didicerit ſermonem, ac partim eruditorum hominum conſuetudine, partim lectione Porcij Catonis, Fabij Maximi, Valerij Antiatis, & aliorum, hiſtoriam iſtam ſcripſerit. Ac primùm quidem, ut unde Romani genus ſumſerint, liqueat, ea refert, quæ de Aborigenum populo, & priſcis Italiæ incolis, ferebantur. Pertexuiſſe verò ſe hiſtoriam dicit uſq; ad primum bellum Punicum, ſive annum urbis CCCCLXXXVIII, vel, juxta alios, CCCCXC. unde Polybium incipere ait. Opus hoc ipſe appellat ἀρχαιολογίαν Ῥωμαϊκὴν, niſi is titulus proprius ſit priorum librorum, quos ante cæteros, ut totius operis guſtum haberent Romani, editos fuiſſe, rectè obſervavit H. Stephanus. Hodie ex XX libris, (quot à Dionyſio ſcriptos fuiſſe, etiam Photius dicit) tantùm exſtant undecim, quibus pervenit uſque ad ſublatum decemviratum, plebeios ad tribunatum militarem admiſſos, eamque poteſtatem abrogatam, & conſules ex ordine patritio iterum electos: quod factum eſt anno V.C. CCCXII. Ex poſterioribus libris, qui perierunt, Stephanus περὶ πόλεων citat aliquos: ut decimumſextum in Ἄικαλον, & undevigeſimum in Κωνσάντεια. Quare, ut tacuiſſet Dionyſius, quouſque hiſtoriam ſuam perduxiſſet: tamen ex Ἐθνικῶν ſcriptore ſatis conſtaret, Gelenium falli, qui putabat, Dionyſium operi iſti immortuum eſſe, nec plura ſcripſiſſe, quàm hodie habemus.

Dionyſio huic laudem eam tribuit Scaliger in animadverſionibus Euſebianis, quòd curatiùs eo tempora nemo obſervârit. Hac quoque parte Livio præfertur, quòd & plura, & accu-

a *Ac noſtri temporis ſcriptor, Dionyſius hiſtoricus.*

b *Barthol. Keckerm.*

& accuratiùs multa tradat, quæ ad Romanas antiquitates pertinent. Quâ de re H. Stephanum vide operæ primæ in Dionyſ. capite x. Stylus quoque, ut Photius loquitur, eſt καινοπρεπὴς a: atque, ut idem ait, τὸ κομψὸν τοῦ λόγου, τῇ τε κατὰ μέρος ἀφηγήσει, καὶ τῇ παρεκβάσει κεκερασμένον, τὴν ἐπὶ τὸ τραχύτερον ῥέπουσαν θεραπεύει συνέπειαν. *orationis elegantia cùm rerum particularium narratione & digreſſione temperatur, dictionem, quæ in aſperitatem abiiſſet, lenit.* Horum xx librorum σύνοψιν ſcripſit ipſe auctor, ut Photius dicit: addit autem, in eâ ſolùm neceſſaria expoſuiſſe, eoque utilem magis fuiſſe operam, quàm ſuavem. Nec bonus tantùm hiſtoricus fuit, ſed etiam Rhetor, ac Criticus nobilis: quod oſtendunt Rhetorica ac Critica ejus opuſcula, quæ ſuperſunt: præter quæ alia ejus generis ſcripſiſſe, cognoſcimus inde, quòd in iſtis multa è ſuis hujus argumẽti citet, quæ hodie nõ habemus.

Proximus Dionyſio huic fuit alter Dionyſius, itidem hiſtoricus, ſed natione Pergamenus, cognomento Atticus, diſcipulus Apollodori Pergameni, rhetoris ejus, qui Auguſto Cæſari familiaris adeò fuit, & à quo condita eſt ſecta Apollodorea, quæ Theodoreæ opponitur. Auctor Strabo lib. XIII. ubi & Dionyſius iſte vocatur σοφιστὴς b ἱκανὸς, καὶ συγγραφεὺς, καὶ λογογράφος. Meminit hujus Dionyſij etiam Suidas: quem ſaltem auctorem potiùs laudare debuit Geſnerus in bibliotheca ſua, quàm Æneam Sylvium.

Ad hæc etiam tempora referri debet Dionyſius ille, cujus περιήγησις hodieque exſtat: quod opus ἱστορικὸν καλοῦσιν οἱ παλαιοὶ c: ut ait Euſtathius d ſcholiaſtes. Idem vixiſſe ait οὐκ ἐπὶ τῶν ὑπάτων, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἀνάκτων e, atque hoc ipſum de ſe ſcribere dicit. Signat verò locum iſtum:

Ἐκ f Διὸς Αὐσονιῆες ἀεὶ μέγα κοιρανέοντες.

Et imprimis verſus iſtos:

Ῥώμην g τιμήεσσαν, ἐμῶν μέγαν οἶκον ἀνάκτων,
Μητέρα πασάων πολίων, ἄφνειον ἔδεθλον.

Ubi Euſtathius monet, cùm Dionyſius dicit ἐμῶν ἀνάκτων h, ſatis oſtendere, non ſub conſulibus ſe iſta ſcribere, ſed ſub imperatoribus: nempe ſub Nerone; imò Auguſto, juxta quoſdam: cujus etiam mentionem facere videtur, cùm, poſtquam de Parthorum ferociâ dixiſſet, addit,

Αὐσονίου i βασιλῆος ἐπεπρήϋνεν ἀκωκή.

a *Gratam ac decoram habens novitatem.*
b *Sophiſta bonus, & hiſtoricus, & orationum ſcriptor.*
c *Hiſtoricum veteres vocant.*
d *In præfat.*
e *Non ſub cõſulibus, ſed ſub imperatoribus.*
f *E Iove Auſonij ſemper ſtrenue dominantes.*
g *Romam glorioſam, meorum magnam domũ dominorum, Matrem omnium urbium, opulentam ſedem.*
h *Regum ſive imperatorum meorum.*
i *Auſonij imperatoris mãſuefecit cuſpis.*

a *Reges, seu imperatores.*

b *In Augusto cap. 21.*

Sanè consules nunquam ἄνακτας a vocâsset. Quod verò Parthos, Ausonij domini hasta coactos, ferociam ait deposuisse, id optimè convenire Augusto, ostendunt ista verba Tranquilli b: *Parthi quoque & Armeniam vindicanti facilè cesserunt: & signa militaria, quæ M. Crasso, & M. Antonio ademerant, reposcenti reddiderunt; obsidesq́ insuper obtulerunt: denique, pluribus quondam de regno concertantibus, nonnisi ab ipso electum comprobaverunt.* Quod sicui, quia Eustathius dubitare videtur, num sub Nerone, an sub Augusto vixerit, eò & ipse ambigat, sub utro floruerit: at omnem scrupulum tollit, illis temporibus proximus, Plinius secundus. Ex quo etiam patriam discimus fuisse Alexandriam, non illam Ægypti, aut Syriæ, sed oppidum Susianæ ad sinum Arabicum, inter Tigrim, & Eulæum fluvium, quod ut sæpe nomen mutârit, idem Plinius refert. Adscribam ea solùm verba, quibus sub Augusto floruisse, atque Alexandriæ Susianæ natum esse, cognoscimus. Locus est lib. VI Nat. Hist. cap. XXVII. ubi cùm de eo Susianæ oppido egisset, subjungit ista: *Hoc in loco genitum esse Dionysium, terrarum orbis recentißimum auctorem, constat, quem ad commentanda omnia in Orientem præmisit Divus Augustus, ituro in Armeniam ad Parthicas Arabicasque res maiore filio.* Quare omnino inanis est conjectura Suidæ, cùm Dionysium, si vulgata lectio vera est, Byzantium fuisse arbitratur, propter ea, quæ de fluvio Rheba canit. Sunt verò hæc:

> Ἄγχι δ' Βιθυνοὶ λιπαρὴν χθόνα ναιετάουσι,
> Ῥήβας ἔνθ' ἐρατεινὸν ἐπιπροΐησι ῥέεθρον,
> Ῥήβας, ὃς Πόντοιο παρὰ στομάτεσσιν ὁδεύει,
> Ῥήβας, οὗ κάλλιστον ἐπὶ χθονὶ σύρεται ὕδωρ.

Quæ sic vertit vetus interpres, Rufus Avienus:

> ——— *Propter Bithynia glebam*
> *Exerit. hic latè Rhebas extenditur annis,*
> *Rhebas cyanei qui dißicit æquora ponti,*
> *Rhebas argento similem qui porrigit undam.*

Nimirum putavit Suidas, nisi Rhebas patrium solum interluisset, nunquam illustri adeò elogio fuisse dignaturum. Nondum disputo, quàm validum hoc sit argumentum. Illud solùm dico, & Dionysij, & interpretis verba satis ostendere, Rhebam esse Bithyniæ flumen. Atque idem liquet ex scholiaste Eustathio: imò ex Plinio etiam lib. VI Nat. Hist. cap. I. Ῥηβαῖον vocat

cat Apollonius in II Ἀργοναυτ. Hodie verò à Græcis *Ribas* nominatur: ut cognoſcimus ex doctiſſimo P. Gillio [a], qui loca iſta ipſe luſtravit. Sed ſi Rhebas Bithyniæ eſt fluvius, ut iſta oſtendunt, quomodo Suidas ex eo, quod Dionyſius tantopere laudet Rhebam, colligit eum fuiſſe Byzantinum? Sic enim ſcribit: Ὑπολαμβάνω [b], ὅτι Διονύσιος ὁ περιηγητὴς Βυζάντιος ἦν, διὰ τὸν ποταμὸν Ῥήβαν. Equidem, quod ſentio, dicam. Puto, Suidæ locum corruptum eſſe, proque Βυζάντιος legendum eſſe Βιθυνός. Hæc omnino, judicio meo, vera lectio eſt. Nec propterea perſuadere mihi poſſum, Bithynum fuiſſe. Nihil enim argumento illo infirmius. Nam potuit egregiam adeò ejus fluminis laudem dare auribus Bithynorum, quòd aliquamdiu jucundè apud eos vixiſſet, aut aliá de cauſsá. Utut eſt, Plinij verbis omnis de patria ſcrupulus tollitur. Nam quin idem ſit Dionyſius, de quo Plinius loquitur, & iſte, quem habemus, dubitari non poteſt propter ea, quæ in laudem Auguſti dicit, ut vidimus. Euſtathius tamen hoc, quod de patria Dionyſij dicebamus, ignorâſſe videtur. Nam nullam Alexandriæ mentionem facit, dicere contentus [c], eſſe genere Afrum. Quod falſum eſſe contenderem, niſi ſemper ſcriptores ἐναντιοφανεῖς [d] conciliare mallem, modò id fieri poſſit. Fortaſſe autem Dionyſius oriundus quidem ex Africa fuit: ſed ortus erat in Suſiana.

a *Lib. 3 de Boſphoro Thracio cap. 1.*

b *Exiſtimo Dionyſium, qui orbem deſcripſit, Byzãtium fuiſſe, propter fluvium Rhembam.*

c *In prologo comment.*

d *Qui inter ſe pugnare videntur.*

Porrò ex Euſtathio diſcimus, alia etiam huic Dionyſio tribui ſolere, ut λιθιακὰ [e], ὀρνιθιακὰ [f], καὶ βασσαρικά [g]. Ac idem λιθιακὰ quidem Dionyſij hujus eſſe agnoſcit, propter ſimilem ſtylum. Ὀρνιθιακὰ verò à doctioribus tribui dicit Dionyſio Philadelphenſi, qui διὰ [h] λέξεως ἀκυρολογίαν Διάκενος dicebatur. Βασσαρικὰ autem, quia ſtylum habeant incultum, eò indigna eſſe viſa ait, quæ Dionyſio huic tribuerentur: ſed potiùs adſcribenda eſſe Dionyſio Samio. Βασσαρικῶν Dionyſij meminit etiam Stephanus in Ethnicis aliquoties. Cæterùm præter hunc Dionyſium περιηγητὴν, quem habemus, fuere etiam alij ejus nominis, qui ſimiliter περιηγήσεις ſcripſerint. Unus Mileſius fuit, qui Herodoto ipſo antiquior eſt. De hoc diximus cap. II. libri præcedentis. Alter, utrùm Samius, an Rhodius fuerit, non ſatis conſtat. Rhodium vocat Tertullianus libro de Anima cap. XLVI. At Samium diſertim appellat Euſtathius, ut

e *De lapidibus.*

f *De avibus.*

g *Dionyſiaca, ſive de rebus à Baccho geſtis.*

h *Ob dictionẽ impropriam Diacenus.*

paullò antè vidimus. Credo, cùm in Samo esset natus, nihilominus Rhodius dicebatur, quia Rhodi habitaret, atque ibi sacerdos esset Solis, qui Rhodi imprimis colebatur, eò quòd in insula hac nunquam ita nubilum sit cælum, quin luce solis perfundatur, ut Solinus dicit cap. XXVII. De hoc Dionysio ita Suidas: *Dionysius, Musonij filius, Rhodius, aut Samius historicus: fuit autem etiam sacerdos templi Solis, quod ibidem erat. Scripsit locorum historias libris sex, orbis descriptionem* (οἰκουμένης περιήγησιν) *historicæ institutionis* (ἱστορίας παιδευτικῆς) *libros decem.* Ex hoc Dionysio censeo esse versus istos, quos Io. Tzetzes Chil. XII. Histor. CCCCI, in Dionysij περιηγήσει legi scribit:

> Τῆς a γάρ τοι φιλότητος Ἀμαζονίδων ἐγένοντο,
> Τὴν ποτὲ δὴ μίχθησαν ἐπ' ἀνδράσι Σαυρομάτῃσι.

Nam in ea quidem Dionysij περιηγήσει, quam habemus, versus hos nullus invenio: sed istos,

> ——— Ἐκ b γὰρ ἐκείνης
> Ἰφθίμης φιλότητος Ἀμαζονίδων ἐγένοντο
> Τήν ποτε Σαυρομάτῃσιν ἐπ' ἀνθρώποισι μίγησαν.

a *Illi enim ex amore Amazonidum fuerunt geniti, Quo olim sanè commixtæ sunt cum viris Sauromatis.*

b *Ex illo enim Valenti concubitu Amazonidum geniti sunt, Quo se cum Sauromatis viris miscuerunt.*

Quemadmodum verò præter Dionysium Alexandrinum duo fuisse Dionysij existimantur, quorum uterque περιήγησιν scripserat: ita præter Dionysium istum περιηγητὴν fuere duo Dionysij, qui Alexandrini non minùs vocarentur, sed περιήγησιν scripsisse nusquam, quod scio, dicantur. Eorum unus est Dionysius, cognomento Thrax, qui sub Pompeio Magno docuit, ut superiùs ostendebamus. Alter fuit Dionysius Glauci filius, discipulus Chæremonis philosophi, cui etiam Alexandriæ successit, præceptor verò Parthenij Grammatici. Vixit is à Neronis temporibus usque ad Traianum, præfuit bibliothecis, fuit ab epistolis & à responsis, & legationes varias obiit. Auctor Suidas.

CAP. IV.

Iubæ historici genus, captivitas, institutio, regia dignitas, coniugium, libri. Nestoris Tarsensis ætas, fortuna, scripta. Cuiusmodi fuerit, tum Nestoris Larandensis Ilias, tum Triphyodori Odyssea. Alia, quæ idem Nestor

con-

consignavit. Nicolaus Damascenus quantis viris acceptus fuerit. Quid per Nicolaos intelligant antiqui. Nicolai historia καθολική. Dalecampius notatus. Καλὴ Ἀκτὴ, seu Καλάκτα. Alios esse Calatinos, alios Calactinos. De ætate Cæcilij disseritur. An religione fuerit Iudæus. Aristo, atque Eudorus, alter alterum furti alligant. Malè confundi Aristonem Ceum, Peripateticum, & Aristonem Chium, Stoicum. Aristo Pellæus.

AB Dionysiis ad alios venio, qui Augustæo ævo floruerint. Eos inter ob regium genus agmen ducat Juba secundus, filius Jubæ primi, ejus qui Numidiæ, & partis Mauritaniæ rex fuit, belloque civili partes Pompeij est secutus; à Cæsare autem victus, cum M. Petreio singulari certamine concurrens, vitâ functus est. Vide Dionem lib. XLIII. Cùm patrem non posset, filium ejus Jubam, admodum puerum, in triumphum Julius Cæsar duxit: teste Plutarcho in C. Cæsare. Qui & addit, hanc Jubæ fortunatam fuisse captivitatem, quia occasione eâ factum fuit, ut in Italia optimis literis excoleretur, atque ex barbaro Numida historicus fieret eruditissimus. Sanè Athenæus quoque lib. III ἄνδρα πολυμαθέστατον [a] appellat. Nec paternæ dignitatis planè exsors permansit. Nam Augustus eum studiis jam egregiè excultum, suasque secutum partes adversus Antonium, pro paterno regno quibusdam Gætuliæ partibus, & Bocchi ac Bogudis ditionibus donavit: præterea uxorem ei dedit Cleopatram Σελήνην juniorem, Antonij triumviri ex Cleopatra filiam. Auctor Dio lib. LI. & LIII. Multa scripsit, quæ à plurimis veterum citantur: imprimis Plinio in Historia Naturali. Laudat & Plutarchus in Romulo, Numa, Sylla, Tertullianus in Apologetico cap. XXIX. & alij. Edidit inter alia συγγράμματα [b] περὶ Λιβύης, quæ citat Athenæus lib. III. Idem lib. IV advocat τετάρτην [c] θεατρικῆς ἱστορίας. Eâ egerat de fabulis, & historiis, quæ tragœdiis argumentum præbere solent. Scripsit quoque duos de Assyriis libros, quos ex Beroso excerpserat: teste Tatiano orat. ad gentes. Epigramma ejus in Leontem Argivum, tragicum, refert Athenæus lib. VIII.

a *Virum multiugæ eruditionis.*

b *Commentarios de Libya.*

c *Lib. 4 theatricæ historicæ.*

Nec magis obscura potest esse ætas Nestoris Tarsensis. Siquidem præceptor fuit Marcelli ejus, qui à Virgilio celebratur, & C. Marcelli ex Octavia, Augusti sorore, filius erat. Docet hoc nos Strabo lib. XIV, ubi, de egregiis Tarsensibus agens, inter cætera inquit, Οὗτοι [a] μὲν Στωικοὶ ἄνδρες. Ἀκαδημικὸς δὲ Νέστωρ ὁ καθ' ἡμᾶς, ὁ Μαρκέλλου καθηγησάμενος τοῦ Ὀκταουΐας παιδὸς, τῆς Καίσαρος ἀδελφῆς. Scripsit Θεατρικὰ ὑπομνήματα [b]. Hæc historia eorum erat, quibus personant theatra. Meminit Athenæus lib. X. At multò junior hoc Nestore fuit alter ejus nominis, poëta epicus, qui sub Severo imperatore vixit, ac patriâ fuit Larandensis, ex Lycia, sive Lycaonia. Hic, Suida teste, fecit Ἰλιάδα λειπογράμματον [c], cujus liber primus nullum A habebat, liber II nullum B, liber III nullum Γ, & ita deinceps. Quomodo & Triphyodorus Ægyptius, is cujus hodieque Ἰλίου ἅλωσις [d] exstat, scripsit Ὀδυσσείαν λειπογράμματον [e]. Auctores de utroque Hesychius Milesius, & Suidas. Etiam Ἀλεξανδριάδα ejus nominat Stephanus in Ὑσάπαι. Μεταμόρφωσιν citat Menander rhetor cap. περὶ λαλιᾶς, & Suidas in Νέστωρ, ac duo epigrammata ejus exstant lib. I Ἀνθολογίας.

Nicolai Damasceni ætas nulli ignota esse potest, qui sciat, familiarem fuisse Herodi regi: amicissimum item Augusto Cæsari, usque adeò ut Nicolaorum nomen ab hoc imponeret, sive dactylis, quod est apud Athenæum [f], Plutarchum [g], Isidorum [h], & Adhelmum [i]: sive placentæ generi, juxta Serenum Samonicum, Hesychium Milesium, Photium, & Suidam: quomodo & Palladius usurpat lib. de monachis Ægyptiis histor. VIII. Meminit Nicolai Damasceni quoque Eusebius lib. IX Præpar. Euang. Fuit philosophus Peripateticus, vir planè summus, & undecunque doctissimus. Scripsit de vita propria, teste Suida: qui & alia multa nominat, quæ apud eum legi malo. Ipse ea solùm adferam, quæ historica sunt. Qualis est historia Assyria, quam ab eo scriptam fuisse, auctor est Photius. Qui etiam putat, fuisse ejus Collectanea morum incredibilium. Planè autem censeo, historiam Assyriam fuisse partem universalis historiæ. Ea librorum erat LXXX, juxta Suidam; CXXIV, secundùm Josephum: sed fuisse librorum centum & quadraginta, indicat Athenæus lib. VI: Νικόλαος [k] ὁ

a *Atque hi quidem fuere Stoici. Academicus autem nostra ætate Nestor, qui docuit Marcellum, filium Octaviæ, Augusti sororis. Doctissimus Xylander extremis verbis pro* sororis *vertit* filiæ. *Nempe aliud agebat vir Græcè scientissimus.*

b *Commentarios theatrales.*

c *Iliada literarum aliquâ carentem.*

d *Ilii excidium.*

e *Odysseam quapiam litera defectam.*

f *Lib. 14.*

g Συμποσ. *lib. 8. cap. 4.*

h *In glossis.*

i *Lib. de virginitate.*

k *Nicolaus Damascenus, unus ex Peripateticis, in historia sua multis constante libris, nimirum centum & quadraginta quatuor, libro centesimo decimosexto ait.*

Δαμα-

Δαμασκηνὸς, εἷς δ' ἦν τῶν ἐκ τοῦ περιπάτου ἐν τῷ πολυβίβλῳ ἱστορίᾳ (ἑκατὸν γὰρ καὶ τεσσαράκοντα εἰσὶ πρὸς ταῖς τέσσαρσι) τῇ ἑκκαιδεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ φησὶν &c. Ex libro XCVI locum quendam de diluvio, & arcâ, citat Fl. Joſephus lib. I Antiq. Jud. cap. V. Quædam, quæ ad Indiam pertineant, refert ex eo Strabo lib. XV. Etiam geminum ejus fragmentum eruditis notis illuſtrat Joſ. Scaliger append. operis de Emend. Temporis. Ab aliis excerpta tantum, aliis verò integra Venetiis hiſtoria exſtare dicitur: ut ait Geſnerus Tom. I biblioth. Sed metuo multum, ne fucum aliquis fecerit Geſnero. Συναγωγὴν a Nicolai Damaſceni citat Abba Maximus, Eclog. cap. IV. indeque aliqua adducit.

a *Collectanea.*

Auguſtæo quoque ævo vixit Cæcilius Siculus, rhetor nobilis, ſed ſervili genere prognatus. Verū quod tum vixiſſe dicebamus, & quod Siculum fecimus, utrumque id non videtur controverſiâ carere. Nam in Atticâ natus fuit, ſi credimus Dalecampio, qui lib. VI, & XI Athenæi, ubi Græcè eſt, Καικίλιος ὁ Ῥήτωρ, ὁ ἀπὸ καλῆς ἀκτῆς, vertit, *Cæcilius rhetor in pulcra Attica genitus.* Sed non venit ei in mentem, Καλὴν ἀκτὴν notare Siculum litus, inque eo civitatem Siciliæ. Eius mentio eſt apud Diodorum Siculum lib. XII. ubi de Ducetio ſic ſcribit: Προσποιησάμενος b χρησμὸν αὐτῷ δεδόσθαι, κτίσαι τὴν Καλὴν ἀκτὴν ἐν Σικελίᾳ. Etiam Herodotus ita vocat lib. VI. Sed ex Καλὴ Ἀκτὴ poſtea factum Καλάκτα: quomodo vocatur apud Ptolomæum, ac Priſcianum quoque extremo lib. II, ubi & Mssi mei, & antiquiſſimæ etiam editt. conſtanter habent, *Præneſte Præneſtinus, Calate Calatinus, Calacte Calactinus.* Quare planè aſſentio doctiſſimo Caſaubono c, qui apud Diodorum Siculum d ſcribendum ſuſpicabatur, τὴν τῶν Καλακτίνων πατρίδα, ubi vulgò eſt Καλατίνων. Ac monuit ſummus vir, Philippus Cluverius, ſimiliter apud Ciceronem actione III in Verrem legi debere, *Calactinis quamobrem imperaſti anno tertio, ut decimas agri ſui, quas Calactæ dare conſueverant, Ameſtrati M. Cæſio decumano darent.* Ubi vulgò eſt *Calatæ*, & *Calatinis*: cùm Calate, ſive Γαλάτη ſit in mediterraneis Siciliæ, unde Plinio Galatini. Alibi quoque in hoc nomine peccatum eſſe, pluribus idem oſtendet in ſua Sicilia antiqua lib. II. cap. IV. Nec de patria ſolùm, ſed de ætate etiam, dubitatio eſt: Nam Suidas agnoſcit quidem, docuiſſe

b *Fingens ſe oraculo iuberi in Sicilia condere Calen Acten.*

c *In Athen. Anim. lib. 6. cap. 21.*

d *Lib. 12.*

docuisse Romæ sub Augusto Cæsare: sed addit, inde usque ad Hadriani tempora docuisse. Atqui ab excessu Augusti, usque ad principatum Hadriani, sunt anni CII. Nunc adde annos, quibus docuit sub Augusto. An dicemus, non debere intelligi principatum Hadriani, sed pueritiæ, quia fortasse Hadrianus eum audierit Romæ? At à morte Augusti, usque ad XV Hadriani annum, sunt anni LXXVI. Hoc quoque spatium, vel sine annis Augusti, nimium videtur. Quare quod ad Hadrianum usque vixisse Cæcilium ait, non magis fidem meretur, quàm quod alij dixere, fuisse religione Judæum. Nam, ut bene inquit Suidas, Πῶς a Ἰουδαῖος σοφὸς τὰ Ἑλληνικά; Præsertim qui non in Judæâ, aut Ægypto, vixerat; sed in Sicilia, & Romæ? Fortasse duo fuere Cæcilij Rhetores Calactini, aut unus Calactinus, alter Calatinus: indeque error obortus, tum de religione, tum de ætate. Utcunque hoc est, Cæcilius ille Calactinus Augusti ætate vixit. Siquidem amicissimum sibi esse, dicit Dionysius Halicar. epist. ad Cn. Pompeium. Nobilis planè rhetor fuit, etiam Fabio sæpe laudatus: ut nihil de iis dicam, qui post Hadrianum vixerunt: ut sunt Athenæus lib. VI. ac Dionysius Longinus initio libelli περὶ ὕψους b, ubi de eodem argumento Cæcilium scripsisse dicit. Alia quoque ejus commemorat Suidas: quæ apud eum legi possunt. Nos contenti erimus adferre, quæ ad nostrum magis institutum faciunt. Ut quod historiam scripsit bellorum servilium. Athenæus lib. VI: Σύγγραμμά c τε ἐξέδωκε περὶ τῶν δουλικῶν πολέμων Καικίλιος ὁ ῥήτωρ ὁ ἀπὸ Καλῆς Ἀκτῆς. Nec historiam modò, sed etiam de historia scripsit. Unde idem Athenæus lib. XI: Καικίλιος d ὁ ῥήτωρ ὁ ἀπὸ Καλῆς Ἀκτῆς ἐν τῷ περὶ ἱστορίας. Cujus operis etiam meminit Suidas, qui ejus argumentum fuisse docet περὶ e τῶν κατὰ ἱστορίαν, ἢ παρ' ἱστορίαν εἰρημένων τοῖς ῥήτορσι.

Felici ævo Augusti, quo tot ingenia eluxerunt, etiam vixit Aristo Alexandrinus, philosophus Peripateticus, qui de Nilo scripsit. Meminit Strabo lib. XVII his verbis: Ἀρκέσει f δύο μνῆσαι τοὺς ποιήσαντας καθ' ἡμᾶς τὸ περὶ τοῦ Νείλου βιβλίον, Εὔδωρόν τε, καὶ Ἀρίστωνα, τὸν ἐκ τῶν περιπάτων. Addit deinde, iisdem prope verbis utriusque librum esse perscriptum; ut alter necessariò sit plagiarius: sed uter ab altero sit suffuratus, id esse dictu difficile: ab Eudoro quidem accusari hoc nomine Aristonem: sed

a *Quo pacto Iudæus disciplinas Græcanicas norat?*

b *De sublimi charactere.*

c *Commentarium de bellis servilibus edidit Cæcilius Rhetor Calactinus.*

d *Cæcilius Calactinus libro de historia.*

e *De iis, quæ ab oratoribus secundùm historiam, vel præter historiæ veritatem dicta sunt.*

f *Satis sit duos afferre, qui ætate* NOSTRA *de Nilo scripserunt, Eudonẽ, & Aristonem Peripateticũ.*

ſed dicendi genus magis eſſe Ariſtoneum. Eſt verò Ariſto hic ſextus ordine ex iis, quos hujus nominis Laertius recenſet lib. VII a. Ubi alterum etiam nominat Ariſtonem Peripateticum, ſed Ceum, quippe Julietem. Eſt autem Julis, civitas in inſula Ceo, patria non hujus modò Ariſtonis, qui Bionis Boryſthenitæ imitator fuit, ut Strabo ait lib. x, ſed etiam Simonidis, poëtæ Lyrici, & Bacchylidis, qui Simonidis conſobrinus erat, & Eraſiſtrati medici: ut ibidem dicitur à Strabone, atque ex eo à Stephano, in Ἰουλίς. Porrò ſimilitudo nominis inter Ariſtonem Ceum, & Ariſtonem Chium, qui Zenonis Cittiei auditor fuit, fecit, ut multa Ariſtonis Cei, Peripatetici, tribuerentur Ariſtoni Chio, Stoico. Nam ex tam multis, quæ Laertius commemorat, ſolæ epiſtolæ verè erant Ariſtonis Chij: cætera erant Ariſtonis Cei, Peripatetici: ut Laertius tradidit ex Panætio, & Socrate. Chij Ariſtonis meminit & Plutarchus in Ariſtide, & Demoſthene. Sed crebrò imprimis mentio ejus fit ἁπλῶς, patriæ nomine non expreſſo, vel cum ſola philoſophi appellatione: ut apud Strabonem in primo, ubi Eratoſthenes Ariſtoni, & Arceſilao, æqualis fuiſſe dicitur. Item Plutarchum in Themiſtocle, & Cicerone: item Laertium in Heraclito, ubi citat Ἀρίστωνα b ἐν τῷ περὶ Ηρακλείτου: adhæc Pindari ſcholiaſtem in od. I. & III Nemeorum, & alibi ſæpe. Fuit & Ariſto Pellæus, ſed qui Hadriani demum tempore, aut pòſt vixerit. Ex eo quædam de poſtrema Judæorum rebellione, quæ ſub Hadriano contigit, refert Nicephorus Calliſtus lib. III Hiſtor. Eccleſ. cap. XXIV.

a *In Zenone.*

b *Ariſtonem libro de Heraclito.*

CAP. V.

Ptolomæi Mendeſii, ſacerdotis, regum AEgyptiacorum hiſtoria. Pharao is, ſub quo Iſraelitæ ex AEgypto egreſſi, Amoſis, iuxta hunc Ptolomæum, fuit. Eius Ptolomæi fortaſſe erat liber de Herode. Memnonis hiſtoria de Heraclea. Socrates Rhodius. Soſtratus grammaticus. Athenodorus Tiberij, imò & Auguſti præceptor, nunc Tarſenſis, nunc Alexandrinus, vel Cananites, vocatus. Quàm præclarè de Tarſenſibus meritus ſit, & gratus

horum animus. Varia eius scripta. Alter Athenodorus, iidem Tarsensis. Alteruter historiam scripsit rerum Tarsensium.

SVnt præterea alij, quos ætate hac vixisse, arbitrarium magis sit, quàm certum. Sunt item, de quibus non satis liqueat, an deperditum opus propriè historicum fuerit. Tam horum, quàm illorum, aliquos adducam. Initium sumam à Ptolomæo Mendesio, cujus locum quendam in commentariis suis exscripsit Apio Alexandrinus, ut Clemens refert libro primo Στρωματέων, & ex eo Eusebius lib. x præpar. Euang. cap. III a. Ubi etiam dicitur, Ptolomæum hunc non regem fuisse, sed sacerdotem. Verba Clementis sunt: Ἀπίων ὁ γραμματικὸς, ὁ Πλειστονίκης ἐπικληθεὶς, ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Αἰγυπτιακῶν ἱστοριῶν, Ἀμώσιος τοῦ Αἰγυπτίων βασιλέως μεμνημένος, καὶ τῶν κατ' αὐτὸν μάρτυρα παρατίθεται Πτολεμαῖον τὸν Μενδήσιον· καὶ τὰ τῆς λέξεως αὐτοῦ ὧδε ἔχει· Κατέσκαψε δὲ τὴν Ἀθυρίαν Ἄμωσις, κατὰ τὸν Ἀργεῖον γενόμενος Ἴναχον, ὡς ἐν τοῖς χρόνοις ἀνέγραψεν ὁ Μενδήσιος Πτολεμαῖος. ὁ δὲ Πτολεμαῖος οὗτος, ἱερεὺς μὲν ἦν· τὰς δὲ τῶν Αἰγυπτίων βασιλέων πράξεις ἐν τρισὶν ὅλαις ἐκθέμενος βίβλοις, κατὰ Ἄμωσιν φησὶν Αἰγύπτου βασιλέα, Μωϋσέως ἡγουμένου, γεγονέναι Ἰουδαίοις τὴν ἐξ Αἰγύπτου πορείαν. *Apion Grammaticus, cognomine Plistonices, libro quarto historiæ AEgyptiacæ meminit Amosis, regis AEgyptij: & eorum, quæ eius temporibus contigere, testem laudat Ptolomæum Mendesium. Ac verba quidem Apionis sic sonant: Evertit Athyriam Amosis, qui temporibus fuit Inachi Argivi: ut libro de temporibus scripsit Ptolomæus Mendesius. Ptolomæus verò hic sacerdos fuit, ac tribus libris comprehendit ea, quæ gesta sunt à regibus AEgyptiis, inque iis auctor est, temporibus Amosis, AEgyptij regis, duce Mose, Iudæos exiisse ex AEgypto.* Meminit Ptolomæi hujus, & istius de Temporibus operis, etiam Tatianus in Orat. ad Græcos: Αἰγυπτίων b δέ εἰσιν αἱ ἐπ' ἀκριβὲς χρόνων ἀναγραφαὶ, καὶ τῶν κατ' αὐτοὺς πραγμάτων ἑρμηνεὺς ἐστὶ Πτολεμαῖος, οὐχ ὁ βασιλεὺς, ἱερεὺς δὲ Μένδητος. Et paullò pòst: Ὡς c ἐν τοῖς χρόνοις ἀνέγραψε ὁ Μενδήσιος Πτολεμαῖος. Mentio quoque fit ejus apud præceptorem Tatiani Justinum in exhortatione ad Græcos, & Tertullianum in Apologetico cap. XIX. Facilè autem assentio amicissimo & doctissimo Joanni Meursio, qui

a *Pag. 293. edit. Rob. St.*

b *Exstant vero annales Ægyptiorum diligenter cõcinnati: & rerum iis contentarum interpres est Ptolomæus, nõ quidem rex, sed Mendesius sacerdos.*

c *Vt libro de temporibus Ptolomeus Mendesius scribit.*

qui eundem Ptolomæum intelligit in illis Ammonij verbis lib. de differ. verb. Ἰδουμαῖοι a καὶ Ἰουδαῖοι διαφέρουσιν, ὥς φησι Πτολεμαῖος ἐν πρώτῳ περὶ Ἡρώδου τοῦ βασιλέως. Quod si de Herode scripsit, Augusto esse antiquior non potest. Nam Herodes iste sine dubio est Herodes Magnus: qui annis quatuordecim decessit ante obitum Augusti. At Mendesij Ptolomæi meminit Apion, qui sub Tiberio jam maximi nominis erat, adeò ut ab illo cymbalum mundi diceretur. Quare hinc verisimile fit, Augusti, & fortasse etiam Tiberij tempore, vixisse. Præsertim cùm ante Apionem, nec multæ adeò lectionis Strabo, nec veterum alius, quod sciam, meminerit hujus Ptolomæi: quod sententiam nostram non leviter firmat. Nam si Apion iste Tiberij, & Caij, tempore vixit, sanè Mendesius ille nec junior esse Tiberio possit.

a *Idumæi & Iudæi, differunt, ut ait Ptolomæus in primo de rege Herode.*

Sub Augusto etiam floruisse Memnon videtur. Scripsit hic historiam de rebus Heracleæ Ponticæ, quæ libris constabat XVI. Eos penè universos in compendium redegit Photius tmem. sive cod. CCXXIV, unde etiam discimus, præter sexdecim libros istos scripsisse octo alios, sed quos nec Photius viderit. Ex sexdecim verò, quos dixi, postremus desinebat in morte Bithagoræ, Heracliensium legati ad C. Julium Cæsarem, cùm ad unum illum imperium devenisset Romanum. Scriptor est prudens, charactere usus tenui, dictione usitatâ, & perspicuâ: quemadmodum ibidem dicitur.

Socrates Rhodius, quantum videre possum, sub eodem Augusto vixit. Scripsit libros de bello civili: quorum tertium citat Athenæus lib. IV, atque ex eo quædam refert de convivio, quo Cleopatra amasium suum Antonium excepit. Videtur & idem Socrates esse, quem ἐν ἕκτῳ ἐπικλήσεως b idem citat lib. III. ac cujus librum περὶ ὅρων c, καὶ πυρὸς, καὶ λίθων, idem advocat in IX.

b *Libro sexto appellationis seu cognominum.*

In istis de ætate non penitus liquet. Alios esse dicebam, ubi non satis sit apertum, ecquod inter historicos nomen mereantur. Qualis Sostratus grammaticus: quem Augusti ætate vixisse, minimè est dubium. Est enim filius Aristodemi illius, quem Strabo admodum adolescens audivit jam decrepitum: nepos verò ejus Menecratis, qui Aristarchi fuit discipulus. Auctor Strabo in XIV. ubi Sostratum hunc commemorat inter

c *De finibus, igne, & lapidibus. Nisi leg. ὀρῶν. id est, montibus.*

illustres Nisæos. Ergo diversus est ab Sostrato illo, qui Phanagorites dicitur Stephano in Μυκάλη. Iccirco dicere non possumus, hujus, an illius Sostrati sit, quoties historicum quid, vel alterius generis, Sostrato acceptum referunt scriptores. Uti sunt libri rerum Hethruscarum, quorum secundum citat Plutarchus in parallelis minoribus cap. XXVIII. Aut libri de animalibus, quos scripsisse Sostratum ait Athenæus lib. VII, qui & aliquanto ante citârat librum ejus operis secundum: quarti verò meminit Apollonij scholiastes in lib. I. aut libri fabulosæ traditionis, quorum Stobæus mentionem facit sermone de morbis: aut de venatione, quorum apud eundem mentio est in vituperatione Veneris.

Ulteriùs etiam inquirendum, num historias scripserit Athenodorus. De ætate quidem nemo ambigit. Nam Augustus eum Tiberio præposuit: ut constat ex Suetonio, qui ex Augusti epistola hæc verba adducit [a]: *Tiberium adolescentem ego verò, dum tu aberis, quotidie invitabo ad cœnam, ne solus cœnet cum suo Sulpitio, & Athenodoro.* Imò & Augusti ipsius præceptor antè fuerat, si Luciano credimus, cujus verba mox adferam. De patria non convenit inter omnes. Theodorus Metochita in historiæ Romanæ compendio Alexandrinum vocat. Verba ejus in vita Augusti sunt: Σοφὸς [b] δέ τις Ἀλεξανδρεὺς, Ἀπολλόδωρος ὄνομα. Similiter Cedrenus, & Manasses. Sed Eusebio est Tarsensis. Siquidem in Chronicis ad Olymp. CXCVI annum IV vocatur *Athenodorus Tarsensis, Stoicus philosophus.* Et ante eum idem scripserat Lucianus in Macrobiis. Imò ante utrumque Strabo, qui Athenodori ipsius ætate vixit, idem dixit. Ex quo etiam cognoscimus, Cananiten vocatum esse. Sic enim ait lib. XIV. Ἀθηνόδωρος [c] ὁ τοῦ Σάνδωνος, ὃν καὶ Κανανίτην φασὶν ἀπὸ κώμης τινὸς, Καίσαρος καθηγήσατο, καὶ τιμῆς ἔτυχε μεγάλης. Ubi etiam refert, ut jam senex in melius mutârit statum patriæ suæ, quem perverterat Boethus, & poëta ille, & civis malus; sed ad honores tamen summos evectus, partim ab Antonio, ob carmen scriptum in victoriam ad Philippos; partim ab Tarsensibus, quibus levitas quædam innata erat. Nec eo solùm, sed altero etiam nomine Athenodorus profuit Tarsensibus suis: quod indicat locus iste Luciani in Macrobiis: Ἀθηνόδωρος Σάνδωνος, Ταρσεὺς Στωικὸς, ὃς καὶ διδάσκαλος ἐγένετο Καίσαρος

Σεβαςοῦ

a *Cap. 4.*

b *Sapiens quispiam Tarsensis, nomine Apollodorus.*

c *Athenodorus Sandonis, quem & Cananitē à pago quodam vocant, Cæsaris præceptor fuit, magnosque est honores cōsecutus.*

Σεβαστοῦ θεοῦ, ὑφ' οὗ ἡ Ταρσέων πόλις καὶ φόρων ἐκουφίσθη, δύο καὶ ὀγδοήκοντα ἔτη βιοὺς, ἐτελεύτησεν ἐν τῇ πατρίδι. καὶ τιμὰς ὁ Ταρσέων δῆμος αὐτῷ κατ' ἔτος ἕκαστον ἀπονέμει, ὡς ἥρωι. *Athenodorus Sandonis, Tarsensis, qui fuit Cæsaris Augusti præceptor, cuius precibus Tarsensium civitas vectigalibus levata est, duos & octoginta annos agens mortuus est in patria. Huic Tarsensis populus quotannis solennes honores, ut heroi, persolvit.* Meminit Athenodori quoque Clemens Alexand. Προτρεπτ. πρὸς Ἑλλ. Ἀθηνόδωρος a ὁ τοῦ Σάνδωνος, ἀρχαΐζειν βουληθεὶς, οὐκ οἶδ' ὅπως περιέπεσεν, ἐλέγξας αὐτὸν ἄγαλμα εἶναι γεννητόν. Et ante eum Plutarchus in Poplicola: Τοῦτον b τὸν ἄνδρα Μούκιον ὁμοῦ τι πάντων καὶ Σκαιόλαν καλούντων, Ἀθηνόδωρος ὁ Σάνδων ἐν τῷ πρὸς Ὀκταουΐαν τὴν Καίσαρος ἀδελφὴν, καὶ Ὀψίγονον ὀνομάζεσθαι φησίν. Præter verò librum ad Octaviam, cujus hic mentio fit, etiam scripsit librum περὶ c σπουδῆς καὶ παιδιᾶς, cujus meminit Athenæus. Item περιπάτων d libros, ex quorum octavo Laertius refert, ut Democritus summam in ruspanda natura industriam suam documentis quibusdam Hippocrati fecerit testatam. Quæstionem etiam de Oceano, & æstu ejus, tractâsse, ex Strabonis lib. I constat, ubi de hac remittit nos ad Posidonium, atque Artemidorum, quos de iis affatim edissertâsse scribit. Nisi hic diversus ab illo sit Athenodorus. Nam Strabo lib. XIV præter eum, de quo diximus, etiam alterum fuisse ejus nominis ait, itidem Tarsensem, cognomento autem Cordylionem, qui cum M. Catone vixerit, atque apud eum obierit diem suum. Utcunque hoc est, alteruter saltem de rebus Tarsensium historicum opus reliquit. Quod ostendit Stephanus in Ἀγχιάλη, quæ postea Tarsus plerisque dicta creditur. Ἔστι e δὲ, inquit, Ἀγχιάλη κτίσμα Ἀγχιάλης τῆς Ἰαπετοῦ θυγατρὸς, ὡς Ἀθηνόδωρος περὶ τῆς αὐτοῦ πατρίδος γέγραφεν.

a *Athenodorus, filius Sandonis, cum vellet Sarapidis ostendere antiquitatẽ, nescio quomodo eo lapsus est, ut eum argueret factam fuisse statuam.*

b *Hunc virũ etsi plerique omnes & Mutium, & Scævolam, nominant, Athenæus Sandon tamen in libro, quem ad Octaviam scripsit, Cæsaris sororem, fuisse etiam dicit Posthumium vocatum.*

c *De seriis & iocis.* d *Dissertationum.* e *Est verò opus Anchiales, Iapeti filia, iuxta Athenodorum, qui de patria sua scripsit.*

CAP. VI.

Strabo patriâ Amasenus. Refellitur Xylander, qui Peripateticum fuisse putavit, cum Aristotelicos quidem audierit, sed Stoicam tamen sectam secutus sit. Quæ scripserit præter ea, quæ exstant. Quo anno ediderit geographica sua. Diodorus Sardianus, Strabonis amicus, historiam reliquit.

VEnio nunc ad historicos illos, quos ultra Augusti tempora extendisse vitam suam constet. Est inter eos Strabo, vir profectò maximus. Ad patriam quod attinet, Cnosso quidem, Cretæ civitate oriundus erat, ut lib. x ipse refert: sed natus fuit Amasiæ, civitate Ponti; cujus non est, quod Suidam laudemus auctorem, quandoquidem ipse hoc de se profitetur in duodecimo Geographiæ; ubi exponens quandam Ponti partem, ait, Ταύτης δὲ τῆς χώρας τὸ μὲν προσάρκτιον πλευρὸν ἥ τε Γαζηλωτὸς συγκλείει, καὶ ἡ τῶν Ἀμισηνῶν· τὸ δὲ ἑσπέριον, ὁ Ἅλυς· τὸ δ' ἑῷον ἡ Φαναροία· τὸ δὲ λοιπὸν ἡ ἡμετέρα ἡ τῶν Ἀμασέων πολὺ πασῶν πλείστη καὶ ἀρίστη. *Huius regionis Septentrionale latus Gazelotus, & ager Amasenus includunt: occiduum, Halys; ortivum, Phanaræa: reliquum,* NOSTRA *Amasensium terra, omnium multò amplißima & optima.* Exstant ejus XVII Geographiæ libri, quos non unâ de caussâ maximi facere oportet. Fuit enim egregius philosophus: ac, Xylandrum quidem si audimus, sectâ Peripateticus erat. Quam sententiam refellit Stephanus his verbis: Ἀμάσεια α πόλις Ποντική, ἀφ' ἧς Στράβων ὁ στωϊκὸς φιλόσοφος. Idem Suidas *b* testatur. Possem & alios adferre. Sed nihil opus est testibus, quando hoc indicat ipse Strabo lib. II. ubi dicit, Posidonium sæpe de caussis disputare, inque multis Aristotelem imitari: suæ verò sectæ homines fugere istæc ob caussarum obscuritatem. Græca siquis malit, en verba: Πολὺ γάρ ἐστι τὸ αἰτιολογικὸν παρ' αὐτῷ, καὶ τὸ Ἀριστοτελίζον, ὅπερ ἐκκλίνουσιν οἱ ἡμέτεροι διὰ τὴν ἐπίκρυψιν τῶν αἰτιῶν. Et sanè Stoico magis, quàm Peripatetico, conveniunt verba illa lib. IV: Καὶ γὰρ ἐν τοῖς περὶ τῆς προνοίας καὶ τῆς εἱμαρμένης λόγοις, εὕροι τις ἂν πολλὰ τοιαῦτα τῶν ἀνθρώπων, καὶ τῶν

a *Amasia, civitas Pōtica, ex qua Strabō, philosophus Stoicus*

b *In Amasia iuxta interpretationem VVolfii, nescio ex quibus codd. Græcis. nam in vulgatis id desideratur.*

φύσει

φύσει γινομένων, ὥστ' ἐπ' αὐτῶν φάναι, πολὺ κρεῖττον εἶναι, τόδε ἢ τόδε γίνεσθαι· οἷον εὔομβρον εἶναι τὴν Αἴγυπτον· ἀλλὰ μὴ τὴν Αἰθιοπίαν ποτίζειν τὴν γῆν· καὶ τὸν Πάριν, εἰς τὴν Σπάρτην πλέοντα, ναυαγίῳ περιπεσεῖν· ἀλλὰ μὴ τὴν Ἑλένην ἁρπάσαντα, δίκας τῖσαι τοῖς ἀδικηθεῖσιν ὕστερον, ἡνίκα τοσοῦτον ἀπειργάσατο φθόρον Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων· ὅπερ Εὐριπίδης ἀνήνεγκεν εἰς τὸν Δία,

Ζεὺς γὰρ κακὸν μὲν Τρωσί, πῆμα δ' Ἑλλάδι
Θέλων γενέσθαι, ταῦτ' ἐβούλευσεν πατήρ.

Hoc eſt, *Nam ubi de providentia & fato diſputatur, multa inveneris alioqui in rebus humanis ac naturalibus, de quibus diceres, præſtitiſſe alio, quàm hoc modo, ea fieri. Vt, verbi gratiâ, imbribus potiùs irriguam AEgyptum debuiſſe eſſe, quàm ab AEthyopia humorem accipere: & Paridem, cùm Spartam peteret, debuiſſe potiùs naufragium facere; quàm, raptâ Helenâ, pœnas poſtmodo ſceleris dare, auctorem tantæ cladis Græcorum, ac barbarorum, quam Euripides Iovi imputat:*

Teucris malum, Helladique cladem Iupiter
Contingere volens, iſta decrevit pater.

Hactenus Strabo. Nec tamen philoſophiæ Peripateticæ ignarus fuit. Siquidem in eâ ſe cum Boetho Sidonio exercuit: ut ipſe ait lib. XVI. ac libro XIV præceptorem ſuum vocat Xenarchum Seleucienſem, peripateticum. Alterum etiam eſt, quod labores Strabonis maximopere nobis commendet. Siquidem priorum geographorum nemo plus terrarum luſtravit: ut ex his cognoſcimus, quæ ſcripſit lib. II: *Exponemus*, inquit, *tum quæ ipſi obivimus terrâ marique, tum de quibus aliorum ſermonibus, aut ſcriptis, nobis fides eſt facta. Ipſi obivimus verſus occaſum ab Armenia uſque ad Etruriæ loca Sardiniæ oppoſita: verſus meridiem ab Euxino ponto uſque ad fines AEthiopiæ. Neque verò reliquorum, qui ſitum deſcripſerunt, quemquam invenies, qui dicta intervalla obeundo multò plura, atque nos, præſtiterit. nam qui in occidua plaga plura viderunt, orientalium non tantùm, quantum nos, attigerunt: contrà alij pauciora in occaſu: quod idem de ſeptentrione, & meridie, affirmo.* Priuſquam verò hos libros ſcriberet, ediderat ipſe ὑπομνήματα [a] ἱστορικά, χρήσιμα εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ πολιτικὴν φιλοσοφίαν, quemadmodum ipſe teſtatur lib. I geographiæ. Scripſit etiam, quæ conſecuta ſunt poſt illa, quæ Polybius conſignavit. Nam lib. XI de Parthis ſe plura ait ſcripſiſſe ἐν [b] τῇ ἕκτῃ τῶν ἱστορικῶν ὑπομνημάτων βίβλῳ, δευτέρᾳ δὲ τῶν μετὰ Πολύβιον. Nempe

a Commentarios hiſtoricos utiles ad moralem ac civilem philoſophiam.

b In ſexto quidem commentariorum hiſtoricorum; ſecundo autē illorū, quibus hiſtoriam Polybij cōtinuat.

geminum opus adſignat, quorum utroque de Parthis non minus, quàm in geographicis, tractârit. Poſſis tamen cum doctiſſimo Caſaubono aliter etiam hæc verba capere. Nempe ut idem liber intelligatur, qui ſextus fuerit commentariorum hiſtoricorum, hoc eſt operis univerſi: ſecundus verò partis ejus, quæ perſequebatur res geſtas poſt illa Polybij. Fortaſſe & in hiſtoricis commentariis egerat de rebus ab Alexandro geſtis. Nam libro ſecundo ait ſe ὑπομνηματίσασθαι [a] τὰς Ἀλεξάνδρου πράξεις. Niſi cum Caſaubono malis ea capere de iſtis, quæ, cum aliis, tum imprimis tribus poſtremis de Alexandro libris adfert. Sed mihi altera ſententia non minùs veriſimilis videtur. Quando vixerit, oſtendit lib. XIII, cùm ait, Ἡ δὲ Τιβερίου [b] πρόνοια τοῦ καθ' ἡμᾶς ἡγεμόνος. Et lib. IV, ubi ait, ſcribere ſe iſtæc anno XXXIII poſt Noricos, Carnos, atque alias gentes Inalpinas à Tiberio & Druſo devictas. Accidit verò hoc anno ab V. C. IↃCCXXXVIII. qui primus fuit Olympiadis CXCI. Ergo geographiam ſuam ſcribebat anno V. C. IↃCCLXXI, quarto anno imperij Tiberij Cæſaris. Fuiſſe verò tum ætatis admodum provectæ, inde videmus, quòd libro II dicat, amicum ac ſodalem ſuum fuiſſe Ælium Cornelium Gallum, qui primus Ægypto præfuit: quicum & Memnonis ſtatuam, tantopere ſcriptoribus antiquis celebratam, vidiſſe ſe ſcribit libro XVII. Atqui Gallus iſte præeſſe Ægypto cœpit mox poſt Antonij ac Cleopatræ mortem, à quo anno cœpit nova æra Ægyptiaca. Præfuit verò Ægypto quadriennium. Nam interemit ſe Cæſare Octaviano VIII, & L. Statilio Tauro coſſ. Unde uſque ad quartum Tiberij annum, quo Strabo ſcribebat, anni ſunt tres & quadraginta. Atqui jam tum, cum Gallus, vir tantæ & eruditionis & dignitatis, Strabone amico adeò & familiari uteretur, alicujus hunc nominis fuiſſe, nemo, ut puto, inficiabitur. Quare vel ex eo, quod dixi, argumento, grandem ætate fuiſſe Strabonem, cùm geographiam ſuam ederet, ſatis evidens eſſe arbitror.

a *Commentatum eſſe de geſtis Alexandri.*

b *Tiberij autẽ Cæſaris providentia, qui noſtra ætate rerum potitur.*

Strabonis etiam ætate fuit Diodorus Sardianus junior, qui ex genere fuit Diodori Sardiani ſenioris, ejus qui Mithridatici belli temporibus vixit. Uterque orator, ſed junior etiam poëta, & hiſtoricus fuit. Auctor Strabo lib. XIII, ubi commemorat illuſtres viros Sardibus natos, ac juniorem hunc amicum

amicum ſuum appellat, ſcripſiſſeque dicit ἱστορικὰ ª συγγράμματα, καὶ μέλη, καὶ ἄλλα ποιήματα, τὼ ἀρχαίαν γραφὴν ἐμφαίνοντα ἱκανῶς. Aphthonij ſcholiaſtes initio ſcholiorum adducit definitionem quandam Rhetoricæ ex Diodoro. Ea utrius Diodori ſit, non ſatis liquet, cùm utrumque ῥήτορα fuiſſe, dicat Strabo.

a Hiſtorica volumina, odas, aliaque carmina, quæ antiquã ſcribendi formã referrent.

CAP. VII.

Potamon Mitylenæus. Cuiuſmodi literario viatico eum proſecutus ſit Tiberius Cæſar. Sotion Alexandrinus. Bucephala, & Perita, oppida Indiæ, ab Alexandro exſtructa in memoriam mutorum animantium. Apionis elogia. Suidæ lapſus. Cognomina Apionis, Πλειστονίκης, καὶ Μόχθος. *Dictus &* cymbalum mundi. *Alexandrinorum apud Caligulam cauſſam egit adverſus Iudæos. Hiſtoriâ Ægyptiacâ imprimis notus fuit. Mirificè ſe in ſcriptis ſuis oſtentabat. Philo Alexandrinus. Eius facundia, & legatio pro gente Iudæa. Antiquitates biblicæ, quæ Philoni huic tribuuntur, planè ſuppoſititiæ ſunt. Pamphilæ hiſtoria miſcella. De mariti eius nomine nec ſecum convenit Suidas.*

SVb Tiberio etiam docuit Romæ Potamo Leſbius, ſive Mitylenæus. Hunc, ut auctor eſt Suidas, cùm aliquando in patriam rediret, talibus literis, viatici loco, inſtruxit Tiberius, Ποτάμωνα ª Λεσβώνακτος εἴ τις ἀδικεῖν τολμήσοι, σκεψάσθω εἰ μοι δυνήσεται πολεμεῖν. Scripſit de rebus geſtis Alexandri Magni. Item de limitibus Samiorum: adhæc laudationem Bruti, item encomium Tiberij Cæſaris, item de perfecto oratore. Auctor Suidas.

a Potamonẽ, Leſbonactis filiũ, ſiquis iniuriâ afficere fuerit auſus, videat, an bellum adverſus me ſuſcipere fuerit auſus.

Eâdem, ni fallor, ætate vixit Sotion Alexandrinus. Colligo hoc ex Plutarchi Alexandro, ubi refertur, ut Sotion, niſi is alius, locutus ſit cum Potamone Leſbio, atque eum narrantem audierit, ut Alexander, non ſolùm in equi memoriam, cui Bucephalus nomen erat, Bucephalam, ſeu Bucephaliam oppi-

dum in India condiderit; sed etiam in memoriam canis dilecti, cui nomen Perita, nominis hujus oppidum in eâdem Indiâ exstruxerit. Scripsit Sotion διαδοχὰς, sive Successionum libros, quos signat Eunapius initio Vitarum. Ex iis librum tertium citat Laertius in procemio. item edidit lib. περὶ τῶν Τίμωνος σιλλῶν a: quorum meminit Athenæus lib. XII. Etiam ejus librum de ira, aliaque, laudat Stobæus. Prætereaque mentio ejus fit in geoponicis Constantino dicatis: & de mirificis hominum formis in India, testem Sotionem citat Tzetzes Chil. VII. Hist. CXLIV.

a De sillis Timonis.

Tiberij quoque, & ultrà, temporibus floruit Apion, περιεργότατος b γραμματικῶν, ut Africano apud Eusebium c vocatur; ἀνὴρ δοκιμώτατος d, ut dicitur Tatiano e; *literis homo multis præditus, rerumque Græcarum plurimâ atque variâ scientiâ*, ut judicat Gellius lib. V. cap. XIV. qui & ejusdẽ meminit lib. VI. cap. VIII. Natus fuit Oasi, Ægypti civitate: sed Alexandrinus vocari gaudebat, quòd jus ejus civitatis haberet. Auctor Josephus lib. II eorum, quos adversus eum scripsit. Cognomen habuit Πλειστονίκης f, ut liquet ex Plinij lib. XXXVII cap. V, Gellij lib. V. cap. XIV, & Clementis Alex. lib. I Στρωματ. Sed Suidæ dicitur Ἀπίων ὁ Πλειστονίκου g. Verùm fallitur. Nam Posidonij filius fuit, ut Africanus scripsit in tertio χρονογραφιῶν, & inde Eusebius loco, quem antè diximus. Etiam cognomen habuit Μόχθος h, ab assiduo labore: ut Suidas docet. Ex quo etiam cognosces, quibus præceptoribus usus sit. De eo sic Plinius in præfatione historiæ naturalis: *Apion Grammaticus, hic quem Tiberius Cæsar cymbalum mundi vocabat, cùm publicæ famæ tympanum potiùs videri posit, immortalitate donari à se scripsit, ad quos aliqua componebat.* Unde liquet, Tiberij ætate non exiguum nomen habuisse. Idem ab Alexandrinis ad C. Cæsarem, cognomento Caligulam, missus fuit legatus, quo tempore Philo à Judæis est missus ad eundem, ut gentis suæ caussam ageret adversus Alexandrinos. Auctor Josephus lib. XVIII Antiq. Jud. cap. X i. & ex eo Eusebius lib. II Histor. Eccl. cap. V. De eodem sic Seneca epist. LXXXVIII: *Apion Grammaticus, qui sub C. Cæsare totâ circulatus est Græciâ.* Ita enim ex veteri codice rectè legit I. Lipsius: ubi in vulgatis *circumlatus*. Nec tantùm Tiberij, & Caij, sed Claudij etiam tempore vixit, ut Suidas scribit. Edidit librum adversus Judæos: cui Flavius

b *Grammaticorum curiosissimus.*
c *Lib. 10. de præparat. Euang. pag. 288. edit. Rob. St.*
d *Vir celeberrimus.*
e *Orat. ad gentes.*
f *Multivictor.*
g *Apion filius Plistonici.*
h *Labor ærumnabilis.*
i *Al. 15.*

Joſephus reſpondit. Item ſcripſit Ægyptiacorum libros quinque, ut Tatianus *a* teſtatur: ubi & ex quarto eorum quædam adducit. Meminit hujus operis Gellius lib. V. cap. XIV, lib. VII cap. VIII, lib. X. cap. X. Vtriuſque ſcripti mentionem facit Clemens in primo Στρωματέων, his verbis: Ἀπίων ὁ γραμματικὸς, ὁ Πλειστονίκης ἐπικληθεὶς, ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Αἰγυπτιακῶν ἱστοριῶν· καί τοι φιλαπεχθημόνως πρὸς Ἑβραίους διακείμενος, ἅτε Αἰγύπτιος τὸ γένος, ὡς καὶ κατὰ Ἰουδαίων συντάξασθαι βιβλίον &c. *Apion, cognomine Pliſtonices, in quarto hiſtoriæ AEgyptiacæ, licet inimico infeſtoque erga Hebræos animo eſſet, quippe qui genere AEgyptius foret, adeò ut etiam librum fecerit adverſus Iudæos* &c. Gellius de Ægyptiaca ejus hiſtoria ita judicat lib. V. cap. XIV. *Eius libri non incelebres feruntur, quibus omnium ferme, quæ mirifica in AEgypto viſuntur audiunturque, hiſtoria comprehenditur. ſed in his, quæ audiviſſe, vel legiſſe ſeſe dicit, fortaſſe à vitio ſtudioque oſtentationis, ſit loquacior. eſt enim ſanè quàm in doctrinis ſuis venditator.* Inter mirifica Ægypti imprimis fuiſſe pyramides, nihil monere attinet. Itaque inter duodecim ſcriptores, qui de iis ſcripſerint, Apio hic poſtremus à Plinio, nempe temporibus illis proximo, recenſetur lib. XXXVI Hiſtor. Nat. cap. XII.

a Orat. ad gentes.

Apionis hujus æqualis fuit Philo Alexandrinus, Iudæorum, ut de eo Hieronymus ſcribit, diſertiſſimus, Platonis imitator ſummus, ut de eo dictum ſit, ἢ *b* Πλάτων φιλωνίζει, ἢ Φίλων πλατωνίζει. Scripſit inter alia de vita Moſis. Item de legatione ſuâ ad Caium Cæſarem, cognomento Caligulam, quâ narrat, quanta Judæi mala fuerint perpeſſi ab Avidio Flacco, qui Ægyptũ præſes obtinebat, & Iudæos, Alexandriæ adverſus Græcos, & populum Alexandrinum tumultuantes, oppreſſerat; eorumque ſynagogas imaginibus, aris, victimis, inquinârat. Narrat quoque, quæ in legatione eâ contigerint. Vti verò à Iudæis Philo, ita ab adverſa factione miſſus fuit Apio Alexandrinus: quemadmodum paullò antè dictum eſt. Rejecit verò Caligula legationem Iudæorum ob non admiſſas Cæſaris imagines. Vide Ioſephum Antiqu. lib. XVIII cap. XV, Euſebium in Chron. Oroſium lib. VII cap. V. & Zonaram. Extat quoque ſub nomine hujus Philonis hiſtoria ab Adamo uſque ad Sauli regis tempora. Tritthemius appellat De generationis ſucceſſu. Ac Ludovicus Vives pro genuino agnoſcit lib. V *c* de tradendis

b Aut Plato Philonẽ, aut Philo Platonẽ imitatur.

c Pag. 507.

disciplinis. Sed Græcè non exstat, nec quicquam Philonis genio dignum habet. Vide de eo dissertantem Melchiorem Canum lib. XI Loc. Com. cap. VI.

PAMPHILA, genere Ægyptia, vixit tempore Neronis imper. ac scripsit perutiles octo libros historiæ miscellæ, quibus congessit, quæ vel ex marito, quicum tredecim annos nupta fuit, audisset, vel ex viris eruditis, qui mariti ædes frequentassent, vel quæ ipsa observâsset. Auctor Photius tmem. VIII. Sed Suidas ait, Epidauriam fuisse, filiam Soteridis, conjugem Socratidis, ac scripsisse historiarum libros XXXIII. & epitomen Ctesiæ lib. III. & epitomas alias historicorum, aliorumque scriptorum plurimas. Fuere autem, qui libros istos Soteridi attribuerent: ut idem Suidas dicit in hac voce: ubi &, sui oblitus, Soteridem maritum Pamphilæ, non patrem fuisse dicit. Ex primo Pamphilæ, ac porrò ad decimum usque, excerpserat magnam partem libri secundi eclogarum Sopater Sophista, teste Photio tmem. CLXI. Nonum & vigesimum Pamphilæ commentarium citat Gellius lib. XV. cap. XVII.

CAP. VIII.

Fl. Iosephus ad Romanos legatus, Galilæorum postea dux, ab Romanis captus, Vespasiano & Tito adaptat oraculum de Christo, eumque errorem secuta est nationum vanitas. Suidas corrigitur. Portus refellitur. Quanto in honore fuerit Iosephus apud Titum, ac quàm præclarè idem de eius historia Iudaica senserit, uti & rex Agrippa, Quæ præterea Iosephus ediderit. Stylus eius cuiusmodi. Discrepantes de fide illius sententiæ iuniorum. Iosippus, Gorionis filius, alius est à Fl. Iosepho, & quidem longè recentior, imò putidus impostor, qui nec cautè satis sciat mentiri. Cur dicatur Iosippus Longus. Iustus Tiberiensis. Eius historiæ, & stylus, & cum Fl. Iosepho inimicitiæ.

FLavius Josephus, Matthathiæ filius, natus fuit anno primo Caij Cæsaris, cognomento Caligulæ: maternum genus ducebat

ducebat à regia Hasmonæorum stirpe, sive, ut vulgò vocant, Maccabæorum: sectâ fuit Pharisæus, quam ipse ait ad illam, quæ Græcis Stoica vocatur, proximè accedere: annos natus XXVI Romam iit, ut pro sacerdotibus aliquot suæ gentis intercederet, quos Felix, Judææ procurator, ob culpam leviculam vinctos miserat Romam: eâ occasione per Aliturum mimum, genere Judæum, ac Neroni charum, innotuit Poppeæ Augustæ: nec modò impetravit, ut dimitterentur sacerdotes; sed etiam donis ab Augusta ornatus in patriam rediit. Ubi, gliscente seditione, dux Galilæorum ab Hierosolymitanis factus, multa prudenter & fortiter gessit; usque dum, captâ Jotapatâ, vivus in manus Romanorum venit: hinc custodiæ datus fuit, ut ad Neronem mitteretur; quo cognito, postulavit, ut cum Vespasiano loqui posset, Tito filio, & duobus amicis præsentibus. Ibi ille Vespasiano imperium prædixit. Cujus etiam rei Suetonius meminit. Nam cùm de Carmeli Dei apud Judæam oraculo dixisset, subiicit ista: *Et unus ex nobilibus captivis, Iosephus, cum coniiceretur in vincula, constantissimè asseveravit, fore, ut ab eodem brevi solveretur, verùm iam imperatore.* Nimirum vaticinium propheticum de Messia rege, quem iis temporibus Judæi etiamnum exspectabant, Vespasiano accommodabat: eamque vanissimam interpretationem eventu postea comprobatam fuisse, gentiles putarunt; quibus ignotum erat regnum spirituale, quod per universum orbem habet Sospitator noster Iesus. Hinc idem Tranquillus paullò antè dixerat: *Percrebuerat Oriente toto vetus, & constans opinio, esse in fatis, ut eo tempore Iudæâ profecti rerum potirentur. Id de imperatore Romano (quantum eventu postea paruit) prædictum, Iudæi ad se trahentes rebellarunt.* Ac similiter Tacitus lib. V. Histor. *Pluribus persuasio inerat, antiquis sacerdotum literis contineri, eo ipso tempore fore, ut valesceret Oriens, profectique Iudæâ rerum potirentur: quæ ambages Vespasianum, ac Titum, prædixerant.* Nempe, ut videmus, in sublestâ hac interpretatione gentibus præivit Josephus, postquam res Judæorum retro cedere, ac Vespasiano omnia ex voto fluere, perspexit. Ac verba quidem, quibus tum ad Vespasianum usus fuit, adfert ipse lib. III de bello Judaico cap. XIV. Sunt verò ejusmodi: Σὺ μὲν Οὐεσπασιανὲ, νομίζεις αἰχμάλωτον αὐτόμολον εἰληφέναι τὸν Ἰώσηπον· ἐγὼ δὲ ἄγγελος ἥκω σοι μειζόνων. μὴ γὰρ ὑπὸ

θεοῦ προπεμπόμενος οὐκ ᾔδειν τὸν Ἰουδαίων νόμον, καὶ πῶς στρατηγοῖς ἀποθνήσκειν πρέπει. Νέρωνί με πέμπεις; τί δαί; οἱ μετὰ Νέρωνα μέχρι σοῦ διάδοχοι μένουσι; σὺ Καῖσαρ, Οὐεσπασιανὲ, καὶ αὐτοκράτωρ, σὺ, καὶ παῖς ὁ σὸς οὗτος. Δέσμευε δέ με νῦν ἀσφαλέστερον, καὶ τήρει σαυτῷ. δεσπότης δὲ οὐ μόνον ἐμοῦ σὺ Καῖσαρ, ἀλλὰ καὶ γῆς, καὶ θαλάσσης, καὶ παντὸς ἀνθρώπου γένους· ἐγὼ δὲ ἐπὶ τιμωρίαν δέομαι φρουρᾶς μείζονος, εἰ καταχεδιάζω καὶ θεοῦ. *Tu quidem, Vespasiane, tantùm hoc putas, Iosephum te habere captivum: ego autem maiorum ad te nuntius venio, præmissus à Deo: alioqui Iudæorum legem sciebam, & quemadmodum duces exercituum mori deceret. Ad Neronem me mittis? quid ita? quasi qui Neroni usque ad te successuri sunt, maneant. Tu es Cæsar, Vespasiane, & Imperator, atque hic filius tuus: me autem colligatum arctiùs tibi asservato: nam dominus quidem non mei solius es tu, Cæsar, verùm etiam terræ marisque, ac totius humani generis: me autem ad maiorem pœnam custodiri oportet, si ex tempore, & subitò, in deum ista confingo.* Ex hoc Josephi loco emendandus est Suidas in Ἰώσηπος, ubi ea Josephi oratio, nec rectè, nec integrè, adducitur. Neque audiendus Æmilius Portus, cùm apud Suidam, ubi nunc est, Μὴ [a] γὰρ οὐχ ὑπὸ θεοῦ προπεμπόμενος εἶδον, τὸν Ἰουδαίων μόρον, legere jubet εἶδες, *ut ad Vespasianum referatur, qui Iudæorum urbem expugnavit, & interitum vidit.* Nam rectum est εἶδον, vel potiùs ᾔδειν. Neque ista, ut ille putat, dixit Josephus, captis Hierosolymis, & deletâ gente; sed captâ Iotapatâ: quo tempore Hierosolyma nondum obsidebantur. Cæterùm etsi Vespasianus putaret, callidè ista Josephum esse commentum, quò dimitteretur: tamen, ubi cognovit Neronis, & Galbæ mortem; ac civile inter Othonem, & Vitellium bellum; ubi item Tiberius Alexander, Ægypti præfectus, in Vespasiani verba legiones adegit: mox Josephum veste & ornamentis donavit; qui vinculis solutus, & eo mactus honore cum Tito ad Hierosolymorum obsidionē profectus fuit. Hoc peracto bello, edidit Josephus libros VII de eopse bello Judaico: quibus Romæ, ob ingenij & eruditionis gloriam, statuam meruit: ut Hieronymus quoque scribit in Ecclesiasticorum scriptorum catalogo. Eos se primùm Vespasiano, & Tito, obtulisse ait, quòd eorum judicium minimè expavesceret. Quin refert, Titum ex solis istis peti voluisse ejus belli historiam: præterea illum manu suâ iis subscripsisse, & jussisse, ut in bibliotheca publica asservarentur.

[a] *Nisi enim à Deo præmissus essem, non vidissem Iudæorum exitium.*

rentur.

rentur. Adhæc commemorat, ut regi eos Agrippæ ostenderit, & ab eo acceperit epistolas septuaginta duas, quibus, quàm verissimè historiam à se scriptam esse, planum fiat. Multa quoque alia adfert, quibus fidem historiæ suæ conciliet: imprimis, quòd prope omnia oculis suis viderit: cætera ab iis acceperit, qui ipsi rebus præfuerunt. Adhæc scripsit XX libros Antiquitatum Judaicarum, quas decimotertio Domitiani anno absolvit. Orditur verò eas ab orbe condito, ac perducit usque ad duodecimum annum Neronis: quo Judæi injuriis Flori, qui Albino successerat, coacti, arma adversus Romanos ceperunt. His libris adtexuit Vitam suam, unde peti debent, quæ præteriimus. Scripsit quoque libros II contra Apionem, qui à gentilibus legatus Romam missus librum adversus Philonem ediderat, quo Judaicæ gentis vituperationem complexus erat. Fecit & librum de imperio rationis, sive de Maccabæis. De stylo ejus ita censet Photius, esse eum candidum, purum, elegantem, ac jucundum: in concionibus etiam disertum. Quantum autem fidei mereatur, minimè nunc convenit inter eruditos. Sunt quibus usque adeò fides ejus suspecta sit, ut planè susque deque habeant, quid Josephus dicat, dummodo vel alterius qualicumque autoritate, vel minutâ ratiunculâ, defendere contrarium sibi posse videantur. Contrà magnus Scaliger Prolegomenis ardui operis de Emendatione Temp. censet, ubique elucere Josephi, & eruditionem, & fidem, in tantum, ut non solùm in rebus Judaicis, sed etiam externis, tutiùs ei credatur, quàm omnibus Græcis, ac Latinis. Illustre apud eum de Christo testimonium habemus in duodevigesimo Antiquitatum libro: unde illud etiam citat Hieronymus in Ecclesiasticorum scriptorum catalogo, item Suidas in Ἰώσηπος. Mirum verò non meminisse ejus Photium in excerptis suis cap. LXXVI.

Æqualis huic Josepho, juxta Gerebrardum [a], imò, si Munsterum audimus, idem planè fuit Josephus is, qui vulgo dicitur Josippus Gorionides [b], scriptor historiæ de bello Judaico, quæ Hebraicè exstat, ac beneficio Munsteri, mutilè tamen, in lucem prodiit Basileæ: integriùs verò excusa est Venetiis. Sed neque hic idem est, ac Flavius Josephus; neque æqualis. Siquidem lib. III. cap. XV Gotthos in Hispania ponit: item

a *In Chronologia.*
b *Præfat. in lib. Iosephi edit. Basil. ann. 1541.*

lib. V.

lib. v. cap. XLII, Francorum meminit, qui Gallias occupassent. At aliquot demum seculis pòst nationes istæ has terras obtinuerunt. Quid quod multa adeò dicat, quæ Flavio Josepho, ac veritati ipsi repugnent? Quocirca non possum dissentire ab illis, qui pro supposititio scriptore habent: ut sunt Baronius Tom. I. Annal. ad ann. LXXII num. XXVII, Possevinus in Apparatu voce Hegesippus, Ribeira comment. in Obadiam num. CX. & Maldonatus in Matth. cap. XVI. Amplius dico, Gorionides iste non librariorũ culpâ titulum mentitur: sed ipse, quantus quantus est, impostor est. Quod pluribus probandum. Scriptor ejus operis legerat apud Josephum ex interpretatione Rufini (hac enim usum liquet) Josephum, Gorionis filium, quem Γωρίωνα Fl. Josephus nominat, unà cum Amano mœnibus fuisse præfectum: Josephum autem, Matthathiæ filium, præfuisse Galilææ. Horum ille utrumque in unum conflavit: & bonus vir persuadere nobis conatus, se nempe esse sacerdotem illum Josephum, qui de excidio Judaico scripserat. Sed vide hominis stuporem. Ipse commenti sui interdum obliviscitur. Uti quando ait, non quivisse se sanctuarium ingredi, eò quòd solis id sacerdotibus fas esset. Quàm bellè cum eo hoc convenit, quod se finxerat sacerdotem? Et tamen genti suæ, ut ad istiusmodi credula est, potuit persuadere, esse se nobilem illum Fl. Iosephum. Solent verò eum Iudæi vocare *Iosephum* sive *Iosippum longum*: nempe ut distinguant ab ea Josippi epitome, quam Hebraicolatinam Basileæ edidit Sebastianus Lepusculus. Quod ad gentem, & ætatem Pseudogorionidæ, fuisse Iudæum Gallum, & quidem nuperum scriptorem, saltem vixisse post annum Christi sexcentesimum, satis verisimiliter probat Ios. Scaliger. quem vide Trihæresij elencho cap. IV. & V.

Justus Tiberiensis, è Galilæa provincia, Iosephi, Iudaicarum antiquitatum scriptoris, æqualis fuit: quicum & graves ei inimicitiæ intercesserunt. Scripsit, Photio teste [a], Iudæorum regum Chronicum, qui coronati fuere. Incepisse illud ait à Moyse, & perduxisse usque ad exitum Agrippæ, septimi è familia Herodis, ac Iudaicorum regum ultimi: qui Claudij tempore regnare cœpit; sub Nerone crevit, majoraque incrementa sumsit sub Vespasiano, ac tertio Traiani anno obiit: quò usque & histo-

[a] *Tmemate 35.*

& hiſtoriam Iuſtus perduxit. Ibidem judicium tale de eo fert, ſtylum eſſe συντομώτατον [a], καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἀναγκαιοτάτων παρατρέχοντα. Adhæc dicit, communi Hebræorum vitio laborare, ut, cùm Judæus genere eſſet, nullum de Chriſti adventu, aut miraculis ejus, faceret mentionem. Multa item in hiſtoria finxiſſe ait: imprimis de iis, quæ ad Romanorum adverſus Judæos bellum, & excidium Hieroſolymorum pertinerent. Hoc Photij judicium convenit cum iis, quæ de eo Ioſephus ſcripſit in Vita ſua. Pauca inde Latinè apponam. *Hoc*, inquit, *loco libet paucis reprehendere Iuſtum, huius argumenti ſcriptorem. Is, ut videretur bene tempus inſumere, res hoc bello geſtas ſcribere aggreſſus, multa mentitus de me, ne de ſuâ quidem patriâ vera locutus eſt.* Et mox: *Vt igitur ad te iam ſermonem vertam, Iuſte, hiſtoricorum tuo iudicio graviſſime, quomodo ego, & Galilæi, in cauſſa fuimus, ut patria tua deficeret à rege ſimul, & Romanorum imperio? quandoquidem, priuſquam ego ex decreto civitatis Hieroſolymitanæ in Galilæam dux mitterer, tu cum tuis Tiberienſibus, armis correptis, populariter auſi eſtis infeſtare etiam Syrorum Decapolim.* Longum eſſet exſcribere omnia, quæ ad vitam ſcriptaque hujus Iuſti pertinent: ſunt enim pagellæ aliquot: quare ſolùm adferam, quæ ad tempus pertinent, quo ſua edebat. In hanc igitur ſententiam ſonant Græca verba Ioſephi: *Si confidis, te ſcripſiſſe meliùs omnibus, cur vivo Veſpaſiano, ac Tito, ac quorum auſpiciis id bellum geſtum eſt, & Agrippâ ſuperſtite, cognatiſque eius, viris Græcarum literarum peritiſſimis, non edidiſti tuam hiſtoriam? Ante viginti enim annos eam ſcripſeras, & poteras à conſciis habere teſtimonium. Nunc poſtquam illi non ſunt inter nos amplius, nec putas eſſe, qui coarguat, auſus es librum edere. At non ſic ego, neque meis ſcriptis timui; ſed ipſis opus id imperatoribus tradidi, cùm adhuc recens id bellum penè verſaretur in hominum oculis.* Meminit hujus operis etiam B. Hieronymus in catalogo ſcriptorum Eccleſiaſticorum. Item Stephanus in Τιβεριάς: Ἐκ ταύτης ἦν Ἰοῦστος, ὁ τὸν Ἰουδαϊκὸν πόλεμον τὸν κατὰ Οὐεσπασιανοῦ ἱστορήσας. Unde colligo, ut Ioſephus, ita & Iuſtum, non modò de Antiquitatibus Iudaicis, ſed ſeorſum etiam de bello Iudaico ſcripſiſſe. Alia quoque ab eo edita eſſe, ex Suida diſcimus: &, credo, aliquis iſtoc etiam adſtruere conabitur ex hoc Laertij loco in Socrate: Φησὶν [b] Ἰοῦστος ὁ Τιβεριεὺς ἐν τῷ στέμματι. Sed nihil infirmius fuerit hoc argumento,

[a] *Conciſum, & pleraque relatu maximè neceſſaria prætermittentem.*

[b] *Iuſtus Tiberienſis ait in Corona.*

mento, si Laertius, quod verissimum puto, librum signat de corona Iudaica, sive de regibus Iudaicis, qui coroná fuerant ornati. Siquidem hoc opus ita inscribebatur, Ἰύστου Τιβεριέως Ἰουδαίων βασιλέων τῶν ἐν τοῖς στέμμασιν: ut testis est Photius.

CAP. IX.

Suppositity septem scriptores. I. *Prochorus de vita B. Ioannis.* II. *Abdias Babylonius de certamine Apostolorum.* III. *Linus de passione BB. Petri, & Pauli.* IV. *Anonymus, vel potiùs presbyteri Achaiæ, de passione B. Andreæ.* V. *Anonymus de actis Pauli, & Theclæ.* VI. *Aurelianus Lemovicensis de vita B. Martialis, cuius Martialis nec epistolæ sunt genuinæ.* VII. *Clemens Romanus, cui Recognitionum libri attribuuntur. Et fuere olim etiam alia spuria, quæ nunc non exstant. Vt liber de adscensu Pauli, Euangelium Iudæ, & alterum secundùm AEgyptios, & aliud secundùm Hebræos. Caianorum secta. Clementis Alexand.* ἀκρατεία.

AB tribus his, qui bellum Judaicum memoriæ prodiderunt, transeo ad sex septem scriptores historiæ Christianæ; sed suppositios omnes. Eos hoc loco subnectam, quia eâdem, hoc est Domitiani, ætate, vel saltem non multò pòst, vixisse dicuntur.

Ex istis est Prochorus, unus ex septem diaconis, sive, ut Ecclesiastici fere loqui amant, diaconibus, quos Apostoli ipsi ordinarant: ut Lucas testatur in Actis cap. VI. Scripsisse hic dicitur vitam Euangelistæ & Apostoli Ioannis, quæ in Orthodoxographis, & bibliotheca patrum legitur. At multò recentiorem esse, arguit, quòd nominat disertim ὁμοούσιον τριάδα a, quomodo antiquissimi illi necdum loquebantur. Præterea fabulis mendaciisque ita coopertus est, ut nec in iis, quæ vera fortasse sunt, fidem mereatur. Idem censent, Baronius in annalibus b Eccles. Bellarminus in Ecclesiæ scriptoribus, magister sacri palatij in Ind. Expurg. Lorinus in Act. cap. VI.

a *Coessentialē Trinitatem.*

b *Tom. 1. ad ann. 99. nu. 4. & ad ann. 44. nu. 30.*

Facilè

Facilè autem iis aſſentio, qui arbitrantur, eſſe eundem librum, qui *circuitus Ioannis* vocari antea ſolet, atque hoc nomine etiam inter apocrypha refertur ab Athanaſio in ſynopſi.

Etiam Abdias Babylonius dicitur Hebraicè ſcripſiſſe libros decem de hiſtoria certaminis Apoſtolici: quos Græcè tranſtulerit Eutropius, ac Latinè interpretatus ſit Julius Africanus, nobilis ille chronographus, de quo ſuo loco dicetur. Scribit verò Abdias iſte lib. VI, ſe Soſpitatorem noſtrum Chriſtum vidiſſe in carne: cumque unus foret ex LXXII diſcipulis, aſſeclam ſe fuiſſe Simonis & Judæ, quando in Perſiam abibant ad prædicandum Euangelium: denique ab iis, priuſquam iſtis oris excederent, Babyloniæ ſe epiſcopum factum eſſe. Atque eadem legere eſt apud interpretem in præfatione. Quæ ſi vera ſunt, jure magnum apud omnes ſcriptoris hujus nomen eſſe debet. Sanè Wolfangus Lazius, qui primus illum in lucem protraxit, tanti eum fecit, ut dubitare ſe dicat, utrùm ea, in quibus cum Luca conſentit, hauſerit ex hoc Euangeliſta, an Lucas potiùs ea ex Abdia iſto exſcripſerit: nempe quia ὁμήλικες a fuere. In eâdem ſententiâ fuit Io. Faber, Theologus Pariſienſis. Sed ſi adeò antiquus eſt Abdias ille, mirum, non Euſebium, non Hieronymum, non alium veterum quemquam, meminiſſe vel Abdiæ, vel interpretationis iſtius, ne iſtic quidem, ubi Africani ſcripta recenſentur. Præterea quomodo fidem habere ei poſſumus, qui dicat, ſe Chriſtum vidiſſe, cùm in terris verſaretur; atque interim laudet Hegeſippum hiſtoricum, verbaque ejus citet ex lib. V. commentariorum? Nam Hegeſippus ille Juſtini, & Athenagoræ æqualis fuit, ut conſtat ex Euſebij Hiſt. Eccl. lib. IV cap. XXI, & Hieronymo in ſcriptoribus Eccleſ. Quare centum circiter & triginta annis floruerit, poſtquam Chriſtus adſcenderat in cœlum. Adhæc quomodo ſcriptorem eum Latinè tranſtulit Julius Africanus, quem Græcum fuiſſe ſcriptorem, ex Euſebio, & aliis, conſtat? Denique in ſcriptore hoc multæ adeò ſunt fabulæ, ac mendacia, ut eos libros, *velut fide indignos, Paullus Papa* IV *inter ſcripta à ſe damnata reiecerit*: quemadmodum ſcribit Sixtus Senenſis lib. II bibliothecæ ſanctæ. Multa quoque erronea in eodem notavit Ioa. Heſſels in Cenſura de quibuſdam ſanctorum hiſtoriis cap. X. Eundem reiiciunt Bellarminus in ſcriptoribus Eccl.

a *Æquales*.

a *Ad an. 44. num. 44. & ad an. 51. num. 51.*
b *Pag. 585.*

Baronius in annal. [a] Eccl. Ioannes Molanus lib. I. de fide hæreticis servanda cap. VI, Possevinus in Apparatu sacro voce *Abdias, & Severus Sulpitius*, Espencæus de continentia lib. V cap. V. & lib. VI cap. II, & Salmeron Comm. in II Timoth. II disp. II [b]. Puto autem, istos Abdiæ libros signari à beato Augustino contra Adimantum cap. XVII, cùm ait, *Manichæi legunt scripturas apocryphas, quas etiam incorruptissimas esse dicunt: ubi scriptum est, Apostolum Thomam maledixisse homini, nec multò pòst à leone dilaniatum, & occisum esse.* Nam historia istæc, vel fabula potiùs, (ut Melchior Canus [c] appellat) refertur ab hoc Abdia lib. IX. qui est de gestis Thomæ in India.

c *Loc. Com. lib. 11 cap. 6.*

Præterea sub nomine Lini, episcopi Romani, & martyris, duo circumferuntur libri ad ecclesias orientales: qui acta continent passionis Petri, & Pauli. Sed historia ea, quæ hodie quidem exstat, est commentitia, ac multos continet errores: ut docent, Bellarminus in Ecclesiast. script. & lib. II. de Pontif. Rom. cap. IX, Baronius in Ann. Eccl. ad ann. LXIX num. VI, Possevinus in apparatu sacro, voce *Linus*, Joannes Maria, magister sacri palatij in Ind. Exp. tom. I, & Claudius Espencæus lib. VI de continentia cap. II.

Exstat & passio S. Andreæ Apostoli, scripta, ut aiunt, à presbyteris & diaconis Ecclesiarum Achaiæ, qui passioni interfuerant. Eam pro legitimâ agnoscit Petrus Damiani [d], qui temporibus vixit Gregorij VI, usque ad Gregor. VII. atque obiit anno Chr. CIↃIↃXXII. Sed Petro Damiani opponimus Epiphanium hæref. XLVII. ubi Encratitas ait, uti actionibus Andreæ, & Ioannis, & Thomæ. Item Philastrium de hæref. cap. XL, quod est de apocryphis, ubi inquit: *Contra disputationes beatissimorum Apostolorum consulta ponunt Manichæi, Gnostici, Nicolaitæ, Valentiniani, & alij quàm plurimi, qui apocrypha prophetarum & Apostolorum, id est, actus separatos habentes, canonicas legere scripturas contemnunt.* Et post pauca: *Habent Manichæi apocrypha beati Andreæ Apostoli, id est, actus, quos fecit veniens de Ponto in Græciam: quos conscripserunt tunc discipuli sequentes Apostolum.* Mox idem censet de actibus Ioannis, Petri, & Pauli. Item Innocentius I, extremâ epistolâ primâ, quæ est ad Exuperium, Tolosanum episcopum, eum, quem Ausonius quoque inter claros sui seculi oratores celebrat: *Cætera, quæ vel*

d *Serm. 2 de sancto Andrea.*

ſub nomine Matthiæ, ſive Iacobi Minoris, vel ſub nomine Petri, & Ioannis, quæ à quodam Leucio ſcripta ſunt, vel ſub nomine Andreæ, quæ à Nexocharide, & Leonide philoſophis, vel ſub nomine Thomæ, & ſiqua ſunt alia, non ſolùm repudianda, verùm etiam noveris eſſe damnanda. Ubi ſimul auctorem operis iſtius indicat. Similiter Gelaſius, decreto cum LXX epiſcopis habito, in apocryphis reponit *actus nomine Andreæ Apoſtoli.* Inclinat huc etiam Baronius in annal. Eccl. ad ann. LXIX. §. XXXIV: imò etiam agnoſcit, acta paſſionis Andreæ à Manichæis eſſe corrupta, atque ab iis citari ſolita, & propterea dubiæ in Eccleſia fidei cenſeri. Sanè non alienum eſſe à moribus Manichæorum, acta Apoſtolica promulgare fabulis pleniſſima, vel ex iis liquet, quæ de Leucio Manichæo retulimus ex Innocentio: quæque de eo legere eſt apud B. Auguſtinum libro de fide contra Manichæos cap. XXXVIII.

Similiter ſtatuendum de actis Pauli, & Theclæ, quorum crebra adeò eſt mentio apud veteres. E Græcis meminit Gregorius Nazianzenus orat. in laudem Athanaſij, & exhortatione ad virgines, item oratione I in Iulianum Apoſt. & orat. XVIII, quæ eſt in laudem Cypriani: item carmine jambico de vita ſua: adhæc Gregorius Nyſſenus, apud quem illuſtre eſt Teclæ elogium orat. XIV in Cantica Canticorum: item Epiphanius hæreſi LXXVIII contra Collyridianos, Chryſoſtomus homil. XXV in Act. Apoſt. & ad Antioch. homil. XXII, Iſidorus Peluſiota lib. I. epiſt. LXXXVII, & CLX, Damaſcenus oratione de iis, qui cum fide ex his terris exceſſerunt: ut de Baſilio Seleucienſi, & Simeone Metaphraſte logotheta, & prato ſpirituali Sophronij, atque aliis, nihil dicam. E Latinis item mentionem faciunt, Cyprianus orat. pro martyribus, & orat. ſub diem paſſionis ſuæ, Ambroſius epiſt. VII, & LXXXI, & lib. II de Virginibus, Hieronymus epiſt. XXII, quæ eſt ad Euſtochium, Auguſtinus lib. XXX contra Fauſtum cap. IV, Sulpitius Severus Dial. II. cap. XIV, Fortunatus Pictavienſis non uno in loco, Ado Viennenſis in ſuo Martyrologio, atque alij. Sed non ſi patres illi quædam pro veris habuerint, quæ actis iſtis continerentur, hinc illa genuina, & undequaque vera eſſe, conſequitur. Nam ſuppoſititia quin fuerint, dubitare non patitur nos locus iſte Tertulliani lib. de baptiſmo cap. XVII: *Quod ſi, quæ Pauli*

perperam scripta (expressit Græcum παραγεγραμμένα, hoc est ψευδεπίγραφα) *legunt, exemplum Theclæ ad licentiam mulierum docendi tingendique defendunt: sciant, in Asia presbyterum, qui eam scripturam construxit, quasi titulo Pauli de suo cumulans, convictum atque confessum, id se amore Pauli fecisse, loco decessisse.* Refellit quoque ea Hieronymus in catalogo [a] Script. Eccles. ubi cùm dixit, Lucam fuisse *sectatorem Pauli, & omnis peregrinationis eius comitem,* paullò pòst addit: *Aliud quoque edidit volumen egregium, quod titulo* πράξεις Ἀποστόλων [b] *prænotatur: cuius historia usque ad biennium Romæ commorantis Pauli pervenit, id est, usque ad quartum Neronis annum. Ex quo intelligimus, in eâdem urbe librum esse compositum. Igitur* περιόδους *Pauli, & Theclæ, & totam baptizati Leonis fabulam, inter apocryphas scripturas computamus. Quale enim est, ut individuus comes Apostoli, inter cæteras eius res hoc solùm ignoraverit? Sed & Tertullianus, vicinus eorum temporum, refert, presbyterum quendam in Asia,* σπουδαστὴν *Apostoli Pauli, convictum apud Ioannem, quòd auctor esset libri, & confessum, se hoc Pauli amore fecisse, & ob id excidisse.* Denique Gelasius papa, & concilium LXX episcoporum, disertim ita statuunt: *Liber, qui appellatur Actus Teclæ, & Pauli apostoli, apocryphus.* Et jure à Gelasio acta ea reiici, etiam Melchior Canus scribit in locis Theol. lib. XI. cap. VI.

a *In Luca.*

b *Actus Apostolorum.*

Aurelianus quoque, Lemovicensis episcopus, scripsisse dicitur vitam S. Martialis, cujus beneficio à mortuis fuerat excitatus. Quàm verò Martialis ille antiquus fuerit, videri saltem velit; argumento est, quòd dicat, se cum Christo fuisse, priusquam cruci affigeretur. Sed, tum epistolæ illæ fictitiæ sunt, tum vita ejus quoque spuria est. Nam Martialis quidem Lemovicensis episcopus factus est Decio Augusto, & Grato coss. anno Christi CCLIV, ut testatur Gregorius Turonensis lib. I Histor. cap. X. Quare merum est commentum, quòd se Christum vidisse dicat. Alia quoque argumenta adversus Martialem istum videre potes apud Bellarminum in scriptoribus Ecclesiasticis. Nihilo magis genuina est Vita ejus, quæ ab Aureliano scripta dicitur. Nam meminit Gotthorum, quorum nomen tunc erat ignotum. Meminit Hildeberti, Sigeberti, Arnulphi, quæ nomina sunt Germanica, neque tunc nota. Alia quoque, quibus larva personato illi Aureliano detra-

detrahitur, vide apud Ioannem Hessels à Lovanio in Censura de quibusdam sanctorum historiis cap. VI.

Eodem loco haberi debent, quæ sub nomine Clementis, Romani episcopi, Recognitiones exstant. Sunt illæ idem opus, quod historias Clementis appellat Beda de rat. temp. cap. III, & in Actis cap. V. Antiquitus dicebatur Itinerarium, vel Circuitus Petri: atque eo nomine inter apocrypha refertur ab Athanasio, extremo capite synopsios, ubi περίοδον Πέτρου inter illa reponit, quibus contradicitur: item à Gelasio, concilioque Romano: *Itinerarium*, inquit, *S. Petri, quod appellatur Clementis, libri decem, apocryphum.* Latinè hoc opus vertit Rufinus Aquileiensis, quod & Gennadius testatur in catalogo virorum illustrium. Meminit itinerarij istius Humbertus, episcopus Sylvæ Candidæ, qui anno vixit cIↃL. Nam cùm Nicetas Pectoratus jejunia Sabbathi conatus esset refutare ex Clemente, & canonibus, qui Apostolorum esse dicuntur: respondit ei in hunc modum: *Et hoc* a *asserere conaris ex apocryphis libris, & canonibus, pari sententiâ sanctorum patrum repudiatis? Nam Clementis librum, id est Petri Apostoli itinerarium, & canones Apostolorum, numeravere inter apocrypha, exceptis capitulis quinquaginta, quæ decreverunt regulis orthodoxiæ adiungenda.* Et sanè multa ostendunt, opus hoc non paullò esse recentius Clemente Romano. Primùm illud, quòd (ut optimè observavit Sixtus Senensis b) nono itinerarij illius libro legantur duo integra folia, quæ Epiphanius citet ex Bardesanis Syri libro de fato adversus Abydam astronomum. Bardesanes iste vixit sub Marco Imp. annis circiter centum post mortem Clementis, qui tertio Traiani anno martyrij coronam acceperat. Accedit, quòd multa adeò illo opere contineantur ex intimâ Platonis, atque Aristotelis philosophiâ depromta, planeque aliena à simplicitate, quæ in primitiva Ecclesia vigebat. Denique quid multis opus? libri illi *insulsis fabulis sunt referti*: quod etiam judicium est Baronij c in Annal. Eccles. Pariterq; eos reiiciunt, vel fidem saltem suspectam habent, Pererius, Bellarminus, Possevinus, ac hodie eruditiores omnes. Antiquissimus verò, qui eorum meminerit, est Epiphanius hæresi XXX, ubi ait, Clementem in Encyclicis agnoscere quidem circuitum Petri à se scriptum esse; sed conqueri, quòd Ebionæi illud opus corruperint.

a *Pag. 715 Tom. 11 Baron. in appendice edit. Moreti.*

b *Lib. 2 biblioth. in Clemens.*

c *Tom. 2 ad ann. 102 num. 22.*

perint. Ac Rufinus quoque, interpres, Eunomianos illud depravâsse agnoscit, epistolâ ad Gaudentium.

Multa insuper alia apocrypha circa hæc tempora edita fuerunt: ut Pauli ἀναβατικὸν [a], quomodo inscripsere, occasione inde arreptâ, quòd Apostolus dicat, se adscendisse usque in tertium cœlum, atque ibi audiisse verba arcana, quæ nulli hominum liceat profari. Aiunt igitur, arcana ista verba hoc opere contineri. Refertum verò erat actionibus planè nefariis, ut pluribus docet Epiphanius hæresi XXXVIII, quæ est Caianorum. Ibidem etiam meminit Epiphanius Euangelij scripti ab Juda Iscarioth, quem Caiani annumerabant cognatis suis, uti & Sodomitas, & Esau, & Core, Datan, atque Abiron: horum verò omnium, & sui quoque, patrem profitebantur Cainum, quem Abelo multis partibus præferebant; unde Caini dicebantur. Negabant verò salvari quemquam, nisi qui propudiosam atque abominabilem Carpocratis vitam sectaretur: unde quale hoc eorum Euangelium fuerit, non difficile est conjectare,

Melioris notæ, quàm Euangelium Judæ, spurium nihilominus, erat Euangelium secundùm Ægyptios: item Euangelium secundùm Hebræos: quorum testimonio tamen non semel usus Clemens Alexandrinus. Sed aliorum etiam, non unius Clementis, hæc ἀκεισία [b] fuit. Vide, quæ de variis Euangeliis scribit Sixtus Senensis [c] lib. II bibliothecæ.

a *De adscensu.*

b *Iudicij aberratio.*

c *Voce Hebræorum, & deinceps.*

CAP. X.

Damis Assyrius, Maximus, & Mæragenes, tres eiusdem temporis, qui vitam Apollonij Tyanei literis mandarint. Plutarchus Chæronensis. Eius dignitas, multiiuga lectio, stylus. Plutarchi iunioris quædam videri, quæ Chæronensi tribuuntur. Lampriæ tabula, quæ Plutarchi libros indicabat. Herennij Philonis Byblij ætas, & scripta. Alter Philo Heracleota, & tertius, philosophus. Phavorinus Arelatensis. Tria in eo miranda. Ptolomæus Alexandrinus, cognomento Chennus. De ætate eius conciliatus secum Suidas.

Ab

AB Ecclesiæ scriptoribus redeamus ad externos: sed à suppositititiis ad genuinos. Qualis Domitiani imperatoris temporibus fuit Damis Assyrius. Hic Ninum veterem incoluit, quò ad eum Antiochiâ venit Apollonius Tyaneus. Istac occasione Apollonio usus est familiariter, posteaque scriptis consignavit ejus sermones, & vaticinia. Stylus erat minùs laudabilis; quippe hominis Assyrij, inter barbaros instituti: sed tamen ea, quæ vidisset, atque audisset, commodè satis scribere poterat. Auctor Philostratus lib. I de vita Apollonij, & ex eo Suidas in *Damis*. Meminit & Eusebius contra Hieroclem:

Εἴτε a τὶς Δάμις Ἀσσύριος, εἴτε Φιλόστρατος, εἴτε τὶς ξυγγραφεύς, ἢ λογογράφος.

a *Sive quis Damis Assyrius, sive Philostratus, sive quis historiæ, aut orationū scriptor.*

Videntur verò eâdem tempestate etiam vixisse Maximus, & Mœragenes. Quorum Maximus Ægiensis fuit, ac res scripsit ab Apollonio gestas ἐν Αἰγαῖς civitate. Citatur à Philostrato lib. I. de Apollonij vita cap. V. & Io. Tzetze Chil. III. Histor. CCXCI.

Alius verò est Maximus, de quo Tzetzes Chil. IX. Hist. CCXCI:

Μέμνηται b μὲν καὶ Μάξιμος ἱστοριῶν τοῖς λόγοις,
Ἃς ἱστορίας ἔγραψε Γρηγόριος ὁ Μέγας.

b *Meminit & Maximus in historiarum libris, Quas historias scripsit Gregorius Magnus.*

Mœragenes quatuor libros de Apollonio edidit. Iis fidem habendam negat Philostratus lib. I. cap. IV. Multa enim dicit Mœragenem ignorâsse. Meminit & Tzetzes Chil. III Histor. LX.

Sub Domitiano etiam, & Nerva, vixit Plutarchus: sed imprimis floruit sub Traiano. Fuit natione Bœotus, patriâ Chæronensis, sacerdos Pythij Apollinis: ut de se scribit libello, An seni gerenda sit Resp. Quantus ei à Traiano honos habitus sit, ex Suida cognoscere est. Nam consulari ab eo dignitate ornatum fuisse, auctor est. Addit, omnes Illyrici præfectos in mandatis habuisse, nequid agerent Plutarchi injussu. Quod si fidem habemus epistolæ ad Traianum, quæ Politicis præmittitur, fuerit ejusce Cæsaris præceptor. Sed cùm epistola hæc Latinè solùm legatur, meritò pro supposititia habetur. Majoris momenti est, quòd apophthegmata Plutarchi ad Traianum leguntur Græcé. Sed videntur ea esse Plutarchi junioris. Saltem an Chæronensis sint, meritò etiam ambigit Xylander. Nec eo minùs ex Plutarcho ipso ætatem, quâ vixit, con-

conſpicere eſt. Nam ſcrupulum omnem tollit crebra adeò ac amica mentio Senecionis. Siquidem ille quatuor ſub Traiano conſulatus geſſit, ut ex Faſtis Capitolinis conſtat. Nec repugnat omnino Photius in bibliotheca ſua, cujus caput CCXXV (continet illud excerpta ex Plutarcho) claudit his verbis, Ἐπὶ [a] τοῦ Νέρωνος ἦν. Non, inquam, iſta planè pugnant, quia Suidas diſertim dicit, fuiſſe etiam ante Traianum. Et quid multis opus, quando Plutarchus ipſe in Antonio, Pericle, atque alibi, ita Neronis & Domitiani meminit, ut eorum ſe ætate vixiſſe, non obſcurè oſtendat? Sed ut ſub Nerone vixiſſe concedimus, ita nullum tum ejus nomen fuiſſe dicimus: quod vix habuit aliquod ſub Veſpaſiano. Paravit verò illud ſibi ſub Domitiano, ac Nerva: maximeque enituit ſub Traiano, & fortaſſe Hadriano, quando ad tertium ejus annum Plutarchum reponit B. Hieronymus in Chronico Euſebiano.

[a] *Neronis erat temporibus.*

Fuit Plutarchus vir undecunque doctiſſimus, idem philologus, philoſophus, & hiſtoricus ſummus. Magnam enim horum trium ſcientiam undique ejus ſcripta ſpirant. Quin habitus etiam fuit orator bonus. Itaque Himerius laudatione funebri filij ſui Rufini, cùm dicere vellet, quàm præclaram de filio ſuo ſpem concepiſſet, ſperâſſe ſe ait, Minuciano fore vehementiorem, Nicagora graviorem, Muſonio ſapientiorem, Sexto fortiorem, Plutarcho diſertiorem, ac quibuſque oratoribus, qui antea viguiſſent, clariorem & meliorem. Auctor Photius biblioth. cap. CCXLIII. Tamen diſſimulare non poſſum, dictionem ejus gravem quidem eſſe, ſed duriuſculam videri. Verùm leviculum hunc defectum multijugâ adeò ſcientiâ abunde ſummus vir compenſat. Præter iſta autem, quæ habemus, alias etiam vitas ſcripſit, aliaque, ut vulgò appellant, ἠθικὰ opuſcula edidit: quod partim ex Plutarcho ipſo ſcimus, qui deperdita compluria è ſuis citat: partim ex veteri opuſculorum catalogo, quem in ſuis ſe manuſcriptis reperiſſe, teſtatur H. Stephanus: partim ex Gellio, Philopono, aliis, qui Plutarchum laudant in libris variis, quos non habemus. Quemadmodum verò non pauca ejus viri perierunt, ita & aliqua genuinis permiſcentur, quæ alium habeant auctorem. Fortè Πλούταρχον [b] τὸν νεώτερον, ut eum vocat Io. Tzetzes Chil. I. Hiſt. XIV, ubi ex eo refert, Sirenes, de quarum pellaci cantu multa

[b] *Plutarchū iuniorem.*

multa adeò fabulantur poëtæ, meretrices fuiſſe. Et hujus credo junioris Plutarchi fuerint quoque libri V περὶ *a* τῶν ἀρεσκόντων τοῖς φιλοσόφοις, uti alibi *b* dictum nobis: item lib. περὶ ποταμῶν *c*, atque alia quædam, quæ Chæronenſi tribuuntur vulgo.

Poterat verò & de iſtis, quibus caremus, & nonnullis, quæ ſub ejus nomine leguntur, certius aliquid ſtatui, ſi exſtaret tabula illa, quam de Plutarchi ſcriptis fecerat Lamprias filius: ut ſcribit Suidas *d*.

Philo Byblius, grammaticus, vixit ſub Veſpaſiano, Tito, Domitiano, Nerva: ſed imprimis floruit ſub Traiano, ut Suidas teſtis, & magis etiam ſub Hadriano. Conſulatum gerente Severo Herennio, annum agebat LXXXVIII, Olympiade CCXX: ut ipſe de ſe ſcripſit, teſte eodem Suida *e*. Atque idem alibi *f* refert, à Philone hoc Hermippum Berytium fuiſſe commendatum Herennio Severo, ſub Hadriano Imperatore. Verùm in Faſtis non reperio id conſulis nomen: ſed Arrij Severiani, qui conſul fuit anno Urbis IↃCCCLXXXIV, Olympiadis CCXXVII anno II, anno Hadriani XV. Et hunc ſignari puto à Suida. Quod ſi eſt, eopſe anno natus erit Philo, quo Nero cœpit imperare; vel eo, qui proximè antecedit.

Scripſit Philo Byblius librum de vita Adriani: unde veriſimile fit, etiam poſt Adriani tempora vixiſſe. Idem fecit libros XII περὶ *g* κτήσεως, καὶ ἐκλογῆς βιβλίων. Adhæc de Urbibus, & quos quælibet claros genuerit viros. Auctor Suidas. Qui & teſtis eſt *h*, poſtremi operis Philonæi περὶ πόλεων epitomen fuiſſe ſcriptam ab Ælio Severo Athenæo. Ac meminit epitomes ejus à Severo factæ Etymologici magni ſcriptor in Ἀρσινόη, & Βουκέφας. Nec exiguum nomen comparavit ſibi Philo ex Phœnicia lingua in Græcam transferendo Sanchoniathonem, hiſtoricum antiquiſſimum. Docet hoc Porphyrius lib. IV adverſus Chriſtianos *i*: Τὰ *k* δὲ τοῦ Σαγχουνιάθωνος εἰς Ἑλλάδα γλῶσσαν ἡρμήνευσε Φίλων. Adhæc ſcripſit Αἰθιοπικὰ, teſte Antigono Mirabil. Hiſt. CLX. Item Φοινικικὰ *l*, & περὶ *m* ἰατρικῶν, quorum meminit Stephanus. Præterea Etymologus citat τὰ ῥηματικὰ *n*, τὸ ῥητορικὸν *o*, τὴν περὶ Ῥωμαίων διαλέξει, ſive περὶ Ῥωμαίων διαλέκτου *p*, & librum περὶ χρηστομαθίας *q*, ubi hic ſcriptor Herennius Philo vocatur. Etiam Julius Pollux lib. X. cap. LI. ambigit, Philonis, an Apollodori, ſit ἡ *r* τοῦ νεὼ ποίησις.

a *De placitis decretiſque philoſophorũ.*
b *Reſponſione de ſatiſfactione Ieſu Chriſti adverſus H. R. cap. 5.*
c *De fluminibus.*
d *In Lamprias.*
e *In* Φίλων.
f *In* Ἕρμιππος.
g *De comparãdis, & eligendis libris.*
h *In* Σεβῆρος.
i *Apud Euſebium.*
k *Libros Sãchuniathonis in Græcam linguam trãſtulit Philo.*
l *De rebus Phœniciis*
m *De rebus medicis.*
n *Verbalia.*
o *De vocibus oratorum.*
p *De dialecto Romana.*
q *De laudabilibus.*
r *Templi poëſis.*

ποίησις. Fuere & alij hujus nominis : imò præter nobilem Alexandrinum illum, de quo ſuperiùs dictum, duos minimùm comperio, qui ad inſtitutum noſtrum pertineant. Unus eſt Philo Heracleota, cujus περὶ θαυμασίων a librum citavit Porphyrius libro περὶ Στυγὸς b. Alter eſt Philo philoſophus, cujus hiſtoriam Eccleſiaſticam in Annalibus ſuis laudat Glycas.

a De rebus mirabilibus.
b De Styge.

Traiani etiam, ac imprimis Adriani tempore floruit Phavorinus Arelatenſis, ἀνδρόγυνος c, ut etiam Suidas ait, vel, juxta alios, eunuchus. Sanè ſenex quoque imberbis erat, & voce acutâ ac ſtridulâ, ut eunuchi ſolent. Interim rerum amatoriarum erat callentiſſimus, uſque adeò ut in adulterio etiam deprehenſus dicatur. Ab Adriano Cæſare aliquando culpatus ob ſermonem, quem defendere optimâ ratione poſſet, ſilere maluit. Reprehendentibus hoc amicis, dicebat, nolle ſibi cum eo negotium eſſe, qui triginta haberet legiones. Interdum tamen cum eo contendit, quæ res pluſquam ſatis erat periculoſa. Nam Adrianus eos, à quibus eruditione vinceretur, odio tanto proſequebatur, ut pleroſque eorum è medio tolleret. Itaque Phavorinus tria hæc in ſe miranda eſſe dicebat, quòd homo Gallus Græcè loqueretur; quòd eunuchus adulterij cauſſam ageret; quòd cum Imperatore diſceptaret, & viveret. Autor Philoſtratus in vita Phavorini. Multa admodum, eaque & philoſophica, & hiſtorica, ſcripſit, Plutarchi Chæronenſis æmulus, ut Suidas teſtatur. Inter ea fuere libri παντοδαπῆς d ὕλης ἱστορικῆς : quorum, præter Stephanum, Laertius meminit. Qui & in Pittaco citat eum ἐν ε πρώτῳ ὑπομνημάτων. Puto aliud eſſe opus à priori. Saltem alia quoque ſcripſiſſe, conſtat, vel ex Galeni libro de optimo genere interpretandi, qui adverſus Phavorinum, & Academicos, ſcriptus eſt. Ac Stephanus quoque varia ejus adducit : ut προτεχνολογήματα ἐθνικὰ f in Αἰθίοψ, epitomen quartam Pamphyliæ in Ῥωπεῖς, Κυρηναϊκὰ g in Ἀλεξάνδρεια. De vita ejus plura ſi voles, adi Philoſtratum lib. 1. de vitis Sophiſtarum.

c Vtriuſque ſexus.
d Omnigena hiſtorica ſylva.
e In primo commentariorum.
f Præcedanea doctrinæ eius, quæ eſt de nominibus gentium.
g De rebus Cyrenaicis.

Etiam ſub Traiano, & Hadriano imperatoribus, fuit Ptolomæus Alexandrinus, cognomento Chennus, grammaticus, æqualis Epaphroditi Chæronenſis, itidem grammatici. Auctor Suidas in *Epaphroditus*, & *Ptolomæus*. Qui tamen in eo nonnihil diſſentire à ſe ipſo videtur, quòd cùm eos dicat eſſe

æquales,

æquales,tamen in Epaphrodito ſcribat,hunc à Nerone claruiſſe uſque ad Nervam; in Ptolomæo autem Alexandrino dicat, Ptolomæum iſtum floruiſſe ſub Traiano, & Adriano. Sed non difficulter hæc conciliantur, quia Epaphroditi ſenectutem attigit juventus Ptolomæi Alexandrini. Scripſit verò Ptolomæus Chennus περὶ παραδόξου ἱστορίας a, item ſphinga, quæ fabula eſt hiſtorica, adhæc Ἀνθόμηρον, poëma XXIV librorum, cui inde nomen, quòd Homericæ Iliadis vel Odyſſeæ libros adæquaret. Alia quoque edidiſſe, ait Suidas.

a De admirabili historia.

CAP. XI.

Hadriani Cæſaris eruditio multiiuga, variaque ſcripta. Non videri de re militari ſcripſiſſe, contrà quam putavit Geſnerus. Arrianus Nicomedienſis. Videri aliquibus eundem eſſe, cuius in Digeſtis mentio fit. Dictus alter Xenophon. *Dignitas eius, & opera. Stuckij error. Æliani dictio, ætas, ſcripta. Martialis illuſtratus. Cur ſtylus in Varia hiſtoria minùs ſit elegans, quàm in Hiſtoria animalium. Ex opere eius de Providentia quædam allata de aris ac templis Gaditanis. Phlegon Trallianus. Chronica eius. Refelluntur, qui Auguſti fuiſſe libertum putarunt. Defenditur eiuſdem Chronicon adverſus Photium. Zenobius, qui nonnullis Zenodotus. Salluſtius Græcè ab eo verſus.*

NEc indictus abire nobis debet Hadrianus Cæſar, princeps eruditus,& eruditorũ amans; præterquã eorũ,qui palmam ei doctrinæ præriperent; imprimis ſi tam dira eos gloriæ cupido cepiſſet,ut cum imperatore triginta habente legiones,quemadmodum antea dicebamus, de eruditione contendere auderent.

Nec doctrina ejus unius generis erat. Poëtam fuiſſe ſatis conſtat. Nam & Latina a, & Græca b ejus epigrammata aliquot, hodie exſtant. Poëma etiam erant libri Alexandreidos, quorum primum citat Stephanus in Ἀσπαία, ſeptimum in Σάνεια. Orationes quoque edidit, ex quibus ejus, quam de

a In append. Virgil.

b In Anthologia.

Italicensibus in senatu habuit, Gellius meminit lib. XVI cap. XIII. Præterea libris illius de re militari adjutum se profitetur Vegetius, si rectè eum intellexit Gesnerus. Locus, quem respexit, est iste lib. I. cap. VIII. *Hac necessitas compulit, evolutis auctoribus, ea me in hoc opusculo fidelissimè dicere, quæ Cato ille Censorius de disciplina militari scripsit; quæ Cornelius Celsus, quæ Frontinus perstringenda duxerunt; quæ Paternus, diligentissimus iuris militaris assertor, in libros redegit; quæ Augusti, & Traiani, Adrianique constitutionibus, cauta sunt.* Sed non magis inde consequitur, quod Gesnerus putabat, quàm Augustum, aut Traianum, de arte militari scripsisse: quod nemo dicat. Sed utcunque est de cæteris Hadriani scriptis, id, cujus gratiâ potissimùm ejus hoc loco memini, sunt libri, quos de Vita sua scripsit, ac sub Phlegontis, unius ex libertis, nomine edidit, ut Spartianus in vita Hadriani tradit. Sanè Hadriano ipsi eos quoque tribuit Dio, sive Xiphilinus; ubi ex his libris refert, Antinoum, Hadriani παιδικά, in Nilo fuisse submersum.

Sub erudito adeò principe multi doctrinâ floruerunt: atque in his etiam aliqui, qui historicum argumentum tractarint. Uti fecit Arrianus Nicomediensis, Epicteti discipulus, philosophus idem, & historicus, &, si quorundam conjecturæ fidimus, jurisconsultus insignis. Nempe hunc esse eundem arbitrantur [a], cujus à Paullo [b], & Ulpiano [c], mentio fit: atque eò id verisimilius illis videtur, quia lege quadã [d] meminit Hadriani Imperatoris. Sanè Hadriani, & utriusque Antonini temporibus, vixit; teste Eusebio in Chronicis ad annum CIƆCIƆCLII. item Photio, & Suida, qui quoque ex Heliconio refert, ad consularem dignitatem esse evectum: addit etiam, ob dulcedinem sermonis alterum fuisse dictum Xenophontem: quæ & apud Photium legas. Lucianus de eodem in Pseudomante sic scribit: Ἀῤῥιανὸς γὰρ ὁ τοῦ Ἐπικτήτου μαθητὴς, ἀνὴρ Ῥωμαίων ἐν τοῖς πρώτοις, καὶ παιδείᾳ παρ' ὅλον τὸν βίον συγγενόμενος. Neque à vero eorum abhorret opinio, quibus placet, hunc eumpse Arrianum esse, quem Dio in vita Hadriani scribit Cappadociæ præfuisse, ac Alanos, seu Massagetas, compescuisse: item ad quem septem exstant epistolæ Plinij Novocomensis, qui, Arriani temporibus, Bithyniæ, ac Ponti proconsul fuit. Hæc eò verisimiliora fiunt, quia Arrianus in Bithynia natus erat, ac

non

a *Alexander Tabuardus Turcellanus epistolâ ad Thomam Plovatarium.*
b *Arrian. ff. de actio. & obligat.*
c *L. 1. §. qui autem. ff. quorum legatorum.*
d *L. eius omne delictũ, de re militari §. Quis vulneravit.*
e *Arrianus, Epicteti discipulus, vir inter Romanos imprimis laudatus, ac per omnem vitã in literarum studiis versatus.*

non Bithynicam tantùm, ſed etiam Alanicam hiſtoriam ſcripſit, Photio teſte. Atque idem auctor eſt, ſcripſiſſe ſeptemdecim Parthicorum libros: etiam paucula ex iis excerpit. At nihil hodie habemus præter libros IV de diſſertationibus Epicteti. Item periplum, ſive luſtrationem tum ponti Euxini, tum ponti Erythræi: quod opus Hadriano Cæſari dicavit. Adhæc ſeptem libros ἀναβάσεως Ἀλεξάνδρου a. Eos ſcripſit exemplo Xenophontis, cujus totidem habemus libros Κύρου ἀναβάσεως b. In his maximè ſecutum ſe ait Ptolomæum Lagi, & Ariſtobulum Ariſtobuli filium, quorum uterque ſub Alexandro militârat. Superſunt quoque Indica Arriani, quorum meminit Hermolaus Byzantius, ſive Stephanus περὶ πόλεων, voce Μάσσακα. Sanè hodieque initio Indicorum Arriani mentio fit Maſſacæ, ubi eſſe ait Aſſaceni regni caput. At planè ratio fugit doctiſſimum Guillielmum Stuckium c, cùm opus hoc ait temporum injuriâ intercidiſſe. Nam Indica nihil aliud ſunt, quàm qui vulgo creditur liber octavus de expeditione Alexandri. Quem ſeorſum à prioribus ſeptem ſcriptum eſſe, cùm ex Photio conſtat, tum ex fine ſeptimi de Alexandro: ac vel maximè ex Indicorum, ſive, ut vulgò vocant, libri octavi fine. At veriſſimum eſt, periiſſe, ut diximus, Alanica; item Parthica, quorum quartum citat idem Hermolaus, ſive Stephanus, in Γάζακα, & ſeptimumdecimum ſive ultimum in Ἄτραι: tum etiam Bithynica, quorum meminit idem in Ἀμαζόνειον, & Ἄστακος, atque etiam Βιθυνόπολις, ubi quinctum citat Bithynicorum. Ex iiſdem Bithynicis refert Photius, fuiſſe Arrianum Nicomediæ natum, atque inſtitutum; ibidem etiam fuiſſe ſacerdotem Cereris, & Proſerpinæ. Etiam quædam ex illis narrat Tzetzes Chil. III, hiſt. CXV. Adhæc interierunt libri decem de rebus poſt Alexandrum geſtis: præter quædam à Photio excerpta tmem. XCII. Item liber de rebus Dionis Syracuſij. Eos idem Photius laudat. Apud quem etiam luculentum de præſtantis hujus ſcriptoris ſtylo judicium habemus extremo tmem. XCII.

a *De ἀνάβασει five expeditione Alexandri.*

b *De expeditione Cyri.*

c *Notis in Arrianum de ponto Euxino.*

Sub eodem Cæſare vixit Claudius Ælianus. Præneſte is natus fuit, Suida teſte; ſed Romæ vixit, civiſque Romanus fuit; unde & ſe in Variis ſæpius Romanum appellat, uti etiam Philoſtratus facit. Et iſte in Italia natus ita Atticè loquebatur, quàm Atticis Athenis ſolent: ut idem Philoſtratus ait. Imò tanta

tanta inerat sermoni & scriptis suavitas, ut propterea diceretur Μελίγλωσσος *a*, vel Μελίφθογγος *b*, quemadmodum apud Suidam legere est. Ætatem ejus indicat, quòd Tactica sua miserit ad Adrianum Cæsarem. Eorum verò in præfatione ait, se Nervam convenisse Formiis. Itaque facilè mihi persuadeo, non alium ab hoc Æliano esse, cujus meminit Martialis lib. XII. epigr. XXIV.

a *Lingua praditus mellea.*
b *Mell. sonus*

O iucunda, covine, solitudo,
Carrucâ magis essedoq; gratum
Facundi mihi munus AEliani.

Sanè Martialis sub Domitiano, Nerva, & Traiano floruit: ut vel ex eopse libro *c* liquet, quo obliquè Domitiani tempora damnat; illa Nervæ, & Traiani, laudat. Et, quod Ælianum hîc *facundum* appellat, bene cum eo convenit, quòd μελίγλωσσον, & μελίφθογγον, vocatum dicebamus. Sub eodem verò Traiano, vel Nerva, etiam Ælianus Domitiani accusationem scripsit, sed nomine mutato. Nam inscriptio erat, κατηγορία *d* τοῦ Γυννίδος τυράννου. De qua Philostratum vide. Et ista satis certa videntur. Suidas verò addit, sub Antonino etiam, qui Hadriano successit, Rhetoricen docuisse Romæ. Et fieri potest, ut verum dicat, cùm Philostratus auctor sit, annum excessisse sexagesimum. Quanto ætatem eam excesserit, non dicit. Nec multum adeò de eo laboro, quando ab Nervæ excessu, usque ad principium Antonini, sunt anni duntaxat quadraginta. Præter Tactica quoque edidit libros XVII de Animalibus: in quibus præ scriptoribus aliis laudem eo meretur, quòd ex mutis animantibus vitæ exemplum capere homines docet. Sed cujus præcipuè caussâ Ælianus etiam hoc in opere aliquem sibi locum deposcere visus fuit, id est Historia Varia, libris constans XIV: etsi nec pauca ei inesse diffitear, quæ ad naturæ potiùs historiam pertineant. Si librorum horuncce stylum spectem, minùs elegans est, quàm librorum de animalibus. Sed planè mihi persuadeo, non esse extremam operi manum additam ab auctore; eò quòd fato præveniretur. Nam absque dubio aliter concinnaturus erat ista capita, quæ ab ὅτι *e* orditur. Siquidem sic solent scribere, qui alieni operis excerpta solùm nobis dant: ut ostendunt Strabonis epitome, Photij bibliotheca, & alia hujus monetæ. Alia etiam historica edidisse, quæ non exstent,

c *Epigr. 6 & 8.*
d *Accusatio Gynnidis tyranni.*
e *Quod.*

certum

certum eſt. Nam Ælianum *ἐν πρώτῳ ἱστορικῆς διαλέξεως* [a] citat Stephanus in Χερρόνησος. Nec enim puto ſignare libros *ποικίλης* [b] *ἱστορίας*. Præſertim cùm ibi dicat Stephanus, Ælianum in primo laudati operis à Χερρόνησος formare Χερρονήσιος. Nam eâ voce nuſquam utitur Ælianus in primo Variæ hiſtoriæ. Etiam Ælianũ *ἐν τοῖς* [c] *περὶ προνοίας* citat Euſtathius in περιήγησιν Dionyſij: ubi ex eo opere refert, in Gadibus geminã aram eſſe conſtitutam, alteram Anno, alteram Menſi, in honorem temporis, & longioris, & brevioris. Item templum ibidem eſſe exſtructum Senectuti, quòd multum ætati iſti honoris tribuatur: item alterum in honorem Mortis, quòd hæc communis ſit omnium quies. Inſuper & aram ibi Paupertati eſſe poſitam, & Arti: Paupertati quidem, quò eam placarent: Arti verò, tanquam remedio ad effugiendam paupertatem longè optimo.

[a] *In primo historicæ diſſertationis.*
[b] *Variæ hiſtoriæ.*
[c] *Opere de providentia.*

De Phlegonte Tralliano, Hadriani liberto, ſuperiùs retulimus, nomen ejus prætuliſſe librum de Cæſaris hujus vita, qui ipſius eſſe Hadriani crederetur. Sed, ut hujus libri non fuerit auctor, multa tamen alia ab eo edita eſſe, ex Suida cognoſcimus. Imprimis quo celebraretur, erat opus Olympiadum, ſive Chronicorum. Utroque enim modo citatur ab antiquis: quemadmodum ab eruditiſſimo Meurſio in notis ad reliquias ejus ſcriptoris eſt obſervatum. Diviſum hoc opus fuit in libros ſexdecim. Continebat verò Olympiades CCXXIX, quarum ultima deſiit in quartum Antonini Pij annum. Ex eo opere nunc fragmentum duntaxat habemus. Neque integer ad nos pervenit liber de Mirabilibus: cujus initium deeſt. Hujus lib. cap. X meminit conſulum M. Plancij Silvani, & Sentij Augurini: qui undevigeſimo Antonini Pij anno conſules fuerunt, anno tertio Olymp. CCXXXIII. Ac tum inde, tum ex eo, quòd de Chronicorum opere dixi, ſatis refellitur error illorum, qui Auguſti, non Hadriani, fuiſſe libertum putarunt, ut ex Suida cognoſcimus. Supereſt & libellus de Longævis. Niſi id quoque fragmentum duntaxat eſt, quod verum puto. Nam longævorum aliquot ſatis illuſtrium non meminit. De ſtylo ita cenſet Photius, neque omnino humi ſerpere, neque ſatis Atticum eſſe. De quo nequaquam repugno. Sed non penitùs probare poſſum, quod idem reprehendit anxiam illam curam in Olympiadibus recenſendis, atque iis annotandis, quæ ſingu-

larum tempore contigerunt. Imò verò utinam totum Chronicon exstaret. Multum enim lucis absque dubio priscæ inde Ecclesiæ temporibus accederet. Atque hoc eo justiùs putamus, quia inter alia industriæ testimonia etiam eclipsios illius meminerit, quæ Dominicæ passionis tempore contigit: ut constat ex Origenis in Matth. tractatu xxxv. itē Eusebio in Chronicis.

Æqualis Phlegonti fuit Zenobius sophista, Suida teste, qui Romæ docuisse ait sub Cæsare Adriano. Est hic, cujus proverbia exstant ex Tarrhæo, ac Didymo exscripta. Sed quem Suidas, & Etymologici magni auctor, Ζηνόβιον appellant, hunc Aristophanis scholiastes ἐν Νεφέλαις vocat Ζηνόδοτον. Eumque interdum sequitur Erasmus. Scripsit quoque Genethliacum Adriani. Historicum verò nihil edidisse videtur. Sed tamen principem apud Romanos historicum, Crispum Sallustium, Græcè [a] vertit. Quo nomine non planè indignus est visus, cujus hîc nomen legeretur.

[a] Suid.

CAP. XII.

Cephalæonis Musæ. Fastus ejusdem. Suidæ error, Cephalæonem, & Cephalonem confundentis. Dionysius Hal. junior. Hermippi Berytij natales, facundia, historia somniorum. Leander Nicanor, Hermiæ filius, Cyrenæus, cognomento Stigmatias: atque unde hoc cognomen acceperit. Ejus libri μετονομασιῶν. Diogeniani Heracliensis scripta. Iterum de Iasone Argivo actum.

QUatuor istorum, quos proximè diximus, non omnia delere potuit ætas. Subiiciam nunc alios ejusdem temporis, quorum nec historicum, nec alterius argumenti aliquid, ad nos pervenerit. Inter hos non minimum nomen fuit Cephalæonis, Eusebio etiam laudati in priori Chronicorum libro. Præter declamationes, atque alia, etiam scripsit σύντομον ἱστορικὸν [a], à Nino, & Semiramide, usque ad Alexandrum Magnum, cujus etiam gesta perscripsit. Opus hoc in Sicilia fecit, quò ab Hadriano erat relegatus. Erat verò Jonicâ scriptum linguâ: ac constabat libris novem, quibus Musarum nomen

[a] Compĕdium historicum.

nomen fecerat, Herodoti exemplo. Tanti autem faſtus erat, ut patriam diſſimularet: atque id Homeri ſe facere diceret exemplo. Auctores ejuſce rei habeo Photium, & Suidam. Sed hic malè confundit duos iſtos, Cephalæonem, & Cephalonem. Cephalæonis enim patria ignota erat, ut diximus: Cephalon autem fuit Gergithius, multoque erat antiquior: quippe cujus etiam meminerit Dionyſius Halic. lib. I Antiqu. imò ei vocatur συγγραφεὺς a παλαιὸς πάνυ. Scripſit verò de adventu Æneæ in Italiam, ut cùm ex eodem Dionyſio ſcimus, tum ex Verrio Flacco, ſive Feſto in *Romam*. Plura de Cephalonis hiſtoria lib. III dicemus. a *Hiſtoricus antiquiſſimus.*

Sub Hadriano Cæſare vixit quoque Dionyſius Halicarnaſſenſis junior, unus ex poſteris ſenioris Dionyſij Halicarnaſſenſis, qui ſub Auguſto floruit. Scripſit junior hic, Suida teſte, Hiſtoriæ Muſicæ libros XXXVI, in quibus tibicinum, citharœdorum, & poëtarum omnis generis meminit. Vigeſimumtertium ejus operis citat Stephanus in Ὑδρέα. Alia quoque edidit: quæ apud Suidam vide.

Ac ex eodem Suida *b* ſcimus, iiſdem temporibus vixiſſe Hermippum Berytium, Philonis Byblij diſcipulum. Servili is genere ortus erat. Nec tamen hoc impediit, quò minus à magiſtro ſuo Philone commendaretur Herennio Severo. Nempe generis obſcuritatem claritate nominis vincebat. Erat enim eloquens, multaque ſcripſit, ut eſt apud eundem Suidam *c*. Citat eum Clemens Alexandr. lib. I. Στρωματ. & Stephanus in Ῥάβεννα. Inter alia edidit ſomniorum hiſtoriam libris V. Meminit ejus operis Tertullianus lib. de anima cap. XLVI: *Cætera cum ſuis, & originibus, & ritibus, & relatoribus, cum omni deinceps hiſtoria ſomniorum, Hermippus Berytenſis quinione voluminum ſatiatiſſimè exhibebit.* b *In* Νικάνορας. c *In* Ἕρμιππος.

Huic Hermippo Berytio æqualis fuit Nicanor, Hermiæ filius, Grammaticus Alexandrinus, ut Suidas refert, qui & varia ejus opera recenſet, interque alia librum περὶ στιγμῶν, hoc eſt de puncto; ob quam unam cauſſam, non autem, quaſi aliquando ſervitutem ſervierit, Στιγματίας, hoc eſt, notis compunctus, vocabatur. Hic libros de Alexandria, ubi vivebat, ſcripſit. Stephanus in Ἀλεξάνδρεια: Νικάνωρ δ᾽ ὁ Ἑρμείου ἐν τῇ περὶ Ἀλεξανδρείας πρώτῃ. Simul vides, de patris nomine con- d *Nicanor, Hermiæ filius, libro primo de Alexandria.*

 ſpirare

ſpirare cum Suida. Adi & Stephanum in Τίβειον. Ac imprimis in Ἄθλιβις, ubi ſcripſiſſe dicitur πρὸς Ἀδριανὸν *a*. Qui non alius eſt ab Adriano Cæſare. Scripſit præterea de illis, quibus nomen immutatum fuit. Meminit hujus operis idem Stephanus in Πάρος, & Ὕδη, ubi Λέανδρος ὁ Νικάνωρ vocatur, diciturque ἐν μετονομασίαις retuliſſe, eſſe eandem Ὕδην, ac Σάρδεις. Ejuſdem operis mentio fit apud Athenæum lib. VII, qui patriâ fuiſſe Cyrenæum oſtendit: Νικάνωρ *b* ὁ Κυρηναῖος ἐν μετονομασίαις τὸν Μελικέρτην φησὶ Γλαῦκον μετονομασθῆναι. Nec alius eſt Nicanor, ex quo ſcholiaſtes Apollonij in lib. IV Ægyptios eſſe hominum antiquiſſimos, primasque in Ægypto Thebas conditas fuiſſe refert.

a Ad Adrianum.

b Nicanor Cyrenæus in libris de nominum mutatione ait, Glaucum mutaſſe nomẽ, & vocatum Melicertam.

Diogenianus quoque Heracleota tum vixit, ut Suidas teſtatur. Sed non video, quo nomine magnopere hic referri mereatur, niſi fortè, quòd ab hiſtorico argumento non fuerit alienus liber ejus de fluminibus, lacubus, montibus: item tabula, quâ omnes univerſæ terræ urbes complectebatur. Fuit ἀνὴρ *c* σπουδαῖος καὶ φιλόκαλος, ut ab Heſychio in lexici ſui initio vocatur: ubi ait, ſe Diogeniani hujus exemplo parœmias quoque admiſcere libro ſuo, multumque ſe ejus operâ fuiſſe adiutum. Diogeniani parœmias ex duobus codd. Mssis primus divulgavit V. Cl. Andreas Schottus. Meminit verò ejus operis quoque Suidas. Quippe ubi dicitur edidiſſe compendio ſcripta collectanea περὶ ποταμῶν *d*, legi debet περὶ παροιμιῶν *e*, ut ab eodem Schotto eſt obſervatum. Siquidem de fluminibus libri jam mentio erat facta, ut nihil attinuerit ſeorſum eadem inculcare. Alia quoque ejuſdem memorat Suidas. Præter Diogenianum hunc etiam alter fuit ſeu Diogenianus, ſeu Diogenes, (neque enim de nomine convenit) grammaticus Cyzicenus, quem Suidas inter alia ſcripſiſſe ait de inſtitutis patriæ ſuæ Cyzici. De hoc libro III dicemus.

c Vir ſtudioſus, & elegans.

d De fluviis.

e De adagiis.

Ad Hadriani etiam tempora referendus videtur Jaſon, Argivus grammaticus. Sanè Plutarcho Chæronenſe junior eſt: ut ſcribit Suidas. Quomodo qui ætatem ejus indicare eſt contentus, aut Plutarcho eum proximum facit, aut hæret ipſe. Scripſit, Suida teſte, de Græcia libros IV. Quibus complectebatur, tum Græciæ antiquitates, tum res geſtas Alexandri, quas cœpit ἀπὸ τῶν Μηδικῶν, hoc eſt à bello adverſus Medos, &

Perſas:

Perſas: perduxit verò ad mortem Alexandri, & captas Athenas ab Antipatro, patre Caſſandri. Athenæum hujus operis meminiſſe, oſtendimus lib. 1. cap. x. Sed negabamus, liquere de ætate ejus. Nempe non obverſabatur animo locus Suidæ, quem dixi. Mentio præterea ejus fit apud Stephanum in Ἀλεξάνδρεια, ubi ait, Ἰάσων [a] δὲ, ὁ τὸν βίον τῆς Ἑλλάδος γεγραφὼς ἐν τέσσαρσι βιβλίοις.

a *Iaſon verò, qui Græciæ vitam ſcripſit quatuor libris.*

CAP. XIII.

Appiani Alexandrini ætas, ſcripta, ſtylus, furta. Diogenes Laertius. Frigidum Keckermanni iudicium de eo refellitur. Ætas Diogenis. Feminæ nuncupavit Vitas ſuas. Callinicus Sutorius. Ætas Rutilij Lupi rhetoris.

Accedo ad eos, qui Antonini Pij tempore fuerunt. Uti Appianus, qui ſub Traiano, & Hadriano quidem vixit, ut Photius ſcribit: ſed ulteriùs tamen produxit vitam: uti argumento eſt, quòd in præfatione ſcribat, nongentos jam annos Romanam duráſſe potentiam. Nongenteſimus enim Urbis annus incidit in tempora Antonini ejus, qui Hadriano ſucceſſit. Eâdem præfatione refert, ſe patriâ eſſe Alexandrinum, ac Romæ priùs fuiſſe cauſſarum patronum, poſteaque adlectum fuiſſe Cæſaris procuratoribus. Hiſtoriam Romanam complexus eſt libris XXIV. Ac orſus ab Ænea, & Ilio capto, percurrit illa tempora uſque ad Romulum. Inde accuratiùs perſequitur omnia uſque ad Auguſtum: quædam etiam carptim atque obiter addit uſque ad Traianum. Quâ ratione verò opus hoc diviſerit, & qui tituli, atque argumenta librorum fuerint, non tam Suidas dicet, quàm ipſe in eâdem præfatione, ac Photius in biblioth. Ex vaſto opere ſuperſunt hodie Punica, Syriaca, Parthica, Mithridatica, Iberica, Annibalica, Illyrica, de bellis civilibus lib. v. & Celticorum fragmentum, vel compendium. Stylo eſt, ut Photius indicat, ἀπέριττος, καὶ ἰσχνὸς [a]; ſed quo veritati ſtuduiſſe, & intellexiſſe rem militarem, & affectus poſſe movere, ſatis appareat. Scaligeri tamen in Animadverſionibus Euſebianis [b] judicium eſt, vel admodum in hiſtoria eſſe infantem, vel multa ejus Syriacis eſſe adſuta. Atque idem alibi [c], eodem

a *Minimè redundans, ſed tenuis.*

b *Pag. 195. a.*

c *Pag. 163.*

eodem in opere, vocat, alienorum laborum fucum. Sanè multum Polybio debere, ac Plutarchum ad verbum exſcribere ſolitum, viri docti jamdiu obſervarunt.

Ad hæc tempora etiam refero Diogenem Laertium: cujus decem habemus libros de vitis philoſophorum. Parùm idoneè judicat de eo vir cæteroquin eruditus, ſed novellorum ſcriptorum, quàm antiquitatis ſtudioſior, Bartholomæus Keckermannus. Ait ille libro ſuo de Hiſtoria, ſcripſiſſe Laertium *languidè & frigidè, ſæpe tamen non inutiliter.* Quæ profectò frigida laus eſt operis utiliſſimi, & auro contrà non cari. Quippe ex quo diſcere ſit, cùm alia tam multa ad hiſtoriam temporum pertinentia: tum præclara tot veterum apophthegmata, quorum Keckermannus, malo ſanè exemplo, Eraſmum laudare mavult autorem, quàm Plutarchum, Laertium, & ſimiles. Quin quod caput eſt, diſcrepantes ex eodem Laertio ſectarum ſententias diſcimus. Atqui, ut aït Lactantius [a], *nulla ſecta fuit tam devia, nec philoſophorum quiſquam tam inanis, qui non viderit aliquid ex vero.* Imò, ut idem dicere non veretur, *Si exſtitiſſet aliquis, qui veritatem ſparſam per ſingulos, per ſectaſque diffuſam, colligeret in unum, ac redigeret in corpus, is profectò non diſſentiret à nobis. Sed hoc,* inquit, *nemo facere, niſi veri peritus, ac ſciens poteſt. Verum autem ſcire, non niſi eius, qui ſit doctus à Deo.* De ſolis iis, qui moralem philoſophiam docuerunt, loquitur Lactantius. Nunc verò agit etiam Laertius de aliis philoſophiæ partibus, ubi ratio & naturæ lumen non minùs pollet: ut omnino, qui veterum omnes ſententias de his nôrit, meliùs ac certiùs judicare ſciat de rerum natura: modò,

Nullius adſuêrit iurare in verba magiſtri.

Multa ex eo Laertij opere ſuis doctrinæ variæ eclogis inſeruerat Sopater, teſte Photio tmem. CLXI. Atque hinc liquet, vixiſſe Diogenem ante tempora Conſtantini Magni, à quo Sopater iſte Apamenſis, ſive potiùs Alexandrinus, interfectus fuit: ut Suidas narrat in Ἀλέξανδρος. At junior omnino eſt Traiano. Siquidem in Speuſippi, atque item Anaxagoræ vita, Plutarchi meminit, qui Traiani, atque etiam Hadriani tempore floruit. Nempe vixit Laertius ſub Antonino Pio, vel paullò pòſt; quemadmodum oſtendimus libro de Natura & Conſtitutione Rhetorices cap. IX. Hoc opus à Laertio ſcriptum fuiſſe ad feminam,

[a] Lib. 7. cap. 7.

ſeminam, tradit Ludovicus Vives lib. v. de tradendis [a] diſciplinis. In id primùm cùm incidiſſem, mirari ſubiit, quia tale nihil apud Laertium meminiſſem me legere. Sed iteranti lectionem præclari operis, quod etiam tertiari meretur, locus occurrit in vita Platonis [b], qui omnem ſcrupulum tolleret. Antiquiſſimus eorum, qui hujus ſcriptoris meminerint, eſt Stephanus in Χολλίδαι, ubi citatur Διογένης ὁ Λαέρτιος ἐν δευτέρῳ φιλοσόφου ἱστορίας. Απλῶς quoque ejus φιλόσοφον ἱστορίαν citat in Δρυίδαι.

a Pag. 508.

b Pag. 117. edit. 1. Hen. St. ſive pag. 214. edit. Græcolatinæ.

Antonini Pij tempore floruit itidem Callinicus, Caij filius, cognomento Sutorius, ſophiſta, natione Syrus, vel potiùs Arabs: nempe ex Arabia Petræa. Docuit Athenis. Scripſit προσφωνητικὸν [c] ad Galenum, quod ejus ætatem oſtendit. Scripſit etiam περὶ κακοζηλίας [d] librum ad Lupum, qui videtur eſſe filius illius Rutilij Lupi, cujus de Figuris ſententiarum & elocutionis liber exſtat. Sanè Rhetoricus libellus convenienter miſſus Rhetoris filio, & Rhetori fortaſſe. Quo minùs verò patri ipſi miſſum credam, facit, quòd ejus libelli de figuris ſcriptor memoretur Fabio lib. IX cap. II. ubi dicitur Gorgiæ, æqualis ſui, libros IV in unum contraxiſſe. Ut omnino paullò ſit antiquior Fabio. At à Neronis exceſſu, ſub quo vixiſſe Rutilius videtur, uſque ad principatum Antonini Pij, ſub quo Galenus floruit, anni ſunt LXVIII. Niſi placet, & Rutilio jam ſeni ſub Veſpaſiano ſcripſiſſe, & Galeno juveni ſub Hadriano. Sunt enim inter duos illos imperatores anni duntaxat XXXVII. Sed de iſto quiſque judicio ſuo fruatur. Scripſit præterea Callinicus ad Cleopatram. Item (niſi idem hoc opus) de Alexandrinis hiſtoriis libros decem: adhæc adverſus philoſophorum ſectas, & de Romanorum renovatione, & laudationes, atque alias orationes. Auctor Suidas.

c Dedicationem.

d De prava imitatione oratoria.

CAP. XIV.

Poliænus Macedo. Poliænus Sardianus. Amyntianus. Damophilus. Pauſaniæ ætas, dictio, libri. Apollonius Alexandrinus. Melitonis Sardenſis liber de tranſitu B. Mariæ, ſuppoſititius. Hegeſippus genuinus.

Alter

Alter huius nominis ὑποβολιμαῖος. Aetas eius. Fl. Iosephum exscribit, & quandoque leviter incrustat.

POst T. Aurelium Fulvium Antoninum, cognomine Pium, imperavit M. Annius Verus Antoninus, cognomento Philoſophus, ac ejus frater adoptivus, collega, & gener, L. Aurelius Verus Commodus: qui Divi fratres ſolent vocari. His Poliænus dedicavit octo libros, quibus nongenta (ut ipſe in præfatione ait) præſtantium ducum ſtrategemata complexus eſt. Macedonem ſe eſſe, ibidem dicit. Fuit orator, & cauſſarum patronus. Scriptor eſt elegans, & argutus: quem magno ære à ſe emtum primus Græcè edidit Iſaacus Caſaubonus. Præterea ſcripſit de Thebis: item Τακτικὰ, ſive de inſtruenda acie lib. III: atque alia item, Suida teſte. Ex quo etiam diſcimus, alterum quoque fuiſſe Poliænum, Sophiſtam Sardianum, qui ſub Caio Caligula vixit, atque orationes forenſes ſcripſit, & cauſſarum ſive patrociniorum ὑποτυπώσεις a, & Parthici triumphi libros III, atque alia.

a *Formas.*

Æqualis Polyæno fuit Amyntianus. Siquidem librum ſuum de laudibus Alexandri dedicavit Marco Antonino Imperatori. Quamvis verò promiſiſſet ſtylo ſe æquaturum res Alexandri: tamen ſcriptor erat frigidus, multoque inferior iis, qui ante eum de Alexandro ſcripſerant. Edidit quoque vitam Olympiadis, Alexandri matris: item vitas comparatas, ut Dionyſij, & Domitiani, libris duobus: & Philippi, Macedonum regis, ac Auguſti, libris totidem. Auctor Photius tmem. CXXXI.

Damophilum quoque huc pertinere, Suidas docet: qui auctor eſt, educatum fuiſſe ab Juliano illo, qui ſub Marco Antonino conſulatum geſſit. Philoſophus fuit, ac ſophiſta bonus: interque alia ſcripſit philobiblum primum, qui erat de libris comparatu dignis. Sed, quòd hoc loco ejus meminerimus, præcipuè eſt ob librum de Vita veterum. Alia quoque hiſtorica ſcripſiſſe, credibile eſt. Sed ex tam multis, quæ ediderat, hæc ſola in manus ſuas perveniſſe, ait Suidas.

Pauſanias itidem ſub hoc Cæſare floruit. Siquidem, Philoſtrato teſte, diſcipulus fuit Herodis Attici, qui ſub Hadriano, & Antonino Pio, magnum adeò nomen habuit inter ſophiſtas.

Etiam

Etiam Pauſanias ipſe meminit Olympiadis CCXXXV, quâ imperare cœpit Antoninus Philoſophus. Patria ei fuit Cæſarea Cappadociæ. Inde erat, quòd in declamando, Cappadocum more, corripiendas ſyllabas produceret, producendas corriperet: ac propterea coquo comparabatur, cibos bonos malè condienti. Sed & ſtylus per ſe languidior erat. Declamavit non ſolùm Athenis, ſed etiam Romæ, ubi ſenex deceſſit. Plura de eo apud Philoſtratum vide in ſecundo de vitis ſophiſtarum. Exſtat hujus ſcriptoris minùs quidem facundum, ſed eruditum opus de Græcia, libris decem conſtans: iis & ſitum urbium ac locorum, & antiquitates Græcanicas, & quicquid penè memorabile Græcia habuit, magno philologiæ & hiſtoriæ ſtudioſorum bono, complexus fuit. Quod olim dicebat Domitius Piſo *a*, theſauros ſcribi debere, non libros, id à Pauſania verè factum dixeris.

a *Plinius in præfat. hiſt. Nat.*

Dubium verò, idémne, an alius ſit Pauſanias ille, qui de Antiochia librum ſcripſit, ut conſtat ex Stephano in Σελευκόβηλος: quem item toties teſtem laudat idem Stephanus, quando de Syriæ aliqua civitate fit mentio, ut in Μαειαμμία, ubi ſextus Pauſaniæ liber citatur: item in Γάββα, Γάζα, atque aliis locis.

Fortaſſe aliquis requirat, ut locum etiam inter hiſtoricos demus Apollonio Alexandrino, cognomento Δυσκόλῳ, patri Herodiani ejus, qui de arte grammaticâ ſcripſit, nempe paterno exemplo, quando & Dyſcoli hujus quatuor περὶ συντάξεως *b*, libros habemus. In vita Apollonij hujus ab anonymo ſcripta, quæ quatuor iſtis libris præfigitur, cauſſam legere potes, ob quam Δύσκολος *c* dicatur. Scripſit alia quoque multa, ut ex Suida conſtat. Eaque inter librum περὶ ἐψευσμένης ἱστορίας *d*. Sed eone nomine ſatis mereatur hoc loco adſcribi, non injuriâ aliquis dubitet. Nam liber is non ſolùm ad rerum geſtarum, ſed etiam ad naturæ hiſtoriam pertinet: ac de utroque genere ea duntaxat adfert, quæ commentitia vel ſunt, vel ſanè videntur: ut & inſcriptio teſtatur. Et ut verbo dicam, non tam hiſtoriæ ſtudioſum juvare hoc opus poteſt, quàm philologum. Fuere alij Apollonij, qui juſtiùs referri poſſint: ut Apollonius Aphrodiſienſis, Apollonius Aſcalonites, atque alij, de quibus dicetur libro tertio.

b *De ſtructura ſermonis.*
c *Difficilis, vel moroſus.*
d *De hiſtoria commentitia.*

Ac longè etiam minùs locum sibi hîc vindicare possit Melito, Sardensis episcopus, qui M. Aurelij [a] tempore floruit, proque Christianis apologiam obtulit. Ei tribuitur quidem liber de transitu B. Virginis: qui legitur in bibliotheca Patrum [b]. Imò Tritthemius quoque inter Melitonis scripta reponit. At non Eusebius, vel Hieronymus, quorum uterque accuratè texit catalogum eorum, quæ Melito scripserat. Primus veterum, quod sciam, meminit ejus Gelasius [c]: sed ejus judicio, *liber, qui appellatur transitus, id est adsumtio S. Mariæ, apocryphus est.* Ac Beda [d] etiam notavit, multa cõtinere, quæ Apostolicis Actis repugnant. Bellarmini [e] etiam judicio *liber est indignus, qui tanto viro tribuatur.* Atque idem censet Baronius Tom. II ad ann. XLVIII. num. XII, & ann. CLXII nu. V. item Possevinus in Apparatu Sacro.

Meliori verò jure hic adscribetur Hegesippus, non quidem si spectes, quæ vulgò illi tribuĩ solent: sed propter ea, quæ perierunt. Nam eum quinque actuum Ecclesiasticorum libros scripsisse, auctores sunt Eusebius, ac Hieronymus: ac quinctum eorũ citat Photius biblioth. cod. CCXXXII, ubi vocatur ἀρχαῖος [f] τε ἀνὴρ, καὶ Ἀποστολικός. Ex illustribus verò fragmentis, quæ apud Eusebium habemus, omnes vident, quanto cum damno libri ejus interciderint. At Hegesippus ille vulgaris, quem B. Ambrosius Latinè vertisse diu creditus fuit, pro genuino quidem habetur à Tritthemio: imò, quantum videre possum, etiam à Ludovico Vive [g], & aliis quibusdam: sed omnino est scriptor ὑποβολιμαῖος, vel saltem alius ab illo nobili Hegesippo, Apostolorum temporibus proximo, Justino Martyri, & Athenagoræ æquali. Sanè alterius planè opus esse, censet etiam Baronius in Annal. [h] Eccles. Atque idem judicium est Laurentij de la Barre [i], Margarini Bignei [k], & aliorum. Ac validæ id adstruunt rationes. Nam, ut alia multa mittam, non hic scriptor agit de Ecclesiæ rebus: sed de gestis Judæorum inde à Maccabæis usque ad Urbis exscidium. Præterea in his libris mentio fit Constantinopolis, & dignitatis ejus, quam habuit Romanæ urbi æqualem? Sic enim lib. III. cap. V scribit de urbe Antiochia, *Vrbs tertio loco antè ex omnibus, quæ in orbe Romano sunt civitatibus æstimata, nunc quarto, postquam Constantinopolis excrevit, civitas Byzantiorum.* Ait Hegesippus, antequam Constantinus

a *Euseb. lib. 4 hist. Eccles. cap. 25.*
b *Tom. 7.*
c *In concilio Romano 1 sub Gelasio.*
d *Retractat. in Act. cap 8.*
e *In catalogo scriptorum Ecclesiast.*
f *Vir antiquus, & apostolicus.*
g *Lib. 5. de tradendis disc.*
h *T. 2 ad annum 167. nu. 15.*
i *Præfat. histor. Christian. vett. Pat.*
k *In indice Chronolog. ad fin. tom. 6. bibl. PP. edit. 2.*

ſtantinus urbem ſuam adjeciſſet urbi Byzantis, maximum fuiſſe decus trium urbium, primũ Romæ, inde Alexandriæ, hinc Antiochiæ: ſed Antiochiam quarto nunc loco contentã eſſe, poſtquã imperium eſt tranſlatũ Conſtantinopolin, eaque urbs dicta νέα Ῥώμη a, ac veteri Romæ æquata. Quæ clarè oſtendunt, à maligna manu, ac planè contra mentem Hegeſippi, adjecta eſſe, quæ mox ſequuntur: *Prima enim Roma, ſecunda Alexandria, tertia Antiochia, quarta Conſtantinopolis.* Nec leviter hanc firmat ſententiam Cornelius Gualterus, qui in notis ad eum ſcriptorem monet, verba iſta non legi in codd. Mssis. Quemadmodum verò ea, quæ diximus, clarè oſtendunt, vixiſſe hunc ſcriptorem, poſtquam imperium Conſtantinopolin tranſlatum fuit: ita ibidem alia leguntur, unde etiam ſexcentis amplius annis poſt id tempus vixiſſe colligam. Nam de Antiochia ſic inibi ſcribit, *Perſarum quondam caput, nunc repulſorium.* At Antiochia Perſis, ſive Saracenis, erepta eſt à Nicephoro Phoca anno Chriſti IↃCCCCLXVIII. quemadmodũ narrat Cedrenus. Quare non multo poſt hæc tempora vixerit, neceſſe eſt. Neque enim puto Hegeſippum ſignare tempus illud, quo eam Turcis eripuere ſacræ expeditionis duces, quod demum factum anno Chriſti CIↃXCVIII. Utcunque eſt, infimæ eſſe antiquitatis ſcriptorem, ſatis illa, quæ dixi, oſtendunt. Porrò in his libris ita Joſephi veſtigiis inſiſtit, ut magis interpretis, quàm ſcriptoris, officio fungatur: ut etiam ſcripſit Durantius Caſellius lib. II Var. Lect. cap. XIII. Neque quiſquam judicare aliter poteſt, qui legerit. Interim hoc habet, quod ſubinde non contentus Joſephi verbis, ut videatur aliquid novi adferre, ſincerum vas incruſtet: de quo vide, quæ notavit Scaliger ad Euſebij annum CIↃIↃCCCCL. ubi impudens ejus commentum diluit, de illis, quæ Pompeium captis Hieroſolymis vidiſſe ſcribit. Nec Græcum tamen, & genuinum Hegeſippum, nunquam nugatum eſſe, oſtendit idem eopſe opere: ubi refellit ridicula ejus commenta de paſſione Jacobi Apoſtoli: item de Juda fratre Domini, deque Davidis poſteritate. Vide omnino Scaligerum ad Euſebij annum MMLXXVII. item MMCXII.

a *Nova Roma.*

CAP. XV.

Athenæi Naucratitæ ætas, deque Syriæ regibus liber. Duo alij eiusce nominis scriptores. Lucianus Samosatensis. Vnius, & alterius, de ætate eius error refellitur. Eorum quoque sententia diluitur, qui Apollonij vitam à Luciano fuisse scriptam putarunt. Quanto in pretio Apollonium habuerint stultæ nationes, inque iis Caracalla Imperator, & Hierocles philosophus. Stylus Philostrati. Iuliæ Augustæ, Severi Imp. uxoris iussu vitam eam Apollonij scriptam fuisse. Diversus ab hoc Philostrato est is, qui sophistarum vitas scripsit. Iulius Africanus. De ætate eius Bodini error. Cedreni ἀνιστορησία. Godefridi Viterbiensis lapsus. Item alius Eusebij. Africanum videri κεστῶν auctorem, contrà quàm Scaliger putavit. Dionis Cassij patria, ætas, dignitas, historia, eiusque argumentum, & stylus. Herodianus. Eius dictio, ac fides.

SUb M. Aurelio etiam vixit Athenæus Naucratita, grammaticus, quemadmodum Suidas scribit. Sed hunc ulteriùs aliquantò vitam produxisse, inde cognoscimus, quòd lib. XII Δειπνοσοφιστικῶν referat, ut Commodus Imperator, qui patri M. Aurelio in imperio successit, in curru suo appositam habuerit clavam Herculis, substratâ leonis pelle. Imò ne hoc quidem, ut puto, saltem non istum in modum, literis mandâsset, nisi Commodo jã defuncto. Vixerit igitur sub Pertinace etiam, & Severo. Præter quindecim libros Δειπνοσοφιστικῶν, scripsit quoque librum de regibus Syriæ. Indicat hoc ipse libro V, proximè antequam describat convivium Alexandri, Syriæ regis, ejus qui Antiochi Epiphanis filius erat suppositius. Diversus planè, ut ætas ostendit, ab hoc Athenæo est nobilis ejusdem nominis peripateticus, & orator, qui Seleuciæ in Cilicia Remp. tractavit, & Murænâ usus est familiariter: ejus verò insidiis in Augustum deprehensis, unà captus, atque ad

Auguſtum eſt deductus; ſed ubi culpâ vacare repertum fuit, cuſtodiâ dimiſſus eſt: nec multò poſt, jam ad ſuos reverſus, noctu, domus ejus ruinâ, in quâ degebat, exſtinctus fuit. Auctor Strabo lib. XIV. Fuere & alij hujus nominis: ut ille Galeno celebratus inter recentiores medicos libro de elementis, & lib. II de cauſſis ſymptomatum. Sed omnes perſequi, non eſt hujus inſtituti. Ac ne iſta quidem dixiſſemus, niſi temporum ignaris ſæpe imponeret nominis ſimilitudo.

Athenæo Naucratitæ æqualis fuit Lucianus Samoſatenſis. De quo aliquid dictum nobis lib. de Rhetoricæ natura, ac rhetoribus antiquis cap. XII. At paullò majorem natu facit Suidas. Nam vixiſſe ait ἐπὶ a τοῦ Καίσαρος Τραϊανοῦ, καὶ ἐπέκεινα. Suntque hac in ſententiâ quoque è junioribus, Gilbertus Cognatus, & Iacobus Zuingerus: quorum ille Luciani ſcripſit elogium; hic de vitâ, ſcriptiſque ejus, narrationem contexuit. Quin Ludovicus Vives, vir acris judicij, ſuſpicatur, eum ad inſectandos philoſophos impulſum fuiſſe invidiâ Plutarchi Chæronenſis, quem ſummo apud Traianum loco eſſe videbat, & dolebat. Mihi ſecus videtur, neque id levi de cauſſâ. Quippe meminit Lucianus Marci Cæſaris, ac belli Marcomanici ab eo geſti. Locus eſt in Alexandro, ſeu Pſeudomante: Διαπέμπεται b ἐν Γερμανίᾳ πολέμου ἀκμάζοντος, ὅτε θεὸς Μάρκος ἤδη τοῖς Μαρκομάνοις, καὶ Κυάδοις, συνεπλέκετο. Vides, ut non tantùm belli meminerit cum Marcomannis, & Quadis, geſti: ſed Marcum vocet θεὸν, hoc eſt Divum: quod arguit, naturæ ceſſiſſe, ac jam locatum fuiſſe cœlo. Quare extra controverſiam poni debet, Lucianum, tum Marci Antonini Philoſophi ætate vixiſſe, cùm referat c ſermones, quos habuit ipſe cum Alexandro Pſeudomante; tum ſub Commodi Antonini Philoſophi filio, quandoquidum Marcum appellat Divum. Scripſit Lucianus inter alia utilem librum, cujus inſcriptio erat, πῶς d δεῖ ἱστορίαν συγγράφειν. Ac vel hoc nomine mereatur aliquem hîc locum. Juſtiùs ſaltem, quàm libris duobus, quos ἀληθοῦς ἱστορίας e inſcripſit. Quippe fidem quibus habendam ipſe neget. Atque ut contrarium dixiſſet, nec jurato fides haberetur. Nihil enim iis libellis refert, niſi Lamiæ turres, & pectines Solis. Nec tamen ſolo de hiſtoria ſcribenda opere dignus cenſeri debet, qui hoc loco memoretur. Nam Eunapio quoque

a Temporibus Traiani Cæſaris, ac poſtea.

b Oraculum divulgavit, cùm bellum in Germania maximè flagraret, Divo Marco cum Marcomãnis, & Quadis conferente.

c In Alexandro.

d Quomodo hiſtoria ſcribenda ſit.

e Vera hiſtoria.

refertur inter Vitarum ſcriptores, propter unam Demonactis vitam. Sic enim ſcribit: Λουκιανὸς *a* ὁ ἐκ Σαμοσάτων, ἀνὴρ σπουδαῖος ἐς τὸ γελασθῆναι, Δημώνακτος φιλοσόφου κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους βίον ἀνέγραψεν. Vitas verò ad hiſtoriam quoque pertinere, ipſe oſtendit initio capitis, cùm ait: Τὴν *b* φιλόσοφον ἱστορίαν, καὶ τοὺς τῶν φιλοσόφων ἀναγῶν βίους, Πορφύριος, καὶ Σωτίων, ἀνελέξαντο. Et alia quædam ejuſdem ſcriptoris aliena non ſunt ab hiſtorico inſtituto: interque ea liber, quo τοὺς μακροβίους *c* recenſet. Quid quod Guilielmus Philander ſuo in Vitruvium commentario Apollonij vitam Luciano huic adſcribere videtur? & Gilbertum Cognatum *d* eodem propendêre *arbitror*, ut eo verbo utar, quod à Cicerone *e* conſideratiſſimum vocatur. Sed Lucianum minimè eſſe operis ejus ſcriptorem, facilè comprobatur. Nam Epicurei rident omnes præſtigias, ac vaticinia, & quicquid iſtiuſmodi eſt: Lucianus autem tam Epicureæ ſectæ addictus erat, quàm qui maximé. Quorum neutrum negabit, qui vel ejus Alexandrum duntaxat oculis percurrerit non conturbatis. Illud quoque validè hanc rem confirmat, quòd Lucianus oſtenſurus à cujuſmodi præceptoribus hauſerit hoc ſceleratiſſimum vitæ genus, refert eum primo uſum contubernio cujuſdam ἐραστοῦ γόης *f*, μαγείας, καὶ ἐπῳδὰς ὑπισχνουμένου: huic ſe eum proſtituiſſe: ac mercedis loco κακίαν, ſeu maleficij artem, reportâſſe: fuiſſe autem doctorem hunc genere Tyaneum, ac è comitibus Apollonii Tyanei, cuius omnes impoſturas probè calluerit. Sic enim ſcribit: ἦν δὲ *g* ὁ διδάσκαλος ἐκεῖνος, καὶ ἐραστὴς τὸ γένος Τυανεὺς, τῶν Ἀπολλωνίῳ τῷ Τυανεῖ πάνυ συγγινομένων, καὶ τὴν πᾶσαν αὐτοῦ τραγῳδίαν εἰδότων. Quæ manifeſtè indicant, quo loco Apollonium habuerit Lucianus. Quemadmodum & illud, quod mox ſubiicit: Ὁρᾷς *h* ἐξ οἵας σοι διατριβῆς ἄνθρωπον λέγω. Hæc pluribus commemorare viſum fuit, quò pareat cuivis, quàm inanis ſit ſuſpicio eorum, qui libros de Apollonij vita, contra codicum omnium fidem, contra autoritatem Eunapii, B. Hieronymi, Photii, Suidæ, & tot aliorum, abjudicant Philoſtrato: quo de ſcriptore deinceps dicendum nobis.

Philoſtratus Lemnius, ut Eunapius vocat, ſive Tyrius, ut eſt

a *Lucianus Samoſatenſis, vir ad concitandū riſum factus, Demonactis, ſuâ ætate philoſophi, vitam retulit.*

b *Hiſtoriam philoſophicā, ac vitas eorū, qui haut inſinceri fuere philoſophi, Porphyrius, & Sotion, collegerunt.*

c *Longævos.*

d *Annotat. in Luciani Alexandrū, ſeu Pſeudomantem.*

e *Orat. pro Fonteio fol. 279. a. edit. Ald.*

f *Amātis præſtigiarū, magiam, & divinas incantationes pollicentis.*

g *Doctor ille, idemq; amator erat natione Tyaneus, ac ex eorum numero, qui converſati cum Apollonio Tyaneo, totamq; eius tragœdiam norant.*

h *Vides, è cuiuſmodi ſcholâ hominem tibi dicam.*

apud

apud Photium, Philoſtrati eius, qui ſub Veſpaſiano, & Tito vixit, ex filia nepos, Severi imperatoris temporibus, atque inde uſque ad Philippum floruit, teſte Suida. Inter alia ſcripſit de Apollonii vita libros VIII. In iis ſe profitetur ſequi, tum Damidem Aſſyrium, de quo ſuprà dictum nobis; tum alios duos, qui & ipſi Philoſtrati vitã ſcripſerint; nempe Maximum, & Mœragenem; quorum mentionẽ facere dicebamus Ioannem Tzetzem Chil. II. Hiſtor. LX. Sed, ſeu vanos ſequitur duces, ſeu ipſe multa commíniſcitur, *magna Homeri mendacia maioribus mendaciis corrigit*, ut de eo ſcribit Vives lib. V de tradendis diſciplinis. Et tamen huiuſmodi commentis deceptus Caracalla Apollonio heroicum erigere monumentum non dubitavit: ut eſt apud Xiphilinum in vita Caracallæ. Quin fuere gentiles, quos etiam Chriſto comparare Apollonium non puderet. Uti Hierocles ille, adverſus quem Euſebius ſcripſit. Eunapius quoque ait, Philoſtratum opus ſuum non debuiſſe inſcribere Ἀπολλωνίου βίον, ſed θεοῦ εἰς ἀνθρώπους ἐπιδημίαν [a]. Interim, quod ad ſtylum Philoſtrati attinet, eſt is elegans, perſpicuus, ſuavis: ut etiam cenſet Photius, quem vide tmem. XLV. Scribit verò Philoſtratus lib. I. cap. III. ſe iſtos de Apollonio commentarios feciſſe juſſu Juliæ τῆς βασιλίδος. Quæ Julia hæc fuerit, videtur Tzetzes ignoràſſe. Sic enim ſcribit Chil. VI. Hiſt. XLV.

Φιλόστρατος [b] ὁ Φλάυϊος, Τύριος οἶμαι ῥήτωρ
(Ἄλλος δ' ἐστὶν ὁ Ἀττικὸς) ὁ Τύριος οὖν οὗτος
Ἦν, ὡς αὐτὸς ἐν τοῖς αὐτοῦ βιβλίοις διαγράφει,
Εἷς τοῦ χοροῦ ῥητόρων τε καὶ τῶν γραμματευόντων
Τῇ Ἰουλίᾳ κρατούσῃ τελούσῃ βασιλίδι.
Σύζυγος αὐτῇ δ' οὐ φησὶ τίνος ἦν βασιλέως.

Erat verò conjux Severi Auguſti, quam iccirco duxerat etiamnum privatus, quòd eius in genitura eſſe cognoviſſet, fore, ut regi jungeretur: quemadmodum ſcribit Spartianus in Severo, & Antonino Geta. Et hæc de Philoſtrato eo, qui Apollonii vitam ſcripſit. At juſtiùs inter hiſtoricos nomen meretur Philoſtratus tertius, cuius is, qui Apollonii vitam fabuloſè adeò ſcripſit, patruus, & ſocer erat. Tertij huius Philoſtrati ſunt vitæ ſophiſtarum. Nam Suidam falli, qui patruo, ſoceroque tribuit, alibi dictum nobis. Vixit hic ſub Macrino, & Heliogabalo.

a *Acceſſum Dei ad homines.*

b *Philoſtratus Flavius Tyrius, ut puto, rhetor, (Alius enim Atticus eſt) Tyrius igitur rhetor, Erat, ut ipſe in ſuis libris deſcribit, Vnus è choro rhetorũ atque ſcribarum Iulia, potẽtis imperatricis. Cuius verò imperatoris fuerit uxor, non dicit.*

Æqualis

Æqualis huic fuit Julius Africanus, accuratissimus temporum observator, qui Christianorum primus Chronologiæ fontes reclusit, ac πεντάβιβλον χρονολογικὴν scripsit, ex qua integras etiam paginas in suum chronicon transscripsit Eusebius. Primus eas Græcè publicavit Josephus Scaliger, qui nec dubitat a Eusebij Chronicon vocare Africani Chronicon recoctum. Atque hinc detegitur spissus error Io. Bodini, qui in Methodo historiæ suæ Eusebio juniorem facit, atque addit, deduxisse tempora usque ad annum CCCXX. Scribere debuit CCXX, ut ex Eusebio scimus, qui Africanum exscripsit. Ac Photius quoque in bibliotheca tmem. XXXIV, tempora esse complexum dicit usque ad imperium Macrini. Rectiùs igitur Freculphus Lexoviensis Chronicorum Tom. III. cap. IV. ubi, Eusebium secutus, vixisse ait iis temporibus, quibus Origenes instituit Theodorum, sive Gregorium, qui postea dictus Thaumaturgus, fratremque eius Athenodorum. Etiam refert, Africanum ipsum scribere, se, excitatum Heraclæ episcopi famâ, Alexandriam profectum. Nec abit Cedrenus, cùm sub Pertinace vixisse ait, quibus temporibus Leonidas, Origenis pater, martyrium subiit. Quamquam falsò putat martyrium illnd sub Pertinace contigisse, cùm acciderit anno decimo Severi. Sed istiusmodi ἀνιστορησίας b plenus est Cedrenus. Verùm imprimis ridiculus est error Gotefridi Viterbiensis, qui in proœmio Panthei, sive Chronicorum suorum, ita scribit, *Habemus Iulium Africanum, qui prima Chronica conscripsit sub Marco Crasso.* Nisi is somniculosi librarij potiùs error, qui cùm ἁπλῶς invenisset *Marci*, non addito *Antonini* nomine, ut sæpe fit, crasso admodum errore adiecit illud *Crassi* : quod credere malo, Viterbiensis causâ. Sanè integrè Cæsaris huius nomen expressit Isidorus, qui his verbis, & quinctum claudit Originum librum; & Chronicon suum orditur: *Brevem temporum seriem per generationes, & regna, primus ex nostris Iulius Africanus, sub imperatore Marco Aurelio Antonino, simplici historiæ stylo elicuit.* Quæ verba cũ sequẽtibus initio Chronici sui etiam exscripsit Ado Viennẽsis. Solũ cauto opus est, nequis hæc capiat de M. Aurelio Antonino, cui cognomen Philosopho. Nam signatur is M. Aurelius Antoninus, qui dicebatur Heliogabalus, sive potius Elagabalus. Id clarè indicat B. Hieronymus in catalogo illustrium scriptorum. uti

a *In Euseb. pag. 241. edit. 1.*

b *Historicæ ignorationis.*

uti & Græcus eius interpres, Sophronius. Quippe dicunt, *Sub imperatore M. Aurelio Antonino, qui Macrino succeßit, legationem pro instauratione Vrbis Emaus suscepit, quæ postea Nicopolis appellata est.* Quid autem, quod ne Eusebius quidem examussim nôrat tempus, quo Africanus desiit Chronicon suum? Nam factum id putat anno eo, quo Alexander Imp. coloniam deduxit, cuius rei ergo ad Alexandrum legatus fuerit Africanus. Nempe tempus deducendæ coloniæ cum eo confundit, quo Chronicon finiit. Terminavit verò Chronicon suum quarto anno Antonini Elagabali, Grato & Seleuco coss. Quod ex ipsis Africani verbis clarè Scaliger comprobavit. Sed non æquè apertum, quod ait idem Scaliger *a*, ab Africano hoc diversum esse Africanum τῶν κεστῶν scriptorem, cujus meminit Eusebius lib. I Chronicorum, his verbis: Ἀφρικανὸς *b* τὴν ἐννεάβιβλον τῶν Κεστῶν ἐπιγεγραμμένην πραγματείαν ἰατρικῶν, καὶ φυσικῶν, καὶ γεωργικῶν, καὶ χυμικῶν περιέχουσαν δυνάμεις Ἀλεξάνδρῳ τούτῳ προσφωνεῖ. Sanè eundem planè esse, Photius dicit in bibliothecâ suâ. Cui hac parte fidem potiùs habere convenit. Præsertim quando & idem apertè ait Eusebius lib. VI Histor. Eccles. cap. XXIII, ubi & alia Africani scripta recenset, eaque inter de genealogia Christi epistolam, quam & alibi citat, uti & Augustinus facit lib. II Retractat. cap. VII. & alij.

a *In Euseb. pag. 241. edit. 1.*

b *Africanus libros novem, quos Cestorū inscripsit, ac quibus complectitur res medicas, physicas, rusticas, chymicas, Alexandro huic dicat & nuncupat.*

Iisdem temporibus vixit Dio Cassius, qui & Cocceius, sive Cocceianus, vocatur. Niceæ hic, Bithyniæ urbe, natus fuit, ac sub Commodo, & proximis imperatoribus, senatoriâ gavisus est dignitate: à Pertinace etiam ornatus; ab Alexandro, Mammeæ filio, ad consulatum fuit evectus, quem cum ipso imperatore gessit. Extremâ ætate, cum bonâ ejusce imperatoris veniâ, Nicæam abiit, ut reliquum vitæ tempus in urbe patriâ viveret. Historiam ad hunc usque Alexandrum libris LXXX perduxit. Ac orsus quidem fuit ab Urbe conditâ. Sed primi XXXIV libri perierunt. Exstant verò sequentes XXV, qui incipiunt à Luculli gestis, ac desinunt in morte Claudij Cæsaris. Qui inde sequebantur, itidem interciderunt. Attamen bene est, quòd horum excerpta saltem habemus. Nam supersunt ἐκλογαὶ *c* Joannis Xiphilini, à Pompeio ac Julio Cæsare usque ad Alexandrum, quem dixi. Ac usque ad Commodum quidem ab aliis Dio, quæ scriberet, accepit: at sequentia se

c *Excerpta.*

ſe ipſum obſervâſſe dicit: nempe quæ geſta ſub Commodo, Pertinace, Severo, Caracalla, Macrino, Heliogabalo, Alexandro. A Commodi verò obitu uſque ad octavum Alexandri annum, quo cum Imperatore conſul fuit, anni ſunt XXXVII. At ſub Commodo, uti dictum, jam ſenator erat; ut minimùm XL circiter annos fuerit in dignitate. Grandi ſtylo uti, atque in concionibus Thucydidem æmulari; ſed magis eſſe perſpicuum; judicat Photius τμημ. ſeu cod. LXXI.

Tum quoque magno in pretio fuit Herodianus. Scripſit hiſtoriarum libros octo. Eos orditur ab exceſſu Marci Aurelij Antonini philoſophi, ac deſinit in morte Balbini, & Maximi, & imperio Gordiani nepotis. Stylus, Photio teſte, eſt elegans, perſpicuus, ac talis planè, ut vix hiſtoricorum ulli ullâ virtute cedat. Veritati etiam ſtuduit: niſi quòd fides ejus nutat in Alexandro, & Maximino. Quod etiam obſervatum politiſſimo hujus ſcriptoris interpreti, Angelo Politiano *a*. Meminit Herodiani etiam Julius Capitolinus in Clodio Albino, item Maximinis duobus, item Maximo, & Albino. Similiter Trebellius Pollio in XXX tyrannis: & Lampridius in Alexandro Severo, & in Antonino Diadumeno.

a Præfatione in expoſitionem Suetonij.

CAP. XVI.

Nicagoras. Lupercus. Suidas corrigitur. Ephorus Cumanus. Nicomachus. Dionyſius Longinus. Eius mors. Dexippus Herennius. Eius ætas, ſcripta, ſtylus. Porphyrij ætas, & hiſtoria de vitis philoſophorum. Eundem & patriâ linguâ Malchum, & Græcâ Porphyrium dictum. Πορφυρογέννητοι. In dubium vocatum, quòd B. Auguſtinus Porphyrium ait primùm fuiſſe Chriſtianum. Refelluntur, qui eundem iterum Chriſtianum eſſe factum arbitrantur. Alius ab hoc Porphyrio eſt, cuius panegyricus exſtat. Error eorum, qui Porphyrium, & Euſebium, eodem tempore floruiſſe cenſent. B. Methodius. Chronicon ei falsò tributum. Cognomen eius Eubulius. Soterichus Oaſites.

Ulteriùs

VLteriùs gradum moveamus ad eos, qui vixerunt sub Philippo, Decio, atque aliis, qui postea imperarunt, usque ad tempora Constantini Magni. Philippi Cæsaris temporibus floruit Nicagoras, Mnesæi oratoris filius, Atheniensis Sophista, teste Suida. Qui scripsisse addit Vitas clarorum virorum, De Cleopatra in Troade, & Legationem ad Philippum, imperatorem Romanum.

Sub Claudio Cæsare, ejus nominis secundo, fuit Lupercus, Grammaticus Berytius, Suida teste; qui multa composuisse, docet; interque ea κτίσιν a τῆς ἐν Αἰγύπτῳ Ἀρσινοΐτου. Sic enim apud eum legi debet, non κτῆσιν. Quâ in voce sæpe peccarunt librarij. Ἀρσινοΐτον verò, si ea modò lectio recta est, Ægypti urbem vocat, quæ aliter Ἀρσινόη dicitur.

a *Originem sive structuram Arsinoeta in Ægypto.*

Ejusdem imperatoris temporibus vixit Ephorus Cumanus, si libri XXVII historiarum, quas scripsit, de Gallieno imperatore fuerunt. Censet hoc Raphael Volaterranus lib. XV Commentar. Urban. Nempe apud Suidam legit, Γαλλιηνοῦ ἱστορίας, ubi editum Γαληνοῦ. Ut Claudius Galenus intelligatur, sive ejus vita ab Ephoro scripta fuerit; sive historias, quæ passim apud Galenum leguntur, uno fasce complexus sit. De Ephoro hoc dictum nobis etiam libri I extremo cap. VII.

Nicomachus Aureliani temporibus vixit. Meminit historici ejus Vopiscus in Aureliano: *Hanc*, inquit, *epistolam Nicomachus se transtulisse in Græcum ex lingua Syrorum dicit ab ipsa Zenobia dictatam.* Ac censent viri docti b, eundem esse, qui vitam Apollonij Tyanei scripsit. De qua sic Sidonius lib. VIII. epist. III: *Apollonij Pythagorici vitam, (non ut Nicomachus senior, è Philostrati; sed ut Tascius Victorianus è Nicomachi schedio exscripsit) quia iusseras, misi.*

b *Savaro ad Sidonium, & Meursius ad Nicomachum.*

Aureliani etiam ætate vixit Dionysius Longinus Cassius, nobilis criticus, hæres Frontonis Emiseni Oratoris, qui ejus avunculus fuit, & Severi Imperatoris tempore, Philostrati, & Apsinis Gadarensis æmulus, atque adversarius, docuit Athenis; ut à Suida scriptum est in Φρόντων. Fuit Longinus hic Porphyrij philosophi præceptor, & Zenobiæ Palmyrenorum regi à consiliis. Philosophum vocat Suidas in Λογγῖνος. Sed Plotinus eum dicebat φιλόλογον c μὲν, φιλόσοφον δὲ οὐδαμῶς. Testis Porphyrius in Plotini vita, ubi & complura Longini

c *Politioris quidem literaturæ peritũ, philosophum verò minimè.*

hujus illustria invenies elogia. Etiam Eunapius eum vocat βιβλιοθήκην [a] ἔμψυχον, καὶ περιπατοῦν μουσεῖον. Multa admodum scripsit, quæ apud Suidam legi possunt. Ea inter est; τίνα [b] παρὰ τὰς ἱστορίας οἱ γραμματικοὶ ὡς ἱστορικὰ ἐξηγοῦνται. Præter ea, quorum Suidas meminit, etiam librum fecit περὶ ἀρχῶν, item περὶ τέλους, item περὶ τῶν παθητικῶν, item πρὸς Πλωτῖνον, καὶ Γεντιλιανὸν ἐπιστολὴν, quæ libri magnitudinem habebat. Meminit horum Porphyrius. Scripsit & περὶ ὕψους elegantissimum libellum. Nec quicquam ejus hodie exstat, præter opusculum istoc, & fragmenta quædam apud Porphyrium in vita Plotini, & apud Euseb. lib. XV εὐαγγελικῆς προπαρασκ. Occisus est à Cæsare Aureliano, propterea quòd Zenobiæ fuisset auctor, ut se Romanis opponeret, & superbiorem ei epistolam dictasset. Vide fusiùs de istis Zosimum.

a Bibliothecam vivam, & ambulans museum.
b Quænam contra fidem historiarum, tanquam historica, enarrent grammatici.

Dexippi Herennij Atheniensis ætatem docet nos Eunapius in Porphyrio, ubi cùm nominâsset Galienum, Fl. Claudium, Tacitum, Aurelianum, & Probum Impp. continuò addit [c], καθ' οὓς χρόνους ἦν καὶ Δέξιππος ὁ τὴν χρονικὴν ἱστορίαν συγγράψας, ἀνὴρ ἁπάσης παιδείας τε καὶ δυνάμεως λογικῆς ἀνάπλεως. Scripsit Dexippus τὰ [d] μετ' Ἀλέξανδρον ἐν λόγοις τέσσαρσιν, Photio teste. Huic verò operi compendio præmisisse videtur reges Macedonicos τοὺς [e] ἀπὸ Καράνου μέχρι τελευτῆς Ἀλεξάνδρου. Eam operis illius partem Eusebius signat lib. I Chronicorum, ubi Dexippum citat περὶ [f] τῶν Μακεδόνων βασιλέων ἐκ τῶν Δεξίππου. Ibidem luculentum ac prænobile inde fragmentum adfert: ipse interim alios sequi auctores maluit, quàm Dexippum. Nam Dexippus ab initio Carani usque ad initium Alexandri annos numerat CCCXCVI: Eusebius verò annis auget LXXXI. Nam annos colligit CCCCLXXVII. Scripsit præterea Dexippus ἕτερον σύντομον ἱστορικὸν μέχρι τῆς Κλαυδίου ἀρχῆς, ut est apud Photium. Hoc est, epitomen historicam usque ad imperatorem Claudium, eum qui Gallieno successit, & Aurelianum habuit successorem. Sæpius hoc opus laudant Augustæ historiæ scriptores: uti Lampridius in Alexandro Severo; Capitolinus in Maximino Juniore, in tribus Gordianis, in Maximo, & Balbino; Trebellius Pollio in Gallienis duobus, in XXX tyrannis, & in Claudio. Adhæc Scythica prodidit, sive de præliis inter Romanos, & Scythas. Oratio ejus brevis est, & aperta,

c Quibus etiam temporibus vixit Dexippus, qui temporum historiam contexuit, vir in liberalibus disciplinis, & facultate logicâ versatissimus.
d Rerum post Alexandrum M. gestarum libros quatuor.
e A Carano usque ad mortẽ Alexandri.
f De regibus Macedonum ex Dexippo.

ut alter ſit Thucydides, ſed perſpicuus magis. Autor Photius, qui & pauca excerpſit ex hiſtoria de iis, quæ poſt Alexandrum contigerunt, ac cùm in iſtis, tum in pleriſque omnibus, cum Arriano ait conſentire. Præterea quædam ex Dexippi hiſtoria habemus in Excerptis de Legationibus. Verùm iſta ex alio opere ſunt. Nempe ex Scythicis ejus. Nam tractat de iis, quæ accidêre inter Aurelianum imperatorem, & Juthungos Scythas. Stephanus citat Dexippi χρονικῶν librum x in Σικχαῖοι, librum xii in Ἕλουροι. Eundem in Theſauro laudat Suidas in Κορυκαῖος. Exſtat hodieque Dexippi, philoſophi Platonici, liber pro Ariſtotelico τῶν κατηγοριῶν libro ſcriptus adverſus Plotinum. Eſt is ejuſdem Dexippi: quod ex Tzetze liquet Chil. ix. Hiſtor. cclxxiv. Verſus ejus, quia & alia nos docent, apponam:

Δέξιππος ὁ φιλόσοφος, μύστης ὢν Ἰαμβλίχου,
Πολλὰ μὲν συνεγράψατο καὶ ἕτερα βιβλία.
Ἐν τῷ ἑνὶ ἐνέτυχον, τῷ εἰς κατηγορίας.
Ἔγραψε δὲ καὶ Σκυθικὰ, ἃ μέχρι νῦν οὐκ οἶδα.
Καὶ ἕτερα, ὡς εἴρηκα· μόνον τὸ ἓν δ' ἀνέγνων.
Dexippus philoſophus, myſtes qui fuit Iamblichi,
Multos quidem conſcripſit & alios libros.
In unum verò incidi, qui eſt in Categorias.
Scripſit autem & Scythica, quæ hactenus non vidi,
Et alia, ut dixi: ſolùm ſed unum legi.

Eâdem, quâ Dexippus, ætate vixit Porphyrius, quod in vita ejus clarè dicit Eunapius. Magnum hujus inter philoſophos, ac ſophiſtas, nomen fuit. Sed inter hiſtoricos quoque jure optimo referri, nemo inficias iverit, qui ſciat, philoſophorum vitas ſcripſiſſe. Id, quod dixi, cognoſcimus ex Tzetzis Chil. xi Hiſt. ccclxxvii, Eas ad Platonem uſque pertexuiſſe, ait Eunapius in præfatione libri ſui de vitis ſophiſtarum. Nec dubium, quin hoc opus ſignetur à Stephano in Γάδαρα, ubi tertius citatur φιλοσόφου ἱστορίας: item in Excerptis barbarolatinis, ubi ſimiliter vocatur *Porphyrij hiſtoria philoſophica*: eoque nomine exinde à Scaligero citatur ad Euſebij annum mccx. Exſtat ex hiſtoria hac Pythagoræ vita, quam primus ſub Malchi nomine publicavit Conradus Ritterſhuſius. Nempe, ut Eunapius ait, Μάλχος κατὰ τὴν Σύρων πόλιν ὁ Πορφύριος ἐκαλεῖτο

τὰ πρῶτα. τοῦτο δὲ δύναται βασιλέα λέγειν· Πορφύριον δὲ αὐτὸν ὠνόμασε Λογγῖνος ἐς τὸ βασιλικὸν τῆς ἐσθῆτος παράσημον τὴν προσηγορίαν ἐπιτρέψας. *Porphyrius prius, iuxta Syrorum linguam, Malchus dicebatur. Ea vox regem ſonat. Sed Longinus, detortâ appellatione ad purpuram, regium in veſtimento inſigne, Porphyrium, velut purpureum, nominavit.* Imò Porphyrius ipſe apud Plotinum, ſibi, & patri, Malcho fuiſſe nomen teſtatur. Ut de Suida nihil dicam, qui & ipſe Malchum ait Tyriâ linguâ (Tyrius autem erat Porphyrius) regem ſignificare. Sanè Hebræis, à quibus Phœnicum lingua dialecto ſolùm diſtat, מֶלֶךְ rex. Et quid multis opus? B. Cyrillus in tertio adverſus Julianum, quædam ex hac Pythagoræ vita adducens, ea diſertim Porphyrio adſcribit. Nec ineptè pro rege purpureum vocavit Longinus, quando, ut Eunapium dicentem audivimus, purpura regum eſt inſigne. Itaque Alexius Angelus Comnenus Irenen, filiam ſuam, geſtare juſſit purpurea ſandalia, quòd illi, & cui deſponderetur, imperium ſuum deſtinâſſet: ut initio operis ſcribit Georgius Protoveſtiarius. Quin & πορφυρογέννητοι propterea vocabantur, ad quos natalium jure ſucceſſio in regno pertineret. Magis hoc veriſimile fit, quàm appellationem hanc inde cepiſſe, quòd, ut Conſtantinus Manaſſes in Annalibus ſuis refert, πορφύρα diceretur domus ea, in quâ parerent Imperatrices. Unde prolem Cæſaream πορφυρογέννητον vocari, notavit ibidem doctiſſimus Leonclavius. Porphyrium primitus fuiſſe Chriſtianum, ſed poſtea à religione hac reſiliiſſe, Auguſtinus innuere videtur lib. x de Civit. Dei cap. XXVIII. Id ob auctoritatem tanti viri inficias ire non auſim: ſed hactenus tamen nihil invenio, quo id veriſimile fiat, præterquam quòd junior familiariter uſus ſit Origene. Ac longè etiam minùs aſſentire poſſum doctiſſimo Annalium Eccleſiaſticorū ſcriptori [a], qui jam ſenem denuo ex gentili Chriſtianum factum putat. Nempe propter Hieronymi hæc verba [b] in Chronicis: *Porphyrius miſſo ad Conſtantinum inſigni volumine exilio liberatur.* Sane hodieque exſtat laborioſiſſimum carmē panegyricum ad Conſtantinum Auguſtum, quod Chriſtiani hominis eſt, ac Porphyrio tribuitur. Sed alius à Porphyrio philoſopho eſt Publilius Optatianus Porphyrius, carminis ejus pater, ut jamdudū Scaligero ad Euſebium eſt obſervatum. Nunquā enim Porphyrius philoſophus in exilium

a *Ad annum 325.*

b *Ad annum 2345.*

miſſus

missus fuit: nunquam sua retractavit: neque si fecisset, veniam à Christiano quoquam Imp. impetrasset: quippe qui neutiquam ad ea tempora pervenerit, quibus Diocletianus imperium deposuit; ut ex iis constat, quæ de ætate ejus ex Eunapio diximus. Atque inde etiam refelluntur, qui existimant, eodem tẽpore, & Porphyrium adversus Christianos calamũ strinxisse, & Eusebium ei respondisse libris xxx, quot contra Porphyrium scripsisse, auctor est B. Hieronymus in Chronico Euseb.

Sed Eusebius quidem respondit Porphyrio jam defuncto. Vivente autem eo idem fecerat S. Methodius, Olympi Lyciæ, aut Patararum, & postea Tyri episcopus: qui, juxta Suidam sub Decio, & Valeriano; sed veriùs (ut apud Hieronymum etiam legitur) decimâ persecutione sub Diocletiano martyrij coronam accepit. Hic quoque, si Tritthemio credimus, historicis est accensendus. Nam Chronicon scripsisse, ait. Quin apud Marianum Scotum fragmenta quædam habemus ex Methodij Chronicis. Sed nec Hieronymus, nec Suidas, qui Methodij scripta recensent, Chronicorum ejus meminerunt: ut opus istoc alterius possit videri. Methodij hujus fragmentum admodum luculentum invenio apud Epiphanium hæres. LXIV. ubi dicitur alio quoque nomine vocatus esse Eubulius, fuisseque vir bene doctus, & veritatis intelligentissimus.

Locus quoque, verùm extremus, hîc esto Soterícho Oasiti. Poëta epicus fuit: sed qui & historiam tractârit. Vixit sub Diocletiano, cujus etiam encomium scripsit. Alia quoque ejus laudat Suidas: eaque inter est vita Apollonij Tyanei: item Pytho sive Alexandriacum: historia hæc fuit de Thebis, atque aliis, ab Alexandro captis. Meminit Soterichi etiam Io. Tzetzes Chil. VII. hist. CII. item Stephanus sive Hermolaus his verbis: Ὑάσις [a], πόλις Λιβύης. λέγεται καὶ Ὄασις, καὶ ὁ πολίτης, Ὀασίτης, ὁ ποιητὴς Σωτήριχος καὶ ὁ πάτρια γεγραφώς: unde Suidam corrigi debere, etiam Lilius Gyraldus [b] vidit. Nam corruptè apud eum ὁ Ἀσίτης scriptum pro Ὀασίτης. Alius est Soterichus Alexandrinus, quem insignem fuisse musicum, dicit Plutarchus initio libri de Musica.

a *Hyasis, urbs Libyæ. dicitur & Oasis, & civis eius Oasites, ut Soterichus poëta, qui res patrias scripsit.*

b *De poët. hist. dial. 4.*

CAP.

CAP. XVII.

Sopater Apamenſis. Conſtantini Magni iuſſu interfectus eſt. Eius ſcripta. Euſebius Cæſarienſis cur Pamphili cognomen habeat. Chronicorum eius diviſio, atque argumentum. Παρασκευῆς εὐαγγελικῆς *libri quo fine ſcripti. Quot olim libri* ἀποδείξεως εὐαγγελικῆς. *Operis* παρασκευαστικοῦ *commendatio. Praxagoras Athenienſis. Quanti Conſtantinum fecerit, licet gentilis eſſet. Bemarchius Cæſarienſis, atque alij, qui ſcripſerint de rebus geſtis Conſtantini. Eutropij hiſtoricum compendium Græcè tranſlatum.*

DEvenimus ad meliora tempora, quibus Imperatores Romani Chriſtianam fuere religionem amplexi. Princeps eorum fuit Flavius Conſtantinus, cognomento Magnus. Sub hoc floruit Sopater Apamenſis, ſophiſta & philoſophus Alexandrinus, Jamblichi diſcipulus, Platonicorum ſuæ ætatis facilè princeps. Eo Conſtantinus ipſe familiariter utebatur: ſed cùm propterea videretur non alienus à religione gentili, interfici eum juſſit, quo fidem omnibus faceret, ſe ex animo Chriſtianæ religioni favere. Ita quidem Suidas. Sed accuratius pleniuſque de hoc Eunapius Sardianus in Ædeſij vita: ubi ejus facti culpa in Ablavium, prætorio præfectum, derivatur. Quædam etiam de Sopatro hoc legere potes apud Sozomenum lib. I. Hiſtoriæ Eccleſ. cap. V. Scripſit, Suida teſte, librum de providentia, & iis, qui præter meritum felices ſunt, aut infelices. Item feciſſe teſtatur librorum plurimorum epitomas: atque hiſtoriarum etiam excerpta ejus exiſtimari. Excerpta iſta Photius eclogas variæ doctrinæ appellat, ac conſtitiſſe dicit libris XII, fuiſſeque id opus collectum ex variis hiſtoricis, aliiſque ſcriptoribus, quos nominat ipſe tmemate CLXI.

Sub Conſtantino etiam, filioque ejus Conſtantio, floruit Euſebius Pamphili (quomodo vocabatur ob amicitiam cum Pamphilo martyre, teſte Hieronymo [a]) Cæſareæ Palæſtinæ epiſcopus,

[a] *In ſcriptor. Eccleſ.*

episcopus; quem πολυμαθῆ ^a καὶ πολυΐστορα meritò appellat Georgius Cedrenus. Scripsit Eusebius Chronica à mundi fabrica usque ad Constantini Magni vicennalia, qui est annus Christi CCCXXVI. Horum priorem partem παντοδαπὴν ἱστορίαν ^b ipse Eusebius vocat: alteram, χρονικοὺς κανόνας. Georgius Syncellus χρονικὸν, ac frequentiùs κανόνα appellat. Opere hoc propositum Eusebio fuit, monstrare, Mosaicas origines, tum initiis omnium dynastiarum, regnorum, ac Rerump. tum natalibus fabulosorum Deorum, longè esse antiquiores. Atque ut hoc opere vetustatem doctrinæ Mosaicæ; ita ejusdem, ac Christianæ item religionis, veritatem adversus philosophos tuetur aureis commentariis de præparatione Euangelica. Idem quoque scripsit viginti libros demonstrationis Euangelicæ: quot olim fuisse, auctores sunt B. Hieronymus in scriptor. Eccles. & Photius in biblioth. Sed hodie decem tantùm supersunt. Arrianum fuisse, etsi id veteres non dicerent, satis ex hoc opere pareret: quemadmodum ostendit doctissimus Billius lib. I. Observationum Sacrarum cap. XXVII. Ex scriptis nominatis Chronica (quorum & Epiphanius meminit in λόγῳ ἀγκυρωτῷ) cum vett. libb. contulit doctissimus Arnoldus Pontacus. Atque idem opus Josephus Scaliger castigavit, notisque illustravit, quibus nihil hic sol videt eruditius: ut omnino tacere de iis satius videatur, quàm pauca dicere. Utinam aliquis tandem exsurgat, qui in illo, quod dixi, προπαρασκευῆς opere, parem præstet industriam. Nam eo Eusebius satis docet, omnes se reseràsse arcas librarias philosophorum, historicorum, Theologorum, non Græcorum modò, sed etiam Ægyptiorum, ac Phœnicum. Atque hæc quidem eò fecit, tum ut ex divina lege arguat gentiles: tum ut comprobet, multa illos de Hebræorum fontibus hausisse. Condidit præterea Historiam Ecclesiasticam libris decem, quibus initium capit à nato Christo, & per tyrannorum tempora accuratè progressus usque ad Constantinum Magnum, ea, quæ ab illo in Ecclesia instituta, vel saltem sub eo gesta, diligentissimè tractat. Mentionem facit eorum & Photius tmemate XXVII. Edidit insuper librum de martyribus: ut constat ex Histor. Eccl. lib. IV. cap. XIV. & lib. V. cap. I. & IV, & XX. Meminit ejus operis quoque, cum Hieronymus in script. Eccles. tum Gregorius

a *Varia instructum eruditione, ac multiscium.*

b *Omnimodã historiam.*

rius M. ad Eulogium epist. XXIX lib. VII. Indict. I. Etiam de vita Pamphili fecit tres libros, ac alia multa, quorum titulos legere potes apud Hieronymum in dicto opere. Mirum verò præteriri ab illo libros IV de vita Constantini, qui hodieque exstant, ac pro Eusebianis quoque agnoscuntur à Photio, ubi ἐγκωμιαστικὴν τετράβιβλον a vocat. Similiter nec mentionem facit Hieronymus orationis Eusebianæ, quæ inscribitur εἰς Κωνσταντῖνον τὸν βασιλέα τριακονταετηρικός b. At ejus meminit ipse Eusebius lib. I de vita Constantini cap. I. & lib. IV. cap. XLVII.

a Quatuor libros in laudẽ scriptos.
b Oratio de Constantino Imperatore habita anno imperij eius trigesimo.

Præter Eusebium multi etiam alij Constantini vitam consignarunt: atque aliqui quidem, ut videtur, tempore liberorum ejus. Uti Praxagoras Atheniensis. Hic, annos natus XIX, edidit libros duos de regibus Atheniensibus: cùm annorum esset XXII, emisit libros duos de gestis Constantini M. Anno XXXI scripsit libros VI de rebus gestis ab Alexandro M. Jonicâ usus fuit dialecto, ac stylo aperto, & jucundo; sed languidiusculo. Ex historia de Constantino Magno quædam excerpta habemus à Photio bibliothecæ cap. LXII. ubi & testatur, etsi homo esset gentilis, tanti tamen fecisse Constantinum, ut prioribus cum Imperatoribus omnino anteferret, atque adeò eorum gloriam diceret à Constantino esse obscuratam.

Etiam Bemarchius Cæsariensis, Cappadox sophista, præter declamationes, & orationes, scripsit libros decem de rebus gestis Constantini Imp. teste Suida: sed ætatem non ponit.

Imprimis verò illustris est locus apud Georgium Codinum in Selectis de Originibus Constantinopolitanis: ubi, cùm locutus esset de urbis Byzantinæ muris à Constantino M. exstructis, deque ejusdem encæniis, & tempore, quo hæc contigerunt, continuò addit, Καθὼς ἱστοροῦσιν Εὐτυχιανὸς πρωτοσεκρήτης ὁ γραμματικὸς, καὶ Εὐτρόπιος ὁ σοφιστὴς, ὁ τῷ παραβάτῃ Ἰουλιανῷ συμπαρὼν ἐν Περσίδι, καὶ ὁ ἐπιστολογράφος Κωνσταντῖνος, Ἐλεύσιός τε διάκονος ὁ φιλόσοφος, καὶ Τρωίλος ὁ ῥήτωρ, ὁ πολλὰς ἀρχὰς μετὰ δόξης ἀνύσας, καὶ Ἡσύχιος ὁ ταχυγράφος. οὗτοι πάντες αὐτόπται γενόμενοι τῶν τηνικαῦτα πραχθέντων, ἀκριβῶς ταυτὶ συνεγράψαντο. *Quemadmodum memorant, Eutychianus, primus à secretis, grammaticus; Eutropius sophista, qui Iuliano Apostatæ in Perside simul aderat; Constantinus, qui ab epistolis erat Imperatori; Eleusius diaconus, philosophus; Troilus orator, qui in*

magistratu

magiſtratu magno cum honore verſatus fuit; & Heſychius notarius. Hi omnes, quæ ſuis oculis tum viderunt, accuratè ſcriptis mandarunt. Poſtrema verba ſatis oſtendunt, vixiſſe eos, Conſtantino M. encænia novæ Romæ celebrante. Sed non ſi quædam de Conſtantino magno, & urbis encæniis, prodiderunt; eò hiſtoriam cõſignâſſe ſequitur: quia hoc obiter in alîus generis opere feciſſe poſſunt: neque ſi hiſtoriam ſcripſerint, eò ſcripſerint Græcé. Sanè Eutropius, cujus hic mentio eſt, ſcripſit Latinè: ſed eum Græcè verſum fuiſſe à Capitone Lycio, teſtis eſt Suidas.

CAP. XVIII.

Julianus Apoſtata. Iamblichus Platonicus. In vita Pythagoræ magna ex parte exſcripſiſſe præceptorem ſuum Porphyrium. Eunapius Sardianus. Quantopere cum eo conveniat Zoſimus. Marcellinus. Sitne idem ac Ammianus.

QUod ſi Julianus ὁ παραβάτης [a] hiſtoriam ſcripſit; non dubium eſt, quin proximè commemorari debeat poſt eos, quos diximus. Nam præterquam quod pauxillo tempore cum Conſtantio, Conſtantini filio, imperavit, eique ſucceſſit: etiam natus fuit ex Conſtantini M. fratre, Flavio Conſtantio: maritus item Helenæ erat; quæ Conſtantini magni fuit filia. Suidas fallitur, cùm filium appellat Flavij Dalmatij Cæſaris, qui frater Juliani erat. Quemadmodum & quando natum eſſe ait ex Galla: cùm mater ei fuerit Baſilina, Juliani, Comitis Orientis, filia. Aliquem verò inter hiſtoricos ei locum deberi, credat aliquis, qui apud Suidam legat, ſcripſiſſe τοὺς καλουμένους Καίσαρας [b]. Sed liber is non vitas Cæſarum continet, verùm in priores imperatores ſatira eſt. Tranſtulit eum Carolus Cantoclarus: & non paullò felicius, licet tum admodum adoleſcens, Petrus Cunæus, vir Latinè, Græcè, Hebraicè ſcientiſſimus, atque idem eloquentiſſimus, & juriſconſultiſſimus.

Exſtant quoque Juliani epiſtolæ elegantiſſimæ, & Miſopogon adverſus Antiochenos, & περὶ βασιλείας [c] liber, & ὕμνος [d] εἰς βασιλέα Ἥλιον. Sed ex Suida cognoſcimus, præterea

a *Deſertor.*

b *Librum, qui inſcribitur Cæſares.*

c *De regno.*

d *Hymnus in Solem regem.*

 ſcripſiſſe,

a De tribus figuris.
b Saturnalia.
c Vnde mala oriantur secundum indoctos.
d Adversus Heraclitum Cynicum, quo pacto Cynica vita institui debeat.
e Pag. 114 edit. Rom.
f Pag. 190.
g Pag. 951.
h Admirandum.
i In Timæum pag. 5. 6. 64. & 94.
k Divinum.

scripsisse, περὶ [a] τριῶν σχημάτων, item Κρόνια [b], adhæc περὶ τοῦ πόθεν τὰ κακὰ τοῖς ἀπαιδεύτοις [c], item πρὸς τὸν [d] κύνα Ἡράκλειον, πῶς κυνιστέον. Sed quid hîc historicum?

At meliori jure huc refertur Jamblichus, philosophus Platonicus, ad quem Juliani Cæsaris tres epistolæ exstant. Varia Jamblichus hic scripsit, ex quibus exstant, tum protrepticæ ad philosophiam orationes, tum (cujus caussâ hoc loco ejus meminimus) de vita Pythagoræ liber. Tractârat hoc argumentum antea præceptor ejus Malchus, sive Porphyrius: ex cujus de Pythagora libro multa, vel iisdem, vel leviter immutatis verbis, scripsit Jamblichus. Meminit hujus operis Jamblichi etiam Eustathius in Il. A [e], B [f], & N [g]. Vitam Jamblichi Eunapius exscripsit: in qua eum θαυμάσιον [h], ut Proclus Diadochus [i] θεῖον [k], appellat.

Nec multò hoc junior is, quem dixi, Eunapius fuit. Nam Valentiniani, Valentis, & Gratiani temporibus vixit: sophista idem, medicus, ac historicus insignis, magni illi Proæresij discipulus, ac affinis nobilis sophistæ Chrysanthij: quippe qui Eunapij consobrinam duxisset uxorem. Impulsu hujus Chrysanthij scripsit De vitis Sophistarum, opus elegans, ac venustum: sed in quo passim prodat, quàm Christiano nomini fuerit infestus. Idem res gestas Cæsarum, exinde orsus, ubi desierat Herodianus, ad sua usque tempora perduxit. Styli elegantiam commendat Photius cap. LXXVII: sed damnat, quòd Constantinum M. vituperet, ac Julianum contrà extollat. Eo ex opere solùm De legationibus fragmentum, beneficio V. Cl. Andreæ Schotti, lucem vidit: reliqua exstare dicuntur in bibliotheca Veneta. Eò autem æquiori animo istis caremus, quòd Zosimum habemus. Nam easdem res Eunapius, & Zosimus, tractarunt, & ita tractarunt, ut Zosimus Eunapium prope descripsisse, visus sit: ut à quo solùm differat, quòd non, uti Eunapius fecerat, Stelichontem conviciis proscindat: item quòd brevior, & planior Eunapio sit; nec figuris, nisi raro, utatur. Quo in judicio præit nobis Photius in bibliotheca sua. Vide eum tmem. XCIIX.

Videtur ad hæc quoque tempora referri debere Marcellinus, scriptor historiæ Græcæ, ex qua solùm superest dissertatio de Thucydidis vita, & ejus genere dicendi, quæ historico huic

præmitti

præmitti ſolet. Arbitror verò, eundem eſſe, cujus in Hermogenem de Statibus commentarios unà cum Syriano & Sopatro excudit Aldus. Quin & Conradi Geſneri ſuſpicio eſt, non alium hunc eſſe ab Ammiano Marcellino, cujus ex XXXI hiſtoriarum libris exſtant libri XVIII. Nempe quia Ammianus ille Græcum ſe fuiſſe dicit extremis libri XXXI verbis: & phraſis ipſa ſatis hoc prodit. At ſatis conſtat, Ammianum illum vixiſſe ſub Gratiano, & Valentiniano juniore. Altero quoque argumento ætatem ejus oſtendere idem conatur. Nempe quia Marcellinum dicat Suidas fuiſſe familiarem Salluſtio philoſopho. Eum cenſet eſſe Salluſtium prætorio præfectum, qui Valentinianum deſignavit imperatorē ut Suidas ait. Dictus is Salluſtius Promotus, de quo Faſti Onuphrij Panuini ad Olymp. CCLXXXI ann. III. Urb. Cond. CIↃXCIX. Sed ſcrupulum iniicit, quòd Suidas Salluſtium prætorio præfectum diſtinguat à Salluſtio philoſopho. Adde quòd non video, unde Marcellinum, quem principem Dalmatiæ & Illyridis fuiſſe dicit Suidas, colligi poſſit, eumpſe eſſe, ac is, qui Græcè hiſtorias ſcripſit.

CAP. XIX.

Amphilochius Iconienſis. Epiphanij de prophetarum vita liber ſuſpectus. Palladij Hiſtoria Lauſiaca. Rufino Palladius favit, Hieronymo inimicior fuit. Heliconius. Euagrius Ponticus. Vitæ eius falsò Hieronymo tributæ. Sixti Senenſis, & Tritthemij error.

SUbjungam aliquot Eccleſiæ ſcriptores, qui ſub Theodoſio M. vixerunt. Qualis eſt Amphilochius, Iconij (Lycaoniæ hæc metropolis eſt) epiſcopus. Quanti eum fecerit B. Hieronymus, argumento eſt, quòd, epiſtolâ ad Magnum, ſacrâ, profanaque doctrinâ eum Baſilio, & Gregorio Nazianzeno, æqualem facere videtur. Sed vita S. Baſilij, quæ ſub Amphilochij hujus nomine exſtat, genuina non eſt: quod ſolidè probant, Bellarminus in catalogo ſcriptorum Eccleſ. & Poſſevinus in Apparatu Sacro. Atque idem non uno in loco Baronius etiam fatetur.

Floruit his quoque temporibus Epiphanius, Salamine in Cypro episcopus. Epistolam de vita, ac laudibus S. Hilarionis, scripsisse dicitur. Sed ea non exstat. At superest historia brevis de prophetarum vita. Verùm meritò ea suspecta est, cùm veteres ejus non faciant mentionem, & quædam contineat Thalmudico de fonte depromta, Epiphanio sanè parum digna.

Iisdem temporibus floruit Palladius Galata. Scripsit vitas aliquot sanctorum, quæ vulgò *historia Lausiaca* dicitur, quia nuncupata est Lauso præfecto. Etiam in libris quibusdam vocatur *paradisus Heraclidis*: sed falsó. Opus hoc certis diebus in Ecclesia prælegi solere, ex Triodio ostendit in glossario suo [a] Clarissimus Io. Meursius: qui & primus hunc scriptorem edidit Græcè, cùm aliis multis, tum hoc quoque nomine de Rep. literariâ præclarè meritus. Fuit Palladius Rufini amicus, quemadmodum ejus laudes ostendunt: at B. Hieronymo inimiciorem fuisse, satis ex iis liquet, quæ ipse Hieronymus ad Ctesiphontem scribit præfatione operis adversus Pelagianos. Cum Euagrio Pontico triennium se, & quod excurrit, in Ægypti eremo vixisse, scribit ipse historiæ suæ Lausiacæ cap. XII.

[a] *Voce* Λαυσιακή.

Quantum etiam videre possum, vixit tum quoque Heliconius, sophista Byzantinus: quem Suidas ait, annalium compendium scripsisse ab Adamo usque ad Theodosium M. libris X. Simlerus ait, se accepisse, in Italia etiamnum exstare.

At de Euagrij Pontici ætate satis res aperta est. Ponticus dicebatur, quia natus esset circa Pontum Euxinum: unde & Hyperboritam Hieronymus, ad Ctesiphontem scribens, appellat. A S. Basilio Lector fuit ordinatus: à Gregorio Nazianzeno cooptatus est inter Constantinopolitanos Diaconos. Postilla Hierosolymam profectus fuit: atque ibi ex clerico factus est monachus. Hierosolymâ in Ægyptum venit, ubi in Nitriæ monte monachus vixit annis XVI: ut Palladius, qui ei familiaris fuit, in Lausiaca historia testatur. Valde Euagrium hunc Gennadius laudat in scriptoribus Ecclesiasticis. Sed ex Hieronymo constat, Pelagiani dogmatis semina jecisse. Scripsit, cùm alia, tum vitas Patrum, Hieronymo à multis tributas. Quamquam non universæ ab

Euagrio sunt : sed tantùm usque ad caput de periculis in eremo. Sixtus Senensis tribuit eas Euagrio Antiocheno : qui B. Antonij vitam è Græco Latinè vertit, Hieronymo teste. Quo in errore etiam Tritthemius hæsit.

CAP. XX.

Anianus chronographus. An idem sit, ac Anianus ille, qui Chrysostomi quædam transtulit. Panodorus chronologus. Philippus Sideta. Socrates. Eius stylus, & in dogmatis Christianis fides. Hermias Sozomenus. Eius dictio. Verène à Gregorio magno dicatur, laudâsse Theodorum Mopsuestiæ episcopum. Extremam historiæ eius partem, iniuriâ temporum, intercidisse. Theodoretus. Vtrùm Cyrus oppidum à Iudæis, an Cyro rege, conditum sit. Tritthemij, & Orantij, error. Zosimus. Dictio eius. An omnimodis fides eius suspecta esse debeat in rebus Christianorum. Zosimus Gazæus. Zosimus Alexandrinus. Olympiodorus, Philostorgius.

SUb Arcadio, Theodosij magni filio, floruit Anianus, monachus Ægyptius. Hic Chronologiam scripsit : in qua Eusebium sequitur; sed nec raró tamen eum reprehendit : ut ex Georgio Syncello constat. Quid si idem sit, qui è Græcis Latinas fecit octo primas Chrysostomi homilias in Matthæum? Saltem ætas non disconvenit. Nam interpres iste vixit tempore Alarici, à quo Roma capta est. Sigebertus: *Anianus vir spectabilis, iubente Alarico rege, volumen unum de legibus Theodosii Imp. edidit: &, monente Oruntio episcopo, librum Io. Chrysostomi in Matthæum è Græco in Latinum transtulit.* Sed tamen ut diversum putem, facit, quòd Anianum hunc vocat, non sanctũ, sed spectabilem virum.

Vixit tum quoque Panodorus, monachus & ipse Ægyptius, qui itidem χρονογράφιον scripsit, inque eo similiter multa ex Eusebio desumsit, & sæpe errantem Eusebium castigavit. Ætatem ejus satis nos docet Syncellus, qui Anianum, & Panodorum, vocat μονάζοντας ὁμοχρόνους a. Eidem Panodorus dicitur Αἰγύπτου b μοναχὸς ἱστορικὸς, οὐκ ἄπειρος χρονικῆς ἀκριβείας, ἐν τοῖς

χρόνοις

a *Monachos ætatis eiusdẽ.*
b *Ægypti monachus historicus, non ignarus accuratioris chronologiæ, qui floruit tempore Arcadij Imperatoris, & Theophili, Archiepiscopi Alexandrini.*

χρόνοις ἀκμάσας Ἀρκαδίου βασιλέως, καὶ Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας ἀρχιεπισκόπου. Multa ex Panodoro hoc adducit Syncellus, atque ex eo Scaliger in animadversionibus Eusebianis.

Sub eodem Arcadio, ac imprimis filio ejus Theodosio, fuit Philippus Sideta, ita dictus à Sida Pamphiliæ civitate, ubi natus fuit. Junior familiariter usus est B. Chrysostomo: ac pòst ad patriarchalem sedem adspiravit: sed in hoc prælatus est illi Sisinnius. Quæ ætatem ejus satis docent. Nam Sicinnius Attico successit, Atticus Arsacio, Arsacius Chrysostomo: ut diximus historiæ Pelagianæ lib. I. cap. XXXVIII. Philippus hic scripsit *historiam Christianam*; sed stylo planè Asiatico, adeò ut plus ostentationis haberet, quàm fructus: quemadmodum Photius censet; quem vide tmemat. XXXV; uti & Socratem lib. VII Histor. Eccles. cap. XXVII.

Æqualis huic fuit Socrates, Ammonij, & Helladij in Grammaticis discipulus. Hic Ecclesiæ historiam septem libris complexus est. Ea proximè excipit historiam Ecclesiasticam Eusebij. Nam à Constantino M. incipit, & ad Theodosij minoris tempora perducit. Est id tempus annorum CXL. Nec stylum admodum splendidum habere, nec in dogmatibus esse accuratum, censet etiam Photius tmem. XXVIII. Sanè Novatianis favere, nulli obscurum esse potest, qui legerit.

Sub juniore Theodosio etiam Hermias Sozomenus, Salaminius, Scholasticus, scripsit historiæ Ecclesiasticæ libros novem: quos incipit à consulatu Crispi, & patris ejus Constantini, ac perducit usque ad imperium Theodosij minoris, cui historiam hanc suam dicavit. Singulorum librorum argumentum in epistola ad Theodosium ipse exponit. Dissentit in quibusdam à Socrate, ac stylum eo præstantiorem habet, ut Photius censet tmem. XXX. Apud Gregorium M. lib. VI epist. XCV hujusmodi de eo judicium est: *Sed ipsam quoque Sozomeni historiam sedes Apostolica recipere recusat, quoniam multa mentitur: & Theodorum Mopsuestiæ nimium laudat; atque ad diem usque obitus sui magnum doctorem Ecclesiæ fuisse perhibet.* Quod de Theodoro Mopsuestiæ ait, id hodie in Socrate non legas: sed in Theodoreto. Quare videri possit *μνημονικὸν* Gregorij *ἁμάρτημα* a. Sed verisimilius est, scripsisse hoc

a *Memoria error.*

Sozo-

Sozomenum in iis, quæ deperierunt. Nam ipse Sozomenus refert in præfatione, se historiam suam scripsisse usque ad consulatum Theodosij Junioris septimumdecimum: ut penè viginti annorum historia desideretur.

Theodoretus quoque iisdem temporibus vixit. Tritthemius quidem floruisse ait anno Christi CCCXC. Sed juniorem esse, ostendit, quòd tempore fuit concilij Ephesini, ut ex concilio ipso satis liquet. Fuit episcopus Cyri, quod Syriæ est oppidum à Judæis conditum in memoriam beneficij à Cyro, primo Persarum rege, accepti: ut refert Procopius Cæsariensis lib. de ædificiis Justiniani. Sed verisimilius est, à Cyro ipso exstructum, & conditoris sui nomine donatum esse: quod Gennadius tradit in scriptoribus Ecclesiasticis *a*. Supersunt Theodoreti libri quinque historiæ Ecclesiasticæ: quos ab hæresi Arrij incipit, & deducit usque ad tempora Theodosij junioris. Secundæ synodi generalis gesta fusiùs, quàm historici alij, enarrat. Apud Gennadium autem legimus, continuâsse eum historiam suam usque ad Leonem Imp. atque id aliis quinque libris adjectis. Sed isti perierunt. Interim hoc quoque validiùs superiorem Tritthemij errorem refellit. Nam Leo imperare demum cœpit anno CCCCLVII. Atque eò lubentiùs illud monemus, quia Tritthemius in hoc plerosque alios sectatores invênit: & eos inter Franciscum Horantium Hispanum lib. III Loc. Commun. cap. XVIII *b*. Scripsit Theodoretus quoque historiam sanctorum, quam εὐσεβῆ, sive religiosam, appellat. De stylo Theodoreti ita censet Photius tmem. XXXI, historiæ eum magis convenire, quàm istum, quo vel Socrates utitur, vel Hermias Sozomenus, vel etiam Euagrius Ponticus.

a *In voce Theodoretus.*

b *Pag. 121. edit. Ven.*

ZOSIMUS quoque, comes, & exadvocatus fisci, vixit tempore Theodosij junioris, ut ex Euagrio *c* scholastico constat. Reliquit historiæ libros VI. quorum primus Cæsares ab Augusto usque ad Diocletianum percurrit. Cæteris quinque fusiùs persequitur res Romanas usque ad Romam iterum ab Alaricho obsessam, Attalum ab eo designatum Imperatorem, posteaque eâ dignitate exutum, & Sari ad Honorij partes transitum. Paullò tamen ulteriùs progressum esse, verisimile est. Nam quædam in fine deesse, nemini puto esse obscurum. Libros istos Latinè vertit, atque edidit, Leunclavius: Henricus

c *Histor. Eccles. lib. 3. cap. 41.*

Stephanus duos primos etiam Græcè cum Herodiano suo excudit. Dictio Zosimo est brevis, perspicua, pura, & suavis, ut Photius judicat in bibliotheca sua. Sed homo fuit paganus, unde creber est in sugillandis principibus Christianis: quo nomine etiam à Photio reprehenditur, item Euagrio, Nicephoro, & aliis. Sed Leunclavius censet, ne in istis quidem fidem facilè Zosimo esse abrogandam. Nam & Christianos principes quædam enormia vitia habuisse: quæ fidelis historicus minimè debeat præterire. Vide ipsam Leunclavij pro Zosimo apologiam, quam Latino suo Zosimo præmisit. Diversus autem ab hoc Zosimo est Zosimus Gazæus. Quippe qui temporibus vixerit Anastasij imperatoris; ut ait Suidas. Meminit & idem Zosimi Alexandrini, qui vitam Platonis scripsit. Sed ætatem ejus non ponit, ut an idem sit, ac Zosimus iste, de quo priùs diximus, parùm liqueat.

Vixit tum quoque Olympiodorus: qui historiarum condidit libros duos, & viginti, atque incepit ab Honorij Consulatu septimo, & Theodosij secundo, hoc est anno Christi CCCCVII: desiit verò ubi Valentinianus, Placidæ & Constantij filius, factus Imperator Romanus, hoc est anno CCCCXXV. Dicavit historiam suam Theodosio minori, Arcadij filio. Stylo usus est commentariis, non historiæ, convenienti: quod neque nescivit: ut qui libros suos ὕλην, sive sylvam, inscribat, uti Latini solent Commentarios. Auctor Photius, apud quem etiam excerpta admodum luculenta ex commentariis istis habemus.

Æqualis eidem Philostorgius erat, homo Arrianæ hæresi addictus. Historiam scripsit Ecclesiasticam: ex qua superfuisse nonnulla apud Diegum Hurtadum, Cæsareum apud Venetos legatum, refert Gesnerus in Bibliotheca sua. Stylo usus fuit sic satis eleganti; sed undique erga suæ sectæ homines, amorem; erga Catholicos, odium prodidit. Ab Arrij in hæresin studio incepit; ac desiit in id tempus, quo, mortuo Honorio, Theodosius junior imperij sceptra Valentiniano minori, Placidiæ & Constantij filio, patrueli suo, tradidit. Testis Photius tmem. XL. ubi plura de eo, scriptisque illius invenies. Nicephorus initio operis sui *Deo invisum* vocat, nempe ob hæresin. Etiam ut ineptum Eunomij laudatorem, taxat lib. XII. cap. XXIX.

Ex

Ex Philoſtorgio hoc quædam recenſet Suidas in Gregorio: item in Apollinaris. Vide & eum in Leontio Tripolitano, & Phlegonte Tralliano.

CAP. XXI.

Pamprepius AEgyptius. Ioannes AEgeates, Neſtorio addictus. Gelaſius Cyzicenus. Is cùm novâ tralatione Franc. Iunij promittitur. Candidus Iſaurus. Euſtathius Epiphanenſis. Malchus ſophiſta. Timotheus Gazæus.

AT Zenonis Imperatoris temporibus claruit Pamprepius, Thebis Ægyptiis natus, vel, juxta alios, Panopolita, Procli diſcipulus. Scripſit verſibus multa; ſolutâ verò oratione Iſaurica conſignavit. Vitam ejus ſcire ſi voles, Suidam adi in Παμπρέπιος.

Ad hæc quoque tempora referendus Ioannes preſbyter, Ægeates: qui Eccleſiaſticæ hiſtoriæ ſcripſit libros v. A Theodoſio minore, & Neſtorio hæretico, orſus fuit: deſiit autem in Zenone imp. & dejectione Petri hæretici, cui Γναφεὺς, ſive Fullo, cognomentum fuit. Non fuiſſe Catholicum, inde probat Photius tm. XLI. quòd Synodum Epheſinam, quæ λῃστρικὴ a vocatur, divinam appellet: item Dioſcorum, præſidem ejus, cum aſſeclis laudet: adhæc quòd Chalcedonenſe concilium probris inſectetur. a *Latrocinatrix.*

Æqualis iiſdem erat Gelaſius Cyzicenus, preſbyteri Cyziceni, Photio teſte, filius, Cæſareæ Palæſtinæ epiſcopus. Quippe qui vixiſſe ſe dicat ſub Baſiliſco, eo, qui, Zenone pulſo, tyrannidem occupavit: hoc eſt, anno CCCCLXXVI. Hic tribus libris complexus fuit res in Nicæna ſynodo geſtas. Secutum ſe ait, cùm alios, tum acta veteribus membranis inſcripta, quæ fuerant Dalmatij, Cyzicenorum epiſcopi, Socrati etiam memorati lib. VII cap. XXVIII. Ex his Gelaſij libris paucula excerpta Photius exhibet: ſed ipſum Gelaſium, vel ſaltem libros ejus duos Græcè cum interpretatione ſuâ edidit. Rob. Balforeus: tertij autem loco dedit ſolùm tres epiſtolas Conſtantini Imperatoris. Eoſdem libros, & alia quædam ad Nicænam ſynodum, & Arrij cauſſam, pertinentia, vertit quoque Clariſſimus vir, nec tot modò linguarum, ſed rerum etiam

divinarum, & humanarum, ſcientiſſimus, Franciſcus Junius, ſocer meus beatæ memoriæ. Ea dono accepi à filio ejus, Franciſco Junio, viro genere quidem, ſed magis tamen multijugâ eruditione nobili: neque tam affinitatis cauſâ, quàm quia virtutem paternam feliciter adeò æmuletur, cariſſimo. Tralationem hanc, cum notis in ipſum Gelaſium noſtris, publico haut invidebo, ubi prima ſe offeret edendi occaſio.

Sub Anaſtaſio, qui Zenonis ſucceſſor fuit, florebat Candidus Iſaurus, qui hiſtoriam ſuam ab electione Zenonis ordiebatur: atque eam deſinebat in Zenonis morte. Eclogas quaſdam ex illo legere eſt apud Photium in biblioth. cap. LXXIX. ubi & ſtylum ejus damnat, tanquam ποιητικώτερον a.

a Poëticum magis.

Tum quoque vixiſſe arbitror Euſtathium Epiphanienſem. Is, Suida teſte, condidit annalium compendium ab Ænea uſque ab Anaſtaſium Imp. libris IX, & alia quædam. Ut Amidæ expugnationem: quemadmodum conſtat ex Nicephoro. Eum vide lib. XIV Hiſtor. Eccleſ. cap. LVII.

Sub Anaſtaſio etiam vixiſſe videtur Malchus, ſophiſta, qui, Suida teſte, hiſtoriam ſcripſit ab imperio Conſtantini uſque ad Anaſtaſium: qua res geſtas Zenonis, & Baſiliſci, & bibliothecæ publicæ conflagrationē, & ſtatuarū Auguſtalis, atq; alia quædā, commemorat magnâ cum gravitate, eaque haut ſecus, ac in tragœdia fit, deplorat. Ex Photio diſcimus, etſi Suidas ſophiſtam Byzantium vocet, tamē patriâ fuiſſe Philadelphenſem: ac ſeptem hiſtoriæ ejus Byzantinæ libros Photio viſos eſſe: nēpe ab eo tempore, quo morbus Leonē decimoſeptimo imperij ſui anno exſtinxit, uſq; ad mortē Iulij Nepotis: quę in annū incidit CCCCLXXX. Stylum Malchi idē Photius admodū commendat cap. LXXVIII.

Egregium quoque ſub Anaſtaſio nomen habuit Timotheus Gazæus, grammaticus: in quem etiam tragœdiam fecit de publico, quod χρυσάργυρον, quaſi dicas *aurargentum*, vocabatur. Suidas auctor. Sed hiſtoricum nihil videtur edidiſſe præter eam naturalis hiſtoriæ partem, quæ variam animalium naturam exponit. Io. Tzetzes Chil. IV. Hiſt. CXXVIII:

Τὰς b περὶ ζώων γράφουσι πρότερας ἱστορίας
Αἰλιανὸς, Ὀππιανὸς, ἅμα τῷ Λεωνίδῃ,
Καὶ σὺν αὐτοῖς Τιμόθεος γραμματικὸς Γαζαῖος,
Ἀναστασίῳ βασιλεῖ σύνδρομος ὢν ἐν χρόνοις.

b De animantibus ſcribunt priores hiſtorias, Ælianus, Oppianus, una cum Leonide, Et cum ipſis Timotheus, grammaticus Gazæus, Qui Anaſtaſio regi concurrebat tempore.

Diſtinctè

Diſtinctè magis opera ejus enarrat Suidas, qui ſcripſiſſe refert de quadrupedibus, & feris Indicis, Arabicis, Ægyptiis, ac Libycis. Item de avibus peregrinis ac prodigioſis, & de ſerpentibus libros IV. Satis interim ex his Suidæ verbis liquet, hiſtoricum magis, quàm philoſophum, iſtis libris egiſſe.

CAP. XXII.

Baſilius Cilix. Marinus Neapolitanus. Theodorus Anagnoſtes. Heſychius Illuſtris Mileſius. Malchus. Refellitur Suidas. Procopius Cæſarienſis. Cur librum IX *vocârit ἀνέκδοτα. Porſenæ tralatio reprehenſa. Agathias. Cur σχολαστικὸς vocetur. In patria eius Porſenæ lapſus. Stylus Agathiæ, & religio. Hermolaus, & Stephanus, Byzantini. Petrus orator. AEtas utriuſque Choſroïs. Nonnoſus. Damaſcius Damaſcenus.*

PArtim ſub Anaſtaſio, partim etiam ſub Zenone, vixit Baſilius Cilix, preſbyter: ut ex eodem Photio diſcimus cod. CVII. Hiſtoriam ſcripſit, cujus & Nicephorus meminit operis ſui initio. Conſtabat ea libris tribus. Primum à Marciano auſpicabatur;& deſiit in Zenone. Alterum cœpit à Zenone, & obitu Simplicij, epiſcopi Romani: ac perduxit uſque ad obitum imperatoris Anaſtaſij,& initium ſucceſſoris ejus, Juſtini Thracis. Tertium autem à Juſtino Thrace ordiebatur: unde ultra Anaſtaſium produxiſſe vitam liquet: etſi Photius ſolùm dicat, floruiſſe ſub Anaſtaſio. Vide eum tmemate XLII, ubi & de ſtylo illius judicium fert. Item tmem. CVII, ubi agit de libro ejus contra Joannem Scythopolitam.

Magno quoque iiſdem temporibus in honore fuit Marinus Neapolitanus, philoſophus, & rhetor, Procli diſcipulus, inque ſchola ſucceſſor. Compoſuit librum de vita præceptoris ſui Procli, qui hodieque exſtat. Nec proſa ſolùm, ſed etiam carmine edidit. Vide quæ de Marino hoc refert Suidas.

Vivebat tum quoque Theodorus Anagnoſtes ſive Lector: quomodo vocabatur, quia unus fuit ex lectoribus magnæ

Ecclesiæ Constantinopolitanæ, Suida teste. Reliquit libros duos Collectaneorum historiæ Ecclesiasticæ. Incipit autem à morte Theodosii Junioris, ac desinit in temporibus Justini, qui imperare cœpit anno IↃXVIII.

Egregium quoque iis temporibus nomen fuit Hesychii Illustris Milesii. Is Hesychii causidici, & Sophiæ, filius erat. Scripsit Universalem historiam, quam *Romanam*, & *Omnigenam* inscripsit, & sex libris distinxit. Incepit à Belo, Assyriorum rege, ac finiit in morte Anastasii imperatoris, cognomento Dicori. Auctor Photius cod. LXIX. Ac citatur ex quincto ejus operis fragmentum in glossis Basilicorum. Meminit quoque Suidas, & addit, fecisse etiam Nomenclatorem, sive Indicem eorum, qui eruditionis famâ claruerunt: inque eâ nullius Ecclesiastici doctoris meminisse: atque hinc colligi posse, hominem fuisse gentilem. Sed mihi secus videtur, propter ea, quæ in Sibylla de Christo dicit. Libellum hunc Græcè edidit Sambucus, Latinè vertit Hadrianus Junius: eruditis verò notis illustravit, cùm idem Junius; tum imprimis V. Cl. Ioannes Meursius. Qui & primus libellum hujus Hesychij *de rebus patriis Constantinopoleos* ex bibliotheca Palatina exscripsit, ac typis divulgavit. Ejus libelli non meminit Suidas; uti nec alterius operis, in quo narrabat, ut Anastasio successerit Justinus, & quæ is gesserit: atque item ut hujus imperium Justinianus exceperit, & quæ primis aliquot annis fecerit. Quo minùs autem opus hoc absolveret, filij morte evênit; quæ ita perculit animum ejus, ut abrumperet scribendi filum. Ex his eâdem liquet, non sub Anastasio tantùm vixisse, quod apud Suidam legere est: sed vel maximè sub Justino, & Justiniano floruisse: quod apertè etiam testatur Constantinus Porphyrogennetes lib. I Themat. II. Diodorus Siculus eo uberior est, Photio teste: interim stylo est eleganti, ac diserto: &, quod caput est, veritatis est studiosus, ut idem agnoscit. Meminit Hesychij hujus etiam Io. Tzetzes Chil. III. Ἡσύχιος [a] Ἰλλούστριος, Πλούταρχός τε, καὶ Δίων. Alius autem ab hoc est Hesychius ὁ ταχυγράφος, hoc est notarius, cujus meminit Georgius Codinus libro de Originibus Constantinopolitanis. Nam is Constantini M. ætate vixit. Quippe quem Codinus dicat scripsisse res eas Constantini M. quarum ipse esset αὐτόπτης [b].

[a] *Hesychius Illustris, & Plutarchus, & Dion.*

[b] *Testis oculatus.*

Præcla-

Præclarum quoque sub Justiniano nomen habuit Procopius rhetor. Natus hic fuit Cæsareæ Palæstinæ. Fuit idem orator, ac rhetor seu professor. Ita capere oportet Suidæ verba, cùm vocat ῥήτορα καὶ σοφιστήν. Notarius erat, ac comes Belisarij, cujus & res gestas consignavit. Continet ejus historia libros VIII, quorum duo primi sunt de bello Persico: duo sequentes de bello Vandalico: quatuor postremi de bello Gothico. Primos duos, quos de bello Persico esse dixi, in compendium redegit Photius in biblioth. cap. LXIII. At omnium σύνοψιν a habes apud Agathiam in præfatione: qui historiam suam inde cœpit, ubi Procopius desiit. Octo istis postea nonum Procopius adjecit: atque eum, quia complecteretur res antea non editas, ἀνέκδοτα b appellavit, Suida teste: qui etiam auctor est, libro hoc fuisse invectum in Justinianum, & conjugem Theodoram; item Bellisarium, & uxorem ejus. Ανέκδοτα ista perierunt, ut arbitror. Sed, præter octo, quos dixi, libros, exstat volumen Procopij de Justiniani ædificiis in sex narrationes, sive, ut ipse vocat, λόγους divisum. Hoc opus intellexit Georgius Codinus in selectis de Constantinopoli, ubi ait, καθὼς c εἰς τὸ περὶ κτισμάτων περιέχει. Quicquid autem Procopij Græcè habemus, hoc debemus Davidi Heschœlio: estque hoc egregij viri beneficium eo majus, quòd Latini interpretes toties abeant à Græcis: imprimis ineptissimus ille Christophorus Porsena, qui quatuor rerum Gothicarum libros vertit: si vertisse, & non pervertisse, dici is debet, qui multa adeò omittit, & in iis, quæ refert, toties sua nobis somnia narrat.

a Conspectum sive compendium.

b Inedita.

impressa Lugduni ex Bibliotheca Vaticana quae habeo in Musaeo.

c Vt in opere de structuris scriptum est.

Multum quoque tempora illa ornabat Agathias, sive, ut se in epigrammatis vocat, Agathius, natus Murinæ, quæ in Asia veterum Æolensium colonia est ad ostia Pythici fluminis sita: ut ipse in præfatione ait, ubi & se patre dicit Memnonio prognatum, ac juri & legibus operam dedisse, unde & Scholasticus vocatur. Erant enim scholæ, collegia jurisperitorum; unde σχολαστικοὶ dicti, qui alio nomine *advocati* appellantur. Fuit autem advocatus Smyrnæ, teste Suida, qui σχολαστικὸν Σμυρναῖον vocat: quod non attendens Christophorus Porsena, natione Smyrnæum fuisse putavit, cùm ipse, ut diximus, Murinensem se dicat. Præter epigrammata multa, quæ in Ανθολογίᾳ habemus, scripsit libros quinque de imperio, & rebus gestis Justinia-

Justiniani. Nec tamen omnia de eo refert: sed inde, ut ipse ait, cœpit, ubi desiit Procopius. Dictione utitur tersâ, & floridâ. Gentilem fuisse, præter alia ostendit illud φασὶν a, quo lib. III utitur, cùm sermo sit de martyrio B. Stephani.

a *Aiunt.*

Justiniani hæc tempora viderunt quoque Hermolaum, Constantinopolitanum grammaticum, qui in schola Eugenio successit, ac Stephani grammatici ἐθνικὰ b in compendium redegit, atque illud nuncupavit Justiniano: ut ex Suida cognoscere est. Stephanus iste, quem diximus, Byzantinus fuit, ejusque libri de populis atque urbibus meminit & Tzetzes Chil. III Hist. c. Alteruter autem, Stephanus inquam, aut compendij auctor, Hermolaus, (sed hic potiùs, ut videtur) Byzantinam quoque historiam composuit. Ostendunt hoc ista compendij verba in Γότθοι: Ὡς c εἴρηταί μοι ἐν τοῖς Βυζαντιακοῖς. Eustathio alteruter istorum κατὰ περίφρασιν signatur. Ut cùm ad versum Dionysij IↃCXCIV adnotat hæc verba: Τὸ d Ἀρμένιον ὄρος, ἀφ' οὗ ῥέειν ὁ Φᾶσις ἄρχεται, ὁ μὲν τὰ ἐθνικὰ γράψας περὶ τὴν ἀρχὴν τῆς Ὑρκανίας εἶναι οἴεται. Similiter appellârat ad versum XXXVIII.

b *De gentibus librum.*

c *Ut dictum mihi in historia Byzantina.*

d *Armenium montẽ, ex quo Phasis fluit, Ethnicorum scriptor in Hyrcaniæ initio esse putat.*

Etiam temporibus Justiniani vixit Petrus orator, & magister, & historicus, qui legatus ad Chosroën missus, mirâ facundiâ ingenia barbarica demulcebat. Scripsit historias, & de statu Reip. teste Suida in Πέτρος. Chosroën autem, ad quem missus fuit, censeo esse Chosroën magnum, qui anno IↃXXXI regere cœpit, ac annis imperavit XLVIII. Fortasse tamen filius ejus intelligi debet, qui, anno duodecimo post Chosroïs Magni obitum, imperium auspicatus est, ac temporibus Mauricij, Phocæ, & Heraclij, regnum tenuit.

Nec prætereundus Nonnosus. Nam historiam edidit, qua legationem suam complexus est ad Æthiopas, & Homeritas, ac Saracenos, aliasque Orientis gentes. Eo ex opere excerpta quædam habemus apud Photium tmem. III. ubi & Justiniani tempore vixisse, aliaque quædam de Nonnoso, & parente ejus Abrahamo, & avo item, refert.

Atque hoc etiam celebrius nomen habuisse videtur Damascius Damascenus: qui quatuor scripsit παραδόξων libros: unum de incredibilibus fictionibus, qui erat capitum CCCLII: alterum incredibilium de dæmoniis narrationum, qui fuit capi-

capitum LII: tertium narrationum incredibilium de animis à morte apparentibus, qui capita continebat LXIII: quartum naturarum incredibilium, cujus capita fuere CV. Horum auctor nobis Photius tmemate CXXX. Atque idem tmemate CLXXX multis de hoc Damascio agit: interque alia nos docet, vitam scripsisse Isidori. Imò apud eundem tmem. CCXLII excerpta quædam ex hac vita invenies. Cùm verò Damascum Syriæ esse civitatem sciant etiam, qui necdum ære lavantur: planè censeo, esse hunc Damascium, philosophum Syrum, quem Suidas ait Stoicum fuisse, Simplicij, & Elamitæ, Phrygum, discipulum, qui tempore claruit Iustiniani. Inter alia autem, quæ scripsisse ait Suidas, etiam est historia philosophica, cujus quoque Suidas meminit in Δῶρος. Gesnerus censet esse eandem, quæ inter notha Galeni opuscula invenitur. Tractat illa de sententiis veterum philosophorum.

CAP. XXIII.

Euagrij Scholastici libri, honores, stylus. Menander Protector. Theophylactus Simocattus. Eius patria, ætas, historiæ argumentum, stylus, & quæ præter historiam scripserit. Leontius, Cyprius episcopus. Auctor Chronici Alexandrini, seu Siculorum Fastorum, & unde hoc nomen habeant. Georgius Pisides. Sophronius Hierosolymitanus. Ioannes Moschi Eviratus.

SUb Tiberio, & Mauritio, claruit Euagrius Scholasticus, scriptor Ecclesiasticæ historiæ, quæ libris sex constat. Eam inchoat, ubi Socrates, ac Theodoretus, desiere: perducit verò usque ad annum Mauritij duodecimum: ut quidem ipse testatur in fine operis, atque ex eo Photius tmem. XXIX. Nam Baronio is est annus decimus. Idē Euagrius in peroratione historiæ suæ commemorat, etiam alterum se volumen scripsisse: quo complexus sit relationes, epistolas, decreta, orationes, disputationes, atque alia. Relationes autem sunt maximâ ex parte ex persona Gregorij episcopi Antiochiæ factæ. Pro duobus autem hisce libris ait gemino se honore esse affectum. Nam à Tiberio

Constantino quæsturâ fuisse ornatum: sed à Mauritio consecutum esse, ut tabulis publicis præesset. Stylus ei non ingratus, ac in dogmatis etiam accuratior est, quàm alij, ut idem Photius indicat. Loca compluria in hac Euagrij historia explicat Iacobus Billius Prunæus lib. I Observationum Sacrarum cap. XXXVIII.

Sub Mauritio vixit quoque Menander Protector. Historiam suam ordiebatur ab obitu Agathiæ. Vide quæ de se ipso scribat apud Suidam.

Junior his paullò fuit Theophylactus ὁ Σιμοκάτης, ut Suidas vocat, sive Σιμόκατος, ut dicitur Tzetzæ [a], & Eustathio [b]. Oriundus erat Ægypto, Photio teste: sed tamen in Græcia natus fuit, ut de se ipse testatur præfatione de Physicis Quæstionibus. Floruit circa annum IↃCXII, quo imperare cœpit Heraclius, Phocæ ejus successor, qui Mauritium interemit. Scriptorem inter recentiores Græcos eximium appellat Casaubonus Animadvers. in Spartianum. De rebus gestis à Mauritio historiam condidit libris VIII, ac prioribus quinque agit de bello ejus adversus Persas: reliquis tribus tractat de iis, quæ gessit adversus Avares, & Sclavos: item de miserabili Mauritij, ac liberorum cæde. Hosce libros cùm post obitum Phocæ de superiori loco populo legeret, ubi ad cædem Mauritij ventum fuit, lachrymas ei excussit: quemadmodum ipse narrat lib. VIII cap. XII. Quæ verò fusiùs suis libris exponit Simocatta, ea breviùs perstringunt Theophanes, Zonaras, Cedrenus, & Nicephorus Callistus: qui & ex Simocatta, vel iis, qui Simocattam exscripserant, illa, quæ de Mauritio scribunt, hauserunt. Stylus ejus venusti aliquid habet: sed dum figuras & scitamenta orationis sectatur, curiosâ nimis curâ in frigidam dictionem, ac puerilem affectationem, incidit: ut quidem Photius censet: qui & ex singulis historiæ ejus libris quædam excerpsit cap. LXV. Præter historiam ejus habemus quoque, tum epistolas morales, rusticas, & amatorias, ab Aldo olim editas: tum physica problemata, quæ primus Lugduni Bat. edidit Bonaventura Vulcanius: postea Andreæ Schotti, & Iani Gruteri beneficio, integriores prodiere in lucem. De Legationum excerptis nihil dicam, quia portio sunt historiæ illius, de quâ antè egimus.

a Chil. 3. hist. 69.

b In Dionysii τῆς περιηγητοῦ versum 730.

Heraclij

Heraclij quoque temporibus vixit Leontius Salaminis, sive Constantiæ, in Cypro episcopus. Calamitates consignavit, quas Ecclesia Dei passa est temporibus Mauritij Imperatoris, & Gregorij M. ut discere est ex Act. IV synodi Nicenæ II. Apud Sigebertum in Catalogo legas, Leontium scripsisse vitam Ioannis Alexandrini episcopi, qui ob summam erga egenos misericordiam, Eleemosynarij cognomen meruit. Puto eundem esse, etsi istic episcopus dicatur fuisse Neapoleos, Cypriorum insulæ. Sane Neapolin Cypriis quoque tribuere videtur Metaphrastes in vita S. Simeonis abbatis.

Ad eadem tempora referri debet scriptor Chronici Alexandrini: quod omne ævum digerit usque ad XX annum Heraclij. Hoc opus in antiqua Siciliæ bibliotheca primus invenit Hieronymus Surita, atque inde ejusdem, & Antonij Augustini operâ, Romam advectum fuit. Hæc caussa est, cur vulgò *Fastos Siculos* appellarint. Meminere jam olim ejus Sigonius, & Panuinus. Ac partem illius Eusebio suo Græcè adjecit Josephus Scaliger, qui eam à Casaubono acceperat. Sed integrum XXXVI aureis Solaribus emtum Augustanæ bibliothecæ per Davidem Heschœlium obtulit Fredericus Sylburgius. Unde, (ultimis duobus annis exceptis, qui ita vetustate erant arrosi, ut legi amplius non possent) exscripsit Matthæus Raderus, cumque interpretatione suâ publici juris fecit. Ac Chronici Alexandrini nomen libro imposuit, eò quòd in frontispicio illud commendet Πέτρου Ἀλεξανδρείας. Ac satis verisimiliter suspicatur, esse hunc Petrũ illum, qui numero quinquagesimus anno Redẽtoris IↃCXL Alexandrinus episcopus fuit, ut ex Chronologia Juris Græco-Latini, quã Marquardo Frehero debemus, cognoscere est. Opus est Chronologis perutile, vel ob multa ex Africano, atque Eusebio, excerpta, quæ frustra alibi quæras.

Temporibus his vixisse etiam invenio Georgium Pisidem. Constantinopolitanæ hic Ecclesiæ diaconus, & chartophylax erat. Condidit poëma de opere sex dierum, quod dicavit Sergio patriarchæ. Constat verò tribus senariorum millibus. Fecit item senarios de vanitate: quamquam horum non meminerit Suidas. Et ista quidem exstant. Sed ex Suida discimus, præterea scripsisse de Heraclio imperatore, de bello Persico, itemque Avarica, idque solutâ oratione: item laudationẽ mar-

tyris Anaſtaſij. Ex hiſtoria de bello Perſico fuit narratio illa de Heraclia, quam Piſidæ acceptam refert Io. Tzetzes Chil. III. Hiſt. LXVI. Meminit & hujus Piſidæ Nicephorus Hiſt. Eccl. lib. XVIII cap. XLVIII.

Etiam vixiſſe tum reperio Sophronium, patriarcham Hieroſolymitanum, qui anno deceſſit IↃCXXXVI. Cùm alia multa ſcripſit, tum vitam B. Mariæ Ægyptiacæ. item de laboribus, certaminibus, & peregrinationibus BB. Petri, & Pauli: cujus libri fragmentum ſupereſt in biblioth. PP.

Æqualis ejus fuit Joannes Moſchi, cognomine Eviratus, monachus. Hic ad eum, quem proximè diximus, Sophronium, librum ſcripſit, nomine Λειμῶνα, ſive Viridarium, vel, ut alij appellant, Παράδεισον. In eo vitas narrat ſanctorum, qui ſub Heraclio, & circa ea tempora, floruerunt. Hodie in capita diviſum eſt CCIX. ſed Photius teſtatur, in quibuſdam libris habuiſſe narrationes CCCXLII. Stylo eſſe humiliori, ac rudiori, idem Photius judicat.

CAP. XXIV.

Ioannis Damaſceni ætas. Tritthemij, & aliorum, de hac error refellitur. An is auctor ſit hiſtoriæ de Barlaam, & Ioſaphat. Stephanus iunior. Damaſceni ἀκρισία in iſtis, quæ de Falconillæ, ac Traiani animis ſcripſit. Baſilius Seleucienſis carmine Theclæ res geſtas ſcripſit. Non videri auctorem eorum, quæ proſâ ſub eius nomine de Thecla leguntur. Nicephori Conſtantinopolitani libri, ſtylus, dignitas, obitus. Videri duos eius nominis fuiſſe. Georgius Syncellus: & cur Σύγκελλος dictus. Euſebium exſcripſit, & caſtigavit: ſed nec rarò ipſe culpandus. Fœdus error eius de Ptolomæo. Georgius Theophanes, è quo ſua hauſit Anaſtaſius bibliothecarius.

TEmpore Leonis Iſauri, qui cœpit regere anno ſalutis IↃCCXVI, item Conſtantini cognomento Copronymi, qui imperare orſus eſt anno IↃCCXLI, claruit Joannes Damaſcenus,

maſcenus, cognomine Chryſorroas, & Manſur, pro quo eum à Conſtantino vocatum Manſeron, ait Theophanes. De ætate ejus valde falluntur, Vincentius Bellovacenſis, S. Antoninus, & Raphael Volaterranus, qui vixiſſe dicunt ſub Theodoſio M. circa annum CCCXC. Quæ ſententia refellitur, non tantùm autoritate Ioannis Hieroſolymitani, qui vitam ejus ſcripſit: ſed etiam invictis argumentis. Nam meminit Damaſcenus Petri Gnaphei, ſive Fullonis, libro de Triſagio, & de orthodoxa fide lib. III. cap. X. Atqui Fullo iſte Leonis & Anthemij temporibus vixit, anno CCCCLXX, & deinceps. Adhæc libro de Hæreſibus nominat Cyrum, Sergium, & Euſtathium, Monothelitas, quos ſynodus ſexta condemnavit. Etiam lib. IV de Orthod. Fide cap. XVII diſputat adverſus Iconomachos. Vidit hoc ex parte Io. Tritthemius. Itaque apud eum in ſcriptoribus Eccleſiaſticis legas, *Ioannem monachum, cognomento Chryſorroam, natione Damaſcenum ex Syria, provocatum ſcriptis Gregorij papæ tertij, ſcripſiſſe & Græcis ſuis Græco ſermone contra Leonem imperatorem, anno* IↃCCXXX. Sed tamen idem Tritthemius, deceptus ab iis, quos antè retuli, & alterum commemorat Ioannem Damaſcenum, qui claruerit ſub Theodoſio M. anno CCCXC. In quo, ut cum poëta dicam,

Longiùs à veri lapſus ratione videtur.

Nam quòd hiſtoriam Barlaam, & Joſaphat, ab antiquiori illo Damaſceno ſcriptum ait, planè fallitur. Nihil enim cauſſæ eſt, cur alium putemus, quàm illum ſub Leone Iſauro. Sed hic aliud etiam in controverſiam venit, an hæc Damaſceni hiſtoria ſit genuina. Vix videtur. Nam in ea jubetur filius regis credere in Spiritum S. à Patre Filioque procedentem. Quod Damaſceni ſententiæ repugnat: ut liquet ex lib. I. de Fide cap. XI. Neque video, ut difficultati huic occurri queat, niſi dicamus, ab Latinis ea eſſe adjecta. Sanè in Billiana editione non habentur, ſeu ea præter codd. veterum fidem Billius ſuſtulerit, ſeu adjecerint priores. Scrupulum quoque iniicere poſſit, quòd Billius in codice quodam adſcriptum reperit nomen Ioannis Sinaitæ: qui temporibus vixit Theodoſij Senioris: ut conſtat ex Paulli Diaconi Hiſtoriæ Miſcellæ libro XIII. Sed eum non eſſe auctorem, evicit idem Billius: qui hiſtoriam hanc, à Trapezuntio parùm fideliter verſam, majori curâ ac fide tranſtulit;

deque auctore ejus solidè disseruit. Præterea scripsit Damascenus vitam æqualis sui Stephani Junioris, qui cùm acriter imaginum cultum defenderet, multùm propterea Constantino Imperatori exosus fuit, graviaque ab eo perpeti coactus est. Etsi verò Damascenus vir foret egregiè eruditus, ac magni nominis: tamen in plerisque credulus fuit plus satis: atque inter cætera judicium desideres in narratione illá de anima Falconillæ precibus B. Theclæ, primæ martyris, ab inferorum suppliciis liberatæ, etsi in gentili errore, & idololatria obiisset. Item quod ait, animam Traiani Imp. similiter pœnis infernis exemtam precibus Gregorij M. Quorum utrumque legas apud Damascenum oratione de his, qui in fide migraverunt. Fortasse aliquis abjudicet propterea orationem illam Damasceno. Sed Bellarminus caussam hanc satis gravem esse minimè putat. *Nam,* inquit, *narrrationes,* quidem, *falsæ esse videntur, & fabulis similiores, quàm historiæ. Sed fieri potest, ut S. Ioannes Damascenus, quamvis alioqui doctus, & prudens, istis narrationibus facilè fidem habuerit, neque de veritate earum investigandá sollicitus fuerit.* Dixerit aliquis, illud de Falconillæ animâ didicisse è Basilio, Seleuciæ episcopo, qui annis penè trecentis antecessit: quippe qui interfuerit synodo quartæ oecumenicæ, eique subscripserit. Equidem non ignoro, legi idem in vita Theclæ sub Basilij Seleuciensis nomine edita à doctissimo viro, Petro Pantino: qui & narrationem de liberata Falconillæ anima defendit in notis suis. Sed persuadere mihi non possum, vitæ ejus scriptorem adeò esse antiquum. Sanè si tanto ante Damascenum aliquis magnæ auctoritatis monumentis suis tale quid consignâsset: puto non altum adeò silentium esset hac de re apud scriptores omnes, qui inter Basilium, & Damascenum vixissent. Verùm, dicat aliquis, Photium disertim testari in bibliotheca sua cod. CLXVIII, à Basilio, Seleuciæ episcopo, primæ martyris Theclæ præclarè gesta, certamina, & victorias esse perscriptas. Dicit hoc quidem Photius, sed ait, ea scripsisse μέτρεσι, sive carmine. Illa verò, quæ primus edidit Pantinus, solutá oratione scripta sunt: ut planè alia sint. Et credo aliquis, cùm legisset Basilium Seleuciensem de Thecla scripsisse, fucum facere voluit lectori, præfigendo tanti viri nomen: quasi idem, & prosâ, & carmine, eandem rem tractâsset: quomodo nempe Tertul-

Tertullianus contra Marcionem fecit, ut alios mittam. Cujuſmodi ſpecioſè dicerentur, niſi quæ libris iſtis traduntur, parùm ejus ævi & eruditionis viro digna viderentur. Neque ſtylus convenit, qui ſanè alius eſt in orationibus hujus Baſilij. Quod neque Pantinus negare audet. Nam tantùm ait, *ſtylum à Photio deſcriptum, quique in homiliis ſub eiuſdem nomine editis compâret, non valde repugnare*: quomodo qui loquitur minimè inficias it, ſtylum aliquantum adverſari. Hæc eò fuſiùs ſum perſecutus, quia & libri illi duo de Thecla pertineant ad præſens argumentum, cùm hiſtoriam promittant primæ illius martyris, etiam celebratæ Tertulliano, Cypriano, Nazianzeno, Nyſſeno, Ambroſio, Epiphanio, Chryſoſtomo, Auguſtino, Sulpitio Severo, ac tot veterum aliis.

Ejuſdem Conſtantini temporibus claruit Nicephorus, patriarcha Conſtantinopolitanus, Theodori Studitæ familiaris. Scripſit ἱϛορίαν σύντομον, ſive breviarium de rebus geſtis à Mauritij cæde uſque ad Conſtantini & Irenes nuptias, hoc eſt Conſtantini annum XXIX, Chriſti IↃCCLXIX. Primus publicavit, ac tralationem ſuam addidit V. Cl. Dionyſius Petavius. Ac ejuſdem etiam ex Theophane luculentum fragmentum adjecit, ſed alîus, ut videtur, operis. Nam dictio non ita conciſa eſt, ac in breviario; ſed fuſior, qualis oratorum eſſe ſolet. Quod ſatis veriſimilem facit ejuſdem Petavij conjecturam, eſſe ex opere aliquo, quo venerationem imaginum defenderit adverſus imperatorem. Dictionis elegantiam etiam Photius Patriarcha laudat cap. LXVI. Addit quoque, eum multos, qui antea ſcripſiſſent, hoc uno hiſtorico opere exſuperâſſe: neque in eo aliud quicquam poſſe deſiderari, quàm quòd brevitas nimia deterat aliquid de ſumma venuſtate. Præfuit Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ annos IX. poſt id tempus ab Imper. Leone Armeno in exilium ejectus fuit: ac ſurrogatus ei Theodotus, ſive Caſſiteras. Auctor Nicephorus junior in Chronologia ſua, quam Latinè jam olim Joachimus Camerarius, Græcè verò cum Euſebij Chronico edidit Scaliger. Eſſe autem Nicephorum hunc alium ab illo, de quo prius dicebam, ſatis inde colligere poſſumus, quòd Chronologus hic patriarchas enumerat uſque ad Photium. Ac prior ille Nicephorus obiit anno IↃCCCXXVIII. qui exilij erat annus XIV. nempe totis

triginta

triginta annis priusquam Photius patriarcha fieret. Quare aut verum est, quod dixi, aut postea quædam Nicephori operi fuere adjecta, ut Gennadio,& plurimis aliis,contigit. In exilio, cujus antea memini, mortuus est sub Leone Isauro: ut constat ex Græcorum Menologio a. d. XIII Maij.

Constantini, & Irenes temporibus claruit Georgius monachus, Tarasij Patriarchæ Syncellus: quomodo dicebatur, qui proximus esset patriarchæ, eique defuncto destinatus esset successor. Vide quæ de ea dignitate annotavit doctissimus Meursius in Lexico suo Mixobarbaro. Syncelli hujus Chronicon ad nos pervenit cum inscriptione istiusmodi, Ἐκλογὴ a χρονογραφίας συνταγεῖσα ὑπὸ Γεωργίου μοναχοῦ, συγκέλλου γεγονότος Ταρασίου πατριάρχου. In hoc volumen Syncellus universum Eusebij Chronicon, nullâ verborum immutatione, transtulit: sed ita, ut perpetuus penè sit in Eusebio insectando, ac raro eum sine contumelia dimittat: quin etiam ἐμβρόντητον b appellet. Interim fatemur, meritò sæpe ab Eusebio dissentire. Verùm enimvero est etiam, cùm Syncellus ipse non minùs latæ sit culpæ reus: quod passim ostendit Scaliger in Animadversionibus Eusebianis. Ut cætera mittam, quanti in Chronologo est stuporis, cùm Ptolomæum Astrologum, & Geographum, qui sub Antonino Pio vixit, æqualem facit Philippo Aridæo! Vixit Georgius hic temporibus Karoli Magni: opusque suum adornavit anno IↃCCCXCII, annis XXI ante obitum Karoli. Morte verò præventus tantùm ad Maximianum, & Maximinum, tyrannos, volumen suum perduxit: quod etiam de eo Cedrenus testatur, item Michael Glycas prope finem partis tertiæ Annalium, Georgium hunc signari censeo à Io. Tzetze Chil. II. Histor. XXXIII, quæ est de Cleopatra & Pharo, ubi inter alios testis laudatur Γεώργιος ὁ χρονικός.

a *Excerpta chronographica, collecta ab Georgio monacho, Tarasii patriarchæ syncello.*

b *Attonitum, ac instar eorũ qui de cœlo tacti sunt, stupentẽ totum.*

Æqualis ei fuit Georgius Theophanes, Confessor, & ruri degentis cœtus præfectus, ut constat ex Michaelis Glycæ Annalium parte III c. Chronicon scripsit uberrimum, quod interpretatus est Anastasius bibliothecarius. Familiaris fuit Georgio Syncello: qui cùm, morte præventus, Chronicon suum tantùm perduxisset usque ad tempora Maximiani, & Maximini; Theophanes reliqua, ipsius Syncelli postulato, pertexuit; nempe usque ad Michaelem, & Theophylactum: unde & in codice

c *Prope fin.*

codice bibliothecæ Christianissimi regis Syncellum hic Theophanes excipit. Miscellæ historiæ collector, uti in prioribus libris, Eutropium, & Diaconum, exscripsit: sic in posterioribus, puta ab initio lib. XVII, sequitur Theophanem, & ita sequitur, ut interpres veriùs sit, quàm scriptor diversus. Atque id vel constare potest ex fragmentis istis, quæ Dionysius Petavius suis in Nicephorum notis inseruit. Nam integer necdum prodiit in lucem. Solùm fragmentum ejus de Moammedicæ sectæ origine, ac dogmatibus præcipuis, in Saracenicis suis edidit Sylburgius, qui & versionem ex Anastasij bibliothecarij historia Ecclesiastica adjecit. Cogitandum autem, an Theophanes hic sit idem, ac Theophanes Byzantius, ex cujus historiarum libris X. quædam de Justino, ac Chosroë, excerpta habemus apud Photium cap. LXIV.

Cap. XXV.

Sergius confessor. Nicetas David. Constantinus Porphyrogennetus, imperator literarum, & literatorum amans admodum. Eius iussu collecti LIII *libri digestorum politicorum & historicorum. Quantum damni ea res dederit Reip. literariæ.*

PErvenimus ad eos, qui nono partæ salutis seculo vixerunt. Ac sub Theophilo quidem, qui patri suo Michaeli Balbo successit, fuisse videtur Sergius confessor. Hic historiam suam cœpit à Michaele Imp. atque inde recurrit ad Constantinum, cui Copronymi cognomen factum: ab eo pertigit usque ad octavum Michaelis annum. Eum Michaelem esse censeo, cui Balbo cognomentum. Saltem Michael Curopalates esse non potest: qui nec biennio toto imperavit. Dictio Sergij perspicua fuit, & minimè affectata; sed nativâ venustate florida, planè qualis Ecclesiasticum scriptorem decet: ut censet Photius biblioth. cod. LXVII.

Simeonem Metaphrastem, uti & Michaelem Psellum, arbitrantur viri doctissimi vixisse temporibus Michaelis III Porphyrogenneti, qui anno salutis IↃCCCXLIII, & proximis XXIII,

imperium in Oriente tenuit. Sed hanc eorum ſententiam refellemus, cùm ad Michaelis Ducæ tempora deventum erit.

At ætate hujus Michaelis Porphyrogenneti, uti & Baſilij Macedonis, qui poſt Michaelem annis rexit XVIII, claruit Nicetas David, Photij patriarchæ Conſtantinopolitani adverſarius. Scripſit vitam Ignatij Monachi, Michaelis Trauli Imp. F. patriarchæ Conſtantinopolitani, quo exacto, Photius ex ſenatore factus eſt patriarcha.

Decimum ſeculum valde fuit obſcurum, ut meritò ait Bellarminus in ſcriptor. Eccleſ. *a* Interea nonnihil lucis accepit à Conſtantino Porphyrogenneto, Leonis filio, principe ſtudiorum amantiſſimo, quæ & non parùm promovit: ut teſtantur Georgius Cedrenus, Zonaras Annal. lib. III, Theodorus Metochita Hiſtor. Rom. lib. II, Michael Glycas Annal. lib. IV, atque alij. Imperator hic, cùm videret hiſtoricorum maximum numerum, & conſiliariorum in iis legendis negligentiam, quò malo iſti occurreret, juſſit flores ex hiſtoricis omnibus excerpi, atque in politicorum uſum digeri in corpus unum: quod in partes LIII, quaſi locos quoſdam, digeſtum fuit. Dubium verò non eſt, quin hæc non minima fuerit cauſſa, cur tot nobiles Græciæ hiſtorici perierint. Nam ut loci illi ſolùm conſuli ac legi cœpere: hiſtorici, ex quibus illa deſcripta erant, deſcribi deſierunt. Ex iſtis autem LIII Pandectarum, ſeu florilegij politici partibus, una duntaxat hodie ſupereſt: nempe illa, quæ *Excerpta legationum* continet.

a In Leone Sapiente.

CAP. XXVI.

Georgius Cedrenus, ſive Ioannes Curopalates, vix treſſis ſcriptor, niſi quà ex Africano, & Euſebio, aliquos purpuræ pannos habet, quos fruſtra alibi quæras. Vera Simeonis Metaphraſtæ ætas adſertur, in qua magni nominis viri aberrarunt. Vitæ Sanctorum ab eo, partim ſignatæ hiſtoricâ fide; partim ex veriſimili, poëtarum more, conſcribillatæ. Michaelis Pſelli

elogium.

elogium. Sub Michaele illum Ducâ vixisse. Possevini ἀλογιστία, & quid eum in errorem induxerit. Pselli de rebus ævi sui historia. Ioannes Xiphilinus. Suidas quando vixerit, & quæ scripserit.

GEorgius Cedrenus, monachus, annales, sive potiùs historiæ compendium, scripsit, ab initio mundi usque ad Isaacium Comnenum; cujus & temporibus vixisse videtur. Is verò Michaeli Stratiotico successit anno Christi CIƆLVII. In rebus Byzantinis Zonarâ paullò diligentior est. In iis autem, quæ Constantinopolitanos Cæsares præcedunt, cedit Zonaræ: à quo & stylo vincitur, uti etiam à Niceta, & Gregora, & aliis. Interim in centone hoc, ac, penè dixerim, quisquiliis istis, aliquos purpuræ pannos reperire est ex Africano ab Eusebio, indeque à compilatore hoc, suo adsuta centoni. Nam ut Africanum Eusebius, Eusebium Georgius Syncellus; ita Syncellum, itemque Theophanem, qui Syncellum continuavit, ad verbum exscripsit Cedrenus. Vocavit verò hoc opus *σύνοψιν*[a] *ἱστοριῶν*. Sed ut ipse mutilârat priores, ita ejus quoque volumen mutilarunt juniores: idque judicio nullo, sine ordine temporum, sine delectu rerum. Fortasse tamen erit, cùm integriùs prodeat. Sanè doctissimus Leunclavius, in notis ad Turcicos annales, monet aliquot se habuisse Cedreni folia, quæ deessent in codd. vulgatis. Ac Josephus Scaliger, suis in Eusebium notis, paginam integram ex Georgio Syncello, atque alia quædam adfert, quæ frustra quæras in excusis. Cæterum historia Cedreni, à morte Nicephori usque ad imperium Isaaci Comneni, etiam legitur sub nomine Joannis Curopolatæ, paucis exceptis: quod Gesnerus monuit. Ac Casaubonus quoque, notis in lib. XVII Strabonis, refert, ut cum à Græculo historiam Curopalatæ emisset, eumque contulisset cum Cedreno, deprehenderit eadem iisdem verbis ab iis dici, ut alteruter necessariò plagiarius sit.

Sub Constantino Duca, vel saltem circa hæc tempora, floruit Simeon Metaphrastes: ut nobis quidem videtur. Nam de ætate ejus adhuc lis est sub judice. Baronij[b] sententia est, vixisse sub Michaele III. hoc est circa annum IƆCCCLX.

a *Conspectum historiarum.*

b *In Ann. Eccl. ad ann. 859.*

Movet illum, quòd Michael Psellus oratione [a] eâ, quam in Simeonis laudem habuit, hunc in modum scribat. *Non enim eum veluti abscissum, aut divisum fuisse dicunt ij, qui viderunt: sed videbatur veluti à quodam vinculo liberari, & hilari nutu se extendere ad ducentes angelos, & quodammodo se ipsum tradebat illorum manibus, ut citò emigraret de corpore.* Ait se audisse hæc de iis, qui viderunt Simeonis ad Deum transitum: unde colligit Baronius, non ita multò obiisse, antequam hæc diceret Psellus. Baronium hac parte sequitur Bellarminus in scriptoribus Ecclesiasticis [b]. Uterque autem extra controversiam ponit, Michaelem Psellum claruisse sub Michaele III. ut antè dixi. Nec negare possum iis temporibus, vel paullò antè, vixisse quendam Michaelem Psellum, (nam id apertè testatur Ioannes Curopalates) sed nego, istum esse nobilem illum philosophum, cujus permulta hodieque supersunt. Neque temere me hac in re à summis viris dissentire, paullò pòst planum faciam, cum de Pselli ætate dicetur. Scripsit Simeon hic vitas sanctorum, easque ad mensium dies digessit. Exstant in bibliotheca Vaticanâ, Bavaricâ, Augustanâ, aliis. Eas Latinè translatas apud Lipomanum, & Surium, habemus. Sed plurima in iis fabulosè scripta sunt. Nempe metaphrastes, ut Bellarminus [c] verissimè ait, *multa addidit ex proprio ingenio, non ut res gestæ fuerunt, sed ut geri potuerunt.* Uterque etiam, tam Baronius, quàm Bellarminus, agnoscit, aliquas vitas à junioribus esse adjectas: nempe omnium eorum, qui vixerint, post annum IↃCCCL, quo Simeonem hunc claruisse arbitrantur. In quo in totum iis assentire nõ possum, cùm Simeon ducentis annis posteriùs vixerit, quàm illi existimarunt: ut mox liquebit. Simeonis hujus mentio fit in Concilio Florentino, & vita Dionysij Areopagitæ.

a *Apud Surium 27 Novembr.*

b *Ad ann. 850.*

c *In catal. scriptor. Eccles.*

Temporibus Michaelis VI Stratiotici, Fl. Isaaci Comneni, Constantini XII Ducæ, uxoris ejus Eudoxiæ, Romani Diogenis, & Michaelis VII Ducæ, floruit Michael Psellus, vir & eruditione & famâ maximus, cujus illustre est elogium apud Annam Comnenam Alexiados lib. V. Etiam Cedreno dicitur τῶν φιλοσόφων ὕπατος [d]: uti & Zonaræ lib. III Annal. Qui etiam scribit, præceptorem fuisse Michaelis Ducæ. Atque ad hunc Michaelem Ducam σύνοψιν legum scripsit versibus politicis. Item responsiones ad diversas quæstiones Theologicas, & omni-

d *Philosophorũ summus.*

omnifariam doctrinam, quæ capitibus constat CXCIV. Tria isthæc in bibliotheca Palatina exstare, scribit Marquardus Freherus in Chronologia sua juri Græco-Romano præfixa. Atque hæc Baronij, & Bellarmini arguunt errorem, de quo in Simeone Metaphrasta paullò ante diximus. Antonius Possevinus agnoscit in Apparatu sacro, eundem Psellum De fide librum scripsisse ad Michaelem Ducam: atque eum librum exstare in bibliotheca imperatoris, quæ est Viennæ. Quare satis mirari non possum, scribere eundem paullò antè, Psellum hunc fuisse præceptorem Leonis cognomento Philosophi: qui anno IↃCCCC etiamnum imperabat. Videor autē videre mihi, quid imposuerit Possevino. Legerat nempe apud Joannem Curopalatem, tempore Michaelis, ac Theodoræ matris, floruisse Leonem philosophum, qui præceptore in Andro usus fuerat studioso quodam homine, Michaele Psello. Hunc Leonem philosophum putavit esse Leonem Imp. cognomento philosophum. Atqui Michael cum Theodora matre rexit anno IↃCCCXLII, ac proximis XXV annis. Leo autem imperare demum cœpit anno IↃCCCLXXXVI. Præterea Leo Imp. natus erat patre imperatore, Basilio Macedone. Leo philosophus, Michaelis Balbi æqualis, non eo commendatur à Curopalate, quòd patrem haberet imperatorem: sed quòd patruus ei foret Ioannes, patriarcha Constantinopolitanus. Sed seu hunc, seu alterum Leonem intelligas, sanè spissus est error Possevini: cùm Leo prior totis annis ducentis; Leo imperator, centum & quinquaginta annis distet à Michaele Stratiotico, & Duca Imperatoribus, sub quibus vixit Michael Psellus. Præter librum de septem synodis, in quo de tempore synodorum falli interdum videtur: præter item dioptram, sive dissertationem animi, & corporis, quod opus est partim theologicum, partim historicum, ut Simlerus [a] ait: præter item alia tam multa, quorum meminere Gesnerus, & Possevinus: scripsit quoque historiam, quod initio historiæ suæ testatur Cedrenus. Et inde quædam referre se dicit Zonaras lib. III. in Isaacio Comneno, item in Romano Diogene: similiterque Theodorus Metochites facit lib. II. Hist. Sacr. Meminit & Michael Glycas in Annalibus.

a *In app. bibl. Gesn.*

Præter istos sub Constantino XII, cognomento Ducâ, (cujus uxori Eudoxiæ tribuitur Cento Homericus de Christo)

 claruit

claruit Ioannes VII ejus nominis, patriarcha Constantinopolitanus LXXVIII, cognomento Xiphilinus: de quo sic Glycas Annalium parte IV: *Constantino patriarchâ mortuo, Ioannes Xiphilinus monachus in eius locum suffectus est, vir omnino propter eloquentiam, doctrinam, prudentiam, virtutem, admirandus. Trapezunte oriundus, vitam in Olympo religiosis exercitiis deditam agebat: unde vi pertractus est ad hanc dignitatem, tanquam inter alios eximius.* Xiphilinus hic Dionis historiam in compendium redegit: nisi cum nonnullis nepotem ejus fuisse, malis.

Suidam vixisse censeo temporibus Alexij Comneni, qui imperare cœpit anno cIↃLXXXI, atque annis imperavit XXXVIII. Sanè Suidam ante annos claruisse quingentos, etiam judicium est doctissimi Casauboni [a]. Etsi autem, quantum ad lexicon, propriè historicus non est: tamen magnam partem operis sui historiis farcivit: quas & à se, ac discipulis suis, Latinè translatas seorsim edidit Wolfius. Videtur verò & alia scripsisse. Sanè Σουΐδας ἐν Θεσσαλικοῖς citatur ab Apollonij scholiaste in I Ἀργοναυτ. Et eopse libro legas, Σουΐδας [b], καὶ Ἀριστοτέλης, οἱ περὶ Εὐβοίας πραγματευσάμενοι. Imò Suidam ἐν γενεαλογίαις citat Stephanus in Ἄμυρος. Sed cùm Suidas ipse meminerit Hermolai, qui Stephani epitomen scripsit: vel alius iste Suidas erit; vel antiquior multò fuerit Suidas, quàm dicebamus: illa autem, propter quæ junior creditur, ab recentioribus adjecta videri possint.

a *In exercitat. I. ad apparatum Annal. num. 25.*

b *Suidas, & Aristoteles, qui de Eubœa tractarunt.*

CAP. XXVII.

Ioannis Zonaræ ætas, honores, historia universalis, incuria. Annæ Comnenæ genus, eruditio, historia, fides. Michaelis Glycæ historia quadripartita. Constantinus Manasses. Ioannes Tzetzes.

EXtremis Alexij hujus temporibus, item sub Ioanne Comneno, floruit Ioannes Zonaras. Hic priùs maximos in Constantinopolitano imperio honores gessit. Nam magnus in eo Drungarius, & protosecretarius fuit. Postea, monachus factus, scripsit historiam καθολικὴν, ab initio mundi usque ad sui ævi imperatoris, Alexij Comneni, obitum: qui incidit in annum

annum Chr. cIɔcxviii. Majorem verò curam, atque industriam meritò in eo desideramus. Sed illud maximè mirandum, virum usque adeò experientem, etiam in sui temporis rebus, pleraque perfunctoriè tantùm dicere: cùm multa magnaque iis temporibus gesta sint, orientali orbe cum occidentali quasi concurrente. Sanè pauca sunt, quibus Alexij Comneni vitam perstrinxit.

Sed bene est, quòd hunc Zonaræ defectum supplevit Alexij imperatoris filia, Anna Comnena: de cujus eruditione ita Zonaras a ipse, Τῆς b ἐν λόγοις παιδείας ἀντείχετο, καὶ τὴν γλῶτταν εἶχεν ἀκριβῶς Ἀττικίζουσαν, καὶ τὸν νοῦν πρὸς ὕψος θεωρημάτων ὀξύτατον. Scripsit hæc libros quindecim de rebus gestis patris sui, quos Alexiada vocavit. Horum octo primos ex Augustana bibliotheca edidit David Heschœlius. Multa verò de parente suo longè aliter narrat, quàm Latini solent: qui omnes prope, si unum excipias Albertum, Canonicum Aquensem, Cæsarem eum describunt, tanquam hominem fraudulentum, ac perfidum. Sed satis verisimile est, tum Latinos suo erga Græcum Imperatorem odio, tum filiam Comnenam amori erga patrem suo, aliquanto ampliùs indulsisse, quàm per leges historię liceret.

a Tom. 3. pag. 242.

b *Studiis erat addicta, & exquisitè Atticissabat, & acutissimo erat ingenio ad abstrusissimas quasque contemplationes.*

Iisdem temporibus fuit Michael Glycas, Siculus. Scripsit annales quadripartitos, opus non historicum modò, sed etiam physicum, & theologicum. Primâ parte agit de operibus sex dierum. Alterâ de rebus gestis ab orbe condito usque ad natum Christum. Tertiâ persequitur res à Christo usque ad Constantinum M. Quartâ Cæsarum Byzantinorum res tractat usque ad obitum Alexij Comneni, qui successorem reliquit Joannem Comnenum, anno, ut antea diximus, cIɔcxviii. Exinde usque ad captam Constantinopolin perstrinxit res Byzantinas Leunclavius: qui uti primus Glycæ nobis interpretationem dedit, ita ei suum quoque historiæ Byzantinæ supplementum adtexuit.

Paullò Glyca junior fuit Constantinus Manasses, scriptor non aspernandus, præsertim in rebus Byzantinis. Scripsit versibus politicis σύνοψιν ἱστορικὴν: quam Latinè vertit doctissimus Leunclavius: Græcè autem primus edidit V. Cl. Joannes Meursius. Comprehendit res ab initio mundi usq; ad finem imperij Nicephori Botoniatæ, initium autẽ Alexij Comneni: quod incidit

in

in annum cIↄLXXXI. Vixit autem circiter LXXX annis pòst: nempe circa annum cIↄCL, temporibus Manuelis Comneni, ut cognoſcitur ex deſcriptione Theodoſij II, ubi Manueli Comneno, imperatori ſuo, diutinum precatur imperium. Item ex lemmate prooemij, unde videmus opus ſuum nuncupâſſe Manuelis hujus fratriæ, Irenæ, Andronico nuptæ.

Circa hæc tempora etiam claruit Joannes Tzetzes, Iſacij Tzetzæ, ejus, qui in Lycophronem ſcripſit, frater. Hic, præter commentarios ſuos in Heſiodum, etiam Variam hiſtoriam ſcripſit verſibus politicis, non autem jambicis, quod Geſnerus putavit. Ipſe Chiliade XI a, ſe vivere dicit annis centum poſt Michaelem Pſellum, qui pulicis encomium ſcripſit. Vixerit igitur circa annum cIↄCLX.

a Pag. 218.

CAP. XXVIII.

Ephraëm, poëta hiſtoricus. Theodori Metochitæ ætas, ſcripta partim edita, partim inedita, eruditio varia, dictio, obitus. Nicephori Gregoræ hiſtoria, ac de eius fide, ſtylo, & iudicio, iudicatum. Ioannis Cantacuzeni dignitas, hiſtoria ſub ficto Chriſtoduli nomine edita, atque eius utilitas.

SEculi quartidecimi initio claruit Ephraëm ille, qui vitas principum Conſtantinopolitanorum jambico carmine perſcripſit: ut quidem Raphael Volaterranus annotavit: qui & opus hoc in bibliotheca Vaticana cerni ait.

Tum quoque, de quo exploratiora dicere poſſumus, Theodorus Metochita vixit: quippe quem Andronicus Palæologus, ejus nominis primus, magnum logothetam fecerit: poſtea autem junior Andronicus Didymotichum, quod maritimum Bithyniæ eſt oppidum, unà cum Beco ac Melitenione relegârit. Theodorus hic ſcripſit compendium hiſtoriæ Romanæ ab Julio Cæſare uſque ad Conſtantinum Magnum. Id vir ſummus, Joannes Meurſius, primus edidit, & interpretationem ſuam, ac notas addidit. Alia quoque multa fecit: eaque inter Paraphraſin in Phyſicos Ariſtotelis libros. Hanc Latinè vertit

Gentianus

Gentianus Hervetus. Præterea ſcripſit Hiſtoriæ ſacræ libros duos: item Conſtantinopolitanæ hiſtoriæ librum unum. Utrumq; opus exſtat in bibliotheca clariſſimi Meurſij. Ejuſdem Theodori centum & viginti capita philoſophica & hiſtorica ſuperſunt in bibliotheca ea, quæ eſt Auguſtæ Vindelicorum. Alia quoque, eaque philoſophica, deliteſcunt in bibliothecis Germaniæ, & Hiſpaniæ. Nicephori Gregoræ *a* hujuſmodi
a Lib. 7.
de eo judicium eſt, fuiſſe multijugæ eruditionis, &, quod de Longino Eunapius dicebat, βιβλιοθήκην ἔμψυχον *b*: ſed ingenio
b Bibliothecam vivam.
ſuo, & naturali facundiâ contentum, veterum imitationem neglexiſſe: atque inde contingere, quòd dictio ejus aures radat, ac veluti pungat, quemadmodum ſpinæ ſolent eos, qui roſas carpunt. Obiit anno Chriſti cIↃCCCXXXII, ac defunctum oratione funebri laudavit idem Gregoras. Apud quem plura de hoc Metochita vide lib. VII. VIII. IX. Adeatur & Phranzes lib. I. cap. IX. itē Cantacuzenus lib. I. cap. LIX. & lib. II. cap. I.

Proximus Metochitæ huic eſto Nicephorus Gregoras: quippe qui & literas ab eo accepiſſe ſe referat, &, ut diximus, oratione ſuâ mortuum honeſtârit. Hic hiſtoriæ Byzantinæ undecim ſcripſit libros, quibus complexus eſt res annorum CXLV, à Theodoro Laſcare priore uſque ad ſuam ætatem, ſive obitum Andronici Palæologi poſterioris, qui incidit in annum Chr. cIↃCCCLXI. Hunc primus cum tralatione ſuâ publicavit Hieronymus Wolfius. Fragmenta verò quædam, quæ in vulgatis editionibus deſiderabantur, nuper, cum Nicephori Conſtantinopolitani patriarchæ breviario, edidit Dionyſius Petavius. In rebus Andronici, in cujus morte deſinere eum diximus, minùs fidem meretur. Sanè Cantacuzenus hiſtoriæ ſuæ lib. IV. cap. XXIV, & XXV, valde eum exagitat, tanquam levem, & mendaciorum manifeſtum. Nempe Nicephorus in aula vixit Andronici avi, nec res nepotis tam exactè potuit nôſſe, quàm Cantacuzenus. Simul etiam affectu abripiebatur, quo minùs cerneret verum. Impensè enim favebat avo adverſus nepotem, inter quos de imperio certabatur. Neque de Andronico ſolùm, ſed de Cantacuzeno etiam mentitur. Sed illa, quæ de hujus geſtis ſcribit, vel in bibliotheca quadam cum blattis tineiſque rixantur; vel penitùs interciderunt; quod veriùs puto. Plura de Gregora ſi voles,

vide quæ ipse de se scribit lib. VII. VIII. IX. Ad stylum quod attinet, longè vincitur à Niceta Choniate, cujus historiam excipit. Siquidem redundans est, atque alia vitia trahit ab ævo suo. Multa etiam de se miscet parùm decorè, vel ineptè potius. Sed de rerum caussis satis idoneus judex esse solet. Vide de eo judicium summi viri Justi Lipsij notis in lib. I Politic.

Nec præterire fas est Joannem Cantacuzenum, qui ex imperatore monachus factus, ac pro Joanne Josaaphus dictus, sub nomine Christoduli luculentam condidit historiam de imperio Andronici junioris, & suo. Constat id opus libris IV, cujus priores duo præcipuè sunt de rebus Andronici: posteriores de iis, quæ ipse post obitũ Andronici gessit. Factus verò monachus fuit anno cIↃCCCLX. Eò autem majoris historia ejus fieri debet, quia scripta est ab illo, non qui umbraticam semper vitam egisset: sed qui primùm magnus fuerit domesticus: ac post obitum Andronici junioris, liberorum ejus tutelam obtinuerit: & mox (ita volente Senatu, & imperij rebus exigentibus) imperator creatus sit, & in ea dignitate prudenter & fortiter se gesserit. His illud accedit, quòd non de rebus scripsit parùm sibi perspectis; sed quibus ipse interfuit, atque adeò præfuit. Sanè inter recentiores Græcos non ei quemquam puto præferri oportere.

CAP. XXIX.

Nicetas Choniates. Eius historiæ argumentum, & stylus. Ioannes Logothetes. Eius elogium ex Georgio Cyprio, sed immodicum. Georgij Pachymeris dignitas, & historia.

SEquitur seculum tertiumdecimum, cujus initio claruit Nicetas Acominatus Choniates, vir dignitate in Constantinopolitano imperio illustris. Hic libris XXI complexus est historiam annorum LXXXV: nempe ab obitu Alexij Comneni, ubi desierat Zonaras, usque ad annum cIↃCCIII. Diligens fuit Homeri lector, ac imitator, adeò ut ob poëticam atque insolentem dictionem quandoque durior fiat: cumprimis in præfatione, quæ sanè salebrosa. In cæteris molliùs fluit. Quod

& de

& de se in præfatione promittit. Ut mihi quidem videatur præfatione eâ ostentare voluisse, quantus logodædalus foret: quod similiter in historia si fecisset, næ ille multò etiam minus laudis, quàm nunc habet, mereretur.

Temporibus Michaelis Palæologi floruit Joannes Logothetes Acropolites. Chronicon scripsit Constantinopolitanum, quod continet historiam annorũ LVIII, nempe ab anno cIↃccIII, quo Balduinus Flander Constantinopolim cepit, usque ad annum cIↃccLXI, quo Michael Palæologus Constantinopolin eripuit Balduino secundo, atque iterum imperium Græcis vindicavit. Scriptorem hunc Nobilissimi Jani Duzæ filiis, Georgio, & Theodoro, debemus: quorum ille Constantinopoli eum advexit: hic post obitum fratris cum interpretatione, & notis, in lucem edidit. Quantus vir hic Logothetes fuerit, cognoscere est ex præmisso ei encomio Gregorij Cyprij, patriarchæ Constantinopolitani centesimi undecimi: quo de viro Onuphrius Panuinus in Chronico ad an. cIↃccxxxIV. Ait verò Gregorius hic, Ioannẽ Logotheten omnibus suâ ætate palmam eruditionis præripuisse: fuisseq; alterum Aristotelem in disserendo, & rerum naturalium cognitione: alterum item Platona, si divinorum notitiam, & eloquentiam, spectes. Hoc profectò nõ est malignè laudare. Sed chronicon ejus, quod habemus, fidem adimit, præsertim de tantâ viri facundiâ. Nempe liberale adeò elogium amicitiæ datum, quæ fortasse cum Logotheta intercessit. Vel id tribuemus seculi vitio, quo, quantæ essent Platonis, & Aristotelis virtutes, nemo satis capiebat. Interea, quod nulli ait eruditorum seculi sui secundum fuisse, id cur inficias eam, nihil equidem caussæ video.

At circa annum cIↃccLXXX florebat Georgius Pachymeres, Constantinopoli oriundus, sed Niceæ ortus, atque educatus, in sacerdotũ numerum cooptatus, etiam protecdici, & dicæophylactus honore auctus. Hic præter eum, quẽ in Dionysium Areopagitam commentarium habemus, etiam historiam scripsit, quã orditur à temporibus Michaelis Palæologi, sub quo vixit. Opus hoc, sed mutilum, adservatur in bibliotheca Augustana: ex quo quædã excerpsit, & Nicephoro Gregorę subjecit, Hier. Wolfius. Partẽ verò illorũ, quæ in Augustano codice desiderabantur, cum Nicephori breviario Græcè nuper edidit Dionysius Petavius.

CAP. XXX.

Georgius Gemistus, deque eius stylo iudicium Antimachi. Georgius Phranza. Eius dignitas, & quando historiam ad finem perduxerit. Laonicus Chalcocondylas.

SUperest seculum decimumquartum, quo capta est Constantinopolis. Eo fuit Georgius Gemistus, philosophus, & mathematicus, cognomine Pletho, patriâ Constantinopolitanus, æqualis Bessarionis Cardinalis, patriarchæ Niceni, & Michaelis Apostolij Byzantini, cujus de parœmiis librum habemus. Inter alia scripsit libros duos de gestis Græcorum post pugnam ad Mantineam. Hic verò ita placuit M. Antonio Antimacho, qui eum Latinè vertit, ut diceret, non tantùm esse verbis aptum, pressumque: sed etiam artificio tanto, tantâ lenitate ac rerum copiâ ferri, ut post Herodotum, ac Thucydidem, cùm antiquissimis terræ Græciæ scriptoribus non immeritò comparari possit.

Post annum CIↃCCCCLIII, quo effera Turcarum rabies Constantinopolin abstulit Reip. Christianæ, duo præcipuè, qui non multò pòst vixerint, historici celebrantur. Unus est Georgius Phranza Protovestiarius, hoc est regiarum vestium custos, ac præfectus. Is, nobilium quorundam Corcyræorũ rogatu, Chronicon scripsit de rebus Byzantinis, ac Peloponnesiacis: quas magnam partẽ viderat, plerisq; etiam præfuerat. Finivit hoc opus anno Christi CIↃCCCCLXXVII, ut ipse in Chronici calce testatur.

Alter est Laonicus Chalcocondylas Atheniensis. Hic Græcè historiam Turcicam libris X condidit. Orditur ab Otomanno, Orthogulis filio, qui regnare cœpit circa annum CIↃCCC. Desinit in annum CIↃCCCCLXIII, quo Mahometus II bellum à Venetis & Matthia Ungariæ rege illatum, fortiter repulit. Sed ætatem ad annum usque CIↃCCCCXC, vel ultrà, perduxit.

Atque hîc finem faciam, tum de iis, quorum tempora in aperto sunt: tum illis etiam, quorum licet ætas in obscuro esse existimetur, conjecturâ tamen non penitùs abludente à vero aliquid mihi colligere posse visus fui.

FINIS LIBRI SECVNDI.

GERARDI IOANNIS VOSSII
DE
HISTORICIS GRÆCIS
LIB. III.

NOVAM nunc telam ordiar, illos etiam expositurus, quorum de ætate nihil in præsentiâ occurrit. In his autem, quod in negotio non planè absimili jam Augusti ævo Verrius Flaccus, & postea complures alij fecerunt, non alium servabo ordinem, quàm literarum. Si ad pompam hoc aliquis minùs facere existimabit: equidem non repugnabo, dummodo sic quoque studiis bene consuli, mecum fateatur.

Abas sophista, præter artem dicendi, etiam commentarios historicos edidit: teste Suida.

Abidenus, qui & Abydinus, de Chaldæorum & Assyriorum rebus scripsit. Eusebius lib. I Chronicorum [a]: Ἀβιδηνὸς περὶ τῆς τῶν Χαλδαίων βασιλείας: & alibi [b] eodem opere legas, Ἐκ τῶν Ἀβυδηνοῦ Ἀσσυριακῶν. Iisdem verò in locis fragmenta quædam Abideni Eusebius adfert. Quin Scipio Tettus Assyriam Abideni historiam inter eos refert scriptores, quorum libri in Italia Mssi adserventur. Vide & aliquid de Abideno dictum nobis suprà lib. I. cap. IX.

a *Pag. 5 thesauri Temp. à Scalig. editi.*
b *Pag. 13 & 41.*

Abroni quoque Atheniensi aliquis fortasse hîc locus debetur, quando ad historiam, sive antiquitates Græciæ, pertinebant ea, quæ de festis & sacrificiis veterum prodidit. Stephanus: [c] Βατὴ, δῆμος τῆς Αἰγηΐδος φυλῆς, ὅθεν ἦν Ἄβρων, ὁ Καλλίου ἐξηγητὴς, περὶ ἑορτῶν καὶ θυσιῶν γεγραφώς. Scripsit & περὶ παρωνύμων, cujus operis idem meminit in Ἄργος, Ἀθῆναι, & alibi sæpe. Alius fuit Abron, Phryx, aut Rhodius grammaticus, qui Romæ Rhetorica docuit, servis parentibus procreatus, ut ex Hermippo tradit Suidas.

c *Bate, vicus tribus Ægeidis, unde erat Abro, Calliæ interpres, qui de festis, & sacrificiis, scripsit.*

Aceſander Cyrenaicam condidit hiſtoriam. Cujus primum citat librum Apollonij interpres in lib. IV. Ἀκέσανδρος ἐν πρώτῳ περὶ Κυρήνης.

a De urbibus. Aceſodorus, Ἀκεσόδωρος, Megalopolita, περὶ πόλεων a ſcripſit, teſte Stephano in Μεγάλη πόλις. Niſi Ἀκεστόδωρος legendum: de quo nunc dicam.

Aceſtodorus, Ἀκεστόδωρος, citatur à Plutarcho in Themiſtocle, ubi ex eo refert, Xerxen ante pugnam Salaminiam, claſſem & aciem ſpeculatum fuiſſe in Megaridis confinio, ſuper colles, quos Cerata appellant. Meminit & etymologici magni ſcriptor in Δωδωναῖος, ubi ait, Ἡ ἱστορία παρὰ Θρασυβούλῳ, καὶ Ἀκεστοδώρῳ.

b Aceſtor opere de Cyrenarum urbe. Aceſtor, Ἀκέστωρ ἐν τοῖς περὶ Κυρήνης b citatur ab Apollonij ſcholiaſte in lib. II.

Aceſtorides quatuor ſcripſit libros de quaq; urbe fabularum, τῶν κατὰ πόλιν μυθικῶν. Quibus multa quidem vera retulit, ſed multa etiam fabuloſa adſperſit: & propterea, ut calumniam effugeret, μυθικὰ ipſe inſcripſit: ſimul ut titulo incunditatem operis indicaret. Auctor Photius tmem. CLXXXIX. Proſâ ſcripſiſſe, interque alia quædam tradidiſſe de mirabili ac monſtroſa hominum quorundam formâ in India; teſtis eſt Tzetzes Chil. VII. Hiſtor. CXLIV.

c Hiſtoriam miſcellaneam. Achilles Statius ſcripſit ἱστορίαν σύμμικτον c, in qua multorum magni nominis virorum meminerat. Teſtis Suidas, qui addit de Etymologia etiam ſcripſiſſe, itē de Sphæra, adhæc de amoribus Clitophontis & Leucippes; quod opus exſtat: uti & ejus manuductio in Arati phænomena, quæ unà cum Hipparcho Bithyno ex bibliotheca Medicæa edita eſt curâ P. Victorij. In octo illis libris de fictis Clitophontis & Leucippes amoribus dictione utitur planè venuſtâ, & omnino qualis eſſe debet

d Amatorius ſermo. λόγος ἐρωτικός d. Tandem fuiſſe Chriſtianum factum; atque ad epiſcopatum etiam perveniſſe; ex Suida diſcimus.

Adæus Mitylenæus de ſtatuariis librum reliquit. Athenæus lib. XIII. Ἀδαῖος ὁ Μιτυληναῖος ἐν τῷ περὶ ἀγαλματοποιῶν. Eſt idem Ἀδαῖος, qui ἐν τοῖς περὶ διαθέσεως ab eodem citatur lib. XI.

Ἀδέσποτοι ſive incerti atque ἀνώνυμοι longè plurimi à veteribus citantur: de quibus ſeorſim aliquando, σὺν Θεῷ, agemus.

Ægias

Ægias Αἰγίας à Clemente citatur lib. 1 Στρωμ. ubi ex eo commemorat, quæ de Ilij capti tempore ſcripſerit. Sed, qui Ægeas eſt Clementi, is Euſebio, in præparat. Euangelicâ Clementem exſcribenti, eſt Agis.

Aëthlius, Αέθλιος a ὁ Σάμιος ἐν πέμπτῳ Σαμίων ὅρων Athenæo citatur lib. XIV : ubi tamen vulgò corruptè eſt ὡρίων : ſed veram lectionem vidit Caſaubonus ad eum librum cap. XIX. De Junone Samia quæ Aëthlium ſcripſiſſe ait Clemens in προτρεπτ. ea ſine dubio fuere ex prædicto opere. Ac meminit horum quoque librorum Etymologici magni auctor in Νένωτ: ubi legas, Ἄθλιος ἐν τοῖς Σαμίων ὅροις.

a *Æthlius Samius libro quincto de finibus Samiis.*

Agatharcides Samius in ſecundo rerum Perſicarum laudatur Plutarcho in parallelis minoribus cap. 11. Eundem Plutarchus junior libro de Fluminibus citat ἐν τοῖς Φρυγιακοῖς b. Et alibi in quarto περὶ λίθων c. Fortaſſe idem eſt, ac Cnidius: de quo dictum lib. 1. cap. XX.

b *In rebus Phrygiis.*

c *De lapidibus.*

Agathocles Babylonius Cyzicenorum res ſcripſit. Ex eo opere narrat Athenæus lib. 1, ut Cyrus, primus Perſarum rex, Pytharcho Cyziceno, quem impensè amabat, ſeptem donârit civitates: ille autem opibus iis inſoleſcens, patriæ tyrannidem affectârit, exercitu adverſus eam conſcripto: Cyziceni verò fortiter ſe defenderint. Meminit & lib. IX: Ἀγαθοκλῆς d ὁ Βαβυλώνιος ἐν πρώτῳ περὶ Κυζίκου φησὶν οὕτως. Tertium ejus operis citat lib. IX. Sed quem in primo & nono vocat Babylonium, eum hic ἁπλῶς nominare eſt contentus: at lib. XII Cyzicenum appellat. Sic enim ſcribit: Μνημονεύει e δ᾽ αὐτῶν Ἀγαθοκλῆς ὁ Κυζικηνὸς ἐν τρίτῃ τῶν περὶ τῆς πατρίδος. Perſuadere mihi non poſſum, diverſos eſſe: ſed potiùs cenſeo, ex cognomentis unum fuiſſe patriæ nomen, alterum domicilij: cujus generis exempla multa adduximus ſuperioribus libris. Stephanus in Βέσβικος ſimpliciter nominat: Ἀγαθοκλῆς f ἐν πρώτῃ περὶ Κυζίκου. Item Feſtus in Romam: *Agathocles*, inquit, *Cyzicenarum rerum conſcriptor*. Ubi illuſtrem ex eo locum refert de Romæ origine. Eundem verò cenſeo, cujus ὑπομνήματα citat Apollonij ſcholiaſtes in lib. IV, ubi ex ſeptimo commentariorum ejus quædam adfert de inſula Sacra, & Strongyle. Sed fuit præterea Agathocles Chius, rei ruſticæ ſcriptor, de quo Varro, & Columella: uterque lib. 1. de R. R. cap. 1. Eſt iſte, de quo Plinius, cum

d *Agathocles Babylonius libro primo de Cyzico ſic ait.*

e *Meminit verò eorum Agathocles Cyzicenus in tertio de patria.*

f *Agathocles in primo de Cyzico.*

cum alibi, tum lib. XXII. cap. XXI, de soncho agens, *Agathocles*, inquit, *etiam contra sanguinem tauri demonstrans succum eius.* Est & Agathocles Atracius, quem de piscibus solutâ oratione scripsisse, auctor est Suidas. Præterea Agathoclem Samium ἐν τῇ Πεσσινουντίων πολιτείᾳ [a] citat Plutarchus de Flum. Atque idem Agathoclem Milesium laudat ἐν τοῖς περὶ ποταμῶν [b].

Agathon Samius libros edidit rerum Scythicarum. Plutarchus de Flum. Ἀγάθων [c] ὁ Σάμιος ἐν β΄ Σκυθικῶν. Idem citat secundum περὶ [d] ποταμῶν. Ex Agathone hoc quædam de Busiride hospites mactante, posteaque ab Hercule interfecto, refert Plutarchus in parallelis minoribus cap. XXXVIII.

Agathonymus de Persiæ rebus scripsit. Ἀγαθώνυμος ἐν Περσίδι apud Plutarch. de Flum.

Agathosthenes in Asiaticis carminibus citatur à Germanico in Aratea: ubi ex eo refert, Cynosuram fuisse Jovis nutricem, unam ex Idæis nymphis. Nec dubito, quin idem opus signet Tzetzes Chil. VII Hist. CXLIV, ubi aliqua de mirandis hominum formis tradidisse, testatur.

Agesilaus scripsit de rebus Italicis: ex quorum tertio historiam seu fabellam de Fulvio Stello, ejusque filia Epona, quæ præesse Deis postea credita est, Plutarchus commemorat in Parallelis minoribus cap. XXIX.

Aglaosthenes, qui corruptè in libris nonnullis Aglosthenes, vel Æglosthenes, imò & Ædosthenes vocatur, historiam rerum Naxicarũ consignavit. Hyginus in poëtico astron. ubi de arcto minore loquitur: *Hanc Aglaosthenes, qui Naxica conscripsit, ait, Cynosuram esse unam de Iovis nutricibus ex Idæis nymphis.* Idem opus signat Germanicus Cæsar in Aratea Phœnomena: *Aglaosthenes dicit, Iovem in aquilam transfiguratum, Naxiam regionem, ubi nutritus fuerat, petiisse, & regnum accepisse. Egresso verò de Naxo, cùm adversus Titanas profisceretur, & sacrificium faceret, aquilam ei in auspicio apparuisse, quam bono omine acceptam tutelæ suæ subiecisse.* Quem locum intelligit Lactantius lib. I. cap. XI, ubi sic scribit: *Cæsar quoque in Arato refert, Aglaosthenem dicere, Iovem, cùm ex insula Naxo adversus Titanas proficisceretur, & sacrificium faceret in litore, aquilam ei in auspicium advolâsse, quam victor bono omine acceptam tutelæ suæ subiugârit.* Meminit Aglaosthenis quoque Plinius lib. IV cap. XII. ubi ex eo tradit, Delum,

a *In Pessinuntiorum Rep.*
b *In iis, quæ de fluminibus scripsit.*
c *Agathon Samius secundo rerum Scythicarum.*
d *De fluviis.*

Delum aliter dictam Cynthiam. Item Jul. Pollux lib. IX. cap. VI.

Agriopas Ὀλυμπιονίκων historiam texuit. Plinius lib. VIII Hist. Nat. cap. XXII. *Itaque Agriopas, qui Olympionicas scripsit, narrat, Demænetum Parrhasium* (Demarchum vocat Pausanias [a]) *in sacrificio, quod Arcades Iovi Lyceo humanâ etiam tum hostiâ faciebant, immolati pueri exta degustâsse, & in lupum convertisse: eundem decimo anno restitutum athleticæ, certâsse in pugilatu, victoremque Olympiâ reversum.*

a *In Eliacis.*

Agrœtas Ἀγρέτας in decimotertio τῶν Σκυθικῶν citatur ab Apollonij scholiaste in lib. II. idem ἐν γ΄ Λιβυκῶν ab eodem celebratur in lib. IV. Meminit & ejus Stephanus in Ἄμπελος.

Alcetas libros scripsit de iis, quæ Delphis dicata erant. Athenæus lib. XIII. Ἀλκέτας [b] ἐν δευτέρῳ Περὶ τῶν ἐν Δελφοῖς ἀναθημάτων.

b *Alcetas in secundo de donariis Delphicis.*

Alexander Ephesius, cognomento Lychnus, inter illos, qui Ephesum illustrarint, reponitur à Strabone lib. XIV. Verba ejus sunt: Τῶν δὲ νεωτέρων Ἀλέξανδρος ῥήτωρ, ὁ Λύχνος προσαγορευθεὶς, ὃς καὶ ἐπολιτεύσατο, καὶ συνέγραψεν ἱστορίαν, καὶ ἔπη κατέλιπεν, ἐν οἷς τά τε οὐράνια διατίθεται, καὶ τὰς ἠπείρους γεωγραφεῖ, καθ' ἑκάστην ἐκδοὺς ποίημα. *Ex recentioribus fuit Alexander orator, cognomento Lychnus: is & remp. gessit, & historiam conscripsit, ac versus reliquit de rerum cœlestium, ac orbis terrestris partium descriptione, editis de singulis earum poëmatis.* Quod hoc loco Strabo dicit, præter historiam versus fecisse, id etiam cognoscimus ex Eustathio in Dionysij περιηγ. vers. IↃLVIII, ubi versum hunc de Hercule, æneo lebete in Erythian navigante, adducit: Χαλκείῳ [c] δὲ λέβητι μέγαν διενήξατο πόντον. Item ex Stephano, qui in Λάπηθος versum unum refert, & alios duos in Ταπροβάνη. Quod verò orbis terrestris partes descripsisse dicit Strabo, id ex eodem Stephano confirmatur, qui ejus Asiam, ac Libyam citat in Χαονία. Denique ex opere de rebus cœlestibus, eidem Straboni laudato, absque dubio sunt versus de harmonia cœlesti, quos Heraclides Ponticus adfert libello de allegoriis Homericis. Quod argumentum in historia sua tractârit, id non dicit Strabo; nec alibi legisse memini; nisi idem est, qui de philosophis, & successione eorum, opus historicum condidit. Meminit Laertius in Socrate, Euclide, Pyrrhone, ac Pythagora,

c *Ferreo verò lebete magnũ transnavit pontum.*

ubi legas, Ἀλέξανδρος ᵃ ἐν ταῖς τῶν φιλοσόφων διαδοχαῖς. Sed fortaſſe ille eſt Alexander polyhiſtor: de quo diximus libro I. cap. XXII.

a *Alexander in ſucceſſione philoſophorum.*

Alexarchum in tertio Italicorum citat Plutarchus in Parallelis cap. VII. Geſnerus in bibliotheca iſtic legiſſe videtur *Alexander*. Nam Alexandrum polyhiſtorem de rebus Italicis ſcripſiſſe ait, atque ejuſce rei auctorem laudat Plutarchum in dicto libello. Sed fallitur. Servius in III Æn. Alexarchum, hiſtoricum Græcum (ſic vocat) teſtem laudat de Epiri, & Campaniæ nomine. Ea quin ex Alexarchi Italicis ſint, dubium non eſt.

Alexis Samius conſcripſit libros de finibus Samiorum. Athenæus lib. XII. Ἄλεξις ᵇ ἐν τρίτῳ Σαμίων ὅρων. Et lib. XIII. Ἄλεξις ᶜ ὁ Σάμιος ἐν δευτέρῳ ὅρων Σαμιακῶν: ubi eo libro retuliſſe dicitur, meretrices, quæ Periclem ſecutæ erant, cùm Samum obſideret, tantopere, proſtituendo ſe, ditatas fuiſſe, ut ædem Veneris, quæ in Samo erat, exſtruxerint.

b *Alexis in tertio de finibus Samiorum.*
c *Alexis Samius in ſecundo finibus Samiacis.*

Alexon Myndius fecit libros narrationum fabuloſarum. Diogenes Laertius in Thalete, Ἀλέξων ᵈ ὁ Μύνδιος ἐν ἐννάτῳ μυθικῶν. At alius, puto, eſt Alexander Myndius, cujus Plutarchus meminit in Marii vita.

d *Alexon Myndius in nono fabuloſorum.*

Ambryon Theocriti Chij vitam ſcripſit, ut Laertius in Ariſtotelis vita auctor eſt: ubi ex eo refert maledicum hoc Theocriti ejuſce epigramma in naturæ promum condum Ariſtotelem:

Ἑρμείου εὐνούχου, ἠδ᾽ Εὐβούλου ἅμα δούλου
Σῆμα κενὸν κενόφρων τεῦξεν Ἀριστοτέλης.

Cujus ſententiam, licet duriuſculè, ſic expreſſeris:

Hermiæ eunuchi, & ſervi monumentum Eubuli
Mentis inanis inane exſtruxit Ariſtoteles.

Amometus de Attacorum gente ſcripſit. Plinius lib. VI cap. XVII: *Et gens hominum Attacorum, apricis ab omni noxio afflatu ſecluſa collibus, eâdem, quâ Hyperborei, degunt temperie. De iis privatim condidit volumen Amometus: ſicut Hecatæus de Hyperboreis.* Antigonus quoque Caryſtius Hiſtor. Mirab. cap. CLXIV. refert ex eo, ſiquis fonti Iſidis cotylam vini infundat, fieri potum bene temperatum. Vocat autem Ἀμώμητον ᵉ τὸν πραγματευθέντα τὸν ἐκ Μέμφεως ἀνάπλουν εἰς τὴν καλουμένην Ἴσιδος κρήνην.

e *Amometum, qui navigationem à Memphi ad fontem Iſidis expertus eſt.*

Amphi-

Amphicrates librum reliquit de viris illustribus: uti Laertius indicat in Aristippo, & Athenæus lib. XIII.

Anaxilai meminit Dionysius initio antiquitatum Romanarum: ubi eum dicit procemium historiæ suæ à vituperatione aliorum orsum esse, idemque factum esse à Theopompo: quorum neutrum ait se imitari velle. Neque, ut puto, alius est Anaxilaus, ex quo Mysonem fuisse Arcadem, Laertius [a] refert. At alius est Anaxilaus comicus, cujus fabulas longè plurimas citat Athenæus. Ἀναξίλας dicitur Etymologo in φιλοδεσποτεύομαι. Alius item est Anaxilaus medicus, quem Plinius laudat in Hist. Nat. lib. XIX cap. I. lib. XXV cap. XIII, & lib. XXX cap. VIII.

a *In Mysone.*

Andriscus Ναξιακῶν [b] libros scripsit, quorum primum citat Parthenius cap. IX. secundum item cap. XIX. Atque ex eodem opere est, quod Athenæus refert in primo: Νάξιοι δὲ, ὥς Ἀνδρίσκος, ἔτι δ' Ἀγαθένης ἱστοροῦσι, Μειλίχιον καλεῖσθαι τὸν Διόνυσον διὰ τὴν τοῦ συκίνου καρποῦ παράδοσιν. διὸ καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ παρὰ τοῖς Ναξίοις, τὸ μὲν τοῦ Βακχέως Διονύσου καλουμένου, εἶναι ἀμπέλινον· τὸ δὲ τοῦ Μειλιχίου, σύκινον· τὰ γὰρ σῦκα μείλιχα καλεῖσθαι. *Naxij verò, ut Andriscus, & Agasthenes referunt, Bacchum appellant Meilichion, quòd dederit hominibus ficum: atque iccirco & apud Naxios facies Dei Bacchi, quem Dionyson vocant, est è ligno vitis: illius autem, quem Meilichion nominant, est è ficu: ficus enim Naxij μείλιχα appellant.*

b *De rebus Naxiacis.*

Andrœtas Ἀνδροίτας ὁ Τενέδιος ἐν τῷ περίπλῳ τῆς Προποντίδος [c] citatur ab interprete Apollonij in lib. II.

c *Andrœtas Tenedius in Propontidis periplo.*

Andron Alexandrinus χρονικὰ condidit: quod Athenæus nos docet lib. IV. Alius ab eo est Andron Ephesius, Laertio memoratus in Pherecyde, & scholiastæ Pindari in Isthm. od. II. ex quo discimus, de septem sapientibus Græciæ scripsisse. Ab hoc quoq; Τρίπους scriptus fuit, ut optimè ostendit Meursius commentario in Apollonium. Ejus operis meminere Laertius in Thalete, Clemens lib. I Στρωματ. Suidas, & Michael Apostolius, uterque in Σαμίων ὁ δῆμος. Alius quoque est Andron Halicarnassensis, qui laudatur Plutarcho in Theseo, Isaacio Tzetzæ ad Lycophronem, scholiastæ Æschyli ad Persas. Ac illa, quæ ex eo scriptores hi referunt, satis verisimilem faciunt conjecturam doctissimi Meursij, existimantis ista citari ex Androne ἐν τῇ ἐπιτομῇ περὶ συγγενειῶν [d], quam memorat

d *In epitome cognationum.*

Apollonij ſcholiaſtes in lib. I. Octavum ejus operis laudat Harpocratio in Φορβάντειον. Denique præter iſtos eſt & Andron Teius, cujus περίπλους citatur à ſcholiaſte Apollonij lib. II. Ac veriſimile eſt, eundem eſſe, cujus librum Περὶ Πόντου a idem celebrat in ſcholiis ad eundem librum. Apollonius in hiſtoria commentitia cap. VIII citat Andronis opus Περὶ b θυσιῶν, πρὸς Φίλιππον. Sed cujus Andronis hoc fuerit, nec addit, nec conjecturâ aſſequi facile eſt.

a *De Ponto.*

b *De ſacrificiis, ad Philippum.*

Andronicus Alypius Syriæ regum, atque aliarum gentium, ut B. Hieronymus auctor eſt, hiſtorias ſcripſit.

Androtion Atticam hiſtoriam edidit: teſte Pauſania in Eliacis, & Phocicis, & Marcellino in vita Thucydidis. Ejus operis liber tertius citatur à Stephano in Ἁλικαρνασσός: quartus in Ἀργοῦσσα, quinctus ab Harpocratione in Ἀγυιᾶς, ſextus ab Stephano in Γέρανος. Puto autem idem opus ab Hephæſtione, & Stephano ſignari, quando ille ſecundum Androtionis citat in Ἀποδέκται: hic octavum adducit in Ἀκόντιον. Meminere etiam Androtionis Plutarchus in Solone, Ælianus lib. VIII Var. Lect. cap. x. Clemens lib. VI Στρωμ. Suidas in Συγγραφεῖς, Pindari ſcholiaſtes in Iſthm. od. VII, Etymologici magni auctor in Βελβῖνος, & Συγγραφεῖς. Etiam Androtion, ſive idem, ſive alius, de agricultura ſcripſit: quem Plinius memorat in Hiſtor. Natur. & ante eum Varro, ac Columella, uterque initio libri primi de R. R. ubi eum reponunt inter eos rei ruſticæ ſcriptores, quorum patriam non acceperint.

Anticlides, Ἀντικλείδης ἐν Δηλιακοῖς c ſemel iterumque in ſecundo Δηλιακῶν citatur à ſcholiaſte Apollonij in lib. I. Ejuſdem liber περὶ νόστων d memoratur Athenæo lib. XI, & alibi, item Clementi Alexandr. ἐν Προτρεπτ. Eundem ἐν ἐξηγητικῷ laudat Athenæus in XI. Meminit & Anticlidæ Plutarchus in Alexandro: item libro de Iſide & Oſiride, ubi ait, Iſidem ab eo Promethei filiam, Liberi uxorem ſtatui. Et Plinius lib. VII Hiſt. Nat. cap. LVI, ubi de literarum inventione agens, *Anticlides*, inquit, *in AEgypto inveniſſe quendam nomine Menona tradit*, XV *annis ante Phoroneum, antiquiſſimum Græciæ regem: idque monumentis approbare conatur.*

c *De rebus Deliacis.*

d *De reditibus ſive reverſionibus.*

Antidamus Heracleopolites ſcripſit, præter Moralia, hiſtoriam Alexandri Magni. Utriuſque operis interpretem advocat

Fulgentius

Fulgentius Planciades in expositione sermonis antiqui ad Chalcidium. Nec est, quòd miretur quisquam, judicare me, interpretem potiùs Antidami, quàm ipsum Antidamum, citari. Nam is mos est Fulgentij. Sic in *Vespillones*, cùm Antidamum hunc nominâsset, mox adducit quædam ex interprete Mnaseæ Ἐυρωπιακῶν: Mnaseam enim Ἐυρωπιακὰ sua Græcè scripsisse, satis notum est ex iis, quæ diximus lib. I. cap. XXI. Ubi & περὶ Ἀσίας a egisse, ostendimus. Sanè eum ἐν β πρώτῳ περὶ Ἀσίας citat etiam Apollonij interpres in lib. I. Græci quoque sunt, Stesimbrotus Thasius, Diophantus Lacedæmonius, & alij, ab eodem Fulgentio laudati.

a *De Asia.*
b *Lib. I. de Asia.*

Antigenes à Plutarcho in Alexandro commemoratur inter eos, qui Amazonem ad Alexandrum venisse narrant, cùm Orexartem fluvium trajecisset. Gesnerus censet, cognomentum habuisse Istri. Nempe quia continuò Istri nomen apud Plutarchum ibidem subiiciatur. Ister ille historiam fecit rerum Atticarum, item Argolicarum, aliaque, ut ex Athenæo constat. Sed omnino Ister ab Antigene diversus est.

Antileo περὶ χρόνων c libros confecit: quorum secundum citat Laertius initio vitæ Platonis. Meminit & Antileonis Julius Pollux in Onomastico lib. II. cap. IV.

Antilogus, Ἀντίλογος, inter historicos recensetur à Dionysio Hal. lib. περὶ συνθέσεως ὀνομάτ. Sed viri docti legere jubent Ἀντίοχον. Quod si rectum est, planè verisimile sit signari Antiochum Syracusanum, de quo dicimus alibi. Sed ego Ἀντίλοχον reiicere non ausim, propter locum illum Clementis lib. I Στρωματ. Ἀντίλοχος d δ᾽ αὖ ὁ τοὺς ἴσορας πραγματευσάμενος ἀπὸ τῆς Πυθαγόρου ἡλικίας ἐπὶ τὴν Ἐπικούρου τελευτήν. Unde discimus, scripsisse doctorum chronologiam. Videtur autem idem signari à Theodoreto Therapeutices lib. VIII, qui est de martyribus; si recta est vulgaris lectio, quæ habet: Καὶ e γὰρ Ἀθήνησιν, ὡς Ἀντίλοχος ἐν τῇ ἐννάτῃ γέγραφεν ἱστορίᾳ, ἄνω γε ἐν τῇ ἀκροπόλει, Κέκροπός ἐστι τάφος παρὰ τὴν Πολιοῦχον αὐτήν. Sanè ita est in vetustioribus codicibus, Augustano, & Palatino, ubi in recentioribus est Ἀντίοχος: ut Sylburgius testatur. Recentioribus tamen libris favet Clemens in προτρεπτ. En verba: Ἐν τῷ νεῷ τῆς Ἀθηνᾶς ἐν Λαρίσσῃ, ἐν τῇ ἀκροπόλει, τάφος ἐστὶν Ἀκρισίου. Ἀθήνησι δὲ ἐν ἀκροπόλει, Κέκροπος, ὥς φησιν Ἀντίοχος ἐκ τῷ ἐννάτῳ τῶν ἱστοριῶν.

c *De temporibus.*
d *Antilochus verò, qui de viris doctis scripsit, ab ætate Pythagoræ usque ad Epicuri mortem.*
e *Athenis enim, sicut Antilochus in nono historiæ suæ libro testatur, sepulcrum Cecropis in ipsa arce positum est, iuxta Minervam, civitatis custodem.*

ἱστοριῶν. Et ex eo Arnobius lib. VI: *In historiarum Antiochus nono, Athenis in Minervio memorat Cecropem esse mandatum terræ.*

Antimachorum quinque, quos commemorat Suidas, unus historicus fuisse ab eodem dicitur.

Antipater libros de Rhodo fecit, quorum tertium Stephanus nominat in Ἀρμενία. Cognomen scriptoris omittit: ut quoque facit Stobæus; qui Antipatri de nuptiis fragmentum adfert. Item Apollonij scholiastes *a*, qui meminit operis Antipatri περὶ *b* ζώων. Ex quo esse censeo, quæ de elephantis duobus Antiochi regis, in usu bellico celebribus, ab Antipatro prodita esse, Plinius testatur lib. VIII Hist. Nat. cap. V. Varij autem fuere Antipatri, poëtæ quidam, aliqui philosophi, alij item historici. De Antipatro Macedone, Alexandri M. successore, qui de rebus scripsit Perdiccæ apud Illyres gestis, alibi *c* nobis dictum è Suida: qui & epistolarum ejus mentionem facit. Ut Cicero quoq; facit lib. II de Officiis: *Exstant,* inquit, *epistolæ, & Philippi ad Alexandrum, & Antipatri ad Cassandrum, & Antigoni ad Philippum, trium prudentißimorum.* Ac Plutarchus etiam in Coriolani vita meminit epistolæ ejus, quâ Aristotelis mortem perscripsit. Præter eum est Antipater Sidonius, Ciceroni etiam lib. III de Oratore memoratus: item Fabio lib. X. cap. VII. Uterque verò ait, eum extemporali facundiâ in carmine valuisse. Epigrammata illius undeviginti habemus in Ἀνθολογίᾳ, & aliud in laudẽ Sapphûs, quo decimam eam vocat Musam: atque aliud in Homerum, quod est apud Plutarchum in vita Homeri. Est præterea Antipater Tarsensis, Stoicus, Straboni laudatus lib. XIV, cujus περὶ δεισιδαιμονίας *d* librum citat Athenæus lib. VIII, & alterum, ut videtur, περὶ ὀργῆς *e*: quem Antipatro tribuit idem lib. XIV. Est item Antipater Thessalonicensis, cujus hexastichon habes apud Stobæum serm. XXXVII, qui est de temperantia. Ejusdem sexdecim in Ἀνθολογίᾳ epigrammata supersunt. Adhæc est Antipater Tyrius, philosophus, Catonis Vticensis, Plutarcho teste, familiaris: de quo ita Tullius in secundo de Officiis: *In his autem utilitatum præceptis Antipater Tyrius, Stoicus, qui Athenis nuper est mortuus, duo præcepta censet esse à Panætio prætermissa, valetudinis curationem, & pecuniæ.* Antiochi Stoici meminit idem

a In lib. 2.
b De animalibus.
c Lib 1. cap. 10.
d De superstitione.
e De ira.

idem lib. I. de Divinat. & lib. IV Acad. Quæst. & Laertius in Zenone. Sed dispiciendum, utrùm de Tarsensi, an Tyrio, sermo sit. Uterque enim Stoicus fuit. Saltem is, quem Cicero libro primo de divinatione ait discipulum fuisse Diogenis Babylonij, præceptorem verò Panætij: omnino est Tarsensis, cum Panætij doctor non potuerit ætatem producere usque ad tempora Ciceronis; quod de Tyrio refert Tullius, ut vidimus. De Lucio Cælio Antipatro in Latinis historicis dicemus.

Antiphanes ab Athenæo lib. XIII inter eos, refertur, qui de Atticis meretricibus scripsere. Ac eodem libro sæpius citatur ἐν τῷ περὶ ἑταιρῶν a. Meminit & ejus operis Harpocration in Ἀντίκυρα. Antiphanes de rebus inventis laudatur à Clemente Alexandrino lib. I Στρωματ.

a *De scortis.*

Antisthenes, peripateticus philosophus, citatur à Phlegonte Tralliano Mirabil. cap. III. Ἱστορεῖ b δὲ καὶ Ἀντισθένης Περιπατητικός. Ac deinceps ex eo mira refert de Buplago Syro, & Publio, duce Romano: quæ contigisse ait, post pugnam cum Antiocho apud Thermopylas. Non hic esse potest ille Antisthenes, cujus vitam scripsit Laertius: quia is Cynicus fuit, neque historicum ejus quicquam Laertius recenset. Sed, juxta eundem Laertium, Γεγόνασι c καὶ ἄλλοι Ἀντισθένεις τρεῖς· Ἡρακλείτειος, εἷς· ἕτερος, Ἐφέσιος· καὶ Ῥόδιός τις, ἱστορικός. Fortasse autem & alij fuerunt: & ut hoc non sit, quid Ephesius scripserit, non magis hinc liquet, quàm de Heraclitco: nisi quòd eum philosophicum potiùs suæ sectæ argumentum tractâsse, credibile est. Quare difficile est videre, quem signet Phlego. Sed si conjecturæ indulgere licet, cùm tertius ille, patria Rhodius, dicatur historicus fuisse: non video, unde potiùs, quàm ex illo, Phlegontem eam hausisse historiam putemus. Eadem de caussa illi tribuerim τὰς d τῶν φιλοσόφων διαδοχάς: quas Antisthenem consignâsse, auctor est idem Laertius in Thalete, Aristippo, Menedemo, & alibi. Satis quidem hæc de philosophis historia conveniebat, tum homini philosopho, ut vocat Phlego; tum historico etiam, ut Laertius nominat. Denique, ob Laertij locum illum, verisimile fit, eundem signari à Plinio lib. XXXVI Hist. Nat. cap. XII: ubi inter duodecim istos, qui de pyramidibus Ægyptiis scripserint, Antisthenem nono recenset loco. Etiam à Plutarcho

b *Refert verò Antisthenes Peripateticus.*

c *Fuere & alij Antisthenes tres, unus Heracliteus, alter Ephesius, & Rhodius quispiam historicus.*

d *Successiones philosophorū.*

a Antisthenes in tertio Meleagridos.

tarcho lib. de Flum. citatur Ἀντισθένης *a* ἐν γʹ Μελεαγρίδος. Hunc siquis Ephesium illum putet, non quidem repugno: sed quid pro ea sententia certi adferri possit, planè non video.

b Notis ad Sueton. de claris rhetor.

Antoninus Liberalis innotuit Metamorphoseôn collectaneis. Sed narrationes istæ, ut philologo utiles, ita historicum nihil juvant, nisi quà historia subest; ut ferè in fabulis solet. Putabat vir magnus *b*, hunc esse illum Liberalem, de quo Suetonium libro de claris rhetoribus, egisse, ex indice residuo liquet: item de quo Hieronymus in Chronico Eusebiano ad ann. cIↃcIↃLXIV ait, *M. Antonius Liberalis, Latinus Rhetor, gravissimas inimicitias cum Palæmone exercet.* Hoc si est, Claudij Imper. ac fortean etiam Neronis tempore vixerit. Sed malo credere Scaligero, qui ad eum Hieronymi locum monet, esse alterius Liberalis Μεταμορφώσεις istas. Movet me, quòd hic Antoninus; ille Antonius dictus: hic Græcè scripserit, neque nisi Græcos citet scriptores; ille Latinus fuisse rhetor disertim ab Hieronymo dicatur.

c Apellas in Delphicis duo ait fuisse Palladia.

Apellas Cyrenæus, Ἀπελλᾶς ὁ Κυρηναῖος, geographus memoratus in epitome Artemidori Ephesij. Fortè est idem, qui de rebus Delphicis commentarium edidit. Hujus meminit Clemens Alexand. ἐν Προτρεπτικῷ. Ἀπελλᾶς *c* δ' ἐν τοῖς Δελφικοῖς δύο φησὶ γεγονέναι τὰ Παλλάδια. Videndum, an non idem sit, qui Athenæo Apollas vocatur. Mihi quidem sic videtur: quia & is de Urbibus scripsit: & proclivis in una litera lapsus fuit.

d Libro de patria.

Aphrodisius, sive Euphemius, Ἀφροδίσιος, ἤτοι Εὐφήμιος, ἐν *d* τῷ περὶ πατρίδος citatur à Stephano in Ἀφόρμιον.

e Rapa.
f q.d. ventres.

Apollas volumen de civitatibus Peloponnesi reliquit. Athenæus lib. IX. Ἀπολλᾶς ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων. ubi ex eo refert, γογγυλίδας *e* à Lacedæmoniis vocari γαστέρας *f*. Judicio meo, idem est ac Apellas Cyrenæus: ut antè dixi.

g Apollodorus, qui res Parthicas conscripsit.

Apollodorus Artemita de rebus Parthicis scripsit: ut Strabo indicat lib. II. Meminit & initio lib. XV, ubi in Parthicis retulisse dicit, ut à Syriacis regibus, qui successere Seleuco Nicatori, abalienata fuerit Bactriana. Libro quoque XI apud eum legas, Ἀπολλόδωρος *g* ὁ τὰ Παρθικὰ συγγράψας.

Apollodorus etiam nescio quis de rebus Caricis commentatus est. Stephanus in Ἀρκόννησος advocat Καρικῶν librum VII, ac XVI in Λαγινία. Idem Apollodori secundum de Alexandria citat

citat in Ὀρβίτῃ. Adhæc περιηγήσεως secundum in Ἄβυλλοι, & Αὔγιλα: quod idem esse opus arbitror ac libros περὶ γῆς, quorum secundum idem adducit in Γαυγάμηλα. Scio esse, qui Artemidorum legere malint, quia Artemidorus Ephesius terrarum situm descripsit. Sed syllabarum ductus nimis disconveniunt, ut omnino audacior ea sit conjectura. Etiam apud Apollonij scholiastem in librum II citari video Apollodorum ἐν α πρώτῳ περὶ Ποντικῶν. Cuiates autem Apollodori hi sint, non magis dixerim, quàm quis sit Apollodorus ille, quem ἐν Ῥυτίνῳ citat Plutarchus in Quæstionibus Græcis; ubi ex eo narrat, ut Dinon, Tarentinorum Dux, cùm præco, post sententiam ab eo, & aliis, dictam, pronunciâsset, *Hæc sententia suffragia habet numero plura*: ille liberè subjecerit continuò, *At hæc sententia suffragia habet meliora.* Singulos verò ex Apollodoris istis patriâ suâ distinguere eo arduum, vel potius ἀδύνατον b est, quia usque adeò multi hujus nominis scriptores fuerunt. Ut Apollodorus Adramyttenus, de quo Strabo lib. XI: Apollonius Μῦς, de quo idem lib. XIV: Apollonius Lemnius, rei rusticæ scriptor, de quo Varro lib. I R. R. cap. I: Apollonius Nicænus, de quo Stephanus in Νίκαια, atque alij multò plurimi.

a *In primo Ponticorum.*
b *Impossibile.*

Apollonides Nicænus, Ἀπολλωνίδης ὁ Νικαεὺς, scripsit ὑπόμνημα c περὶ παραπρεσβείας Δημοσθένους. Meminit Ammonius libello de similibus & differentibus vocibus, in Ὄφλειν. Etiam Apollonidæ Nicæni περὶ παροιμιῶν d librum citat Stephanus in Τέειναι. At ἁπλῶς Apollonides ἐν e τῷ περίπλῳ τῆς Εὐρώπης semel iterumque citatur à scholiaste Apollonij in lib. IV, utrobique ob locorum historiam. Etiam Apollonidem laudat Strabo lib. VII, item Plinius lib. VII Hist. Nat. cap. II, ubi ex eo commemorat, esse feminas in Schythia, quarum oculis binæ insint pupillæ. Aliquot etiam senarios Apollonidis adducit Stobæus in laude nuptiarum: legas quoque epigrammata illius XIV in primo Ἀνθολογίας libro, & novem alia in libris sequentibus. Non dubito autem, quin, si non omnia, pleraque saltem sint Apollonidis illius Nicæni, de quo diximus. Sed fuit præterea Apollonides Horapius, qui de Semenuthi scripsit: item de diis, & heroibus Ægyptiorum, & historias Ægyptiacas. Theophilus Alexandrinus lib. II:

c *Commentarium de malè obita legatione à Demosthene.*
d *De adagiis.*
e *In Europæ periplo.*

Ὡς μέμνηται Ἀπολλωνίδης, ὁ καὶ Ὡράπιος ἐπικληθεὶς, ἐν βίβλῳ τῇ ἐπιγραφομένῃ Σεμενυθὶ, καὶ ταῖς λοιπαῖς κατ' αὐτὸν ἱστορίαις, περί τε τῆς θρησκείας τῆς Αἰγυπτιακῆς, καὶ τῶν βασιλέων αὐτῶν, καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς ματαιοπονίας. *Vt meminit Apollonides, cognomento Horapius, in libro, cui titulus eſt Semenuthi. Præterea & in reliquis, quas ſcribit, hiſtoriis, mentionem facit ſuperſtitionis circa cultum divinum ÆEgyptiorum, deque eorum regibus, & vano eorum labore in operibus ſuis.* Ita enim poſtrema verba, quæ planè non cepit Conradus Clauſerus, interpretari oportet. Reſpicit enim Theophilus imprimis pyramides: circa quæ regum Ægyptiorum, ut Plinij verbo utar, *multa vanitas.* Quod & Græcum ματαιοπονία [a] dicit. Nempe, ut idem Plinius ait, *erant pyramides regum pecuniæ otioſa ac ſtulta oſtentatio.* Vide eum lib. XXXVI. cap. XII.

[a] *Vanus labor.*

Apollothemis hiſtoriam fecit: quantum colligere poſſum ex iis, quæ de Lycurgi morte ex eo refert Plutarchus in Lycurgi vita.

Archelaus hujus quoque loci erit, ſi, ut veteres Harpocrationis codices habent, res Euboicas prodidit: ac præterea ab eo diverſus eſt, qui terras deſcripſit ab Alexandro peragratas. Diximus de hoc aliquid lib. I. cap. X. Sed non abs re erit, ſi nunc paullò pleniùs de Archelais agamus. Plures enim ejus nominis fuerunt. Nobiliſſimus omnium eſt Archelaus phyſicus, Anaxagoræ diſcipulus, Socratis magiſter: quem Athenienſem Clemens vocat ἐν Προτρεπτῷ. Alij Mileſium cenſent, ut ex Laertio cognoſcimus. Præter hunc tres alij celebrantur, eodem Laertio teſte. Primus erat χωρογράφος [b]. Hic omnem terram deſcripſit, quam Alexander M. perambulavit. Alter, quæ propriæ ac ſingularis naturæ ſunt, verſu conſignavit. Tertius, orator, de arte ſuâ volumen reliquit. Secundus iſtorum Laertio dicitur, ὁ τὰ ἰδιοφυῆ ποιήσας [c]. Unde liquet, eundem intelligi ab Athenæo extremo lib. IX. cum ait, Παρὰ δ' Ἀρχελάῳ τῷ Χερρονησίτῃ ἐν τοῖς Ἰδιοφύεσιν. Sed qui hoc loco eſt Cherſoneſiotes, is Ægyptius vocatur Antigono Caryſtio: qui eum παραδόξων [e] καὶ θαυμασίων epigrammata ad Ptolomæum ſcripſiſſe, auctor eſt. Vide eum Hiſt. Mirabil. cap. XXIII, & XCVI. ubi & epigrammata ejus recitat, quibus docebat, ex crocodilo, ſcorpios; ex equis, veſpas; ex ſpinæ medulla,

[b] *Regionum deſcriptor.*

[c] *Qui carmẽ fecit de propria cuiuſque rei natura.*

[d] *Iuxta Archelaum Cherroneſiotã in opere de proprietate naturæ.*

[e] *Inopinatorum, & admirabilium.*

medulla, in nonnullis cadaveribus, parvos enaſci ſerpentes. Cùm autem hæc ad animalium hiſtoriam pertineant: planè cenſeo eſſe Archelaum eundem, quem de animalibus ſcripſiſſe, & quâ re unumquodque eorum curetur, Artemidorus dicit lib. IV Oneirocriticôn cap. XXIV. quod inſcribitur περὶ συνθέσεως φαρμάκων a. Idem confirmat locus Plinij lib. VIII cap. L. *Auribus capras ſpirare, non naribus, nec unquam febri carere, Archelaus auctor eſt.* Et cap. LV. *Archelaus auctor eſt, quot ſint corporis cavernæ ad excrementa lepori, totidem annos eſſe ætatis.* Et lib. XXVIII. cap. IV. *Sanguine ipſius hominis, ex quacunque parte emiſſo, efficaciſſimè anginam illini, tradunt Orpheus, & Archelaus: item ora comitiali morbo lapſorum: exurgere enim protinus.* Et alia apud eundem. Iſtius, quod de capris dicit Plinius, etiam Varro Archelaum laudat auctorem. Sic enim loquitur lib. II de R. R. cap. III. *De quibus admirandum illud,* (reſpicit ad titulum θαυμασίων b καὶ παραδόξων) *quod etiam Archelaus ſcribit, capras, non, ut reliqua animalia, naribus; ſed auribus, ſpiritum ducere ſolere.* Non alium autem Archelaum ab eo ſignari, quàm illum Antigono memoratum, liquet ex libro III. de R. R. cap. XVI. ubi idem ait, *Primùm apes naſcuntur, partim ex apibus; partim ex bubulo corpore putrefacto. Itaque Archelaus in epigrammate ait, eas eſſe* βοὸς c φθινομένης πεποιημένα τέκνα. *Idem,* Ἵππων d μὲν σφῆκες γενεά, μόσχων δὲ μέλισσαι. Hæc Varro. Plutarchus libro de Fluminibus citat Archelaum in decimotertio περὶ ποταμῶν e, item primo de lapidibus. Prius opus ut τῶν χωρογράφων eſſe putem, ſuadet argumentum. Sed tamen nec abſurdè credatur, Archelaum, qui τὰ παράδοξα conſignavit, res admirabiles, & animalium, & fluviorum, & lapidum, tradidiſſe.

Archemachus conſcripſit Euboicarum rerum libros, ut cognoſcimus ex Athenæo, & Clemente Alexandr. quorum ille in VI, hic in I Στρωμ. eum laudat ἐν f τρίτῃ Εὐβοϊκῶν. At in τετάρτῃ g Εὐβοϊκῶν citat Harpocration in Ἁλόννησος, ut quidem ibi corrigit Mauſſacus. Nã in Aldina antè legebatur, Ἀρχέλαος ἐν τετάρτῳ τῶν Εὐβοϊκῶν. Etiam, ſeu idem, ſeu alius Archemachus, librum edidit, quo referebat, ut multis aliud eſſet nomen impoſitum, ac priùs habuiſſent. Hoc diſco ex Apollonij ſcholiaſte in lib. IV, ubi citatur Ἀρχέμαχος ἐν ταῖς μετωνυμίαις h. Nec enim dubito, quin ejuſdem argumenti

a *De medicamentorum compoſitionibus.*

b *Admirabilium, & inopinatorum.*

c *Proles putrefacto de bove nata.*

d *Veſpa creatur equo, ſoboles apis eſt juvenci.*

e *De fluminibus.*

f *In tertio rerum Euboicarum.*

g *In quarto Euboicorum.*

h *Quaſi dicas, de transnominatione multorum.*

fuerit liber, ac ille Leandri Nicanoris Cyrenæi, quem μετονομασίας inſcripſerat. Ex hoc Archemachi opere fuiſſe autumo, quod Plutarchus lib. de Iſide & Oſiride docuit, Serapidem non alium eſſe, quàm Plutonem: nec Iſidem, quàm Proſerpinam: quod ab Archemacho Eubœenſi proditum ait. Itaque ex hoc Plutarchi loco etiam Archemachi patriam diſcimus: Ut Euboica ejus nihil aliud fuerint, quàm libri περὶ πατρίδος a.

a *De patria.*

b *Leges ventri ferendas.*

c *De tibicinibus.*

d *De rebus Theſſalicis.*

Archeſtratus, præter γαστρονομίαν b, cujus Athenæus lib. III. ſæpius meminit, etiam librum edidit περὶ αὐλητῶν c, cujus apud eundem mentio fit lib. XIV.

Archinus Ἀρχῖνος ἐν Θεσσαλικοῖς d adducitur interpreti Pindari in Pyth. od. III.

Architimus inclaruit opere de rebus Arcadicis: ex quibus, unde Eleutheræ, Bæotiæ oppidum inter Megaram & Thebas, nomen acceperint, Plutarchus refert in Quæſtionibus Græcis.

Aretates Cnidius ſcripſit Macedonica, ex quorum tertio hiſtoriam de Ariobarzane, Alexandro Darium patrem prodere volente, & interfecto eapropter à patre, refert Plutarchus in parallelis minoribus cap. XI. Reliquit idem librum de inſulis: unde hiſtoriam de Telamone, & Peribœa, exſcripſit Plutarchus, ejuſdem libri cap. XXVII. Condidit & opus de rebus Phrygiis, ut arbitror. Sed pro eo apud Plutarchum libro de Flum. ſcribitur, Ἀρετάζης ἐν τοῖς Φρυγιακοῖς. Mauſſacus contrà cenſet, ex ſcriptore de Fluminibus utrumque Plutarchi Chæronenſis locum corrigi debere. Haut magnopere repugno. Sed neque video, cur veriſimilius ſit, in pluribus, quàm uno in loco, verum hujus viri nomen corruptum eſſe.

Ariſtides Mileſius celebratur à Plutarcho in parallelis minoribus cap. IV. XII. XVIII. & XL. Scripſit libros rerum Italicarum, teſte eodem cap. XI. XV. XVI. XVII. & XXXVI. Primum ejus operis citat idem cap. XXX. Tertium verò capite III. XIX. XXII. XXIV. XXXI. Quartum capite XXXIX. Undevigeſimum cap. XXXV. Quadrageſimum cap. V. Nec dubito, quin idem ſit Ariſtides, qui Perſica ſcripſit: quorum ex primo quædam narrat idem cap. IV. Fortaſſe & idem eſt Ariſtides, quem ἐν τῷ ε περὶ Κνίδου συγγράμματι e advocat Pindari ſcholiaſtes in od. III Pyth. Alioqui non ignoro, fuiſſe & Ariſtidem Samium,

e *Commentario de Cnido.*

cujus

cujus Varro in Hebdomadibus, ſive opere de Imaginibus, & ex eo Gellius meminit lib. XI. cap. IX. Vt nihil dicam de Ariſtide, Adrianenſi ſophiſta, cujus orationes exſtant. Mileſij Ariſtidæ fuiſſe etiam cenſeo Ariſtidæ Mileſiaca: ſed opus hoc non erat de Mileſiorum rebus geſtis, quomodo Mileſiaca Hegeſippus, & nonnulli alij ſcripſerunt: ſed narratiunculas continebat multæ laſciviæ: quo pacto Appuleius initio Metamorphoſios pollicetur, *ſcripturum* ſe fabulas ſermone Mileſio. Hoc oſtendit Plutarchus in Craſſo: ubi Mileſiaca Ariſtidæ vocat ἀκόλαστα βιβλία [a], pluraque in hanc ſententiam refert. Ac Ovidius quoque ſecundo Triſtium idem oſtendit, cum ait,

[a] *Laſcivos libros.*

Iunxit Ariſtides Mileſia crimina ſecum.

Pulſus Ariſtides nec tamen urbe ſuâ eſt.

Librum ſextum Ariſtidæ Mileſiacorum citat Harpocration in Δερμιστὴς.

Ariethus Tegeates laudatur Hygino in poëtico Aſtronomico, ubi ait: *Ariethus Tegeates hiſtoriarum ſcriptor, non Calliſto, ſed Megiſto dicit appellatam; & non Lycaonis, ſed Cetei filiam, Lycaonis neptem. Præterea Cetea ipſum Engonaſin nominari.* Niſi corrigendum, *Areithus.* Quod verum puto. Sanè & Ἀρηίθοος Κορυνήτης legere eſt apud Pauſaniam in Arcadicis.

Ariſtagoras nomen ſibi peperit Ægyptiacis ſuis. Eorum primi libri Stephanus meminit in Ἑρμοπολυμβιεῖς, & Τάκομψος: ſecundi autem teſtimonio utitur in Νικίου κώμη. Ἁπλῶς quoque hoc opus nominat in Ψεβώ, non addito libri numero. Inter alia de pyramidibus hoc opere egit: ut ex Plinio conſtat. A quo duodecim, qui eam partem tractarint, hoc ordine recenſentur, lib. XXXVI Hiſt. Nat. cap. XII. *Herodotus, Euemerus, Duris Samius, Ariſtagoras, Dionyſius, Artemidorus, Alexander polyhiſtor, Butorides, Antiſthenes, Demetrius, Demoteles, Apion.* Ex iſtis ætatem ſcimus Herodoti, Euemeri, Duridis Samij, Artemidori Epheſij, Alexandri Polyhiſtoris, & Apionis. Cùm verò in ſex iſtis recenſendis temporum ratio à Plinio ſervetur: facilè mihi perſuadeo, idem in ſex alteris obſervâſſe. Quod ſi eſt, vixerit Ariſtagoras inter Duridem Samium, & Artemidorum Epheſium, vel alterutrius fuerit æqualis. Floruit autem Duris Samius ſub Philadelpho: Artemidorus Epheſius, uti &, qui proximè ſequitur, Alexander Polyhiſtor, Lathyri tempore

vixerunt. Quod de Aristagora diximus, idem locum habet in Dionysio; quisquis ille est: nam qui sit, difficile dictu est, cum usque adeò multi laudentur ejus nominis scriptores. Similiter colligere licebit, Butoridem, Antisthenem, Demetrium, Demotelem, nec Ptolomæo Lathyro antiquiores esse; nec juniores Tiberio Cæsare, cujus ætate vixit Apion, qui postremo loco à Plinio recensetur. Laertius Aristagoram nominat in præfatione. Idem in Chilone meminit Aristagoræ Milesij: quem quia Chilon, unus è septem sapientibus, brevitate gauderet; hunc loquendi morem Χειλώνιον appellâsse ait. Sed Milesius hic idemne sit Aristagoras, ac Ægyptiacorum scriptor, non satis habeo compertum.

Aristander, seu naturæ is mystes, sive historicus erat, multa ostenta scriptis consignavit. Docet id Plinius lib. XVII cap. XXV. *Laodiceæ, Xerxis adventu platanus in oleam mutata: qualibus ostentis Aristandri apud Græcos volumen scatet.*

Aristhus res Arcadicas prodidit. Dionys. Hal. lib. I Antiq. Rom. Ἀρίσθῳ a γέγραπται Ἀρκαδικά. Nisi (ut Sylburgio placet) legere mavis Ἀρίθῳ, vel Ἀρείθῳ, quod contractum ex Ἀρείθοος, ut Πειρίθους.

a *Aristho, qui Arcadica scripsit.*

Aristippus quoque Arcadica condidit: unde de Api Argivo quædam refert Clemens Alexand. lib. I Στρωμ. Ἆπις b τι ὁ Ἄργους βασιλεὺς, Μέμφιν οἰκίζει, ὥς φησιν Ἀρίστιππος ἐν πρώτῃ Ἀρκαδικῶν. Atque eadem ex Clemente habet Eusebius c lib. X præparat. Euangel. Meminit quoque Arcadicorum Aristippi scholiastes Apollonij in lib. III. Diversus est ab Aristippo Cyrenaico, Socratis discipulo, quem inter alia historiam Libycam, deque antiquorum deliciis, scripsisse, alibi dicimus.

b *Apis, rex Argivus, Memphi habitavit, ut ait Aristippus in primo Arcadicorum.*

c *Pag. 393 edit. Rob. Steph.*

Aristocles Messenius, philosophus Peripateticus, inter alia reliquit libros decem de philosophia, quibus philosophos omnes, eorumque opiniones, recensebat. Suidam adi. Ex Aristocle hoc refert Theodoretus Therapeut. serm. VIII, Lyconem Pythagoricum tradere, ab Aristotele, Nicomachi filio, eo ritu consuevisse rem divinam fieri uxori mortuæ, quo Athenienses Deæ Cereri solent. Sed ut alia multa, ita hoc quoque, ab inimicis summi philosophi confictum fuisse, lubens mihi persuadeo.

Aristo-

Aristocreon terrarum situm descripsit. Ex eo refert Plinius lib. v. cap. IX. *ab Elephantide ad mare IↃCCL M. passuum esse.* Item lib. VI. cap. XXX. meminit his verbis: *Aristocreon Libyæ látere à Meroë oppidum Tolen dierum quinque itinere tradit.*

Aristocritus innotuit commentario suo de Mileto, ex quo opere est undecima Parthenij historia in Eroticis. Plinius lib. v. cap. XXXI tradit ex eo, ut Samus insula aliquando dicta sit Melamphyllus, item Cyparissia. Meminit & alibi. Uti etiam Apollonij scholiastes in lib. I.

Aristodemus edidit libros περὶ εὑρημάτων a, teste Clemente lib. I Στρωματ. Mentionem quoque Aristodemi facit Etymologus in Διόνυσος. Sed fortasse alius est.

a *De rerum inventione.*

Armenidas de rebus Thebanis egit: seu is historicus fuit, seu historicum argumentum poëta sumsit, & poëtarum more tractavit: ut in Thebaide suâ fecit Papinius. Prora verò, & puppis ejus, quod de Armenida dicebamus, est Apollonij scholiastes in lib. I. ubi legitur, Ἀρμενίδας b ἐν τοῖς Θηβαϊκοῖς: atque ex iis refertur, civitatem Itonen ita dictam esse, ab Itono, Amphictyonis filio. Sed non dissimulabo suspicionem meam. Video ab eodem Apollonij scholiaste alibi, ac eumpse in librum, citari Antimenidæ librum primum. Unde verisimile fit, & altero in loco, pro Armenide Antimenidem legi debere. Sanè Antimenidæ etiam meminit Laertius in Socrate: ubi, multas celebrium virorum contentiones recensens, inter alia ait, Pittaco fuisse contentionem cum Antimenide, & Alcæo: pleniusque hac de re è junioribus Lilius Gyraldus dialogo IX. Quod si idem is est Antimenides, cujus Apollonij interpres mentionem facit: de ætate ejus satis sit apertum.

b *Armenidas in Thebanis.*

Artapanus fecit librum de Judæis: in quo de Mose, quæ prodiderit, refert Clemens lib. I Στρωματ. Ἀρτάπανος c ἐν τῷ περὶ Ἰουδαίων συγγράμματι, ἱστορεῖ &c.

c *Artapanus in commentario de Judæis refert.*

Artemon quoque sibi inter historicos locum deposcit. Siquidem apud Pindari scholiasten in Pyth. od. I. legere est, Λέγεται d δὲ ὁ Πίνδαρος οὕτως ἐπιβεβλῆσθαι κατὰ Ἀρτέμωνα τὸν ἱστορικὸν, ὅτι δὴ αὐτῷ ὁ Ἱέρων χρυσῆν ὑπέσχετο κιθάραν. Meminit & in Olymp. od. V. & Pyth. od. III. & Isthm. od. I. ubi sic de eo scribit, Ὁ e δὲ Ἀρτέμων σφόδρα τὰ περὶ τοὺς Σικελιώτας πεπολυπραγμονηκώς. Patriâ Pergamenum fuisse, colligo ex istis

d *Dicitur verò Pindarus sic cœpisse, iuxta Artemonem historicum, eo quod Hiero ei cytharã auream promisisset.*

e *Artemo de Siculis sollicitè admodum inquisivit.*

ejusdem

ejuſdē ſcholiaſtæ verbis in Olymp. II. Ἀρτέμων ἢ ὁ ἀπὸ Περγάμου. Nam eundem ut ſignari putem, facit, quòd & ibi ex eo quædam referantur de rebus Siculis, quarum uſque adeò curioſus Artemo erat. Fuit verò & alter Artemo, patriâ Clazomenius: cujus mentio apud Servium in illud IX Æn.

Accelerant actâ pariter teſtudine Volſci.

Inventor, inquit, *teſtudinis Artemon Clazomenius fertur, idemq; arietis repertor dicitur.* Hic de Homero librum ſcripſit. Suidas in Ἀρκτῖνος: Ὡς a λέγει ὁ Κλαζομένιος Ἀρτέμων ἐν τῷ περὶ Ὁμήρου. Ælianus librum ejuſdem citat de finibus Clazomeniorum. At, puto, erat diverſus ab utroque ille Artemo, qui ut Plinius lib. XXVIII cap. I refert, *Calvariâ interfecti, neque cremati, propinavit aquam è fonte noctu comitialibus morbis.* Videtur is medicus fuiſſe.

a *Vt ait Artemo Clazomenius in libro de Homero.*

Niſi in Homerum commentarius fuit.

Aſinius Quadratus, Ἀσίνιος Κουάδρατος, laudatur Stephano in Μεσσήνη. Parthica ſcripſit. Primum eorum librum idem Stephanus citat in Γηλὺς; tertium in Γερμανίκεια, & Ταρσὸς; octavum in Γάζακα; nonum in Σόλυμα. Volumen quoque condidit Romanæ Χιλιάδος, ſive Χιλιαρχίας, ſive Ῥωμαικῶν. Puto enim idem opus ſignari, quando Stephanus vel ſecundum Ῥωμαικῆς Χιλιάδος citat in Ἄνθιον: vel decimumquartum Ῥωμαικῆς Χιλιαρχίας in Ὀξύβιος: vel decimumquartum Ῥωμαικῶν in Θαψίπολις.

Aſpaſius Tyrius, ſophiſta, & hiſtoricus, tum opere quodam artem dicendi tradidit: tum de Epiro, & rebus Epiroticis, hiſtoriam condidit libris XX, teſte Suida.

Aſtynomus Ἀστύνομος de Cypro commentatus videtur. Plinius ex eo refert lib. V Hiſt. Nat. cap. XXXI, Cypron priùs vocatam fuiſſe Crypton, & Coliniam. Stephanus in Ethnicis, voce Κύπρος, tradit ex eodem Aſtynomo, inſulam hanc priùs eſſe dictam Κύπτον b διὰ τὸ κρύπτεσθαι πολλάκις ὑπὸ τῆς θαλάσσης, poſtea verò, mutatâ literâ T in Σ, dictam eſſe Κύπρον.

b *Cypton, eo quod ſæpe occulatur mari.*

Athanadas de rebus Ambraciotarum volumen conſcripſit. Auctor Antoninus Liberalis, à quo citatur Ἀθανάδας Ἀμβρακικοῖς, & ex iis, ac Nicandri primo ἑτεροιουμένων c libro, narratur de lite inter Apollinem, Dianam, atque Herculem ſuper Ambraciâ, deque Cragaleo, poſtquam Urbem Herculi adjudicaſſet, ab Apolline in ſaxum converſo.

c *Alteratorum.*

Athanis

Athanis res Siculas memoriæ prodidit. Athenæus lib. III. Ἄθανις α ἐν πρώτῳ Σικελικῶν. Nec caussæ aliquid video, cur aliunde esse putemus, quæ ex Athane adfert Plutarchus in Timoleonte: quandoquidem Timoleon hic, Dione Syracusis interfecto, Dionysium Siciliâ depulit, ac, rebus multis præclarè eâ in insulâ gestis, Syracusis in gymnasio, quod Timoleonteum vocabatur, totâ celebrante Siciliâ, sepultus fuit: ut etiam in vita ejus scribit Cornelius Nepos. Quare quod de Timoleonte Athani acceptum refert Plutarchus, id ex Sicula ejus historia esse existimandum.

a *Athanis in primo de rebus Siculis.*

Autocratis Ἀχαϊκὰ b citat Athenæus in nono, & undecimo.

b *Lib. de rebus Achaicis.*

Balagrus Βάλαγρος ἐν Μακεδονικῇ advocatur à Stephano in Ὄλβηλος: ac ἐν c Μακεδονικῇ δευτέρᾳ ab eodem in Ἄμολβος.

c *Libro secũdo rerum Macedonicarum.*

Basilis Indica prodidit: quorum secundum citat Athenæus lib. IX. A Plinio lib. VI. Hist. Nat. cap. XXIX inter eos numeratur, qui Æthiopiæ mensuram consignarint. Agatharchides autem, libro de rubro mari, ἁπλῶς ejus meminit inter eos, qui Orientis loca descripserunt.

Batus Βάτος ἐν δευτέρῳ d Ἀττικῶν ἱστοριῶν adducitur à Pindari scholiaste in Isthm. od. IV.

d *Lib. 2 historiæ Atticæ.*

Bion Solensis Æthiopica conscripsit. Est hic quinctus ejus nominis apud Laertium in Bione. Testimonio hujus quoque Plinius utitur, cùm alibi, tum lib. VI. cap. XXIX, ubi inter illos refertur, qui mensuram Æthiopiæ tradiderunt. Idem videtur, ex quo Plutarchus e narrat, Antiopam Amazonem à Theseo fuisse captam. At alius, puto, Bion est, qui τὰς διαλεξεις f scripsit: ex quibus Laertius g refert, Aristippum, famulo gestante magnam pecuniæ vim, ac de gravitate oneris querente, jussisse, ut effunderet, quod portare non posset; ferret duntaxat, quantum posset. Alius quoque à Solensi illo videtur Cæcilius Bion: de quo Plinius lib. XVIII cap. XIII. *Datur & equi lingua inveterata ex vino, præsentaneo medicamento, ut didicisse se ex barbaris Cæcilius Bion tradidit.*

e *In Theseo.*
f *Dissertationes.*
g *In Aristippo.*

Bolus, Βῶλος, Democritêus philosophus, præter librum de arte medica, etiam historiam scripsit: ut ait Suidas. Ex Bolo

hoc recitat ista verba Theophrastus nono de plantis, & exinde Stephanus in Ἄψυνθος: Τὰ ᵃ πρόβατα τὰ ἐν Πόντῳ τὸ ἀψύνθιον νεμόμενα, οὐκ ἔχει χολήν. Est præterea alter Bolus Mendesius, Pythagoricus: hic librum scripsit, περὶ ᵇ τῶν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἱστοριῶν εἰς ἐπίστασιν ἡμᾶς ἀγαγόντων. Fecit quoque librum περὶ θαυμασίων ᶜ, atque alia, de quibus Suidas.

Butas Elegiaco carmine res Romanas tradidit, ex quo fabulosas caussas Lupercalium tradit Plutarchus in Romulo.

Butorides inter duodecim istos, qui de pyramidibus Ægyptiis scripserint, reponitur à Plinio lib. XXXVI. Hist. Nat. cap. XII. Vide *Aristagoras*.

a Oves Ponticæ absynthium depascentes carent bile.

b De iis, qui nos per historiarum lectionem ad scientiam perduxerunt.

c De rebus mirabilibus.

CAdmi Milesij duo fuerunt, quorum uterque historiam reliquerit. Prior Pandionis filius erat, qui origines Mileti, ac totius Joniæ, quatuor libris comprehendit. De hoc diximus lib. I. cap. I. Alter eo junior fuit, qui sexdecim Atticæ historiæ libros condidit, ut auctor est Suidas.

Cæmaro, Καιμάρων, res Indicas tractavit: quarum decimo ex libro Plutarchus de Flum. fabellam narrat.

Callidemus an hîc reponi mereatur, non sat scio. Plinius lib. IV cap. XII, & Solinus cap. XVII. hoc teste adstruunt, Eubœam priùs Chalcidem esse vocatam, ære ibi priùs reperto.

Callippus Corinthius historiam scripsit de Orchomeniorum rebus. Pausanias in Corinthiacis: Κάλλιππος ᵈ Κορίνθιος ἐν τῇ ἐς Ὀρχομενίους συγγραφῇ μαρτυρεῖ.

Callisthenes Sybarita consignavit Γαλατικὰ ᵉ, quorum librum XXIII citat Plutarchus libro de Flum.

Callistratus historiam edidit de rebus Samothraciis. Dionysius Halic. lib. I: Καλλίστρατος ᶠ ὁ περὶ Σαμοθρᾴκης συνταξάμενος ἱστορίαν. Etiam Callistratus, sed fortè alius, libro est complexus, quæ de scortis memorabilia haberet. Athenæus lib. XIII, Καλλίστρατος περὶ ἑταιρῶν ᵍ: ubi eo ex opere refert, ut Phryne pollicita sit, reficere se velle Thebarum muros, modò adscriberetur: *Alexander diruit, Phryne amica* (ἡ ἑταίρα) *refecit.*

d Callippus in historia de Orchomeniis testatur.

e De rebus Galatarum.

f Callistratus, qui historiam edidit de rebus Samothraciis.

g Callistratus de meretricibus.

Fuere

Fuere & qui Calliſtrato tribuerent opus περὶ Ἀθηνῶν *a*; quod alij Menecli Bacaleo aſſignabant: ut ex Harpocratione infrà dicemus. Meminit & Calliſtrati Plinius lib. XXXVII cap. VII. *Calliſtratus fulgorem carbunculi debere candidum eſſe poſiti; extremo viſu nubilantem; ſi attollatur, exardeſcentem: ob id à pleriſque hunc carbunculum candidum vocari.* Sed multùm metuo, ne diverſus ſit ille. Quemadmodum & abſque dubio alius eſt Calliſtratus Grammaticus, qui Samiis primus XXIV literas tradidit, cùm antè pauciores numerarentur: ſi Tzetzi credimus Chil. XII. hiſtor. CCCXCVIII. Cùm autem varij fuerint Calliſtrati: hodie tamen nihil cujuſquam ejus nominis, qui Græcè ſcripſerit, habemus, præter Calliſtrati ἐκφράσεις *b* cum Philoſtratis editas.

a *De Athenis.*
b *Statuarum expoſitiones.*

Callixenus Rhodius libro de Alexandria teſtis citatur ab Athenæo lib. V. ubi ex eo enarrat pompam Ptolomæi Philadelphi. Idem lib. XI tradit ex eodem, quale poculum fuerit carcheſium.

Camon libros fecit τῶν εὑρημάτων *c*, quorum ſecundum citat Michael Apoſtolius in Φοινικήια γράμματα *d*: atque ex eo refert, literas Phœnicias ita dici à Phœnice, Actæonis filia. Sed veram ejus appellationis cauſſam in diſſertatione de literis *e* attulimus.

c *De rerum invētionibus.*
d *Phœnicia litera.*
e *Lib. I de erudita literatura.*

Capito, hiſtoricus Lycius (non Lyricus, ut in Wolfiana tranſlatione eſt) ſcripſit Iſauriam lib. VIII. Adhæc μετάφρασιν *f* epitomes Eutropij, qui rerum Romanarum compendium ex Livio, & aliis, concinnavit. Item de Lycia, & Pamphylia. Auctor Suidas. Capitonis hujus meminit Stephanus in Ἀκαρασσός, quam Lyciæ eſſe civitatem, ex Capitone refert. Secundum Iſauricorum advocat idem in Ἀλίμαλα, atque alibi: tertium verò in Ἀργεαὶ, atque alibi etiam ſextum. Ab Athenæo quoque lib. VIII adducitur Καπίτων ὁ ἐποποιὸς *g* ἐν τετάρτῳ τῶν περὶ Φιλόπαππον ὑπομνημάτων. Item lib. X. Καπίτων *h* ὁ ἐποποιὸς, Ἀλεξανδρεὺς τὸ γένος, ἐν δευτέρῳ ἐρωτικῶν. Sed hic planè alius. Nam prior Lycius fuit; hic Alexandrinus: prior, hiſtoricus; hic, poëta: prior denique poſt Juliani tempora vixit, quippe qui Eutropium Græcè verterit; hic verò antiquior eſt Athenæo, qui ſub M. Antonino floruit. Fit & Capitonis mentio apud Clementem initio προτρεπτ. quem ex eo, quòd cum Euno-

f *Interpretationem ſive tralationem.*
g *Qui carmine ſcripſit, in quarto cōmentariorum ad Philippum.*
h *Capito, poëta epicus, in quarto amatoriorū.*

mo, & Terpandro conjungitur, illustrem fuisse musicum, cognoscimus.

Carystius Pergamenus ἱστορικὰ ὑπομνήματα a scripsit: quorum meminit Athenæus lib. X. XI. XII. Item XIII, ubi tertium ejus operis citat, etsi hic ἁπλῶς ὑπομνήματα vocat. Sed non dubium, quin eadem sint, quæ alias ferè ἱστορικὰ appellat, etiam eopse libro postea. Idem Athenæus lib. VI. testimonium usurpat ex Carystij Pergameni libro περὶ διδασκαλιῶν b, ubi errorem ejus castigat, quòd putârit, Alexidem primum parasiti vocem vulgari illâ notione usurpâsse, cùm ante id fecerit Epicharmus. Etiam commentarium περὶ Σωτάδου c edidit. Puto quasi commentarium fuisse in Sotadem. Meminit Athenæus lib. XIV, ubi ex eo commemorat, ut Sotades Maronites nomen sibi parârit illo carminis genere, quod Jonicum vocatur.

Cephalon Gergithius, Κεφαλὼν ὁ Γεργήθιος memoratur Straboni lib. XIII. ubi ait, fuisse in agro Cumano urbem, quæ plurativo numero ac genere muliebri αἱ Γέργηθες diceretur: atque hanc Cephalonis hujus patriam fuisse. Testem eum producunt, Parthenius in Eroticis, qui ejus Troica citat historiâ IV, & Festus Pompeius in *Romam*: item Dionysius Halic. lib. I Antiq. ubi vocatur Κεφαλὼν Γεργίθιος d συγγραφεὺς παλαιὸς πάνυ. Et aliquantò pòst Cephalo hic, & Hegesippus, qui de Pallene scripsit; appellantur ἄνδρες e ἀρχαῖοι, καὶ λόγου ἄξιοι: ac uterque dicitur prodidisse, Æneam in Thracia obiisse, quò captâ Troiâ concesserat. Adhæc testimonio ejus utitur Stephanus in Γεργικὸς, uti & in Ἀρίσβη, ubi ait: Κεφάλων f δέ φησιν, ὅτι Δάρδανος ἀπὸ Σαμοθράκης ἐλθὼν εἰς τὴν Τρωάδα, τὴν Τεύκρου τοῦ Κρητὸς θυγατέρα γάμει Ἀρίσβην. Quæ absque dubio sunt ex Cephalonis Tròicis. Vide & alia ex Cephalonis historia apud Photium cap. LXVIII. Etiam Etymologus in Καπύη hunc testem adhibet, & locis aliis, quos brevitatis causâ mitto.

Cephisodorus nomen sibi peperit historiâ belli sacri, seu Phocici. Eustrathius in Arist. Eth. lib. III. cap. VIII. Ἱστοροῦσι g περὶ τῆς μάχης ταύτης Κηφισόδωρος ἐν τῇ δωδεκάτῃ τῶν περὶ τοῦ ἱεροῦ πολέμου, καὶ Ἀναξιμένης ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν περὶ Φίλιππον. Alius est ab antiquo poëta Comico, cujus non uno loco meminit Athenæus. Nec confundi debet cum Cephisodoro, Isocratis

a *Historicos commentarios.*

b *De argumẽto, tempore, aliis, pertinentibus ad comœdias & tragœdias, deque ipsis poëtis, qui fabulas suas dicuntur* διδάσκειν, *sive docere, quando in scena aguntur.*

c *Sotadeum.*

d *Cephalon Gergithius scriptor antiquissimus.*

e *Viri graves, & fide digni.*

f *Cephalon vero ait, Dardanum, cum è Samothracia in Troada venisset, uxorem duxisse Arisbam, filiam Teucri.*

g *Tradunt hæc de pugna Cephisodorus libro duodecimo de bello sacro, & Anaximenes in quarto Philippicorum.*

Isocratis discipulo, obtrectatore Aristotelis, quem negabat operæ pretium fecisse, scribendo opus παρῳμιῶν a, ut testatur idem Athenæus lib. 11.

a *Adagiorũ.*

Chamæleon Heracliota à quibusdam etiam huc refertur, quibus vitas multorum scriptorum consignâsse creditur. Nimirum quia eum ἐν τῷ περὶ Ἀνακρέοντος citat Athenæus lib. XII: item lib. XIII περὶ Σαπφοῦς, & περὶ Σιμωνίδου. Adhæc περὶ Θεσπίδος Michael Apostolius proverbio, Οὐδὲν πρὸς Διόνυσον. Verùm planè censeo, libris istis non solùm vitam exposuisse Anacreontis, Sapphûs, Simonidis, Thespidis: sed præterea quasi commentarios libros in illorũ poëmata edidisse. Quomodo idem Chamæleon scholiastæ Apollonij in lib. II citatur ἐν πέμπτῳ περὶ Ἰλιάδος: quod nihil aliud est, quàm in quincto super Iliade. Variorum nempe poëtarum argumemtum expendit. Idem & alia edidit. Eaque inter de Diis librum. Clemens Strom. lib. I: Χαμαιλέων b δ' ἐν τῷ περὶ θεῶν. Item scripsit de ebrietate. Idem Clemens eodem libro: Χαμαιλέων † ὁ Ἡρακλειώτης ἐν τῷ περὶ μέθης. Quo ex loco patriam ejus discimus. Commentatus quoque est περὶ Σατύρων c, cujus libri meminit Michael Apostolius proverbio, Ἀπώλεσας τὸν οἶνον &c.

b *Chamæleon verò in opere de Diis.*
† *Chamæleon Heracleota libro de ebrietate.*
c *De Satyris.*

Charax, Pergamenus, sacerdos & philosophus, Suida teste, condidit historiarum Græcarum libros XL, in quorum secundo Augusti Cæsaris meminit, ὡς πάλαι γενομένου d; in secundo item Neronis, & successorum. Unde eum multò post Augusti ævum vixisse, colligitur. Secundum Ἑλληνικῶν adducit quoque Stephanus in Ἀδράστεια, & Ταίναρος. Scripsit & χρονικὰ, quorum secundum idem citat in Ἀγχίαι, septimum in Ἀνταναῖα, octavum in Ἀλαβάνειον, decimum in Ἄρσαι, & Ἡφαιστία, decimumsextum in Ωρεός. Hoc quoque teste se defendit Eustathius in Dionysij περιήγησιν, quo loco de Heniochis, & Zygiis tractat: item Suidas in Ὅμηρος, ac Etymologici magni auctor in Κωλώνεια, ubi, quibusdam ex eo narratis, subiicit deinde, Ταῦτα e εἴρηται Χάρακι ἱστοριογράφῳ. Lampsacenus vocatur à Lilio Gyraldo dialogo II de poëtis. Verùm Suidas in Χάραξ adducit epigramma antiquum, ubi Pergamenus dicatur. Incipit illud,

Εἰμὶ f Χάραξ ἱερεὺς γεραρῆς ἀπὸ Περγάμου ἄκρας.

d *Tanquam antiqui.*
e *Hæc dicta sunt à Charace historico.*
f *Sum Charax sacerdos veneranda ex Pergami arce.*

 Fortasse

Fortaſſe Gyraldo obverſabatur Chares Lampſacenus: de quo dicebamus lib. I. cap. I. Non de nihilo verò eſt, quod Etymologus, uti vidimus, diſtinctè dicat, Χάρακι ἱστοριογράφῳ. Nam fuit præterea alter Charax, grammaticus: cujus idem in Εἶπον meminit, Ἰστέον a, ὅτι λέγει ὁ γραμματικὸς Ἰωάννης ὁ Χάραξ.

a Sciendum illud, quod dicit Ioannes Charax.

Charon, Carthaginenſis hiſtoricus, deſcripſit tyrannos, quotquot in Europa & Aſia fuerunt. Item prodidit vitas illuſtrium virorum libris IV: & vitas illuſtrium feminarum libris totidem. Auctor Suidas.

Charon, Naucratites hiſtoricus, ut idem Suidas auctor eſt, retulit Alexandrinos, & Ægyptios ſacerdotes, ac quæ ſub eorum quoque accidiſſent. Adhæc reges, qui in unaquaque fuiſſent gente. Præterea de Naucrate, & alia quædam de Ægypto, poſteris reliquit. De Charonte Lampſaceno, qui tempore Darij Hyſtaſpidæ floruit; item de altero Charonte, qui ſub Ptolomæo Euergete vixit; alibi dictum nobis.

Chreſtodemus Χρηστόδημος, ex Thebanarum rerum ſcriptoribus unus fuiſſe dicitur à Michaele Apoſtolio Centur. XVIII. proverb. XLII, quod eſt Τελμησία b ἀλώπηξ, καὶ κύων.

b Telmeſia vulpes, & canis.

Chryſermus Corinthius gemino in loco teſtis adhibetur à Plutarcho lib. de Flum. ſemel in Euphrate, ubi quædam refert ex XIII ejus de fluminibus libro: iterum in Inacho, ubi primum advocat de rebus Peloponneſiacis. Unde & tertium citat Plutarchus in minoribus Parallelis cap. III. Scripſit & Chryſermus Indica, grande opus, quorum octogeſimum librum citat Plutarchus de Flum. in Hydaſpe. Videndum Peloponneſiaca, an Indica, ſignentur cap. X Parall. Min. ubi meminit decimi hiſtoriarum Chryſermi. Stobæus etiam adfert Chryſermi verba ex ſecundo hiſtoriæ Perſicæ. Apud Plinium legas lib. XXII Hiſt. Nat. cap. XXII. *Chryſermus & parotidas in vino decoctâ radice curavit* &c. Sed fortaſſe hic alius eſt à Corinthio.

Chryſippus res Italicas memoriæ prodidit: quarum primum citat librũ Plutarchus parallelis minoribus cap. XXIIX. Quis iſte, imò ecquis iſte ex quinque Chryſippis ſit à Laertio commemoratis, ulteriùs diſquirendum.

Claudius Julius de rebus Phœniciis libros concinnavit: è quorum primo teſtimonium uſurpat Stephanus in Ἄκη. Niſi verum

verum nomen est Claudius Jolaus, prout nominatur eidem in Ἰουδαϊκ.

Clemens historicus monumentis ac literis mandavit Romanorum reges, & imperatores. Item ad Hieronymum scripsit de figuris Isocraticis, & alia. Auctor Suidas.

Cleobulus apophthegmata collegit, ut Stobæus indicat serm. III, atque alibi. Plinius lib. V. cap. XXXI. tradit ex Cleobulo, ut Chios priùs sit dicta Chia à Chione nympha: quam alij à nive habere hoc nomen arbitrantur. Fuit & Cleobulus Lyndius, unus è septem sapientibus, de cujus versibus, ac sententiis Laertius agit lib. I.

Cleomenes librum scripsit de Hesiodo. In eo dictum illud, *Sponde, noxa præsto est*, ad Homerum referebat. Testis Clemens Alexandrinus lib. I Στρωματ. Κλεομένης ª μὲν ἐν τῷ περὶ Ἡσιόδου. Nisi non tam de Hesiodo hic liber, ut doctissimus Sylburgius putabat; quàm in eum quasi commentarius erat: quod mihi verisimilius fit. Alius est ab hoc, ut arbitror, Cleomenes Rheginus, dithyramborum poëta; qui inter alia poëma fecit, nomine Meleagrum, inque eo Calydonium aprum albi fuisse coloris, cecinit. Auctor Athenæus lib. IX.

ª *Cleomenes quidem libro de Hesiodo.*

Cleon Magnesius commentarios fecit, quibus res portentosas explicuit. Illustrem ex eo locum adducit Pausanias lib. X. ubi cùm locutus esset de sepulchro Tityi, per jugera novem porrecti, ista adjungit: Κλέων δὲ ἀνὴρ Μάγνης (οἱ τῷ Ἕρμῳ προσοικοῦσιν) ἔφασκεν ἐς τὰ παράδοξα ἀπίστους εἶναι τῶν ἀνθρώπων, οἷς ἂν μὴ παρὰ τὸν αὐτῶν γένηται βίον θεάμασιν ἐντυχεῖν λόγου μείζοσιν. Αὐτὸς δὲ καὶ Τιτυὸν, καὶ ἄλλους ἔφη πείθεσθαι γεγονέναι κατὰ τὴν φήμην. τυχεῖν γὰρ δὴ ὢν Γαδείροις, καὶ ἐκπλεῦσαι μὲν αὐτός τε, καὶ τὸν ἄλλον πάντα ὄχλον, ἐκ τῆς νήσου κατὰ τὸ Ἡρακλέους πρόσταγμα. ὡς δὲ αὖθις ἐπανήκειν ἐς τὰ Γάδειρα, ἄνδρα εὑρεῖν θαλάσσιον ἐκπεπτωκότα ἐς τὴν γῆν. τοῦτον πλέθρα μὲν πέντε μάλιστα ἐπέχειν, κεραυνωθέντα δὲ ὑπὸ τοῦ θεοῦ καίεσθαι. οὗτος μὲν δὴ ταῦτα ἔλεγε. *At Cleon Magnes (ex iis Magnesiis, qui Hermi sunt accolae) eos maximè homines rerum miraculis fidem habere non consuêsse dicebat, quibus in totâ vitâ non contigisset quicquam intueri, quod esset communi hominum opinione maius: se certè adduci posse, ut crederet, & Tityum, & alios, eâ magnitudine, quam fama prodidit, fuisse. Venisse enim fortè se aliquando Gades; & ab ea insula cum tota sui comitatus turba,*

quòd

quòd id Hercules imperâsset, enavigâsse: mox iterum Gades reversum, marinum hominem, in litus eiectum, invenisse, nihilo breviorem iugerum quinque spatio, qui fulmine ictus conflagrârat. Alius ab hoc est Cleon Syracusius Κλέων ὁ Σικελιώτης, qui librum scripsit περὶ λιμένων a, Stephano memoratum in Ἀσπίς. Meminit ejus & epitome Artemidori Ephesij. Alius quoque est Κλέων ὁ Κυρειεὺς, ex quo Apollonij scholiastes in lib. I refert, unde nomen acceperit Sicinus insula.

a *De portubus.*

Clidemus sive Clidamus Atthidem descripsit. Athenæus lib. VI. Κλείδημος b ἐν τῇ Ἀτθίδι φησί. Item νόστοι. Idem lib. XIII. Ὡς c Κλείδημος ἱστορεῖ ἐν ὀγδόῳ νόστων. Item πρωτογονίαν. Idem lib. XIV. Ὥς d φησι Κλείδημος ἐν πρωτογονίας πρώτῳ. Item Ἐξηγητικὸν, sive, ut juniores vocant, λεξικόν. Athenæus lib. IX. Ὡς e καὶ Κλείδαμος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἐξηγητικῷ. Meminit & Plutarchus Clidemi hujus in Aristide, Theseo, & Themistocle: item Etymologus in Ὕης.

b *Clidemus in Atthide ait.*
c *Clidemus ait octavo de reditibus.*
d *Vt ait Clidemus in primo de prima generatione, sive de primo seculo.*
e *Vt & Clidamus in libro, qui de vocum significatione inscribitur.*

Climachleon, quem Gesneri bibliothecæ ineptè adjecit Simlerus, planè corruptum est nomen ex *Chamaleon*: de quo paullò antè dictum.

Clinias sitne historicus haut tam apertum est, quàm historicos ejus sententiam sequi in caussa nominis, quod Persiæ, & mari rubro impositum est. Agatharchides initio libri de mari rubro: Οἱ γὰρ περὶ Κλεινίαν ἱστορικοί φασιν, ἀπὸ τῆς ποιητικῆς ἐξουσίας καὶ αὐτοὶ ἄδειαν λαβόντες, ἐξ Ἄργους εἰς Αἰθιοπίαν (ἐκαλεῖτο δὲ τότε Κηφηνία) παραγεγονότα ἐπὶ λύσει τῆς Κηφέως θυγατρὸς τὸν Περσέα, ἐκεῖθεν δὲ εἰς Πέρσας μετάσαντα, Πέρσαις μὲν ἀπό τινος τῶν ἐγγόνων, τῆς κλήσεως μεταδοῦναι, Ἐρύθραν δὲ γεννῆσαι υἱὸν, καὶ ἐξ ἐκείνου τῇ θαλάσσῃ τὴν κλῆσιν παρασχεῖν. *Nam qui Cliniam sectantur historici, ex poëtarum licentia ipsi etiam securitatem nacti, perhibent ex Argis in AEthiopiam (quæ Cephenia tunc habebat nomen) Perseum ad filiam Cephei liberandam, profectum, & inde ad Persas transgressum, nomen hoc à filiorum quopiam cum Persis communicâsse: & procreato filio, ab hoc nomen indidisse mari.*

Clitodemus antiquissimus eorum est, qui res Atticas consignarunt. Pausanias in Phocicis: Κλειτόδημος f δὲ ὁπόσοι τὰ Ἀθηναίων ἐπιχώρια ἔγραψαν ὁ ἀρχαιότατος. Narrat deinde prodigia, quæ contigisse Clitodemus scribit, quo tempore Athenienses classem instruebant adversus Siculos. Quædam ex Clitodemo

f *Clitodemus eorum, qui res Atticas tractarunt, vetustissimus auctor.*

Clitodemo narrat & Etymologici magni auctor in Ἐπὶ Παλλαδίῳ. Meminit & Michael Apostolius centur. VIII proverb. XLII.

Clitonymus, Κλειτώνυμος, Italica prodidit, quæ Plutarchus citat in Parallelis minoribus cap. X. Idem Sybaritica edidit, ut constat ex ejusdem cap. XXI. Item Tragica, quibus complexum censeo argumenta ἐγκύκλια a, quæ Tragici tractare solent. Ex tertio τῶν τραγικῶν Plutarchus libro de Flum. refert, ut Orphei discerpti, inque Hebrum conjecti caput fuerit mutatum; sed lyra, Apollinis voluntate, immutata permanserit: ex sanguine autem Orphei succreverit herba, nomine *Cythara*, quæ in Bacchi sacris cytharæ sonum emittat: item ut indigenæ nebridibus, sive hinnulorum pellibus tectæ, ac thyrsum gestantes, hymnum canant, in quo sit iste senarius: a *Vulgaria.*

Καὶ τότε φρονήσεις, ὅταν ἔσῃ μάτην φρενῶν.

Ejus sententia est:

Sapiesq; demum, quando nequicquam sapis.

Clitophon Rhodius Κλειτοφῶν ὁ Ῥόδιος scripsit res Indicas, quarum decimum librum Plutarchus citat libri de Fluviis cap. ultimo: ut & Stobæus facit sermone de morbis, & molestiarum in eis solutione. Arbitror autem eundem esse, qui passim ἁπλῶς Clitopho vocatur. Prodidit is res Gallicas, quarum è primo lib. Plutarchus quædam adducit in parallelis minoribus cap. XV. Item cudit libros rerum Italicarum, quos Stobæus allegat lib. IX. Adhæc libros τῶν Κτίσεων, sive Originum: ex quorum decimotertio Plutarchus libro de Flum. refert, Lugoduno, pro quo postea Lugdunum dixere, inde nomen factum esse, quòd cùm fundamenta ejus urbis jacerentur, corvi expansis alis super colle, in quo urbs exstruebatur, apparuerint: nam *lugum* dialecto Celticâ *corvum*; at *dunum*, notare locum eminentem, sive collem. Sanè *dunum* collem, vel montem, notare; indeque Lugdunum accepisse nomen: etiam sensit Hericus Benedictinus Altissiodorensis, qui ante annos septingentos, & circiter quinquaginta, temporibus Caroli Calvi, claruit. Indicium faciunt hi ejus versiculi lib. IV. de vita S. Germani:

Lugduno celebrant Gallorum famine nomen
Impositum quondam, quòd sit MONS LUCIDUS *idem.*

De priori vocis parte diſſentit à Clitophonte : quam à luce deducit : deque eâ ne hodie quidem convenit : ſed de poſteriori nemo ambigit : quando nunc quoque Belgæ montes vel colles vocant *dunen* : &, ſi rem ſpectes, Λούγδουνον a ἐκτισμένον ὑπὸ λόφου, legas & apud Strabonem lib. IV : quamquam malim dixiſſet ἐπὶ λόφου b. Quomodo Seneca epiſt. XCI loquitur, ubi de hujus urbis incendio agit : *civitas*, inquit, *uni impoſita*, & *huic non altiſſimo monti*. Sanè cùm multa ſint Galliæ oppida in *dunum* deſinentia, omnia ſunt in collibus, & locis editis. Ut neque dubium ſit, quin etiam Lugduno Batavorum inde nomen ſit, quia non longè abſit à collibus ſive tumulis arenariis ad mare ſitis : vel potiùs à colle illo in Urbe ipſa, qui Burgi nomen habet, atque non tam ab Engiſtho, Friſiorum rege, circa annum Chriſti CCCCL : quàm multò antè congeſtus videtur ab Romano aliquo duce : fortaſſe ſub Auguſto ab militibus Druſi, qui *per Rheni ripam quinquaginta amplius caſtella direxit* : ut ait Florus lib. IV. cap. XII. Sed hæc παρέργως.

a *Lugdunum exſtructum ſub colle.*
b *In colle.*

Cnoſſus in primo γεωγραφικῶν τῆς Ἀσίας c cenſet Ægyptios eſſe omnium antiquiſſimos : ut ait Apollonij ſcholiaſtes in lib. IV.

c *Deſcriptionis Aſiaticæ.*

Conon (alius, puto, ab Samio illo, nobili aſtrologo) ἐν δ τῇ Ἡρακλείᾳ citatur ab Apollonio ſcholiaſte in lib. I. Etiam Fl. Joſephus lib. I. contra Apionem, Judæorum à Conone mentionem factam ait. Cononis quoque, qui de Italia ſcripſerit, meminit Servius in illud Maronis VII Æn.

d *Libro de Heraclea.*

Sarraſteis populos, & quæ rigat æquora Sarnus.

Ubi ſic ſcribit : *Conon in eo libro, quem de Italia ſcripſit, quoſdam Pelaſgos, alioſque ex Peloponneſo convenas, ad eum locum Italiæ veniſſe dicit, cui nullum antea nomen fuerit, & flumini, quem incolerent, Sarno* (in veteri codice eſt Satro) *nomen impoſuiſſe ex appellatione patrij fluminis, & ſe Sarraſtes appellâſſe.* An autem hic idem, an alius ſit ab eo Conone, de quo extremo libro primo dicebamus : penes eruditos arbitratus eſto.

Coſme Κόσμη Ægyptiaca ſcripſit. Eorum ex primo ſcholiaſtes Apollonij in lib. IV. variorum adfert ſententias de quæſtione eâ, quæ gens ſit antiquiſſima.

Craterus Macedo teſtis adhibetur à Plutarcho in Ariſtide. Stephanus citat tertium, & nonū, è Crateri libris περὶ e ψηφισμάτων.

e *De ſcitis, ſive decretis.*

Crates

Crates Pergamenus res mirandas de variis gentibus literis prodidit. Plinius lib. VII. cap. II. *Crates Pergamenus in Hellesponto circa Parium genus hominum fuisse tradit, quos Ophiogenes vocat, serpentum ictus contractu levare solitos, & manu impositâ venena extrahere corpori.* Et aliquantò pòst: *Crates Pergamenus Indos, qui centenos annos excedant, Gymnetas appellat, non pauci Macrobios.* Et post pauca: *Troglodytas super AEthiopiam velociores esse equis, Pergamenus Crates refert.* Alius est Crates Mallotes, grammaticus: ex quo idem Plinius lib. IV cap. XII tradit, *Cretam primùm AEriam dictam, deinde postea Curetin.* De eo sic Suetonius in libro de Claris Grammaticis: *Primus, quantum opinamur, studium grammaticæ in Vrbem intulit Crates Mallotes, Aristarchi æqualis, qui missus ad senatum ab Attalo rege, inter secundum ac tertium bellum Punicum, sub ipsam Ennij mortem, cùm in regione palatij prolapsus in cloacæ foramen, crus fregisset, per omne legationis simul, & valitudinis tempus, plurimas ἀκροάσεις subinde fecit, aßidueq; disseruit, ac nostris exemplo fuit ad imitandum.* Hunc Varro signat lib. VIII de L. L. *Crates*, inquit, *nobilis grammaticus, fretus Chrysippo, homine acutißimo, qui reliquit sex libros περὶ τῆς ἀνομαλίας* a, *his libris contra analogiam, atque Aristarchum est nixus.* Multùm & celebratur grammaticis Græcis: eosque inter Etymologo.

a De anomalia.

Creophylum de finibus Samiorum testem dat Athenæus lib. VIII, atque ex eo historiolam vel fabellam refert de Ephesi conditoribus. Est verò planè alius à Creophylo Samio, qui Homerum aliquando hospitio excepit, atque ab eo accepit dono poëma de capta Oechalia: etsi Callimachus, epigrammate quodam, Homero quidem tribui; sed re verâ Creophyli esse, scribat. Sunt qui Homeri fuisse magistrum dicant: sed alij hunc honorem tribuunt Aristeæ Proconnesio. Auctorem horum omnium habemus Strabonem lib. XIV. Suidas autem addit, Cleophylum hunc fuisse filium Astyclis, & quibusdam Samium, quibusdam Chium credi, ac velle aliquos Homeri generum fuisse: alios verò solùm amicum: deinde addit, quod & dixerat Strabo, credi poëma de Oechalia ab Homero accepisse. Hæc antiquitatem Creophyli istius arguunt. Pausanias in Messenicis citat Creophylum in Ἡρακλείᾳ, atque cum consentire cum Thessalis, & Euboeensibus tradit, qui

urbem Oechaliam fuisse dicunt, ubi esset vicus, quem ætate suâ Eurytium vocarent. Hoc, puto, movit eos, qui appellant id poëma Heracleida, quasi fuerit de capta Oechalia. Nam nemo humanior paullò ignorat, Oechaliam ab Hercule captam eversamque, cùm rex ejus Eurytus filiam Jolen, quam Herculi priùs despóderat, postea ei negasset. Sed aliud Heraclea ab Herculeide. Quare & aliud poëma de Heraclea, aliud de Oechalia.

a *Opere de Rebuspublicis, atque imperiis.*

Critias ἐν ταῖς πολιτείαις a citatur à Julio Polluce lib. VII cap. XIII. Egit eo opere de variis Rebusp. Inter alia de Rep. Lacedæmoniorum: cujus libri bis meminit Athenæus lib. XI. Illustrem hujus scriptoris locum adducit Clemens penè initio sexti Στρωματέων. Puto & eundem Critiam esse, cujus Plutarchus mentionem facit in Lycurgo, & Cimone. Est poëta quoque Critias, Callæschri filius, cujus versus recitant Plutarchus in Alcibiade, & Athenæus lib. I. X. & XIII.

Critodemus quoque res veteres memoriæ prodidit. Plinius lib. VII Hist. Nat. cap. LVI: *E diverso Epigenes apud Babylonios* DCCXX *annorum observationes siderum coctilibus laterculis inscriptas docet, gravis auctor imprimis: qui minimùm Berosus, & Critodemus,* CCCCLXXX *annorum. Ex quo apparet æternus literarum usus.*

b *Eorum, quæ in cœlo visuntur.*

Critolaus se libris extulit rerum Epiroticarum, quorum tertium citat Plutarchus in Parallelis cap. VI. Scripsit & libros φαινομένων b. Ex eorum quarto quædam adducit eodem libro Plutarchus cap. IX. Meminit Critolai Plutarchus in vita Periclis, & Verrius sive Festus Pompeius in *Salios*, & Gellius lib. XI. cap. IX. ubi illustrem ex eo historiam adfert de legatis Mileti, & Demosthene oratore. Semel autem iterumque hoc loco, & iterum initio capitis sequentis ἁπλῶς Critolaum vocat. At lib. IX cap. V. meminit Critolai Peripatetici: & lib. VII. cap. XIV narrat, ut Critolaus Peripateticus unà cum Diogene Stoico, & Carneade Academico, legatus fuerit ad Senatum populumque Romanum. Quæ etiam verbis iisdem legas apud bonorum scriptorum lavernam Macrobium lib. I Saturn. cap. V. Si idem est historicus ille, qui Peripateticus Critolaus, (ut aliquos video putare) satis de ætate liqueat. Nam legatio illa incidit in annum Urbis IↃXCVIII, regnante in Ægypto Ptolomæo Philometore. Sed mihi nihil hoc tempore occurrit, unde eundem esse, colligi possit. Et scio plures fuisse

fuiſſe ejus nominis ſcriptores. Eoſque inter grammaticum: cujus meminit Etymologus in Ἥ δ' ὅς.

Criton, hiſtoricus Pieriotes (eſt autem Pieria Macedoniæ oppidum) reliquit Pallenica, Syracuſarum originem, Perſica, Sicula, Syracuſarum deſcriptionem, & de principatu Macedonum: quæ ignorare non ſivit nos Suidas. Meſſenia ejus celebrat Julius Pollux lib. x cap. XVII. Præterea autem Getica conſignâſſe, ex Stephano diſcimus in Γετία.

Cteſiæ ſunt duo: unus Cnidius, alter Epheſius. Utriuſque meminit Plutarchus libro de Flum. Ac Cnidio quidem tribuit libros περὶ ὀρῶν a, quorum è ſecundo teſtimonium promit in Caico: ut & Stobæus facit ſermone περὶ b νόσου &c. Eſtque hic nobilis ille hiſtoricus, qui Artaxerxis tempore vixit: de quo diximus lib. I. cap. V. Epheſio autem, cujus ætas neſcitur, idem Plutarchus adſcribit libros de Perſeo illo, qui Meduſam interemit, καθὼς c ἱστορεῖ Κτησίας Ἐφέσιος ἐν α' Περσηΐδος. Meminit & eodem libello librorum Cteſiæ περὶ ποταμῶν d, unde ſecundum citat. Sed utrius ſint, non addit. Equidem argumentum ſimile facit, ut ejuſdem eſſe putem, libros de montibus, & de fluminibus: nec video, quid impulerit doctum virum, ut in notis ad eum ſcriptorem, contrarium ſcriberet. Sanè eâdem operâ adſignare etiam Epheſio licebit librum περὶ e τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν φόρων, quem Cteſiæ ἁπλῶς tribuit Athenæus lib. x. Item περίπλων libros, quorum primum Stephanus citat ἐν Σίγυννος. Sed ſi libri ὀρῶν, καὶ ποταμῶν f, Cnidij ſint Cteſiæ: cauſſa nulla eſt, cur περίπλων libros (quorum pars erat περίπλους Aſiæ Harpocrationi memoratus g) Epheſij eſſe putemus. Neque multò magis ratio eſt, cur ambigamus de opere alio, quo hoc egit, ut ne regionum quarumque Aſiæ tributa neſcirentur. Nam omne hoc argumentum ei conveniebat, qui terrarum orbem nôſſet, & poſteris deſcribere vellet.

a *De montibus.*
b *De morbo.*
c *Vt refert Cteſias Epheſius in primo Perſeidis*
d *De fluminibus.*
e *De Aſiæ tributis.*
f *De mõtibus, & fluviis.*
g *In Σκιάποδες.*

Cteſiphontis librum tertium rerum Bœoticarum Plutarchus teſtem adducit Parallelorum minorum cap. XII. Fortaſſe idem eſt, cujus de plantis, & arboribus libros Plutarchus citat libro de Flum.

Cteſippus Scythicas res expoſuit. Plutarchus de Flum. Ὡς h ἱστορεῖ Κτήσιππος ἐν β' Σκυθικῶν.

h *Vt refert Cteſippus in ſecundo Scythicorum.*

Cydippus Mantineus inter eos est, qui tractarunt de rerum inventoribus. Clemens Alexandrinus lib. I Στρωμ. Κύδιππ@ ^a Μαντινεὺς, ἔτι τε Ἀντιφάνης, καὶ Ἀριστόδημος, καὶ Ἀριστοτέλης, πρὸς τούτοις δὲ Φιλοστέφανος, ἀλλὰ καὶ Στράτων ὁ περιπατητικὸς, ἐν τοῖς περὶ εὑρημάτων ταῦτα ἱστόρησαν.

a *Cydippus Mantinensis, ac præterea Antiphanes, & Aristoteles, & præter istos Philostephanus, sed & Strato Peripateticus, in suis de rerum inventione libris, ista tradiderunt.*

DAlion, sive, ut in aliis libris est, Dallon, de gentibus aliqua scripsisse videtur. Sanè apud Plinium legas lib. VI cap. XXX. *Ab eâ verò parte Nili, quæ supra Syrtes maiores, Oceanumque meridianum protenditur, Dalion vocatos esse dicit, pluviâ tantùm aquâ utentes, Cisoros, Longoporos.* Sed ab eodẽ in Elencho auctorum libri XX. XXI. XXII, & XXIII, reponitur Dalion inter medicos. Et lib. XX cap. XXVII, *herbarius* vocatur. Puto eundem esse. Nec enim prohibet quicquam, quo minùs idem, & herbas tractaret, & operi hujus, vel alterius argumenti quædã de gentibus admisceret, vel seorsim etiam de iis scriberet.

Damocritus, Δαμόκριτος, historicus, famam sibi paravit gemino opere: uno, de instruendis aciebus; altero, de Judæis: in quo prodidit, Judæos solitos adorare caput asini: etiam septimo quoque anno peregrinorum aliquem, quem cepissent, sacrificâsse, carne ejus minutatim dissectâ. Auctor Suidas.

Damon Cyrenæus de philosophis monumentum ingenij sui consignavit: ut constat ex Laertio in Thalete. Athenæus lib. X nominat Damonem, sed patriam non addit: eum autem tractasse dicit περὶ ^b Βυζαντίου. Ἁπλῶς etiam Plutarcho laudatur in Theseo, & Numa. Item Plinio lib. VII Histor. Natur. cap. II, ubi ait: *Haut dissimile iis genus Pharnacum in AEthiopia prodidit Damon, quorum sudor tabem contactis corporibus afferat.*

b *De Byzantio.*

Damostratus quibus operibus nomen suum immortalitati commendare studuerit, Suidæ hæc verba ostendunt: Δαμόστρατος ^c, ἱστορικὸς ἁλιευτικὰ ἐν βιβλίοις εἴκοσι, καὶ περὶ τῆς ἐνύδρου μαντικῆς, καὶ ἕτερα σύμμικτα ἐχόμενα ἱστορίας. Demostrati ἁλιευτικῶν etiam meminit Ælianus lib. XIII cap. XXI. Item lib. XV. cap. IV. & IX. adhæc cap. XIX ejusdem libri, ubi & de eo sic scribit: Καὶ λέγει Δημόστρατος, ἀνὴρ ὃς καὶ τοῦτο λέγει τῶν ἐκ τῆς Ῥώμης τῆς βουλῆς γενόμενος· καὶ οὐ τι που διὰ τοῦτο ἤδη πεπιστεύσθαι ἱκανός· δοκεῖ δέ μοι ἐπιστήμης τῆς ἁλιευτικῆς ἐς ἄκρον ἐλάσαι, καὶ ὅσα ἔγνω,

c *Damostratus historicus, halientica, sive de re piscatoria libros viginti scripsit. Item de divinatione per aquã, & alia miscellanea ad historiam proximè accedentia.*

ἔγνω, εἰπεῖν κάλλιστα. *Atque ait Demostratus: ſenator is Romanus fuit: nec propterea tamen fide in hac re dignior: ſed videtur mihi exquiſitam ſibi piſcatoriæ rei notitiam comparâſſe, ac quæcunque ſciret, oratione pulcrè extuliſſe.* Addit deinde, fortaſſe & alia edidiſſe illuſtris ingenij ac doctrinæ ſuæ documenta.

Dectadas à Parthenio laudatur in Eroticis: ubi ex eo narrat illa de Harpalyce.

Deilochi apud ſcholiaſtem Apollonij mentio fit, cùm alibi ſæpe: tum libro ſecundo, ubi citatur Δηΐλοχος a ἐν πρώτῳ περὶ Κυζίκου. Hoc facit, ut apud Stephanum in Λαμψακὸς legendum putem Δηΐλοχος ὁ Κυζικηνός. Ubi vulgò Δηίοχος. Nam cur Stephani potiùs locum emendari putem debere, facit, quòd uno in Stephani loco proclivior fuerit lapſus, quàm ſcholiaſtæ Apollonij tam multis.

a *Deilochus libro primo de Cyzico.*

Demagoras laudatus Dionyſio Halic. lib. I. antiquit. Rom. ubi & ille, & Agathyllus, de tempore conditæ Romæ conſenſiſſe dicuntur cum Cephalone Gergithio. Is autem Cephalo tradiderat, Romam ſecundâ poſt Troianum bellum ætate conditam eſſe ab uno filiorum Æneæ, nomine Romo. Sed Demagoras iſte, utrùm poëta, an hiſtoricus fuerit, non liquet. Sanè Agathyllus, cui eum hoc loco jungit, poëta erat. Nam apud Dionyſium alibi eopſe libro legas, Ἀγάθυλλος b Ἀρκὰς ὁ ποιητής. Quædam etiam ex elegiaco ejus carmine ibidem citat. Demagoræ meminere veterum & alij complures: è junioribus quoque Michael Apoſtolius Centur. II. Proverb. LI.

b *Agathyllus Arcas poëta.*

Demaratus, Δημάρατος, libros in publicum edidit, cùm de Phrygia; tum de fluminibus. E priori opere quartum, ex altero tertium librum adducit Plutarchus in commentariolo de fluminibus. Adhæc res Arcadicas ingenij ſui luce illuſtravit. Ex ſecundo ejus operis teſtimonium petit Plutarchus in parallelis minoribus cap. XVI, & Stobæus ſermone de patria. Adhæc reliquit Τραγῳδούμενα. Hæc erant hiſtoria μυθικοῦ ſive ἡρωικοῦ temporis: ut de bello Troiano, vel Thebano, & ſimilibus: unde tragœdiarum argumenta ab antiquis peti ſolent. Secundum librorum iſtorum memorat Clemens Alexandrinus in προτρεπτ. Etiam ex tertio hiſtoriolam recenſet Stobæus ſermone, quem dixi. Quin & terni verſiculi Demarati leguntur lib. I Ἀνθολογίας. Et ſcholiaſtes Apollonij in lib. I teſtem adhibet

adhibet Demaratum. Denique Plutarchus in Agesilao scripta memorat Demarati Corinthij. Sed hujus Corinthij an cætera quoque sint, vel quæ ejus sint, quæ alterius, haut proclive est dicere.

Demetrius Byzantinus de poëtis, & poëmatis, libros scripsit complures. Athenæus lib. x. Ὥς a φησι Δημήτριος ὁ Βυζάντιος ἐν τετάρτῳ περὶ ποιητῶν. Idem lib. XII ab eo citatur ἐν b τῷ περὶ ποιημάτων. Et lib. XIV ἐν τετάρτῳ c περὶ ποιήματος. Fuere autem Demetrij Byzantij duo: unus, philosophus peripateticus; alter, historicus, qui de Gallorum ex Græcia in Asiam transitu, & Ptolomæi, atque Antiochi rebus gestis, & Libyæ statu scripserit. Auctor Laertius. Uter ab Athenæo intelligatur, non ita facile dictu puto. Magis tamen eò inclino, ut de peripatetico loqui credam: cujus Laertius nullum nominat scriptum. Atque idem, existimo, signatur à Laertio, cùm in Socratis vita quædam ex Demetrio Byzantio de philosopho hoc adfert.

a Vt ait Demetrius Byzantius in quarto de poëtis.
b Libro de poëmatis.
c In quarto de poëmate.

Demetrij Callatiani, Δημητρίου τοῦ Καλλατιανοῦ, meminit Dionysius Halicar. lib. περὶ συνθέσ. ὀνομάτ. & Stephanus in Ἀντίκυρα. Scripsit libros XX de Asia & Europa, ut ex Laertio constat. Semel iterumque ejus mentionem facit Marcianus Heracleota in περιηγήσει.

Demetrius Erythræus sextus ex Demetriis illustribus, quos præter Phalereum fuisse Laertius ait lib. V: Ἕκτος d Ἐρυθραῖος, ποικιλογράφος ἄνθρωπος, καὶ ἱστορικὰ, καὶ ῥητορικὰ πεποίηκε βιβλία.

d Sextus Erythræus, varius scriptor, qui historicos, & oratorios conscripsit libros.

Demetrius ab Odesso, Ponti civitate, commentarium fecit de urbe patria. Eo teste utitur Stephanus in Ὀδησσός.

Demetrius quidam librum scripsit de Judæorum regibus: in quo & quædam de gentis ejus captivitate retulit. Clemens Alex. lib. I Στρωματ. Δημήτριος δέ φησι ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ βασιλέων, τὴν Ἰούδα φυλὴν, καὶ Βενιαμεὶν, καὶ Λευὶ, μὴ αἰχμαλωτισθῆναι ὑπὸ τοῦ Σεναχηρείμ· ἀλλ' εἶναι ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας ταύτης εἰς τὴν ἐσχάτην, ἣν ἐποιήσατο Ναβουχοδονόσορ ἐξ Ἱεροσολύμων, ἔτη τριάκοσια τριακονταοκτὼ, μῆνας ἕξ. ἀφ' οὗ δὲ αἱ φυλαὶ αἱ δέκα ἐκ Σαμαρείας αἰχμάλωτοι γεγόνασιν, ἕως Πτολεμαίου τετάρτου, ἔτη πεντακόσια ἑβδομήκοντα τρία μῆνας ἐννέα· ἀφ' οὗ δὲ ἐξ Ἱεροσολύμων, ἔτη τριακόσια τριακονταοκτὼ, μῆνας τρεῖς. *Demetrius verò libro eo, quem de Iudææ regibus scripsit, ait, tribum Iuda, & Beniamin, &*

Leui

Leui non fuisse abductam in captivitatem à Senacherib: sed esse ab hac captivitate usque ad ultimam, quam Nabuchodonosor fecit ex Hierosolymis, annos CCCXXVIII a, *menses sex. Ex quo autem decem tribus abductæ fuerunt captivæ ex Samaria, usque ad Ptolomæum quartum, annos* IↃLXXIII b, *novem menses. Ex quo* c *tempore verò ab Hierosolymis abductæ, esse annos* CCCXXXVIII, *menses tres.* Cùm autem videamus hoc loco, Demetrium illum tempora numerâsse usq; ad Ptolomæum quartum: satis liquet, Phalereum saltem intelligi nõ posse, qui sub Philadelpho obiit.

a *Gentianus Hervetus habet* CXXVIII: *sed præter fidẽ Græci codicis.*
b *Apud Hervetum biennio minus est.*
c *Et hæc vertere Gentianus neglexit.*

Democritus Ephesius libros scripsit περὶ τȣ̃ ἐν Ἐφέσῳ ναȣ̃ d. Ex cujus operis libro primo quædam de Ephesiorum in vestitu mollitia ac luxurie narrat Athenæus lib. XII.

d *De templo Dianæ Ephesiæ.*

Demodocus Δημόδοκος ἐν πρώτῳ Ἡρακλείας e, citatur à Plutarcho de Flum. Solutâ oratione, an carmine scripserit, non satis liquet.

e *Lib. I. de Hercule.*

Demosthenes Bithynus composuit libros de rebus Bithyniacis, quorum quartum, nonum, decimum, & duodecimum, citat Stephanus. Bithynum fuisse, cognoscimus ex eodem in Ἡραῖα. Scripsit quoque κτίσεις f, quarum idem meminit in Ὀλιζών. Alius ab eo est Demosthenes Thrax: qui, Suida teste, præter ea, quibus Iliada Homeri, & Θεογονίαν Hesiodi, illustrare conatus est, etiam Damageti Heracleotæ compendium fecit, & librum περὶ διθυραμβοποιῶν. Eo libro videri possit exposuisse duntaxat vitam poëtarum dithyrambicorum. Sed verisimilius fit, de eorum insimul poëmatis disseruisse, lucemque attulisse locis aliquot obscuris.

f *Origines urbium, ac locorum.*

Demoteles unus est ex duodecim istis, quos de pyramidibus Ægyptiis scripsisse, Plinius dicit lib. XXXVI Hist. Nat. cap. XII. Vide superiùs *Aristagoras*.

Demus de rebus Atticis commentatus sit; si vera est lectio apud Athenæum lib. XIV. Ἐν γ δ' τῷ πρώτῳ τῆς Ἀτθίδος Δῆμος. g Verùm Casaubonus legere jubet Κλείδημος. Sanè Clidemus Atthidem descripsit, ut ex eodem Athenæo superiùs ostensum. Fortasse tamen & Demetrius quispiam hanc materiem tractavit: eoque ex nomine hoc nomen fuerit corruptum; uti factum apud Dionysium Halic. in judicio de Dinarcho, ubi citatur Δῆμος ὁ Μάγνης, qui omnino est Δημήτριος h ὁ Μάγνης, ut dictum lib. I. cap. XV.

g *Demus autem in primo de Attica libro.*
h *Demetrius Magnesius.*

Mm Dercyllus

Dercyllus literis explicuit κτίσεις a, quarum librum I advocat Plutarchus in parallelis minoribus cap. XVII. Item Italica, quorum tertium citat ibidem cap. XXXVIII. Item Ætolica, quorum testimonio utitur Plutarchus de Flum. cap. de Acheloo. Atque ab eodem etiam libri ejus περὶ Σατυρικῶν b, item περὶ ὀρῶν c, & περὶ λίθων d nominantur. Meminit & Etymologus in Εὔιος.

Didymarchus Διδύμαρχος Μεταμορφώσεων ε γ' citatur ab Antonio Liberale narratione XXIII, quæ est de Batto. Sed ab interprete scriptores, ex quibus ea hausta est narratio, prætereuntur.

Dieuchidas Megarensis (Διευχίδας ὁ Μεγαρικὸς, ut Clementi dicitur lib. VI Στρωματ.) prodidit historiam Megaricam, ut non uno Harpocrationis loco constat: sed interdum corruptè apud eum legas, Δευχίδας. At fœdiùs etiam corruptum id nomen apud scholiastem Apollonij in primum Ἀργον. ubi legitur, Διρυχίδας f ἐν Μεγαρικοῖς ἱστορεῖ. Pluribus libris id opus constabat. Nam Clementi Alex. lib. I citatur Διευχίδας g ἐν τετάρτῳ Μεγαρικῶν. Meminit & Dieuchidæ Stephanus in Σκίρφαι.

Dinarchus Delius Cretenses fabulas collegit, ut cognoscimus ex Dionysio Hal. in Dinarcho, ubi ex Demi, vel potiùs Demetrij libro de ejusdem nominis viris, quatuor Dinarchos recenset. Videtur idem signari ab Eusebio lib. I Chronicorum h, ubi de Bacchi gestis loquens, ait, Ὥς i φησι Δείναρχος ὁ ποιητὴς, οὐχ' ὁ ῥήτωρ.

Dinias scriptis suis res Argolicas comprehendit. Apollonij scholiastes lib. II: Δεινίας ἐν πρώτῳ Ἀργολικῶν. Mentionē quoq; Diniæ facit Plutarchus in Arati vita, & Eurip. schol. in Orest.

Diocles Peparethius primus è Græcis memoriæ prodidit originem urbis Romæ, urbisque res præcipuas. Hoc indicat Plutarchus in Romulo; Τοῦ δ' k πίστιν ἔχοντος λόγου μάλιστα, καὶ πλείστους μάρτυρας, τὰ μὲν κυριώτατα πρῶτος εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐξέδωκε Διοκλῆς Πεπαρήθιος, ᾧ καὶ Φάβιος Πίκτωρ ἐν τοῖς πλείστοις ἐπηκολούθησε. Et aliquanto pòst: Πεπαρηθίου l Διοκλέους, ὃς δοκεῖ πρῶτος ἐκδοῦναι Ῥώμης κτίσιν. Idem Plutarchus in Quæstionibus Græcis aït, Dioclem fecisse περὶ m ἡρώων σύνταγμα: atque inde refert edictum Tanagræorum de iis, quæ Clidamus renunciásset. Sed fortasse is est *Diocles Rhodius*; cujus Αἰτωλικὰ citat

a *De locorum origine.*
b *De Satyricis.*
c *De mōtibus.*
d *De lapidibus.*
e *Lib. 3 Trāsformationum.*
f *Direchidas in Megaricis refert.*
g *Dieuchidas libro quarto rerum Megaricarum.*
h *Pag. 29. Thes. Temp. vers. 17.*
i *Vt Dinarchus loquitur, nō ille orator, sed poëta.*
k *Cæterùm historiæ, quæ plus fidei invenit, ac plures testes, præcipua quæque apud Græcos edidit Diocles Peparethius, quem in plurimis sequitur Fabius Pictor.*
l *Peparethij Dioclis, qui primus videtur edidisse quædam de origine Vrbis Romæ.*
m *De sacellis, quæ heroibus sunt statuta.*

citat Plutarchus de Flum. Etiam Dioclis libri περὶ ἐπιδρομῆς [a] Laertio memorantur in Epicuro. Ac apud eundem Laertium in Xenophonte adducitur Diocles ἐν τοῖς βίοις τῶν φιλοσόφων [b], ſive, ut apud eundem legitur in Ariſtippo, ἐν τῷ περὶ βίων φιλοσόφων. Atque ex his libris ſunt, quæ ex Diocle narrat in Antiſthene, Diogene, Cratete, Menippo, Menedemo, & alibi. Alius eſt Diocles Eleates, Muſicus: item Diocles Athenienſis, aut Phliaſius, Comicus: de quorum utroque Suidas. Item alius, Diocles Caryſtius, de quo ſic Plinius lib. XXVI cap. II. *Hippocratis certè, qui primus medendi præcepta clariſſimè condidit referta herbarum mentione invenimus volumina: nec minùs Dioclis Caryſtij, qui ſecundus ætate famâque exſtitit.* Dioclem medicum appellat lib. XXI cap. XI. At ἁπλῶς Dioclem vocat lib. XX. cap. III. V. VI. IX. XIII. XX. & XXIII. Item lib. XXI. cap. XXXI. Et lib. XXIII cap. I. & lib. XXIV cap. XIX. Meminere etiam Athenæus, Plutarchus, ſcholiaſtes Nicandri, imprimis medici, ut Dioſcorides, ac Galenus paſſim.

a *De incurſione.*

b *In vitis philoſophorũ.*

Diodorus Periegetes terras deſcripſit, ut ex cognomine ipſo colligimus. Idem de monumentis tractavit. Plutarchus in Themiſtocle: Διόδωρος [c] δ' ὁ περιηγητὴς ἐν τοῖς περὶ τῶν μνημάτων εἴρηκεν. Meminit & idem hujus ſcriptoris in Theſeo, & Cimone.

c *Diodorus, qui terras deſcripſit, ait in opere de monumentis.*

Diogenes Cyzicenus reliquit VII libros de patria ſua: teſte Stephano in Βέσϐικος. Qui & primum ejus operis citat in Ἀδράστεια, tertium in Ζέλεια. Planè cenſeo eundem eſſe, de cujus nomine ambigit Suidas, utrùm Diogenes, an Diogenianus vocetur. Movet me, quod dicat ſuis commendâſſe monumentis inſtituta patriæ ſuæ Cyzici. Addit, præterea tractâſſe de literis, deque notis, quarum uſus in libris, atque item de poëtica.

Diogenes Sicyonius res Peloponneſiacas literis mandavit, teſte Laertio, cui hic inter quinque ejus nominis ſecundo loco memoratur. Primus verò Laertio nominatus eſt Diogenes Apolloniata, phyſicus, Anaxagoræ æqualis: de quo Clemens Alex. in προτρεπτ. & in παιδαγωγοῦ libro priori, & Στρωμ. lib. I. item Suidas. Tertius ei eſt Diogenes Seleucienſis, qui, ob vicinitatem loci, Babylonius vocabatur. Hujus libros de nobilitate teſtes adducit Athenæus lib. IV. Quartus eſt

Diogenes Cynicus. Quinctus Diogenes Tarſenſis, qui opere quodam complexus quæſtiones poëticas, atque eas ſolvere eſt conatus. Meminit & lib. x. in Epicuro: Διογένης ᵃ ὁ Ταρσεὺς, ὁ τὰς ἐπιλέκτους σχολὰς συγγράψας. Mirum verò, omitti à Laertio Diogenem Cyzicenum: de quo antè dictum. Fortaſſe & alius ab illis quinque eſt, qui Perſica ſcripſit: quorum primum adducit librũ Clemens ἐν προτρεπτ. Et, credo, diverſus eſt etiam, qui Palleniaca edidit. Parthenius Erat. VI. Διογένης ᵇ, καὶ Ἡγήσιππος ἐν Παλληνιακοῖς. Ubi Παλληνιακὰ videntur ad utrumque referri, cùm hiſtoriam ibi narret Parthenius de Pallene, Sithonis, Hodomantum regis filiâ. Alius eſt quoque Diogenes Smyrnæus, philoſophus, Metrodori Chij auditor, Anaxarchi præceptor: de quo Clemens lib. I Στρωμ. At Diogenes is, ex cujus tragœdia verſum unum alterum citat Clemens lib. II Στρωματέων, non eſt alius à Cynico philoſopho. Nam ex Laertio cognoſcimus, ſeptem ei tragœdias, ſeu tragœdiolas, tribui ſolere: quas Satyrus eſſe dicebat Philiſci Æginenſis, Diogenis diſcipuli.

a Diogenes Tarſenſis, qui ſelectas conſcripſit ſcholas.

b Diogenes, & Hegeſippus in Palleniacis.

Diogenetes (niſi rectum eſt Diogennetus, vel Diogenes) Erythræus memoratur Hygino in poëtico aſtronomico: ubi de Piſcium ſigno loquens, ita ſcribit: *Diogenetes Erythræus ait, quodam tempore Venerem cum Cupidine filio in Syriam ad flumen Euphratem veniſſe; & eodem loco repente Typhona giganta, de quo ſuprà diximus, apparuiſſe: Venerem autem cum filio in flumen ſe proieciſſe, & ibi figuram piſcium formâ mutâſſe: quo facto, periculo eſſe liberatos. Itaque poſtea Syros, qui his locis ſunt proximi, deſtitiſſe piſces eſitare, quòd vereantur eos capere; ne ſimili cauſſâ, aut Deorum præſidia impugnare videantur, aut eos ipſos captare.*

Dionyſius Argivus an hiſtoricus fuerit, diſpiciendum ſit. Quid hic de Ilij capti tempore prodiderit, legere potes apud Clementem Alex. lib. I Στρωμ.

Dionyſius Byzantius ἀνάπλῳ ᶜ Βοσπόρου citatur à Stephano in Χρυσόπολις. Ac videri poſſit idem eſſe, ac Dionyſius, cujus περιήγησιν ᵈ habemus. Præſertim quando Suidas eum fuiſſe Byzantium colligit ex Rhebæ fluminis laude. Sed corruptum eum eſſe locum, proque Βυζάντιον, Βιθυνὸν eſſe legendum, oſtendimus lib. II cap. III. Quare omnino alius eſt ille, cujus περιήγησις exſtat, ab eo, qui navigationem per Boſphorum ſcripſit.

c Navigatione per Boſphorum.

d Orbis deſcriptionem.

ſcripſit. Meminit Dionyſij Byzantij, ac dicti operis, etiam Suidas, qui præterea ſcripſiſſe ait de Threnis, poëma epicediis refertum.

Dionyſius Chalcidenſis Κτίσεις, ſive Origines civitatum, complexus eſt libris quinque: teſte Marciano Heracleota in περιηγήσει a. Celebratur hoc opus etiam à Suida in Χαλκιδίκη. Ex primo ejus libro teſtimonium promit Apollonij ſcholiaſtes in lib. III. Ex tertio idem facit Harpocration in Ἡφαιστία: ex quincto idem in Ἡραῖον τεῖχος. Bene antiquum eſſe Dionyſium hunc, illud indicio eſſe poteſt, quòd eo teſte utatur Dionyſius ipſe Halicarnaſſenſis lib. I Antiquitatum, ubi varias de Romæ origine ſententias appendit, & expendit.

a Pag. 5 edit. Auguſt. Vindel.

Dionyſius Mitylenæus, poëta epicus, qui σκυλοβραχίων b, & σκυτεὺς c, vocatus eſt, præter Bacchi, & Minervæ expeditionem, etiam Argonautica libris ſex ad Parmenonem ſcripſit oratione ſolutâ, ut apud Suidam legitur. Meminit ejuſce Dionyſij, Apollonij ſcholiaſtes in lib. I. & IV.

b *Coriaceum habens brachium.*

c *Coriarius.*

Dionyſius, Muſonij filius, ſacerdos templi Solis, nonnullis Samius, aliis Rhodius fuiſſe exiſtimatur; teſte Suida: qui & autor eſt, compoſuiſſe hiſtorias τοπικὰς d libris ſex; orbis deſcriptionem, & hiſtoricæ inſtitutionis libros decem.

d *Locorum.*

Diophantus Lacedæmonius condidit libros Antiquitatum XIV: teſte Fulgentio lib. I Μυθολογικῶν. Idem ſcripſit de ſacris Deorum: unde quædam idem Fulgentius adducit in Expoſitione ſermonis antiqui, voce *Nefrendes*. Quamquam ibi quidem non tam Diophantum nobis advocat, quàm, ut ſolet nugator ille, interpretem ejus. Nec Diophanti apud melioris notæ ſcriptores nulla mentio eſt. Nam Agatharchides de mari rubro cap. XXXI auctor eſt, deſcripſiſſe eum terras ſeptentrioni ſubjectas. Et Stephanus eundem nominat in Ἄβιοι. Ac ab eodem in Αἰγύπτιοι adducitur Διόφαντος ἐν πολιτικοῖς. e At alius eſt Diophantus Syracuſanus, philoſophus Pythagorêus, cujus de mundi ortu ſententiam adfert Theodoretus Therapeutices lib. IV. qui eſt de materia, & mundo.

e *Diophantus libro de re civili.*

Dioſcorides nomen illuſtravit ſuum libris de Rep. Lacedæmoniorum, ut conſtat ex quarto Athenæi, ubi ſecundus ejus operis citatur: item Plutarcho in Lycurgo: qui & ſcriptoris hujus meminit in Ageſilao. Dubium verò, idemne, an alius

 ſit,

ſit, cujus epigrammata in Ἀνθολογίᾳ leguntur. Item is, cujus mentionem facit ſcholiaſtes Apollonij in lib. 1, ubi ex ejus ſententia tradit, Amphionem lyram accepiſſe ab Apolline: quam eum à Muſis habere, voluerunt Antimenidas lib. 1. & Pherecydes in decimo.

Dioxippus Διώξιππος, poëta eſt Comicus: ſed ejus hoc loco meminimus, quia inter dramata illius fuit etiam ἱστοριογράφος. Amphicli eam fabulam Dalecampius tribuit, nempe turbatis Athenæi a verbis deceptus. Ita enim Dioxippi ἐν ἱστοριογράφῳ verba apud eum legi debent, ut duo trochaici ſint:

Τὴν b στοὰν διεξέπαιεν Ἀμφικλῆς, μήτρας δύο
Κρεμαμένας δείξας. Ἐκεῖνον πέμπε, φησὶν, ἐὰν ἴδῃς.

Eſſe verò drama illud Dioxippi, præter Athenæum etiam teſtatur Suidas: à quo quatuor ejus fabulæ recenſentur, Ἀντιπορνοβοσκὸς, Φιλάργυρος, Ἱστοριογράφος, Διαδικαζόμενοι: ut quidem Mediolanenſis vetus editio habet. Nupera illa, quæ cum Porti tralatione & notis prodiit, *Hiſtoriographi* nomen negligenter omiſit. Suſpicor Dioxippum hac fabulâ fabuloſos hiſtoricos riſiſſe. Alius ab eo eſt *Dioxippus Hippocraticus, vetus medicus, & nobilis*: ut de eo ſcribit Gellius lib. XVII cap. XI.

Diphilus Theſei geſta ſcripſit: ſed carmine choliambico. Oſtendit hoc ſcholiaſtes Pindari in Olymp. od. X. Ejus verba apponam, ut legi oportet: Ὥς φησι Δίφιλος ὁ τὴν Θησηΐδα ποιήσας, ἔν τινι Ἰάμβῳ, οὕτω·

Τρέψας δὲ πώλους, ὡς ὁ Μαντινεὺς Σῆμος,
Ὃς πρῶτος ἅρμα τ᾽ ἤλασεν παρ᾽ Ἀλφειῷ.

Ut Diphilus ait, qui Theſeida fecit. Sic autem ſcribit:

Alénſque pullos, Mantinenſis ut Semus,
Primus agitator curruum prope Alphêum.

Alius, ut puto, ab eo eſt Diphilus Sinopenſis κωμικώτατος c καὶ γνωμικώτατος, ut à Clemente Alexandr. & Euſebio Pamphili vocatur. Notus vel ex Terentiano Adelphorum prologo. Alius quoque Diphilus Caryſtius, item Diphilus Siphnius, item Diphilus Laodicenſis, quorum trium meminit Athenæus. Poſtremus ille auctor fortaſſe eſt ſcholiorum Nicandri: quod ex eodem Athenæo videtur colligi poſſe.

Dius celebrabatur opere de rebus Phœnicum. Ea ex hiſtoria fragmentum de Salomone, & Hiramo, conſervavit nobis

a *Lib. 3.*

b *Per porticū vi ſibi aditum fecit Amphicles, vulvis duabus, quas geſtabat, oſtēſis. Illum ad me mitte, inquit, ſi videris.*

c *Comicus inſignis, & ſententiis affluens.*

nobis Fl. Joſephus lib. I contra Apionem.

Diyllus Athenienſis quibus ſibi nomen pepererit, docet Diodorus Siculus lib. XVI: ubi cùm dixiſſet, Calliſthenem hiſtoriam ſuam perducere uſque ad templum nefario Philomeli ſcelere captum, continuò addit: Δίυλλος a δ' ὁ Ἀθηναῖος ἦρκται τῆς ἱστορίας ἀπὸ τῆς ἱεροσυλήσεως, καὶ γέγραφε βίβλους εἴκοσι καὶ ἑπτὰ, συμπεριλαβὼν πάσας τὰς ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις γινομένας πράξεις περί τε τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὴν Σικελίαν. Et poſt multa: Δίυλλος b δ' ὁ Ἀθηναῖος τῆς δευτέρας συντάξεως ἀρχὴν πεποίηται τῆς Ἐφόρου ἱστορίας τὴν τελευτὴν, καὶ τὰς ἑξῆς πράξεις συνείρει τάς τε τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων, μέχρι τῆς Φιλίππου τελευτῆς. Etiam ex Diyllo hoc refert Athenæus in XIII, ut Demetrius Phalereus amicã ſuam, patriâ Samiam, Λαμπετὼ appellârit, cùm prius Χαριτοβλέφαρος c nominaretur. Hæc quidem Athenæus dicit, ſi locus eſt ſanus. Sed apud Laertium ex Didymi συμποσιακοῖς d refertur, Demetrium ipſum Λαμπετὼ, & Χαριτοβλέφαρον vocatum. Ut omnino accedam Caſaubono, qui apud Athenæum emendat, ἑαυτὸν Λαμπιτὼ προσαγορεύσαντα: ubi δ' αὐτὴν perſcriptum eſt in vulgatis. Idem Caſaubonus Diylli nomen reſtituit Athenæo in quarto: ubi antè legebatur, Διύαλος e δ' ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῇ ἐνάτῃ τῶν ἱστοριῶν. Cùm autem non tantùm hiſtoriam ſuam uſque ad Philippi M. obitum pertexat: ſed etiam de Phalereo Demetrio ſcribat: ſaltem Ptolomæo Philadelpho antiquior eſſe non poteſt. Fuit & Diyllus ſtatuarius, cujus opera commemorat Pauſanias in Phocicis.

Domitius Calliſtratus, Δομίτιος Καλλίστρατος, de Heraclea libros compoſuit: quorum quartum citat Stephanus in Ἀρκιερέασα, & Μόνγλα: ſextum in Ὀδιέπολις: ſeptimum in Ὀλύμπη.

DOROTHEUS ἐν ἕκτῃ τῶν περὶ Ἀλέξανδρον ἱστοριῶν f citatur ab Athenæo initio libri ſeptimi. Etiam ſeu idem, ſeu alius Dorotheus in primo rerum Sicularum adducitur à Stobæo, Loco de vituperio tyrannidis: & à Michaele Apoſtolio Centur. XX. Prov. XIII. Uterque refert ex eo, ut Phalaris Perillum, ſeu Perilaum, fabrum æreo tauro incluſerit. Etiam Dorotheus in quarto Italicorum teſtis laudatur à Plutarcho minorum parallelorum cap. XX. ubi narrat, ut Marius bello Cimbrico victus, ſomnioque monitus, Calpurniam filiam

ſacri-

a *At Diyllus Athenienſis à ſacrilegio hoc hiſtoriæ ſuæ* XXVII *libros auſpicatus res Græciæ & Siciliæ his temporibus geſtas recenſet.*

b *Diyllus verò Athenienſis, alterum opus exorditur inde, ubi Ephorus hiſtoriam finierat, ac Græcorum, & Barbarorum geſta exinde uſque ad Philippi obitum contexit.*

c *Decora ſuperciliorum gratiâ.*

d *Convivalibus.*

e *Diualus* (*leg. Diyllus*) *Athenienſis in nono hiſtoriarum.*

f *Lib. ſexto de rebus geſtis Alexandri.*

ſacrificârit. Eundem librũ nominat Clemens Alex. ἐν προτρεπτ. Idem Clemens lib. I Στρωματ. eum citat ἐν πρώτῳ πανδέκτῃ, atque inde de Mopſo quædam tradit. Plutarchus Parall. cap. XXV citat Dorothei librum I Transformat. Atque his in locis ἁπλῶς fit Dorothei mentio. At eſt, ubi (dubium idemne, an diverſus) Dorotheus Aſcalonita laudetur. Ut apud Athenæum extremo lib. VII, ubi ex ejus opere, quod inſcribebatur τῆς λέξεως συναγωγὴ, citatur liber CVIII. Item libro XIV, ubi idem dicitur edidiſſe περὶ Ἀντιφάνους, καὶ περὶ τῆς παρὰ τοῖς μεσωτέροις Κωμικοῖς ματτύης. Quem locum non intellexit Dalecampius interpres. Nam vertit, *De Antiphane, & Mattya, ſcriptoribus comœdiæ, quam mediam vocant*: cum dicere deberet, *de Antiphane, & eâ, quæ mediæ comœdiæ ſcriptoribus mattya vocatur.* Idem Athenæus lib. XI meminit Dorothei Sidonij: qui unus veterum apoteleſmata verſibus ſcripſit. Sequuntur eum, Manilius ex Latinis; ex Arabibus, Omar, Meſſaalla, & Alcabicij ſcriptor. Etiam à Phlegonte de rebus Mirabilibus cap. XXVI, laudatur Δωρόθεος *a* ὁ ἰατρὸς ἐν ὑπομνήμασιν, atque ex iis refertur, ut Alexandreæ in Ægypto cinædus pepererit: ac fœtus conditus, miraculi cauſsâ, adſervetur.

a *Dorotheus medicus in commentariis.*

Doſiades de rebus Creticis libros edidit. Ex iis tradit Plinius lib. IV. cap. XII, Cretam ita dictam *à Creta nympha, Heſperidis filia.* Τετάρτῳ τῶν Κρητικῶν *b* citat Athenæus lib. IV. Fortaſſe idem eſt ac Doſidas, ex quo à Clemente ἐν προτρεπτ. quiddam adfertur de Leſbiorum ſacrificiis.

b *Lib. quartum rerum Creticarum.*

Doſitheum ſæpius teſtem adhibet Plutarchus in Parallelis minoribus. Nam cap. XIX, tertium adducit librum rerum Sicularum: cap. XXX, tertium Lydiacorum: cap. XXXIII, in Pelopidis: cap. XXXIV, librum tertium rerum Italicarum: quem & capite citat XXXVII. Uti primum ejus operis cap. XL. Alius eſt Doſitheus aſtrologus: cujus mentio apud Plinium lib. XVIII cap. XXXI.

Echemenes, Ἐχεμένης ἐν τοῖς Κρητικοῖς *c* adducitur Athenæo in XIII. Fortè idem nomen reſtituendum Fulgentio lib. I Mythologicorum: ubi Euxemenes in primo θεολογουμένων teſtis adhibetur. Sed nihil certò ſtatuere auſim.

c *Echemenes in Creticis.*

Egeſide-

Egeſidemus utrùm hiſtoriam, an aliud ſcripſerit, adhuc quæro. Hiſtoricum quidem eſt, cujus cauſsâ laudatur Plinio lib. IX cap. VIII. *In eâdem urbe Iaſſo Egeſidemus ſcribit, & alium puerum, Hermiam nomine, ſimiliter maria perequitantem, cùm repentinæ procellæ fluctibus exanimatus eſſet, relatum: delphinumque, cauſſam leti fatentem, non reverſum in maria, atque exſpirâſſe.* Eadem refert, ac Egeſidemum autorem ſimiliter laudat Solinus cap. XVIII.

Eleuſis Ἐλεῦσις a ἐν τῷ περὶ Ἀχιλλέως teſtis à Laertio citatur in Thaletis vita. a *Eleuſis libro de Achille.*

Empodus commentarios reliquit, hiſtoricos, ut puto. Athenæus lib. IX, cùm citaſſet Eupolis illud ἐν Βάπταις, Ναὶ μὰ τὴν b κράμβην: ſubjungit deinde; Ἐδόκει δ᾽ Ἰωνικὸς εἶναι ὁ ὅρκος. καὶ οὐ παράδοξον, εἰ κατὰ τῆς κράμβης τινὲς ὤμνυον, ὁπότε καὶ Ζήνων ὁ Κιττιεὺς ὁ τῆς στοᾶς κτίστωρ, μιμούμενος τὸν κατὰ τῆς κυνὸς ὅρκον Σωκράτους, καὶ αὐτὸς ὤμνυε τὴν κάππαριν, ὡς Ἔμποδός φησιν ἐν Ἀπομνημονεύμασιν. *Videbatur autem eſſe Ionicum iuramentum. nec mirum eſt per braßicam iurâſſe quoſdam, cùm Zeno Cittienſis, Stoicæ ſectæ conditor, imitans Socraticum iuramentum per canem, & ipſe per capparim iurârit: ut ait Empodus in commentariis.* Fortaſſe tamen locus eſt corruptus. Sanè Caſaubonus c pro Ἔμποδος malit Ποσειδώνιος: quod tamen à vulgatâ lectione multum abit. b *Per braßicam ita eſt.* c *Lib. 9 Animadv. cap. 2.*

Enomides videtur ſcripſiſſe de Deorum nominibus, naturâ, & geſtis. Etymologici magni ſcriptor: Ἐνομίδης d δ᾽ ὁ τὰ θεῖα γράψας, καὶ τοὺς Τελχῖνας ἐτυμολογήσας &c. d *Enomides, qui ſcripſit de rebus divinis, &, unde Telchines nomen acceperint, expoſuit.*

Epaphus de Delphico templo quædam tradidit: ſeorſim, an in alio opere, haut ſat ſcio. Servius in verſum illum III Æn.

Da pater augurium, atque animis illabere noſtris. Traditur, inquit, *à plurimis, (inter quos etiam Epaphus, vir peritißimus,) Delphis quodam tempore eveniſſe, ut templum religioſum antè & intactum, ſpoliatum incenſumque ſit: ac pòſt multas Corinthij urbes ſoli, vicoſque proximos, terræ motu hauſtos: Delon neque antea, neque poſtea, hoc incommodo vexatam.* Ita corruptiſſimum locum emendandum puto.

Epigenes aſtrologus, & hiſtoricus fuit, quantum videre poſſum. Cum Beroſo, & Critodemo jungitur Plinio lib. VII cap. LVI. *E diverſo Epigenes apud Babylonios* IↃCCXX *annorum obſervationes ſiderũ coctilibus laterculis inſcriptas docet, gravis auctor*

 imprimis:

imprimis: qui minimũ, Berosus, & Critodemus, CCCCLXXX *annorum. Ex quo apparet æternus literarum usus.* Mentio quoque illius fit cap. XLIX. ejusdem libri: & cap. III lib. XXXI. Alius est Epigenes Sicyonius, poëta non quidem Comicus, ut Suidas putavit; sed tragicus; ut rectè est apud Michaelem Apostolium Chil. XV Prov. XIII, ubi dicitur, proverbium illud, Οὐδὲν [a] πρὸς τὸν Διόνυσον, ab eo originem cœpisse. Nam, inquit, Ἐπιγένους [b] τοῦ Σικυωνίου τραγῳδίαν εἰς αὐτὸν ποιήσαντος, ἐπεφώνησάν τινες τοῦτο· ὅθεν ἡ παροιμία. Varia ejus Athenæus citat: & ex eo Suidas.

a *Nihil ad Bacchum.*

b *Cum Epigenes Sicyonius tragœdiam de Baccho fecisset: quidam illud acclamarunt: unde parœmia.*

Epimenides, (præter Cretensem illum, qui Olympiade XLV, Solonis æqualis, vixit) tres fuerunt; duo quidem, qui genealogias scripsere: ac tertius, qui Doricè Rhodi historiam condidit: ut scimus ex Laertij lib. I.

Ergias Rhodius librum reliquit de Rhodo. Athenæus lib. VIII. Ἐργίας [c] ὁ Ῥόδιος ἐν τοῖς περὶ πατρίδος.

c *Ergias Rhodius in iis, quæ de patria sua scripsit.*

Erxias Κολοφωνιακὰ [d] literis mandavit: teste Athenæo lib. XIII. Nisi Ergias legendum, ut Gesnerus putat. Sanè in alterutro nomine peccatum videtur.

d *Opus de rebus Colophoniacis.*

Euagoras Lindius condidit historiam regna Ægyptiorum complexam: item vitam Timagenis, aliaque. Suidam adi. Diversus est Euagoras Thasius: qui inter eos est, ex quibus Plinius librum X historiæ naturalis contexuit. Ac fortasse idem nomen reponendum apud eundem Plinium in scriptoribus externis libri XVII, ubi vulgò est Euagone Thasio. Sanè ut in natura animalium ex *Euagora Thasio*: ita in plantarum natura ex *Euagone Thasio*, se profecisse dicit. Patria eadem, ac similitudo nominum, & non absimile argumentum, faciunt, ut eundem tractâsse utrumque argumentum putem.

Eualces Ἐφεσιακὰ prodidit: ut cognoscimus ex Athenæi lib. XIII.

Euanoridas Eleus scripsit de iis, qui Olympiis ludis vicerant. Pausanias lib. VI: Εὐανορίδᾳ [e] δὲ Ἠλείῳ πάλης ἐν παισὶν ὑπῆρξεν ἔν τε Ὀλυμπίᾳ, καὶ Νεμέᾳ νίκη. Γενόμενος δὲ Ἑλλανοδίκης ἔγραψε καὶ οὗτος τὰ ὀνόματα τῶν Ὀλυμπίᾳ τῶν νενικηκότων.

e *Euanoridas Eleus puerilis luctæ victoriam Olympiæ ac Nemeæ adeptus, cùm unus de ludorũ præfectis esset, ipse etiam eorũ omnium, qui ludis Olympiis vicerant, commentarium conscripsit.*

Euanthis non incelebre nomen. Ex quo quædam refert Plinius lib. VIII cap. XXII: *Euanthes*, inquit, *inter autores Græciæ non spretus, tradit, Arcadas scribere, ex gente Antæi cuiusdam sorte familiæ lectum ad stagnum quoddam regionis eius duci,*

vestituque

vestituque in quercu suspenso tranare, atque abire in deserta, transfigurarique in lupum &c. Euanthis ἐποποιὸ hymnum in Glaucum citat Athenæus lib. VII. Etiam Euanthis meminit Apollonij scholiastes in lib. I. Sed fuere duo Euanthes; unus Milesius, alter Samius. Milesij meminit Diogenes in Thalete: Samij ex Hermippo mentio fit apud Plutarchum in Solone.

Eubulides Εὐβουλείδης librum de Diogene scripsit: ex quo de philosopho hoc quædam refert Laertius in ejus vita.

Euctæus videri possit descripsisse tertiam orbis partẽ. Athenæus extremo lib. IX. Ὡς a καὶ Εὐκταῖος δηλοῖ, ἢ ὁ γεγραφὼς τὰς περιηγήσεις ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἐπιγραφομένῃ. Ita enim & in Aldina, & Basileensi, editum est, ac similiter est apud interpretem. Meritò autem, recténe ita legatur, ambigit Gesnerus in bibliotheca. Omnino enim corrigi debet, Ἑκαταῖος, prout in postrema editione rectè est expressum.

a *Vt & Euctæus ostendit, vel quisquis auctor eius descriptionis, quæ Asia inscribitur.*

Eudemus condidit historiam Astrologicam. Eâ docuisse censeo, quid in re astrologica quisque invenerit. Hoc de opere en Clementis verba in primo Stromat. Θαλῆν b δὲ Εὔδημος ἐν ταῖς ἀστρολογικαῖς ἱστορίαις, τὴν γενομένην ἔκλειψιν τοῦ ἡλίου προειπεῖν φησὶ, καθ' οὓς χρόνους συνῆψαν μάχην πρὸς ἀλλήλους Μῆδοί τε καὶ Λυδοί· βασιλεύοντος Κυαξάρους μὲν τοῦ Ἀξυάγου πατρὸς, Μήδων· Ἀλυάττου δὲ τοῦ Κροίσου, Λυδῶν. Idem tradit Diogenes Laertius in Thalete, ubi hoc volumen similiter vocat τὴν c περὶ τῶν ἀστρολογουμένων ἱστορίαν. Sed Proclus in IV primi Euclidis refert, Thaleti hoc ab Eudemo tribui ἐν d ταῖς γεωμετρικαῖς ἱστορίαις. Verùm potuit idem utroque in opere dixisse. Censet Gesnerus in biblioth. hunc esse Eudemum illum, quem de angulo, & Geometricarum enarrationum commentarios scripsisse, auctor est idem Proclus eopse libro. Sanè utrumque opus ei convenit, qui scientias mathematicas profiteatur. Etiam apud Clementem in VI Στρωματ. memoratur Eudemus Naxius, quem historiam edidisse ait: sed eam ex Melesagora transscripsisse. Porrò vel ignoratur hujus ætas: vel idem est, ac Eudemus Parius: quem ante bellum Peloponnesiacum vixisse, constat ex Dionysio Halicarnassensi. Mihi quidem idem videtur. Nempe vicinitas loci (utraque enim, & Naxos, & Paros, inter Cycladas est) fecerit, ut alij Naxium, alij Parium vocarent. Sed de hoc quisq; judicet, ut volet. Varias etiam historiolas ex Eudemo nescio quo

b *Eudemus vero in historiis astrologicis refert, ut Thales prædixerit eclipsin solis, quibus temporibus commissa est pugna inter Medos, & Lydos; Medis quidẽ Cyaxare, patre Astyagis; Alyatte autem, Crœsi patre, Lydis imperante.*

c *Historiam eorum, quæ ad astrologiam pertinent.*

d *In geometricis historiis.*

quo narrat Ælianus in historia animalium. Ut lib. III cap. XXI. de leone leænaque ursam mirificè ulciscentibus ob catulorum cædem. Item lib. IV. cap. VIII. de supplicio, quod pullus sumsit de equisone, quia equam iniisset. Et ejusdem libri cap. XLV. de leone ulciscente canis, contubernalis sui, cædem ab ursa patratam. Et cap. XLIII de feris Libycis undecimam quamque prædæ partem relinquentibus intactam. Et cap. LVI, de vitulo marino, qui amore exarsit hominis spongias piscantis. Et lib. V. cap. VII. de simia à summæ arboris ramo dependente, atque ita se tuente adversus feles.

Euemeridas Cnidius historica aliqua reliquisse videtur. Plutarchus lib. de Flum. in Marsya : Εὐημερίδας a δ' ὁ Κνίδιος ἱςορίας μέμνηται τοιαύτης.

a *Euemeridas Cnidius historiam hanc memorat.*

Euelpis Carystius Εὐέλπις ὁ Καρύστιος memoratur Porphyrio lib. II de abstinentia, ubi ex eo narrat, ut in Chio τῷ Ὠμαδίῳ Διονύσῳ b soleat immolari homo vivus membratim discerptus: atque ut idem mos in Tenedo obtinuerit.

b *Baccho Omadio, q. d. crudis gaudenti.*

Eugamon Cyrenæus librum edidit de Thesprotis : at Musæo eum suffuratus fuit : ut Clemens ait lib. VI Στρωμ. & Eusebius Præpar. Euang. lib. X c. Sed qui in Clementis codd. Εὐγάμων ὁ Κυρηναῖος, is in Eusebianis appellatur Εὐχάμμων ὁ Κυρηναῖος.

c *Pag. 271.*

Eumachius Neapolitanus, Athenæo teste, scripsit ἱςορίας d τῶν περὶ Ἀννίβαν.

d *Historias rerum Annibalicarum.*

Eumachus Εὔμαχος e ἐν Περιηγήσει citatur à Phlegonte de rebus mirabilibus cap. XVIII. ubi ex eo refert, ut Karthaginenses, fossam agentes circa provinciam suam, in arcis repererint δύο σκελέτους f, ac uni magnitudo fuerit cubitorum XXIII, alteri XXIV. Fortasse autem idem est Eumachius Neapolitanus, quem res gestas Hannibalis consignâsse dicebamus. Sanè hic res scripsit ducis Karthaginensis: & quod Phlego narrat ad Karthaginenses pertinet. Nisi verisimile magis fit, intelligi Eumachum, Siculum Musicum, quem Plinius reponit g inter scriptores, ex quibus librum IV Hist. Nat. concinnavit. Dicat aliquis, hunc Musicum vocari. Sed hoc leve est, quando Plinius eo libro, non de Musicis, sed de variis gentibus tractat. Et Aristoxenus Tarentinus quoq; Musicus fuit, qui tamen illustrium scriptorum vitas, & præterea historiam variam reliquit.

e *In orbis descriptione.*

f *Duas ex humano corpore reliquas universorum ossium structuras.*

g *In auctoribus externis lib. 4.*

Eumolus

Eumolus Εὔμολος ἐν [a] τῇ πέμπτῃ τῶν ἱστοριῶν adducitur à Laertio in Aristotelis vita. Dubito autem, legine debeat Εὔμηλος, an Εὔμολπος. Sanè Eumolpus Corinthius Græcorum reditum scripsit. Pindari scholiastes in Olymp. od. XIII: Τοῦτο [b] δὲ, διὰ τὸν Εὔμολπον ὄντα Κορίνθιον, καὶ γεγραφότα νόστον τῶν Ἑλλήνων. Lilius Gyraldus in poëtarum historia dialogo III *Eumelus* hîc corrigere jubet, quod mihi minùs placet. Nam aliquanto pòst [c] sequitur, Εὔμηλός τις ποιητὴς ἱστορικός. Ubi & versus ejus hexametros octo refert. Puto autem, non diversimodè adeò interpres scriptorem eundem designâsset, & quidem scholiis in eandem odam. Quare diversos censeo Eumolpum Corinthium, & Eumelum Corinthium: ille scripsit de reditu Græcorum: hic autem Corinthiaca: unde apud Apollonii scholiastem legas in lib. I. Εὔμηλος ἐν Κορινθιακοῖς [d]. Vide, quæ de eo diximus lib. I. cap. I. Fuit & Eumolpus grammaticus, ex quo, quid Κισσύβιον sit, Athenæus docet in XI.

[a] *In quinto historiarum.*
[b] *Pag. 113. edit. Paulli Steph.*
[c] *Pag. 117. edit. eiusd.*
[d] *Eumelus in Corinthiacis.*

Euphemius incertum, an Aphrodisius, auctor libri fuerit de patria sua. Docent hoc verba illa Stephani in Ἀφόρμιον: Ἀφροδίσιος [e], ἤτοι Εὐφήμιος, ἐν τῷ περὶ πατρίδος. Fortasse est idem Εὔφημος, quem ἐν τοῖς στεφανοπλόκοισι [f] citat Pollux lib. X. cap. XXVII: ac cujus meminit Ammonius lib. de vocum differ. in Ἴδη.

[e] *Aphrodisius, sive Euphemius libro, quē de patria sua scripsit.*
[f] *In Coronariis.*

Euphorus Εὔφορος [g] ἐν τοῖς εὑρήμασι citatur ab Athenæo lib. IV. Nec lectio ea mutanda in Ἔφορος. Nam omnino diversus est ab nobili illo historico. Ex opere hoc de rerum inventione sunt illa, quæ Clemens tradit in primo Στρωματέων, ubi sic scribit: Κάδμος [h] δὲ Φοίνιξ ἦν, ὁ τῶν γραμμάτων Ἕλλησιν εὑρετὴς, ὥς φησιν Εὔφορος. Inter historicos reponit idem postea eopse libro. Verba ejus sunt: Εὔφορος [i] δὲ, καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν ἱστορικῶν, καὶ ἔθνη, καὶ γλώσσας πέντε καὶ ἑβδομήκοντα λέγουσιν εἶναι. Meminit & Euphori Laertius in Thalete. Imò & Etymologo in Ἐποιχομένην, citatur Εὔφορος ἐν τῇ Εὐρώπῃ. Sed legendum ibi Ἔφορος. Nam Ephorus Cumanus, Theopompi æqualis, signatur: cujus quartus historiarum liber *Europa* inscribebatur, ut didici ex septimo Strabonis libro.

[g] *Euphorus libro de inventis.*
[h] *Cadmus verò Phœnix erat, qui apud Græcos literas invenit, quēadmodum ait Euphorus.*
[i] *Euphorus verò, & alij multi ex historicis, dicunt esse septuaginta quinque & gentes, & linguas.*

Eupolemus inter historicos semel iterumque numeratur à Flavio Josepho lib. I. contra Apionem. Scripsisse de Judæorum regibus, constat ex Clementis lib. I Στρωματ. Etiam testis

a Pag. 265. edit. Rob. St.

adducitur ab Eusebio lib. IX præparat. Euangelicâ [a]. Eupolemi Tactica celebrat Ælianus lib. περὶ τάξεων cap. I.

b Euthymanes Massiliensis.

Euthymanes, Εὐθυμάνης ὁ Μασσαλιώτης [b] geographica scripsit: ut constat ex epitome Artemidori Ephesij.

c Euthymenes vero in Chronicis ait, floruisse Homerũ una cum Hesiodo, natumq; in Chio, ducentis circiter annis post Troiæ excidium.

Euthymenes Chronica reliquit. Ex eo de Homeri ætate sic scribit Clemens lib. I Stromat. Εὐθυμένης [c] δὲ ἐν τοῖς χρονικοῖς φησὶ, συνακμάσαντα Ἡσιόδῳ ὅτι Ἀχάσε ἐν Χίῳ γενέσθαι περὶ τὸ διακοσιοστὸν ἔτος ὕστερον τῆς Ἰλίου ἁλώσεως.

d Euxenus, vetus poëta, & alij quidã, qui Italicarum rerum fabulas tractarunt.

Euxenus prisca ac fabulosa Italorum tempora carmine est persecutus: ut ostendunt hæc verba Dionysij Halic. lib. I: Εὔξενος [d] ὁ ποιητὴς ἀρχαῖος, καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν Ἰταλικῶν μυθογράφων, & quæ deinceps sequuntur. Nam quod nonnulli pro Εὔξενος legunt Ἔννιος, id aliquid esset, nisi multos Græcorum constaret priscas res Italicas tradidisse.

e De sacrificiis Rhodiis.

Georgius (nescio cujas) περὶ [e] τῶν ἐν Ῥόδῳ θυσιῶν commentarium reliquit: ut locuples testis est Athenæus in quinctodecimo.

Georgius Codinus Curopalates παρεκβολαὶ, sive excerpta, edidit de originibus Constantinopolitanis. Scripsit idem librum de officialibus palatij Constantinopolitani, & officiis magnæ Ecclesiæ. Prius opus primùm in lucem prodiit beneficio Georgij Duzæ: alterum, soceri mei, Fr. Junij, quorum uterque interpretationem Latinam, hic & notas, adjecit.

Glaucippus de sacris Atheniensium scripsit: teste Macrobio Saturnal. lib. I. cap. XIII. Glaucippum, Hyperidis filium, auctorem laudat Plutarchus in Phocione.

f Eos, qui de re culinaria scripserunt.

Glaucus antiquitates Arabiæ prodidit. Id opus Stephanus nunc vocat Ἀραβικὴν ἀρχαιολογίαν, ut in Γέα, & Σαμψηνοί: nunc Ἀραβικά, ut in Ἀίλανον, ubi tertium ejus operis adducit. Apud Plutarchum libro de Musica fit mentio Glauci Itali, quem tractâsse ait de poëtis ac musicis antiquis. Idemne, an alius sit, quis spondere ausit? cùm multi adeò hujus nominis fuerint. Nam præter Glaucum Rheginum, de quo alibi nobis dictum, fuit & Glaucus Locrus, qui ab Athenæo in duodecimo refertur inter ὀψαρτυτικὰ συνθέντας [f]. Ac meminit quoque ejus lib. IX. Item Julius Pollux lib. VI cap. X. ubi itidem recensetur inter

inter ὀψοποιητικῆς [a] πραγματείας σοφιστάς. Est præterea Glaucus Atheniensis, cujus epigramma in Bacchæ icona habes in quarto Ἀνθολογίας. Nec dubium, quin ejusdem sint epigrammata, quæ alibi eodem in opere Glauco tribuuntur.

[a] *Coquinariæ rei doctores.*

Gorgias Atheniensis scripsit περὶ τῶν Ἀθήνησιν ἑταιρίδων [b], teste Athenæo lib. XIII, ubi & de eodem argumento tractâsse ait Aristophanem, Apollodorum, Ammonium, & Antiphanem. Floruit verò Gorgias post Aristophanem, qui Byzantius fuit. Nam cùm is recensuisset scorta Attica CXXXV, Gorgias, multa omisisse testatus, longè plura enumeravit, eorumque aliqua refert Athenæus postea eodem libro.

[b] *De scortis Atticis.*

HArmodius Lepreates Ἁρμόδιος ὁ Λεπρεάτης ἐν [c] τῷ περὶ Φιγαλεῦσι νομίμων citatur ab Athenæo lib. x. & XI. Harpocration, qui Ælius vocabatur, professione sophista, præter alia scripsit, de iis, quæ à Rhetoribus ignorantur; item de agminum ordinibus, qui apud Xenophontem; item librum, quòd ementita sit Herodoti historia, sive, ut Græca retineam, Περὶ τοῦ κατεψεῦσθαι τὴν Ἡροδότου ἱστορίαν. Auctor Suidas, qui quatuor Harpocrationes ponit: unum Argivum, philosophum Platonicum, è quo Stobæum eclogas suas congessisse Photius testatur in bibliotheca: alterum, prænomine Caium: tertium, Ælium, de quo dictum: quartum Valerium, rhetorem Alexandrinum, auctorem lexici in decem oratores.

[c] *Libro de legibus in Phigalia.*

Hegemon carmine tractavit historiam belli ejus, quod, Epaminonda duce, à Thebanis gestum est. Stephanus in Ἀλεξάνδρεια: Ἡγήμων [d] ἐποποιὸς, ὃς ἔγραψε τὸν Λευκτρικὸν πόλεμον τῶν Θηβαίων καὶ Λακεδαιμονίων. Hegemon quoque Dardanica literis mandavit. Ex iis commemorat Ælianus historiam de dracone pastorem Thessalum amante. Vide eum lib. VIII Hist. Animal. cap. XI. Alius est ab Hegemone Thasio: qui gigantomachiam, & priscam comœdiam, & parodias, & alia scripsit: de quo plura Athenæus, & Suidas.

[d] *Hegemon, poëta epicus, qui scripsit bellum Leuctricum, inter Thebanos, & Lacedæmonios gestum.*

Hegesagoras Ἡγησαγόρας [e] ἐν τοῖς Μεγαρικοῖς citatur ab Apollonij scholiaste in lib. I. ubi ex eo refert, Boream, qui Orithyam rapuit, fuisse Strymonis filium.

[e] *Hegesagoras in Megaricis.*

Hege-

a Commentarios.

b In sexto commentariorum.

Hegesander Delphicus (Ἡγήσανδρος ὁ Δελφὸς) ὑπομνήματα a scripsit, quorum mentio apud Athenæum lib. II. III. XI. XII, & alibi. Plures fuisse libros indicat, quòd lib. VI eum citat ἐν ἕκτῳ ὑπομνημάτων b. Libro nono ex commentariis ejus refert, ut principatu Antigoni regis Gonatæ tanta léporum in Astypalæa fuerit copia, ut propterea ejus oppidi cives oraculum consuluerint; quibus Pythia respondit, alendos esse canes venaticos; posteaque unius anni venatione capta esse leporum sex millia: ac tantæ multitudinis caussam fuisse Anaphæum quendam, qui cum Astypalæa antea lepores non haberet, binos in eam intulisset. Antigonus iste Gonatas, cujus hic mentio fit, Macedoniæ rex eo tempore fuit, quo Philadelphus in Ægypto imperabat; ut Hegesander Philadelpho antiquior esse non possit. Meminit Hegesandri commentariorum etiam Suidas in Ἀλκυόνειοι, & Michael Apostolius Centur. II. Proverb. II.

c Hegesianax Alexandrinus, scriptor Troicorum, quæ Cephalæoni inscribuntur.

d Troas, regio Iliensis, quæ Teucria, & Dardania vocabatur, & Xanthe. Gentile autem est Troius. Inde erat & Hegesianax, qui de Heracliti dictione librum scripsit deque vocibus poëticis. Erat autem Troianus.

Hegesianax Alexandrinus autor fuit Troicorum, quæ Cephalæonis nomen præferebant. Testis Athenæus lib. IX. Ὁ c δὲ τὰ Κεφαλαίωνος ἐπιγραφόμενα Τρωϊκὰ συνθεὶς Ἡγησιάναξ ὁ Ἀλεξανδρεύς. Nec falli Athenæum, colligo ex duodecimo Strabonis, ubi ex Hegesianacte refert, ut, cùm Galli ex Europa in Asiam trajecissent, locoque iis munito opus foret, Ilium sint profecti: sed citò inde recesserint, quòd ea muris Urbs careret. Ista quin ex Troicis sint, nemo sanus dubitet. Porrò vel ea, quæ de Gallis hîc retulit, liquidò ostendunt, Troica illa non fuisse auctoris adeò antiqui, ac persuasum istis fuit, qui opus hoc Cephalæoni tribuerunt. Dispiciendum præterea, idémne, an alius, sit Hegesianax ille, ex cujus tertio rerum Libycarum quædam adducit Plutarchus in parallelis cap. XXIII: item is, cujus quinque versus recitat idem libro de facie in orbe Lunæ, ubi Agesianax vocatur. Mentio quoque Hegesianactis fit apud Julium Hyginum in poëtico astronomico, ubi de sidere Engonasin, atque iterum, ubi de Aquario tractat. Fortasse autem Hegesianax hic Alexandrinus, ut alij multi, dictus fuit, quia civis ejus urbis esset: licet revera in Troade natus foret. Quod cur ita sentiam, illud facit, quòd satis verisimile sit, Hegesianactem, Troicorum scriptorem, eundem esse, ac Troadis civem. De hoc ita Stephanus in Τρωιάς: Τρωιὰς d ἡ χώρα τοῦ Ἰλίου, ἣ ἐκαλεῖτο Τευκρίς, καὶ Δαρδανία, καὶ Ξάνθη. Τὸ

Ἐθνικὸν,

ἐθνικὸν, Τρωαδεύς. Ἐντεῦθεν ἦν καὶ Ἡγησιάναξ γραμματικὸς, γράψας περὶ τῆς Δημοκρίτου λέξεως βιβλίον ἕν, καὶ περὶ ποιητικῶν λέξεων· ἦν δ᾽ Τρωαδεύς.

Hegesigonus Ἡγησίγονος aliqua consignavit de mirificis hominum in India formis: quemadmodum cognoscimus ex Tzetze Chil. VII histor. CXLIV. Meminit & ejus Chil. I Hist. XVIII.

Hegesinous de rebus terræ Atticæ poëma condidit. Pausanias in Bœoticis: Καὶ a Ἡγησίνους ἐπὶ τῷδε ἐν τῇ Ἀτθίδι ἐποίησεν. Citat deinde ex eo poëmate versus quatuor: sed agnoscit, eos se legisse in Callippi Corinthij historia de Orchomeniis: nam ipsam Hegesinoi nunquam sibi visam ait: ut quæ ante tempora sua interciderit.

Hegesippus reliquit volumen de Pallene. Ea, ut Dionysius tradit in primo antiquitatum Romanarum, Thraciæ peninsula fuit, habitata Crusæis barbaris, in quam Æneas, Troiâ profugus, concessit. Est Hegesippus hic auctor sanè vetus: quippe qui etiam Dionysio Halicarn. antiquus vocetur lib. I ἀρχαιολογ. ubi sic scribit: Ὧν b ἐστι Κεφάλων τε Γεργίθιος, καὶ Ἡγήσιππος ὁ περὶ Παλλήνης γράψας, ἄνδρες ἀρχαῖοι, καὶ λόγου ἄξιοι. Παλληνιακὰ Hegesippi etiam Stephanus citat in Παλλήνη, & Μηκύβερνα. Item Parthenius Eroticôn cap. VI. Qui & cap. XVI advocat librum primum Hegesippi de rebus Milesiorum. Alius ab hoc est Hegesippus Tarentinus, cui, ut Suidas testatur, cognomentum Κρώβυλος erat, nempe à capillis plexis, inque acumen retortis. Fuit hic poëta Comicus. Fabula ejus Φιλέταιροι citatur ab Athenæo lib. VII, & Suida. Ἀδελφοὺς ejus adducit Athen. lib. IX, imò & VII, juxta certissimam emendationem Casauboni c, ubi nunc vulgò Hegesandri Delphi laudantur. Ὀψαρτυτικὰ d quoque scripsisse, constat ex Athen. lib. XII. Fuit & alter Hegesippus, Demosthenis æqualis, & ejus in legatione collega: cujus esse censetur oratio de Halonесo, quæ vocatur Philippica Demosthenis septima. Sanè Hegesippi potiùs esse censet Ulpianus in argumento ejus orationis, & rationes adfert. Photius tamen in μυριοβίβλῳ, codice CCLXV, negat se audere hanc quæstionem dirimere, utrùm sit Demosthenis, an Hegesippi. Vide & Etymologum in Ἡγήσιππος. Fuit præterea tertius Hegesippus ὁ ἐκ ποιητικῆς πραγματείας

Oo σοφιστής:

a *Etiam Hegesinous in carmine, quod de terra Attica fecit.*

b *E quibus sunt Cephalo Gergithius, & Hegesippus, qui de Pallene scripsit, scriptores veteres, & fide digni.*

c *In Athen. lib. 7. cap. 11.*

d *De re culinaria.*

σοφιστὴς [a]: cujus mentionem facit Jul. Pollux lib. VI cap. X. Ut mittam Hegeſippum, actuum Eccleſiaſticorum ſcriptorem, de quo ſuperiori libro dicebamus.

Heliodori Æthiopica, non hiſtoriam, ſed drama continent. Argumentum operis eſt apud Photium cap. LXXII. ubi & ſtyli elegantiam commendat. Phœnicem fuiſſe, ex eodem diſcimus, codice XCIV. Scripſit opus hoc in adoleſcentia: ut teſtatur Socrates lib. V. cap. XXI. unde & Tricæ, Theſſaliæ civitate, epiſcopum poſtea factum cognoſcimus. Idem quoque teſtatur Nicephorus lib. XII. cap. XXXIV. ubi etiam refert, cùm ſynodus provincialis ſtatuiſſet, ut vel libelli illi abſumerentur igni, vel eorum ſcriptori epiſcopatus abrogaretur, maluiſſe epiſcopatu cedere, quàm ut ſcripta ſupprimeret. Sanè videtur ſynodus ea ſeveriùs aliquanto, quàm opus erat, judicium tuliſſe: cùm caſti planè ſint amores illi, quos deſcripſit: ut etiam Photius agnoſcit [b]. Theodoſij fuiſſe filium, ac patriam ei fuiſſe Emiſum, Phœniciæ civitatem; ipſe indicat poſtremis libri decimi verbis. Anonymus, ut Geſnerus teſtatur, initio adſcripſerat, cùm Phœnix foret, Arabem tamen vocatum, quia vicinæ adeò gentes facilè confundantur. Unde ſuſpicio oboriri poſſit, eundem eſſe Heliodorum Arabem, cujus vitam expoſuit Philoſtratus lib. II de ſophiſtis. Hoc ſi placet, vixerit paullò ante tempora Macrini, hoc eſt circa annũ Chriſti ducenteſimum, vel aliquanto ante. Sed præter unum iſtud, quod veriſimilem nobis hanc reddat conjecturam, nihil equidem video.

Heliodorus περὶ μνημάτων [c] libros ſcripſit: quorum tertius laudatur à Plutarcho lib. de X rhetoribus, in vita Hyperidis.

Heliodorus ὁ περιηγητὴς [d], ἐν πρώτῳ [e] περὶ ἀκροπόλεως citatur ab Athenæo lib. IX. Quindecim libris id opus conſtitiſſe, idem in VI auctor eſt. Meminit quoque Harpocration in Θέτταλος, Νίκη, & Προπύλαια. Nec dubium, quin idem ſit, qui innotuit opere de anathematis Athenienſium: ut cognoſcimus ex elĕcho auctorum apud Plinium lib. XXXIII, & ſeqq. duobus. Imò fortaſſe idem priori opus erat, integraq; inſcriptio fuerit, περὶ [e] τῶν ἀναθημάτων τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει: quomodo opus ſuum inſcripſerat Polemo, teſte Strabone lib. IX. Alius, puto, fuerit, qui poëma Proteſilaum fecit, unde verſum hexametrum citat Stephanus in Φυλάκη. Etiam Heliodorus carmen condidit de ſpectaculis Italicis:

a Rei culinariæ doctor.

b Cod. 72. & 94.

c De monumentis.

d Orbis deſcriptor.

e Libro primo de arce Athenarum.

e De donariis, quæ in arce Athenienſi.

Italicis: unde decem & ſex heroicos adducit Stobæus ſermone de morbis, & moleſtiarum in eis ſolutione. Vide quæ de Heliodoro poëta ex Galeno refert Lilius Gyraldus lib. III. dial. III.

Heraclides Cretenſis commentatus eſt περὶ [a] τῶν ἐν Ἑλλάδι πόλεων. Teſtis Antigonus Hiſtoriæ ſuæ cap. XIX.

[a] De Vrbibus Græciæ.

Heraclides Cumanus γεγραφὼς [b] Περσικὰ ἐν πέντε βιβλίοις memoratur à Laertienſi Diogene, tertio inter XIV Heraclidas loco: ubi addit, fuiſſe & alterum Heraclidem Cumanum, ſed ῥήτορα, τέχνας γεγραφότα [c]. Icciſco Athenæus, priorem non contentus *Cumanum* dixiſſe, addit *Perſicorum ſcriptorem*. Locus eſt lib. IV: Ἡρακλείδης [d] δ' ὁ Κυμαῖος ὁ τὰ Περσικὰ συγγράψας. Continuò ibidem ſubjungit: ἐν [e] τῷ δευτέρῳ τῶν ἐπιγραφομένων παρασκευαστικῶν. Cenſeo eum hos libros præmiſiſſe hiſtoriæ ſuæ Perſicæ, quò ad eam munirent viam. Diximus obiter de Heraclide hoc quoque lib. I. cap. XX. Ubi & actum de Heraclide Lembo, ac Magneſio. Uti de Heraclide Pontico lib. I. cap. IX. Cùm autem multi adeò hujus nominis hiſtoriam tractarint: difficile dictu videtur, quem ſignet Dionyſius Halic. lib. περὶ συνθέσ. ὀνομάτ. ubi Heraclidem inter hiſtoricos recenſet, nec cognomen adjungit. Ille verò, quem Solinus ſignat cap. I, omnino eſt Heraclides Lembus: ut conſtat ex Feſto in *Romam*.

[b] *Qui Perſica quinque libris tractavit.*
[c] *Oratorem, qui artes rhetoricas ſcripſit.*
[d] *Heraclides Cumæus, qui Perſica ſcripſit.*
[e] *In ſecundo eorum libro, quos proparaſceuaſticos, ſive præparatorios, inſcripſit.*

Heraclitus Leſbius Macedonicam fecit hiſtoriam: teſte Laertio, cui quartus eſt ex quinque illuſtribus Heraclitis. Unde liquet, eſſe diverſum ab illo nobili Epheſio, philoſopho, ὃς [f] παρ' Ὀρφέως τὰ πλεῖστα εἴληφεν: ut Clemens ait VI Στρωμ. Iis verò Heraclitis, quos memorat Laertius, adde Heraclitum Sicyonium, cujus ſecundum de lapidibus librum laudat Plutarchus de flum. cap. de Scamandro.

[f] *Qui plurima ab Orpheo accepit.*

Hermeias Methymnæus res Siculas ſcripſit, quarum librum tertium citat Athenæus lib. X. Etiam Ἑρμείας περιηγήσει [g] à Stephano adducitur in Χαλκίς.

[g] *Hermias in orbis deſcriptione.*

Hermeſianacti quintam & vigeſimam ſecundam hiſtoriam debet Parthenius in Eroticis. Meminit Athenæus lib. XIII, ubi falli in eo docet, quod Sappho Anacreonti fuiſſe coævam putet, cùm ea ſub Alyatte, Crœſi patre, vixerit. Paullò antè idem eum Colophonium vocat, & Leontium amicam habuiſſe dicit, & ejus gratiâ ſcripſiſſe tres elegiarum libros, ac è tertio

quoque longè plurimos citat verſus ; quibus eos complexus fuit, qui vehementiùs amârint. Ea propter apud Parthenium cap. v. ubi eſt, Ἱστορεῖ Ἑρμησιάναξ Λέοντι, malim legere Λεοντίῳ: cujus gratiâ elegias iſtas ſcribit. Et ſanè hanc veram eſſe lectionem oſtendit Antoninus Liberalis Metamorphoſ. cap. XXXIX, ubi legas, Ἱστορεῖ Ἑρμησιάναξ Λεοντίῳ β΄. Ex Eliacis Pauſaniæ diſcere eſt, Colophonium hunc poëtam filium Agonei fuiſſe, ac publicis Colophoniorum ſumtibus ei ſtatuam poſitam eſſe. Sed vide, quæ de Hermeſianacte hoc, & altero ejus nominis, itidem Colophonio, Nicandri in Theriaca interpres, & ex eo Gyraldus tradit in libris de Poëtis. Ubi alterum eorum Perſica ſcripſiſſe ait. Quod quia hiſtorici eſt argumenti, putavi aliquem etiam locum ei hîc deberi. Præterea autem fuit Hermeſianax Cyprius, qui rerum Phrygiarum hiſtoriam edidit. Plutarchus de Fluminibus cap. de Sagari, Phrygiæ fluvio: Καθὼς [a] ἱστορεῖ Ἑρμησιάναξ Κύπριος ἐν β΄ Φρυγιακῶν. Meminit & idem hujus ſcriptoris cap. de Iſmeno: Ἑρμησιάναξ [b] δ᾽ ὁ Κύπριος ἱστορίας μέμνηται ταύτης. Et cap. de Tigride: Ἑρμησιάναξ [c] ὁ Κύπριος ἱστορίας μέμνηται τοιαύτης.

Hermogenis meminit Flavius Joſephus lib. I. contra Apionem, ubi eum & Judæorum ait non obiter feciſſe mentionem. Scripſit περὶ Φρυγίας [d], ut teſtatur Apollonij ſcholiaſt. in lib. II.

Herodorus commentarium reliquit de Macronibus, gente Pontica, Scythinis, ſive Scythenis finitimâ. Unde Apollonij ſcholiaſtes in lib. I: Ἦσαν [e] δ᾽ (οἱ Μάκρωνες) τὰ πολεμικὰ ἔργα ἠσκηκότες, ὡς ἱστοροῦσι Φιλοστέφανός τε, καὶ Ἡρόδωρος, οἱ τὰ περὶ τῶν βίων αὐτῶν γεγραφότες. Pluribus autem libris hoc opus conſtitit: ut cujus ſecundus ab eodem citetur. Præterea ſcripſit de Heraclea. Idem ſcholiaſtes in lib. II: Ἡρόδωρος [f] ἱστορεῖ ἐν τοῖς περὶ Ἡρακλείας. Eo magis cenſeo, Herodorum hunc eſſe, quem Heracleotem vocat Athenæus lib. XI. quemque Ponticum appellant Plutarchus in Romulo, & Tzetzes Chil. II. Hiſt. XXXVI. Ita libri illi fuerint περὶ πατρίδος [g]. Cum autem Heraclea ab Hercule nomen acceperit, atque hunc Deum præcipuè coluerit: nihil mirum, ſi idem de Herculis geſtis libros ſcripſerit: imò & apud Athenæum fortaſſe περὶ Ἡρακλέους legendum. Sanè ex eo refert ibi, ut Jupiter, quando cum

[a] *Ut Hermeſianax Cyprius refert in ſecundo rerum Phrygiarum.*
[b] *Hermeſianax Cyprius hãc hiſtoriam refert.*
[c] *Hiſtoriam hanc Hermeſianax Cyprius narrat.*
[d] *De Phrygia.*
[e] *Erant verò Macrones in rebus bellicis exercitati, ut narrant Philoſtephanus, & Herodorus, qui vitam eorum deſcripſere.*
[f] *Refert Herodorus in iis, quæ ſcripſit de Heraclea.*
[g] *De patria.*

Alcmena congrederetur, donârit ei τὸ [a] ποτήειον τὸ καρχήσιον. Et de Hercule quoque est, quod Tzetzes loco dicto commemorat: nempe ut quatuor cubitos, ac præterea unum pedem, fuerit longus. Opus illud de Hercule pluribus constabat libris. Nam Stephano in Κυνηλικὸν citatur Ἡρόδωρος [b] δεκάτῳ τῶν καθ' Ἡρακλέα: Athenæus autem extremo lib. IX refert ex Herodori lib. XVII, ut Eunomo nomen fuerit puero illi, quem Hercules talitro interfecit, eò quòd, dum aquam parat affundere manibus Herculis, paullùm aberrâsset. Hellanicus Archiam vocatum dixerat, ac propter cædem eam abiisse Herculem Calydone. Sed Diodorus Siculus lib. IV bibliothecæ appellat Eurynomũ. Meminere fabellæ etiam Eusebius ex Diodoro, Demetrius is, qui vulgò dictus Phalereus, lib. περὶ ἑρμηνείας, Apollonij scholiastes, scriptor argumenti in Sophoclis Trachinias, & Suidas in Κονδυλίζας. Sed locus Eusebij corruptus est, quem ex Diodoro corrigit Leopardus lib. II Emendat. cap. IX. Nec dubium, quin ex iisdem de Hercule libris sit illud, quod ex Herodoro Plutarchus adfert in quæstionibus Romanis. Est autem hujusmodi: quòd Romani vulturibus maximè in auspiciis utantur, hoc ab Hercule didicisse: si verum sit, quod Herodotus scripsit, Herculem in capiendis auspiciis maximè iis delectatum, quia inter aves carnivoras censeret has justissimas esse: tum quia nihil animatum tangant, aut necent, contrà quàm aquilæ, & accipitres, atque aves nocturnæ facere solent: sed è solis cadaveribus victum petant: deinde quòd cadaveribus abstinent, quæ avium sint sui generis ac naturæ.

a *Poculi genus, quod carchesium vocatur.*

b *Herodorus in decimo de Hercule.*

Herodotus scripsit de pubertate Epicuri, teste Laertio lib. XI. unde alium esse liquet ab Halicarnassensi, qui viginti circiter Olympiadibus antiquior fuit Epicuro. Fortasse idem est ὁ περὶ νυμφῶν, καὶ θεῶν γράψας [c], laudatus Stephano in Ὀλόφυξος. Videri possit patriâ Milesius fuisse, propter verba illa Hygini in poëtico astronomico, quo loco de Arcto minore tractat: *Thales enim, qui diligenter de his rebus exquisivit, & hanc primus Arcton appellavit, natione fuit Phœnix, ut Herodotus Milesius dicit.* Sed puto Milesij cognomen, turbato scripturæ ductu, in alienum commigrâsse locum. Sic quippe scripsisse conjicio: *Thales enim Milesius*, & mox ἁπλῶς, *ut Herodotus dicit.* Neque inficias iverim, prius illud constanter legi in editt. cunctis:

c *Qui de nymphis & Diis scripsit.*

 etiam

etiam veteri Venetâ[a], & optimâ Morellij. Sed majoris momẽti videtur, quòd nemo veterũ Milesij Herodoti meminerit: atque illud, quod Hyginus dicit, ab Herodoto proditum esse, puta Thaletem fuisse Phœnicem, hoc non malè convenit cum istis Herodoti Halicarnassensis verbis Κλειοῖ: Αὕτη γνώμη Θαλέω ἀνδρὸς Μιλησίου ἐγένετο, ἀνέκαθεν γένος ἐόντος Φοίνικος. Quæ vertere neglexit Latinus interpres. Nam tantùm habet, *Verùm Thaletis quoque sanum illud consilium.* Cùm Græca sonent: *Hæc sententia Thaletis, viri Milesii, sed qui generis origine esset Phœnix.* Hoc nempe vult, Mileti fuisse ortum: sed è Phœnicia oriundum.

a *Anni 1512.*

Heron, Ἥρων, Cotyos filius, orator Atheniensis, præter alia scripsit epitomen historiarum Heraclidis: item de antiquis oratoribus, & orationibus, quibus, inter se certantes, alij alios vicerunt: item commentarios in Herodotum, Thucydidem, & Xenophontem. Auctor Suidas.

Hicesius historicum opus reliquit de mysteriis. Clemens ἐν Προτρεπτ. Σκυθῶν [b] δὲ οἱ Σαυρομάται, ὥς φησιν Ἱκέσιος ἐν τῷ περὶ μυστηρίων, ἀκινάκην σέβουσιν. Plinius lib XXVII cap. IV meminit Hicesij, *non parvæ*, ut inquit, *autoritatis medici.* Item lib. XX. cap. V. & lib. XXII. cap. XVI. De vino hic scripsit. Idem Plinius lib. XIV. cap. XIX. *Verum & de apparatu vini dixisse conveniat, cùm Græci privatim ea præcepta condiderint, artemq; fecerint: sicut Euphronius, & Aristomachus, & Coniades, & Hicesius.*

b *Sauromatæ, populus Scythiæ, colunt acinacen, ut Hicesius ait libro de mysteriis.*

Hierocles libros edidit, nomine Φιλίστορας, quasi *historiæ amantes* dicas. Citat eos Stephanus in Βραχμᾶνες, & Ταρκυνία. Item Tzetzes Chil. VII Hist. CXLVI, ubi ait, Ἱεροκλῆς [c] ὡσαύτως τε Φιλίστορσιν ἐν λόγοις. Hinc scribit Tzetzes, ut Hierocles in iis referat, semet oculis suis vidisse in regione torridâ atque exustâ homines nudos, ac tecto carentes, quorum aliqui (ὠτολίκνους vocant) auribus caput inumbrent: aliqui item (qui σκιάποδες dicuntur) pedes in altum extollentes, totum corpus, quasi umbraculo, contegant. Addit Hieroclem dicere, ab aliis etiam referri homines capite destitutos (ἀκεφάλους vocant) item qui decem capita, quique quatuor manus, & pedes totidem haberent: sed se eos, quod injurato etiam credimus, videre nondum potuisse. Alius Hierocles videtur is esse, de quo Stephanus in Ὑλλά-

c *Hierocles similiter libris, qui Philistores dicuntur.*

Ὑλλάειμα, ubi cùm dixiſſet, Hyllarima eſſe Cariæ oppidū ſupra Threſtoniciam, addit, eam fuiſſe patriam Hieroclis, qui philoſophus factus eſt ex athleta: τὸν ἀπὸ ἀθλήσεως εἰς φιλοσοφίαν ἀχθέντος. Non ex poëta, ut apud Simlerum eſt in Geſneri augmento. Hujus Hyllarimenſis, cùm philoſophus fuerit, erit, credo, Hieroclis Oeconomicus: cujus particulæ hæ erant, De *a* amore fraterno, &, Quomodo *b* utendum ſit cognatis, & ſimiles. Puto & auctorem fuiſſe libri *c* de juſtitia. Niſi pro Hieroclis apud Stobæum Hieracis legi debet: cujus liber de juſtitia alibi ab eodem citatur non ſemel *d*. Ejuſdem Hieroclis fuerit commentarius, qui exſtat in Aurea Pythagoræ carmina. Nec obſtat, quòd ab Suida vocetur philoſophus Alexandrinus. Nam ita dici potuit, quia Alexandriæ philoſophatus fuit, Suida ipſo teſte. Idem ſit, qui Apollonium Tyanenſem impiè comparabat Servatori noſtro Chriſto: cui ſacro ejus ac horribili libro reſpondit Euſebius Pamphili. At alius videtur Hierocles, ex quo Athenæus lib. XIV refert, quid ſit ϛαῖς: nempe liquor, (vinum puta, aqua, vel alius) ſartagini affuſus, cum melle ſeſamo, & caſeo. Etiam Hieroclis excerpta habemus in Mulomedicinæ ſcriptoribus. Fuit & Hierocles orator, patriâ Alabandenſis; ſed qui Rhodum commigrârit, ut Strabo teſtatur lib. XIV. Apud Michaelem Apoſtolium Centur. VIII, Proverb. XX. citatur Hierocles ἐν *e* δευτέρᾳ φιλοσοφουμένων παρὰ τῶν φιλοσόφων. Suſpicor ſignari Hyllarimenſem, de quo antè dictum.

a Stobæus ſermone, qui inſcribitur, Honeſtiſſimum eſſe amorem fraternū &c.
b Ibidem.
c Serm. de timiditate.
d Serm. de iuſtitia: item de temperātia.
e Lib. ſecundo de iis, qui à philoſophis in ſapientiæ ſtudio inſtituuntur.

Hieron, ſive Alexandrinus, ſive is Epheſius, Ἱέρων ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ἢ Ἐφέσιος, commemoratur Phlegonti Tralliani de Mirabil. cap. II. ubi ex eo de Polycriti ſpectro, ac capite monſtroſi pueri à capite avulſo, diraque Ætolis comminante, longos texit logos.

Hieronymus poëtarum hiſtoriam condidit: ut cognoſcere eſt ex Athenæo in XIV, ubi citatur ἐν τῷ περὶ *f* κιθαρῳδῶν, ὅπερ ἐστὶ πέμπτον περὶ ποιητῶν. Commentarij de tragœdiarum ſcriptoribus, quam ejuſdem operis partem fuiſſe, ſatis liquet, meminit Suidas in Ἀναγυράσιος. Verba ejus, Ἱστορεῖ γὰρ Ἱερώνυμος ἐν τῷ περὶ *g* τραγῳδοποιῶν. Fortaſſe idem eſt Hieronymus Rhodius, de quo dictum nobis lib. I. cap. IX.

f Libro de citharœdis, qui eſt quinctus de poëtis.
g Refert autē hoc libro de iis, qui tragœdias fecere.

Hippagoras famam ſibi peperit opere de Carthaginenſi

Rep.

Rep. Athenæus lib. XIV : Ἱππαγόρας a ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τῶν Καρχηδονίων πολιτείας.

a Hippagoras libro primo de Carthaginensium Rep.

Hippias Elienſis breviarium Olympionicarum edidit : ſed admodum incertis fultum argumentis , teſte Plutarcho in Nicia.

Hippias Erythræus de Erythris Joniæ urbe , earum , quæ in Bœotia ſunt , coloniâ , hiſtoriam reliquit. Athenæus lib. VI : Ἱππίας b δ' ὁ Ἐρυθραῖος ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν περὶ τῆς πατρίδος ἱστοριῶν. Narrat deinde eo ex opere , ut Cnopus , quem oraculum Delphicum Mercurio doloſo ſacrificare juſſerat , ab adulatoribus ſuis in mare ſit projectus , imperiumque ejus urbis invaſerit Ortyges : ſed & ipſe poſtea ab Hippota , fratre Cnopi , regno ſit exutus.

b Hippias verò Erythræus in ſecundo hiſtoriarum de patria ſua.

Hippo Rheginus , Ἵππων ὁ Ῥηγῖνος , librum partim phyſicum , partim hiſtoricum , reliquit Περὶ c τῶν λεγομένων τόπων φθείρειν τὰ ἐμπίπτοντα. Meminit Antigonus Mirabil. cap. CXXXIII. ubi ex eo refert in Paleciis, vel potiùs Palicis , fuiſſe ſtructuram; in qua quis ſine periculo quidem obambularet ; ſed , ſi ſe reclinaret , moreretur.

c De locis, quæ perdunt, quicquid inciderit.

Hippobotus ἐν d τῷ περὶ αἱρέσεων à Laertio citatur in Ariſtippo: unde ſectarum hiſtoriam ſcripſiſſe cognoſcitur : ac imprimis illud liquet ex iis, quæ idem ex Hippoboto narrat in vita Heraclidis , Cratetis , Menedemi , Zenonis , Pythagoræ , & ſæpius in Empedocle.

d Libro de ſectis.

Hippoſtratus genealogias Siculas expoſuit. Pindari ſcholiaſtes in Pyth. od. VI : Ἱππόστρατος e ὁ τὰ περὶ Σικελίας γενεαλογῶν. Puto ex eo opere eſſe, quod refert in Nem. Od. I: Οὗτος f οὖν ὁ Κύναιθος , πρῶτος ἐν Συρακούσαις ἐρραψῴδησε τὰ Ὁμήρου ἔπη, κατὰ τὴν ἑξηκοστὴν ἐννάτην Ὀλυμπιάδα , ὡς Ἱππόστρατός φησιν. Minois quoque res Hippoſtratus conſignavit. Phlego Mirabil. cap. XXX. Ἱππόστρατος g δέ φησιν ἐν τῷ Περὶ Μίνω, Αἴγυπτον ἐκ μιᾶς γυναικὸς Εὐρυόπης , τῆς Νείλου , πεντήκοντα υἱοὺς γεννῆσαι. Etiam Hippoſtratus inter eos , qui de mirificis hominum in India formis ſcripſerint , à Tzetze refertur Chil. VII. Hiſt. CXLIV.

e Hippoſtratus, qui Siculas genealogias ſcripſit.

f Hic ergo Cynæthus primus Syracuſis recitavit Homeri carmina, Olympiade ſexageſima nona, ut Hippoſtratus ait.

g Hippoſtratus v ro in iis , quæ de Minoe ſcripſit, ait, Ægyptum una ex cõiuge, nomine Europa, Nili filia , genuiſſe filios quinquaginta.

Hiſtiæus Mileſius res Phœnicum ſcripſit , teſte Joſepho lib. I antiqu. Judaic. cap. III , ſive, juxta veterem diſtinctionem , VIII. ubi eum cum Mocho , & Hieronymo Ægyptio, conjungit.

conjungit. Etiam cap. proximo ejusdem fragmentum adfert de loco Senaar, ubi Babylon condita, deque primis gentium coloniis. Quod Eusebius reponit lib. I *a* Chronicorum: ubi disertim Ἱστιαῖος Μιλήσιος vocatur. Primum rerum Phœniciarum citat Stephanus in Βηρυτός: Ἱστιαῖος *b* ἐν πρώτῃ, τὴν ἰσχὺν βηρυτὶ Φοίνικας ὀνομάζειν.

Hyperochus plerisque auctor creditus fuit historiæ Cumanæ carmine contextæ. Athenæus lib. XII: Ὑπέροχος *c*, ἢ ὁ ποιήσας τὰ εἰς αὐτὸν ἀναφερόμενα Κυμαϊκά. Et sanè ita quoque sensit Pausanias in Phocicis: ubi, cùm de Herophile fatidicâ dixisset, hæc subjungit: Τὴν *d* δὲ ἐπὶ ταύτῃ χρησμοὺς κατὰ ταὐτὰ εἰποῦσαν, ἐκ Κύμης τῆς ἐν Ὀπικοῖς εἶναι, καλεῖσθαι δὲ αὐτὴν Δημὼ, συνέγραψεν Ὑπέροχος, ἀνὴρ Κυμαῖος.

Hypsicrates Phœnicum res linguâ hujus gentis perscripsit: eas Græcè interpretatus Ἄσιλος, seu, ut in aliis codicibus legitur, Χαῖτος. Auctor Tatianus orat. ad gentes, & ex eo Eusebius *e* lib. X præparat. Euangel. Alius sine dubio est Hypsicrates grammaticus, cujus mentio est apud Varronem, lib. IV de L. L. Stephanum in Αἰθίοψ, & Gellium lib. XVI cap. XII: ubi composuisse ait, *libros sanè nobiles super his, quæ à Græcis accepta sunt.*

IAmbulus Ἰάμβυλος de mirificis hominum formis in India, quædam tradidit, testante Tzetze Chil. VII Hist. CXLIV.

Jason Byzantius innotuit opere de Tragicis, quo vel de poëtis tragicis egit, vel de argumentis, quæ tragici tractant. Plutarchus de Flum. Καθὼς *f* ἱστορεῖ Ἰάσων Βυζάντιος ἐν τοῖς Τραγικοῖς. Vir eruditus in notis ad eum locum esse eundem suspicatur, quem Ἑλλάδος βίον *g* scripsisse, auctor est Stephanus in Ἀλεξάνδρεια, & Τῆλος. Sed fallitur. Nam Jason is non Byzantius, sed Argivus grammaticus fuit: ut testatur Suidas in Ἰάσων. Puto Byzantium signari ab Etymologo in Ἄψ.

Joannes Antiochenus inter eos, qui de Cleopatra, & Pharo scripserint, commemoratur à Tzetze Chil. II Hist. XXXIII. Dicitur autem ibidem, vixisse post Georgium Chronicum. Georgium hunc planè censeo esse Georgium Syncellum: Joannes fortè est Curopalates, qui Syncellum exscripsit.

a *Pag. 13 Thesauri Temp.*

b *Auctor est Histiæus in primo, Phœnices robur vocare beruti.*

c *Hyperochus, vel quisquis fecit Cumaica, quæ ad eum referuntur auctorem.*

d *Iam post illam, eam, quæ fatidica ipsa etiam fuit, Cumis, quæ sunt in Opicis, natam esse, & Demo nomine fuisse appellatam, Hyperochus, vir Cumanus, scripsit.*

e *Pag. 289 edit. Rob. St.*

f *Vt refert Iason Byzantius in Tragicis.*

g *Vitam Græciæ.*

Nam multis in libris historicum Cedreni compendium tribuitur Joanni Curopalatæ. Vel fuerit Joannes Meleles: quod non minùs verisimile fit. Nempe ut chronicus chronico subjungatur. De hoc Melele nunc dicam.

Joannes Meleles temporum scriptor, Ἰωάννης Μελέλης χρονογράφος, citatur à Jo. Tzetze Chil. v. Hist. xxix. & xxx, ubi ex eo refert, tempore belli Troiani fuisse tum Sisyphum Coum, Teucri scribam (γραμματέα) tum Dictyn Cretensem, qui Idomenea sequebatur. Ac illum quidem Iliada primùm scripsisse: Dictyn item consignâsse res ad Ilium gestas: atque ex istis Homerum postea hausisse, quæ cecinit.

Joannes monachus Alexandri magni vitam scripsit: quæ, Angelum Cospum Bononiensem nacta interpretem, plerisque Curtij editionibus [a] præmittitur. Hujus eò meminimus, quia incertæ ætatis credunt, qui eundem esse, ac Zonaram, nesciunt: de quo dictum nobis lib. II. cap. XXVII. Alios Zonaræ esse haut fugit: sed eum, præter historiarum compendium, seorsum Alexandri vitam scripsisse, arbitrantur. Qui sententiam mutabunt, si hanc vitam conferant cum iis, quæ de Alexandro scribit Zonaras Tom. I. unde hoc fragmentum est excerptũ: quod nescio cur in præfatione suâ monere neglexerit Cospus interpres. Non est igitur, quod adolescentia, lecto Zonara, eo Monachi opusculo terendum sibi tempus putet.

[a] *Vt Antuerpiensi Belleri anni 1586.*

Isidorus Characenus ἐν [b] τῷ περὶ Παρθίας περιηγητικῷ, citatur ab Athenæo lib. III. Hujus scriptoris σταθμοὺς Παρθικοὺς [c] primus in lucem protraxit David Heschœlius. Citatur à Plinio in Hist. Nat. lib. II cap. ult. lib. IV cap. IV. XVI. & XXIII. lib. V. cap. VI. IX. XXX. XXXI. & XXXII. Malè autem vir eruditus [d] eum confundit cum C. Cæcilio Claudio Isidoro, qui, ut idem Plinius ait lib. XXXIII. cap. X. *testamento suo edixit, quamvis multa civili bello perdidisset, tamen relinquere servorum quatuor millia centum* XVI, *iuga boum tria millia sexcenta, reliqui pecoris ducenta quinquaginta septem millia: in numerato* HS DC. *Funerari se iussit* HS XI. Alius quoque est Isidorus, ex cujus physicorum sive naturalium libris Cæsar Germanicus quiddam refert de corvo, Apollinis alite, qui exspectans in itinere dum ficus maturuissent, aquam diis ferre distulerat, ac propterea pœnas dedit: sed postea inter sidera relatus est.

[b] *In descriptione Parthia.*
[c] *Mansiones Parthicas.*
[d] *A. Sch.*

Isigonus

Iſigonus Nicæenſis à Gellio lib. IX cap. IV. reponitur inter ſcriptores veteres non parvæ auctoritatis, quorum libri miraculorum fabularumque pleni, rerumque inauditarum, & incredularum. Quædam ex eo refert Plinius lib. VII Hiſt. Nat. cap. II: *Priores anthropophagos, quos ad ſeptentriones eſſe diximus, decem dierum itinere ſupra Boryſthenem amnem oſſibus humanorum capitum bibere, cutibuſq; cum capillo pro mantelibus ante pectora uti, prodidit Iſigonus Nicæenſis. Idem in Albania gigni quoſdam glaucâ oculorum acie, à pueritia ſtatim canos, qui noctu, pluſquam interdiu, cernant. Idem itinere dierum x ſupra Boryſthenem Sauromatas tertio die cibum capere ſemper.* Et aliquantò pòſt: *In eâdem Africâ familias quaſdam effaſcinantium Iſigonus, & Nymphodorus tradunt: quarum laudatione intereant probata, areſcant arbores, emoriantur infantes. Eſſe eiuſdem generis in Triballis & Illyriis, adiicit Iſigonus, qui viſu quoque effaſcinent, interimantque, quos diutius intueantur, iratis præcipuè oculis: quod eorum malum faciliùs ſentire puberes. Notabilius eſſe, quòd pupillas binas in oculis ſinguli habeant.*

LÆtus Λαῖτος ἐν Φοινικικοῖς [a] citatur à Clemente Alexandrino lib. I. Στρωματ. ubi ex eo quædam refert de Menelai in Phœnicen adventu.

[a] *Libro de rebus Phœniciis.*

Lamiſcus Samius, & Meliſſus, conjunguntur à Palæphato, initio eorum, quæ de Incredibilibus ſcripſit. Vocat autem eos συγγραφέας, quod interpres tranſtulit *hiſtoriarum ſcriptores.* Poſſis tamen hîc generatim ſcriptores intelligere: &, ut puto, melius. Vide, quæ de Meliſſo inferiùs dicemus.

Leander, vel Leandrius, patriâ Mileſius, de Mileto, & Mileſiis ſcripſit. Diogenes Laertius in Thalete: Ταῦτα [b] δὴ ὁ Καλλίμαχος ἐν τοῖς ἰάμβοις ἄλλως ἱστορεῖ, παρὰ Λεανδρίου λαβὼν τοῦ Μιλησίου. Deinde ex eo narrat, ut Bathycles Arcas, phialam relinquens, eam dari juſſerit ſapientiſſimo: ea autem data primùm fuerit Thaleti; ab hoc alteri; ab illo alij, & inde alij, atque alij; uſque dum in orbem rediens reddita ſit Thaleti; qui illam miſerit Apollini Didymæo, cum hiſce, juxta Callimachum, verſiculis:

[b] *Iſta Callimachus in Iambis aliter tradit, accepta à Leandro Mileſio.*

Θαλῆς μὲ τῷ μεδέοντι Νειλέῳ δήμου
Δίδωσι, τοῦτο δὶς λαβὼν ἀριστεῖον.

Quos Latinè ſic puto exprimi poſſe:

Me Neleo, quoi ſubdita omnis eſt plebes,
Indeptus hoc bis præmium Thales donat.

Laudat & Clemens in Προτρεπτ. Λεάνδριος [a] δὲ, Κλέαρχον ἐν Μιλήτῳ τεθάφθαι ἐν τῷ Διδυμαίῳ φησίν. Et Στρωματ. lib. I: Ἀλλὰ [b] καὶ Θαλῆς, ὡς Λέανδρος καὶ Ἡρόδοτος ἱστοροῦσι, Φοῖνιξ ἦν· ὡς δέ τινες ὑπειλήφασι, Μιλήσιος. Item Στρωματ. lib. VI eum conjungit cum Hellanico, Hecatæo, Androtione, & aliis, qui ei exſcriptores potiùs, quàm ſcriptores videntur. Meminit quoque Euſebius præparat. Euangel. lib. II [c]: Theodoretus Therapeutices ſerm. I, qui eſt de fide, & VIII, ſive de martyribus: è Latinis item Arnobius lib. VI. Verba eorum mitto, quia Clementem pariter exſcripſere. Præterea Apollonij citat ſcholiaſtes in lib. II. Niſi is eſt Λέανδρος ὁ Νικάνωρ, qui μετονομασίας [d] conſignavit; ac patriâ Cyrenæus fuit, ut oſtendimus lib. II. cap. XII. Quem ipſum ſignari puto ab Etymologo in Ἦλις.

a *Leandrius vero Clearchū Mileti in Didymæo templo ſepultum eſſe ait.*
b *Sed & Thales, ut Leander, ac Herodotus referūt, Phœnix erat: ut vero aliqui exiſtimant, Mileſius.*
c *Pag. 45 edit. Rob. St.*
d *Ea, quæ nomen mutarunt.*

Leo Alabandenſis orator, præter artem de Statibus, compoſuit Caricorum libros IV, & totidem Lyciacorum, teſte Suidâ: qui & ſcripſiſſe ait ſacrum bellum Phocenſium & Bœotorum. Equidem id negare non auſim. Sed tamen fieri poſſit, ut eos ſecutus ſit Suidas, qui confuderint Leonem Alabandenſem cum Leone Byzantio, quem de bello ſacro ſcripſiſſe, paullò antè ipſe dixerat Suidas. Alteruter etiam res Ægyptiacas literis mandavit. Hyginus in poëtico aſtronomico, quo loco de arietis ſigno tractat: *Sed de Hammonis ſimulachro Leon, qui res AEgyptias conſcripſit, ait: Cùm Liber AEgyptum, & reliquos fines regno teneret, & omnia primus hominibus oſtendiſſe diceretur: Hammonem quendam ex Africa veniſſe, & pecoris multitudinem ad Liberum adduxiſſe, quò faciliùs & eius gratiâ uteretur, & aliquid primus inveniſſe diceretur. Itaque pro beneficio ei Liber exiſtimatur agrum dediſſe, qui eſt contra Thebas AEgyptias. Et qui ſimulacra faciunt Hammonis, capite cornuto inſtituunt, ut homines memoriâ teneant, eum primum pecus oſtendiſſe. Qui autem Libero factum voluerunt aſſignare, quòd non petierit ab Hammone, ſed ultro ad eum ſit adductus, Liberi cornuta ſimulacra fecerunt, & arietem*

memoriæ

memoriæ causâ inter sidera fixum dixerunt. Fuit & *Leo Pellæus*, qui Deorum naturam & gesta exposuisse videtur. Arnobium adi in quarto contra gentes.

Leocrines contra mentem omnium geographorum & περιηγητῶν, (qui censent Κίῤῥα & Κίρσα promiscuè dici, ut Χεῤῥόνησος, & Χερσόνησος,) falsò tradidit δύο *a* εἶναι πόλεις, ἄλλην τὴν Κρῖσαν, καὶ ἄλλην τὴν Κίῤῥαν· ὅθεν ἱστορίαν δίδωσι διεψευσμένην: ut ait Etymologici magni auctor in Κρίσα.

Lepidus scripsit epitomen historicam. Stephanus in Τεγέα: Λέπιδος *b* ἐν ἱστορίας ἐπιτομῆς πρώτῳ. Meminit & Lepidi in Βυθρωτός.

Linus Oechaliensis citatur Stephano in Οἰχαλία, ubi ait, Λῖνος γοῦν ὁ ἱστορικὸς Οἰχαλιώτης ἦν.

Lobon Argivus librum de poëtis scripsit: ut ait Laertius in Epimenide: qui & ejus meminit in Thalete.

Lucillus Tarrhæus, Λούκιλλος ὁ Ταῤῥαῖος, citatur ἁπλῶς à Stephano in Κάλαρνα. In Τάῤῥα legas, Λούκιος *c* δ' ἦν ἀπὸ Τάῤῥης, τῆς Κρητικῆς πόλεως. Fortasse scribendum Λούκιλλος. Fecit historiam urbis Thessalonicensis. Idem Stephanus in Θεσσαλονίκη: Λούκιλλος *d* ὁ Ταῤῥαῖος περὶ Θεσσαλονίκης βιβλίον ἔγραψε &c. Scripsit quoque scholia in Argonautica Apollonij, ut ex præfatione anonymi Græci constat. Edidit & adagia. Sanè Zenobius in inscriptione indicat, se collegisse proverbia sua ex Tarrhæo, ac Didymo. Et utriusque horum meminit etiam Tzetzes Chil. VIII histor. CLIX. Eorundem, & aliorum, meminit Stephanus in Τάῤῥα, ubi de eo sic scribit: Φέρεται *e* δὲ τούτου τὰ περὶ παροιμιῶν τρία βιβλία ἄριστα, καὶ περὶ γραμμάτων, καὶ τεχνικὰ γλαφυρώτατα.

Lyceas Naucratita Αἰγυπτιακὰ *f* consignavit, ut cognoscimus ex Athenæi lib. XIV. Meminit & Lyceæ Plinius in elencho eorum, quos sequitur lib. XXXVI.

Lycon Iasensis Pythagoræ vitam memoriæ tradidit. Athenæus lib X. Λύκων ὁ Ἰασεὺς ἐν τῷ περὶ Πυθαγόρου.

Lysaneas περὶ ἰαμβοποιῶν *g* testis adhibetur ab Athenæo lib. VII.

Lysimachus Alexandrinus Θηβαϊκὰ *h* scripsit oratione solutâ: ex quorum decimotertio luculentum de Oedipi sepultura locum adfert Sophoclis scholiastes in Oedipum Colonæum *i*.

a *Duas esse civitates, aliam Crisam, aliam Cirsam, unde & historiam exhibet ementitam.*

b *Lepidus in historiæ epitomes lib. primo*

c *Lucius erat è Tarra, civitate Cretica.*

d *Lucillus Tarrhæus librum scripsit de Thessalonica.*

e *Circumferuntur eius tres proverbiorum libri optimi: item de literis, & quæ ad artis præcepta pertinent, sanè polita.*

f *Res Ægyptias.*

g *De iamborum scriptoribus.*

h *Res Thebanas.*

i *Pag. 274. edit. H. Steph.*

 Idem

a Primo redituum libro.

Idem ἐν πρώτῳ τῶν νόστων a adducitur ab Apollonij ſcholiaſte lib. I, & Michaele Apoſtolio Centur. XVII. Proverb. XXV. E tertio τῶν νόστων teſtimonium petit Athenæus lib. IV. Puto eſſe eundem, cujus utroque adverſus Apionem libro meminit Joſephus: & ex quo priori libro citat fragmentum de Judæis mendaciorum plenum. Eſt id fragmentum ex hiſtoria ejus Ægyptiaca. Sed præterea de agricultura ſcripſit, cujus operis ſæpius meminit Plinius in Hiſtor. Nat. Aliùs verò eſt Lyſimachus Hippocratius, cujus meminit ſcholiaſtes Nicandri in Alexipharm.

b De rebus Coorum.
c Librum de finibus Siphniorum.

Macareus Μακαρεὺς Κωϊκὰ b edidit, ut videre eſt ex Athenæi VI, & XIV.

Malacus Σιφνίων ὅρους c prodidit: ut eſt apud Athenæum in ſexto.

d De urbibus.

Marcianus Heracleota fecit περιήγησιν verſu jambico. Item περίπλουν maris externi, tam Eoi, quàm Occidentalis, & maximarum inſularum, quæ in eo ſitæ ſunt. Utrumque opus primùm in lucem prodiit beneficio Davidis Hœſchelij. Sæpe verò Marciani hujus meminit Stephanus περὶ πόλεων d. Alius eſt Marcianus Smyrnæus, qui de ſimplicibus effectibus ſcripſit: ut eſt apud Plinium lib. XXIV. cap. IV.

e De viris illuſtribus.

Megacles περὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν e, teſtis adhibetur ab Athenæo lib. X.

f Melanthius libro ſecundo de Attica.
g Melanthius de myſteriis Eleuſiniis.
h Ac omnino talis erat Polemo, qualem fuiſſe ait Melãthius pictor in iis, quæ de pingendi arte ſcripſit.

Melanthius de rebus Atticæ libros reliquit. Harpocration in Γρυπάνιον: Μελάνθιος f ἐν δευτέρᾳ Ἀτθίδος. Etiam Μελάνθιος g ἐν τῷ περὶ τῶν Ἐλευσῖνι μυστηρίων laudatur Athenæo lib. VII. Alius eſt Melanthius ille, quem inter clariſſimos pictores numerat lib. XXXV. cap. VII. Quem & de arte ſuâ ſcripſiſſe, diſco ex illis Laertij verbis in Polemone: Καὶ h ὅλως ἦν, τοιοῦτος φησὶ Μελάνθιος ὁ ζωγράφος ἐν τοῖς περὶ ζωγραφικῆς. Alius quoque Melanthius, poëta Tragicus, qui Cimonis, Athenienſium ducis, æqualis fuit. Meminit ejus Ariſtophanes in Avibus, ubi ſcholiaſtem ejus vide: qui non ab Ariſtophane modò, ſed etiam Platone, & Callia, itidem Comicis, exagitatum docet. Vide etiam Plutarchum in Cimone, ubi duos ejus verſus hexametros adfert. Item Suidam in Μελάνθιος.

Meliſſeus,

Melisseus, Μελισσεὺς ἐν Δελφικοῖς α.[a], Io. Tzetzæ memoratur Chil. VI. Hist. XC.

Melissus inter historicos fortasse locum meretur. Sanè apud Palæphatum initio libelli περὶ ἀπίστων[b] hæc legas: Ἀεὶ δ' ἔγωγε ἐπαινῶ τοὺς συγγραφέας, Μέλισσον, καὶ Λαμίσκον τὸν Σάμιον, ἐν ἀρχῇ λέγοντας, ἔστιν ἃ ἐγένετο, καὶ[c] νῦν ἔσται. Quæ ita vertit interpres, Philippus Phasianinus: *Quamobrem ipse sanè Melissum, & Lamiscum Samium, historiarum scriptores, laudo, in principio quicquid olim fuerit, & nunc quoque esse, atque futurum deinceps, asseverantes.* Sed arbitror vocem συγγραφέας hoc loco non pressè pro historicis accipi: sed laxè, ut quosvis scriptores sonet. Sanè Palæphato propositum erat docere, illa, quæ à poëtis traduntur, fidem non mereri: quando non alia antiquorum temporum ratio fuit, quam nunc sit: ac proinde, quod temporibus nostris minimè fit, id neque olim factum videri. Hoc fine auctoritate utitur Melissi, qui idem initio operis sui dixerat. Unde colligo, Melissum simile tractâsse argumentum, atque ostendisse, sæpe sub poëtarum figmentis occultari aliquod naturæ mysterium; sæpe item historiam veram à poëtis in fabulam esse conversam, quò magis admirationi foret. Hoc ita esse, fidem etiam fecerit Fulgentius libro secundo Mythologicôn, cap. de Cygno & Leda, ubi sic scribit: *Iupiter in cygnum conversus dicitur, quòd ferant physiologi, quàm maximè Melissus Euboicus, qui omnium physiologorum sententias disputavit, huius generis avem ita convitiis esse plenam, ut, ipsâ ave clamante, reliquæ aves taceant, quæ præstò fuerint.* Quare cùm Palæphatus, & Fulgentius, simile argumentum tractent; eundem utrobique Melissum signari puto: nempe Euboicum, qui multas poëtarum fabulas ad naturæ scientiam retulit. At alius est Melissus, Parmenidis auditor, patriâ seu Samius, ut Laertius ait: seu Milesius, ut inquit Theodoretus in Therapeuticis. Alius quoque Melissus ille, ex quo Plinius profecisse se fatetur, dum conscriberet lib. VII. X. XI. Nam hunc inter Romanos scriptores reponit in elencho librorum, quos diximus.

Melito de familiis Atheniensium commentarium fecit. Harpocration in Κάθετος: Μελίτων[d] ἐν πρώτῳ περὶ τῶν ἐν Ἀθήνησι γενῶν.

Menander Ephesius scripsit actus regum apud Græcos, & Barba-

a *Melissus libris de rebus Delphicis.*

b *De incredibilibus.*

c *Puto scripsisse*, ἔστι νῦν, ἃ ἐγένετο, καὶ ἔσται.

d *Melito libro primo de familiis Atheniensium.*

Barbaros: eos autem collegit ex libris provinciæ cujusque, quò magis historiæ fides constaret. Auctor Josephus lib. I contra Apionem: ubi & egregium ejus fragmentum de Hiramo, Phœnicum rege, & Salomone, adducit. Meminit ejusdem scriptoris Tertullianus in Apologetico cap. XIX, & Theophilus Antiochenus ad Autolycum, ubi ex Menandro hoc eadem, quæ Josephus, adducit. Operæ etiam est videre Josephum Scaligerum appendice librorum de emendatione temporum: qui notis suis illustrat geminum Menandri ejusce fragmentum περὶ a τῶν ἐν Τύρῳ βεβασιλευκότων.

Menander Pergamenus quoque de rebus Phœniciis scripsit: ut cognoscere est ex orat. Tatiani adversus gentes: item his verbis Clementis Alexandrini lib. I. Στρωματ. Εἵρωμος b τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα Σολομῶντι δίδωσι, καθ᾽ οὓς χρόνους μετὰ τὴν Τροίας ἅλωσιν Μενελάῳ εἰς Φοινίκην ἄφιξις, ὥς φησι Μένανδρος ὁ Περγαμηνὸς, καὶ Λαῖτος ἐν τοῖς Φοινικικοῖς.

Menecles Bacaleus historiam prodidit, teste Athenæo. Et fortasse est is ipse, cujus Harpocration meminit in Ἑκατόμπεδον, ubi opus de Atheniensibus dicitur condidisse Μενεκλῆς, ἢ Καλλίστρατος, ἐν τῷ περὶ Ἀθηνῶν. Vides dubitari, uter sit operis illius auctor, Menecles, an Callistratus. Eodemque modo loquitur Suidas in Ἑρμαῖ. Alius, puto, est Menecles orator, patriâ Alabandensis, sed qui Rhodum postea concesserit, ut scribit Strabo lib. XIV. Priorem, vel tertium aliquem signare arbitror Pindari scholiastem in Pyth. od. IV. ubi ex eo quædam refert de Batto, Cyrenarum conditore, & oraculum recitat, quod Batto datum fuit.

Menecrates Xanthius de rebus Lyciæ scripsit. Antoninus Liberalis ex Menecratis Λυκιακοῖς c, uti & ex Nicandro, narrat, quâ occasione Latona Xanthum fluvium Apollini sacrârit; terræ, quæ Trimilis dicebatur, Lyciæ nomen fecerit; pastoresque ad Meliten fontem in ranas converterit. Puto eundem, cujus mentionem facit Pindari scholiastes in Olymp. od. II. Item in Isth. Od. IV. ubi ait: Ἡρόδωρος d δὲ, καὶ δίς φησι μανῆναι τὸν Ἡρακλέα· ἐκαθάρθη δὲ ὑπὸ Σικάλου, ὥς φησι Μενεκράτης· λέγων αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς εἶναι ὀκτώ· καὶ καλεῖσθαι οὐχ Ἡρακλείδας· οὐδέ πω γὰρ Ἡρακλῆς ὠνομάζετο· ἀλλ᾽ Ἀλκαΐδας. Atque ut hic de Herculis liberis sermo est, ita ex eodem Menecrate de Hercule ipso Jolen

a *De iis, qui Tyri regnarunt.*

b *Iramus filiam suam Salomoni uxorem dedit, quibus temporibus post Troiæ excidium Menelai in Phœnicen advẽtus fuit, ut ait Menãder Pergamenus, & Lætus in rebus Phœniciis.*

c *Lyciacarum rerum libris.*

d *Herodotus ait, bis insaniisse Herculẽ: purgatũ autẽ fuisse à Sicalo, ut ait Menecrates, qui auctor est, octo ei liberos fuisse, ac nomẽ iis fuisse, non Heraclidis quidẽ (necdum enim Hercules hoc nomẽ habebat) sed Alcaidis.*

Jolen amante fragmentum adfert Sophoclis interpres in Τεχχνίας *a*. Nec alium arbitror illum Servio nominatum in versum hunc VI Æn.

Dædalus, ut fama est, fugiens Minoia regna.

Ubi sic scribit: *Menecrates Dædalum, occiso patruele fratre, Cretam petîsse dicit: Icarum, filium eius, ab Atticis pulsum, dum patrem petit, naufragio perîsse, unde mari nomen.*

a Pag. 343. edit. H. Steph.

Menelaus Anæus (Anea autem Cariæ civitas est) historicus summus vocatur Stephano in Αναία, ubi ait: Ἐντεῦθεν *b* ἦν Μενέλαος ὁ Περιπατητικὸς φιλόσοφος, καὶ μέγας ἱστορικός. Gesnerus pro Μέγας legit Μέλας, unde & ei Melas historicus in bibliotheca memoratur. Diversus ab eo est Menelaus poëta, qui patriâ Ægæus fuit, & Thebaidem libris XII, atque alia, scripsit, Suida teste. Primum Thebaidos librum citat Stephanus in Τέμμιξ, librum IV in Ὑρμίνη. Meminit & ἁπλῶς in Ἀμφιγένεια, & Εὔτρησις.

b Inde, h. e. ex Anea, fuit Menelaus, peripateticus philosophus, & magnus historicus.

Menetor Μενήτωρ opus fecit περὶ ἀναθημάτων *c*, teste Athenæo lib. XIII, ubi quiddam ex eo refert de Bacchide, & Plangone, scortillis.

c De donariis.

Menippus Pergamenus, geographus, laudatur in epitome Artemidori Ephesij, quæ cum Marciano Heracleota edita est. Menippi hujus periplum τῶν δύο πόντων *d* citat Stephanus in Ἑρμώνασσα, Χαδίσιοι, & Χαδισία. Idem ejus periplum Bithyniæ advocat in Χαλκηδών. Item periplum Paphlagoniæ in Τίος. Atq; idem periplus signatur in Αρμένη: quippe quæ vicus Paphlagoniæ esse dicatur. Alius ab hoc est Menippus Comicus: alius item Menippus Cynicus: alius quoque Menippus Gadarensis, ὁ σπουδογέλοιος *e*, de quo Strabo lib. XVI. Alius denique Menippus Stratonicensis, disertissimus sui temporis in Asia orator, ut Cicero in Bruto ait. Plutarchus Carem vocat, nempe quia Stratonice Cariæ urbs est, teste Plinio lib. V cap. XXIX. & Strabone lib. XIV, ubi Menippum hunc Catocam ait vocatum. Addit, à Cicerone, in quopiam librorum suorum, ex Asiaticis oratoribus, quos audivit, maximè laudari. Designat nempe Ciceronis Brutum, ut liquet ex iis, quæ paullò antè dicebamus.

d Duorum pontorum.

e Qui seria iocose solet exprimere.

Menodotus Samius operis auctor fuit, quod inscribebatur τῶν *f* κατὰ Σάμον ἐνδόξων ἀναγραφή. Testis Athenæus in XV.

f De excellentibus in Samo.

Idem ſuperiori libro citârat Menodotum hunc Samium περὶ [a] τῶν κατὰ τὸ ἱερὸν τῆς Σαμίας Ἥρας. Menodotum, fortaſſe alium, de Theodoro, Athenienſi pictore, ſcripſiſſe, ait Diogenes Laertius in Ariſtippo.

a *De iis, quæ pertinent ad templum Iunonis Samiæ.*

Metrodorus in primo περὶ ἱστορίας [b] citatur à ſcholiaſte Apollonij in lib. IV. Sed num is ſit Chius, de quo actum à nobis lib. I. cap. VI, an alius, difficile dictu eſt. Nam fuit præterea Metrodorus Sceptius: ex quo Plinius lib. III. cap. XVI tradit, Pado flumini inde nomen eſſe, quia adſitæ ſint multæ piceæ, quæ Gallicâ linguâ *pades* dicuntur. Videndum autem, uter περιήγησιν [c] ſcripſerit. Nam apud Placidum Lutatium in III Thebaidos Metrodori Periegetici mentio fit ad illud poëtæ:

b *De hiſtoria.*

c *Orbis deſcriptionem.*

—— patrioq; æqualis honori
Branchus.

Puto & hunc eſſe illum Metrodorum, ex quo Plinius lib. V cap. XXXI refert, Chion inſulam antiquo nomine Chiam vocatam: item ex quo lib. VIII. cap. XIV narrat, *circa Rhyndacum amnem in Ponto, ſerpentes in tantam magnitudinem adoleſcere, ut ſupervolantes quamvis altè ſublimiterque alites, hauſtu captas, abſorbeant.* Item cujus librum quartum citat Stephanus in Ὕπανις. Ubi ex eo dicit, fontem quempiam amarum fluere in Hypanim, atque efficere, ut aqua fluvij ejus potabilis non ſit. Fuit quoque Metrodorus Athenienſis, ſectâ Epicureus, de cujus libris Laertium vide in X. Item alius philoſophus, & medicus: cujus ſimul & ætatem, & inſignem peritiam, cognoſcere eſt iſtis ex Plinij verbis lib. XXXV cap. XI. *Heraclides Macedo initio naves pinxit, captoque rege Perſeo, Athenas commigravit: ubi eodem tempore erat Metrodorus pictor, idemque philoſophus, magnæ in utrâque ſcientiâ autoritatis. Itaque cum L. Paullus, devicto Perſeo, petiſſet ab Athenienſibus, ut ſibi quàm probatiſſimum philoſophum mitterent, ad erudiendos liberos; itemque pictorem, ad triumphum: Athenienſes Metrodorum elegerunt, profeſſi eundem in utroque deſiderio præſtantiſſimum: quod ita quoque Paullus iudicavit.*

Meryllus in primo Bœoticorum citatur à Plutarcho Parall. min. cap. XIV. item in tertio Italicorum cap. XXVI.

Metrophanes, ſophiſta, natus Eucarpiæ, civitate Phrygiæ, præter commentarios in Hermogenem, & Ariſtidem, item

volumen

volumen de ſtatibus, deque ideis, ſcripſit quoque libros duos de Phrygia. Teſtis Suidas. Ac meminit ejuſdem Stephanus, his verbis: Εὐκαρπία a, δῆμος τῆς Φρυγίας. Ἱστορεῖ Μητροφάνης, τὸν βότρυν ἐκεῖ τοσοῦτον γίνεσθαι τὸ μέγεθος, ὅσον ἅμαξαν ἀπ' αὐτοῦ ῥαγῆναι κατὰ μέσον. Sunt & duo alij ejus nominis, de quibus Suidam vide.

Michaelis Sicidotis hiſtoria Græca adſervatur in bibliotheca Vaticana, ut monet Geſnerus.

Mneſimachus ὁ Φασηλίτης ἐν διακόσμοις citatur ab Apollonij ſcholiaſte lib. IV. Mneſimachi librum primum idem citat ſcholiis in lib. II. ac eodem libro ex eo tradit, Ἁμαδρυάδας b Νύμφας ita dici, διὰ c τὸ ἅμα ταῖς δρυσὶ γεννᾶσθαι. Alius ab eo eſt Mneſimachus Comicus, cujus fabulas iſtas ab Athenæo laudari dicit Suidas, ἱπποτρόφον, βούσειν, καὶ φίλιππον. Mirum omittere δύσκολον, cujus apud Athenæum mentio lib. VIII. Ὁ δὲ d παρὰ Μνησιμάχῳ ἐν τῷ ὁμωνύμῳ δράματι, δύσκολος φησίν. Sed fortaſſe id nomen apud Suidam excidit librarij incuriâ.

Mochus Phœnix Phœniciâ linguâ conſignavit res patrias. Meminit Athenæus lib. III. ubi Cynulcus ita Ulpianum Tyrium compellat, Παρὰ τοῖς e τὰ Φοινικικὰ συγγεγραφόσι, Συνιαίθωνι, καὶ Μωχῷ, τοῖς σοῖς πολίταις. Caſaubonus lib. III Animadverſ. in Athenæum cap. XXXVI, *Mochum*, inquit, *alibi invenire non memini, & fortaſſe* Μῶχος, *aut* Μόχος, *alicuius Tyrij nomen eſt, qui apud ſuos vocabatur* משה *Moſche, vel, ut ſcribi obtinuit, Moſes.* Hæc vir πολυμαθέστατος. Et ſanè Moſchum eſſe Phœnicium nomen, etiam didici ex Strabonis lib. XVI. ubi meminit Moſchi Sidonij, atque eum auctorem eſſe ait dogmatis de atomis, & antiquiorem eſſe ipſo bello Troiano. Nec propterea quicquam mutandum apud Athenæum. Nam, quod ſummo viro non occurrebat, non ſemel hujus autoris apud Eccleſiaſticos ſcriptores mentio fit. Ut apud Joſephum lib. I Antiqu. cap. VIII. vel, juxta alios, quincto: ubi legas, Καὶ Μανέθων f ὁ τὴν τῶν Αἰγυπτίων ποιησάμενος ἀναγραφὴν, καὶ Βηρωσσὸς ὁ τὰ Χαλδαικὰ συναγαγὼν, καὶ Μῶχος τε, καὶ Ἑστιαῖος, καὶ πρὸς αὐτοῖς ὁ Αἰγύπτιος Ἱερώνυμος, οἱ τὰ Φοινικικὰ συνταξάμενοι, συμφωνοῦσι τοῖς ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις. Illuſtris quoque de eo eſt Tatiani locus orat. adverſus gentes g qui ab Euſebio etiam adducitur lib. X de

a *Eucarpia, civitas Phrygiæ. Refert Metrophanes, racemum iſtic in tantam excreſcere magnitudinem, ut pondere ſuo medium etiam currum diſrumpat.*

b *Hamadryades Nymphas.*

c *Quia ſimul cum quercubus naſcãtur.*

d *Moroſus in fabula Mneſimachi eiuſdẽ nominis, inquit.*

e *Iuxta cives tuos, Suniathonem, & Mochum, qui res Phœnicias ſcripſerunt.*

f *Etiam Manetho, Ægyptiarum rerũ ſcriptor, & Beroſus, Chaldaicarũ, adhæc Mochus, Heſtiæus, Hieronymus Ægyptius, qui Phœnicum res proſecuti ſunt, nobiſcum conſonant.*

g *Pag. 217 in Orthodoxogr.*

præparatione Euangelica [a]. Georgius Cedrenus quoque Josephum exſcribens, ſimiliter eum inter Phœnicios hiſtoricos reponit, penè initio [b] compendij hiſtorici.

Molpis Lacon ſcripſit Λακεδαιμονίων πολιτείαν [c]: ut videre eſt ex quarto Athenæi.

Myron Prienenſis Meſſeniaca condidit: hoc eſt hiſtoriam belli, quod à Lacedæmoniis, eorumque ſociis, cum Meſſeniis, & populis iis, qui auxilio iis venere, geſtum fuit: à clade autem Meſſeniorum Meſſeniacum potiùs, quàm Lacedæmonium, eſt appellatum. Ex ſecundo ejus operis teſtimonium petit Athenæus lib. VI, & XVI. Illuſtris eſt eo de opere, & ejus argumento, locus apud Pauſaniam in Meſſeniacis: Τοῦτον δὲ τῶν Μεσσηνίων [d] τὸν πόλεμον Ῥιανός τε ἐν τοῖς ἔπεσιν ἐποίησεν ὁ Βηναῖος, καὶ ὁ Πριηνεὺς Μύρων. λόγοι δὲ πεζοὶ Μύρωνός ἐστιν ἡ συγγραφή. Addit deinde, neutrum integrè id bellum perſcripſiſſe, ſed partem ejus tractandam ſuſcepiſſe. Ac ad Myronem quidem quod attinet, eum ab Ampheæ everſione ordiri; deſinere autem in morte Ariſtodemi. Plura inibi vide.

Myronianus Amaſtrianus reliquit ἱστορικῶν ὁμοίων κεφάλαια [e]: quorum primum Laertius citat in Xenocrate, item in Theophraſto. Idem opus ſignatur in Epimenidis, & Platonis vita, ubi ἁπλῶς vocatur ὅμοια [f]: in Epicuro autem ἱστορικὰ κεφάλαια [g] dicitur, appellatione ὁμοίων [h] omiſsâ.

Myrſilum Leſbium, ſi inſcriptioni fides, de origine Italiæ, ac Tyrrhenorum, edidit Io. Annius Viterbienſis, & commentariis ſuis illuſtravit. Sed Myrſilus ille eſt ipſius Annij prolés. Ex genuino autem Myrſilo Leſbio de Pelaſgis quædam τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασι [i] retulit Dionyſius Halicarnaſſ. lib. I. Aliqua etiam ex eodem adfert Strabo lib. XIII. Nec alium intellexit, vel Antigonus Caryſtius cap. V. XVII, & CXXIX, ubi citat Μυρσίλον [k] ἐν ἱστορικοῖς παραδόξοις: vel Plinius lib. III. Nat. Hiſt. cap. VII, cùm ait, *Sardiniam ipſam Timæus Sandaliotin appellavit, ab effigie ſoleæ; Myrſilus Ichnuſam, à ſimilitudine veſtigij.* Idem lib. IV. cap. XII. *Ipſam* (Andron) *Myrſilus Cauron, deinde Antandron cognominatam, tradit.* Arnobius autem lib. III, & IV, eum, qui aliis, etiam Clementi, quem exſcribere ſolet, Myrſilus vocatur, ipſe Myrtilum appellat. Et ſimiliter nominat Phrynichus in Καλαφαγάς: atque etiam apud Apollonij ſcholiaſtem in

a *Pag. 189. edit. Rob. St.*
b *Pag. 10.*
c *De Rep. Lacedæmon.*
d *Hoc bellum Meſſeniacum ſcripſere, Rhianus Benæus verſibus, & Pryenēſis Myro, qui ſoluta oratione id fecit.*
e *Hiſtoriarũ ſimilium capitula.*
f *Similia.*
g *Hiſtorica capitula.*
h *Similium.*
i *Iiſdem verbis.*
k *Myrſilum in hiſtoricis mirabilibus.*

in primum Ἀργοναυτ. legas, Μυρτίλος ἐν πρώτῳ Λεσβικῶν. Fuit & Myrtilus Comicus, cujus meminit Pollux lib. VI cap. VII. Suidam de eo vide.

NIcander Alexandrinus librum ſcripſit de Ariſtotelis diſcipulis, teſte Suida in Αἰσχίων.

Nicander Chalcedonius ſcripto prodidit Προυσίου συμπτώματα a, teſte Athenæo in XI, ubi quartum ejus operis librum laudat.

Nicias Maleotes hiſtorias, vel fabulas, reliquiſſe videtur. Meminit Plutarchus in Parall. min. cap. XIII.

Nicias Nicænus conſignavit philoſophorum hiſtoriam, ac ſucceſſiones. Φιλοσόφων ἱστορίαν b vocat Athenæus lib. IV. Διαδοχὰς c appellat lib. VI, & X. Pleniùs habes inſcriptionem lib. XIII, ubi eum ἐν ταῖς τῶν φιλοσόφων διαδοχαῖς d laudat.

Fortaſſe idem eſt Nicias, quem Ἀρκαδικὰ e literis prodidiſſe, idem libro XIV auctor eſt. Etiam Niciam ἐν τοῖς περὶ λίθων f teſtem adhibent, Plutarchus de fluminibus, & Stobæus ſermone de morbis, & moleſtiarum in eis ſolutione.

Nicomachus περὶ ἑορτῶν Αἰγυπτίων g libros concinnavit: quorum è primo teſtimonium adducit Athenæus in XI.

Nicomedes περὶ Ὀρφέως h tractavit: cujus operis librum primum citat Athenæus in XIV.

Nymphodorus Amphipolites Aſiaticorum legum, & rituum libros compoſuit. Ex eorum tertio quædam de Api, Ægyptiorum Deo adfert Clemens Alexand. lib. I Στρωματέων. Νυμφόδωρος ὁ ὁ Ἀμφιπολίτης, ἐν τρίτῳ Νομίμων Ἀσίας, τὸν Ἆπιν τὸν ταῦρον τελευτήσαντα, καὶ ταριχευθέντα, εἰς σορὸν ἀποτίθεσθαι τῷ ναῷ τοῦ τιμωμένου δαίμονος· κἀντεῦθεν Σορᾶπιν κληθῆναι· καὶ Σάραπιν, συνηθείᾳ τινὶ τῶν ἐγχωρίων, ὕστερον. *Nymphodorus verò Amphipolites, in tertio de legibus & ritibus Aſiæ, dicit, Apim taurum mortuum, & conditum loculo, qui* σορὸς *Græcè dicitur, fuiſſeque repoſitum in templo dæmonis, qui colebatur, & hinc appellatum fuiſſe Sorapin, & poſtea quadam eorum, qui illic habitabant, conſuetudine, Serapin.* Eidem Clementi ἐν προτρεπτ. πρὸς Ἕλληνας citatur Νυμφόδωρος i ἐν νομίμοις βαρβαρικοῖς. Ubi ex eo refert, ut Sauromatæ ignem divino colant honore. Quamquam verò non addat Clemens

a *Ea, quæ Pruſiæ contigerunt.*
b *Philoſophorũ hiſtoriam.*
c *Succeſſiones.*
d *Libris de ſucceſſionibus philoſophorũ.*
e *Res Arcadicas.*
f *Lib. de lapidibus.*
g *De feſtis Ægyptiis.*
h *De Orpheo.*
i *Libris de legibus & ritibus barbaricis.*

patriæ nomen: tamen, quin Amphipolites intelligi debeat, dubium non est. Nam cùm Asiatici inter barbaros sint, & Amphipolites ille de institutis Asiæ scripserit: quis ambigat, quin idem signetur, cùm citatur Nymphodori liber de barbaricis institutis? Imò mihi quidem idem utrobique liber intelligi videtur: vel siquid discriminis sit, ille de Asiaticis institutis pars fuerit operis de institutis barbaricis. Neq; de alio volumine capere oportet verba illa scholiastæ Apollonij in lib. II & IV: Ὡς ª ἱστορεῖ Νυμφόδωρος ἐν τισι νόμοις. Compluribus libris hoc opus constitisse, colligere licet ex Sophoclis interprete in Oedipum Colon. ubi advocatur Νυμφόδωρος ᵇ ἐν τῷ τρεισκαιδεκάτῳ τῶν βαρβαρικῶν.

Nymphodorus Syracusius Νυμφόδωρος Συρακούσιος ᶜ ἐν τῷ Ἀσίας περίπλῳ citatur Athenæo lib. VI. VII & XIII. item περὶ ᵈ τῶν ἐν Σικελίᾳ θαυμαζομένων ab eodem Athenæo lib. XIII. Quamquam verò Ælianus lib. XI de animalibus cap. XX, ubi Nymphodorum laudat, patriam non addat: tamen, ut hoc de mirandis Siciliæ opus signari credam, facit argumentum capitis. Nam exponit, ut in Adriano, Siciliæ civitate, insigne sit Adriani dæmonis templum: atque ut canes dæmoni ei sacri sint non pauciores, quàm mille: atque hi, quasi secretam à numine vim acceperint, cùm indigenas, tum peregrinos, templum de die ingredientes, blandè excipiant: noctu etiam ebrios, & titubantes, optimi duces, & comites, suam quemque domum deducant: at in protervos, & petulantes, insiliant, vestesque eorum lacerent: quin fures, & prædones, etiam discerpant. Videri autem possit, etiam de mirabilibus Sardiniæ scripsisse. Sanè idem Ælianus, lib. XVI de animal. cap. XXXIV, ex Nymphodoro hoc narrat, ut in Sardinia indigenæ utantur caprarum pellibus, quarum pili cubitum sint longi: pilos istos, cùm frigida est tempestas, corpori ait admoveri: at æstivo tempore inverti, ut pili conspicui sint: ita earundem pellium beneficio, & hiberno tempore incalescere incolas, & æstivo refrigerari.

a Vt refert Nymphodorus in Legibus quibusdam.
b Nymphodorus in decimotertio rerum barbaricarum.
c Nymphodorus Syracusius in Asiæ periplo.
d Libro de mirabilibus Asiæ rebus.

Nymphodorum etiam, seu hunc, seu Syracusium, seu utrumque, Plinius inter eos reponit, quos sequitur auctores lib. III. V. VII. XXXIII. XXXIV, & XXXV. Citat & Stephanus in Ἄθυρας. Item Harpocration, & Hesychius, uterque in Αἰγίς.

Ortha-

ORthagoras de rebus Indiæ volumen condidit. Ælianus lib. XVI de natura animal. cap. XXXV: Τί [a] δὲ Ὀρθαγόρου μνήμης ἀμοιρον ἐάσομεν; ὃς περὶ ἐν Ἰνδοῖς λόγοις φησί. Idem lib. XVII cap. VI narrat ex eodem, atque item ex Onesicrito, circa Gedrosiam, Indiæ regionem, esse cete, quæ longitudine dimidiatum stadium adæquent: ac pro ea proportione etiam latæ sint: ac, quando naribus exspirant, tantum marinorum fluctuum in sublime jactare, ut ea res imperitis tempestatis speciem præbeat.

a *Quid autẽ Orthagoram silentio prætereamus, memoratu planè dignum? Qui in Indicorum libris ait.*

PAlæphatus, grammaticus Ægyptius, vel, juxta alios, Atheniensis, ἔγραψε [b] ἱστορίαν ἰδίαν, Suida teste. Ex quo etiam scripsisse cognoscimus Ægyptiam philosophiam, & argumenta in Simonidem, & μυθικῶν librum unum, & λύσεις [c] τῶν μυθικῶς εἰρημένων. Imò Troica (quorum præter alios meminere Stephanus in χαρμάται, & Suidas in Μακροκέφαλοι) à nonnullis grammatici hujus esse credebantur. Alij alterius esse existimarunt. Incerta eò res est, quia quatuor fuere Palæphati. Unus erat poëta epicus Atheniensis: alter Parius, vel Prienensis: tertius historicus Abydenus: quartus grammaticus iste Ægyptius, vel Atheniensis. Trium priorum ætas à Suida indicatur. Nam Atheniensem ἐποποιὸν [d] supparem fuisse Phemonoæ ait, vel fortasse etiam antiquiorem: Parium vel Prienensem refert ad tempora Artaxerxis: Abydenum ad ætatem Alexandri magni: quarti autem tempus ignoratur. Ex quatuor istis primus in considerationem non venit hoc loco. Quod siquis nôsse volet, quæ carmine scripserit, adeat Suidam. De tertio autem, Abydeno nempe historico, actum nobis lib. I. cap. IX. Quod ad secundum, quartumque, aliquid de utroque dictum lib. I. cap. V. Ubi docebamus inter alia, Parium, vel Prienensem, autorem esse fragmenti, quo poëticæ fabulæ exponuntur. Movit autem, non tam, quòd idem sensit doctissimus Gyraldus [e], quàm quod Suidas dicit, Parium scripsisse ἀπίστων βιβλία [f]: ea autem hujus Palæphatij operis fuerit inscriptio: quippe quòd hunc in modum auctor ordiatur: Τάδε [g] περὶ ἀπίστων συγγέγραφα. Adde quòd Eusebius similiter appellet ad annum IↃCCCCXLIV, ubi primo Incredibilium libro proditum ab

b *Peculiarem historiam scripsit.*

c *Solutiones eorum, quæ fabulosè dicuntur.*

d *Poëtam epicum.*

e *Dial. 2 hist. poët.*

f *Incredibilium libros.*

g *Hæc de rebus fidem exsuperantibus scripsi.*

eo

eo ait, Sirenas fuiſſe meretrices. Obiiciat quiſpiam verba Suidæ, agnoſcentis aliquos Athenienſi Palæphato tribuiſſe, eò quòd & ille περὶ ἀπίστων libros ſcripſerit. Sed huic argumento facilè occurritur. Nam etſi Ægyptius, ſive Athenienſis grammaticus ſcripſit libros ejuſdem argumenti, non tamen ſimiliter inſcripſit: ſed λύσεις a τῶν μυθικῶς εἰρημένων: quod Suidas ipſe poſtea indicat. Verùm alter ecce ſcrupulus. Joannes Tzetzes ſæpius citat Palæphati μυθολογικά: ſed nunc eum vocat φιλόσοφον b Στωικὸν: ut Chil. IX. Hiſt. CCLXXIII: nunc ἄνδρα c ἐκ περιπάτου, ut Chil. X. Hiſt. XX. Quorum ſi alterutrum verum ſit, diverſus videri poſſit, tum à Pario illo, ſive Prienenſi, tum ab Ægyptio, vel Athenienſi. Nam neutrum eorum Suidas philoſophum vocat: imò poſteriorem diſertim appellat Grammaticum. Nihilominus Suidam ſequi malo, quàm Tzetzem: eò magis, quia ne Tzetzes quidem ſibi conſtet, cùm eundem nunc Peripateticum, nunc Stoicum appellet. Eâpſe de cauſsâ nec probare poſſum ſententiam ſummi viri, Joſephi Scaligeri, qui in poëmate, quod Ceiris inſcribitur, Stoicum intelligi philoſophum opinatur: non Parium illum, quem à poëta ſignari exiſtimarunt alij; eóſque inter Cælius Rhodiginus lib. XXX Antiq. Lect. cap. XXXIV, & Lilius Gyraldus dial. II Hiſt. Poët. Dicat aliquis, nihil impedire, quo minus Parius ille fuerit Stoicus. Sed hoc eo refellitur, quòd Parius vixerit ſub Artaxerxe: at Zeno, Stoicæ ſectæ conditor, demum floruerit, everſo jam Perſarum imperio ab Alexandro Magno, imò Alexandro jam exſtincto, & ſucceſſoribus ejus inter ſe de imperio certantibus. Unde eâdem liquet, nec Peripateticum rectè dici, cùm ea appellatio conveniat nulli, qui Ariſtotele ipſo antiquior ſit. Sic igitur ſtatuimus, quoties veteres mythologum citant Palæphatum, (uti etiam à Strabone in XII fit) intelligi, non Stoicum, aut Peripateticum philoſophum; ſed vel Parium illum, Artaxerxis æqualem: vel incertæ ætatis Ægyptium, ſive Athenienſem grammaticum: quorum utrumque ſimile tractâſſe argumentum, Suidas auctor eſt.

a Solutiones eorum, quæ fabuloſè dicuntur.
b Philoſophū Stoicum.
c Hominem peripateticū.

Palamedes etiam locum aliquem inter hiſtoricos ſibi vindicat: ſi credimus ei, qui Etymologicum magnum congeſſit, in Ἁρμάτειον μέλος, ubi legere eſt: Παλαμήδης d ἱστορικὸς ὁ τὴν κωμικὴν λέξιν συναγαγών. Sed rectiùs Suidas, cui vocatur

d Palamedes hiſtoricus, qui comicam dictionem collegit.

Ἐλεάτης

Ἐλεάτης a γραμματικός. Ac ne diversum hunc putes, scripsisse ait κωμικὴν b, καὶ τραγικὴν λέξιν. Uti quoque ὀνοματολόγον c, καὶ ὑπόμνημα εἰς Πίνδαρον τὸν ποιητήν. Quæ & ipsa hominis sunt Grammatici.

Pallas historicum opus condidit de mysteriis Mithræ. Porphyrius de abstinentia ab animalibus lib. II: Καταλυθῆναι d δὲ τὰς ἀνθρωποθυσίας σχεδὸν τὰς παρὰ πᾶσι, φησὶ Πάλλας, ὁ ἄριστα τὰ περὶ τῶν τοῦ Μίθρα συναγαγὼν μυστηρίων, ἐφ' Ἀδριανοῦ τοῦ αὐτοκράτορος.

Pamphilus Amphipolita, aut Sicyonius, aut Nicopolita (nec enim de patria convenit) inter alia illustrium pictorum historiam scripsit: ut ex Suida dicebamus lib. I. cap. VIII. ubi addebamus, eum à Suida vocari Pamphilum philosophum: unde opinari quis possit, esse Pamphilum Platonis discipulum. Sed hæc suspicio non satis firma est. Composuit quoque libros tres de re Rustica, quorum, præter Suidam, etiam meminere Geoponica Constantino dicata. Antonius Liberalis narrationem XXIII, quæ de Batto est, exscripsit ex lib. I Pamphili cujusdam, & iis, quos Pamphilus secutus erat. Etiam Athenæus lib. XIII refert ex quodam Pamphilo, Abydi esse templum Ἀφροδίτης e πόρνης. Fortasse is est Pamphilus Alexandrinus, cujus meminit bis lib. II, bis item lib. III, ac rursum in VIII, & iterum in IX, ubi & auctoris, & operis titulus integrè legitur: Πάμφιλος f ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν τοῖς περὶ ὀνομάτων, καὶ γλωσσῶν.

Parmeniscus fabularem de sideribus historiam videtur tractasse. Vide, quæ ex eo Hyginus refert in astronomico poëtico, quo loco de Arcto minore, & iterum, ubi de Heniocho sive Auriga agit. Sed & alia scripsit. Fragmentum ejus citat scholiastes Euripidis in Medeam: Παρμενίσκος g, inquit, γράφει κατὰ λέξιν οὕτως· ταῖς δὲ Κορινθίαις οὐ βουλομέναις ὑπὸ βαρβάρου, καὶ φαρμακίδος γυναικὸς ἄρχεσθαι· αὐτήν τε ἐπιβουλεῦσαι, καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀνελεῖν, ἑπτὰ μὲν ἄρρενα, ἑπτὰ δὲ θήλεα. Quod fragmentum eò adscripsi, quia historicum est. Videtur tamen Parmeniscus magis ad grammaticorum numerum pertinere. Meminit ejus & Etymologus in Ἄρεα: imò & Varro lib. IX de L. L. Ubi pro, *Nestocles Parmenisius*, legendum censeo, *Nestocles, & Parmeniscus*.

a *Eleates grammaticus.*
b *Comicam, & tragicam dictionem.*
c *Nomenclaturam, & cōmentarium in Pindarum poëtam.*
d *Pallas autē, optimus eorū, qui collegere mithra mysteria, ait Hadrianum Imperatorē prope omnes humanæ hostiæ mactationes sustulisse.*
e *Veneris meretricis.*
f *Pamphilus Alexandrinus libro de nominibus & glossis, seu vocibus peregrinis, atq; aliis, quæ lectorem minus peritum remorantur.*
g *Parmeniscus adverbum hoc pacto scribit: cum Corinthia mulieres imperium barbaræ & veneficæ mulieris detrectarent: consilium cepisse illam de tollendis liberis suis, septem quidem masculis, septem item sequioris sexus.*

Patæcus,

Patæcus, Πάταικος, an historicus sit, videndum. Historiam ex eo de Solone Hermippus retulit; ex Hermippo autem Plutarchus in Solone; ubi & ait, hunc esse Patæcum illum, qui Æsopi se animam habere dicebat. Historiam non refugiam apponere, interpretis verbis: *Cùm profectus esset Miletum ad Thalem Solon, aiunt mirum sibi eum dixisse videri, quòd nuptias & sobolis procreationem omnino negligeret. Thalem autem in præsentia quidem tacuisse; aliquot verò dierum intervallo subornâsse peregrinum quendam, qui modò decimo die ab Athenis profectum se diceret. Quærente Solone, num quid Athenis novi, hominem, quæ diceret, edoctum, nihil respondisse aliud, nisi sanè quòd adolescens efferretur, & prosequeretur funus tota civitas. Nam erat, ut ferebatur (inquit) clari viri filius, virtute inter cives primi: nec aderat ille, sed longo iam spatio dixerunt eum peregrè esse. O hominem infortunatum! dixisse Solonem. Quodnam ferebant eius nomen? Audivi equidem, inquit, nomen, homo; sed excidit mihi: tantùm memini multam habitam mentionem eius sapientiæ, & iustitiæ. Ita scilicet admoto ad singulas interrogationes metu, Solonem iam tandem commotum ipsum hospiti suggeßisse nomen, ac requisisse, Solonisne ille defunctus esset filius. Quo annuente, cœpisse eum caput cædere, aliaq; & facere, & dicere, quæ mœrore oppreßi assolent. Tum Thalem, represso Solone, ridentem dixisse. At hæc me Solon à connubio deterruerunt, & à liberis tollendis, quæ te etiam infringunt virum constantißimum. Te verò nihil hic nuncius moveat: hæc enim ficta sunt. Atque hæc quidem Hermippus Patæcum, qui Æsopi se ferebat animam habere, scribere refert.*

Patrocles terrarum historiam condidit. Eratosthene saltem antiquiorem fuisse, cognoscimus inde, quòd eum hic testem laudavit: ut docet Strabo lib. XI. Patriam non addit Strabo. Sciri alioquin posset, idem, an alius, sit Patrocles Thurius: de quo Clemens in Προτρεπτικῷ. Πατροκλῆς [a] τε ὁ Θούριος, καὶ Σοφοκλῆς ὁ νεώτερος ἐν τρισὶ τραγῳδίαις, ἱστορεῖτον τὼ Διοσκούρω περί. Etiam Patroclis, nescio cujus, senarij aliquot leguntur apud Stobæum sermone de insperatis eventibus.

Pausanias, alius ab illo Cæsariensi Grammatico, celebratur à Suida his verbis; Παυσανίας [b], Λάκων ἱστορικός, περὶ Ἑλλησπόντου, Λακωνικά, Χρονικά, περὶ Ἀμφικτυόνων, Περὶ τῶν ἐν Λάκωσιν ἑορτῶν.

a *Patrocles Thurius, & Sophocles iunior in tragœdiis tribus, referunt de Dioscuris.*

b *Pausanias, Lacon historicus, de Hellesponto, Laconica, Chronica, de Amphictyonibus, de festis Laconicis edidit.*

Perseus

Perseus Λακεδαιμονίων ^a πολιτείαν consignavit, auctore Athenæo lib. IV. *a Lacedæmoniorum Rempublicam.*

Petellides Gnosius historias composuisse dicitur Hygino in poëtico astronomico, quo loco de arctophylace tractat: *Hermippus*, inquit, *qui de sideribus scripsit, ait, Cererem cum Iasione, Thusci filio, concubuisse: quamobrem fulmine percussum, complures cum Homero dixerunt. Ex his, ut Petellides Gnosius, historiarum scriptor, demonstrat, nascuntur filij duo, Philomelus, & Plutus.*

Phanodemi qui meminerit, antiquissimus, ut puto, est Dionysius Halicarnass. lib. I. ubi memoriæ mandasse eum dicit τὴν Ἀττικὴν ^b ἀρχαιολογίαν. Laudat hunc scriptorem etiam Plutarchus in Themistocle, & Cimone. Secundum τῆς Ἀτθίδος ^c citat Athenæus lib IX: è septimo quoque testimonium petit libro III. Ἁπλῶς Phanodemi meminit Stephanus in Ἰκός, & Etymologus in Ταυροπόλον, ac Τειλοπάτορες. *b Atticæ antiquitates.* *c Atticæ.*

Phanodicus Deliaca scripsit. Quorum librum IX citat Apollonij scholiastes in lib. I. Meminit & Phanodici Laertius in Thalete, & Biante.

Pharnuchus Asibenus Persicam historiam condidit. Autor Stephanus in Ἀντιόχεια, ubi, cùm dixisset, esse & in Mesopotamia urbem, nomine Antiochiam, quæ aliter Mygdonia, & ab incolis Asibe vocetur; adjungit hæc verba, Ὅθεν ^d Ἀπολλοφάνης ὁ Στωικὸς φιλόσοφος, Ἀσιβηνός, καὶ Φαρνοῦχος, Περσικῆς ἱστορίας συγγραφεύς. *d Vnde Apollophanes Stoicus, Asibenus, & Pharnuchus, Persicæ historiæ scriptor.*

Phasgon librum scripsit de longævis, si credimus vulgatis codd. Laertij in Epimenide. Sed in aliis Φλέγων legi, testantur H. Stephanus, & Io. Sambucus. Atque ea sine dubio vera lectio est, ut etiam censet Casaubonus.

Pherenicus Heracleota, fabulosa magis, quã historica cecinit. Athenæus in III narrat ex eo Hamadryadũ ortum. Idem inter eos, qui versu de monstrosis ac fabulosis hominum formis tractarint, testis adducitur à Tzetze Chil. VII Hist. CXLIV. Ac mox ex eo duos de Hyperboreis versus heroicos recitat.

Philaretus historicus à Simlero memoratur in Gesnerianæ bibliothecæ augmento. Qui ejus meminisse ait Plutarchum in Vitis, & Apollonium Dyscolon in historia commentitia. Sed utroque in scriptore constanter scriptum Φύλαρχος. Ut verò hic ex Phylarcho Philaretum fecit Simlerus: ita idem, contrario planè errore, Philarchum ibidem vocat scriptorem

de pulsibus, qui Gesnero tamen Philaretus rectè vocabatur.

Phileas, Φιλέας, geographus, testis adducitur in epitome Artemidori Ephesij. Estque is, qui ἐν περίπλοις citatur à Stephano in Ανδρία. Meminit hujus Phileæ & in Ἄβυδοι, Ἀμβρακία, & Ἄνθεια, item Etymologus in Ἀργανθών. Scripsit quoque librum de Asia. Macrobius lib. v Satur. cap. xx. *Nec Ephorus solus, sed etiam Phileas, vetus scriptor, in eo libro, qui inscribitur Asia, ita meminit:* Μετὰ a Ἄσσον πόλις ἐστὶν ὄνομα Γάργαρα. ταύτης ἔχεται Ἄντανδρος. At planè alius est Beatus martyr Phileas, episcopus Themuitarum in Ægypto, de quo Hieronymus in scriptoribus illustribus, & Nicephorus Histor. Eccles. lib. VII cap. IX, ubi eorum facit mentionem, quæ scripsit de martyribus Alexandrinis. Nempe fuere ista ex libro ejus de martyrum laude: ut ex Hieronymo liquet.

a *Post Assum sita urbs, nomine Gargara. Huic proximum est oppidum Antandros.*

Philemon, alius à Comico, testis laudatur Plinio lib. IV cap. XIII. *Philemon Morimarusam* (tradit) *à Cimbris vocari, hoc est, mortuum mare, usque ad promontorium Rubeas: ultra deinde Cronium.* Idem lib. XXXVII. cap. II. *Philemon* (dixit succinum) *fossile esse, & in Scythia erui duobus locis: candidum, atque cerei coloris, quod vocaretur electrum: in alio loco fulvum, quod appellaretur sualternicum.* Et post pauca: *Philemon negavit flammam ab electro reddi.* Videtur fuisse scriptor Solino polyhistori non absimilis.

Philetas Ἀττικὰ b tradidit literis, quæ Athenæus citat lib. XI. Item ἄτακτα c, quorum idem meminit lib. III, XI, XIV. Ex eodem ad Hermen citat historiam secundam Parthenius in Eroticis. Meminit & Stephanus in Ἴχναι, & Φλιοῦς, & Etymologus in Νη, & Περικόννησος, & Λῶος, & Θερμοπύλαι. Sed videndum, sitne hic Philetas Cous, poëta, qui Philippi, Alexandri, & Ptolomæi Lagi temporibus vixit, Suida teste; qui & Philadelphi fuisse præceptorem indicat, & epigrammata scripsisse, & elegias, atque alia. Sanè cum alia etiam scripsisse dicat; & addat fuisse grammaticum Criticum, facilè credo, eorum quoque esse auctorem, quæ ex Athenæo, & Parthenio, dicebamus. Ex pægniis hujus poëtæ quædam adducit Stobæus sermone eo, qui continet παρηγορικά d. Telephum ejusdem memorat scholiastes Apollonij in lib. IV. Imò librum de diæta, Hippocrati vulgò tributum, ejusdem esse ab aliis judicatur; ut ex Galeno Gesnerus observat.

b *Res Atticas.*
c *Indigesta.*
d *Consolatoria.*

Philippus

Philippus Amphipolites historicus fecit libros Rhodiacos novendecim: fuere autem planè obscæni: item Coanos libros duos, etiam duos de sacrificiis, & alia, ut ait Suidas.

Philippus, Caricarum rerum scriptor, à Strabone laudatur in quartodecimo. Est is Philippus Theangellensis, quem ἐν α τῷ περὶ Καρῶν καὶ Λελέγων Athenæus citat in VI.

a *Libro de Caribus, & Lelegibus.*

Philippus Megaricus memoratur à Laertio in Stilpone, ubi nobile ejus fragmentum adfert, quo refertur, ut Stilpo à Theophrasto Metrodorum, & Timagoram Geloum; ab Aristotele Cyrenaico, Clitarchum, & Simmiam; atque à philosophis aliis alios avocârit; imò præstantissimi quique è reliqua Græcia ad Stilponem se Megara contulerint. At difficile sit dicere, utrùm alius, an aliquis istorum, sit Philippus iste, qui Orum Apollinem ex Ægyptio fecit Græcum. Multi adeò ejus nominis fuerunt. Et eos inter Philippus Abucara, cujus scholia sunt, quæ in Hephæstionem leguntur. Item Philippus Chalcidensis, Plutarcho memoratus in Alexandro.

Philistides geographicum tractavit argumentum. Plinius lib. IV. cap. XII tradit ex eo, & Crate Mallote, Cretam priùs Aeriam, deinde Curetim esse dictam. Atque idem cap. XXII docet Gades ab eo, & Ephoro, Erythiam vocari. Emendandus Servius in Eclogam primam, ubi corruptè Philisthenes vocatur.

Phillis Delius περὶ αὐλητῶν b Athenæo citatur lib. XIV. Uti eodem libro ἐν c δευτέρῳ περὶ μουσικῆς.

b *De tibicinibus.*

c *In secundo de musica.*

Philyllius Φιλύλλιος à plerisque creditus auctor jamborum de urbibus: ut cognoscimus ex Athenæo lib. III. IV. & IX. In tertio legas, Φιλύλλιος d δ', ἢ Φρύνιχος, ἢ Ἀριστοφάνης ἐν πόλεσι. In quarto item, Ἀριστοφάνης e, ἢ Φιλύλλιος, ἐν ταῖς πόλεσιν. In nono autem, Φιλύλλιός τε f, ἢ ὁ ποιήσας τὰς πόλεις. Citat deinde ex eo jambicum senarium cum dimidio. Etiam Φιλύλλιος ἐν πόλεσι à Polluce adducitur lib. VII cap. XXIV, & XXV. item lib. X cap. XIV, & XXVIII. Celebratur quoque Suidæ. Quin apud Stephanum in Γαλεῶται, ubi vulgo est, Φύλλιος Αἰγεῖ, Φιλύλλιος legere malit Xylander.

d *Philyllius, sive Phrynichus, seu Aristophanes in Vrbibus.*

e *Aristophanes, aut Philyllius in Vrbibus.*

f *Philyllius, vel quisquis carmen fecit de Vrbibus.*

Philo, scriptor Eratosthene antiquior, literis prodidit navigationem in Æthiopiam. Strabo lib. II: Τὸ μὲν οὖν κατὰ Μερόην κλίμα (ὅ Ἵππαρχος φησὶ) Φίλωνα τὸν συγγράψαντα τὸν εἰς Αἰθιοπίαν

πλοῦν ἱστορεῖν, ὅτι πρὸ πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἡμερῶν τῆς θερινῆς τροπῆς κατὰ κορυφὴν γίνεται ὁ ἥλιος· λέγειν δὲ καὶ τοὺς λόγους τοῦ γνώμονος πρὸς τε τὰς τροπικὰς σκιὰς καὶ τὰς ἰσημερινάς· αὐτόν τε Ἐρατοσθένη συμφωνεῖν ἔγγιστα τῷ Φίλωνι. *Ac Meroes quidem clima* (ait Hipparchus) *à Philone eo, qui navigationem in AEthiopiam conſcripſit, obſervatum fuiſſe illud, quòd* XLV *diebus ante æſtivum ſolſtitium eï loco ſol ſupra verticem immineat: ab eodem etiam rationes gnomonis ad umbras ſolſtitiorum & æquinoctiorum traditas, & ipſum Eratoſthenem proximè ad Philonis ſententiam accedere.* Non dubium autem, quin Antigonus Caryſtius hunc ipſum Philonem ſignet in Collectaneis Hiſt. Mirabil. cap. CLX. ubi cùm ex Cteſia retuliſſet, eſſe in Æthiopia fontem, cujus aqua inſtar cinnabaris rubeat, & pota vecordes faciat: addit iſta, Τοῦτο *a* δ' ἱστορεῖ καὶ Φίλων, ὁ τὰ Αἰθιοπικὰ συγγεγραφὼς. At non æquè apertum eſt, idémne, an alius Philo, ſignetur à Flavio Joſepho lib. I. adverſus Apionem, ubi eum non obiter meminiſſe Judæorum ait. Vocatur autem iſtic Φίλων ὁ πρεσβύτερος *b*, credo ut diſtinguat à Philone Alexandrino, qui Caligulæ & Claudij temporibus vixit. Saltem Philo Byblius eſſe nequit, qui demum Nervæ, Traiani, & Hadriani temporibus floruit: ut is junior fuerit Joſepho. Propterea nec aſſentio *c* viris doctis, quibus placet, Byblium illum ſignari à Clemente Alexandrino, cùm lib. I Στρωματ. ait: Φίλων *d* δὲ καὶ αὐτὸς ἀνέγραψε τοὺς βασιλεῖς τοὺς Ἰουδαίων, διαφώνως τῷ Δημητρίῳ. Neque enim dubitandum, quin de eodem loquatur, ac Joſephus, qui ſimiliter eum cum Demetrio jungit. Nam cùm dixiſſet, multos è gentium ſcriptoribus eò in rebus Judaicis aberrâſſe, quia non legiſſent codices ſacros; interim eos gentis antiquitatem ſatis teſtari: ſubiicit hæc verba *e*, Ὁ *f* μέν τοι Φαληρεὺς Δημήτριος, καὶ Φίλων ὁ πρεσβύτερος, καὶ Εὐπόλεμος, οὐ πολὺ τῆς ἀληθείας διήμαρτον. Fuit & Philo Thebanus, quo Plutarchus teſte utitur in Alexandro: item Philo Metapontinus, αὐλητὴς *g*, καὶ ποιητὴς, Stephano laudatus in Μετάποντιον: item Philo ὁ μηχανογράφος *h* Tzetzæ memoratus Chil. II. Hiſt. XXXV. item alij, vel ſuperiori libro dicti, vel ad inſtitutum noſtrum nihil pertinentes.

Philocrates edidit Θετταλικὰ *i*: quorum librum ſecundum Athenæus citat in VI.

Philo-

a *Hoc ipſum & Philo refert, qui Æthiopica conſcripſit.*
b *Philo antiquior.*
c *Simlero in biblioth. Geſn. auctario.*
d *Philo & ipſe librũ ſcripſit de Iudæorum regibus, in quo à Demetrio diſſentit.*
e *Lib. I. contra Apionem pag. 931 edit. Baſil.*
f *Phalereus quidem Demetrius, & ſenior Philo, & Eupolemus, nõ multũ à veritate aberrarunt.*
g *Tibicen, & poëta.*
h *Qui de machinis ſcripſit.*
i *Res Theſſalicas.*

Philodemus περὶ [a] τῶν ἐν Ῥόδῳ Σμινθίων memoratur lib. x. Haut ſcio, an alius à Philodemo Epicureo, natione Gadarenſi, qui à Strabone lib. XVI inter celebres Gadaræ viros refertur.

Philogelos non verum, puto, nomen fuit, ſed fictum. Nempe ſe ita vocavit, quia libro ſuo ridiculas eſſet narrationes complexus. Unam earum refert Tzetzes Chil. VIII. Hiſt. CCL.

Philomneſtus, Φιλόμνηστος [b], περὶ τῶν ἐν Ῥόδῳ Σμινθίων ab Athenæo laudatur in III. Utrum dicemus, & Philodemum, & Philomneſtum, hoc argumentum tractâſſe? an veriſimilius, alterutro Athenæi loco ſcriptoris nomen eſſe corruptum?

Pleſimachus Πλησίμαχος ſcripſit Νόστους, h. e. reditum Græcorum in patriam, ſive à Troia, ſive è Colchide, ab expeditione Argonautica, ſive aliunde. Πλησίμαχον ἐν β′ Νόστων [c] citat Plutarchus in Flumin. cap. de Inacho. Niſi fortè Λυσιμάχου legendum, ut ſuſpicatur Mauſſacus. Sanè Λυσιμάχου Νόστοι ſæpiùs à veteribus laudantur: Πλησιμάχου, quod ſciam, non item.

Polemon (non Euegeti filius, de quo dictum nobis lib. I cap. XVIII: ſed alius, eo recentior) celebratur à Phrynicho in Ecloga dictionum Atticarum in Κεφαλαιωδέστερον, ubi ait: Τοῦτο [d] τοὔνομα εὗρον ἐν ἀρχῇ τῶν Πολέμωνος τοῦ Ἰωνικοῦ σοφιστοῦ ἱστοριῶν κατὰ προοίμιον. καὶ θαυμάζω Σεκούνδου τοῦ γραμματικοῦ, πῶς ὢν δεξιὸς ἐπὶ λέξιν, καὶ ἐπανορθῶν τὰ συγγράμματα τοῦ σοφιστοῦ, τοῦτο παρεῖδεν ἀδόκιμον ὄν.

Polyænum Athenienſem hiſtorica quædam reliquiſſe, ſuſpicari licet propter iſtum Euſebij locum lib. I. Chron. [e] Οὗτος [f] Ἀμενῶφθις ἐστὶν ὁ Μέμνων εἶναι νομιζόμενος, καὶ φθεγγόμενος λίθος, ὃν λίθον χρόνοις ὕστερον Καμβύσης ὁ Περσῶν τέμνει, νομίζων εἶναι γοητείαν ἐν αὐτῷ, ὡς Πολύαινος ὁ Ἀθηναῖος ἱστορεῖ. Quis verò iſte Polyænus fuerit, etiam Scaliger conſtare ſibi negat, notis in eum locum.

Polyanthus Cyrenæus librũ ſcripſit de ortu Aſclepiadarum. Sextus Empiricus lib. I. adverſus Mathematicos cap. XII. Πολύανθος ὁ Κυρηναῖος ἐν τῷ περὶ τῶν Ἀσκληπιαδῶν γενέσεως. Eo opere à Polyantho proditum refert, Æſculapium iccirco de cælo tactum eſſe, quòd ſanâſſet filias Prœti. Verba ejus ſunt: Ὅτι τὰς Προίτου θυγατέρας κατὰ χόλον Ἥρας ἐμμανεῖς γενομένας ἰάσατο. Vide quàm ineptè hæc in interpretatione Gentiani Herveti:

quoniam

a De Sminthiis in Rhodo habitantibus.

b Philomneſtus de Rhodiis Sminthiis.

c Pleſimachi in ſecundo Redituum.

d Nomen hoc reperi initio hiſtoriarum Polemonis, Ionici ſophiſtæ, in exordio. & admiror, cur Secundus grãmaticus, cũ in aliis, quæ ad dictionem pertinẽt, excellat, & corrigat libros ſophiſtæ, hoc neglexerit, quod inuſitatum eſt.

e Pag. 25. Theſ. Temp.

f Hic Amenophthis eſt ille, qui Memnon credebatur, lapis reſonãs, quem lapidem poſtea Cambyſes, Perſarũ rex, ſecuit, quòd præſtigiis ac latẽti arte, id fieri putaret: ut Polyænus Athenienſis narrat.

quoniam eos medicatus est, qui ira Iunonis in filias furore erant perciti: cùm verti deberet, *quoniam Prœti filias medicatus est, quæ irâ Iunonis furore erant percitæ.* Addit deinde, alteram à Panyase caussam adferri. Πανυάσιος δὲ, διὰ τὸ νεκρὸν Τυνδάρεω ἀναστῆναι. Ubi legendum, Πανύασις δέ. Quem cùm minùs nosset interpres, vel is saltem non occurreret, vertit, *Parrhasius autem, propterea quòd suscitavit cadaver Tyndari.* Panyasis iste quis fuerit, Suidas docebit, & alibi de eo dictum nobis. Cæterùm ex Sexto Empirico corrigendus est Euripidis scholiastes in initium Alcestidis: ubi vulgò legitur, Πολύαρχος [a] ὁ Κυρηναῖος διὰ τὸ τὰς Κροίσου θυγατέρας αὐτὸν Ἀσκλήπιον ἰάσασθαι, κεραυνωθῆναι φησίν. Nam qui Sexto est Πολύανθος, hic scholiastæ est Πολύαρχος. Nec tamen cum eo serram reciprocare velim, qui ex scholiaste Sextum malit corrigere. At ille error planè spissus, cùm scribitur, Κροίσου [b] θυγατέρας pro Προίτου [c]. Quomodo scribi debere, ita manifestum est ex trecentis scriptoribus, ut probare id velle, hominis sit suo, & alieno otio invidentis.

Polycharmus Λυκιακὰ [d] literis tradidit: ut cognoscere est ex Athenæi octavo, & Stephano in Σῦρα. Qui ejus scriptoris etiam meminit in Φελλός.

Polyclitus Larissæus historias scripsit, quarum octavum citat Athenæus lib. XII. Meminit & Polycliti Jul. Pollux in Onomastico lib. II cap. IV. tmem. XXXI, quod est de manibus.

Polycritus Mendæus nomen peperit historiâ Dionysij tyranni. Laertius in Æschine: Φησὶ [e] δὲ Πολύκριτος ὁ Μενδαῖος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν περὶ Διονύσιον, ἄχρι τῆς ἐκπτώσεως συμβιῶναι αὐτὸν (Αἰσχίνην) τῷ τυράννῳ, καὶ ἕως τῆς Δίωνος εἰς Συρακούσας καθόδου. Interpres vocat Polycritum Mendesium: sed peccat. Nam à Μένδαι & Μένδη est Μενδαῖος: à Μένδης autem est Μενδήσιος. Stephanus: Μένδαι [f], πόλις Σικελίας, ἐγγὺς Παλίκων· Ἀπολλόδωρος ἐν β΄ χρονικῶν. τὸ ἐθνικὸν Μενδαῖος, ὡς Λύκαι Λυκαῖος. Μένδη, πόλις Θράκης, ἀπὸ Μένδης γυναικός. Ἀπολλόδωρος Μένδιν αὐτήν φησι. τὸ ἐθνικὸν, Μενδαῖος οἶνος. Μένδης, πόλις Αἰγύπτου, περὶ τῶν Λύκων πόλιν. Στράβων ιζ΄. καὶ Λύκων πόλις, καὶ Μένδης, ὅπου τὸν Πᾶνα τιμῶσι, καὶ τὸν τράγον· ὁ πολίτης Μενδήσιος, καὶ Μενδησία θηλυκόν.

a *Polyarchus Cyrenæus ait, Æsculapium esse fulmine percussum, quod medica manu sanasset Crœsi filias.*

b *Crœsi filias.*

c *Prœti.*

d *Res Lyciacas.*

e *Ait Polycritus Mendæus libro I de Dionysio, vixisse Æschinem cũ tyranno, usque dum ille tyrannide excideret, & Dio Syracusas rediret.*

f *Mendæ, urbs Siciliæ, iuxta Palicos. Apollodorus in secũdo Chronicorũ. Gentile est Mendæus, ut à Lycæ Lycæus. Mende, urbs Thraciæ à Mende muliere ita dicta. Apollodorus eam vocat Mendin. Gentile, ut Mendæum vinum. Mendes, Ægypti urbs, iuxta Lycopolin. Strabo in decimoseptimo: Et Lycon oppidũ (sive Lycopolis) & Mendes, ubi Pana colunt, & hircum. Civis dicitur Mendesius, & in muliebri genere Mendesia. Dicitur & Mendites.*

θηλυκόν· λέγεται καὶ Μενδίτης. Quare interpres Laertij, cùm Polycritum, qui Mendæus eſt, Mendeſium appellat: ex Siculo, vel Thrace, Ægyptium nobis facit. Cùm autem Dionyſius, cujus res Polycritus à Laertio ſcripſiſſe dicitur, Siciliæ fuerit tyrannus: planè idem erit Polycritus, quem res Siculas carmine heroico ſcripſiſſe, dicit Ariſtoteles lib. de mirabilibus auditu perceptis. Πολύκειτος a, inquit, ὁ τὰ Σικελικὰ γεγραφὼς ἐν ἔπεσιν. At fortaſſe alius eſt Polycritus, memoratus Plutarcho in Alexandri vita: item Plinio in elencho ſcriptorum, ex quibus librum XII Hiſtoriæ Nat. qui eſt de arboribus, conſarcinâſſe ſe fatetur. item Antigono Caryſtio in Mirabilium hiſtoriarum collectaneis cap. CL. ubi ex eo tradit, juxta Solos, Ciliciæ urbem, fontem eſſe, qui olei vicem expleat. Quod etiam Plinius refert Hiſt. Nat. lib. XXXI cap. II. Sed hic ejuſce rei auctorem laudat Polyclitum: corruptè, ut videtur.

a *Polycritus, qui heroico verſu ſcripſit res Siculas.*

Polyhiſtor hiſtoricus à Plinio reponitur inter eos, è quibus contexuit librum VIII hiſtoriæ naturalis. Poterat idem videri ac Alexander Polyhiſtor: ſed apertè ab eo Plinius ipſe diſtinguit: quem in elencho auctorum vide.

Polyſtephanus inter alios laudatur à ſcholiaſte Apollonij in lib. I. & Gellio lib. IX cap. IV. qui eum reponit inter Græcos ſcriptores non parvæ auctoritatis; ſed quorum libri contineant res inauditas, & fidem penitus excedentes.

Polyzelus Rhodius, Πολύζηλος ὁ Ῥόδιος, celebratur Plutarcho in Solone: ubi quædam ex eo de Solone narrat. Scripſit inter alia etiam Ῥοδιακὰ b, quæ citat Athenæus lib. VIII. Ejuſdem Μουσῶν γοναὶ c citantur ab eo lib. IX. & Etymologo in Ἐπάκειος Ζεύς. Item Διονύσου γοναὶ d à Polluce lib. XV. cap. XXI. Et ἐν μίμῳ Τυνδαρέῳ ab eodem lib. X. cap. XXI. Meminit & Julius Hyginus in poëtico aſtronomico, quo loco de Ophiucho tractat. Verba adferam: *Polyzelus autem Rhodius hunc Phorbanta nomine demonſtrat, qui Rhodiis auxilio maximo fuiſſe demonſtratur. Nam cùm eorum inſulam, ſerpentium multitudine occupatam, cives Ophiuſam appellaſſent, & in ea multitudine ferarum draco fuiſſet ingenti magnitudine, qui plurimos eorum interfeciſſet, & patriâ denique deſertâ carere coëgiſſet: dicitur Phorbas, Triopæ filius, ex Hiſcylla,* (al. Hiocla) *Myrmidonis filiâ, natus, eò tempeſtate delatus, omnes feras, & eum draconem interfeciſſe: qui cùm maximè Apollini*

b *Res Rhodiacas.*
c *Muſarum partus.*
d *Bacchi partus.*

dilectus esset, locatus inter sidera dicitur, ut interficiens draconem, laudis & memoriæ caussâ videretur. Itaque Rhodij, quotiescunque à litore longiùs prodeunt classes, priùs sacrificant Phorbantis adventui, talis ut illis eventus inopinatæ virtutis accidat civibus, qualis inscium Phorbanta futuræ laudis ad sidera gloriæ pertulit casus. Hæc Hyginus; quæ absque dubio sunt ex Polyzeli Rhodiacis.

Posidippus (non Comicus ille, qui mox post Menandrum vixit, sed alius) librum scripsit de Cnido, semel iterumque memoratum Clementi ἐν προτρεπτ. ubi quædam ex eo de Praxitelis Venere, deque lapidea Venere in Cnido refert. Eum librum & Arnobius signat lib. VI. quippe qui Clementem exscribat. Verba Arnobij sunt: *Quis Praxitelem nescit, Posidippi si relegat, ad formam Cratinæ meretricis, quam infelix perditè diligebat, os Veneris Cnidiæ sollertiarum coëgisse certamine?* Hunc etiam Posidippum intelligit Tzetzes Chil. VII Histor. CXLIV. ubi ex eo tradit, ut in capitibus Libycorum draconum lapides inveniantur, nomine Δρακοντίαι, in quibus naturâ, non arte, insculptam videre sit vel currûs, vel alîus rei figuram; nec figuram tamen in lapide conspici, sed in cerâ, ubi lapidem impresseris. Hoc enim volunt verba illa, Μὴ φαίνεσθαι τὸ γλύμμα δὲ, πρὶν τυπωθῇ κηρίοις, ubi corruptè vulgò κηρίως legitur. Mox octo versus ipsius Posidippi subjungit: qui perperam vulgò editi sunt: sic autem corrigi debent:

Οὐ [a] ποταμὸς κελάδων ἐπὶ χείλεσιν, ἀλλὰ δράκοντος
Εἶχε πότ' εὐπώγων τὸν δὲ λίθον κεφαλὴ
Λευκὰ φαεινιόωντα. τὸ δὲ γλυφὲν ἅρμα κατ' αὐτοῦ
Τοῦθ' ὑπὸ Λυγκείου βλέμματος ἐγλύφετο.
Ψεύδει χειρὸς ὅμοιον ἀποπλασθὲν γὰρ ὁρᾶται
Γλύμμα, κατὰ πλάτεος δ' οὐκ ἂν ἴδοις προβόλου.
Ἦ καὶ θαῦμα πέλει μόχθου μέγα, πῶς ὁ λιθουργὸς
Τὰς ἀτενιζούσας οὐκ ἐμόγησε κόρας.

Quædam Posidippi epigrammata ejus in Ἀνθολογίᾳ leguntur. Ac seu hujus, seu alterius Posidippi, meminit quoque Stephanus in Βάεις, & semel iterumque in Ζέλεια.

Possis Magnesius, Πόσσις ὁ Μάγνης, Amazonum historiam condidit. [b] Ἐν ὁ τρίτῳ Ἀμαζονίδος eum citat Athenæus lib. VII. Idem lib. XII. testimonium petit ex eo [c] ἐν τρίτῳ Μαγνητικῶν: unde etiam patriæ res scripsisse cognoscimus.

a *Non fluvius resonans in labris, sed draconis habuit quondam bene barbatū caput lapidem colore albo splendentē: qui verò currus est insculptus, hunc sculpserat Lynceus visus. Mendaci enim manui similis efficta conspicitur sculptura: in latitudine autem nō adspicias prominentiam. Certè magnū est laboris miraculū, quomodo lapicida non laborarit oculis intentis, atq; immotis.*

b *In tertio Amazonidis.*

c *In tertio de Magnetibus.*

Praxiphanis hiſtoriam citat Marcellinus in vita Thucydidis. Meminit & Laertius in Platone diatribæ ejus inter philoſophum hunc, & Iſocratem : ῾Ο [a] δ᾽ οὖν φιλόσοφος καὶ ᾽Ισοκράτει φίλος ἦν· καὶ αὐτῶν Πραξιφάνης συνέγραψε διατριβήν τινα περὶ ποιητῶν γενομένην ἐν ἀγρῷ, παρὰ Πλάτωνι ἐπιξενωθέντος τοῦ ᾽Ισοκράτους.

a Hic igitur philoſophus Iſocrate amico utebatur. Ac Praxiphanes deſcripſit diſſertationem de poëtis inter Platonem & Iſocratem habitam rure, cùm apud Platonē Iſocrates divertiſſet.

Procles Carthaginenſis celebratur Pauſaniæ in Meſſeniacis, ubi judicium ejus refert de Alexandro M. & Pyrrho. Atque item in Corinthiacis, ubi ex eo hiſtoriolam adfert de Meduſa: Καρχηδονίῳ δὲ ἀνδρὶ Προκλεῖ τῷ Εὐκράτους ἕτερος λόγος ὅδε ἐφαίνετο εἶναι τοῦ προτέρου πιθανώτερος. Λιβύης ἡ ἔρημος καὶ ἄλλα παρέχεται θηρία ἀκούσασιν οὐ πιστὰ, καὶ ἄνδρες ἐνταῦθα ἄγριοι, καὶ ἄγριαι γίνονται γυναῖκες· ἔλεγέ τε ὁ Προκλῆς ἀπ᾽ αὐτῶν ἄνδρα ἰδεῖν κομισθέντα ἐς ῾Ρώμην. Εἴκαζεν οὖν πλανηθεῖσαν γυναῖκα ἐκ τούτων, καὶ ἀφικομένην ἐπὶ τὴν λίμνην τὴν Τριτωνίδα, λυμαίνεσθαι τοὺς προσοίκους· ἐς ὃ Περσεὺς ἀπέκτεινεν αὐτήν. ᾽Αθηνᾶν δέ οἱ συνεπιλαβέσθαι δοκεῖν τοῦ ἔργου, ὅτι οἱ περὶ τὴν λίμνην τὴν Τριτωνίδα ἄνθρωποι ταύτης εἰσὶν ἱεροί. Hoc eſt, *At Procli Carthaginenſi, Eucratis filio, alia narratio priori magis veriſimilis videbatur : hæc nempe: Lybiæ deſertum feras etiam alias nutrire, quæ fidem exſuperent: eſſeq; ibidem agreſtes viros, ac feminas : ipſe etiam ſe Procles virum inde deportatum vidiſſe, dixit. Coniiciebat ideo, unam ex feminis illis fuiſſe Meduſam, quæ cùm aberrâſſet à ſuis, ac veniſſet ad paludem Tritonidem, accolas malè mulctârit, uſque dum occiſa à Perſeo fuit. Pallada verò iccirco adiuviſſe eo in opere videri, quòd, qui ſtagnum illud homines accolunt, Minervæ ſacri ſint.*

Promathidas Heracleotes citatur Athenæo lib. VII, Προμαθίδας [b] ὁ ῾Ηρακλεώτης ἐν ῾Ημιάμβοις. Ubi ex eo tradit, Glaucum fuiſſe natum è Polybo, Mercurij filio, & Eubœâ; Larymni filiâ. Scripſit præterea de rebus patriæ ſuæ. Scholiaſtes Apollonij lib. I. Προμαθίδας [c] ἐν τοῖς περὶ ῾Ηρακλείας λέγει. Ita enim lego, ubi vulgò, Προμαχίδας. Nam quin idem ſit, de quo Athenæus, minimè ambigo, quando Heraclienſem de Heraclia ſcripſiſſe, eſt veriſimile: & omnem ſcrupulum tollit locus ille ejuſdem ſcholiaſtæ in lib. II. ῾Ηρόδωρος [d] ἱστορεῖ ἐν τοῖς περὶ ῾Ηρακλείας, ὡς Προμηθίδας εἶπε. Ubi Προμηθίδας, qui Athenæo Προμαθίδας.

b Promathidas Heracleota in Hemiambis.

c Promathidas, opere de Heraclea, ait.

d Herodorus refert opere de Heraclea, ut Promethidas dixit.

Promathion condidit res Italiæ. Plutarchus in Romulo:

a Hæc Premathion quidam in historia retulit, quam de Italicis rebus fecit.

Ταῦτα a μὲν οὖν Περμαθίων τις, ἱστορίαν Ἰταλικὴν συντεταγμένος, εἴρηκε.

Protagoras de monstrosis quorundam Indorum formis prodidisse quædam dicitur à Tzetze Chil. VII Hist. CXLIV.

b Quæ fuerint cœnæ Ægyptiæ, id nos docet Protagorides, libro primo de certaminibus Daphnicis.

c Protagorides Cyzicenus in secũdo de ludis sollemnibus in Daphne.

d Protagorides in secunda historiarum Comicarum.

Protagorides Cyzicenus libros scripsit de ludis, qui in Daphne, vico juxta Antiochiam, quotannis ab Antiochensibus, & finitimis fiebant. Athenæus lib. IV. Τίνα b δ' ἦν τὰ Αἰγύπτια δεῖπνα, Πρωταγορίδης ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Δαφνικῶν ἀγώνων διδάσκει ἡμᾶς. Idem eopse libro: Πρωταγορίδης c δ' ὁ Κυζικηνὸς ἐν δευτέρῳ περὶ τῶν ἐπὶ Δάφνῃ πανηγύρεων φησίν. Idem edidit historiam earum rerum, quæ ad comœdias pertinent. Athenæus lib. III. Πρωταγορίδης d ἐν δευτέρῳ τῶν κωμικῶν ἱστοριῶν: ac mox refrigerandæ aquæ artificium quoddam ex eo exponit.

Protarchus Cyzicenus laudatur Macrobio lib. I. Saturnal. cap. VII. *Regionem,* inquit, *istam, quæ nunc vocatur Italia, regno Ianus obtinuit, qui, ut Hyginus, Protarchum Trallianum secutus, tradit, cum Camese, æquè indigena, terram hanc ita participatâ potentiâ possidebat, ut regio Camesene, oppidum Ianiculum, vocitaretur.*

e De Siculis itineribus.

Proxenus commentarios fecit de Rep. Lacedæmoniorum. Eorum librum II citat Athenæus lib. VI. Item περὶ e πόρων Σικελικῶν, cujus primum nominat Stephanus in Γέλα. Simpliciter meminit idem in Χαονία, & scholiastes Apollonij lib. I, ubi ex eo refert, Alconem fuisse Erechthei filium. Item Michael Apostolius Cent. XI. Prov. LXXVI. ubi ex eo tradit, boves quosdam Larinos ab Hercule fuisse relictos Jovi Dodonæo.

Pyrander Πύρανδρος scripsit Peloponnesiacorum libros, quorum è quarto narratiunculam promit Plutarchus in Parallelis minoribus cap. XXXVII.

f Pyrgion in tertio de legibus, & moribus Cretensium, ait.

g Publicis conviviis.

Pyrgion celebratur libris de institutis Cretensium. Athenæus lib. IV: Πυργίων f δ' ἐν τρίτῳ Κρητικῶν νομίμων φησί. Affert deinde morem, quem Cretenses observant in συσσιτίοις g suis.

Pythænetus Πυθαίνετος libros composuit περὶ Αἰγίνης: quorum è primo testimonium petit Apollonij scholiastes in lib. IV: è tertio idem facit Athenæus lib. XIII.

Pythagoras, non ille Samius philosophus, sed alius, cujus patria

patria neſcitur, res Dorienſium tractavit. Laertius lib. VIII. Καὶ a ἕτερον (Πυθαγόραν) Δωρικὰ πεπραγματευμένον, ὡς Διονύσιος ἱστορεῖ. Planè fit veriſimile, eundem eſſe, qui de rubro mari ſcripſit. Meminit ejus Athenæus lib. V. Πυθαγόρας b δὲ ὁ γεγραφὼς περὶ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τοὺς Τρωγλοδύτας φησὶ κατασκευάζειν τὴν πανδοῦραν ἐκ τῆς ἐν τῇ θαλάσσῃ φυομένης δάφνης.

Pythermus Epheſius hiſtorias compoſuit: quarum librum octavum Athenæus citat in VII.

Pythocles nomen ſibi aliquod paravit libris Italicorum: è quibus tertium citat Plutarchus in parallelis minoribus cap. XIV: quartum verò advocat Clemens Alex. in primo Στρωματ. ubi Samius appellatur, ὁ Σάμιος c Πυθοκλῆς ἐν τετάρτῳ Ἰταλικῶν. Ac ſimiliter vocatur à Plutarcho in parallelis cap. XLI. ubi tertius ejus liber de re ruſtica citatur. Πυθοκλῆς Σάμιος ἐν τρίτῳ γεωργικῶν. Sed & Clemens in προτρεπτ. πρὸς Ἕλλ. celebrat tertium Pythoclis librum περὶ ὁμονοίας d.

a *Et alium Pythagoram, qui Dorica tractavit, ut Dionyſius refert.*

b *Pythagoras verò, qui ſcripſit de rubro mari, ait Troglodytas Panduram fabricare ex lauro ea, quæ in mari naſcitur.*

c *Samius Pythocles in quarto Italicorum.*

d *De concordia.*

RUFUS ſcripſit dramaticam, & muſicam hiſtoriam: quæ erat de comicis, tragicis, dithyrambicis, & ſcriptoribus epithalamiorum, hymenæorum, ac carminum, quæ in choreis canerentur: item de aulœdis, cytharœdis, ſaltatoribus, aliiſque in theatris Græcorum uſitatis certaminibus: adhæc de poëtis epicis, & feminis vaticinandi arte claris, ac aliis ejus generis. Atque ex iſtis Rufi libris multa hauſerat Sopater Apameenſis in eclogis ſuis variæ doctrinæ. Auctor Photius, quem vide tmem. CLXI.

SAon hiſtoricus celebratur Dionyſio Hal. lib. περὶ συνθέσ. ὀνομάτ. ubi & de ſtylo ejus judicium fert. Viri eruditi ſuſpicantur, eundem eſſe, qui Σαῖος dicitur Athenæo lib. IV, ubi eum citat ἐν e τῇ Λακωνικῇ πολιτείᾳ.

Sæus cur inter hiſtoricos à quibuſdam referatur: ex iis liquet, quæ proximè diximus.

Satyrus hiſtoriam condidit de populis Alexandriæ. Theophilus ad Autolycum lib. II: Ἀλλὰ f καὶ Σάτυρος ἱστορῶν τοὺς δήμους Ἀλεξανδρέων, ἀρξάμενος ἀπὸ Φιλοπάτορος τοῦ καὶ Πτολεμαίου προσαγο-

e *Libro de Rep. Spartana.*

f *Sed & Satyrus, qui tradidit populos Alexandrinos, orſus à Ptolomæo Philopatore, originē generis ei à Baccho eſſe indicat.*

προσαγορευθέντος, τούτου μηνύει Διόνυσον ἀρχηγέτην γεγονέναι. Ex quibus verbis liquet, juniorem esse Ptolomæo Philometore. Diximus suprà a, Satyrum Peripateticum scripsisse Vitas. Cujus post Athenæum, & alios, etiam Joannes Saresberiensis meminit lib. v de Nugis Curialium lib. v. cap. XVII. *Refert Satyrus, qui virorum illustrium refert historias.* Ubi Vitas etiam inter historias reponit. Et profectò hujus operis caussâ, etiam συγγραφεὺς b vocatur à Plutarcho in vitis x rhetorum, ubi ex eo cōmemorat, ut Demosthenes, hausto è calamo veneno, mortuus sit. Sed si Satyrus ille, cujus meminit Theophilus, est Peripateticus tantopere celebratus, non potest auditor fuisse Aristotelis, qui seculo toto antiquior est Philometore. Videndum autem, an non & idem sit Satyrus, qui de priscis fabulis commentarium reliquit. Dionysius Halicarn. lib. I Antiqu. Σάτυρος c ὁ τοὺς ἀρχαίους μύθους συναγαγών. Etiam Satyrū de gemmis ac lapidibus scripsisse, cognoscimus ex Plinij lib. XXXVII cap. II. VI. VII.

a *Lib. 1. cap. 9.*
b *Historicus.*
c *Satyrus, qui priscas fabulas collegit.*
d *Scamon lib. 1 de rebus inventis.*

Scamon Mitylenæus, Σκάμων ὁ Μιτυληναῖος, librum edidit de rerum inventione: qui citatur à Clemente Alexandrino lib. I Στρωματ. Item ab Athenæo lib. XIV, Σκάμων d ἐν πρώτῳ περὶ εὑρημάτων. Aliquanto pòst legas apud eundem, Σκάμωνe ἐν τοῖς περὶ εὑρημάτων. Sed Σκάμων probat etiam Suidas, cùm ait, Σκάμων f, ὄνομα κύριον.

e *Scamnon in iis, quæ de inventione rerū scripsit.*
f *Scamon, nomē proprium.*

Scymnus Chius compluribus libris orbem descripsit. Stephanus in Πάρος: Ἔστι g καὶ ἄλλη Πάρος, νῆσος Λιβυρνῶν, ὥς φησὶ Σκύμνος ὁ Χίων (scr. Χῖος) ἐν πρώτῃ περιηγήσεως. Partes illius operis à variis citantur. Ut Ἀσία ejus ab eodem Stephano in Ἄρειος νῆσος: Εὐρώπη in Ἀγάθη. Apollonij quoque scholiastes in librum IV, ex utraque hac parte testimonium depromit. Planè autem adsentio eximio viro, Joanni Meursio, qui apud Apollonium Dyscolon Historiæ commentitiæ cap. XV. pro Σκύθινος ὁ Χῖος, legit Σκύμνος ὁ Χῖος. Nam Scythinus non Chius, sed Teius erat: ut mox dicam.

g *Est & altera Paros, Liburnorū insula, ut ait Scymnus Chius libro primo voluminis, quo orbē d scripsit.*
h *Meminit autem eorum Scythinus Teius, libro qui Historia inscribitur.*

Scythinus Teius librum scripsit, quem historiam inscripsit. Athenæus lib. XI. Μνημονεύει h δ' αὐτῶν καὶ Σκύθινος ὁ Τήϊος, ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ ἱστορίῃ. Etiam jambos fecisse, disco ex Diogene Laertio in Heraclito, & Stephano in Τέως, quorum utrique ἰάμβων ποιητὴς i vocatur. Etiam ἐκ k τοῦ Σκυθίνου περὶ φύσεως quædam adfert Stobæus in Eclogis physicis lib. I cap. XI.

i *Poëta iambicus.*
k *Ex iis, quæ Scythinus de Natura scripsit.*

Seleu-

Seleucus, Emeſenus grammaticus, Suida teſte, compoſuit Parthicorum libros duos. Carmine fortaſſe, quando & Ἁλιευτικῶν a libros IV fecit verſibus. Quamquam de auctore Halieuticorum diſſentire videtur Athenæus lib. VIII, ubi eorum ſcriptor Seleucus Tarſenſis vocatur. Eſt præterea Seleucus, Alexandrinus Grammaticus, cognomento Homericus, quem in omnes penè poëtas commentatum eſſe, ait Suidas. Quod ſi eſt, fortaſſe etiam ejus fuere commentarij in Lyricos, etſi illos poſtea tribuat Seleuco Ameſeno. Multa Seleuci hujus Alexandrini adfert Suidas. Sed nihil in iis hiſtoricum, niſi fortè περὶ b τῶν ψευδῶς πεπιστευμένων. Verùm hic quoque titulus non minùs convenit refellenti errores circa vocabula, quàm res geſtas. Puto ejuſdem eſſe gloſſas, quarum Athenæus bis meminit libro ſecundo, bis in tertio, ſemel in XIV: ac cujus librum περὶ Ἑλληνισμοῦ c citat lib. IX. uti & quinctum ejus operis lib. VIII. Item quem ἐν συμμίκτοις d laudat Apollonij ſcholiaſtes lib. II. Præſertim cum Suidas dicat, ſcripſiſſe καὶ e ἄλλα σύμμικτα. Item cujus mentio apud Etymologum in Αἴδι, Βράβηλα, Εἴρω, Ἑπτά, Λαχμῷ, Μορίαν, Πανσαγία.

Semus, Σημὸς vel Σῆμος, Eleus grammaticus, ſcripſit octo libros Deliacos, libros duos periodorum, unum de Paro, unum de Pergamo, item de pæanibus: ut auctor eſt Suidas. Primi operis, hoc eſt Δηλιάδος f, liber quartus citatur ab Athenæo libro IV, quinctus penè initio libri XIV, uti ſextus ab eodem initio libri octavi, octavus autem libro tertio. Opus περὶ παιάνων g idem celebrat lib. decimoquarto, ubi Delius vocatur. Σῆμος h ὁ Δήλιος ἐν τῷ περὶ παιάνων φησί. Apud eundem libro III legas: Σῆμος i ὁ Δήλιος ἐν δευτέρῳ νησιάδος. Unde veriſimile fit, inſcriptionem integri operis fuiſſe, *De inſulis*: at librum de Paro, cujus meminit Suidas, fuiſſe ejus operis partem. Fragmentum Deliacorum adfert Stephanus in Τέγυρα, his verbis: Σῆμος k ὁ Δήλιος· Τὴν Ἀπόλλωνος γένεσιν, οἱ μὲν ἐν Λυκίᾳ, οἱ δὲ ἐν Δήλῳ, οἳ δ' ἐν Ζωστῆρι τῆς Ἀττικῆς, οἱ δ' ἐν Τεγύρᾳ τῆς Βοιωτίας φασίν. Celebrat & Semum hunc Apollonij ſcholiaſtes in lib. I. Apud Etymologum quoque in Βίβλινος legitur quidē vulgò: Σῖμος l ἐν τῇ ἕκτῃ τῆς Ἰλιάδος, ἐν Νάξῳ φησὶ ποταμὸν Βιβλίνην· ἀφ' οὗ καλοῦσιν οἶνον Βίβλινον. Sed legendum, Σῆμος m ἐν τῇ ἕκτῃ τῆς Δηλιάδος, ut jam Sylburgio obſervatum.

a *Piſcatoriorum.*
b *De iis, quæ falſo creduntur.*
c *De proprietate ſermonis Græci.*
d *In miſcellaneis.*
e *Etiam alia miſcellanea.*
f *Operis de Deli inſulæ rebus.*
g *De pæanibus.*
h *Semus Delius libro de pæanibus.*
i *Semus Delius libro ſecundo de inſulis.*
k *Semus Delius: Apollinis, inquit, genus, aliqui in Lycia, alij in Delo, nonnulli in Zoſtere, iſthmo Atticæ, quidam in Tegura Bœotiæ eſſe aiunt.*
l *Semus in ſexto Iliadis, ait, in Naxo eſſe fluvium Biblinā: à quo & vinum Biblinū vocant.*
m *Semus in ſexto Deliadis.*

Serapio

Serapio terrarum orbem deſcripſit. Cicero lib. II ad Att. epiſt. VI. *A ſcribendo prorſus abhorret animus. Etenim* γεωγραφικά, *quæ conſtitueram, magnum opus eſt. ita valde Eratoſthenes, quem mihi propoſueram, à Serapione, & ab Hipparcho reprehenditur.* Eſt is Serapio Antiochenſis. Eo enim ſcriptore uſum ſe profitetur Plinius in elencho ſcriptorum libri IV Hiſt. Nat. quo gentes, oppida, maria, locaque alia exponit. Alius eſt Serapio Aſcalonita, qui de interpretatione ſomniorum ſcripſit. Fulgentius lib. I Mytholog. fab. de Daphne ſive lauro: *Amica Apollinis ob hanc rem vocitata eſt, quia illi, qui de interpretatione ſomniorum ſcripſerunt, ut Antiphon, Philocrus, & Artemon, & Serapion Aſcalonites, promittant in libris ſuis, laurum ſi dormientibus ad caput poſueris, vera ſomnia eſſe viſuros.*

a *Silanus hiſtoricus.*

b *Silenus Calatianus libro tertio de rebus Siculis.*

Silenus etiam celebratur Dionyſio Halic. lib. I Antiqu. ubi non debitâ curâ ac diligentiâ, ſed ex fortuitis rumoribus, hiſtoriam dicitur compoſuiſſe. Neque cauſſam video, cur alius exiſtimetur Σιλανὸς [a] ὁ συγγραφεὺς, cujus meminit Strabo lib. III. Calatianum fuiſſe, deque rebus Siculis ſcripſiſſe, cognoſcere eſt ex iſtis Athenæi verbis lib. XII: Σιληνὸς [b] ὁ Καλαϊτιανὸς ἐν τρίτῳ Σικελικῶν. Ac perſuaſum habeo, idem opus intelligi à Laertio in Anaxagoræ vita, ubi è tertio hiſtoriarum Sileni teſtimonium adducit. Nec alius eſt, cujus librum ſecundum de Ætna Stephanus laudat: aut quem de Aphrodiſiade inſula teſtem producit Plinius lib. IV cap. XXII. At non æquè apertum, an ejuſdem fuerint gloſſæ, quarum Athenæus mentionem facit lib. XI, & XIV. item Apollonij ſcholiaſtes in lib. I.

c *Orbis univerſi periplum.*

Simmeas, vel Simmias, τῆς οἰκουμένης περίπλουν [c] compoſuit: ut cognoſcimus ex epitome undecim librorum Artemidori Epheſij. Alius eſt à Simmia Rhodio, poëta, de quo alibi dictum.

d *Libro primo de ſucceſſione philoſophorū.*

e *Hiſtoricus, qui Argos diligenter deſcripſit.*

f *Socrates grammaticus.*

Socrates ἐν [d] τῷ πρώτῳ τῆς διαδοχῆς celebratur Laertio in Diogene. Etiam Σωκράτης ἱστορικὸς [e] περιήγησιν Ἄργους γεγραφὼς laudatur à Laertio in Socrate, & ſemel iterumque à Plutarcho in Quæſtionibus Romanis. Ac ab eodē Plutarcho in Parallelis cap. XVIII citatur Socrates in ſecundo de Thracibus. Ariſtophanis ſcholiaſtes teſtimonium petit ex Socratis duodecimo Creticorum. Sed fortaſſe quædam horū ſunt Socratis Rhodij, de quo dictum lib. I cap. V. Alius eſt ὁ γραμματικὸς [f] Σωκράτης

Etymo-

Etymologo laudatus in Εὐβοΐς. Et fortaſſe is ſignatur ab Apollonij ſcholiaſte in lib. IV. Fuit & Socrates Cous, quem indigitamenta, hoc eſt preces, quibus Dij invocantur, feciſſe, autor eſt Laertius. Et placet opinio eorum, qui hujus putant eſſe librum περὶ ὁσίων a Plutarcho memoratum lib. de Iſide & Oſiride.

a *De ſanctis.*

Sophænetus Σοφαίνετος ſcripſit Κύρου ἀνάβασιν b, quam Stephanus in Καρδοῦχοι, & alibi, citat.

b *Cyri expeditionem.*

Sophis chronologus nominatur Io. Tzetzæ Chil. V. initio hiſtoriæ primæ.

Soſander Indica conſignavit. Σώσανδρος c ὁ κυβερνήτης τὰ κατὰ τὴν Ἰνδικὴν γράψας, ut eſt in epitome Artemidori Epheſij, quæ cum Marciano Heracleota in lucem prodiit.

c *Soſander gubernator, qui res Indicas ſcripſit.*

Soſicrates libros reliquit de rebus Cretenſibus. Athenæus lib. VI. Σωσικράτης d ἐν δευτέρῳ Κρητικῶν. Meminit ejuſdem operis Michael Apoſtolius Cent. VII. Prov. XXXVII. Athenæus lib. XI ejuſdem Φιλαδέλφους citat. Scripſit quoque de philoſophorum ſucceſſione. Idem Athenæus lib. IV. Σωσικράτης ἐν τρίτῳ φιλοσόφων διαδοχῆς e. Meminit & Laertius, cùm alibi f, tum in Myſone, ubi legas, Σωσικράτης ἐν διαδοχαῖς g. Fuiſſe Rhodium, colligo ex eodem Laertio in Ariſtippo, ubi à Soſicrate Rhodio proditum ait, nihil ſcripſiſſe Ariſtippum. Nam etſi non ignoro, fuiſſe & Soſicratem Phanagoritem, cujus Οἶοι citantur ab Athenæo lib. XIII: ac præterea Soſicratis Cyziceni meminerit Fulgentius in Mythologia: tamen iſta ex διαδοχαῖς h Soſicratis à Laertio adferri, ſatis eſt manifeſtum. Mentionem etiam Soſicratis cujuſdam facit Fulgentius Planciades in expoſitione ſermonis antiqui, voce *Nefrendes*. Verba ejus ſunt: *Diophantus Lacedæmonius, qui de ſacris Deorum ſcripſit, ait, apud Athenas Marti ſolere ſacrificari ſacrum, quod* ἑκατομφόνια *appellatur: ſiquis enim centum hoſtes interfeciſſet, Marti de homine ſacrificabat apud inſulam Lemnum: quod ſacrificatum eſt à duobus, Ariſtomene Gortynenſi, & Theocle Elæo, ſicut Soſicrates ſcribit.*

d *Soſicrates Creticorum ſecundo.*
e *Soſicrates in tertio de ſucceſſione philoſophorum.*
f *Vt in Anacharſide.*
g *Soſicrates in Succeſſionibus.*
h *Succeſſionibus.*

Soſimus peperit famam volumine περὶ χρόνων i. Athenæus lib. XIV exinde refert, Καρνείων feſtum eſſe inſtitutum Olympiade XXVI.

i *De temporibus.*

Soſthenes Cnidius, Σωσθένης ὁ Κνίδιος, laudatur Plutarcho de Fluviis cap. de Eurota, ubi & addit, Hermogenem ab eo

sumsisse argumentum: longeque diligentiùs ab hoc Sosthene tractari, quæ dixerat de Eurota. Scripsit Sosthenes hic res quoque Ibericas: quarum decimumtertium librum idem Plutarchus citat cap. de Nilo.

Staphylus Naucratita memoratur in scholiis Apollonij Rhodij in Argon. lib. I. Scripsit de rebus Thessalicis, unde apud eundem in IV lib. legas, Στάφυλος ᵃ ἐν τρίτῳ τῶν περὶ Θεσσαλίαν ἱστορεῖ &c. Nec Thessalica solùm, sed etiam Æolica, & Attica consignavit, quòd ex Harpocratione discimus. Item Arcadica, quæ citat Sextus Empiricus adversus Mathematicos lib. I. cap. XII. ubi eo in opere à Staphylo proditum ait, Æsculapium propterea percussum esse fulmine, quòd curasset Hippolytum, fugientem è Trœzene. Meminere Staphyli hujus etiam Athenæus lib. II, Plinius Histor. Nat. lib. V. cap. XXXI. ac scholiastes Homeri.

a Refert Staphylus libro tertio de rebus Thessalicis.

Stephanus ἐν ᵇ τῷ περὶ Κύπρου citatur ab Etymologo in Σφήκεια, ubi ex eo refert, Cyprum aliter Σφήκειαν esse appellatam, ex eo, quia inhabitarint illam, qui Σφῆκες vocarentur. Fortasse idem est, ac Stephanus Byzantinus: de quo dictum nobis lib. II. cap. XXII.

b Libro de Cypro.

Stesiclides Athenienfis, Στησικλείδης ᶜ ὁ Ἀθηναῖος, ἐν τῇ τῶν ἀρχόντων, καὶ Ὀλυμπιονικῶν ἀναγραφῇ, laudatur à Laertio in Xenophonte.

c Stesiclides Atheniensis in descriptione prætorum, & Olympionicarum.

Sunius à Stephano testis adducitur in Κάρνανα. Scripsit Ἀργολικά, quorum librum quartum citat idem in Ἐδυμαῖοι.

TElephus, Τήλεφος, grammaticus Pergamenus, multa edidit ad historiam patriam pertinentia. Ut Pergami descriptionem: item de Pergameno Augustali libros II: adhæc de regibus Pergamenis libros V. Idem res Atticas illustravit, tum opere de Atheniensium legibus, & moribus: tum altero περὶ ᵈ τῶν Ἀθήνῃσι δικαστηρίων. Adhæc literis mandavit vitas Comicorum, & Tragicorum. Alia quoque multa procudit, quorum elenchum apud Suidam videre est.

d De prætoriis Atheniensium.

Telesarchus Τελέσαρχος ᵉ ἐν Ἀργολικῷ citatur Sexto Empirico lib. I adversus Mathematicos cap. XII. ubi tradere eum ait, Æsculapium fuisse fulmine percussum, propterea quòd aggressus

e Telesarchus in opere de rebus Argolicis.

aggressus esset suscitare Orionem. Atque idem refert ex eodem Telesarcho Euripidis scholiastes in initium Alcestidis.

Teucer Cyzicenus, Suida teste, edidit volumen de terra aurifera, alterum de Byzantio, item Mithridaticarum rerum libros V, de Tyro totidem, totidem rerum Arabicarum, item historiæ Judaicæ libros VI, præterea de ratione, quâ ephebi se Cyzici exercerent, libros tres, & alia. Meminit Stephanus in Βυθρωτός: Ὡς [a] φησι Τεῦκρος ὁ Κυζικηνός. Item Etymologus in Βυθρωτὸς, quam Epiri esse civitatem ex eo, quem dixi, tradit.

a Vt ait Teucer Cyzicenus.

Teupalus, Τεύπαλος [b] ὁ γράψας Ἰλιακὰ, Stephano in Ἀνδρία memoratur.

b Teupalus, qui res Iliacas scripsit.

Thallum, & Castorem, Syriacam historiam diligenter tractâsse, autor est Africanus apud Eusebium lib. X Euangel. præparat. cap. III. Meminit & Thalli Justinus Martyr lib. contra gentes, Tertullianus in Apologet. Minutius Felix in Octavio, Lactantius lib. I. cap. XIII & XXIII. &c.

Theagenes Carica, & Macedonica prodidit. Illorum meminit Stephanus in Κασταλία: horum in Ἀλτὸς, Βάλλα, & Ἐλδηθειόσκος. Theagenis meminit & Etymologus in βεβαιῶ. Sed is grammaticus fuit: credo Θεαγένης [c] ὁ εἰς Ὅμηρον γράψας, ut Suidæ vocatur in Ὕπνεια.

c Theagenes, qui in Homerum scripsit.

Themison in Pallenide citatur ab Athenæo lib. VI. Censeo, alium esse à nobili medico, cujus sæpius meminit Plinius in historia naturali.

Themistagoras auctor fuit Aurei libri. Ita enim inscripsit. Historicum, ex parte saltem, opus id fuisse, conjecturâ ducor, propter ea, quæ inde narrat Etymologus in Ἀστυπαλαία. Verba apponam: Πατροκλῆς, καὶ Τεμβρίων, ἀποικίαν στείλαντες εἰς Σάμον, πρὸς τοὺς ἐνοικοῦντας Κᾶρας κοινωνίαν θέμενοι, ᾤκησαν παρὰ τὸν Σχήσιον ποταμὸν, καὶ εἰς δύο φυλὰς τὴν πόλιν διένειμαν· ὧν τὴν μὲν, Σχησίαν ὠνόμασαν, ἀπὸ τοῦ Σχησίου ποταμοῦ παρακειμένου τῇ πόλει· τὴν δὲ, Ἀστυπαλαίαν, ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ ἐκεῖσε ὄντος ἄστεος. οὕτω Θεμισταγόρας ἐν τῇ χρυσῇ βίβλῳ. *Patrocles, & Tembrio, colonis missis in Samum, initâque societate cum Caribus, qui eam inhabitabant, domicilium habuere propter Schesium fluvium, inque tribus duas urbem sunt partiti: quarum illam quidem Schesiam nominarunt, à Schesiæ fluvio prope urbem sito: hanc verò dixere Astypalæam, ab urbe veteri, quæ ibi erat. Atque ita Themistagoras in Aureo libro.*

 Theo-

a *Theochrestus libro primo rerum Libycarum.*

Theochrestus, Θεόχρηστος ᵃ ἐν πρώτῳ Λιβυκῶν, testis laudatur ab Apollonij interprete in lib. IV. Ac meminit quoque ejus Plinius in elencho scriptorum, quibus usus in concinnando libro ultimo Historiæ Naturalis.

Theocritus quispiam inter historicos recensetur à Fulgentio Μυθολογικῶν lib. 1 cap. de Perseo, & Gorgone, ubi ait: *Theocritus antiquitatum historiographus refert, Phorcum fuisse regem, qui tres filias locupletes reliquit.*

b *De sectis.*

c *De certaminibus.*

d *Theodorus Panages.*

e *Libro primo de genere Cerycum.*

f *Pag. 16. edit. Basil.*

g *Mercurius, ex concubitu cū Pandroso, filia Cecropis, habuit Ceryca, à quo Cerycum genus, teste Ptolomæo.*

Theodoros viginti refert Laertius. Eorum quinctus de legislatoribus scripsit, à Terpandro initium sumens: septimus res Romanas exposuit: decimusseptimus de poëtis egit. In Aristippo autem meminit idem Theodori libri περὶ αἱρέσεων ᵇ. Apud Plutarchum in parallelis cap. XXII citatur Theodorus in Transformationibus. Ubi ex eo narrat fabellam de Cynira, & Myrrha. Quam ipsam ex Theodoro hoc se hausisse profitetur Stobæus serm. de Vituperio Veneris. Apud Athenæum quoque lib. x mentio fit Theodori Hierapolitæ, quem scripsisse ait librum περὶ ᶜ ἀγώνων, ex quo refert, ut Milo Crotoniates viginti carnis libras, & totidem panis ederit; tres autem vini congios biberit. Alius est Θεόδωρος ᵈ ὁ Πανάγης, qui ἐν ᵉ τῷ πρώτῳ περὶ Κηρύκων γένους citatur ab Etymologo in Ἡμεροκαλλές. Erant verò Κήρυκες isti familia quædam Athenis, haut aliter ac Eumolpidæ: atque ut hi genus ducebant ab Eumolpo, qui τὴν μύησιν, sive initia, invenit: ita Κήρυκες ortum habuere à Ceryce, Mercurij filio. Scholiastes anonymus Homeri in Iliad. A. ᶠ: Ἑρμῆς ᵍ μιγεὶς Πανδρόσῳ, τῇ Κέκροπος θυγατρὶ, ἔσχεν υἱὸν ὀνόματι Κήρυκα, ἀφ' οὗ τὸ τῶν Κηρύκων γένος, ὡς ἱστορεῖ Πτολεμαῖος. Hic quidem Ptolomæum; at Phaniam ejusce rei laudat auctorem Hesychius, quem vide in Κήρυκες. Præterea Suidam adi in Εὐμολπίδαι.

Theodorus Samothrax memoratur Ptolomæo, Hephæstionis filio: qui ex eo retulit, Jovem natum risisse septem continuos dies, indeque cœpisse septenarium haberi pro perfecto. Ita Photius in biblioth. cod. CXC. Et fortasse idem est Theodorus, ex cujus libro XXI quædam de tempore, quo Luna cœpit, refert Apollonij scholiastes in lib. IV Ἀργοναυτικῶν. Nisi placet, esse Theodorum Colophonium, cujus poëma citat Pollux lib. IV. cap. VII. Fuit & Theodorus Gadarensis, orator:

orator: quem ſuâ vixiſſe ætate, Strabo ait lib. XVI. Sed omnes referre longum foret.

Theodotus ſcripſit res Phœnicum; ſed linguâ Phœniciâ: at Græcè eas, ſive Χαῖτος, ſive Ἄσιτος (variant enim codices) tranſtulit, teſte Tatiano orat. ad gentes, & Euſebio lib. x præparat. Euangel. Meminit & Theodoti Joſephus lib. I contra Apionem: ubi eum reponit inter gentium ſcriptores, qui Judæorum quoque meminerint in libris ſuis. Alius, puto, ab hoc is eſt Theodotus, cujus quartum adverſus Epicurum librum citat Laertius lib. x. Alius item ὁ γραμματικὸς [a] Θεόδοτος, memoratus Etymologo in Ὀρίγανον.

[a] *Theodotus grammaticus.*

Theognis (alius, ut arbitror, tam ab tragico, quàm eo, cujus γνώμας [b] habemus) volumen compoſuit περὶ [c] τῶν ἐν Ῥόδῳ θυσιῶν: cujus ex operis ſecundo libro teſtimonium petit Athenæus lib. VIII.

[b] *Sententias.*
[c] *De ſacrificiis Rhodiis.*

Theophilus ſcripſit Italica, & Peloponneſiaca: ut conſtat è Parallelis minoribus Plutarchi: qui tertium Italicorum citat cap. XIII: ſecundum Peloponneſiacorum cap. XXXII. Etiam Theophili (ejuſdem, an alterius, non ſat ſcio) librũ I περιηγήσιος advocat Stephanus in Παλική. Theophilum inter eos hiſtoricos, qui & Judæorum meminerint, reponit quoque Flavius Joſephus libro primo contra Apionem.

Theotimus in ſecundo rerum Italicarum teſtis adducitur à Plutarcho in parallelis min. cap. VIII.

Theſeus hiſtoricus illuſtrium virorum vitas conſignavit libris V: item Corinthiacorum libros tres, quo in opere Iſthmiorum ludorum inſtitutionem oſtendit. Auctor Suidas. Θησεὺς [d] ἐν Κορινθιακῶν τρίτῳ citatur Etymologo in Ἄρνη. Etiam Theſei ex ſcriptis narratiunculam adfert Stobæus ſermone de Fortitudine.

[d] *Theſeus in tertio Corinthiacorum.*

Timagenes Syrus res Gallicas ſcripſit, inque eo opere multa mutuatus eſt à Calliſthene Sybarita. Plutarchus de Flum. cap. de Arari: Καθὼς [e] ἱστορεῖ Καλλισθένης ὁ Συβαρίτης ἐν ιγʹ Γαλατικῶν παρ᾽ οὗ τὴν ὑπόθεσιν εἴληφεν Τιμαγένης ὁ Σύρος. De iſtis Gallicarum rerum commentariis locum etiam illuſtrem habemus apud Ammianum Marcellinum lib. XV. *Ambigentes ſuper origine primâ Gallorum ſcriptores veteres, notitiam reliquere negotij ſemiplenam: ſed poſtea Timagenes, & diligentiâ Græcus, & linguâ,*

[e] *Ut refert Calliſthenes Sybarita lib. decimotertio rerum Gallicarum, à quo argumentum accepit Timagenes Syrus.*

quæ diu ſunt ignorata, collegit ex multiplicibus libris: cuius fidem ſecuti, obſcuritate dimotâ, eadem diſtinctè docebimus, & apertè. Alius ab hoc Timagene Syro eſt Timagenes Mileſius, hiſtoricus, & orator: ut eum vocat Suidas. Vide, quæ dicebamus lib. I. cap. XXIV.

Timochares, Τιμοχάρης [a] ἐν τοῖς περὶ Ἀντιόχου citatur ab Euſebio lib. IX [b] de præparat. Euangel. ubi ex eo Hieroſolyma deſcribit. Pluribus libris volumen id conſtitiſſe, oſtendit, quòd ibidem ex primo ejus operis libro teſtimonium petit.

Timolaus Phrygiaca edidit, teſtante Plutarcho de fluminibus, cap. de Mæandro.

Timomachus in Κυπριακοῖς [c] citatur ab Athenæo lib. XIV.

Timonax Τιμώναξ [d] ἐν πρώτῳ περὶ Σκυθῶν citatur Apollonij ſcholiaſtæ in lib. IV, & eopſe libro, Τιμώναξ [e] ἐν πρώτῳ τῶν Σικελικῶν.

Timotheus Athenienſis volumine claruit de vitis. Laertius in Platone: Ἰσχνόφωνος [f] ἦν (ὁ Πλάτων) ὡς καὶ Τιμόθεος φησὶν ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ περὶ βίων. Idem in Ariſtotele: Οὗτος [g] γνησιώτατος τῶν Πλάτωνος μαθητῶν, τραυλὸς τὴν φωνὴν, ὥς φησι Τιμόθεος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ περὶ βίων. Meminit & ejus operis in Zenone. Item in Speuſippo, ubi patriæ nomen reticet. Planè autem puto, non alium eſſe à Timotheo illo, cujus Ἀργολικὰ [h] citat Plutarchus de Flum. cap. de Inacho: item undecimum de fluminibus, cap. de Hebro. Nec alium cenſeo, qui memoratur Dionyſio in Euſtathij παρεκβολαῖς. At omnino diverſus Timotheus, gentilis Theologus, de quo Arnobius lib. V. *Apud Timotheum, non ignobilem Theologorum virum, nec non alios æquè doctos, ſuper magnâ Deorum matre, ſuperque ſacris eius, origo hæc ſita eſt, ex reconditis antiquitatum libris, & ex intimis eruta (quemadmodum ipſe ſcribit, inſinuatque) myſteriis.* Inde bene longam ex eo narrationem texit de Jove, matre Berecynthiâ, Alceſti, aliisq; ad Phrygiorũ Deorum hiſtoriam pertinentibus: ex quibus, cujuſmodi cætera Theologi iſtius fuerint, non difficile eſt conjectare. Eſt & alius Timotheus Chronographus, homo Chriſtianus, qui de initio rerum, ac Deo, præclarè ſcripſit: ut cognoſcimus ex iis, quæ inde refert Georgius Cedrenus in Hiſtorico compendio. Claudit verò præclarum illum locum his [i] verbis: Ταῦτα [k] Τιμόθεος συνεγράψατο ὁ χρονογράφος, λέγων

a *Timochares volumine quod de Antiochi rebus ſcripſit.*
b *Pag. 265. edit. Rob. St.*
c *Cypriacis.*
d *Timonax in primo de Scythis.*
e *Timonax in primo de rebus Siculis.*
f *Vox Platoni erat gracilis, ut ait Timotheus in opere de vitis.*
g *Hic præcipuus Platonis diſcipulus, voce gracili fuit, ut in libro de vitis ait Timotheus Athenienſis.*
h *Res Argolicas.*
i *Pag. 47.*
k *Hæc ſcripſit Timotheus chronographus, qui ait, ante ſecula tã multa Orphea dixiſſe, Trinitatem conſubſtantialem creâſſe univerſa.*

λέγων τὸν Ὀρφέα περὶ τοσούτων χρόνων εἰπόντα, τετράδα ὁμοούσιον δημιουργῆσαι τὰ πάντα. Alius quoque eſt Timotheus Gazæus, de quo lib. II, cap. XXI.

Timoxenus ἐν τῷ περὶ λιμνῶν laudatur ab Æſchyli ſcholiaſte in Perſas a. Sed legendum περὶ b λιμένων.

Triſimachus condidit κτίσεων c libros, quorum tertium citat Plutarchus in Parallelis min. cap. VI.

Trophilus reliquit Collectanea mirabilium narrationum: ex quibus quatuor loca excerpſit Stobæus ſerm. de morbis, & moleſtiarum in eis ſolutione. Etſi autem iſtæ ad naturæ hiſtoriam pertineant: tamen inſcriptio facit, ut alias etiam eo opere complexum eſſe, veriſimile fiat.

a Pag. 139.
b De portubus.
c De locis conditu.

VLpianus Arabica ſcripſit, quorum meminit Stephanus in Τάιννοι. Sed, quis ſit iſte Ulpianus, haut facile dictu eſt. Nam & fuit ejus nominis Antiochenus ſophiſta, qui Conſtantini imper. temporibus vixit; & alter Emeſenus; & alius, Gazæus; & præterea, Iſidori frater: quos quatuor Suidas refert. Ut de Ulpiano Tyrio, uno ex collocutoribus Athenæi, & de Domitio Ulpiano IC. nihil dicam.

Uranius in Αιακίδων ſecundo teſtis adducitur à Stephano in Αἰαμήνη. Compoſuit præterea Arabica, quorum primum idem laudat in Αὔαθα, ſecundum in Αἰανῖτις, & Τάιννοι, tertium in Ἀβασηνοὶ, & Ἀτραμῖται. Tertium quoque ejuſdem operis citat Io. Tzetzes Chil. VII. Hiſt. CXLIV. Ubi ex eo refert, calamos in Arabia eſſe tantæ magnitudinis, ut in iis reges, eorumque uxores, & liberos, condiant unguento, iiſque pro ſepulchro utantur. Meminit & Uranij Euſtathius in περιήγησιν Dionyſij ad verſum XXXVIII: Φησὶν d οὖν ὁ παρὰ τῷ γράψαντι τὰ ἐθνικὰ, Οὐράνιος οὗτος ὀνομαζόμενος, ὅτι τὰ παρακείμενα ὄρη δεινῶς ἐρυθρά εἰσι.

d Ait ille, qui in Ethnicorũ ſcriptorẽ commentarium edidit, (Vranius is nominatur) adiacentes montes admodum eſſe rubros.

XEnagoras hiſtoricus celebratur à Dionyſio Halicarnaſſenſi lib. I. Antiqu. Rom. quo loco de Urbis origine tractat. Scripſit Chronicon. Apollonij ſcholiaſtes in lib. IV. Καὶ e Ξεναγόρας ἐν πρώτῳ χρόνων. Opere iſtoc

e Et Xenagoras in primo de temporibus.

iſtoc traditum ait, non Phrygas, ut Herodotus voluit: ſed Ægyptios eſſe omnium antiquiſſimos: primasque fuiſſe conditas Thebas in Ægypto. Quæ & Leandri Nicanoris Cyrenæi, & Archemachi, & aliorum fuiſſe ſententia ibidem dicitur. Memoratur & Macrobio lib. v. Saturn. cap. XIX: *Sed & Xenagoras in tertia hiſtoria ſua de loci divinatione ita ſcribit:* Καὶ οἱ Σικελοὶ τῆς γῆς ἀφορούσης ἔθυσαν τινὶ ἥρωϊ προστάξαντος αὐτοῖς τοῦ ἐκ Παλικῶν χρηστηρίου, καὶ μετὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς εὐφορίας πολλοῖς δώροις τὸν βωμὸν τῶν Παλικῶν ἐνέπλησαν. Eorum verborum ſententiam ſic paullò antè expreſſerat Macrobius ipſe: *Cùm Siciliam ſterilis annus areſeciſſet, divino Palicorum reſponſo admoniti Siculi heroi cuidam certum ſacrificium celebraverunt: & revertit ubertas, quâ gratiâ Siculi omne genus frugum congeſſerunt in aram Palicorum.* Unde ait liquere, cur Maro dicat in nono:

——— *Pinguis ubi, & placabilis ara Numici.*

In Vaticana bibliotheca exſtare dicitur liber Xenagoræ de inſulis. Imò Ξεναγόρας ^a ἐν τῷ περὶ νήσων citatur ab Etymologo in Σφήκεια. Hoc ex opere abſque dubio erit, quod Xenagoræ acceptum refert Plinius lib. v. cap. XXXI. nempe Cyprum inſulam priùs fuiſſe dictam, & Aſpeliam, & Amathuſiam, & Macariam. Idem ejus meminit in elencho ſcriptorum, è quibus confecit librũ IV, & VII. Nec dubium, quin idem opus Stephanus ſignet in Καρπασία, & Χυτροί. Utraq; enim eſt Cypri civitas. Etiam inde eſſe puto, quòd Apollonij ſcholiaſtes in I Αργοναυτ. refert, Sicinum, ſive Sicenum, maris Ægæi inſulam, hoc nomen accepiſſe à Sicino, Thoantis, & Neidis nymphæ filio. Ante enim à vini copia dicebatur Οἰνόη, ut apud Plinium ſcriptum invenitur lib. IV Hiſt. Nat. cap. XII, & Stephanum in Σίκινος. Metri cauſsâ Οἰνοίην appellat Apollonius lib. I Αργον. Nec ex alio, quàm iſtoc de inſulis opere, fuerit, quod Michael Apoſtolius Centur. XI Proverb. XXIV à Xenagora ſcriptum teſtatur, Tyrrhenicis inſulis, nomine Pythecuſis, id nomen inditum eſſe à Pithecis, qui aliter Cercopes dicuntur.

a Xenagoras in libro de inſulis.

Xenion, Ξενίων, Cretica conſcripſit. Citat Stephanus in Αρκάδες, & Δραγμός: item Etymologus in Ἀρκέσιον. ubi legas: Οὕτω ^b Ξενίων ἐν τοῖς περὶ Κρήτης. Idem Italica condidit. Macrobius lib. I. Saturnal. cap. IX. *Xenon* (leg. Xenion) *primo Italicôn*

b Sic Xenion libris de Creta.

Italicôn tradit Ianum in Italia primùm dîs templa fecisse, & ritus instituisse sacrorũ: ideo eum in sacrificiis præfationẽ meruisse perpetuam.

Xenocrates chronica edidit. Etymologus in Ἀσσυρία: Τὸ μὲν ᵃ πρῶτον ἐκαλεῖτο, Εὐφράτης, ὕστερον δὲ Χαλδαία· τὸ τελευταῖον δὲ ἀπὸ Ἀσσύρου τοῦ Σήσου Ἀσσυρία. Quis iste Xenocrates fuerit, haut conjecturâ assequi possum. Nam præter Chalcedonium (de quo vidimus lib. I. cap. VIII) fuit & Xenocrates Ephesius, cujus meminit Plinius lib. XXXVII. cap. II. *Mirum & quod Xenocrates tradit Ephesius, aratro in Asia, & Cypro, excitari crystallum. Non enim inveniri in terreno, nec nisi inter cautes creditum fuerat. Similius vero est, quod idem Xenocrates tradit, torrentibus sæpe deportari.* Hunc Neronis & Vespasiani ætate vixisse, cognoscimus ex istis, quæ aliquanto pòst eodem capite scribit: *Theophrastus (credit) Oceano exæstuante ad Pyrenæi promontorium succinum eiici: quod & Xenocrates credidit: qui de iis nuperrimè scripsit.* Fuit & Xenocrates Aphrodisiensis, qui de animalibus commentatus est, & quâ re unumquodque eorum sanetur, prodidit. Auctor Artemidorus lib. IV Oneirocriticôn cap. XXIV. Fuit & Xenocrates insignis pingendi, & cælandi artifex, de quo Plinius lib. XXXIV cap. VIII. *Xenocrates, Tisicratis discipulus, aut, ut alij, Euthycratis, vicit utrosque copiâ signorum, & de suâ arte composuit volumina.* Quo ex loco ejus ætatem simul cognoscimus. Nam Tisicrates ille discipulus fuit Lysippi, ut eodem capite dicitur. Lysippus autem Alexandri M. fuit æqualis. Ergo Xenocrates hic vixerit temporibus Ptolomæi Philadelphi. Scripsit hic quoque de arte pingendi. Idem Plinius lib. XXXV cap. X. *Hanc Parrhasio gloriam concessere Antigonus, & Xenocrates, qui de picturâ scripsere.*

a Primũ vocabatur Euphratis, postea Chaldæa, ac postremo Assyria ab Asuro, Susi filio: ut Xenocrates ait lib. primo Chronicorum.

Xenophon Atheniensis, sed alius ab nobili illo Grylli filio, frater Pythostrati illius, qui Theseidos poëma composuit, inter cætera Epaminondæ, ac Pelopidæ quoque vitam consignavit, teste Laertio in Xenophonte.

Ab eodem Laertio & alter Xenophon commemoratur, qui Annibalis historiam scripserit.

Item alius fuit μυθώδη τερατείαν πεπραγματευμένος ᵇ, eodem teste.

b Qui de prodigiis fabulosis tractãrit.

Suidæ etiam commemoratur Xenophon Antiochenus, historicus, qui Babylonica condidit. Sunt autem amatoria.

Item Xenophon Ephesius historicus, qui Ephesiaca composuit. Sunt hi decem libri amatorij de Habrocoma, & Anthia. Adhæc opus reliquit de urbe Ephesiorum, & alia. Item Xenophon Cyprius historicus, cujus sunt Cypriaca. Et hæc amatoria fuere de Cinyra, & Myrrha, & Adonide.

Præter tres istos Laertio, & tres Suidæ memoratos, est etiam Xenophon Lampsacenus, geographus, ut videtur. Plinius lib. IV. cap. XIII, *Xenophon Lampsacenus à litore Scytharum tridui navigatione insulam esse immensæ magnitudinis Baltiam tradit.* Et lib. VI. cap. XXXI. *Contra hoc promontorium (quod vocavimus* Ἑσπέριον κέρας*) Gorgates insulæ narrantur, Gorgonum quondam domus bidui navigatione distantes à continente, ut tradit Xenophon Lampsacenus.* Meminit quoque Solinus cap. XXII. ubi idem ex eo de Baltia tradit. Item cap. LX. ubi ait: *Prodidit denique Xenophon Lampsacenus, Hannonem, Pœnorum imperatorem, in eas* (Gorgonum insulas) *permeâsse, repertasque ibi feminas aliti pernicitate, atque ex omnibus, quæ apparuerant, duas captas tam hirto atque aspero corpore, ut ad argumentum spectandæ rei duarum cutes miraculi gratiâ inter donaria Iunonis suspenderit: quæ duravere usque ad tempora excidij Carthaginensis.* Quæ & ipsa ex Hannone refert Plinius loco, quem proximè dicebamus.

ZEneus Chius de Chio insula volumen edidit. Athenæus lib. XIV. Ζηνὶς [a], ἢ Ζηνεὺς φησὶν ὁ Χῖος ἐν τῷ περὶ τῆς πατρίδος συγγράμματι.

[a] Zenis, vel Zeneus Chius ait in commentatione de patria.

Zenodotus Trœzenius Umbricam historiam condidit. Dionysius Hal. lib. II Antiqu. Ζηνόδοτος [b] ὁ Τροιζήνιος συγγραφεὺς Ὀμβρικοῦ ἔθνους. Suspicari autem licet, eundem esse, ex quo Solinus cap. VIII tradit, Præneste ita dici à Præneste, Latini filio, Ulyssis nepote: quam nominis ejus caussam etiam legere est apud Stephanum in Πραίνεστος, & Martianum Capellam lib. VI. Alius est Zenodotus Ætolus, Cæsari Germanico memoratus penè initio commentarij in Aratea Phænomena. Item Zenodotus Theophilus, ex quo de Phalange & Arachne quædam narrat Nicandri interpres in Theriaca. Alius quoque est Zenodotus Ephesius: item alius Zenodotus Alexandrinus. De utroque Suidam adi.

[b] Zenodotus autem Trœzenius qui Vmbricæ gentis historiam scripsit.

Zeno-

Zenothemis à Tzetze Chil. VII Hist. CXLIV inter eos citatur, qui carmine aliqua scripsere de mirificis ac fabulosis hominum formis in terris remotis. Ac mox ejus περίπλουν laudat, indeque duos adfert versus hexametros. Meminit quoque Plinius lib. XXXVII cap. II. ubi ab eo proditum ait, succinum vocari lancurium, quia fiat ex urina bestiarum circa Padum, quæ langæ vocentur. Idem ejusdem libri cap. VI. tribus in locis, eum testem citat super sarda, & onyche. Adhæc Ælianus lib. XVII de natura animal. cap. XXX narrat ex eo, ut in palude Pæonide sint pisces, quibus etiamnum palpitantibus boves non minùs lubenter vescantur, quàm fœno: sed ab iis mortuis planè dicit abhorrere.

Zopyrion is, qui Flavio Josepho celebratur lib. I. contra Apionem, ubi & Judæorum meminisse ait, historicus fuisse videtur. At grammaticus is erat, qui partem principem scripserat Prati vocabulorum: nempe illam ab A usque ad E. Nam sequentia Pamphilus collegerat: ut ex iis constat, quæ in frontispicio Suidæ legere est.

Zopyrus Byzantius historias scripsit: quarum lib. tertium citat Plutarchus in parall. cap. XXXVI. Idem, puto, est Zopyrus, cujus meminit Marcellinus in vita Thucydidis. At alius est Zopyrus Heracleota, cujus Craterem esse ferunt, Orpheo inscriptum, ut ex Clemente Alex. discimus. Meminit & Zopyri, nescio cujus, Stephanus in Ἀφροδισιάς, ubi ex Zopyro ait, ab Alexandro Polyhistore proditum esse, Aphrodisiada, Ciliciæ civitatem, nomen hoc ἀπὸ τῆς Ἀφροδίτης [a] accepisse. Etiam Harpocrationi in Ἕρμος citatur Ζώπυρος [b] ἐν τοῖς περὶ ποταμῶν. Ac Suidas in Ψιθυριστοῦ tradit ex Zopyro, templa à Theseo fuisse erecta Mercurio Ψιθυριστῇ [c], & Amori, ac Veneri, postquam deprehendisset calumnias esse, quæ mariti auribus adversus Hippolytum insusurrâsset Phædra.

a A Venere.
b Zopyrus in libris de Fluviis.
c Susurroni.

FINIS LIBRI TERTII.

GERARDI IOANNIS VOSSII

DE

HISTORICIS GRÆCIS

LIBER IV.

CAPUT I.

Novum initium de iis, qui ante bellum Peloponnesiacum fuerunt. De Sanchoniathone lapsus interpretis Porphyriani. Sisyphus Cous. Dares Phrygius. Dictys Cretensis. Judicium de scriptore, qui duorum horunce nomina ementitur. Simmias Rhodius. Eumelus Corinthius. Bugonia eius. Cadmus Milesius. Epimenides Cretensis. Bion Proconnesius. Anacharsis Scytha. Archetimus Syracusanus. Polyzelus Messenius.

EXposui meliorem eorum partem, quos historicum tractâsse argumentum compe- rissem. Sed cùm primum hunc auspicarer laborem, carptim quidem de illis aliquid dicere statueram, qui ante Herodotum vixissent, historicorum, quos habemus, antiquissimum: de iis autem accuratiùs tractare animus erat, qui postea floruerunt: nec de omnibus tamen, sed istis duntaxat, quorum opera, si non omnia, at aliqua ad nos pervenissent; vel luculenta saltem fragmenta, doctorum virorum industriâ collecta, superessent. Sed postquam provehi paullùm cœperam, consultius judicavi, si nec eos præterirem omninò, quos penitùs nobis temporum invidisset injuria. Quare mox longè plurimos adjunxi, quorum præter nuda nomina, & operum titulos, nihil nobis reliquum foret. Sed ne tum quidem nimis anxiè hoc studui, nequem omitterem alicubi lectum mihi, aut observatum. Nam reminisci omnium, aut cuncta, quæ aliquando annotâssem, lustrare, per occupationes graves non licebat: & eo me solabar, quòd extremo de iis loco agi à me posset, qui se tunc minimè offerrent. Hoc animo non omnino segniter progressus sum in iis contexendis, quæ attuli tribus superioribus libris. Nunc reliquum, quod occurrit, pertexam; ac priùs dicam paullò curatiùs, de iis, qui Herodoto superiores, vel pares fuerunt: exinde eorum, qui post Herodotum fuerunt, non paucos referam antea indictos mihi.

Tempus illud, quod Peloponnesiacum bellum (quousque Herodotus pertigit) antecessit, commodè in partes quatuor dispescimus. Primum est, quod Olympiadas præcedit. Alterum à primâ se Olympiade usque ad Cyrum & Crœsum extendit. Tertium producitur usque ad initium belli Persici. Postremum hinc fluit usque ad bellum Peloponnesiacum.

Ad primum tempus pertinet Sanchoniathon: quippe qui Troianis temporibus, vel paullò antè, vixerit, ut superiùs a diximus. De hoc, ejusque interprete Philone Byblio, ita scribit Porphyrius lib. II περὶ ἀποχῆς: Καὶ πλήρης δ' ἡ Φοινικὴ ἱστορία τῶν θυσιάντων, ἣν Σαγχουνιάθων μὲν τῇ Φοινίκων γλώττῃ συνέγραψεν. Φίλων δ' ὁ Βύβλιος εἰς τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν δι' ὀκτὼ βιβλίων ἡρμήνευσεν. Ineptè admodum nuperus interpres Gallicus Σαγχουνιάθων vertit *De Sanchuniastis*, quasi patrius casus sit, non rectus. Meminit & præter alios Theodoretus Therapeut. serm. II, qui est de Principio: Σαγχουνιάθων c μὲν ὁ Βηρύτιος τὴν Φοινίκων θεολογίαν ξυνέγραψε· μετήνεγκε δὲ ταύτην εἰς τὴν Ἑλλάδα φωνὴν Φίλων, οὐχ ὁ Ἑβραῖος, ἀλλ' ὁ Βύβλιος· τὸν δ' Σαγχουνιάθωνα λίαν τεθαύμακεν ὁ Πορφύριος.

Etiam tres isti ad Troiana tempora referuntur, Sisyphus Cous, Dares Phrygius, & Dictys Cretensis. Sisyphus Cous, ut aiunt, Teucri scriba fuit, ac res ad Ilium gestas, primus literis consignavit: ex eo autem, & Dicty Cretensi, Homerus hausit, quæ cecinit: si credimus Joanni Meleli chronographo, ex quo id refert Ioa. Tzetzes Chil. V. Hist. XXIX.

Dares Phrygius, sacerdos Troianus, ab Homero celebratur Il. E. Ejus Phrygiam Iliadem suâ etiamnum ætate exstitisse, ait Ælianus lib. XI Var. Hist. cap. II. De eodem sic Photius Patriarcha in biblioth. cod. CXC. ubi excerpta adfert ex Ptolomæi Hephæstionis novæ ad variam eruditionem historiæ: Ἀντίπατρος d δέ φησιν ὁ Ἀκάνθιος, Δάρητα πρὸ Ὁμήρου γράψαι τὴν Ἰλιάδα, μνήμονα γενέσθαι Ἕκτορος, ὑπὲρ τοῦ μὴ ἀνελεῖν ἑταῖρον Ἀχιλλέως.

Etiam Dictys Cretensis bello Troiano Idomenea sequebatur, ac præter Italica, Suida teste, libris novem literis consignavit bellum Troianum: Homerus autem eum in poëmate suo est secutus: ut quidem auctor est Tzetzes Chil. V. Hist. XXX.

Quin hodieque exstant anonymi duo de bello Troiano, qui scripsere libros, unum sub nomine Dictys Cretensis, alterum

a Lib. I. cap. I.

b *Eorum qui (homines) sacrificarint plena est Phœnicia historia, quam Phœnicia lingua Sanchoniathon scripsit: at Philo Byblius octo libris Græcè est interpretatus*

c *Sanchoniathon Berytius Phœnicum Theologiam conscripsit: Philo verò, non Hebræus homo, sed Byblius eam in Græcam linguam transtulit. Sanchoniathona autē Porphyrius valde admiratur.*

d *Antipater Acanthius refert, Daretem, qui ante Homerum Iliadem conscripsit, monitorem fuisse Hectoris, auctoremque ne Achillis socium interimeret.*

rum verò Daretis Phrygij. Quod commentum, ut colore aliquo meliùs falleret, finxit prior quendam Q. Septimium Romanũ, qui per literas significaret Q. Arcadio, ut in Creta insula, cùm vi tempestatis terra desedisset, in hiatu illo apparuerit Dictyis sepulchrum, atque in eo à pastoribus inventa sit arcula plumbea, librum Dictyis continens de bello Troiano, qui literis scriptus esset Phœniceis. De Darete autem Phrygio tale auctori placuit figmentum. Cornelium Nepotem inducit scribentem ad Crispum Sallustium, ut Athenis esset repertus αὐτόγραφος liber Daretis, quem dixi: atque ut hunc Latinâ togâ donârit, & amicitiæ hoc monumentum muneris loco Sallustio mittat. Sed exstat genuini Cornelij Nepotis liber de Attici vita; item, quem scripsit de Imperatoribus externis. Quid his libris puriùs elegantiusque? Quid ad ista tralatio Daretis? Nempe, ut dici solet, aliter catuli olent, aliter sues. Rectè igitur sensit Ludovicus Vives in quincto de tradendis disciplinis, cùm ait & Daretem, & Dictyn istum, esse *figmenta eorum, qui de bello famosissimo voluerunt ludere.*

Atque isti quidem, quos dixi, vixisse dicuntur tempore belli Troiani. A Troiæ autem excidio usque ad primam Olympiada anni sunt quadringenti & septem.

Ac circa quidem Olympiadum initium fuerit Simmias, ortu Rhodius, sed è Samo oriundus. Siquidem à bello Troiano annis tantùm quadringentis & sex distabat: ut Suidas tradit. Ex quo etiam discimus, scripsisse eum Samiorum ἀρχαιολογίαν, sive antiquitates horum atque origines. Ex poëmate ejus, quod Apollo inscribebatur, tredecim versus περὶ τῶν ἡμικύνων a, refert Tzetzes Chil. VII. Hist. CXLIV. Alius, & junior est Simmias grammaticus, itidem Rhodius, de quo Strabo in XIV.

Nec multò pòst fuit Eumelus Corinthius. Nam Olympiade III floruisse, legimus in Chronico Hieronymiano: nonâ autem vixerit, juxta Cyrillum initio librorum contra Julianum. Genuinum Eumeli opus erat προσόδιον b ἐς Δῆλον: ex quo Pausanias quædam adducit. Tribuebatur ei quoque historia Corinthiaca. Unde idem Pausanias initio Corinthiacorum: Εὔμηλος c δὲ ὁ Ἀμφιλύτου τῶν Βακχιαδῶν καλουμένων, ὃς καὶ τὰ ἔπη λέγεται ποιῆσαι, φησὶν ἐν τῇ Κορινθίᾳ συγγραφῇ (εἰ δὴ Εὐμήλου γε ἡ συγγραφή) Ἐφύραν, Ὠκεανοῦ θυγατέρα, οἰκῆσαι πρῶτον ἐν τῇ γῇ ταύτῃ.

a *De hominibus canina habentibus capita.*

b *Hymnus supplex venientis in Delum.*

c *Nam Eumelus, Amphilyti filius, è gente Bacchiadarum, qui carmina dicitur fecisse, in Corinthiaca historia (si modo Eumeli illud opus est) scriptum reliquit, Ephyren, Oceani filiam, primam in iis finibus consedisse.*

Non dubium autem, quin hujus imprimis operis ratione historicus poëta vocetur ab Isaacio Tzetze commentario in Lycophronem: qui & aliquot ejus versus adducit. Præterea à nonnullis ei adscribebatur Τιτανομαχία. Quod indicat locus iste Athenæi lib. VII: Ὁ a τὴν Τιτανομαχίαν ποιήσας, εἴτ' Εὔμηλός ἐστιν ὁ Κορίνθιος, ἢ Ἀρκτῖνος, ἢ ὅστις δήποτε χαίρει ὀνομαζόμενος, ἐν τῷ δευτέρῳ οὕτως εἴρηκεν. Etiam Βουγονίας & Εὐρωπίας auctor credebatur. Hieronymus in Chronico Eusebiano ad annum MCCL. *Eumelus poëta, qui Bugoniam, & Europiam, & Arctinus, qui AEthiopida composuit, & Ilij Persin, agnoscuntur.* Prius Eumeli opus etiam nominat Varro lib. II de re Rust. cap. V. *Sed bono animo es. Non minùs satisfaciam tibi, quàm qui Bugoniam scripsit.* Erat id opus de apibus, quæ Græcis βουγόνοι b, & βουγενεῖς dicuntur. Εὐρωπίας volumen, sive Εὐρώπης, ut Pausanias vocat, erat de Europa, Agenoris filia, vel de tertiâ orbis parte. Sanè pro Εὐρώπη etiam Εὐρωπείαν, vel Εὐρωπίαν dixisse Euripidem, & Sophoclem, ostendit Scaliger ad Eusebij locum allatum. Versus duos ex Εὐρωπίᾳ adducit Clemens Alexandrinus. Fortasse & Græcorum reditum composuit. Id putat Gyraldus dial. III hist. poët. qui Eumelum Corinthium legit apud Pindari scholiastem, ubi vulgò Eumolpus. Verba sunt scholiastæ in Olymp. Od. XIII. Διὰ c τὸν Εὔμολπον ὄντα Κορίνθιον, καὶ γράψαντα νόστον τῶν Ἑλλήνων. Meminere quoq; Eumeli scholiastes Apollonij in extremũ lib. III. Euripidis interpres in Medeam &c.

a *Is qui Titanomachiam fecit, sive is Eumelus est Corinthius, sive Arctinus, sive quisquis eius operis auctor laudari gaudet, sic inquit.*

b *Hesychius in* Βουγενέων.

c *Propter Eumolpum Corinthium, qui Græcorum reditum scripsit.*

Eumelo hoc junior fuit Cadmus Milesius, si paullò fuit ante expeditionem Persicam; quod Josephus scribit lib. I. contra Apionem. Ut omnino errent, qui paullò tantùm Orpheo ipso juniorem fuisse arbitrantur: ut apud Suidam legere est. Sed Suidas duos facit Cadmos Milesios: quorum unus Pandionis fuerit filius, alter Archelai: antiquiorem illum, hunc juniorem fuisse arbitratur. De ætate junioris nihil adferre possumus. Propterea de eo quoque diximus libro III. Sed vetustior ille saltem præcessit Bionem Proconnesium: ut mox patebit. Inter Eumelum igitur fuerit, & Pherecydem Syrium: cujus Bion iste æqualis erat. Meminit ejus Cadmi quoque Strabo libro primo: ubi tres istos solutâ oratione primos scripsisse ait, Cadmum, Pherecydem, & Hecatæum. Hoc enim ordine eos collocat: quia Cadmus antiquior est Pherecyde

Syrio; qui Pisistrato dominante vixit: utroque autem junior Hecatæus. Laudem verò, quàm dixi, Cadmo tributam fuisse; etiam Suidas testatur in Φερεκύδης. Scripsit Origines Mileti, & totius Joniæ libris IV: ut idem Suidas ait. Sed genuina non videri, quæ sub ejus nomine circumferebantur, auctor est Dionysius Halic. in judicio suo de Thucydide: ubi sic scribit, Οὔτε [a] γὰρ διασώζονται τῶν πλειόνων αἱ γραφαὶ μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων· οὔθ' αἱ διασωζόμεναι, παρὰ πᾶσιν, ὡς ἐκείνων οὖσαι τῶν ἀνδρῶν, πιστεύονται· ἐν αἷς εἰσὶν αἵ τε Κάδμου τοῦ Μιλησίου, καὶ Ἀρισταίου τοῦ Προικοννησίου, καὶ τῶν παραπλησίων τούτοις.

Epimenidis Cnosij ætatem cognoscimus inde, quòd Athenas à Cylonio scelere expurgârit Olymp. XLIV, ut est apud Suidam, vel XLV, ut docet Eusebius in Chronicis. Etiam Laertius floruisse dicit Olymp. XLVII. ejusque ad Solonem epistolam recitat, quam scripsit, cùm Pisistratus Athenis dominaretur. Varia, quæ reliquit, recitat Laertius in ejus vita. Sunt autē ista: Curetum & Corybantum generatio, & theogonia ad quinque mille versuum: item Argûs navis apparatus, & structura, & Jasonis in Colchon navigatio, ad sexies mille, & quingentos versus. Prosâ præterea scripsit de sacrificiis & rep. Cretensium. Adhæc de Minoe, & Rhadamantho, versus quater mille. Sed præter ista etiam expiandi ritum carmine tradidit. Eustathius in Dionysium: Ἐξ αὐτῆς [b] (de Gortyna, Cretæ civitate, sermo est) ἦν Ἐπιμενίδης, ὁ ποιήσας δι' ἐπῶν καθαρμούς. Celebrat & Suidas, qui scripsisse ait μυστήρια [c], καὶ καθαρμοὺς, καὶ ἄλλα αἰνιγματώδη. Imò & Telchiniacæ historiæ auctor quibusdam credebatur. Ostendit hoc iste Athenæi locus lib. VII: Ὁ μὲν [d] τὴν Τελχινιακὴν ἱστορίαν συνθεὶς, εἴτ' Ἐπιμενίδης ἐστὶν ὁ Κρὴς, ἢ Τηλεκλείδης, εἴτ' ἄλλος τὶς, ἱεροὺς φησὶν εἶναι ἰχθύας δελφίνας καὶ πομπίλους. Plura de Epimenide Plato lib. I de Legibus, Maximus Tyrius serm. XXII. & XXVIII, Pausanias in Corinthiacis, Suidas in Epimenides, ac imprimis Laertius in vita ejus. Meminere etiam Aristoteles in IV φυσ. ἀκρ. atque ibi Simplicius, item ex Aristotele Themistius, ex Theopompo Valerius Max. lib. VIII Memorabilium cap. XIII. Plinius lib. VII Nat. Hist. cap. XLVIII, Plutarchus in Solone, Apollonij scholiastes in lib. II & IV, atque alij multi. E junioribus consulendus Lilius Gyraldus in hist. poët. dial. II.

a *Maxima enim partis scripta ad nostra tempora non pervenerunt: aut, si qua ad hanc diem servata sunt, non omnes esse illorū, quibus tribuuntur, existimant. ut sunt illa, quæ Cadmo Milesio, quæque Aristæo Proconnesio, & ejusmodi aliis adscribuntur.*

b *Ex ea oriundus erat Epimenides, qui versibus expiationes scripsit.*

c *Mysteria, & lustrationes, & alia ænigmatica.*

d *Qui Telchiniacam historiam composuit, sive Cretensis Epimenides fuerit, sive Teleclides, sive alius quispiam, sacros pisces vocari docet delphinas, & pompilos.*

Xx Circa

Circa eadem tempora fuit Bion Proconnesius: quippe æqualis Pherecydis Syrij: ut Laertius nos docet in Bione: ubi & addit, duos ejus libros ferri. Cadmo autem Milesio, juniorẽ esse, argumento est illud, quòd historiæ ejus capita seu summaria exscripsit. Clemens Alexandrinus lib. VI Στρωμ. Ὁ a Προκοννήσιος Βίων τοῦ Κάδμου τὰ παλαιοῦ μετέγραψεν κεφαλαιούμενος.

a Bion Proconnesius veteris Cadmi libros quoad capita transscripsit.

Bias Prienensis, unus è septem sapientibus, poëma scripsit de Ionia, teste Laertio. Ex quo etiam scimus, Halyattis tempore vixisse, hoc est circa tempora Pherecydis Syrij & Epimenidis.

Anacharsis quoque Scytha, Solonis æqualis, concessit Athenas Olympiade XLVII, ut Laertius dicit. Qui etiam testatur, præter nongentos versus de re bellica, scripsisse de legibus Scytharum, & de iis, quæ apud Græcos vidisset ad vitæ frugalitatem utilia.

His quoque temporibus floruit Archetimus Syracusanus. Scripsit Thaletis, & aliorum sapientum cum Cypselo congressum, eique se interfuisse dicit, teste Laertio in Thalete. Videtur alius ab Archetimo, Arcadicorum scriptore, de quo lib. III dictum.

Circa Olympiadem L fuit Polyzelus Messenius, historiographus. Nam creditur fuisse pater Ibyci, poëtæ Lyrici, qui eo tempore floruit, quo apud Lydos Crœsus; apud Samios, Polycratis pater imperabat, circa Olymp. LV. Auctor Suidas in Ἴβυκος.

CAP. II.

Aristeæ Proconnesii ætas. In Suidæ loco coniectura. Aristeæ huius Arimaspia fabulis referta; imò, Dionysii iudicio, supposititia. Fabella de anima Aristeæ, quoties vellet, oberrante extra corpus, ac denuò sese ei insinuante. Refelli eos temporum ratione, quibus Aristeas creditur Homeri fuisse magister. Xenophanes Colophonius. Falsò tributam Pythagoræ Samio historiam de Samiorum bello cum Cyro rege. Ne quidem B. Hieronymi ætate Pythagoræ quicquam exstitisse. Quis aureorum

rum

...rum carminum auctor sit. Suidas emendatus. Item correctus scholiastes Euripidis. Acusilaus Argivus. Diagoræ, cognomento Athei, sermones Phrygij. Glaucus Rheginus. An ætate Aristotelis superfuerint Persica Empedoclis.

PAullò hoc junior Aristeas Proconnesius, Democharidis aut Caustrobij filius, fuit. Siquidem γέγονε a κατὰ Κροῖσον καὶ Κῦρον, ut est apud Suidam. Addit autem, floruisse Ὀλυμπιάδι ν b. Sed hoc non bene convenit cum eo, quod dixerat, claruisse tempore Crœsi & Cyri. Nam Cyrus regnare demum in Persia cœpit Olymp. LV. Ac Crœsus, juxta quosdam, eapse Olymp. juxta alios, superiori in Lydia cœpit. Quare censeo scribendum, Ὀλυμπιάδι c νέ. Nempe excidit E propter E sequens. Sequitur enim, ἔγραψε d δ᾽ οὗτος. Vel dicendum Suidam, aut alium, cùm legisset apud nonnullos, Aristeam floruisse Olymp. L. apud alios autem invenisset, claruisse temporibus Crœsi & Cyri: utrumque parùm cautè conjunxisse. Sanè apud Anonymum quoque ἐν Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ ad Olympiadis L annum I legere est: Ἀριστέας e Δημοχάριδος ἢ Καυστροβίου, Προκοννήσιος, ἐποποιός, ὁ τὰ Ἀριμάσπεια καλούμενα ἔπη πεποιηκώς, ἐγνωρίζετο. Ac tum clarescere cœpisse, verisimile est. Sed majus sine dubio nomen ejus fuit Cyri & Crœsi temporibus. Quare nec displiceret apud Suidam, Γέγονε f δ᾽ Ὀλυμπιάδι ν, καὶ κατὰ Κροῖσον καὶ Κῦρον. Aristeas hic καταλογάδην, hoc est oratione solutâ, scripsit Θεογονίαν g, versibus circiter mille. Item carmine composuit historiam Hyperboreorum Arimasporum, quæ libris tribus constabat. Auctor horum quoque Suidas. Historiæ de Arimaspis meminit cùm anonymus ille in Olympiadum descriptione, quem dixi: tum Herodotus lib. IV. item Strabo lib. I. Idem lib. XIII ait, Ἐντεῦθεν h δ᾽ ἐστὶν Ἀριστέας, ὁ ποιητὴς τῶν Ἀριμασπείων καλουμένων ἐπῶν, ἀνὴρ γόης, εἴ τις ἄλλος. Item Tatianus orat. ad gentes: Ἀριστέα i τοῦ Προκοννησίου, τοῦ τὰ Ἀριμάσπεια συγγεγραφότος. Pausanias quoque in Corinthiacis refert ex Aristea hoc, gryphes cum Arimaspis, qui supra Issedones sunt, auri caussâ assiduè pugnare. Ac in Eliacis tradit, potuisse Aristeam de Hyperboreis planè cognoscere ab Issedonibus, ad quos se aliquan-

a *Fuit temporibus Crœsi & Cyri.*
b *Olymp. quinquagesima.*
c *Olymp. quinquagesima quinta.*
d *Edidit enim hic.*
e *Aristeas Democharidis, vel Caustrobij filius, Proconnesius, poëta epicus, auctor carminis, quod Arimaspia vocatur, hoc tempore claruit.*
f *Fuit & Olympiade quinquagesima, ac porrò Crœsi & Cyri temporibus.*
g *Deorum originem.*
h *Proconnesius fuit Aristeas, auctor carminũ, quæ Arimaspia dicuntur, præstigiis nemini secundus.*
i *Aristeæ Proconnesii, qui Arimaspia conscripsit.*

aliquando profectum fuisse, carminibus prodidit. Quin & versus aliquot ex Arimaspiis Aristeæ citant Longinus libro περὶ ὕψους, & Tzetzes Chil. VII. Histor. CXLIV. Meminit ejus quoque Pollux lib. IX cap. V. E Latinis celebrat Gellius lib. IX. cap. IV. cui reponitur inter scriptores miraculorum fabularumque plenos. Et hoc antiquior Plinius sic scribit lib. VII. Nat. Hist. cap. II: *Sed & iuxta eos, qui sunt ad Septentrionem versi, haut procul ab ipso Aquilonis exortu, specuque eius dicto, quem locum Gesclithron* (γῆς κλεῖθρον, ut rectè Turnebus legit, hoc est terræ claustrum) *appellant, produntur Arimaspi, quos diximus uno oculo in fronte mediâ insignes: quibus aßiduè bellum esse circa metalla cum gryphis, ferarum volucri genere, quale vulgò traditur, eruente ex cuniculis aurum, mirâ cupiditate, & feris custodientibus, & Arimaspis rapientibus; multi, sed maximè illustres, Herodotus, & Aristeas Proconnesius scribunt.* Etsi autem tot veterum Aristeæ Arimaspia laudent: minimè tamen genuinum, sed supposititium opus fuisse, sententia erat Dionysij Halicarn. in judicio suo de Thucydide. Fabulantur de hoc Aristea animam ejus corpore, quoties vellet, exîsse, atque idem postea ingressam. Vide Herodotum lib. IV. Apollonium in Hist. Mirab. cap. II. Plinium lib. VII cap. LII. Maximum Tyrium dissert. XXII & XXVIII. Origenem contra Celsum lib. III. Hesychium Illustr. περὶ σοφῶν, Æneam Gazæum in Theophrasto, Tzetzem Chil. II. Hist. L. Satis autem mirari non possum eorum opinionem, qui (ut Strabo auctor est in XIV) Aristeam istum putarunt fuisse magistrum Homeri: quem honorem alij Creophylo tribuere maluerunt. Nam etsi de Homeri ætate (quem non multò antè primam Olympiada vixisse putamus) admodum discrepantes sint veterum sententiæ: tamen extra controversiam illud est, saltem seculo toto Aristeâ fuisse grandiorem. Sed de Aristea satis.

a *Fecit poëma de origine Colophonis, item de migratione in coloniam Eleam, quæ in Italia est.*

Xenophanes Colophonius, qui circa LX Olympiada vixit, præter alia ἐποίησεᵃ Κολοφῶνος κτίσιν, καὶ τὸν εἰς Ἐλέαν τῆς Ἰταλίας μετοικισμὸν: ut est apud Laertium in vita ejus.

b *Quo de bello Cyri & Samiorum Pythagoras Samius historiam scripsit: qui & ait, ipsum (regem Cyrum) eo in bello esse interfectum.*

Eâpse Olympiade, atque eodem Laertio teste, floruit Pythagoras, nobilis ille philosophus Samius. Historiam hic scripsit belli inter Cyrum & Samios gesti; si Cedreno credimus. Ejus verba sunt: Περὶᵇ τοῦ πολέμου Κύρου καὶ Σαμίων Πυθαγόρας ὁ Σάμιος

συνεγράψατο. ὃς καὶ εἶπεν, αὐτὸν ἐκεῖ τεθνάναι εἰς τὸν πόλεμον. Sed omnino fallitur Cedrenus. Siquidem, ut Lucianus *a* ait, ὁ θεσπέσιος *b* Πυθαγόρας μηδὲν αὐτὸς ἡμῖν ἴδιον καταλιπεῖν τῶν αὐτοῦ ἠξίωσεν. Sanè nullum eorum, quæ ei tribuebantur, controversiâ carebat. Unde Josephus lib. I I Antiquitatum Judaicarum: Πυθαγόρου ὁ μὲν οὐδὲν ὁμολογεῖται σύγγραμμα. Itaque cùm B. Hieronymus se Pythagoræ autoritate tueretur: Ruffinus, eum refellens, negabat, quicquam hujus philosophi exstare. Nec aliter se tueri potuit beatus antistes, quàm si diceret, *De dogmatibus, non de libris, locutus sum: quæ potui in Cicerone, Bruto, ac Seneca discere.* Quorundam tamen alia est sententia. Sanè, ut Diogenes Laertius in vita ejus philosophi scribit, Γέγραπται *d* τῷ Πυθαγόρου συγγράμματα τρία, παιδευτικὸν, πολιτικὸν, φυσικόν. Quod autem ad ἔπη χρυσᾶ *e*, etsi Proclus quoque libro I I I in Timæum eorum πατέρα Pythagoram vocet, ea tamen non Pythagoræ erant, sed Pythagorici alicujus: nempe Philolai, vel Lysidis. Unde continuò subjungit Laertius: Τὸ δὲ *f* φερόμενον ὡς Πυθαγόρου Λύσιδός ἐστι τοῦ Ταραντίνου Πυθαγορικοῦ, φυγόντος εἰς Θήβας, καὶ Ἐπαμεινώνδα καθηγησαμένου. Porrò Laertij locum exscripsit Suidas: sed mala manus accessit, quæ eum corrupit. Nam vulgò legitur, Συνέγραψε *g* δὲ ὁ Πυθαγόρας μόνα τρία βιβλία, παιδευτικὸν, πολιτικόν. τὸ δὲ φερόμενον τρίτον, ὡς Πυθαγόρου, Λύσιδός ἐστι τοῦ Ταραντίνου, μαθητοῦ αὐτοῦ γενομένου, καὶ φυγόντος εἰς Θήβας, καὶ καθηγησαμένου Ἐπαμεινώνδα· τινὲς δὲ ἀνατιθέασιν αὐτῷ καὶ τὰ χρυσᾶ ἔπη. Qui locum hunc ita pervertit, non vidit apud Laertium dici, tria verè esse Pythagoræ: cui repugnaret, si tertium Lysidis esset. Non igitur ea Laertij mens fuit: sed hoc voluit, præter tria genuina quoddam esse opus, quod falsò circumferatur Pythagoræ nomine: opus illud non nominat Laertius, quia vel pueris notissimum erat, aurea carmina vulgo tribui Pythagoræ. Is qui interpolavit Suidam contentus est nominare duo opera Pythagoræ: tertium, nempe τὸ φυσικὸν, præterit: sed qualecunque sit, Lysidis esse ait: denique addit, præter duo genuina, & tertium Lysidis, etiam à nonnullis aurea carmina credi Pythagoræ: quasi non hæc ipsa sint, quæ tribus genuinis malè addi Laertius dixerat.

a Lib. de lapsu in salutatione.

b Divinus Pythagoras nullâ doctrinæ suæ partem relinquere ipse literis à se consignatam dignatus est.

c Pythagoræ nihil est, quod certò eius esse constet.

d Tria Pythagoras volumina scripsit, de institutione, de doctrina civili, & de rerũ natura.

e Aurea carmina.

f Quod verò Pythagoræ nomine circumfertur est, Lysidis Tarẽtini, qui Thebas fugit, & Epaminondam instituit.

g Scripsit autem Pythagoras tria volumina, de institutione, de morali doctrina. Tertium verò, quod Pythagoræ nomine circumfertur, est Lysidis Tarentini, discipuli eius, qui Thebas fugit, & Epaminondam docuit. Quidam verò Pythagoræ etiam tribuunt aurea carmina.

Cambyſis æqualis erat Theagenes Rheginus. Anonymus in Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ ad Olymp. LXIII: Θεαγένης a ὁ Ῥηγῖνος χρονογράφος ἤκμαζεν. Atque ea in re anonymo huic Tatianus & Euſebius præiere: ut lib. I dictum. Ubi & actum de aliis, qui vixere tempore Darij Hyſtaſpidæ. Ut ſunt Eugeo Samius, Deiochus Proconneſius, Eudemus Parius, Democles Phygaleus, & Ameleſagoras Chalcedonius: quod nomen corruptum eſt apud Euripidis ſcholiaſtem in initium Alceſtidis: ubi Ἀμελιαγόρας vocatur, ſcripſiſſeque dicitur, Æſculapium eſſe fulmine percuſſum, quia Glaucum revocâſſet in vitam. Μελεσαγόρας ſemel iterumque nominatur Maximo Tyrio ſerm. XXII.

a Theagenes Rheginus, temporum ſcriptor, florebat dictum.

At dubium, utrùm Cyri, & Cambyſis, an potiùs Darij temporibus, floruerit Acuſilaus Argivus. Saltem paullò anteceſſit expeditionem Perſicam, ut libro primo cap. I. oſtenſum ex Fl. Joſepho b. Meminit ejus idem lib. I. Antiquit. Jud. extremo cap. IV. Adhæc Apollodorus lib. II bibliothecæ. Item Strabo lib. X, quo loco ex eo refert, ut ex Vulcano, & Cabirâ, natus ſit Camilus, ex Camilo tres Cabiri, ex Cabiro nymphæ Cabirides. Etiam à Clemente in primo Στρωματέων laudatur Ἀκουσίλαος ὁ Ἀργεῖος τοῖς ἑπτὰ σοφοῖς c. Celebrat quoque eum Apollonij ſcholiaſtes in lib. II. ubi de nomine ejus agit, ex qua quatuor, vel juxta Epimenidem, quinque liberos genuit Phryxus. Idem lib. IV ex eo refert quædam de Endymione. Uti & aliquanto pòſt, de origine Phæacum. Eopſe libro citatur Ἀκουσίλαος ἐν τῷ περὶ γενεαλογιῶν d. Ἀκουσίλαος e ἐν τρίτῃ advocatur Harpocrationi in Ὁμηρίδαι. Meminit & Nicandri interpres in Theriaca. De Cœo, Latonæ parente, auctorem eum laudat Etymologus in Κοῖος. Stylo ſcripſit ſimplici, ac ſine ullis ornamentis: ut dicit Tullius lib. II de Oratore. Commentaria in eum edidit Sabinus ſophiſta, qui ſub Hadriano Cæſ. vixit, teſte Suida.

b Lib. I. contra Apionem.

c Acuſilaus Argivus in ſeptem ſapientibus.

d Acuſilaus libro de genealogus.

e Acuſilaus lib. 3.

Venio ad eos, quos Darij temporibus vixiſſe, ſatis eſt manifeſtum. Talis eſt Diagoras philoſophus. Nam fuit, juxta Euſebium, Olymp. LXXIV, & deinceps. Puto eundem eſſe Diagoram Athenienſem, qui reliquit ſermones Phrygios. Tatianus contra Græcos: Διαγόρας f Ἀθηναῖος ἦν, ἀλλὰ τοῦτον ἐξορχησάμενον τὰ παρ' Ἀθηναίοις μυστήρια, τετιμωρήκατε· καὶ τοῖς Φρυγίοις αὐτοῦ λόγοις ἐντυγχάνοντες, ἡμᾶς μεμισήκατε. Phrygios ſermo-

f Diagoras Athenienſis erat: ſed quod myſteria Athenienſium effutiiſſet, affectum eſſe pœna: cumque Phrygios eius ſermones legatis ipſi, nos odiſtis.

ſermones fuiſſe arbitror hiſtoriam eorum, quæ ad Cybellen, ſive matrem Phrygiam, & ejus ſacra pertinerent: atque ab eo eſſe fine hoc conſcriptam, ut à ſacris illius homines averteret. Vide Suidam in Διαγόρας. Ἄθεον dictum præter Suidam referunt Cicero lib. I. de Nat. Deorum, Lactantius lib. I. de falſa relig. cap. II. & de ira Dei lib. I cap. IX, Theodoretus Therapeut. cap. VI. atque alij plurimi.

Tum quoque fuit Glaucus Rheginus: utpote Democriti æqualis, ut diſcere eſt ex Laertij lib. IX a, qui ex eo narrat, Democritum Pythagoricorum quopiam magiſtro uſum eſſe. Vixit autem Democritus Olymp. LXXVII, ut Thraſylus in eo libro ſcripſit, qui erat de legendis Democriti libris: vel Olymp. LXXX, juxta Apollodorum in Chronicis, ut ex eodem Laertio diſcimus. Sub Glauci Rhegini nomine exſtabat olim liber de poëtis. Sed pleriſque videbatur potiùs eſſe Antiphontis: ut ſcriptum eſt apud Plutarchum in vitis X Rhetorum. Hujus operis mentio quoque fit apud eundem Plutarchum libro de Muſica, ubi liber is vocatur Glauci Itali de poëtis & muſicis antiquis. Nec dubito, quin idem intelligatur ab Laertio in Empedocle, ubi ex hoc quædam de Empedocle, philoſopho inſimul, & poëta, adducit. Item ab Harpocratione in Μουσαῖος, quando inter alios Glaucum de Muſæo ſcripſiſſe ait. Nam quantum Muſæi inter poëtas fuerit nomen, vel ex ſexto Maronis omnes ſciunt.

a *In vita Democriti.*

Empedocles Pythagoræ diſcipulus fuit, ac circa Olymp. LXXXIV vixit: ut auctor eſt Laertius. Inter alia carmine tractavit Περσικὰ, ſive τὴν τοῦ Ξέρξου διάβασιν b. Sed cùm ea reliquiſſet imperfecta, ſoror, aut filia, combuſſit: quemadmodum ex Hieronymo tradit Laertius in vita ejus. Sed ſi combuſta iſthæc fuere: quomodo meminiſſe eorum poteſt Ariſtoteles? Cujus hæc verba in Problematis Sect. XXI. Problem. XXII. Ὥσπερ c καὶ Ἐμπεδοκλῆς μετήνεγκεν ἐν τοῖς Περσικοῖς εἰπών·

b *Expeditionẽ Xerxis.*

Ἄλφιτον ὕδατι κολλήσας ———

An dicemus, locum eſſe corruptum, legendumque videri, ἐν τοῖς Φυσικοῖς: quod placet doctiſſimo Io. Meurſio d? Sanè ex Φυσικοῖς ejus idem hemiſtichium citat in Μετεωρολ. lib. IV. cap. IV. Alioqui dici poſſet, fuiſſe, qui Perſicorum opus imper-

c *Quomodo & Empedocles retulit in Perſicis, ubi ait, Farra cũ aqua ſocians.*

d *Notis ad Chalcidium.*

imperfectum descripsissent, aut partem meliorem exscripsissent, priusquam flammis traderetur: vel ne flammis quidem absumtum fuisse, sed ita vulgò ab Empedoclis hæredibus fuisse dictitatum, ut describendi copiam honestiùs aliis negarent: at tandem quomodocunque in manus hominum venisse.

CAP. III.

Simonides Ceus. Hecatæi complures. Hecatæi Milesii ætas curatiùs adserta, quàm à Suida, & anonymo Olympiadum scriptore factum erat. Eius scriptoris varia. Emendantur Rufinus presbyter, & Freculphus episcopus. In Flavio Iosepho coniectura. Dionysius Milesius. Hippys Rheginus, Myis compendium. Athenæus & Euripidis scholiastes correcti. Charon Lampsacenus.

AT, tum ante expeditionem Persicam, tum ejus tempore fuit Simonides, Leoprepis filius, Ceus. Nam Olympiade natus LVI, florere cœpit circa Olymp. LXVII, & demum Olymp. LXXVIII obiit, cùm annorum foret LXXXIX. Hic Doricâ dialecto descripsit Cambysis & Darij imperium, & Xerxis prælium navale cùm Græcis, & pugnam ad Artemisium: atque hæc quidem versibus elegiacis. Sed pugnam Salaminiam carmine Lyrico panxit. Alia quoque multa fecit: de quibus Suidam consule, & anonymum ἐν Ολυμπιάδων ἀναγραφῇ ad Olymp. LXII. ann. II. Sed imprimis operæ est videre, quæ de poëta hoc Lilius Gyraldus congessit dialog. IX histor. de poëtis. Ea quid hîc loci ignobili labore reponere attineat, planè non video.

Tum quoque fuit Hecatæus, tertius eorum, quos primos oratione solutâ scripsisse, Strabo [a] autor est. Sed ut de Eretriensi Hecatæo nihil dicam, cujus Plutarchus meminit in Alexandro: ut item Thasium præteream, cujus hexastichon legitur in tertio Ἀνθολογίας: duo præcipuè ab antiquis Hecatæi celebrantur, unus Milesius, alter Abderita. Utriusque meminit Ælianus lib. XI de natura animal. cap. I. Milesium laudat Pausanias in Laconicis, ubi refert, quid de infero cane tradiderit: item

[a] Lib. I.

item in Meſſenicis, ubi, quid de Oechalia ſenſerit, docet. Eundem advocat Apollonij ſcholiaſtes in lib. IV. At Abderitam celebrat Stephanus in Ἐλίξονα & Καρμβύκαι. Mileſius, de quo nunc ſermo eſt nobis, Suidæ vixiſſe dicitur Olymp. LXV. Ac ſimiliter anonymus in Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ ad Olymp. LXV. Ἑκαταῖος [a] Ἡγησάνδρου Μιλήσιος ἱστορικὸς ἐγνωρίζετο. Sed omnino junior aliquanto eſt, ſi diſcipulus eſt Heracliti; quod Laertius ſcribit. Siquidem philoſophus iſte, ut idem Laertius ait, Olymp. floruit LXIX. Et quid opus multis? Res ſatis aperta eſt ex iis, quæ de Hecatæo hoc narrat Herodotus lib. V. Nam bellum dicitur diſſuaſiſſe Ariſtagoræ adverſus Perſas: & eopſe poſtea libro exponitur, quid conſilij Ariſtagoræ dederit. Ac ne alium hunc Hecatæum putes, diſertim vocatur Ἑκαταῖος [b] ὁ Ἡγησάνδρου ὁ λογοποιός. Ac hiſtorias ejus advocat lib. VI. cùm ait, Ἑκαταῖος [c] ὁ Ἡγησάνδρου ἔφησε ἐν τοῖσι λόγοισι λέγων. Idem meminit ejus lib. II. ubi ejus genus adfertur ex Hecatæo ipſo. Vocatur autem Ἑκαταῖος [d] ὁ λογοποιὸς γενεαλογήσας αὐτόν. Videntur, quæ ibi narrat, eſſe ex libris γενεαλογιῶν. Ejus operis librum primum Stephanus adducit in Ἀμφάναι: item in Μελία, & alibi. Secundum nominat Harpocratio in Ἀδελφίζειν: Καὶ [e] Ἑκαταίῳ τῷ Μιλησίῳ ἐν β΄ γενεαλογιῶν. Quartum autem laudat idem Stephanus in Μύγισσοι, Τρεμίλη, aliiſque locis. Etiam Aſiæ deſcriptionem reliquit. Stephanus in Ἄβαρνος: Ἑκαταῖος [f] ὁ Μιλήσιος ἐν Ἀσίας περιηγήσει. Idem opus citat in Γαῦλος. Nec Aſiam tantùm deſcripſit; ſed, puto, etiam Libyam, atque Europam. Nam argumenti ſimilitudo facit, ut idem videatur is, de quo Stephanus in Ἑλένειος: Ἑκαταῖος [g] περιηγήσει Λιβυκῶν. Idem Αἰθάλη: Ἑκαταῖος [h] Εὐρώπη. Atque eadem citatur in Αἰζική, Ἄμπελος, & alibi ſæpe. Europæorum pars erant Æolica, niſi ſeorſum de his egiſſe malis. Stephanus in Ἀμαζόνιον, Ἑκαταῖος [i] ἐν τοῖς Αἰολικοῖς. Idem apud eum legas in Μελήτου κόλπος. Sed fortaſſe alius is Hecatæus fuit. Imò ne illud quidem ſatis erat certum, an περιήγησις [k] Mileſij foret: quia Callimachus in eo libro, qui inſcribebatur Πίναξ παντοδαπῶν συγγραφέων [l], tribuebat alteri Hecatæo, quem appellabat hominem inſularem. Sic enim ſcribit Athenæus lib. II. Ἑκαταῖος [m] ὁ Μιλήσιος ἐν Ἀσίας περιηγήσει, εἰ γνήσιον τοῦ συγγραφέως τὸ βιβλίον. Καλλίμαχος γὰρ αὐτὸ ἀναγράφει νησιώτου. Satis iſtis ex verbis

Y y

a *Hecatæus, Hegeſandri filius, Mileſius hiſtoricus claruit.*

b *Hecatæus, Hegeſandri filius, hiſtoricus.*

c *Hecatæus, Hegeſandri filius, ait in hiſtoriis ſuis.*

d *Hecatæus hiſtoricus ſui ipſius genus referens.*

e *Et Hecatæo Mileſio in ſecundo genealogiarum.*

f *Hecatæus Mileſius in deſcriptione Aſiæ.*

g *Hecatæus in deſcriptione Libyæ.*

h *Hecatæus in Europa.*

i *Hecatæus in Æolicis.*

k *Orbis deſcriptio.*

l *Tabula omnis generis ſcriptorum.*

m *Hecatæus Mileſius in Aſiæ deſcriptione, ſi genuinus eius ſcriptoris is liber eſt: nam Callimachus eum tribuit inſulari.*

verbis liquet, περιήγησιν tribuisse nec Milesio, nec Abderitæ; sed tertio cuidam, homini insulari. Quod si jam olim Hecatæos istos non satis distinxere: quàm id difficile hodie sit, omnes intelligunt. Itaque nec liquet, cujus fuerint historiæ: quas signat Stephanus in Οἴνη, cùm ait, Ἑκαταῖος α ἱστοριῶν πρώτῳ. Ac similiter, cùm Apollonij scholiastes scribit, Ἑκαταῖον ἐν β τῇ πρώτῃ τῶν ἱστοριῶν egisse περὶ Θεσσαλικῆς Ἰτωνίας. Hecatæi, præter eos, quos dixi, scriptores, meminit quoque, è Latinis Solinus cap. XXII, & XLIII, ac Ammianus Marcellinus lib. XXII: è Græcis Diodorus Siculus lib. I. ubi eum, ut & Cadmum, & Hellanicum, aliosque priscos, multum ad fabulas declinare, ait: item Dionysius Halic. περὶ Θουκυδίδου χαρακτῆρος, & Strabo lib. VI. ubi de Inacho fluvio tractat, & lib. VII, ubi ab Hecatæo Milesio traditum ait, barbaros in Peloponneso ante Græcos habitâsse. Et lib. VIII, quo in loco ex eodem scriptore refert, Eleos ab Epeis diversos esse. Et lib. XII, ubi Henetam ait Hecatæo Milesio esse Amisum. Item Plutarchus libro de Iside & Osiride, qui ex eo commemorat, ut reges Ægyptij, quia & ipsi essent sacerdotes, certâ mensurâ biberint ex sacrarum literarum præscripto. Adhæc Julius Pollux lib. I cap. V; qui autor est, Hecatæum non refugisse voces χειρογάστορες c, & χειρώνακτες. Etiam Erotianus meminit in Κυρβασίαν. Et Eustathius in περιηγήσ. Dionys. versum IↃLVIII, ubi ex secundo Arriani libro de expeditione Alexandri, vocatur λογοποιός. Ea autem appellatione signatur historicus, non autem fabulator, etsi multa admodum fabulosa libris suis intexuit, ut ex Pausania etiam, & aliis, cognoscitur. Nec enim aliter λογοποιὸν vocat, quàm lib. V, ubi cum Herodoto conjungit. Hecatæum Jonicè scripsisse, ait Phrynichus, atque inde esse, quòd σκορπίζεται usurpârit pro σκεδάννυται, quomodo Attici loqui malunt. Fortasse tamen & aliqua ex dictis intelligi debent de Hecatæo Abderita, de quo lib. I cap. X agimus, aut etiam νησιώτῃ d, vel alio. Sanè quis non putaret, ab Apollonij scholiaste, quãdo ait, Hecatæum de gentibus Hyperboreis tractâsse, de Milesio, περιηγήσεως auctore, locutum esse: nisi non Milesium, sed Abderitam, de ea gente egisse, clarè diceret Ælianus lib. XI de natura animal. cap. I. Cæterùm corrigi debet Hecatæi nomen apud Rufinum, Josephi interpretem, lib. I. Antiquit.

a *Hecatæus libro primo historiarum.*
b *De Itonia Thessalica.*
c *Artifices qui manu ventri prospiciunt.*
d *Insulari.*

Antiquit. cap. VIII. ubi *Echataus* vocatur: quemadmodum & ibidem *Estius* dicitur, qui est Hestiæus, sive Histiæus. At longè corruptiora etiam nomina ista scriptorum sunt apud Freculphum Lexoviensem, qui duos Chronicorum libros ante annos penè octingentos edidit. In eorum primo cap. XXVI. hæc legas: *Manechon, qui descriptionem fecit AEgyptiorum, & Berosus, qui Chaldaica defloravit, & Mochus, & Aetius, adhac & Hieronymus AEgyptius, qui Phœnicam disposuit, concordant cum eis dictis. Hesiodus quoque, & Agatheus, & Hellanicus, & Acusivavus.* Non operosum est hæc emēdare ei, qui sciat exscripsisse ea ex Rufino, Josephi interprete. Primùm, qui Josepho Μανέθων a, is apud Rufinum vitiosè *Manathon*, apud Freculphum *Manechon*. Qui Josepho Ἑστιαῖος b, is Rufino corruptè *Estius*, Freculpho corruptiùs *Aëtius*. Hieronymus Ægyptius dicitur Josepho scripsisse Φοινικικὰ c. Apud Rufinum legas, *Phœniciam*, apud Freculphum *Phœnicam* disposuisse. Apud Josephum est Ἑκαταῖος. Apud Rufinum perperam est *Echataus*: apud Freculphum ineptiùs etiam est *Agathius*. Apud Josephum est Ἀκουσίλαος d, apud Rufinum *Accusilaus*, apud Freculphum *Acusivavus*. Sed quid fiet loco isti, ubi apud Flavium Josephum est Ἡσίοδος, apud Rufinum *Isidorus*? Nimium quantum hic literarum ductus discrepant. An utrobique vox corrupta ex Ἡλιόδωρος? Sanè hoc & in Ἡσίοδος & in *Isiodorus*, (sic enim apud Rufinum exaratum est) facilè potuit immutari. Et complures Heliodori fuere, qui historiam scripserint. An durius sit statuere, utrumque locum esse corruptum: eoque satius est, si ex Græco Rufinum corrigamus, pro *Isidoro* reponentes *Hesiodus*? Sanè nisi & olim in Rufini codicibus *Hesiodus* fuisset, non hoc nomen, uti apud Josephum, sic hodieque apud Freculphum legeretur, qui non Josephum, sed interpretē, exscripsit: quippe qui hujus verba toto istoc capite reservet. An potiùs apud Josephum scribendum est Ἰσίδωρος? Nec enim Hesiodo locus inter historicos erat. Postremum hoc non displicet. Nam loquitur Josephus de iis, qui veterum meminerint mille annos viventium. Hoc verisimile est fecisse Isidorum Characenum. Nam si ex professo de longævis non scripsit, saltem occasio ei digrediendi de his fuit, quia longævorum exempla in historia sua retulit. Hoc ita esse, cognoscimus ex Luciani Macrobiis,

a *Manethon.*
b *Hestiaus.*
c *Phœnicia.*
d *Acusilaus.*

ubi ex Isidori Characeni historia duo adfert exempla regum longævorum, Artaxerxis Persæ, quem XCIII fuisse annorum ait, cùm à fratre Gosethra obtruncaretur: item Goæsi, qui, cùm Mano apud Arabas regnaret, annorum fuit CXV, ac tandem morbo periit.

Hecatæi Milesij æqualis fuit Dionysius Milesius, ut disertim ait Suidas in Ἑκαταῖος, ac Anonymus ἐν Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ ad Olymp. LXV, cùm de Hecatæo Milesio dixisset, subjungit, Τότε *a* καὶ Διονύσιος ἦν ὁ Μιλήσιος. Sed quod ait, vixisse Olymp. LXV, id minùs commodè dictum. Saltē ulteriùs multò ætate est progressus. Siquidem Darius obiit Olymp. LXXIII. At Dionysius hic scripsit τὰ *b* μετὰ Δαρεῖον ἐν βιβλίοις ε': ut Suidas ait in Διονύσιος. Alia quoque ejus nominat: quæ libro primo cap. II protulimus. Argonautica etiam fecisse, cognoscimus ex Apollonij interprete: qui in librum III citat ejus πρώτον *c* τῶν Ἀργοναυτικῶν: ac in lib. IV similiter legas, Διονύσιος *d* ὁ Μιλήσιος ἐν δευτέρῳ τῶν Ἀργοναυτικῶν. Meminit & hujus scriptoris alibi non semel.

Iisdem temporibus vixit Menecrates Elaita: ut clarè docet Strabo lib. XII: Ἐπαινεῖ *e* δὲ μάλιστα τὴν Ἑκαταίου τοῦ Μιλησίου, καὶ Μενεκράτους τοῦ Ἐλαίτου, τῶν Ξενοκράτους γνωρίμων ἀνδρῶν δόξαν. Utrumque indicat, fuisse discipulum Xenocratis, non illius, qui Platonis discipulus, & in Siciliam proficiscenti itineris comes fuit: sed alîus ἀρχαίου *f* σφόδρα, καὶ συγγενοῦς ἅμα καὶ πολίτου τῷ προειρημένῳ φιλοσόφῳ. Scripsit Menecrates hic Ἑλλησποντιακὴν περίοδον *g*, unde de Halizonibus quiddam refert ibidem Strabo. Eopse postea libro ex Menecrate Elaita, itemque Xantho Lydo refert, Mysos ita dici ab ὀξύῃ arbore, quæ Lydorum linguâ μυσὸς vocatur, ac copiosa crescit juxta Olympum.

Hipys seu Hippys, Ἵπυς ἢ Ἵππυς, Darij & Xerxis temporibus fuit. Hic præterquam quòd parodiam, & choliambum, & alia, invenit, primus etiam res Siculas scripsit, quas postea Myes in compendium redegit. Fuere autem libri rerum Sicularum quinque. Idem condidit Chronica libris V, & κτίσιν, sive Origines Italiæ. Adhæc Ἀργολογικῶν, sive otiosarum orationum libros III, ut vulgò quidem apud Suidam legitur: vel Ἀργολικῶν, ut jam olim legit Gyraldus dialog. X hist. poët. vel etiam ἀστρολογικῶν: quod si placet, apud Arati scholiastem, quo loco

a *Tunc & Dionysius Milesius erat.*
b *Quæ post Darium contigere libris quinque.*
c *Lib. I Argonauticorū.*
d *Dionysius Milesius in secundo Argonauticorum.*
e *Imprimis autem laudat Hecatæi Milesii, & Menecratis Elaitæ opinionem, qui familiariter usi Xenocrate fuere.*
f *Antiqui admodum, & sanguine coniūcti, ac civis, Xenocratis eius, de quo dictum.*
g *Circuitionē Hellespontí.*

loco de Hyadibus Hippiam laudat auctorem, fortè Hippyn legi oportebit. Meminit hujus ſcriptoris Ælianus lib. IX. hiſtoriæ animalium cap. XXXIII. Ex Plutarcho de oraculorum defectu diſcimus, à Phania Ereſio proditum eſſe, Petronem, juxta Hippyn Rheginum, ſtatuiſſe mundos CLXXXIII. De eodem Stephanus in Ἀρκάς: Ἵππυς [a] ὁ Ῥηγῖνος λέγεται πρῶτος καλέσαι προσελήνους τοὺς Ἀρκάδας. At apud Athenæum in I corruptè vocatur Ἱππίας ὁ Ῥηγῖνος. Etiam apud Euripidis ſcholiaſtem in Medeam, ubi vulgò editum, Περὶ δὲ τῆς [b] εἰς Κόρινθον μετοικήσεως, Ἱππεὺς ἐκτίθεται, καὶ Ἑλλάνικος: legendum puto Ἵππυς. Fortaſſe & idem eſt Ἵππων ὁ Ῥηγῖνος, Antigono Caryſtio memoratus, de quo diximus lib. III.

Charon quoque Lampſacenus Xerxi æqualis erat. Anonymus ἐν Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ ad Olymp. LXXV: Χάρων [c] Λαμψακηνὸς υἱὸς Πυθοκλέους ἱστορικὸς ἐγνωρίζετο. Nec antiquior eſſe poteſt, cùm Perſica, hoc eſt bellum, quod Darius & Xerxes cum Græcis geſſere, ſcripto ſignârit: ut ex Suida conſtat. Itaque paullò antiquiorem fuiſſe Herodoto, etiam Tertullianus commemorat libro de anima cap. XLVI. Quod autem Apollonij Rhodij æqualem facit Gyraldus: id refellimus lib. I. cap. XVI. Ex Perſicorum opere fuit, quod Ælianus narrat lib. I. Var. Hiſt. cap. XV. circa Athon viſas eſſe columbas, cùm ibi triremes Perſarum perirent. Athenæus etiam citat eum ἐν Ὥροις [d], atque ab eo proditum ait, ſuâ quoque ætate apud Lacedæmonios monſtrari ſolere pateram, quam Jupiter Alcmenæ donâſſet, cùm ſe in faciem vertiſſet Amphitryonis. Meminit hujus quoque ſcriptoris Plutarchus libro de Virtutibus mulierum, & Apollonij ſcholiaſtes in ſecundum Ἀργοναυτ.

[a] *Hippys Rheginus dicitur primus Arcadas vocaſſe antelunes.*

[b] *Vt Medea Corinthum profecta ſit, exponit Hippeus & Hellanicus.*

[c] *Charon Lampſacenus, Pythoclis filius, hiſtoricus claruit.*

[d] *Libro de limitibus.*

CAP. IV.

Pherecydes Syrius theologus. Euſtathij locus corrigitur. Primus Pherecydes iſte ſolutâ oratione memoriam ſui poſteris reliquit. Pherecydes Athenienſis, hiſtoricus. Eius ætas, libri, & mortis genus. Fusè excutitur, rectène Suidas Pherecydem Lerium diſtinguat ab Athenienſi. De Luciani loco coniectura. Tzetzes emendatur.

 Phere-

PHerecydem historicum Herodoto antiquiorem esse, satis convenit: sed quanto vetustior sit, non æquè apertum est. Nam veteres ipsi non satis hanc rem explicant: imò aliqui planè confundunt Pherecydem historicum, cum Pherecyde physico, & theologo. Posterior hic fuit è Syro, Cycladum unâ: quemadmodum testantur, Strabo lib. x, Appuleius lib. II Floridorum, Hesychius Illustris, & Suidas, uterque in Φερεκύδης, item Eustathius in Odyss. O a, his verbis: Φησὶ b γοῦν ὁ γεωγράφος (Strabonem signat) ὅτι ἡ Σῦρος, μηκύνει τὴν πρώτην συλλαβήν. ἣν Συρίαν λέγει ὁ ποιητής· ἐξ ἧς Φερεκύδης ὁ Βαβυλώνιος. Sed quomodo Babylonius hîc dicitur, si Syrius erat? Omnino locus est corruptus, scribendumque ex Strabonis decimo, ἐξ c ἧς Φερεκύδης ὁ Βάβυος ἦν. Etiam apud Suidam, ubi vulgò Φερεκύδης Βάβιος Σύριος, malim ὁ Βάβυος. Uti & apud Anonymum ἐν Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ ad Olymp. XLV. Sanè υἱὸν Βάδυος vocat Laertius, idque ex Androne Ephesio. Pherecydes hic à Strabone signatur in primo, cùm ait, Cadmum, Pherecydem, & Hecatæum, primos oratione solutâ scripsisse: quod quomodo intelligi debeat, pleniùs ibidem explicatur. Et sanè Porphyrius etiam, Suida teste, Pherecyden illum statuebat ἀρχηγὸν ξυγγραφῆς d, neque alterum ejus nominis quemquam antiquiorem agnoscebat. Similiter è Latinis Appuleius in Floridis: *Quin etiam Pherecydes Syro ex insula oriundus, qui primus, versuum nexu repudiato, conscribere ausus est passivis verbis, soluto locutu, liberâ oratione.* Nec aliter Isidorus lib. I Orig. cap. XXXVII, vel Anonymus ἐν ἀναγραφῇ Ὀλυμπιάδων ad Olymp. XLV. ubi legas: Φερεκύδης e Βάβιος Σύριος ἐτέχθη, ὃν πρῶτον συγγραφὴν ἐξενεγκεῖν πεζῷ λόγῳ τινὲς ἱστοροῦσιν. Atque hinc etiam non difficilis est conjectatio, quando floruerit. Nempe vixit regnante Servio Tullio. Tullius Cicero I Tuscul. Quæst. *Pherecydes Syrus primùm dixit, animos hominum esse sempiternos. antiquus sanè. fuit enim meo regnante gentili.* Ubi gentilem suum Servium Tullium appellat. Etiam ætatem inde cognoscimus, quòd magister fuit Pythagoræ: ut ibidem Cicero ait. item Appuleius lib. II Florid. Jamblichus de vita ejus Lactantius lib. VII. cap. VIII. Eustathius f in Odyss. O. atque alij. Item quòd Thaletis Milesij præceptor erat, ut Tzetzes ait Chil. II Hist. LV. ubi & vixisse dicitur temporibus prædivitis Crœsi,

a *Pag. 1787. edit. Rom.*

b *Ait geographus, Syros habere priorē porrectam. pro quo Syria dicit poëta: unde erat Pherecydes Babylonius.*

c *Ex qua erat Pherecydes, Babyos filius.*

d *Auctorem orationis solutæ.*

e *Pherecydes, Babyis filius, Syrus, nascitur, quem primū solutā oratione scripsisse quidam narrant.*

f *Pag. 1786 edit. Rom.*

Crœsi, primusque invenisse eclipses, ac periodos Lunæ. Quin & epistola ejus ad Thaletem à Laertio refertur. Qui & ipse auctor est, vixisse circa Olymp. LIX; non LXIX, ut est apud interpretem. Primus omnium de natura, & de Diis scripsit, ut ex Theopompo idem Laertius refert. Constabat autem Θεογονία ejus libris decem. Iis deorum ortum & successionem complectebatur: ut est apud Suidam. Morbo obiit pediculari: ut testantur, Aristoteles extremo lib. V. de histor. Animalium, Heraclides lib. de Rebuspublicis, Plutarchus in Sylla, Appuleius lib. II Florid. Ælianus lib. IV Var. Hist. cap. XVIII, & lib. V. cap. II, Pausanias in Atticis, Malchus sive Porphyrius, item Jamblichus, uterque in vita Pythagoræ. Plura de eo apud Laertium vide in vita ejus. Accedo ad alterum Pherecydem, historicum, qui Atheniensis erat. Meminit ejus Germanicus in Aratea, quo loco agit de Tauro: *Hyades Pherecydes Athenæus nutrices Liberi dicit, quæ Dodonides nymphæ vocantur.* Et in Pleiadibus: *Dicit Pherecydes Athenæus, septem sorores fuisse, Lycurgi filias, ex Naxo insula: pro eo, quòd Liberum educaverunt, à Iove inter sidera sunt relatæ.* At aliis aliquot locis patriam omittit. Ut & Hyginus facit in poëtico Astronomico. Admodum autem antiquum esse, ostendit Dionysius Halicarnass. lib. I Antiqu. Rom. Ubi inquit, ἄνδρα ᵃ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων Φερεκύδην τῶν Ἀθηναίων γενεαλόγων οὐδενὸς δεύτερον. Ex ejus historiarum primo de genere Miltiadis fragmentum citat Marcellinus in vita Thucydidis. Quod ad ætatem, vixit Darij Hystaspidæ temporibus. Aliter tamen Eusebius. Nam eâ vixisse ætate dicit, quâ Thales, ac Pythagoras. Sed omnino Pherecydem Syrium cum Atheniensi confundit. Multò enim Pherecydes historicus Syrio illo junior fuit. Quod cùm negari non posset, duos Eusebius Pherecydas posuit, quorum uterque esset historicus. Hunc Eusebij errorem etiam Scaliger observavit ad annum Chronici Eusebiani MCCCCLXXVIII. Nec difficile est videre, quid imposuerit Eusebio. Nam cùm legisset, & Pherecydem Lerium historicum fuisse, & vixisse puero Socrate: planè existimavit, duos Pherecydas historiam ante bellum Peloponnesiacum scripsisse. Sanè & Anonymus, ἐν Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ, idque sine dubio ex antiquis χρονογράφοις, scribit ad Olymp. LXXIV. Φερεκύδης ᵇ Λέριος ἱστορικὸς ἤκμαζεν. Iccirco & Suidas

a *Scriptorem antiquum, Pherecydem Atheniensem, nulli secundũ in texendis genealogiis.*

b *Pherecydes Lerius historicus florebat.*

duos

duos facit Pherecydas historicos: quorum uterque Herodoto sit antiquior. Unum vocat Atheniensem, alterum Lerium. Atheniensem illum collegisse Orphei scripta dicit, ac scripsisse Αὐτόχθονας a, quod opus decem libris Atticæ antiquitates complectebatur. Meminit operis ejus etiam Etymologus in Βοηδρομιών. Atque inde esse videtur, quod de Thesei voto, cùm in Cretam ad Minotaurum duceretur, ex Pherecyde citat Macrobius lib. I. Saturn. cap. XVII. Lerium autem scripsisse idem Suidas ait de Lero, de Iphigenia, de Bacchi festis, & alia. Ætate idem duos hos distinguit. Nam Lerium natum putat paullò ante Olymp. LXXV. At Atheniensem ait antiquiorem credi ipso Pherecyde Syrio, quem natū dicit circa Olymp. XLV. Satis cum istis conveniunt, quæ Eusebius prodit. Nam qui natus erat circa Olymp. XLV, florere potuit Olympiadis LXII anno II, ad quem Pherecydem, historicum primum, refert Eusebius. Quique natus paullò erat ante Olymp. LXXV, hic potuit innotuisse Olympiadis LXXXI anno I, ad quem Eusebius ista verba annotavit, *Pherecydes secundus historiarum scriptor agnoscitur.* Aliorum igitur errorem secutus est Eusebius, cùm duos faceret Pherecydas historicos, ac alterum eorum referret ad Pythagoræ ætatem, quâ & Pherecydem Syrium vixisse constat. Nam, ut diximus, duo quidem Pherecydæ ante Herodotum vixere: sed solùm alter eorum, junior nempe, historicus fuit. Illi autem duo, quos Suidas agnoscit, puta Atheniensis, & Lerius, sunt unus idemque Pherecydes. Hoc, ne temere dixisse videamur, argumentis firmandum nobis. Ac illud primò considerandum, quod antiquus, & eruditissimus scriptor Eratosthenes, duos tantum Pherecydas agnovit, Laertio teste: unum Syrium, θεολόγον; alterum Atheniensem, τὸν φυσιολόγον: Lerium ab Atheniensi diversum nullum agnoscit. Quis autem persuadere sibi possit, tantum virum, tam antiquum scriptorem (sub Ptolomæo enim Euergete floruit) non novisse eos, qui primi historiam solutâ oratione scripsissent? Accedit alterum, quòd veteres unum tantùm historicum Pherecydem laudant: quem Atheniensem appellant. Sanè Laertius, ubi omnes ejus nominis scriptores recenset, tamen duos quidem ait Syrios ab Androne Ephesio tradi, unum astrologum, alterum theologum: sed unum tamen hunc quoque histori-

a *Indigenas, &c, ut ita dicam, Atticos Aborigines.*

historicum agnovisse, Atheniensem γενεαλόγον, disertim dicit. Etiam gravissimus & doctissimus Strabo duos solùm nominat. Sic enim scribit libro x: Σύρος ἃ δ' ἐπὶ μηκύνουσι τὴν πρώτην συλλαβὴν, ἐξ ἧς Φερεκύδης, ὁ Βάβυος ἦν· νεώτερος δ' ἐστὶν ὁ Ἀθηναῖος ἐκείνου. Superest, ut ostendam, quid alios impulerit, ut duos facerent Pherecydas historicos; quorum unus Lerius, alter Atheniensis, diceretur. Athenienses, ut omnium disciplinarum inventores haberi volebant, ita non facilè patiebantur, hanc laudem alterius gentis civi attribui, quòd primus solutâ oratione scripsisset. Ergo incolis Syriis Pherecyde suo gloriantibus, Athenienses vicissim objectabant, Pherecydem τὸν γενεαλόγον, quem Syrio antiquiorem esse dicebant: falsò illi quidem, ut Strabo fatetur, & Porphyrius etiam agnovit; qui, ut est apud Suidam, nullum ejus nominis scriptorem Syrio esse antiquiorem contendebat: sed tamen caussa non deerat, cur aliis hoc persuasum esse cuperent Athenienses. Nam inventæ historiæ laudem, ut dixi, Athenienses sibi vindicabant. Cui altera etiam caussa accessit, quia iste γενεαλόγος libris decem, ut jam retuli, exposuerat τὰς Ἀττικὰς ἀρχαιολογίας b, iisque libris Athenienses esse αὐτόχθονας c ostenderat, atque inde hoc etiam libris nomen fecerat. At quis non videt, multum adeò ad Atticæ gentis gloriam pertinuisse, ut scriptor ille, quàm antiquissimus, ipsoque Syrio vetustior, haberetur? Quod autem idem, & Lerius, & Atheniensis diceretur, mirum videri non debet, cùm simile aliis multis usu venerit. Sic Dionysius, cognomento Thrax, patriâ erat Alexandrinus, & tamen Rhodius vulgò dictus: ut testatur Strabo lib. XIV. Quis istius ignarus, non tres inde Dionysios faceret? Thracem unum, alterum Alexandrinum, tertium Rhodium. Similiterque Apollonius, qui Argonautica scripsit, Alexandrinus patriâ fuit; sed Rhodius est vocatus, quia Rhodi viveret; ut ibidem dicitur à Strabone. Appion quoque, cum ex Oasi urbe esset, tamen Alexandrinus vocabatur, quia habitaret Alexandriæ, & jus ejus civitatis haberet. Et possemus multa alia ejus generis exempla adferre. Quid si igitur simile contigerit Pherecydi historico, ut Lerius diceretur, quia esset in Lero insula natus; Atheniensis verò creditus sit, quia apud hos viveret? Et sanè, nisi Pherecydes Atheniensis, vel in Lero natus fuisset, vel saltem genus inde duxisset:

a *Syrus verò, quando prior syllaba est porrecta, est insula ea, in qua natus Pherecydes, Babyis filius. Eo autem posterior est Pherecydes ille Atheniensis.*

b *Antiquitates Atticas.*

c *Indigenas.*

duxiſſet: non, puto, honore eo dignatus eſſet obſcuram inſulam, ut de hac ſolâ librum conderet. Nunc quia & hîc natus, & illic honeſtè habitus eſſet, utriſque, & Athenienſibus, & Leriis ſuis, gratum ſe voluit præſtare. Nec dubium, quin ob nobile Atticarum antiquitatum opus magno apud Athenienſes fuerit in honore. Iſta igitur fecerint, ut Athenienſis paſſim diceretur. Sic igitur concludimus, ut Andron Epheſius ex uno Pherecyde Syrio, qui & theologus, & aſtrologus eſſet, malè, etiam Eratoſthenis judicio, duos fecit Syrios, unum theologum, aſtrologum alterum: ita alios, ex Pherecyde hiſtorico, qui & de Lero, & de Athenienſibus ſcripſerat, falsò duos fabricâſſe, Lerium unum, alterum Athenienſem. Propter iſta ſemper Pherecydem Athenienſem intelligimus, quoties Pherecydis hiſtoriæ advocantur; ut apud Ciceronem lib. II de Orat. qui ſimplici uſum ſtylo ait; & Macrobium lib. V Satur. cap. XXI. & ſcholiaſtem Euripidis in initium Alceſtidis; ac Apollonij interpretem, qui decimi & duodecimi meminit Pherecydis hiſtoriarum libri; item Origenem, cùm lib. I contra Celſum advocat Φερεκύδου τὴν γραφὴν, quod interpres Gelenius *Pherecydis historiam* vertit; & apud Pollucem, Stephanum, Etymologum, atque alios tam multos, ut ad eos enumerandos face & viatico opus eſſe videatur. Mirari autem ſubit, Lucianum, libello de Macrobiis, ubi diſtinctè primum de longævis philoſophis, exinde de hiſtoricis longævis tractat, Pherecydem Syrum inter hiſtoricos referre. Sanè Pherecydem hiſtoricum veteres quidem, nunc Lerium, nunc Athenienſem, vocant: ſed Syrium, vel Syrum nemo. Quare ſi loquitur de Syrio, inter hiſtoricos erat numerandus: ſin de hiſtorico agit, Syrus nominari non potuit. An dicemus, Syrum origine fuiſſe: ſed habitâſſe in Lero, atque Athenis? Sanè hoc ſi eſt, nihil mirum, ſi conterraneum ſuæ genti vindicet Syrus ipſe Lucianus. Et profectò apud Tzetzem quoque Chil. II. Hiſtor. LV legas, Ἀσσυρίου ᵃ μαθητὴς ὑπάρχων Φερεκύδης. Sed, ut puto, corruptè. Omnino enim τοῦ Συρίου ſcripſiſſe videtur. Nempe ut apud Euſtathium ex ὁ Βάβυλος ἦν factum Βαβυλώνιος: ita apud Tzetzem ex ὁ Σύριος factum Ἀσσύριος, unde opinio orta, Babylonium vel Aſſyrium fuiſſe.

a *Aſſyrij qui diſcipulus erat Pherecydis.*

CAP.

CAP. V.

Hellanici duo, Lesbius unus, alter Milesius. Lesbij scripta. In Fulgentio Planciade coniectura. Damastes Sigeensis. Xanthus Lydus. De ætate Dionysii, qui Scytobrachion nuncupatus.

QVemadmodum autem duo Pherecydæ, ita & Hellanici duo fuerunt: unus Mitylenæus, qui annos vixit LXXXV, ut in Macrobiis testatur Lucianus: alter autem Milesius. Prior annis duodecim Herodoto grandior fuit: alterius ætas non satis cognita est. Junior hic, Suida teste, scripsit περίοδον a γῆς, καὶ ἱστορίας. Nec propterea censet, omnes historias Hellanici nomine citatas, Milesij esse: quando mox alterum vocat Μιτυληναῖον ἱστορικόν. Quare, ut etiam lib. I. cap. I dicebamus, ubi patriæ nomen haut additur, difficile omnino dictu est, quæ historiæ Hellanici Mitylenæi sint, quæ contrà Milesij. Quamquam cùm Suidas ἁπλῶς dicat, Milesium scripsisse ἱστορίας, videri possit ἁπλῶς fuisse is operis titulus. Sanè Athenæus extremo lib. IX, ubi sermo est de puero, quem Hercules talitro interfecerat, in hunc modum loquitur, Ἑλλάνικος b ἐν ταῖς ἱστορίαις Ἀρχίαν φησὶ καλεῖσθαι, δι᾽ ὃν καὶ ἐξεχώρησε Καλυδῶνος. Quod si iccirco Hellanicum Milesium intelligi placet; idem Hellanicus Phoronidos fuerit auctor. Nam continuò sequitur: Ἐν c δὲ τῷ δευτέρῳ τῆς Φορωνίδος Χέριαν αὐτὸν ὀνομάζει. Sed hoc falsum est. Nam Dionysius Halicarnass. lib. I Rom. Antiq. Phoronidos auctorem disertim vocat Ἑλλάνικον τὸν Λέσβιον. Ibidem ex Phoronidis opere illustrem hunc locum citat: Τοῦ Πελασγοῦ τοῦ βασιλέως αὐτῶν, καὶ Μενίππης τῆς Πηνειοῦ, ἐγένετο Φράστωρ· τοῦ δὲ, Ἀμύντωρ· τοῦ δὲ, Νάνας. ἐπὶ τούτου βασιλεύοντος, οἱ Πελασγοὶ ὑφ᾽ Ἑλλήνων ἀνέστησαν, καὶ ἐπὶ Σπινῆτι ποταμῷ ἐν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ τὰς νῆας καταλιπόντες, Κρότωνα πόλιν ἐν μεσογείῳ εἷλον· καὶ ἐντεῦθεν ὁρμώμενοι τὴν νῦν καλουμένην Τυρρηνίαν ἔκτισαν. *Pelasgi regis eorum* (qui Pelasgi dicuntur) *& Menippes filiæ Penei, Phrastor fuit filius; huius verò Amyntor; huius deinceps Teutamides; & huius Nanas. hoc regnante Pelasgi ab iis, qui Hellenes dicebantur,*

a *Ambitum terræ, & historias.*

b *Hellanicus in historiis Archiam vocatum ait, eamque ob eadem heros Calydone excessit.*

c *Idem in secundo Phoronidis libro eum Cheriam appellat.*

expulsi sunt: relictisque ad Spinetem fluvium in Ionio sinu navibus, Crotonem ceperunt, urbem mediterraneam: eâque belli sede usi, constituerunt quam nunc vocant Tyrrheniam. Meminit idem Dionysius disertim Hellanici Lesbij eopse in libro duobus in locis. Semel quidem, quando ex eo narrat, ut vetusti Italiæ incolæ, cùm se Pelasgorum & Aborigenum populo fore bello impares viderent, Italiâ cesserint, inque Sicaniam, duce Siculo, rege suo (unde insula postea Siciliæ nomen accepit) trajecerint, tertiâ ante bellum Troianum ætate. Iterum id facit, ubi de Italiæ nomine agit. Mitylenæum quoque intelligere, judicio meo, convenit, cùm Ἑλλάνικος a ἐν τοῖς Τρωικοῖς citatur ab eodem Dionysio lib. I, ubi præ illis, quæ alij de Æneæ fugâ memoriæ prodiderunt, fide imprimis dignâ videri scribit, quæ Hellanicus de iis tradidit in Troicis. Eam narrationem, quia præclara planè est, hoc loco repeteremus, nisi esset longior. Quare apud Dionysium legi malumus. Eo autem adducor, ut ibi Mitylenæum intelligam, quòd cùm historiam illam ex Hellanico attulisset Dionysius, subjungat, eum esse τῶν παλαιῶν συγγραφέων b. Et alium si signâsset ab eo, cujus antè meminerat, cognomento distinxisset. Ἑλλάνικον c ἐν πρώτῃ Τρωικῶν citat & Harpocratio in Κειθωτλώ. Quod si Lesbius ille Troicorum auctor fuit: neque dubium erit, quin idem designetur à Strabone lib. XIII, ubi Hellanicum ait, ut Iliensium gratiam, more suo, captet, affirmare, muros Ilij, quos alij uno ore dicunt multò post excidium Ilij exstructos fuisse, eosdem esse ac antiquos. Meminere verò & Troicorum Hellanici alij non pauci. Atque eos inter Stephanus in Φοίτιον. Sed numerum non addit. At primum ejus operis laudat in Βατίεια. Secundum puto signari in Ἀγάμεια: etsi Τρωικῶν nomen ibi desideretur. Eidem Atticam historicam tribuo; quia Thucydides ipse scriptorem ejus inter antiquos historicos reponat. Ubi & judicium de eo volumine fert. Sanè inter alia inquit: Τούτων d δὲ, ὧνπερ καὶ ἥψατο ἐν τῇ Ἀττικῇ ξυγγραφῇ Ἑλλάνικος, βραχέως τε καὶ τοῖς χρόνοις οὐκ ἀκριβῶς ἐπεμνήσθη. Ejus operis mentionem quoque facit Justinus Martyr parænesi ad Græcos: Καὶ e οἱ τὰ Ἀθηναίων ἱστοροῦντες, Ἑλλάνικός τε, καὶ Φιλόχορος. Adhæc meminit Harpocratio in Ἐρυθραῖοι. Idem in Ἀλόπη citat eum f ἐν δευτέρᾳ Ἀτθίδος. Celebrantur & Ægyptiaca ejus. Athenæus lib. XI:

Ἑλλά-

- a *Hellanicus in Troicis.*
- b *Unum ex antiquis scriptoribus.*
- c *Hellanicum in primo Troicorum.*
- d *Ex horum autem (veterum historicorum) numero est & Hellanicus, qui in Attica historia hæc attigit, & breviter, & temporibus non accuratè distinctis.*
- e *Quique Atheniensium gesta prodiderunt, Hellanicus & Philochorus.*
- f *In secundo rerum Atticarum libro.*

Ἑλλάνικος [a] ἐν Αἰγυπτιακοῖς οὕτως γράφει. Meminit & Arrianus lib. II Dissertationum Epicteti : atque ex eo Gellius lib. I. Noctium Attic. cap. II. Et verisimile satis est, eo ex opere esse, quod Plutarchus libro de Iside & Osiride tradit, ab Hellanico Hysirin pro Osiride positum esse. Imò neque illud à vero abludit, operis hujus vel partem, vel appendicem, fuisse Ἀνάβασιν εἰς Ἄμμωνος [b] eidem memoratam Athenæo. Adhæc Περσικῶν α' citat Stephanus in Ἀρταία, & Χαλδαῖοι. Item Σκυθικὰ in Ἀμάδοκοι, & Ἀμύργον. Item περὶ Λυδίας [c] in Ἀζειῶται. Et [d] Λεσβιακῶν α' in Μαλόεις. Λεσβιακῶν β' [e] in Νάπη. Κυπριακὰ in Καρπασία. Apollonij etiam scholiastes crebrò Hellanici mentionem facit : ac primo quidem libro citat ἐν [f] τῷ περὶ Ἀρκαδίας. Hellanici Asopis citatur à Marcellino in vita Thucydidis. Ejusdem fuere κτίσεις ἐθνῶν καὶ πόλεων : hoc est, *libri de origine gentium, & urbium conditoribus.* Ita enim loqui malo, quàm ut gentes ac regiones condi dicam; etsi non ignorem apud Hieronymum in Chronico Eusebiano legi : *Bithynia condita à Phœnice.* Quòd Græcè esset ἐκτίσθη. Ejus Hellanici operis, quod proximè dixi, mentionem faciunt Athenæus in x, & Stephanus in Χαειμᾶται. Ac censeo inde depromtum esse, quod scholiastes Apollonij lib. I. de Larissæ origine refert. Scriptæ ab eodem ἐθνῶν ὀνομασίαι [g] : quarum apud Athenæum mentio fit in undecimo. Item νόμιμα [h] βαρβαρικὰ, quæ Hellanico tribuit Etymologus in Ζάμολξις, ubi & quædam eo ex opere de Zamolxide refert. Præterea Hellanicum ἐν ἐμμέτροις Καρνεονίκαις testem advocat Athenæus lib. XIV. Item ἐν [i] πρώτῳ Δευκαλιωνείας citat lib. x. Ut & Stephanus facit in Ἀγάθεια, Ἄσπενδος, & Θηγώνιον, & Apollonij scholiastes in lib. III. Denique & Ἱερέων [k] libros scripsit. Quorum primum laudat Stephanus in Νισαία, & Σίπυλος : secundum in Φρίκιον, Χαιρώνεια, & Χαλκὶς : tertium in Χαονία. Apud Fulgentium quoque lib. I Mytholog. citatur Hellanicus in Διὸς πολυλυχία : atque inde refertur, Junonem ab Jove vinctam catenis aureis, & degravatam incudibus ferreis. Sed pro Διὸς πολυλυχία fortean legendum πολυλοκία [l], seu πολυτεκνία. Præter dicta autem loca etiam alia longè plurima occurrunt, quibus Hellanici mentio fiat. Consulatur Cicero lib. II de Oratore: Diodorus Siculus lib. I, ubi jungit cum Cadmo & Hecatæo, multa-

a *Hellanicus in Ægyptiacis ita scribit.*
b *Profectione ad templum Iovis Ammonis.*
c *De Lydia.*
d *Lib. I. Lesbiacorum.*
e *Lib. 2. Lesbiacorum.*
f *Libro de Arcadia.*
g *Gentium appellationes.*
h *Leges barbaricas.*
i *Libro primo de Deucalione.*
k *De sacris.*
l *Multis liberis.*

multaque hos fabulosa scripsisse ait: Dionysius libro περὶ τοῦ Θουκυδίδου χαρακτῆρος: Strabo lib. I. VIII. IX. X. XI. Valerius Max. lib. VIII cap. XIII. & Plinius lib. VII cap. XLVI. Uterque ex eo refert, in Ætolia quosdam Epiorum gentis annos explere ducentos. Item Pausanias in Corinthiacis gemino loco, Cephalæon apud Eusebium lib. I. χρονικῶν a. Adhæc Photius in bibl. cod. CLXXVI, ubi de Theopompo agit, atque alij.

Hellanico Milesio æqualis erat Damastes Sigeensis historicus: cujus meminere Dionysius lib. I. Antiquit. Strabo lib. XIV, Valerius Max. lib. VIII Memorab. cap. XIII, Plinius in indice lib. IV. ubi corruptè in quibusdam libris est *Damascenus*: item indice lib. V. VI. VII. adhæc idem libro VII. cap. XLVIII, Plutarchus in Camillo, Stephanus in Ὑπερβόρειοι.

Tum quoque fuit Xenomedes Chius: ut dictum lib I cap. II. Item Xanthus historicus. Is patriâ Lydus fuit, teste Stephano in Ἀσκαλὼν, & Λόκοζος. Ac propterea inter scriptores, quos Asia nobis dedit, una cum Hecatæo, Herodoto, Theopompo, & Ephoro, reponitur à Solino cap. XLIII. Scripsit Lydiaca. Strabo lib. XII. Ὁ b τὰ Λύδια συγγράψας Ξάνθος, διηγούμενος οἵας μεταβολαὶ κατέσχον πολλάκις τὴν χώραν ταύτην. Secundùm Lydiacorum Xanthi citat Stephanus in Ἀρδύνιον, & Στερίγωλα: quartum in Ἀσκαλὼν, Ἀστερία, & Ἀστελέβη. Meminit & ejus operis Parthenius in Eroticis cap. XXXIII, & Hephæstio in Enchiridio. Nec aliud signat Plinius lib. XXIII. cap. II. ubi *Xanthus historiarum auctor in prima earum citatur.* Sed ut Cadmi Milesij, Aristeæ Proconnesij, & aliquot aliorum ex antiquis illis scriptoribus; ita etiam Xanthi hujus historia suppositia credebatur. Athenæus lib. XII: Ἱστορεῖ c Ξάνθος ὁ Λυδὸς, ἢ ὁ εἰς αὐτὸν τὰς ἀναφερομένας ἱστορίας συγγεγραφὼς Διονύσιος ὁ Σκυτοβραχίων, ὡς Ἀρτέμων φησὶν ὁ Κασσανδρεὺς ἐν τῷ περὶ ἀναγωγῆς βιβλίων. Dionysius iste Σκυτοβραχίων d, qui & Σκυτεὺς e dicebatur, Suida teste, vixisse à nonnullis creditus paullò ante tempora Ciceronis, & Cæsaris. Tranquillus in illustribus grammaticis: *Marcus Antonius Gnipho institutus Alexandriæ, ut aliqui tradunt, in contubernio Dionysii Scythobrachionis: quod equidem non temere crediderim; cùm temporum ratio vix congruat.* Negat Suetonius, consentaneum vero esse, quod ajunt, Gniphonem, Ciceronis & Cæsaris æqualem, in contubernio vixisse Diony-

a *Pag. 30. Thes. Temp.*

b *Is qui res Lydias conscripsit, Xanthus, exponens cuiusmodi mutationes sæpe ea in regione sint facta.*

c *Refert Xanthus Lydus, sive is, qui ei tributas historias conscripsit, Dionysius Scytobrachion, ut ait Artemo Cassandreus opere, quo ad auctores genuinos libri referuntur.*

d *Coriaceum habens brachium, vel potius brachium debile in corio gestans.*

e *Sutor.*

Dionyſij Scythobrachionis. Nempe antiquiorem putavit Dionyſium iſtum, quàm ut cum eo vixerit Gnipho. Et ſanè id veriſimile eſt. Nam cæteroquin nimis ſpiſſus foret error eorum, qui hujus eſſe putarent Lydiaca Xanthi, ſcriptoris Herodoto ipſo antiquioris. Sed utcumque hoc eſt, pro genuino præter alios, quos diximus, habuiſſe, etiam is videtur, qui non multò Gniphone junior fuit: Dionyſius, inquam Halic. qui lib. I Antiq. Rom. Xantho tribuit, & præclarum ejus elogium addit: ^a Ξάνθος ὁ δὲ ὁ Λυδὸς, ἱστορίας παλαιᾶς, εἰ καί τις ἄλλος, ἔμπειρος ὢν, τῆς δὲ πατρίου, καὶ βεβαιωτὴς ἂν οὐδενὸς ὑποδεέστερος νομισθείς. Præter Lydiacam hiſtoriam etiam μαγικὰ ſcripſit. Clemens Alexandrinus lib. III Στρωματ. ^b Ξάνθος δὲ ὁ ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις Μαγικοῖς, Μίγνυνται δὲ, φησιν, οἱ μάγοι μητράσι καὶ θυγατράσι. Nec dubium, quin eo ex opere ſint, quæ de magis Xanthum hunc tradidiſſe, refert Diogenes Laertius in præfatione. Idem Laertius de Empedocle librum ſcripſiſſe, teſtatur. Nam cùm in vita ejus retuliſſet, regnum ſibi oblatum conſtanter renuiſſe, addit, ^c καθάπερ ὁ Ξάνθος ἐν τοῖς περὶ αὐτοῦ λέγει. Clemens Alexandrinus in primo Στρωμ. quiddam etiam ex eo commemorat de Leſche Leſbio, ut fortaſſe de pluribus illuſtribus viris ſcripſerit. Quam & ſententiam eſſe video viri optimè de bonis literis meriti Ioannis Meurſij.

a At Xanthus Lydus, antiquitatum peritus, ſiquis alius; patriæ verò hiſtoriæ auctor nemine inferior habitus.

b Xanthus vero in opere, quod Magica inſcribitur, Cõmiſcentur, inquit, magi cum matribus & filiabus.

c Sicut Xanthus refert, in iis, quæ de Empedocle ſcripſit.

CAP. VI.

Diſſenſus veterum ſuper Panyaſis patriâ, patre, ætate. Eiuſdem ſcripta, & ſtylus. Alter Panyaſis. Teleclides Telchiniacæ hiſtoriæ autor creditur quibuſdam. Simonides ὁ γενεαλόγος. Herodici ætas ex Ariſtotele oſtenſa; item patriâ Athenienſem, profeſſione fuiſſe hiſtoricum, ex interprete Ariſtotelis, indicatur.

PRoximus iſtis fuiſſe videtur Panyaſis; qui antiquitates Græciæ ſcripſit, ſed carmine. Hic cujas fuerit, & quo ſatus ſit parente, ne inter veteres quidem conveniſſe, Suidas autor eſt. Duris fuiſſe Samium tradidit, ac Dioclis filium. Alij Halicarnaſſenſem dixere, & filium Polyarchi: quem ei patrem fuiſſe, etiam Pauſanias in Phocicis refert. Similiter Anonymus ἐν ἀνα-

γραφῇ Ὀλυμπιάδων ad Olymp. LXXVIII: Πανύασις a Πολυάρχου, Ἁλικαρνασσεὺς ποιητὴς, ἐγνωρίζετο. Etiam aliud eſt, ſuper quo ſententiis diſcrepent. Nam quidam eum Herodoti avunculum, quidam patruelem eſſe, exiſtimarunt. Ne de ætate quidem conveniunt. Aliquibus dicitur fuiſſe Olymp. LXXVIII. At juxta alios antiquior erat. Fuit aruſpex, ſive, ut Suidas ait, τερατοσκόπος b: unde & Artemidorus ejus teſtimonio utitur in Ὀνειροκριτικοῖς. Nobilis præterea poëta fuit, ac Heracleida, ſive de Herculis laboribus, poëma ſcripſit, idque verſibus novies mille. Item Jonica edidit verſu pentametro. Ea erant de Codro, Neleo, & Jonicis coloniis, verſus circiter ſepties mille. Poſterius hoc opus magis hiſtoricum fuit, quàm Heracleis; in quo non pauca fabulæ propiora fuiſſe, quàm hiſtoriæ, indicat locus iſte Macrobij lib. V. Saturn. cap. XXI: *Eſt etiam hiſtoria non adeò notiſſima, nationem quandam hominum fuiſſe prope Heracleam, ab Hercule conſtitutam, Cylicranorum compoſito nomine* ἀπὸ τοῦ κύλικος: *quod poculi genus nos, unâ literâ immutatâ, calicem dicimus. Poculo autem Herculem vectum ad* Ἐρύθειαν, *Hiſpaniæ inſulam, navigaſſe, & Panyaſis egregius ſcriptor Græcorum dicit, & Pherecydes auctor eſt: quorum verba ſubdere ſuperſedi, quia propiora ſunt fabulæ, quàm hiſtoriæ.* Conſtabat Heracleis, Suida teſte, libris XIV, quorum primum citat Athenæus lib. XI. Eundem in primo & undecimo Ἡρακλείας citat Stephanus in Βεμβῖνα, & Ἀσπίς. Etiam quinque ejus verſus hexametros refert in Τρεμίλη. Ex Heracleâ quoque ejus aliqua narrat, tum Cæſar Germanicus in Aratea phænomena, tum Hyginus in poëtico aſtronomico, uterque ubi de ſidere Engonaſin tractat. Referunt autem eo ex opere quiddam de dracone ſempervigili Heſperidum cuſtode, & Hercule cum eo decertare parato. Eodem ex opere eſt, quod de Hercule adfert Germanicus in ſidere Cancro. Nec dubium, quin eodem ex libro ſit locus iſte citatus Apollonij ſcholiaſtæ lib. IV. ubi inquit, Πανίασις c (lege Πανύασις) δέ φησιν ἐν Λυδίᾳ νοσήσαντα Ἡρακλέα τυχεῖν ἰάσεως ὑπὸ Ὕλλου τοῦ ποταμοῦ. ὅς ἐστι τῆς Λυδίας. Διὸ καὶ τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ Ὕλλους ὀνομάσαι. Meminit quoque Pauſanias in Bœoticis, Proclus in Χρηστομαθείαις à Photio excerptis, ſcholiaſtes Euripidis in Alceſtidem, Etymologus in Βηλός, &c. Cujuſmodi ejus ſtylus fuerit, Fabius nos docet lib. X; ubi, cùm de Heſiodo, & Anti-

a *Panyaſis, filius Polyarchi, Halicarnaſſenſis poëta, inclaruit.*

b *Prodigiorũ ſpeculator, atque interpres.*

c *Panyaſis verò ait, Herculem, cùm in Lydiam profectus eſſet, ſanitatem eſſe conſecutum à fluvio Hyllo, qui in Lydia eſt, ac propterea filiis duobus nomẽ Hylli feciſſe.*

& Antimacho, proximè egisset, ista adjungit: *Panyasin ex utroq; mistum putant, in eloquendo neutrius æquare virtutes: alterum tamen ab eo materiâ; alterum disponendi ratione, superari.* Occisus est à Lygdamide, tertio Halicarnassi tyranno; Suida teste. Alius est, ac junior, Panyasis is, quem de somniis duos scripsisse libros, idem Suidas docet. Atque is est, cujus somniorum interpretamenta citat Artemidorus in ὀνειροκριτικοῖς. Nam ratio fugit doctissimum Gyraldum, cùm superiorem intelligit Panyasin, Histor. de poët. dial. III.

Apertius est, quando vixerint Teleclides, & Simonides. Teleclides, Τηλεκλείδης, poëta Comicus, Suida teste, fuit; ac varias ejus fabulas nominat Athenæus. Floruit circa Olymp. LXXXIV. Quippe Plutarchus testatur, æqualem fuisse Periclis; cujus ductu, hac Olympiade, Samus in Atheniensium potestatem vênit. Aliqui tamen Aristophani Comico æqualem faciunt. Meminimus autem Teleclidis hoc loco, quoniam nonnulli fuisse ejus crediderunt Telchiniacam historiam, carmine scriptam epico, atque ab aliis Epimenidi Cretensi tributam. Autor Athenæus lib. VII.

Simonides Ceus ex filia nepos fuit Simonidis Lyrici, cognomento Melicertæ, qui memoriæ artem invenisse dicitur. Ac avus quidem vixit temporibus belli Persici adversus Darium Hystaspidem, & Xerxem, usque ad Olymp. LXXVIII: qua obiit annos natus LXXXIX. Nepos autem circa Olympiadem LXXXII vixit. Hoc & Suidas confirmat, cùm floruisse dicit ante bellum Peloponnesiacum, quod Olymp. cœpit LXXXVII. Junior hic Simonides, eodem Suida auctore, scripsit εὑρημάτων a libros tres. Item libros tres genealogiarum: unde & Σιμωνίδης ὁ γενεαλόγος vocatur ab Apollonij scholiaste in librum II. Fuere & alij ejus nominis, de quibus inferiùs dicemus.

Periclis etiam ætate vixit Herodicus: ut inde cognoscimus, quòd æqualis fuit Thrasymacho Chalcedonio, & Polo Agrigentino, clarissimis sophistis. Ostendit hoc Aristoteles lib. II Rhetor. cap. XXIII. Nam inter allusiones ad nomen reponit exemplum Herodici ad Thrasymachum, Ἀεὶ b θρασύμαχος εἶ: & ad Polum, Ἀεὶ c σὺ Πῶλος εἶ. Ad hunc autem locum ita vetus interpres: Ὁ d δ' Ἡρόδικος, Ἀθηναῖος ἱστορικός.

a *Inventorum rerum.*

b *Semper tu thrasymachus h. e. audax bellator es.*

c *Semper tu polus, h. e. pullus es.*

d *Herodicus autem Atheniensis historicus.*

CAP. VII.

Stesimbroti Thasii ætas. Chœrili patria. Metrum Chœrileum. Ætas Chœrili. Super hoc Horatij memoriæ lapsus. Et fortasse alter eius error de poëta ipso. Egisse de victoriis Græcorum adversus Darium & Xerxem. Antiochus, Xenophanis filius, antiquissimus rerum Italicarum scriptor. Festus emendatur. Duo tres alij Xenophanes. Cratippus. Antipho Rhamnusius.

ATque his, quos proximè diximus, æqualis fuit ὁ [a] θαυμασιώτατος καὶ μελίγηρυς Ἡρόδοτος, ut Athenæo [b] vocatur. Nam Herodotum usque ad bellum Peloponnesiacum pertigisse, alibi [c] nobis ex Dionysio dictum. Nunc de iis videamus, qui belli Peloponnesiaci tempore claruerunt. Uti sunt Stesimbrotus, Chœrilus, Antiochus Xenophanis filius, Cratippus, & Antipho Rhamnusius.

Stesimbrotus patriâ Thasius fuit. Artaxerxe is primo grandior esse non potest: ut ex iis constat, quæ Plutarchus ex hoc de Themistocle, Cimone, & Pericle, narrat in horum vitis: nec juniorem esse, partim liquet ex accurata notitia, quam habuit de tribus ducibus istis Athieniensibus: partim quòd Plutarchus in Cimonis vita disertim dicat; Στησίμβροτος [d] ὁ Θάσιος περὶ τὸν αὐτὸν ὁμοῦ τι χρόνον τῷ Κίμωνι γεγονώς. Meminit hujus historici etiam Tatianus orat. ad gentes, & ex eo Eusebius præparat. Euang. lib. x [e]. Mentionem quoque injicit Apollonij scholiastes in lib. 1. Ac apud Etymologum quoque in Ἰδαῖοι, ex Stesimbroti περὶ τελετῶν [f] libro refertur, Idæos Dactylos esse filios Jovis, & Idæ nymphæ. Interpretem Stesimbroti Thasij (ut in Græcis scriptoribus solet) testem laudat Fulgentius Planc. lib. de antiquo sermone, voce *Sandapila*.

Poëta historicus erat Chœrilus, patriâ Samius, juxta Hesychium Milesium [g]; Jasensis, ex mente Stephani [h]; Halicarnassensis, secundùm Suidam [i]. Samo profugisse ajunt, ac παιδικὰ [k] fuisse Herodoto: quod paullò juniorem fuisse arguit. Ab hoc nomen accepit Χοιρίλειον [l] μέτρον, de quo Suidas, Marius Victo-

a *Admirandus & mellifluus.*
b *Lib. 3.*
c *Lib. 1. cap. 2.*
d *Stesimbrotus Thasius Cimoni fere coætaneus.*
e *Pag. 289 edit. Rob. St.*
f *De initiis.*
g *In Χοιρίλος.*
h *In Ἴασος.*
i *In Χοιρίλος.*
k *In deliciis.*
l *Metrum Chœrileum.*

Victorinus, & Plotius in iis, quæ de re metricâ reliquerunt. Carmine victoriam descripsit, quam Græci à Xerxe retulerunt, atque ab Archelao, Macedoniæ rege, pro quoque ejus poëmatis versu aureum retulit staterem: ut ab Hesychio Milesio, & Suida traditum est. Memoria fefellit Horatium, cùm scribit epist. 1 lib. II.

Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
Chœrilus, incultis qui versibus, & malè natis
Retulit acceptos regale numisma Philippos.

Nec minùs in eo fuit deceptus, quòd putavit, versus Chœrili fuisse incultos: unde & in Arte ait,

——— sit Chœrilus ille,
Quem bis terque bonum cum risu miror.

Qua in re Horatij judicium, quàm antiquitatis, sequi maluit Curtius lib. IX. Sed immeritó. Nam licet Plato Antimachum ei præferebat; ut testatur Proclus in Timæum lib. I: licet quoque Homero ipsi (quid mirum?) cedat; unde Aristoteles imitari nos jubet παράδειγμα Homeri, non Chœrili: tamen versus ejus nobili poëta dignos esse, non ex fragmentis modò liquet, quæ apud Aristotelem in Rhetoricis, ejusque interpretem, item Strabonem lib. VII, Josephum lib. I. contra Apionem, & alios, supersunt: sed etiam ex eo, quòd Lysander illũ in comitatu habere solet, ut celebraret res à se gestas: quemadmodum Plutarchus scribit: & imprimis quòd antiquitas statuit, ut versus ejus cum Homericis recitarentur; ut autor est Suidas. Ex quo etiam cognoscimus, scripsisse Lamiaca, & alia poëmata. Inter ea, quæ Suidas innuit potiùs, quàm indicat, fuit carmen de victoria adversus Darium. Nam ut versus illi à Josepho adducti sunt è carmine de victoriâ à Xerxe relatâ: ita, quos citat Strabo in VII, sunt de victoriâ à Dario reportatâ. Quod non obscurè ostendunt hæc ejus scriptoris verba: Καλεῖ [a] δ' Χοίριλον εἰπόντα ἐν τῇ διαβάσει τῆς σχεδίας, ἣν ἔζευξε Δαρεῖος. Vide & quæ de poëta hoc Gyraldus monuit dialogo III de poëtis, & imprimis Scaliger Animadvers. in Eusebium.

Antiochus Syracusanus floruit Olympiade XC, sive Urbis Romæ CCCXXX. ut mirum non sit, si à Dionysio [b] Halic. vocetur συγγραφεὺς [c] πάνυ ἀρχαῖος. posteaque οὐ τῶν [d] ἐπιτυχόντων τις, οὐδὲ νέων συγγραφεύς. Sanè antiquiorem esse Timæo, qui & ipse

a *Citat quoq; Chœrilum hæc dicentem in transitu ratis, qua Darius mare iunxit.*

b *Lib. I Antiq.*

c *Scriptor valde antiquus.*

d *Nec vulgaris aliquis, nec recens scriptor.*

de rebus Siculis ſcripſit, liquet ex Joſephi lib. I. contra Apionem. Nec antiquiorem tamen eſſe, quàm dixi: argumento eſt locus Diodori Siculi lib. XII. ubi cùm retuliſſet, ut Xerxi II Sogdianus, & mox Darius Nothus ſucceſſiſſet, addit: Τῶν δὲ συγγραφέων Ἀντίοχος ὁ Συρακούσιος τὴν τῶν Σικελικῶν ἱστορίαν εἰς τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν κατέστρεψεν, ἀρξάμενος ἀπὸ Κωκάλου τοῦ Σικανῶν βασιλέως, ἐν βίβλοις ἐννέα. *Cùm hoc anno nobilis Sicularum rerum ſcriptor Antiochus Syracuſanus hiſtoriæ ſuæ finem imponit, quam libris IX à Cocalo, rege Siculorum, deduxit.* Darius autem iſte, in cujus anno primo deſiiſſe Antiochum ait, imperare cœpit Olympiadis LXXXIX anno I. Meminit ejus Pauſanias quoque lib. X. Ἀντίοχος a ὁ Ξενοφάνους Συρακούσιος ἐν τῇ Σικελιώτιδι συγγραφῇ φησί. Etiam de Italia ſcripſit, ut teſtatur Dionyſius Hal. lib. I. ubi & verba ipſa Antiochi adferuntur, quibus eam ſe hiſtoriam hauſiſſe dicit ex monumentis vetuſtis, & fide digniſſimis. Appellatur autem & ibi Xenophanis filius. Apud Strabonem quoque in ſexto legas: Φησὶ b δ' Ἀντίοχος ἐν τῷ περὶ Ἰταλίας συγγράμματι ταύτην Ἰταλίαν κληθῆναι. De terrâ τῶν Βρεττίων c loquitur. Atque idem ex Antiocho prodit Stephanus in Βρέττος, his verbis: Ἀντίοχος d δὲ τὴν Ἰταλίαν φησὶ κληθῆναι Βρεττίαν, εἶτα Οἰνωτρίαν. Heſychio quoque Antiochus Xenophanis Italicæ hiſtoriæ conditor vocatur. Ex Italica ejus hiſtoria eſt, quod Strabo lib. V refert de Campaniâ ab Opicis ſive Auſonibus inhabitatâ: quodque lib. VI de Tarentinæ urbis origine adfert. Apud Feſtum in *Romam* citatur *Antigonus Italicæ hiſtoriæ ſcriptor.* Quod & Scaliger retinet. Sed ex iis, quæ diximus, certum eſt, emendari debere *Antiochus.* Diverſus ab hoc eſt Antiochus Laodicenus, philoſophus Scepticus, cujus mentio apud Laertium in Pyrrhone. Diverſus item Antiochus Alexandrinus, qui ab Athenæo lib. XI. citatur ἐν e τῷ περὶ τῶν ἐν μέσῃ κωμῳδίᾳ κωμῳδουμένων ποιητῶν: ubi ſermo de Ephippo Chœremonem, & Euripidem quendam, perſtringente. Diverſus item Antiochus Aſcalonenſis, profeſſione philoſophus, qui paullùm anteceſſit Strabonem. Nam lib. XVI de eo inquit, μικρὸν f πρὸ ἡμῶν γεγονώς. Sed liquidius tempus ejus oſtendit, quod Cicero eum audierit anno V. C. IↃCLXXIV. ut ipſe ſcribit in Bruto, & lib. I. de natur. Deor. item Plutarchus in Cic. Scripſerat de Academica ſecta acutiſſimè: ut eſt

a *Antiochus Xenophanis filius in Sicilienſi hiſtoria ait.*

b *Antiochus in opere quod de Italia ſcripſit, ait hanc Italiam vocari.*

c *Brutiorum.*

d *Antiochus ait Italiam prius dictam Brutiam, inde Oenotriam.*

e *Libro de poëtis, qui in media comœdia perſtringuntur.*

f *Qui paullò ante nos fuit.*

ut est in Cic. Lucullo. Stoicos à Peripateticis discrepare verbis, re convenire, putabat; ut est lib. 1 de nat. Deorum. Libri ejus de Diis Plutarchus meminit in Lucullo; scriptoris verò Stephanus in Ἀσκάλων; ubi vocatur Ἀντίοχος ὁ Κύκνος, ac inter illustres Ascalonitas reponitur; ac professione Stoicus fuisse philosophus dicitur.

Cratippus historicus, Thucydidis æqualis, ea, quæ à Thucydide omissa erant, complexus fuit: teste Dionysio Halicarn. in judicio de Thucydidis historia, ubi inter alia inquit, Ὡς ᵃ Κράτιππος, ὁ συνακμάσας αὐτῷ, καὶ τὰ παραλειφθέντα ὑπ᾽ αὐτοῦ συναγαγὼν γέγραφεν. Cratippi hujus etiam meminit Marcellinus in vita Thucydidis.

Etiam Antipho Rhamnusius eâ ætate fuit: quippe qui occisus sit à xxx tyrannis, ut quidem, Plutarcho [b] teste, scripserunt Lysias oratione pro Antiphontis filia, & Theopompus Philippicorum lib. xv. Hujus Antiphontis esse credebatur liber de poëtis, qui Glauci Rhegini nomine inscriptus fuit: ut idem Plutarchus [c] testatur. Qui & de Herodoto librum scripsisse, ait. Imò apud Laertium in Pythagora advocatur Ἀντιφῶν ᵈ ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν ἀρετῇ πρωτευσάντων.

a *Quemadmodum Cratippus, qui & eius fuit æqualis, & quæ ipse omiserat, in unũ collegit, scriptũ reliquit.*

b *In vitis* x *Rhetorum.*

c *Ibidem.*

d *Antipho libri De iis, qui virtute excelluerunt.*

CAP. VIII.

Themistogenes. Timæus Locrus. Aristippus Cyrenaicus. Occasio operis, quod scripserat de veterum luxu. Theocritus Chius. Dinonis Persica. Corruptè in plerisque libris Dionem eorum vocari autorem.

ARtaxerxis Μνήμονος tempore claruit Themistogenes: quippe Xenophonti, & Ctesiæ æqualis. Nam nec grandior iis fuit, cùm bellum descripserit, cui Xenophon, & Ctesias, interfuerunt: nec junior, cùm ejus meminerit Xenophon, initio tertij Ἑλληνικῶν: Ὡς μὲν οὖν Κῦρος στράτευμά τε συνέλεξε, καὶ τοῦτ᾽ ἔχων ἀνέβη ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν, καὶ ὡς ἡ μάχη ἐγένετο, καὶ ὡς ἀπέθανε, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀπεσώθησαν οἱ Ἕλληνες ἐπὶ θάλατταν Θεμιστογένει τῷ Συρακουσίῳ γέγραπται. *Quemadmodum verò Cyrus exercitum collegerit, ac contra fratrem pugnaverit, tandemq; occubuerit,*

buerit, Græcique ſalvi ad mare rurſum pervenerint; à Themiſtogene Syracuſano ſcriptum eſt. Mentio ejus quoque fit apud Suidam; qui præterea quædam de patriâ ſuâ ſcripſiſſe, addit.

Tum quoque floruit Timæus Locrus, philoſophus Pythagoricus, utpote Platonis æqualis. Hic præter mathematica, & librum de natura, etiam περὶ a τοῦ Πυθαγόρου βίου librum ſcripſit. Photius in bibliotheca meminit & Timæi, qui commentatus ſit περὶ b τῶν παρὰ Πλάτωνι λέξεων. Facit quoque mentionem Photius in bibliotheca. Eſſe eundem ac Locrum illum, minimè fit veriſimile: ſed vel fuerit Timæus Tauromenita, de quo dictum lib. 1, vel (quod verius cenſeo) alius ab utroque, atque iis junior.

a *De vita Pythagoræ.*
b *De verbis Platonicis.*

His quoque temporibus erat Ariſtippus Cyrenaicus, Socratis diſcipulus. Varia ſcripſit, quorum tituli apud Laertium legi poſſunt. Inter ea fuere tres libri hiſtoriæ Libycæ: quos Dionyſio, Siciliæ tyranno, nuncupavit. Fortaſſe autem & hiſtoricum opus erat, quod, Laertio teſte, compoſuerat ἐπὶ c τῆς Διονυσίου θυγατρός. Idem Laertius in Periandro citat Ariſtippum ἐν d πρώτῳ περὶ παλαιᾶς τρυφῆς. Sitne ejuſdem Ariſtippi, ambigit Geſnerus. Ego planè ejuſdem cenſeo. Nam Ariſtippus iſte malè audiebat, quòd lautiùs convivaretur, & veſtiretur, quodque cum Laide conſueviſſet. De Laide reſpondebat, Ἔχω e Λαΐδα, ἀλλ' οὐκ ἔχομαι. Ubi τὸ ἔχειν uſurpatur, ut in illo Terentij in Andria f, *Quis heri Chryſidem habuit?* Exprobrantem verò lautiores cibos ita compeſcebat. Tu, inquiebat, iſta tribus obolis non emeres? fatente illo; ergo, dicebat, non ego magis voluptati ſtudeo, quàm tu avaritiæ. Itidem Laertius refert, quid reſponderit Charondæ, ſeu Phædoni, carpenti quòd unguentis eſſet delibutus. Hoc igitur, quòd perpetui eſſent adverſarij in deliciis ei exprobrandis, fecit, ut ſcriberet, Πρὸς g τοὺς ἐπιτιμῶντας, ὅτι κέκτηται οἶνον παλαιὸν, καὶ ἑταίρας. Item Πρὸς h τοὺς ἐπιτιμῶντας, ὅτι πολυτελῶς ὀψωνεῖ. Ita enim libri iſti inſcribuntur in titulis ſcriptorum Ariſtippi apud Laertium in Ariſtippo. Quis autem dubitet, quin idem ſit opus, quod περὶ παλαιᾶς τρυφῆς i vocatur ab eodem Laertio in Periandro; ubi ex eo refert amores Crateæ, matris Periandri? Nempe opus hoc conſtabat exemplis antiquorum, qui amoribus, & genio indulſiſſent.

c *De Dionyſii filia.*
d *Libro primo de antiquis deliciis.*
e *Habeo Laidem, non habeor.*
f *Act. 1. ſc. 1.*
g *Ad vituperantes, quod veteri vino utatur, & ſcortis.*
h *Ad vituperantes, quòd magnificè inſtrueret menſam.*
i *De veterum luxu.*

Artaxerxis

Artaxerxis Ochi, & Philippi, Amyntæ filij, temporibus vixit Theocritus orator Chius: uti oſtendit Strabonis locus lib. XIV, ubi inter illuſtres Chios reponit duos iſtos, Theopompum hiſtoricum, & Theocritum ſophiſtam: atque addit, ᵃ οὗτοι δ' ἢ καὶ ἀντεπολιτεύσαντο ἀλλήλοις. Idem tradit Suidas: qui & dicit, diſcipulum fuiſſe Metrodori ejus, qui Iſocratem audierat. Hæc Theopompi & Ephori æqualem fuiſſe, oſtendunt. At Theopompus claruit circa Olymp. XCIII. ut eſt apud Anonymum ἐν Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ. Scripſit Theocritus, Suida teſte, epiſtolas admirabiles, ac præterea hiſtoriam Libycam. Puto eundem eſſe Theocritum, quem *antiquitatum hiſtoricum* vocat Fulgentius Mythologicôn lib. I. fabulâ de Perſeo & Gorgone.

a *Hi quidem etiam de rep. gerenda certaverunt inter ſe.*

Tum quoque claruit Dinon, qui Græcè nunc eſt Δίνων, nunc Δείνων. De tempore quod dixi, vel inde conſtat, quòd pater fuerit Clitarchi, qui Alexandri M. tempore, & poſt eum vixit, ut poſtea dicemus. Plinius lib. X. cap. XLIX: *Nec Sirenes impetraverint fidem: licet adfirmet Dino, Clitarchi, celebrati autoris pater, in India eſſe; mulcerique earum cantu, quos gravatos ſomno lacerent.* Meminit hujus ſcriptoris etiam Plutarchus in Alexandro, & Ælianus lib. XVII de animalibus cap. X. Ejus ᵇ πέμπτην τῶν ἱστοριῶν citat Laertius in proœmio. Erant autem libri iſti de rebus Perſicis. Athenæus lib. II. ᶜ Δείνων ἐν τῇ Περσικῇ πραγματείᾳ. Cornelius Nepos in Cononis vita: *Contra ea Dinon hiſtoricus, cui nos plurimùm de Perſicis rebus credimus, effugiſſe Cononem ſcribit.* Diogenes Laertius in Protagora citat Dionis Perſica. Sed Dinonis planè legendum eſſe, liquet ex iis, quæ diximus. Uti & apud Plutarchum in Themiſtocle. Ex Perſicis Dinonis etiam ſunt, quæ de Ocho refert Plutarchus libro de Iſide & Oſiride, ubi rectè Δείνων dicitur. Inde quoque eſt, quod Lucianus in Macrobiis refert de Artaxerxe Memnone, Cyri fratre, quem perveniſſe ſcripſit ad annum XCIV.

b *Lib. 5 hiſtoriarum.*

c *Dino in opere, quo de rebus Perſicis tractavit.*

CAP. IX.

Aristotelis varia scripta historica. Craterus. Cyrsilus Pharsalius. Medius Larissæus. Bæton. Diognetus. Demophilus. Androsthenes. Artemidorus Ephesius corrigitur. Ephippus Olynthius. Alius ab eo Ephippus Comicus.

SUb Philippo Magno, filioque ejus Alexandro M. floruit magnus Aristoteles: non philosophus modò summus, sed idem de rhetorica, & poëtica, & historia bene meritus. Inter historica, quæ reliquit, fuere Πυθιονικῶν ἀναγραφαί a: unde refert Plutarchus b, Amphictyones, Solone auctore, arma cepisse adversus Cerrhæos pro defensione templi Delphici. Laertio is liber dicitur Πυθιονικῶν ἔλεγχοι, vel potiùs ἔλεγχος, ubi ἔλεγχος non *redargutio* est, sed *descriptio*. Etiam Ὀλυμπιονῖκαι ab eo scripti fuere, eodem teste Laertio. Item De poëtis libri. Adhæc sub ejus nomine exstat opus περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων c: quamquam hoc alterius esse, etiam Erasmo d videtur. Edidit præterea νόμιμα βαρβαρικὰ e: unde Apollonius ἐν ἱστορίας θαυμασίαις cap. XI refert, in Caria nasci serpentes, qui peregrinos si feriant, non admodum lædant: indigenas autem confestim occidant. Etiam Athenæus lib. XII inde ait desumtam esse historiam illam de mirabili Alcisthenis panno. Meminit & ejus operis, Stephanus in Ethnicis non uno loco, & Stobæus sermone de morbis & molestiarum in eis solutione. Ac fortasse etiam apud Varronem lib. VI de L. L. ubi vulgò editum, *Aristotelis nomina barbarica*, νόμιμα βαρβαρικὰ legi debet. Nam de barbarorum nominibus feorsum ab Aristotele actum fuisse, nemo veterum prodidit. At νομίμων βαρβαρικῶν pars fuisse videntur νόμιμα f Τυρρηνικά. Athenæus lib. XII. Ἀριστοτέλης g ἐν νομίμοις Τυρρηνῶν· Τυρρηνοὶ δειπνοῦσι μετὰ τῶν γυναικῶν, ἀνακείμενοι ὑπὸ τῷ αὐτῷ ἱματίῳ. Magnâ ex parte historicum quoque opus erat περὶ πολιτειῶν, de quo præter Laertium Cicero in quincto de Finibus: *Omnium ferè civitatum, non Græciæ solùm, sed etiam barbariæ, ab Aristotele mores, instituta, disciplinas; à Theophrasto etiam leges, cognovimus.* In eo opere egit de Rep. Agrigentinorum, Himerensium, Orchomeniorum, Sicyoniorum,

a *Pythionicarum breviarium.*
b *In Solone.*
c *De mirabilibus rebus auditu perceptis.*
d *Epist. ad Ioannem Morum de Aristotelis scriptis.*
e *De legibus, moribus, & ritibus apud barbaros.*
f *De moribus & institutis Tyrrhenorũ.*
g *Aristoteles in legibus ac ritibus Tyrrhenis: Tyrrheni capiunt cum uxoribus cibum super eodem stragulo recumbentes.*

rum, & Tarentinorum : de quibus teſtis Pollux variis Onomaſtici ſui locis : item Athenienſium, cujus rei Harpocratio autor in Ἀποδέκται, Ἀποστασίου, Ἀστύνομος, Διαιτηταὶ, Δωρεξενίας, Ἱππεὰς &c. item Ariſtophanis ſcholiaſtes in Plutum : Metonenſium, de quo Athenæus lib. VI. & Croniatarum, de quo idem lib. XII. & Laconum, cujus operis meminit Pindari ſcholiaſtes ad Iſthm. od. VII. & Cianorum, nec non Samothraciæ, de quibus ſcholiaſtes Apollonij in lib. I. Ἀργοναυτ. item Tegeatarum, quâ de re idem in lib. IV. item Ambraciotarum, Epirotarum, Tenediorum, de quibus Stephanus in Ethnicis : adhæc Elienſium, de quo idem Harpocratio in Ἑλλανοδίκαι : Opuntiorum, eidem in Ἀμφισσα ; Cypriorum eidem in Ἄνακτες : aliorumque, quos Caſauboni induſtria collegit. Apud Laertium legas, compoſuiſſe etiam Pythionicas muſici certaminis. Quod opus diſtinguit ab Recenſione Pythionicarum, de qua ante dictum. Item ait edidiſſe victorias Dionyſiacorum certaminum. Idem à libris de Poëtis, quorum ex eo meminimus antè, diſtinguit Διδασκαλίας ejuſdem : quamquam & hæ de poëtis erant. Nam opere iſto primus, ut videtur, expoſuit Ariſtoteles poëtarum omnium ætatem ; & quod argumentum tractaſſent, & quo fabulas eventu docuiſſent. Meminere etiam Harpocratio, Ariſtophanis ſcholiaſtes in Aves, & Suidas in Ὄνου a σκιά. Etiam Ariſtoteles inter eos, qui περὶ εὑρημάτων b ſcripſere, refertur à Clemente Alex. lib. I Στρωματέων.

Craterus inter eos fuit, qui cum Alexandro militarunt, ac qui ejus juſſu Orientis varia luſtrarunt loca : ut ex Curtio, Arriano, & aliis, notum eſt. Hic epiſtolâ complexus fuit miranda, quæ in itinere ſuo vidiſſet. De ea ſic Strabo lib XV. Ἐκδέδοται c δέ τις καὶ Κρατεροῦ πρὸς τὴν μητέρα Ἀριστοπάτραν ἐπιστολὴ, πολλά τε ἄλλα παράδοξα φράζουσα, καὶ οὐχ ὁμολογοῦσα οὐδενί. Ac mox ex eo adfert quædam de rebus Indicis. Sed & ſemel iterumque poſtea eopſe libro quædam de Cratero hoc, ejuſque itinere, refert.

Duos quoque alios, qui itidem cum Alexandro militaverint, ſuggerit idem Strabo lib. XI his verbis : Τούτου d φασὶν ἐπώνυμον τὴν Ἀρμενίαν οἱ περὶ Κύρσιλον (Mssi Κύψιλον) τὸν Φαρσάλιον, καὶ Μήδιον τὸν Λαρισαῖον, ἄνδρες συνεστρατευκότες Ἀλεξάνδρῳ. Hinc quædam ex iis narrat de antiquitate gentis Armeniæ.

a *Aſini umbra.*

b *De rerum inventione.*

c *Edita eſt & epiſtola quædam Crateri ad matrem Ariſtopatrã, quæ cum alia multa incredibilia narrat, tum cũ nullo concordat.*

d *Aiunt ab hoc nomen accepiſſe Armeniam Cyrſilus Pharſalius, & Medius Lariſſæus, qui Alexandri caſtra fuerunt ſecuti.*

Bæton etiam vixit ætate Alexandri M. cujus σαθμοὺς [d] scripsit. Athenæus lib. x. Βαίτων [e] ὁ Ἀλεξάνδρου βηματιστὴς ἐν τῷ ἐπιγεγραμμένῳ, Σταθμοὶ τῆς Ἀλεξάνδρου πορείας. Ubi eo ex opere refert, Tapyrorum gentem usque adeò esse vino deditam, ut unguento haut alio utatur, quàm vino. Vixit tum quoque Diognetus. Utrumque junxit Plinius in indice libri VI. & libro VI cap. XVII. ubi ait: *Verũ, ut terrena demõstratio intelligatur, Alexandri M. vestigiis insistamus. Diognetus & Bæton, itinerũ eius mensores, scripsere, à portis Caspiis Hecatompylon Parthorum, quot diximus, millia esse* &c. Bætonis idem meminit lib. VI. cap. XIX. *Septentriones eo* (Indiæ) *tractu semel in anno apparere, nec nisi quindecim diebus, Bæton auctor est; hoc idem pluribus Indiæ fieri, Megasthenes.* Similiter Solinus cap. LV. *Septentriones in eo tractu in anno semel, nec ultra quindecim dies apparent; sicuti autor est Bæton; qui perhibet hoc in pluribus Indiæ locis evenire.*

d *Stationes.*

e *Bæton, dimensor itinerũ Alexandri, in libro, quem inscripsit, Stationes expeditionis Alexandri.*

Androsthenes quoque tum vixit. Siquidem Alexander eum exploratum misit cum nave XXX remorum, ut apud Arrianum lego lib. VII. Ac Strabo quoque lib. XVI auctor est, navigâsse cum Nearcho: de quo dictum lib. I. cap. X. Strabo ibidem Θάσιον appellat. Unde emendanda epitome Artemidori Ephesij, ubi Ἴασιος fuisse dicitur. Descripsit terrarum orbem, ut in eapse Artemidori epitome legas. Mentionem quoque ejus reperias apud Theophrastum lib. II de caussis Plantarum cap. VII. ubi ex eo prodit, moris esse in Tylo, rubri maris insula, ut agricolæ post imbrem sata abluant aquis salsis fluentibus, quæ magis, quàm imbres, juvent arbores, & plantas alias. Videtur de eo dubitare Theophrastus. Nam, inquit, εἰ δὲ ἀληθὲς ὃ ἔλεγεν Ἀνδροσθένης, id est, *si hoc verè ab Androsthene proditum fuit:* in caussa erit, quòd τὸ ἔθος, ὥσπερ φύσις, γέγονε, hoc est, *quòd consuetudo in naturam abierit:* nempe quia raræ illis locis pluviæ: salsæ verò aquæ in terras defluant crebrò, atque ita omni tempore ad nutriendum idoneæ sint. Ac mox concludit, Ταῦτα μὲν οὖν ἐξ ὑπολήψεως εἰρήσθω. quasi dicat, *& hæc ratio fuerit, posito concessoque eo, quod Androsthenes dicebat.* Alius, ac junior hoc, est Androsthenes Cyzicenus, Polybio memoratus in excerptis ex undecimo historiarum libro.

Demophilus etiam Alexandri M. tempore fuit. Quippe Ephori historici filius. Quod historiæ ejus fuerit argumentum, docet

docet Diodorus Siculus lib. xvi, quiq; eum more ſuo ad verbum exſcribit Anonymus ἐν Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ ad Olymp. cv. an. iv. Δημόφιλος [a] ὁ Ἐφόρου τοῦ ἱστοριογράφου υἱὸς τὸν παραλειφθέντα πόλεμον τοῦ πατρὸς, ὀνομασθέντα δὲ ἱερὸν, συντεταγμένος ἐντεῦθεν ἦρκται ἀπὸ τῆς καταλήψεως τοῦ ἐν Δελφοῖς ἱεροῦ καὶ τῆς συλήσεως τοῦ μαντείου ὑπὸ Φιλομήλου τοῦ Φωκέως.

Ephippus quoque Olynthius, quantum videre poſſum, Alexandri M. tempore, & poſtea, vixit. Librum edidit Περὶ [b] τῆς Ἀλεξάνδρου, καὶ Ἡφαιστίωνος μεταλλαγῆς: ut eſt apud Athenæum lib. iv. Ubi ex eo refert, ut Alexander quotidie cœnæ cum familiaribus, qui lx, aut lxx eſſe ſolent, non ampliùs, quàm centum, impenderit drachmas. Meminit idem & lib. x. ubi pro μεταλλαγῆς [c] eſt ταφῆς [d]: ut lib. xii τελετῆς [e]. Ut integra videatur inſcriptio fuiſſe, de Alexandri & Hephæſtionis mortibus, & ſepultura. Fuit & Ephippus, Athenienſis comicus, cujus fabulas multas Athenæus citat: duoſque ejus ſenarios adducit lib. ii. Ac, puto, diverſus ab utroque eſt Ephippus ille, quem ſe Plinius ſequi profitetur in iis, quæ de plantis ſcribit lib. xii, & xiii.

a *Demophilus, Ephori hiſtoriographi filius, bellum à patre omiſſum, quod Sacrum vocatur, hinc componere eſt aggreſſus: nēpe à quo tempore Philomelus Phocēſis templum Delphicum occupavit, & oraculū exſpoliavit.*

b *De Alexandri, & Hephaſtionis obitu.*

c *Obitu.*

d *Sepultura.*

e *Morte.*

CAP. X.

Theodectes Phaſelites iunior. Glitus Ariſtotelicus. Epicurus. Zeno Cittieus. Iſidori Characeni ætas. Timocrates, & Apollodorus Κηποτύραννος, *diſcipuli Epicuri. Dionyſius Heracleota, Zenonis auditor, unde* Metathemenus *vocetur.* Tranſpoſitorem *perperàm nuncupari.*

PTolomæi Lagi temporibus vixit Theodectes Phaſelites junior, filius ejus Theodectis Pheſelitæ, qui Platonem, Iſocratem, & Ariſtotelem audivit, & Olymp. ciii cum Naucrate, Iſocrate, & Theopompo, funebrem orationem habuit in laudem Mauſoli, Artemiſiæ hortatu; atque ab oratoriâ arte ad ſcribendas ſe tragœdias contulit: ex cujus item tragœdiis Athenæus in decimo verſus adducit, quibus ruſticus literas neſciens ex ductibus ſive figura nomen Theſei deſignat.

 Hujus,

Hujus, inquam, filius Theodectes scripsit oratoriæ artis libros VII, encomium Alexandri Epirotæ, historica item, & institura barbarica, & alia, ut Suidas perhibet.

Hac quoque ætate fuit Clitus Aristotelicus, Κλειτὸς ὁ Ἀριστοτελικός. Is librum scripsit de Mileto. Ex eo Athenæus lib. XII quædam refert de luxu Polycratis Samij. Non dubito autem, quin Aristotelicus sit vocatus, quia Aristotelis discipulus fuerit.

Epicurum eodem tempore fuisse, satis liquet. Nam natus fuit Olymp. CIX anno III. ut est apud Anonymum ἐν Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ. Epicurus inter alia tam multa (nam πολυγραφώτατος [a] erat, imò omnes multa scribendo exsuperabat) etiam reliquit libros quatuor περὶ βίων [b], Laertio teste lib. X.

Zeno quoque Cittieus, Stoicæ auctor sectæ, Ptolomæi Lagi tempore floruit. Ejus verò historicum nihil reperio, præter volumen Πολιτείας Λακωνικῆς [c], Laertio memoratum in vita ejus.

Isidorus Characenus & historiam scripsit, & Ptolomæi ejusdem tempore floruit. Utrumque nos docet Lucianus in Macrobiis: qui gemino ejusce opusculi loco mentionem facit, inque altero sic scribit: Ἀρταξέρξης, ἕτερος Περσῶν βασιλεὺς, ὃν φησιν ἐπὶ τῶν πατέρων τῶν ἑαυτοῦ Ἰσίδωρος ὁ Χαρακηνὸς συγγραφεὺς βασιλεύειν, ἔτη τρία καὶ ἐννενήκοντα βιοὺς ἐπιβουλῇ τἀδελφοῦ Γωσίθρου ἐδολοφονήθη. *Artaxerxes, alter Persarum rex, quem patrum suorum memoriâ Isidorus Characenus historicus regnâsse tradit, cum annos tres & nonaginta vixisset, insidiis fratris Gosethræ clam occisus est.* Quod de ætate dixi, ita hoc ex loco comprobatur. Egerat Lucianus de Artaxerxe Mnemone, Cyri fratre. Subiicit de altero Artaxerxe, qui non est Μακρόχειρ, sed Ochus. Hunc quippe veneno necatum, constat ex Diodori Siculi lib. XVI. Et grandem natu ad imperium accessisse, verisimile est; cùm pater ejus Artaxerxes Μνήμων, cui successit, annos vixerit LXXXVI; vel, ut Dinon scripsit, XCIV; quod ibidem refert Lucianus. Ergo Isidorus eò Artaxerxem vocat τὸν [d] ἐπὶ τῶν πατέρων, ut distinguat ab duobus ejus nominis, qui antiquiores erant. At ultimus Artaxerxes, cognomine Ochus, vivere desiit initio Olympiadis CX, imperante apud Macedonas Philippo, Alexandri patre. Isidorus igitur fuerit circa Olympiadem CXX, vel CXXII, hoc est, extremis temporibus Ptolomæi Lagi.

a *Admodum multa scribens.*

b *De vitis.*

c *De rep. Lacedæmoniorum.*

d *Qui patrū avo vixit.*

Isidorus

Isidorus hic Characenus Parthiam descripsit: ut ostendebamus libro tertio. Sed tum, quæ de ætate ejus nunc allata sunt nobis, in mentem minimè veniebant.

Timocrates, Metrodori frater, Epicuri discipulus fuit: Laertio teste in x, unde eum liquet vixisse extremis temporibus Ptolomæi Lagi, & primis Philadelphi. Eopse libro citatur Τιμοκράτης a ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις εὐφραντοῖς. Ac puto hic ipse est, qui scripsit librum de Dione: ex quo idem Laertius in Zenone docet, quos philosophus hic habuerit præceptores. Patriâ fuerit Adramyttenus, si eundem signat Stephanus, cùm ait: Βέρεξ b ἔθνος μεταξὺ Ἰνδίας καὶ Αἰθιοπίας, ὡς Τιμοκράτης ὁ Ἀδραμυττηνός.

Apollodorus quoque ex Epicuri discipulis fuit, cognomento Κηποτύραννος: ut testatur Laertius lib. x. ubi eum addit ultra quadringenta scripsisse volumina. Neque dubium, quin idem sit, quem eopse libro Apollodorum Epicureum appellat: ac alibi, sed eodem libro, de Epicuri vita scripsisse, ostendit his verbis, Ἀπολλόδωρος c ὁ Ἐπικούρειος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τοῦ Ἐπικούρου βίου.

Ad hæc quoque tempora referendus Dionysius Heracleota Metathemenus. Siquidem Zenonem audivit, ut Laertius narrat lib. VII. Etsi autem discipulus esset tanti viri: tamen, cùm in oculorum dolorem incidisset, nec eum constanter perferre posset; à Stoicis, qui dolorem inter ἀδιάφορα reponunt, defecit ad Cyrenaicos; atque inde dictus Μεταθέμενος, h. e. *immutatus*. Plura de eo Laertius *d*: ex quo etiam discimus, inter alia scripsisse, περὶ e ἀρχαίων βασιλέων: item περὶ βαρβαρικῶν ἐθῶν *f*. Præter ea autem, quæ ibi commemorat, alibi *g* indicat, dubitatum esse, utrùm ejus, an Spinthari, Parthenopæus foret. Meminit Dionysij hujus Athenæus lib. VII. item in x: ubi docet, Antigonum Carystium scripsisse vitam τοῦ Διονυσίου *h* τοῦ Ἡρακλεώτου τοῦ ἐπικληθέντος Μεταθεμένου. Dalecampius Μεταθεμένου perperàm vertit *Transpositoris*: cùm sit ab ea notione verbi μεταθέσθαι, quâ significat retractare, atque immutare sententiam: ut apud Platonem in primo de Legibus, & alibi sumitur. Mentionem quoque hujus Dionysij invenies apud Eustathium in Odyss. A *i*.

a *Timocrates libro, qui De lætitia inscribitur.*

b *Berex, populus inter Indiam & Æthiopiam: ut ait Timocrates Adramyttenus.*

c *Apollodorus lib. 1 de vita Epicuri.*

d *In Zenonis vita.*

e *De antiquis regibus.*

f *De barbaricis moribus.*

g *Lib. 5 in H. raclidis vita.*

h *Dionysii Heracleotæ, cognomento Metathemeni: h. e. immutati.*

i *Pag. 1680. edit. Rom.*

CAP. XI.

Cineæ historia fabulosa. Cineæ, & Pyrrhi regis de re militari libri. Demetrius Byzantius. Alter eiusce nominis, & patriæ. Pytheas Massiliensis.

CIneas, Κινέας etiam historica quædam prodidisse videtur; sed quibus & fabulæ essent inspersæ. Sanè μυθωδέστερον a quiddam ab eo relatum prodidit Strabo in VII. Quod si is est Cineas Thessalus, Demosthenis auditor, Pyrrhi legatus, de quo multa Plutarchus in Pyrrho: vixerit & ille temporibus Ptolomæi Lagi, ac Philadelphi, & quibus Tarentinum Romæ bellum gerebatur. Cineas iste, uti & Pyrrhus rex, scripsere de re militari. Unde Cicero lib. IX epist. XXV ad Papirium Pœtum: *Summum me ducem literæ tuæ reddiderunt. Planè nesciebam, te tam peritum esse rei militaris. Pyrrhi te libros, & Cineæ, video lectitásse.* Ælianus Τακτικῶν cap. I: Ἐξειργάσαντο b δὲ τὴν θεωρίαν, Αἰνείας τε διὰ πλειόνων, καὶ στρατηγικὰ βιβλία ἱκανῶς συνταξάμενος· ὧν ἐπιτομὴν ὁ Θετταλὸς Κινέας ἐποίησε· Πύρρος τε ὁ Ἠπειρώτης τακτικὰ συνέγραψε.

Demetrius Byzantius septimo loco à Diogene Laertio c ponitur in viginti Demetriis: atque ab eo tredecim libris scripsisse dicitur Gallorum ex Europa in Asiam transitum: item octo libris Antiochi & Ptolomæi gesta, & ut eorum tempore res Libycæ se habuerint. Satis autem verisimile est, vixisse iis temporibus, quibus Galli ex Græcia in Asiam trajecere: hoc est Olymp. CXXV anno II. Ptolomæi Philadelphi anno VI. Antiochi Soteris V. Præter hunc & alter Demetrius Byzantius fuit, philosophus Peripateticus, ut idem Laertius testatur. Dubito autem utrùm signet Laertius in Socratis vita, ubi ex eo quædam hoc de philosopho refert. Vide, quæ de Demetrio Byzantio lib. III. dicimus.

Pytheas quoque Massiliensis Ptolomæi Philadelphi ætate vixit, vel certè proximus huic tempori fuit. Sanè antiquiorem esse Eratosthene Cyrenæo, ostendimus lib. I. cap. XVIII. ubi obiter aliquid de eo attingebamus. Πυθέας d ἐν γῆς περιόδῳ citatur à scholiaste Apollonij in lib. IV. Pars ejus operis sit Thyles

a *Fabulosius.*

b *Scientiam vero accuratius scripsit Æneas, qui pluribus libris rem militarem copiose exposuit: eorũ epitomen Cineas Thessalus fecit. Sed & Pyrrhus de instruenda acie scripsit.*

c *In Demetrij vita.*

d *Pytheas in ambitu terræ.*

Thyles historia, ex quâ aliqua adducit Strabo lib. I. ubi & ἄνδρα ᵃ ψευδέστατον vocat. Etiam lib. II ex eo affert aliquid de Britannicis insulis circa Thulen. atque iterum, tertioque mendacij arguit. Etiam mendacij & futilitatis accusat lib. III. IV. & VII. ubi de Oceani ora mentitum ait. Inter ea mendacia absque dubio quoque est, quod Plinius tradit lib. XXXVII. cap. II. *Pytheas, inquit, Guttonibus, Germaniæ genti, accoli æstuarium Oceani, Mentonomon nomine, spatio stadiorum sex millium: ab hoc diei navigatione insulam abesse Abalum: illo vere fluctibus advehi succinum, & esse concreti maris purgamentum: incolas pro ligno ad ignem uti eo, proximisque Teutonis vendere.* De eodem sic Geminus Isagoge εἰς Φαινόμενα: Ἐπὶ δὲ τοὺς τόπους τούτους δοκεῖ καὶ Πυθέας ὁ Μασσαλιώτης παρεῖναι. Φησὶ γοῦν ἐν τοῖς περὶ τοῦ Ὠκεανοῦ πεπραγματευμένοις αὐτῷ, ὅτι ἐδείκνυον ἡμῖν οἱ βάρβαροι, ὅπου ὁ ἥλιος κοιμᾶται. συνέβαινε γὰρ περὶ τούτους τοὺς τόπους τὴν μὲν νύκτα παντελῶς μικρὰν γίνεσθαι ὡρῶν, οἷς μὲν β′, οἷς δὲ γ′· ὥστε μετὰ τὴν δύσιν, μικροῦ δὲ λείμματος γινομένου, ἐπανατέλλειν εὐθέως τὸν ἥλιον. *Videtur autem ad hæc etiam loca Pytheas Massiliensis accessisse. Ait ille iis in libris, quibus de Oceano tractavit, Monstrabant nobis barbari, ubi Sol cubaret. Accidebat enim circa hæc loca, ut nox parva omnino esset, his quidem duarum, illis autem trium horarum: ut exiguo post occasum intervallo sol statim oriretur.*

ᵃ *Virum mendacissimum.*

CAP. XII.

Charon, Apollonij familiaris. Ister Callimachius. Ister Alexandrinus. Ister Galatianus. Aristophanis Byzantij ætas.

CHaron junior vixit tempore Ptolomæi Euergetæ, ac familiaris sui Apollonij Argonautica explicuit, non universa quidem, sed quæ ab historia penderent. Docet hoc nos Apollonij scholiastes in lib. II Ἀργοναυτ. Οὕτω ᵇ δὲ αὐτὰς ὀνομάζει καὶ Χάρων, αὐτοῦ Ἀπολλωνίου γνώριμος, ἐν τῷ περὶ ἱστοριῶν τοῦ Ἀπολλωνίου. Eundem citari arbitror, cùm ante diceret: Χάρων δέ φησι καὶ τὴν Λαμψακηνῶν χώραν πρότερον Βεβρυκίαν καλεῖσθαι. Sed minimè hinc consequitur, scriptorē hunc fuisse Lampsacenum. Atque, ut Lampsacenus esset, alius tamen sit ab nobili illo rerum Persica-

ᵇ *Ita eas appellat quoque Seleucus in Miscellaneis, & Charon, Apollonij familiaris, libro de historiis Apollonij.*

Perſicarum ſcriptore, de quo lib. I. dicebamus. Sanè inter eos intervallum eſt amplius; quàm L Olympiadum. An autem hic non ſit Charon Naucratites, de quo ex Suida alibi agimus, ex aliis diſcere malo. Mihi quidem non liquet.

Euergetæ regis ætate etiam fuit Iſtrus, ſive Iſter: quippe diſcipulus Callimachi, unde Καλλιμάχειος vocatus, ut apud Athenæum lib. XI, ubi legas, Ἴστρος a ὁ Καλλιμάχειος ἐν πρώτῳ Πτολεμαΐδος τῆς ἐν Αἰγύπτῳ πόλεως. Sed alia quoque hujus ab eodem Athenæo celebrantur. Nam lib. ſexto legas, Τίμαιος b ὁ Ταυρομενίτης οὐκ εἶναι ἔφη σύνηθες τοῖς Ἕλλησι δούλους κτᾶσθαι, αὐτὸς εἰπὼν ὁ Ἐπιτίμαιος. οὕτως δ' αὐτὸν καλεῖ Ἴστρος ὁ Καλλιμάχειος ἐν ταῖς πρὸς αὐτὸν ἀντιγραφαῖς. Unde adverſus Timæum ſcripſiſſe, cognoſcimus. Harpocrationi in Θεοίνιον advocatur Ἴστρος c ἐν πρώτῳ συναγωγῶν. Eidem in Ἐπενεγκεῖν laudatur Ἴστρος d ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν Ἀτθίδων; deque Procride & Cephalo quiddam inde adfertur. Puto, non alia ab hoc opere eſſe Attica, quæ Athenæus citat lib. III. Idem lib. XIV advocat ejus operis librum XIII, quod & Plutarchus facit in Theſeo. Idem opus laudat Michaël Apoſtolius Centur. XVI Prov. I. & Cent. XVIII. Prov. LXXVII. Ac puto ex eodem eſſe, quod refert ejuſdem Centuriæ proverb. XXIII. Ἀργολικὰ ejuſdem citat Athenæus lib. XIV. Item ἀποικίας e Ægypti advocat Stephanus in Αἰγιαλὸς, & Ὤλενος, ut & Clemens lib. I Στρωματ. Idem in Φύτειον citat librum IV Ἰλιακῶν, vel potiùs Ἡλιακῶν. Clemens Alexandrinus lib. III Στρωμ. quiddam ex eo refert de Ariſtotele Cyrenæo, quod prodidiſſe ait ἐν f τῷ περὶ ἰδιότητος ἄθλων. Scholiaſtes Sophoclis in Oedipum Colonæum citat ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἀτάκτων, uti Suidas ἐν τρίτῳ ἀτάκτῳ. Porphyrius lib. II de abſtinentia ab animatis citat ἐν g τῇ συναγωγῇ τῶν Κρητικῶν θυσιῶν. Ubi ex opere eo refert, pueros antiquitus Saturno immolari ſolere. Ἁπλῶς Iſtri meminit Hyginus in poëtico Aſtronomico, quo loco de cane, & iterum, ubi de hydra tractat. Item Plutarchus in Alexandro, Laertius in Xenophonte, Euſtathius in Dionyſium, Stephanus in Ἀρκαὶ, & Ἀπία, & aliis in locis, Anonymus in vita Sophoclis, Pindari ſcholiaſtes in od. I. Olymp. ac plures alij. Nec tamen contendere auſim, quæcunque Iſtro hactenus tribuimus, ea eſſe Iſtri Callimachij. Nam duos minimùm Iſtros fuiſſe, vel inde liquet, quòd

a *Iſter Callimachius libro primo de Ptolemaide, Ægypti civitate.*

b *Timæus Tauromenita negat, moris fuiſſe Græcis, ut ſervos habeant. quod cùm tradit, verè eſt Epitimæus: prout eum appellat Iſter Callimachius libris iis, quibus Timæo contradicit.*

c *Iſter in primo collectionum.*

d *Iſter in collectione rerum Atticarum.*

e *Colonias.*

f *De proprietate certaminum.*

g *In collectione ſacrificiorū Cretenſium.*

quòd apud Plutarchum in Quæstionibus Græcis legas, [a]Ἴστρος ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν ὑπομνήμασι περιϊστόρηκεν. Et Stephanus in Κάλατις meminit quoque Istri Calatiani, his verbis: [b]Ἴστρος Καλατιανὸς περὶ τραγωδίας γράψας καλὸν βιβλίον.

[a] Ister Alexandrinus in commentariis retulit.

[b] Ister Calatianus, qui de tragœdia pulcrum librum scripsit.

Aristophanes Byzantius Eratosthenis discipulus fuit, ac sub Ptolomæo Euergete, & Philopatore floruit: ut diximus lib. I. cap. XVIII. Hic ab Athenæo lib. XIII refertur inter eos, qui scripsere de scortis Atticis: nempe eorum nomina, genus, amatores illustres, dictaque faceta. Scio istic loci non vocari Byzantium: sed Aristophanem ἁπλῶς. Verùm Byzantium intelligi, ex eo liquet, quòd postea eopse libro dicit, Aristophanem Byzantium centum triginta quinque scorta Attica recensuisse. Alium esse ab Aristophane comico, satis liquet; seu ætatem spectes, cùm is Socratis fuerit æqualis; seu patriam, quia is fuit Naucratita; ut Heliodorus Atheniensis tradit apud Athenæum in VI.

CAP. XIII.

Hannibalis libri de gestis Vulsonis. Philænius. Sosilus, sive Sosilus. Simonides Magnesius. Alij eiusce nominis. Simonidis nescio cuius historia AEthiopica. Dionysius Halicar. Polybij æqualis. Numerius Fabius Pictor, qui Dionysio perperàm Quinctus vocatur. Lucius Cincius Alimentus.

PHilopatoris, & Epiphanis ætate fuit Hannibal, nobilis ille Karthaginensium dux. Hunc non modò scribenda fecisse, sed facta quoque scripsisse, his verbis docet Cornelius Nepos in vita ejus: *Atque hic tantus vir, tantisque bellis districtus, nonnihil temporis tribuit literis. namque aliquot eius libri sunt Græco sermone confecti: in his ad Rhodios de Cn. Manlij Vulsonis in Asia rebus gestis.* Vulso iste consulatum gessit cum M. Fulvio Nobiliore anno V. C. IↃLXV, Olympiadis CXLVII anno IV. Meminit ejus & Livius anno XXXVIII.

Eodem tempore vixere Philænius, & Sosilus, sive, ut Lambinus apud Nepotem legit, Sosilus. Uterque scripsit historiam

rerum ab Annibale gestarum. Cornelij Nepotis verba sunt in vita Hannibalis: *Huius* (Annibalis) *bella gesta multi memoriæ prodiderunt: sed ex his duo, qui cum eo in castris fuerunt, simulque vixerunt, quamdiu fortuna passa est, Philenius, & Sosilus Lacedæmonius. Atq; hoc Sosilo Hannibal literarum Græcarum usus est doctore.*

Tum quoque fuit Simonides Magnesius, Sipyli filius: quippe æqualis Antiochi Magni, cujus res gestas carmine prodidit, & imprimis bellum cum Galatis, in quo equitatus Antiochi cum elephantis profligatus fuit. Alius est Simonides, qui Dionis ac Bionis res gestas ad Speusippum scripsit: ut diximus lib. I. cap. VIII. Fuit & Simonides Crinei Amorginus; cujus meminere Strabo extremo lib. x. & Eustathius comm. in Dionysium. Tradit uterque, ex Cycladibus unam esse Amorgum, patriam Simonidis, Jamborum scriptoris, qui inde dictus sit Amorginus. Est hic, quem ἐν α δευτέρῳ ἰάμβων citat Athenæus lib. II. & ἁπλῶς ἐν ἰάμβοις lib. VII, uti & initio lib. XI.

a Iamborum libro secundo.

Fuit & Simonides Carystius, vel Eretriensis, poëta, qui Græcorum conventum in Aulide scripsit, & trimetrorum libros duos, & de Iphigenia unum. Auctor Suidas. De Simonide Ceo, Lyrico, & altero ejus nominis, Lyrici ex filia nepote, superiùs nobis dictum. Apud Plinium etiam legas lib. VI. cap. XXIX. *Simonides minor quinquennio in Meroë moratus, cùm de Æthiopia scriberet.* Quis iste sit, dispiciendum.

Ptolomæi Epiphanis, & Philometoris tempore, fuit Dionysius Halicarnassensis, non ille, cujus libros habemus Antiquitatum Romanarum, qui sub Augusto demum floruit; nedum alter, historiæ Musicæ scriptor, qui sub Hadriano fuit: sed alius ab utroque; ut temporum ratio docet. Laudat Polybius lib. XIV, ubi de Halicarnasso, Cariæ civitate, sic scribit: Ἄνδρες δ᾽ ἐγένοντο ἐξ αὐτῆς, Ἡρόδοτός τε ὁ συγγραφεύς, ὃν ὕστερον Θούριον ἐκάλεσαν, διὰ τὸ κοινωνῆσαι τῆς εἰς Θουρίους ἀποικίας· καὶ Ἡράκλειτος ὁ ποιητής, ὁ Καλλιμάχου ἑταῖρος· καὶ καθ᾽ ἡμᾶς Διονύσιος ὁ συγγραφεύς. *Nati sunt ibi viri illustres, Herodotus, historiæ scriptor: qui deinde Thurius est appellatus, quòd socium se deducendæ in Thurios coloniæ præbuisset: tum Heraclitus poëta, Callimachi socius: & nostrâ ætate Dionysius, historiæ conditor.*

Æqualis huic fuit Numerius Fabius Pictor. Ut omnino alius sit ab eo, qui consul fuit anno post Romam conditam IↃLXXXVII,

IↃLXXXVII, cujus anni coss. in antiquis monumentis vocantur. N. FABI. C. F. M. N. PICTORꝰ & D. IVNIVS D. F. D. N. PERA. Numerius hic frater fuit C. Pictoris: ut ostendit Valerius Max. lib. IV. cap. II. ubi Caius, Numeriusque Fabij Pictores, unà cum Q. Fabio Gurgite, & Q. Ogulnio, legati ad Ptolomæum Philadelphum missi dicuntur. Multò igitur ætate antecessit ejusdem nominis historicum. Scripsit is annales Græcos: ut ostendit hic Ciceronis locus lib. I. de Divinat. *Sint hæc, ut dixi, somnia fabularum: hisque adiungatur etiam Æneæ somnium: quod in Numerij Fabij Pictoris Græcis Annalibus eiusmodi est, ut omnia, quæ ab Ænea gesta sunt, quæque illi acciderunt, ea fuerint, quæ ei secundùm quietem visa sunt.* Sed apud Dionysium Halic. lib. I. is, qui Græcè scripsit annales, Quinctus Fabius vocatur. Verba adferam, quia & ætatem ejus nos docent, & historiæ argumentum, & scribendi modum. Ὁμοίας δὲ τούτοις καὶ οὐδὲν διαφόρους ἐξέδωκαν ἱστορίας καὶ Ῥωμαίων ὅσοι τὰ παλαιὰ ἔργα τῆς πόλεως Ἑλληνικῇ διαλέκτῳ συνέγραψαν· ὧν εἰσι πρεσβύτατοι, Κόϊντος Φάβιος, Λεύκιος Κίγκιος, ἀμφότεροι κατὰ τοὺς Φοινικοὺς ἀκμάσαντες πολέμους. τούτων δὲ τῶν ἀνδρῶν ἑκάτερος, οἷς μὲν αὐτὸς ἔργοις παρεγένετο, διὰ τὴν ἐμπειρίαν ἀκριβῶς ἀνέγραψε· τὰ δὲ ἀρχαῖα τὰ μετὰ τὴν κτίσιν τῆς πόλεως γενόμενα κεφαλαιωδῶς ἐπέδραμε. *Nec absimiles historias ediderunt, quotquot Romani homines urbis suæ res antiquas Græco sermone scripserunt; quorum vetustißimi, Q. Fabius, L. Cincius, ambo æquales bellis Punicis. horum uterque ea, quibus ipse interfuit, ut probè sibi cognita, diligenter mandavit literis: quæ verò olim post urbem conditam consecuta sunt, contentus fuit summatim percurrere.* Nec propterea à duobus Fabiis Pictoribus annales Græcè scriptos arbitror: sed in prænomine insolenti, vel Dionysius aberret, vel librarij peccarint. Meminit annalium Fabij Pictoris Polybius quoque lib. I. & III, ubi legas, Φάβιος a ὁ Ῥωμαικὸς συγγραφεὺς, & postea, Ἐμνήσθην b Φαβίου, καὶ τῶν ὑπ᾽ ἐκείνου γεγραμμένων. Item Strabo lib. V. Φησὶ c δ᾽ ὁ συγγραφεὺς Φάβιος, Ῥωμαίους αἰσθέσθαι τοῦ πλούτου τότε πρῶτον, ὅτε τοῦ ἔθνους τούτου κατέστησαν κύριοι. De Sabinorum gente loquitur. Memoratur & Suidæ in Φάβιος.

a *Fabius Romanus historicus.*

b *Mentionem feci Fabij, & eorum, quæ scripsit.*

c *Fabius historicus ait, Romanos tum demùm sensisse divitias, cum eam gentem sibi subiecissent.*

L. Cincius Alimentius, qui Alimentus aliis in libris vocatur, Fabij Pictoris æqualis fuit, atque uti ille, ita hic quoque annales Græcè scripsit: ut Dionysius Halicarnass. lib. I.

Antiquit. testatur. Verba ejus adduximus, cùm de Fabio Pictore ageremus. Meminit & postea eopse libro; ubi vocatur Λεύκιος ᵃ Κίγκιος, ἀνὴρ τῶν ἐκ τοῦ βουλευτικοῦ συνεδρίου. Item libro sequenti, quo loco refert, de Tarpeiæ proditione quid scripserit. Item Livius, cujus verba hæc adscribi merentur è libro xxx: *L. Cincius Alimentus, qui captum se ab Annibale scribit, maximus auctor, moveret me, nisi confunderet numerum, Gallis Liguribusque additis, cùm his scribit octoginta millia peditum, decem equitum, adducta in Italiam (magis affluxisse verisimile est, & ita quidam auctores sunt) ex ipso autem audisse Annibale, postquam Rhodanum transierit, triginta sex millia hominum, ingentemque numerum equorum, & aliorum iumentorum, amisisse in Taurinis: quæ Gallis proxima erat in Italiam digresso.* Is locus, & de ætate, & de captivitate, nos docet, & quid ex Annibale ipso audierit, & præterea luculentum ejus elogium continet. Laudat & lib. VII. *Volsiniis*, inquit, *claves indices numeri annorum fixos in templo Nortiæ, Hetruscæ Deæ, comparêre, diligens talium monumentorum auctor, Cincius, adfirmat.* Ex quarto Annali Cincij quiddam citat scriptor de origine gentis Romanæ. Meminit & Solinus cap. II.

a Lucius Cincius, vir ordinis Senatorij.

CAP. XIV.

Iason Cyrenæus. Scipio Africanus, maioris filius. Nicandri parens, patria, ætas, scripta. Suidas corrigitur, & Apollonij scholiastes. Vnde Nicander dictus AEtolus, qui Colophonius foret. Athenæi vetus lectio defensa adversus Casaubonum. C. Iulius, senator. Cn. Aufidius.

IAson Cyrenæus, floruit sub Ptolomæo Philometore, Olympiade CL, & póst. Hic gesta Asmonæorum, sive Maccabæorum, quinque libris est complexus. Eos in compendium redegit scriptor secundi Maccabæorum libri: cujus cap. II sic legas: Ὑπὸ ᵇ Ἰάσωνος τοῦ Κυρηναίου δεδηλωμένα διὰ πέντε βιβλίων, πειρασόμεθα δι' ἑνὸς συντάγματος ἐπιτεμεῖν.

b Ab Iasone Cyrenæo quinque libris exposita tentabimus uno parvo volumine constringere.

Eodem tempore fuit P. Cornelius Scipio Africanus, filius Africani majoris, pater adoptivus Scipionis Æmiliani. Hic inter

inter historicos à nobis refertur, propter illum Ciceronis locum in Bruto : *Ipsum Scipionem accepimus non infantem fuisse. Filius quidem eius, is qui hunc minorem Scipionem à Paullo adoptavit, si corpore valuisset, imprimis habitus esset disertus. Indicant, cùm oratiunculæ, tum historia quædam Græca scripta dulcissimé.*

Historicum etiam argumentum tractavit egregius ille grammaticus, poëta, & medicus, Nicander, Xenophanis filius, ut est apud Suidam, vel Damnæi, ut scribit anonymus in vita ejus: patria Ætolus, ut ex Dionysio Phaselite idem anonymus refert; vel potiùs, ut alios velle Suidas dicit, Colophonius: quomodo, præter Græcos scholiastas, etiam Cicero vocat in libris de Oratore, & Macrobius lib. V. Satur. cap. XXI. Quod ad ætatem, Suidas, ac anonymus in vita ejus, vixisse ajunt temporibus Attali, postremi Pergamenorum regis, hoc est circa Olymp. CLX. quo tempore in Ægypto regnabat Ptolomæus septimus, cognomento Physco, seu Euergetes II. Imò Attalum hunc etiam in versibus suis compellâsse, idem anonymus autor est. Hodie nihil ejus exstat, præter Θηριακὰ a, & Ἀλεξιφάρμακα b. Sed diversumne à Theriacis opus, quod ejus signat scholiastes c, cùm eum in Ὀφιακῷ laudat? Idem & citat ἐν ἐπιγραφομένῳ Ὑακίνθῳ d. Ac præter ista, Suida teste, scripsit ἑτερουμένων βιβλία πέντε. Atque ex eorum secundo testimonium petit Apollonij scholiastes lib. I. Sed legendum ἑτεροιουμένων, ut est apud Stephanum in Ἀσπαλάθεια, ubi primus ejus operis liber adducitur. Imò & ex eo opere versus adferuntur apud Antonium Liberalem, Tzetzem, alios : ex quibus cognoscimus, tractasse iis libris de corporibus in novas formas immutatis, uti ab Ovidio postea factum. His adde ἰάσεων συναγωγὴν e, & προγνωστικὰ f δι' ἐπῶν, quæ ex Hippocratis prognosticis desumta erant. Meminit idem Suidas. Præterea etiam Georgica scripsit. Cicero lib. I. de Orat. *Si constat inter doctos, hominem ignarum astrologiæ, ornatissimis atque optimis versibus, Aratum, de cœlo stellisque dixisse : si de rebus rusticis hominem ab agro remotissimum, Nicandrum Colophonium, poëtica quadam facultate, non rusticâ, scripsisse præclarè : quid est cur &c.* Meminit eorundem Athenæus quinquies lib. II. ubi & secundum γεωργικῶν citat. Item initio epitomes libri tertij, item lib. IV. ter, & lib. IX. bis. Ac pertinuere huc etiam μελισσουργικὰ g, quæ idem nominat lib. II.

a *De venenatis bestiis.*
b *De remediis cõtra venena.*
c *Pag 22 edit. Morell.*
d *Pag. 29.*
e *Remediorũ collectionem.*
f *Prognostica versibus tradita.*
g *Scripta de mellificio.*

 Multa

Multa quoque ſcripſit, quæ ad terrarum hiſtoriam pertinerent. Ut Αἰτωλικὰ, quorum primum citant Macrobius lib. v Saturn. cap. xx. & Athenæus lib. VII. & XI. De rebus Ætolicis verò optimè ſcribere potuit, qui, ut Anonymus in vita ait, diu in Ætolia egit, uſque adeò, ut etiam inde Ætoli nomen referret, quemadmodum ante diximus. Adhæc ejus Βοιωτιακὸν memorat idem extremo lib. VII. Librum primum Οἰταϊκῶν citat Apollonij ſcholiaſtes lib. I: ſecundum autem Athenæus lib. VII. & extremo lib. IX. Nec externa ſolùm celebravit, ſed etiam res patrias. Nam tertium Κολοφωνιακῶν citat Athenæus lib. XIII. ubi ex eo refert, Solonem exſtruxiſſe templum Πανδήμου Ἀφροδίτης, quam Vulgivagam Venerem cum Lucretio appellare poſſumus. Denique ex Nicandri περὶ ποιητῶν, ni fallor, libro Parthenius hiſtoriam recitat de Oenone. Præter verò hæc, quæ diximus; præter item gloſſas ſæpius Athenæo memoratas; etiam ſcripſit Θηβαϊκὰ, ex quibus librum tertium laudat ſcholiaſtes Θηβαϊκῶν α. Fortaſſe tamen idem opus fuit ac Βοιωτικά. Ab eodem ſcholiaſte citatur ἐν β Σικελίᾳ, cujus operis decimum citat Stephanus in Ζάγκλη. Præterea apud Athenæum advocatur ἐν τρίτῳ Εὐρωπίας. Id corruptum putat doctiſſimus Caſaubonus, ac legit ἑτεροιουμένων. Nam, inquit, Nicandri Europiaca nuſquam nominantur. Nempe ſummo viro non obverſabatur locus Stephani in Ἄθως, ubi citatur quinctus Εὐρωπείας. Quare nihil apud Athenæum mutandum. Hiſtoricum quoque opus erat id, cujus Suidas meminit, περὶ χρηστηρίων πάντων βιβλία τρία. Et hæc quidem Nicandro tribuuntur. Quod ſiquis aliqua alterius eſſe Nicandri arbitrabitur, non admodum repugnem.

a *Pag. 14. edit Morell*
b *Idem ſcholiaſtes pag. 20.*
c *De oraculis omnibus libri tres.*

Eâdem ætate, hoc eſt circa Olympiadem CLX, ſive annum Vrbis conditæ IↃCVIII, floruit C. Julius, hiſtoricus. De quo ex Livij lib. LIII ita ſcribitur in epitoma ejus: *C. Iulius Senator Græcè res Romanas ſcripſit*: ſive, ut in vett. libb. eſt, *ſcribit*.

Cn. Aufidius, civis Romanus fuit Olymp. CLXX, extremis nempe Ptolomæi Lathyri temporibus, cùm Romæ bellum eſſet civile inter Marium, & Syllam. Innotuit hic nobis beneficio Ciceronis. Ejus hæc verba in Tuſcul. V: PUERIS NOBIS *Cn. Aufidius, prætorius, & in ſenatu ſententiam dicebat, nec amicis deliberantibus deerat, & Græcam ſcribebat hiſtoriam, & videbat*

(fort.

(fort. vivebat) *in literis.* Meminit & Plinius lib. VI Nat. Hiſt. cap. IX. *Vniverſæ* (Armeniæ) *magnitudinem Aufidius centena millia prodidit.* Aufidium in epitomis citat ſcriptor de origine gentis Romanæ. Ubi ait: *Aufidius ſanè, & Domitius lib.* I, (Aremulum Sylvium) *non fulmine ictum, ſed terræmotu prolapſum, ſimul cum eo regiam in Albanum lacum, tradunt.*

CAP. XV.

Luculli hiſtoria belli Marſici. Vt excuſârit, quòd fortaſſe aliqua minùs Græcè dixiſſet. Ciceronis commentarij de conſulatu ſuo. Terſa eorum, & florida dictio. Attici de eodem conſulatu commentarius ſtylo ſcriptus ſimplici. Canuſius. Olympus. Adelphius, ſive potiùs Dellius.

PTolomæo Auletæ æqualis fuit L. Lucullus, vir eloquens, & utraque linguâ exercitatus; ita ut Sylla commentarios de rebus à ſe geſtis ei dicârit, conditione eâ, ut illos digereret ac poliret: quemadmodum Plutarchus narrat nobis in Lucullo. Ex quo etiam diſcimus, Lucullum ipſum ſcripſiſſe Græcè hiſtoriam belli Marſici. Verba adjungam: Περὶ μὲν οὖν τῆς φιλολογίας αὐτοῦ πρὸς Ὁρτήσιον τὸν δικολόγον, καὶ Σισεννᾶν τὸν ἱστορικὸν, ἐκ παιδιᾶς τινος εἰς σπουδὴν προελθούσης, ὁμολογῆσαι, προθεμένων ποίημα καὶ λόγον Ἑλληνικόν τε καὶ Ῥωμαϊκὸν, εἰς ὅ, τι ἂν λάχῃ τούτων, τὸν Μαρσικὸν ἐντεμεῖν πόλεμον. καί πως ἔοικεν εἰς λόγον Ἑλληνικὸν ὁ κλῆρος ἀφικέσθαι· διασώζεται γὰρ Ἑλληνική τις ἱστορία τοῦ Μαρσικοῦ πολέμου. *De varia eius eruditione, præter ea, quæ diximus, illud etiam refertur. Apud Hortenſium oratorem, & Siſennam hiſtoricum, cùm iuvenis etiamnum foret, è ioco in ſerium ſermonem delapſum; profeſſum ſe vinctâ oratione ac ſolutâ, Græcâ pariter ac Latinâ, utram earum ſors dediſſet, bellum eſſe Marſicum ſcripturum. Ac videtur ei ſorte obtigiſſe, ut Græcè ſcriberet. Nam exſtat hiſtoria belli Marſici Græcè ſcripta.* De his Luculli commentariis Græcis, mentio eſt quoque apud M. Tullium lib. I. epiſt. XVI ad Att. *Lucullus de ſuis hiſtoriis dixerat, ſe, quò faciliùs illas probaret Romani hominis eſſe, iccirco barbara quædam & σόλοικα diſperſiſſe* a.

a *Adſperſiſſe.*

Tum

Tum quoque floruere summi duo viri, & inter se conjunctissimi, M. T. Cicero, & T. Pomponius Atticus. Ciceroni autem hîc quoque locum esse, nemo negabit, qui sciat, commentarium de consulatu suo Græcè scripsisse. Hoc non tantùm è Plutarcho cognoscimus, qui in Cæsare citat Ciceronem ἐν ᵃ τῷ περὶ ὑπατείας; sed imprimis ex ipso Tullio, cujus hæc verba lib. I epist. XVI ad Att. *Commentarium consulatus mei Græcè compositum misit ad te.* Sedulò in eo operam dedisse, ut pura tersaque dictio foret, ostendunt ea, quæ subjungit: *In quo siquid erit, quod homini Attico minùs Græcum eruditumque videatur: non dicam, quod tibi (ut opinor) Panormi Lucullus de suis historiis dixerat, se, quò faciliùs illas probaret Romani hominis esse, iccirco barbara quædam & σόλοικα dispersisse: apud me si quid erit eiusmodi, me imprudente erit & invito.* Sed imprimis egregius est locus lib. II. epist. I ad Att. *Tuus puer mihi literas abs te, & cõmentarium consulatus mei Græcè scriptum reddidit, in quo lætatus sum, me aliquanto antè de iisdem rebus Græcè itẽ scriptum librum L. Cossinio ad te perferendum dedisse.* Mox de stylo suo ita scribit: *Meus autẽ liber totum Isocratis μυρεψήκιον, atque omnes eius discipulorum arculas, ac nonnihil etiam Aristotelica pigmenta consumsit.* Et paullò pòst: *Quem tibi ego non essem ausus mittere, nisi eum lentè, ac fastidiosè probavissem. quamquam ad me rescripsit iam Rhodo Posidonius, se nostrum illud ὑπόμνημα cùm legeret, quod ego ad eum, ut ornatiùs de iisdem rebus scriberet, miseram: non modò non excitatum esse ad scribendum, sed etiam planè perterritum. Tu, si tibi placuerit liber, curabis, ut & Athenis sit, & in cæteris oppidis Græciæ. Videtur enim posse aliquid nostris rebus lucis adferre.*

a *In libro de consulatu.*

Titus quoque Pomponius Atticus de consulatu Ciceronis Græcè historiam condidit: ut Cornelius Nepos in Attici hujus vita testatur: & Cicero ipse lib. II epist. I. ad Att. Verba ejus attuli paullò antè. Stylo simplici, & minimè fucato, usum esse, ostendunt hæc Ciceronis verba, quæ ibidem legas: *Tua illa (legi enim libenter) horridula mihi atque incomta visa sunt. sed tamen erant ornata hoc ipso, quòd ornamenta neglexerant: &, ut mulieres, ideo bene olere, quia nihil olebant, videbantur.*

Partim Ptolomæi Auletæ, partim Ptolomæi Dionysij, & sororis Cleopatræ temporibus, vixisse videtur Canusius sive Ganusius, Γανυσιος; pro quo Gesnerus in bibliotheca perperàm habet

habet Calisius. Citatur à Plutarcho in vita Cæsaris: ubi ex eo narrat, ut Senatu decernente supplicationem ob res à Julio Cæsare in Galliis bene gestas, Cato pro sententia dixerit, Cæsarem barbaris esse dedendum, ad civitatem à crimine violati juris gentium expiandam, atque piaculum vertendum in auctorem.

Olympi ætatem satis indicat, quòd fuit medicus Cleopatræ, Julij priùs, pòst Antonij, amasiæ. De eo sic Plutarchus in vita Antonij: Ἦν δὲ ἰατρὸς αὐτῇ (Κλεοπάτρᾳ) συνήθης Ὄλυμπος, ᾧ φράσασα τἀληθὲς, ἐχρῆτο συμβούλῳ καὶ συνεργῷ τῆς καθαιρέσεως, ὡς αὐτὸς ὁ Ὀλυμπὸς εἴρηκεν ἱστορίαν τινὰ τῶν πραγμάτων τούτων ἐκδεδωκώς. *Medicus verò ei* (Cleopatræ) *familiaris erat Olympus, quo, veritatem ei indicatâ, consiliario & adiutore utebatur ad tabem sibi inducendam: ut ipse ait Olympus, qui rerum earum historiam edidit.*

Iisdem temporibus Adelphius scripsit expeditionem Parthicam Antonij Triumviri. Strabo lib. XI: Ὥς a φησιν Ἀδέλφιος ὁ τοῦ Ἀντωνίου φίλος, συγγράψας τὴν ἐπὶ Παρθυαίους στρατείαν αὐτοῦ, ἐν ᾗ παρῆν ἡγεμονίαν ἔχων. Quamquam non displicet conjectura Casauboni legentis ὁ Δέλλιος. Ita sanè appellant Plutarchi codices in vita M. Antonij. Ubi hæc legas: Πολλοὺς δὲ καὶ τῶν ἄλλων φίλων οἱ Κλεοπάτρας κόλακες ἐξέβαλον, τὰς παροινίας καὶ βωμολοχίας οὐχ ὑπομένοντας. ὧν καὶ Μάρκος ἦν Σιλανὸς, καὶ Δέλλιος ὁ ἱστορικός. οὗτος δὲ καὶ δεῖσαι φησὶν ἐπιβουλὴν ἐκ Κλεοπάτρας, Γλαύκου τοῦ ἰατροῦ φράσαντος αὐτῷ. Προσέκρουσε δὲ Κλεοπάτρᾳ παρὰ δεῖπνον, εἰπὼν αὐτοῖς μὲν ὀξίνην ἐγχεῖσθαι, Σάρμεντον δὲ πίνειν ἐν Ῥώμῃ Φαλερῖνον. ὁ δὲ Σάρμεντος ἦν τῶν Καίσαρος παιγνίων παιδάριον, ἃ δηλίκια Ῥωμαῖοι καλοῦσιν. *Complures præterea alios illius amicos expulere Cleopatræ adulatores, quòd contumelias, & procacitatem eorum, non sustinerent. In quibus M. Syllanus fuit, & Dellius historicus. Hic insidias quoque timuisse ait se à Cleopatra, seque à Glauco medico monitum esse. Offendit Cleopatram, quòd in cœna iactâsset, acidum ipsis infundi, Sarmentum verò bibere Romæ Falernum. Erat Sarmentus puer, quem habebat in deliciis Cæsar.*

a *Vt Adelphius ait, Antonij comes, qui Parthicã eius expeditionem descripsit: oculatus testis, & quĩ ipse etiam partem exercitus duceret.*

CAP. XVI.

Lysimachidæ ætas, ex Cæcilio Rhetore; Cæcilij, ex ætate Dionysii Halicarnassæi, collecta. Diodorus Sardianus. Theodorus Gadarenus. Thrasyllus. Claudius Cæsar.

NVnc de iis videamus, qui fuere, postquam imperium illud, quod Alexandri tenuerant successores, in Romanorum totum cessit potestatem. Eò referendus videtur Lysimachides: qui ad Cæcilium de Atticis Rhetoribus edidit commentarium. Ammonius libello de vocum differentiis in Θεωρὸς: Λυσιμαχίδης a ἐν τῷ πρὸς Καικίλιον περὶ τῶν παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς ῥητόρων. Idem alia quoque ad res Atticas itidem pertinentia exposuit. Nam Harpocrationi in Μαιμακτηριὼν, & Μεταγειτνιὼν citatur ἐν b τῷ περὶ τῶν Ἀθήνησι μηνῶν. Meminimus autem Lysimachidæ hoc loco, quia opus illud de Atticis Rhetoribus videtur non absimile fuisse libello Plutarchi de vitis decem Rhetorum. Fortasse tamen de stylo eorum duntaxat egit: uti ab Halicarnassensi de plerisque factum scriptoribus. Nam hoc magis Rhetoris erat, & ad Rhetorem scribentis. Siquidem Cæcilius ille, cui librum de Rhetoribus nuncupavit, puto, Rhetor ille Siculus fuit, nobilissimis Rhetoribus laudatus, Fabio dico, Longino, & ante utrumque Dionysio Halicarnassensi, æquali suo: quod Cæcilij ac simul Lysimachidæ nobis ætatem indicat. Nam Dionysius c Romam se venisse testatur, confecto bello civili inter Augustum & Antonium, circa mediam Olymp. CLXXXVII. Et, ne corruptos esse numeros putes, similiter est apud Anonymum ἐν Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ. Ac apud eundem hoc de Dionysio legas, Olymp. CXCII anno IV aggressum fuisse scribere Romanas antiquitates.

Sed quicquid est de Cæcilio, saltem sub Augusti principatu, atque, ut censeo, Tiberij itē temporibus, fuit Diodorus Sardianus, rhetor, poëta, & historicus. Quippe qui Strabonis fuerit amicus: ut ostendunt hæc geographi ejusce verba lib. XIII, quo loco de illustribus Sardianis tractat: d Ἄνδρες δ' ἀξιόλογοι γεγόνασι τοῦ αὐτοῦ γένους, Διόδωροι δύο οἱ ῥήτορες· ὧν ὁ πρεσβύτερος ἐκαλεῖτο

a *Lysimachides libro ad Cæcilium, qui erat de decem Atticis Rhetoribus.*

b *In opere mensibus Atticis.*

c *In præfat. Roman. antiq.*

d *Hinc etiam genus ducunt viri memoratu digni, Diodori rhetores duo, quorum senior Zonas vocabatur: iunioris autē, qui amicus nobis, & historici exstant cōmentarij, & odæ, & poëmata alia.*

ἐκαλεῖτο Ζωνᾶς· τοῦ δὲ νεωτέρου, φίλου ἡμῖν γινομένου, καὶ ἱστορικὰ συγγράμματά ἐστι, καὶ μέλη, καὶ ἄλλα ποιήματα.

Theodorus quoque Gadarenus extremo Augusti principatu, item sub Tiberio, floruit: cujus & præceptor fuit. Certamen ei erat cum Polemone, & Antipatro. Sub Adriano Cæsare filius ejus factus est senator. Scripsit autem librum de historia, item de Cœlesyria, & alia, de quibus Suidas.

Thrasyllus similiter Augusti, & imprimis Tiberij temporibus vixit: quemadmodum liquet ex iis, quæ de eo narrant Suetonius Tranquillus in Augusto cap. XCVIII, & Tiberio cap. XIV, Tacitus in VI Annalium, Dio lib. LV, & LVIII, Themistius orat. XII, & Juvenalis scholiastes in Sat. VI: cujus verba adscribere contentus ero: *Thrasyllus, multarum artium scientiam professus, postremò se dedit Platonicæ sectæ, ac deinde mathesi: quâ præcipuè viguit apud Tiberium, cum quo sub honore ejusdem artis familiariter vixit: quem postea Tiberius in insula Rhodo præcipitare voluit in pelagum, quasi conscium promissæ dominationis. Quem dolum cùm præsensisset, fugit.* Thrasyllus hic patriâ Mendesius fuit, & inter alia de lapidibus scripsit. Plutarchus lib. de Flum. Καθὼς [a] ἱστορεῖ Θράσυλλος ἐν γʹ περὶ λίθων. Sed præterea historiam Ægyptiacam literis prodidit. Idem eopse libro: Καθὼς [b] ἱστορεῖ Θράσυλλος ἐν τοῖς Αἰγυπτιακοῖς. Ex eo opere locum adducit Stobæus serm. de morbis & molestiarum in eis solutione. Item edidit, nisi is alius est, de lectione librorum Democriti. Laertius in Democriti vita: Ὡς [c] Θράσυλλος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Περὶ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Δημοκρίτου βιβλίων. Meminit & ejusdem alibi non semel. Uti & Clemens Alexandrinus lib. I Στρωματ. ubi refert de Idæ incendio quæ scripserit. Item Nicomachus Gerasenus enchiridij harmonici lib. I. Porphyrius in vita Plotini, Achilles Tatius ad Aratum, & Demophilus in Ptolomæi Tetrabiblum: atque è Latinis Plinius in historia Naturali: ex cujus non uno loco, scripsisse ad rem medicam pertinentia cognoscimus. Quamquam metuo, ne alius is sit ab mathematico, & Ægyptiacæ historiæ auctore.

a *Sicut Thrasyllus refert lib. tertio de lapidibus.*

b *Sicut refert Thrasyllus in Ægyptiacis.*

c *Ut Thrasyllus in eo libro, qui inscribitur de legendis Democriti libris*

Claudius Cæsar, ut in vita ejus ait Tranquillus [d], *& Græcas scripsit historias, Tyrrhenicôn* XX, *Carchedonicôn* VIII. *Quarum causâ veteri Alexandriæ Musæo additum ex ipsius nomine, institu-*

d *Cap. 42.*

tumque ut quotannis in altero Tyrrhenicôn libri, altero Carchedoniacôn, diebus ſtatutis, velut in auditorio, recitarentur toti à ſingulis per vices. De eodem ſic Plinius lib. XII Hiſt. Nat. cap. XVII. *Petunt igitur in Helimæos arborem brutam, cupreſſo fuſæ ſimilem, exalbidis ramis, iucundi odoris accenſam, & cum miraculo hiſtoriis Claudij Cæſaris prædicatam.* Citat eundem Plinius lib. V. cap. X. & lib. VI cap. IX.

CAP. XVII.

Crator. Iulius Caſſianus. Encratitarum ut is dogma defenderit. Ptolomæus geographus. Geminus Servij lapſus. Ptolomæi laus apud Stephanum, & Marcianum Heracleotam. Iamblichi Babylonica. Iulius Pollux Commodi Imp. æqualis. Alter eiuſce nominis, ſed iunior. Alexander Severus. Bardeſanes Babylonius. Iudas theologus. Arrianus iunior. Callicrates Tyrius. Theoclius. Zenobia.

VEnio ad ſcriptores, qui fuere ſub Divis, ut vocant, fratribus, M. Aurelio Antonino philoſopho, & L. Aurelio Vero. Princeps eſto Crator: qui M. Aurelij Veri libertus fuit. Scripſit de Romanorum temporibus. Auctor Theophilus ad Autolycum lib. III prope extremo: ubi nomina conſulum, prætorum, ædilium, hoc ex ſcriptore petere jubet. Præcipuè adſcribi merentur hæc verba: Κράτωρ ^a^, ἀπελεύθερος γενόμενος Μ. Αὐρηλίου Οὐήρου, ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης, μέχρις τελευτῆς τοῦ ἰδίου πάτρωνος αὐτοκράτορος Οὐήρου, σαφῶς πάντα ἀνέγραψε, καὶ τὰ ὀνόματα, καὶ τοὺς χρόνους.

a Crator, libertus M. Aurelij Veri, ab urbe condita, uſque ad obitū patroni ſui Veri, manifeſte exacteq; annotavit omnia, ſeu nomina, ſeu tempora ſpectes.

Æqualis Crantoris erat Julius Caſſianus: quem Geſnerus ait annales temporum rationes conſcripſiſſe. Id quo veterum adſtrui ſolidè poſſit, non video. Etſi apud Clementem in primo Στρωμάτ. lego, ab Caſſiano hoc ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ἐξηγητικῶν eſſe oſtenſum, πάσης ^b^ σοφίας ἀρχαιοτάτην εἶναι τὴν κατὰ Ἑβραίους φιλοσοφίαν. Fuit Valentini hæreſiarchæ diſcipulus; ac Encratitarum dogma eſt ſecutus: quod propugnavit libro, quem inſcripſit περὶ ^c^ ἐγκρατείας, ἢ περὶ εὐνουχίας. Eo conjugium deteſta-

b Quavis aliorum ſapientia antiquiorem eſſe philoſophiam Hebræorum.

c De continētia, vel caſtitate.

deteſtabatur, ac perperam interpretabatur Geneſin, per lignum vetitum intelligens matrimonium: per pelliceas tunicas, humanam carnem. Etiam tuebatur ſe verbis, ut videri volebat, ipſius Chriſti ad Salomen, ex euangelio ſecundùm Ægyptios productis. Vide Clementem in tertio Στρωματέων.

Claudius etiam Ptolomæus, Alexandrinus, philoſophus, temporibus vixit M. Aurelij imperatoris, teſte Suida: ut omnino ſpiſſus ſit error, ſive Servij, ſive alîus, qui Servium interpolavit, ad illud Eclogæ III.

In medio duo ſigna, Conon, & quis fuit alter?

Ubi grammaticus is per alterum intelligi ait Aratum, Ptolomæum, aut Eudoxum: cùm Ptolomæus duobus floruerit ſeculis, poſtquam eclogas ſuas Virgilius ſcripſiſſet. Quemadmodum & in eo errat, quòd ſermonem putat eſſe de Conone, Athenienſi duce, Peloponneſiaco bello æquali, cujus vitam Cornelius Nepos ſcripſit. Intelligi enim debet Conon Aſtrologus, quem Catullus celebrat carmine de coma Berenices, quod ex Callimacho tranſtulit. Scripta Ptolomæi in omnium manibus verſantur. Sed præter ea, quæ habemus, alia quoque recenſet Suidas. Et ſunt, quæ etiam Suidas præterit: ut eſt περίπλους: cujus meminit Stephanus in Λούγδουνα, ubi eam eſſe ait πόλιν a Κελτογαλατίας, auctoremque laudat Πτολεμαῖον b ἐν περίπλῳ. Niſi periplum vocat Geographiæ libros: quos idem Stephanus in Χαράκμωβα citat: nec modò citat, ſed etiam laudat. Sic enim ſcribit: Πτολεμαῖος c ἐν γεωγραφικοῖς, ἐν πέμπτῳ βιβλίῳ, ἐν τοῖς Ἀραβικοῖς· ἀξιόπιστος δ' ἀνὴρ περὶ τὰ τοιαῦτα. σπουδὴν γὰρ ἔθετο ἱστορῆσαι ἀκριβῶς τὰ τῆς Ἀραβίας. Egregia quoque ejus laus apud Marcianum Heracleotam initio peripli, ubi quiddam refert, (ut verba ejus reſervem) ἐκ d τῆς γεωγραφίας τοῦ θειοτάτου καὶ σοφωτάτου Πτολεμαίου. Ac θειότατον e quoque aliquanto pòſt appellat.

Ex Photij bibliotheca *f* diſcimus, iiſdem temporibus, & aliquanto ante tempora Antonini philoſophi, fuiſſe Jamblichum, alium à Syro philoſopho, Porphyrij diſcipulo, è ſervis ut ajunt, natum. Babylonica hic ſcripſit, quibus de Rhodanis & Sinonidis amoribus libris egit undequadraginta: ut Suidas teſtatur; & pluribus exponit Photius; qui compendio Babylonica ejus conſtrinxit.

a *Vrbem Galliæ Comatæ.*
b *Ptolomæum in deſcriptione circuitus navigatione luſtrati.*
c *Ptolomæus in geographicis libro quincto, in Arabicis vir ſane fide dignus: quippe qui ſedulo hoc egerit, ut accurate Arabica traderet.*
d *Ex geographia diviniſſimi, & ſapientiſſimi Ptolemæi.*
e *Diviniſſimum.*
f *Cod. 94.*

Sed narrationes istæ Jamblichi, si non veræ, at verisimiles fuere; non item Μεταμορφώσεις, quas inter alia consignavit Adrianus sophista, Herodis discipulus, Aristidis æmulus, unde M. Antonini & filij ejus Commodi tempore vixisse, cognoscimus. Plura de eo Suidas.

Julius Pollux vixit temporibus Commodi Cæsaris; cui & Epithalamium fecit. Exstat ejus onomasticum ad eundem Commodum. Multa quoque alia edidit. Ea inter fuisse librum De Arcadia, lego in Gesneri bibliotheca. Sed apud Suidam est Ἀρκαδικὸν, quo significatur oratio de Arcadicis. Meminit hujus Pollucis inter alios Io. Tzetzes Chil. VII. Hist. CXLV. Porrò & Julij Pollucis Chronicon, Ἰουλίου Πολυδεύκους χρονικὸν, exstat in bibliotheca Bavarica: ac jam ante hos viginti annos scripsit Jacobus Gretserus a, sperare se fore, ut propediem prodeat in lucem. Chronicon verò illud exorditur à condito orbe, ac pertexit tempora usque ad imperium Valentis. Stultum igitur sit multis monere, hunc non esse illum Julium Pollucem, cujus onomasticum habemus. Nam & gentilis is fuit, ut ab orbe condito non potuerit ordiri: &, ut diximus, sub Commodo vixit.

a *Tom. 2 de Cruce in notis ad orat. Alexandri de inventione Crucis.*

Alexander Severus Imp. ut in vita ejus Ælius Lampridius refert, *vitas principum bonorum versibus scripsit.* Græcè puto, quando paullò antè præcessit, *Facundiæ fuit Græcæ magis, quàm Latinæ, nec versu invenustus.* Et initio vitæ dixerat. *In Latinis non multum profecit, nec valde amavit Latinam facundiam.*

Bardesanes Babylonius Alexandri Severi temporibus floruit: de quo Porphyrius de abstinentia lib. IV. Ὡς b Βαρδησάνης, ἀνὴρ Βαβυλώνιος, ἐπὶ τῶν πατέρων ἡμῶν γεγονὼς ἀνέγραψεν. Scripsit de Brachmanibus, & Samanæis, Indorum philosophis, quos Græci Gymnosophistas vocant. Vide, quæ de iis ibidem Porphyrius ex Bardesane exscribit.

b *Vt Bardesanes Babylonius, qui parentum nostrorum temporibus fuit, scripto consignavit.*

Judas historicus & theologus de septuaginta apud Danielem hebdomadibus plenissimè disputavit: & chronographiam superiorum temporum usque ad decimum Severi perduxit annum: ut tradit Eusebius Historiæ Eccles. lib. VI cap. VI. ac Nicephorus lib. IV cap. XXXIV. è Latinis Hieronymus in Catalogo script. illustr. & Sigebertus Gemblacensis.

Arrianus Maximini tempore, vel paullo pòst, fuit. Capitolinus

linus in Maximino juniore: *Sanè, quod nullo in loco tacendum est, cùm & Dexippus, & Arrianus, & multi alij Græci scripserint, Maximum & Balbinum imperatores contra Maximinum factos: Maximum autem cum exercitu missum, & apud Ravennam bellum parâsse; Aquileiam autem, nisi victorem, non vidisse: Latini scriptores, non Maximum, sed Pupienum, contra Maximinum apud Aquileiam pugnâsse, dixerunt, eundemque vicisse: qui error unde natus sit, scire non possum; nisi fortè idem est Pupienus, qui & Maximus.* Idem in tribus Gordianis: *Gordiani, non, ut quidam imperiti scriptores loquuntur, duo; sed tres fuerunt. idque docente Arriano, scriptore Græcæ historiæ.* Assentio autem Claudio Salmasio, viro nunquam satis laudato, qui arbitratur, & apud eundem, initio Maximi & Albini, legi oportere: *Et Dexippus, & Arabianus, Maximum & Balbinum dicunt electos contra Maximinum post Gordianos.* Ubi vulgò pro *Arriano* est *Arabiano*. Etsi & fuere, qui Arabiani dicerentur. Ut Flavius Arabianus, annonæ sub Aureliano præfectus: ad quem epistola Aureliani exstat apud Vopiscum in hujus Cæsaris vita.

Aureliani tempore, & paullò pòst, vixit Callicrates Tyrius: qui vitam imperatoris hujus scripsit. De eo sic Flavius Vopiscus in Aureliano: *Matrem quidem eius Callicrates Tyrius, Græcorum longè doctissimus scriptor, sacerdotum templi Solis, in eo vico, in quo habitabant parentes, fuisse dicit. Habuisse quin etiam nonnihilum divinationis, adeò ut aliquando marito suo iurgans ingesserit, cùm eius & stultitiam increparet, & vilitatem, En imperatoris patrem. Ex quo constat, illam mulierem scîsse fatalia. Idem dicit, auspicia imperij Aureliano hæc fuisse. Primùm pueri eius pelvim serpentes plerumque cinxisse, neque unquam occidi potuisse. Postremò ipsam matrem, quæ hoc viderat, serpentem, quasi familiarem, occidere noluisse. His accedit, quòd ex palliolo purpureo, quod Soli sui temporis imperator tulerat, sacerdos mulier crepundia filio fecisse perhibetur. Addit etiam illud, quòd vinctum fasciolæ Aurelianum aquila innoxiè de cunis levaverit, & in aram posuerit, quæ iuxta sacellum fortè sine ignibus erat. Idem autor est, vitulum matri eius natum miræ magnitudinis, candidum, sed purpurantibus maculis, ita ut haberet in latere uno avem, in alio coronam. Multa superflua in eodem legisse memini: quippe qui asseverat, etiam rosas in eiusdem mulieris chorte, nato Aureliano, exîsse purpureas, odoris rosei, floris aurei.*

Theo-

Theoclius quoque Aureliani vixit ætate, vel ſanè proximè poſt eam. Scripſit vitas Cæſarum. Flavius Vopiſcus in Aureliano: *Refert Theoclius, Cæſarianorum temporum ſcriptor, Aurelianum manu ſuâ bello Sarmatico uno die quadraginta & octo interfeciſſe.* Sed quod ad ſcriptoris nomen attinet, veriſimilis eſt ſententia doctiſſimi Caſauboni, cui Theoclytus, vel Theo Chius, dictus videtur: vel Theocles, quâ formâ dicitur Diocles. Græcè eum ſcripſiſſe, etiam cognoſcimus inde, quòd, cùm ridiculos quoſdam in Aurelianum verſus retuliſſet, ſubjungat iſta verba: *Hæc video eſſe perfrivola: ſed quia ſupraſcriptus auctor ita eadem, ut ſunt Latinè, ſuis ſcriptis inſeruit, tacenda eſſe non credidi.* Neque enim erat, cur diceret, verſus eos Latinè eſſe operi inſertos, niſi aliâ is linguâ hiſtoriam ſcripſiſſet.

Satis conſtat, tum quoque vixiſſe Zenobiam, Odenati uxorem, Palmyrenorum reginam: ut de qua Aurelianus triumphârit. Hæc Ægypti, & Orientis hiſtoriam in epitomen redegiſſe credita eſt: Græcè videlicet; ut videtur oſtendere is locus Trebellij Pollionis in XXX tyrannis: *Ipſa Latini ſermonis non uſquequaque ignara; ſed, ut loqueretur, pudore cohibita: loquebatur & AEgyptiacè ad perfectum modum. Hiſtoriæ Alexandrinæ, atque Orientalis, ita perita, ut eam epitomâſſe dicatur. Latinam autem Græcè legerat.* Sed, credo, epitomen ſiquam ſcripſit, juvandæ ſuæ memoriæ ſcripſerat, non in uſus publicos.

CAP. XVIII.

Onaſimus. Palladius Methonæus. Vita Antonij, auctore Athanaſio. Calliſtus. Diodorus Monachus. Pappus Alexandrinus. B. Epiphanius. Euſebius ſcholaſticus. Ammonius poëta. Lucianus preſbyter. Anaſtaſius Theopolita. Priſcus Panites. Flavianus Conſtantinopolitanus. Lachares Athenienſis. Leontius Byzantius. Georgius Alexandrinus.

COmplectar nunc, qui floruere ſub imperatoribus Conſtantinopolitanis, à Conſtantino M. uſque ad Conſtantinum

num Leonis filium, & matrem Irenen : quorum tempore Karolus M. imperium in Occidente instauravit.

Onasimus Constantini Imp. temporibus vixisse, fuisseque Cyprius, aut Spartanus *historicus*, dicitur à Suida : qui & compluria ejus scripta refert, sed ad oratoriam artem pertinentia: ut qui & sophista fuerit, quemadmodum idem ille auctor est.

Eodem sub imperatore nomen sibi peperit Palladius, Palladij filius, Methonæus. Hic præter orationes, & disputationes varias, etiam historicum ac philologicum opus contexuit de festis Romanorum : ut è Suida cognoscimus.

B. Athanasius Constantini, filiorumque ejus, item Juliani, ac Valentis tempore fuit. Scripsit vitam B. Antonij monachi: ut testis est Nazianzenus orat. in laudem B. Athanasij, B. Hieronymus in Catalogo script. Ecclesi. & Socrates Ecclesi. Histor. lib. I. cap. XXI. Eam, modò genuina est, ante annos duodecim primus in lucem protraxit vir optimè de studiis meritus David Hœschelius.

Juliani Imp. tempore vixit Callistus, qui & in expeditione eum comitabatur. Cecinit heroico carmine res gestas Juliani, domini sui : ut testatur Nicephorus Histor. Ecclesi. lib. X. cap. XXXIV.

Diodorus monachus, Juliani & Valentis temporibus, Tarsi in Cilicia, fuit episcopus. Meminere ejus Theodorus Anagnostes, & Nicephorus in historia Ecclesiastica. Composuit cùm alia multa, tum Χρονικὸν [a] διορθούμενον τὸ σφάλμα Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου περὶ τῶν χρόνων, ut ait Suidas.

Pappus Alexandrinus Theonis philosophi, qui in Ptolomæi canonem commentatus, æqualis fuit. Nam uterque Theodosij senioris temporibus vixit, Suida teste : ex quo, præter alia, Pappum scripsisse cognoscimus χωρογραφίαν [b] οἰκουμενικὴν : item ποταμοὺς [c] τοὺς ἐν Λιβύῃ.

Epiphanius Salamine in Cypro episcopus, opus de LXXX hæresibus reliquit : quod non historicum minùs, quàm theologicum est. Gesnerus meminit libri de vita Mariæ, & temporibus ejus, Epiphanio tributi. Sed puto esse Epiphanij alterius. Vitam quoq; S. Hilarionis exposuisse dicitur. Sed ea nõ exstat. Eidem tribuitur vulgò historia de prophetarũ vitis. Attamẽ ejus libelli veteres non meminerunt, nec satis Epiphanio dignus videtur.

a *Chronicon, quod erratum Eusebij Pamphili de temporibus corrigit.*

b *Vniversalem orbis descriptionem.*

c *Fluvios Libyæ.*

Arcadij, & Theodoſij junioris temporibus, vixere Euſebius Scholaſticus, & Ammonius; quorum uterque carmine deſcripſit bellum contra Gainam, Gotthorum regem. De his duobus ſic Nicephorus hiſtoriæ Eccleſ. lib. XIII. cap. VI. *Si quis accuratiùs pleniuſq; res eo bello geſtas cognoſcere velit, eum Gaineum librum legere iubemus. Quem Euſebius ſcholaſticus compoſuit, Troili ſophiſtæ ſectator. Qui, cùm rebus gerendis ſpectator ipſe belli interfuiſſet; in quatuor libellis heroico verſu id luculenter expoſuit; quod ſcriptum, propter rei novitatem, in magna admiratione fuit. Sed & Ammonius, poëta alter, qui idem bellum carminibus compoſuit, præclarus proximo imperio, ſedecimo iunioris Theodoſii conſulatu, quem cum Fauſto geſſit (tum enim poëma id publicavit) habitus eſt.*

Lucianus, preſbyter Hieroſolymitanus, ſcripſit Græcè revelationem de inventione S. Stephani. Eam Avitus, preſbyter Hiſpanus, Latinè tranſtulit. Claruit anno CCCCX. Auctor Gennadius in catalogo.

Anaſtaſius Theopolita, Cyrilli æqualis, compoſuit Perſica, ſive quæ in Perſide cōtigerunt, ſuper Dionyſaro & Philippo hiſtoriographis, inter Chriſtianos, & paganos. Ea exſtant MSa in bibliotheca Electorali Palatina, ac Bavarica Auguſtana.

Nilus Conſtantinopolitanus, monachus, B. Chryſoſtomi diſcipulus; Theodoreti æqualis, ſcripſit De cæde ſanctorum martyrum monachorum in monte Sina, & alia, ſed parænetica. Vide de eo Photium in bibliotheca cod. CCLXXVI, & Nicephorum Eccleſ. Hiſt. lib. XIV. cap. LIV.

Theodoſij Junioris ætate vixit Priſcus Panites, ſophiſta, ut Suidas perhibet. Qui & auctor eſt, eum præter epiſtolas, & declamationes, etiam condidiſſe hiſtoriam Byzantinam, & Attalicam libris VIII. Videtur autem hodieq; exſtare. Sanè citat eum Baptiſta Fulgoſus in Memorabilium libris: inque bibliotheca Vaticana eſſe, auctor eſt Raphael Volaterranus lib. XIII Anthropologiæ. Fortaſſe eſt idem Priſcus, quem Stephanus citat in Σάλωνα. Priſcum de rebus Gothicis multa conſignaſſe, liquet ex Jornande de rebus Geticis cap. XXIV. *Gothorum*, inquit, *natio ſæva, ut Priſcus hiſtoricus refert, in Mæotide palude ulteriorem ripam inſedit, venatione tantùm, nec alio labore experta.* Meminit & cap. XXXV: *Ad quem in legationem remiſſus à Theodo-*

Theodosio iuniore Priscus, tali voce inter alia refert. Vide etiam cap. XLII. & XLIX.

Flavianus, episcopus Constantinopolitanus, præter epistolas ad Leonem pontificem, etiam Acta scripsit cum Eutyche presbytero, & librum de ejus erroribus. Unde Marciani Imp. & concilij Carchedonensis temporibus vixisse, satis liquet. Epistolæ ejus ad Leonem Papam Rom. extitere olim in biblioth. Veneta B. Antonij.

Lachares, Lacharis filius, Atheniensis sophista, Heracleonis discipulus; floruit Marciani & Leonis imperatorum temporibus: atque inter alia reliquit ἱστορίαν a τὴν κατὰ Κορνοῦτον. Plura de eo apud Suidam vide. *a Historiam secundum Cornutum.*

Leontius advocatus, Byzantius, egit de sectis hæreticorum, & synodo Chalcedonensi. Ejus Act. v. perducit seriem episcoporum Constantinopolitanorum usque ad S. Eulogium: qui fuit tempore Gregorij M. unde iisdem Leontium vixisse temporibus colligitur.

Georgius, Alexandrinus Episcopus, vitam descripsit B. Chrysostomi. Ex hac excerpta dedit Photius cod. XCVI. Negat idem, certò se posse affirmare, quis hic Georgius sit. Sed placet, quod doctissimus Andr. Schottus ibidem annotavit, illum videri, qui B. Ioanni Eleemosynario successit, circa annum IↃCXX.

CAP. XIX.

Ignatius diaconus. Petrus Siculus. Eustathius Thessalonicensis. Theodorus Anagnostes. Ioannes Argyropylus.

SVpersunt aliquot, qui vixere sub imperatoribus Constantinopolitanis, post imperium in Occidente instauratum, hoc est, post annum partæ salutis octingentesimum.

Ignatius, Constantinopolitanæ urbis diaconus, floruit tempore Irenes, & Nicephori Logothetæ. Hic carmine panxit vitas patriarcharum, Tarasij, & Nicephori: ut Suidas testatur, qui & alia ejus laudat. Est autem is Tarasius, qui præfuit concilio Nicæno secundo: Nicephorus verò, qui ei in patriarchatu successit. Vide Cedrenum.

Petrus Siculus fuit tempore Basilij Imp. & filiorum ejus, Constantini ac Leonis : nempe circa annum IↃCCCLXX. Ab imperatoribus, quos dixi, legatus fuit Tibricam, civitatem Armeniæ, ut de captivorum permutatione ageret : ac negotium hoc, cùm novem Tibricæ menses egisset, feliciter confecit, ut ipse narrat. Exstat ejus historia de Manichæorum ortu, progressu, & occasu : quæ, ex Bavaricæ bibliothecæ codice MSo, egregio Matthæi Raderi beneficio, prodiit.

Eustathius, Thessalonicensis episcopus, cujus in Homerum & in περιήγησιν Dionysij commentarium habemus, auctor quoque creditur sex librorum de Ismeniæ & Ismenes amoribus. Vixit Manuelis Comneni temporibus, circa annum CIↃCL. item sub Alexio Comneno, & improbo illo Andronico, ut constat ex Niceta Choniate : cui Eustathius hic vocatur, nunc ὁ πολὺς καὶ μέγας a ἐν λόγοις, nunc etiam ἀρετῇ b διαβεβοημένος ἁπανταχῇ, ac à prudentia item singulari, & doctrinâ multijugâ, celebratur.

Theodorus Anagnostes, sive Lector Ecclesiæ Constantinopolitanæ, reliquit ἐκλογὰς c ἀπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, ἀπὸ φωνῆς Νικηφόρου Καλλίστου τοῦ Ξανθοπούλου. Ita enim inscriptio habet : unde eum vixisse liquet circa annum millesimum trecentesimum trigesimum. Agit autem in Collectaneis istis de temporibus Marciani, Leonis, Zenonis, Basilisci, & Anastasij, imperatorum. Meminit & Suidas in Θεόδωρος : ait autem, historiam Ecclesiasticam contexuisse à Constantino M. usque ad Justinianum.

a *Eloquentissimus.*
b *Virtute celeberrimus ubique.*
c *Excerpta historiæ ecclesiasticæ ab ore excepta Nicephori Callisti Xanthopuli.*

Quo tempore capta est Constantinopolis, & postea imprimis, floruit Ioannes Argyropolus Constantinopolitanus. Qui, præterquam quòd Aristotelis quædam Latinè transtulerit, etiam monodiam scripsit, & consolationem ad Imp. Constantinopolitanum, & librum de regno : item (quo nomine hîc refertur) comparationem inter principes antiquos, & novi imperij. Supersunt ea in bibliotheca Christianissimi regis.

LIBRI QVARTI
PARS ALTERA.

Expositis illis, quorum nota est ætas, persequar eos, quorum vel incognita est ætas, vel nunc saltem non occurrit mihi. Eorum sylvulam adferam, atque, uti feci libro superiori, ita nec alium hîc ordinem, quam κατὰ στοιχεῖον a, observabo.

a Secundum literas.

Achæi historici, Ἀχαιοῦ ἱστοριογράφου, meminit Pindari scholiastes in od. VII Olymp. Videndum, an idem sit Ἀχαιὸς, quem cum Pherecyde jungit Arati scholiastes, quo loco de Hyadibus tractat, atque Achæum quatuor Hyadas statuisse, ait. At alius, puto, Ἀρχαῖος, cujus historicum opus celebrat Nicandri scholiastes in Theriaca b.

b Pag. 29. edit. Morell.

Agias res Argolicas memoriæ mandavit. Athenæus lib. III. Ἀγίας c γ΄, καὶ Δέρκυλος ἐν Ἀργολικοῖς.

c Agias, & Dercylus, in Argolicis.

Alcimus Siculus Italica consignavit. Athenæus lib. X: Ἄλκιμος d ὁ Σικελιώτης ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ τῶν βίβλων Ἰταλικῇ, πάσας φησὶν ἐν Ἰταλίᾳ γυναῖκας μὴ πίνειν οἶνον ἀπὸ ταύτης αἰτίας. Meminit quoque lib. XII, uti & Festus Pompeius in *Romam*.

d Alcimus Siculus in eo libro, quem Italicum inscripsit, hac de caussa omnes in Italia mulieres vino abstinere, ait.

Alcmæon in Delphorum commentariis, Ἀλκμαίων e ἐν τοῖς τῶν Δελφῶν ὑπομνήμασι, citatur à Plutarcho in Solone. Alius est ab Alcmæone Crotoniata, qui primus Physica scripsit: ut discimus ex Clemente Alexandr. lib. I Στρωματέων.

Alexander Trallianus libros quinque composuit de rebus Turcarum: ut apud Gesnerum lego. Num hic nobilis ille medicus? an alius?

Alexandrides Delphicus testis adducitur à Plutarcho in Lysandro. Apud scholiastem Aristophanis in Plutum f ἁπλῶς vocatur Ἀλεξανδρίδης. Restituendum id nomen Euripidis scholiastæ in Alcestidis initium, ubi citatur Ἀναξανδρίδης ὁ Δελφὸς, atque ex eo refertur, ut Apollo mercede servierit

f Pag. 45. edit. Basil.

 Admeto,

Admeto, eò quòd Pythonem ſerpentem interemiſſet.

Ammonius ἐν τῷ a περὶ βωμῶν καὶ θυσιῶν citatur ab Harpocratione in Ἀμαζόνιον. Ἐν b πρώτῳ περὶ θυσιῶν ad Ammonio lib. de differ. voc. in βωμός. Ubi & Λαμπτρεὺς c fuiſſe dicitur.

a *Libro de aris & ſacris.*
b *Lib. de ſacris.*
c *Lamprienſis.*

Amyntas fecit volumen, quod Σταθμοὺς ſive Manſiones inſcripſit, multaſque ei hiſtorias inſeruit. Meminit Athenæus lib. x, & xii, ubi ex tertio ejus operis quædam adfert de Sardanapali ſepulchro, & elogio ejus ſaxeis in pilis literis inſculpto Chaldaicis, à Chœrilo autem verſo. Ælianus quoque lib. xvii de animalibus cap. xvii. Ἀμύντας d ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις οὕτως ὑπ' αὐτοῦ Σταθμοῖς, ac deinde mira quædam ex eo refert de muribus Caſpiis, & avibus eas vorantibus.

d *Amyntas in iis, quæ ipſe inſcripſit Mãſiones.*

Anaxilides de philoſophis tractavit. Laertius in Platone: Ἀναξιλίδης e ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ φιλοσόφων. Narrat deinde ex eo, ut Perictiona, Ariſtonis conjux, ex Apolline Platonem concepiſſe credita ſit.

e *Anaxilides lib. ſecundo de philoſophis.*

Anaxis Bœotus hiſtoriam ſuam perduxit uſq; ad Olymp. civ, ac imperium Philippi Amyntæ filij. Diodorus Siculus extremo lib. xv: Τῶν f δὲ συγγραφέων Διονυσιόδωρος καὶ Ἄναξις οἱ Βοιωτοὶ τὴν τῶν Ἑλληνικῶν ἱστορίαν εἰς τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν κατεστρόφασι τὰς συντάξεις.

f *Ad hunc uſque annum ex hiſtoricis Dionyſiodorus, & Anaxis, Bœoti, rerum Græcarũ narrationem ſunt perſecuti.*

Andreas Panormitanus edidit, quæ in quibuſque Siciliæ oppidis memorabilia contigiſſent. Athenæus lib. xiv: Ἀνδρέας g ὁ Πανορμίτης ἐν τῷ τριακοστῷ τρίτῳ τῶν Σικελικῶν τῶν κατὰ πόλιν.

g *Andreas Panormitanus in trigeſimo tertio rerum in quibuſque oppidis Siciliæ memorabilium.*

Andronicus Alipius memoratur B. Hieronymo præfat. in prophetam Danielem his verbis: *Ad intelligendas extremas partes Danielis multiplex Græcorum hiſtoria neceſſaria eſt: Sutorij videlicet Callinici, Diodori, Hieronymi, Polybij, Poſidonij, Claudij Theonis, & Andronici cognomento Alipij: quos & Porphyrius ſecutum ſe dicit.*

Antenor Cretica ſcripſit. Ælianus lib. xvii. de animalibus cap. xxxv. Ἐν h λόγοις Κρητικοῖς Ἀντήνωρ λέγει. Narrat deinde ex eo, ut Rhaucienſes urbem ſuam deſeruerint coacti ab apibus, acerbè pungentibus, urbemque novam, in prioris memoriam, Rhaucum appellarint. item, ut in Ida, monte Cretæ, pauculæ apum illarum reliquiæ ſint, quæ etiamnum hominibus multum moleſtiæ faceſſant. Antenor iſte cognominabatur

h *Antenor in libris rerum Creticarum ait.*

Delta. Qua de re sic Photius Biblioth. cod. cxc. ex Ptolomæo Hephæstionis lib. v: Ἀντήνωρ ὁ τὰς Κρητικὰς γράψας ἱστορίας Δέλτα ἐκαλεῖτο, διὰ τὸ ἀγαθὸς εἶναι καὶ φιλόπολις· τοὺς γὰρ Κρῆτας τὸ ἀγαθὸν δέλτον καλεῖν φασίν. *Antenor is, qui Cretensium historiam scripsit, vocabatur Delta, quia bonus foret, & civitatis amans. Aiunt enim bonum à Cretensibus dici δέλτον.*

Antiochus a ἐν δευτέρῳ τῶν κατὰ πόλιν μυθικῶν citatur à Ptolomæo Hephæstionis lib. v. histor. ix, & ex eo à patriarchâ Photio in biblioth. cod. cxc.

Antiphanes Bergæus multa in libros retulit mendacia, fabulator veriùs, quàm historicus: unde eum Strabo lib. I. jungit cum Euemero Messenio, qui historiam de diis contexuit. Verba ejus sunt: Ὁ b δὲ Ἐρατοσθένης, Δαμάστῃ χρώμενος μάρτυρι, οὐδὲν διαφέρει τοῦ καλοῦντος μάρτυρα τὸν Βεργαῖον, ἢ τὸν Μεσσήνιον Εὐήμερον, καὶ τοὺς ἄλλους, οὓς αὐτὸς εἴρηκε διαβάλλων τὴν φλυαρίαν. Etiam lib. II ait, Οὐ c πολὺ οὖν ἀπολείπεται ταῦτα τῶν Πυθέου, καὶ Εὐημέρου, καὶ Ἀντιφάνους ψευσμάτων. Pytheas iste fabulosa multa geographiæ suæ inseruit. Lilius Gyraldus d putavit, Antiphanem in comœdiis suis multa parùm convenientia finxisse. Sed Strabonis loca innuunt, eum Pytheæ, & Euemeri instar, in alio opere quopiam, fabellas pro verâ historiâ venditâsse. Nec tamen inficias iverim, comœdias etiam scripsisse, quando hoc seu verè, seu falsò, dicit Stephanus: cujus egregius hic locus est in Βέργη: Βέργη e πόλις Θράκης, πρὸς τῇ Χερρονήσῳ, τὸ ἐθνικὸν, Βεργαῖος. Στράβων δὲ κώμην αὐτὴν λέγει, ἐξ ἧς ὁ Βεργαῖος Ἀντιφάνης, ὁ Κωμικός. ἄπιστα δὲ οὗτος συνέγραψεν, ὥς φασιν. ἀφ' οὗ καὶ παροιμία Βεργαΐζειν, ἀντὶ τοῦ μηδὲν ἀληθὲς λέγειν.

Apollonides ὁ Κηφεὺς ἐν τῷ ὀγδόῳ f περὶ καταψευσμένης ἱστορίας laudatur anonymo in vita Arati. Alius est Ἀπολλωνίδης ὁ Νικαεὺς, Harpocrationi nominatus in Ἴων. De quo lib. III dictum.

Apollonius Acharnensis περὶ τῶν ἑορτῶν g egit. Meminit Harpocration in Πέλανος.

Apollonius Aphrodisiensis, ἀρχιερεὺς h, καὶ ἱστορικὸς, ut Suidæ vocatur: qui scripsisse ait Καρικὰ i, Περὶ Τραλλέων, Περὶ Ὀρφέως, καὶ τῶν τελετῶν αὐτοῦ. Caricorum ejus meminit sæpius Stephanus.

a Libro secundo de fabulis, quæ in quaque civitate feruntur.

b Eratosthenes autẽ, Damaste utens teste, nihil distat ab eo, qui testem advocat Bergæum, vel Messenium Euemerum, atque alios, quos ipse nominat, eorum traducens futilitatem.

c Hæc non multũ absunt à Pytheæ, Eumeri, & Antiphanis mendaciis.

d Dialogo 6 de poëtis.

e Berge Thraciæ urbs, juxta Cherronesum: unde gentile Bergæus. Strabo autem vicum esse dicit: inde fuit Antiphanes Comicus. Multa is parũ credibilia scripsit, ut aiunt: à quo proverbium ortum, ut Bergissare diceretur, qui nihil diceret veri.

f Cepheus libro octavo historiæ ementitæ.

g De festis.

h Summus sacerdos, & historicus.

i Carica, & de Trallibus, & de Orpheo, ac sacris ipsius.

nus. Librum eorum quartum citat in Βάργασα, ſeptimum in Χρυσαυρὶς, decimumſextum in Ἄγκυρα, decimũ octavum in Χωλὸν τεῖχος. Etiam Etymologus adducit ſextumdecimum in Ἄρπασος.

Apollonius Aſcalonites hiſtoricus vocatur à Stephano in Ἀσκαλών: ubi inter illuſtres Aſcalonitas eſſe dicuntur ἱστορικοὶ, Ἀπολλώνιος, καὶ Ἀρτεμίδωρος. Alius eſt Ἀπολλώνιος γεωμέτρης, qui refertur inter τοὺς περὶ τοῦ Ἀράτου συνταξαμένους. Item Ἀπολλώνιος ὁ Χαίρωνος, citatus Ariſtophanis ſcholiaſtæ in Veſpas. Alios quoque Apollonios adduximus lib. I cap. XXII.

Aratus Cnidius condidit hiſtoriam Ægyptiacam. Diverſus eſt, non tantùm ab Arato, poëta Solenſi, cujus φαινόμενα habemus: ſed etiam ab Arato Sicyonio, de quo dictum nobis lib. I. cap. XVII. De utroque, & Cnidio, & Sicyonio, ita anonymus in Vita Arati poëtæ: Καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ γεγόνασιν Ἄρατοι, ἄνδρες ἐλλόγιμοι ἱστοριογράφοι. ὥσπερ ὁ Κνίδιος, οὗ φέρονται Αἰγυπτιακὰ ἱστορικὰ συγγράμματα. καὶ τρίτος Σικυώνιος, οὗ ἐστιν ἡ πολύβιβλος ἱστορία ὑπὲρ τὰ λ΄ βιβλία ἔχουσα. *Fuere & alij Arati, hiſtorici diſerti: ut Cnidius ille, cuius exſtant commentarij hiſtoriæ AEgyptiacæ: item tertius perilluſtris, Sicyonius, cuius eſt hiſtoria illa multorum librorum: ut qui pluſquam* XXX *numero ſint.*

a In quarto Laconicorum. Ariſtocrates ἐν ᵃ τετάρτῳ Λακωνικῶν adducitur ab Athenæo lib. III.

Ariſtonicus Tarentinus laudatus Ptolomæo Hephæſtionis in nova hiſtoria: qui ex eo retulit, dimidium caput hydræ, quicum Hercules pugnavit, aureum fuiſſe. Auctor Photius in biblioth. cap. CXC. Meminit quoque Servius in illud Maronis III Æn.

Chaoniamque omnem Troiano à Chaone dixit.

Conſtat, inquit, *ibi olim regem, nomine Campum, fuiſſe, & Epyrum Campaniam vocatam: ſicut Alexarchus, hiſtoricus Græcus, & Ariſtonicus, referunt.* Etiam apud Cæſarem Germanicum in Aratea phænomena, & apud Hyginum in poëtico aſtronomico, fabella ex Ariſtonico adfertur de Orione: quæ ſi lectio vera eſt (eam quidem ſecuti Janus Parrhaſius, & Geſnerus in Onomaſtico) idem fuerit, ac ille Ariſtonico Photio Servioque memoratus. Sed in Aldina, quæ anno prodiit cIↄ ccccxcix, *Ariſtomachus* invenio: eamque lectionem in editione ſua etiam ſecutus fuit Morellius.

Ariſto-

Aristoteles Chalcidensis de Eubœa scripsit. Harpocration in Ἄργουσα: Ἐστὶ [a] ἡ πόλις τῆς Εὐβοίας ἐν τῇ Χαλκιδικῇ κειμένη· ὡς Ἀριστοτέλης ὁ Χαλκιδεὺς ἐν τῷ περὶ Εὐβοίας. Eum signat Apollonij scholiastes in lib. I: Σωίδας γὰρ καὶ Ἀριστοτέλης, οἱ περὶ Εὐβοίας πεπραγματευμένοι.

Artemidorus Ascalonita Bithynicam composuit historiam: ut cognosco ex Stephano in Ἀσκαλών: ubi inter illustres Ascalonitas esse dicuntur ἱστορικοὶ [b], Ἀπολλώνιος, καὶ Ἀρτεμίδωρος ὁ τὰ περὶ Βιθυνίας γεγραφώς. Fortasse idem est, ac Artemidorus Aristophanius, qui de Doride scripsit: ut dictum lib. I. cap. XX.

Asclepiadæ, qui historicum tractarint argumentum, complures fuerunt. Nam, ut de Myrleano, & Tragilensi, mittam ea, quæ alibi diximus, fuit præterea Asclepiades, Arei filius, qui commentarium reliquit de Demetrio Phalereo. Athenæus lib. XIII. Ὡς [c] Ἀσκληπιάδης εἴρηκεν ὁ τοῦ Ἀρείου ἐν τῷ περὶ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως συγγράμματι. Patria ejus nescitur. Fortasse est Asclepiades Nicænus, Stephano memoratus in Νίκαια. Fuit & Asclepiades Cyprius, quem Porphyrius laudat libro περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων. Estque is, cujus inibi liber citatur περὶ [d] Κύπρου καὶ Φοινίκης, ubi & nobile ex eo fragmentum adfertur. Asclepiadem Anazarbensem περὶ [e] ποταμῶν, aliaque scripsisse, testis est Stephanus in Ἀνάζαρβα. Asclepiades Alexandrinus τοὺς [f] κατὰ δῆμον ἄρχοντας consignavit: ut autor est scholiastes Aristophanis in Nubes. Παντοδαπὰ [g] cujus fuerint, incertum est. Decimum ejus operis citat Etymologus in Δίκερον. Similiter nec satis manifestus est autor historiæ Ægyptiacæ: cujus Athenæus libro III meminit: ut ostendimus lib. I. cap. XVIII. Sed quid si dicamus, ut Cyprius Asclepiades de Cypro scripsit, ita de Ægyptiacis rebus egisse Asclepiadem Ægyptium? Qualis præter Alexandrinum, de quo dictum, fuit & alter, patriâ Mendesius; si verum est, eum à Suetonio Mendetem vocari pro Mendesio, vel Mendita. Locus est libro II cap. XCIV. ubi ex eo narrat, ut Atia ex Apolline, sub draconis se figura occultante, conceperit Cæsarem Augustum. Verba Tranquilli sunt ista: *In Asclepiadis Mendetis Θεολογουμένων libris lego, Atiam, cùm ad solemne Apollinis sacrum media nocte venisset, posita in templo lectica, dum cæteræ matronæ dormirent, obdormisse: draconem repentè irrepsisse ad eam, paulloque post egressum; illamq; expergefactam*

Fff quasi

a Argusa est urbs Eubœæ Chalcidensis, ut Aristoteles Chalcidensis in libro de Eubœa refert.

b Historici, Apollonius, & Artemidorus, qui res Bithyniæ scripsit.

c Ut Asclepiades, Arei filius dixit in commentatione de Demetrio Phalereo.

d De Cypro & Phœnicia.

e De fluviis.

f Populi Attici cuiusque prætores.

g Variæ doctrinæ libri.

quasi à concubitu mariti, purificâsse se, & statim in corpore eius exstitisse maculam, velut depicti draconis: nec potuisse unquam eximi: adeò ut mox publicis balneis perpetuò abstinuerit. Dubium autem, utrùm Mendetem vocet Asclepiadem pro Mendita: an Mendetis hîc sit urbis Ægyptiæ nomen: à qua Mendesia præfectura nuncupatur. Si posterius placet, opus Asclepiadis vocabitur *Mendetis* θεολογούμενα, quia eo agebat de diis Mendesiis, & religionis Mendeticæ ritibus, & caussis. Sanè irreligiosa religio Mendetica pessimè audiebat ob femineos cum hirco concubitus. Quare Asclepiades, excusaturus illud hoc opere, aiebat, etiam summos Græci Romanique imperij heroes ex dracone conceptos esse: velut Alexandrum Magnum, Scipionem Africanum, & Cæsarem Augustum. Ut autem Asclepiades iste non fuerit Mendesius: tamen satis verisimile est, eum, qui Mendeticam Ægyptiorum Theologiam tractavit, Ægyptium saltem fuisse.

Athenæus quid de Semiramide literis prodiderit, narrat eleganter Diodorus Siculus lib. II. Esse autem alium ab Naucratita, satis ex temporum ratione liquet.

Athenocles res Assyriacas prodidit. Agathias lib. II historiæ suæ: Ἀλλὰ Βῆλον μὲν, τὸν Δία τυχὸν, Σάνδην τε τὸν Ἡρακλέα, καὶ Ἀναΐτιδα τὴν Ἀφροδίτην, καὶ ἄλλως τοὺς ἄλλους ἐκάλουν, ὥς που Βηρωσῷ τε τῷ Βαβυλωνίῳ, καὶ Ἀθηνοκλεῖ, καὶ Σιμάκῳ τοῖς τὰ ἀρχαιότατα τῶν Ἀσσυρίων τε καὶ Μήδων ἀναγεγραμμένοις ἱστόρηται. *Sed Belum quidem Iovem, & Sandem Herculem, Anaitida Venerem, aliterque alios vocabant, ut alibi Berosus Babylonius, & Athenocles, & Simacus, qui antiquissimas Assyriorum & Medorum res conscripserunt, testantur.*

Athenodorus Eretriensis, Ἀθηνόδωρος ὁ Ἐρετριεὺς, scripsit Ὑπομνημάτων [a] libros ex quorum octavo quædam de Thetidis & Medeæ in Thessalia super pulchritudine certamine retulit Ptolomæus Hephæstionis, cognomento Chennus, in novæ historiæ libro V. & inde Photius cod. CXC.

BAthon sive Baton Sinopensis rerum Persicarum commentarios condidit: cujus rei auctor nobis Strabo in duodecimo. Ubi, de Sinope loquens, ait, Ἄνδρας [b] δ' ἐξήνεγκεν ἀγαθοὺς τῶν μὲν φιλοσόφων, Διογένη τὸν κυνικὸν, καὶ Τιμόθεον

[a] *Memorabilium.*

[b] *Viros protulit præstantes, è philosophis quidem Diogenem Cynicum, & Timotheum Patrionem: è poëtis Diphilũ comicum: ex historicis Bathonem, qui Persica composuit.*

Τιμόθεον τὸν Πατρίωνα· τῶν δὲ ποιητῶν Δίφιλον τὸν Κωμικόν· τῶν δὲ συγγραφέων, Βάτωνα τὸν πραγματευθέντα τὰ Περσικά. Idem de Thessalia, & Æmonia, commentatus est. Athenæus lib. XIV: Βάτων a ὁ Σινωπεὺς ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ περὶ Θεσσαλίας καὶ Αἱμονίας σαφῶς ἐμφανίζει τὴν τῶν Σατουρναλίων ἑορτὴν Ἑλληνικωτάτην. Etiam librum edolavit περὶ b Ἴωνος ποιητοῦ: cujus idem Athenæus meminit lib. X. Ion ille poëta fuit tragicus, & lyricus, ac philosophus, teste Suida. Vide de eo Leopardum lib. II Emendat. cap. XX. Meminit & Batonis Sinopensis Plutarchus in Agide, & Cleone: ex quo cognoscimus, Agide, & Arato Sicyonio fuisse juniorem. Item mentionem facit Suidas in Πυθαγόρας Ἐφέσιος.

CAlantianus inter veteres historicos, qui structuram verborum neglexerint, reponitur à Dionysio Halic. lib. περὶ συνθέσ. ὀνομάτ.

Callipidas, Καλλιπίδας, Straboni memoratur in XII, ubi dicitur, statuisse τοὺς c Σκύθας Ἁλιζώνας, jungiturque Hellanico, Herodoto, & Eudoxo, quos φλυαρίας d arguit.

Cercops historiam fabularem concinnavit. Meminit Apollodorus lib. II biblioth. ubi sic loquitur: Ἥρα e δὲ αἰτησαμένη παρὰ Διὸς τὴν βοῦν, φύλακα αὐτῆς κατέστησεν Ἄργον τὸν Πανόπτην· ὃν Ἀσκληπιάδης μὲν, Ἀρέστορος λέγει υἱόν· Φερεκύδης δὲ Ἰνάχου· Κέρκωψ δὲ Ἄργου, καὶ Ἰσμήνης τῆς Ἀσωποῦ θυγατρός. Fuit patriâ Milesius, & plerisque auctor creditus est ejus poëmatis, quod Αἰγίμιος vocabatur. Athenæus lib. XI: Καὶ f ὁ τὸν Αἰγίμιον ποιήσας, εἴθ᾽ Ἡσίοδός ἐστιν, ἢ Κέρκωψ ὁ Μιλήσιος. Ubi addit aliquos, Hesiodum putâsse auctorem. In re incerta maluit & Apollonij scholiastes in lib. III sic loqui, Ὁ τὸν g Αἰγίμιον ποιήσας. Fortasse autem idem est Cercops ille Pythagoricus, de quo Clemens lib. I Στρωματ. Ἐπιγένης h δὲ ἐν τοῖς περὶ τῆς εἰς Ὀρφέα ποιήσεως, Κέρκωπος εἶναι λέγει τοῦ Πυθαγορικοῦ τὴν εἰς ᾅδου κατάβασιν, καὶ τὸν Ἱερὸν λόγον.

Chærea historicus, vel nugator veriùs, fuit: uti & Sosilus: de quorum utroque sic Polybius lib. III, Hist. Πρὸς μὲν οὖν τὰ τοιαῦτα τῶν συγγραμμάτων, οἷα γράφει Χαιρέας, καὶ Σώσιλος, οὐδὲν

a Baton Sinopensis rhetor libro de Thessalia & Hæmonia clare ostendit, Saturnalium festum esse maximè Græcum.

b De Ione, sive in Ionem poëtam commentarium.

c Scythas Halizonas.

d Futilitatis.

e Iuno autem petiit à Iove vaccam, ac custodē ei addidit Argum Panopten seu Omnividum, quem Asclepiade quidem Arestoris, Pherecydes autem Inachi, at Cercops Argi & Ismenes Asopidis filium fuisse dicunt.

f Quique fecit Ægimium, sive is Hesiodus, seu Cercops Milesius.

g Ægimij poëmatis auctor.

h Epigenes autem in iis, quæ scripsit de poëmatis Orpheo tributis, ait Descensum ad inferos, & Sermonem sacrum, esse Cercopis Pythagorici.

ἂν δέοι πλέον λέγειν· οὐ γὰρ ἱστορίας, ἀλλὰ κουρεακῆς καὶ πανδήμου λαλιᾶς, ἐμοί γε δοκοῦσι τάξιν ἔχειν, καὶ δύναμιν. *Verùm de huiusmodi scriptis, uti sunt Chereæ & Sosili, nihil attinet amplius dicere. nam mihi quidem, non pro historiis videntur haberi debere: sed pro fabulis, ex officina alicuius tonsoris, aut vulgi fece, profectis.*

Cimon Atheniensium & Amazonum pugnam descripsit. Arrianus lib. VII de Expeditione Alexandri: Καὶ ᵃ γέγραπται ἡ Ἀθηναίων καὶ Ἀμαζόνων μάχη πρὸς Κίμωνος, οὐ μεῖον ἤπερ ἡ Ἀθηναίων καὶ Περσῶν. Incertum, utrùm idem sit ille, de quo hæc Suidas in Ἄψυρτος: Ἔγραψε δὲ ὁ Κίμων Ἀθηναῖος ἱπποσκοπικὸν βιβλίον θαυμάσιον.

a Scriptaque à Cimone est Atheniensiu & Amazonu pugna, non minus accuratè, quam illa Atheniensium, & Persarum.

b Scripsit & Cimon Atheniensis de inspiciendis equis librum præclarum.

Claudij Theonis historia Græca memoratur B. Hieronymo præfat. in Danielem, ubi prodesse dicitur ad extremas Danielis partes intelligendas: esseque inter eas, quas secutum se dicit Porphyrius, cùm contra prophetam Danielem librum scriberet duodecimum.

Cleoxenus, & Demeoclitus egere de Persis. Eorum autem historiam Polybius, ut ipse refert, exornavit. Auctor Suidas in Κλεόξενος.

Cleodemus Malchus historiam fecit ad imitationem Mosaicæ, quâ de re apud Josephum ᶜ sic loquitur Alexander Polyhistor: Κλεόδημός φησιν ὁ προφήτης ὁ καὶ Μάλχος, ὁ ἱστορῶν τὰ περὶ Ἰουδαίων, καθὼς καὶ Μωϋσῆς ἱστόρησεν ὁ νομοθέτης αὐτῶν, ὅτι ἐκ τῆς Χατούρας Ἀβράμῳ ἐγένοντο παῖδες ἱκανοί· λέγει δὲ αὐτῶν καὶ τὰ ὀνόματα ὀνομάζων τρεῖς, Ἀφέραν, Σουρείμ, Ἰάφραν. Ἀπὸ Σουρεὶμ μὲν τὴν Ἀσσυρίαν κεκλῆσθαι. Ἀπὸ δὲ τῶν δύο Ἀφρᾶ τε καὶ Ἰάφρα, πόλιν τε Ἄφραν, καὶ τὴν χώραν Ἀφρικὰν ὀνομασθῆναι. τούτους γὰρ Ἡρακλεῖ συστρατεῦσαι ἐπὶ Λιβύην καὶ Ἀνταῖον. Γήμαντά τε τὴν Ὀφρᾶ θυγατέρα Ἡρακλέα γεννῆσαι υἱὸν ἐξ αὐτῆς Δίδωρον. τούτου δὲ γενέσθαι Σοφῶνα, ἀφ' οὗ τοὺς βαρβάρους Σόφακας λέγεσθαι. Hoc est, *Cleodemus propheta, cognomine Malchus, qui ad imitationem Mosis legislatoris Iudæorum historiam contexuit, narrat Abrahamum è Chætura aliquot filios suscepisse, tres nominatim recensens, Aphram, Surim, Iaphram: à Suri appellatam Assyriam: ab Aphra verò, & Iaphra, urbem Aphram, & regionem Aphricam, nominatas: hos enim ductu Herculis in Lybia militâsse contra Antæum. Herculem etiam ex Aphræ filia genuisse filium Dedorum, ex hoc Sophonem prognatum, à quo Sophaces barbari habent nomen.*

c Lib. 1 Antiquitatum Iudaicarum cap 16 iuxta Græcum cod. aliis 15. aut 22.

Clodius

Clodius composuit indicem temporum. Plutarchus initio vitæ Numæ: Κλώδιός τις ἐν ἐλέγχῳ χρόνων. Ubi ex eo refert, vetusta Romanorum acta, cùm Galli Urbem exscinderent, fuisse abolita: quæ verò manibus terebantur, esse confecta in gratiam quorundam, qui hoc agebant, ut nobilissimâ stirpe prognati crederentur. Etsi autē utra linguâ scripserit Clodius, non referat Plutarchus: & Romanum nomen facere possit, ut Romanum scriptorem putemus: tamen mihi planè verisimile fit, esse hunc Sextum Clodium, qui de Diis scripsit, atque id Græcé. Arnobius lib. v adversus nationes: *Faunam igitur Fatuam, Bona quæ dicitur Dea, transeamus: quam myrteis cæsam virgis, quòd marito nesciente seriam meri ebiberit plenam, Sextus Clodius indicat sexto de diis Græco.* Ita enim est in vett. libris, non *Græcorum*, ut edidit Fulvius Ursinus. Lactantius lib. I de Falsa Religione cap. XXII: *Sextus Clodius in eo libro, quem Græcè scripsit, refert Fauni hanc* (Fatuam) *uxorem fuisse.* Suspicor autem Clodium hunc fuisse origine Græcum, & servum: sed ita esse vocatum, quia aliquis è gente Clodia eum manumisisset. Etiam παρὰ Κλωδίῳ [a] lectum, Pythagoricos, cum sacrificarent, non penitùs abstinuisse animatis: ut autor est Porphyrius lib. I περὶ ἀποχῆς. Sed fortasse is alius est.

[a] *Apud Clodium.*

Ctesiphon dubium, an Cresiphon an Chresipheon, (variant enim Vitruvij codices editi, imò in MSSis est Chrysippon) *de Ionica æde Ephesi, quæ est Dianæ, edidit volumen*: ut autor Vitruvius in præfatione libri VII. Sed videtur solū ea persecutus, quæ architecti observant: uti, credo, & fecit Carpion in lib. de *æde Dorica, quæ est Athenis in arce*: de qua ibidē edidisse volumē dicitur.

DAes Colonensis historiamne scripserit, dispiciendum. Suspicionem eam iniicit Strabo lib. XIII. Φησὶ [b] δὲ Δάης ὁ Κολωνεὺς ἐν Κολωναῖς ἱδρυθῆναι πρῶτον ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς Ἑλλάδος πλευσάντων Αἰολέων τὸ τοῦ Κιλλαίου Ἀπόλλωνος ἱερόν.

[b] *Daes Colonēsis ait, Cillei Apollinis tēplum primum Colonis fuisse positum ab Æolensibus è Græcia advectis.*

Demarchus Δήμαρχος ἐν τῷ περὶ Διονυσιακῶν ἀγώνων citatur Aristophanis scholiastæ in Aves [c].

[c] *Pag. 606 edit Aurel.*

Diodorus Ephesius vitam Anaximandri, ac cujusmodi ejus philosophia fuerit, memoriæ prodidisse videtur. Laertius in vita Empedoclis: Διόδωρος δ' ὁ Ἐφέσιος περὶ Ἀναξιμάνδρου γράφων, φησὶν ὅτι τοῦτον ἐζήλωκε.

[d] *Diodorus Ephesius de Anaximādro scribens, ait eum huius fuisse æmulū.*

Diodorus neſcio quis de populis Atticæ reliquit commentarium. Hinc Διόδωρος [a] ἐν τῷ περὶ δήμων citatur Harpocrationi in Ἕρμος, qui δῆμος [b] ἐστι τῆς Ἀττικῆς. Item in Ἐροιάδαι, qui δῆμός ἐστι τῆς Ἱπποθοωντίδος: & in Θόραι, qui δῆμος τῆς Ἀντιοχίδος, & Θόρικος, qui δῆμός ἐστι τῆς Ἀκαμαντίδος φυλῆς: & in Θυμοιτάδαι, qui δῆμος Ἱπποθοωντίδος, ἀπὸ Θυμοίτου τοῦ ἥρωος ὀνομασθείς. & in Ἰκαριεύς, qui δῆμος ἐστι φυλῆς τῆς Αἰγηΐδος.

Dionyſiodorus Bœotus hiſtoriam rerum Græcarum edidit, uſque ad imperium Philippi, patris Alex. M. Diodorus Siculus extremo lib. XV: Τῶν [c] δὲ συγγραφέων Διονυσιόδωρος καὶ Ἄναξις οἱ Βοιωτοὶ τὴν τῶν Ἑλληνικῶν ἱστορίαν εἰς τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν κατεστρόφασι τὰς συντάξεις.

Dionyſius Diogenis filius, terrarum dimenſionem deſcripſit. Marcianus Heracleota ἐν περίπλῳ [d]: Οὕτω δὲ καὶ ὁ Διονύσιος ὁ τοῦ Διογένους ἀναμεμέτρηκεν.

EUripus de Iſocratis diſcipulis reliquit volumen: ut cognoſcere eſt ex Harpocratione in Ἰσαῖος, ubi ait: Ἰσαῖος [e], εἷς ἐστι τῶν δέκα ῥητόρων οὗτος. μαθητὴς δ' ἦν Ἰσοκράτους, διδάσκαλος δὲ Δημοσθένους, Ἀθηναῖος τὸ γένος, καθά φησιν Εὔιππος ἐν δευτέρῳ περὶ τῶν Ἰσοκράτους μαθημάτων. Ubi pro μαθημάτων legendum μαθητῶν [f], ut ſummo viro Ioanni Meurſio in lectionibus Atticis obſervatum.

GAbinij, hiſtorici Romani, ſed qui Græcè, ut puto, ſcripſerit, meminit Strabo in XVII. Ubi hæc prodit: Καὶ Γαβίνιος δὲ ὁ Ῥωμαίων συγγραφεὺς οὐκ ἀπέχεται τῆς τερατολογίας τῆς περὶ τὴν Μαυρουσίαν. πρὸς γὰρ τῇ Λίγγι Ἀνταίου μνῆμα ἱστορεῖ, καὶ σκελετὸν πηχῶν ἑξήκοντα, ὃν Σερτώριον γυμνῶσαι, καὶ πάλιν ἐπιβαλεῖν γῆν. Καὶ τὰ περὶ τῶν ἐλεφάντων μυθώδη. φησὶ γὰρ τ' ἄλλα μὲν θηρία φεύγειν τὸ πῦρ, τοὺς δ' ἐλέφαντας πολεμεῖν, καὶ ἀμύνεσθαι, διότι τὴν ὕλην φθείρει. πρὸς δὲ τοὺς ἀνθρώπους διαμάχεσθαι κατασκόπους προπέμποντας· καὶ ὅταν ἴδωσιν ἐκεῖνον φεύγειν, καὶ αὐτοὺς, ἐπειδὰν τραύματα λάβωσιν, ἱκετήριον προτείνειν κλάδους, ἢ βοτάνην, ἢ κόνιν. *Sed nec Gabinius, Romanarum rerum ſcriptor, in deſcribenda Mauritania fabulis prodigioſis abſtinet. Scribit enim, apud Lingen Antæi ſepulturam eſſe, & compagem oſsium cadaveris abſumti, cubitorum ſexa-*

a *Diodorus libro de populis.*
b *Populus Atticæ.*
c *Rerũ Græcarum hiſtoriam finiunt in hoc anno hiſtorici duo, Dionyſiodorus, & Anaxis, Bœoti.*
d *Similiter autẽ & Dionyſius, Diogenis filius, dimenſus eſt.*
e *Iſæus unus eſt decem rhetorum, diſcipulus autem Iſocratis fuit, præceptor Demoſthenis, genere Athenienſis, quemadmodum ait Euripus in ſecundo de Iſocratis ſtudiis.*
f *Diſcipulis.*

ſexaginta, eamque à Sertorio detectam, & iterum humatam. Addit etiam, de elephantis fabuloſa quædam, cæteras feras ignem fugere, elephantes ei reſiſtere, ac repugnare, propterea quòd ſylvam conſumat: eos cum hominibus certare, exploratoribus præmiſſis, quos ubi viderint, fugere: item, ſi vulnera accepiſſent, ramos, vel herbam, vel pulverem, ſupplices prætendere.

HAnno Carthaginenſis quoq; aliquod nomen meretur inter hiſtoricos propter periplum, quo perſecutus eſt Africæ ambitum, & terras in Atlantico Oceano à ſe inventas. Librum iſtum ipſe Punicè ſcripſerat, ſed Græcè eſt tranſlatus: nec aliâ linguâ exſtat, niſi quæ de Græco verſa ſit. Propterea ſeu ei, ſeu interpreti, aliquem ſanè etiam inter ſcriptores Græcos locū demus. Quis Hanno iſte fuerit, diſputatur. Ego cenſeo, nec eſſe eum, de quo Trogus lib. xx. aut de quo Plinius lib. VIII cap. XVI. & Plutarchus in civili inſtitutione: neq; iſtum factionis Barchinæ, de quo Livius lib. I. & ultimo de bello Punico: ſed opinor eſſe ducē iſtum, quem Carthaginenſes adverſus Agathoclem miſere: ut Trogus narrat lib. XXII. Nam Carthaginenſium ducem vocat Plinius. Et dicit, floruiſſe florentiſſimis Carthaginenſium rebus. At claruere illæ quàm maximè Agathoclis, ac Hannonis ejus, qui adverſns Agathoclem mittebatur, temporibus: paullò nempe ante bellum Tarentinum: poſt quod paullatim eorum res tribus bellis Punicis cum Romanis primum attritæ, ac tandem everſæ fuerunt. Verba, quæ dixi, Plinij ſunt iſta lib. v. Nat. Hiſtor. cap. I: *Fuere & Hannonis, Carthaginenſium ducis, commentarij, Punicis rebus florentiſſimis explorare ambitum Africæ iuſſi: quem ſecuti plerique è Græcis noſtriſque, ad alia quædam fabuloſa, & urbes multas ab eo conditas ibi prodidere, quarum nec memoria ulla, nec veſtigium exſtat.* Locus iſte præterea oſtendit, ut Hannonis περίπλυς minimè invenerit fidem apud prudentiores. Imò natum inde proverbium fuit, ut iis, qui rei parùm veriſimili facilè fidem accommodarent, diceretur, poſſe hos eâdem operâ credere Hannonis periplo. Hoc oſtendit iſte Athenæi locus libro III.

Εἰ μέν τι τούτων Ἰόβας ἱστορεῖ,
——— χαιρέτω
Λιβυκοῖσι βίβλοις, παισί τ' Ἄννωνος πλάναις.

Siquid

Siquid eiusmodi Iuba refert,
——— gaudeat
Libycis libris, Hannonis ac erroribus.

Planè audiendus non est vir doctissimus Conradus Gesnerus, qui eò respici putabat, quòd istis Hannonis libris *inusitata quædam Græcis vocabula continerentur.* Quiddam inde refert Aristoteles libello περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων, ubi ait: Λέγεται δὲ καὶ τὰ ἔξω στηλῶν Ἡρακλείων καίεσθαι, τὰ μὲν, διὰ παντός· τὰ δὲ, νύκτωρ μόνον, ὡς Ἄννωνος περίπλους ἱστορεῖ. *Ferunt extra columnas Herculis alia quidem iugi flammâ alia noctu solùm ardere: ut prodit Hannonis periplus.* Quod si liber is genuinus foret, omnino antiquior fuerit Hanno, quàm dicebamus. Minimùm enim Philippi M. temporibus vixerit. Sed libellus ille lectu quidẽ est dignissimus; magno autem Aristotele minùs dignus videtur. Quod si nihilominus genuina est inscriptio, junioris credo Aristotelis erit. Fuit enim & Aristoteles Ponticus, Minutio Felici memoratus in Octavio. Imò octo ejus nominis, recenset Laertius in Aristotele. Sed redeo ad Hannonem. Cujus inter periplorum scriptores etiam mentio fit in epitome Artemidori Ephesij: ubi vocatur Ἄννων a ὁ Καρχηδόνιος. E Latinis meminit Mela lib. III. cap. X. *Hanno Carthaginensis exploratum missus à suis, cùm per Oceani ostia exisset, magnam partem eius circumvectus, non se mari, sed commeatu defecisse, memoratum retulerat.* Et mox: *Super eos grandis litoris flexus grandem insulam includit, in quâ tantùm feminas esse, narrant toto corpore hirsutas & sine coitu marium suâ sponte fecundas, adeò asperis efferisque moribus, ut quædam contineri, ne reluctentur viris, vix vinculis possint. Hoc Hanno retulit, & quia detracta occisis coria pertulerat, fides habita est.* Plinij de eo locum superiùs adduximus. Mentionem quoque facit Solinus cap. XXVII. *Hæc de Atlante, quem Mauri Dirin nominant, & Hannonis Punici libri, & nostri annales prodiderunt.*

a *Anno Carthaginensis.*

Heracleotes res tradidit Heracliensium. Aristophanis scholiastes in Aves b: Τίς δέ ἐστιν οὗτος ὁ θεὸς ὁ Ἡρακλεώτης περὶ Ἡρακλείας ἐν τῷ ιϛ´ φησί.

b *Pag. 583 edit. Aurel.*

Heraclides Cretensis libro inclaruit περὶ c τῶν ἐν Ἑλλάδι πόλεων: cujus meminit Apollonius Hist Mirab. cap. XIX. Argumenti similitudo facit, ut eundem esse suspicer, cujus περὶ νήσων d librum citat Laertius initio vitæ Empedoclis.

c *De civitatibus Græciæ.*

d *De insulis.*

Quam-

Quamquam ibi in utrâque Stephanicâ ſit νόσων [a]. Sed νήσων etiam legit interpres, qui *de Inſulis* vertit.

[a] *Morbis.*

Hermodorus Νόμιμα [b] tradidit, quorum mentio eſt apud Athenæum lib. 11. Iis retulit leges variarum gentium.

[b] *Opus de legibus.*

Heſtiæa Alexandrina diſſertationem edidit, utrùm, quæ Homerus de bello circa Troiam geſto cecinit, hiſtoria, an fabula, ſint. Quam rem pleniùs Polybius nos docet in XIII, his verbis: Παρατίθησι δὲ ὁ Δημήτριος, καὶ τὴν Ἀλεξανδρινὴν Ἑστιαίαν μάρτυρα, τὴν συγγράψασαν περὶ τῆς Ὁμήρου Ἰλιάδος, πυνθανομένην εἰ περὶ τὴν νῦν πόλιν ὁ πόλεμος συνέστη, καὶ τὸ Τρωικὸν πεδίον τὸ μεταξὺ τῆς πόλεως, καὶ τῆς θαλάττης ὁ ποιητὴς φράζει· τὸ γὰρ πρὸ τῆς νῦν πόλεως ὁρώμενον, πρόσχωμα εἶναι τῶν ποταμῶν ὕστερον γεγονός. *Demetrius etiam Heſtiæam Alexandrinam teſtem adducit, quæ de Homeri Iliade aliquid conſcripſit, & quæſtionem hanc tractavit, an circa eam, quæ nunc eſt, urbem fuerit bellatum, & an Troianus ſit poëtæ campus, qui inter urbem & mare eſt. Etenim, quod nunc ante urbem viſitur, id aggerem eſſe terræ, inferioribus temporibus à fluviis convectæ.*

Hypermenes ſcripſit librum περὶ Χίου [c]: ex quo Ptolomæus Chennus in ſexto hiſtoriæ novæ retulit, Scindapſum, Homeri famulum, mille drachmis fuiſſe multatum à Chiis, eò quòd herum mortuum non exuſſiſſet. Auctor Photius in biblioth. cod. CXC.

[c] *De Chio.*

Hypſicrates Amiſenus memoratur Luciano ultimo loco inter hiſtoricos longævos. Verba ejus ponam: Ὑψικράτης δ᾽ ὁ Ἀμισηνὸς συγγραφεὺς, διὰ πολλῶν μαθημάτων γενόμενος, (βεβίωκε) ἔτη δύο καὶ ἐνενήκοντα. Videtur alius ab eo, de quo dictum lib III. Neque enim, puto, homo Galata, aut Ponticus, Phœniciâ linguâ hiſtoriam ſcripſiſſet: uti ab illo factum, de quo tum dicebamus. At Amiſenum illum eſſe arbitror, ex quo Polybius libro VII refert, Iſthmum peninſulæ ad Mæotidem CCCLX ſtadia longum, ab Aſandro ducto muro munitum eſſe, denis in ſingula ſtadia turribus conſtitutis. Ex quo item lib. XI ſcribit, Amazones Gargarenſibus confines habitâſſe in radicibus montium Caucaſiorum, quà Septentrioni obvertuntur, & Ceraunorum nomen obtinent.

[d] *Hypſicrates, Amiſenus hiſtoricus, vir in multis verſatus diſciplinis, annos duos & nonaginta vixit.*

IOannes Scylitza celebratur à Glyca annalium parte IV, ubi eum annalium suorum volumen auspicari ait à Michaele Rangabe, Nicephori genero.

LUcius Patrensis memoriæ tradidit μεταμορφώσεις, dictione quidem purâ & suavi: sed narrationibus fabulosis, & planè prodigiosis. De ætate ejus non liquet: nisi quòd antiquior credatur Luciano: quippe qui inde compilâsse videatur Lucium, seu asinum suum: uti ex Luciano postea asinum suum aureum exscripsit Appuleius. Nisi is potiùs ex codē Lucij fonte sua hausit. Vide de Lucio hoc Photium cod. CXXIX.

MÆandrius quis sit, adhuc quæro. Ex eo Polybius lib. XII refert, Henetos è Leucosyris profectos Troianis in bello suppetias tulisse: hinc cum Thracibus avectos posuisse sedes juxta Adriatici sinus angulum: eos Henetos, qui non interfuissent expeditioni, Cappadoces esse factos.

Melisseus rerum Delphicarum historiam condidit. Meminit Io. Tzetzes Chil. VI cap. XC.

Ἡ Πιερία a ὕστερον Λύγκος μετωνομάσθη.
Ἧς τὴν ἀρχὴν, ὡς Μελισσεὺς ἐν Δελφικοῖς του γράφει,
Πρῶτος παῖς Ἠμαθίωνος Ἀέροπος ἐσχήκει.

Eundem ejusce rei auctorem laudat commentario in Hesiodi lib. I: Καὶ b ἡ μὲν Πιερία πρότερον ὑπὸ Πιέρου, τοῦ Μεθώνης ἀδελφοῦ, πατρὸς δὲ Λίνου, Πιερία ἐκέκλητο. ἧς καὶ τὴν ἀρχὴν ἔσχεν Ἀέροπος, ὁ πρεσβύτατος τῶν Ἠμαθίωνος παίδων, καθὰ Μελισσεύς φησιν, ὁ τὰ Ἀδελφικὰ συνταξάμενος. Ubi τὰ Δελφικὰ legi similiter debere, & res clamat, & jamdudum amicissimo Meursio ad Chalcidium est observatum. Cùm autem utrobique Μελισσεὺς dicatur: is, qui Palæphato, & Fulgentio, celebratur, utrobique Μέλισσος vocetur: diversos omnino esse, planè mihi persuadeo.

Musæus de Isthmiis scripsit. Euripidis scholiastes in Medeam: c Ὅτι δὲ καὶ ἀθάνατος ἦν ἡ Μήδεια, Μουσαῖος ἐν τῷ περὶ Ἰσθμίων ἱστορεῖ. Fortasse est Μουσαῖος Ἐφέσιος ἐποποιὸς, qui Περσηΐδος scripsit libros, item εἰς Εὐμένη καὶ Ἄτταλον, Suida teste. Unde & regum

a *Pieria postea dicta est Lyncus: cuius imperium, ut Melisseus in Delphicis alicubi scribit, primus tenuit Aeropus, filius Emathionis.*

b *Ac Pieria quidem prius à Piero, Methones fratre, patre autem Lino, hoc Pieriæ nomine vocabatur. cuius & imperium obtinuit, Aeropus maximus natu è liberis Emathionis, sicut Melisseus ait, qui Adelphica (scribendum Delphica) composuit.*

c *Fuisse immortalē Medeam, etiam à Musæo refertur libro de Isthmiis.*

regum istorum æqualem fuisse, verisimile est. Alius Musæus ille antiquus, Orphei æqualis, item Musæus Grammaticus, scriptor poëmatij de amoribus Leandri, & Herûs, qui sub Cæsaribus vixit.

NIcagoras Cyprius videtur Deorum naturam, & gesta consignasse. Arnobius lib. IV. *Possumus quidem hoc in loco, omnes istos nobis, quos inducitis, atque appellatis deos, homines fuisse monstrare, vel Agragantino Euhemero replicato, cuius libellos Ennius, clarum ut fieret cunctis, sermonem in Italum transtulit: vel Nicagora Cyprio, vel Pellæo Leone, vel Cyrenensi Theodoro, vel Hippone ac Diagora Meliis, vel auctoribus aliis mille, qui scrupulosæ diligentiæ curâ in lucem res abditas libertate ingenuâ protulerunt. Possumus, inquam, si placet, & Iovis res gestas, & Minervæ expromere bella virginis, ac Dianæ, quibus dolis Liber Indorum affectaverit regnum, cuius fuerit conditionis Venus, cuius operæ, cuius quæstus: matrimonium Magna cuius tenuerit Mater: quidnam spei, quid voluptatis specioso ab Atyde conceperit: unde Serapis AEgyptius, unde Isis, vel ex quibus caussis appellatio ipsa concinnata sit nominum.* Nec de Diis modò, sed etiam de heroibus scripsit. Ut de Prometheo, qui hominem è luto formâsse dicitur. Fulgentius lib. II Mythologicôn fab. de Prometheo: *Quamvis Nicagoras in Disthemithea libro, quem scripsit, primum illum formâsse idolum referat.* De Prometheo loquitur. Quare *Disthemithea* corruptum puto ex Δεσμῶ Προμηθέως [a]. Ut idem fuerit libri nomen ac tragœdiæ Æschyli.

[a] *De vinculis Promethei.*

Nicander Thyaterenus, Νίκανδρος ὁ Θυατειρηνὸς ἐν τῷ [b] περὶ τῶν Δήμων citatur Harpocrationi in Θυργωνίδαι. Eidem in Θύσιον testimonium petitur ἐκ [c] τῆς πρώτης Νικάνδρου τῶν Αἰτωλικῶν. Sed is est Colophonius, ut dictum cap. XIV hujus libri.

[b] *Libro de populis Atticis.*

[c] *Ex libro primo Nicandri Ætolicorum.*

Nicanor inter eos est, qui Alexandri M. historiam prodiderunt. Lactantius lib. I de falsa religione cap. VI. *Primam* (Varro Sibyllam ait) *fuisse de Persis, cuius mentionem fecerit Nicanor, qui res gestas Alexandri Macedonis scripsit.* Fortasse est Leander Nicanor, Alexandrinus Grammaticus, quem de Alexandria commentatum dicebamus lib. I. cap. XII. Potuit enim idem & de urbe agere, & de conditore. Sed nec minùs verisimile

 videtur,

videtur, esse Seleucum, Syriæ regem, qui Νικάτωρ, ac, Macedonum lingua, Νικάνωρ dictus. Sanè cùm unus fuerit è ducibus Alexandri, haut alius meliùs res nôsse potuit Alexandri. Nec caussa erat, cur minùs de eo ageret, quàm fecit Ptolomæus, Lagi filius, Ægypti rex, qui & ipse è ducibus Alexandri fuit, ac argumentum hoc præclarè tractavit: ut ex Arriano cognoscimus. Atque eò valde inclinaret animus, nisi scrupulum iniiceret, quòd mentionem nullam tanti regis inter eos, qui Alexandri res gestas celebrent, idem Arrianus faciat. Et quid si neutrius sit? Nam fuit & Nicanor Samius, qui περὶ ποταμῶν [a] scripsit, teste Plutarcho de Fluminibus, in Eurota. Alius item Nicanor Cyprius: qui Deorum naturam & gesta exposuit: ut innuit Arnobius lib. IV. Nisi istic *Nicagoras Cyprius*, legere malis, ut est in multis libris. Et ita nos paullò antè vocabamus.

a *De fluviis.*

Nicostratus videtur reliquisse Musici vitam. De hoc ita auctor fragmenti Censorino adnexi, & ei à multis tributi, cap. X. *Rhytmus creditur dictus à Rhytmonio, Orphei filio, & Idomeneæ, nymphæ Maricæ: ut tradit Nicostratus libro, quem composuit de Musico, fratre Rhytmonij.*

PHyteus de Mausoleo edidit librum, ut testatur M. Vitruvius in præfatione septimi libri. Nisi legendum Pythius, *qui Prienæ ædem Minervæ nobiliter est architectatus:* ut idem ait in præfat. lib. I. Sed fortasse non tam ea, quæ ad homines pertinerent, exposuit, quàm quæ structurā respiciunt. Idem putem de aliis, qui ibidem à Vitruvio referuntur. Atque ea est caussa, cur ferè à nobis præteriti sint.

Polyænus Atheniensis memoratur Eusebio [b] lib. I Chronicorum, Οὗτος [c] Ἀμενώφθις ἐστὶν ὁ Μέμνων εἶναι νομιζόμενος, καὶ φθεγγόμενος λίθος, ὃν λίθον χρόνοις ὕστερον Καμβύσης ὁ Περσῶν τέμνει, νομίζων εἶναι γοητείαν, ὡς Πολύαινος ὁ Ἀθηναῖος ἱστορεῖ.

Praxion res Megaricas condidit. Suidæ in Σκίρων citatur Πράξιων [d] ἐν β΄ Μεγαρικῶν.

b *Pag. 25 Thes. Temp.*
c *Hic Amenophthis est, qui Memnon esse creditus est, ac resonãs lapis, quem postea lapidem Cambyses secuit, suspicatus incantationem ac præstigias quasdam, ut Polyænus Atheniensis refert.*
d *Praxion lib. 2 Megaricorum.*

RHeginus historicus citatur à Tzetze Chil. I Hist. XVIII. ubi ab eo proditum ait, oves alicubi aureas ferre lanas. Item Chil. VII Hist. CXIV. Ubi ex eo quædam

dam adfert de mirificis hominum formis. Sed eſtne id proprium hiſtorici nomen ? an potiùs ſignatur, vel Theagenes Rheginus, vel Hipys Rheginus ? de quorum utroque alibi dicimus.

SImacus, niſi Symmachus rectum nomen putes, res Aſſyrias ac Medicas tradidit. Agathias ſcholaſticus hiſtoriæ ſuæ lib. II: Ὥσπερ τῷ Βηρώσσῳ τε τῷ Βαβυλωνίῳ, καὶ Ἀθηνοκλεῖ, καὶ Σιμάκῳ, τοῖς τὰ ἀρχαιότατα τῶν Ἀσσυρίων τε καὶ Μήδων ἀναγεγραμμένοις, ἱστόρηται.

a Vt alicubi Beroſus Babylonius, & Athenocles, & Simacus referunt, qui Aſſyriorum & Medorum res antiquiſſimas conſignarunt.

Soſilus hiſtoriam edidit hiſtoriæ nomine planè indignam: utpote ex rumuſculis conflatam, & narratiunculis infimæ plebis: ut ex Polybij lib. III. conſtat. Ejus verba attulimus ſuperiùs, cum de Chærea ageremus.

Benevole Lector,

TAndem perambulavi latos eorum campos, qui memoriæ prodidissent ἱστορικὰ [a], καὶ ἐχόμενα ἱστορίας, *ut Suidas* [b] *etiam loquitur. Nec sic vel omnia, vel omnes dixi. Quippe hoc neque ab iis fieri posse arbitror, qui & maiori sunt eruditione instructi, & magis otio abundant. Mihi quidem satis fuit, si exhaurirem longè optimam & utilissimam vasti adeo laboris partem. Quâ ratione simul illud boni non insciens facio, quòd alios excito meliora ad audendum. Et tamen ipse quoque fortassis pluria aliquando super nobilissimo hoc argumento dabo; modò Deus mihi vitam. Cæterùm, priusquam manum ab hac tabula tollam, necessarium duxi subiicere sex septem loca, quibus meliùs quid à me dici posse vidissem. Nam nec propria cædere vineta inglorium duco, dum ex re sit publicâ. Eâ autem occasione nec inutile putavi, adnectere & aliarum rerum sylvulam, quibus aliqua non meliùs quidem, sed pleniùs tamen à me dicerentur. Fateor, siquis omnia consectari velit, non facilè inventum iri finem in tam diffuso argumento: eoque à me posse aliqua sine culpa reiici in aliud tempus. At non propterea hoc in iis etiam faciendum putavi, quæ non anxiè anquirerem, sed vel memoria offerret sponte, vel lectio aliud etiam agenti ultro suggereret. Quod sicui ab opere perpetuo non semper erit lubido huc recurrendi: at potestas erit, id faciendi cùm volet. Saltem hoc de literis benemerendi studium meum nemo, spero, bonus vitio vertet.*

[a] *Historica, & ad historiam accedentia.*

[b] *In Damostrato.*

Numerus

Numerus paginam significat: versus indicatur verbis iis, quæ post numerum proximè subiunguntur literis oblongis: hinc ea rotundo sequuntur charactere, quæ addere non inutile sit, imò aliquot in locis etiam necessarium, uti dixi.

PAg. 16. *convenit inter eruditos.* Meminit ejus Stephanus in Νέον τεῖχος: [a] ὡς ὁ Ἡρόδοτος ἐν Ὁμήρου βίῳ.

Pag. 20. *aspernandæ eruditionis viri.* Ubi desierit, docet hic locus ejusdem Diodori [b]: Τῶν δὲ Ξενοφῶν μὲν ὁ Ἀθηναῖος τὴν τῶν Ἑλλήνων σύνταξιν εἰς τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν κατέστρεψεν ἐπὶ τὴν Ἐπαμινώνδου τελευτήν. Quæ etiam, sed paucioribus, exscripsit Anonymus ἐν Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ ad Olymp. CIV ann. II.

Ibidem [c]: *Xenophon, tenuis est*: ut diserte scribit Dionysius Halicarnass. in præceptis de oratione nuptiali; ubi docet, non esse in hoc genere discedendum ab humili elocutione: sed Xenophontis & Nicostrati vestigiis insisti debere: sic ut in paucis oratio se efferat, atque hoc, sicubi sententiarum cogat magnitudo. Idem

a Vt Herodotus in Homeri vita
b Lib. xv.
c Ex historicis autem Xenophon Atheniensis hoc anno cõcludit Græcorum historiam cum morte Epaminondæ.

Pag. 21. *Autor Laertius in Platone.* Videtur autem præterea, quæ exstant, & alia scripsisse. Nam Valerius Max. lib. VIII cap. XIII, ac Plinius lib. VII. cap. XLVIII, citant Xenophontem in Periplo: ut quidem utrobique nunc in melioribus legitur codicibus. Nam in veteribus Valerij editionibus est περὶ [d] γήρως. Pliniani autem, tum MSSi, tum olim editi, mirè variant.

d De senectute.

Pag. 23. *fuisse puto. Meminit eius operis Athenæus lib. XI.* Historicum etiam appellat Laertius initio lib. II: Γέγονε δὲ καὶ ἄλλος [e] Ἀναξίμανδρος ἱστορικὸς, καὶ αὐτὸς Μιλήσιος τῇ Ἰάδι γεγραφώς. Alius est Anaximander Lampsacenus, ex quo Fulgentius lib. I Μυθολογ. quid Apolline, & novem Musis, significetur, docet. Quamquam profectò metuò, ne solens peccet, ac vel Anaximandrum Milesium, vel Anaximenem Lampsacenum, dicere voluerit.

e Fuit & alius Anaximander historicus, & ipse Milesius, qui Ionica scripsit dialecto.

Pag. 24. *contra Apionem, Plutarcho in vitis non uno loco.* Pausaniæ in Atticis, & Eliacis, Clementi lib. VI Στρωματ. Harpocrationi in Ἀδηφάγους, Anonymo ἐν Ὀλυμπ. ἀναγρ. ad Olymp. CIV. an. II. Tzetzi Chil. X Hist. CCCLVIII.

Pag. 26. *ruisse dicit Olymp. XCVII.* hoc est septennio post Socratis mortem: quo tempore necdum magnum habere

nomen

nomen potuit Eudoxus, ſi Platonis erat diſcipulus: quod etiam à Cicerone traditum eſt in ſecundo de Divinatione: *Eudoxus,* inquit, *Platonis auditor, & in Aſtrologia, iudicio doctiſſimorum hominum, facilè princeps.* Quare commodè capi debet, quòd Suidæ dicitur fuiſſe Ἡλικιώτης a Πλάτωνος. Nempe eò reſpexit, quòd aliquamdiu unà vixerint. Nam & Platoni in Ægyptum proficiſcenti comes fuit, ut etiam Strabo ait. Interim liquet, non tam floruiſſe ſtatim poſt mortem Socratis, quàm circa Olymp. CIII. ut præter Laertium etiam Anonymus ſcribit ἐν Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ b.

a Æqualis Platonis.

b Ad Olymp. 103.

Ibid. *iis, quæ Athenæus, & alij, ex eo citant.* Itaque & Strabo lib. II. quod inde refert, vocat τὴν περὶ τὸν Εὔδοξον ἱστορίαν. Multis id opus libris conſtabat. Sanè ſeptimum præter Stephanum, & alios, citat quoque Porphyrius ſive Malchus libro de vita Pythagoræ. Etiam Εὔδοξος c ὁ Κνίδιος ἔγραψε φαινόμενα, ut inquit anonymus in vita Arati.

c Eudoxus Cnidius cælestia ſcripſit.

Pag. 28. *in* XIV. Eidem *magnæ facundiæ ingenium in hiſtoriis* tribuit Valerius Max. lib. VIII Memorab. cap. XIV.

Ibidem. *rius dicebamus.* Dicat aliquis, acrem veterum ſcriptorem Longinum περὶ ὕψους epitomen hanc Theopompo tribuere, nec diſtinguere. Verùm non video, unde colligi poſſit, loqui Longinum de epitome Herodoteâ. Meminit quidem prius Herodoti, ac mox Theopompi: ſed in rebus diverſis. Nam Herodoto ait hiemem deſcribi: Theopompo autem, expeditionem Perſæ in Ægyptum. Nec locus ille, quem adducit, epitomes, ſed juſtæ hiſtoriæ ſcriptorem ſapit. Neque gravior cauſſa urget, cur credamus, de epitome hac loqui ſcholiaſtem Apollonij in lib. IV. cùm ait: Ἀκριβέστερον d δὲ ὅσα τὰ περὶ αὐτοῦ παρὰ Ἡροδότῳ. Θεόπομπος δ' ἐν τρίτῳ Σέσωστρον αὐτὸν καλεῖ. Nam hic videmus ex Theopompo referri, quæ in Herodoto ipſo non legerentur. Id parùm convenit cum epitomes natura. Adde quòd tertius Theopompi citetur, cùm epitome ea, ſi Suidæ credimus, tantùm duobus conſtiterit libris. Denique, cùm non additur libri nomen, potiùs ſignari ſolet hiſtoria Philippica Theopompi: ut cùm idem interpres in lib. IV citat vigeſimum primum, & vigeſimum quinctum Theopompi. Hæc faciunt, quò minùs vel Longinum, vel ſcholiaſtem iſtum, loqui putem de epitome Theopompi. Nec propterea tamen cum viro ſummo,

d Accuratius de hic Herodotus. Theopompus autem in tertio Seſoſtrum vocat.

ſummo, cui aliter videtur, contentionis funem traxero.

Pag. 29. *ſua exſtitiſſe ait.* Quod & Anonymus voluit ἐν Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ ad annum I Olymp. CV, quando ait: *Θεόπομπος [a] ὁ Χῖος τὴν ἀρχὴν τῶν περὶ Φίλιππον ἱστοριῶν ἐντεῦθεν ποιησάμενος, γέγραφε βίβλους ὀκτὼ πρὸς ταῖς πεντήκοντα, ἐξ ὧν πέντε διαφωνοῦσι.* Nam διαφωνεῖν hoc loco eſt extremam vocem edere, ſive exſpirare atque intercidere. Videmus autem hîc etiam LVIII Philippicæ hiſtoriæ libros ei tribui: quòd Suidæ itidem repugnat. Idem in eo paullum abit à Suida, quòd Grammaticus hic ſcripſiſſe dicit Ἑλληνικῆς [b] ἱστορίας βιβλία ιά· anonymus autem Ἑλληνικῶν σύνταξιν fuiſſe ait βιβλῶν [c] ιβ΄. Vide eum ad Olymp. XCII an. II. & iterum Olymp. XCVI an. II. quo loco etiam indicat, res Græcas orſum eſſe, ubi deſierat Thucydides, annoſque complexum XVII deſinere in navali pugna circa Cnidum.

[a] *Theopompus Chius initium hinc fecit hiſtoriæ Philippicæ, ſcripſitque libros octo & quinquaginta: ſed ex iſtis quinq; loqui deſinunt.*
[b] *Græcanicæ hiſtoriæ libros undecim.*
[c] *Librorum duodecim.*

Pag. 31. *cap.* XVIII, *item Suidas in* Θεοδέκτης, *&* Ἰσοκράτης. Adhæc Anonymus ἐν Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ ad Olymp. CIII. an. I. Aut hoc verum eſt, aut errore memoriæ Ariſteas Tragicum Theopompum vocat, cùm Comicum dicere deberet.

Ibidem: *Ephorus, Demophili filius, cui Cumæ Æolicæ patriæ fuerunt:* teſte Strabone lib. XIII. ubi illud etiam notavit, falsè rideri, quòd, cùm Cumæorum ſuorum mentionem in hiſtoria facere vellet: nec magnopere ſciret, quod diceret: ſolùm iſta ei, quæ ſcriberet, venerint in mentem: Κατὰ [d] δὲ τὸν καιρὸν Κυμαῖοι τὰς ἡσυχίας εἶχον.

[d] *Eo tempore quieti erant Cumæi.*

Pag. 32. *Perinthum oppugnabat. Autor Diodorus Siculus lib.* XX. & Anonymus in Ὀλυμπ. ἀναγραφῇ ad Olymp. CIX. annum IV. Hoc de opere ejuſmodi judicium eſt Strabonis in X, Eudoxum de rebus Græcis bellè, at Ephorum optimè ſcripſiſſe. Primus, quartus, ſeptimus, ac undecimus quoque ejus operis citatur Theoni in Progymnaſmatis. Eidem & laudatur Ἔφορος [e] ἐν τῷ περὶ λέξεως. cujus operis penè initio hexametrum effundere ait. Strabo lib. XIII, cùm eum vocâſſet virum μνήμης [f] ἄξιον, eumque hiſtorias ſcripſiſſe, dixiſſet; addit, egiſſe quoque περὶ [g] τῶν εὑρημάτων. Apud Harpocrationem in Αἶνος lego, Ἔφορος [h] ἐν τῇ τετάρτῃ περὶ Θρᾳκίων πολισμάτων.

[e] *Ephorus libro de dictione.*
[f] *Memoria dignum.*
[g] *De rerum inventione.*
[h] *Ephorus in quarto de civitatibus Thraciæ.*

Ibid. *ligioſiſſimæ fidei ſæpe decipitur, ſæpe decipit.* Decipitur quidem, cùm Arcadum ſecutus fidem, tradidit apud eos, *anti-*

 quos

quos aliquot reges, ad trecentos vixisse annos. Quod cùm retulisset Censorinus, subjungit, *verum hæc, ut fabulosa, prætereo.* Decipit autem in eo, quòd de Herculis fano in Hispania finxit, ut est apud Strabonem initio libri III. Et fuere id genus apud Ephorum permulta. Unde & Diodorus Siculus lib. I: Οὐκ a ἄν τις παρ᾽ Ἐφόρῳ ζητήσειεν ἐν παντὸς τρόπῳ τἀκριβές, ὁρῶν αὐτὸν ἐν πολλοῖς ὠλιγωρηκότα τῆς ἀληθείας.

Pag. 34. *populo lapidibus obruatur, spontaneo vitam suspendio finiisse.* Præter ea autem, quæ ex Suida referebamus, etiam alia Leo hic scripsit. Siquidem apud Plutarchum libro de Flum. in Ismeno legas: Λέων b ὁ Βυζάντιος ἐν τοῖς Βοιωτιακοῖς. Scripsit igitur & historiam rerum Bæoticarum. Idem in Tigri: Λέων c ὁ Βυζάντιος ἐν γ´ περὶ ποταμῶν. Citat & Leonem Byzantium Athenæus in duodecimo.

a *Certi quid apud Ephorũ nemo inquiret, qui viderit, in multis eum negligere veritatem.*

b *Leo Byzantius in Bœoticis.*

c *Leo Byzantius in tertio de fluminibus*

Ibidem. *inde Aristotelem audiisse.* Priori sententiæ favet quoque Tullius in primo de Divinatione: *Ponticus*, inquit, *Heraclides, doctus vir, auditor, & discipulus Platonis.* Sed ista facilè conciliantur. Nam apud Platonem, & Speusippum, philosophiæ tyrocinium fecit: Aristoteles eum perfecit.

Pag. 36. *fuit. Auctor Diodorus Siculus extremo lib.* XIV. item lib. XVI. & anonymus in Ὀλυμπιάδων ἀναγρ. ad Olymp. XCVIII an. II. & Olymp. CV an. IV.

Ibidem. Κυνηγετικά *Plutarchus de fluminibus*, Περίπλουν scholiastes Apollonij in lib. I.

Ibid. *rum titulis.* Meminit ejus quoque Polybius lib. IV. item in VI, ubi de Rep. Cretensium quæ scripserit, refert. adhæc in excerptis ex historiarum duodecimo. Item Strabo lib. VIII. XI, XVII. Ælianus lib. XVI Hist. animal. cap. XXX. ubi Olynthius vocatur, ac prodidisse dicitur, capras in Lycia tonderi. Præterea Harpocratio in Ἀναγκαῖον, & alij.

Pag. 37. *secundùm* περὶ καιρῶν *librum advocat Suidas in* Κυψελιδῶν. Περὶ καιρῶν appellat Parthenius Eroticon cap. IX & XVIII. Erat quoque historicum opus περὶ νόμων d: ut liquet ex Harpocratione in Ἄρδηττος, & Ἀποβάτης, ubi laudatur ἐν e τῷ εἰκοστῷ τῶν νόμων.

d *De legibus.*

e *In vigesimo de legibus.*

Pag. 38. *virorum.* Nisi potiùs intelligit variam ejus historiam, quam signat Laertius in Mysone, cùm citat Ἀριστόξενον ἐν τοῖς σποράδην. Aristoxeni Musici meminit è Latinis quoque

Marius

Marius Victorinus lib. I artis grammaticæ: eoque antiquior Valerius Maximus lib. VIII cap. XIII, ubi ex eo narrat memorabilem, & felicem ſenectutem Xenophili Chalcidenſis Pythagorici. Ac ejuſce rei etiam Ariſtoxenum hunc autorem laudat Lucianus in Macrobiis. Meminit & ejuſdem Ariſtoxeni Plutarchus in Ariſtide. Nec alium ſignat in Lycurgo. Ubi ſine Muſici cognomento ἁπλῶς Ariſtoxenum vocat: ut & Laertius facit in Pherecyde, Thalete, atque alibi. Sæpius etiam memoratur Malcho, ſive Porphyrio libro de Pythagoræ vita, ubi inter alia commemorat, ut Ariſtoxenus ipſe Dionyſium juniorem, qui Siciliæ tyrannus fuerat, audierit narrantem ea, quæ de vadimonio Damonis pro Phintia præſtito (Ciceroni eſt Phidias) tam multi a veterum prodiderunt. Vide & Ariſtoxeni ea de re verba apud Jamblichum de vita Pythagoræ cap. XXXIII. Quod ſi neſciremus, Ariſtoxenum fuiſſe Ariſtotelis diſcipulum, atque ut Stephanus b vocat, Ἀριστοτέλους c γνώριμον: hinc ætatem Ariſtoxeni ſatis noſceremus. Nam Dionyſius iſte Syracuſis Corinthum in exilium abiit ſeptennio antequam Alexander M. cœpit imperare.

a Cicero lib. 3 de off. & 5 Tuſcul. Val. Max. lib. 4. cap. 7. Plutarchus, Lactantius, alij.
b In Τάρας.
c Ex notis Ariſtoteli.

Pag. 39. poſt *hodie exſtat præterquam* deleantur tria hæc verba, *Allegoriæ Homericæ*: ac poſt verba hæc, *quando, ut ibidem à Stephano dicitur*, Ὀδησσὸς *eſt Ponti civitas*, hæc ſubjunge. Secundi, vel tertij Heraclidæ Pontici fuerit liber, qui nunc inſcribitur Ἀλληγορίαι Ὁμηρικαί. Scio, Laertium in vita Heraclidis Pontici, primum hujus nominis, qui Ariſtotelis diſcipulus fuit, auctorem facere Λύσεων d Ὁμηρικῶν: quomodo olim is liber inſcribebatur. Scio etiam doctiſſimum Geſnerum, qui eum vertit, in frontiſpicio libri velle, hunc auctorem eſſe, qui Ariſtotelis vixerit ætate. Sed valde utrumque falli, argumento eſt, quòd eo in libello mentio fiat multorum, qui multo pòſt Heraclidem eum vixerunt: ut Arati, Callimachi, Eratoſthenis, Apollodori, Cratetis, ejus diſcipuli Herodici, & aliorum.

d Solutionum Homericarũ.

Pag. 40. *in Theſeo & Ageſilao, Laertium in Thalete*, Cenſorinum de die Natali cap. IV, Clementem Alex. ἐν Προτρεπτικῷ, Malchum ſive Porphyrium libro de vita Pythagoræ, item lib. IV περὶ ἀποχῆς, ubi dicitur τῶν e συντόμως τε καὶ ἀκριβῶς τὰ Ἑλληνικὰ συναγαγόντων εἷς. Adhæc Geminum iſagoge εἰς τὰ φαινόμενα: ſed ibi corruptè vocatur Δικάναρχος: item Sophoclem in Ariſto-

e Unus eorum, qui res Græcanicas breviter, & accuratè collegerunt.

phanis Vespas, ubi citatur Δικαίαρχος ἐν τῷ Παναθηναϊκῷ: item ἐν *a* τῷ περὶ μουσικῶν ἀγώνων: puto enim hic quoq; Messenium signari.

Pag. 41. *eius de somno.* Etiam Κλέαρχος ὁ ἐκ τοῦ περιπάτου vocatur Æliano lib. XII de animalibus cap. XXXIV.

Ibid. *quartum verò & quinctum lib.* XII. Nec aliunde est, quod de Pythagora refert Gellius lib. IV cap. XI. Arbitror & historicum fuisse opus ἐρωτικῶν *b*: nec aliud ferè continuisse, quàm narrationes amatorias. Meminit ejus Athenæus, cùm alibi, tum lib. XIII, ubi refert ex primo ἐρωτικῶν de Gyge, Lydiæ rege, quanto fuerit honore dignatus scortillum, quod amabat. Nec alterius fuit opus περὶ θινῶν *c*, eidem Athenæo celebratum lib. VIII. aut περὶ παροιμιῶν *d*, cujus ibidem meminit: aliaque, apud eundem compluria.

Pag. 42. vers. 4. pro *Laertio* scribe *Athenæo*: & vers. 9 lege: Varia quoque ejus Laertius citat. Nam in Antisthene legas: Φανίας *e* ἐν τῷ περὶ τῶν Σωκρατικῶν. Et in Zenone: Καθά φησι Φανίας ὁ Ποσειδωνίου γνώριμος, ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ποσειδωνείων σχολῶν. Historiam de Hipparino ex Phania hoc citat Parthenius in Eroticis cap. VII. Ad eundem Phaniam exstitit olim epistola Theophrasti, popularis ejus: quod ipsum quoque ætatem ejus ostendit. Apollonij scholiastes in lib. I: Λέγεται *f* δὲ ἴουλος καὶ ζῶόν τι, θηρίδιον πολύπουν. ἑκατέρωθεν γὰρ ἔχει πολλοὺς, πόδας ὥσπερ σκολόπενδρα. Θεόφραστος δὲ ἐν τῇ πρὸς Φανίαν ἐπιστολῇ, καὶ ὄνον φησὶν αὐτὸν καλεῖσθαι. Meminit & Phaniæ hujus Antigonus Carystius in Collectaneis Histor. Mirab. cap. CLXXI. & Plutarchus de defectu oraculorum, item in Solone, ubi vocatur Phanias Lesbius. Quid mirum? cum Ἔρεσος sit civitas insulæ Lesbi, ut ex Strabone, Mela, & Ptolomæo constat. In eâdem Solonis vitâ extremâ legas Φανίας ὁ Ἐφέσιος: corruptè pro Ἐρέσιος. Nam Lesbium illum signari certum est, cùm uti antè, ita istic quoque de Solone quædam ex Phania narrentur. Corrigendus similiter Etymologici magni auctor voce Κύρβεις, ubi nunc scriptum, Φανίας ὁ Ἐφέσιος. At incorruptè legas apud Anonymum ἐν Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ ad Olymp. CXI an. I. Φανίας *g* Ἐρέσιος περιπατητικὸς Ἀριστοτέλους μαθητὴς ἐγνωρίζετο.

Ibidem. *lereo.* Satyri de Mausoleo librum citat Vitruvius in præfat. lib. VIII de Architectura. Vide quæ de Satyro dicemus lib. III.

a De musicis certaminibus.

b Amatoriorum.

c De arenosis solitudinibus.

d De proverbiis.

e Phanias in libro de Socraticis.

f Sicut Phanias ait, Posidonij familiaris, in primo de Posidonij dissertationibus.

g Dicitur Iulus etiam animal quoppiã, animalculum multipes: utrimque enim pedes habet multos, instar scolopendræ. Theophrastus epistola ad Phaniam ait & asellũ vocari: ut à Sophocle in mutis Sapris.

Pag. 43. *coniectura. Strattis Olynthius.* Eumenes Cardianus. Diodotus Erythræus. Dorotheus. *Et verſ. prox.* poſt *Aſclepiadis* adde, *ac Iaſonis item.*

Pag. 44. *quoddam illuſtrat Scaliger appendice libri de Emendat. temporum.* Cæterùm an genuinum id Hecatæi opus foret, dubitabat Herennius Philo. Impensè adeò illud Judæorum favebat religioni. Quâ de re inſignis eſt locus Origenis lib. 1. contra Celſum: Καὶ Ἑκαταίου τοῦ ἱστορικοῦ φέρεται περὶ Ἰουδαίων βιβλίον, ἐν ᾧ προστίθεται μᾶλλόν πως ὡς σοφῷ τῷ ἔθνει ἐπὶ τοσοῦτον, ὡς καὶ Ἑρέννιον Φίλωνα, ἐν τῷ περὶ Ἰουδαίων συγγράμματι, πρῶτον μὲν ἀμφιβάλλειν, εἰ τοῦ ἱστορικοῦ ἐστὶ τὸ σύγγραμμα; δεύτερον δὲ λέγειν, ὅτι, εἴπερ ἐστὶν αὐτοῦ, εἰκὸς αὐτὸν συνηρπάσθαι ἀπὸ (ὑπὸ) τῆς παρὰ Ιουδαίοις πιθανότητος, καὶ συγκατατεθεῖσθαι αὐτῶν τῷ λόγῳ. *Fertur & Hecatæi hiſtorici de Iudæis liber, in quo adeò probat huius gentis ſapientiam, ut Herennius Philo in commentariis ſuis de Iudæis primùm dubitet, an huius hiſtorici id ſcriptum ſit: deinde addat, ſi quidem eius eſt, videri eum corruptum Iudæorum perſuaſionibus, probaſſeq; illorum placita.* Edidit quoque hiſtoriam Ægyptiacam. Nam Abderitæ, non Mileſij, fuiſſe hoc opus, cognoſcimus ex illis Diodori Siculi verbis lib. 1: Οὐ μόνον δ' οἱ κατ' Αἴγυπτον ἱερεῖς ἐκ τῶν ἀναγραφῶν ἱστοροῦσιν, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων τῶν παραβαλόντων μὲν εἰς τὰς Θήβας ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Λάγου, συνταξαμένων δὲ τὰς Αἰγυπτιακὰς ἱστορίας (ὧν ἐστι καὶ Ἑκαταῖος) συμφωνοῦσι τοῖς ἐφ' ἡμῶν εἰρημένοις. *Nec verò è ſacerdotibus Ægyptiis duntaxat hæc è libris ſacris referuntur: ſed etiam Græcorum multi, qui Ptolomæi Lagi ætate hiſtorias Ægyptiacas compoſuerunt (è quibus etiam Hecatæus eſt) conſentiunt iis, quæ à nobis dicta ſunt.* Sed fuere, qui Hecatæo Mileſio hoc opus tribuerent. Eum enim ſignare videtur Arrianus lib. v expedit. Alex. ubi de auctore dubius ita loquitur: Ἡρόδοτός [a] τε καὶ Ἑκαταῖος οἱ λογοποιοὶ, ἢ εἰ δή του ἄλλου ἢ Ἑκαταίου ἐστὶ τὰ ἀμφὶ τῇ γῇ τῇ Αἰγυπτίᾳ ποιήματα. Opus quoque Hecatæi Abderitæ de gentibus Hyperboreis hiſtoricum fuit, ſed fabulas multas habuit admiſtas. Ælianus lib. xi de Nat. Animal. cap. 1. Ἀνθρώπων [b] Ὑπερβορέων γένος, καὶ τιμαὶ Ἀπόλλωνος ἐκεῖθι, ᾄδουσι μὲν καὶ ποιηταὶ, ὑμνοῦσι δὲ καὶ συγγραφεῖς. ἐν δὲ τοῖς καὶ Ἑκαταῖος, οὐ Μιλήσιος, ἀλλ' ὁ Ἀβδηρίτης. Signat hoc volumen etiam Stephanus in Ἐλίξοια, atque iterum in Κεραμβύκαι. Utrobique autem docet, Cerambycas eſſe gentem Hyperboream: atque ejus rei auctorem laudat

[a] *Herodotus, & Hecatæus, hiſtoriarum ſcriptores, niſi alterius, quàm Hecatæi, ſint illa de regione Ægypti ſcripta.*

[b] *Hyperboreorum gentẽ, & Apollinis apud eam honores, nõ modo poëtæ, ſed hiſtorici etiam celebrant. Inque his Hecatæus, non Mileſius ille, ſed Abderita.*

laudat Ἑκαταῖον Ἀβδηρίτην. Atque ex his satis liquet, non Milesium, sed Abderitam intelligi debere apud scholiastem Apollonij, quandò in librum II sic scribit. Ἑκαταῖος ᵃ δὲ μέχρι τοῦ αὐτοῦ χρόνου εἶναι φησὶ τὸ τῶν Ὑπερβορείων ἔθνος. Ἔστι δὲ αὐτῷ βιβλία ἐπιγραφόμενα περὶ τῶν Ὑπερβορείων. Gesnerus in bibliothecâ suâ Abderitæ huic etiam tribuit Αἰολικὰ, quorum Stephanus meminit in Ἀμαζόνιον, & Μελήτου κόλπος. Sed cùm non addat Stephanus patriam, alius quoque intelligi possit.

a Hecatæus verò ait ad suam usque ætatem durare Hyperboreorum genus. Scripsit vero is de Hyperboreis libros.

Ibidem; *ubi advocat Hecatæum in primo de philosophia Ægyptia.* Nam eundem esse, qui de Ægyptia terra, quique de philosophia Ægyptia scripsit, satis verisimile est.

Pag. 45. *dreum cognominat Plutarchus in Demosthene.* Item Lucianus in Macrobiis, ubi illustris est hoc de scriptore locus. Verba ejus sunt: Ἀριστόβουλος ὁ Κασσανδρεὺς ὑπὲρ τὰ ἐνενήκοντα ἔτη λέγεται βεβιωκέναι. τὴν ἱστορίαν δὲ, τέταρτον καὶ ὀγδοηκοστὸν ἔτος γεγονὼς, ἤρξατο συγγράφειν· ὡς αὐτὸς ἐν ἀρχῇ τῆς πραγματείας λέγει. *Aristobulus Cassandreus ultra nonaginta annos vixisse fertur, qui historiam suam, quartum & octogesimum annum agens, orsus est conscribere: quemadmodum ipse in operis sui principio ait.* Etiam Athenæo lib. II citatur Aristobulus ὁ Κασσανδρεὺς, ac scripsisse dicitur, ut Mileti fons sit, quem incolæ vocent Achilleum, ejus aquam profluentem esse dulcissimam: at quæ fundo propior, salsam esse: in hoc fonte sese lustrâsse heroem, cùm intermisset Strambelum, Lelegum regem. Plutarchus libro de Fluminibus citat primum Aristobuli librum de Lapidibus. Siquis eundem putet, non video, ut refelli possit.

Ibidem. περὶ Ἀλέξανδρον. Adhæc Ælianus lib. VII hist. animal. cap. II. & his antiquior Strabo lib. V, ubi de Indico sale quiddam ex eo refert, & ante omnes Diodorus Siculus lib. II, qui cum Alexandro M. in Asiam trajecisse, non obscurè indicat. E Latinis non ignotus est vel Ciceroni in Bruto, vel Gellio lib. IV cap. XI. Plinius quoque lib. VI cap. XIII ab eo proditum ait, mare Caspium sive Hircanum, non minus esse, quàm pontum Euxinum. Idem

Ibidem. *Clitarchi probatur ingenium, fides infamatur.* Græci Critici incidisse observant in stylum, qui ἄχαρις sive invenustus vocatur. Uti Demetrius lib. περὶ ἑρμηνείας, ubi eum ridet, quòd cùm de apis genere sermo esset, locutus sit tanquam de

bove

bove fero, vel apro Erymanthio. Verba Clitarchi erant: Καταvέμεται *a* μὲν τὴν ὀρεινὴν, εἰσπέταται δ' εἰς τὰς κοίλας δρῦς. Propterea Longino, libello περὶ ὕψους, dicitur φλοιώδης ἀνὴρ καὶ φυσῶν: hoc est corticeus, sive, ut Horatius *b* loquitur, *cortice levior*, planeque turgidus. Tzetzes Chil. VII Hist. C recitat verba Clitarchi hoc pacto: Νέμεται μὲν τὴν ὀρεινὴν, ἵπταται δρῦς τὰς κοίλας. Ac meminit quoque ejus rei Chil. XI. Hist. CCCLXXXVI. Interpres ejus Paullus Laciscus utrobique putat ista dici de teredine: sed fallitur. Nam τενθρηδὼν, de qua loquitur Clitarchus, est ζῶον *c* μελίσσῃ ἐοικὸς: imò est ζῶον μελισσοποιὸν *d*, ut Nicandri scholiastes censet in Alexipharmaca, quod aliqui, ut idem ait, βέμβικα appellant.

a *Depascitur montana loca, atque involat in cavas quercus.*
b *Od. 9 lib. 3.*
c *Animal api simile.*
d *Animal mel fundens.*

Pag. 46. *in genuina Aristotelis Rhetorica.* Atque idem sensit Franciscus Robortelius. item Petrus Nunnesius notis *e* in Phrynichum.

e *Pag. 56.*

Pag. 48. *tarchus in Alexandro, & Gellius lib.* IX *cap.* IV. Adhæc Lucianus de Longævis. Ὀνησίκριτος *f*, inquit, ὁ τὰ περὶ Ἀλέξανδρου συγγράψας. Item Ælianus lib. XVI de animalibus cap. XXXIX, ubi vocatur Ὀνησίκριτος ὁ Ἀστυπαλαιεύς. Nempe ab Ægei maris insula Astupalæa, cujus meminere Strabo, Ptolomæus, alii. Mentionem quoque Onesicrati idem Ælianus facit lib. XVII ejusdem operis cap. VI. Item Ioannes Tzetzes Chil. III. Hist. CXVII. Et qui antiquâ magis fide est, Arrianus lib. VI de Expeditione Alex. ubi hæc legas: Τῆς *g* δὲ αὐτοῦ νεὼς κυβερνήτης Ὀνησίκριτος, ὃς ἐν τῇ ξυγγραφῇ ἥντινα ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ξυνέγραψε, καὶ τοῦτο ἐψεύσατο ναύαρχον ἑαυτὸν εἶναι γράψαι, κυβερνήτην ὄντα. Sed non in eo solo Onesicratus fefellit. Nam in multis fides ejus suspecta erat: minùs tamen, quàm Daimachi Platæensis, ut dicam cap. XII. Neque vulgaris navis gubernator fuit, sed regiæ, quod ipse Arrianus agnoscit lib. VII. ubi vocatur κυβερνήτης *h* τῆς νεὼς τῆς βασιλικῆς.

f *Onesicratus, qui res Alexandri conscripsit.*
g *Navis (Alexandri) gubernator fuit Onesicratus, qui in historia sua de Alexandro hoc quoque mentitus est, fuisse se classis præfectū, qui [illegible]tum fuerit ta[illegible] [illegible]ator gubernator navis.*
h *[illegible] navis Regi[illegible] gubern[illegible].*

Ibidem: *Iustinus lib.* XIII. De quo haut dubitare nos patitur Arrianus in libris de expeditione Alexandri. Nam lib. V. legas, Ὁ ἐκπεριπλεύσας *i* τῆς μεγάλης θαλάσσης τὸ κατ' Ἰνδοὺς Νέαρχος. Libro etiam VII narrat, ut Alexander Nearchum hunc, postquam Susa pervenerat, coronârit, quòd classem ex Indorum regione in Oceanum duxisset. Sed imprimis vide, quæ ex Nearcho hoc variis in locis refert idem Arrianus libro rerum Indi-

i *Nearch[illegible] qui Oceanu[illegible] Indicum pernavigavit.*

Indicarum: item quæ de eo narrat Strabo lib. II. XI. & XVI, & Plutarchus in Alexandro.

Pag. 49. *ephemeridas scripsisse Athenæus dicit lib.* X. Ephemeridum Cardiani mentio etiam fit ab Æliano lib. III cap. XXIII.

Ibid. *cuius sextum de rebus Alexandri advocat initio lib.* VII idem Athenæus. Nec alius ab eo videtur, qui Ascalonita ab eo vocatur lib. XIV.

Pag. 50. ἐπρέσβευσαν. Aristus iste Salaminius fuit, ut præter Athenæum testatur Clemens Alexandr. ἐν προτρεπτ. Τί με [a] δεῖ καταλέγειν Ἀλέξαρχον; γραμματικὸς οὗτος τὴν ἐπιστήμην γεγονὼς, ὡς ἱστορεῖ Ἄριστος ὁ Σαλαμίνιος, αὐτὸν κατεσχημάτιζεν εἰς ἥλιον. Itemque istis antiquior

a *Quid vero opus me dicere Alexarchũ? hic cum grãmaticus foret, ut Aristus Salaminius refert, sese transformabat in Solem.*

Ibidem. *Hieronymus Phœnix*, vel potiùs Ægyptius.

Pag. 51. *accidit* CXVI. Hanc posteriorem sententiam firmat Lucianus libro de Longævis: ubi Hieronymus hic cum Antigono dicitur militâsse. Verba ejus sunt: Ἀντίγονος δ' ὁ Φιλίππου ὁ μονόφθαλμος βασιλεύων Μακεδόνων περὶ Φρυγίαν μαχόμενος Σελεύκῳ καὶ Λυσιμάχῳ, τραύμασι πολλοῖς περιπεσὼν, ἐτελεύτησεν ἐτῶν ἑνὸς καὶ ὀγδοήκοντα, ὥσπερ ὁ συστρατευόμενος αὐτῷ Ἱερώνυμος ἱστορεῖ. *Antigonus unoculus, Philippi filius, Macedonum rex, in Phrygia cum Seleuco, & Lysimacho confligens, multis acceptis vulneribus collapsus vitam finivit, annorum cùm esset octoginta & unius: sicut refert Hieronymus, qui cum eo militavit.* Itaque non Rufinus ex Josepho, sed Græca ex interprete Rufino corrigi debent. Aliquot autem annos post hanc Antigoni cædem superfuisse Hieronymum, colligo ex eodem Luciano. Nam continuò subjungit, ab eodem Hieronymo tradi, Lysimachum, cùm in prælio caderet, octogenarium fuisse. At occubuit Lysimachus anno quarto Olympiadis CXXIII, annis post Antigoni cædem decem & septem. Imò & multò pòst superfuisse, ostendunt hæc Luciani verba eopse libello: Ἱερώνυμος [b] δὲ ἐν πολέμοις γενόμενος, καὶ πολλοὺς καμάτους ὑπομείνας, καὶ τραύματα, ἔζησεν ἔτη τέσσαρα καὶ ἑκατόν Nam eundem Hieronymum signari, argumento est, quòd cùm de historicis longævis se acturum dixisset, eum secundo refert loco. Dicat quispiam, fuisse & Hieronymum Rhodium, qui historiam reliquit. Ita est. Sed quod Hieronymum hunc in bellis versatum dicit, ostendit eumpse signari, quem antea dixerat cum Antigono militâsse.

b *Hieronymus verò & in bellis versatus, ac non paucis laboribus & vulneribus affectus, vixit ad annum quartum & centesimum.*

Pag. 52.

Pag. 52. *fuerunt*: quod Lapus vertit, *de successione heroicorum principum*: sanè ineptè, cum vel transferri debeat, *de partiariis regni Alexandri*; ut placuit Josepho Scaligero in animadversionibus ad Eusebium: vel potiùs, *de posteris eorum, qui Alexandri regnum diviserunt.*

Ibidem. *delphus, ut quoque Seleuci Nicatoris filius, Antiochus* Σωτήρ. Et sanè hæc sententia verior est, quàm illa Scaligeri, διαδόχους cum ἐπιγόνοις confundentis. Quare non dubitamus, quin ultra Ptolomæi Lagi tempora, ultimi τῶν διαδόχων, vitam produxerit Hieronymus. Neque enim aliter agere potuisset de omnium, qui Alexandri regnum partiti essent, successoribus. Interim περὶ a διαδόχων quoque tractavit. Uti de Lysimacho, & Antigono. Quod etiam ex Pausaniæ Atticis constat. Ubi eum in iis, quæ ad Lysimachum, & alios, pertinent, non optimâ fide usum esse, multaque in Antigoni gratiam prodidisse, dicitur. Vixerit igitur extremis διαδόχων, & primis ἐπιγόνων b temporibus. Quod etiam inde liquet, quia antiquior sit Timæo, qui extremis Philadelphi temporibus floruit. Saltem Hieronymum Cardianum ante Timæum Siculum scripsisse, disertim testatur Diodorus Siculus lib. I Antiquit.

Ibidem: *citat Athenæus lib. II & XIV. item* Σικυωνιακὰ *lib.* VI. Non dubito autem, quin inde sit productum fragmentum illud de Adrasto, Sicyoniorum rege, quod ex Menæchmo Sicyonio depromere se dicit Pindari scholiastes in Nem. od. IX. Meminit & ejusdem, ut censeo; Menæchmi in od. II Nem. Μέναιχμος c δ' ἱστορεῖ τὺς ῥαψῳδὺς, σιχῳδὺς καλεῖσθαι, διὰ τὸ τὺς σίχυς ῥάβδυς λέγεσθαι ὑπὸ τινῶν. Fortasse est ex opere περὶ d τεχνιτῶν. Plinius lib. IV cap. XII tradit ex Menæchmo, Euboeam priùs vocatam Abantiada. Id potiùs ex Sicyoniacis videtur. At alius est Menæchmus, cujus ex Πυθικῷ duos oraculi versus hexametros adducit interpres Pindari in Pythiorum od. IV. item Menæchmus mathematicus Proclo laudatus lib. III c. εἰς τὸ α' Εὐκλείδυ σοιχεῖον. Apud Stephanum in Τηλέφιος pro Μενέμαιχος legi debere Μέναιχμος, jamdiu Xylander observavit.

Pag. 53. *aliter legisse videtur interpres.* Imò ne illud quidem satis est apertum, alterius horum, an neutrius fuerint de picturis libri, ex quorum secundo historiæ sub Actæonis fabula la-

 tentes

a *De iis, qui Alexandri regnum sunt partiti inter se.*

b *De illis, qui successere istis, qui regnum Alexandri M. inter se distribuerant.*

c *Menæchmus refert, rhapsodos dici eos, qui versus faciunt, propterea quod versus à nonnullis* ῥάβδοι *dicantur.*

d *De Artificibus.*

e *Pag. 68.*

tentes à Fulgentio exponuntur lib. III Mytholog.

Pag. 54. *citat.* Nec dubium, quin eo in opere inter alia ſcripſerit, Agathoclem, Siciliæ regem, annos vixiſſe XCV: quod à Demochare, uti & Timæo, proditum fuiſſe, Lucianus ait in Macrobiis.

Ibidem. *qui idem eſt liber, ac ille, cuius Ioſephus meminit.* Similiter Ælianus lib. XVI hiſt. animal. cap. XXVIII. Κάλλιας a ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν περὶ τὸν Συρακούσιον Ἀγαθοκλέα λόγων. Et Apollonij ſcholiaſtes in lib. III. Κάλλιας b ἐν δεκάτῳ τῶν περὶ Ἀγαθοκλέα. Nec Latinis eſt ignotus. Nam fragmentum ex ejus ſeptima hiſtoria de rebus Siculis adducit Macrobius lib. V Saturnal. cap. XIX.

a Callias lib. X eorum, quos de Agathocle Syracuſio ſcripſit.
b Callias libro decimo de Agathocle.

Ibidem. τῷ περὶ τῆς παρ' Ἀλκαίῳ λεπάδος *citat Athenæus lib.* III. Ejuſdem meminit Strabo lib. XIII, ubi inter illuſtres Leſbios referuntur, Ἑλλάνικος c Λέσβιος συγγραφεὺς, καὶ Κάλλιας ὁ τὴν Σαπφὼ καὶ τὸν Ἀλκαῖον ἐξηγησάμενος.

c Hellanicus Leſbius hiſtoricus, & Callias, qui Sapphus & Alcæi verſus eſt interpretatus.

Pag. 55. *nit appendice libri de emendatione temporum.* Vide & Ælianum lib. VIII Hiſt. animal. cap. XLI. Fidem ejus in hiſtoriâ Indicâ probat Arrianus lib. V Expedit. Alex. ubi ille, & Eratoſthenes, vocantur δοκίμω d ἄνδρε. Idem & aliqua ejus citat lib. VII. item rerum Indicarum libro.

d Probati autores.

Ibidem. *pſacenus.* Strabo lib. XIII ait, Epicurum eo familiariter uſum fuiſſe: item

Ibidem. *craticis: quorum mentio apud eundem Laertium* in Socrate, ubi legas, Ἰδομενεὺς e ἐν τοῖς περὶ τῶν Σωκρατικῶν.

e Idomeneus libro de Socraticis.

Pag. 56. *Octavio.* Adhæc Hyginus in poëtico Aſtronomico, & Lactantius lib. I de falſa religione. quorum uterque compluria ex ſacra ejus hiſtoria refert. Plinius quoque lib. XXXV cap. XXII inter eos numerat, qui ſcripſerunt de pyramidibus Ægypti. E Græcis itidem mentionem faciunt, Strabo lib. I. ubi eum cum Antiphane Bergæo conjungit, ac utrumque, ut futilem, traducit: Flavius Joſephus lib. I contra Apionem, ubi & Iudæorum ait meminiſſe: Ælianus lib. II Var. Hiſt. cap. XXXI, ubi cum Dionyſio Phryge, & ejus farinæ aliis, inter ἀθέους, divinamque negantes providentiam, reponit.

Pag. 57. *ſimilibus & differentibus vocibus in* Οὐδὲν: *item* Stephanus in Δωδώνη. Etiam Arati ſcholiaſtes in verſum XXXIII, ubi vocatur Ζηνόδοτος ὁ Μαλλώτης.

Pag. 59. *pter unum Hermippum*, ſive is Smyrnæus, qui ſub Ptolomæo Euergete fuiſſe videtur, ſive Berytius.

Ibidem. γεαφῇ, uti & ante fecerat in vita Thaletis. Ac ex Didymo ,& Zopyro, ejuſdem operis mentio fit apud Marcellinum in vita Thucydidis.

Pag. 61. *mirâ fortunâ, pulſis Alexandri præfectis regnum occupârit.* Cave igitur putes, Ephorum pleraque hujus Daimachi in hiſtoriam ſuam totidem verbis transſcripſiſſe : etſi id doctiſſimus Caſaubonus [a] ex Porphyrio probare conetur. Nam Ephorum tanto eſſe antiquiorem, ſatis ex iis, quæ ſuprà diximus, liquet.

Ibidem. *legas*, Δαΐμαχος [b] ὁ Πλαταιεὺς ἐν δευτέρῳ περὶ Ἰνδικῆς. Item Apollonij ſcholiaſtes in lib. I. ubi dicitur Δηΐμαχος. Idem πολιορκητικὰ [c] ὑπομνήματα ſcripſit, quorum XXXV citat Stephanus in Λακεδαίμων.

Pag. 65. *hiſtoricos reponi, partim ex iis, quæ diximus, liquet:* partim ex Dionyſio Halic. lib. περὶ συνθεσ. ὀνομάτ. ubi jungitur Duridi Samio, Polybio, Saoni, Demetrio Calantiano, Hieronymo, Antilogo, vel potiùs Antiocho Syracuſano, & Heraclidi : qui omnes fuere hiſtorici :

Pag. 67. *cui inde Timæo nomen*; quem item de Pythagoræ vita librum ſcripſiſſe, ait Suidas [d]:

Pag. 70. *quo id planum fiat.* Annos ſex & nonaginta Timæum vixiſſe, auctor eſt Lucianus in Macrobiis.

Pag. 71. Σωτὴρ *tertius Antiochus* Θεός. Et ita quidem dicere poſſumus, ſi in adductis Tatiani verbis, iſtoc, κατ' Ἀλέξανδρον γενόμενος, ut apud Stephanum eſt; ſive, κατ' Ἀλέξανδρον γεγονώς, ut legitur in Tatiano ipſo, rectè à Geſnero transfertur, *qui Alexandri ætate vixit* : quam interpretationem etiam ſequitur Onuphrius Panuinus libro de Sibyllis. Sed locum peniculatiùs expendenti in mentem venit, rectiùs verti, *qui Alexandri ætate natus eſt.* Sic ſanè omnis tollitur ſcrupulus. Quippe natus ſit Beroſus biennio ante obitum Alexandri. Fuerit hoc pacto tantùm annorum LXIV, cùm cœpit regnare Ἀντίοχος Θεὸς, cui librum ſuum obtulit.

Pag. 72. *& alibi* ἁπλῶς, ἐν ταῖς Χαλδαϊκαῖς ἱστορίαις. Agathias quoque lib. II ſcripſiſſe ait τὰ [e] ἀρχαιότατα τῶν Ἀσσυρίων καὶ Μήδων. Freculphus Lexovienſis Chronicorum lib. I cap. XXVI.

[a] *Notis ad Laertium in vitâ Thaletis.*

[b] *Daimachus libro ſecundo Indicorum.*

[c] *Commẽtarij de bellicis machinis, tormẽtis, teliſque.*

[d] *In* Τιμαιος.

[e] *Antiquiſſima Aſſyriæ & Medicæ gentis.*

Berosus, qui Chaldaica defloravit.

Pag. 73. *ædificatam.* Quàm etiam ridiculum, cùm Berosus iste libro V, quo loco de quartodecimo Babyloniorum rege tractat, ait, ejus tempore *regnasse apud Celtas Lugdum, à quo provincia & homines cognomenta sumserint.* hoc est, à quo, ut Annius ipse exponit, Celtica vocari cœperit *Lugdunensis*, & homines dicti sint *Lugdovici*, posteaque, ex trito G, *Ludovici.* Nam & Lugdus ille est commentitius, & Ludovicus est Germanicum nomen, & Galliæ ea pars, demũ seculis duobus & amplius pòst Berosum, nomen Lugdunensis accepit. Nam dicta ita est à Lugduno, postquam ad magnam ea urbs nominis claritatem venerat. At nomen ejus obscurum fuit, priusquam L. Munatius Plancus, Ciceronis discipulus, coloniam eò Romanorum deduxit: ut Hieronymus testatur in Eusebiano Chronico, & vetus quædam indicat inscriptio, quæ Caietæ in Neapolitanorum agro reperta creditur. Colonia deducta est principatu Augusti. Berosus autem vixit tempore Antiochi Θεοῦ, hoc est primi belli Punici. Inter quæ duorum est seculorum intervallum. Fortasse aliquis credat, in errorem propemodum æquè spissum incidisse B. Martyrem Justinum, quando, in cohortatione ad Græcos, Sibyllam Babyloniam Cumis vaticinatam dicit, eamque vocat Βηρώσου [a] τοῦ τὴν Χαλδαϊκὴν ἱστορίαν γράψαντος θυγατέρα. Nam, dicat quis, Cumana Sibylla, vel tempore vixit Æneæ, cui oraculum dedit, juxta Maronem in sexto: vel saltem junior non erat Tarquinio Prisco, cui libros suos obtulit, ut à multis veterum proditum est. At inter Tarquinium Priscum, & primum bellum Punicum, cujus tempore Berosus erat, sunt anni ducenti quadraginta quinque. Equidem fateor nihil piaculi fore, si agnoscam, deceptum in hac re Beatum martyrem: cumque legisset Sibyllam, quæ Tarquinij tempore vixit, fuisse filiam Berosi (quod ab Justini æquali Pausania in Phocicis, & Suida etiam, scriptum est) putâsse eam esse filiam Berosi historici: nec cogitâsse satis, fuisse & alios Berosos in Chaldæa. Sed nihil opus est, ut tam fœdam ἀνιστορησίαν doctissimo pariter & sanctissimo viro impingamus. Nam quid prohibet, quò minùs dicamus, locutum de alia Sibylla Cumanâ, multò juniore, quæ mox à primo bello Punico fuerit? Neque enim una Cumis, sed complures sunt vaticinatæ: ut ex libro de mirabi-

a Berosi eius, qui Chaldaicam historiam scripsit, filiam.

mirabilibus rebus auditu perceptis, qui Aristoteli tribuitur, item ex Marciano Capella, & aliis, jam diu planum fecit Onuphrius Panuinus libro de Sibyllis.

Ibidem. *Apolog. cap.* XIX. *Porphyrio lib. de abstinentia animalium* secundo (ubi citatur ἐν α τῷ περὶ ἀρχαισμοῦ, καὶ εὐσεβείας.) a

Pag. 75. ἐν τῇ τῶν φυσικῶν ἐπιτομῇ *citat Laertius in proœmio.* Puto & eundem signari ab Æliano lib. x de natura animalium cap. XVI, ubi vocat Μανέθωνα b τὸν Αἰγύπτιον, σοφίας εἰς ἄκρον ἐληλακότα: ac proditum ab eo dicit, vitiligine & leprâ corripi solere, qui suillo lacte vescuntur.

Pag. 76. *multa alia, quæ ex Suida peti possunt. Mirum verò* præterire librum περὶ ἀγώνων c: in quo inter alia de Actiacis ludis, Virgilio etiam memoratis, egisse, auctor est Harpocratio in Ἄκτια. Cui & in Ἀκὴ citatur Καλλίμαχος d ἐν τοῖς ὑπομνήμασι. Sed cujusmodi commentarios signet, non addit. Mirum quoque Suidam

Pag. 77. *eodem libro citat librum septimum urbium Atticarum.* Φιλοστέφανος ἐν τοῖς Ἠπειρωτικοῖς e advocatur Harpocrationi in Βούχετα.

Pag. 78. *ritu. Item ait, edidisse libros tres de Amphipoli, aliaq; multa.* Inter quæ Tenediorum encomium fuit. Strabo lib. VI: Ἀλφειὸν f δὲ Ζωΐλος ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ Τενεδίων ἐγκωμίῳ φησὶν ἐκ Τενέδου ῥεῖν, ὁ τὸν Ὅμηρον ψέγων ὡς μυθογράφον.

Ibidem. *Phavorinus in primo commentar. Auctor idem Laertius.* Sed alterum etiam argumentum video adversus id, quod dicebamus. Nam Heraclides Ponticus in Ἀλληγορίαις Ὁμηρικαῖς meminit Zoili hujus Amphipolitę. At ille Heraclides Aristotelis ætate vixisse putatur. Sed facilè occurritur. Nam Heraclides iste Aristotele seculo, & amplius, junior fuit: ut alibi ostendimus. En & tertium adversus nos telum. Suidas in Ἀναξιμένης scribit, eum fuisse discipulum Zoili illius, qui Homerum est insectatus. Atqui Anaximenes, ut ibidē dicitur, vixit tempore Alexandri M. Sed Suidas, credo, alios est secutus auctores, quos vellem adscripsisset. Interim hæc docent, quantopere varient antiqui de Zoili ætate. Nec minùs disconvenit de mortis genere.

Pag. 79. *Lysandro, Agesilao, & multis aliis in locis.* Item Strabone lib. I. Clemente lib. I Στρωμάτ.

Ibidem, *citatur* Δάεις ἐν δευτέρῳ Λιβυκῶν: *ubi fortè legendum*

a *Libro de antiquitate, & pietate.*

b *Manethonē Ægyptium, summæ sapientiæ virū.*

c *De certaminibus,*

d *In commentariis.*

e *In Epiroticis.*

f *Iam Zoilus orator, is qui Homerū, tanquam fabularum scriptorem, vituperat, in Tenediorum encomio scribit, Alpheum è Tenedo fluere.*

Δοῦρις. Nam & scholiastæ Aristophanis in Vespas Δοῦρις in eopse Λιβυκῶν libro laudatur.

Ibidem. *Sed & lib.* v *citat eum* ἐν a τοῖς Σαμίων ὅροις. Unde corrigendus Euripidis scholiastes in Hecub. ubi legas, Δοῦρις b ἐν τῷ ιβ´ τῶν ὡρῶν, pro ὅρων c. Laertius in Pherecyde epigramma adfert ex ejusdem δευτέρῳ d τῶν ἱερῶν. Expectet fortasse quis, ut tandem aliquid dicam de historia Græcorum, quam scripsit. Sed puto, non esse hoc opus diversum à Macedonicis. Movet me, quòd post Amyntæ obitum Philippus Macedo paullatim est adeptus imperium universæ Græciæ. Atqui ab obitu Amyntæ, & imperio Philippi, res Græcas orsus est Duris: ut ostendit Diodorus Siculus lib. xv, ubi cùm de trium præstantium ducum, qui eodem anno obiere, Amyntæ, Agesipolidis, & Jasonis morte dixisset: addit ista: Δοῦρις e ὁ Σάμιος ὁ ἱστοριογράφος τῆς τῶν Ἑλληνικῶν ἱστορίας ἐντεῦθεν ἐποιήσατο τὴν ἀρχήν. Quæ & more suo verbis totidem exscripsit Anonymus ἐν Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ ad Olymp. CII. an. III. At is, qui Macedonica condiderat, quid magnopere habuit, quod diceret, de temporibus illis, quibus Macedonia cum reliqua Græcia conflictabatur, usque dum principatum tandem obtineret? Præsertim cum fusè adeò res Macedonicas scripserit. Nam & in πέμπτῳ f καὶ δεκάτῳ τῶν Μακεδονικῶν citatur ab Apollonij scholiaste in lib. IV. Diversum tamen opus fuerit Μακεδονικῶν, καὶ Ἑλληνικῶν, si Μακεδονικὰ Duris altiùs, quàm à Philippo M. orsus fuit. Sed non video, quo argumento id fecisse comprobetur. Et ista quidem sunt, quæ scripsit Duris.

Pag. 80. *ait Plinius.* Sunt enim affines artes pictorum, & tornatorum. Uti & sculptorum. Eoque non absurdè existimemus, hunc esse, qui ad commendationem suæ artis prodiderit, Socratem quoque ἐργάσασθαι g λίθους; teste Laertio in Socrate.

Pag. 81. *pulus fuit, qui Olympiade* CXXX *iam octogenarius erat.* Scripsit inter alia, eodem teste, etiam libros, tum περὶ θεῶν h; tum περὶ i γιγάντων. Planè censeo, esse idem opus θεομαχίας k: unde tertium librum testem adducit Plutarchus de Flumin. Nec dubito, quin ejusdem Cleanthis sint μυθικὰ l, quæ citat Athenæus lib. XIII. Non meminit eorum Laertius; uti nec librorum περὶ μεταλήψεως. Quos ejusdem esse, satis ostendit Athe-

a Libro de Samiorum terminis.
b Duris in duodecimo de horis.
c Terminis.
d Secundo sacrorum.
e Duris, Samius historicus, rerum Græcarum initium inde cepit.
f Libro quindecimo Macedonicorum.
g Sculpsisse lapides.
h De diis.
i De gigantibus.
k De pugna cum Diis.
l Fabulosa
m De commutatione, vel translatione &c.

Athenæus lib. XII. cùm disertim auctor eorum vocetur Κλεάνθης [a] ὁ φιλόσοφος. Sed & Clemens lib. V. Στρωματ. ex poëmatis hujus, quem Στωικὸν vocat, apponit quatuor versus hexametros, & octo iambicos senarios: qui legi apud eum possunt. Et sanè Laertius ipse alibi refert præteritos in librorum catalogo, quem in Cleanthis vita contexit. Ut in Zenone citatur Κλεάνθης [b] ἐν τῷ περὶ χαλκοῦ. Puto autem, eundem esse Cleanthem Stoicum, ex quo Theophilus libro III ad Autolycum commemorat morem vescendi carnibus, & quidem, ut patres à propriis liberis assentur, ac comedantur, & siquis, ab hoc abominando more abhorrens, oblatum membrum aversetur, jus esse reliquis mactandi eum, ac devorandi. Interdum autem hoc nomen corruptum est ex *Neanthes*. Ut apud Aristophanis interpretem ad hunc versum in Equitibus, Ὁ Θεμιστοκλέους γὰρ θάνατος. Ubi ex Cleanthe annotatur de tribus civitatibus, quæ Themistocli præberent frumentum, vinum, & obsonium. Sed Plutarchus in Themistocle ejusce rei auctorem laudat Neanthem Cyzicenum: quæ quin vera lectio sit, nullus dubito.

a *Cleanthes philosophus.*

b *Cleanthes libro de ære.*

Pag. 82. *viveret Alexandriæ.* Nisi magis placet, Apollonium non Alexandrinum fuisse, sed Naucratitam, quia Ælianus dicat lib. XV de animalibus cap. XXIII. Λέγει [c] δὲ Ἀπολλώνιος ὁ Ῥόδιος, ἢ Ναυκρατίτης. Utcunque est, Ægyptus patria sit, non Rhodus. Nam & Naucratis Ægypti urbs: ut ex Strabone, Plinio, aliis, constat.

c *Dicit Apollonius Rhodius, aut Naucratita.*

Pag. 84. Θεοφράστου: & alibi in vita Platonis, Arcesilai, Aristotelis, Lyconis, aliorum.

Ibidem. τῶν. De Hyperide ex eo quædam refert Plutarchus libro de vitis X Rhetorum: de Triptolemo, antiquissimo legislatore Atheniensi, Porphyrius lib. IV περὶ ἀποχῆς: de Euthia & Anaximene, Harpocratio in Εὐθίας.

Ibidem: *citat AElianus lib.* XVII *de Animal. cap.* III. Librum de Heraclea laudat Apollonii scholiastes in lib. II. Νύμφις [d] ὁ Ἡρακλεώτης ἐν τῷ περὶ Ἡρακλείας. Primum ejus operis adducit Stephanus in Ὕπιος, & Φείξος: quartum Plutarchus libro de virtutibus mulierum.

d *Nymphis Heracleota libro de Heraclea.*

Pag. 85. συνταξάμενος. Et, puto, is est, quem Cephalæon apud Eusebium in Chronicorum primo [e] unà cum Hellanico

e *Pag. 30 Thes. temp.*

Lesbio,

Lesbio, & Herodoto, testem laudat de Babylone à Semiramide muris circumdata.

Pag. 87. *nunc ποιητὴν, ut ἐν Περιηγήσει. & lib. V Στρωματ.* Ex Euphorione hoc est versus iste ab Eustathio ad Dionysium [a] productus:

Χαλκείῳ [b] ἀκάτῳ βουπληθέος ἐξ Ἐρυθείης.

[a] Ad versum περιηγήσεως 558.

[b] Ærea navi ex Erythia bubus abundante.

Etiam versum ejus citat Arati scholiastes ad vers. XXXIII: & alterum, quo loco poëta de Hyadibus tractat: item alium, ubi idem agit de sideribus circuli æquinoctialis. Signat quoque poëtam hunc Tranquillus in Tiberio cap. LXX. cùm ait: *Fecit & Græca poëmata, imitatus Euphorionem, & Rhianum, & Parthenium.*

Ibidem. *Euphorione citatur*: & cap. XXVI, in historia de Apriate: & cap. XXVIII de Clite: aut apud Servium, cùm in II Æn. ait, ab Euphorione dici, *Priamum ex Arisba vatem filium suscepisse*: aut scholiastem Apollonij, lib. II, ubi de Mariandynorum solo ex eo scribit: apud interpretem Nicandri, qui sæpius meminit in Theriac.

Pag. 88. *σύγχρονος fuit.* Σύνταξιν Ἀράτου vocat Polybius lib. I, & IV: quo loco & se persequi historiam Arati dicit. Historiam eam plusquam XXX librorum fuisse, autor est anonymus in vita Arati Solensis. Verba ejus libro IV adducimus.

Pag. 89. *sæpius in eo peccasse, arguit Strabo lib. II.* Meminit & idem Timosthenis lib. III. Uti & Stephanus in Ἀλεξάνδρεια, Ἀρτάκη, Ἀπία, Ἀγάθη ubi citatur ἐν σταδιασμῷ sive σταδισμῷ, hoc est dimensione terræ per stadia. E Latinis sæpe advocat Plinius lib. V. cap. IX. ubi ex eo prodit, quantum Asia à Canopico ostio usque ad Ponti ostium pateat. Et cap. XXXI, ab eo referri Cypri magnitudinem, testatur. Et lib. VI. cap. V. ubi de Colchicis litoribus. Et ejusce libri cap. XXVIII. ubi de longitudine sinus Arabici. Et cap. seq. ubi de itinere à Siene Meroen usque: atque ibidem Timosthenes classibus Philadelphi præfuisse dicitur. Et cap. XXXI, ubi ex eodem refert Æthiopici maris insulis. Hæc in Philadelphi temporibus potiùs dicenda fuerant. Sed Marciani locus memoriam hîc Timosthenis refricavit, de quo tum non occurrebat.

Pag. 90. *quarum potissimum caussâ meminimus hoc loco.* Hujusmodi erant ejus Ῥαλλιπικὰ, quorum secundum, quartum, septimum, Stephanus citat, imò & XXXVII. Vide eum in Γάδηλα.

Etiam

Etiam περὶ χρονογραφιῶν ſcripſiſſe, cognoſcimus ex Harpocratione in Εὔηνος. Quomodo autem tempora deſcripſerit, oſtendet Clemens lib. I Στρωμ. ubi & de Homeri ætate. Simile, ſi non idem opus, erat, quo Olympionicas retulit. Sanè Ἐρατοσθένης ἐν Ὀλυμπιονίκαις citatur Laertio in Empedocle. Puto & majorem partem hiſtoricum fuiſſe opus περὶ ᵃ ἀρχαίας κωμῳδίας, cujus octavum librum idem in Zenone celebrat. a *De priſca comœdia.*

Ibidem. *ſaniam ipſum vide.* Heracleida quoque edidit. Opus id conſtitiſſe βιβλίοις ᵇ τέσσαρσι, ait Suidas. Quem ſequitur Lilius Gyraldus in poëtarum hiſt. dial. III. Sed apud Etymologum in Ἀπέλλωνα citatur Ῥιανὸς ᶜ ἐν τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ Ἡρακλείας Unde Suidas, denario adjecto, emendandus. Meminit & Rhiani Euripidis ſcholiaſtes in initium Alceſtidis: ubi ex eo commemorat, Apollinem volentem ſerviiſſe amore Admeti. Item è Latinis Tranquillus in Tiberio cap. LXX: *Fecit & Græca poëmata, imitatus Euphorionem, & Rhianum, & Parthenium. Quibus poëtis admodum delectatus, ſcripta eorum, & imagines, publicis bibliothecis inter veteres & præcipuos auctores dedicavit.* b *Libris quatuor.* c *Rhianus in decimoquarto Heraclea.*

Pag. 91. *hiſtoria commentitia, & alibi vigeſimum.* Etiam ſeptimum Philarchi citat Apollonij ſcholiaſtes in lib. IV. Librum nonũ Sextus Empiricus adverſus Mathematicos libro I cap. XII, ubi ex eo narrat, Æſculapium propterea de cælo tactum eſſe, quòd excæcatis Phinei liberis viſum reſtituiſſet, gratificans eorum matri Cleopatræ, Erechthei filiæ. Librum duodecimum laudat Ælianus libro XVII de natura animal. cap. V. ubi ex eo ſcribit, ut Ægyptij aſpidem colant, & manſuefaciant. Ex quinctodecimo hiſtoriam de Daphne adfert Parthenius Eroticôn cap. XV.

Ibid. *quidem temporibus quin Phylarchus vixerit, nullus dubito.* Mentionem quoq; ejus facit Hyginus in poëtico aſtronomico. Plutarchus lib. de Iſide & Oſiride refert ex eo de bubus duobus ex India adductis, quorum unus Apis, alter Oſiris dicatur. De aquilæ erga juvenem amore, eundem auctorem laudant Ælianus lib. VI de nat. animal. & Io. Tzetzes Chil. IV Hiſt. CXXXIV.

Ibid. λόγων, *teſte Laertio.* Fortaſſe pars erat operis Περὶ βίων ᵈ, Laertio memorati lib. VII in Zenone, ubi & primum d *De Vitis.*

 de

de Vitis citat, ut pluribus id opus constiterit libris.

Pag. 93. à vers. 8. usque ad 19. etsi nihil sit quod improbem, tamen ista fusius aliquanto sic deducere possis: *Philochori huius meminere, cùm alij, tum* Strabo lib. VII, & IX. Plutarchus in Theseo, & vitis X Rhetorum, Gellius lib. XV cap. XX, Laertius in Protagora, Ælianus lib. XII de nat. animal. cap. XXXV, Tertullianus de anima cap. XLVI, Clemens Alex. in προτρεπτ. semel iterumque, & lib. V Στρωματ. Harpocration in Ἀγυιᾶς, & Ἀδύνατοι, & Ἀλωπεκῆ, & Ἀντιγραφεύς, & alibi. item Africanus lib. III. chronographiæ apud Eusebium lib. X. præpar. Euang. ubi & Atheniensem appellat, adhæc scholiastes Aristophanis in Plutum, Sophoclis in Oedipum Coloneum, Euripidis in Orestem. Scripsit de Attica libros XVII. quibus, ut Suidas ait, complectebatur res gestas Atheniensium, eorumque reges & prætores, usque ad tempora Antiochi Θεοῦ. Opus verò hoc adversus Damonis historiam Atticam scripserat. Ἁπλῶς Φιλόχορον a ἐν Ἀτθίδι citat Iul. Pollux lib. X cap. XX. Libro secundo Atthidis retulit inter alia, ut Adoneus, id est Orcus, rex Molossorum, rapuerit Proserpinam: atque ut idem canem habuerit ingentem, qui Pirithoum devoravit: item ut Theseum quoque fuerit voraturus, ni Hercules subvenisset; unde ab inferis liberâsse dicitur. Autor Eusebius in Chronicis. Quinctum Philochori de rebus Atticis citat anonymus ἐν Ὀλυμπιαδ. ἀναγρ. ad Olymp. C. an. III. Sextum ad Olymp. XC. an. II. qui & luculentum ex eo fragmentum apponit ad Olymp. CVII an. IV. Citat & eundem librum Harpocration in Διαψήφισις. Septimum idem in Φυλὴ, uti & Athenæus lib. VI. Ex octavo fragmentum habes apud anonymum antè dictum ad Olymp. CXVIII an. II. & ex nono ejus operis ad annum seq. Etiam noni meminit Athenæus lib. V. In decimosexto autem citatur ab Harpocratione in Ἄμιπποι. De Philochori Archontibus est egregius locus Anonymi ἐν Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ ad Olymp. CI. an. III. Φιλόχορος b Κύκνου Ἀθηναῖος πραγματείαν συνεστήσατο περὶ τῶν Ἀθήνησιν ἀρξάντων, ἀπὸ Σωκρατίδου, καὶ μέχρι Ἀπολλοδώρου. *Opus de Archontibus pars erat &c.*

a *Philochori de rebus Atticis.*

b *Philochorus, Cygni filius, volumẽ composuit de iis, qui Athenis pratores fuere ab Socratide usque ad Apollodorum.*

Ibid. *scitur, item Athenæi lib.* VI. & scholiaste Sophoclis in Oedipum Coloneum, qui eo ex opere illustrem adducit locum. Fecit & librum περὶ c θυσιῶν, de quo Apollonij scholiastes lib. I.

c *De sacrificiis.*

Pag. 95.

Pag. 95. *γραμματικῶν*, cujus & meminit is, qui Arati vitam ſcripſit. Strabo lib. III autor eſt, in Turditania non tantùm docuiſſe grammaticam, ſed edidiſſe etiam περιήγησιν τινα τῶν ἐθνῶν a. Qui & ex eo poſtea quædam de Igletis, Hiſpaniæ populo, refert. Item ὁ Μυρλεανὸς Ἀσκληπιάδης ἐν τοῖς περὶ Κρατίνου teſtis adducitur ab Athenæo in XI. ubi ex eo exponit vocem βαλανειομφάλων. Etiam

Pag 96. *ποταμῶν*. Ac ἁπλῶς ἐν b τῷ περὶ ποταμῶν citatur ab Euripidis ſcholiaſte in Medeam. Sed liber is περὶ c τῶν ἐν Σικελίᾳ θαυμαζομένων ποταμῶν vocatur à Macrobio lib. V Saturn. cap. XIX, ubi exinde illuſtre adducit fragmentum. Fortaſſe pars erat operis De admirandis. Nam Athenæo lib. XIII citatur Πολέμων d ὁ Περιηγητὴς ἐν τῷ περὶ θαυμασίων. Ubi ex eo refert, Archeſtratum vatem corpuſculo adeò tenui fuiſſe, ut ab hoſtibus captus, ſtateræque impoſitus, non amplius, quàm obolum, pependerit. Περὶ e ἱερᾶς ὁδοῦ ſcripſiſſe, teſtis eſt Harpocratio in Ἱερὰ ὁδὸς. Eidem Harpocrationi in Ἄξονες, & Scholiaſtæ Sophoclis in Oedipum Colonæum, citatur Πολέμων f ἐν τοῖς πρὸς Ἐρατοσθένην. Legas & apud Ariſtophanis ſcholiaſtem in Aves, Μέμνηται g δὲ αὐτοῦ καὶ Πολέμων ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ τῆς Ἀθήνησιν Ἐρατοσθένους ἐπιδημίας. Et in eandem comœd. Ἀναγράφει h δὲ τοὺς ἐπωνύμους τῶν δήμων καὶ φυλῶν Πολέμων.

Pag. 97. *περὶ ἀδόξων ὀνομάτων. Item lib.* XI Ἑλλαδικὸν: quod opus puto etiam ſignari à Juſtino Martyre parænesi ad Græcos, ubi cùm dixiſſet, pleroſque è gentium hiſtoricis circa Ogygis & Inachi tempora Moſis meminiſſe, addit: Οὕτω i γὰρ Πολέμων ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Ἑλληνικῶν ἱστοριῶν μέμνηται. Quæ etiam legas apud Euſebium lib. I Χρονικῶν k. Eidẽ Athenæo memorantur

Pag. 99. *univerſum* (quemadmodum etiam Stephanus ſcribit in Μεγάλη πόλις)

Ibid. *Scipio AEmilianus geßit, qui Karthaginem delevit.* Apud Geminum etiam Iſagoge εἰς φαινόμενα legere eſt, Πολύβιος l ὁ ἱστοριογράφος πεπραγμάτευται βιβλίον, ὃ ἐπιγραφὴν ἔχει, Περὶ τῆς περὶ τὸν ἰσημερινὸν οἰκήσεως. Ac ibidem compluria eo ex opere adfert.

Pag. 100. *etiam Straboni laudatus in* XII, ubi Κορυανδρεὺς vulgo legebatur, ſed Καρυανδεὺς rectè correxit Caſaubonus. Ejuſdem mentio fit in epitome Artemidori Epheſij, & apud ſcho-

a *Deſcriptionem gentium.*
b *Libro de fluviis.*
c *De admirandis Siciliæ fluviis.*
d *Polemo orbis deſcriptor, libro de admirandis.*
e *De ſacra via.*
f *Polemo in opere ad Eratoſthenem.*
g *Meminit verò eius Polemo in ſecundo operis de tempore. quo Eratoſthenes Athenis agebat.*
h *Deſcribit Polemo, à quibus populi Atticæ ac tribus nomina accepiſſent.*
i *Ita enim Polemo in primo Græcanicarũ rerum libro memorat.*
k *Pag. 25 Theſ. Temp. Ioſ Scal.*
l *Polybius hiſtoricus conſcripſit librũ, qui inſcribitur, De habitatione circa æquinoctialẽ.*

ſcholiaſtem Apollonij in lib. I Ἀργοναυτ. Οὗ ª μνημονεύει Σκύλαξ ὁ Καρυανδεύς. Et lib. IV, quo loco ex eo tradit, Neſtæos gentem eſſe Illyricam. Item apud Tzetzem Chil. VII. Hiſt. CXLIV. Sed omnium vetuſtiſſimus, qui celebret, eſt Ariſtoteles lib. VII Politicorum cap. XIV, Οὐδέ ᵇ ἔστιν, ὥσπερ ἐν Ἰνδοῖς φησὶ Σκύλαξ, εἶναι τοὺς βασιλέας τοσοῦτον διαφέροντας τῶν ἀρχομένων. Atque hinc conſtare poſſet de ejus antiquitate, etſi hoc nomine non laudaretur à Strabone.

a Cuius meminit Scylax Caryadenſis.

b Neque ita evenit, ut Scylax apud Indos fieri ait, ut reges tantopere iis præſtent, quibus imperant.

Ibid. *dria libro ſcripſit, Scylacem ſua dicaſſe Dario.* Qui ſine dubio eſt Darius Hyſtaſpides. Quod ſi eſt, Herodoto paullò fuerit antiquior. Sed ut ætatem eam quantum poſſumus, imminuamus: ſaltem luce meridianâ clarius eſt, eum, cujus meminit Ariſtoteles, non ſub juniore quoquam vixiſſe è Dariis, quàm omnium ultimo Perſarum rège, qui

Pag. 102. *bus, quæ fidem excedunt.* Hiſtoria ejus Aſiatica pluribus memoratur. Diodorus Siculus lib. III. Ἀγαθαρχίδης ᶜ ὁ Κνίδιος ἐν τῇ δευτέρᾳ βίβλῳ τῶν περὶ Ἀσίας. Ex nono ejus operis de Hieronymi vivacitate quædam adfert Lucianus in Macrobiis.

c Agatharcides Cnidius libro ſecundo de Aſia.

Ibidem. *nit Agatharchidæ quoque* Plinius lib. VII cap. II. ubi ex eo quædam adfert de Pſillorum in Africa gente, atque iterum poſtea de Macrobiis in India. Adhæc Ælianus lib. XVI de Animal. cap. XVII.

Pag. 105. *origine libri tres.* Olim plures fuiſſe Harpocration oſtendit in Ἀποπομπάς, ubi laudatur Ἀπολλόδωρος ᵈ ἐν ἕκτῳ περὶ θεῶν.

d Apollodorus in ſexto de diis.

Ibid. χρονικοῖς φησίν. *Eius operis meminit in Thalete*, Pittaco, Ariſtotele, Stratone, Chryſippo, Zenone, Eleate, Pyrrhone. Indeque eſt, quòd Diodorus Siculus initio bibliothecæ ſcribit, ab excidio Troiano uſque ad reditum Heraclidarum, annos eſſe LXXX, & inde uſq; ad primam Olympiadem annos CCCVIII. Idem opus nominat lib. III. ubi dicitur χρονικὴ σύνταξις.

Pag. 106. *librum IV citat Ariſtophanis ſcholiaſtes ad Veſpas.* Sed imprimis memorari debet opus περὶ νομοθετῶν ᵉ, cujus librum ſecundum citat Laertius in Solone. Item περὶ φιλοσόφων αἱρέσεων ᶠ: qui liber in eâdem Solonis vitâ citatur. Ac vel idem, vel geminum huic opus fuit iſtud, cujus his verbis meminit in Chryſippo: Ἀπολλόδωρος δ᾽ ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν δογμάτων,

e De legiſlatoribus.

f De philoſophorũ ſectis.

των, βυλόμενος παριστάνειν, ὅτι τὰ Ἐπικύρυ οἰκείᾳ δυνάμει γεγραμμένα, καὶ ἀπαράθετα ὄντα, μυρίῳ πλείω ἐστὶ τῶν Χρυσίππυ βιβλίων, φησὶν ὕτως αὐτῇ τῇ λέξει, Εἰ γάρ τις ἀφέλοι τῶν Χρυσίππυ βιβλίων, ὅσ' ἀλλότρεια παρατέθειται, κενὸς αὐτῷ ὁ χάρτης καταλελείψεται. *Apollodorus quoque Atheniensis in Collectione dogmatum, cùm vellet asserere, quæ Epicurus viribus suis fretus conscripsisset absque adminiculo, esse incomparabiliter plura, quàm Chrysippi opera, sic ad verbum dixit: Nam siquis tollat de Chrysippi libris, quæ aliena sunt, vacua illi charta relinquetur.*

Ibidem. *alij scripserunt*: ut ex Strabone planum faciemus libro III.

Ibidem. *gentius Planciades voce Vespillonem.* Sed in Harpocrationis loco corruptè vocatur Μνασαιάς. Ac emendandum idem nomen apud Ammonium libro de vocum differentiis in Νηρείδες: ubi vulgò legitur, Μνασέων ἀ ἐν τοῖς περὶ τῆς Εὐρώπης. a *Mnaseon in iis, quæ de Europa scripsit.* At integrè id nomen legas apud interpretē Cæsaris Germanici, quo loco de Luna disserit: ubi inter alia ait, *Primus hominum Endymion cursum Lunæ invenit, unde & triginta annos dormisse dicitur: quia nihil aliud in vita sua, nisi huic repertioni studuit; sicut Mnaseas in primo libro de Europa scribens tradit.* Eademque legas apud Fulgentium lib. II. Mythologicôn cap. ult. qui totum illud caput de Proserpina & Endymione ex Germanici interprete exscripsit. Sed sæpe imprimis celebratur hic scriptor non addito operis nomine, ut Higyno in poëtico astronomico [b], ubi ex eo docet, unde Hyades, & Pleiades, hæc nomina sortitæ sint. b *In Tauro.* Adhæc Plinio lib. XXXVII cap. II. cujus verba: *Mnesias* (l. Mnaseas) *tradit Africæ locum, Sicyonem appellatum, & Crathin amnem, in Oceanum effluentem è lacu; in quo aves, quas meleagridas & penelopas vocat, vivere.* Item Plutarcho, libro de Iside & Osiride; & scholiastæ Pindari Olymp. x. & Pyth. od. IV. ubi disertè vocatur Μνασέας ὁ Παταρεύς. Adhæc Apollonij scholiastæ in lib. II, ubi ex eo traditur, νῦν c τὺς Ὑπερβορέυς Δελφὺς λέγεσθαι. c *Hyperboreos nunc Delphos vocari.* Ac in IV ex eodem dicitur, Arcadum reges Lunâ fuisse antiquiores. Post tam multos, duos ex Ecclesiasticis scriptoribus addere contentus ero.

Pag. 107. *Harpocratio in* Ἀδράστεια, & Apollonij scholiastes lib. I, ubi ex eo tradit, esse eandem Apolloniatarum dialectum, & eorum, qui in Ponto habitant. Item aliquanto pòst in

eundem librum, ubi vulgò legitur, Δημήτριος Σκήψιος ἐν τῷ αὐτῷ διακόσμῳ: corrige, ἐν Τρωικῷ διακόσμῳ. Ut opus signet, de quo antè dictum. Etsi & ἁπλῶς διάκοσμον vocari, non inficier. Quomodo apud Harpocrationem in Θυργωνίδαι legas, ἐν δευτέρᾳ διακόσμου. Sed verba illa scholiastæ τῷ αὐτῷ manifestè corrupta sunt ex Τρωικῷ. Nec enim antè hoc opus nominârat. Interdum autem hic scriptor ἁπλῶς appellatur Σκέψιος: ut apud Strabonem lib. IX, & X sæpius: quemadmodum & ἁπλῶς vocatur Δημήτριος lib. XII, & XIII. Integrè autem Demetrium Scepsium nominat lib. I. & in VIII aliquoties.

Pag. 108. *Antonius Liberalis Metamorph.* XXXV. Imò & quinctum invenio, eumque Elaitam: de quo libro proximo dicemus.

Pag. 109. *iectare non est difficile.* Porrò alterutrum eorum historiam scripsisse, planũ est ex Parthenio in Eroticis cap. VIII, quod est de Euripe, ubi ait, Ἱστορεῖ a Ἀριστόδημος ὁ Νυσαεὺς ἐν α΄ ἱστοριῶν.

a *Refert Aristodemus Nysensis in primo historiarum.*

Ibid. *ficio fuerit liberata.* item cujus fuerint Θηβαικὰ, quorum primum citat Apollonij scholiastes in II Ἀργον. Aut γελοῖα b ἀπομνημονεύματα, quorum secundum librum adducit Athenæus lib. VI. VIII. & XIII. aut μυθικὴ c συναγωγὴ, ex qua quiddam narrat Plutarchus in parallelis minoribus cap. XXXV.

b *Ridiculorũ commentarij.*

c *Collectanea fabulosa.*

Ibid. *lib.* IX *de L. L. & Tertullianus lib. de anima cap.* XLVI. item Eusebius lib. I χρονικῶν d, ubi Aristodemum de Olympiadum initio consentire ait cum Polybio.

d *Pag. 37 Thesauri Temp. edit. I.*

Ibid. *Sanè κωμῳδούμενα eius non multum ad historiam* pertinere, videntur. Nam quid comœdiæ figmentis, dixerit aliquis, cum historiæ veritate? Historicum tamen est, quod Athenæus in XIII ex sexto κωμῳδουμένων refert, duas fuisse Phrynas, quarum una à rhetoribus dicta sit Σηστὸς ἀπὸ τοῦ σήθειν e, quia amatores suos, quasi cribro cerneret, & fortunis excuteret: altera Thespica, adeò opulenta, ut Thebarum se mœnia instauraturam sponderet, dummodo hoc adscribere vellent Thebani: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ f ΜΕΝ ΚΑΤΕΣΚΑΨΕΝ, ΑΝΕΣΤΗΣΕ ΔΕ ΦΡΥΝΗ Η ΕΤΑΙΡΑ. Historicum quoque est, quod Sinopis, scortum Demostheni etiam memoratum, ob ætatem, caussamque, ut puto, obscenam, Ἄβυδος dicebatur. Hæc eâ occasione retulerat Herodicus, quia Comici

e *Cribro cernere & excutere.*

f *Alexander quidẽ diruit, sed amica Phryne refecit.*

Phrynes

Phrynes & Abydi meminiſſent. Nempe Herodicus eo tractabat opere de iis, qui in comœdiis perſtringerentur. Id enim eſt κωμῳδεῖσθαι. Uti igitur τραγῳδουμένων libri, quos Aſclepiades Tragilenſis ſcripſerat, de iis erant, quæ argumentum tragœdiis præbent: ita libri κωμωδουμένων fuerint de iſtis, qui à comœdiis notarentur. Quare ſeu hoc ſolum, ſeu inter alia, κωμωδουμένων erat argumentum, non alienum ſanè ab hiſtoria fuerit.

Ibid. verſu prox. pro *magis* ſcribe *& ipſum*. & tertio poſt verſu pro *omnium* ſcribe *duorum*.

Ibid. *iſtorum meminit Athenæus.* Ac ex συμμίκτοις quidem eſſe ea videntur, quæ ex Herodico Cratateo refert Heraclides Ponticus in Homericis allegoriis, ubi ab eo proditum ait, Græcos non decennio integro ad Ilium manſiſſe; ſed, cùm ex Calchantis vaticinio noſſent, decimo demum anno capi illud poſſe, novennio quidem circumnavigâſſe Aſiæ regiones, ac bellicis ſe artibus exercuiſſe, caſtraque manubiis replêſſe; ſed ubi decimus, quem fatum præfiniverat, adveniſſet annus, tum omni eos vi Ilium expugnatum iviſſe.

Pag. 113. ἂν ἦν μάλιστα δυνατὸν, συνέγραψεν. Ac octavi meminit Diodorus Siculus lib. III. Ὁ τὰς ᵃ γεωγραφίας συνταξάμενος, Ἀρτεμίδωρος ὁ Ἐφέσιος κατὰ τὴν ὀγδόην βίβλον.

a *Is, qui res geographicas edidit, Artemidorus Epheſius libro octavo.*

Ibid. *in iis citat, quæ ad res Indicas pertinent.* Ac idem videtur, cujus de Bithynia volumen laudat Stephanus in Ἀσκαλών. Sæpeque Plinio memoratur in Hiſtoria Nat. ut lib. II cap. VIII. lib. IV. cap. XXIII. lib. V. cap. VI, & IX. lib. VI. cap. XIII. XIX. XXVIII, & XXXIII. lib. XXXVI. cap. XII.

Ibid. *Ariſtophanis: ut uterque vixerit ſub Philometore.* Artemidorus quoque grammaticus inter illuſtres viros, quos Tarſos dedit, reponitur à Strabone lib. XIV.

Pag. 115. *Euſebius lib. IX de præparat. Euang.* Ubi penè integrum ejus librum exſcribit. Ibidem

Ibid. *vocet in hiſtoria naturali.* Inter alia eſt locus iſte lib. IX. cap. XXXV. *Alexander Polyhiſtor, & Sudines, ſeneſcere eos putant.* Ita legendum, non *Alexander, & Polyhiſtor*, ut vulgò editum: quo fortaſſe deceptus fuit, vir eruditus, Mauſſacus, cùm commentario in Plutarchum de Flum. Alexandrum Cornelium ab Alexandro Polyhiſtore diverſum facit. Eundem ſignat Servius in illud Maronis in VIII. *— immani corpore Tybris.* Ubi ſic

anno-

annotavit : *Alexandrum ſequitur, qui dicit, Tiberinum, Capeti filium, venantem in hunc fluvium incidiſſe, & fluvio nomen dediſſe.* Item in hoc Æn. x.

——— *Rhæti de gente vetuſtâ*

Archemolum. ubi idem ait : *Gente vetuſtâ ideo, quia à Phorco, deo marino, originem ducere legitur. Hoc totum Alexander Polyhiſtor tradit, quem Lucilius Sylla* (leg. Lucius Sylla) *civitate donavit.*

Ibid. *mentario in Timæum Platonis*, Agathias ſcholaſticus lib. II hiſtor. ſuæ, & ne ſolùm τοὺς ἔξωθεν [a] nominemus, etiam Flavius Joſephus lib. I Antiq. Judaic. cap. XVI, quod aliis XV, aliis etiam XXII.

[a] *Homines gentiles.*

Pag. 116. *atque in expeditionibus pleriſque comes.* Meminit eius, è Latinis quidem Valerius Max. lib. VIII Memorab. cap. XIV. ubi ait : *Ne Pompeius quidem Magnus ab hoc affectu gloriæ averſus, qui Theophanem Mitylenæum,* SCRIPTOREM RERVM SVARVM, *in concione militum civitate donavit.* Item Julius Capitolinus in Maximo, & Balbino : *Familiæ Balbinus vetuſtiſſimæ, ut ipſe dicebat, à Balbo Cornelio Theophane originem ducens, qui per Cn. Pompeium civitatem meruerat, cùm eſſet ſuæ patriæ nobiliſſimus, idemq́ hiſtoriæ ſcriptor.* E Græcis eundem celebrat

Pag. 117. *Athenienſem ſcribit Plutarchus in vita Homeri.* Meminit & Dionyſij Thracis Clemens Alexandrinus lib. V Στρωματ. his verbis : Ἀλλὰ [b] καὶ Διονύσιος ὁ Θρᾶξ ἐν τῷ περὶ τῆς ἐμφάσεως τοῦ περὶ τῶν τροχίσκων συμβόλου.

[b] *Quin & Dionyſius Thrax in declaratione ſymboli de rotulis.*

Pag. 118. ποιητῶν καὶ συγγραφέων, *ut conſtat ex* Laertio in Epimenide. Simpliciter ὁμωνύμων dicitur

Pag. 120. τῶ βασιλέων. Niſi hoc opus tertij fuerit Timagenis, natione Syri : de quo libro III dicemus. Sanè difficile eſt de iſto certi quicquam ſtatuere. Illud interim evidens eſt, Timagenem hiſtoricum ſub Auguſti principatu vixiſſe. Nam hoc clarè docet L. Seneca lib. III de Ira cap. XXIII, ubi hæc legas : *Multa & divus Auguſtus digna memoriá fecit, dixitque; quibus appareat illi iram non imperáſſe. Timagenes, hiſtoriarum ſcriptor, quædam in ipſum, quædam in uxorem eius, & in totam domum dixerat, nec perdiderat dicta. magis enim circumfertur, & in ore hominum eſt temeraria urbanitas. Sæpe illum Cæſar monuit, ut moderatiùs linguâ uteretur : perſeveranti, domo ſuá interdixit. Poſtea Timagenes in contubernio Pollionis Aſinij conſenuit, ac totâ*

civitate

civitate dilectus est. nullum illi limen preclusa Cæsaris domus abstulit. Historias postea, quas scripserat, recitavit, & combußit, & libros acta Cæsaris Augusti continentes in ignem posuit. inimicitias geßit cum Cæsare. Nemo amicitiam eius extimuit, nemo quasi fulguritum refugit: fuit, qui praberet tam altè cadenti sinum. Tulit hoc, ut dixi, Cæsar patienter, ne eo quidem motus, quòd laudibus suis, rebusque gestis, manus attulerat. Nunquam cum hospite inimici sui questus est: hoc duntaxat Pollioni Asinio dixit, θηριοτροφεῖς a. *Paranti demum excusationem obstitit. Fruere, inquit, mi Pollio, fruere. Et, cùm Pollio diceret; Si iubes Cæsar, statim illi domo meâ interdicam; Hoc me, inquit, putas facturum, cùm ego vos in gratiam reduxerim? Fuerat enim aliquando Timageni Pollio iratus: nec ullam aliam habuerat caussam desinendi, quàm quòd Cæsar cœperat.* Meminit & Epist. XCI. his verbis: *Timagenes, felicitati Vrbis inimicus, aiebat, Romæ sibi incendia ob hoc unum dolori esse, quòd sciret, meliora resurrectura, quàm arsissent.* Sed priori loco quod attulimus, id lucem adfert verbis M. Senecæ controverſ. XXXIV: *Sæpe solebat* (Asinius Pollio) *apud Cæsarem cum Timagene confligere, homine acidæ linguæ, & qui nimis liber erat: puto quia diu non fuerat ex captivo coquus, ex coquo lecticarius, ex lecticario usq; ad amicitiam Cæsaris felix. usque eo utramque fortunam contemsit, & in qua erat, & in qua fuerat, ut cùm illi multis de caußis iratus Cæsar interdixisset domo, combureret historias rerum ab illo gestarum: quasi & ipse illi ingenio suo interdiceret, disertus homo, & dicax, à quo multa improbè, sed venustè dicta.* Etiam Timagenem Cæsaris amicitiâ excidisse, narrat Plutarchus: sed de causâ paullò aliter sentit. Vide eum libro de adulatoris & amici discrimine. Nos M. Senecam potiùs audimus, qui ejus ætate vixit Romæ, & ipsum procul dubio vidit. Operæ autem est conferre illa, quæ de Timagene Alexandrino refert Suidas: quæque de Timagene historico tradit uterque Seneca. Timagenes Alexandrinus docuit Romæ. nihil tale legimus de historico, sed gesta Augusti scripto consignâsse dicitur. Alexandrinus ob libertatem scholâ excidit. Sed historicus excidit ob libertatem amicitiâ Cæsaris: nec ultrà tamen pœnas luit, quàm quod ei domo Cæsaris interdictum est. nullius enim Romani civis limen ei fuit præclusum. Alexandrinus in Tusculano transegit vitam, ac mortuus est Dabani. Ea autem (ut ex imperij notitia-

a Serpentem nutris.

 rum

rum libro constat) civitas est Osrhoenæ: quæ Mesopotamiæ est præfectura inter Euphratem & Chaboram fluvium. Sed historicus consenuit Romæ in contubernio Asinij Pollionis. Quare alius omnino fuerit Timagenes historicus ab Rhetore Alexandrino, qui Romæ docuit Pompeij & Cæsaris temporibus, & ulterius fortasse ætate provectus fuit. Timagenes historicus idem est illi, qui geographica edidit. Nam ab historico περίπλουν maris esse editum, apertè tradit Suidas. Quare hic erit ille, quem Plinius in Indice refert inter eos, ex quibus geographica sua depromsit. Et, puto, idem est, quem signat Quinctilianus lib. I cap. X. ubi ait: *Timagenes auctor est, omnium in literis studiorum antiquissimam musicen exstitisse.*

Ibid. *verisimilius puto.* Cave autem existimes, hunc Asinium Pollionem esse Pollionem illum principem oratorem, & civem; ut Plinius vocat lib. VII cap. XX, qui de Dalmatis triumphavit, ut ex fastis Capitolinis, & Dionis lib. LXVIII constat. Nam, de quo nunc loquimur, homo Græcus fuit, & Romæ docuit, teste Suida. Quod minimè fuisset ex dignitate viri principis: sed ferè libertinorum erat. Et sanè planè censeo, Trallianum hunc Asinium fuisse id nomen consecutum ab claro illo cive atque oratore Pollione, quia eum adoptâsset. Nec ideo in Suidæ verbis intelligendum volumen de bello civili, quod nobilis ille civis Romanus etiam Horatio scripsisse dicitur. Nam hic Latinè, Trallianus ille scripsit Græcè.

Pag. 121. *hæc scribebat, sint anni* CXLVIII. Apud eundem Strabonem etiam legimus lib. XI, Pompeium, ad bellum Mithridaticum proficiscentem, cùm Rhodum venisset, istic audisse Posidonium; cumque discedens rogaret, ecquid mandaret, versu hoc respondisse philosophum:

Αἰὲν [a] ἀριστεύειν, καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων.

Ibidem additur, Posidonium de rebus à Pompeio gestis scripsisse. Quare inter historicos quoque ei locus est. Et sanè ostendit hoc etiam locus iste Luciani in Macrobiis: Ποσειδώνιος [b] ὁ Ἀπαμεὺς τῆς Συρίας, νόμῳ δὲ Ῥόδιος, φιλόσοφός τε ἅμα καὶ ἱστορίας συγγραφεύς.

Pag. 122. *aliis, quæ iuxta eum sunt, atque alia nonnulla. Auctor Suidas.* Operis de Oceano mentio est apud Strabonem lib. II. Ἴδωμεν [c] δὲ καὶ Ποσειδώνιον, ἅ φησιν ἐν τοῖς περὶ Ὠκεανοῦ: δοκεῖ γὰρ ἐν αὐτοῖς

a *Rem gere præclare, atq; aliis præstare memento.*

b *Posidonius Apamea in Syria natus, sed lege Rhodius, philosophus pariter, & historicus*

c *Videamus iamnunc, quæ Posidonius dicat in opere de Oceano: in quo videtur multa geographice tradere, partim ut historia proprium est, partim magis mathematice.*

ὡ αὐτοῖς τὰ πολλὰ γεωγραφεῖν, τὰ μὲν οἰκείως, τὰ δὲ μαθηματικώτερον·

Pag. 124. *Eusebius lib. x præparat. Euangel. cap. III.* Idem Eusebius lib. I χρονικῶν: Κάστωρ a ἐν τῷ κανόνι αὐτοῦ φησὶν ὧδε. Affert deinde ejus verba de imperio Assyrio, ejusque initio, quod est à Belo. Mentionem quoque Justinus Martyr facit parænesi ad Græcos.

a *Castor in canone suo sic ait.*

Ibid. *nit Suidas.* Atque eo magis verisimile fit, esse hunc ipsum Castorem illum, qui volumine quodam Romana instituta cum Pythagoricis contulit; teste Plutarcho in Quæstionibus Romanis. Quod opus etiam signat libro de Iside & Osiride.

Pag. 130 *que Artemidorus lib.* IV ὀνειροκριτικῶν. Cùm autem de patria fuerit dubitatum, Nicænum quoque facit Stephanus in Νικαια.

Pag. 131. *adducit Iosephus lib. I contra Apionem. eademq; ibidem refellit.* Meminit & ejus Theodoretus Therapeutices serm. III, qui est de angelis, diis, & dæmonibus. Imò quisquis, quæ hactenus dixi, perpendat, facilè videbit, non alium esse eum, de quo sic Porphyrius lib. IV de abstinentia: Τὰ b γοῦν κατὰ τοὺς Αἰγυπτίους ἱερέας Χαιρήμων ὁ Στωικὸς ἀφηγούμενος. Vide &, quæ ex hoc Chæremone ibidem referuntur. Cæterùm ex allatis Porphyrij verbis cognoscimus, eumpse esse, qui de cometis scripsit. Nam eum disertim Stoicum vocat Origenes lib. I. contra Celsum, ubi ait: Ἀνέγνωμεν c δ' ἐν τῷ περὶ κομητῶν Χαιρήμονος τοῦ Στωικοῦ συγγράμματι. Mirum autem, ni corruptum hoc nomen sit apud Senecam Natural. Quæst. lib. ult. cap. V. *Charimander quoque in eo libro, quem de cometis composuit.* Equidem eò inclino, ut *Chæremon* hic reponam. Aliùs, ut ætas clamat, est Chæremon Aristoteli memoratus in II & III Rhetor. quippe Κωμικὸς d ποιητὴς, ut ibi dicit interpres.

b *Ea, quæ ad sacerdotes Ægyptios pertinēt, Chæremō Stoicus exponens.*

c *Legimus in Chæremonis Stoico commentario de cometis.*

d *Comicus poëta.*

Pag. 136. *habemus.* Quam sententiam etiam refellit Anonymus ἐν Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ ad Olymp. CXXVIII. an. III. ubi ait: Ἀρχὴ e τοῦ πρώτου Ῥωμαίων καὶ Καρχηδονίων πολέμου. ἐνταῦθα τὴν τῶν Ῥωμαικῶν ἀρχαιολογιῶν πραγματειῶν κατέστρεψε Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασεύς.

e *Initium belli inter Romanos, & Carthaginenses. Hic antiquitatum Romanarū opus finit Dionysius Halicarn.*

Pag. 141. *& Plutarchus in Romulo, Numa, Sylla,* in quæstionibus verò Romanis sæpius, Etymologus in Βλίτυρι, & Διόνυσος; ex Ecclesiæ scriptoribus

Ibid. *Λιβύης, quæ citat Athenæus lib.* III. & Plutarchus Parallelorum minorum cap. XXIII. ubi è tertio ejus operis quiddam narrat.

Ibid. *tragicum, refert Athenæus lib.* VIII. Sed imprimis laudari meretur Ῥωμαϊκὴ ἱστορία, cujus librum primum celebrat Stephanus in Ἀβοριγῖνες, & Ὠστία. Alius est Juba, ex quo Priscianus, initio libri de versibus Comicis, aliqua adfert de jambicis cacometris. Grammaticus is fuit, & Latinè scripsit.

Pag. 143. *vio & arca citat Fl. Iosephus lib.* I *Antiq. Iud. cap.* V. Operæ etiam fuerit adire lib. XVI ejus operis cap. XI. ubi ostendit, quantopere ejus fides fuerit suspecta in rebus Herodis M. quo vivo scribebat.

Pag. 144. περὶ τῶν κατὰ ἱστορίαν, ἢ παρ᾽ ἱστορίαν εἰρημένων τοῖς ῥήτορσι. Nec dubium, quin Cæcilij Rhetoris sit liber de Antiphonte Rhetore, quem à Cæcilio scriptum fuisse, auctor est Plutarchus initio libri de X Rhetoribus.

Pag. 145. *Panætio & Socrate.* Sed si non aliud dicit Strabo, quàm Peripateticum Aristonem fuisse auctorem libri de Nilo: Laertius autem docet, duos fuisse Aristones Peripateticos, Alexandrinum unum, alterum Ceum: unde constat Alexandrinum potiùs ejus operis esse patrem, quàm Ceum? Nempe ita ut sentirem impulit, quòd verisimile videretur de fluvio Ægyptio scripsisse potiùs hominem Ægyptium, quàm ex Ægei maris insula. Sed scrupulum inicit scholiastes Apollonij in IV Argonaut. ubi Aristonis Chij de Nili origine sententiam inter alia adfert. Nempe vulgarem quidem secutus sententiam, Chium, & Ceum, confudit: at interim verisimile satis est, eum de Nilo opus scripsisse, cujus de Nilo sententia memoratur. Fortasse autem ex hoc de Nilo opere etiam sunt, quæ miranda de aliis aquis scripsisse dicitur. Verba sunt Sotionis, cujus excerpta in Sylburgiana Aristotelis editione leguntur: Ἀρίστων ᵃ ὁ περιπατητικὸς φιλόσοφος ἐν τῇ Κίῳ πηγήν φησιν ὕδατος εἶναι, ἀφ᾽ οὗ πίνοντας ἀναισθήτους γίνεσθαι ταῖς ψυχαῖς. Qua de re, præterito, unde hausisset, nomine, ita Vitruvius scribit lib. VIII. cap. III. *Est, inquit, in insulâ Chio fons, è quo, qui imprudenter biberint, fiunt insipientes.* Prout etiam legitur in utraque veteri Florentina ᵇ. Ut non satis liqueat, utrùm signetur Χῖος insula, an Κέως, quæ Κία Ptolomæo. Sed ad Aristones redeamus. Aristoni Chio tribui

a *Aristo philosophus peripateticus ait fontem esse in Cio, unde qui bibunt animi sensum deperdunt.*

b *Vna anni 1496. altera 1522.*

tribui ſolet liber *ἐρωτικῶν διατριβῶν* [a], quem Ariſtoni Ceo Peripatetico aſſignat Athenæus lib. x & xiii, ubi vocatur *ἐρωτικὰ ὅμοια*, ſecunduſque ejus operis adducitur.

[a] *Amatoriarum exercitationum.*

Pag. 148. *fabuloſæ traditionis, quorum* poſt Plutarchum lib. de fluviis, etiam

Ibidem; *mentio eſt in vituperatione Veneris* (ſi placet emendatio Geſneri: nam in vulgatis pro *Soſtratus* eſt *Soſiſtratus*) aut tyrannica, ex quibus aliqua eodem adducit ſermone: aut libri rerum Thraciæ, quorum ex ſecundo quædam adfert ſerm. de Fortitudine, aut libri de Fluminibus, qui celebrantur Plutarcho ejuſdem argumenti libello cap. de Iſmenio. Meminit hujus ſcriptoris & Ælianus lib. vi de nat. animal. cap. li. ubi quædam de dipſade ex eo narrat. Videntur ea eſſe ex Soſtrati de animalibus libris, de quibus diximus.

Pag. 154. *tium citat Laertius in proœmio.* At *ἁπλῶς* in Anaxagoræ vita inquit, *Σωτίων ἐν τῇ διαδοχῇ τῶν φιλοσόφων.* Hodie quædam exſtant *Ἐκ* [b] *τῶν Σωτίωνος τῶν σποράδην περὶ ποταμῶν, καὶ κρηνῶν, καὶ λιμνῶν παραδοξολογουμένων.* Quæ primus cum Ariſtotelis *θαυμασίοις* [c] *ἀκούσμασι* edidit Henricus Stephanus: poſteaque in ſua Ariſtotelis editione inſeruit Sylburgius. Etiam Sotionis *κέρας* [d] *Ἀμαλθείας* citat Gellius lib. i cap. viii, ubi vocatur *ex Peripatetica diſciplina haut ignobilis vir.*

[b] *Ex miſcellis Sotionis de fluviis, fontibus & lacubus mirabilibus.*

[c] *De rebus admirabilibus auditu perceptis.*

[d] *Cornu Amalthea.*

Pag. 155. *Ægyptius foret, adeò ut librum fecerit adverſus Iudæos &c.* Et ante eum utriuſque operis mentionem fecit Juſtinus parænesi ad Græcos. Ubi itidem quartum hiſtoriarum citat. Deque altero opere ſic ait: *Ἀπίων* [e] *ὁ Ποσειδωνίου ἐν τῇ κατὰ Ἰουδαίων βίβλῳ.* Cujus loci eò lubentius memini, quia inde etiam liquet, quod de patre ejus ex Africano, & Euſebio, adverſus Suidam dicebamus.

[e] *Apio, Poſidonii filius, in ſuo adverſus Iudæos commentario.*

Pag. 156. *commentarium citat Gellius lib. xv. cap. xvii.* Sæpe etiam Pamphilæ meminit Laertius. Ut in Pittaco, ubi eam citat *ἐν* [f] *τῷ δευτέρῳ τῶν ὑπομνημάτων*, indeque refert, ut Pittacus noluerit capere pecunias, quas Crœſus dono miſerat. Idem in Periandro ex quincto commentariorum probat, duos fuiſſe Periandros. Et in Socrate narrat ex ſeptimo Pamphilæ, ut Alcibiades Socrati donârit ingentem aream ad exſtruendam domum: ille autem recusârit, addens, ſi corium ſibi daretur ad parandos calceos, non ſe recepturum, & ridiculum ſe fore,

[f] *In quincto commentariorum.*

aliter ſi faceret. Iterum in Platone, ubi ex libro vigeſimo-quincto narrat, ut Arcades, & Thebani, cùm ingentem condidiſſent urbem, Platonemque rogaſſent, ut eorum conſtitueret Rempublicam, proficiſci eò recusârit, quòd æqualitem illos ſequi nolle intelligeret. Idem in Theophraſto prodit ex trigeſimo Pamphilæ, Menandrum Comicum Theophraſti fuiſſe diſcipulum. Mentionem etiam facit in Thalete, Chilone, Cleobulo. Sed iſtis in locis numerum libri non addit.

Pag. 159. *Maccabæis.* Cæterùm Porphyrius quoque lib. IV περὶ ἀποχῆς quædam de triplici apud Judæos ſectâ adducit ex Joſephi duodevigeſimo Antiquitatum libro: item ex ſecundo hiſtoriæ Judaicæ, ac ſeptem fuiſſe addit hiſtoriæ ejuſce libros. Hoc Judaicæ hiſtoriæ opus ſignat & Stephanus in Φασηλὶς, ubi eum citat ἐν α τῷ ά περὶ τοὺς Ῥωμαίους πολέμῳ.

a *Libro primo de bello adverſus Romanos.*

Pag. 162. Ἰουδαίων βασιλέων τῶν ἐν τοῖς στέμμασιν: *ut teſtis eſt Photius.* Fruſtra verò eſt doctiſſimus Xylander, cùm apud Stephanum in Τιβεριάς, ubi Juſtus, belli Judaici adverſus Veſpaſianum ſcriptor, fuiſſe dicitur Tiberienſis, *Ioſephus* pro *Iuſtus* legendum eſſe ſuſpicatur. Nam Joſephus non Tiberienſis, ſed Hieroſolymitanus fuit. Juſtum autem Tiberienſem fuiſſe, & Chronica condidiſſe, præter eos, quos dixi, ſcriptores, etiam anonymus teſtatur ἐν Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ ad Olymp. CCXIX. an. IV. Ἐνταῦθα b λήγει τὸ Ἰούστου τοῦτο τοῦ Τιβεριέως χρονικὸν ἀρξάμενον ἀπὸ Μωσέως.

b *Hic deſinit Iuſti Tiberienſis Chronicon, quod orditur à Moſe.*

Pag. 168. *ætas & ſcripta.* Severus, qui Philonis librum περὶ πόλεων conſtrinxit.

Pag. 171. *tum Herennio Severo ſub Hadriano Imperatore.* Similiter apud Anonymum ἐν Ὀλυμπ. ἀναγρ. legas: Φίλων c Βύβλιος, γραμματικὸς ὢν, ἐτῶν οή ἐγνωρίζετο ἐπὶ ὑπάτου Σεβήρου τοῦ Ἑρεννίου χρηματίσαντος.

c *Philo Byblius grãmaticus annorũ* LXXVIII, *claruit, cum conſulatum gereret Severus Herennius.*

Pag. 172. *phyrius libro* περὶ Στυγός. Atque inde fortaſſe ſunt miranda illa, quæ de galli gallinacei, & graculi, & apum amore erga hominem, ex Philone prodit Ælianus lib. XII cap. XXXVII.

Ibid. ὕλης ἰστορικῆς: *quorum, præter Stephanum, Laertius meminit* in Platone, Speuſippo, Bione, Carneade, Ariſtotele, Diogene, Parmenide.

Ibid. *qui & in Pittaco citat eum* ἐν πρώτῳ ὑπομνημάτων, & in Ariſto-

Ariſtotelis vita ſimiliter advocat ſecundum ejus operis; in Pythagora, tertium; in Parmenide, quinctum.

Ibid. *vel ex* eodem Laertio, cui in Socrate citatur Φαβωρῖνος ἐν τῷ Μητρῴῳ: ac imprimis

Pag. 173. *adæquaret. Alia quoque edidiſſe, ait Suidas.* Cùm autem hunc Ptolomæum Suidas fuiſſe Hephæſtionis filium dicat: non dubium, quin idem ſit, ac ille, quem deſignat Photius in biblioth. cod. cxc, cùm ait: Ἀνεγνώσθησαν ^a^ Πτολεμαίου τοῦ Ἡφαιστίωνος περὶ τῆς εἰς πολυμάθειαν καινῆς ἱστορίας, λόγοι ἑπτά. Dedicaſſe hoc opus Tertullæ ait: ac utile iis eſſe, qui πολυμάθειαν ^b^ ἱστορικὴν ſectantur. interim multa continere τερατώδη ^c^, καὶ κακόπλαστα: unde idem opus eſſe cenſeo, quod Suidas vocat περὶ ^d^ παραδόξου ἱστορίας. Bene autem eſt, quod ex his ſeptem Ptolemaicæ hiſtoriæ libris ſaltem excerpta habemus, Photij beneficio, ſanè nec inutilia, nec injucunda.

a *Legi Ptolomæi Hephæſtionis nova ad variam parandã eruditionem hiſtoriæ libros ſeptem.*

b *Multiiugam hiſtoriæ ſcientiam.*

c *Prodigioſa, maleque conficta.*

d *De hiſtoriis mirandis.*

Pag. 178. *cuius hic nomen legeretur.* Satis autem ingenioſa videtur doctorum virorum conjectura, qui, quo loco apud Suidam legitur, Zenobium vertiſſe Salluſtianos libros βελῶν, quod eſſet *telorum*, legunt βέλλων, ut Romano hoc vocabulo ſignentur libri de bello Catilinario, deque bello Jugurthino: de quibus ſeorſim ſcripſit Salluſtius.

Ibid. *Magnum, cuius etiam geſta perſcripſit.* Illuſtrem inde locum adducit Euſebius in primo χρονικῶν ^e^.

e *Pag. 30 Theſauri Temp.*

Pag. 179. *mumtertium eius operis citat Stephanus in* Ὑδρεαί. Trigeſimum Suidas in Σωτηρίδας, ubi ἁπλῶς Dionyſius vocatur, nullâ patriæ factâ mentione.

Ibid. *num ſatiatiſſimè exhibebit.* Puto eundem eſſe Hermippum, cujus ſemel iterumque meminit Arati ſcholiaſtes.

Pag. 183. ἱστορίας. Similiter in Ἐνετοί· Ἔστι ^f^ καὶ πόλις Ἐνετὸς, ἀφ᾽ ἧς ἦν Μύρμηξ, ὁ διαλεκτικὸς φιλόσοφος, ὡς Διογένης ἐν δευτέρῳ φιλοσόφου ἱστορίας.

f *Eſt quoque urbs Henetus, unde erat Myrmex, philoſophus dialecticus, ut Diogenes ait in ſecundo hiſtoriæ de philoſophis.*

Ibid. *orationes. Auctor Suidas.* Opus de Alexandrinis hiſtoriis ſignat B. Hieronymus præfat. in Danielem, his verbis: *Ad intelligendas autem extremas partes Danielis, multiplex Græcorum hiſtoria neceſſaria eſt: Sutorij videlicet Callinici, Diodori, Hieronymi, Polybij, Poſidonij, Claudij Theonis, & Andronici cognomento Alipij: quos & Porphyrius eſſe ſecutum ſe, dicit.* Ità eum locum emenda. In vulgatis eſt *Suctorius*, & antè *Callinicus* diſtinguitur,

guitur, quasi à Sutorio sit diversus.

Pag. 194. *tißimo huius scriptoris interpreti, Angelo Politiano.* Et ante eum Julio Capitolino in Maximinis duobus, ubi ait: *Herodianus, Græcus scriptor, ei, quantum videmus, in odium Alexandri plurimùm favit.*

Pag. 196. *Romanos & Scythas.* Occasio scribendi data bello Scythico, quod ejus tempore fuit, & in quo strenuè se Dexippus gessit. Trebellius Pollio in Gallienis duobus: *Inter hæc Scythæ per Euxinum navigantes, Istrum ingreßi, multa gravia in solo Romano fecerunt. Quibus compertis, Gallienus Cleodamum, & Athenæum Byzantios, instaurandis urbibus muniendisque præfecit. Pugnatum est circa Pontum, & à Byzantiis ducibus victi sunt barbari. Veneriano enim duce, navali bello Gotthi superati sunt, tum ipse Venerianus militari periit morte. Atque inde Cyzicum, & Asiam, deinceps Achaiam omnem vastaverunt, & ab Atheniensibus, duce Dexippo, scriptore horum temporum, victi sunt.* Unde etiam, quod de ætate diximus, liquet: & eum fuisse strenuum bello ducem, cognoscimus. Etiam ex Scythicis ejus esse videntur, quorum Dexippum historicum laudat autorem Jornandes de rebus Geticis cap. XXII.

Pag. 197. *Exstat ex historia* hac, cùm vita Plotini, Plotino præfixa, quam genuinam esse ostendunt, quæ de se ipso in ea scribit Porphyrius: tum

Pag. 198. *insigne.* Vnde & Albino nomen Porphyrij. Capitolinus in vitâ Albini: *Acceßit omen* (Albino) *quòd, cùm pueri eius familiæ russulis fasciolis illigarentur, quòd forte lotæ atque udæ essent russulæ fasciolæ, quas mater prægnans paraverat, purpureâ matris illigatus est fasciâ: unde illi ioco nutricis etiam Porphyrij nomen inditum est.*

Ibidem. *stum, quod Christiani hominis est, ac Porphyrio tribuitur*, non modò vulgariis in libris, sed quoque à venerabili Beda libro de metris, ubi addit, Porphyrium eo carmine meruisse de exilio liberari.

Pag. 199. *ex Methodij Chronicis.* Indeque etiam meminit Martinus Polonus lib. I. cap. IV.

Pag. 204. *dochus θεῖο· appellat.* Scripsit quoque Jamblichus vitam Alypij, viri in Dialecticis exercitatissimi, patriâ Alexandrini. Testis est Eunapius in Jamblichi vita.

Pag. 208. *tem lib. VII Hist. Eccles. cap. XXVII.* & Nicephorum Callistum lib. XIV cap. XXIX.

Pag. 216. *cœpit, ubi desiit Procopius.* Etiam Δαφνιακὰ, atque alia, partim prosâ, partim carmine scripsit: ut Suidas testatur. Imò meminit ipse in præfatione historiæ suæ, ubi à puero se carmine ait fuisse delectatum admodum, scripsisseque hexametro versu poëmatia quædam amoribus, & istiusmodi illecebris variegata, eaque Δαφνιακὰ appellari.

Pag. 217. *gum, discipulum, qui tempore claruit Iustiniani*: ut ex Agathia Scholastico scimus, qui lib. II historiæ suæ eum inter principes sui ævi philosophos numerat; ut qui ipsum cum Simplicio Cilice, Prisciano Lydo, Isidoro Gazæo, & duobus tribus aliis, jungat, ac tale subdat elogium; Ἅπαντες a τὸ ἄκρον ἄωτον κατὰ τὴν ποίησιν τῶν ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς χρόνῳ φιλοσοφησάντων.

a *Omnes flos ipse summus, ut poëticè loquar, nostri ævi philosophorum.*

Pag. 230. *iunior creditur, ab recentioribus adiecta videri possint.* Fortasse non displicebit hæc sententia. Sed postquam ea scripsissem, aliud in mentem venit, &, ut puto, verius. Duo minimùm fuere Suidæ. Unus ipso Strabone antiquior. De quo sic scriptor ille lib. VII: Σουΐδας b δ' ἐν τοῖς Θετταλοῖς μυθώδεις λόγους προσχαριζόμενος, ἐκεῖθέν τέ φησιν εἶναι τὸ ἱερὸν μετενηνεγμένον ἐκ τῆς περὶ Σκότουσαν Πελασγίας. Unde discimus, valde antiquum esse Θετταλικῶν opus, quod Suidæ quoque Apollonij tribuit scholiastes. Atque hujus etiam, tum libri γενεαλογιῶν, tum de Eubœa fuerint, quos Stephanus à Suida scriptos esse testatur. Alter Suidas junior esse non potest Ioanne Zimisce. Siquidem voce Ἀδὰμ ab origine mundi exorsus temporum seriem usque ad Zimiscen perducit. Is autem imperare cœpit anno IↃCCCLXX. Et profectò si multò pòst vixisset, credo, ulterius tempora perduxisset. Siqua recentius seculum indicare videntur, ea fortasse addiderint juniores. Vel hoc verum est, vel locum, quem dixi, transscripserit ex aliquo, qui Zimiscis tempore vixerit. Nam is mos Suidæ, ad verbum priores exscribere, neque mentione eos dignari.

b *At Suidas in Thessalicis, ut Thessalis fabularum additamento gratificaretur, ex ea, quæ apud Scotussam Thessaliæ est Pelasgia, in Epirū translatum id fanum ait.*

Pag. 237. *historicos edidit, teste Suida.* Credo, idem est Abas, qui Candaulæ conjugem Herodoto memoratam Abro dictam tradidit: ut ex libro quincto historiæ novæ Ptolomæi Chenni retulit Photius in biblioth. cod. CXC. Fit & Abantis, qui Troica scripserit, mentio apud Servium in illud Æn. IX.

Pocula, devictâ genitor quæ cepit Arisba.

Verba grammatici subjungam : *Quidam ab Abante, qui Troica scripsit, relatum ferunt, post discessum à Troia Græcorum, Astyanacti ibi datum regnum : hunc ab Antenore expulsum, sociatis sibi finitimis civitatibus, inter quas & Arisba fuit : AEnean hoc ægrè tulisse, & pro Astyanacte arma cepisse, ac prosperè gestâ re Astyanacti restituisse.*

Ibid. *tradit Suidas.* Est hic, cujus in libris suis de Syntaxi sæpius meminit Apollonius Alexandrinus. Alius quoque Abro, Lycurgi filius, de quo Plutarchus in x oratoribus. Alius item Abro, Dexippi hospes, apud eundem in Eroticis.

Pag. 238. περὶ Κυρήνης. Quædam de Batto, Cyrenarum conditore, ex eo Acesandri opere, refert Pindari scholiastes in initium od. IV Pythiorum. Et aliquantò pòst ejusdem verba refert de Eurypyli genere.

Ibidem. *teste Stephano in* Μεγάλη πόλις. Hoc, puto, ex opere est egregius locus Acesodori, quem citat Sophoclis scholiastes in Oedipum Colonæum.

Pag. 239. *ubi legas,* Ἄθλιος ἐν τοῖς Σαμίων ὅροις. Aethlij quoque nomen Arnobio in VI, ubi vulgò *Ethedius* legebatur, restituit Theodorus Canterus.

Ibidem. *conscriptor. Vbi illustrem ex eo locum refert de Romæ origine.* Ut & Solinus polyhistor facit cap. I. Egregium ex eo memoratur exemplum à Tullio in primo de Divinatione: *Apud Agathoclem scriptum in historia est, Hamilcarem Karthaginensem, cum oppugnaret Syracusas, visum esse audire vocem, se postridie cœnaturum Syracusis : cùm autem is dies illuxisset, magnam seditionem in castris eius inter Pœnos & Siculos milites esse factam: quod cùm sensissent Syracusani, improvisò eos in castra irrupisse, Hamilcaremque ab iis vivum esse sublatum. Ita res somnium comprobavit.*

Pag. 240. *secundum* περὶ ποταμῶν. Uti & facit Stobæus serm. de morbis, & molestiarum in eis solutione.

Pag. 242. Ἴσιδος κρήνην. Ejusdem rei Amometus autor laudatur in Sotionis excerptis de fluviis & lacubus. Ælianus lib. XVII de animalibus cap. VI ab Amometo proditum refert, in urbe quadam Libycâ à sacerdotibus carmine quodam educi è lacu crocodilos cubitorum septemdecim.

Pag. 244.

Pag. 244. *nec addit, nec coniecturâ assequi facile est.* Uti nec Andron is, quem Ἀτθίδα a condidisse, Strabo innuit lib. IX. Nisi illic *Androtion* legendum, quem res Atticas consignâsse, mox planum faciam. Meminit & Andronis idem lib. XII, ubi de Dulichia loquitur, atque iterum, ubi de Eteocretibus, & Cydonibus. a *Res Atticas.*

Ibid. *Stephano in* Γρήνιον, in duodecimo ab Harpocratione in Ἀμφίπολις.

Ibid. *in* Ἀποδέκται: *hic octavum adducit in* ἀκόντιον. Uti & cùm sextum Androtionis citat Harpocration in Ἱερὰ τριήρης, & secundum Androtionis in Ἵππαρχος.

Ibid. *in* Βεισαῖος & Συγγραφεῖς b. Anonymus in Olymp. descriptione ad Olymp. XC an. II. Aristophanis scholiastes in Acharnenses c, Vespas, & in Aves semel iterumque, scholiastes Sophoclis d in Oedipum tyrannum, scholiastes Euripidis in Phœnissas e. b *Pag. 399. edit. Aurel.* c *Pag. 498.* d *Pag. 306. edit. H. St.* e *Pag 325. edit. P. St.*

Ibid. *Clementi Alex. ἐν* Περιέτῳ. Νόστους autem vocavit reditum in patriam, sive Græcorum à Troia, sive Argonautarum è Colchide, vel similem. Vide Casaubonum ad Athenæum lib. IV. cap. XIV.

Ibid. *Athenæus in* XI. *Meminit &* Strabo in V. ubi ab Anticlide proditum ait, primos Pelasgos loca Lemno & Imbro vicina condidisse, ac quosdam eorum cum Tyrrheno Atyos filio in Italiam navigâsse.

Pag. 245. *scripsisse doctorum* χρονολογίαν. Anonymus in Olympiadum descriptione ad Olymp. XLIX. Ἐντεῦθεν f Ἀντίλοχος τῆς τῶν ἱστορῶν πραγματείας ἄρχεται. f *Inde Antilochus tractare incipit de viris scientia claris.*

Pag. 249. qui incipit, *de quo Strabo lib.* XI. dele sequentia verba, *Apollonius* Μῦς, *de quo idem lib.* XIV: ac eorum loco substitue ista: Nisi hic legendum Ἀρταμιτηνὸς vel Ἀρτεμιτηνὸς ut Casaubono placet, & MSSi indicant, ubi nunc est Ἀρτεμήσιος, nunc Ἀρταμύνθιος. Hoc si placet, idem fuerit qui Ἀρτεμείτης alibi vocatur. Fuit præterea Apollodorus Ephillus, qui scripsit εἰσαγωγαὶ g εἰς τὰ δόγματα. Earum librum primum citat Laertius lib. VII. in Zenone. Adhæc Apollodorus ὁ Λογιστικὸς h apud eundem in Pythagora & Thalete. Apollodorus Cyzicenus apud eundem in Democrito, Apollodorus Atheniensis, poëta comicus, qui fabulas scripsit XCVII, sed septies g *Introductiones in dogmata.* h *Supputator.*

 tantùm

tantùm vicit: alter Atheniensis, grammaticus, de quo dictum lib. I cap. XXI. Apollodorus Erythræus, qui Sibyllam Erythræam fuisse civem suam scripsit, teste Lactantio lib. I de falsa religione cap. VI.

Ibid. versibus duobus sequentibus pro *Apollonius Lemnius* & *Apollonius Nicænus*, utrobique scribendum *Apollodorus*.

Pag. 251. σφῆκες ἵππων, μόσχων δὲ μέλισσαι. *Hæc Varro.* Stobæus serm. de morbis & molestiarum in eis solutione, advocat Archelaum lib. I. περὶ a ποταμῶν. Similiter

a *De fluviis.*

Ibid. ἐν τετάρτῳ τῶν Εὐβοϊκῶν. Nempe de patriâ suâ hos libros scripserat. Siquidem Straboni in X vocatur Ἀρχέμαχος b ὁ Εὐβοεύς, ubi de Curetibus, eorumque nomine, quædam ex illo commemorat.

b *Archemachus Eubœus.*

Pag. 252. *narrat idem cap.* IV. ex tertio autem Stobæus Serm. de Fortitudine.

Pag. 253. in Δερμιστής. Puto, Aristidem hunc etiam signari à Io. Tzetze Chil. I. Hist. XXIV, ubi ex eo refert, ut Simonides humârit mortuum; is Simonidi in somnis gratiam pro sepultura hanc rependerit, quòd monuerit, ut ne navigâret; Simonidem paruisse; navem postea periisse; tum Simonidem hoc epitaphium condidisse monitori suo:

Οὗτος c ὁ μὲν Κείοιο Σιμωνίδου ἐστὶ σαωτήρ,
Ὃς καὶ τεθνειὼς ζῶντι παρέσχε χάριν.

c *Hic quidem Cei Simonidis est servator, Qui & mortuus vivo retulit gratiam.*

Ita enim legendum, ubi vulgò Οὗτος ὁ Κείου. Etiam historiæ de Xerxe idem Aristidem laudat auctorem Chil. I. Hist. XXXII.

Ibid. *hoc opus nominat in* Ψεφῶ, *non addito libri numero.* Idem opus signat Ælianus in Hist. animal. lib. XI cap. X. ubi Aristogoram ait explicuisse notas bovis Apidis, qui Memphide adservabatur.

Pag. 254. *Aristandri apud Græcos volumen scatet.* Et in elencho autorum libri ejus legas apud illum *Aristander, qui de portentis.*

Ibid. scholiastes Apollonij in lib. III. item Theocriti schol. in Idyll. I. ubi inde refertur, Panos parentes esse Jovem & nympham Oeneida.

Ibid. *lubens mihi persuadeo.* Fuit & Aristocles, Rhodius grammaticus, ut in procœmio Erotianus testatur. Uter, an neuter, est Aristocles, qui paradoxorum libros scripsit? Ex iis

quædam

quædam Stobæus narrat Sermone de vituperatione Veneris. Ælianus quoque lib. XI de animalibus cap. IV refert Ariſtoclis neſcio cujus octaſtichon de bove, quem cùm vix decem viri domare poſſent, una ſacerdos ſolâ aure prehenſum ad aram deducat.

Pag. 256. *AElianus librum eiuſdem citat de finibus Clazomeniorum.* Locus eſt lib. XII de animal. cap. XXXVIII. Ubi Ἀρτέμων ἐν τοῖς ὅροις τοῖς Κλαζομενίοις, prodidiſſe dicitur, apud Clazomenios fuiſſe aliquando ſuem alatam, quæ agros vaſtaret.

Ibid. *medicus fuiſſe.* Alius quoque, ut puto, qui Κασσανδρεὺς dictus. Quid ſcripſerit is, docet Athenæus in XII: Ἀρτέμων [a] ὁ Κασσανδρεὺς ἐν τῷ περὶ ἀναγωγῆς βιβλίων. Etiam Ἀρτέμων ἐν [b] τῷ περὶ ζωγράφων Harpocrationi laudatur in Πολύγνωτος, ubi de Polygnoto pictore quædam referuntur.

Ibid. κῶς *in* Θαψίπολις. Id enim non obſcurè Suidas docet his verbis: Κόδρατος [c], Ῥωμαῖος ἱστορικὸς, ἔγραψεν Ἰάδι διαλέκτῳ ἱστορίαν Ῥωμαικὴν, ἐν βιβλίοις ιε΄. ἐπέγραψε δὲ Χιλιετηρίδα. Sed ſi hiſtoria ea mille fuit annorum (quod Chilieteridis vox ſonat) quomodo verum eſt, quod idem Suidas ait, orſum eſſe hiſtoriam hanc ab Urbe condita, eamque perduxiſſe uſque ad Alexandrum, Mammeæ filium, Cæſarem? Siquidem is vivere deſiit anno ab urbe condita IↃCCCCLXXXVIII. Puto lapſum eſſe Suidam. Nam millenarius agon, ut ſciunt omnes, ſub Philippis maximo celebratus eſt apparatu. Nec ab vero abhorret, tum floruiſſe. Sanè multò pòſt vixiſſe non poteſt, quia ejus meminit cùm Julius Capitolinus, tum Vulcatius Gallicanus, quorum uterque vixit tempore Diocletiani. Capitolini verba ſunt in vita Veri: *Quod quidem inter cæteros etiam Quadratus, belli Parthici ſcriptor, incuſatis Seleucenis, qui fidem primi ruperant, purgat.* At Vulcatius Gallicanus initio vitæ Avidij Caſſij ait: *Avo genitus Avidio Severo, cuius Quadratus in hiſtoriis meminit, & quidem graviter, cùm illum ſummum virum, & neceſſarium Reip. aſſerit, & apud ipſum Marcum Antoninum prævalidum.* Porrò Aſinium hunc Quadratum etiam res Germanicas tractâſſe, atque id diligenter, oſtendit hic Agathiæ locus lib. I. Οἱ [d] δὲ Ἀλαμανοὶ, εἴγε χρὴ Ἀσιννίῳ Κοδράτῳ ἕπεσθαι, ἀνδρὶ Ἰταλιώτῃ, καὶ τὰ Γερμανικὰ ἐς τὸ ἀκριβὲς ἀναγραψαμένῳ, ξυνή-

a *Artemo Caſſandreus in opere, quo ad autores genuinos referuntur libri.*

b *Libro de pictoribus.*

c *Quadratus, hiſtoricus Romanus, ſcripſit Ionicâ dialecto hiſtoriam Romanã libris quindecim. Inſcripſit autẽ Chilieterida, h. e. hiſtoriam annorum mille.*

d *Alemanni autem, ſi Aſinio Quadrato, homini Italo, credimus, quique curate conſcripſit res Germanicas, convenæ ſunt, & miſcellanei: quod & appellatio ipſa Germanica lingua ſatis indicat.*

ξυνήλιδές εἰσὶν ἄνθρωποι καὶ μιγάδες, καὶ τῦτο δύναται αὐτοῖς ἡ ἐπωνυμία.

Pag. 257. *fuisse captam.* item is, quem de Belitara, regnum Assyrium, cùm Semiramidis stirps desiisset, occupante, scripsisse Agathias narrat lib. II historiæ suæ.

Pag. 258. *brum* XXIII *citat Plutarchus lib. de Flum.* librum XIII Stobæus serm. de morbis & molest. in eis solutione.

Pag. 259. *Chil.* XII *hist.* CCCXCVIII. Inter interpretes quoque Arati fuit Καλλίστρατος Τενέδιος. Ex Callistrato Aristophanis interpres de Pamphilo tragico & pictore quiddam refert Aristophanis scholiastes in Plutum: item pòst meminit, ubi de Teno insula: in Vespas item sæpius, uti & in Aves, & alias comœdias.

Ibid. *carchesium.* Pluribus id libris opus constabat. Nam Καλλίξενος a ἐν τετάρτῃ περὶ Ἀλεξανδρείας laudatur Harpocrationi in Ἐγγυοθήκη.

a Callixenus in quarto de Alexandria.

Pag. 261. *οἶνον* &c. Meminit & Chamæleontis Laertius in Platone, ubi ex eo prodit, Lycurgum quoque studiosum fuisse Platonis. Idem ex eo in Heraclide narrat, Heraclidem hunc suffuratum sua fuisse ex Homero, & Hesiodo.

Pag. 263. *in* Ἰουδαία. Sed prius malim. Nam verisimile est, fuisse libertum hominis Romani, & fortasse domus Augustæ. Adhæc ita vocatur quoque ab Etymologo in Γάδειρα: Ὥς b φησι Κλαύδιος Ἴουλιος ἐν ταῖς Φοινίκης ἱστορίαις.

b Vt ait Claudius Iulius in Phœnicia historia.

Pag. 264. *Clidemus, sive Clidamus, Atthidem descripsit.* Harpocration in Μελανίππειον: Κλείδημος c ἐν πρώτῃ Ἀτθίδος.

c Clidemus in primo rerũ Atticarum.

Ibid. *lib.* XIV. Ὥς φησι Κλείδημος ἐν πρωτογονίας πρώτῳ. Harpocratio in Πνυκὶ: Κλείδημος ἐν τρίτῳ πρωτογονίας.

Pag. 265. *Clitodemo narrat &* scholiastes Euripidis in Medeam, &

Pag. 267. *ciores esse equis, Pergamenus Crates refert.* Idem signatur ab Æliano lib. XVII de animalibus, ubi cùm mira narrâsset de onocentauro, hæc subjungit: Πυθαγόρας d λέγει καὶ ταῦτα ὡς ἀπορῶν τεκμηριοῖ Κράτης ὁ ἐκ Μυσίου Περγάμου.

d Hæc quoque Pythagoras ait, ut testatur Crates ex Mysio Pergamo.

Ibid. *Aristarchum est nixus.* De eodem loquitur Strabo lib. I. ubi docet, ut Crates hic Homeri versum emendarit: item de Oceano quid senserit: tum autem lib. III. & XIII. & XIV. ubi addit, præceptorem credi Panætij.

Pag. 272. *Heracleota in* περιηγήσει. At corruptum hoc nomen apud Lucianum in Longævis, ubi eorum, quæ de Hierone, Syracusanorum rege, dixit, autor perhibetur Δημήτριος a ὁ Καλλιστιανός. Rescribe Καλαντιανός b.

a *Demetrius Callistianus.*
b *Calantianus.*

Pag. 274. *cap. de Acheloo.* Item Argolica. Athenæus lib. III. Ἀγίας c ἢ καὶ Δέρκολος (f. Δέρκυλλος) ἐν Ἀργολικοῖς.

c *Agias & Dercyllus in Argolicis.*

Ibid. *stabat.* Nam Harpocrationi in Ἀγυιὰ adducitur ἐν d τρίτῳ Μεγαρικῶν.

Ibidem. Μεγαρικῶν, Laertio in Solone ἐν e πέμπτῳ Μεγαρικῶν.

d *In tertio Megaricorum*
e *Adiuncto Megaricorũ.*

Pag. 275. *item Suidas.* Quid de venis senserit, docet Aristoteles lib. III Hist. Animal. cap. II.

Pag. 277. *quincto idem in* Ἡραῖον τεῖχος. Meminit quoque Aristophanis scholiastes in Nubes, & Etymologus in Περκόννησος: sed corruptè ibi pro Χαλκιδεὺς f scriptum Ἀθηναῖος g, proque κτίσεις h legitur κτήσεις i, ut Casaubonus observat in Addendis ad Animadversiones Athenæi, atque ex eo Maussacus ad Harpocrationem in Ἡφαιστία.

f *Chalcidẽsis.*
g *Athemensis.*
h *Origines.*
i *Possessiones.*

Ibid. *Dionysii, Apollonij scholiastes in lib. I & IV.* A quibusdam creditur auctor historiæ Lydiacæ, Xantho tributæ, ut dicemus lib. IV.

Pag. 279. Ἀθηναῖος k ἐν τῇ ἐνάτῃ τῶν ἱστοριῶν. Similiter Sylburgius Etymologo in Κόμαρος, ubi nunc Θύιλλος scriptum: & Maussacus Harpocrationi in Ἀρισίων, ubi priùs erat Τίλλος.

k *Atheneus in nono historiarum.*

Pag. 280. *ribus mattya vocatur.* Ascalonita ille grammaticus fuit, ut disertim dicit Stephanus in Ἀσκαλών.

Pag. 281. *emendandum puto.* Vel potiùs pro *singulosque proximos* (ut est apud Servium) leg. *insulasque proximas*: quemadmodum est apud Macrobium lib. III Sat. cap. VI. ubi hic locus ex libro decimoseptimo Epaphi dicitur desumtus. Etiam pro illis, *ac post, multas Corinthij urbes*: ibi legas, *& adiicit* (puta Epaphus) *multas circa Corinthum urbes.* Denique post *vexatam*, ibi adjungitur, *sed semper eodem manere saxo.*

Pag. 288. *En gonasin, atque iterum, ubi de aquario tractat.* Sunt autem ex φαινομένοις, quæ Hegesianactem scripsisse, autor est Anonymus in vita Arati.

Pag. 290. *similem nobis hanc reddat coniecturam, nihil equidem video.* Quare fortasse verior est sententia doctissimi Gerardi Falgenburgij, qui Theodosij Imp. ætate vixisse arbitratur l.

l *Præfat. in Nonni Dionys.*

Ibid.

Ibid. *ab Athenæo lib.* IX. & Anonymo ἐν Ὀλυμπ. ἀναγραφῇ ad Olymp. LXXXV. an. IV.

Pag. 291. *doro poëta ex Galeno refert Lilius Gyraldus lib.* III. *dial.* III. Ἡλιόδωρος a Στωικὸς numeratur inter veteres Arati interpretes.

a *Heliodorus Stoicus.*

Ibid. *tertium citat Athenæus lib.* X. Hoc de opere sic Diodorus Siculus lib. XV. Ἑρμαῖος b ὁ Μηθυμναῖος συγγραφεὺς τὴν τῶν Σικελικῶν σύνταξιν εἰς τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν κατέστρεψε γράψας βίβλους δέκα, ὡς δέ τινες διαιροῦσι, δώδεκα. Quæ verba more suo exscripsit ad verbum Anonymus ἐν Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ ad Olymp. CI ann. I.

b *Hermæus, Methymnæus historicus, rerum Siculorũ historiam hoc in anno finivit, scriptũ libris decẽ, vel, iuxta aliorũ divisionem, duodecim.*

Pag. 296. *naret, moreretur.* Fortasse tamen legendum Ἵππυς. Quâ de re libro prox. dicemus.

Ibidem. *unde sectarum historiam scripsisse cognoscitur.* Nec dogmata solùm tradidisse, sed & vitas, inde scimus, quia idem ἐν τῇ τῶν φιλοσόφων ἀναγραφῇ (seu idem hoc opus, seu diversum) ab eodem Laertio celebratur in Thalete.

Ibid. φησιν. Quod eodem ex Hippostrato refert Anonymus ἐν Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ ad Olymp. LXIX.

Ibid. *Hist.* CXLIV. Abarim, Hyperboreorum legatum, tertiâ vixisse Olympiade, idem scripsit: ut Harpocratio ait in Ἄβαρις.

Pag. 299. *habeant.* Sed imprimis adi Sotionis excerpta τῶν c παραδόξων περὶ ποταμῶν, καὶ κρηνῶν, καὶ λιμένων παραδοξολογουμένων: in quibus persæpe Isigonus hic advocatur, inter alia bis terve ἐν δευτέρῳ d ἀπίστων.

c *Collectaneorũ admirabiliũ de fluviis, fontibus, & lacubus.*

Pag. 304. *modo loquitur Suidas in* Ἑρμαῖ. imò & ante eum in eâpse voce Harpocration. Ac propterea apud Aristophanis quoque scholiastem in Aves e legendum puto, Ὡς f Μενεκλῆς, ἢ Καλλίστρατος, ἐν τοῖς περὶ Ἀθηνῶν συγγράμμασί φασι. Ubi vulgò est Μενεκλῆς g, καὶ Καλλίστρατος.

d *In secundo incredibilium.*
e *Pag.* 560 *edit. Aurelian.*
f *Vt Menecles, aut Callistratus, in commentariis de Athenis ait.*
g *Menecles & Callistratus.*

Pag. 306. *tius in Aristippo.* Alius quoque Menodotus Nicomediensis, medicus Empiricus, Antigoni Laodicensis auditor, Laertio eidem celebratus in Timone.

Ibid. *iudicavit.* Item est Metrodorus, insignis grammaticus, Anthemij Tralliani machinarum structoris frater: de quorum utroque Agathias Scholasticus hist. suæ lib. V.

Pag. 308.

Pag. 308. *reponit penè initio compendij historici.* Meminit & Freculphus episcopus Chronicorum lib. I. cap. XXVI.

Pag. 309. *in primum* Ἀργολ. *legas*, Μυρτίλος a ἐν πρώτῳ Λεσβικῶν. Puto eundem esse Μυρτίλον, ex quo Arati scholiastes tradit, Ὑάδας b fuisse Κάδμου c θυγατέρας. Etiam Myrsili Lesbij meminit Strabo in XIII. Ait, Mytilenen circa eadem tempora habuisse, Alcæum poëtam, Sappho poëtriam, Pittacum unum è septem sapientibus, qui & tyrannidem in urbe tenuit; ac Myrsilum, qui & ipse in tyrannis fuerit, unde cum quoque insectetur Alcæus, ne ipse quidem purus studij omnis rerum novandarum. Si iste est Myrsilus, Mitylenæus historicus, de quo dicebamus; vixerit ætate Solonis, circa Olymp. XLVI. Quod parùm fit verisimile. Puto enim, tam antiquus si foret, à Dionysio Halicarn. libro περὶ Θουκυδίδου χαρακτῆρος inter eos memoraretur, qui ante bellum Peloponnesiacum vixere. Imò ab aliis quoque à vetustate prædicaretur.

a *Myrtilus in primo Lesbicorum.*
b *Hyadas.*
c *Cadmi filias.*

Pag. 311. *speciem præbeat.* Ex eodem Orthagora, & Nearcho, refert Strabo quædam de situ insulæ Tyrinæ, deque sepulcro Erythræ regis, & nomine maris Erythræi. Vide eum lib. XVI.

Pag. 312. *eo ait, Sirenas fuisse meretrices.* & lib. I χρονικῶν d legas, Ὡς e φησι Παλαίφατος ἐν πρώτῃ ἀπίστων.

Ibid. πάτου, *ut Chil.* x. *Hist.* xx. item apud Theonem in Progymnasmatis, ubi legas, Παλαιφάτῳ f τῷ Περιπατητικῷ ἔστιν ὅλον βιβλίον περὶ τῶν ἀπίστων ἐπιγεγραμμένον. Ac deinde de Centauris quædam ex eo refert, quæ hodieque in Palæphato legas.

d *Pag. 29. Thes. Temp.*
e *Vt Palæphatus ait in primo incredibilium.*
f *Palæphato Peripatetico integer est liber, qui de incredibilibus inscribitur.*

Pag. 313. *Auriga agit.* Credo sunt ea ex iis, quæ in Arati φαινόμενα commentatus est. Nam inter Arati interpretes numeratur.

Pag. 315. *nium petit lib.* III. in nono Ἀτθίδος g citatur ab Harpocratione in Λεωκόρειον: ἐν h πρώτῃ Δηλιακῶν eidem in Ἑκάτης νῆσος. Nisi istic pro Φανόδημος legendum Φανόδικος, quem Δηλιακὰ scripsisse, mox docebo.

g *Rerum Atticarum.*
h *In primo Deliacorum.*

Ibid. *in* Ἰκὸς, *& Etymologus in* Τανρόπολον, *ac* Τριτοπάτορες, & Aristophanis scholiastes in Σφῆκας: qui & in Ὄρνιθας quartum Phanodemi librum citat.

Pag. 316. *Artemidori Ephesii. Estque is, qui* ἐν γῆς περιόδῳ ab Harpocratione memoratur in Θερμόπυλαι: quique

Pag. 319. *Philodemus* περὶ τῶν ἐν Ῥόδῳ Σμινθίων *memoratur* ab Athenæo.

Ibid. *quia à Strabone in* XVI *inter celebres Gadaræ viros refertur*: quemque ἐν [a] τῷ δεκάτῳ τῆς τῶν φιλοσόφων συντάξεως Laertius laudat in vita Epicuri. Eo ex opere & postea refert, Polyænum Lampsacenum, Athenodori filium, virum modestum, & amabilem, fuisse unum ex Epicuri discipulis.

Pag. 320. *manibus.* Strabo quoque lib. XI dicit, argumentis eum comprobâsse, Hyrcanum mare paludem esse, quia & serpentes educet, & aquam habeat dulcem. Idem lib. XV ex eodem tradit, Susa muris caruisse, ac habuisse ducentorum stadiorum ambitum. Ælianus quoque lib. XVI de natura animal. cap. XLI. eum laudat autorem de variegata Indicorum serpentium pelle.

Pag. 324. *prodidisse quadam dicitur à Tzetze Chil.* VII *Hist.* CXLIV. Etiam Marcianus Heracleota initio peripli, meminit τῆς Πρωταγόρου [b] τῶν σταδίων ἀναμετρήσεως, ἣν ταῖς οἰκείαις τῆς γεωγραφίας βίβλοις προστέθεικεν. Verisimile est, quod Tzetzes tradit, fuisse in ejus geographicis.

Pag. 325. τὴν πανδώραν ἐκ τῆς ἐν τῇ θαλάσσῃ φυομένης δάφνης. Ælianus ejusdem operis mentionem facit lib. XVII de natura animal. cap. VIII. ubi de animali κήπῳ.

Ibid. *octavum Athenæus citat in* VII. Ac in eclogis Sotionis de aquis mirabilibus ex Pythermo refertur, siquis scyphum immittat in Strymonem, inveniri eum in palude juxta Apolloniam.

Pag. 327. Βούβηλα, Εἴρω, Ἔπα, Λαγχμῶ, Μόριαν, Πανουργία. Alius est Seleucus Babylonius, cujus mentionem facit Strabo lib. I. Alius item Seleucus ὁ θεολόγος, de quo Porphyrius lib. II περὶ ἀποχῆς.

Ibid. τῆς Βοιωτίας φασίν. *Celebrat & Semum hunc* Harpocratio in Ἑκάτης νῆσος: item

Pag. 328 *historiam dicitur composuisse.* Memorat & Cicero libro I de Divinat. *Hoc idem* (de Hannibalis somnio) *in Sileni, quem Cælius sequitur, Græca historia est: is autem diligentißimè res Hannibalis persecutus est.*

Ibid. *tum, an* idem sit, qui, ut Vitruvius lib. VII ait, *de symmetriis Doricorum edidit volumen*: vel an

Pag. 329.

[a] *In decimo volumine, quo philosophos descripsit.*

[b] *Operis Protagoræ de dimensione stadiorum, quos apposuit suis geographiæ libris.*

Pag. 329. *operis Michael Apostolius Cent.* VII. *Prov.* XXXVII. Idem signat Strabo lib. x. quo loco de Creta agere incipit.

Pag. 330. Θεσσαλίαν ἱστορεῖ &c. Similiter Harpocratio in Πενέσται· Στάφυλος a ἐν τῇ τρίτῃ τῶν Θετταλῶν.

a Staphylus in tertio rerũ Thessalicarũ.

Ibid. *procudit, quorum elenchum apud Suidam videre est.* Meminit & Telephi Aristophanis scholiastes in Plutum. Julius Capitolinus in vitâ Veri (nisi is potiùs Spartianus) scribit Verum Cæsarem in Latinis usum grammatico Scauro; in Græcis, Telepho; qui si est Pergamenus ille, de quo dictum, vixerit tempore Hadriani Cæsaris. Et sanè summo viro, Claudio Salmasio, haut alius videtur.

Pag. 331. *præparat. cap.* III. & Eusebius lib. I χρονικῶν b.

b Pag. 24 Thes. Temp.

Ibid. *ut Suidæ vocatur in* Ὑήνεια. Pro quo scholiastes Aristophanis in Aves c, Θεαγένης d εἷς μὲν ὁ περὶ Ὁμήρου γράψας.

c Pag. 579. edit. Aurel.

d Theagenes, unus eorum, qui in Homerum scripsere.

Pag. 334. *quod ibidem ex primo eius operis libro testimonium petit.* Alius, puto, Timochares est scholiastæ Arati laudatus, quo loco octo ab eo statui Lyræ stellas docet.

Pag. 335. *origine tractat.* Scripsit Chronicon. Harpocratio in Κεφυαλλίζαι : Ξεναγόρας e ἐν τετάρτῳ χρόνων ἱστορεῖ. Ubi in quibusdam libris περὶ κωμῶν : ac dubitat Maussacus, an non ea lectio debeat præferri. Sed omnino rectum est χρονῶν. Nam similiter

e Refert Xenagoras libro tertio de temporibus.

Pag. 380. *quin Aristotelicus sit vocatus, quia Aristotelis discipulus fuerit.* Imò nihil certius, quando lib. XIV legas, Κλύτος f ὁ Μιλήσιος, Ἀριστοτέλους μαθητής, ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Μιλήτου. Ubi Κλεῖτος legendum, ut est lib. I.

f Clytus Milesius, Aristotelis discipulus, in primo de Mileto.

Pag. 391. (fort. *vivebat*) *in literis.* Vulgata si lectio placet, ἐξόμμωσεν sit. Nam de cœcitate, & cœcis, sermo est.

FINIS.

INDEX SCRIPTORVM,

de quibus hoc opere agitur.

Andron

Callias

Cteſi-

Hiero-

Non-

Sopa-

Vlpia-

FINIS.

ERRATA SIC CORRIGE.

Numerus Romanus paginam, barbaricus indicat versum.

Pag. VI. 27. 29. 30. Olympiadum numero unitatem auge hoc pacto, LXXXVII. LXXXVII. LXXIV. Pag. XIV. 12. dele hæc, LXII, *non*. & vers. 13. ac seq. dele *magu etiam*. Pag. XXXIII. 7. pro *Chij* scribe *Chalcedonij*, Pag. XXXV. 17. ante *Satyrus Peripateticus* adde *Phanias* Pag. XXXIX. 7. dele tria verba, Ἀλληγορίαις Ὁμηρικαῖς : *item*. Pag. XL. 22. post περὶ τῶ adde, ἐν Ἰλίῳ θυσίαις : *item*. Pag. XLII. 4. pro *Laertio* scribe *Athenæo*. Pag. LXXI. 9. pro *duobus* scrib. *uno* Pag. CII. *Agatharchides* ubique scribe, ut & in argumento. Pag CIV. 15. pro *lib* III. *cap*. X. scribe *lib*. XI. *cap*. VIII. & vers. 27. voce additâ scribe, *Cum Posthumius Labienus*. Pag. CIX. ad oram pro, *De iis, quæ ad comœdiam pertinent*, malim, *De iis, qui in comœdiis perstringuntur*. Pag. CXLII. 14. scribe *Tryphiodorus*, ut & in argumento. Pag CLXIX. 23. *Chil*. II. Pag. CCXIII. in argumento cap XXI. dele, *Malchus*, *Refellitur Suidas*. Pag. CCXLIV. versus 9 & 10 delendus, quia idem pag. 406. dicitur. Pag. CCXLVI. vers. ult. pro *Antiochi* scribe *Antipatri*. Pag. CCXLIX. 18. 19. & 20. ut corrigi debeant, in Addendis dictum. Pag CCLXXXVIII. 19. *ex* XIII *Strab*. Pag CCXCI. delere possis versum 4. & 5. quia idem de Heraclide dictum pag. 416. Similiter Pag. CCCIII. versus 1. & 2. deleatur, quia plenius idem dicitur pag. 418. Et Pag. CCCCXX versu 27. & seq. dele illa de Polyæno, quæ & habes pag. 319. Pag. CCCCXXI. 10. & seq. de Sosilo quæ dicimus, subiici oportuit post vers. 5. paginæ 366. Alia etiam, quæ mutari oportet, addendis sunt inserta proximè ante Indicem: unde peti possunt. Nec sic dixi omnia. Sed plura ponere chartæ angustia non sinit. Et aliquid relinquendum industriæ benigni lectoris: qui pro eruditione suâ cætera per se cognoscet: & plusculis lapsibus pro humanitate suâ ignoscet. Præsertim quando, dum ista pararemus, sæpe, quod vellemus, minimè potuimus. Usque adeo variis occupationibus animus distrahebatur. Sed, spero, dabit Deus, ut diligentiâ nostrâ hæc ipsa aliquando prodeant & meliora, & auctiora. Interim, quisquis es, vale, & conatui nostro fave.

Latin sc:

chevalier de la Toison d'Or, Dédicace 1
décorer (zum Ritter machen) ——— 5